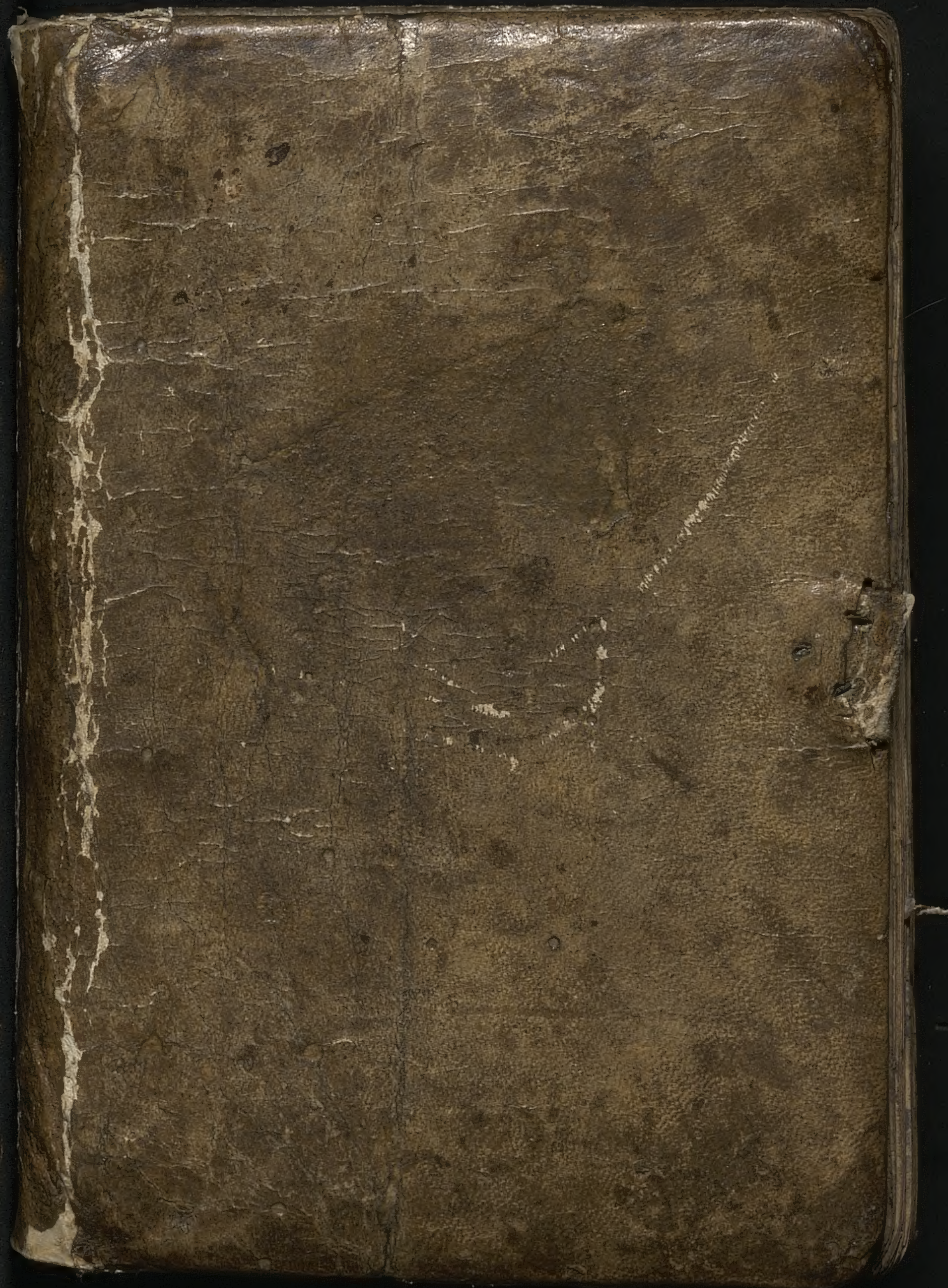
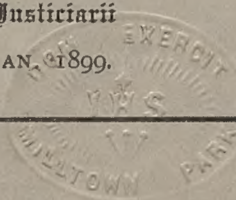

MILLTOWN PARK

Destituit papa solus deponit et ipse
Dividit ac unit. eximit atque probat.
Articulos solvit. synodum que facit generalem
Transfert et mutat. appellat nullus ab ipso.

Pars prior officia parat ecclesie que ministros.
Altera pro testes. et cetera iudiciorum
Tertia de rebus et vita presbiterorum.
Ad formam vite nubere quarta docet.
Ultima de vitiis et penis tractat eorum.

Constitucio. Circa fugitivos clericos seu
religionis apostata exeuntes precipimus obser-
vari post constitucionem domini pape Gregorii IX. extra de re-
gularibus transeuntibus ad religionem c. ultimo. Si qui re-
ligiosi ... vagandi occasionem etc. In quo quid
de talibus fieri debeat continetur. Et precipimus ut
tales post exitum redeuntes ultimo loco recipi-
antur. In gradu et ordine quo tunc sunt perpetuo re-
mansuri. In capitulo nullam penitus vocem
habituri nisi visa eorum condigna satisfactione et ma-
turi correctione et morandi stabilitate per placitum
sui fuerit misericorditer dispensatum.

presentes

Matt: Lee

xpc cui corpus et sanguis in sacramen-
to altaris sub speciebus panis et vini ve-
raciter continentur transsubstantiatis
pane in corpus et vino in sanguinem
potestate divina ut ad perficiendum
misterium unitatis accipiamus ipsi
de suo quod accepit ipse de nostro. Et hoc utique
sacramentum nemo potest conficere nisi
sacerdos qui rite fuerit ordinatus secundum
claves ecclesie quas ipse concessit apostolis
eorumque successoribus Ihesus Christus. Sacra-
mentum vero baptismi quod ad dei invo-
cationem et individue trinitatis vide-
licet patris et filii et spiritus sancti consecratur in aqua
tam parvulis quam adultis in forma
ecclesie a quocumque rite collatum proficit
ad salutem. Et si post susceptionem
baptismi quisquam prolapsus fuerit in
peccatum per veram potest penitentiam
semper reparari. Non solum autem vir-
gines et continentes verum etiam coniu-
gati per fidem rectam et operationem
bonam placentes deo ad eternam me-
rentur beatitudinem pervenire. Die
Dampnamus ergo et reprobamus od
libellum seu tractatum quem abbas
Ioachim edidit contra magistrum Petrum Lom-
bardum de unitate seu essentia tri-
nitatis appellans ipsum hereticum et insa-
num pro eo quod in suis dixit sententiis
quoniam quedam summa res est pater et filius et spiritus sanctus
et illa non est generans neque genita ne-
que procedens. Unde asserit quod ille non tam
trinitatem quam quaternitatem astru-
ebat in deo in eo videlicet et quod tres persone

et illam eandem essentiam quam certam
manifeste protestans quod illa res est
que sit pater et filius et spiritus sanctus nec est essentia
nec substantia nec natura quamvis con-
cedat quod pater et filius et spiritus sanctus sunt una
essentia una substantia unaque natura
verum unitatem huiusmodi non veram et propriam sed
quasi collectivam et similitudinariam
esse fatetur quemadmodum dicuntur multi ho-
mines unus populus et multi fideles
una ecclesia iuxta illud multitudinis credentium e-
rat cor unum et anima una et qui adheret deo
unus spiritus est cum illo. Item qui plan-
tat et qui rigat unum sunt et omnes
unum corpus sumus in Christo. Rursus
in libro regum populus meus et populus tuus
unum sunt. Ad hanc autem suam sententiam
astruendam illud potissimum verbum
inducit quod Christus de fidelibus dicit in
evangelio Volo pater ut sint unum in
nobis sicut et nos unum sumus ut sint
consummati in unum. Non enim ut ait
apostolus fideles Christi sunt unum id est quedam
una res que communis sit omnibus sed
hoc modo sunt unum id est una ecclesia propter catho-
lice ecclesie et fidei unitatem et tandem
unum regnum propter unionem indissolu-
bilis caritatis quemadmodum in canonica
Iohannis apostoli legitur epistola quia tres sunt
qui testimonium dant in celo pater
et filius et spiritus sanctus et hii tres unum sunt. Sta-
timque subiungitur et tres sunt qui
dant testimonium in terra spiritus aqua et
sanguis et hii tres unum sunt sicut
in quibusdam codicibus invenitur. Ios

autem sacro approbante concilio credimus
et confitemur una cum Petro Lombardo
quod una quedam res est incomprehensibilis
quidem et ineffabilis que veraciter est
pater et filius et spiritus sanctus tres simul persone ac si-
gillatim quelibet earundem et ideo in deo so-
lummodo trinitas est non quaternitas quia
quelibet trium personarum est illa res videlicet
substantia essentia seu natura divina que
sola est universorum principium preter quam
aliud inveniri non potest et illa res
non est generans neque genita neque pro-
cedens sed est pater qui generat et filius qui
gignitur et spiritus sanctus qui procedit ut di-
stinctiones sint in personis et unitas
in natura. Licet ergo alius sit pater alius
filius alius spiritus sanctus non tamen aliud sed id quod
est pater est filius et spiritus sanctus idem omnino ut secundum or-
thodoxam et catholicam fidem con-
substantiales esse credantur. Pater enim ab e-
terno filium generando suamque ei substan-
tiam dedit iuxta quod ipse testatur pater quod dedit
mihi maius omnibus est. Ac dici non potest
quod partem substantie illi dederit et partem ipse sibi
retinuerit cum substantia patris sit indi-
visibilis utpote simplex omnino sed
nec dici potest quod pater in filium transtulerit
suam substantiam generando quasi sic de-
dit eam filio quod non retinuerit ip-
sam sibi alioquin desiisset esse substantia. Pa-
tet ergo quod sine ulla diminutione filius
nascendo substantiam patris accepit et
ita pater et filius habent eandem substantiam et
sic eadem res est pater et filius nec non et spiritus sanctus
ab utroque procedens. Cum ergo veritas
pro fidelibus suis orat ad patrem. Volo
inquiens ut ipsi sint unum in nobis
sicut et nos unum sumus hoc nomen
unum pro fidelibus quidem accipitur ut
intelligatur unio caritatis in gratia
pro personis vero divinis ut attendatur
identitatis unitas in natura quem ad-
modum et alibi veritas ait. Estote per-
fecti sicut et pater vester celestis perfectus est ac
si diceret manifestius estote perfecti perfectione
gratie sicut et pater vester celestis perfectus est perfe-
ctione nature utraque videlicet suo modo
quia inter creatorem et creaturam non
potest tanta similitudo notari quin
inter eos maior sit dissimilitudo no-
tanda. Si quis igitur sententiam vel doctrinam
prefati Ioachim in hac parte defendere
vel approbare presumpserit tanquam here-
ticus ab omnibus confutetur. In nullo
tamen propter hoc Florensi monasterio cuius
ipse Ioachim extitit institutor vo-
lumus derogari quoniam et regularis est et
institutio et observantia saluta-
ris maxime cum idem Ioachim omnia
scripta sua nobis assignari man-
daverit apostolice sedis iudicio approban-
da seu etiam corrigenda dictans epistolam
cui propria manu subscripsit in qua
firmiter confitetur se illam fidem te-
nere quam Romana tenet ecclesia que
disponente domino cunctorum fide-
lium mater est et magistra. Reprobamus
etiam et condempnamus perversissimum dogma
impii Amalrici cuius mentem sic pater
mendacii excecavit ut eius doctrina

non tamen heretica censenda: quam in-
sana. Ex concil. Melden. De gr[...]
[C]anonum statuta custodiantur [...]
ab omnibus et nemo in [...]
actionibus vel iudiciis ecclesiasticis su-
o sensu sed eorum auctoritate ducatur.
Gregorius in registro.
[C]ognoscentes et infra. Rem que culpa ca-
ret in dampnum vocari non convenit.
Quociens novum quid statuitur
ita solet futuris formam imponere
ut iniusta dispendiis preterita non com-
mittat ne detrimentum ante prohibitio-
nem possint ignorantes incur-
rere quod eos postmodum dignum est
vetitos sustinere. Aug. super illa
epistola ad romanos.
[T]ranslato sacerdotio necesse est
ut legis translatio fiat. Quod enim
simul et sub eadem et ab eadem spon-
sione utraque data sunt quod de
uno dicitur necesse est ut de altero intel-
ligatur. Id. super epistolam ad romanos.
[N]am concupiscentiam nesciebam
etc. Hoc enim elegit apostolus generale
unde generaliter mala omnia tangit. Bo-
na est ergo lex que dum hoc prohibet omnia
mala prohibet. De[x]. in parabolis
[L]euitatis prudentie tue. Pruden-
tie sue innituntur qui ea que sibi agen-
da vel dicenda vident prius decreverint
sponte. Innoc. iii. archiepiscopo et episcopo et ce-
teris omnibus etc. Ad audientiam apostolatus nostri
pervenit quod Tridentini canonici novum
fecerunt in Tridentina ecclesia constitutionem

ut eis tam in presentia quam absentia
redditus suos ex integro perciperent
qui in eadem ecclesia post illam con-
stitutionem fuerunt vel decreto fuerunt
instituti redditus in absentia non
percipiant sed tunc solum cum fuerint
residentes cum secundum Tridentine ecclesie con-
suetudinem omnes in hoc consueverint
esse pares. Statuerunt etiam ut cum sin-
gulis per vices dies annexe sint vinee
ipsis suas dum vivunt possidentibus
vinee decedentium ad successores
non transeant sed perveniant earumque fructus inter
singulos dividantur. Cum igitur quod quisque
iuris in alterum statuit ipse debeat uti
eo et sapientis dicat auctoritas: patere
legem quam ipse tuleris etc. quod antiquos
canonicos iunioribus et iuniores
in perceptione fructuum tam prebendarum
quam vinearum coequalis antiquis secundum
priorem consuetudinem usque ad
tempus predicte constitutionis servatam
vel secundum rationabilem institutionem in
posterum observandam. Id. Tridentino episcopo.
[Q]ue in ecclesiarum etc. Sane pervenit ad
audientiam nostram quod Treverenses con-
stituerunt ut si quis se ad inopiam
ungere probabiliter allegaverit alie-
nandi feudum quod ab ecclesia vel aliis te-
net liberam habeat facultatem etc. vo-
lentes igitur ecclesiarum indempnitati consulere
constitutiones huiusmodi et venditiones feudorum
ecclesiasticorum factas sine legitimo ecclesiarum
suarum personarum assensu irritas decer-
nimus non habere. Idem.

Cum accessissent ad apostolicam sedem A. d. Tullensis et G. Tullensis capituli procurator, archidiaconus proposuit memoratus quod cum olim Tullenses canonici nostris auribus intimassent quod primiceriatus in ecclesia Tullensi tanto tempore vacavisset quod ad manus nostras illius personatus esset donatio devoluta etc. Fuit insuper ex parte C. allegatum quod communi assensu canonicorum Tullensium fuit constitutum ut primiceriatus dignitas esset illius qui in ecclesia memorata inter canonicos ipsos primiciatus preeminentibus et possessionibus distributis etc. Ipsi quoque evidenter appareret quod primiceriatus ipse tempore tanto non vacavit sicut nobis fuerat falsa insinuatione suggestum etc. Quocirca mandamus quatenus si vobis constiterit Tullenses canonicos ne illius in Tullensi ecclesia primiciatus esset obtentum communiter statuisse ac statutum ipsum a sede apostolica fuisse postmodum sicut dicitur confirmatum vos illud faciatis in suo robore permanere nisi postea dicti canonici contra venerint aliquid vel in primicerio eligendo. Idem Eligmacensi episcopo.

Cum M. Ferrariensis et I. Victus M. pro se ac IIII sociis suis proposuit quod Ferrariensis canonici ut eo amplius suos redditus augmentarent quo pauciores essent qui dividi consueverant inter plures in usus pauciorum cederent XIIII prebendas cum integritate percipi consuetudinem statuerunt, postmodum vero contra constitutionem ipsam istam voluntarie volentes vel nolentes dictos V in canonicos receperunt nullis prebendis assignatis eisdem, et licet communi redditus non modicum fuerint augmentati nullum dum eis voluerunt ex sic excrescentibus redditibus providere. Unde ex adverso fuit propositum quod XIIII prebendarum numero in Ferrariensi ecclesia cum institutio et apostolice protectionis presidio roborato cum nulla in eadem prebenda vacasset ad quorundam instantiam duos ad eam et postmodum ad preces episcopi dantis cum et quemdam alium sine preiudicio dicte constitutionis in canonicos receperunt ita quod ipsi de canonica nichil perciperent donec primum duo essent plenam prebendam integre assecuti. Cumque per canonicorum industriam fuit procuratum ut ex possessionibus quas ecclesia tempore longo possedit plures eis redditus solverentur super excrescentes communi mense que minus sufficiens fuerat deputavit, quos dicti V sibi postmodum petierunt contra capituli constitutionem in beneficium assignari etc. Mandamus quatenus cum in constitutione predicta et confirmatione sedis apostolice vel fuit vel esse debuit sicut consuevit expressum nisi in tantum excrescerent ecclesie facultates que pluribus possent sufficere, compererit et idem canonici in derogatione sue constitutionis ad vacaturas prebendas IIII receperunt ultra numerum constitutum ab antiquis canonicis.

p̄bendas cum integritate percipien
tib; constitutas sic excrescentes red
ditus p̄dictis canonicis fratribus assigna
ta q͛d si ex eis pares cum aliis ⁊ p͛
uenerint sortiri p̄bendas q͛d si fuit
in cōes canonicorum usus sicut prius
statuerant. siue an aliter. Preterea me
huius uidebitur cōsentire reuocans
in irritum quicq; ab alterutra parte
in p̄iudicium alterius post motam
q̄onem coram ep̄o fcm̄. circa p̄ben
das. uel possessiones in fraudem innouata.
Idem abbati ⁊ conuentui sancti siluestri.
Cum sancte marie ⁊c. Nos attendentes
q͛d laicis ⁊ religiosis sit ecclesiis ⁊ p͛sonis ec
clesiasticis nulla sit attributa fa
cultas quos obsequendi manet ne
cessitas. nō auctoritas imperandi a q͛b;
siquid motu p͛prio statutum fuit
q͛ ecclesiarum respiciat cōmodum ⁊ fauo
rem nullius firmitatis existit. n̄ ab
ecclesia fuit approbatum. unde statutum
basilii de nō alienandis p̄diis ru
sticis uel urbanis ministeriis ⁊ orna
mentis ecclesie ⁊ illa repetitum fuit po
tissima ratione q͛. auc. n̄. fuit. ro. po.
roboratum q͛ a senatore factum fuerat
in p̄iudicium monasterii n̄ conuentum
uel confessi. uel cōuicti in irritum re
uocantes easdem possessiones restitui man
das sibi sententialiter diffinimus. Idem uniuer
sis doctoribus parisius cōmorantibus.
Ex litteris uestre deuotionis accepimus ⁊c.
licet a nobis fide p͛stita fuit constitutum
ut siquis magistrorum ordinatori uniuer

sitatis suorum duceret resistendum ⁊ p͛. so
cio ne cōmoneret infra certum tempus uni
uersitati parere cōtempneret magistrorum
q͛ extunc beneficio societatis eorum in ma
gistralibus p̄uaretur ⁊ ob hoc magistri
G. fuit eorum cōmunione priuatus q͛ tamen
statutum nō fuit ut inde perpetuum
hic p̄uatio p̄duraret ⁊ tamen uniuersa
nouum q͛ non mouerentur ut is q͛
p͛p͛ cōtum [illegible] etiam cōmunione priuatur
cum satisfactionem cōgruam exhibuit
restitutionem optineat. aq͛. q͛ sup
dictum magistrum statuatis uniuersis hic hu
militer parere curantem ad cōmunio
nem consortium magistralibus admi
ttatis. Honorius iii. ep̄o ⁊ canonicis cabil
Cum ex parte ep̄i eduen̄ fuit p͛positum quod
canonici eduen̄ p͛p͛is cōmodum in
hiantes p̄bendarum numerum ab antiquo i
ecclesia eduen̄ statutum licet n̄ sint
eius diminuti redditus restrinxerint
⁊c. Nolentes igitur diuinum nostris cultum
diminui. sed potius augmentari. aq͛.
q͛ antiquum numerum facientes auc
toritate seruari p̄bendas q͛s a tempore
ultimi statuti inueneritis uacasse
sede in ecclesia memorata nō obstan
te aliqua constitutione sic hoc a ca
nonicis ipsis facta. uel confirmatione
a nob ab eisdem obtenta personis
ydoneis cum cōsilio ep̄i conferatis.
Gregorius viiii. Archipresbytero sancte marie
maioris de urbe.
Cum constitutio ap. se omnes astringit
[illegible] dz obscurum l'ambiguum

continue declarantes constitutionem nostram quam super prebendis in perceptione porcionis maioribus consuetis seruientibus minoribus exhibendis edidimus non ad preterita set ad futura tantum extendi. cum leges et constitutiones futuris certum sit dare formam negociis non ad preterita facta trahi nisi nominatim in eis de preteritis caueatur. Alexander iii senonensi archiepiscopo. De rescriptis

Sicut romana ecclesia. Quesitum est ex parte tua si alicuius causa delegatis iudicibus sub remedio appellationis committitur et litteris apostolicis alia prima munita quibus ei generaliter est indultum ut libere sibi liceat appellare in nocentem apprehendit eiusdem in eadem causa debeat appellationi deferri. Inquirimus et cetera usque quod ei in hac parte appellatio non debet admitti. postquam est causa iudicibus ex parte certa quod spiritale mandatum commissa generali. Idem cantuariensi archiepiscopo.

Ex parte coventrensis episcopi nobis est auribus intimatum quod cum de causa que inter B. et F. clericos uertitur super prebenda de nouo cognosceres legitime eidem F. sed teriorem litteras nostras continentem quod si constaret ipsum de periurio esse conuictum et pretio illi renunciasse prebende amoueretur ab ea eo cognito et probato prebendam abiudicasset eandem ipse in nocentem apprehendit et ad te quod ei prebendam predicte et absque cause cognitione restitueres litteras reportauit et ideo uolumus quod si credimus nos ita predicte scripsisse et nihil litteris intelligendum sit conditionem etiam si non apponatur. si per ueritate uitantur. cum quod in specialibus litteris quas episcopo predicto direximus sit uerius quod sed in predictum modum ei scripsimus et in litteris quas predictus F. reportauit non fuit habita prior mentio litterarum sententiam predicti episcopi et confirmes et sequendum. F. cum litteris nostris ei sic tibi detulit ad presentiam nostram uenire compellas. Idem wintoniensi episcopo.

Ceterum si aliquis super aliqua causa ab apostolica sede litteras impetrauerit et ad iudices eius eandem causam postmodum optinuerit commissionem alius de commissione priori non habita mentione priores iudices ad decisionem cause possunt procedere nec sede litteras optinentis aliquis robur firmitatis. Filio in secundis habeatur mentio de commissione priori predicta causa a priore est exempta iudicio. tunc sede eedem litteras non sunt ueritate tacita impetrate. Verum si de assensu partium causa commissa est et processu temporis ut est commissio alterius pars altera nesciente causam ipsam tacito de commissione priore alii optinuerit delegari non in nitio qui tali dolo et fraude aduersarium suum laborare coegit in expensis condempnandus erit debis eidem. Idem eboracensi archiepiscopo.

Ex certis consultationibus tuis uisum fuit propositum quid tenere debeas cum aliqua sub disiunctione mandamus quorum unum uerum aliud falsum putatis super hoc

moto

de rescriptis

natur q si talis sit sacerdotis filius in
sacerdotio genitus qui primo i tali
ecclia ministrauit· ul' q illicite eccle
occupauit eandem· huic g q̄oni ta
lit' r̄ndi· iudici q'uiq; ipsor constitit
illi pluibeatam ecclam ab iudicari debe
r idem in similib; est obseruandum
Id' epo rauennat'.
Sign̄ aliq tue fr̄ntati diriguntq que
animu tuum exasp̄are uidentr tur
bari nō debes· et ī· Qualitatē nego
cij p quo tibi scribitur diligent' co
siderans aut mandatum nr̄m re
ūenter adimpleas· aut p litt'as tu
as q̄rē adimplē nō possis rōnabilem
causam p̄tendas quia patient' sustine
bimus si nō feceris q̄ p̄ua nob' fuit
insinuatōne suggesti. Id' treb
ren te· et ī· Audium cisticien
si quid' cau tuam p̄motōnē littere
a nob' sibi n̄ meminimus emanau̅it
quib; decano et ecce tibi q̄misse te
adhuc in eodem· c· existente man
datum dedimus et p̄ceptum ut· p·
qui de gente iudeor origine duxit
et diuina gr̄a xp̄i fidem suscepit
in canonicum recipias et fr̄em et p̄ be
dam si qua uacaret ul' q̄m p̄ uacar
te contiget illi libalit' conferetis
et ī· Ipsi uero q̄ donatō p̄bendar ad
te spectabat· et p̄ceptum nr̄m exe
cutoni nō potuerunt mandare· Cu
itaq; p̄scriptus· a· te sr' hoc ex p̄te
nr̄a requireret· r̄ndisti qd' illum
inde mandatum recepas· et sic eum

a te in facto negō remisisti qd nulla
ten' fecisse debebes· si clāram litt'ar di
ligentius attendisses cum tp̄e quo
litte p̄dicte sunt de caplo ipō esses
sicut qui eras archid' et canonic' eid'
ecce nec esses adhuc in epm co secrat'
et ī· p eo iuo q uideus extitit ipm de
dignari nō debes. Lucā· ul'· lincon epo
Ad aures nr̄as puenit q plurq; deca
ni archid' p̄centores· ul' alii ecclastici
us p̄diti dignitatib; sup minorib;
bn̄ficiis litt'as impetrantes noim sup
p̄mūt dignitatis et simplici noie
se appellant tamq̄m nō h̄eant aliq̄
psonatum· et ī· Cū· t· r̄· q ai nō sit
intentōnis nr̄e ut psone plib; red
ditib; habundantes p litt'as nr̄as pau
pes clericos sup minorib; bn̄ficiis inq̄e
tent littas in quib; auctor sue noim
supp̄mit dignitatis· uires nolumus
optinere. Id' norincen̄· epo.
Si aūt aliquis· aut· positor littar
p aduersarium in iudiciū tradiso
inuenit litt'as se p̄orē h̄re de quib;
positionib; suitō nō h̄etur· si eas dolo
ul' negligentia uti postponit· excu
sari nō debet· Si aūt quia delega
ti iudicis copiam h̄re nequiūt· p posti
orē litt'as nō potūt conuenire. Id'
Ad hoc simi· et ī· Significatum ē nob
quosd' in p̄uintie tue p̄tib; tales
ut asserunt de cancellaria nr̄a
litt'as recepisse p quas omnia eor
negotia uni iudici ul' pluribus quos
sibi elegerint arbitro q̄mittunt

sicq; fit ut si aliq̄ pulsare uoluerint
exam̄ ordinarii iudicis nō requirant
sed ad iudicem unū uł plēs delega
tos sibi ppicios ꝫ pti aduⁱse ex m̄ sus
pectos sup examinanda q̄one recur
rant ꝫc. Nos huic morbo celi uolen
tes obuiare remedio · cū q̄ si litas
tales in puincia tua inueneris eas
retinere uiribꝫ nīa auc · decerņas. De
audiam tuam te signīte puē
nit · q̄ · h · de sc̄o stepħo sup absolone
sua litteras tibi ut puinia facie in
delatum aplicas ꝑ sentauit · q̄s quā
hūisti suspectas · nec de cancellaria
ro · curie emanasse ptasti ad nos
remitte curasti consulens aplatū
nīm · uu devotonem tuā in dn̄o ꝯ
mēdamus · ut occōne lrāꝝ ipsaꝝ ꝑ
fatum uirū h̄ere debeas absolutū
Nos g̊ ipis litis diligent̄ inspectis
tibi · r · duximus respondend · q̄ cū eas
nō credimus de ꝑdecessoris nr̄i ꝯsciā
emanasse · nullam ei fidem te uolu
mꝰ adhibe · cum ꝫ manifestū ꝯtine
ãt constructōne peccati. Clemens ną̄
ꝑ pte · s · ꝑsone eccłe de Cavente nobis
innotuit q̄ cum capłła de epīs tōg
ad ꝑdcām eccīam de iure ptineat
O · diaconus quia iam dcām capellā
detinet capłłanū ipius eccłe nōie
ꝓprius · s · in ea ministrante ꝑt ap
ad se · ap · a se fcām amouit ꝫ cum
eēt · s · ꝑsecut̄ suā ap ꝫ ad iudices
litteras impetrasset ipse · o · ap · suā ꝓse
qui nō curauit · Cumq; auc̄ p̄re
dcōꝝ iudicum mius eēt uocatus
dixit se litteras priores h̄re de quibus
nullā mēco in positionibꝫ habebatur
quas usq; ad t̄ciam citatōnē supps
sit eisq̄ dolo uł negligencia uti pt
posuit q̄d ex diuturnitate tp̄is in
debatur in quibꝫ nullā mēcō · de · ap ·
ab ipō · o · fcā h̄ebatur · cum biennii
a tp̄r · ap · iam fuiss; elapsū · Jōg; cū
q̄ si ita eē constitit revocatis i sta
tum pristinū omibꝫ q̄ pt · ap · ipius
o · inuenitis attemptata prelarp
tam eccīam maturi eccē restituere
p̄curetis · p̄dcūm · o · si eum · ap · suam
nō fuisse ꝑsecutum constitit · memo
rato · s · in expensis necessariis cō
dempnantes. c. Celestinus · iij ·
Consultatiōis est a nob̄ pentorio destina
to de qua ipotencia illud intelligatur
q̄ in litteris sepe consueuit apponi
videlicet ut si duo uł tres ł ꝫ plēs
quibꝫ litte diriguntur ipis exequendis
simł eē nequiunt · in aut plures
quibꝫ scribitur nichō exequātur
Nos uo in hoc ita sentim̄ q̄d tā de
iure q̄m de f̄cō illa impotencia i
telligatur ł censeatur · de iure si
aliq̄ illoꝝ quibꝫ scripta diriguntur
seruum ł infamē aut alio legitīo
impedimento detentum eē ꝯstitit
de fcō si constitit eum casu morbis
occasione aut ineuitabilis necessitatis
articulo impediri quo minus ualeat
inteē dūmodo qui sic ꝑ necessitate
ꝑsens eē nō pot̄ collegis suis ca

nonnunquam excusationem suam litiga-
toriam timet si potius destinare in
alii commiserint iudices vel executores mandato
ad consummationem mandati manda-
ti procedant nec eum ille qui tantum in-
non iussit interesse hac impossibilita-
tis imputatione valet a his qui tenus
excusari nisi forte sic in rescripto
habeatur expressum si non omnes inter-
fuerint vel simul nequiverint aut no-
luerint interesse. Innoc. iij. Elien. ep.
Astoralis officii et c. Praeterea quaesivisti
quid de revocatione litterarum ambigitur
utrum iudices priores an posteriores co-
gnoscere debeant et utrum per secundas
sint primae litterae revocatae. Ad quod t.
r. quod nisi posteriores prioribus certam
duxerint defendendum simul utrique
cognoscant et si forte nequiverint
in unam sententiam concordare quia plu-
ples sint ex una parte quam ex altera
per arbitros communiter electos a parti-
bus huiusmodi concertatio sopiatur. Quum autem
sub huiusmodi forma videlicet causam quam
talis adversus talem et quosdam alios
super hoc et quibusdam aliis se habere pro-
ponit tibi duximus committendam a nobis
litterae multotiens impetrentur sollicite
consuluisti an iudex ex delegatione
huiusmodi aut personarum vel rerum expressionem
super personis vel rebus exprimendis habeat po-
testatem adiciens utrum si antequam
personae vel res expressae fuerint nominatim
super non expressis in commissione pri-
ori sed generaliter comprehensis speciales litterae

quae de priori commissione nullam faciant
mentionem ad alios iudices a sede apostolica
emanaverint eiusdem rigorem debeant
obtinere. Sollicitudini igitur ad haec duo t. r. quod
cum generalis per specialem procul dubio dero-
getur iurisdictio per generales litteras
attributa per speciales quantum ad ea quae
specialiter exprimuntur penitus evacuatur
licet de prioribus non faciant mentionem
verum super ceteris relinquitur quo prima
et similiter infinito durare possit quae donec iurisdi-
ctio revocetur. Eam si rerum vel personarum
articulis exprimendis optinet delegatus
sed antequam exprimantur personae vel res de-
legatus nequit iurisdictionem huiusmodi
exercere. [I]dem Senonensi archiepiscopo.
Sedes apostolica consuevit exhibere se
petentibus liberalem sed quidam ei gratia
nequiter abutuntur. Et c. Nos igitur volen-
tes eorum malitiis obviare decrevimus
ut cum in commissionibus personis minores
et viliores personae solummodo designantur
maiores et digniores sub generali
clausula non intelligantur inclu-
di sed ne liceat occasione generalitatis
huiusmodi multitudinem vel malitiam effre-
natam in iudicium evocare nec
super maioribus et gravioribus negotiis
audiantur qui de minoribus et levi-
oribus tantum faciunt mentionem. Si quis
vero alias aliquas personas expresserit
non ut velit cum eis in iudicium ex-
periri sed ut ad pares transire valeat
vel minores quia fraus et dolus
ei patrocinari non debet tamquam iudex

precato carerat penit impetratis
Id. R. cantori z R. preposito de monte
x tenore litterarum quas | lep sor
nob destinastis intelleximus. R.
sacerdotem de coleuill ad alios iudi
ces sr questione que inter ipsum z albem de
becco uertit litteras ap impetrasse
Qui cum ptem citassent aduersa. deinde
p' coram eis noluit litigare z j.
Cumque uos in causa cognitionis uelletis
procedere albas coram uob proposuit
q non tenebatur pro directas ad uos
litteras p u' 20 Bendere cum p alias z
ab aliis iudicib; fuisset citat. que
aut illarum non fiant reuocate. si os
g attendentes similiter p'bri me
morati duas commissiones sr eodem
negotio impetrauisse quarum altera non
faciebat mentionem de reliqua. quia
fraus z dolus alicui patrocinari non
debet decreuimus ut ipse eo in carea
tiusque. d' mediolan archiepo.
um ab eo scripta se ap moderni
z j. Scripsisti etenim nob q cum p. cl.
in eccla mediocesi sufficientem
sibi sit prebendam adeptus in uia
cis super receptione ipsius in eccla de
gron gosa proposito z fr'ibz eiusdem
ecclesie litteras missam cum si litterarum no
strarum seriem attendisses nichil in
uenisses in eis quod tam debuisset
animum offendisse. Cum enim in litteris
nec de prebenda ipsius mentio h'fetur
nec mediocesi canonie immo nec
clicus dicetur in eis z i litteris ipsius h

eet adiecta conditio si dignus exi
steret ad ecclasticum beneficium op
tinendum intellige potuisses quod inter
litteras ipse fiant impetrate. Id' elo
decano z j. canonico carnacen.
ausam que inter p. monasterii z p uno ec
clias sup possessionibz de anapia uertit
z j. Quia in litteris eam adiunximus fuis
se insertum q. si aliter p aucum cita
ta legitime p sententiam uiram adire
uel uidito parere contempserit uos
p sentis p'tis p'bones recipe z quintum
de iure possetis in causa cognitione ac
decisione procedere minime tardaretis
nos uolentes ut clausula illa quam tam
de iure potius quam aliquid de p'bonum
receptione mentio fieret subat nisi reda
clausulam illam de receptione pre
cedat. cum. q. ipsum intelligentes ibid
in causa ipsa iuxta tenorem illarum litterarum
procede non tardetis p'misimus ut si litterarum
auctoritate priorum in eodem negotio legitime
est processum stabile p seueret alio
quin si occasione clausule memorate
aliquid constitit in alicuius p'tis p'
iudicium attemptatum id irritab; decre
uimus carituram. mandantes ut in de
cisionem ipsius negotii sic p'mittitur
est tam sup principali quam sup ma
dentibz q'onibz ap re. canonice proce
datis. d' archiepo senon.
onstitute ap se ap p. clicus proposuit
quod cum c. p. n. decano z capitulo biturcen.
dederit in mandatis ut ipsum recipe
in canonicum z in fratrem z prebendas ei

conferrent. Sic tunc in eorum vaca-
ret ecclesia vel primo vacaturam recipi
mandatum eius ad iudicem non curasset
eis super implendo mandavit ut quod man-
daverat adimplerent sibi super hoc exe-
cutoribus deputatis. Et sicut eum pars adu-
sa contendit quod cum in bituricensi ecclesia
certus esset numerus constitutus firmatus
iuramento et per ro. pon. confirmatus
et de hoc memoratus P. non fecisset in
suis litteris mentionem intelligendum erat
circumvenisse P. n. et dictas litteras veritate
tacita impetrasse. Et J. dicens e contrario quod licet
nobis legitime constitit numerum cano-
nicorum qui nunc est in ecclesia per decem annos
et amplius in eiusdem ecclesie iuramento fir-
matum antequam predictus clericus litteras
executorias impetrasset quicquid
tamen ex omissione litterarum ipsarum viribus de-
cernatis alioquin ei faciatis in eadem
ecclesia providendam si qua vacat sublato
cuiuslibet appellationis obstaculo
assignari. D. A. canonico pictavien.
Super litteris que ab aliquibus ex malitia
et a nonnullis ex ignorantia tacita
veritate vel suggesta falsitate impetran-
tur a nobis diversos intellectum sentire
diversa aliis asserentibus eos debere proces-
sus carere omni commodo litterarum cum
mendax precator carere debeat impe-
tratis aliis vero dicentibus quod et si fructum
carere debeant in litteris nisi expressa
in iudicio vel iuxta rigorem iuris sit a de-
legato iudice in negotio procedendum
illos tamen inter eos qui per fraudem vel ma-
litiam et illos qui per simplicitatem
vel ignorantiam litteras a nobis impe-
trant huiusmodi credimus discretionem habendam
ut hii qui prava mente falsitatem exprimunt
vel supprimunt veritatem in sue pravi-
tatis penam nullum ex litteris commodum
consequantur ita videlicet quod delegatus
postquam sibi super hoc facta fuerit fides vel
alias de causa cognoscat. Iuste alios autem
qui post. modo litteras impetrant
diciamus distinguendum quod falsitas suggesta
fuit vel quod veritas sit suppressa. Si enim si ta-
lis expressa sit falsitas vel veritas occulta
ta que et ius suum tacita vel expressa
nos iudicio saltem in forma communi litteras de-
dissemus delegatus non sequens formam
in litteris ipsis appositam secundum ordinem
iuris in causa procedat. Si vero per huiusmodi falsitatis
expressionem vel suppressionem et verita-
tis littere fuerint impetrate que tacita
vel expressa nos nullas prorsus litteras
dedissemus a delegato non est aliquatenus
procedendum nisi forsan eatenus ut par-
tibus ad sententiam vel sententiam convocatis
de predicta falsitate cognoscat ut sic in
utroque casu eadem ratione quod delegantem
moneret moneat et delegatum
et nisi delegatus suas litteras dene-
garet delegatus et sue cognitionis
officium nullatenus interponat. Id. albi
et conventui premonstracen.
Doceri postulasti a nobis utrum per litteras
ad vos albes nulla mentione habita
de suis conventibus impetratas teneatur
albes ipsi super causis que ad conventus

ptinent· ⁊ ad eosdem de ipis q̄relan
tibz respondere ac licet in hijs ita sit
ap· p appellōis obiectum possint ne
gendeant se tueri· sup quo diuersimo
sendo q cum in alia cā rōnabilis sit
frangetur p appellōnem se tueri nō
possunt quominus debeant auctē
litarz hui legitime rendere cum ex
offō suo teneantur congregatōnum
suarz negotia pcurare ⁊ forte alibi
⁊ conuentus negotia eēnt oīo dis
treta. Idē archiepo ⁊ magro v. ca
nonico magd. burg.
Cum dilcā in xpo filia R. custos here
fiensis ecce ac pcurator G. monial
sic electionibz in eadem ecca celebra
tis litigarunt aliquandiu coram nobis
deprehendimus litteras ad alterum de re
remedij ⁊ suos coniudices impetitas
p surreptionem obtentas scilicet sup
illius articuli uidelicet de subtractorum
resignatione fuit pt conscientiam
nram in cognito demandataque in
prioribz litteris ad scolasticum hildese
mensem ⁊ coniudices suos obtentis sicut
fuiat de quibz in secundis litteris mentio
nō fiebat ⁊ ideo quia ipsarum litterarum occasio
ne dinoscatur attemptatum diuersi
mode irritandum decernimus insup scolastic
⁊ coniudices suos inuenimus nimium
pruide pcessisse cum eum eidem puincia
pnaliter mandaretur ut ad pdcam
ecclesiam psonaliter accedentes pso
ne ydonee administratōi committ
terent abbatie cum ad opus eiusdem

fieret hinc inde resignatio subtractorum
ipsi formam mandati aplici transponē
tes illo capitulo pt̄misso de aliis ar
ticulis inordinate plurimum cognouerunt
ipsi quare processum eorum contra nri formam
rescripti ac iuris ordinem attemp
tatum irritum decreuimus ⁊ inanem
ideo· c· q· G· ⁊ quibz de ecce sororibus
sicut iustum fuit restitutis ⁊ formam
mandati nri exacta diligentia ipsa
obseruata in negotio ipso ratione preuia
procedatis. Idem.
Cumque contigit quod aliqui nris litteris
impetratis illis uti infra tempus pretermittē
tes tunc demum eas exhibent cum aliarum
auctē ab eis qui quos postmodum litteras
impetrarant ceperint conueniri di
centes posteriores litteras nō ualere ut
pote nō facientes de prioribz mentionē
Cum igitur nō sit maliciis hominum
indulgendum statuimus ut si quis utrasque
litteras impetrauerit infra annum post
copiam iudicum habitam ex malicia l.
negligentia postposuerit uti eis auctē po
sterior ualeat conueniri licet in ipsis
nulla de prioribz mentio habeatur. Idē
Rothomagensi archiepo.
Cum contigat ⁊ c. pterea cum quidam
sup aliquo litigantes ad diuersos
iudices litteras impetrunt quarum quedam
obtenta a parte altera tibi mandat
ut partem ad iussam denuncies excois
sntie subiacere aliis iudicibz tibi post
modo iniungentibz ut eandem denun
cies absolutam queris an utrisque an

neutris vel alterius saltem obedire debe-
as in hac parte super quo tue prudentie
respondentes credimus distinguendum
an tu in primum mandatum recepisse di-
nosceris tibi forsitan innotuit. inter
illos et alios super iurisdictione discor-
diam suscitatam an si hoc tu nichil
omnino scivisti. Si quidem si super contentione
huiusmodi nil tibi penitus innotescat cum
primum mandatum recipere te contigit
illud debes humiliter executioni dema(n)-
dare. Sed si posses certum tibi ab aliis
de mandatum tunc litteras ad utrosque
a sede apostolica obtentas et copiam postules earum
quas ante te presentatum districte preci-
pimus exhiberi. Si ex ipsarum tenore de-
prehendis evidenter. ita quod non sit aliqua-
tenus hesitandum quod littere que ad illos
a quibus secundum in mandatum recepisti im-
petrate noscuntur expresse revocent
litteras aliorum tu illud intrepidus exe-
quaris quod tibi secundo loco mandatur. Si vero
ex litterarum inspectione manifeste tibi
constet quod littere obtente ad illos qui
primum dedere mandatum per alias mi-
nime revocantur. secundum mandatum
nullatenus exequaris quod si super hoc tibi
fuerit iusto dubitandum ad exequendum
secundum mandatum te procedere non oportet
donec coram eisdem iudicibus constitutis
inter eos huiusmodi contentio
sopiatur. et idipsum facere debes si post
mandato recepto et nondum exequu-
to mandato tibi forsitan innotuit
et quod inter se super iurisdictione demanda-
ta ceperunt disceptare. Ceterum in huius-
modi casibus puram et providam te convenit
intentionem habere. ne leve vel ad declinandum
mandatum dubitare te dicas ubi
dubitandum non est vel et ad exequendum
te asseris esse certum ubi certus esse
non debes. licet autem ex huius tibi certa
detur doctrina qualiter in huiusmodi debeas
te habere nullam tamen attribuit potestas
inter delegatos super prelatione iuris-
dictione debeas iudicare. Idem magistro
B. et P. de sancto Ruffino(?)
[U]num ex litteris sancti nicasii remensis sar-
guinensi(?) et uallis regie abbatem monasteriis suis
fratribus intimatum quod tum ad eos se-
mel et iterum a nobis littere processissent su-
per eo quod P. clericus sancti remigii prochie(?)
de salice quem R. de eluio(?) per importunitatem
personam collatam fuisse proponit(?) tam
detinebat ipsi partes semel secundo et tertio
citaverunt et dominum P. quia citatus pluries
comparere noluit per se vel responsalem
aliquem coram eis excommunicatum nichilominus
dantes fecerunt fructus ipsius prochie
sequestrari. tamque postmodum idem P. acce-
dens ad eos se iuri parere proferret paratum
ac optinuit se absolui ipsi absolo-
nis litteras concedentes diem ei assig-
naverunt et locum quibus coram eis
quod promiserat adimpleret qui diem
et locum ex litteris illis radens in loco
rasure rescripsit quod ipsi ei sequestratos
fructus assignari mandabant quod
coram duobus eorum tertio tamen absentiam
excusante per litteras est confessus. Si quos

grauem tamen temeritatis excessus
falsitatis scrupulo non caret nobis
dedimus in mandatis ut si esset ita
ipsi presumptori super decima pro ecclesia prop-
terea silentium imponentes pre-
fato R. de eiusdem assignantes eadem
cum fructibus sequestratis. Verum sic uos
per uestras litteras intimastis cum dictus P.
prefatam rasuram coram nobis
per testes ydoneos probauisset et ob hoc
postulasset sibi dictam ecclesiam assig-
nari. Nos utrum clausula illa si est
ita de omnibus superioribus an de articulo
tantum rasure debeat intelligi dubitastis.
Nos igitur respondemus quod clausula illa ad omnia
debet superiora referri ad hoc ut ipsi
R. prefata ecclesia conferatur quamuis licet
uicium falsitatis ad imponendum ei per-
petuum silentium super ecclesia ipsa suffici-
at qui uicium falsitatem huiusmodi perpetrarat
non tamen propter hoc eadem ecclesia aduersario
assignanda nisi super hoc sibi fuerit ple-
na fides. Idem episcopo ymolen.
Ex. filii abbas sancti Stephani Bononiensis per
suas nobis litteras intimauit quod cum
ipse cum uisitationis officium in ciuitate
ac diocesi Bononiensi commissum B. et A. pres-
byteros ab ecclesiis propter eorum graues et ma-
nifestos excessus duxit amouen-
dos idem super restitutione nostras ad te
in communi forma litteras impetrarunt
de amonitionis sue causa et rationis que
reticentes astricti nullam facientes
penitus mentionem. Nos igitur f. t. a. s. q.
si est ita litteras ipsas tamquam per ueri

suppressionem obtentas uiribus care-
re decernas. Idem episcopo uercatan.
Postulasti per sedem apostolicam edoceri
utrum alicuius ecclesie perpetuo uicario de
prouentibus uicarie locusque presentes ha-
benti unde ualeat commode sustentari
teneatur per ullam commissionem formam eius sedis
apostolice in ecclesiastico beneficio prouidere. Ad
quod sic duximus respondendum quod cum per formam
predictam necessitatibus pauperum clericorum
qui nullum sunt ecclesiastica beneficia asse-
cuti sedes apostolica duxerit succurrendum
perpetuus uicarius nisi de uicaria fe-
cerit mentionem commodum reportare
non debet de huiusmodi litteris supposita ueritate ta-
cita impetratis non enim carere bene-
ficio debet dici cui competenter de perpetue
uicarie prouentibus est prouisum et pro-
uidente beneficiali sufficientis subsidii
ex certa scientia super optinendo alio benefi-
cio de leui non scribimus quod faciamus
de primo in nostris litteris rationem. Idem
in concilio generali.
Nonnulli gratia sedis apostolice abutentes litteras
eius ad remotos iudices impetrare
nituntur ut reus fatigatus laboribus
et expensis liti cedere uel importunita-
tem actoris redimere compellatur. Cum
autem per iudicium iniuriis aditus pate-
re non debeat quas iuris obseruantia
interdicit statuimus ne quis ultra duas
dietas extra suam diocesim per litteras apostolicas ad
iudicium trahi possit nisi de assensu
partium fuerint impetrate uel expressam
de hac constitutione fecerint mentionem

Sunt et alii qui se ad nonnullum genus
machinationum convertentes ut l' sopi
tas possint suscitare querelas vel no
vas immittere questiones fingunt cau
sas quibus a se apostolicas litteras impetrant
absque dominorum mandato quas vel reo
sine periculo laboris vel expensarum dispen
dio molestetur aut actori ut per ipsas
adversarium indebita molestatione
fatigent venales exponunt. Cum
autem lites restringende sint potius
quam laxande hac generali constitutione
sancimus ut si aliquis de cetero super ali
qua questione sine domini speciali mandato litteras
apostolicas impetrare presumpserit littere
ille non valeant et ipse tamquam falsarius
puniatur nisi forte de illis personis
qui sit a quibus non debeat exigi
de iure mandatum. Honorius iii.
Cantuariensi archiepiscopo et suis coniudicibus.
Sicut filius I. Sarracenus clericus exposuit
coram nobis quod cum Iordanus clericus Dune
lmensis ipsum super ecclesia sancti Nicholai Du
nelmensis coram vobis auctoritate litterarum
nostrarum traxisset in causam excipere ipsum
I. fuit excipiendo propositum quia auctoritate
litterarum non poterat conveniri eo quod ultra
duas dietas a diocesi ubi predicta erat
ecclesia contra statuta generalis concilii de
quo in eisdem litteris non fiebat mentio
distabatis et quia hi exceptionem ad
mittere denegantes procedebatis in causa
pro eo quidem I. in Roffensi et Eliensi dy
ocesibus beneficia optinet quasi ex hoc domi
cilium intelligeret habere ipse nostram au

dientiam appellavit et cetera. Cumque idem I.
appellationem interpositam prosecutus
ad Eboracensem archiepiscopum et eius colle
gas super premissis litteras impetrasset
vos in causa ipsa nichilominus procedentes eius
iudicibus ne in commisso sibi procedant
negotio inhibetis. Quocirca mandamus quatinus li
tis cause supersedeatis eidem cum
non vos sed dicti iudices cognoscere
habeant ad quos iurisdictio dele
gata pertinere. Idem episcopo et archidiacono Ling.
capitulum sancte crucis Cameracensis exhibi
ta nobis petitione monstravit quod
cum iam dicto clerico super prebendali beneficio
in eorum ecclesia optinendo litteras nostras
ad eos monitorias et deinde preceptorias
impetrante I. clericus contra eos litteras
consilii beneficio in eadem sibi ecclesia con
ferendo ad I. archidiaconum Tornacensem et eius
collegas de predictis litteris non habita men
tione executorias a nobis litteras im
petravit qui post appellationem ad nos inter
positam in eos suspensionis et excommuni
cationis sententias protulerunt. Ac deinde cum
et cetera. super executione mandati pro eo tamen
ad alios optinuit scripta nostra qui
tulerunt suspensionis et excommunicationis
sententias in eosdem. Quocirca mandamus quatinus eo re
cepto in canonicum et in fratrem assig
nato quoque sibi beneficio prebendali quod ad eos
prius mandatum apostolicum reporta
vit prefatas sententias iuxta formam
ecclesie relaxetis aliis super prebendali bene
ficio in eadem ecclesia silentium imponentes.
Id. Winton. archiepiscopo apostolice sedis legato.

[A]d nostram audientiam pervenit quod quidam
clerici obtentis a sede apostolica litteris super provi-
sione sua in aliquibus ecclesiis tibi sub-
iectis recipientes ab eis annuas
pensiones seu alia beneficia ab ea-
rundem impetitione desistunt retinentes
tres beneficio litterarum et cetera. Fraternitati tuae mandamus quatenus eos qui
post litteras taliter venditas alias de
ceteris mentione non habita impetrabunt
de cetero vel hactenus impetrarunt carere
decernens commodo earundem et ecclesias non
provideant earum occasione vexari revo-
cando in irritum si quid earum prae-
textu inveneris esse factum. Idem. Reg. IX.
Mediolanensi archiepiscopo.

Ad nostram proposuisti praesentiam quod nonnulli cleri-
ci a sede apostolica plures litteras non tamen alias de
aliis mentionem facientes impetrant
fraudulenter ut in pluribus ecclesiis ad-
mittantur. Sicque aliqui in aliis re-
cepti licet idoneum in eis ecclesiasticum beneficium
sint assecuti alias ecclesias sub receptio-
nis suae iudicio impetunt et molestant
et cetera. Mandamus quatenus eos ecclesias in quibus recepti
sunt facias esse contentos et non permit-
tas alias ab eis occasione litterarum huiusmodi mo-
lestari nisi forte de receptione sua
expressam fecerint mentionem. Idem episcopo Sil-
vanectensi et abbati Carnotensi (?).

[E]x parte decani et capituli Laudunensis fuit
propositum quod cum ipsi auctoritate apostolicae indul-
gentiae in nobilem virum I. excommunicationis
sententiam protulissent procuratoribus pro-
curium (?) super hoc ad sedem apostolicam procedentibus
et lite super diversis articulis contestata

nos causam vobis commisimus terminandam
hoc adiecto ut non obstarent litterae
per assensum partium impetratae. Dictus
autem nobilis excipere (?) proposuit quod per illas
litteras non erat procedendum ex eo quod ius,
qui easdem litteras impetraverat fal-
sus erat procurator cum ipse ante impe-
trationem litterarum ipsarum ipsum suspicione
quam contra eundem conceperat mandatum
sibi traditum revocasset. Eis igitur pro-
ponentibus ex adverso quod ad nos vel ad vos
huiusmodi revocatio non pervenit nos quod de-
beretis per litteras ipsas procedere per quandam
interlocutoriam protulistis petente i-
taque procuratore ipsorum ut inspiceretis
praedictam indulgentiam procurator
ipsius nobilis ex adverso respondit quod non
erat per eam deinceps litteras procedendum
exhibens quasdam alias postmodum impe-
tratas inter alia continentes ut si
de partium voluntate procederet causam
terminaretis eandem alioquin ipsam suf-
ficienter instructam remitteretis ad
apostolicae sedis examen cum indulgentia
memorata quas litteras ipsi ex eo non
valere dicebant quod per eundem I. et
post revocationem mandati fue-
rant impetratae quoniam cum iuxta ge-
neralia statuta concilii apostolicae litterae
quas sine speciali mandato domini quis im-
petrat valere non debeant nisi sit de illis
personis a quibus non est exigendum de iure
mandatum et cetera. Quod si revocato man-
dato ad procuratores pervenit eas mi-
nus valere debeant litterae quas ab illo

impetrant a quo mandatum c[on]tra eum re
uocauit in neg[oti]o iuxta priorem continen
tiam litterarum non obstantibus posterioribus
precedatis. [I]dem decano et magistro G. le
odicen. ca.

Significante W. nos nouiteris accepis
se, quod cum R. contra W. Remen. dyoc. super
quibusdam pannis ad iudices litteras
impetrasset, idem W. excipiendo pro
posuit, quod cum idem W. non de Remen
sed Leodien. dyoc. existeret, predicti litteras
tum de dyoc. Leodien. non facerent
aliquam mentionem conueniri de iure
non poterat nec debeat. Quam exceptionem
illi admittere denegarunt, nostram au
dientiam appellauit. Ideo mandamus quatinus si est ita
reuocato in irritum etc. [I]dem priori
sancti Laudi et succentori Rothom.

Adulfus clericus rector ecclesie sancti Petri
de ciuitate Sagien. sua nobis insinua
tione monstrauit quod cum magister R.
eum per quasdam litteras contra episcopum Sagien.
et quosdam alios Sagien. dyoc. super redditibus
et rebus aliis impetratas a nobis coram
iudicibus super eadem ecclesia per generalem
clausulam quidam alii conuenisset,
idem rector excipiendo proposuit quod
cum esset de ciuitate Sagien. et sub
eadem clausula nullus de eadem ciuita
te intelligeretur inclusus conueniri
non poterat per eandem, et quia dicti iudices
exceptionem ipsam recusarunt admit
tere, nostram audientiam appellauit. Ideo
mandamus quatinus si est ita reuocetis in irritum etc.
[I]dem abbati sancti Iacobi.

Significauit nobis comitissa Niuer
nensis quod cum mortuo comite fratre suo
Guillelmus Meneuis successor comitatus et
B. per quasdam litteras apostolicas contra Tullen. episcopum
et quosdam alios clericos et laicos super
tractas eam coram iudicibus ad quos
obtente fuerant super quadam summa pe
cunie quod eidem fratri suo se mutuasse
dicebant per illam generalem clausulam
quidam alii qui in predicto comitatu
successerant conuenerunt. Excipien
te itaque procuratore suo quod cum ad hoc
super eidem Niuernensi Niuer. comitatu eedem
littere impetrate fuerant nec per ipsius comitatum
Niuer. fuerat in iudicium euocatus
ea ratione autem non poterat conueniri et quia
iudices exceptionem non admittebant
ipsius nostram audientiam appellauit
etc. Ideo mandamus quatinus si est ita reuocato in irritum
etc. [I]dem abbati sancti Victoris.

Ex insinuatione episcopi Ambianensis acce
pimus quod I. clericus super eius prouisione ad
quam preceptorias et postmodum ad nos
executorias contra eum litteras impetrauit
etc. Quocirca mandamus quatinus si nullus super hoc mo
nitione processerunt executoris sup
sedeatis eidem dummodo eedem exe
cutorie de monitoriis fecerint men
tionem aliotiens in executionis ne
gotio iuxta directum ad nos pro ipso
mandatum ratione preuia procedatis.
[I]dem Nemen. episcopo.

Mandatum apostolicum ad te directum
ut magistrum S. facies recipi in ca
nonicum et in fratrem Nannatensem.

ecce si p alio ibidem n sepsimus
qui h huiusmodi gram p sequtur
alio iam bnfim p nras litras opti-
nente psequi no teneris cum sup
receptione duor concurrandi eccam
andictam no fuit intentio mada-
toris
[L]ittas aplicas ad nos directas ut
G. clericum recipetis in canonicu
et in fratrem nisi p alio p nos fuiss
eccla ura gravata mandatum
nrm nos exequi noluistis et c
no obstante q. T. subd p nras
littas executorias recepistis q a
bone me. h. p. n. monitorias i
petrarat cum scipi p decessoris
nri potius q nrm fuerimus
p secuti. [I]dem
[I]tem qui mandatu aplicu ia
recepit. ut. G. clico in aliq ecclar
sui monastii pvideret p litras
generales ad diocesianu obten-
tas ut in dioc sua n p alio sep-
tum no eet facere pvidi cogi
iuris ratio no pmittit nec sup
conferendis ecclis aut bnficiis
aggravari et si facultatem hat
diocesianus p easd litras pvide
b excoicato qui q di. [I]de
statuta. c. ge. asserit se ligat
litris ad excoicatorem obtentis
ut si et ita sine difficultate ab
solvat eumdem et alius deputa-
tis qui eo no pente madatum
exequuntur. ap. si excoicatori q
de fco suo dz ee certus licet ut h
deferatur eidem. G: illis cognito
certi mandatur. [I]dem
[S]upponente aliquo ndu se bnfim
eccasticum assecutum sr pvisio-
ne ipius licet iniu opetens opti-
nenti p rescriptum. ap. de hoc me-
tionem no faciens impetret illd
velut fraudulenter optentum
dictu no vale. [I]d epo pisien
Ina n nulli diuisis modis litris apli-
cis abutunt statuimus ut quicq
obtentas sub noie suo litras alui
eid nois tradunt qui q s volunt
fatigant indebite p easdem et q
eas tali m recipiunt quiq illos
ce. quos iudi huir qouis faciunt
in iudiciu evocari aut littas
ipas ad futuras trahunt cotro
uersias q ndum fuerant tpr impe-
trtionis exorte. seu q. qui si unione
go. l. et maliciose sr plib psona
libz actionibz q sub uno iudice pos-
sent tractari comodi p varias
litras coram diusis trahunt ut
laboribz fatigatus et sumptibz
ul cppllatui cponere ul cede uni
suo aut reus auctorem eod tpr
ad diusa loca ul indeterminate ad
nullam q cte cum plibz eid pvi
cie iudil lr vocabulum citari
pcurat. ut dum no cpuit excoi
cetur q contumax et sic eu a
sua intentione repellat eard
littar comodo careant et adusa

I

sit ...
in consu° iusic' actor' ut vel sumendi no vn ... illud p' jo z ti ... sen plac' p' qlit° ps pm p spe

rius in modatis expensis ac dam
pnis q ipsi h eos ptulisse constitit
condempnetur. | d' in registro
Innocentius .iij.
Romanus pontifex qui iura tuet'
sic intendit circa uetere petitonib3
singlo2 ut eis gram nequit' uti si
debeant impetrantes nec illos q
maliciose uexare q quos aliqd
ardunt h're qonis. Cu g n nulli
pterit illius clausule genial' iude
licet. z quid alii. qui in litis ab
ap. se obtentis appont ptinuant
diuisos clausis tpib3 fraudulenter
fatigent laboribus z expensis. Nos
nolentes ut malicia pualeat e
quitati. z q. decetero clausule occo
ne p'dce aliquis puteat adit' ma
lignandi statuim'. ut illi z h' ill'
reb3 cum in ualeant conuenirri. q
que nomina z res impmeutaton
litis gtinent. | I d' in registro con
Consuetudines q ecclis guamen
inducere dinoscunt' uram nos decet
osidatone remitte consuetud
Innoc' iij. arch z e. lugdun
r littis z j. Si no aliquis possones
aliq's claustris l' aliis religiosis lo
cis in bona ualitudine l' ultima
uoluntate uult p suo2 remedio
peccto2 coferre h' circ cofendi form
ee ppouis qd m'lsi donatonib3 mo
dicu etre consueuit i manu acci
pit aut in extremitate palliu qd
manu plati ecce sustinet' aut
sr altare ponend' sub testio uide
arum z audientium sub dca for
q sollatco uulgarit' appllat' z j.
dis v. aj. q. donatones eo2 q sb
obtentu cosuetudinis claustris
ecclis ul' quib3 h aliis religiosis
pie conferuntur. ul' z sic collata
facatis irreuocabilit' obseruari.
cu hi signu q sollatco dr no tam
fce donatonis q in tradite possois
sit euidens argumtu. | Idem epo
pictauensi
Ad nram audiam nouus puenisse
qd in tua dioc' z in causis ecclasticis
cosuetudo minu ronabilis h'eat'
q cu aliq causa tractat' ibidem alle
gatonib3 z qrelis utriusq ptis au
ditis a psentib3 z illiteratis. sapi
entib3 z insipientib3 quid iuris
sit q'rit' z q illi dictauint. l' aliqs
eo2 psentium cosilio requisito
p sna teneatur. Nos g attende
tes qd cosuetudo q canonicis ob
uiat nullius ulius debeat ee
momti. cu sna a n suo iudice la
ta nullam optineat firmitatem
ut in causis eccasticis sub iedo2 tuo2
pressu t de iuris eo2 constitit sen
tenciam pferre ualeas sic ordo po
stulat ronis audcte t psencium p
missa consuetudine n obstante
9cedimus facultatem. | d' l. uicario
nro ap costantinopol' 9stituto
tito de leuiguitate z j. puenit ad
nram audiam q qda simplices

sacerdotes ap constantinopol ea
sacramenta p'sumunt fidelib; exhibe
q ab aplor tpr fuerunt solis pon
tificib; reseruata ut e sacramentum
confirmationis qd crismando re
natos soli debent epi p manu impo
nem conferre ad excusandas excu
sationes in peccati solam consuetu
dinem ptendentes. et i. vii. t. c. q.
omnib; pbus districte phibeas ne
talia decetero sua temeritate p'sumat.
q licet non sint a fidelib; contempne
da. tutius e. tn ea sn piclo ex neces
sitate que legem n ht obmittere
qm ut ab his quib; ea conferre
no licet ex temitate q lege dap
natur. no sine graui piclo ma
nus consamatur cum umbra q da
ostendatur in ope. ueritas enim
no subeat in effectu. [I]d' decano
et caplo cenomani.
[C]um int nos ex una pte et canoi
cos sci petri de curia ex alia sup
eo q dci canonici gnale iterdictu
ab epo uro ul' uob in ciuitate ce
nomani positum no suabant
qo uenteret. et i. pcurator u' ipor
proposuit q ipa ecca sci petri a sui
fundatione libra exstitit et excepta
et de consuetudine igitali t iterdo
uatum erat eis pulsatis campanis
alta uoce interdictis et excoicatis ex
clusis diuina officia celebrare
Nos g cognito q ex tali cosuetu
dine si qua foret disrumper neruus

ecca stricte disciplne ipam de con
sensu fratru nror durum uitanda
[I]dem epo elyen.
[C]um olim lond' epc nris aurib; in
timasset q in sua ecca posuerat
statuere pcentorem nos ei ptib;
inclinati licentiam ei concessimus
pcentorem ibi ordinandi dti iui
conferendis sibi redditib; nulli piudi
cium inferretur statuentes ut p
centor talit institut in sessionib;
pcessionib; et aliis illam hret in
london. ecca dignitatem q hnt
alii pcentores in aliis ecclis angli
canis. et i. Quo circa. c. q. si scdm di
uersas consuetudines locor diuersas
nouis hre pcentores in anglica
nis ecclis dignitates iam dictu
pcentorem illam hre facias in
london. ecca dignitate eaq; ma
nie contentum qm ronabilib; et ap
ptis consuetudinib; ecce salua
sine alio iudicio potest obtinere
[I]dem conuentui corbien. mandat
[C]um uenabilis fr nr epc hostien et
a. sce crucis pbr. cardinal' i ptib;
alemannie legationis offo fungeret
fuerunt albertu de monasterio .h.
q. ad co. ec. nullo mediante nostre
ptinet ad monasterium corbien. q
est et co. ec spale. pp a temitate mi
grasse licentia illud deserendi l'
confirmatione a nob ul' ab ipis q
uces iniuas in illis ptib; tunc gelit
nec hita nec petita. et i. postmod'

ant nunciȷ eius ad defensionem
ipius generalem illi tñc ꝯsuetudinē
allegarunt. Cum g̃ h̃ nõ tã ꝯsue
tudo q̃m corruptela merito sit cen
senda que p̃ sc̃is sacris ẽ canonib;
inimica. ipam mandamus decre
to n̄ri sibiari. ¶ D' decano salesbien̄
et archid' ⁊ magr̃o p. peneret ca
nonico parisien̄.

Vm dilc̃s filius .w. andreñ ecc̃e
monachus qui p̃ elc̃o eiusd' ecc̃e
se gerebat ⁊ .b. procurator monastij
karrofeñ sr̃ iure eligendi abbẽ
in andreñ monasterio ⁊ eiusd' elc̃e
nunc litigarent. id .w. asse
ruit tam de iure cõi q̃m p̃uilio
spiali eis ab alex' pp̃. concesso ⁊ a
nob' postmod' confirmato libe
ram eligendi auctẽm ad eosd'
fr̃es tm̃ ptinere ⁊ s̃. dc̃s .b. pro
curator p̃posuit ex aduerso q' cu olī
ad petitõnem p̃rionor ecc̃e amo
rmen̄ ep̃o fuit constitutum q' si p̃
fatus locus diuino munie adepu
lularet ut prior aut abbas ꝯsti
tueret' ibidem elc̃o eius penes fr̃es
eiusd' loci ⁊ caplm karrofeñ. p̃re
deret ⁊ hĩ obtentu statuti sic fuit
longe retroactis tp̃ib; obserua
tum ut monasterio andreñ ua
cante andreñ fr̃es in karrofeñ
caplo aliq̃ de gremio monastii
karrofeñ. sibi eligerent in abbem
elc̃o p̃dc̃i .w. tam ꝯt̃ statutu teno
rem q̃m ꝯ̃ consuetudinẽ approba

tam q̃ optima ẽ legum interpres
minus canonice attemptata mi
ro cassari debeat ⁊ s̃. q' a nob' cõsti
tit elc̃onem ipam a suspensis ⁊
de suspenso ⁊ celebratam eã iusti
cia cassauimus exigente. Ceterũ cũ
sup' dcm̃ statutũ. ita sane posset
intelligi. qd' p̃ illud nec iuri cõi
nec p̃uilio derogetur ut uidel;
ad sepedc̃os fr̃es elc̃o spectet abbis
⁊ ad karrofeñ caplm confirmatõ
eiꝰ. q̃. si ex p̃te karrofeñ cenobij
talis fuit consuetudo p̃bata que
iuri cõi p̃iudicet in hac p̃te uos
scd̃m illam de cetis elc̃onem an
dreñ abbis de ceto faciendam alio
q̃m andreñ monachis nisi eligen
di abbẽm adiudicare cures ut sic
de ceto liberam h̃eant facultatẽ ul'
de gremio ecc̃e sue. ul' ẽ aliunde p̃
elc̃onem canonicam eligendi p̃s
ydoneam in abbem p̃sentandã
karrofeñ. caplo. ut ab eo si fuit
canonica confirmet. ¶ Honori
us. caplo parisien̄.

Vm consuetudinis ususq; longe
ui nõ sit uilis auctas ⁊ plerumq; dis
cordiam pariant nouitates auctẽ
uob' p̃sentium inhibem' ne absq; epi
uri consensu immutetis ecc̃e ur̃e
constitutiones ⁊ consuetudines
approbatas uel ẽ inducatis si quas
forte feceritis irritum decernentes

¶ D' maiori ⁊ burg. de rupella
Ex p̃te ura fuit p̃positũ q' ẽ in tua

ura seruate sunt: due hadenus con
suetudines abusiue q si indigena
uel extraneus p digamitatis uicio l in
curia seu quocumq; casu alio dissi
pauit uel amiserit bona sua uiri
uxoris sue tam mobilia q immobi
lia p sue uoluntatis libito alien
at. et c. et qd si uir ducat uxore q
fide coniugii uiolata committit ad
ulterium iudicio ipsa medietatem
omnium bonorum que fuerant uiri adept
impudenter exigit. et improbe apprehe
dit que potius puniendi eet omni
bus uiribus et c. Tenore presentium
declaramus uos non teneri ad hi
consuetudines obseruandas. Greg
ix. Cum tanto sint grauiora peccata
quanto diutius infelicem animam de
tinent alligatam. nemo sane mentis
intelligit naturali iuri cuius transgressio
periculum salutis inducit quacumq; co
suetudine que dicenda est in hac par
te uerius corruptela posse aliq
tenus derogari. licet et longeue
consuetudinis non sit uilis auctoritas
non tamen adeo usq; ualitura ut uel iuri
positiuo debeat preiudicium generare
nisi fuerit rationabilis et legitime
sit prescripta. Innoc. iij. decano
et capitulo Senonensi
dilectis in christo petro et c. Cumq;
de facili non possetis in unum locum
et prepositum conuenire et ad nos
fuisset ab aliquibus appellatum
tandem conuenientes in unum aliis

odonem episcopum in archiepiscopum postula
stis. postulationem uestram per magistrum
R. procuratorem uestrum et per alberin
sancti petri exponentes et petentes ut
faciende translationi predicti prebentem
assensum. uerum quia aliquid id magis
ad se ap. accessissent nobis quibus pro
certo constabat quod episcopus interdicti se
tentiam non seruasset quod et idem
magister non negauit in facti uestri
per sententiam requisitus a nobis in ipsius
episcopi excusationem allegans quod
sententiam latam seruare ille tamen
tenebatur priusque ad eius notitiam
nec per nos nec per eandem tunc ap. se se
qui eandem sententiam promulgaret nec
per deputatum ad hec exequtoris man
datum. uel litteras peruenissent et c. qd
nec sufficit. immo nec proficit ad ex
cusationem predicti episcopi cum eandem
sententiam interdicti presentibus multis sol
lempniter ac publice promulgarit
et eadem interdicti sententia in regno fuit
eorum iam a multis publice cepit
obseruari nec sit necesse constitu
tionem sollempniter editam ac publi
ce promulgatam ipsius notitiam
singulorum auribus per speciale manda
tum litteras inculcare. set id solum
sufficit ut ad eius obseruantiam
teneatur qui nouit eam solle
mpniter editam ac publice promul
gatam cum et quosdam qui sacrum
concilium non seruauerunt tamquam
illud non habuerint aut perceperint

canonica tradat auctas qd eius
facile facultas credendi tribuit
cum idem penes illos in suis regi
onibz actum sit et receptu nec
ualz quod in altisiodoren dioc di
ctus rex ppam curam dr no hre.
cu nos totam ecciam regis ipius
subiecimandauim. in ecco et card
nrm nrt ppatus mandatu i ticum
illam sniam pmulgauit q regi
tunc tpus adherebat et i. s; inde
liquido constat sepedcm epm suf
ficient excusari no posse qd sua
metropol ecca genalis intdci se
tenciam et recepisse nouat et ser
uare et i. slos g qui sedm aplm
pmpti sumus in obediam atte
dentes ne inobedia pdesse uide
tur hiuslibz si contemptus contuma
cibz no obesse. cum iuxta canoni
cas sctiones qdam sint culpe iqbz
culpa est relaxare unde cam po
stulonem hi no pp postulantem
eccam. s; pp postulatam psona
repulimus ut indignam licet
licet aut ex eo qd hoiem que
no conueniebat pposito postulasti
cum nos intdci sniam seruarent
ipe eam contempnet et oblatrare
pmissa uob abusi sunt potate
ac ido nos ea no in mito puare
possemus de solita tn benignita
te concedimus ut uob p postu
lonem l elconem canonica de p
congrua consuletis. **I**d hostien epo

¶ ap. se. le.

C(um) olim ergo ut et i. accepim ex lris
tuis qd canon. senon. quoz postu
latio nra fuit auctte cassata licet
cassatonis lrs suppssissent i frau
dem ut canonice ad elconem pcedet
mandauistis et i. cumq pl es eoz
postulonem cassatam a nob i no
uare denuo intentu quid uo epm
cameracen in archiepm postula
ret tu intelligens eos qui cassone
nram qdam tn reuocare uolebat
eligendi ptatem amisisse qr gcessa
sibi ex aplice sedis benignitate ab
utentur temere potate ac ido ad
alios licet pauciores nuo qntum
tn ad hoc ptinet consilio saniores
eligendi. ul postulandi deuolutam
ee licenciam pdcm cameracen ad
eoz instanciam in pastore auctte
freus aplica puidisti. slos g a sol
licitudine cameracen ecce ipm
reddimus absolutum qr ante de ma
dato nro factu est auctte ap. confir
mantes. **I**d elius tyuen. ecce.
one memorie vv. ar epo nro ma
nuisse carnis ingresso quidam
ut in sce praxedis pbrm. card. q
dam uo ynoien epm postularit
et i. slos g auditis q de fco et iure
fuerant allegata plenius et p ut lu
bet puum curauim allegare. co
siderauim uo qd eius card psetia
utilior sit. no solum to. s; et ecce
geneli. ap. ap. se. qm ap. eccam
rauenat. vii no imito p fentes

spali utilitati acceni & minori me
iorem p̃dcũ card' postulõni uῖe ti
duximus concedens attendẽtes e
c̃ altã pte qd' p̃dc̃s ep̃c a minori
q̃m tcia pte fuit postulatus & qd'
ap̃ se postulatõnes hĩ nõ ꝯsueue
rit in tanta diuisione ac ꝯdic̃e
recipe. cũ ꝫ qñ aliquis ab aliis v
nanimiter postulatur ad admit
tendam postulõnem eoꝝ ñ tam
ex iusticia q̃m grã moueat᷑. po
stulatõnem ipius nõ duximꝰ ad
mittendã. mandantes q̃. cũ hũs
qui uocem in elcõne hñt nõ sciã
tur p elcõnem postulõnẽ seu
nominatõnẽ canonicam in p
sonam ydoneam ꝯuenire tenetis
ad ꝓposito & c. strigonii.
Bone memorie W. arep̃o nr̃o
uiam uniũse carnis ingsso cũ
in colocen̄ arep̃m postulandũ
a nob' contulissetis in eminen
nota iura suffraganei strigon̄
ecc̃e quinq͂hen̄ uidelicet & q̃dam
alii postulõni uῖe se opponere
curaũnt. asserentes qd' eis con
tentis quii uix hebant eligendi
nob' tamen postulõ eadem fuerat
attemptata licet nũcii uri ꝓpo
nent. ex adũso q; sr̃ p̃ficient do
nob' pontifice de grã nil' toacẽs
suffraganeoꝝ fuat requisit
assensus. s; ipi nob' consilium
sicut denegarunt. sllicũ gr̃ in nr̃a
p̃sencia constitutis. & ꝓponentib;
adũsarius q̃dam alia ꝯ͂ uῖe postu
latõnis p̃cessum quia nob' de ꝓpo
sitis nõ constabat. ita duximus
ꝓuidend' ut si suffraganei p̃sule
tib; in ꝯdcõne sua uos postulõni
uῖe uelletis instare p ꝓcuratores
ydoneos ad se ap̃. ueniretis. si a
illi a ꝯdcõne cessarent & uos insta
retis ꝓposito ad p̃senciam nr̃am
mitteretis psonas ydoneas q̃ sc̃
hiis q̃ oportuna forent nos red
derent certiores. qd' si ꝯdicentib;
ep̃is memoratis uos contigeret
de iure uro diffidere aliam psonã
ydoneam puideretis uob' cano
nice in pastorem. Ceterũ quidam
ur̃m a postulatõne q̃m nob' pre
sentaũitis cõtr̃ temere receden
tes aliis psistentib; in ead' p̃dcm
quinq͂hen̄ ep̃m in archiep̃m po
stularunt. & ꝯ͂ ipos gr̃ postulõnẽ
ip̃m q̃m inuenimus in multa
discordia nõ solum suffraganeoꝝ
ũm ꝫ canonicoꝝ strigon̄. ac ꝯ͂
formam mandati nr̃i rẽmẽ cele
bratam nõ duximus admittẽdã
s; nob' dedimus in mandatis ut
ad puidend' uob' pastore ydoneũ
p elcõnem canonicã uł postulõ
nem concordẽ requisito suffraga
neoꝝ assensu. si eẽt de antiqua
& approbata consuetudine requi
rendus p̃cedẽ curaretis. alioqn
nos ipi puidem̃ eid' uiduitate ũm
añq̃m ad uos uῖe littẽ puenerint.

pmittentes mandato prior suf-
fraganeos preter quinqueecclesien. ad con
cordiam reuocassis et c. post hoc ma-
dato nostro recepto hii qui in colocen.
ecclesia erant ab eius postulatione
recedere noluerunt: sed in ouacionem
eandem remisis ad eos quibus de cano-
nicorum qui in partem alteram declina-
rent et c. Ceterum uero qui quinqueecclesien.
episcopum postulauerunt conuenientes in
unum ceteros canonicos ad capitulum
conuocarunt ad postulationem con-
cordem uel electionem canonicam iux-
ta mandatum apostolicum procede-
cupientes. Sed illis nolentibus conue-
re intelligentes penes se tantum re-
mansisse facultatem liberam eli-
gendi quia reliqui ius suum per se
negligebant pretactum quinqueecclesien. demum
postulauerunt et c. Sicut nouerat e-
orum discordia qui alium postulare-
cum prius in postulatione archiepiscopi su-
pradicti conuenissent. paruerunt unanimi et
consensum nostrum annotare literis
et subscriptionibus propriis roboratum
petissetis a nobis per communes nuntios
confirmari nosque in tamen recepis-
semus postulationem diiudicandam
si suffraganei forsitan mihi contradice-
persisterent uel si consentirent que
cederent approbandam. Si enim pretacta
postulatio subscriptionibus postulantium
roborata et presentata ro. pon
approbanda possent ab ea recedere
postulantes nobis frequenter illuderent
et iudicium nostrum ex eorum penderet
arbitrio uideretur et c. intelleg-
mus utraque quod et si neutra esset po-
stulatio approbanda tamen tenorem tamen
postulationis rescripti ad nos de cetero
strigon. ecclesie prouisio pertineret quia uero
non plenam de personis illius regni
noticiam habebamus. ideoque non
poteramus salua conscientia eidem ecclesie in alia
persona que de regno hungarie ori-
ginem duceret congrue prouide-
nec uellemus ei preficere alienum quam-
uis honestius uideretur ut suffraga-
neus ad metropolim suam acce-
deret quam archiepiscopus ad metropolim
transferretur. partem tamen elegimus
potiorem et eundem archiepiscopum in quo omnes
quorum consensus in electione uel po-
stulatione pastoris requiritur. licet
temporibus diuisis conuenerant a uin-
culo quo tenebatur colocen. ecclesie
absoluentes ad metropolim strigon.
transferimus et ei liberam tribuimus
transeundi pallium ei ad nouum et
usum eidem ecclesie transmisimus
de capitulo strigon. [illegible]
Postulationem quam celebrastis et c.
Licet ergo per postulationem hii nullum ius a-
liam sit acquisitum ideoque sic per predictos
alii postulationem potuissent repel-
lere memoratam ut tamen nobis de
specialiter gratia consuleremus tradiximus
prouidendum quod per pretactos pro-
neos ad omnia sufficienter instruc-
tos nostro uos conspectui presentetis

quatinus utraque parte presente quod iustum
fuerit decernamus. Honorius iii. ca
pitulo calatanensi.
Et si inter vos vota vestra concur
rerint ad substituendum episcopum in ecclesie
vestre et ipsum eligendi cum sine alli
gatus ecclesie liberam non habeat sine nostra
permissione volatum electionem de ipso
factam tamen quia contra canones minus lici
te attemptatam de fratrum nostrorum con
silio dignum duximus irritandam. Ca
tum eligi nullo iure potuisset sed
potius postulari. ... ius iii.
Illius in ecclesia ubi duo ...
vel tres in congregatione
fuerint non electione eorum canonica
persona eligatur. Et infra. Si vero aliquis etiam
quis adeptus fuerit eo quod per cupidi
tatem illam acquisierit atque contra
canonice regule disciplinam egerit
expellatur. Ex concilio sardicensi.
Siusiste dixit si quis ita extiterit
temerarius ut talem excusationem
afferens asseveret quod litteras populi
acceperit cum manifestum sit potuisse
paucos eorum qui sinceram fidem non
habent premio et mercede corrumpi ut cla
marent in ecclesia et ipsum petere
viderentur omnino fraudes has
dampnandas esse arbitror ita ut
nec laicam in fine communionem nisi
de hoc penituerit talis accipiat.
Si vero omnibus placet statuite. Sy
nodus respondit placet. ... Greg' ...
Postquam et infra. confirmatione petere

cum desidia sit inchoare quod electum
impediat impleatur tuus ut iam
illi actus quia melius possimus vi
dere conversatus agnoscimus quantum
studio. Paschalis panormitano archiepiscopo
Significasti reges et regni maiores
admiratione permotos quod pallium
tibi ab apocrisiariis nostris tali con
ditione oblatum fuit si sacramentum
quod a nobis scriptum detulerant
exhiberes. Et infra. Conventum in hac causa
dominum ihesum christum qui ovium suarum
curam petro committeret conditionem
posuit dicens. Si diligis me pasce oves
meas. Si conscientiarum factor et cognitor
secretorum conditione hac usus est
nec semel tantum sed et secundo et usque ad con
tristationem quanta nos sollicitudine
oportet tantam ecclesie prelationem imponere
fratribus quorum conscientias non videmus.
Aiunt esse iuramentum in evangelio
a domino esse prohibitum nec ab apostolis
post dominum nec in conciliis inveniuntur
posse statutum quid est quod dominus sub
sequitur autem quod amplius est a malo
est. Sed cum amplius ut exigamus
malum nos illo precipiente com
pellit. Sed non est malum ab ecclesie v
nitate a sedis apostolice obedientia resilire
et contra canonum statuta corripere quod
multi etiam post sacramentum prestitum pre
sumpserunt. Et infra. Hoc iuramentum
malo ac necessitate compellimur
iuramentum pro fide pro obedientia pro
unitate requirere aiunt in conciliis

statutum nō mueniri. Iro. ec. le
gem concilia illa p̄ fixerunt. cū
omīa concilia p̄ ro. ec. auctem
et fc̄a sint et robur acceperint. et in
eoꝝ statutis ro. ec. patenter excipi
atur auctas. et c̄. Cum g̃ a se ap.
nr̄e insignia dignitatis exigitis.
que a b̄i petri tm̄ corpe assummut̄
iustū ē. ut nos quoꝫ se. ap. subre
ctōnis debite signa soluatis que
uos cum b̄o petro tanq̄m mēbra de
mēbro hr̄e. et catholici capitis uni
tatem seruare declarant. Alex.
iij. p. pb̄ro card. ap. se. le.
Ina diligentia tua requisiuit an
elcōnem elc̄i qui iurato scismate
ad unitatem ecc̄e redijt. de leuas
confirmare. Diximꝰ respondend. q
si a scismatico nullum ordinē sus
cepit. et ei elcō scdm normā ca
nonum fuit celebrata eam dū
m̄ alia nō impediant dispensa
tōne piuitatum confirmari man
dantes ut eum facias a catholicis
epīs suffraganeis aquilegen̄ ec
ecc̄e in epm̄ ordinari salua debi
ta iusticia et reuerentia eid ecc̄e c̄
ad catholicam redierit unitatē
licet de uitanda discor Idem
dia in elcōne ro. pon. manifesta
satis a p̄. nr̄is constituta manā
uerint. q tm̄ sepe post illa pm̄
ꝓbe ambitōnis audaciam grauē
ecc̄a passa ē scissuram. nos etiā
ullm malū hoc euitand de cō

silio frm̄ nr̄oꝝ et sacri approbatōe
concilii aliquid decreuimꝰ adiungen̄d
statuimꝰ g̃. ut si forte inimico ho
mine sup seminante zizaniā
int card. de substituendo sūmo
pontifice nō poterit eē plena con
cordia. et duabꝫ ptibꝫ concordantibꝫ
tertia ps concordare nō noluit
aut sibi alium p̄sumpserit no
minare ille. absq; ulla exceptōe
ab uniusali ecc̄a romanꝰ ponti
fex habeatur. quia a duabꝫ p
tibꝫ elcūs fuit et receptus. Si quis
aūt de tertie huiꝰ ptis nominatōne
confisus q̄ de rē eē nō pot̄ sibi
nomē epi usurpauit tam ipse q
qui eum receperint excōi subiace
ant. et totius sacri ordinis puatōe
mulcentur. ita ut uiatici ē eis
n tm̄ ultimis comio denegetur. et si n
resipuerint cum dathan et aby
ron quos tra uiuos absorbuit.
accipiant portōnem. Preterea si q
patronibꝫ qm̄ a duabꝫ ptibꝫ aliqs
elcūs fuit ad aplatus offm̄ n ma
ior concordia inceesserit nullatē
assumatur. et p̄dc̄e pene subiace
at. si humilit nolint abstinere
ex hoc tm̄ nullū canonicis cstitu
tōnibꝫ et aliis eccliis p̄iudicium
generetur in quibꝫ dꝫ maioris et
sanioris ptis sn̄ia p̄ualē q q in
eis in dubium uenerit supiori po
tit iudicio diffiniri. In ro. u. ec.
spāle aliqd cōstituitur q nō potuit

ad superiorem recurrat hyerarchiam. Idem
Cum in sacris cunctis ordinibus et ec-
clesiasticis ministeriis sint etatis ma
turitas et gravitas morum et litterarum
scientia inquirenda multo fortius in episcopo
hec oportet inquiri qui ad curam
positus aliorum in se ipso debet ostendere
qualiter alios in domo dei oporteat
conversari. Eapropter ne quod de quibusdam
pro necessitate temporis factum est trahatur a
posteris in exemplum presenti decre-
to statuimus ut nullus in episcopum eligatur
nisi qui iam xxx. annum etatis ex-
egerit et de legittimo sit matrimo
nio natus qui etiam vita et scientia commen
dabilis demonstretur.
Cum vero electus fuerit et confirmationem
electionis acceperit et ecclesiasticorum bo-
norum administrationem habuerit
decurso tempore de consecrandis episcopis
a canonibus diffinito is ad quem spe-
ctant beneficia que habuerat dispone
di de illis liberam habeat facultatem
Inferiora quoque ministeria utpote deca-
natum archidiaconatum et alia que
curam habent animarum annexam nul
lus omnino suscipiat. Sed nec parrochi-
alis ecclesie regimen nisi qui iam
xxv. annum etatis attingit et scientia
et moribus commendandus existat. Cum
autem assumptus fuerit archidiaconus
si in diaconem et decani vel in sacer-
dotem et ceteri reliqui admoniti si fu-
erint prefixo a canonibus tempore in pres
biteros ordinati et ab illo removean-
tur officio et alius conferantur qui et
velint et possint illud convenienter
implere nec prosit eis appellationis re-
fugium si forte in constitutionis
istius transgressionem per appellationem
se tueri voluerint. Hoc sane non solum
de promovendis sed et de hiis qui iam pro
moti sunt si canones non obsistant
precepimus observari.
Clerici sane si contra formam istam quemquam e
legerint et eligendi tunc potestate
privatos et ab ecclesiasticis beneficiis tri-
ennio noverint se suspensos. Dig-
num est enim ut quos dei timor a
malo non revocat ecclesiastice saltem
cohceat severitas discipline. Episcopus
autem si contra hoc fecerit aut consenserit
in predictis conferendis officiis pote
statem amittat et per capitulum aut
per metropolitanum si capitulum con
cordare nequiverit ordinentur.
Idem ravennati archiepiscopo
Causam que inter moniales sancte mar
garete et I. Foroiuliensem in episcopum electio
nem contulerint pro quibus promittentes quod
illam que eis episcopus promiserit recepturi
ipsam quam prius vidit faciatis ab eis si
tamen extitit ydonea in suam recipi
abbatissam. Idem Wigorniensi episcopo.
Ista quam lincolniensis electus concedendi hono
rees vel prebendas aut alias dig-
nitates disponendi de rebus ecclesie
cum sua non sit electio confirmata
non habeat facultatem et cetera. Eius quoque ei
auctoritate nostra percipias ut concessione

si quando steterit de predictis studeas revoca
re. Idem

Consideravimus quod electio Ioh. fratris tui
post appellationem et contradictionem pluri
giorum vestre ecclesie fuit celebrata pen
dentis et quod electio B. post illam quemlibet
electionem non cassatam nec non et post
ap. pro quando ad suum statum omnia
debuerint reduci facta fuit et c. Quia ipse u
triusque electionem omnino cassavimus
et vobis in aliam personam ydone
am et honestam conveniendi liberam
tribuimus facultatem, ita quod utique
predictorum fama sua non minus integre
conservetur quam in aliis ecclesiis sai
promoveri si deus dederit poterunt. Vobis
autem liceat post istam ecclesie vestre ordi
nationem eorum in aliam convertere. Idem

Suffraganeis alicuius
metropolitani ad mandatum ipsius
post confirmationem electionis sue et
si pallium non receperit licitum est
electum qui ad eius sunt dominicum pertine
at consecrare. Clemens iii.

Super eo vero quod querere voluisti si aliquis
in electione cassata idem et alius
ecclesie regimini electus fuit an eius electio
debeat confirmari, hoc tuam
volumus discretionem tenere quod
si prior electio non vitio persone sed ele
ctionis modo cassatur, promotio
nem eius in eadem ecclesia et nisi for
te symoniace pravitatis aliquis
intercessisse constiterit non debeat
impedire. Celestinus iii.

Cum monasterium de Pelliccia in tuo
situm episcopatu ad illam dissolutio
nem devenerit sicut tua nobis insinu
atio litterarum patefecit, quod fratres eius
domus observantiam religionis
et ordinem abiecerunt et c. In quo
qui confratribus suis in heremo commorantibus lauda
bilis conversationis testimonium
perhibent consensisset eum in
abbatem totis desideriis postulantes
tu vero postulationi eorum assensum et postu
lasti eandem ordinationem a se ap.
confirmari. Nos autem ipsam cano
nice confirmamus. Idem

Cum terra que hereditatis Simonis domini
censebatur et c. Sicut ex tenore litterarum
tenore accepimus quidam in electionibus
prave consuetudinis moribus incre
psit ut cum alicui prelati electio debet ce
lebrari conventus ad quem pertinere
dinoscitur duas personas nominet
latenter exprimendas ut sic alterius
eligende vel totius electionis penitus
irritande idem patriarcha vel princeps
plenariam habeat facultatem. Que
quia hoc redundat in grave preiudicium
ecclesiastice libertatis prescriptam con
suetudinem pravitatem sententiam penitus
abolendam statuentes ut forma
electionis canonice in omnibus ecclesiis
conventualibus observetur, videlicet
ut cum de ecclesie consuli pastoris re
gimine destitute electores in unum
locum in quo fuit electio celebran
da convenerint et invocata spiritus

sca gra psonam nominaat qr si
in psona fuit· ul in m elcōis
pcdu tam diu in elcone dilligen
ciam insticōis apponant donec
uacanti ecce de psona congrua
ualeat puidi quo fco n phibem
quin regis seu patriarche qui p tpr
fuit requiratur assensus s; p hoc
ipam elcōne uolum impedri
tauisnullam et c. Idem.
Quesiuisti quid t faciend sit si
hoc q clici tue dyoc· cum p suis
excessib; suspensionis ul' inderdi
ul' excōis snia pcellunt p impe
dientes eam dimittunt ecclas et
transferunt se ad matrimonia la
icor· slon nisi quor ipor habitu cle
ricali postposito uestes induunt lai
cales et sicut laici mercatores sec
plib; q sub; implicantes consilium
sibi laicor manus associant et
correctōnem ecclasticam p contēp
eludunt; clītes q potatem n ha
beas eos n t· spalit se ap indulse
rit corrigendi et c. Re g. q ex que
lectōis tue confirmatōne aute
pisti de talib; et consimilib· preca
que maioris inquisitōis discutatō
nem exigunt et ministiu consecra
tōis desidant qd iustum ē et eccā
stice conuenit utilitati statuēdi
habeas liliam facultate. Innoc
tius de cella sci petri et muten albib;
ppin int R semorem et R uini
orem sup abbacia· statuisset· qd
uice et c. bone memorie c· p de
cessor int p dcam R· semorem se
tenciā constanciā postulantem
ad conponend coegit inuitu et sic
abbacie renunciauis de manu ei
custodiam et prioratu recepit ab
eo dum uiueret possidend cui or
dinatōi l; consentiret inuit· do
mu tm reu sus aduisarius conpōne
ipam nolentib; obseruare· nō
potuit· que concessa fuit obtine
et c. Nos attendentes q ex consensu
conpōnis recepte uis si q sibi conpe
tebat R semior amisisset· ac p
hoc ne monachi ad elcōnem p
cedent appllare de iure minime
potuisset· cum nisi quor interest
audiri nō soleant appllantes ap
pllone illam dumus legitimā nō
fuisse· uni p eam elco nō potuit i
pedir. Sane quis pposuis et c.
Constanciesis de uiccdō qd card
posuerat in suis ltris inseruent
qr tu p id· q R· uinior diocesa
nus epc mun bndcōis impendit·
ei uidt q p̄mism obseruaret
ūnū ul' scriptura fcō· ul' tam scrip
ture piudicat· nec pbat fuit
l; obiectum q ab int dcis fuit e
lectō celebrata ipam nō potuimi
irritare et c. Jōq; tam ipam uob
duximus conmittendam ut si q
stitit q elco fca fuit a suspensis
ea oīo cassata ipi monasterio p
satisfacionem condignā suspen

sionis et iniūcta sniā relaxata de p
sona ydonea consulatur. Idem
C. peniten.
Quamuis post obitum .E. quondam electi
a nobis ante confirmationem admi
nistrationi episcopatus seu uerius ne[m]
intrusit recipiendo tam a clericis
quam a laicis iuramenta nō attendens
quod secundum apostolum nemo debet sibi hono
rem assumere sed qui uocatur a deo
tamquam aaron presertim cum nisi domi
ni pape pontifici quem eius fiat as
secutus postquam nobis presentatus se
undem sufficienti examinatione
premissa electionem de ipso factam duxi
mus irritandam quamquam ex ea uel
ob eam factum est denuntiantes penitus
nō tenere. Idem c. capuan.
Cum in metropolitanis ecclesias et
intellexerimus autem per .I. et .F. canonicos
uestros et per litteras quas a se apostolice detulerunt
quod ad decanum et ad alios canonicos
priores manentes cum ex eorum parte
fuisset per litteras intimatum ut sic
tractaretis de electione substituendi
pastorem quod nullum deberetis in eorum
absencia nominare quod de sociis
uestris nuncios uestris destinastis .xij.
dierum terminum assignantes infra
quem post receptionem litterarum uestrarum
iter arriperent redeundi cum ius
ecclesiastica consuetudo nō exigat
ut ad electionem pastoris canonici
ci tam remoti uocentur et illi que
precipue qui longe ante quam uos me

tropolitanam nostri obitum per similem
cognouerunt. quorum aliqui post eius
decessum ad capuanam ecclesiam fere
uenissent quia nō mora longiori in
electionibus est ualde suspecta. immo spe
tamponosa. ac quasi inuocata sancti
spiritus gratia personam ydoneam per
electionem canonicam concorditer
assumatis regimini ecclesie capuane
consequenter ad nostram audientiam nun
tios ydoneos transmissuri per quos
a nobis uice regia postuletis asse
sum et apostolice confirmationis gratiam
requiratis. Idem ar. d. et c. capuan.
Cum nobis olim de obitu .E. Cum
autem constaret in metropolitanam fuis
se apostolice ne fieret electio nisi canoni
ca iudi potuit quod post eam medio
tempore nichil debuit innouari uti
tamen electio iudicanda erat irrita
et inanis utpote post appellationem cano
nicem interpositam attentata. Sed
et contra apostolum fuisset nō ut nulla fie
ret electio sed ut fieret canonica
si tamen electioni canonice fuerat sub
secuta nō utique contra formam apostolicam hic
sed magis secundum eam uidebatur esse
processum et ideo licet post appellationem non tamen contra
fuit eadem electio celebrata propter quod
nō erat aliquatenus irritanda et
item cum post appellationem emissam a .d.
cum suis fratribus clerus exisset et uos
illos ut interessent electioni faciende
uobiscum curassetis sollicite reuoca
re quam ad electionem faciendam

acced̃e noluerunt alienos se fe
cisse uidentur ꝓp q electi a nob
iuxta forma mandati ap̃ co cordit̃
celebrare de iure nõ posse ꝯdicere
uidebantur ⁊ ĩ· huius g ⁊ alius alle
gatis ꝯfessi ꝯ psonam illius quẽ
elegistis nich dãn fuit ul̃ obitum
quia tunc ubum apli dicentis.
Nemini cito manũ imponas debe
mus attendere diligenter· ad ea
q̃ circa psonam inquirenda fue
rant diximus ex offo nr̃o sic decu
it pcedend ⁊ ĩ· Illius q̃; tactatur
licet nõ emeritis tñ ꝯuenientis
elc̃s existit ut p defcũ scie sic ple
nius intelleximus ab hiis q eum
melius cognouerunt ab elc̃one n̄
debet excludi de legitima tñ eta
te plene scire nõ potuimus ĩmate
quia cum a multis cui etatis existe
ret cunctaremur indignare. Ante
nimie nunquam audiuimus q eius
etatis xx· attingisset ⁊ ĩ· Nos ec
clie pariter ⁊ psone pṽide uolen
tes ⁊ tam rõnes q̃ canones obs
uare quia ꝓpositum nrm̃ pui
dend intelleximus ⁊ ideo ꝓp urgẽ
tem necessitatem ⁊ euidentem
utilitatem ecc̃e capuane q̃m
in hac pte potius applaui uolu
mus ipm̃ firmit pdurare p fa
tum subdiaconi nrm̃ nob in p
curatorem concedimus illum ad
ministrationẽ ei tam in tpãlib;
q̃m in spualib; ꝯmittentes. Id
cant· ar· epo.

Ad notum nob q Wigorñ ecc̃a
destituta pastore prior ⁊ ꝯuent
eid magrm̃ cy· elorãcen ar· d· in
epm elegerunt cui confirmatio
nem usq; in aduentu ipius q ab
sens elegebatur ⁊ in scius distulisti
qui tandem spontanea ĩ ⁊ secreta
confessione monstrauit q ꝯscia
eius alicuius semp ex uitalib;
ẽẽt lesa ⁊ ĩ· Cum elc̃one capsin
petit p se ap· confirmari pre
sentato nob elc̃onis decreto sub
scriptõib; eligentium robrato
quidam aut suffraganeor tuor
asseruerunt eum filium fuisse
cuidam multis ⁊ ab eo ex q̃dam
ingenua nõ ꝯiugata susceptum
idem q̃; magr̃ abiecit qd nunq̃m
p̃r eius hũat uxorem s; matris
eius florem prripuit q̃ furtum
⁊ ĩ· q̃uis aut canon· lat· ꝯ· ab alex·
ꝓp· p· n· editus nõ legitime gẽitos
a do psequatur q elc̃one talium
irrit· ullam ẽẽ nob tñ p eum
ademptu nõ fuit dispensandi fa
cultas cum ea nõ fuit ꝓpliberalis
intentõ qui successorib; suis illam
potuit in hac pte p̃iudicium gene
re pari post eum imo eadem potãte
futuris eum nõ h̃eat impium
par in parem ⁊ ĩ· insta eũ in hoc
casu dispensationem inducẽ uide
bantur· litteraz scia· mor honestas
uite uit· ⁊ fama psone multipli
a quib; d ⁊ ex fr̃ib; nris qui eum

in scolis cognoverant applicante sancte
litterature et ad id non modicum concor-
capituli Wigorniensis electo predicto ipsi asse-
sus principis votum civium suffraga-
neorum suffragia et humilis devotio con-
fitentis qui sponte ac humiliter
suum in albula confitetur reatum quia
lesa conscientia thronum conscendere pa-
storalem. Licet autem super hoc tractatu
diligenti intelligentes Wigorniense
capitulum eundem magistrum non habuit licet
postulasse, sed inprudenter potius ele-
gisse, cum ad obtinendam dispensa-
tionis beneficium procedendum fuisset non per
electionem inhibitam sed per postulationem
premissam electionem ipsam per dicti ca-
nonis auctoritatem cassatam denuntiavimus
irritam et inanem per eundem vel nichilominus mo-
dicum. Wigorniensi capitulo quia eis non penam
infligimus expressam in canone
supradicto nec plurimum cognovimus ignoran-
tiam quam allegant. Et quoniam post
cassationem huiusmodi nobis fuit suppli-
catum ut dignaremur cum eo misericor-
diter dispensare, supplicationem
huiusmodi que nomine capituli non fiebat
tamen non ad postulandam dispensa-
tionem sed petendam confirmationem
ipsius non fuimus nuntii destinati ad
presens non duximus admittendam decer-
nentes irritum et inane quicquid
super ordinatione ipsius episcopatus ante
susceptionem litterarum nostrarum fuit at-
temptatum. Quia vero Wigorniensis ecclesia eundem
magistrum per prerogativam meritorum ipsi

duxerit postulandum, postulationem
apostolice se apostolice presentare procuret. Is
Januensi archiepiscopo Placentino et Albinganensi episcopis.
rum inter canonicos Saonenses super ele-
ctione pontificis questio verteretur, ad
apostolicam sedem G. subdiaconus Saonensis et J. panator
capituli accesserunt, et J. proposuit contra
procuratorem predictus quod singuli requisiti
prestiterunt consensum in assensum prepositi
excepto predicto subdiacono convenerunt
quo in sua duritia permanente
aliorum consensus redactus fuit
in scriptum publicum consequenter.
Ceterum pro parte altera fuit propositum ex
adverso quod cum VII essent canonici
Saonenses in capitulo receperunt de
futura electione pontificis tracta-
turi. G. autem archidiacono ac presbitero et preposito di-
ctum assensum prepositum nominantibus
fuit a prefato G. obviatum asseren-
te ipsum morbo epilentico labo-
rare pro quo alia vice fuit tam-
quam inhabilis recusatus. Nec ad
ecclesiam aliam debere fieri transitum
donec reperiretur ydoneum in
ecclesia Saonensi. Et J. post hec ac presbiter pro
parte altera de facto ut dicebat
litteris premunitis, ipse vero G. pro
parte sua Mediolanensem archiepiscopum com-
promittere curaverunt qui magistrum
B. Modicensem canonicum eis dedit
in episcopum et confirmavit. Et J.
vis. vre. ay. ef. cum constet ele-
ctionem de preposito memorato
a maiori et saniori parte capituli ce-

lebratam fuisse et publicatam et
subscriptam. Sed si decanus et prepositus eius
electioni consenserit, ut per mutuum
consensum eligentium et electi quasi
coniugale vinculum spiritualiter sit con-
tractum, non sit sufficiens consensus
eiusdem morbo epilentico laboran-
te sed quo contra ipsum dicitur appellationis
tenore non obstante appellationis obie-
ctu. Si quis ex aliis causis sepius me-
moratis propositum nequaquam cum
eas frivolas impetrent electionem
confirmetis ipsius non obstante
quod post talem electionem a prefato
archiepiscopo propositum est. Et cetera. Et si ap-
tibus in eis fuit compromissum cum
electores a tali electione sic nequi-
verunt resilire quod si electores
illius compromiserunt in archiepiscopum
memoratum et si decanus et prepositus
eiusdem electionis facte consenserit tamen
consentire volente dicitur A
morbo obiecto sit immunis nos
electionem ipsius nichilominus confirme-
tis. [illegible] de Prenestino episcopo. ap. se. le.
Dudum ad audientiam nostram questione
delata quod vacante prepositura ec-
clesie Coloniensis in duo se vota
eligentium divisissent, cau-
sam iudicibus duximus committen-
dam et cetera. Ipsi vero partes ad suam
presentiam convocarunt. Recep-
tum testes examinarunt eli-
gentium conscias audierunt
utriusque et quoniam prepositus sancti Georgii

eorum sine se asseruit sollempniter stare
processum ad sedem apostolicam destinarunt et cetera.
Cumque nuncii eorum apud nos statuto
termino ad nostram presentiam accres-
sissent, prepositus sancti Georgii nec ve-
nit nec pro se misit idoneum responsa-
lem et cetera. Gestis quidem iudicii diligenter
inspectis invenimus quod preposito sanctorum
apostolorum maior pars, pro preposito vero sancti Ge-
orgii nullus eligentium fatiebatur
cum plures quam xiiii. personis canoni-
cis qui alios dignitate etate
et tempore precedebant. Sed dicis non a xiiii.
fuisse electus et cetera. Cum autem allegationes
eiusdem preposito sancti Georgii coram
iudicibus ipsis proposite nobis presentate
non fuerint propter quod non potuimus scire
pro nos quid obiecerint vel quid respon-
derint ad obiecta dicteque causa remissa
non fuit sufficienter instructa ad dif-
finitivam sententiam non duximus proce-
dendum. Sed decisionem cause ipsius
iudicibus commisimus sub hac forma
ut vel si notorium esset vel per ea que
iam dicta erant constaret quod preposito
sancti Georgii electionis tempore preteretur
vel in ordinibus vel in scientia vel in eta-
te defectum quas cum inpetrationes ca-
nonum impediret ad huiusmodi officium pro-
moveri eo non obstante ipsius absti-
entia corporali silentium imponentes
preposito sanctorum apostolorum prepositum ad
iudicarent eandem. Alioquin cum in
eum non solum plures sed duae partes
pares convenerunt et impedimentis cessantibus

samtiby appareat q̄ ei toto zelo e
legerunt. p̄posito scōz ap. lor electione
cassata electionem confirmaret ipsius
et ei facerent tamq̄ p̄posito Renderi.
Idem canonicis Maguntin.
Bone memorie Maguntino archiep̄o via
universe carnis ingresso et quibusdam pre
sentibus Warmatiensem ep̄m quibusdam
uero ... tunc p̄positum Maguntinum
sibi eligentibus in pastorem p̄fato
ep̄o ap. se. le. dedimus in man
datis ut si eundem ep̄m quoad temporalia
uel spiritualia recepisse constaret Mag
untinam ecclesiam uel inmiscuisse in temporalibus
uel spiritualibus eundem postulationem fratrum
de ipso irritam nuntiaret etc. Deinde
inquireret de electione ipsius archiep̄i ueri
tatem et si de ea quod ipse et sui metu
ebant constaret eo non obstante
quod post ap. ad nos interpositam in ipsius
electione fuerat processum cum alii qui
appellationi ad nos interposite ne sine ipso
ac sociis suis haberent in electione proces
sum non duxerunt deferendum contra
ipsum hac exceptione non posset quia
frustra legis auxilium inuocat
qui committit in legem. Verum cum de eis
posse sibi obici uidebatur quod id ceterum a pau
toribus sed eorum assertione elect. cum
ipsi ap. ad nos legittime interpositam
contempnentes et post licentiam nostram
recipientes ep̄m memoratum
reddiderunt se indignos electionem
archiep̄i confirmaret etc. Licet autem
essent notoria que fuerant contra dictum

Warmatiensem ep̄m et eius fautores ob
iecta predictus tamen legatus ad maio
rem cautelam inquisito testes rece
pit ex parte ipsius archiep̄i prepro ductos
unde ipse iuxta mandati nostri tenorem
procedens postulationem fratrum de War
matiensi cassauit et electionem archiep̄i
memorati concorditer a pluribus
celebratam ... auctoritate ap.
confirmare ipsumque ordinauit
in presbiterum et tandem in ep̄m consecra
uit etc. Contra legati uero processum
hoc facere uidebatur quod quidam citatus War
matiensis ep̄o et eius fautoribus processit
pro eo excessus notorius exami
natione non indiget et per hoc que
a iudice sunt acta presumitur quod
omnia rite fuerint celebrata cum
et quia citati non fuerint non possit de fa
cili comprobari negatiuis siquidem per rerum
naturam nulla est probatio cum et singulis
de se possit asserere quod ad eum citatio
nunquam peruenerit. Singuli tamen
testes essent in suo testimonio sin
gulares ad ipsum quorum legatum suo
iussu fecisse poterunt per aucta
torem ydoneum destringere sicut
nuntium destinarunt etc. Si los g
et si per auctorem iudiciariam pre
sumatur per hoc quod acta sunt a le
gato illi plus inuinui ... quod ad u
sum archiep̄i ex tribus causis predic
tis usque adeo reddiderunt indig
nos quod eum non debeant audi
ri unde quod de ipso fratrum fuerat non poterat

impediri. p eos qui ꝫ si electores
eiusd pnt deliquissent ut se red
didissent indignos ad nos deuo
luta fuisset / hac uice ordinatio
eccle maguntine qs dein a cepin si
iuris iniuria potuissent eid ecce
pficere in pastorem. Sub huius g hi
to diligenti tractatu cassationem
postulationis fce de Warmac.
epo ratam huius electone archiepi
memorati confirmantes. Idem
clicis. sce agathes.
uerelam quid. G. tt. sci vitalis pbri
cardinalis p yconomum ecce ure
cui idem card e gubnator q. p
pbrm ecce sci saluatoris si eccla
pposuit. c. pp. p. n. uobis in mor
osso constituti audiuimus conquis
petebat g quindam yconomi p
fatum p. ab eccla sci saluatoris
quam in piudicium ecce ure ac in
iuriam card pdci occupare psu
pserat remoueri cum ipa eccla
ptineat ad ecclam sce agathes
pleno iure petens pensionem
xvi. denarior papiens. debitam
ecce sce agathes p ead eccla in
tuitu sibi restitui sed nouo su
btractam. pdcs uo. p. Zendelut
q ipse nullam iniuriam iro
garet cardinali nec in piudici
um ecce ure recepat dcam ecclas
cum h ad illam nllo iure ptine
at nec aliq sibi debeat pensio
nem. Sz ipe electonem ppli ad quem
de antiq consuetudine ptinet a
card sce susane cui ead eccla tamq
capella suo titulo in spualibz est
subiecta canonice fuat institut
ꝫ s. Nos g rōnibz utriusq ptis au
ditis dcm p. ab impetitone yconom
mi uri si electone ac institutione de
se fca in eccla sci saluatoris absol
uimus ꝫ sr huius yconomo pdco silen
cium duximus imponend cum nobis
constitit qd pplis in qsi possione psen
tandi clicum existebat qsi ipm ps
brm ad illam elegit in ead eccla
spectat ad titulum sce susane in spua
libz pleno iure salua qone sr iure
pronatus int ecclam uram ꝫ pplim
ecce sepedce sci saluatoris quia v
liquido fuit qprobatum q pensio xvi.
denar. papien. monete fuit clicis
ecce ure p eccla sci saluatoris int
minus annuatim p multa tpra pso
luta l; de nouo subtracta nos in eund
statum pcipient huius de eccla sacti
saluatoris tn cheruius ecclam vram
decreuimus reducendam ꝫ ad soluto
nem pensionis subtrcte condepna
mus pbrm andcm salua qone
ppetatis int ecclas memoratas.
viii. Wintoni. eccla pasto . Idem
re uacaret archid cum fratribz suis
fillebini decanum p oi uo ꝫ qplures
eius pcentorem lincolnien in epm
elegerunt. l; g. omis in cōi facien
da elcone tractauerint qr tn neq
uerint ee concordes infecto nego

ad nos duxere recurrendū. z hi quidē
qui p̄centorem elegerunt asserebant
qd illi qui decanū elegant eligen
di potestate priuati sunt p illa vice eo
q hominē nō legitime natū
scient eligere p̄sumpserit. iux. sed
lat. c. z eligendi hac uice pdidant
potestatem. z a ꝑpetuo eccastici bn̄fi
cii carere debebant. illi aūt econtra re
debant. q lz is q elegant fuisset
nō legitime natus. p gratiā tn̄
ap̄ se legitimari pmisit. z hi assere
bant se legitime pstitutos. illos g at
tendentes q isti post p̄mam elcōe
amiserant illos ad celebrandam
scdam. z q decretū 9cil' memoratum
decreuit. hi p̄suptores una vice
dūtaxat eligendi potestate p̄ua
tos q̄m elcō qm coram nob celeb
re volebant. nō iam. scda sz tcia
concurrebat. ad eligendū illos cen
sunt admittendos. Id aūt ab ipsis
z R. z p monachus mōs Egidi.
et inquisitionē quā de mandato nr̄o
fecistis sr statu ecclesie z epi tolos
p̄spicaciter intellexim q mascaro
cancellarius uiānus asserit se
sciuisse p cto R. olim tolosen ep
z amicos ipius eā suam elcōnem
hr̄isse colloquium cū quibz decano
ac nominatim expssis eosq sollici
tasse p̄cibz ut ipm eligerent in ep
seq; vidisse pt z audisse q p̄decs
ep̄s recognouit in quorūd canoni
corz p̄sentia se a canonicis ill' q ad

uisati fuerant siue p̄ me elcōi in
tasse credens p certo q iuramtū
illud illicitum fuit. z p̄stitutū in
idem R. eligeretur ex pacto z qd
ipsemet post elconem ipi cassatā
domū epalem eius nomine deti
nebat. recipiens quosd reddittus
z puentus quos de ipsius conscia
z consensu in eisd negociis recipe
debebat. Cum g talem in epm faciēt
eligendo sicut ipse suo iuramento
firmauit ecclastici bn̄ficii se reddi
derit se indignum. graue gi nimis z
molestum q tolosen. ppōito in
epm 9iit elco. sd mascaro i ppōit
ōi substituit. Quo circa. m. q. eūd
ab offō ppōiture penit amouē
tes faciatis uirū ydoneū ad offi
ciū illud assumi. Id p̄pori sci fri
diani. G. z G. canonicis lucan.
vin cām q int pbrm bonū et
brm. canonicū ecce sci petri lu
can. uertit. sr eo q dcs bonus pbr
Ammonor pte canonicoz eiusdē
ecce. dco b. z qdam alio 9dicētibz
in priorem sicut dr ē elcs olim no
b durim 9tintendam z j. q uis
aūt multi priores cōtinue unus
post alium in illa ecca p multa z
longa tp̄a fuerint nō pfessi tn̄
tn̄ p̄fatus pbr b. nō ē pfessus
obseruantiam reglarem dubi
tatis z multo nob pcedē inconsul
tis. Quia g nō debemus attendē
solū quid factū sit sz quid fcī

sit faciend' consultationi tue talr
[R]endemus q sed legem diuinam
no sit in boue arand' et asino nec
quisq' debeat uestem induere de
lana linoq; contextam irritetis
electionem pdcam et appellatis p fat
pbrm aliosq; clicos no pfessos ut
uis beati augustini regulam i ead
eccia constitutam pfiteant' et ser
uent aut ipam eccam oio dimit
tant. I d' albi s. stephi i celio mte
pbro card. ap. se. le.
[Q]uod sicut ex litis tr. viii. cu ex
prima electione q fca e de tribz di
cenda uidetur potius nominato
nichi iuris acquisitu fuit noiantis
litate pcedi potuit ad electionem
regularit celebrandam. psertim
in eccia armachana. cum iuxta
constitutiones canonicas si ti pot'
in cathedrali eccia electio debeat
celebrari nec appellone interposi
ta electionem suam potuit impe
dire cum in ea nich attentatum
fuit in piudiciu regie dignita
tis qr n simplex noiato s; solle
nis electio dz principi psentari ut
postulationem pstet assensu et si
secus aliqn p usurpatione aliq
faciant ab usu re. Si aut uene
rab. epc et alius nulli conuisqui
tuere debuerit no contepti fuerint
s; ad electionem uocati si tn sine
piclo potuerunt uocari siue ne
nerint siue noluerint ad electione
celebrandam accede ipor absitia
electionem no potuit impedire et c.
Quod si eos no uocatos fuisse con
stiterit s; contemptos infirmanda
erit penit' electio talr celebrata
nisi postea ipi bonu pacis curaue
rint consentire. Sup hoc aut qd
in die consecrationis sue antiqua
missar sollempnia fuisse dicitur a
collectum ordinauit p tali excessu
eum corripias et castiges cu solus
ro. pont. qui cu summu angelicum
consecratur et postmod missar
sollempnia incipit et pficit consecra
tus in die consecrationis sue uale
at ordines celebrare. Ceti u q int
eplam et euangeliu consecrantur
cu consecrati concelebrant princi
pali celebranti ne diuidat mini
sterium unitatis no debent nec ordi
nes celebrare. ptea cu no liceat
archiepo sine pallio conuocare concilium
conficere crisma. dedicare basilicas
ordinare clicos et epos consecrare
multu p fco psumunt qui antequam
impetret pallium clicos ordinare
festinat cum id no tanqm simplex
epc. s; tanqm archiepc facere uideat
Cete aut tablam argenteam di
uendidisse dicitur ecclam armacha
nam reddat indempnem equanimi
ter potius ptere cum id de cleri et
ppli pcesserat uoluntate. De
[I]olen' epo et saung' et d' ard' albiz
[illegible]ndonis et intellectis intus cae de duab;

electionibȝ celebratis in eccl'a Venoc
vnam de W. archid' ⁊ alteram de
R. subdiacono inuenimus utrāq;
ꝯ formam canonicam attemptatam. cum n. inquisitis singlo⁊
uoluntatibȝ decanus cū ꝑaucio
ribȝ in ꝑsonam R. ⁊ cantore ꝑlibus
in dictum archid' ꝯuenissent solo
cantore postmod' q̄dam aliū
s. magistrum R. de ablegus nōiāte
ad maiorem audientiam appellatū. sꝫ
decanus qui ꝑmam in ead' el'cōe
uocem h̄ebat ad el'cōnem ꝑcederet
sine consensu totius capli uł maioris ⁊ sanioris ꝑtis ipius. ipse uō
decanus n̄ h̄ito ꝯsensu maioris
ꝑtis capli. s; longe minoris s'bito
in el'cōnem prerupit appellānis ne
quis ꝯ ipsam el'cōnem aliq' attēp
taret. q̄uis asseueret q' el'cōi ſt̄e;
ꝑles alii consenserunt. cū tn̄ ex ꝑ
f'cō nequiūt conualescē q' ab ini
tō nō ualebat. qm̄ el'cō q̄ fuit ꝯ
tra ipō iure ꝑ ꝯsequētē ꝯsēsum
uacuūe ap. pendente n̄ potat
eē rata. Cū g° ad ꝑ. pa redeūtibȝ
cantor ⁊ alii qui remanserant
in caplō post illam el'cōnē nulli'
cassatam ⁊ ap. interpositam a no
minatōne dc̄i archid' recedētes
de nouo p'dcm̄ subdiaconū elige
ꝑsumpserunt. ꝓ los igit' el'cōnē
utramq; duxim' irritandas. I De
ꝯditōis silue ⁊ elle ꝑte alibȝ
ꝯ causis ⁊c. Cū caplm colon' ec

clie ad tractand' de el'cōne epi
conuenissent duos elegerunt
ut v. de eod' caplo eligerent electo
res qui ꝑ stito iuramento de subsli
tuendi pontificis el'cōne tractarēt
⁊ a singlis de caplo statut' ⁊ cō
sensum ut illum q̄ illi concordit'
uł tres ex illis eligerent. ab eis si
ꝑsona eēt ydonea. ꝑ eo sn̄ ꝯtra
dictōne qualibȝ h̄ierit ⁊c. Post
mod' uō cum a p'dcis duobȝ v. ele
ctores el'ci fuissent ⁊ ad tractād'
de el'cōne secessissent in ꝑtem ꝗ
nō possent om̄s in unā ꝑsoñ ꝯcor
dare ꝑsonam tres ex eis ꝯuenissēt
in epm conuenirāt ⁊ deinde el'cō
nem qm̄ de postulando eo fecerāt
caplo publicauint. ac reliq' duo
subsequēt' eā die cum paucis de
caplo reliquis absentibȝ elegerūt
ai'd' agen' ⁊c. sumai'o p'dci aīd'
eligi nō ꝯcederunt q' cū p'dci v. e
lectores seorsum de el'cōne tractan
tes inter se discordarent. itaq' ꝯtē
tōs e uoces eo⁊ a fr̄ibȝ qui rema
serant in caplo audite fuissēt.
caplm ipsos ꝑ ꝑ hi contētōnes sus
pectos h̄ntes ad eos duos de cano
nicis destinarunt. ꝑ quos inhi
buerunt eis ex ꝑte nr̄a ne ulti'
in fcō ꝑcederēt ⁊ ita potestatem eli
gendi qm̄ eis ꝯmiserant reuo
carunt mandantes eis ut redi
rent ad caplm ⁊ ꝑt' cū aliis fr̄ibȝ
de el'cōne tractarent ⁊ hi reuo

canonici duo exceptis electoribus adhibentes consensum reliquis tribus sibi dicentibus ad ipsum capitulum sunt reuersi. sed alii tres usque ad fores capituli insecuti ab eis postmodum discesserunt. capitulum uero cum tota die illa ipsorum presentiam expectassent. in sequenti die campanas pulsari fecerunt sicut moris est ad capitulum agregandum et predictis tribus cum paucis complicibus suis sese contumaciter absentantibus prior cum maiori et saniori parte capituli elegit in episcopum archidiaconum supradictum et cetera. Quod uero postulatio de episcopo conueniencium que precesserat facta erat per eos in quos totum capitulum eligendi transtulerat potestatem propter quod unanimiter de consensu totius capituli intelligitur esse facta quoniam cum res non esset integra quia iam in tractatu processerant electores capitulum minime potuit reuocare electionem ipsius archidiaconi decreuimus irritandam. Quo circa mandamus quatenus si personam ipsius episcopi utilem et necessariam inueneritis ad regimen ecclesie tolosane et quod conueniam tam scientia litterarum quam sue conuersationis exemplo ad hereticorum presidia de tolosana diocesi exstirpanda cumque ibi per negligentiam presulum miserabiliter et dampnabiliter hactenus postulauit transferendi ad ecclesiam tolosanam propter urgentem necessitatem et eorundem utilitatem ei licentiam tribuatis. De episcopo florentino

Cum ecclesia uulterana debito canonicorum obsequio longo fuisset tempore destituta. Vulteranus episcopus nolens ministeriorum defectum in eadem ecclesia restaurare canonicos quosdam elegit et instituit in eadem quos canonici recipere noluerunt dicentes quod talis electio fuisset in eorum preiudicium attemptata et cetera. mandamus quatenus super primo articulo petitionis episcopi in quo postulauit a te ut canonicos ab iniuria quam ei super electione canonicorum uulteranorum ecclesie inferunt prohibeatis ab impetitione ipsius dictos canonicos absoluere non proponas quia non uidetur iniuriam facere qui utitur iure suo. Cum per testes longe melius sit probatum quod canonici supradicti hoc iure usi fuerint antequam episcopus memoratus. In secundo quoque articulo quo id petebat episcopus ut dictos canonicos ipsum iure electionis uti libere paterentur absoluere studeas dictos canonicos in expresse si sit notorium in quod generalis consuetudo seruetur ut in cathedralibus ecclesiis solum capitulum irrequisito episcopo eligendi canonicos habeant facultatem. Idem abbati sancti victoris decano parisiensi et magistro R. de corum canonico morinensi.

Veniens dilectus filius archidiaconus morinensis et cetera. ecclesia morinensis episcopi solatio destituta canonici eiusdem de pastoris substitutione tractantes sunt tres cano

ni ecclesie Morinensis potestatem eligendi
episcopum in canonicos contulerit, pru-
dentes sint, illum recipient in pasto-
rem, quem de gremio ipsius ecclesie duxe-
rint eligendum. Qui examinatis
voluntatibus singulorum archidiaconum ipsius
ecclesie elegerunt. Metropolitanus
quoque tandem electionem et electi perso-
nam examinans, quod et si ipsius
etate de cuius defectu fuerat ab aliqui-
bus dubitatum, inquirens veritatem
per sententiam declarando electum illum
minime in etate defectum, electionem
de ipso factam sollempniter confirma-
vit et consecravit. Verum quia cum electum vene-
rat memoratum, propositum fuit ex ad-
verso quod cum supradictis tribus sub hac
forma fuit eligendi concessa po-
testas, ut capitulum eum recipere tene-
retur quem illi tres ab omnibus vel ma-
iori et saniori parte de gremio ipsius
ecclesie nominatum eligerent in pastorem,
electores ipsi terminos potestatis
sibi tradite non servantes, predictum
archidiaconum eligere presumpserunt, quem pau-
ci de capitulo nominarunt. Verum canonici
Morinenses postmodum admirantes
qualiter archidiaconus electus fuerat memoratus,
cum plures essent in eadem ecclesia dig-
niores, ceperunt fere omnes publi-
ce confiteri quod nullus eorum archidiaconum
nominarunt, et reputantes se in
hac parte delusos, quod sic fuerat de facto
fuerat, nostro curaverunt apostolatui re-
serare. Et I. Flor. v. quia res spiritualis ca-

esset exemplo si per subreptionis
astutiam quis ascenderet ad apicem
dignitatis, ita duximus providendum
ut prestito a predictis tribus iuramento quod
ipsi in alterutrum se contra prefatum electum non mo-
veant, hi questionem predicti tres electores
iuramenti vinculo dicent veritatem, coniu-
gantur quot ex canonicis exa-
minatoribus tempore in prefatum archidiaconum
convenerunt, et si tres vel duo simul
saltem ex ipsis iurati dixerint
maiorem canonicorum partem in ipsum
archidiaconum convenisse, vos predictis si-
lentium imponatis, cum contra hec
eorum esset probatio insufficiens, eo quod sin-
guli essent in suis testimoniis singu-
lares. Si vero per eorum depositiones constiterit
sepedictum archidiaconum extitisse a paucioribus
nominatum, tunc si fuerit sufficienter
ostensum quod illum de gremio ecclesie
secundum formam sibi traditam debe-
bant eligere, in quem omnes vel maior
pars et sanior capituli convenirent,
vos electionem ipsius archidiaconi omnino casse-
tis, alioquin quod de ipso factum est ratum
habentes, contradicentes ab hiis impetentes
per cen. ec. compescatis, prefatum B.
prebenda Morinensis ecclesie spoliantes,
qui se ad hanc penam si forsan
ab impetitione deficeret obligavit, non
obstante quod sic etatis defectum obiectum
est contra illum cum id canonice huic ob-
iectioni non iuste institit, et sic h. a
metropolitano fuit iudicatum et sententia
in rem transiit iudicatam contra istam

decendum nō fuit legitima puo
catione suspensa. Id' epō baioc
vtri in iure ptium exis[t]at & s. tue
consultationis primi articls cō
tinebat q eccē decano defuncto
eiusd' loci capl'm sub hac forma
in viij. ex ipis canonicis cōprom
sit in illum q ex se ul' aliū de gre
mio ipius eccē omis pre ul' maior
ps eor nominaret. id capl'm re
ciperet in decanum. vn eu decan
tum iuuis. viij. a trib ipor & ali
qui nō erat de nulo illor a qb
aliis in decanū fuiit noiati.
requisisti vtrum eor debeat as
sumi in decanū sup quo t. r'
iuxta cōpromissi tenorem deb s de
canū assumi dū tn elcōi de se fc̄e
consenciat nisi aliq canonicū
obsistat. d' eleci. et ca. ..gie.

Venerabilem & s. jnf' cetera uero q d'
principes hac ptipue obiectione
sunt usi dicentes q. ap. se le
aut electoris gessit aut cognito
ris psonam. si electoris misse
alienam miserat falcem suā
& elcōi se ingerens principū dero ga
uiat dignitati. si cognitoris ab
sente alta ptium indebite pperam
pcessisse cum citata n fuit & io
nō debuit cōtumax iudicari &
s. vn illis principibz ius & potestatē
eligendi regem in imperatorem
de iure antiq consuetudine nosci
tur ptinere cū ad eos ius & ptas
hī. ap. se puenit q romanū
imperium in psonam magnifici ka
roli a grecis transtulit in ger
manos & principes recognoscere
debūt & recognoscimus sic
id' m. nra recognoscit psenti
q ius & auctas examinandi psonam
electam in regem & pmouendā
ad imperiū ad nos spectat eum i
iungimus cōsecramus & coronā
m. e. n. clarū. ac gnaliter obser
uandū ut ad eum examinatio psone
ptineat qd q impositio manus spec
tat. s[i]ngū. ti. si principes nō solū
in discordia. s & in concordia sa
crilegū q̄cūq ul' excōicatū in re
gem tyrannum ul' fatuū hereticū
eligerent aut paganū nos in iun
gere consecrare ac coronare ho
minē hi debem. absit oio. ob
iectioi q principum redentes
asserim q legatus nr approbando
regem & reprobando ducem n ele
ctoris gessit psonam utpote q
fecit aliq eligi nec elegit n co
gnitoris tn neutri elcōne quo
ad fcm eligentium cōfirmādā
aut n. infirmandā. exercuit s
denūciatoris offm ut psonā duc
eiusd' indignam & psonā regis
denūciauit ydoneam quo ad i
perium obtinend' n tam pp studia
eligentiu qm pp merita electi q
uis plures ex illis qui eligendi regē
in imperatorē pmouend' de iure ac

consuetudine obtinet parentem
consensisse probabantur in ipsum re
gem et ex eo quod fratres ducis absen
tibus aliis et contentis ipsum elige presump
serunt pateat eos preter ipsum preelectionem
tam electi plus contempsisse quam quod contra
dictio multorum obsistat et. Illos vero
non per multitudinem ducentem sed reliquum rep
utantes et nominatum regem iusti
cia exigente et c. Ex aut cum in electione
vota principum diuidisset postea ad
monitionem et expectationem altius pa
rum facere presumpsimus maxime
postquam a nobis unctionem consecratio
et coronationem postulaverunt iure patri
patere et exemplo similiter .n. si premi
per eam moniti et expectati uel non potue
runt uel noluerunt conuenire se
ap. aduocato et defensore carebit
eorumque culpa ipsi redundabit impe
rium. Scimus autem principes quod cum lo
tharius et conradus in discordia
fuissent electi ro. pon. lotharium
coronauit et imperium obtinuit co
ronatus eodem conrado nichilominus demum ad
eius gratiam redeunte eosque dux
commonendos ut a prefato duce recto
quidem a nobis iudicio repulso rece
dant et prefato regi non obuiant
adhere ius nunc demum tamquam
personam uel factum legitimum quod habe
re obstitum fuit et ostensum et c. Sed
.n. notoria impedimenta ducis .s.
excommunicationem publicum periurium manifestum
et persecutionem diuulgatam quam progenitores

eius et ipse presumpserunt in apostolicam
et alias ecclesias exercere. Fuit enim a
p. n. excommunicatus uinculo innodatus et
postmodum recognouit dum pro nuncium
suum et absolutionis beneficium postulauit
ubi patet quod fuit excommunicatus electus
et c. Id est etc. Proprium iuramenti ue
nit sed quo nec consilium a se ap
requisiuit ambitionis uitio regis
sibi usurpare presumpsit cum sup
illo iuramento prius ro. ec. consuli
debuisset nec ualet ad plenam
excusationem ipsi si iuramentum
illud dicatur illicitum cum michi
sed eo nos prius consulere debuisset
quam contra ipsum propria temeritate uenire
illo presertim exemplo quod cum galba
omne a filiis illis per fraudem sub
ripuerunt iuramentum ipsi tamen co
gnita fraude contra illud uenire te
mere noluerunt. Utrum uero dictum iu
ramentum sit licitum an illicitum
et iod seruandum et an non seruandum
extitit nemo sane mentis ignorat
ad nostrum iudicium pertinere et c. In
super si super hoc dux imperium obtineret
libertas principum in electione periret
et imperium obtinendi decetero ceteris
fiducia tolleretur. Illam si prius oli
fr. ducis clucas patri eorum sic dux ipse
fratri suo succedere uidetur imperium
non ex electione sed ex successione
debi et in preiudicium principum redsi
daret si non nisi de domo ducis pro
cedi uidetur aliquis ad ipsum assumendus et c.

nos ciuitatem quam tuam monemus
p. cap. se. cas. q. a prefato duce rece
das omnino non obstante iuramento
fideiussione regni fecisti cum eo quibus
ad obtinendum impune repleto in
tamen hi non debeat obseruari. Id
coram dil. fil. sancte pudentiane presbytero
cardinali et c. Si autem utriusque partis
fuit cassata electio nos omnibus fratri
bus qui sunt in prouincia quo cacti
quia maiori et saniori parti eorum
uditis complacere faciatis p. cen
ec. firmiter obseruari. De pertinen
tibus episcopo et eius iudicibus.

Bone memorie b. cremon. episcopo in
extremis agente cum de qualiter eccle
sia desperaretur ipsi cremon. cap
h. canonicum suum regii. discipli
nis scolasticis insistente ad cetum
eumdem in vigilia pentecost. pro fu
turi electione pontificis citari fe
cerunt et c. constituto ei. dicto h.
pro sua et dil. fil. u. pro electione archi
presbyteri coram nobis electionem ab ipso
h. post electionem archipresbyteri non cas
satam licet de uno multe litte
rature honeste uite et clare fa
me non tamen sufficienti etate pre
sumpta cum de priori nichil debet
expectare iudicium antequam procederet
ad secundam duximus irritandam in pe
nam contemptus eidem contradictionis

priuo consensu capitulo premia
uente electione autem archipresbyteri
cuius laudabile testimonium
perhibeatur de ipso iusticia exigente
cassauimus tamen quia corpus dicti episcopi nondum
tradito sepulture habuerit de ipsa
electione contractum contra canonicas
sanctiones tamen quia iuuenta est huiusmodi
contemptus licet unius solius exti
tit tamen pluribus talibus consue
uerunt contemptus obesse quam ius
tor contradicto in presenti nec predicta de
dicta valuisse qualitem episcopi mortem
peruenit temeraria nimis exactione
et non potuit arcere cetum. Ad
uni ad nostram notitiam peruenimus
quod h. qui semper dicte lexouiensis gere
bat nondum fuit antea monachus qui
esset non attendentes quod contra statuta et
traditiones illud fuit accepta
tum cum nullam spem uel promis
sionem habuerit sunt alias fiat debeat
monachari. electionem de ipso factam
tamen duximus irritare. De registro
G. presbytero card. ap. se. le.

Officii tui et c. Sane nobis litteris tuis
intimasti quod cum monasterium
quoddam ponitur in medio nationis
peruerse pastore careret monachi
de electione alius tractantes cum non
possent sui ordinis ydoneam inue
nire personam in quodam uiro no
bilem et clericos duxere et inter principes po
tente melius defensari et presentem
adierunt ipsius hinc humiliter
postulantes quod filium suum induceret
ut habitum susciperet monacha
lem nullam prius de ipsius promotione

fiduciam habentes. Et prior ad hoc induxit filium prudentii et discretum qui ex tunc monachus fuit in Albiensi ecclesia cuius electio extitit pro electorem Massan. se apud legatum qui omnibus praedictis fuit confirmata. Cum autem sit paratus purgare se quod nulla fuit ad hoc ambitione inductus postulasti edoceri, utrum dictus legatus electionem confirmare vel dispensare potuit vel quod factum est stare possit, et utrum electione cassata nihilominus valeat eligi in Albiensem. Nos autem consultationi tuae taliter respondemus quod cum ex huiusmodi quae incontinenti subiecta sunt ostendatur quod talis electus taliter non possit eligi in Albiensem in [illegible] pro eo quod cum discipulus esset discipulus noluit esse magister, electionem illam irritam esse decernimus et manere. Verum si postmodum fuerint inita competentes [illegible] si urgens necessitas et evidens utilitas ipsius monasterii postulaverint, purgatione recepta poterit in Albiensem assumi, ne monasterium opprimatur incursibus malignorum. Idem. Illa cotidiana instantia et [illegible] pro certo dividitur electionem canonicam fecisse ipsam. Auctoritate apostolica duximus confirmandam supplicantes de plenitudine potestatis si quis in ea ex eo tunc defectus quod [illegible] fuerint electioni eius qui ex sola praecipitatione in simphias ex consultatione laqueum incidit. [illegible] d

Magistro [illegible] notario nostro. Scriptum est in Apocalypsi Ioannis quod in medio et in circuitu sedis erant quatuor animalia etc. Sane ad hanc ecclesiam Constantinopolitanam duo animalia sunt vocata, plena oculis intus et foris senas alas, videlicet Erachiensis episcopus et plebanus sancti Pauli de Venetiis, sicut per procuratores tuum postulantium archiepiscopum qui eligentium plebanum fuit propositum coram nobis et infra. Verum quia de hiis quae per assertionem partium in iudicium deducta fuerant nobis non potuit fieri plena fides, quia videlicet de hiis quae de novo dicta sunt postulantium per quoddam publicum instrumentum nec non per confessionem procuratoris partis adversae in iudicio quid factum sit postea revocatam altera pars assereret suam intentionem esse fundatam, causam discretioni tuae ducimus committendam per apostolica scripta mandantes quatenus et alias inquiras diligentissime veritatem de nominatis electi et postulati, a quibus et quot nati fuerint, et diutius conversati de studiis autem eligentium et postulantium et omnibus generaliter quae causam possent instruere apud Constantinopolim, ut hii postulationem et electionem celebrarunt fuerint, et si partes consenserint procedas hoc modo ut si constiterit de mutuo convenisse consensu quod ad eorum electionem patriarchae Venetis admittere tenentur ipsorum sive per se ipsos sive

per alios et duo alii ex parte univer-
sitatis per certis conventualium
ecclesiarum prelatis tot quot tunc temporis
conventuales ecclesias habuisse prelatos
qui cum .vii. prepositis et novem cano-
nicis. quos quidam canonicos contra
in postulatione prefati archiepiscopi conve-
nisse duplo maiorem facerent
numerum quam .xvi. electores plebani in
vice nostra postulationem admittas
nisi plebanum fuerit postulato ali-
quid obviare de canonicis insti-
tutis quod ad promotionem debeat
impedire. ac plebani cassata e-
lectione ipsum archiepiscopum absolvas
a vinculo quo eiusdem ecclesie te-
nebatur concedens eum ipsum
Constantinopolitane ecclesie in pastorem
quod si ad faciendum duplo maiorem
numerum simul omnes predicti minime suf-
fecerint sive dignus sive indignus
fuerit postulatus tu postulatione re-
pulsa electionem plebani auctoritate
nostra confirmes dummodo nichil ob-
sistat eidem quod ipsum tanto pre-
sulatu reddat indignum. Si vero
numerus postulantium fuerit inventus
in duplo maior quam admodum pre-
dictum est et prepostulata reperta fu-
erit indigna tu tamen postulationem
cum electionem non differas repro-
bare nisi forsan omnes aut maior
pars postulantium per supinam ignorantiam dam-
nabili postulaverint sciens indig-
num ut hac vice tanto debeant

eligendi sive postulandi po-
testate privarent et hoc quoque casu e-
lectionem confirmes si eam de
persona ydonea constiterit cele-
bratam. Idem in generali concilio.

Ne pro defectu pastoris gregem dominicum
rapax lupus invadat
aut in facultatibus suis ecclesia vi-
duata grave dispendium patiatur
volentes et in hoc occurrere pe-
riculis animarum et ecclesiarum indempnita-
tibus providere statuimus ut ultra
tres menses cathedralis vel regularis
ecclesia prelato non vacet. infra quos
iusto impedimento cessante si electio
celebrata non fuerit qui eligere de-
buerunt eligendi careant po-
testate ea vice. ac ipsa eligendi
potestas ad eum qui proximo preesse di-
noscitur devolvatur. Is vero ad quem
fuerit devoluta potestas dominum habens
pre oculis non differat ultra tres
menses cum consilio capituli sui et
aliorum virorum prudentum viduatam
ecclesiam de persona ydonea ipsius videlicet
ecclesie vel alterius si digna non
reperiatur in illa canonice ordi-
nare si canonicam voluerit ef-
fugere ultionem. Idem in eodem.

Quia propter diversas electionum formas
quas quidam invenire conantur
et multa impedimenta proveniunt
et magna pericula imminent ecclesiis
viduatis statuimus ut cum electio
fuerit celebranda presentibus omnibus qui debent

et voluerint et possint commode interesse, assumant tres de collegio fide dignos qui secreto et sigillatim vota cunctorum diligenter inquirant et in scriptis redacta mox publicent in communi, nullo prorsus obstaculo interiecto, ut is collatione habita eligatur in quem omnes vel maior et sanior pars capituli consentit. Vel saltem eligendi potestas aliquibus viris idoneis committatur, qui vice omnium ecclesie viduate provideant de pastore. Aliter electio facta non valeat, nisi forte communiter ab omnibus quasi per inspirationem absque vitio celebrata. Qui vero contra prescriptas formas eligere attemptaverint, eligendi ea vice privati sunt potestate. Illud penitus interdicimus ne quis in electionis negotio procuratorem constituat, nisi sit absens in eo loco de quo debeat advocari, iustoque impedimento detentus venire non possit. Super quo si opus fuerit, eidem faciat iuramentum; et tunc si voluerit uni committat de ipso collegio vices suas. Electiones quoque clandestinas reprobamus, statuentes ut quam cito electio fuerit celebrata, sollempniter publicetur.

Idem in eodem.

Quisquis electioni de se facte per secularis potestatis abusum consentire presumpserit contra canonicam libertatem, et electionis commodo careat et ineligibilis fiat, nec absque dispensatione ad aliquam valeat eligi dignitatem. Qui vero electionem huiusmodi, quam ipso iure irritam esse censemus, presumpserint celebrare, et ab officiis et beneficiis penitus suspendantur per triennium, eligendi tunc potestate privati.

Idem.

Nichil est quod ecclesie dei magis officiat quam quod indigni assumantur prelati ad regimen animarum. Volentes igitur huic morbo necessariam adhibere medelam, irrefragabili constitutione sancimus quatenus cum quisquam ad regimen animarum fuerit electus, is ad quem pertinet ipsius confirmatio diligenter examinet et electionis processum et personam electi, ut cum omnia rite concurrerint, munus ei confirmationis impendat, quia si secus fuerit incaute presumptum, non solum eiciendus est indigne promotus, verum etiam indigne promovens est puniendus. Ipsum quoque decernimus hac animadversione puniri, ut cum de ipsius constiterit negligentia, si hominem insufficientis scientie vel inhoneste vite vel etatis illegitime approbaverit, non solum confirmandi primum successorem illius careat potestate, verum etiam ne aliquo casu penam effugiat, a perceptione proprii beneficii suspendatur quousque, si equum fuerit, indulgentiam valeat promereri, si et ipsi canonicam cupiunt effugere ultionem. Ceterum qui ad romanum pertinent immediate pontificem

ad p̄sitiend' sui confirmationem
eius se conspectui commode si pot' p̄
sonaliter representet aut p̄s trans-
mittant ydoneas p q̄s diligens
inquisitō possit s' electionibz et ele
cti haberi ut sic demū p ipi' conspec-
tionem consilii sui plenitudinē
officii assequatur. Cum eis nichil
obstitit de canonicis institutis
ita qd' interim valde remoti unde
licet ult' ytaliam constituti si
electi fuerint ul' concordia dispen-
satiue p̄p necessitates ecclesiar' et
utilitates in spiritualibz et temporali-
bz amministrent. ylich petunt ali-
enent. Cum ius v' benedictionis sive
consecrationis recipiant sic hactenus
recipe consueuerunt. Honorius
ca. constantinopol'
[E]t p̄terea z j. p̄sentium auct' sta
tuim' ut expense necessarie quas
capitlm constantinopol' ul' ei' canonici
uacante sede p electionis negotio
fecerint de bonis patriarchatus
fiant totaliter ul' reddant' dum in
ipi bona decedentis patriarche n'
occupent ul' usurpent. [I]dem
electo london'.
[C]um peritam insistere et demū
obtentam quandam lundon' ec-
cle electionem. Nota canonicor'
lundon. inter tunc ipor' ppositū
concorditer conuenissent. Qua
tandē examinato sic decuit p
cessu electionis tue inuenimus ea
p' publicationem consensus p̄stiti
assensum q: totum p̄ncipium elec' fuit
requisitum electionē ipam ex ipius
distraxit inordinato processu iu
stitia cassauim' exigente. D'ebro
icen' priori et magistro. o. de canapis
constitutis i p̄sentia nra p curato
ribz sci taurini ebroic. et sci leof
ridi de cruce. albatum z j. Cum at
p curatores ipor' abbatum missi
fuerint exprimere quo iure ipi
abbes debent electionē abbis fiscam
monastii. Responderunt q' olim
cum assumerent' in suor' monachi
or' abbes fuit sp̄aliter indultum
eis ab abbe et conuentu monasterii
fiscamn. ut hērent uocē in caplo
eorundem. Nos autē totum hī friuo
lum reputantes sic hoc p̄petuū
silentium imposuim' abbibus
sup'dictis. [I]d'. ecce rothom. caplo
Cum uestra pastore destituta et uos
tractatum de futura p̄lati h'eretis
successione tractatum in diuersa
diuisis. Quid' in thoma. quidam i
cancellarium et quidam in singu
lares p'sonas eidem ecce consistit
tum cum sup'hus in ueri et tam
tractatu p̄ uiam multa finisset
hinc inde p̄posita inuenim' qd'
illi qui sua in thomā desidia
dirigebant licet maiorē p̄te
capli p̄cuerunt consid'antibus
inchoationis. q' post publicationē
consensuum collationis tractatum.

a electionem illius clerici est processum contra
deportationis sollempnitatem et post
appellationem legitimam fuit subse
cuta quia per electionem nec decreverat nec
expediret. Extra. viii. q. i. statim. de el. p
cessa alium per rectorem consecrari
debuit. nec cancellarium non admit
sa. Gregorius. ix.
Viri in magistrum assumi non debeat
qui formam discipuli non assumit
nec sit preficiendus qui subesse non no
vit. Sic intellecta parte quarum in quibusdam
regularibus domibus viri professi vel dio
cesano subiecti sunt assumpti
albes non ordinem vel laicum assump
... cum tales albes non esse de
beant qui per professionem mona
chi et regulares canonici non sunt
pro admonitionem eorum quos tales
invenitis sub. ap. impedimento pro
vidis. De eodem capitulo.
Vacante ecclesia pastoris solatio de
stituta et congregatis die ad ce
lebrandam electionem prefixa qui
presentes erant de canonicis cano
nicis ac tribus albibus qui vocem in
electione habere noscuntur capellani
et clerici civitatis electioni se debere interesse
dicentes sub hii protestatione admis
si sunt quatuor eorum qui non debent
interesse de iure vel de consuetudine
non valet tamen permissio iure form
concil. gen. scrutinio vii. de canoni
cis ... vii albem. undecim ca
pellani et novem clerici in eadem ecclesie
archipresbiterum convenerunt. Sic vero cano
nicorum uno de albibus uno de capi
capellanis et undecim clericis ipsi
ecclesie archidiacono dirigentibus vota sua
et cetera. Cum decem et viii sunt cano
nici tres albes. xx. clerici et xiiii. ca
pellani neutram in electione comperimus
ad maiorem partem totius capituli
pervenisse nec probatum fuerat quod
clerici admitti debuerint nec quod
capellani admissi fuerint de consue
tudine vel de iure. Sciant et si capel
lani duabus electionibus episcoporum interfue
runt et scrutatores voluntatum
non tamen inquisita vota sua fuisse
vel aliquos elegisse probatur. Sed et
si inquisita fuissent vota vel
ipsi aliquos elegissent per hoc non
non constitit ideo eos iure competere
vel ex consuetudine. Iam prescripta
utrique electiones ipsas per sumptas contra
formam concil. gen. cum collatio rigi ob
missa fuit que post publicationem
scrutinii fieri debuisset. de fratrum nostrorum
consilio sententiando duximus irritandas
electiones et electores hac vice eligendi
potestate privantes. Idem albi cluniac
cacio sancti eccl. et cetera. In nostra sane presen
tia proposuisti quod super ordinatione p
prioris monasterii sancti Pancratii ad clu
niacensem ecclesiam pertinentis cum co
mite de Warennia patrono ipsius
ecclesie quidam predecessoribus tuis de con
sensu capituli sui compositionem quondam
inierunt. unam gratiam et ecclesie ipsi dap

nosam videlicet in optione ipsius sit commissa assumere ad prioratum dicti monasterii Cluniacensis et de caritate prioribus dumtaxat exceptis unum de duobus melioribus Cluniacensis ordinis quos abbas duxerit nominandos etc. Attendentes itaque quod ius eligendi collegiata ecclesia non careat nisi laicum et id ideo exemplo suo exemplo et redundare in dispendium ecclesiasticae libertatis nolumus ut dictum prioratum ille possit non obstante compositione ipsa sicut alios prioratus sibi subditos ordinare denunciantes ordinatam compositionem pro non ut suum si voluerit honestum impertiatur assensum. De decanis et capitulis sancti Johannis et sancti Stephani Bisuntinensium in novi lege etc. Porro cum iamdudum vobis dederimus in mandatis ut infra xl dies post susceptionem litterarum nostrarum cum consilio sancti Benigni et Morimundi abbatum et fratris G. de ordine predicatorum eligeretis personam ydoneam canonice in pastorem alioquin dicti consiliarii vobis ab archiepiscopo providerent vos die ad eligendum prefixa vii ex vobis potestatem eligendi usque ad consumptionem cuiusdam candele que tunc accensa extitit duratura tradidistis cum electores hii convenissent in abbatem predictum sancti Benigni et super hoc socii eius consilium requisissent proponente uno ex illis quod deliberato consilio responderent et differentibus eis festinanter dare consensum prefati electores cum candela ipsa deficeret non expectato eorum consilio decanum Bisuntinum in archiepiscopum elegerunt etc. Relato igitur negotio ad sedem apostolicam archiepiscopo manente et abbate de Firmitate iam tumulis ut si constaret ab eisdem electoribus de electione tractatum fuisse habitum in tractatu electionis predictorum consilium requisitum electionem ipsius abbatis si persona esset ydonea confirmaret quia si in tractatu electionis non fuisset illorum consilium requisitum licet postea requisitum fuit non competenti tempore nec etiam expectatum consensum ipsorum autem non esset ydoneus id abbas quia de ipso factum erat tamquam nullum irritarent etc. Cum autem compertum non fuit competenti tempore requisitum consilium de persona predicti abbatis et quod erat requisitum non fuit expectatum consensum in modico tempore nec debeat alius imputare quia tamen illi sibi ipsis tractatam electionem abbatis ipsius non persone sed electionis vitio duximus irritandam. De episcopo Silvanectensi.

Congregato universitatis capitulo ad electionem futuri pastoris tredecim de canonicis et decem et octo computato procuratore cuiusdam absentis in cantorem ipsius ecclesie convenerunt. Qui cum plures in eum et pauciores in alium sua desideria direxissent a parte sua cantor ex-

tntit elec in pastorem ecce inuet
neri. postmod credente pte decani
q alii p'mini deliquissent eligen
do psonam sine litterali expte in ps
q illis sedm statuta lat. gnal ipo
iure priuatis potestas eligendi
ad eos extitit deuoluta decanum
ipm qui in eum sua uota direxe
rant in suum epm elegerunt. ad se
ap. appllantes. 7 J. 7 reliquis peten
tibz ut irritaret decani electionem
attemptatam a paucioribz 7 pt
aliam nō cassatam ac cōfirma
re reliquorum uelut canonice celeb
tam aplilz de psona ydonea dig
naremur. Nos g. cū q. si dcs can
tor defcm inlitteratura nō patitur
7 alias est ydoneus ad regimen pa
storale ipius electionem auct nra
pareretis infirmare. reliquorum con
firmare alioquin ipius cantoris
electione irrita nunciata pnoiat
decanum si nichil ei de canonicis sta
tutis obsistit ead auct pficias
eē memorate. Ad saluat. epo
iduni ecca Roth pastoris solatio
destituta 7 electionem. Cum eade
ecca fuiat celebrata. a. archid.
7 quidam alii eiusd ecce canonici ad
se ap. accesserunt. dcō V. archid
p se ac p pte sua 7 G. archid p
curatore illorum qui electionem cele
brauant in nra psnia gstitutis
int alia q 9 electionem obiecta fu
erant eid pposuit memorat

qd id elc post generale cōcilium
archidiaconat ambian adeptus
ipm cum plib; prochialibz ecclis
quas an idem obtinuerat p'sup
sit eo q; dimisso retinuit ecclas
memoratas. s. vii. cum in eod cōci
lio sit statutum ut quicunque recepet
aliq bnficium curam hns anexam si pri
tale bnficium obtinebat eo sit ipo iure
priuatus 7 si forte retinere contendit
7 alio spolietur. Pdcs elc g statu
ta hui uemens transgressionis nota
nec nō cupiditatis uicium q alius
reprobare debuerat in plalitate be
neficior insistunt 7 retinedo bn
ficia q nō spectabant ad ipm cum
post receptionem alterius prioribn
ficia uacauerint ipo iure rem con
trectauit p consequens alienam
7 sic furtum gmisit q in ul'rapi
nam. In sic q; salutis 7 in multar
aiar dispendium prochiales eccias
pdcas retinebat. cum ear cura q
iam priuatus erat ipo iure ad eum
nullate ptineret. cum sic p ipm e
ed anime dampnabilit sunt dece
pte. V. in p curatori eor qui elege
rant 7 si plalitatem bnficior hn
coram nob confiteretur. tn iure p
concessione tn. rothom. archiepi.
nob exhibitam electionem uisus
tuit supli excusare. Nos g dcam ex
cusatione utpote friuolam nlla
ten admittentes. uob dedimus
in mandatis ut si gstaret q id

post receptum archidiaconus predictam curam animarum habentem prefatas parochiales ecclesias electionis tempore retineret nec ostenderet se cum super hoc per sedem apostolicam dispensatum electionem ipsius auctoritate apostolica cassaret et cetera. et infra. partibus igitur super hoc in nostra presentia constitutis prestitoque iuramento de veritate dicenda et factis positionibus et responsionibus hinc inde. tandem eodem decano quorundam pretextu gravaminum ad nostram audientiam appellante. si de electione huiusmodi irritante se eidem ecclesie decano Cenomanensi episcopo iudicibus et infra. licet autem positiones et responsiones super pluribus articulis facte fuerint coram nobis, quia tamen contestationem litis non invenimus esse factam cum non per positiones et responsiones ad eas, sed per petitionem iniurie propositam et responsionem factam contestatio litis fiat eiusdem processum de fratrum nostrorum consilio duximus irritum nuntiandum. Tandem archidiaconus electionem ex premissa causa petit irritari electo contendente predicto quod non erat eius electio irritanda. lite non coram nobis legitime contestata prestitoque de dicenda veritate a partibus iuramento. idem electus et si confiteretur se dicta beneficia electionis tempore tenuisse se tamen excusare se super hoc nichilominus nitebatur quia videlicet decanum archidiaconum non credebat curam habere animarum: sed cum in iure confessus fuerit quod archidiaconus Ambianensis de consuetudine suspendit excommunicat et absolvit presbyteros et priores et parochiales ecclesias instituit. si electio archidiaconus visitat et inquirit que viderit inquirenda et procurationes ratione visitationis recipit evidenter apparet quod curam animarum habet annexam quam sic et negare non potest cum personatus existat. cum idem de predictis et de beneficiis curam habentibus indicavisset huiusmodi insuper indulgentiam quam super hoc se habere invalidam reputamus cum in ea falsitatem suggessit et suppressit veritatem qua tacita vel expressa nostram nullatenus habuisset: suggessit enim quod predictas parochiales ecclesias antequam fuisset in archidiaconum assumptus canonice fuerat assecutus cum nullus poterit plures parochiales ecclesias obtinere nisi una ex altera dependeret vel unam intitulatam et aliam commendatam habeat. unam cum idem utramque illarum intitulatam habuit ipsas nequivit canonice habuisse. Item suggerens quod redditus personatus sui erant tenues et exiles. suppressitque alios redditus in pluribus ecclesiis noscitur obtinere. Suppressit et quod plures parochiales ecclesias cum pluribus aliis beneficiis in diversis ecclesiis obtinet. Cum intentionis nostre non erat in tot beneficiis prestitem curam animarum habentibus dispensare nec fuit nostre intentionis aliquid ei de novo concedere, sed ut per indulgentiam possit habita licite retinere et infra. Tandem cum non restaret nisi sententia proferenda

id tamen nisi sicut ei competere videbatur
cum illi cessit spontanea volun
tate cui cessionem dixerunt admit
tendam. Idem.
In genesi legitur et c. Cum in generali
convocatur in collatione habita uel eligant
singuli omnes uel maior pars totius cap.
consensit. quia cum maiorem partem habent
parum comparatione minor. sed nec plene
nisi ad numerum quia vtrumque. b. et h.
de quibus aduersa refutant quaestionem
in electione vocem habent tractatum
sine existit. nec discussium quod
zeli ad zelum. nec meriti ad merit.
collatio facta fuit. nec est communiter ce
lebrata quam licet in eundem et sin
gulariter singuli consensissent. solo
tamen debuit subsequi singularis ele
ctio sed communis. ne vel id repeti vide
tur. in ex hoc sequeretur absur
ditas ut tot essent electiones quot
essent in numero eligentes. sed nec ex sin
gularibus uel particularibus consensibus
appareret vniuersalis electio licet con
licet quilibet singularis veritatem
exprimat sine partis quia ad modum
ex singularibus propositionibus licet non sit
vniuersalis propositio appareat non per signum
vniuersale forsitan exprimatur.
nec per minus duo canonici potuerint
sic excludi a tua parte contineret
in canonicatus possessione uel qui habe
do stallum in choro locum in capitulo
legendo et cantando ut canonicus
et ad tractatus et electiones dignitatum
et personatuum quod occurrerit pro quare
faciendae tamquam canonicus quia cum hac
vice fuit cum prestatione admiss
Sed si vero esset in tali loco in quo fuerat
ad electionem vocandus cum de toto
regno Franciae vocentur absentes
de consuetudine ecclesie gallicane
sed hiis plenius intellectis de consilio
fratrum minorum pro missam electionem ut
potest sed formam concilii attemptatam
decernimus irritam et inanem. de
capitulo massano.
Massana ecclesia pastore vacante et in
electionis presbitero phil. et mius nec per laicos
cum canonicis pontificalis electio pre
sumatur. quam si forte per surreptam fuerit uel
larem obtineat firmitatem non ob
stante contraria consuetudine que dici
debet potius corruptela. Idem c. cathalan.
ecclesia nostra destituta pastore quelem
uel in vnum absente W. quia te volu
merit ad celebrandam electionem
terminum statuissent veniente vero ter
mino et dicto W. cum absens existeret
non vocato premisso iuxta formam con
generali concilio xiiii. magistrum b. pres
biterum card. canonicum in tua et xviii.
R. tempus eiusdem canonicum elegerunt
prefato W. postmodum electioni eiusdem
R. sine prebente consensum tamen
procuratoribus utriusque partis in nostra
presentia constitutis allegabat pro
electione dicti R. quod cum in iiii. exce
deret aliam computato W. pro eo maio
rem eius partem habebat et pro hoc

debebat ps sua sanior reputari
cum ubi maior ... nus zeli me
lior psumatur ps illo altam electio
nem eandem multipliciter impug
nabat proponens pnominatum R.
in etate legitima defectum nec esse suffi
cientis scientie ad eccliam supradictam
cum etatis mature et eminentis
scientie pfatus card. existat cum elector
card. alios minus et auctoritate pcellere
habito psertim respectu ad psonam
electam meliorem zelum eos ha
buisse constabat. dicebat pterea
q consensus dci W. q ps eiusdem
R. consitebatur fuisse contemptum
asserente pte reliq capitulum po cur
contemptum ab ipso fuisse tunc non fuit
psens in scrutinio s; post electionem
accesserit adicere nil valebat. Et
denique statutum gre. 9. q electionem
decernit invalidam cum g eiusdem consilii
formam in electione peccatur. non dz ad
contemptum et ad alia q non sunt de
forma referri. vnum q ubi dz q alia
electio celebrata non valeat ea tam
respicit q attemptant contra formam
concilij memorati. solo a alia q
ponunt ibidem sicut est istud qd
psentibus omnibus qui debent volunt
et possunt comode interesse. lmi de
beat in electione pcessus ne certa
sup hoc alibi statuta noscunt
modo ullo videant enim neque enim
credendum est ro. pon. qui iura tuet
q alias excogitatum et inutis iugi

bus et inventum modo ullo subire
voluisse. Nos g q hinc inde fuere
pposita plenius intellectis cum ex
lat. conc. al. in ordinatonibus eccliarum
maior ps et sanior capituli exigat
et statutum gre. co. contineat ut
certa ut ineligatur in q omnibus
maior et sanior ps consentit ele
ctionem dci R. non psone s; pro
ptius electionis nullitatem cum maior et sani
or ps non consensit in eundem de fratrum
nostrorum consilio duximus irritandam
explicato scrutinio vari ... . Quia
are nequiunt electores cum sit facie
da collato et electo celebranda ad q
p supiorem si optimum appellantur
invalidam electionem ... Id
symoniam eo ignorante ac ta
tum non habente contingit
reprobare cum eo si platone ad q
tunc electio fiat illa vice non potest
epus dispensare quiuis cum eis qui
ignoranter recepit simplex bn
ficium p symoniacam pvuntum
post liberam resignatonem epi dis
pensatio tolerretur. Idem
in quibus inter dz ut absque supioris
licentia elige non psumant: epc
statutum a canone currit ex quo
in mora fuerint licentie hui po
stulandi. ... iij. antiochero
patriarche.
... ut si quis electo. postu. vel
puisionem factam impugnat
informam aliquid obiciens suppm

I

ex pro hoc ad nos appellari contigit
tamen is qui se opposuit quam qui se de
fendit et generaliter omnes quorum interest
et quos causam contigit per se uel per procura
tores ad causam instructos a die obi
tionis sue arripiat ad se apostolicum infra
mensem se; si per aliquam non uenerit
per xx dies post aduentum alterius ex
pectata in electionis negotio non obstan
te eius quam absentia sicut de iure fu
erit procedetur. hoc in dignitatibus
personatibus et canonicis obseruari
uolumus et mandamus addicientes
ut qui plene non probauit quod opponi
ad expensas quas pro hoc pars aduersa
se fecisse docuerit condempnetur
qui uero in personae defecerit eius quod o
biicit in personam a beneficiis ecclesiasticis
triennio nouerit se suspensum ad quod
si infra illud tempus pro a se temeritate in
gessit nisi sicut ipso iure priuatus nulla
super hoc spem de mia aut fiducia
habeat nisi manifestissimis constiterit
documentis quod ipsum a calumpnie in
to causa probabilis et sufficiens ex
cusaret.

Electionibus et postulationibus et scruti
niis ex quibus ius oritur eligendi uo
ta conditionalia alternatiua et incer
ta penitus reprobamus statuentes ut hu
iusmodi in adiectis huiusmodi ex puris con
sensibus celebretur electio uoce illorum
qui non pure consenserunt ea uice
in alios recidente. De translatione
vii ex illo generali priuilegio quod beato

petro et per eum ecclesie romane dominus noster indul
sit canonica postmodum manauerunt
instituta continentia maiores ecclesie
causas ad sedem apostolicam preferendas. ac per hoc trans
lationes episcoporum et secundum mutationes
ad summum apostolice sedis antistitem de iure per
tineant nec sine huius quicquam preter eius
assensum debeat immutari. Intra
tam quod .l. apparuerit elam in tepolita
nam ecclesiam transtulisti et nouo quodam
mutationis genere purificasti. ma
iorem et magnum quod tu minus
tasti ecclesie tue archiepiscopum immo potius de archi
episcopatu presumpsisti licet .n. de quo .l. uid
fuisset in archiepiscopum consecrari confir
mationis tamen munus recepit et archi
episcopalia quantum ei licuit ministrat sic
nobis ipsius relatione innotuit qui se
ualentem episcopum asseruit confirmasse
sic de preterito similia excessibus excessus
audaciam tribuat. te ab episcoporum confir
matione ducimus suspendendum. Id
decano et capitulo andegauensi
Sicut corporalia et spiritualia ea cognitio
nem differentiam quod corporalia facilius
destruuntur quam construantur spiritualia
non facilius construuntur quam destruantur
unde iure canonico translationes episcoporum solus
honorem dare potest solus auferre
non potest episcopus quamvis a metropolitanis
suis munus consecrationis accepi
unt quamvis non possint nisi per romanum pontificem
condempnari. Cum igitur fortius sit
spirituale uinculum quam carnale dubi
tari non debet quin omnipotens deus spirituale con

iugium quod est inter episcopum et ecclesiam suo tantum iudicio reseruauit dissoluendum. cum dissolutionem et carnalis coniugii quod est inter uirum et feminam suo tantum iudicio reseruauit. precipiens ut quod deus coniunxit homo non separet. Non enim humana sed potius diuina potestate coniugium spirituale dissoluitur. cum per translationem. depositionem aut cessionem auctoritate romani pontificis quem constat esse uicarium ihesu christi. episcopus ab ecclesia remouetur. et ideo tria hec que premisimus non tam constitutione canonica quam institutione diuina soli sunt romano pontifici reseruata. Sicut autem episcopus consecratus sine licentia romani pontificis suam non debet ecclesiam derelinquere. sic et electus confirmatus cum non debeat in dubium reuocari quin post electionem et confirmationem canonicam inter personas eligentium et electi coniugium sit spirituale contractum. cum pro tanto episcopali dignitati nichil addit et quis episcopali prodit dignitate illius tamen ecclesie possit esse episcopus quemadmodum de illo contingit qui honori pontificali renuntiat non honori. unde cum maius sit uinculum episcopi ad ecclesiam quam electi maxime cum fuit confirmatus. immo id sentit et non aliud id iuris oportet in utroque. Sic ergo episcoporum translatio. depositio et cessio sic et electorum post confirmationem spiritualis ratione coniugii soli est romano pontifici reseruata licet usque ad tempora ista quod cautum fuerit de episcopis expressum non fuerit de electis propter expressam

sensum tamen similitudinem. vel ydemptitatem potius nemini potest uideri dubium. sub ullis inuenientur cum idem iudicium de similibus sit habendum. Neque illud quod in canone legitur de electo. ut si ultra sex menses per suam negligentiam retinuerit ecclesiam uiduatam nec ibi nec alibi donum consecrationis accipiat. immo metropolitano succedit iudicio aliter intellectis potest suffragari. cum non intelligatur ecclesia uiduata quasi sponsum non habeat sed quia sponsus eius nondum sit consecratus adhuc quo ad quidam quasi uiri manet solatio destituta sicut iuxta communem modum loquendi illa dicitur ecclesia uiduata quamuis licet episcopum non habeat in utilem tamen prohibeatur habere. Nec quod de cessione subsequitur et statutum fuit ad penam trahi debet ad gratiam ut sicut metropolitani iudicio electus decidatur ita et ad illam ecclesiam possit transferri. presertim cum nec sine auctoritate romani pontificis fiat concessio vel defectio memorata quam non habuerunt possent si ex canone illo metropolitani iudicis sit. unde si circa translationem id fieri uoluisset quod de cessione dicitur et de translatione potuit expressisse et quia non est sororum per decreto sanctum superstitiosis non erit ad inuentionibus presumendum presertim cum non unquam intelligatur prohibitum quod non inuenitur expressum. Sane quoniam turonensis archiepiscopus electum abrincensem per metropolitanum suum confir-

I

marū in ecc̄am urām·p̄ti ap·se ī
auct̄· transferre p̄sūpsit· ⁊ epm̄ cō
secrare q̄ rothomag̃ arep̄c cītra
mandatum nr̄m absoluit ⁊ ei t̄
buit licentiam trāseundi ad os et
ep̄os a confirmatōne ⁊ consecrac̄e
pontificū· epm̄ n̄o ab executōne
pontificalis officii· bitiniceū· arch
ep̄c iux̄ tenorem mandati nr̄i
suspendit· ⁊ q̄ uis ide ar ep̄i tāq̄
maiores plus excesserint ī p̄mis
sis· p̄fatus u̇ ep̄c min̄· utpote illor
tā q̄ errorem secutus nostrī intel
lecta confessione eorr spontanea
⁊ supplicatōne deuota ueniam
errori dedim̄ q̄ n̄ ex malignita
te· s; ex simplicitate peccarāt· ⁊ q̄m
p̄fatus ep̄c q̄ iu minus peccauēt
lenius fuat castigatus reatū suū
recognoscens h̄uilit̃ ⁊ deuote mi
sericordiam postulans ⁊ iudiciū nō
requirens nos intuentes q̄ licet
s̄ nō sit minus consecratōis impē
sū· nec p̄ hoc ecc̄e ip̄m pontificē
fecit· nec secdē tn̄ ad primā ū̄ fue
rit consecratus ⁊ ad secdam p̄ ho
minēl' p̄durante nō potuit ca
nonice consecrari ad h̄ coniugali
alteri alligatus ei tn̄ a uinclo p̄o
ris ecc̄e q̄ a pena suspensionis ī p̄e
nitus absoluto benignitate se.
ap· durum ꝯcedend' ut priore ꝯ
sensu h̄ actenus p̄durante· andeg̃
ecc̄am studeat gubnare. Id' arc
ep̄o ⁊ p. scolastico magūt̃

Quanto p̄sonā hildesemensis epi ⁊ j.
ip̄e relicta hildesemen̄· ecc̄a ad h̄
bipolesi· auct· sedis pria trāstulit· n̄
attendens q̄ ueritas in euangelio p̄
testatur quos deus coniūxerit h̄o nō
separet· potestatem transferendi ponti
fices ita sibi retinuit dn̄s ⁊ magr̄
q̄ soli b̄o petro uicario suo ⁊ p̄ ip̄m
successoribȝ suis sp̄ali p̄uilio p̄bu
⁊ concessit· sic testatur antiquitas
cui decreta prm̄ sanxerūt reuerēciā
exhibendam ⁊ euident̃ asserunt
sacror canonū sanctiones· n̄· enī h̄o
s; deus separat· q̄ r. po. pon. q̄ n̄ pur
hōis s; ueri dei uicem gerit in t̄ris
ecc̄ar necessitate ul' utilitate pen
sata nō hūa s; diuina potius auc.
dissoluit ⁊ j. sic aūt tri p̄uilitas trās
ceat p̄sumptoribȝ in exemplum
⁊ q̄ quod· si u̇m ē nō pot̄ nō eē noto
rium sibi p̄ap̄imus ut ad mini
stratōnem h̄ bipolen̄· ecc̄e penit̄
derelinquat ⁊ j. Ceterū q̄m h̄ bipolen̄
canonici uota sua ī ip̄m p̄sus
illicite contulerunt uolentes sic̄
dignū ē ut in eo puniant in q̄
peccauerunt eligendi hac uice eos
suspendim̄ potestate ⁊ j. Ex̄ h̄ hil
desemensi ecc̄am cui fuerat alligat̃
u̇ū· sed ap̄lm q̄ndam solōnem q̄
rere n̄ debebat· mini⁹ imple deli
quit ne ad ip̄am redeat ulterius
districtius inhibem̄ tn̄ sed' t'ēlitō
nes canonicas qui ad maiorem
se plebem trāstulit a cathedra

pelli debeat aliena et carere ppa
iur nec illus psideat quos p scelus ia
spuit nec illus quos p auaritiam
concupiuit. I. d'burgeñ epo et sco
lastico magunt.
Licet mrim̃ et j. sicut legitimi ma
trimonii uinculum q' est int uiru et v
xorem ho dissoluere neqt dño
dicente in euuglio. qd deus coniunxit
ho no separet. sic et spuale federis co
iugij q' est int epm et ecclam q' i
electione initiatum ratu i sirma
tione et consecratione inidli' osum
matu sine illi auct solui n pot.
qui successor est petri et uicarius
ihu xpi. hoc a. c. quidam hildesem
epe no attendens. ad hbipolen.
ecclam ppa temeritate transiuit.
et j. sic illa. p. n. indulgencia psu
ptionem excusat ipius. s ambi
tionem accusat cu in ea sit expss
sum q' si ad maiorem uocaret
forsitan dignitatem ea sibi li
ceret assumere dum tn nichil ei d sta
tutis canonicis obuiaret. vn lz
forsitan aliquibz uideat' in in
dulgentie occasione ipius ad dig
nitatem p' transire maio
rem ad qua tn ipi transire no li
cuit cu in maiori dignitate p
maiorem utilitatem sacilius
soleat dispensari. ptea cu po
stulo sicut et electo examini gra
soleat diligenti et tenor illi in
dulgentie no solu uideat po
stulos examinatione. s personas
reseruasse subiungens dum tn n
de canonicis obuiet institutis ad
q' p eu postula examinata fuisset
cui fiat facienda nlla debuat
tione transisse. Clemens. iij.
vini sup aliq re et j
Quesiuisti qm intelligat'
q' in forma electionis palli gtine
uidelicet tradimus palliu ut eo
infra ecclam tuam utaris q' intel
telli uidelz i q' qmlz ecclam p
uincie tue gtinsse. Si v te sacris
indutu uestibz ecclam p processionali
ul' alio mo exire contigit. tuc pallio
minime uti debes. Celestinus iij.
Ad h' qr q'situm e a nob ex pte tua
utrum liceat tibi palliu cuii me
tropolitano alii gmodare et j. in
qui t. et infra. q' no uide ee qruens
ut palliu cuiuimi alicui gmodes
cu palliu psonam no transeat. s;
si quis cu eo debeat sic tua nouit
discretio sepelliri. Inno. iij. c. p' lic
card' ap. se. le.
Ad h' generalis illa dil' et j. Sane si postu
lato tornaceñ epi ad panormi
tanam ecclam fuisset p nos et app
bata no tn debet se archiepm ap
pllare piusq' a nob palliu suscepis
set in quo pontificalis officij ple
nitudo et archiepal' nominis ap
pllone confert. Cu g qd fctu est
sic studeas palliare ut id i confusio
nem tuam et ap. se. obpbrui no

redimaret quam sic oporteat ut vel nos
vel tu ex hoc nego confundamur.
eligimus te confundi potius quam
nec dampnum se ad dignitatem. Idem.
Ad honorem dei etc. Sane solus ro-
manus pontifex in missarum sollempniis pallio
semper utitur et ubique quoniam assumptus est
in plenitudinem ecclesiastice potestatis
que per pallium figuratur. alii autem eo
nec semper nec ubique sed in ecclesia sua
in qua iurisdictionem ecclesiasticam acce-
perunt certis debent uti diebus quoniam
vocati sunt in partem sollicitudi-
nis non in plenitudinem potestatis.
Idem Compostellano archiepiscopo.
Ex tuarum tenore litterarum accepimus
quod cum fuerit in concessione pallii
tibi dictum ut ipso infra ecclesiam tuam
utaris et tibi pro ecclesie tue negotiis
frequenter extra ecclesiam tuam provinciamque
commoranti necessarium sit absque
pallio ministrare cum consuetudo
sit in hyspania generalis quod archiepi-
scopi extra suas provincias pallio induti
venire utantur. ut extra tuam pro-
vinciam uti pallio valeas indul-
geri tibi a sede apostolica postulasti. licet autem
consuetudo talis dicenda sit potius
corruptela. nos tamen de speciali tibi
gratia indulgemus ut si necessitate
aliqua preditus ad ecclesiam tibi subie-
ctam accedere forte nequiveris pro con-
secrandis suffraganeis tuis seu
clericis ordinandis et ad ecclesiam ali-
enam propter hoc te contigerit declinare
dummodo hi ad quos ecclesia pertinet id permit-
tant uti pallio in eadem decisis scrupulis
liberam habeas facultatem. Idem
Cum sit etc. ubique sui in missarum
sollempnitatibus usum pallii per
quod plenitudo pontificii designatur
potens liberius exercere. Innocentius iii. archiepiscopo Treverensi.
Ad nos etc. Inquirit etc. Et quod tam
ante in aliena dyocesi poteras
absque pallio et sandaliis celebrare
qui utique in tua dyocesi non semper
debes celebrare cum pallio sed in die-
bus illis dumtaxat quibus in ecclesia tue
prius fuit dictum expressum. sicque soluta
questione quod quesivisti an tibi sit lici-
tum pro defunctis cum pallio celebrare.
Alex. iii. London. episcopo.
In literas tuas etc. Si tuam quidem
senectutem aut insufficientiam for-
te consideramus te talem quam exaudiri postu-
las relaxari satis nos credimus quod tua
sit hoc tempore commissa tibi ecclesia sub
umbra tui nominis gubernetur
qui si alteri nove magnitudinis per se
gubernanda in tanto discrimine
committatur maxime cum fere vigor de-
votionis et fidei et corpore senescente
non deficit sed vigente. Rursum cum di-
u comperta fervor spiritus in sublimi-
ora conscendit etc. Monemus te igitur
ut super hoc diebus istis nulla te fati-
ges importunitate molestum quia
indecens omnino putamus prius solvere
militie cingulum quam cedat victori
adversitas preliorum. Ad aures nostras dolenter
et vix ore de attigi.

vin mo p. gaufredi & q illo alio
canonicos sci .J. hospitali bnfo. i.
stallo in choro & loco in caplo quo
fuissz clericus eiusdem agitata & ij. Id qz
aq. q. si p statuti .p. inuenitis de
consensu maioris ptis capli sunt
se de pdco bnfo auctte ap. inuesti
tum eum faciatis bnfm ipm pa
cifice possidere. non enim uidet nobis
impedimentu afferre uramentu. qd
de eod non petendo ultius pponitur
pstitisse si consensus maioris & sa
nioris ptis canonicor ecce intellit
Idem epo verulano
Ex tua nobis missa ratione albis sci .A. de
cepano intise auribz intimatu
q .p. rubeus clicus de infirmitate
laboraret ap monastiu sci salua
toris sibi peiit hitum monastici
indulgi qui recupata postmodu
sanitate ad monastiu illd gra
cplendi uotum accessit & i mo
uam aliquantulam faciens ea q p
dce ecce sci .A. contulat sibi fec
restitui. sed aut mutato aio
laborat ut restituat in ecca su
pdca. Uru qm iam dca ecca ab
eo soluta dinoscitur ex quo e
a q sibi contulat ad petitone
suam resignauit. eid aq. q. si
res ita se het pdcm albm & socios
eius ad receptonem .p. nlla ro
ne compellas. Iniuto sn a mo
nastio cepano cpelli p immitas
hortari tn eos potis ut illu non
tam q unu de ecca s; q de nouo
recipiant in socium & frem. Id
mortuacen epo.
Ordinationz & ij. vniuisis psonis tui
episcopatus sub districtone phibeas
ne eccas tue dyoc ad ordinatone
tuam ptinentes absqz tuo asse
su intrare audeant. aut detinere
aut redimitte inconsulto q si
quis contra tuam phibitone uenire
psumpserit in eum canonicam
exceas ultione. Idem .Il. uij.
Sup hoc q sciscitaris l vtrum ecclastica
bnficia reposcentibz obiecta spo
tanee abiurationis excepto sine
cae cognitone sit admittenda
& an actoris q sponte n renuntiauit
an rei de spontanea renuntiatione
debeant pbatones admitti sic tue
experientie rndem q hoc nlla rone
u verisimile reddat ut quisq bnfm
nisi forte expensis & laboribz ac
quisitum quo sustentatur honeste
le sn magna ca sua sponte resi
gnet. Ideo; si vacanti eet n credimus
aiam resignationis inquiri diligenter
e qm si forte p tabulem .i. n vi nec
metu nec oppssione n intuitu
pecunie nec pmissione extorta
uidet inuenit. Inq ne sin interuenit
uramentu q uix fi de uoluntate p
p credituur q fere semp a malo
est n replicato canonica fuit
opposita admitte non postponat
porro licz negantis fcm p rer. nam

nulla sit probatione conuictum quod spontaneam
renunciationem negat cum ipse litigare
et quidam tamen replicando insinuet sine
assertione sua. habito ad dignitatem et
opinionem respectu personarum circumdatum
admittendas. Idem.

Ex parte sententia n. et c. licet quidem iudex si super
ad unam speciem probationum se applicet in
tentionem suam. sed ex confessionibus deposi
tionibus allegationibus et aliis que ei pre
sentia proponuntur formet animum suum mo
tum et tanta sit iudicialis auctoritas
ut super probatum pro ipso debeat donec contra
ipsum aliquid legitime compleatur.
quia si tu coram diutinensi et eius coiudi
ce nichil penitus probauisses standum
sententie fuerat nisi aduersari eam ostenderet
irritandam quia tamen post ista constitit
de ipsius renunciatione spontanea
a per quosdam episcoporum litteras et confessione
ipsius nos eidem super eadem abbatia silenti
um duximus imponendum. Celestinus iii.
Sane dilectus filius n. j. presbyter cardinalis tituli ap.
se letiores meminimus intimasse ut
n. subdiaconum in pictauensi ecclesia
ministrare procurares qui mandatis
nostris obtemperans ibidem instituit in
canonicum subdiaconum memoratum et j. p.
modum idem h. quendam virum clericum con
silio litteras suas nobis reddens nostre
me se subiecit et c. Ex uero unum in
sedibus debuit impetrare inde
cognoscit dispendium sustinere. Ad.
quod hoc non obstante ipsum in fratrem
et canonicum admittatis. Innoc. iii.

Ius ad drosiensi archiepiscopo.
Quod in dubium et c. Hii postea quod beneficium
ecclesiasticum sibi collatum sponte in manu
laica resignantes illud denuo a la
ico susceperunt eodem sunt beneficio spoli
andi licet resignatio talium facta la
ico nullam obtineat firmitatem.
Idem eboracensi archiepiscopo.
Ad supplicationem ragusinensium ciue
rium a cura qua tenebaris ecclesie ra
gusinensi duximus absoluendum eo quod
ibi non poteras secure morari et si ad
illam accessum haberes mortis sibi
periculum imineret et c. Sane uero id in
uiuntur prouidimus ne tibi defectum in
rebus temporalibus patiaris, ad quod de libe
ralitate regia ac concessione tua bene
ficium in episcopatu carleon et ecclesia de ma
lebor est illi collocatum ad sustē
tationem conserues ipsius cui con
cessimus ut in ipso episcopatu absque usu
pallii officium episcopale ualeat exercere
ubi tamen quod in metropolitano reue
renciam et obedientiam impensurus.
Idem archiepiscopo kanthuariensi.
Nisi cum pridem et c. Si ubi correctione fruge
ubi melioris intemperantia sine
te debes non esse sanctificato in uino ca
orem uino non oportet te predicationis
iam suscepte deserere ministerium
cum ille cui si baiulus recusabat
tanquam predicandi recepit ubi tamen di
u si forsan humilitatis causa de cul
mine quem pontificali descende
re ipso iudicis humilitatis erige

in male iudicem quare te nimis in resig-
nandi proposito exhibes pertinacem quia
timemus in te ne iam humilitatem custo-
dies cautius per cuiuslibet sublimem
fugiens et per obedientiam non dimittes
iniungenti. Itaque volumus quod haec sunt illa
pro quibus cedendi episcopus potest licentiam po-
stulare: Conscientia criminis, debilitas
corporis, defectus scientiae, malitia plebis,
grave scandalum, irregularitasque per-
sonae. Sed in his omnibus est observan-
da cautela. Propter conscientiam enim criminis
cedendi licentia potest postulari et
forsitan non cuiuslibet sed dumtaxat illius
propter quod ipsius executio officii sive peracta
poenitentiam impeditur, cum si eos
quos arguit conscientia cuiuslibet culpae ce-
dere, pauci vel nulli in illo ministerio
remanerent. Alia vero causa est debi-
litas corporalis quae vel ex infirmitate
vel senectute procedit, non tamen omnis sed
illa solummodo per quam impotens redditur
ad exequendum officium pastorale. Nam
si per quamlibet corporalem debilitatem sus-
ceptae servitutis officium possit dese-
ri, frustra se fatetur Apostolus in suis
infirmitatibus gloriari. Cum interdum
non plus honoretur senilis debili-
tas aliquem cedere quam moralis maturi-
tas quae in senibus esse solet ipsum in su-
o suadet officio permanere, pro talibus
enim dicebat Apostolus: Cum infirmor
tunc fortior sum, quia non numquam infirmi-
tas corporis fortitudinem cordis ag-
gravat. Propter defectum quoque scientiae plerique

quis petere cessionem, quia cum ipsa circa
spiritualium administrationem sit po-
tissimum necessaria et circa curam spiri-
tualium opportuna, praesul qui commissam
sibi debet ecclesiam regere interiusque sa-
lubriter ei renuntiet si scientiam in qua
ipsam regat ignorat. Tu enim inquit
dominus scientiam repulisti et ego te repel-
lam ne sacerdotio fungaris mihi. Quamquam
et desideranda sit eminens scientia in
pastore in eo tamen sit competens tolleran-
da, quia secundum Apostolum scientia inflat,
caritas autem aedificat, et ideo imperfectionem
scientiae supplere potest perfectio caritatis.
Propter malitiam autem plebis cogitur
interdum praelatus ab ipsius regimine
legitime declinare quando plebs a-
deo durae cervicis existit ut proficere
nequeat apud ipsam sed propter ei duritiam
quo magis satagit eo magis
iusto iudicio deficere permittatur, di-
cente apostolo domino per prophetam: linguam
tuam adhaerere faciam palato tuo
quia domus exasperans est. Et Apostolis legitur
dixisse videtur: Ecce nos convertimur ad
gentes quia ubi dignos vos indignos
fecistis. Non tamen pro quibuslibet culpa pastorem
gregem deserere ne mercenario
comparetur qui videt lupum venientem
et dimittit oves et fugit, sed et de
superioris licentia tunc demum potest non
tamen tunc de fuga quando plus declinare
cum oves convertuntur in lupos
et qui debuerant humilem obedien-
tiam irrevocabiliter contradicunt cum

et spiritales sunt graviores pro crimine punienda sunt tamen per quae utilius tolerandi quam sanguinem elicit qui nimis emungit. Pro gravi quoque scandalo evitando cum aliter sedari non potest licet episcopo petere cessionem ne plus temporalem honorem quam eternam videatur affectare salutem memor illius quod dicit apostolus si esca scandalizaverit fratrem meum non manducabo carnem in eternum sed inter scandalum et scandalum est subtiliter distinguendum sicut dominus ipse distinxit qui cum dixissent apostoli scis quia pharisei audito hoc verbo scandalizantur respondit sinite illos ceci sunt duces cecorum alibi vero dicit qui scandalizaverit unum de pusillis istis qui in me credunt expedit ei ut suspendatur mola asinaria in collo eius et demergatur in profundum maris. Persone vero irregularitas ut si forte sit bigamus sive vidue maritus inducit causam propter quam licentiam petere potest aliquis resignandi attestante apostolo qui dixit oportet episcopum esse unius uxoris virum non tamen propter quamlibet irregularitatem persone debet ei qui rationabiliter ministravit cedendi licentiam indulgeri utpote si de legitimo matrimonio non sit natus quia licet irregularitatem hanc non potuit subticere si tamen culpa latet et tamen cum eo qui laudabiliter suum implevit officium misericorditer sibi prefuisse competenti potest si minus utiliter quam misericorditer

dispensari. Ego sum inquit deus zelotes visitans peccata patrum in filios usque in tertiam et quartam generationem in his qui oderunt me id est in illis qui contra me paternum odium imitantur unde patet quod illis qui paterna vitia non sequuntur proprie possunt in talibus suffragari virtutes illo discretionis adhibito moderamine ut inter nothos et manzeres naturales et spurios distinguatur. Quamvis propter alias causas cessionem affectes non est in hoc postulanti tibi favendum cum hec postulatio videatur non esse discreta quoniam ut id taceam quod notissimum omittam quia otiositas et voluptas arma sunt hostis antiqui ad miseras animas captivandas propter labores angustias et persecutionis incursus non debes deserere sponsam tuam tam in definiendo manum apposuisti ex fide media cum apostolus sciens quod beati sunt illi qui persecutionem patiuntur propter iustitiam quam ... co. iii. quod vere de deo dicitur spiritus ubi vult spirat et nescis unde veniat aut quo vadat et ideo non est qui possit illius spiritus vias perscrutari. Quamvis qui spiritu dei aguntur non sunt sub lege quoniam ubi spiritus dei ibi libertas quia si cedendi tibi licentia ab homine data non fuerit nichilominus cedes quia data est tibi cedendi libertas a deo certe desipis si sic sapis

statim quod spiritu dei agitur quam quod contra spiritum dei agitur. Si enim nimia sunt que premissimus immo que indubitanter sunt vera, procul dubio contra spiritum dei agit qui aliquid contra veritatem attemptat quoniam ipse est spiritus veritatis. Porro si dicas quod forsan est alia latens causa propter quam cedendi voluntas tibi celitus inspiratur, et nos si quid respondemus: tu quomodo scis quod talis inspiratio sit celestis? Nonne recolis quod ille gloriosus pontifex dixit cum cepisset vinculis corporis repente destitui: domine si adhuc sum populo tuo necessarius non recuso laborem, fiat voluntas tua, illius exemplum secutus qui dixit: cupio dissolvi et esse cum Christo, manere autem in carne necessarium est propter vos etc. Quippe si cessando eciam virtutum flore refulgeas et tamen non habeas caritatem, nichil profuturus habere. Nulla siquidem maior potest esse caritas quam ut animam suam ponat quis pro amicis suis. Cum autem propter hanc debeas animam tuam ponere pro subditis, nulla occasione debes in prosperitate temporis possis et si non omnibus cum militas ab eorum regimine te convenit excedere, quoniam si laboriosam contendas, exemplum te apostoli sublevabit qui suadet te laborem hic non fugere, qui se asserit pro communi salute plus ceteris laborasse, quia licet non sequatur semper laborem effectus, nichilominus tamen in ipse labor in oculis apud deum, ut quod legitur reddet deus mercedem laborum sanctorum suorum etc. Nec putes quod ideo Martha malam partem elegerit quia circa plurima satagebat, quia Maria optimam partem elegit que non auferetur ab ea. Quoniam licet illa sit magis secura, ista tamen magis fructifera; et licet illa sit magis suavis, ista tamen est magis utilis, cum in fecunditate sobolis lippitudo Lye Rachelis pulchritudini sit prelata. Quamvis simul in activum et contemplativum esse valeat et activus legislatoris exemplo, qui nunc ascendebat in montem ut gloriam domini cum maiori cerneret libertate, nunc vero descendebat in castra ut et circa utilitates necessitatibus populi provideret. Quapropter facilius indulgetur ut ascendat monachus ad presulatum quam presul ad monachatum descendat etc.

Monemus itaque ut laborem pastoralis regiminis non recuses, ne fortassis ad pedes suos cum Maria sedere te recipiat qui sibi apud te quiescenti sollicitudines cum Martha sollicita ministrare etc. Quod vero in postulando cedendi licentiam institisti tibi te duximus relinquendum ut distinctis causis propter quas cedere quis oporteat, si propter aliquam causam utilem et honestam in hiis proposito perseveres, de licentia nostra cedes. Alioquin cedendi licentiam auctoritate apostolica te sciens penitus interdictam, quoniam et si penitus habeas quibus satagas

in solitudinem aduolare ita tñ
astricte sunt nexibꝫ p̄ceptor ut li
bera nō h̄eas absq; nr̄a p̄missione
uolatum. Id ep̄o i arep̄m rauen̄
post transl̄onem tuam ad [illegible] elc̄o
ecc̄am rauenat̄ cū p̄pōitus ꝛ cano
nici fauentini i. duū eoꝝ ꝯcanoni
coꝝ lib'm in eligendi auctate una
nimit̄ contulissent. ipse .J. sci. fri
dani lucanū canonicū olim ep̄m
sarenaten̄ in fauentinū ep̄m postu
land' elegit. porro a sūi fridiani p̄
ore sup hoc requisito ꝛ obtento ꝯ
sensu p̄pōitus ꝛ alii postulōnem
eand' approbari a nob humilit' pete
runt. v'u postulōi h̄ uidebat' con
ciliū constantinopol' caplm obui
are in quo statutū est. ut quicūq;
de pontificali dignitate ad mona
choꝝ uitam ꝛ penite locū descend'
tur neq̄q̄ ultius ad pontificatū
resurgat. vn̄ ꝯ dcm̄ cōciliū cūsitt
vnum de q̄tuoꝝ p̄ncipalibꝫ q̄ sicut
iiij. euāglia catholica eccā uene
ratur. nullaten' uidebatur ead' po
stul'o admittenda. Certum sūt ta
les quid casus inuenit' in quibꝫ
p̄dcō concilio nō obstante is q uitā
monachalē elegit. licite rursū
pot' ad ep̄atum assumi. Si eni q'sq;
p̄secutōis rabie seuiente l' ip̄edi
ente i ualitudine corpis cū p̄fite
neq̄at in regimine pastorali de
s'uioꝝ aucte ad monasticā uitā
descendat. p̄secutōis ul' egritudis
ip̄edimto cessante ad ep̄alem re
surgere poterunt dignitatem.
Item si quis p̄p̄ literatē defcm̄
ne tāq' cecus ceco ducatui p̄elat
locum regiminis aucte. ap'. dese
rendo ad ociūm se contulerit.
monachale ac p̄ciciū lectōis
sc̄ie repp'i margaritam p̄ailu
uio poterit ab imo uocatus ad do
minico cathedram reascende pasto
ralem. Rursus si quis cupidita
te p̄ctum eorū pene ignorāte
fuit ep̄atum adeptus ꝛ hoc ꝯpto
ep̄atum ip̄m de mīa s'uioꝝ ꝯdimit
teres obseruantiam elegit. item
ꝛ si ad ep̄atum eund' redire p̄mod'
neq̄at iuxta canonicas s'ciones ad
alium tn̄ licite potit' reassumi.
Cum q' aūt in huius ꝛ cōsilibꝫ ca
sibꝫ is qui ep̄atu dimisso monasti
cam uitam elegit. resurge ualeat
ad offm̄ pastorale. nich' tn̄ in huius
ꝯ p̄scriptum intelli' conciliū attep
tari q' in eo loquit' cān cū p̄p̄ aliq'
crimen ep̄atum quis deserens ad
uitam monasticam penite cā des
cendit. vn̄ q'dam in eo cān loqui
dixerunt caplm sup'dcm̄ cū quis
p' crimine de quo cōuict' fuerat
ul' confessus ab ep̄ali dignitate
depositus in monasterio exsistit ad
p̄niam agendam inclusus. l' cū
aliquis p̄p̄ g'ue crim̄ p q' ep̄atum
retinē p̄niam digne agē n̄ ua
lebat cedendi obtenta licētia uitā

monachalem elegit. aliis asserentibus sic intelligendum esse dictum capitulum ut per se resurgere nequeat. i. repetere quod debitum quod tali non dimisit quam eligi possit. Per certum si locum tamen et non ordinem resignavit. cui g. non sibi constare nequivit ob quam certum p. dictus j. olim episcopatui cesserit cum quod sit constitit quod propter aliquam ex premissis causis seu consiliis idem j. episcopatui cessisset. memorato tamen autem n. dum nec necessitas vel utilitas id exposcat. licentiam ei tribuas concedendi ad regimen ecclesie faventes maxime si veritate submittitur quod dictus j. locum tamen non cesserit memorato et non ordinis vel et dignitati tunc enim esset vehementissime presumendus quod non propter crimen ab ipso commissum causa penitentie ad vitam migravit regularem. Preterea cum episcopus se post cessionem nullo modo non propter causam premisisset eius tali crimine irretito in pontificali ordine ministrare alioquin cum clericum nimis existeret contra tam sollempne consilium hanc postulationem admittere precepto et canonicis memoratis iniungas ut aliam personam ydoneam sibi eligant in pastorem. Dictus j. conce-dendi cedendi licentiam cum instantia postulantes ea obtenta cedere promittitur. S; cum in postulatione hanc autem ecclesiarum commoda quibus preesse sunt aut salutem videantur propriam attendisse quorum neutrum suasio nullius aliquorum

conveniunt cum sua sint. seu et levitate qualibet violenti impediri eos ad cedendum decrevimus compellendos. Hono. iii. maioris ecclesie decano et magistro t. carnoten.

Pervenientes ad sedem apostolicam j. subdiaconus propositus quod cum bone memorie j. presbyter p. n. albi de cinto et maioris ecclesie ac sancti pauli cantoribus venerint sint dederint litteris in mandatis ut michi canonicum obviaret prebendam in ecclesia sancti floren in confluentia quam laicolis decanus ipsius ecclesie resignavit sibi ob assignarent et s. Cumque iudices aplicatum vellent ad ipsum mandatum quidam se opposuerit canonicam ecclesie memorate dicentes subdiaconum antedictum renuntiasse iuri quod se ex ipsis litteris competebat decano quem sub de hoc negante iam dicti canonici testes ad hoc probandum aliquos produxerunt per quos cum iudicatum probatum ipsum se gere capitulo convenisse duo iudicum predictorum similiter decreverunt eundem non posse uti litteris super dictis pro eo quod videlicet adversariis se gere convenisset per quod iuri suo constat renuntiasse iuri sibi ex ipsis litteris competenti a quo sententia id appellans infra legitima epyphanie terminum sue appellationis prefixit ad quem cum venisset p. de colle me dio capellanum nostrum super hoc sibi concessimus auditorem. S; cum eius adversarius non accesserit per duos menses et amplius expectatus nec ullus compareret pro eo sufficiens excusatis

tandem quidam litteras huius ad condicendum
et impetrandum coram eodem comparuit
qui tamen ad tractandam causam minus
sufficiens credebatur idem auctor au-
ditor sententiam predictorum iudicum sine alti-
us iusticia exigente cassavit. Nos igitur
ratam et firmam Henrici capellani
sententiam memoratam. De archiepiscopo treverensi.
Lecte coram nobis tue fraternitatis littere
continebant quod abbas sancti petri aulen[sis]
tibi humiliter est confessus quod cum adeo
gravi egritudine laboraret quod de
vita desperaretur ipsius ad quorundam
emuli sui consilium de quo tamen non
credebat eum emulum confidebat mo-
nachos suos ab obedientia qua sibi te-
nebantur absolvit vocato dioce-
sano episcopo ut abbatiam in eius mani-
bus resignaret quod tamen nisus consilio
saniori non fecit et eidem abbati sanita-
ti postmodum restituto universi et sin-
guli de conventu obedientiam et reveren-
tiam requisiti ab eo in capitulo promi-
serunt etc. Nos autem ex tali facto eundem
abbatem suo resignasse regimini
non credentes ... regis ... Agathensi et
nicensi episcopis.
[S]i filii conventus monasterii sancti W. fine-
iate ad eos pertinentis ecclesiam inti-
marunt quod abbas eorum sentiens
se insufficientem honori et regiminis
abbatie cessit in manibus eorundem
ipsi quoque G. monachum sancti victoris ele-
gerunt canonice abbatem etc. cum
igitur dictus abbas cedere sine licentia nostra ne-

quiverit nos tamen cessionem quam ele-
ctionem predictam decernentes irritas
et inanes mandamus quatenus abbatem ipsum in loco suo
restitui faciatis quo integre resti-
tuto vice nostra recipiatis cessionem
ipsius. [rubric] lex. iii.
[S]tatuimus preterea ut si episcopi ...
scio cum humilitate ac devotione
sicut convenit requisiti substitutos
abbates minus benedicere forte renuerint
eisdem abbatibus liceat proprios monachos
benedicere et alia que ad officium huius pertinent
exercere donec ipsi episcopi duritiam suam
recognoscant et abbates benedicere non recu-
sent. [rubric] eiusdem iii.
[S]ignificavit nobis t. R. intimavit monachi
quidam et canonici regulares ecclesias que
ad eorum presentationem pertinent in suo
capitulo habentes propriis usibus deputare
nituntur nec volunt ad eas ... va- cu-
rantes vocare personas qui potius
occasione concessionis quorundam episcoporum
vicarios in eis pro sua instituunt et
destituunt voluntate ad nullos vica-
pensionibus honorantes qui vix ecclesiis
competenter possunt in paupertate mi-
nistrare deservire nec episcopo in episcopalibus
respondere sive hospitalitatem sicut
convenit exhibere. Nos autem tole-
rantes ut status ecclesie debitus et
antiquus per alienam insolentiam sub-
vertatur mandamus quatenus vi a ... ex-
cepte sunt ecclesie super dicte predictos excessus
studeas rationabiliter emendare et in
predicte persone infra tempus in lateranensi concilio.

constitutis. ad vacantes ecclesias tibi
personas ydoneas presentaverint
extunc tibi liceat. ap. re. in eisdem
ordinare rectores qui eis preesse no
verint et prodesse. statuimus quod ex hoc
nullum personis in posterum preiudicium
generetur. Innocentius iii.
Licet magister h. et R. procurator R.
de sancto eadmundo super archidiacona
tu richemund diutius litigaverint
coram nobis et cetera. Sane quia vis negli
gere videamur qui alios in sua
iusticia confovemus. cum quia si nobis con
stitit archidiaconatum richemund
vacasse per annum tempore semestri quo vel
ad archiepiscopum vel ad capitulum donatio per
tinebat non a vacatione sed a no
titia computato cum pro eo quod electus
archiepiscopus alium superiorem non habet extunc
fuerat ad nos donatio devoluta utrique super eo silentium imponatis. Idem
magistro p. de castro novo et R. mo
nacho fontis frigidi. ap. se. legatis.
Litteras vestre discretionis accepimus quod cum
in quibusdam ecclesiis legationis vestre
subiectis quedam beneficia et dignita
tes tanto tempore vacavissent quod tam
prelati quam capitula sed tenore lateranensis con
cilii iure instituendi privati per
quam adventus vester innotuit in be
neficiis illis personas minus ydoneas
instituere presumpserunt et cetera. vel. v. cum
quia si beneficia vel dignitates novi
ter personis ydoneis assignata sunt
aut de gratia permittatis ab ipsis pa
cifice possideri aliosque personas qui te
nentes preter ab ipsis easdem personis
ydoneis amodo. nisi sufficienti non dif
feratis in eisdem ordinare. Idem episcopo
camoracensi.
Dilecto filio p. titulo sancti marcelli presbytero
cardinali. G. et R. procuratoribus p. et G.
ap. se. ap. constitutis auditore con
cesso et cetera. Quia nobis constitit deca
no salamantino et eis sequentibus post elap
sum vi. mensium spacium infra quod episcopus
et capitulum providere tenebantur ad
eos procedere ad electionem canonicis
negligentibus electionem super dicti p. mi
nus canonice celebratam eandem
decernimus irritam et manere et ap
probationem a decano et suis fratribus in
terpositam factam archiepiscopi ad quem iam erat
eligendi devoluta auctoritas nequi
visse aliquatenus impedire et cetera. cum quia
non dicto G. aliquis canonice obviet ele
ctionem de ipso factam sub ap. ob. con
firmetis.
Romana ecclesia et cetera. Ecclesiam vestram per remensem
provinciam publicatum ut ab subdi
tis episcoporum ipsius provincie per audiendis
et terminandis eorum causis ubi ad Re
mensem accedat curiam permittat revoca
ri quod si et tenuerint vero episcopi per singulos
ipsius vinculo excommunicationis astricti non tamen ex
cuspis ipsis causam id non inveniatur a se
concessum ad remensem archiepiscopum vero devo
devolvetur sed alia forte per illis pe
na ipsis canonica posset infligi.
Alexander iii. Lacoriensi episcopo.

Subdiaconos autem nulli de [...]
nisi Ro. Pon. liceat in di-
ebus dominicis ordinare. quamvis
consecrandi dominica dignitas virgi-
nes et minores ordines his
diebus habeat licentiam celebran-
di. Sabbato quando pentecost. non licet
aliquem sacros ordines celebrare nec
sequenti septimana recepta spiritus
sancti gratia celebrentur. Idem ep. lisforden.
Vestre super eo quod moris esse dixisti ec-
clesiis quibusdam Scotie et Wallie in dedi-
cationibus ecclesiarum vel altarium extra tem-
pora iiii. temporum clericos ad sacros ordines
promovere significamus quod consuetu-
do illa utpote institutioni ecclesiastice
inimica penitus explanda est nec in-
tuitu vel antique consuetudinis tunc extra
taliter ordinati non debent penitus
in susceptis ordinibus ministrare.
Illam apud nos sic ordinati depone-
rentur et ordinantes punirentur
auctoritate ordinandi. Idem eid.
De eo autem quod consuluisti an liceat ex-
ceptis iiii. temporibus aliquos in hostia-
rios lectores exorcistas vel acoli-
tos vel et subdiaconos promovere. Re-
spondemus quod licitum est episcopis dominicis et a-
liis festivis diebus unum aut duos
ad minores ordines promovere sed ad
subdiaconatum nisi in iiii. temporibus aut in sabbato
sancto vel sabbato ante dominicam de passione
nulli episcoporum preter quam Ro. Pon. licet ali-
quos ordinare. Idem.
Ex tenore tuarum litterarum accepimus quod si

clericus adeo deliquit quod si peccatum eius
esset publicum degradaretur ab
ordine quem suscepit et amplius non posset
ad superiores ordines promoveri. Verum
quoniam peccatum ipsum occultum forte dixi-
sti. cons. quod ei penitentiam condignam
imponat et suadeas ut pro tam perpe-
trata ordine suscepto utatur quo
contentus existens ad superiores ampli-
us non ascendat. Verumptamen quod peccatum oc-
cultum est si parere noluerit ei non de-
bes ratione alicuius prohibere. Urb. iii.
Turon. archiepiscopo.
Ad aures nostras pervenit quod religiosi
quidam ad superiores desiderant or-
dines promoveri sed prelati eorum desiderium
contradicunt. Tue igitur questioni respondemus
quod honestius et tutius est subiectis
debitam prepositis obedientiam impendendo
in minori ministerio deservire quam
cum prepositorum scandalo gradus appetere
dignitatem. Sicut et in hac parte sub-
iectorum desiderium confovendum quoniam esse
potest quod prelati secreta eorum commissa
noverint ex quibus constat eosdem
salva nequeunt conscientia sublimari
quia non in sublimitate graduum sed in
amplitudine caritatis acquiritur
regnum dei. Idem.
Si archiepiscopus obierit et alter fuerit ordi-
nandus omnes episcopi eiusdem provincie
ad sedem metropolitanam conveniant
ut ab omnibus ordinetur. Reliqui
vero comprovinciales episcopi si necesse
fuerit certis consentientibus a tribus vissu

archiepiscopi poterunt ordinari. Sed melius
est si ipse cum omnibus eum quem dignum
esse elegerint et cuncti pariter pontificem
consecraverint. Ex concilio Arelatensi.
[E]x episcopis metropolitani permissu nec
metropolitano sine tribus vel duobus
episcopis comprovincialibus presumat episcopum
ordinare. Ita ut etiam alii episcopi comprovincia-
les admoneantur episcopis ut se suo re-
sponso significent consensisse. Et si in-
ter eos aliqua dubitatio fuerit, maiori
numero metropolitanus consentiat. In-
nocentius III. archiepiscopo Pisano.
[C]um quidam etc. Episcopum qui die quo non
debuit ordines celebravit, canonica
curas corrigere disciplina, et ordina-
tos ab ipso susceptis ordinibus tamdiu red-
dere debes expertes, donec apud nos re-
stitutionis gratiam consequantur. [C]elestinus III
Drononensi archiepiscopo.
[Q]uum secundum ecclesiasticas regulas etc. Quia non
sic dominatur in partibus Calabrie latinis a gre-
cis et greci a latinis secundum antiquitus
institutionis observantiam ordinatio-
nis tamen decreto constitutiones et con-
suetudines rituum in ordinibus ob-
servari. [I]nnocentius III. Albi et Conven-
tri Kaloti [illegible]
[E]x parte vestra nobis fuit ap. referatum
quod quidam monachus niger se ad nigros
monachos transferens et habitum eorum
assumens ad sacerdotii ordinem
in ipso habitu est promotus. Unde quia du-
bitastis utrum in assumpto taliter or-
dine debeat ministrare etc. quod non

[A]liud canonice obviet ipsum mo-
nachum officium sacerdotis exequi libere
permittatis. [I]dem C. presbytero cardinali ap. sede le-
gato. Transmissionem pontificalem etc. Consul-
tationi tue respondemus quod cum clericus grecus episcopo
latino subiectus a greco pontifice
ordinatur, nisi de mandato vel licentia
sui episcopi fiat, interdicenda est ei ordinis
executio sic suscepti tamquam ab alie-
no pontifice sine mandato vel
licentia sui episcopi ordinato. Si vero de
mandato vel licentia sui presulis a greco
pontifice secundum morem grecorum fu-
erit ordinatus, licet aliquantulum desit
episcopus latinus qui eiusmodi suos a greco
antistite facit ordinari, quia diu tamen
talis mos ab ecclesia toleratur, impediri
non debet ab executione ordinum tali-
ter susceptorum. [I]dem episcopo Mutinensi.
[C]um in distribuendis etc. Exinde tu-
a nobis fuisse suppliciter postulatum et
clericum indultum ut ei per statuta
a ecclesie Ro. subderat mandare-
mus ipsum per Bononiensem episcopum promoveri.
[I]dem magistro H. subdiacono.
[L]itteras vestras recepimus significantes in ordina-
ta ordinatione ipsius Molen. ecclesiam quon-
dam episcopo procedenti sabbato in diaconum et
sequenti die dominica continuato ie-
iunio in presbyterum ordinavit, in quo
quidem utique deliquerit evidenter intelli-
gere potest prudentia attendit. Si enim
utrumque ordinem eodem die illi conferre
non licuit, pari non licuit ratione u-
num ordinem uno die et alium altero

ieiunio continuato contra cui pp
continuationem ieiunii fictione
canonica siue mane diei dominice
nichatur ad sabbatum siue uespera
sabbati ad diem dominicam referatur
perfecto mane cum uespera seu ues
pera cum mane ad eundem diem perti
nere dicetur. Sicam si quantum ad hunc
necessitatis articulum pertinet ma
ne ad unum diem immo et uesperam refe
rent ad alium. cum esset continua
tio ieiunii necessaria cum et sabbatum
ante cenam et dominica ante prandium
intelligatur esse ieiunii. Prefatum
namque Wormatiensem episcopum ut puniatur in quo
deliquit a collatione ordinum diaco
nij s. et presbyteratus. alterum uero ab execu
tione officij sacerdotalis uolumus
manere suspensos donec de illis
aliter disponamus. Honorius iij. episcopo
et archidiacono legionensi.
el non est compos sui episcopus contentum. uel
nimis a se uidetur sciam repulis
se. quod cum pueri lectorem presentium
adhuc xiij annorum contra sacrorum ca
nonum instituta in ordinate in
diaconum ordinasse in ludibrium
ordinis clericalis et est. vii. v. c. q. si
rem inueneritis ita esse predictum episcopum
a collatione ordinum suspendentes
ipsum uero eidem c. q. ab executione
officij diaconatus usque ad etatem
legitimam inuicianiter suspendatis
ordinantis prudeat in ecclesiastico
beneficio competenti per certum et compellatis

Idem Herdensi et Salabricensi abbatibus.
Alis filius xx. quibus uiri ecclesie canonice uir
Gondinum capellanum ij. reserauit quod cum ilerden
ecclesia suo uiduata pastore cano
nici ipsum in antistitem elegerint
qui cum esset extra sacros ordines con
stitutus archiepiscopus tarraconensis metropolitanus
eorum episcopo ilerdensi mandauit ut eum
uno et eodem die ad tres sacros ordi
nes promoueret quod ille non ausus est
sed ipsius archiepiscopi mandato perfecit. cum
igitur nobis constitit supradictum episcopum in pluri
bus deliquisse. tum quia tali mandato ar
chiepiscopi ut ipse confessus extitit ad huius
ordinationem in ordinate processit
tum quia si de archiepiscopi mandato constaret
tum illi huius dispensatio a canone mi
nime sit permissa ipsi obtemperare non
debuit in hac parte tum etiam quia reatum
periurij incurrens sepius iterauit
iurando prius quam archiepiscopus eidem preceperat
et postea quod illud non mandauerat
in iudicio confitendo ipsum tamdiu
ab ordinandi suspendimus potestate
donec ueniam meruerit gratiam op
time. Gregorius ix. archiepiscopo turritano.
Consultationi tue taliter respondemus. quod eos qui extra
tempora statuta sacros ordines recepe
runt caracterem non est dubium rece
pisse quos pro transgressione huiusmodi post
eis penitentia imposita competenti susti
nere poteris in susceptis ordinibus
ministrare. Idem.
Quesitum est de sacerdotibus uel aliis cle
ricis qui pro reatum adulterij periurij

homicidij. ul' falsi testimonij
tori. recte consecrē pdiderunt. ex·
ad. qd si ppositā canonica ordine inui
ciatio cōplicta ul' aliās notoria n̄
fuerint nō debent hij p̄t̄ reos hō
micidiī post penitentiam in iam sus
ceptis ul' suscipiendis ordinibȝ i̅
pediri qui si nō penituerint mo
nendi sunt. ⁊ sub interminatōne
diuini iudicii obtestandi ut in
terrorem dampnatōnis sue in
susceptis ordinibȝ n̄ ministrēt.
Innoc. iij.
Ex parte tua fuit ppositū ex
tra. t. t. ad. qd cum aliq̄ in diac
ul' p̄b̄rm pmouendi p̄ archidiaco
norū qui nob̄ assistit dicit. postu
lat. sca mr̄ ecclā. hūr diaconū. ul'
subdiac ad honus p̄b̄rat. l diac
assumi ⁊ nob̄ interrogantibȝ si eū
cognouerit eē dignū. id r̄ndet.
qd qntū humana fragilitas no
se sinit ⁊ scit. ⁊ testificatur illū
ad hī honus officii eē dignū. vñ
in tali r̄nsione aliq̄ peccare n̄
credimus dū tn̄. q̄ conscientiam no
loq̄r qz nō simplr̄ illū asserit
eē dignū. s; i qntū hūa fragilitas
nosse sinit cū illum q̄ indignū
eē n̄ nouit dignū debeat estima
re. hī q̄ r̄nsione secure uti po
teris. n̄ forte de indignitate tibi
constiterit consecrandi. Si ā illum
indignū eē cognoscis nec pollicta
no p̄us q̄m ad hī scrutiniū ueni
ats secreto studeas nunciare q̄uis
nos interrogatōnem hī nō in collec
tōne pontificali. s; in ordinatione
diac. ul' p̄b̄ri. lex. iij. ad al' ar' ep̄
Requisiuit a nob̄. t. f. uirū cli
ci qui post renunciatōne
suam a p̄decessore tuo
ordines receperunt in ipsis
debeant remanere ex. ad. q̄
distinguendo utrū renunciauit
loco tm̄ aut loco simul ⁊ digni
tati ei aūt in p̄mo casu ordines
sicut antea rogatus ab ep̄o aliq̄
potīt de rōne conferre. In scdo uero
distinguend' putamus utrū sacros
contulit aut minores. Si enī a tali
ordines usq; ad subdiaconatū ex
acceperit. qz ⁊ hī ordines q̄ȝ a non
ep̄is conferuntur in illis deseruire
poterit ⁊ ad maiores si ydoneus fuerit
pmoueri. Sane si ab eod' sacros ordi
nes scienter quis recepit qz indig
nū se fecit executionem officij nō
hebit. u aūt n̄ sciens potīt. n̄ crassa
⁊ supina fuit ignorancia discret
pontifex dispensare. reg. ix.
vtra clicis qui ab excōicato ep̄o ig
norant ordines receperunt p suos
poterit ep̄os dispensari. e. x concil'
pictauen.
Tales decani ⁊ ppositi qui
p̄b̄ri nō sunt p̄b̄ri fiant q̄
archidiacon' eius tenent diac
qui uo ad p̄b̄ratus p̄b̄ri aut
amittant honorē. qd si aliq̄ iusta

ca ꝓhibente p̃b̃ri aut diac. eẽ nõ
potuerunt ꝑlatones amittant.
Alex. iij. cant. archiepo.
ratione iij. Accepimus q͡ cum nẽmini
epc pnis qui sunt infra decenniũ
constituti in archiaconatu .R. ar
d' ceirrensis eccã ꝑles concessit q͡
nõ ꝑ clicos s; ꝑ laicos disponuntur
vñ qm̃ hoc nõ d; aliq̃tenus tola
ri. m. q͡. ꝑdcm̃ epm̃ sup huius corri
pias ⁊ clicis ydoneis administra
tiones ⁊ custodias ꝑ scptaꝝ eccaꝝ
conet pdci pui ad congruam ue
niant etatem laicis amotis gmit
tas eid' epo ꝓhibens ne deceto eccas
nisi ꝑsonis q̃ etatem ⁊ sciam h̃eant
regendas concedat q͡ si secus egit
ei debitam penam infligens istu
tutionem ⁊ concessionẽ ipius oio
uiribus carere decnas. d' cant' ar
epo ⁊ eius suffraganeis.
Indecorum ẽ ut hij debeant eccas
regẽ qui nõ nouunt seipos gubr
nare cũ ad eccaꝝ regimẽ tales ꝑ
sint ad mittende q̃ discretione pre
mineant ⁊ moꝝ fulgeant hone
state ꝑ olentes itaq; sustinere ne
pruulis regimẽ committatur. m. q͡. ne
mini infra annũ xiiij. constituto
ꝑsonatum cuiusz eccẽ gcede presu
matis statuti ꝑ certo q͡ si gtre pre
sumpseritis q͡ inde sentitis iurita
bitũ ⁊ inobediam vram gũr
punieũ. Idem.
Cante decet ⁊ ij. arci mihileũ ne

ꝑsonas q̃ in eccijs tue ꝑuĩc ad cam
animaꝝ sunt ordinande i ipis
instituas. s; nec aliq̃ occone uł eca
liciaꝝ nraꝝ obtentu institui pa
ciaris q̃ sciã moribus ⁊ etate gsili
nõ cõgruant institutis s; ⁊ ꝑles
hũtes eccas q̃ ex vna pte nõ pende
ant t liceat ap̃ p̃. cogere ad una
ipaꝝ q͡ m̃ maluerit dimittendam
nisi ita sunt tenues in sibi q͡ ꝑ ꝑ
sacerdotes nõ possint guenienter
habere. Idem.
Preterea licet ad regim̃ parochialis
eccẽ nõ debeat aliquis n subdiaco
sit ad mini admitti dispensatiue
tn̄ in minoribus ordinibus gstituti
consueuerunt assumi dũ tn̄ tales sint
q͡ infra breue tpc possint i pbros
ordinari. Idem.
Iuerisa nob' quid agend' sit de cli
cis tue iuri dcõi gmissis. qui cũ bñ
ficiis eccasticis multum habũdent
ac gmoniti nolunt ad maiores
ordines ꝑmoui se talle quid sentie
to gmisisse dñtes q͡ eos salua cõ
scia ordinari nõ sunt. Cũ g' si hoc
cãu uideant sacri canones discor
dare cum quidam dicant eos in
uite gpellandos. alii uero gtrium
asseuerent omis gtrietatis uincl̃m
ꝑsenti pagina enodantes statuen
tes ut si ꝑdci clici ꝑceptione ma
ioꝝ ordinum ꝓ occulta sua pecca
se indignos eẽ fatentur inferiore
in eccas quoꝝ cura sit ꝑbabilis

p̄stant eisdem et n̄ forte illi q̄ ordi
nari p iam dcā cā recusant ī aliis
ecc̄e servicii valde utiles sunt e
is causātur bn̄ficia et aliis canoīce
conferantur q si p sola voluntate
renuerunt ordinari et suaserit v
tilitas ecc̄e aut necessitas ip̄os dū m
ȳ donei sunt ad maiores ordines
recipiendos p amissione locoꝝ et
bn̄ficioꝝ subtractionem . ap . ces . cō
pellas . Clemens iii . R . colon . can̄o .
d autem . veras te significante pue
nit . q in arte phisica erudit plib
iuxta ipius artis tradicōnes exh
buisti cum diligentia medicinā
licet plres in ḡuum succelserit
et quib putabas ad hilē medelam
mediam s pceptis mortis picl in
maucerunt . vnde ad sacros or
dines desidans p moū sr eo nos ꝯ
sulere voluisti tibi breviter R. qd
si sr pmissis conscīa tere mordȝ
ad maiores ordines de nō cō sili
o nō ascendas . Celestini . iii .
vm bone me . clem s pp . p n . z .
buctare et quosdam alios luten
ses clicos vocauisset ut ad p sn̄ia
ipius accederent . v . archid suo ḡ
grauit respondum . uentre
iuxta mandatū aplicum cōtep
serunt in eos suspensionis
sn̄iam pmulgari in quaternio
pmanentes quidam ex ipis sus
pensi aliud bn̄ficiū ecclasticū sunt
adepti et q2 utrū bn̄ficia sic recep

ta possint rōnabli retinere
nos consulere voluisti . R. q n̄ lic
eis illa q̄ hn̄erant bn̄ficia vel que
postmod sunt adepti aliq̄tenus
retinere . vn̄ barauensi archiepō
dedimus in mandatis ut eos pro
tanta ptinacia et contemptu a
psito bn̄ficiis q̄ hn̄t nō differat
spoliare . Innocentius iii .
misitotiensis an sub d . ī epm
eligi valeat hesitatur . si quidem
urbanus pp pdcēssor decreuit ut nul
lus in epm nisi in sacris ordinibz
religiose vivens inuentus fuerit
eligatur . sacros inquit ordines
dicimus diac et pslrātum . hos siq̄d
solos primitiua eccā legr hūisse
subdiaconos vo q2 et ipi ministrāt
altaribz oportunitate exigente
concedimus in epōs eligi . Si tn̄ sper
tate scīe ac religionis extiterit
et ipim nō sine ro . pont . vl metro
politani licencia ssp mittitur . In
quibz tibi innuit qd urban ad
statutum primitiue ecce se refert
in quo subdiaconus ordo sacer mi
nime dicebatur institui ut de sub
diacono n utilitatis cā et tc̄ et de
pmissione metpol vl ro pon . nō
possit electō celebrari . vn cū hodie
subdiaconatus int sacros ordi
nes computet sicut urbanus
pp . sedes sub huis vbis expssit . eru
lescant impii et intelligant in
dicto scī spc eos qui in sacris ordibz

I

pb̄ratu. diaconatu subdiacona
tu sunt positi si caste n̄ uixerint
excludendos ab omni eorū gradu
dignitate ⁊ ita nemo ad sacrū
ordinem pmittat accede n̄ aut
uirgo aut pbate castitatis exstat
⁊ qui usq; ad subd' unicam ⁊ uir
ginem uxorem hūit ⁊ ad sitū
ordinem diaconi ⁊ pbri. sub d' debe
ant continentiam obseruare
sicut ē in sexta synodo constitutū
ut si quis eorū qui ad clerū accedēt
nuptiali uite mlieri uoluit co
plari. hoc aūt ... subdiac ordi
nem faciat ⁊ ... lxatus. 6b.
statuisse le ... gitur uri
tim fare sb'd ... psumant
epi n̄ qui se ... caste uictur
pmiserit. illos uolentes sup hoc
articlo disceptatōnis materiam
amputare statuim' ut subd' i ep'
libe ualeat eligi sic diac' l' sacerdos
Id'. tt. scē crucis pbro card'.
uam in dn̄o diligentiā ɔmdāte
qm̄ si monastio scī q̄rici diuosce
ris adhibe. ɔs' q̄. si nō potes eidem
monastio de psona ydonea melr
puide tu monachū aliū q' littis
tuis de honestate ac īndustria ɔ
mēdasti p q' status eiusd' loci credi
tur reformand' illi n pelis hūc
respectum ad petitōnem illicita
qm̄ quidam leui faciebant ħ; ex
ue dictarat pnsionis offō isti
tuas in alterm ita uidel; q' ad sa

cros ordines nō ascendat cū iste
te necessitatis articlo possit i albē
assumi ⁊ in minorib; ordinib;
constitut' ⁊ laici memorati nō
sint consanguitate ul' affinita
te coniuncti monacho memorato
ut ex ipo petitōne debeat cē eū
aliqua sinistra suspitō sboriri
d' Rothomag. archiepō
Ut contingat intelli q' laica ad
monastia ɔuolantes a suis ab
batib; consentiri requisiti. an
clericatus ordo in tonsura alsi ɔfert
sup quo. t. Rō q' cum in septima
synodo sit statutum ut lectores
p manus impōnem licentia sit
tm tanq; albi in ipo monastio
solū id faciendi dū tn ab epō ipis
sedm morem pficiendor' albi-
mati impō fca noscatur ⁊ ɔstet
eum existere sacerdotem p pmam
tonsuram uir fom ecce datam
a talib; clicalis ordo ɔfert. Id'
Intelleximus q' cū i mōastio tuo
fuis laudabilit' conuisat' ad mo
nastium scī uincentij tal' ordis
accessisti. ubi cum aliq' diu i ipo
ordine pmansisses deinde ad con
uersus de metpol' ⁊ alior' ɔsilio
ad pmam domū redire curasti
in qua tandem sub rlaris obser
uantie disciplina talit' dō ⁊ ho
minib; placuisti q' p tuor' exi
gentiam meritor' fres tui p fece
runt te unanimit' in albem

ne g(ra)ti(a) occasione more quoniam in p(re)scrip-
to monasterio (con)v(er)si(s)ti q(uam)q(uam) conscien-
te remordeat in suscepte admi-
nistrationis cura tepescat. atten-
dens q(uod) cautum est in canone ne quis
canonicus regularis nisi forte quod ab-
sit publice lapsus sit efficiatur
monachus. et si factus fuit ad cano-
nicatus ordinem redeat ultimum
in choro manendo cucullam ad
memoriam delaturus. dis. l. ca. q(uo)d.
circa curam tibi commissam solici-
tudinem exercere studeas et confessa(m)
et tante sequentia bona continuare
prioribus quod dignum adeo possis
premium exspectare. Idem.
Accepimus te in(ter)is auribus intimante
q(uod) quidam clerici qui ad sacros ordines
sine titulo sunt promoti te ac ec-
clesiam bracharensem sub beneficiis op-
tinendis infestant. et q(uia) licet g(ratia) i
ordinationibus eliorum illam tam ac
predecessores tui diligentiam de-
buerint adhibere ut nonnisi ydonei
non ordinarentur a nobis ac id p(ro)
promotionem eorum exceptionem
non potes pretendere contra illos nisi forte
postquam promoti fuerint reddiderint
se indignos ex sq̃uentibus tu(m)
quia scribere pro talibus nos oportet
faciatis in litteris nostris apponi ut
si ordinatus pro quo scribimus
ydoneus habeatur et ecclesiastico bene-
ficio non indignus ei ab ordinato-
re vel successore ipsius competens be-

neficium tribuatur. tam et si etiam
agere velletis te possetis merito
ad provisionem illorum compellere quos
a te vel predecessoribus tuis ordinatos
fuisse constaret eo pretextu quo
ad optinendum ecclesiasticum beneficium
eos debes ydoneos reputare quos
ad ordines suscepisti. verum gravamen
sustinere non debes sed nobis potius
devote declinare ten(er)is si illos exa-
minari per alios facias quos sub ex-
aminatione non credimus ordinatos
aliquem ad provisionem illorum com-
pellere te ve [illegible] lum. ca. g. q. ex
p(ro) quibus te [illegible] contigit recu-
p(er)nia ma [illegible] data in for-
cõi imma [illegible] ior(um) eccl(es)ia vel
aliud dixe v [illegible] chareni provide-
ri tardes. exceptiones g(ratia) sic si q(ui)s
contra tales proposuis p(er)petuo audien-
das. Idem in con. ge.
Cum sit ars artium regimen anima-
rum districte precipimus ut episcopi promoven-
dos in sacerdotes diligenter instru-
ant et informent vel per se ipsos vel per
alios viros ydoneos sub divinis
officiis et ecclesiasticis sacramentis qualiter
ea rite valeant celebrare quoniam si
de cetero rudes et ignaros ordinare
presumpserint quod quidem facile po-
terit deprehendi et ordinatores
et ordinatos ultioni gravi decrevimus
subiacere. Sanctius est enim maxime
in ordinatione sacerdotum paucos
bonos quam multos malos habere ministros

stros quia si cecus cecum ducat ambo
in foveam dilabuntur. Innoc. iii.
capitulo Bremensi.
[Q]uia vis multa proposita fuerunt contra episcopum
Alvernensem electum confessus se coram nobis
se nunquam de grammatica didicisse nec
legisse donatum et per evidentiam
fuit usque adeo de illiteratura et insuf-
ficientia sua constat quod cum dominus esset
et canonicas sanctiones tamen in episcopum
consecrare de facto presumpsit a pontificalis
executione officii et administratione
cathedralis ecclesie duximus perpetuo amovendum.
Innoc. iii. de sac. unct.
[C]um venisset ad ap. se. b. Tirnovitanus
episcopus qui in consecratione sua sacram
non acceperat unctionem quam apud nos
non consueverunt pontifices cum conse-
crantur inungi. Illos quod illi deerat
mandavimus in ipso suppleri fa-
cientes caput eius et manus per episcopum
Albanensem assistentibus ei duobus episcopis
secundum morem ecclesiasticum sacro c-
rismate deliniri. Et scire te vo-
lumus duas esse species unctionis. Ex-
teriorem que materialis est et visibilis
et interiorem que spiritualis est et invisibilis.
Exteriore visibiliter ungitur corpus.
Interiore invisibiliter ungitur cor. De primo
Iacobus apostolus ait: Infirmatur quis
ex vobis inducat presbiteros ecclesie et orent
super eum ungentes oleo eum in no-
mine domini et oratio fidei salvabit in-
firmum. De secunda Iohannes apostolus ait:
Vos unctionem quam accepistis ab
eo maneat in vobis et non necesse
habetis ut aliquis doceat vos. Sed
sicut unctio eius vos docet de omnibus.
Unctio visibilis et exterior signum est
interioris et invisibilis unctionis.
Unctio vero invisibilis et interior non
solum est signum sed et sacramentum
quia si digne suscipitur vel agit vel
auget absque dubio quod designat.
Ad exhibendum autem exteriorem et
visibilem unctionem benedicitur
oleum quod dicitur cathecuminorum vel
infirmorum et conficitur crisma quod
ex oleo fit et balsamo mistica ratio-
ne. Per oleum enim nitor conscientie de-
signatur. Iuxta quod legitur prudentes
virgines acceperunt o. i. va. su-
is cum lam. Per balsamum exprimitur
odor fame propter quod dicitur: Sicut balsamum
aro. o. dedi. Hoc igitur crismate ungi
debet episcopus non tamen in corpore quam in corde
ut et interius nitorem conscientie quantum
ad deum et exterius habeat odorem fame
quo ad proximum. De nitore conscientie
dicit apostolus: Gloria nostra hec est testimo-
nium conscientie nostre. Nam omnis gloria
filie regis ab intus. De odore fame
idem apostolus ait: Christi bonus odor
sumus in omni loco et aliis sumus
odor vite in vitam, aliis odor mor-
tis in mortem. Debet enim episcopus bo-
num habere testimonium et ab hiis qui
sunt intus et ab hiis qui sunt foris
ut contra contrariam trahat et
qui audit dicat veni. Hoc unguento

to caput et manus episcopi consecratur. per caput enim mens intelligitur. Juxta illud. unge caput tuum et faciem tuam lava et cetera. per manus opera designantur. juxta illud manus mee distillaverunt mirram. manus igitur ungitur oleo pietatis ut episcopus operetur bonum ad omnes maxime autem ad domesticos fidei. caput autem ungitur balsamo caritatis ut episcopus diligat deum ex toto corde et ex tota mente et ex tota [redacted] et proximum suum sicut se ipsum. caput inungitur propter auctoritatem et dignitatem et manus propter ministerium et officium. caput inungitur ut ostendatur illius representare personam de quo dicitur per prophetam sicut unguentum in capite et cetera. caput enim viri christus. caput autem christi deus qui de se dicit. spiritus domini super me eo quod unxit me evangelizare pauperibus misit me. In manus inungitur episcopo ut ostendatur accipere potestatem benedicendi et consecrandi. unde cum eas consecrator inungit consecrare inquit et sanctificare digneris domine manus istas per istam unctionem et nostram benedictionem quecumque consecraverint consecrentur et quecumque benedixerint benedicantur in nomine domini. unde in veteri testamento non solum ungebatur sacerdos sed rex et propheta sicut in libro regum dominus precepit helye vade et revertere in domum tuam per desertum in damascum. Cumque perveneris illuc unges azahel in regem super syriam et ieu filium namsi unges regem super israel. elyseum autem filium saphat qui est de abel unges prophetam pro te. sed non sicut ihesus nazarenus quem unxit deus spiritu sancto sicut habetur in actibus apostolorum. unctus est oleo pre consortibus suis qui secundum apostolum est caput ecclesie que est corpus ipsius. principis unctio a capite ad brachium est translata ut princeps ex tunc non ungatur in capite sed in brachio sive humero vel in armo in quibus principatus congrue designatur. juxta quod legitur. factus est principatus super humerum eius et cetera. ad quod significandum samuel fecit ponere armum ante saul cui dederat locum in capite ante eos qui fuerant invitati. In capite vero pontificis sacramentalis est delibutio conservata quia personam capitis in pontificali officio representat. Refert autem inter pontificis et principis unctionem quia caput pontificis crismate consecratur. brachium vero principis oleo delinitur ut ostendatur quanta sit distantia inter auctoritatem pontificis et principis auctoritatem. quia vero christus fecit nos in sanguine suo deo nostro regnum et sacerdotes. propter quod petrus apostolus ait vos estis genus electum regale sacerdotium. ideo in novo testamento non solum reges et sacerdotes unguntur sed omnes christiani bis ante baptismum semel oleo benedicto primum in

pectore deinde inter scapulas et-
bis post baptismum crismate
sacro primum in vertice deinde in
fronte. In pectore namque bapti-
zandus inungitur ut per sancti
spiritus donum abiciat errorem et ig-
norantiam et suscipiat fidem
rectam quia iustus ex fide vivit.
inter scapulas ut per spiritus sancti gratiam
excutiat negligentiam et tor-
porem et bonam operationem exer-
ceat quia fides sine operibus mor-
tua est. ut per fidei sacramentum
sit munditia cogitationum in pec-
tore. per operis exercitium sit forti-
tudo laboris in scapulis quatinus
fides per dilectionem secundum apostolum ope-
retur. In vertice vero baptizatus un-
gitur ut sit paratus competenti de
fide reddere rationem quia per caput intelligi-
tur mens. iuxta quod legitur oculi sapi-
entis in capite eius. Cum superior pars
est ratio et inferior est sensualitas. Un-
de per verticem que est superior pars capitis
intellectus ratio que est superior pars mentis. In
fronte inungitur baptizatus ut li-
bere confiteatur quod credit quia corde
creditur ad iusticiam ore autem
confessio fit ad salutem memor
eius quod dominus ait. qui me confessus
fuerit coram hominibus confitebor et eum et cetera.
Ante baptismum ergo ungitur oleo be-
nedicto et post baptismum crismate
sacro quia crisma soli competit
christiano. Christus enim a crismate dicitur

vel potius a christo dictum est crisma non secundum
nominis formam sed secundum rationem
a christo non christiani dicuntur tamquam uncti
derivantur ab uncto ut omnes
conveniant in odorem illius unguen-
ti cuius nomen oleum est effusum. Per
frontis crismationem manus impo-
sitio designatur que alio nomine dicitur
confirmatio quia per eam spiritus sanctus
ad augmentum datur et robur.
Unde cum ceteras unctiones simplex
sacerdos vel presbiter valeat exhibe-
re hanc non nisi summus sacerdos id est episcopus
debet conferre quia de solis apostolis le-
gitur quorum vicarii sunt episcopi quod
per manus impositionem spiritum sanctum da-
bant. quemadmodum actuum apostolo-
rum lectio manifestat. Cum audissent
inquit apostoli qui erant ierosoli-
mis quod recepisset samaria verbum
dei miserunt ad eos petrum et
iohannem. qui cum venissent oraverunt pro ipsis ut ac-
ciperent spiritum sanctum. nondum enim in quemquam illorum venerat sed bap-
tizati tantum erant in nomine domini ihesu. tunc imponebant
manus super illos et accipiebant spiritum sanctum. Cuius adventum
per unctionis ministerium designat
quia columbam qua spiritus sanctus super
christum in baptismo descendit ad vesperam
in cathaclismo revertens
ramum tulit virentis olive. Cuius
utique sacramentum David propheta pre-
noscens exhilarandam faciem
in oleo predicavit. Ungitur praeterea
secundum ecclesiasticum morem titulus sive
altare cum dedicatur templum

cum b n̄d calix nō solū ex ma
dato legis diuine · v̄m et exēplo
beati siluestri qui consecrabat
altare illud. crismate pungē
bat · pcepit n · dns moysi ut fa
ceret oleum unctōnis de q̄ ungē
testimonij tabnaclm et archā
testamenti mīsam cp cum uasis.
V̄m unctōnis sacmtū aliud
quid efficiat et figurat in nouo
q̄m in ueti testamento · v̄ n̄ n̄ in
daizat eccā cum unctōni scele
brat sacmentū sic antiq̄ maū
tur qui neq; scpturas neq; dei
nouere uirtutem · mōnem g
ut in ordinandis pbris et cō se
crandis epis morem serues et fa
cias obseruari q̄m · ap · se · obs
uat · et j · licet · io · pon · nō uitāt
in clō pastorali tm̄ pp hystoricā
tm̄ pp misticam rōnem tm̄ tm̄ ad
similitudinem alior pon · potis
eo uti. Innoc · iij · de sacr unct
astoral · et j · ptea nos consule
uoluisti an p iniun ... ...
debeat ministrare q̄ sine ul nō
impōne manuū sunt ad ordi
nem subdiaconat assumpt et
si confirmatōnis sacmtū ī eo de
beat itari i qui per errorem sunt
nō crismate s; olo deliniti ad
q breuit duximus rndend q̄ ī
talibz nō ē aliquid itand sed
caute supplend q incaute fuit
pmissū. Honor iij · ar epo lund
et suffraganeis ei

Nob' hinnuit q̄ sicut sic quid si
debeat de mortuor corpibz q̄ tpr
scismatici et repbi W aldemarij
a scismaticis sunt sepulti et de idu
mtis sacerdotalibz cum q̄bz n̄ n̄
de altaribz in quibz degradati ps
biti celebrarunt · nos aut · iqui
t · ht̄ R q nō credimus ob hoc du
tarat sepultos hī exhumandos
aut debe induimta talia itm bn̄
dici ul reconsecrari altaria sup
dcā. Greg · ix · lunden ar epo ·
presbri et diaconis cum ordinar
manus impōnem tactu corpali
ritu ab aplis introducto recepi
unt · q si omissum fuit nō ē a
liquatenus itand s; statuto tēpe
ad hi ordines conferendos caute
supplendū q p errorem extitit
pmissū suspensio aut manuū
debet fi · cum orō sup cap effudit
ordinandi · ex con · pict ... ...
Et filii pbror et ceti ... ...
ex fornicatōne nati ad ul nō
sacros gradus nō pmoueant
nisi aut monachi fiant ul in
congregatōne canonica regla
riter uiuentes platōne nlla
tenus h̄eant s; neq; serui n̄ a
dnis suis librtate donent. Alex
iij · lincolnen · elco ·
Ad psnam nram accedens · R ·
pbr tacito qd eēt filius sacdotis
impetrauit a nob ut in eccā
in qua pr ei ministrauit ex

de sacrament' n
de fil' pr.

sisteret capellani. Io. ag. q. sit con
stitit quod memoratus R. sit in sa
cerdotio genitus et quod pater eius in eadem
ecclesia ministrauit non obstantibus
predictis litteris tuis ipsum amoueas ab
eadem. Idem.

Ex

Res si tum ancte uidemus ut filios
sacerdotum in patrum ecclesiis mini
strare uel eas occasione qualibet optinere
nullatenus patiaris sed ipsos ab ecclesiis
in quibus patres eorum ministrauere non
amoueas. Studeas penitus amouere.
Idem. Wigorniensi episcopo.

Conquerente nobis. ag. clerico et F. E. T. au
diui si publicum est et notorium predictum
R. clericum habuisse in predicta ecclesia personatum
filium eius ibidem ministrare aut
eidem personatum habere nullatenus pati
aris et si iam institutus est ibi eum in
non differas amouere. Idem. Lund' episcopo.

Veniens ad presentiam nostram. N. clericus
nobis proposuit quod cum illum ad capel
lam sancti. N. quam ei concessisti in pres
biterum ordinasses ipsum ea postea
spoliasti eo quod pater eius in prescripta
ecclesia ministrauit. Io. F. T. ag. quod
si tibi innotuerit quod eam sibi dedi
sti quod pater eius presbiter in dicta ecclesia mini
strasset ipsam ei restituas et in
pace dimittas amoto alio si quem
instituisti forsitan in eadem
verum si hoc ignorans fecisti ex quo
ad ecclesiam ipsam eum in presbiterum
ordinasti eam sibi restituas aut
in alia ecclesia sibi prouideas unde ho

neste ualeat sustentari. Idem.
Exoniensi episcopo.

Proposuit nobis R. lator presentium quod cum
ad ecclesiam de Sab. a domino fundi
fuisset presentatus tu tamen eam
sibi noluisti committere pro eo quod
esset filius sacerdotis. Ceterum quia
indignum est ut ipse postquam
est in subdiaconum ordinatus omnino
debeat ecclesiastici beneficii prouisio
ne carere. ag. q. aliquem presbiterum ho
nestum cum assensu eiusdem
clerici inuenire studeas qui ecclesie
seruiat supradicte ita quod prefatus R.
medietatem omnium beneficiorum pre
dicte ecclesie eidem in suo ordine ser
uiendo pacifice debeat optinere
sicut. N. solus presbiter missarum sollem
nia uel alia diuina officia potest
sine ministri suffragio celebra
re. Idem. archiepiscopo Cantuariensi.

Ex transmissa conquestione. W. cle
rici percepimus quod ad aliis de Cast. pre
sentationem in quod beneficio ecclesie
de H. eum in presenti tempore distu
listi eo quod pater eius in prefata ecclesia
ministrauit quo defuncto me
dia intercessit persona cui predictum be
neficium est collatum. Io. ag. q.
si est ita prenominatum W. ad prefa
tum beneficium admittere non postponas
non solum minime obseruato apostolici res
cripti decreto quod successionem in
ecclesia dei hereditariam detestatur.
Idem. Wigorniensi episcopo.

Constitutus in presentia nostra G. clericus sim-
pliciter insinuatione monstravit
quod cum capellam de Stortona ca-
nonice fuisset adeptus et eam
pluribus annis pacifice possedisset
R. miles ipsum violenter inde eiecto spo-
liavit. Cumque memoratus clericus
eum super hoc depostulasset querelam
obiectum fuit ei quod pater suus in
capella ministravit eadem et infra.
Mandamus quatenus si constiterit quod idem clericus
a predicta capella fuit per potentiam
laicalem eiectus et quod pater eius predicte
capelle persona seu perpetuus vica-
rius non fuit licet in eadem nomine
eiusdem G. quandoque ministraverit ipsum
sibi cum redditibus perceptis resti-
tuere non omittas. Idem Eboracensi
Ex tua nobis est parte [...] archiepiscopo.
propositum quod cum olim ad tuam
consultationem super filiis sacer-
dotum tales a nobis litteras recepis-
ses ut eos posses in ecclesiis quas patres
eorum nullo mediante possederant
sustinere quos probate vite et sane
conversationis cognosceres quia lon-
go tempore illas tenuisse constaret
quidam ad iudices litteras impetra-
runt ut si constaret eos esse fi-
lios sacerdotum vel clericorum qui
primo ante eos ecclesiam tenuerint
si eis non imponant eis appellatione cessante si-
lentium et ecclesias illas ipsis assig-
nent qui vel in eis se ostendere ne-
queant per episcopos institutos. Sed quo-

tibi in talibus. Respondemus quod si per priores litteras
cum aliquibus clericis dispensasti dis-
pensationem tuam posteriores littere
minime nolumus irritari aliosque
clericos licet ex donatione institutos in
ecclesiis sine auctoritate pontificis ministra-
nt institutos remanere. Alexander III. Episcopo
Exoniensi. [...] Idem Cantuariensi archiepiscopo et eius suffraga-
neis. [...]est sacris canonibus [...] neis
prohibitum et infra. Precipimus quatenus si mani-
festum et publicum fuerit patres in
ecclesiis personatus gessisse filios ab
eisdem si et eas adepti sunt penitus
excludatis nec ad earum guberna-
tionem ulterius admittantur no-
tum enim ut causam in iudicium deducat
nisi testes et admittantur sed manifestum existat. Idem Cantuariensi archiepiscopo.
De extirpandas successiones et infra.
Mandamus quatenus si qui filii presbyterorum provincie tue
teneant ecclesias in quibus patres eorum
tamquam persone vel vicarii nulla per-
sona media ministraverunt eos sine gravi
sunt in sacerdotio sine ab eisdem
ecclesiis non differas amovere. [...] Clemens
III. Casellano archiepiscopo.
Ad hec ex tua parte nostris est auribus rela-
tum et infra. Quod a nobis tua fraternitas re-
quisivit an a pontificibus generati
valeant ad sacros ordines promo-
veri si scientia fuerint et morum honesta-
te probabiles. Sciat tua fraternitas quod
si ex legitimo sunt matrimonio pro-
creati nec aliud canonicum ob-
viat licite possunt ad sacros ordines

ascendere ⁊ in eisd' ecc̄iis in quib;
p̄sunt vl' p̄fuerunt genitores eo
rum b̄n̄ficium optinere. Idem.
[M]ichael pb̄r de sc̄o germano trans
missa nob' conq̄stione mōstrauit
q' cum ecc̄am sc̄i .J. de toroti tue
dyoc' canonice sit adeptus. N. fili'
antonii qui primo an̄ ip̄ius ecc̄e
habuit p̄sonatum ⁊ ad se uicariam
ip̄ius asserit ptinere ⁊ .J. .B. .c. m̄ q'
sibi constituerit ip̄m. m. filiū fu
isse antonii qui eiusd' ecc̄e habuit p
rimo p̄sonatum ei sr̄ ead' uica
ria ppetuū impone silentiū nō
ōponas. Idem.
[...]tas ⁊ .J. intelligim' q'd .h. m[...]
cerdote genitus de vxore legiti
ma natus ⁊ conceptus affectat
in p̄uincia sua ministrare dn̄o in
offo clericali. ū tn̄ licet a filiis p̄rna
incontinentia modis omib; pro
pellenda noscatur. Si tn̄ alias di
gnus inuenit' fuit p̄mittimus
ip̄m in clericum ordinari ⁊ ad ec
clesiasticum b̄n̄ficiū. vn̄ cōmode su
stentari ualeat p̄mouēri. [I]nno
[c]entius .iii. decorem domus dei ⁊
[...] c. uel'
filius canonicor̄ p̄bendas i eisd'
conferri ecc̄iis n̄ sinatis q̄r sunt
canonici p̄res eor̄. cū indecor̄ sit
ut in altari offo illegitimi filius
impudico p̄ri ministret in quo
unigenit' fili' et'no p̄ri p salute
humani gn̄is victimatur. Id'
in concilio generali.

[A]d abolendam pessimā q' i plurisq;
inoleuit ecc̄iis corruptelam
firmiter inhibemus ne canonicor̄
filii maxime spurii canonici fi
ant in secularib; ecc̄iis in q̄b; insti
tuti sunt p̄res eor̄ ⁊ .. si fuit ō
p̄sumptū decernim' nō ualere
qui v' tales ut dc̄m est canonicare
p̄sumpserint a suis b̄n̄ficiis suspē
dantur. Honor' .iii.
[...] fil' .B. p̄posite sc̄e marie tristinie
sis nob' petitōne monstrauit q'd
cū virgilii pb̄r q'dam ecc̄iam cām
animar̄ habentem q̄m nullo medio
habuit p̄r eius optineat ip̄m mo
nuit ut resignaret eand' s; id'
asserens q' .w. remensi arep̄s. c̄
ap' se le' dispensarat cū eo id ef
ficere ōdicit. quo c̄ca. m̄. q'. nō ob
stante dispensatōne aliq' q' a se. ap.
nō manauit q' canonicū fuit
ap' p' statuatis. Id'. reg'. ix'. arep̄o
[...] Inuis in tua p̄uincia [...] anoy
ecc̄e deformat' honestas ex eo q'd
filii sacerdotum ⁊ alii nō legitie
nati ad dignitates ⁊ p̄sonatus
ac alia b̄n̄ficia curam animar̄ ⁊
habentia sine dispensatōne se. ap.
p̄mouent. quo circa. m̄. q'. p'dcs
p̄sonis a p̄sonatib; dignitatib;
⁊ hui' b̄n̄ficiis p̄rsus amotis ea p̄so
nis ydoneis conferri facias p illos
ad quos collōnem ip̄or̄ de iure no
ueris ptinere ⁊ ne id decetō p̄su
matur districti inhibeas. Ex .9. toll'

Instruendi etc.
forte dicit aliquis clericus
si non permittitur nisi an clericatum
ingenuitatis dignitate
potiatur. Venia tamen dicat et non qd in
firmari l. utique prius post precarium
debet. Ex eodem.
De seruorum ordinatione etc. statutum est
ut nullus episcoporum deinceps ad sacros or-
dines cuiuslibet parrochie presumat nisi prius
a domino libertatem fuerint consecuti.
et si quilibet seruus fugiens dominum quo-
libet calliditate uel fraude ad gradum
ecclesiasticos peruenerit decretum est ut de-
ponatur et eis dominus eum recipiat.
De familiis ecclesie constituere. Ex eodem.
Presbiteros et diaconos per parrochias licet
ac ita tamen ut ante manumissi sta-
tim accipiant libertatis quicquid au-
tem talibus extitit debitum aut quolibet
modo collatum eis in personas extraneas
transmittere non licebit. sed omnia ad ius
ecclesie a qua manumissi sunt post eorum
obitum debeant pertinere quibus sit
certis ecclesie libertatis accusandi uel te-
stificandi ad usus ecclesiam aditus pre-
cludatur. ad quod si aspirauerint non solum
libertatis beneficio careant sed et honoris
gradu quem non dignitate sed necessi-
tate temporis inuenerit. Ex concilio apud arch.
Illud etc. Si quis de seruis suis quem
donauit libertati et ipsum in presbiterum
fecit ordinari. ille autem postea in
superbiam elatus domino suo canonicas
horas psallere noluit. accusatur apud

episcopum qui eum ordinauit de gradu decidere.
Alex. iii. Turonen. archiepiscopo.
Consuluit etc. consulibus et cetera. quod neque
spurios neque seruos ordinare de-
bes et si memores in consecratione
ordinum fuit uideneque hi serui his con-
ditionis ad ordines promouere presumas.
Innoc. iii. Vvacien. episcopo.
Nouerit eius etc. adiecisti aliam que-
stionem an illorum filii qui ecclesie ser-
uili conditione tenentur tam
a parentibus militie clericali cum suorum
conuenientia dominorum ut in eadem ecclesia
deberent deseruire assequuntur propterea
libertatem per quam ipsa ecclesia relicta possunt
ad aliam se transferre. In quo cre-
dimus distinguendum utrum eo te-
nore fuerint manumissi et oblati
ordini clericali quod manumittenti
ecclesie dum uixerit debeant impendere
famulatum in obsequiis uel diui-
norum dicioni et tunc transferendi se ad
aliam est eis licentia deneganda
uel manumissi extiterunt absolute
sicque libertatem habeant ad aliam
transeundi. Idem.
Quam non modicum cum certum sit in
constitutionibus antiquis qui serui
gradus ecclesiasticos constituti ordi-
nati debeant in seruitutem uel non
debeant reuocari etc. de subdiaco-
nali ordine quod de eo non fit mentio
in predictis statutis expresse uidetur
nobis quod et iste cum diaconali gradu
priuilegio gaudet eodem. Nam licet

sacer' nō reputaret in ecclā pri
mitiua cū a constitutōne gregorij
atq; urbani scdm modna tempa
sacer gradus eē minime dubita
tur. Greg' ix. arch'epo neapolitan.
N ll' fil' G. diaconus pposuit grosse
milles ea occōne q pr̄em ipius ho
minem suum eē pponit. licet
mat' sua cui dz imitari cōditōe
ulla eē noscatur ne p mone gtin
in pb̄rm impedire p suum q̄ ca.
cū. q̄ sitibi constitit de pmisis e
ind' mīltem ab h' impedimto
opescas. Ex concil' cartag. Con
agn' epc augustini dixit. Curato
res tutores auctores. Administratores
exequtores seu curatores. ordina
pupillorum si debeant ordi. ordi
nari grat' epc dixit si post de. no
posita honera reddita rōtina
actus inte tpor fiunt cpletati in
omnib; debent cum laude dī si po
stulati fuint honore muniari.
Si eni ant libtatem negōrum ul' of
fōr fuint ordinati ecclā īfamia
omnisi dixerunt recte statuit.
scitas ista lōq; ita est nra snia.
Alex' iij. de corp uiciatis or
De pbr̄o campanie qui dinan
duellū sponte obtulit 7 o dis
blatum suscepit 7 leo di ad
giti ptem amisit 7c q cū
ipe n pdidit tm de digito q a sine
scandalo possit sollempnit cele
brare satis potes p pactā pniam

miscdie cum eo age 7 pmitte ipm
in suo ordine celebrare licet ei
excessus grauis admod' extitisset.
Ad' cassien epo.
Vm de tua electōne qō mota fuisz
7 j' t q in oclo maclam hēat 7 filius
canonici fuis ē obiectum. vn cant
archiepo dedim in mandatis ut p
eo q canonici filius diceris 7 imp
motōne tua ex nsa dispensatō
ne pcedat de macl'a nō ar epo p
dco mandauim ut cū consilio suf
fraganeorum suor q' exin sibi uisū
fuit exequatur in quo 7 ex mari
ma dispensatōne curauim' puide.
Clemis. iij. uaten epo.
Ex pte bar. monachi petrorū fuit
nro. ap. p sentatum q cū ipe i cu
nablis sectus fuit postmod' sub
regla 7 abbe deuote dō militans
in diaconat' ordinem est pmot'
7 j. Sane cū scd' statuta nicen cō.
illi ad cl'icatus ordine phibentur
accede 7 si 7 in clero fuint cessare
debeant qui se ipos ab sciderūt ul'
affectauint ut ab aliis absciderent
nō credim ei impedimtū afferre
quominus puehi possit qui i cuna
blis sectus fuit cū n uidet hoc eo
tpr affectasse quo iudiciū ei n ha
bebat p sentum cū in canonib; a
plorum sit manifeste scitum quod
eunucho si p insidias hominum
fcs ul' itanat' sit aut 7 in psecu
tōne sunt ei amputata uirilia

& dignitatem possit in episcopum promoveri
Idem ravanensi archiepiscopo.
Significavit nobis R. archipresbiter sancti Ste
phani q. b. presbiter credens se obsequium
prestare deo fecit sibi virilia ampu
tari & c. Quocirca mandamus quatinus si eundem
presbiterum aliasdignum inveneris ei sacer
dotale officium absque altaris ministratione
auc. n. fretus & via previdis ex
pedire concedas. Innocentius iij.
Ex parte cuius. presbiter fuit propositum quod cum
sibi sentiret lepram pre cetera imminere
de consilio medici virilia sibi fecit
abscidi ut possit a tam gravis infir
mitatis vitio liberari & c. quoniam igitur ca
nones sanctorum patrum hujusmodi a sacri
altaris administratione non prohi
bent. mandamus quatinus si est ita & memoratus
cuius est alias ydoneus ut suum mini
sterii officium exequatur liberam ei
tribuas facultatem. Idem mileven
exposuisti nobis quod predecessor | episcopus
tuus s. h. in altarem promovit nescien
tis quod ipse esset manu altera muti
latus & c. Illos igitur f. t. t. & c. quod cum p
tam enormi defectu ad sacros non pos
sit ordines promoveri & in promotione
sua id tacuerit fraudulenter ab
altaris officio est non immerito amovendus
Innocentius iij. engolismensi episcopo
Thomas monachus proposuit quod cum in
annis esset puerilibus constitutus quedam
barra ferrea super dextere sue pollicem
fortuito casu cadens ungulam avul
sit ab eo quo cura. mandamus quatinus si ad frangendum eucharistiam sit in pol
lice ipso potens & aliud canonicum
non obsistat propter deformitatem hujus
non dimittas quin eum ad ordinem
promoveas sacerdotis. Ex. co. Aurel'
& bigamum penitentes de bigamis
vel repudiatarum vel non corruptarum
mariti ad sacerdotium ordinem
non ascendant. Lucius iij. spalletensi archiepiscopo
Super eo quod tua fraternitas de bigamis
requisivit. & c. quod ordinatores eorum
potestate & officio ordinandi & ordinati
si ad sacros ordines fuerint promoti
eis ideo sunt privandi quia in bigamis
contra apostolum dispensare non licet ut de
beant ad sacros ordines promoveri
vel in eis si promoti fuerint remanere
In ordinatore autem post dispensa
tio adhibi ut ordinandi potestate &
officio non privetur. Celestinus iij.
De bigamis presbiteris & viduarum maritis
id omnino scimus ut nec viventibus
uxoribus nec defunctis ad divinorum
debeant celebrationem admitti
maxime cum a doctrina sit apostoli
& institutionibus ecclesie alienum.
Innocentius iij. fatulamen episcopo
Ap a nobis & c. causa tales videlicet
sive non modicam questionis quin cum
in matrimoniis contrahendis non viris effectus
sed animi destinatio attendatur vir
illum committatur infamia quod duas
simul habet uxores quia pariter ad ipsum
convenerit utroque. sicut in canone
legitur de presbitero qui non legalibus nup

can detinet eadem censura tales iudice
mur bigamos reputandi licet obuiet
et ex aduerso quod opinioni sit uitas
prefenda et quod iuxta premissa qui nullam
uxorem habuit foret bigamus repu
tandus quod contingeret si quis de facto con
heret cum diuersis quibus de iure non
posset matrimonialiter copulari. Pos
sunt in hac questione taliter responderi. quod cum
hii clerici qui constituti in ipsis sunt secundas
mulieres sibi matrimonialiter coniunxerunt
tamquam cum bigamus non liceat dispen
sari licet in ueritate bigami non exis
tant non propter sacramenti defectum sed propter
intentionem cum effectum cum opere sub se
cuto. Id. methen. epo.

Debitum pastoralis officij et infra. Et tra
ducimus respondendo quod cum duo sint in
coniugio uidelicet consensus animorum
et commixtio corporum quorum alterum sig
nificat caritatem que consistit in
spiritu inter deum et iustam animam
ad quod pertinet illud quod dicit apostolus qui
adheret deo unus spiritus est cum eo re
liquum uero designat conformi
tatem que consistit in carne inter
xpistum et ecclesiam ad quod pertinet illud
quod euangelista testatur. Verbum caro
factum est et habitauit in nobis. profecto coniugium
illud cui non est commixtione corporum con
summatum non pertinet ad illud con
iugium designandum quod est inter xpistum
et ecclesiam per incarnationis misterium
est contractum uerum quod paulus exponens
illud quod dixerat protoplastus hoc

nunc ex ossibus meis et caro de carne
mea et propter hoc relinquet homo pa
trem et matrem et adherebit uxori sue
et erunt duo in carne una statim
subiungit. hoc autem dico magnum
sacramentum in xpisto et ecclesia cum ergo
propter sacramenti defectum inhibitum sit
ne bigamus aut maritus uidue pre
sumat ad sacros ordines promoueri
quoniam nec illa est unica unici nec iste
unius unici. profecto ubi deficiat inter hiis con
iuges commixtio corporum non deest istis
modi signaculum sacramenti. Verum is qui
mulierem ab alio uiro ductam sed
minime cognitam duxit uxorem
quia nec ipsa nec ipse carnem suam
diuisit in plures propter hoc impediri non
debet quominus possit ad sacerdotium pro
moueri. Id. london. archiepo. ap. se le
gia tota minima et infra. Sane postula
sti per se ap. edoceri si plures uel plures concubi
nas habentes bigami censeantur ad quod
ducimus respondendum quod cum in se carita
tem non incurrerint bigamie cum
eis tamquam simplici fornicatione
notatis quo ad executionem sacer
dotalis officij poteris dispensare. Id.
nob. fuit et infra. ille autem qui in subdia
conatus ordine constitutus de facto
tamen quia de iure non potuit duxit
uiduam sibi uxorem profecto biga
mus non existit sed nec uidue potest
in ueritate dici maritus cum inter ipsum
et illam non fuit unitas marita
le contractum cum eo tamen contra doctrinam

apostoli tamquam cum marito induerit dis-
pensatione non licet non per sacrificium de
fectum sed affectum intentionis cum
opere subsecuto. Alexander iii. Cenomanensi
episcopo. [Rubric: De clericis peregrinis]

Quia nos duxit fraternitas consulen-
dos quid agendum sit de clericis qui in re-
motis regionibus ordinati litteras
eorum ostendunt a quibus sibi proponunt
manus impositas et ut episcoporum sigil-
la sint que representant incertum
existit. Tue gratia consulationi respondemus esse
ut in huius statuta patrum veterum ob-
serventur quam novum aliquid statuatur.
Statutum est autem de transmarinis ut
ad minus v. episcoporum super ordinatione
sua testimonio muniantur quia in
aliis si simili sunt magnitudine cre-
dimus observandum ita ut in susce-
ptione aliquo tempore habeant in quo
plenius de actibus instruantur ipsorum
et de minoribus ordinibus oportet inquiri
quia posset contingere ut aliquibus per-
missis saltum fecissent. Hiis autem com-
pactis si digni inventi fuerint
circa eos poterit dispensari. Innocentius
iii. Constantinopolitano patriarche.

Ne iiii. et infra. Utrum clericos ad te non
suorum ordinatorum litteris venientes
et offerentes universitatum que sint in qui-
bus ecclesiasticorum ordinum constituti de-
beas ad superiores ordines promovere.
Innocentius ut supra quia nisi de ipsorum ordinatione
canonica per ydonea tibi constiterit
cautela eos non in illis suscipere nec ad maio-

res debes ordines promovere per certi-
tudinem quam eorum consultatio fuerit applicata
Idem patriarche Ierosolimitano.

Tue fraternitati et infra. Utrum clericos qui ad
partes ierosolimitanas sine commendaticiis litteris
venerunt permittere debeas celebra-
re divina et infra. Respondemus quod nisi legitime
tibi constiterit sive per litteras sive per te-
stes de illorum ordinatione canonica
qui penitus sunt ignoti non debes ipsos
permittere tuis plebibus celebrare sed si
forsitan eorum aliqui secreto ex de-
votione celebrare voluerint poteris
sustinere. Honorius iii. episcopo regiensi.
Te nobis proponente didicimus quod quidam
prelati ecclesiarum tue iurisdictionis in ecclesiis
ubi commissis sine conscientia tua clericos
de alienis episcopatibus instituere non ve-
rentur attendentes quod id eis ratione
ratione licere cum sit honestati quidem
et a sanctorum patrum institutionibus alienum
et infra. Inquisitione respondemus quod licet eos ex inde
removere nisi aliquos ex dispensatione
in eisdem ecclesiis duxeris dimittendos.
Ex libro romani ordinis [Rubric: De officio]

Et archidiaconi post episcopum [Rubric: archidiaconi]
sciat se vicarium esse in [Rubric: ...]
omnibus et omnem curam in clero
tam in urbe positorum quam eorum qui per
parochias habitare noscuntur ad se
pertinere sive de eorum conversatione
sive honore et restauratione ecclesiarum
sive doctrina ecclesiasticorum vel ceterarum
rerum studio et delinquentium rationem
coram deo redditurus est et ut de suo

in tercium annū· si eps̄ nō pot̄ p
rochiam uniūsam circueat et
cuncta q̄ emendatōne indigent ad
iudicem sui epi corrigat· ⁊ emēdet·
Et concil' tol'
Sui uo archiaconi ē· cui uigli inq̄n
noluit legere· ul altari dedicato
nis p̄ epe· ⁊ qn̄ eps̄ missam canit
ad iussionem illius induant se
leuite uestimentis sacris q̄ hec cū pō
tifice ad missam pcedant· ⁊ ī· oē
ecclasticū offiti· puidendo lectiones
aut responsoria in uice ecclā dare
dz ⁊ ascultare ⁊ in tm̄ ut nll's eu
uangliū aut eplam̄· responsoriū l'
q̄libet in ecclā lectōnem legat ul
cantet donec ascultetur ab ipo
acolitos q̄; ipe ordinet· quis eorū
candelabra quis turribulum deferre
quis uero nouor in ecclā aliq̄ officia
agere debeat [illegible] greg· h· ar̄ d'· salute
ā q̄ ct̄ ⁊ ī Scire uo te uolum̄ qd'
arte distridte q̄stituri sumus ep' l' ppe
ecce ul ea q̄ de diūsis ecclis comu
nia sunt collecta n̄ sub oī sollici
tudine ⁊ fide seruantur q' si quid
ex eis ul negligentia ul cuiūquā
fraude depit' tu hoc reatu astri
gis qui p archiaconat' ordinem
custodie eid' ecce arti deputatus
Alex· iii· elyen· archid'
um satis sit absurdū ⁊ ī· qm̄ g'
obtentu alic' consuetudinis nō
debes ct̄ scōr prim institutōnes ⁊
q' ad tuum nō spectat offiū ue

dicare· ca̐· ut nemini sn̄ licentia
⁊ mandato epi curam p'sumas cō
mitte aiāx· Jn· d' wigorn epo
Archidiaconis de ecclastica n̄ uidet
institutōne licē nisi auctas epor
accesserit in aliq̄s sentām pmlga
re· De epo couentren ⁊ alibi cist'
rudarū q· philbeatis· cistren· ar̄ d'
ne ad ecclās sui archid' uisitandas
nisi semel in anno accedat n̄ forte
talis cā emūsit· pp̄ q̄m ipm optreat
p̄fatas ecclās sepius uisitare· In
do hoc nos dn̄s ⁊ ī· Sa· | noc iij
ne consuluit nos tue frūnitatis de
uotō quid ad offiū archid' debeat
ptinere ⁊ in quib; p ipm cura epal'
sollicitudinis debeat reuelari et
nos p'ut possum̄· Ad̄ archid' sedm
statuta beati ysidori impat subdi
aconib; ⁊ leuitis pro clıāx sollici
tudo ⁊ eax ordinatō ad ipm ptin;
⁊ audire d; iurgias singlor archi
pbr̄ qui ap'lib; decani n̄cupant'
eius iurisdcōi se nouint subiacere
sed' n̄ romani ordinis cōstitutcōem
in maior post epm̄ ⁊ ipius epi uicari'
reputat' om̄ sollicitudinē ⁊ curam
tam in clıis q̄m in ecclis eor pūt
melius sed in clīn potit' i'pendendo
cum sup hiis sit reddituris rōnē
in districti iudicō examinis· Item
in ep'la bī clemtis ppe· p̄ n· oculus
epi archidiacon' app'lat' ut loco
epi p c̄ratum p'spiciens q̄ corrigē
da uidit corrigat ⁊ emēdet n̄ adeo

ardua sunt negotia quae absque
maioris sui praesentia nequeant termina-
ri. In. iii. Quadam vero nostra constitutione
etiam alia vice nos meminimus ex-
pressisse quod institutio corporalis tam super
beneficiis quam et dignitatibus ad ipsum
debeat pertinere examinatio et cle-
ricorum si fuerint ad sacros ordines pro-
movendi. Et hoc idem in collationibus
beneficiorum credimus observandum ut qui
beneficiis ecclesiasticis praeficiendi sunt
a suo prius examinentur archidiacono et
per ipsum postmodum episcopo praesententur. Sub-
sequenter postea consuluisti utrum decani
rurales qui per tempora statuuntur ad man-
datum tuum solum vel archidiaconi vel utriusque
institui debeant vel destitui si fue-
rint amovendi. Ad hoc breviter respondemus quod
cum ab omnibus quod omnes tangit appro-
bari debeat et communis eorum de causis ex-
erceatur officium communiter eligendus est vel etiam a-
movendus. Idem.
Significasti nobis et cetera. Iniunximus archidia-
cono tuo ne sine conscientia tua et
auctoritate litteras suas pro promovendis con-
cedat et eis et districte prohibeas ne
ad ordines audeant convolare. Quod
si contra prohibitionem tuam venire prae-
sumpserint executionem eis ordinum
susceptorum taliter interdicas. Idem.
Ex nostro et cetera. Nec fuit sufficienter pro-
batum quod cancellarius ex officio suo
exerceat spiritualia memorata cum
ea potius de iure communi ad archidiaconum
spectent officium repraesentare videlicet

ordinandos episcopo et illos examinare
ponere abbates et abbatissas in sede.
Honorius iii. abbati ... et cetera
dioecesis et archidiacono et decano sancti Stephani et cetera
... filiis et cetera. Ad petitionem archidiaconi
Senonensis conquerentis quod abbas et
conventus monasterii sancti Petri Senonensis
procurationem annuam et quandam alia
ratione sui archidiaconatus ad ipsum
spectantem sibi exhibere contra iustitiam
denegabant abbati sancti Crispini et
collegis eius dedimus in mandatis
ut audirent causam et fine debito ter-
minarent coram quibus petiit ar-
chidiaconus praedictus ut cum monaste-
rium infra metas sui archidiacona-
tus sit situm abbas et monachi sibi o-
bedirent in his quae pertinent ad iu-
risdictionem correctionem et visitatio-
nem ad visitationem dicebat archidiaconus spe-
ctantes videlicet ut coram se con-
querentibus responderent citati et ve-
nirent ad eius praesentiam et eius man-
data honesta et licita secundum consuetudinem de
correctione excessuum et aliis quae
archidiaconi solent et possunt rationabili-
ter iniungere et salva regula
et abbatiae suae debita obedientia servaturi.
Petiit insuper ne de cetero facerent ali-
quos de Senonensi ... eo praetermisso
coram officiali Senonensi archiepiscopi conve-
niri asserens illos prius debere con-
veniri sub ipso quam coram officiali
praedicto spiritualibus ipsius archiepiscopi et hominum
ac familiae suae causis dumtaxat

exceptis ℞ f. soq; co. q. p. priorus
ecclesie senon. canonicos qui bre deberent
de hi consuetudine noticiam plenior
orem sup hui' unitatem sollicite in
quirat. ꝛ ii nob' constitit p statu
archid. ul' predecessores ipius de pa
cifica sic obtenta consuetudine
iurisdictionem aliquam in ipso mona
sterio ul' in hi' albis hactenus huisse
prefatum monasterium ab ei' impetitione
penitus absoluatis perpetuum sup hoc
ipi archid. silentium imponentes
Suu de premissis constitit p eosdem
eandem iurisdictionem dicitarat ad
iudicantes eidem monasterio sc̄d'o
quam ipius predecessores suos in mo
nasterio ipo ul' in eis d' albatis huisse
constitit. sup aliis perpetuum silentium
imponentes. Ex concil. tol. ...
Archipbr' sciat se ...
iubere archid. ꝛ ei preceptis sic
sin epi obedire ꝛ q' specialit' ad eius
ptinet ministerium s. o. pbros
in ordine positos curam agere et
assidue in ecclesia stare ꝛ in epi sui
absentia ad uicem ei' missa ꝛ sol
lempnia celebret ꝛ collectam di
cat aut cui ipe iniunxerit. Leo pp.
Ministrum archipbr'm in eo constituimus
ut diligenti cura prudeat minu
sterium sacerdotum cardinalium
qui sollempne debent agere officium
in coniicatone corpis ꝛ sanguinis
dni nri ihu xpi a sacro sco die do
minico incipiendo p omis horas
canonicas indeclinabilit' pseue
rent. ut opus dei digne ꝛ scē psi
ciatur. ab eo cui committit' ꝛ j. pruide
at ꝛ archipbr' uitam sacerdotum
cardinalium p preceptis sui obtempa
do epi ne aliquo modo cedant.
aut sacrilitate torpeant. ꝛ j. Si epc
defuerit. exceptis hiis q' phibita sunt
archipbr' prudeat cuncta q' in sacer
dotum ministerio psici debeant. fon
tes bndicere. infirmum oleo pungere
penitentem infirmum consulto epo
reconciliare penitentiam iniunctis aliis
sacerdotibꝫ iniungere. In pcipuis festi
uitatibꝫ aut ipe celebratione mis
se sollempnit' impleat aut ad sui
iussionem cui iniunxerit p agatur uene
rant. Idem
Officium archipbr'i de urbe constat quia ubi
epc suis defuerit uice eius officium inchoa
re bndictiones pbrales in ecclesia dare
missam quam uoluerit cantare ut au
de sacerdotibꝫ iusserit. qui epc mis
sam cantet dꝫ p ipe sacerdotibꝫ
ut induant se sacerdotalibꝫ uesti
bꝫ sacris ꝛ qualit' ad missam pce
dant. debet enim p ipe custodi ecclesie
ut in sacrario eucharistia xpi pp
infirmos non desit. dꝫ infirmis pui
dere ꝛ prudendo p ipe sacerdotibꝫ
ne forte sine confessione ul' confirma
tione corpis ꝛ sanguinis dni moriatur
confessiones ul' peccatorum eorum qui a
foris ueniunt recipe cum omnibus
sacerdotibꝫ ꝛ eorum pprulsionem

pontificis magna d; illis adhibe
curam ad xpianos q; faciendos
z baptizandos infantes z ad sua
rend omnia a sacerdotib; p iussio
nem illius fiant. Id ex synodo
singule plebes revuen.
archipbrm hant ppt assidua erg
plsm di curam qui no solu ipiti
uulgi sollicitudinem grant. um
z pbror qui p minores titulos hi
tant uitam iugi circu spectone
custodiant z qua unqsq; idustria
diuinu opus exerceat epo suore
nuctiet. nec obtendat eps ii egere
plebem arpbro. qi ipe eam gub
nare ualeat quia z si ualde ydo
neus sit decet tn ut sua honia pa
ciatur z sicut ipe mitti pe. ita ar
chipbri p sint plebib; ut in nllo
titubet ecclastica sollicitudo cuncta
tn ad epm referant nec aliquid
h eius decretum ordinare psumat.
dc. ex libro ro. ord.
Archipresbiter sciat se ee
sub archid sicut z ci pbri
z ad eius curam spalit ptinere
ut psit in docendo diaconis uel
reliquis gradib; ecclasticis in or
dine positis ut ipe discipline z cu
stodie insistat sicut p anima ab;
eor coram do ronem e redditur
z ut ipe diaconis donet lcones
ad nocturna officia z de singulis
studium heat ut in qtauq; re ca
pacem sensum habunt absq; illa

iacet negligentia aut a q ipe
iusserit instituant. Ex co. tol.
Sciat se sacrista sub
iectum archid z ad eius
curam ptine custodiam sacror
uasor uestimentor ecclasticor seu
totius thesauri ecclastici nec n q
ad luminaria ptinent siu icera
ex libro ro. ord.
Custos ecce cui ea q ecce cope
tunt custodienda committunt opz
ut sui archid iussioni in cunctis obe
diat in canonicis horis signa ti
tinabulor pulsanda ipso archid iu
bente ab eo pulsentur pallia ul
lintheamina altaris seu cuncta u
tensilia ecce indesinant custodiat
lampades lucernas in accendedo
seu extinguendo puigil existat
ut nec supra modu lucendo oleum
depeat aut minu lucendo obscurior
sit ecca. s; omnia cum discretione
agantur q noscitur olim iturus
ee mat. Sin u is minu ydoneus ad
hoc pagendum extitit ab arcid
cohceatur ut se emendet. Si aut i
domitus pmansit archid epo nutia
ando puideat ut in decente ele
cto aptus domum di constituatur
minister ut omnia in laudem dni
fiant. Ex concil tol.
Custos sollicit dz ee de omni ornam
to ecce z luminaribus siu incenso
nec n panem z uinu oi tpe ppara
tum ad missam hre dz z p sigillis

De of. Iud.
de of. [illegible]
de of. cust.
de of. vicar.
li. i

horas canonicas signum ex consensu
archid' sonare et omnes oblationes seu
elemosinas seu decimas cum eius d'
tamen consensu absente episcopo inter tres
dividat in hiis tribus ecclesie colupnis
ut sta sancta synodus consistere debet
altrinsecus cum ecclesia ut ad hoc opus tales
ordinentur quales meliores et sanctiores
esse viderint ut nulla negligentia
in sancta dei ecclesia videatur. hii tres ar
chid' et presbiteri custodes sunt. unanimi vo
no animo provide pagant et presbiter
desit invidia neque zelus inter illos
sit. Alex. iij. norwicensi episcopo et vasto al. d.
Ad audientiam nostram pervenit
quod .w. presbiter monachos de ra
mesey petendo vicariam ec
clesie de bur. a qua .xx. annis recessit
in diversis postea ecclesiis prius adeptis
fatigare presumit quod cum non est ca
nonicum ut qui curam animarum
in diversis habet ecclesiis vicarii inaheri
ensis. mandamus quatenus si est ita predictum presbiterum
a petitione sua super decime vicarie desistere
compellatis. Idem elyensi episcopo.
Provideas attentius ne in episcopatu
tuo patiaris aliquem vicarias plures
habere quarum cum vica[riam] ... teneat
presbiteros et ecclesiis deservire alie
num est ab ordine iuris ut vica
riam quis habeat preter unam. Idem
wintoniensi episcopo.
Ibi si presbiter alicui ecclesie vicario qui in
eadem ecclesia constituit de assensu
et auctoritate dyocesani episcopi certam assigna
vit portionem is qui post illa defuncta
in persona illius substituitur non potest
eundem ab ecclesia removere vel assigna
tam sibi minuere portionem nisi
aliquid commutat propter quod per iudicem
in vicaria sit vel beneficio condempnandus.
Idem norwicensi episcopo.
Clericos in presbiteratu vel in aliis inferioribus
ordinibus constitutos in vicariis
ecclesiarum quas adepti sunt alios sibi sub
stituere non permittas cum id satis sit
absonum et absurdum. Innoc. iij.
albi sancti eug. et plebano sancti p.
Iohanni nobis et .J. filios quondam vicarii literas
estimantes per subreptionem obtentas
quam iurisdictio vicarii quam ro. pon. in urbe
reliquit non extenditur extra illam
nisi ei specialiter sit concessum presertim
cum ipse moratur in sua provincia
specialiter videlicet inter capuanam provinciam
et pisanam. mandamus quatenus quicumque occasione litte
rarum illarum actum est in irritum revo
cetis. Honorius iij. episcopo wigorniensi.
Ex parte tua fuit propositum coram nobis
et .J. mandamus quatenus perpetuos vicarios ut in
ecclesiis in quibus optinent vicarias
resideant et se in presbiteros ut earum cu
ra exigit faciant promoveri per sub
tractionem proventuum vel ipsarum vi
cariarum compellas. Idem post cons.
Romana ecclesia et .J.
cum remensi archiepiscopo
in officialem alicui
suffraganei sui excommunicationis
sententiam ex aliqua causa rationabili proferret

Rubrice ex pte

De officio & potestate iudicis delegati.

Nos qui uices ipi gerit pp hoc excom
in uelo nō astringat cum ñ conuenit
ob id officiali eidem in crimine qui
eccłastice censure districtōne p eo
q suū exercet offm ñ arceat ecam q
ipi gerendo hūi uices agunt illo tali
excōicato manente si iuridictōnem
tm receperunt ab eod ñ possit opti
nere uigorem. Alex. iij. lōdon epo
Ita qsitum ē quid faciend sit de
potestatib q cum p papam aliciu
iusticiam exhibi iussis aut tiro
rib conquerentes silere cpellūt & sic
mandatum nrm eluditur. Sic rē
R. q sicut agentes & consentiē
tes pari pena scripture testimonio
puniuntur sic tam eos qui fhuit
in cām qm principales eor fiore
si eos manifeste cognouis iusti
ciam impedire districtōne eccā
stica poteris cohibere. J. d' lon epo
Cane si a nob f aliq cā litte impe
trentur & alie postea nō fca mē
tōne prior litter litte opponunt
si iudicib innotuit donec ro pō
consuleant & suam exinde cognos
cant plenā uoluntatem exēcu
tōi supsedeant. ut taz eq ne pro
uarietate litter cār fines uale
ant impediri. J. d' epo lōdon.
Sup debilitate ul' p qlib alia grui
necessitate tractandis cāis q̄ est a se.
ap. cōmittit̄ inteē si potis ubi
um ē sit psonis discretis & ydo
neis uices tuas cōmitte ita q

sites tanti est te consiliē delrcāt
si forte cause ita graues sint qd
sin p sniā tua nō possint cmode
terminari. J. d' wilo carleol' elco.
De causis q infra ctiun tenuū de
cidende cmittunt si tua uolum
cognitōnem tenere q in dies p fūs
de cōi consensu paru prorget eo tm
facto mandatum expirat illis & q
p cāis ē cmissis ad petitōnē tuā
uenire aut tuo se huic iuditō p
te neglexunt si tale fuit negociu
eid certa eciu pena canonib exp
matur eand infligas alioqui ipo
p delicti qlitate & cāe. J. tuu arbi
trium punire pauet. J. d' are seu.
Preterea sup hoc q nos consulēe uolu
isti utrum liceat iudici delegto
si ordinario cogere cōtumacem
ut ueniat aut dampnare si ñ
uenerit. hoc ē. auctē presenciū
innotescat q postq ei cā licet
simpl' delegatur satis pot uni
auct. ptes compellē & cōtumaces
seueritate eccłastica cohercere. & si
littē cmissionis id ñ contineāt
aut ptes mandati ñ hēant in
attendat quia — ex — eo qd
cā sibi cōmittit sup omīb que
ad cām ipam spectare noscunt
plenariam recipit potestate.
Idem. Wintoñ epo.
Quamuis sunt & ij. si ū duob cā cōm
titur si ñ apponit ut un si alt
pcedat mea uichō un ex ipis

sine suo cōiudici siue alii uicessu
as pot cōmitte in hac pte. Idem
norwicēn epo.

Significasti nob̄ et j. consul. t. t. rō
qd̄ si iudex ordinari ad mandat
iudicis delegati n̄ uult aut nō
ualet alius resistentib; sniām ab
eo latam effectui mancipare dele
gatus iudex tam auct̄ sibi comis
sa pot executori mandare et siq̄
sibi resistent eos eccastica sniā
cohercere. Idem.

Si qui clici coram iudice plātos
eccas et eccas quas tenent icāt
ingerunt et coram eod iudice
tūsactōne l alio in eccas optiu
nerit in quib; certū sit eos i
stitutōnem canoīcam n̄ll atem
huisse n̄ possōnem et corpalem
ordinariūs iudex nō dz delega
ti iudicis mandato resiste uiole
ter. S; ap̄ ipm̄ instare ut differat
eos in possōnem mittere donec
nob̄ rei ūitas innotescat. Id
burien̄ epo.

Ex litis et j. consul t. t. rō. qr ex
quo iudex delegatus p se ul p
alium sniām executōi mādā
uit l mandari pcepit eiā iuc
ditio cessat qr semel ē offo
suo functus. Id albi sci albani.

Consultatōnib; et j. Quesitū est
utrū si aliquis eccā ul possōne q̄
libet se asseriens absq; iudicio
ea fuisse spoliatum et a nob̄ ad
iudices litās optinuerit ut inf
certum tpe restituatur sibi posso
si constiterit iudici eum eē talr
spoliatum posso debeat ei restitu
i cum is qui tenet eccam ul posso
nem quam ipe requirit añq de litt
tpis aliq mento fieret studiose pe
grinatōnis ul alia hui cā se absen
tauit nec infra pfixum temp
iudici possit suam p sniam exhi
bere. Sr̄ tuo rō qr nec pot nec dz
restitutōnem hre qu ius patus sit
coram iudice delegato testib; y
doneis possōnem et deiectōnem
suam pbare n is qui possidet se
p contumaciam absentasset.
Idem carnoten epo.

Sane quia et f. tue cōsi duxim rn
dend qr iudex a nob delegat inter
alias gerit unū in cā illa supior
et maior illis quor cām suscepit
terminandam ideoq; si epc ul alia
psona que nō sit de iur dōne
illius in cā quam ei delegam rebel
lis aut contumax fuit sed qlita
tē potit ul interdi ul suspensiois
sniā a iudice delegato compelli
ita qr iudex sed negotii qlitatē
contemplate pcedens epo ul magistum
eccie ul sacerdotale offim interdicat
aut tiam illius q ad iur dōne
suam ptinet spualit interdco suppo
nat. Id eborac arepo et ep q̄ ueni
et pte. Sl. nob innotuit qr cū ad
te sup cōuentiū nras litas im

petrauit ut ei archidiaconatum quem
in ecclesia tua primo uacare contigeret
assignares etc. alias ad te frater ebo
racensi impetrauit nulla de prioribus
facta mentione ut si aliquis suus ar
chidiaconus qui habebat in eadem ecclesia uel er
omodo dimitteret ipsum ei faceres assigna
ri quoniam igitur si memores fuissemus nos
per priores scilicet litteras diuertisse per ad ulteri
rio ulteriores scripsissemus cum quod pre
fato scilicet archidiacono ipsius ecclesie si uacat
non obstantibus posterioribus litteris as
signetis. d' eboracensi archiepiscopo.
Ex parte tua etc. quoniam in causis quod si qui
iudici delegato expediat formam
statutam seruare debet cum rationabiles
exceptiones admittere et in causa iure
iuris equitatem procedere non exprimatur
in litteris nostris quod nulle debeant ex
ceptiones admitti quia nec nos nec
antecessores nostros credimus expressisse
Ad albi et conuentum maioris monasterii
in altari leicestrie qui suscepto
mandato nostro partibus diem ad agen
dum prefixit alterum uero incestrie de no
uo substitutum iudicem pro mortuo
illi mandato nostro porrecto quod sub
expressis nominibus locorum et non per sancte
commissio emanauit sibi socium in
causa cognitione adiungit nos sen
tentiam illorum sicut est lata ratam
et firmam habemus. Idem
Sup eo uero quod subiungere uoluisti si
de presentatione personarum inter aliquos
questione suborta causam contigit dele

gari alicui sub hac forma ut si
constiterit unde quo agitur ad
partem alteram pertinere ad presenta
tionem eiusdem de persona ydonea
ordinet ecclesiam. ap. te. an liceat
delegato iudici misso diocesano episcopo
archidiacono uel archipresbytero reclamante
presentatum sibi clericum in possessionem
ecclesie mittere et an si archipresbyter aut archid
uel episcopus ad quem institutio pertinet ap
pellauerint eorum sit appellationibus defe
rendum. hoc tibi uolumus discretio
nem tenere quod licet questionem que de
presentatione intenditur ap. te. contin
gat alicui terminandam non tamen intentionis
intentionis diocesano episcopo archidiacono
uel archipresbytero per iudicium grauare. non ergo
presentandus est illi qui instituendus
fuerit et tenebit eorum ap. si uidentes
iuri suo detrahi duxerint appellandum
quia non illi sed partibus inter quas causa co
missa est ap. remedium est sublatum
ausam uinctionis quam inter Idem
J. mulierem et blancarum agitari
dinoscitur foro uiliensi et uapicem
episcopis nos meminimus commisisse quibus
eam uiro restitui mandauimus ut
miserem cruciatibus et flagellis ad
afficeret quia inuita et coacta inter se
et uirum suum confessa est parentelam
sicque factum est quod ad iudicium uiri
eorum diuisit. eandem et J. ob. v. cum quoque
si inueneritis quod prefatus v. eandem
ad iudicium solum uir alterius per adulterium
a se separasset per eam cum duobus co

mittit' sn̄ia uiri nō tenet ipm
ut eand' mlierem sicut uxorē suā
benigne recipiat & maritali affe
ctōne ptractet monitōne pmissa
cogatis si qui tn̄ apparuerint qui
postqm̄ ab eo recepta fuit uim ipi
sor uelint & possint legitime ipe
dire cām audiatis & fine canōico
tminetis. Exonien̄ & wincon̄
epis & abbi herforden̄.
misiam q̄ int' F. & H. de natiuitate
agathe uirt' nob' fr̄es epi & lōdon̄
epō cōmisimꝰ t'minandam. Cum
qm̄ idem F. p̄fatum londoñ epm
hēbat suspectum p q' dict' ē p̄dci.
h. ipm amouend' & t. sibi abbas
loco ei' duximꝰ subrogand'. Deni
uinte consulente & i. si sic cā q̄ r' ex
delegatōne nr̄a cōmittit' a psonis
eccīasticis uni ul' plib; quib; ut p
cas laborib; peium & expensis co
gnitōnem ipius cāe & testiū exa
minatōnem sn̄ia t' reseruata cō
muis appllō fuit intpōita hi' ap.
ntiatu cām ipm indiffinitā re
linq̄re nō tenēt. Lucii. iij. cāc. arc'
elatum ē & i. Nos itaq; & ei suc
consul. u. ꝝ q' illis fuit an p. n. o
bitum contestata mandatū imor
te mandatoris ulls tenꝰ expirauit
siū an litis contestatōnē decessit
nō est iudicib; quos delegauat
ex delegatōne hi' pcedend' r' ba
tatum gerim' & i. Sane ius
consuluit nos deuotō nr̄a an an
obitum delegantis ꝓposito citatōis
edcō litteru post mortem cōtestata
iudicio debeat in cā pcede delegat'
& utrum in is intelligitur ap. reniti
asse qui ea intpōita ad pducendos
testes induciais postulauit & demū
p ductōr & allegatōnis renūcians
attestatōnes ꝑeuit sollempnit' pu
blicari. Nos aut' inqui. & t. ꝝ quod
tū in cāu priori citatōne scā nego
tiū sit cōl ceptum & maxime si dele
gatis nō sit cāusa de obitu delegā
tis pot' & deb; in cā pcedi. teneb'itq;
q' iusticia fuit p'uia diffinitum in
scdō u' cāu uidetur ab appllōne re
cessim si scd' ea q' p'missa sunt eū q'
appllauit constitit pcessisse. Cel' in
sudeuniam tuam & i. Quinto loco
supplicas informari utrum cum t' b;
cā cōmittit' ita q' si omīs intēe ne
quiuint duo meliō ea exequitur
si reus a duob; tn̄ fuit euocatus
ueniunt necessario teneat' & si cita
tus a plib; coram duob; cōpuerit
tertio nec ueniente p se ul' p lrās
ut solet si excusante an duo p'sen
tes in cā possint pcedere & eam sine
calculo t'minare. In hoc cāu talit'
ꝝ q' cum aliq's delegator iudicium
p certum nūcium l' excusatorem
intitatōne destinatū nō ostendit se
intēe n' posse ul' aliis de eod' canō
nice constare nō potit' residui p
cedere ad cāe cognitōnem nō de
bent q' si p cesserunt iudic' reputa

bunt egisse. Illa quippe fuit antiqua
apostolicae sedis provisio ut licet causarum cognitiones
duobus committeret vel tribus, quam duobus vel
tribus delegaret, tamen sicut canones
attestantur integrum sit iudicium
quod plurimorum sententiis confirmatur. Man-
dati si quidem fines excedere probaretur
si quis contra formam rescripti accepti
praesumeret iudicare. Adicimus et
quod ubi fuit commissione appositum
ut si omnes interesse nequiverint duo ea
nihilominus exequantur, si aliquis ex ipsis
cum possit noluerit interesse duo in-
iudicio in causa procedant, licet ille tertius
sit gravissime arguendus pro eo
quod mandatum apostolicum exequi subterfu-
giat aut contemnat. Idem quoque
per omnia dicimus observandum de causa quae com-
mittitur duobus eo apposito ut si am-
bo interesse nequiverint alter nihilominus ex-
equatur. Inserta nobis proposita ex parte
tua quod continebat quod cum aliquibus
iudicibus causa committitur et quandoque
contingit quod reus actori obiciat quod
stare non potest in iudicio utpote vin-
culo excommunicationis astrictus, si reus non velit
statim eum probare excommunicatum sive
non possit, an actor in iudicio audiri
debeat donec sit eo quod obicitur vel in-
veritas fuerit patefacta. Hanc dubitatio-
nem taliter amovemus quod si ille qui
tale quid obicit statim vel infra
terminum competentem non probavit legi-
time quod intendit actor procedi
debet, ut sine offendiculo quolibet audiatur.

Ceterum si vel confessione actoris vel
alio quolibet modo legitime constiterit
actorem esse vinculo excommunicationis astrictum
a iudicibus delegatis secundum formam ecclesiae
valeat absolvi. Itaque ut si propter aliam
iustam causam et eundem eum ab ordina-
rio iudice vel delegato excommunicatus
fuit ad excommunicatorem debet absolvendus
remitti, qui si malitiam adhibuerit
delegati iudices id rite extra suo ubi
exequantur dummodo non sit tale genus
excommunicationis illius cuius absolutio sedi apo-
stolicae reservatur. Explorari quidem vis
etiam ut delegatis iudicibus quibus
principale et accessorium committatur
divisum ab his fuerit praestito iuramento
quod stabit mandato ecclesiae absolutus
rursus interrogas an coram eisdem
delegatis vel ordinario a quo excom-
municatus exstitit teneatur super eadem causa
pro qua excommunicatus fuit respondere et quare
debeat stare iudicio vel mandato.
In quo casu taliter respondemus quod coram ipsis
excommunicatoribus super illa causa pro qua fuerat
excommunicatus stare debet et eorum subire
mandatum nisi specialiter fuerit iudi-
catum ab apostolica delegatum quod si excommunicato-
res malitiose distulerint tunc delegati
eandem iurisdictionem quam in principa-
li et in accessorio exercebunt. Cum olim
in regno archiepiscopo et cephaludensi episco-
po causa quae vertitur inter monasterium regale
et rosanum archiepiscopos super quibusdam decimis
panormitanum et capuanum archiepiscopis et
alii super regem commissa fuisset a nobis

sine debito terminanda. p(re)d(ictu)s archiep(iscopu)s
montis regal(is) sicut accepimus ad
p(ri)mam panormitan(um) et capuan(um)
archiep(iscop)or(um) citationem accessit in qua(rum)
p(re)sentia excipiendo p(ro)posuit q(uod) p(ro)p(ter) du-
abus causis eor(um) no(n) debet stare iudicio
tum q(uia) ca(usa) in p(re)teritis fuerat delegata
et idem ab illis duob(us) citat(us) fu(er)it reg(is)
s(ed) hoc inconsulto nec iure suas
s(ed) h(uius) committente ad iudiciu(m) fuerat
euocatus. tum q(uia) cu(m) ip(s)or(um) citatio-
nem et noticiam litterar(um) p(ro) eadem
ca(usa) nunciu(m) suu(m) ad ap(ostolicam) se(dem) tra(n)smise-
rat in quo decretalem alex(andri) p(a)p(e) p(ro)p(ter)
n(on) sibi affirmabat ap(osto)licum suffra-
gari. at illi d(ic)ti archiepi exceptiones
ip(s)ius nolentes admittere (con)tra eum
ut reddebat in loco rationa(bi)li sententiam p(ro)
tulerunt. p(ro)p(ter) q(uod) ad se ap(ostolicam) appellauit
et f(elicis) r(ecordationis) u(rbanus) p(a)p(a) p(re)dec(essor) n(oste)r sibi constituit p(re)d(ic)tos
archiep(iscop)os exceptiones p(re)d(ic)tas rationa-
biles admisisse no(n) obstante eo q(uod)
p(ro)p(ter) ip(s)os sent(enti)a est decimas ip(s)as quib(us)
p(re)d(ictu)s montis regal(is) archiep(iscopu)s se
postq(ua)m nuncius suus p(ro) hoc ad ap(ostolicam)
se(dem) accesserat asserit spoliatum p(ro)
pue cum easdem tam sibi q(ua)m ecc(lesi)e
sue a se ap(ostolica) asserit (con)firmatas
siue p(er) laicalem potentiam siue
p(er) eosd(em) iudices t(ame)n sit cu(m) fructib(us)
inde p(er)ceptis restitui faciatis au-
dientes postmod(um) q(uestione)m de iure po-
titis quiq(ue) fuit q(uestio)nis. [illegible] de(m) con-
uentu de conchis.
In sup(er) abbatia monach(orum) n(ost)r(orum) inter

uos et ep(iscopu)s quendam albem n(ost)rum fuisset
q(uesti)o agitata deinde sup(er) ea ad leccom(item)
eu(m) ep(iscopu)m et abbatem de becco n(ost)re fuerunt
litt(er)e destinate et i(n)(ter) c(eter)a uir solus abbas
antiq(ui)s appellaretur ab eo uix fo(rm)am
litt(er)ar(um) n(ost)rar(um) p(ro)cedere potuisset q(ui)
tu(m) p(ro) eo q(uod) cu(m) ip(s)o ep(iscop)o in loco citatus est
appellacem p(ri)us ab eode(m) ep(iscop)o in p(ri)ncipi-
tam no(n) tenuisse de iure tu(m) ip(s)o cu(m)
posset et nollet nego(tium) inte(r)e(ss)e p(er) con-
sequentiam confessus e(st) se no(n) posse
man(datum) ap(ostolicum) adimple(re) nec sine inten-
tionis exitu ut in co(m)iudice suo a-
liquid diffiniret et tum eo q(uod) iam
uide(re)t ee(sse) defecerat aliquid s(ed) p(re)d(ic)to
nego(tio) rite disponere no(n) ualebat. uo-
luntate ac p(otes)tate sibi mutuo ad
u(er)santib(us) cu(m) uoluit q(uod) potuit et q(uod)
uoluit adimple(re) nequiuit q(uo)d
a duob(us) t(ame)n fuit effectu(m) de iure no(n)
potuit optinere. Q(uo)d archiep(iscop)o toles-
consuluit nos tua f(rater)nitas utru(m)
cum ad recipiendos testes deputes
publicandas eor(um) uel s(ente)n(ti)am p(ro)feren-
dam peremptorie citas p(ar)tes et ea(rum) al-
t(er)a se absentat co(n)tumaciter die data
in curia ultima p(ro)te(r)ea sancte diei
fuit in nego(tio) p(ro)cedend(um) uel in diem
expectand(um) potius subsequente(m) et si
expectauit uter co(n)tumax sit ite(rum)
citand(us). [illegible] fuit die p(ar)tib(us) as-
signata p(ro) cessum. Nos aut(em) credi-
mus distinguend(um) utru(m) iudex
diuet post t(er)mi(n)um peremptorium
an expiret in illo. si durat p(ro)ter-

intuitu peremptorium in diem aliam
equitate suadente potius expectare
necesse erit. Post contumaciam peremptorio
elapso citanda non contumacia ei fecerit be-
nignitas iudicantis. Sicut expri-
mitur in presentium. Id nolunt se et pre-
sentaverint ea hora qua congrue
possis procedere ad exequendum id tibi quod
eis legitime terminum peremptorium
assignasti extunc exequi poteris
quod intendis ne frustra iudicialis
instantia exinaniatur ne iudi-
cium etiam suum extrahatur in tene-
bras quia iuxta testimonium veritatis
qui male agit odit lucem. Item et sed
consuetudinem et constitutiones
legitimas more romano dies a
medietate noctis incipiat et in
medio noctis designat subsequen-
tis unde cum in duabus dimidiatis
noctibus agitur utrumque satis hinc
legalis auctoritas ac si quibusdam parte lucis
agitur non tamen eam procedendi ho-
ram congruam intelligimus ex
qua possis ante noctis tenebras per-
ficere quod incumbit. Porro discretus
iudex in assignatione peremptorii
iurisdictionem suam non ne-
cessitas exigat adeo dilatare. De
atori de bordellia et priori sancti sepulcri
sfinu ante R. rectore ecclesie sancti Aldati
ad audientiam nostram pervenit quod cum
causam que super unitate prochiarum inter ipsum
et eum ventilatur wigorniensi episcopo et
coniudicibus suis opti

nuper delegatam per eundem modum licet fuit in
eadem questione processum tradidit temporis
eam diffinitive sententie calculo ideo ex-
ecutioni R. in familiarem admisit et
quo alii iudices sed in quod in nostris
litteris mandabatur in causa procedere
non valebant et alter ipsorum iudicium
officialis episcopi super dicto quod adversarius
parti potiat suspectus huius vero eum tam
episcopus quam officialis predictus ut poterit quasi
idem R. in iudices postulavit et
ipse familiaris eorum postmodum est effectus
ab adversa parte possent tanto rectius a
vestri decisionem cause nostre petiit dis-
cretioni committi. quo circa. eius. et cetera.
si est ita non postquam eius familiaris
est effectus litigare consenserunt
coram illo in causa sed in priori conti-
nentiam litterarum ratione previa pro-
cedatis alioquin partes ad priorum
iudicium remittant examen. Idem
priori sancti fridiani.
Querenti quid per cap. ex. et si. Si vero
delegatus a nobis excommunicet illum
qui rei iudicate parere contempsit
licet aliquibus videatur quod suo
sit functus officio ut ulterius non habeat
ex delegata sibi iurisdictione excel-
sum alii autem dicant quod iurisdictio
eius durat donec sententie pareatur non
enim eum absolvere posset pro re vole-
tem. Nos tamen pro equitatis sententia
incedentes. pre. auct. statuimus ut
delegatus a nobis non solum usque ad
quadrimestre tempus ad solvendum

debitum a lege reo concedi. Sed usque ad integrum annum iurisdictionem
sibi commissam ad executionem sententiam
ualeat exercere sicut obseruatur
in illo qui in ante litis contestationem
contumax inuenitur. Quod tamen a reo
cum questionum articulis de quibus nos certi-
ficare uoluisti. c. xx. q. per constitutio-
nem nostram consultationi alexandri ipse
uel aliter derogatur. Sed illa per istam ex-
ponitur immo mista uel quem in illa
fuerant pretermissa supplentur. ipsum namque
Videtur quod si uero causa quam aliquam ex aposto de-
legatione committitur a personis ecclesiasticis
fuerit una uel pluribus quibus delegatur
ut parcat laboribus partium et expensis
causam cognitionem in primis et testium exa-
minationes sententiam sibi reseruatam
committitur a. filii uero posita. lxi. ap.
intuitu causam indiffinitam relin-
quere non teneatur. Glosa autem statuimus
quod licet is cui causam committitur ab eo non
possit eam alii tamen prouocatione non ob-
stante delegare sed tamen delegatus a no-
bis uel iudex quicumque tam cognito-
rem quam executorem ad aliquem cer-
tum articulum quempiam deputauerit
ab eo non modo excedat. non liceat
appellari dum tamen de partium deputetur
uel recipiatur assensu quod si delega-
tus a nobis uel iudex cognoscendum causam
finem nedum totum negotium ei du-
xerit committendum ab ipso tanquam a iu-
dice licite prouocetur cum et lis ante
iudicem debuit contestari et causam per
iudicem diffiniri. Intentionis nostre
enim fuit sicut ex tenore constitutionis
premisse potest liquido deprehendi quod
in iudicialibus autem. huiusmodi ualeat
exerceri delegatus a nobis licite pos-
sit et principium et finem et medium
causa sibi commisse non solum committendum
sed et diuisum alii delegare non obstan-
te quod dicitur quod iudex debet cognoscere per se ipsum
in principio et in medio et in fine
cum antequam ferat sententiam uniuersa
que acta sunt in iudicio inuestigare
debeat diligenter. Verum cum totam
causam committit alicui uel principium
aut finem ipsius ab eo tanquam a iu-
dice potest licite prouocari. cum autem a-
licui medium tantum committit ab ipso
tanquam ab auditore prouocari non potest
nisi mandati fines excedat. uel minus
sit suspectus unde ne ualeat recusa-
ri prouide statuimus ut de partium detur
uel recipiatur assensu porro cum de-
legatus a nobis iurisdictionem suam in
alium transfert totam si fuerit appel-
landum non ad eum sed ad nos appellari
debebit. cum autem aliquid sibi de iuris-
dictione reseruat. si tamen ei sit ap. re-
con. non ad nos sed ad eum de iure
poterit appellari. unde si forsan appel-
letur ab eo cui media quod
cum cognitor aut executor dicatur
alius quam melius est auditor pro eo quod
nisi mandati fines excedat uel iniusto
sit suspectus. Nicholaus. tamen delegatus
a nobis iuxta consultationem premis-

sam causam potuit diffinire ut predictum
laboribus parcatur et expensis. Cum
vero delegatus a nobis deputaverit au
ditorem neutra partium potuit recu
sare vel coram eo iustam recusatio
nis causam ostendat. Si vero duo fuerint
a principe delegati et unus commiserit
vices suas alteri ille nec potest appellatio
re procedere nec causam alii delegare
quamvis in commissione facta duobus con
tineatur expressum. ut ambo vel al
ter possent procedere. si reliquo si non
possint ambo propter interesse quia quod po
test ex sola iurisdictione sibi a prin
cipe delegata non potest tamen iurisdictio
ne sibi tamquam delegato commissa utique
si ab eo fuerit appellatum. licet a
liquibus fuerit visum quod ad condele
gatum valeat appellari nobis tamen
videtur quod ad primum indistincte
appellandum est delegantem pro ratione
assignatam superius. Cuius quia ap
pellatio de quo tue fraternitati nobis scripsit sine
constitutionis occasione ad nostram
audientiam appellavit pro eo quod delega
tus a nobis reservata sibi diffini
tiva sententia audientiam causae commisit.
quibusdam qui de ipsius assensu nec
dati sunt nec recepti vel contra eos iu
stam recusationis causam ostende
rit vel paratus fuerit ostendere coram
iudice delegato non debuerit impe
dire quominus procederent audito
res qui et si tamquam suspecti fuissent
merito recusati delegatus tamen a no

bis iudicio potuisset. Sub ap. dif. de
bent causam iudicialiter expedire quod
si iustam recusationis causam nolu
erit admittere delegatus. si coram sus
pectis eum audire compellat a tali
gravamine licite potuit ad nostram
audientiam appellare quia et ap. pro ap.
hic est presumptum iudicari debet irritum
et inane. Idem eisdem.

Pastoralis officii et cetera. consulit te diutius
sciendum quod tamen delegato a principe
iurisdictio dandi iudicem sit a lege
concessa dum tamen ipse exhonerare
se per hoc maliciose si quaerat potest
compellere renitentem eo quod iu
risdictio illa vilius videtur esse mo
nita si cohercionem aliquam non habet. De
mum delegatus sollicite provideat ut si
personis sive rationibus exigente necessitate
negotium duxerit delegandum in tantis dolis
intendis dignitati differat et per
sone. Item cum totum negotium
alii possit committere delegatus sicut
superius est expressum citationem vel coercitio
nem potest cuilibet districtione pena deman
dare ac punire minto contemptore.
Praeterea postulasti si cum a sententia
lata litteras nostras auctoritate in quibus
ap. est mentio facta fuit appellatum
et interim post appellationem ad iudices
alios emanaverunt ad mandatum
posteriorem iudicium executio sententiae a pri
oribus delegatis debeat retardari
aut priores iudices ipsam neque per se
neque per alios exequantur. nos autem

inquit t. c. &c. q' cum ap. cam ex
certa scia iudicib; aliis committim'
cognoscend' appellonem iudem
recipe ac iurisdictionem p'or iudicis
reuocare ut interim executō sn̄ie
suspendatur donec appllonis merita
pleni sint discussa. 7 c. Quia
v' sepe contingit q' executō sn̄ie
ordinario demandetur q' si iusti-
am sn̄iam iniustam ee cognouerit
debeat eam executoi mandare cum
sit ei potius subsistend' attendēter
itaq; q' n̄o cognitio sed executio tm̄
demandatur eid' &c. q' cum ordi-
narius teneatur obsequi deleg-
to 7 si sciat illam sn̄iam iniustam
exequi nichil' tenetur eand' nisi
ap' eum possit efficere ut ab hoc
hone ipm absoluat. 7 c. Cum
aut sepe contingat ad diem q'
iudex delegatus a nob' ptib; assi
gnauit eaz alt'a p'cauente ne ne
gocium p'rogetur iudicem ipm
a rege uel archiepo euocari. Nos
p'uisor uolentes malignantib;
obuiare decreuim' ut si delega
to co'stit' [illegible] hoc fuisse alic' ptis
malicia [illegible] p'curatu ipm
puniet a [illegible] nimaduisioe
condigna 7 ne [illegible] aliq' lucrum ex hi'
fraude reportet p'sone neutr' ptu
suspecte q'tum ad diem illum
comittat ipm negm q' in ipo ap-
re p'cedat n' forte ptes co'sensint
negm p'rogari. Ex' Albi. sca lari

7 magro G. canonico tirasiensi.
Ex litt'is p'riarche graden' 7 c. cu(m)
q' n' uob' constitit q' littere q' sedo lo
co ad ap'lm p'riarcham impetrate
du'r de p'orib' litt'is ad p'rimicerium
graden' 7 plebanu' s'ce sophie ob
tentis ex p'ssam fecerunt m'ntonem
ut p'scdas p'me apparent reuoca
re cum p'mos iudices auct' litta
ru' 7 iur'dc̄onem n' sit dubium
h'uisse qm potuit postmod' p'ria
che quo ad executionem sn̄ie dema
dare ex qua coh'conem 7 idem p'ri
archa recepit cum h' demandata
iur'dco delusoria uideret' Si ii dele
gatus h' coh'conem aliq' n' h'ret
sn̄iam interdicti ab eod' p'riarcha in
castellus archid' p'mulgatam p'eo
q' eius' p'riarche executionem i
pediens eius litt'as quib; mandat
p'dcor iudicum n'u' caclat legi in
publicum no' p'mitit tamdiu fa
ciatis inuiolabili obseruari don'
eidem p'riarche de iniuriis irroga
tis sufficient' fuit satisfactum. Si v'
constitit p'mas litt'as p' scdas le
gittime reuocatas cum appar'
p'mos iudices iur'dc̄one nullam
penit' h'uisse 7 ita constet p' con
sequentiam p'riarcham ipm no' re
cepisse iur'dc̄one ul' coh'conem
aliq' ab eisdem p'dcam interdicti
sn̄iam denu'cietis irritam 7 ina
ne. Idem epo pictauen'.
Licet undiq; 7 c. Cum g' diuersis

requirendo sicam tribus iudicibus de
legavimus apponi fecit illam clausu
lam facientes quod si non omnes hiis e
xequendis potueritis interesse duo vestrum
ea nichilominus exequantur et unus postquam
commiserit eandem ex aliis vel necessitati
as de medio sit sublatus vel etiam sit
suspectus merito recusetur tamen col
lega seu colleges suo nomine ac defun
cti possit negotium diffinire. In quo in
terest. quod si iurisdictione a suo sibi col
lega delegata eo vivente uti non
cepit quia mandatum hic re in
tegra morte mandatoris expira
vit non habet solus officium iudicandi
set non tamen mortem illius iurisdictione
uti cepit talis de mandata vice
sua et illius poterit adimplere.
Idem episcopo lincoliensi.
Cum in iure peritus existas. pro ea quam su
stinemus ab aliquo sub hac forma
mandatum auctoritate quam fungimur
nimium go ut talem de nunciees excommu
nicationis sine subiacere actum sed man
dato apostolico hesitanti ab aliquo si sit
fides an mandatum hic exequi te
neatis super quo hic tamen damnum consensum
quod non de mandato sed apostolico certo exequi
teneris exequi non cogeris quod mandatum
de pisien et trecensi episcopis et abbati
sancte genovefe.
Cum olim abbas et conventus vir
giliacensi sua nobis conquestione mon
strassent quod comes altisiodorensis
quoddam stagnum molendinum dom
infra eorum construere intelabatur
in ipsorum preiudicium et grauamen episcopo
et thesaurario niuernensi commisimus
causam ipsam per quorum litteras accepimus
quod lite sic petitionibus eorum contestata
receptis utriusque testibus et attestatio
nibus publicatis cum sic dictis testium
in partes fuisset postmodum dispu
tatum tandem pars comitis proposuit
quod de dampnis in nemoribus et rebus
aliis datis super quibus testes deponere
videbantur cognoscere non debebant
cum in rescripto nostro nulla de damp
nis mentio haberetur etc. iudices autem in
flocuti sunt quod sic dampnis datis
a comite ad eos cognitio pertinebat
quo audito comes ad apostolicam sedem
convolavit unde ipsi iudices evo
catum et sic per se nec per responsalem
ydoneum comparentem excommunicationis
vinculo astrinxerunt etc. quia vero
super dampnis datis antequam lis fuit
contestata neque ad dictos iudices cognitio
pertinebat cum in rescripto nulla
de ipsis mentio haberetur nec ad ipsos
pertinuerit iure dicto prorogari tamen
procurator ad illa [illegible] intellig
solum in constitu [illegible] que in com
missionis lit [illegible] teris invene
runt expressa et postquam comes
publicatis attestationibus intel
lexit sic hiis fuisse depositum pro
tinus contradixit vos eosdem iudices
pronunciamus nimis iuste ante locutos
fuisse ac sepedictum comitem qui

ob hoc ad· ap· b̄sum̄ cōuolauit
excōnis sñia nō fuisse ligatum
I. dem senon̄· archiep̄o
Cum olim maḡr· s· et b· archidiaco
num et p̄positum ad uincē c̄uitas
sent et j· vin· dec̄· b· delegatis nris
nō defensi mouerunt delegati
sigilla uiolauit illorum et scripta
q̄ nob̄ fuiant p̄sentanda n̄ eru
buit aprire qui post mod' in nr̄a p̄
sencia constitutus ad ūsario p̄se
te in excusatōnem suam p̄posui
q' iudices p̄fatam pcessissent cōt
ip̄m et acta in scriptis minꝰ fideli
redegissent· vn̄ timens ne litt̄as p
rarent vrie scripta illorum aprire
q' suspicatus ad huenit
Sane si qd' expediret melius nota
uisset· ul' nō recepisset scripta sus
pecta ul' recepta nob̄ fideli' p̄se
tasset et ut ostendisset cām suspi
catōnis p̄pōite coram nob̄ p̄rea
cū n̄ cōq̄retur de iudice q̄ ei p̄p̄o
motu concessim' s; de illo potius
q̄ ip̄e duxit eligend' et iudices
nob p eum litt̄as destinassent de
ip̄o p̄r̄ cōq̄rentes ūb ip̄ius fidem
nō duximus adhibendā s; ut in
eo saltem puniret' in quo pecca
uit q̄ acta iudicum q̄ temere
uiolarat ip̄m sic ñ debuim' no
luim' exaudire ne uideret' dolus
suus ei p̄sidium attulisse. Id
albro et cap'lo sc̄e m· lond.
coram dil' fil' m· diac̄ card' q̄m
d· et p· nūcio et cl'ico sc̄e agathe ad
ūsario tuo qui cum ecc'e eid' istius
s; absq; litt̄is de rati hitōne ad
ap· se accesserat· s; de rato cauiat
sub fideiussoria cautōne p̄porie
tuisti q' cum q̄dam in prochia
sc̄e m· in honore sc̄e agathe ecc'am
construxisset· alex· p̄· iii· cām s'
hoc albi sc̄i stephi et priori sc̄i ui
ctoris cōmisit qui p ecc'a sc̄e m·
diffinitiuam sniam ptulerunt
v'm capl'lani sc̄e agathes sine pe
re contēpsit· cumq; sup ead' ca
tozam t'ra· ep̄o p annū discepta
tum fuisset p̄s ecc'e sc̄e agathe
hor uitate supp̄ssa magrm· l·
bonon̄ canonici obtinuit· eidem
ep̄o in cāe decisione adiungi qui
cum cāe int'ee nō poss; ep̄c qui p
sequentes litt̄as mandabat ut si
ambo int'ee nō possent manda
tis ap̄l' exequendis ea ip̄e nicholaus
adimplet p̄dcām sniam cōfirmau
et j· suncausi' ecc'e sc̄e agathes
int' alia p̄posuit q' cum dec̄ ma
g'r iure suas alii delegasset ep̄c
admitte noluit delegati s; p'
appllonem ad nos interpōitam
solus in cāe cognitōne pcessit
et j· S; fuit ex aduerso q' ferri
ep̄c solus pcede potuit· cū ult'ie
cōmissionis litt̄as fuiss; in fauum
q' si ambo int'ee n possent p'dcis
ep̄c nichol' exequi pcuraret qd'
nō uellet· int' si p se ul' p alios

interee no possent qd raro l' nunq̄
contingeret. sz si no possent psonali
ter interee. idem G. card' latam ab
eod' ferent' epo sniam cofirmauit
et adūse pti sup hoc ppetuū duxit
silentium imponend'. Nos g' qd
ab eo fcm est. auct' ap. 9firmam'.
Ad ppoito sci dapnini. Sub d'uro
ym. x. canoniaus ianuen. cenq'
inť ipm ac p. aūe ianuen. ipte
obtinuit delegari. 7 idē nūs p
missas 7 gūes minitias tunta
ris sue intus negat psnia cpe
re a q. ql. sup dco .x. lit' optionem
pelinqs ut exceptis canonicis
ianuen quos ciu sint eius socij nu
to lit' ps adūsa suspectos in ciui
tate ul dyoc' ian. in ql nisi sint
iuri pitudi iudicem eligat cora
quo qd timmet' cu aucte nra
districte pcipias ut eand' cam
iux' rescripti ad te optenti te
nore ap. re. fine debito tmi
nare pcuret. Ad hoc. Cu ep̄o
rum contingat interdū q laici 7
j. in sr' requisiti sunt cu qs co q
rrun in se a suo epo post ap. ad
nos legitime interpositam ul a
lias iniuste excōis sniam pmul
gatam 7 nos iudicib; damus i
mandatis ut si e ita iux' forma
ecce absolonis illi impendant
benefitum l' eandem sniam denūti
ent ee nullam a cepe patus sit
pbare se nullam ante q uocem ap.
emitteret. ul alias iniuste hi sniam
pmulisse an ptonibz tn admissis
liceat iudicibz excoīcatis absol
uere ul denūciare sniam ee nulla
ad qo. t. x. q cum quis cōqritur
se post ap. ad nos legitime inter
positam excoīcationis fuisse nodt
cum semp intusq; ptis ptones sint
admittende anq; ad decernend'
sup hoc aliqd pcedatur. p qs deniq;
apparebit an absolone indigeat
9qtus ul denūciand' potius sit
no ligatus in eo uo casu cu excoi
catum iniuste quis se asserit uix
ul nunq; e eius anq; absolut' fuit.
pbo admittenda in si tuc tn cum
asserit in excōis snia intolerabi
lem errorem fuisse patet exp̄ssi
ad q pband' admittit' anq; abso
lonis gram consequtur. Vm si ppo
nat se simplr excoīcatu iniuste
a cepe ad pband q iuste ipm excoi
cauit suas ptones postulet adm
ti ue e an absolonem illius aliqtr
audiend' tam 7 si p certo 9staret
in illum excōis sniam rōnabli
pmulgatam. tucio eet absolo i
pendenda hui iuste postulanti 7
no in hoc casu illū credim' iux' forma
ecce pinius absoluend' ut sic dem
ptonibz utriusq; ptis admissis utru
iuste ul iniuste ligat' fuit decnat'.
Pono. ul. messan 7 regin archiepis
ebli fre nro archiepo cusentin
dedim' in mandatis ut te p aliud

episcopum restitui faceret ad episcopatum et alia
quibus fuiat spoliatus quo restitu
to plenarie et corporalem ac pacifi
cam adepto possessionem si episcopus uiro
esset de dilapidatione suspectus uirum
prudentem et honestum prouideret
coadiutorem eius sine cuius consilio
nichil eorum faceret que ad ministrationem
pertinent temporalem quo adiutore in
tate corrupta ducentas libras parisiensium
mutuo de alienationis genere eorum
utrique auctoritate nostra districtius inhibentes
porro idem archiepiscopus corporis infirmi
tate grauatus commisit in hiis negocii
uices suas priori albi sancti spiritus de pratorio
mo ac demum thesaurario tusetrii
quorum processus nobis exhibitos de
fratrum nostrorum consilio cassauimus iusti
cia exigente quare uidelicet albas contra
mandati nostri tenorem ad uicem
de uiro de dilapidatione suspectus
esset episcopo eo non restituto processit et
archiepiscopus ipse tanquam uiam suo successori
esset officio decano albi committendo in
integrum uices suas hiis negocium
dictus thesaurarius non potuit demanda
re. reg. ix. precentori et magistro
P. canonico ambianensi.

Significantibus .G. milite et J. nato
eius nos nouiter accepisse quod cum
nobilis mulier iuliana uidua tenens
se pauperem contra eos super terris et re
bus aliis ad iudices litteras impetrasset
hiidem coram eis comparendo pro
ponere curauerunt quod cum dicte littere
suggesto mandato impetrate fuis
sent tacita ueritate quod nobilis esset
et diues pauperem se dixisset in eis
coram ipsis nisi requisito prius
domino sub cuius iurisdictione ipsi consistunt
et coram quo parati erant eidem exi
bere iusticie complementum non debebant
de iure per tales litteras conueniri.
Verum dicti iudices interloquendo pronun
ciarunt se per easdem litteras pro
cedere non debere et sic demum fuit a partibus
in quosdam tanquam in arbitros
taliter compromissum quod si infra certum
tempus in compromisso expressum causam iudi
cialiter non deciderent partes ad eorumdem iudicum
redirent examen. Verum arbitris
causam infra terminum negligentibus
terminare dicti iudices iurisdictiones
per formam compromissi hiis resumpserunt
a quibus id se sentientes grauari
quod scilicet hiis super quibus fuerant ab eis
absoluti litigare compellebant eos
dem ad nostram audientiam appellarunt.
Ideoque mandamus quatinus si est ita reuocetis
in irritum etc. Idem

Suspicionis causa certum iudicem assigna
ta non ipse qui forsan prouocatur ob certum
certi arbitri coram quibus est propositum fau
endat et ad quem omnia que ad huiusmodi arti
culum pertinent pertinere noscuntur possit ad
hoc terminum assignare. Ab ipso
quoque iudice cui sic iurisdictio sit et certe
quibus explicari non potest intellectum esse
commissa. hiidem ut conueniant si
discordes fuerint ut unus statim

ul' etiam concordit ad uocent e
quo duo t'alt' eor id faciat sunt
cogendi ne hi occone principale
negoti plus debito proroget. Idem
abb'i sce Genouefe.

Et. G. p litteras ap. conquerentibus con'a
te de epo london. q concessum ab eis
mutuum p'missso loco et t'mino n p
soluit pendente iudicio. J. laicus
qui in quantitate quadam eisd' mercato
ribus tenebatur in se etiam iurisd
ictonem sicut asserit uoluit pro
rogare ut si infra t'minu' constitu
tum p'dcam n solueret quantitate
exco'nis in p'sonam et interdicti in t'
ram suam s'nias p'mulgares. q'ss
hi occone a te latas decernimus n
ualere. cum et si alias iurisdcoi se ee
dicatis. q'r in dcm. J. nullam iur
dcone' hebas iurisdcois prorogatio
nulla nos sicut extitisse cum hi
delegata iurisdco ad alias p'sonas
nequeat prorogari. Idem.

Cum uicesimu' annum pegisse cum
potuisti in etate hi delegat' ce
cum constituto et J. etatem ead'
n p'tes scient' consentirent i eu'
qui annum xviii. transcendisse tu'
delegato ab illo alio qui' a p'ncip
(p)ipe no teneret. Idem.

Cum delegator ul' arbitror sicut
(m)onis reb' humanis exempto
eor offm expirauit. n aliud i'
delegatone aut compromisso fiu's
h'er ipsum. Idem.

m. ap. se. intendit p'inde nego
cus nos p's quibus ea dem committit'
Si iudex causis licet ex offo i'tro
ul' assensu partium p'coi a nobis
datur eisdem alii delegauit uices
suas cum delegato a principe id
concordat. e iure delegato ualle
bit ipsius. Idemq; dicend' e cu'
mandatur epo ut cum alio suor
conuidici mandatum ap'licum exe
quatur et tunc sine subdelegato ab
ipo epo reliqui duo p'cedere non
ualebunt. Is aut cui iniungit
ut p'sonalit' negotiu' exequatur
post dnm p'tes consentiant hoc
alius delegare p't. si inq'sitionem
fi ul' de exce'sis ul' de p'latis aut aliis
ministris p'uidi mandem' cu' i hui'
casibus industriam et fidem p'sone
cui talia committim' elige uideam'
Cetm salua legator se. ap. auc
nisi n cui commissum fuit p'dicare
crucem excoicare ul' absoluere ali
quos dispensare cum irregularibus ul'
iniungere p'nias. liceat. h' decreto aliis
demandare q' n sibi iurisdco h' cru
ministerium potius committit' in h' p'te
tantum ut conseruatores quos
plerumq; concedim' a manifestis in
iolenciis et iniuriis defende possit
quos eis committim' defendendos nec
ad alia q' iudicialem indaginem
exigunt suam ualeant extende
potestatem. Alex. iii. uniuersis
suffraganeis cantuar. ecce.

Cum non ignoretis quod venerabilis frater noster archiepiscopus vobis non solum metropolitico sed et legationis iure preesse noscatur. Sane licet idem archiepiscopus metropolitano iure audire non debeat causas de episcopatibus vestris nisi per appellationem deferantur ad eum, legationis tamen obtentu universas que per appellationem vel querimoniam pervenerint ad suam audientiam audire potest et debet, sic qui in provincia sua vices nostras gerere comprobatur. Eleutherio (?). Studuisti querere utrum de causa quam alium delegaverimus alius qui sit generalis in provincia legatus ante cognitionem vel postea cognoscere valeat vel commissionis iure expressum quod iudici delegato committitur valeat impedire. Respondemus quod cum mandatum speciale derogat generali, legatus commissione antiquiore facta tamen specialiter impedire non potest, et si secundum formam nostri mandati sententia fuit promulgata, non poterit ipse legatus nisi super hoc mandatum speciale receperit eam quomodolibet irritare, ipsam tamen si rationabiliter lata fuit confirmare valebit et executioni mandare. Innocentius III. sancti Laurentii in Lucina presbytero cardinali apostolice sedis legato.

Nisi specialis illa dilectio quam ad personam tuam gerimus et huiusmodi iustum modum nostri animi temperaret, pena docente cognosceres quantum excesseris qui spretis canonicis sanctionibus et consuetudine generali proprio motu pro tuo super instituto (?) electum episcopum de Troiana ecclesia ad partes Panormitanas de facto transferre. Ad quod translationem etc. Licet in regno Sicilie generalis sit tibi commissa legatio, ad ea tamen sine speciali mandato nostro non debuisti manus extendere que in signum prerogative singularis sunt summo pontifici reservata. Et si quedam et huiusmodi de speciali concessione sepe sint delegatis indulta, ut illorum videlicet absolutio qui propter sacrilegas manuum iniectiones in clericos sententiam excommunicationis promulgate sunt innodati, non ex ipso legationis officio iam licet legatis ut existimas, cum etiam tanquam legato tibi commissum extiterit quidam ex Panormitanis etiam posses sibi licere Messanensi, ut illam nisi per licentiam concessio sibi privilegio primatie Panormitane eadem ratione licet duos episcopatus unire vel unum dividere sine licentia speciali. Idem Bothoniensi (?) episcopo et capellano et subdiacono nostro.

Licet Troiani canonici ab initio dissensissent, tandem unanimiter consenserunt in fratrem Cassiensem Albinum in archiepiscopum eligentes, cuius electionem Portuensis episcopus tunc legatus examinari precepit, et sicut nuncius per fratrem Albinum nobis litteras presentavit, quem quidem legatum querimoniam continentes quod postquam electionem examinaverat et eam ad vestre deliberationis examen transtulerat, vos tamen direxistis electionem eandem malitiose nimis examinare preter super his etc.

de consilio fr̃m uiroꝝ examinatõe
sedãm tãq̃ui a n̄ suo iudice frãm
postq̃ negm̃ ad nr̃m fuã tũ sla-
tũ erant̃ censuum̃ tritẽ ꝛ iane
Id' sci ap' ꝛ sci leonis albib ꝛ ma
gr̃o R. arch' tullen.
Si fil' R. methen canonic' trima
uit q tum puestim ex ap se le-
ctam sci tudonis contulisse eid'
methen' archid' ad q̃ im ecce p̃-
sentatõ ptinebat asserens qd'
eod' in consulto conferri n̄ potuit
a legato canonicũ ipm̃ sr ead'
ecca molestare p̃sumit. Cũq̃
p his iuris h'at in concessione
p latus q̃ in p̃sentatõne prior
nec p iudicetur p̃lato si qñ p ap-
se legatum eo inconsulto ecca
concedatur. m̃. q̃. dcm̃ archid' ut
ab eo sr hoc molestatõne desistat
ap' re. cogatis. Id' illustri regi
francorum.
Sicut ille q̃ nich ignorat ꝛ s. ex p
te tua q̃rimoniã accepim' q' cu
legatus eẽt certa rõne suspect'
ex fines regni francoꝝ i tãtum in
eam uidẽ suam p'mlgauit ꝛ s
tue magnificencie ꝛc. q ꝛ si fine
regni francoꝝ exierat. ñ dũ tñ
fuerat tnunos sue legatõis
egressus cũ nõ solũ in regno fra
coꝝ s; in uicen. lugd' ꝛ bisũtin
p̃uinciis iniũcta sibi a nob leg
tõnis sollicitudinẽ suscepisset
Greg' ix. pũ arche ies.

Dolentes ꝛ s. f. t. legatõnis offm
in p̃uincia tua diucius q̃ uiuted'
ita tñ q si legatum ad p̃es illas
de latẽ nr̃o contigit destinari exe
cutõnem ipius officij q̃ diu lega
tus ipe ibi fuit p se ap' reuerencia
oĩo dimittas. Idem.
Prouiciatis p inectõne manuum
in uolentas ecce Roñi legati qui
de latẽ ipius mittuntur ex p̃ui
ciam sibi cõmissam ul' ibid' sitq̃
manuũ iniectores illic q̃tigit
accedere aliũ ꝛ qui eccas ꝛ suas
p̃terea legatõnis sibi uendicãt
dignitatem ꝛ subditis q̃ uis i sua
p̃uincia existentes b'ñficiũ abso
lonis impcii ñ possint ñ de spã
li gr̃a nisi ꝛ istis amplius a se ap
concedatur. Idem
cum in dubium eẽ uolum' qui leg
tor ap' se statuta cõtra i p̃uĩcia
sibi cõmissa duxerit tãq̃ ꝑpetua
s; eand' post modũ sint egressi
decis aut si cã dixerit aliq b'
delegandas cum uir'dã illor ex
spiret. si añ illor discessum h'oꝝ
citatõ nõ p̃cessit.
Officij nr̃i debitum remediũ iniũ
gilat subiectoꝝ qua dũ eoꝝ h'onã
excitium dum scandala remoue
mus nos in ipoꝝ quiete quiescim'
ꝛ fouem' in pace p'uide p̃senti dec'
to statuim' ut ecce romane le
gati q' plenam legatõnem opti
neant siue a nob missi fuint sũ

I

suarum preterea ecclesiarum legationibus
uendicent dignitatem ex ipsius
legationis munere conferendi bn
ficia ullam habeant potestatem nisi
hoc alicui dictum uis specialiter indul
gendum q. tamen filiis nostris legatio
ne fungentibus uolumus obseruar
i. Qui sit. eas. et si quis qui sicut honoris
prerogatiua letantur sic eos auctoritat
fungi uolumus amplior. Ex synno
do iohannis sexti. de offi iud or
centto sanam et. Habeant gr episcopi dinar
singularum urbium in suis dyoc
ulli am potestatem adulteria et scela
inquirere ulcisci et iudicare sed
quod canones censent absque impedi
mento alicuius et cum opus fuit
publicam conuocent auxilium non
ad predicandum sed potius ad ea que dei se
placita persequendum. Aug. pp.
Si sacerdos sciat per certo aliquem esse
reum alicuius criminis uel si confessus
fuit et emendare noluit ni iudiciari
o ordine quis probare possit eum non
debet nominatim arguere sed indeter
minate sicut dixit xpc unus uestrum
me traditurus est. Sed si ille cui dampn
um illatum est petierit iusticiam
potest excommunicare actorem dampni
licet ei confessus sit. Sed tamen non noia
tim potest eum remouere a comunione
licet sciat eum esse reum quia non ui
detur scire sed ut deus. Sed debet eum amo
nere ne se ingerat quia xps iudam
a comunione remouit. Alex. iii. floren
episcopo
rem ab ecclesiarum prelatis ecclesiastica sntia
in malefactores aliquos promulgat
rata debet et firma consistere usque
ad dignam satisfactionem inuio
labiliter obseruari. Quod sit. eas. et si quis
plebanus sancti pancratii in clericos
uel laicos parrochianos sententiam ro
nabiliter tulerit eam facias inuio
labiliter obseruari et eam usque ad dignam
satisfactionem et absque eius dem plebani
conscientia non relaxes. De cant. ar
episcopo et eius suffraganeis
Cum nos plurimum opteat ordinatione
ecclesiarum differre pro eo quod quibus nobis per
ninum ydonee presentant aut inter
nos et presentatores alia de causa radix
dissensionis emergit et. Sed u. eas. et
si quis in uacantibus ecclesiis in quibus
ecclesiastica persona presentationem non
habet uel quod persone minus ydonee pre
sentantur uel alia de causa de iure pre sent
non potuit restituere in eis ap. rec
ponatis ydoneos qui de licant
fructus percipere et eos aut in utili
tatem ecclesiarum expendere aut fructus
futuris personis fideliter reseruare
Idem cant. archiepiscopo
Ex parte tua et. quia nos consulere uo
luisti utrum illorum absolutio tene
at qui occultatis excessibus pro quibus
excommunicati fuerant absolutionis bn
ficium per se ap. meruerunt sui excu
satione nis causam aliam pretendentes t.
R. quod si ita est constiterit debes eos
ecclesiastica cen. compellere cum literis tuis

vel ûitatem continentib3. ap. se
redire. Si û id ē nō gsuīt. 7 eos sus
pectos h'uīs qđ confessi nō fuīnt ûi
tatem ip̄os compellere debes etiā
maiōre. q' ûitatem confessi fue
rint p'gōnem p'iare. Delecti. ūj.
significauit nob'. t. f. q' quid' de
gvochianis tuis cum p' illicita cō
sanguinitatis 7 affinitatis copla
excōne notant'. ad iudices remo
tōres. ab. ap. se. lrās impetrant
p' eam ab excōne fuīnt absoluti
q' dn̄i delegati ad locum ûi testes
p'duci ualeant nō accedūt. nec a
liquos p' eoꝝ receptōne tūs mittūt
in p'nominata nephariā gium
ctōnis copla remanent. 7 cū debi
tum nō sortiūt' effcm̄. 7 c̄. Cū itaq3
p' malicia ul' desidia iudicis dele
gati nō debeat quis ad remane
d' in copl'a cōiunctōnis iniq̄ suf
fragium inuenire. tale d̄ni. t. f.
respondum q' q̄tiens ea q̄ p'dixim'
in tua diȳoc̄ euenire contigit lici
te pot' tales absolutos in p'stinā
excōnis snīam renotare ip̄os q'
tam diu ead' snīa tenere ligatos
donec cā in receptōne testiū. 7 in
aliis legittimū incipiat h'rē p'gs
sum. Intō. ūj. Amitano arep.
Quanta deuotō religiosoꝝ. 7 c̄. ad
audiēam nr̄ām nouis p'uenisse
q' monachi. canonici. 7 alii r. la
res tue p'uincie cum deberent
potius in claustro iugit' r̄laria cō

stituta diuinis obseq'is uigila
re de obedienciis 7 reddit ib3 quoꝝ
curam gesserunt pecunia cong'
gata. claustrum abhorrentes
p' curias p'ncipum 7 potentū dis
currere nō uerent' 7 c̄. ᷈q. ᷈q. q̄stuūq3
tales inueneris n̄ ad gmonitōnem
tuam resipuint. ut pp̄'ū i maīb3
p'latoꝝ suoꝝ sīl difficultate resi
guent contuend' in utilitatem
conū sed alīis consiliū 7 r̄larem
uitam obseruent. si p'lati eoꝝum
p' tuam gmonitōnem id exequi
negligent' obtinuerint p' suspen
sionem officii 7 b'n̄ficii. ap. re. cō
pellas. Id' R. otħ arepō 7 ei suffrag.
Cr̄ q̄ p'uidam maliciam p'uiloꝝ
pene certe sunt in canonib3 con
stitute q̄c sic latas a uob' intēdum
in subditos uris inuiolabiles ob
seruari. ita latas ab aliis debetis
inuiolabilr' obseruare. 7 c̄. ᷈q. ᷈q.
sinīas q̄s clericoꝝ. epc dixit in sub
ditos suos canonice p'mulgandas
7 uos ip̄i seruetis 7 a uris subditis
faciatis inuiolabilr' obseruari.
Cū ū fr' arepe cum excōnis snīa p'
appllōnis n̄ suspendat' obiectum
si quis excōicatur ab epō de iniusta
tibi fuīt excōne conq'stus ad ip̄m
ei q'st eepō deferens absoluend' sed in
ecc̄e formam remittat qui sīuo
luit illum absoluere cū recepta in
iratoria cautōne absolōnis ei mu
n' potuis exhibere ita tn̄ q' n̄ ē legitie

constituit eum contra iusticiam excōmunicatum
fuisse et debito sibi tunc animi proprie placiat
ut tu eo de quo fuit erronee notat
eidem episcopo satisfaciat competenter. quod si
facere contempserit eum mentionis
sententiam ap. te reducere non obmittas
Idem turonen. archiepiscopo.
Duo simul et cetera. Consul. et cetera. R. quod cum sit
in canonibus diffinitum primates et
patriarchas nichil iuris preter ceteris habere in
epistolam sacri canones concedunt
et prisca illis consuetudo contulit
ab antiquo. ita ut secundum nicenam
sinodum sua privilegia servientes eorum preterquam
si ap. se. aliquem eorum ut rectorem illis
quorum speciali privilegio decreverit hono
rare crediderunt cum coram te noluerunt
stare iuri conpellendi non debuerunt an
ditiani patriarche subire non esset ap.
ad ei audiendum preferatur aut ei a
liquod super hoc a se. ap. sit indultum.
Idem turonen. archiepiscopo.
Quod sedem ap. et cetera. Illos sicud consulu
isti utrum si aliquis infirmitate vel
aliqua iusta causa detentus aliquem suffraganeorum
neorum tuorum consecrare non posses
aliam ecclesiam tuorum in ecclesiasticis liceat
eum committere et esset et cetera. co. et cetera. R.
quod in tali articulo constituto et tu
as vices ut deum est et committere liceat
et consecrandus tamen debet ab eo
consecrationis accipere cui eas duxeris
committendas dummodo catholicus habeat
et impedimentum ei ex subtractione
gratie se. ap. non obsistat. Idem episcopo elyen.
Pastoralis officii et cetera. Ex parte tua fuit
nobis supra requisitum utrum si aliqua causa fuit
ad archiepiscopum per appellationem dela
ta possit eandem iure ordinarie po
testatis suffraganei sui subdito
delegare vel causa ad ipsum in eundem sic
commiserit. Unde suscipere delegatam
ad quod R. quod archiepiscopus ipsum ad suscipien
dam delegationem huiusmodi compellere
nequit. Sunt tamen in certis exceptis
quibusdam articulis nullam habeat po
testatem licet episcopus suus eius sit me
tropolitana lege subiectus et cetera.
Preterea postulasti an alicui liceat sine
speciali mandato ap. se. delegato qui
reum propter contumaciam manifesta
excōmunicationis vinculo innodavit vel petitorem
causa rei servande in possessionem petitoris
induxit. velut humanis exemplo
eidem volenti iuri parere absolvendi bene
ficium impertiri et possessionem restituere
infra annum sufficienti recepta prius
cautione ad quod dicimus quod cum dele
gatus quantum ad illud sit maior
ordinario sine mandato summi pon
tificis excōmunicatis ab huiusmodi delegato non
potest per alium preterquam in mortis articulo
absolutionis gratiam obtinere non forsan
delegatus talis exstiterit cui alius
succedat in honore ac honore. non
per alium quam per summum pontificem
recuperare poterit possessionem amissam
redemptam nec alius post annum verus
efficiatur possessor coram ordinario
vel si eius copiam habere nequiverit coram

publicis et honestis personis ut qui
per scriptionem interrupit annualem
offerre ac prestare quantum iuri parebit
potiorem cautionem ut sic post annum
recuperare possessionem per se aliquatenus merea
tur. Idem archiepiscopo Senonensi.
Licet in corrigendis excessibus ap
pellationis sit diffugium interclusum
et ideo presens episcopus a nobis receperit in man
datis ut tam circa viros religio
sos quam et clericos seculares sue iurisdictio
ni subiectos quicquid iusta et gravia co
mittens sponte inquirat et corrigat
appellatione remota que viderit corrigenda statu
ens ad reformationem eorum que sunt re
ficienda et honestum quia et in interdictionis
nostre nec sunt necesse debuit iurisdi
ctioni per mandatum huiusmodi derogare.
Auctoritate presentium duximus declarandum
quod si in inquisitionibus ab eodem episcopo
pro tanquam delegato sive tanquam ordina
rio faciendis aliquis casus emer
serit in quo licitum sit ad sedem
metropolitanam appellare, predicti occasione
mandati auctoritati tue quominus
ad te tanquam ad metropolitanum ap
pellari valeat nolumus aliquatenus
derogare. Idem in generali concilio.
Irrefragabili constitutione sancimus
ut ecclesiarum prelati ad corrigendum
subditorum excessus maxime clericorum
et reformandos mores prudenter ac
diligenter intendant ne sanguis
eorum de suis manibus requiratur.
Ut autem correctionis et reformationis of
ficium libere valeant exercere decer
nimus ut executionem ipsorum nulla con
suetudo vel appellatio valeat impe
dire nisi formam in talibus excesse
rint observandam. Excessus vero
canonicorum cathedralis ecclesie qui con
sueverunt corrigi per capitulum per ipsum
in illis ecclesiis que talem hactenus con
suetudinem habuerunt ad commoni
tionem et iussionem episcopi corrigantur
infra terminum competentem ab episcopo
prefigendum. Alioquin extunc episcopus Deum
habens pre oculis ipsos ut animarum cura
requirit per censuram ecclesiasticam corrigere non post
ponat. Ceterum si canonici absque
manifesta et rationabili causa maxime
in contemptum episcopi cessaverint a
divinis episcopus si voluerit nichilominus celebret
in ecclesia cathedrali et metropolitanus
ad querelam ipsius tanquam super hoc dele
gatus a nobis taliter eos per censuram ecclesiasticam
cognita veritate castiget quod metu
pene talia de cetero non presumant. Pro
videant itaque diligenter ecclesiarum pre
lati ut hoc salutare statutum ad que
stum pecunie vel gravamen aliud non com
mittant sed illud studiose ac fideliter
exequantur si canonicam volunt ef
fugere ultionem quoniam super his apostolica sedes
auctore Domino attentissime vigila
bit. Idem in eodem.
Quoniam in plerisque partibus intra eandem civita
tem atque dyocesim permixti sunt popu
li diversarum linguarum habentes sub una fi
de varios ritus et mores districte

precipimus ut pontifices huiusmodi civitatum
sive diocesium provideant viros ydoneos
qui secundum diversitates rituum et lingua
rum divina illis officia celebrent et
ecclesiastica sacramenta ministrent in-
struendo eos verbo pariter et exemplo. Prohi
bemus autem omnino ne una eademque civi
tas sive diocesis diversos pontifices ha
beat tamquam unum corpus diversa ca
pita quasi monstrum. Sed si propter predictas
causas urgens necessitas postulaverit
pontifex loci catholicum presulem
nationibus illis conformem provida de
liberatione constituat sibi vicarium
in predictis qui ei per omnia sit obediens
et subiectus. Unde si quis aliter se ingesse
rit excommunicationis se noverit mucrone
percussum et si nec sic resipuerit ab omni
ministerio ecclesiastico deponendum adhibi
to si necesse fuerit brachio seculari ad
tantam insolentiam repellendam.

Inter cetera que ad salutem
spectant populi christiani pabulum verbi
dei permaxime noscitur sibi necessarium
quia sicut corpus materiali sic anima
spirituali cibo nutritur eo quod non in so
lo pane vivit homo sed in omni verbo quod
procedit de ore dei. Unde cum sepe contin
gat quod episcopi propter occupationes multipli
ces vel invaletudines corporales aut
hostiles incursus seu occasiones ali
as ne dicamus defectum scientie quod in eis
reprobandum est omnino nec de cetero tolerandum
per se ipsos non sufficiunt ministrare
populo verbum dei maxime per amplas dyo
ceses et diffusas generali constitutione
sancimus ut episcopi viros ydoneos ad sancte pre
dicationis officium salubriter exequendum
assumant potentes in opere et ser
mone qui plebes sibi commissas vi
ce ipsorum cum per se idem nequiverint
sollicite visitantes eas verbo edifi
cent et exemplo quibus ipsi cum indig
uerint congrue necessaria subim
nistrent ne pro necessariorum defectu com
pellantur desistere ab incepto. Unde
precipimus tam in cathedralibus quam
in aliis conventualibus ecclesiis viros
ydoneos ordinari quos episcopi possint
coadiutores et cooperatores habere non
solum in predicationis officio verum et in
audiendis confessionibus et peni
tentiis iniungendis ac ceteris que ad
salutem pertinent animarum. Si quis
autem hoc adimplere neglexerit di
stricte subiaceat ultioni. Hono
rius episcopo assisinati.

Conquerente yconomo monasterii
sancti benedicti montis sublacensis nobis inno
tuit quod tu ultra eius clericis non con
tentus quod in ecclesiis seu capellis eiusdem
monasterii debes exhibere a quibus de eorum
procurationem exigis quod ad dandam
procurationem minime sufficere probatur
petens ut specificares quod ra
tione iuris episcopalis competerent in eis
quorum quibus de specificatis lis fuit
legitime contestata. Nos autem inspe
ctis probationibus et que ab utraque parte fue
re proposita intelleximus determinandum in

ecclesiis seu capellis tue dyoc. ad mo
nasterium ipsum spectantibus habeat canoni
cam obedientiam subiectionem et reue
rentiam institutionem et destitutio
nem correctionem reformationem
ac censuram ecclesiasticam iurisdictio
nem quorumcumque omnium ad forum ec
clesiasticum de iure spectantium pe
nitentias et sacramentorum omnium que
ab episcopo sunt recipienda collationem
synodum et synodaticum sui cathe
dratici nomine duos solidos cer
tam decimationem visitationem ex
ac mortuariorum aliaque ita quod cum
ad eas uisitandas accesseris non
amplius procurationis nomine requiras
ab eis nisi quantum pensatis facul
tatibus earumdem moderate possunt exi
bere nec plus a ceteris capellis eiusdem
dyoc. in procurationibus honeste
et infra. Tu autem huiusmodi iuribus in predictis
ecclesiis contentus existens non amplius
ab eis exigas preter moderatum cathe
draticum quod iure communi [illegible] Si ma
nifesta et rationabilis causa exegerit cum
caritate postulandum subsidium ab aliis ec
clesiis eiusdem dyoc. pro necessitate tem
poris sustinendi. Idem abbati et con
uentui sancti remigii remensis.
et infra. Attendentes ergo quod inde
cens est ut ueniente episcopo in mo
nasterio tuo uisitationis officium
exercente seculares intersint per quos
possit in claustro dissolutionis ma
teria prouenire firmiter inhibemus

ut nullos de cetero seculares in capitulo sin
ne duos uel tres de canonicis ecclesie
sue in decenti habitu alios quos expe
dire uiderit religiosis adiunctis
secum in uisitationis tempore introducat.
Idem episcopo tarracon. et archidiacono roth.
Dilectus filius abbas monasterii rothom.
exposuit quod tria per eiusdem [illegible] quos
homines v. parochiarum pro suis ex
cessibus soluere compellunt ad suum
spectat monasterium ab antiquo
et infra. Cumque Innocentius papa predecessor noster uobis
dederit in mandatis ut auditis hinc
inde propositis causam remitteretis ad eum
sufficienter instructam dictus episcopus pro
cessum [illegible] impediunt oc
casione cuiusdam statuti quod sit quibusdam
ecclesiis quo ad legem dyocesanam
priuilegiata extitit per eodem uenerabili predictus
abbas nobis humiliter supplicauit
ut cum citatione causa exemptionis et deci
sio ac eiusdem ad legem iurisdictionis
pertinere noscantur non sinentem sine
memoratam procedere negotii processum
ultius impediri. Cum igitur predicta
de lege iurisdictionis existant et [illegible]
his sine quo non obstante procedatis in ne
gotio iuxta traditam uobis formam.
Gregorius ix. episcopo suanensi.
Grauiter gerimus quod cum in sancte marie de
orbitello et quedam alia ecclesias exi
stentes in tua dyoc. ad monaste
rium sancti anastasii de urbe specta
tes ullam iurisdictionem habeas ordi
nariam aut et delegatam occasione

I

litteras nostras quas super correctione cl-
ericorum tibi transmisimus in eas metas declar-
amus eas de suspensionis sententia
promulgatis quas abbas eiusdem mo-
nasterii eos corrigere sit paratus et cetera.
Nos quod si est ita prudenter corrigens pre-
ceptum quod minime proinde acceptasti
[illegible] sententias sine difficultate re-
[illegible] dem.

Is quibus ex officio in certis casibus com-
petit illos absoluere qui pro violen-
ta iniectione manuum inciderint
in canonem sententie promulgate licet
illis huiusmodi absolutionem committere cum
uiderint expedire.

Romana ecclesia et cetera. prohibemus quoque ne
remensis archiepiscopus in diocesibus suffraganeo-
rum suorum foraneos officiales con-
stituat. Et cum metropolitanus
ne suorum suffraganeorum immediate
dyoceses ut in eis quicumque propria iu-
dice disponent aliquid nec aliud a-
gant canonica prohibeant insti-
tuta neque quoque hoc possint in illis
per alios exercere nec pro eo quod causas per
appellationem delatas ad ipsos possint in suorum
suffraganeorum dyoceses delegare si
mihi licet eis tales officiales con-
stituere in eisdem qui eorum uice cum
appellatur ad ipsos citationes uel in-
hibitiones faciant seu cognoscant
in hac parte rebelles. Et in causis per
appellationem deuolutis ad eos iurisdictionem
iam optinere noscuntur. Preterea quod licite
possint si illis committere uices suas

non sit autem in aliis in quibus non de-
uenitur appellando et idcirco non de-
bent aliquos constituere pro cita-
tionibus in futurum causis appellationum
et inhibitionibus faciendis. Si uero ali-
ud romane ecclesie circa casum istum
officialium de consuetudine op-
tineat specialiter a quibus et si a consue-
tudine huiusmodi possint prouinciarum
constitutionem prohibitiones ne procedant
in causis postquam ad romanam curiam
appellatur statuerit inhibemus
officiales et remensis archiepiscopi quod dum
in sua prouincia uel extra illam ex-
titerint in suffraganeos suos uel
[illegible] uel suspensionis uel excommunicationis pro-
ferre sententiam si attemptauerint et ipsi
idem ab officialibus metropolitanorum
ipsorum suffraganeos quibus ob re-
uerentiam pontificalis officii de-
ferri uolumus in hac parte precipimus
obseruari. [illegible] Cumio (?) archiepiscopo
et sancti leonardi albi salernitano.
Ex litteris uestris accepimus quod cum causam que
inter abbatem et conuentum de officio
fosse noue ex parte una et [illegible]
abbatem et conuentum monasterii [illegible]
caneri ex altera super quibusdam possessionibus
monasterii sancti petri de almasia u-
celatum et cetera. quia apostolus dicti monasterii
proposuit quod huiusmodi non poterat aduocati
munus super officium implorando tu frater
archiepiscope de magistro R. chaotino
ad exhibendum in causa ipsa patrocinium
compulisti uirum fratrem G. caneri monachum

apposuit in p̄iudiciū eiusd' mona
sterii scīi eo q' dec̄ ⁊ ix· clīci ⁊ dome
stici sui s̄ erat ⁊c̄· cū· q̄· hoc n̄ ob
stante in neg̃o ipo rōne p̄mia p
cedat. G. reg' iv.
Iudicis offīm ubi q̄s p actōne expost
uel ut cum restitutōm in integrū
p̄ncipalit̄ postulat· litis cōtestatō
nem exposcit· alias aūt ⁊ post· ig̃
sum t̄āe pot' ad hoc sine litis cōte
statōne p̄ri recurri. G. reg' aug'
anglor̄ ep̄o.
Cum certum ⁊c̄· sit honoris ista
distinctō ut ip̄e prior ⁊ maior h̄e
atur qui prius cū in unitatis cōsi
lio ⁊ concordi actōne fuit ordīa
tus. Idem.
Siquis uenit ɔ̄ decretum ep̄i ab
eccā abiciatur· in libro regū le
gitur qui nō obedierit p̄ncipi
morte moriatur· ⁊ in ɔcil' agat'
p̄ceptum· q̄d anathatizet. Leo pp̄
Legebatur in litis tuis q̄ fr̄· ca
tus canonicus de obedientie sponsio
ne conscrip̄serat in quo signum
p̄debatur iniurie· nō n' necessitū
fuerat ut obligaretur scripto qui
obediā suam p̄ciam uoluntā
rij aduenit offō comp̄baret. Cle
mens p̄ncipes t̄re ⁊ ceteros | omīs pp̄
⁊ omnes ep̄is obedire b̄s petrus
p̄cipiebat ⁊ inno· iii· ibi.i.pol.eu.
Illud dn̄s in lō petro ⁊c̄· Cū sp̄ualia
a sint tp̄alib; digniora ⁊ obe
diencia melior sit q̄ uictime ⁊

aslultare magis q̄ adipē arietū
offerre· nō debuerat h̄ri desem
ep̄e p tp̄ali cōmodo in obedīe no
tam incurrere ⁊ ap̄licis iussiōib;
ɔ̄ire. I. d' illustri ɔstāt̄· ip̄atori.
Solite benignitatis affcū ⁊c̄· mira
ta est imp̄ialis sublimitas q̄ te
nisi sumus in n̄ris lr̄is increpare
hinc aūt tue āmiratōni n̄ cām
s; occōnem p̄buit q̄ legisti beatū
petrum ap̄lor̄ p̄ncipem sic scp̄sis
se subditi estote omī h̄uane crea
ture pp̄ dm̄· siue regi tāq̄· p̄cellēti
siue ducib; tāq̄· ab eo missis ad
uindictā malefcōr̄ laudem uo
bonor̄ ⁊c̄· v̄m si p̄sonam loq̄ntis
⁊ cor̄ ad quos loq̄batur· ac uim lo
cutōnis diligentius attendisses
scribentis n̄ exp̄ssisses tam̄ ītellcā
sciebat n̄· ap̄ls subditis suis er
cos ad humilitatis mitū p uoca
bat· scilicet sip hoc q' dixit subditi
estote· sacerdotib; uoluit ip̄one
iugum subiectōnis ⁊ eis p̄latōis
auctoritatē afferre· quib; eos sub
ditos eē monebat· sequetur ex h̄
q̄ ⁊ seruus quib; in sacerdotes im
perium accepisset· cū dicat' oī hu
mane creature· q' aūt sequitur
regi tāq̄ p̄cellenti n̄ negamus
q̄n p̄cellat imp̄ator in tp̄alib;
illos dūtaxat qui ab eo suscipiūt
tp̄alia s; pontifex in sp̄ualib; an
cellit· q̄ tanto sunt tp̄alib; dig
niora q̄nto anima p̄fert' corpi

licet nō simplr̄ dicā fuit. subdi
ti estote. s; additum fuit. ꝗ̄ p̄ clīn.
nec puire sit sub scriptum regi p̄
cellenti. s; interpositum forsitan n̄
sine cā tamq̄ qd̄ aū sequit̄ ad
uin. mā. lau. uo. bo. intelligend
nō ē. q̄ rex. ul̄ impator sr̄ bonos
& malos gladii accepit potātem
s; in eos solum in qui utentes ḡ
gladio eius sunt uir. dcōi cōmissi
& i. potuisses aūt p̄rogatiuā sac̄
dotij ex eo intelligere potius q̄ dcm̄
est nō a qiolz s; a dō nō regi sed
sacerdoti. nec de regia stirpe sed
de sacerdotali p̄sapia descendēti
de sacedotib; uidelicet qui erant ī
anathot. ecce constitui te sr̄ gēs &
regna ut euellas & dissipes. edifi
ces & plantes & i. p̄terea nosse debu
eras q̄ fecit deus duo magna lu
minaria in firmamēto celi lumi
nare maius ut p̄esset diei. luminare
min̄ ut p̄eēt nocti utrūq; magnū
s; alterū maius ad firmamētū ḡ ce
li. hoc ē uniu̅sal̄ eccē fecit deus
duo magna luminaria. i. duas
instituit dignitates q̄ sunt pon
tificalis auctoritas & regal̄ pote
stas. s; illa q̄ p̄est diebȝ. i. spūalibȝ
maior ē q̄ uo carnalibȝ minor
ut quanta ē int̄ solem & lunam
tanta int̄ pontifices & reges dif
fēncia cognoscatur. hec aūt si p̄
dent̄ attendēt impatoria celsitu
do. n̄ facēt aut p̄mittēt cōstantino

pol' p̄triarcham magnū qd̄ & ho
norabile mēbrum eccē ē ius. scabel
lum pedum suor. tui scilicet p̄te
sedere. cum alii reges & p̄ncipes
archiepīs & epīs suis sicut debent re
ūent̄ assurgant & eis iux̄ uene
rabilem sedem assignēnt & i.
slos aūt & si nō incr̄pando sr̄ psum
i. potuissem tū rōnabli̅ increpa
re & i. slob. n. inbō petro sr̄ oues
xp̄i cōmisse dicēte dno pasce oues
meas nō distinguens int̄ has o
ues & alias ut alienum a suo de
monstraret ouili qui petrum &
successores ipius magistros n̄ cog
noscēt & pastores. ut illud tamq̄
nouissimū omittam q̄ dō dixit
ad petrum & in petro dixit ad suc
cessores ipius. qd̄ cūq; ligaueris sr̄
tiam erit ligatum &c. sub exepti
enis qui dixit q̄cūq; & i. verū aūt
imperatoriam excellenciam ad bo
num & utile p̄lurās incas duxeri
m̄ inuitandam. vtū n̄ & iusta su
gerunt & honesta. tua sollicitudo
discernat. Cū n̄ nisi ad utilitatē
eccē & t̄re ierosolimit̄ subsidiū
nos te meminimus inuitasse i. d'
ecō floreū.

Per tuas nob' litt̄as & i. postulasti
p. ap. se oraclm edoceri. vtr̄ quis
p ordinem subdiaconat' a pon
to. susceptum a debita t̄ reuerencia
a subtrahat. ad q. br̄. R. q & si
decens sit ut illis q̄uī conuenit

ate mr alios t subditos deferatur
quos benignitas aplica collone
ipsius ordinis honorauit p eam tm
ab obedia quam aliastibi debent
minime absoluunt. Id' costanti
nopolis patriarche.
Int. iiij. r. j. petitionem cc ecclas qs
tibi subici postulabas q patch con
stantinopol' ciuitas ceperit, qstat
patriarche immisme rendebant du
plici rone no dixim admittendam.
Juris namq ro postulat ut i eor
pudicium quibz eedem ecce sunt
subiecte. nichil ordinem de ipis cu
nec citati sunt nec conuicti nec p9
tumaciam se absentent. r. j. Sup
obedia uo quam ut tibi faceremus
impendi ab archiepo r epis reg
ni cipri. Similr postulasti fe idem
dixim rndendu cum r ipi eam tua
extitunt p motonem exempti qm
iudeh constaret eam erat inobe
diens r rebellis r in eor absentia
circa statum ipor no debuerim
aliquid innouare iusticiam tm no
negabim t cum eam duxis postu
landam. Idem.
Quod si hui r j. albes r sacerdotes
dyocesian alege tibi subiectos
qui ad tuam synod uenire con
tempsisit dum in ipa synodo
ducas aliquid statuendu q canoi
cis obuiet institutis. p cen. ec. ue
nire compellas r debitam obedie
tiam r reuerenciam exibere. Id'

Sci stephi r sci pauli albib; loni
prim eccas. sci iustini r sci j. de
monte r j. alios g ad reformatoe
earadem eccar diligenti sollicitu
dine intendentes uniuersis canoni
cis dedim in mandatis ut priori suo
in his q ad eum ptinent obedire
cumq omis iij. dixerat excepts
se obedire uelle concordit respon
dissent. pdci iiij. se q priorem in s
uiam erigentes licet de obedia suo
priori pstanda prestitissent corpal
iuramentum tm exibiti iurament i
inmemores suo priori p omia resti
terunt r cum p contumacia sua
nequissent ad debitam obediam
reuocari. dictus prior in ipos exq
cationis sniam pmulgauit. Cum
g p fati canonici ad se. ap. acces
sissent p scripturas autenticas et
uiuor testimonio platoz essem
de ipor contumacia certiores rece
pto sedm formam ecce ab eisd corp
alr iuramento ipis fecim absolois
bnfim impendi. pcipientes eis sub
debito iuramenti ut ad claustru
suum de quo exierant redeutes
priori suo sed dum deuote ac humilr
obediuient. Ideoq. q pfatos cano
nicos ut ad prioris sui obediam
reuitant p cen. ec. qpellatis r ne
de sua possint qtumacia gliari
ca gratis eos si uidis expedire ut
iuramentu q de pcendo mandatis
prioris p absolonis bnfo ipetu

supbe negauerant humiliter parare
peruenerit alioquin eos de fratrum consortio
penitus excludatis. Innocentius iiij. b. pr.
bro card. et capellano sancti laurentii in damaso.
Cum per ecclesia sancti laurentij in damaso
ex parte una et capellanos sibi subiectis
ex altera super sentencio aliisque articulis
diligentur eiusdem seruando decernimus
ut easdem capellarum presbyteri et clerici ca
pellarum qui nunc in ipsa ecclesia et qui pro tempore
fuerint manualem obedienciam reue
renciam et honorificenciam eidem
exhibeant et ad ecclesiam ipsam pro scru
tinio baptismo et capitulo celebran
dis conueniant temporibus consuetis
correctionem ipsius card. recipien
tes humiliter et excommunicationis et interdicti uel sus
pensionis sententias quas tulerunt in eos
et ecclesias eorum inuiolabiliter obseruan
tes quando autem ecclesia ipsa card. uacabit
capellani et clerici memorati eidem
ecclesie reuerenciam exhibeant omnia sup
dicta excepto quod de correctione excommunicatione
et suspensione ipsorum pro bono pacis
nostre prudencie reseruamus. Idem
Abbi sancti michaelis abradensis dyoc.
Dilecta in christo filia albissa que de
ambergensi cisterciensis nobis petitione
monstrauit quod cum ipsa plerumque ca
nonicas suas et clericos sue iurisdictioni
subiectos propter inobediencias et culpas
eorum officio beneficioque suspendat hiis
confisi ex eo quod eadem albissa eos
excommunicare non potest suspensionem huius
non obseruant propter quod ipsorum presumptionem
manet incorrecta. Quocirca mandamus quatenus dictas
canonicas et clericos ut albisse prefa
te obedienciam reuerenciam debitam
impendentes eius salubria monita
et mandata obseruent etc. cens. com
pellas. Gregorius ix. patriarche gradensi.
Dilecti filii archidiaconi et capitulum castel
lanum suam ad nos querimoniam detu
lerunt quod cum a castellanum episcopo exi
gens iuramentum preter formam ca
nonicam quod ceteri suffraganei
metropolitanis suis consueuerunt
prestare. hi idem conspicientes ex hoc
ecclesie sue preiudicium generari ad se.
ap. appellauerunt etc. Cum igitur non deceat
alium te fecisse quod ab alio tibi fieri nol
les. mandamus quatenus contentus forma canonica quam
nos a coepiscopis nostris nobis inmediate sub
iectis recepimus nil amplius a ca
stellano episcopo obtentu alicuius consue
tudinis exigas pretextu predicti iura
menti sciens nos eundem episcopum ab hu
iusmodi iuramento quo ad alios articulos
absoluisse uel denunciasse potius
non teneri. Idem priori fratrum predicatorum et ar.
ven. ohim ca. etc. regimen
Quocirca mandamus quatenus licet conuentus mo
nasterii sancti saluatoris messan. fuit
a sede apostolica hac uice eligendi potestate
priuati de gratia tamen eligendi seu po
stulandi decrevimus ipsius auctoritate nostra libe
ram facultatem mandantes eidem
ut cum ecclesia messan. uacet ad pre
sentationem suam confirmanda
spectet de iure fuit uel confirmanda

p̄sentent capl̄o messan. I de ar
cep̄o p̄bro sc̄e marie de urbe. Quam
catuinū ut p̄ bū p̄mum locū dia
conū sed' in subdiaconū tm̄ ꝛ sic
de reliquis optineant ordinē eatū
ꝛ si postius admittant̄ ꝛ q̄ maior
ē ordine ꝛ si postea sit receptus
ꝛ in portōne ꝑcipienda ēē uolum̄
potiorem ac minores face sīma
ꝯsueta. Id' arch̄o colocen̄.
[C]um inferior potestātem soluēne q̄at
nl' ligare. s; potior inferiorem ligȝ
ꝛ faciliter ꝛ absoluat ꝛ satis absō
nū uideatur. ut filius potestate
hēat in parentem. cū itaq; ecc̄a
tu monasterii de chuer ꝯstitutū
in firmien̄. archidiaconatu tue
dyoc. eccām exēptis cathedrale.
archid' firmien̄ i tantam p̄rū
pit temitatis audaciam ut in
ep̄m ibi consecratū eccām sua
ius dōnem exercere p̄sumat ꝛ j.
cū. q̄. p̄fato archid' auc. uir dic
tam ep̄m denūciatū exemptum
id districte studeas inhibere pro
uiso ut si ex hoc archidiacona
tus firmien̄ uira ledunt̄ i dyoc
tua. ū expedire uidis absq; iuris
alieni p̄iudicio recompensatōnem
illi facias ꝯgruentem. [I]d' lemo
uicen̄ archid' ꝛ p̄ori sc̄e radegūd'
pictauen̄.
[D]iuinis doctrina magisteri ꝛ j. cū. q̄. p̄
lator burdegalen̄ p̄uincie meā
p̄sencium ꝛ cathedralium caplōr
eadem nec nō ꝛ bituricen̄ capl̄i
s; p̄uisione q̄m int' bituricen̄ ꝛ
burdegalen̄ archiep̄os in cā p̄ma
cie diu tm̄ur faciendam requīrat
assensum quo habito p̄udentiam
uīram sollempnit̄ publicetis. si
qui ū ꝯsensū p̄stare noluerit uos
si sedentes publicatōi p̄dc̄e distri
cte ꝑcipiatis eisd' ut p̄sonalit̄ si p̄
lati fuint. uel si alii ꝑcuratores p̄
ydoneos nr̄o se conspectui repre
sentent p̄secuturi coram nob
uis si q̄ hīre ꝯtendunt ꝛ satis factūri
alīa si succubuerint in expēsis
[Alex]ander iij. in ꝯcil' lateran̄. Treu
[T]reugas a q̄rta feria post occasū
solis usq; ad sc̄dam feriam in
ortu solis ab aduentu dn̄i usq;
ad oct̄ ephie ꝛ a nona ꝛ ꝑice
ꝗ̄ rix. usq; ad oct̄ pasche ab oīb;
inuiolabilit̄ obseruari ꝑcipim̄.
si quis aūt treugas frangē p̄sūp
serit p̄ terciam amonitōne si nō
satis fecerit ep̄e suus sentēcīs suam
dicet in eum ꝛ scriptam ꝛ ep̄is ui
cinis ānūciet ep̄e ullꝭ excoīcatū
in ꝯone recipiat imo scripta sūiā
quisq; confirmet si quis a hoc ui
olare p̄sumpsit ordinis sui p̄iclo
subiaceat ꝛ q̄m funiculo triplex
difficile rumpit̄ ꝑcipim̄ ut ep̄i
ad solum dm̄ ꝛ ad salutē pp̄li hn̄
tes respectum omi trepidatōne
sepoīta ad pacem firmit̄ tenedā
mutuū sibi consiliū ꝛ auxiliū

pbeant neq; hoc alic amore
ul odio pt(er)mittant q si quis in
hoc ope tepidus inuentus fu(er)it
dampnu ppe dignitatis sciat
incursurum ut p(er)b(u)ri. Le-
monachi. conu(er)si. p(er)egrini mer-
catores rustici euntes ul rede
untes 7 in agricultura existentes
7 animalia quib; arant 7 se-
mina portant ad agru congrua
securitate letent(ur). Ex concil. af
ricano De pactis
Antigoni ep(iscop)c dixit. xj. aut inh(on)e-
bita pacta suam optineat fir-
mitatem aut conuent(us) si se no
cohibu(er)it ecclasticam sentiat di
sciplinam uniu(er)si dixerit pax con-
ueniet. pacta custodiantur. reg
uoneuisi quentonib; ul expe
ctatur assensus ne in dubium
ueniant q gerunt(ur) ratihitio
cas dz p securitate petiti solida
ualit i sardinen re de
concil. xj. studiose agend est
ut ea q pmittunt ope (com)pleat(ur)
Alex. iij. exon. 7 wigorn ep(iscop)is
vir prudens .S. clericus pcurator p(ri)o-
ris 7 monachor de ecclia 7 p. clic
p ca que int(er) eos 7 pdcm .p. ac f(ra)-
trem eius cui ui(n)tenus g(er)ere di
cebat s(u)p ecclia 7 capella de .l. vte
batur ad ura p(rese)nciam acces
sissent int(er) se no tm uob media
nib; (con)uenerunt q eid p expensis
q(ua)s fecit tres marche argenti sol
uerent 7 eid .p. liti cederet 7 a mona
chor infestatione cessaret cuiq;
co(m)positionem ipam auct. ap. petent
confirmari. s(ed) los eam nduximus
admittendam p eo q uidebatur
puam illicite pactonis speciem con
tinere 7 ille g(er) uris monitis ac
quiescens 7 idem litt p se ac fre
suo renuncians autentica l(itte)ra
q s(ibi) hoc hebat in uris manib;
resignauit q uos priori 7 mona
chis destinantes mandauimus ii
eidem .p. ac fri eius in aliq(uo) stude
rent b(e)n(e)ficio puidere de quo mai
lucrum ualeant aplica mercel
sione pcipe q(ua)m illis debet ex illa
pactone illicita puenire. Cetm
quia prior 7 fres acquiescere noluer
runt. ac q monea(tis) eosd(em) in p(re)
fato .p. ac fri eius (com)petens b(e)n(e)fi
cium (con)ferant 7 assignant alio
qui si uob (con)stit(er)it dictos cl(er)icos a
nominata ecclia 7 capella absq;
ordine iudiciario uiolent(er) electos
ipis eisdem restitui faciatis n(on) ob
stantib; litt(er)is uris confirmatonis
q(ua)s p(re)dci prior 7 monachi a nobis
impetrasse noscunt(ur). Eboracen
Accepimus q q(ui)dam ar(chi)ep(iscop)o
ecce cl(er)ici sunt tali tenore (con)cesse
q post eor obitum alii noiatim
succedant. v(er)u(m) q(uonia)m hoc nusq(uam) e(st)
7 sacris canonib; inimicu 7 ro(m)a(n)i si
dz aliq(ua)tenus tol(er)ari. ac q hi succes
sores tam detestabiles 7 iniquas

ne
app· cessante p̄hibeas ⁊ oīo friuo
las ⁊ uanas eē decernas. I d' cāte
arepō ⁊ eius suffraganeis.
um clici nr̄e uīt dōnis· sīc accepi
us decedentibz ecciā ⁊ psonis paal
tantum· eripiūs eccīis maiores sol
uere pensiones ut facilius possīt
easdem eccīas adipisci· slos ad tā
detestabile uitium extirpandū
ē· v· aō· q̄· ne id attemptare p̄su
mant· districtius p̄hibentes· Si
ḡ p̄hibitionem istam uenire pre
sumpserint· ap· ces· eos tali t' ad
epatus eccīis spoliatis alias p tante
p̄sumptonis excessu seūitate ec
clīastica punientes eosd'. I nno
uā· in concil· gnali·
liq; sicut accepimus regulares clici
⁊ sclares interdum cū uel domos lo
cant· ul' feuda concedunt in p̄
iudicium prochialium eccīaz ⁊ pa
ctum adiciunt· ut conductores
⁊ feudatarij decimas eis soluāt·
⁊ apud eosdem eligant sepult'
am· cum aūt id de auaritie radi
ce pcedat· pactum hi' penit' rep
bam' statuentes ut quicq̄ fuīt
ocōne hui' pacti pcepti ecce prochi
ali reddatur. G regori· ix·
actōnes fcē a uob' ut audiuim' p
quibzdam spūalibz optinendis
cum in hui' pactō omnisq; puentō
debeat oīmodo cessare nulli' pe
nit' sunt momti q' ⁊ de aliis est
dicend' q̄ obseruate ingt' i tamme
detrimentum· slem ⁊ iur' legitimas
sciones pactum turpe ul' res c̄pit
enit impossibilis de iure ul' facto
nullam obligatonem inducat·
reg' iij· lib· ⁊ dom̄ albi· de
iuit grauē ⁊ j· post salubrē deci
sionem de conuersia int' fr̄am de
cetium· ut omīa instra ul' q̄cq̄
aliud ē q' ptibz c̄ceiū ul' ex ipsis
p̄scriptone se aliē opem de lege
ant quoūsq; p̄rulsio ferre potuīt
sit uacuum ⁊ cum in tute cassa
tum ⁊ solum pactori int' nos uius
hitoz pagina ualidum ppetuū
q' robur optineat cū· si quid for
te incuria ul' impicia imū isti
uitatis inctum ē· uires pleus
sime notōnis ex hac ura eude
sustipiat. A lex· iij·
statuimus ut si sr decanus int' uos
⁊ aliq' psona eccīasticam assēsu
epi ul' archiepi siu corp' fcā fuīt
tata ⁊ in coūsa psistat. I dem
duinen· epō·
ontigit interdum qd' licet abbas
ul' prior alicui conuentualis
ecce cum eccīastica ul' sclari pso
sup hiis de quibz int' eos ɔtuer
sia uititur coram delegato uel
ordinario iudice tñ ligat' cap'
tū eandem tr̄sactonem inti
reuocare· un̄ cz nos consulere
uoluisti· t· xx· q' si abbas ul' prior
a cap'lo suo de ratihitōne licitas
huit tr̄sactōnem q' fecit· sibit

de transactionibus

aliquot annis servata cap. sin autem non consensit in eam superioris revocare. Idem Albi. Abbati et priori sancti Constantii in spina. | Eusebius nostra Guido clericus sua nobis assertione monstravit quod cum inter ipsum et aliquos clericos super capella de sancto conventione extitisset tandem per transactionem fuit sopita. Licet hinc transacta fide firmata fuisset, ecclesia prefatus tamen servare recusat quia dicit eam transactionem speciem continere symonie. Quocirca quatenus revocata transactione ... audiatis ... Idem carnotensi episcopo.

Decreto nobis quod cum aliquis ad exordinationem iudicem ... adversario suo ... dum agitur ... simonie ... nostra gratia ... clericus quanto ... hoc ... Idem elyensi archiepiscopo et wigornensi episcopo.

... clericos super ecclesia de ... coram te frater episcope ... legatus auctoritate Guido quirente ... patrocinabatur ... transactio facta fuisset ... Idem G. ... clericum ... cum ... in clericum tonsoratus super eadem ecclesia ... de transactione litteras impetravit. Cum autem idem G. ...

clamet se transactionem inter fuisse ... coratum cum litteras ipsius optimi ... super predicta ecclesia silentium diutinus imponendo. Idem.

Super eo quod quesivit utrum de ecclesiastico beneficio in litigium deducto possit fieri transactio tale damus responsum quod transigi super re sacra religiosa non potest et cum res sacre possideantur aliquo dato vel retento sine pravitate speciem ... credimus symonie. Alias si gratis et amicabiliter inter se ligantes composuerint sacris canonibus dominis obviare. Idem Albi. de Stamphort et priori de Phebi...

... ad apostolicam sedem clementiam magister G. de ... sua nobis insinuatione monstravit quod monachi maioris monasterii ... in prochia sancte marie de marcheye ... ecclesia ... omnia ecclesiastica necessaria quasi voluntaria suscipiunt sacramenta et tamen eidem ecclesie decimas solvere ... arbitrium ... se posse tueri ... transactionem per ... prefatos monachos et quod dictum sacerdotem memoratum ... per decessorem fratrem ... de duabus carrucatis terre quas in dominio suo monachi tenent ... decimas exsolvant ... quod vero prefati monachi transactionem prescriptam ap. auctoritate confirmatam esse ... erunt cum alias inter personas facta ... quam inter ecclesias ... pacta inter alios acta aliis obesse.

paciam ipos et agricolas decimationes ex quibuslibet rebus provenientes ex integro et eas quas illicite detinuerant uel iustam estimationem restituere eidem ecclesie compellatis.

Luci. iii. Oxonien. epo.

Preterea cum inter clericos et uiros religiosos de presentatione alicuius ecclesie questione suborta transigitur ita quod presentationem clericus optineat religiosi uero nouam uel maiorem pensionem percipiant in ecclesia in qua prius minorem uel nullam habere consueuerant pactionem an huiusmodi transactio teneat quesiuisti. Cum igitur ipsa pactio symoniaca omnino uideatur respondemus quod de iure non tenet. neque eam religiosi nullum debent quomodolibet optinere. Cel. iii.

Preterea cum in tuo loco questio talis accessit quedam cella eximi uoluit a subiectione qua matrici domui tenebatur. Fratres illius celle se confidentes in iure illi domui quondam fuisse subiectos referebant questionem olim de hac subiectione fuisse motam et transactione sopitam cauendo ut quedam annuatim censum ecclesie reddendo exempti a subiectione principalis domus essent. Prior confessus est quod maior se ecclesia proponebat quod de spirituali subiectione transigere non licet. Respondemus quod cum ex parte fratrum confessione constet eos precedente sententia debere per certum tamen illa transactio licet nobis de illo quod cella de tempore reddere tenebatur constare nequiuit integritatem continuisse pretendatur.

Innoc. iii. tt. sce prexed. presbitero card.

Ex prudentia tua potentis ad compendium anteponi preces tuas et medium aliquod seueritati decet hec pro statu ipsius et excedentium multitudine prouidi deliberatione pensatis iudicis expedire exceptis nimirum casibus quibus ipsius seu dispensationis remedium non admittunt utpote coniugiis sacramentum quod tamen non solum apud latinos et grecos sed et apud fideles et infideles existat a seueritate canonica circa illud recedere non licebit. In huiusmodi super quibus uis non inuenitur expressum precedas equitate seruata semper in humaniorem partem declinando secundum quod personas et causas loca et tempora uideris postulare. Ex concil. lat.

Sicut in subdiaconatu et supra ordinibus constitutis in minoribus si stipendiis ecclesiasticis sustententur coram seculari iudice aduocati in negotiis secularibus fieri non presumant nisi propriam causam uel ecclesie sue fuerint prosecuti aut pro miserabilibus forte personis que proprias causas administrare non possunt.

Innoc. iii. Compostellan. archiepo.

Ex parte tua fuit propositum quod quidam canonici regulares non solum in ecclesiasticis uerum etiam in forensibus causis presumunt aduocati officium exercere cum tamen obiciatur eisdem quod non debent esse forenses uel ecclesiastica negotia susceptores uel executores et non forte ad monasterii

exposcat utilitas aliene non imperante ad suam proponunt insolentiam exercendam quia capitulum illud per quod predicti presbyteri videntur de monachis non canonicis regularibus loquitur manifeste vii. q. i. Ex quod idem iudicium de canonicis regularibus quam de monachis quantum ad supradicta credimus observandum licet de monachis in canone clarius sit expressum. Gregorius ix. reg. ix.

Cum sacerdotis officium sit talis omnibus ac velle prodesse et non nisi per se ipso et ecclesia sua vel si necessitas immineat pro personis coniunctis aut miserabilibus sibi licitum postulare et infra. Clericus autem qui contra eam a qua beneficium optinet pro ceteris advocatus vel procurator esse presumit tamquam ingratus post monitionem si clericus sit eiusdem ecclesie beneficio huiusmodi spoliari.

Gregorius ix. Marcio sol. episcopo.

Clericis quidem et infra. Scripsisse te quibusdam ex parte quod predictorum simoniace ad eam ... si miseris et ideo quod annum ipsius fecit sunt subsistere non debere sed et tibi hi idem credentium presbyteribus ex qua re nec presentium portitoribus indicatum tuis esse credendum ne decipi sis sollicitetur quia et hoc cautiores vos esse premonuit instructam personam cum mandato legitime facto et presbyterorum seu diaconorum testimonio subscriptionibus roborato gestisque ex more indicito transumere ut cliqui cum eo actum fuerit ut vere subsistat.

Ex [...] a clerici accepimus et infra. cum quod si constitutor nobis quod Wigornensis episcopus per factum quod in restitutione expensarum pro nulla alia ratione rationabili causa condempnaverit nisi pro eo tantum quod termino constituto ad eius presentiam non accessit infirmitate detentus cum non posset quis agi in gravibus causis si noluit procuratorem constituere et ipse ad probandum infirmitatem suam probarem aut dilationem destinavit eum absolvere ab eadem sententia minime differatis.

Clemens iii.

Ex insinuatione archidiaconi sagiensis accepimus quod cum inter ipsum et magistrum G. super quadam prebenda Lexovien. ecclesie controversia mota fuisset et infra. licet ab archidiacono eodem procuratori suo duobus clericis presentibus expresse fuisset inhibitum ne cause cognitionem susciperet ipse inchoatam causam procedentis sententiam contra eum reportavit. Ceterum quia alter de predictis clericis dicitur obiisse ac quod super ipsius et ceterorum clericorum vita multum constituit de premissis sententia contra eum lata nequaquam obstante predicte prebende possessionem cum fructibus inde perceptis si eius restitutioni aliud canonice non obsistat auctoritate nostra restitui faciatis eidem restitutione vero facta si archidiaconus ipse suam institutionem canonicam plene poterit comprobare ipsam in ratam permanere appellatione postposita decernatis. Innocentius iii. Cabilonensi et Cantuariensi episcopis.

Cum nostra per sententiam Cabilonensis episcopus contra quia

tum ad eum quam inter ipsum et decanum
Turonensem super dilatione exceptione per iu-
rio ac quibusdam aliis vertebatur. W.
et R. pro eorum procuratores in sua causa
nostram ad se apostolicam duxerit destinando
cum de ipsorum fide postmodum titu-
basset mandatum quod eis dederat
et J. modici temporis spatium revoca-
vit. Sed ipsi licet mandati revoca-
tionis litteras recepissent nichilominus
negotium processerunt et pro procuratoribus
se gerentes cum adversario magistri
fluuditum cum ab eo ad Parisiensem
archidiaconum et collegas suos in eidem
preiudicium litteras nostras impetravit
et J. Cumque postmodum dictus episcopus ad probandum
quod illi procuratores fuerant ab ipsis
iudicibus inducias postulasset ipsi
exceptionem oppositam inutilem
et frustratoriam reputantes ad proba-
tionem in primis dilationem concede-
re noluerunt propter quod ad apostolicam sedem
convolavit. Sed iidem nichilominus in-
non coacti iuris ordine pretermisso re-
bus contra eum recepta presumpserunt
ipsum autem Turonensem etiam per sententiam re-
movendo. Nos vero licet minus fidem
adhibere potuimus quod dicti iudices
impotenti malitia prudenti et ho-
nesti tamen processissent maxime cum
in sua relatione quam ad nostram
presentiam transmisere de hac exce-
ptione nullam fecerint mentionem
quam tamen episcopus per viros religiosos pro-
vidos et honestos de quibus non est
verisimile quod sue salutis obliti ac
curam animi religione contempta fal-
sum testimonium tulissent nobis fece-
rit hiis que proposita sunt plenam fidem
attendentes quod illi procuratores ex-
ceptionem non solum ante sententiam verum et
postea potest obici utpote que plura
iudicium nullum et illius momenti con-
troversie reputantur processum super dictorum
iudicium sententialiter duximus irritandum.

Idem Bituricensi episcopo.

Que f. et J. c. r. quod si vir accuset
uxorem de crimine adulterii coram
iudice seculari ad penam legitimam
infligendam quia tunc inscriptionis
vinculum debet arripere. Sed neque ad pe-
nam talionis astringendus per procu-
ratorem sed per se ipsum presentem oportet
personaliter accusare. Si vero vir ac-
cusare velit uxorem de adulterio
coram ecclesiastico iudice ut ab eius
cohabitatione discedat quia tunc et si
forsan oporteat ipsum inscribere ut
designet in scriptis nomen loci
et temporis et omnia que comprehenduntur
in lege civili ad talionem tamen non
debet aliquatenus obligare nec for-
te cum in probatione defecerit deficit
intentionis sue consequatur effectum
sinistrum potest si necessitas id postu-
laverit ut per procuratorem accuset
quoniam huiusmodi accusatio si de crimine
fiat non est tamen criminalis sed quasi mix-
ta inter civilem et criminalem quia quoniam
in personis principalium personarum se

tertii procedat. Idem.
Cum per causam que inter G. et R. Sabinonensem
ecclesie archidiaconos vertebatur et I.
dis. v. cap. q. expensas eidem restitu
facias si legitime probare potuerit
se de mandato capituli suscepisse pro
dicta negotia promovenda propter hoc ad
sedem apostolicam accessisse. Scolaribus Paris.
Quia in causis que nos et per vos intuen
tur vestra universitas ad agendum et
respondendum commode interesse non potest
postulastis a nobis ut procuratorem
instituere sibi hoc de nostra nobis per
missione liceret. Licet igitur de iure com
muni hoc facere valeatis instituendi
tamen procuratorem super hiis auctoritate pre
sentium vobis concedimus facultatem.
Honorius III. Exoniensi episcopo. Eg. tamen.
Audivimus et intelleximus quod si delegatorum
iudicum processibus fuerint proposita presen
tes et quecumque secuta fuerint ex eis vel
ob eos irritos irrita iudicas
se non obstantibus litteris quas de revo
catione mandati procuratori suo
Colubriensi episcopo destinavit cum ali
quamdiu ad illum hee littere pervenire nequi
visset sed eidem processibus hiis iniunctum
conclusit. Ceterum memoratum
Colimbriensem episcopum quod precaviat tote
negotium ad examen sedis apostolice advocari
et postmodum mandatum suum procura
tori non suo vero contempni et tuo dispen
dio revocavit eum dampnificando
ubi duximus in expensis quas fecit
a tempore quo ad procuratorem ipsum

revocatorie littere pervenerunt et fa
cies et usque: idem episcopus per se vel per pro
curatorem ydoneum se nostro con
spectui presentabit in principali ne
gotio legitime processurus. Idem
M. et R. Tutin. canonicis.
Petitio vestra nobis exhibita continebat
quod cum Tutinensis episcopus in Laviania pro
fectus suos vicarios suos et procu
ratores constituit generales non
volentibus agere contra detentores
bonorum episcopi Tutinensis vel contra illud agen
tibus respondere frequenter oportunitatem
quod facere non potestis pro eo quod institu
tionis vicarie sue procuratoriis hii non ex
primunt quod esse ipse constituit vos
sindicos vel actores et cetera. Nos igitur ex
tenore ipsius instrumenti liquido cogno
scentes quod intentio fuit ipsius episcopi
dare vobis agendi et respondendi pro
ipso episcopo liberam potestatem exceptio
nem penitus hiis reprobamus. Gregorius
IX. nobili Ubaldo Pisano civi.
Accedens ad apostolicam sedem et cetera. q. d. no
bilem mulierem quam sua tua potestate
tenet et plene restituas libertati fa
ciens ipsam ad claustrum de mar
salutatione do. secure perducens
ut existens ibi liberam procuratorem
libere ordinare valeat qui sua coram
nobis iustitiam prosequatur. Cum igitur ex
sponsalibus que inter dictam tuam
et filium eidem nobilis contracta proponit
procuratorem ydoneum ad presentiam
nostram mittas qui ad agendum et.

Respondendi plenam habeat potestatem.
Idem archiepiscopo Cantuariensi.
Dilectus filius magister rector ecclesie
de [illegible] transmissa nobis petitione
monstravit quod cum R. presbyter contra ipsum
ea studiose nomine ignorantem
literas eadem ecclesia ad iudices nostras literas
impetrasset, eisdem audientiam iudici-
bus ipsis eodem rectore citato procuratorem
ipsius generalem ad omnia eius et ecclesie
sue negotia pro eo quod competentem tem-
pus infra quem rectorem ipsum consu-
leret utrum debet contendere vel
cedere questioni sibi concedere denega-
bant per eodem nostram audientiam
appellavit. Quocirca mandamus quatenus si est ita re-
vocato in irritum etc. Super eo quod le-
gitimis in plurima nostra convenien-
tes H. priores sancti etc. laico dile-
cti filium O. subdiaconum nostrum
super ecclesia quam nunc ipsos sibi quedam summa
pecunie committit concessimus audito-
rem etc. quia prior sibi ipsam pecuniam
in qua dicitur etc. eum sibi nomine
procuratoris sue teneri dicebat, recepto
libello illicentiatus recessit quendam
procuratorem dimittens solummodo
ad agendum. Et cum auditor ipse
per mandatum procuratorium est datum
ad defendendum priorem sufficientem
non videret eum et hoc reputans con-
tumaciam ipsum prefato O. in una
marcham sterlingorum condempna-
vit taxatione prelibata in expensis etc.
Nos autem fine litibus imponere cupi-
entes etc. quod ab auditore prefato fuit
esse dinoscitur appellantes. Mandamus quatenus partibus
convocatis etc. Idem.
Mandato procuratoris per literas etc. a
domino revocato, sed hoc ignorante
iudice vel adversario factum fuit iudi-
cium quod id quod procurator postmodum
est expertus ratum esse debebit. De
procuratore minister iudex processit quod filium
famuli in procuratorem admisit quam-
vis ad futuras contentiones constituit
qui licet similiter cum aliis datus fuit procura-
tor, cum procuratoris officium occupavit
quod si acquievisset in procuratoribus di-
versis temporibus constitutis, quem dato pro-
cessu prius esset procurator revocatus
potuit quod et debuit a sententia in
eo quod lata erat contra ipsum nostram au-
dientiam appellare vel si iusta causa ex-
cusabat eundem saltem domino contestari
ut ad ap. utrumque non violaret licet
appellationem prosequi non teneretur invitus. Idem
consultationi an constitutus ad impetrandum a
communitate aliqua procurator ab impe-
trando debeat excludi pro eo quod maior
et minor per quos eadem communitas rege-
batur tempore quo mandatum fuit procura-
toris officium erant excommunicationis sententia in-
nodati etc. respondemus quod nisi essent illi in literis
procuratoriis expressi vel alias eorum
auctoritate procuratoris institutio facta
fuisset aut sciens eos esse tales
iudex communitas una cum eis constituisset
eundem, sic procurator non repellendus.
[illegible] pp. subdiaconi defensori actione

de symonia

Sicut studiosi nr̄i ee d3, aliquis fo
rensib3 monachos submoueri ita
necesse ē nr̄a puisione q̄ ad mod'
negotia eoꝝ disponi debeant or
dinare p q̄ ic t pcipim̄ q̄ti cum
famulo loqui debeas cui si volueris
constituto salario monasterii gńa
lit' debeas negotia c̄mdare expe
dit eni p̄ uio icōmodo a strepitu
cāe seculi os dī ee c̄uictos. lex.
ius. oscēsi epō t p̄ori s. marie cel.
sancti. de his q̄ vestē

Perlatum ē ad audientiā nr̄a
q' cū quidā nobilis t potens ay. uxo
rem suam suspectam h̄ret mili
tes sui eius p̄cepto eam ad q'dam
siluam ducentes eūaginato gla
dio occidere uoluerit. s3 tand' pie
tate ducti sub tali conditiōe pep
cerunt eid' q' in monasterio de co
lobris h̄itum suscipet monacha
lem t s. epi vō innsi anno ut ei
uelum imponeret q' iuuenis
erat t filiū h̄ebat puulū. mu
tatōne uite sue suspectā h̄ntes
seorsum cōuenerit eand' q' rem
patefaciens q' mortis timore mo
nasti s intrauerat. ꝑposuit t inde
quātocius posset exiret. s3 alter
eoꝝ ut uiri tyrannidi satisface
ret mulieri velū īponere simula
uit. tand' uiro de medio sublato
p̄dcā mulier de monasterio exiens
alium maritū accepit q̄ calo
gorcam epc ad instantiā soroꝝ
iuncto excōis astrixerit. t s. soꝝ. ay. q
p̄dcam mulierem t uirū recepto
sacramento q' nr̄o debeant stare
mandato ab excōis uinclo absol
uatis. deinde tam mulierem qū
p̄orissam t moniales p̄dci mona
sterii an̄ uram p̄sentiam conuocātes
si legitime p̄batum fuit. ū timo
re mortis p̄dcam mulierē religionē
intrasse. aut q' fecit postmod' ratū
h̄uisse ipam ad monasterium redire t
h̄itum depositū resumere. cen. ec. c̄
pellatis. Id' wigorn epō.
Abbas sci eadmundi a q. R. p̄secu
latoꝝ primonium suū terre d' mosq
milites t burgenses ad domū ei
sicut accepimus destinauit q̄ eum
a domo t iuuisa possōne expelle
rent. n eccam suam penitus ab
iuraret q' cum id. R. tali in tract
fecisset. abbas alii c̄cessit eccam su
p̄dcam vn̄ q' q̄ metu t ui fuit de
iure debent in irritū reuocari. ay
q. p dcō. R. cum integritate resti
tuas cum usa. clemens. iij.
Ad aures nr̄as te significante puenit
q' electus in pleb anu cui ecce
ad rigorem laicoꝝ renunciauit e
lectōni q̄ de ipo fuit a clericis imo
excepto uiuam mis celebrata.
t s. tue g' dis. hiis p̄sentib3 mno
tescat q' renunciato fca ad rigore
laicoꝝ ul' fide inꝑposita sit c̄firma
ta. s lō impedit q' nu̅ is q̄ renu
ciauit ecce ad cui regim̄ p'erat

elect⁹ pficiat eid. Innoc. iii. decano et subdecano lincoln.
Ad audientiam nostram magistro willo de cheuell significante puenit quod cum ecclesiam de cheuell canonice fuiss; adeptus et aliquamdiu pacifice posse disset grauissimo tandem regis metu quod eam resignaret iurare coact⁹ eam in man⁹ eorum ad quos ptinebant manibus resignauit: quia vero quod vi metusque causa fiunt carere debent robore firmitatis. eisdem quod si eundem ad resignationem nobis constitit per talem metum fuisse coactum qui posset et debuit cadere in virum constantem non obstante iuramento predicto quo non ad repetendum set ad resignandum solum in tenebatur prefatam ecclesiam eid' restitui faciatis. Idem Iudrosien archiepiscopo.

Sacris est canonibus et. intelligimus autem verum is qui contraxit ex consanguinitate uinculus sit per coactionem astractus aut per metum inductus si per causam talem non credimus excusatione deneri cum magis pati quam agere conuincatur secundo licet metus culpam attenuet quia tamen non eam prorsus excludit cum pro nullo metu debeat quis mortale peccatum incurrere excusationis labe credimus inquinari.

Idem tuanensi et aguatensi episcopis
Cum dilectus filius et. quod constituit nobis de uoto emisso et prestito iuramento a canonicis insule que per ordinem cisterciensem obseruarent uestri in missione ipsius ecclesie ad ordinem illorum nullatenus impedirent: cum uterque non seruaret uergat in dispendium salutis eterne. Nolentes itaque periurus esse non obstante uiolencia quam pponebat illata cum neque metum mortis nec cruciatum corporis continueret et ideo non debuerat cadere in constantes nec obstante dolo quo se pponebant fuisse seductos cum tali dolus fuitam ad detrimentum prioris cisterciensis quam ad fatuitatem eorum debeat retorqueri super restitutione petita silentium eidem in finaliter imponendo. Idem reg. iii.

Significauit nobis Nup eo quod ad usariam uestrum se conquerebatur a uobis quod per uiolenciam spoliatum arbitrium et uos iniuste fuisse pcessum cum non in ipso iuramento plurimum singula quam amisit. ... postque de uiolencia per testes et de rebus dimissis per ipsius constitit sacramentum potuit uideri taxatione ab ipso facta per psoniter at negocium quantitate nos tam estimatione rerum amissarum iuramento aduersarii declarata rationabiliter condempnare. Alex. iii. cassanensi episcopo.
Exquisiuit a nobis tua fraternitas quid agendum sit de possessionibus laicis sub modico censu concessis. Solum illas itaque quod si ecclesia lesa est et manifeste apparet detrimentum ipsius cum episco ei conditionem facere deteriorem non liceat et ecclesia iure minoris

semper debeat illesa servari qui dap-
ni eius data constitutione ad ipsius
ne [...] vel ipsius proprietatem redire p-
tendendum est tamen ne si forte coloni pos-
sessiones illas expensis ac labore suo
reddiderint meliores sumptibus quos
bona fide fecerunt debeant de-
fraudari. Innocentius III. Sancti Georgii
et sancti Sergii abbatibus.

Cum venissent ad apostolicam sedem electus et
monachi Rothonensis pro se ac mo-
nasterio et magister A. pro episcopo Venetensi
eis sancti Georgii diaconum cardinalem dedimus
auditorem coram quo idem magister
pro episcopo proposuit quod cum monasterium
Rothonense sit situm in diocesi Vene-
tensi et ecclesie Venetensi subiectum pre-
dictus episcopus possessione subiectionis usque
hactenus non caruisse. Set cum occasione
cuiusdam electionis que ibidem facta fuerat
preter eius assensum ad mandatum
episcopum et eius collegas commissionis
litteras impetrassent duo eorum ad
monasterium accessere quia adhuc
tunc intrusus presentiens renun-
ciavit electioni ipsi et se a monasterio
absentavit. Set iudices auctoritate apostolica
monachis iniunxerunt ut syndi-
cum vel procuratorem eligerent qui
in causa monasterii valeret et consulte
agere et respondere districtius inhibentes
eisdem ne aliquem in abbatem donec
plenius cognoscerent de iure quod episcopus se
habere in abbatis electione dicebat.
Monachi vero et syndicum procuratorem ad man-
datum iudicum elegissent abbatem
tamen contra inhibitionem eorum eligere pre-
sumpserunt cuius electionem episcopus petit
infirmari et se ad possessionem resti-
tui qua eum monachi spolia-
rant. Demum iudices diffinitivam
sententiam protulerunt electionem cassantes
eandem quoque sententiam dictus magister petit
confirmari. Ad hec fuit ab altera
parte responsum quod licet per procuratorem
ex parte monachorum fuisset propositum
quod monasterium ipsum ad Romanam ecclesiam nullo
medio pertinet, dicti tamen iudices quod eos
procedere minus animose super sedem et
[...] inspectis privilegiis p. R. Leonis
Gregorii et Clementis que monasterium illud ad
ius et proprietatem indicant se ap-
pertinere intelligentes quod monasterii
procurator ea privilegia coram pre-
dictis iudicibus exhibere omisit ne-
gligenter in curia tamen sua quam
verum fuit prestitutus videlicet quod mo-
nasterium ipsum ad Romanam ecclesiam nullo me-
dio pertinet ne ipsius negligentia
in dampnum tam nostrum quam ipsius mona-
sterii redundaret ad audientiam mo-
nachos restituimus Rothonensis et e-
lectionem abbatis a monachis sicut
de concordia fratrum pendente contro-
versia ex qua pendet nec confirmandam
duximus nec infirmandam. [...]
Eliensi et Roffensi episcopis.

Auditis et intellectis meritis questionis
que vertitur inter Wigorniensem episcopum et
abbatem de Evesham super exemptione ville

de enesham q̃s epc̃ asserunt ad
se dyocesana lege spc̃tare. ab
bas aũt eas ee ab ei iur̃ dcõne
p̃sulis exemptas cognouimꝰ e
uident̃ ecc̃as illas p p̃uilia ro.
pon. nõ eẽ ab ep̃ali iur̃ dcce sub
tractas nisi forte uallis de enesh̃
sit ille qui fuit a duob; regibus
ree. uidel; ⁊ offa libtate donatus
⁊ q̃p. to. me. cel. pp̃. libtati donatũ
sic ĩ ipi p̃uilis ꝯtinet᷑. v̾m tanto
tp̃e ꝯpbantur p testes ab albis
de enesham pleno iure posses
se ut uideatur in eis iuse p̃ale
legitime p̃scp̃sisse ũ forte p tãto
tp̃is. vwigorũ ecc̃a in eum ua
cauisset ut ipse uacatõis sub du
ctõe p̃scp̃tõ tamunitiesit ꝯpleta.
⁊ j. licet aũt vtriq; sit in cã cõ
clusum q̃ tñ vtraz ps uictoriam
ut asserit plõne nõ omisit nos
attendentes q̃ utraq; ecc̃a singi
nure minoris equitate p̃sẽsata
vtrique restituim̃ ꝯ reliq̃ ad ppl̃a
datã cõnem emissã tñe alcun̄
pp̃ h̃ negligentiã g̃ui iactura
ledatur. Jd̃ pori. s̾. marie de ma
r lutis gibis de calũ. | cita.
didicimꝰ q̃ cum de carnisen̄ et
gruuolũ. arp bũ. mt̃. j. uirum
⁊ j. mulierẽ ex delegõne nr̃a
sñiam diuorcij ptulisset ⁊ ap.
nc p̃õita cognitõne sñie ipi ab
bati ⁊ arc ep̃o paduano durim̃
ꝯmittendã q̃ ps mulieris ad p̃sẽ

torum cũmũ nõ accessit. abbas ipe
cu abb̃ ꝯiudex ꝯmisẽt uices suas
allegatõmb; diligẽt̃ inspc̃. ac
latam auditis p̃dc̃s sñiam ꝯ
firmauit. s; post. viij. dies pr̃ pu
elle accedens ad ipm̃ intellcto q̃d
sñiam ptulisset firmauit ꝑ pro
iuramento q̃ quidã ad eum ⁊ filiã
eius accedens fraudulẽt̃ sub ipi
albis nomine falsas ei lr̃as p
sentauit quib; mandabatur
eidem. vt quia iudex ad diẽ q̃
assignauat uenire nõ poterat
post. viij. dies a t̃mino ꝯstituto
ipius se cõspectui p̃sentaret
⁊ postmod̃ appellauit ad se. ap.
⁊ etiam supplicauit. licet aũt
de fraude talit̃ ꝑpetrata p h̃ in
ranitium nõ constet. ad plenũ
in fauorem tñ matrimonij de
benignitate canõica ꝯ fraudẽ
ꝑpõitam. supplicatõnẽ mulieris
admisim̃ ⁊ ad audiẽdam restitui
mꝰ eam p mĩmo postulantem.
Jdq; ap. q̃. de cã priores ap. ordiẽ
iudiciario cognoscentes ꝯfirme
tis ul̃ infirmetis sicut iustum
fuit. sñiam a p̃mis iudicib; pro
mulgatam. Jd̃ epõ ⁊ c. osen.
vnn ex lr̃is ce. pp̃. p. n. tũ ex his
q̃ ex ipius tp̃ib; gesta fuerunt
grauem ỹ lederũ ecc̃e intellexim̃
q̃dnem p sñiam eugenij pp̃e. si
ectis q̃bdam platam selesiam
enorme ⁊ olim ⁊ nũc ⁊ cõq̃rens.

unde cum idem Celestinus tempore Anastasii
pape, primi successoris eiusdem Eugenii,
in minori adhuc officio constitutus
in partibus Hyspanie legationis officio
fungeretur, ex delegatione ipsi cog-
noscere cepit de contentione memo-
rata. Cum autem Alexander successor ipsius Ana-
stasii, officio legationis denuo in partibus
eisdem fungenti, causam commisit eandem,
idem quidem C. ad apicem summi pontificatus pro-
motus G. sancti Angeli diacono cardinali tunc
apostolice sedis legato causam commissam sub eo-
tenore commisit, ut inspectis Yle-
rdensis ecclesie privilegiis auditis et rationibus
partium, non obstante sententia memo-
rata diffinitivam proferret sententiam
eamque faceret observari. Verum quum
prefatum legatum ante per alios quibus
sub eodem tenore causa eadem commissa
erat, licet testes producti ex parte
Ylerdensis episcopi recepti fuissent, man-
datum apostolicum non extitit adim-
pletum, magister A. canonicus Yle-
rdensis postulavit pro officio nostro
dictam sententiam in melius reformari et
contra eam restitui ecclesiam Ylerdensem.
Nos igitur cum fratribus nostris et aliis de licita-
tione diligenter inspectis, asserentibus
quod tempore predicti C. pape non contra dictam
sententiam usi fuerint Ylerdenses
ecclesie restitutionis beneficio, nichil
illi cum ea non obstante dixit ne-
gotium committendum, et nos supplica-
tionem eidem ecclesie admittere debe-
bamus presertim quia sententia Ro. se.

non negaretur posse in melius commutari,
cum autem subreptum aliquid fuit aut
quia per considerationem etatum et temporum
seu gravium necessitatum dispensati-
ve quicquam ordinare voluit et sed
utraque tamen lite pendente ex g. re. verbis
adiudicatas in auditorio suo
examinari, restitutionem in inte-
grum prebuerunt. Perspeximus
ex data sententia in registro domini Euge-
nii pape recepta, que primo anno sui
pontificatus fuit promulgata, quam
non plene de meritis ipsius cause vide-
tur instructus, illa intentio princi-
pue ratione que prius in urbem sedi
a parte nostra producta sub suspicione fuit
falsitatis cuius tenorem nos in registro
ipsius invenimus incorruptum.
Tandem in hoc deliberato consilio resedit
ut cum data sit restitutio a iam dicta
causa per primam sententiam partibus presen-
tibus decernatur quarum assertione
mutua causa pandunt que circa ea q.
usque ad festum beati Luce vel ipsos per se
apostolis vel per ydoneum responsalem
nostro nos conspectui presentetis quod
dicta sententia retractari non debeat si
potuistis ostendere vel si forte exi-
gente iustitia fuerit retractanda
vel per vos vel per responsalem eundem
appareatis sufficienter instructi
ut in principali negotio canonice
procedatur pro eo sciturus quod cum pro-
lixitas locorum distantiam non possit
ad nos sine magnis laboribus et ex-

pensis sepius iam recursus. si ad pre-
missum terminum quem vobis peremptori-
um assignavimus instrumenta compe-
tentia ad implendum nos iudicio ipso
neglexerit quantum de iure potius pre-
dendum. Idem.
Visitata sunt diversis articulis inter
beneventanum episcopum et ordinem monasterium
quaestione etc. Nos intellectis que utrique pars
proposuit coram nobis super iiii. arti-
culis prenotatis monasterium omne
non iustitia condempnavimus exige-
re sententia vel lata procurator mona-
sterii ad plandam prescriptionem
tam super iiii. articulis prenotatis quam
etiam super quibusdam decimis per
translationem acquisitis etc. resti-
tutionem in integrum nomine
monasterii postulavit quam eidem
duximus indulgendam etc. ne vero
per exagitatam malitiam sicut
ex prescriptionibus pluribus videlicet
effectum sine in dampnum episcopi con-
tinget impediri sic ne monasterium
per executionem sine prius diversas
suspitiones incurrere debitum
nos equitate pensata utre du-
ximus providendum ut etiam omnia
supradicta sententia executioni mandet
etc. volumus iudicio et mandamus
ut ab ipso episcopo recipiatis ydone-
am cautionem quod si monasterium
in causa ipsa prevaluerit universa que
medio tempore sine ipsius occasione
perceperit monasterio restituat etc.

prememorato. Honorius iii. archiepiscopo
et canonicis bracharensibus.
Coram Feliciano. cap. j. ss. p. n. inter
archiepiscopum toletanum et te frater archiepiscope
super primatia sollempniter qui
fuit peremptorius terminus assigna-
tus etc. in elapso termino constituto
post expectationem non modicam
comparuerunt procuratores tui frater
qui non attulerunt depositiones testium
et alia munimenta dilatione cum
instantia postularunt postquam
vero inter eos ut locuti fuimus super
dilatione petita tandem indulgi
ecclesie bracharensi dilationem pro
instructione cause per auxilium
restitutionis in integrum postulant
exhibentes super hoc ex parte nostra spe-
ciale mandatum. nos autem usque ad
octabas pentecostes pro restitutio-
nis beneficio nobis duximus indul-
gendum. Gregorius ix.
Constitutus in presentia nostra magister
W. pro se ac fratre suo J. canonico
... exhibita nobis petitione
monstravit quod eis in minori
constitutis etate ac eorum minime
cum successores existunt rebus
humanis exempta quondam G.
v. prior ipsorum quasdam possessiones utrique
... quibusdam vendidit pro
quadam pecunie quantitate ac cum
... venditionis robur firmitatis
habere emancipavit eosdem et fecit
eos ... consentire quare supplicavi

ut vel venditionem eandem media-
rent nunciari nullam vel etiam ad hoc
existant infra tempus ad optinen-
dum beneficium restitutionis in integrum
ex ista annum et diem a tempore contractus
supputandum quin pro tantonibus competet
super alia portione vel offerendi
emptoribus pretium nec muni-
cipii provenerit consuetudinem ean-
dem probatam quod hactenus omnis fere
dignitatem eius servatur. unde vero
ne modicum lesi noscantur et em-
ptoribus portionis eiusdem vel eorum
successoribus pretium sint offer-
re parati pro eodem beneficium subvenie-
re. quo circa mandamus quatenus si premissa
inveneritis veritate subniti vel
venditionem predictam quoad
partem ex successione materna
ipsis contingentem nullam nunti-
are curetis si in ea debita iuris
sollempnitas est omissa vel si for-
sitan intervenit et eos lesos esse
constiterit. tamen si ea quoniam residua
portione dumtaxat quam offerunt du-
xerunt faciendum auctoritate nostra in in-
tegrum restituere studeatis.
Causa restitutionis [illegible] De
in integrum coram iudicibus
ordinariis ad iurisdictionem
habentibus vel delegatis ab eis tracta-
ri potest et finiri sive hoc ipsis
delegatis specialiter demandatum
fuerit. sive commisso eis negotio con-
tingat incidenter questionem dele-

gati non ab ordinariis quam iurisdic-
tionem non habent sed facultatem tantum
iudicandi seu arbitri de hac causa
cognoscere nequiunt non coram eis
mota fuerit incident. In minorum
autem quoque causa civili vel criminali et
maiores iudices exigant arbitri
nequit assumi. Idem.
ne fo restitutionis in integrum exceptione
in alio iudicio denegato restitu-
tio petitur ad appellationem omissam
videtur eidem esse posse negari
in novis defensionibus ad hoc sit
beneficium admittenda. [illegible] lex. iii.
Ex quadam relatione audi- [illegible]
vimus quod cum aliqui [illegible]
tractas commissionis [illegible]
a nobis impetrarunt adver-
sarii ut mandatum nostrum elu-
dant antequam littere ad iudices perve-
niant. vel et postea priusquam citenter
ab eis in vocem appellationis prorum-
punt et ij. si ob hoc pro predictam callidi-
tatem et versutiam prius de nolen-
tes. mandamus quatenus si adversarii eorum per evacu-
ando mandato nostro taliter appella-
verint. aut de possessione de qua con-
troversia vertitur commutatione fece-
rint. vel se maliciose duxerint ab-
sentando eos qui in possessione se in-
gesserint. appellatione cessante. cogatis sub nostro
examine iuris equitati parere.
Greg. ix. albi. s. nicholai et deca-
no sancti vincentii. morinensis dyocesis
Ex parte scabinorum in p. n. fuit propo-

de arbitris

situm q' in t' laicos eid' loci q̄s ibz
eīn gentibz diu in dis p iudicium
sc'lare quidam c'lici sibi dono vel
p'tio ab aliquibz laicorz ip̄orz ce-
di faciunt actiones ut adu'sari
os ad ecc'asticum forz trah āt et
p'dam ex hi's cōmissis assequāt' et s.
cum g' cessiones et emptiones hu-
iusmodi legittime p'hibeant' sciones
ita q' iactura cāe afficiant illos
qui sibi potentiorz p'trocinium tali-
ter aduocare p'sumunt et ex eo sunt
odiose q' ex fonte cupiditatis
uident' p'cede. q' q' c'licos memo
ratos a p'sumptione hi' p' cen' ec'.
co'pescatis. x. 9. affricano.
ane. et s. Si aut' ex cōi placito e-
piscoporz int' quos cā u'sat' arbi
tros elegint. aut un' eligatur
aut tres. si tres elegint aut oīu
sequitur sn'iam aut duorz. A lex'.
iii. eboraceñ archiep̄o.
ouisine multa necessitate. a p'bro no
b' p'posuit. q'd' cum in ecc'a sci alb'
di p manū R. archid' de sutwelle
p'sone ip̄ius ecc'e capll'an' institu-
tus fuisset. eodem R. mortuo.
q' nepos eius qui sibi in ecc'a ia'
dc'a successit eund' p'brm capll'a
nu' ibidem it'm ordinauit et s.
Cum aut' idem p'br ex p'uilegio
exulans de suo b'n'fic' si poss' optime
iustitiam nec suam inopiam ul-
tius sustinere p' dolum et fraudē
ip̄ius. q' ab eo ē sacramentū extor
tum ut arbitrium c'licorz duorz
ex inde susciperet et seruaret qui-
iam dc'o. q' fauentes p'br'o p'ce
punt ut v. marchas ab eodem
susciperet et toti cederet cōni qui g'
nō decet aliq'te sustinere ut q'd'
p'periam arbitrati sunt debeat i'
correctum relinqui. q' q' si sec'o
g'uo fuit p'fati c'lici tam neque
arbitratos dcm' p'brm ab obserua
cia iuramenti. auct' n' p'sus absol
uas. ul' si arbitrium ip̄m nouis
equitate subnixū ad obseruatio
nem ip̄ius iuramenti p'tem. ap. ces'.
compellat. Idem.
eruenit ad nos q' cum G. de tall'
sororem W. c'lici duxiss' uxore
idem W. fidi int'p'one firmauit
q' v. solidos st'lingorz annuati
daret eidem. v'i' cum sup eisdem
v. sol' int' ip̄os controu'sia mo
ta fuiss. in iiij. c'p'miserunt p' sor-
s' talit' arbitrate sunt q'd idem
G. decimas q's in p'rochia d' tall'
p'fatus W. h'ie dinoscit' p v. p'-
tactis solidis p'p'et annuatim.
vn' qm hi' arbitrium ecc'e posset i'
posterum p'iudicium sum esse. q' q'.
sicut iuenis p'uocatum. G. diligent'
cōmoneas et ec dis' c'pellas ut
p'libatas decimas liberas oīo dimit-
tat. nec sibi hi' occōne aliq'd ul-
tius uendicare p'sumat et c'licū
v' moneas ut cum eod' G. amica
bilit' studeat c'uenire. A lex'. iii.
cancell' et magistro loch can' p'isien

Dilc̄s filius abb(at)is et conuent(us) de s(an)c(t)a
+ cistien(sis) ordinis sua nob(is) querela
monstrauit q(uod) cum int(er) eos ex
una p(ar)te ac hospitalarios ex al
tera sup(er) usurario cuidam nemo
ris quo uteretur in regina fran
cor(um) fuit compromissum ita q(uod) q(ui)c
mitis intellectis arbitrium duxerit p(er)
diffinitiuam sententiam promulgand(um)
et c(etera). Quia u(er)o aut(em) s(e)c(un)d(u)m reg(u)lam iuris
ciuilis femine a publicis officiis
sunt remote et alibi dicatur q(uod) lic(et)
sume opinionis existant si arbi
trium in se susceperint u(e)l si p(ro)
ne in libros suos incorporauerint
eandem ab om(n)i sint iudiciali exa
mine se p(ro)inde ut ex ea(rum) p(ro)latione
nulla pena ad inuicem ea(rum) compromittentes
nullaq(ue) pacti excepto h(abe)at. Q(uia) tam(en)
iuxta consuetudinem approbatam
q(ue) p(ro) lege seruatur in p(ar)tib(us) galli
canis femine p(re)cellentes in subi
tos suos ordinariam iurisdictionem
h(ab)ere noscunt(ur) m(andamus) q(uatenus) hospitalari
os ut arbitrium ipsius p(re)ferti cum
eorum fuit p(re)sentia et consilio ro
boratum sicut p(ro)uide latum est
et ab utraq(ue) p(ar)te receptum sponte
obseruent p(er) penam in compromisso
statutam ap(pellatione) p(ostposita) compellatis. Idem
albi et conuentui p(er)igraua.
Cum temp(or)e .C. p(a)p(e) p(re)d(ecessoris) n(ostri) et c(etera). sup(er) controu(er)
sia q(uae) int(er) te et Mesburgen(sem) ep(iscopu)m
et q(uo)sdam tuos monachos u(er)tebat(ur)
compromisisti arbitrium Magd(e)b(ur)g(ensis)

archiep(iscop)i seruaturum et c(etera). quia legitime
constitit q(uod) fide hinc inde data com
promissum e(st) in ep(iscopu)m memoratu(m)
sicut arbitrium ab ipso p(re)latis deter
minum obseruandum illis dumtaxat
exceptis capitulis q(uae) ad libertatem ips(ius)
monasterii et duas capellas ei in ar
bitrio sunt expressa quia et tu sponte
uoluisti deuitare tu nequiuisti sine licentia
ro(mani) pon(tificis) renunciare priuilegiis u(e)l indul
gentiis libertatis q(uae) monasterium tuu(m)
indicant ad ius et p(ro)prietatem ro(manae)
ec(clesi)e p(er)tinere. Ep(iscop)o s(an)c(t)i andree et
abb(at)i de bechte.
Cum dilecti filii et c(etera). utrum coram ar
bitris reconuentioni sit locus postu
lastis p(er) se ap(ostolica) explicari. sic(ut) g(enera)l(ite)r
q(uo)d licet in iudicio conuenientem
reconuenire ualeat is qui coram
iudice conuenitur coram arbitris
tamen reconuenire non pot(est) cum arbitri
iudicare non ualeant nisi de his
tantum sup(er) quibus in eos constitit com
promissum. Id(em) rectori et fr(atr)ib(us) hospi
tal(is) s(an)c(t)i barth(olomei) lucan(i).
Cum olim fr(atr)es eligendis in hospi
tali uestro rectore et fr(atr)ib(us) sup(er) uos iure
et p(ri)orem s(an)c(t)i barth(olomei) lucanum coram
iudicibus delegatis quo uerteretur et c(etera)
q(ue) p(ar)s in eos compromittens sp(o)n(te) arbi
trium se p(ro)miserunt seruaturos
sup(er) p(ro)lato ab ipsis arbitrio utraq(ue)
dubitato est ex hortata q(uo)d petistis
p(er) se ap(ostolica) declarari. sic(ut) g(enera)l(ite)r publico
instr(ument)o arbitrium continete diligent(er)

inspecto cognovimus quod secundum formam
arbitrii prior sancti Iacobi Lucani re-
-tinetur habere consilium cum famili-
-a hospitalis eiusdem et tractare cum ea
de inveniendo rectore ipsius quod dominus
quia nisi prior de inveniendo recto-
-re tractavit cum familia hospita-
-lis et ipsius consilium requisivit non
habet potestatem eligendi rectorem et
si alio modo eum elegit eius ele-
-ctio habenda est irrita et inanis. Verum ha-
-bito cum familia super hoc consilio et
tractatu prior libere potest rectorem
eligere dummodo idoneum sive con-
-cordet sive discordet familia cum
ipso super inventione rectoris. De
in concilio generali.

Contingit interdum quod cum actor et reus
ad hoc generaliter pervenerint ne super
rebus spiritualibus compromittatur in lai-
-cum, quia non decet ut laicus in talibus
arbitretur. ¶ Decano Pisano. Archiepiscopo

Per tuas litteras intimasti quod cum
super executione arbitrii quod inter
hospitalarios sancti Iohannis et pleba-
-num de Pistoria super hospitali sancti
Alluci latum erat a nobis mandatum
accepisses et idem plebanus proposuit
quod ad causam tractandam procurato-
-ri condidit generale mandatum non cum
ei mandavit ut super spirituali man-
-dato compromittere posset vel transigere super
eo et preterea procuratori iam dicto
de assensu canonicorum suorum non
fuerat institutus et ideo dicebat arbi-
-trium non valere presertim cum pro-
-curator fines mandati excesserit
et arbitrium sit per unum clericum et
duos laicos promulgatum licet ipsi
de assensu tamen archiepiscopi cui causa
commissa fuerat arbitrium protulissent
et cetera. Et infra. Quoniam f. t. e. videlicet quod si ex parte ple-
-bani arbitrium receptum fuit indi-
-stincte ratum haberi debet ac per hoc iux-
-ta tenorem mandati apostolici executioni
mandari. Si vero receptum non fuit
refert utrum fuit vel non de obser-
-vando ipsum pena statuta et quidem
si pena fuit apposita agi potest ad
penam et si nulla statuta fuit sic
simpliciter fuit compromissum sive compro-
-missum per procuratorem ad intentionem potest
conveniri qui cum mandato suo semper
personaliter non tamen potuit obli-
-gare quod autem a duobus laicis et uno
clerico dicitur esse latum nequaquam obviare
videtur. Cum autem de archiepiscopi sum-
-psit tam causa de qua dicitur compromissum fuisse
delegata. Honorius III. Archiepiscopo Colon.
Ex parte tua nostris est auribus intimatum
quod vacante prepositura sancti Cuniberti
in Colonia canonici eiusdem ecclesie
vota sua diviserunt in duos
iudices B. de Iuliaco et C. de Lum-
-bardia et cetera. Cumque postmodum tra-
-ctaretur super electione huius et partes
essent in tua presentia constitute
demum super hoc fide prestita compromitten-
-tes convenerunt qui cause meritis diligenter
inspectis ad ferendam diffinitivam

sniam diem p[redacted]
pfixisti · ptinum[redacted]
pte · elcto subl[redacted]
ais canonicis[redacted]
a pendente sn[redacted]
aliam facienda[redacted]
omi · v · colon · c[redacted]
die q quo pferri nun debuit in
tua psnia ptib; constitutis · decs
v · allegauit q · p cede intuis no
debet · qua pp tibi edocen a nob
humilit postulanti · bn̄ · ex q · lz
arbitrium sit finitum p mortem
ipius · v · pustis de pnce elcois nu
tis debuisti cognosce qm pcessus
fierer ad scdam slam sidcs · c · su
pstes in elcone eius ht · scdam con
stat penit non ualere. d' elco ·
albi · sci zenon · t c · cau · ueroneu
epo mā nob · feltren · z belluneli
eia penito continebat q c eum
si mr successorem suum ex pte v ·
na · z aties fulsitios ex alta sup
distrtur z reb: alusi iutebat · p sen
tenciam uesten · epi tunc · ep · se
le fuit firmata z i · tand sup q
bidam discordiis q hincin uidebat
exorte · induce ueneto · cāt in
arbitrium cu pte alta cpmisit z
li · licet aut eidem duci litas paten
tes misim ut ad cponend int p
tes laborare debet · attntu inten
cōnis nre si fuit fmitate sniam
ipam · ad sopiend p eam qrimoni
as fuscitare · cū q · p fatis lucis no

obstantib; q eis d pnoiati duci sar
bitrio q ipius legati sniam i me
ritis ee · fam in irritum reuocantes
ei districtius inhibentes ne ulteri
in cpmisso pcedat eund' ad resti
tucionem obsidium occone illius
cpmissi sibi datoz ut ipi arbitri
um seruaretur · p cen · ec · cpelleret.
Greg · ix · decano z magro · p · can
sci petri attralateri · d' poc.
Cōnotuit nob · w · laico cqrente
cp cum · o · laic ipius sup q des summa
peciīne coram iudicib; · audit · ap
cōuenisset tand' fuit a ptib; i duos
arbitros cpmissum sic tn q si illi
duo ad inuicem discordarent · ter
tium adderent · iudices nominati
retenta penes se compellendi p
tes ad obseruand arbitrium p
dcos arbitros cpmisgatum in tho
potestate · cumq; tcius arbit a
iudicib; pdcis elect cum altro duoz
ipm pti alti condempnasset · ide ex eo
sentiens se a pdcis iudicib; se gra
uari cq ipm ad obseruatone hi
arbitrii compellebant in tam au
diam appllauit · s; ipi appllone
contempta ex cois tulerut sniam
in eund' · ioq; c · q · si e ita cum le
gali sit pniusione statutum ut cop
mussium de incerta psona in arbi
trium alsi in nida no teneat dcam
excois sniam denuncietis penitus
nullam ee. d' alluisse z iust · locien
v ni a nob petit · z i · ex pte ura su

ꝯpꝛomiſſū q̄ olim int̄ nos ⁊ ſenoń ar
epm q̄one ſuborta ſup eo q̄ idem
arepc aſſerens monaſtiu ūr in
metropolitico iure ſibi ſub eē. p
curatōnes ⁊ res alias exigebat a
nob̄ tandem in .R. ſci angli diac
card̄. tunc ap. ſe. le. a ptib; ꝯcor
dit. q̄ pmiſſo ⁊ pmiſſo ſub c̄ta pe
na q̄ arbitrio ſeu ordinatōi eiꝰ
ul̄ duoꝝ mediatoꝝ quos idem ſr̄
hoc deputaret ꝑtes ꝑerent ma
gr̄. p. cap ll'anus m̄ ⁊ .J. archid̄
ſenoń mediatores ab eod̄ ſr̄ hoc
deputati legato ordinando ⁊ dif
finiendo cū in hiˀ tunc ar̄. ſlos
& q̄ p̄dc̄os mediatores ſr̄ hoc a
ctum eſt auct̄. ap. c̄firmamus
om̄ p̄miſſū ī extendi. De
in ꝯpmittentis hedes ſi de
ſpiſ nō caueatur ibidem.

Explicit liber primus decr̄.

Incipit lib̄ ſecund̄ decr̄.

[redacted] ꝯ concilio af
[redacted] fricano. de moribus
[redacted] quo uult theo
[redacted] epo centurien̄
[redacted] quē cum ad ū
[redacted] ſarius ſimul eū
[redacted] ꝑcuſſet ad cō
cilium in modū ī interrogatus
eē cum eo uellet exꝑiri p̄mo
id ꝑmiſerat ⁊ alta die. Rendit
ſibi hoc nō placere atq; diſceſſit
placuit ut nllꝰ eidem ꝯmunicet
donec ſatiſfatōne ꝑmiſſa fuit
abſolutus. ſlam admi ſibi eſu
tum an̄ cauſe el extitum. nulli
poſt iure uideri ꝯ ſynodo eug
Decreuim̄ ut laici eccā ꝑe
ſtica tractare negotia nō p̄ſu
mant ⁊ epi aliꝰ ⁊ archiepi ⁊
alii eccaꝝ ꝑlati de negotiis eccā
ſticis maxime de illis q̄ ſpualia
eē noſcuntur laicoꝝ iudicio nō
diſponant. nec ꝑ eoꝝ ꝓhibitōne
dimittant eccaſticam exercere
iuſticiam. Alex̄ .iij. illuſt̄ regi
anglie.
Quanto diuina grā ⁊c. Cā uero
utriꝰ ꝑſonatus ita ꝯiūcta eſt
⁊ cōnexa ſpualib; cauſis q̄ nō ī
eccaſtico iudicio ualeat diffini
ri. Idem.
Et ſi clici coram ſeclari iudice cō
uicti fuint ul̄ cōfeſſi de crimie
nō ſunt ꝑ hoc a ſuo epo ꝯdemp
nandi aliquꝰ. ſic .v. ſuna a nō

suo iudice lata nō teneḡ, ita et
fcā confessio coram ipso. Si uero
coram epō de criminibꝫ in iure
confessi sunt. seu legitima pbā
ne conuicti. dū in sunt talia cri
mina pp̄ q̄ suspendi debeant
uł deponi. nō in initio sūt sus
pendendi a suis ordinibꝫ uł ab
altaris ministerio ppetuo remo
uendi. De adulteriis uero ⁊ aliis
criminibꝫ q̄ sunt minora pot
epc cum clicis post peractam pe
nitentiam dispensare. Sꝫ n̄ debet
q̄ liber p suis excessibꝫ depositu
cum suo sit. Et uictus officio n̄ dup
plici debeat ipsum conuictione co
ercere iudici tradere sclari. Id
etiam q̄ in eos quos ab ecclā tua
constat possessiones tenere in feu
dum occone ipsarum excōis seu in
dicti sinā pmulgatur. sł ōs id di
stricti phibemus q̄ diu parati fue
rint. ſi huius in tua pnā iusti
ciam exhibere. Id exoniensi epō ⁊ de
cano lundon.

Accedit filii priorem ⁊ clici. de gisabrun.
ebor. ecclesie archiepm. ap. se le
gitimam q̄stionem tr̄ansmisere
⁊ ·j· prudentis attenti ne ta sub
ulteriori sicut a multis fi solet. c modi
actō intemptet. ingratis si sim
plicitate ⁊ pure fam ipsum ⁊ rei ueri
tatem sedm form canonum ⁊ scōr pa
trum instituta inuestigare cu
retis. Id paduano epō.

Intellexim ⁊ ·j·. Quia postulasti
a nob. utrū excōicatus in iudicio
stare possit ⁊c. q̄ cōuentus pot
⁊ debet p alium in iudicio res
pondere ne uideatur ex mali
cia sua cōmodū reportare. Luci
us ·iij· strigon archiepo.

Si clici ⁊ ·j·. Cum imperator dicat q̄d
leges nō dedignant sacros ca
nones imitari in quibꝫ gnalit
traditus ut de oī crimine clicus
debeat coram ecclastico iudice
conueniri. nō debet in hac pte ca
nonibꝫ ex aliq̄ consuetudine p
iudicium generari. Clemens ·iij·.

Causam q̄ uertit inter fr̄es dunelmen
monasterium ⁊ monachos scī
albani ⁊ ·j·. puideas ut cetera
inter fr̄es dunelmensi monasterii cū
auctē ⁊ assensu epi sui in gdicta
tur negocium ne si fr̄es scī alba
ni optineant. epc idem alterum
monasterii se opponens litem so
pitam ualeat suscitare. Cel. iij.

Cum n̄ ab homine ⁊ ·j·. a nob fuit
ex pte tua q̄situm utrum liceat
at regi uł alicui sclari p sone
iudicare clicos cuiuscūq; ordinis
siue in furto siue in homicidio
seu piurio seu qb; cumq; aliis
criminibꝫ dephensi. consul. ⁊c.
⁊c. q̄ si clicus in quoq; ordine c̄
stitutus in furto uł homicidio
uł piurio. seu alio crimine fuit
dephensus legitime atq; cōuictus

ab ecclastico iudice deponend' est.
Qui si depositus incorrigibil' fuer
excoicari debet. deinde contumacia
crescente anathematis mucrone
feriri. Postmodo uo si in pfund'
malor' veniens contempserit:
cum eccia no' hēat ultra qd faci
at. ne possit ee ult' pdito plor
p secularem copmdus e' potestate
ita qr ei deputetur exiliu ul' ali
a legitima pena inferat. Id
iii. xv. qui uiolent' diu celatum
eccliam p. elici occupasse desunct'
e' ut accepimus. z c. eam post
mod' e' uigilius papam ut sed'
forum p orbitatem intr' ispotes. z
p. sub eisd' iudicib; mediante
rone sicut intr' eund' p. z p' fate
m. si uiueret. negotium terminet.
Inno' iij. sci sergij z sci geor
gij abbatibus.
Cum uenissent z j. Cu' ser pu'sle
gis se ap. ca' ituru uolumus
p aliosde ipis iudicari. Id plà
tis p franciam constitutis.
Nouit ille qui nichil ignorat z j.
Non putet aliquis q' iur' dne'
illustris regis francie pturbare
aut minuere intendamus c' ipe
nec uelit nec debeat iur' dne'
nram impedire. s; cu' dns dicat
in euuglio. si peccauit in te fr'
tuus. uade z corr' e inte. te z ip'
so. si te audierit lucrat' eris
frem tuum. si te no' audierit.
ad hibe tecum unu' ul' duos te
stes ut in ore duor' ul' triu' testi
um: stet oe' uerbum. Qd si no'
audierit dic ecce. si aut ecciam
n' audierit. sit t' sicut ethnicus
z publican'. Et rex anglie sit pa
ra' ostendere sufficienter qd rex
francie peccat in ipm z ipe cir
ca eum in correctione pcessit
scdm regulam euuglicam. Et tand'
qr ullo m' pfecit. dixit ecce. Qo
modo nos qui sum' ad regime'
uniu'salis ecce' supna dispone
uocati. mandatum diuinum
possum' no' exaudire ut n' pce
dam' scdm forum ipius n' forsa'
ipe coram nob' ul' legato nro
sufficiente' in ' riu' ostendat
ronem. Non eni' intendim' iudi
care de feodo cui' ad ipm spectat
iudiciu' nisi forte iuri c'i per
spale puil'm ul' ' riam consue
tudinem aliqd sit detractum
s; decernere de peccato cui' ad nos
ptinet sine dubitatione censura
qm in q'l'b; exercere possumus
z debemus. Non g' iniuriosum
sibi debet regia dignitas repu
tare si se hoc aplico iudicio se
committat. cum ualentinian'
inclit' impator suffraganeis
mediolan'. ecce dixisse dixisse
legatur: talem in pontificali
sede constituere pcurate cui z
nos q' gubnam' imperiu' sincere

nostra capita submittamus et eius
monita tamquam hominis fideli
corde suscipiamus nec ratio velut
medicamenta curantis ut illud
omittamus quod Theodosius imperator
statuit et Karolus innovavit
de cuius genere rex ipse noscitur descen
disse. Quacumque videlicet litem huius
sive petitor fuerit sive reus incepto li
tis vel decursis temporibus coram iudicibus
sive cum negotium peroratur sive cum iam
cepit proferri sententia iudicium eligit
sacrosancte sedis antistitis illico sine ali
qua dubitatione et si pars alia refra
getur ad episcoporum iudicium cum sermo
ne litigantium dirigatur. Cum
enim non humane constitutioni sed di
vine potius innitamur quia potestas
nostra non est ex homine sed ex deo nul
lus qui sit sane mentis ignorat
quin ad officium nostrum spectet de quocumque
mortali peccato corripere quemlibet christi
anum et si correctionem contempserit
per districtionem ecclesiasticam cohercere. Sed for
san dicetur quod aliter cum regibus et
aliter cum aliis est agendum. Ceterum
scriptum novimus in lege di
vina. Ita magnum iudicabis sicut
parvum nec erit apud te acceptio
personarum et cetera. Licet autem hoc modo pro
cedere valeamus super quolibet crimina
li peccato ut peccatorem revocemus
a vitio ad virtutem precipue tamen
cum contra pacem peccatur que est vinculum
caritatis. Postremo cum inter

reges ipsos reformata fuerint pacis federa
et utrimque prestito iuramento firma
ta que tamen servata usque ad prefixum
terminum non fuerunt numquid non poterimus
de iuramenti religione cognoscere
quod ad iudicium ecclesie non est dubium
pertinere ut rupta pacis federa
reformentur. Ne igitur tantam discor
diam videamur sub dissimulatio
ne fovere predicto legato dedimus in
preceptis ut nisi rex ipse vel solidam
pacem cum predicto rege reformet
vel treugas ineat competentes vel
saltem humiliter patiatur ut idem abbas
et archiepiscopus Bituricensis de plano co
gnoscant utrum iusta sit querimo
nia quam contra eum proponit coram ecclesia
rex Anglorum vel eius exceptio sit
legitima quam contra eum per suas duxit
litteras exprimendam iuxta formam
sibi datam a nobis procedere non ob
mittat. Idem Helvien. episcopo.
Pastoralis et infra. Statuimus preterea ut
principales persone non per advoca
tos sed per se ipsas factum suum proponant
nisi forte adeo fuerint indiscrete
ut earum defectus de iudicii licentia
per alios suppleatur. Idem nobili
viro G. de Quiaria.
Gravaminata cum quidam inter te ac
milites Capuani et infra. Actione quam
super iure patronatus eiusdem ecclesie contra
prefatos milites intemptabas
magnificentem cognovimus et in
ceptam. Quia cum testes induceres

ad probandum quod eam prefatus incessor
ecclesiam eandem tamquam sequestratam
accepit, ius patronatus ipsius ecclesie
possidebat, profecto nec rei vendi-
cationem intendere nec ipsius resti-
tutionem poterat postulare. Unde
intentionem tuam in hac parte
pronuntiamus non tenere, absolventes
eosdem milites ab eadem, ita tamen quod si
congruentem et aptam intendere
voluerint actionem, respondere vel in iudicio
teneantur. Idem magistro et fratribus mi-
litie templi in Ytalia constitutis.
Et infra. Accepimus quod quidam
tam ecclesiastici quam seculares iudices
illos quos habetis in vestris domibus
preceptores in causis ad prosequendam
suam iustitiam non admittunt,
tamquam licitum non sit eis se litigiosis
negotiis curam gerere qui pa-
cificis deberent studiis inherere,
illud allegantes in repulsionem
ipsorum quod eorum ipsis generaliter non convenit.
Cum undecumque venerint gratia divi-
na vocati, dum laudabiliter exe-
quuntur officium sui ordinis ex habundanti
requirunt sue notio-
nationis. Sic quisque in presentiarum
causis preceptores eosdem ab agendo
et respondendo hac occasione repellat.
Audita presentium inhibemus. Quod
Vercellensi episcopo et abbati de Tileto
utilitate et cetera et infra. Pertractatis ex parte
nostra prelatis vel laicis de clericis conque-
rentibus plenam faciant iusti-

tiam exhiberi, non obstantibus appel-
lationibus frustratoriis quas in contu-
maciam clerici frequenter opponunt,
ne per defectum iustitie clerici trahant
laicos ad iudicium seculare, quod
omnino fieri prohibemus. Idem.
Cum quidam Albericus et quidam(?) Windon(ensis)
et archidiaconus Carnotensis super quibusdam
procurationibus inter vos et archidiaconum
Parisiensem memoravimus commisisse et cetera.
Quia non convenit eundem archidiaconum sibi
penes causam contingente nimis favora-
bilis parti alteri videatur, sic nos te fili
decane loco illius archidiaconi subrogamus.
Et cetera. Ita quod non obstantibus prioribus lit-
teris ratione predicta procedatis. ... Quod non.
archidiaconus remissis et decano Bituricensi
Exhibita nobis R. Virdunensis electi
petitio declaravit quod cum super facto e-
lectionis sue H. archidiaconus et quidam
canonicorum Virdunensium adversariorum
suorum procuratores ad nostram presen-
tiam accessissent, Parisiensi episcopo et con-
iudicibus suis sub certa forma litteras
nostras direximus, inter alia continentes
ut vocatis qui forent evocandi
super premissis et aliis negotium ipsum con-
tingentibus inquirerent veritatem
et cetera. Cum autem idem electus quibusdam
ex his qui contra eum agebant con-
spirationem et quibusdam excommunicatio-
nem minoris exceptionis obi-
ceret, se id ostensurum protestans
iudices interlocuti sunt quod de his
et de principali negotio simul inquireret

nolentes qui non iudices sed inquisitores
existerent sed dictis exceptionibus
ipse electus probationes admittere sed pu-
tando iuris ordinem de premissis excep-
tionibus et principali parte per se ignorare
(?) intendentes et procedentes et ad
receptionem testium nondum lite su-
per eodem negotio contestata. Cum prio-
rum autem electus nostram audientiam
appellavit et infra. Quia ergo non in modum
inquisitionis sed commissionis ne-
gotium eiusdem delegatum. Mandamus quatenus si
ex dictis gravaminibus vel aliquo ipsorum
appellatum constiterit revocato ir-
ritum quicquid post appellationem huiusmodi inveneri-
tis attemptatum in causa ipsa iuxta
priorem continentiam litterarum ratione
previa procedatis. Magistro Tac-
co canonico Bononiensi.
Venerabilis frater noster archiepiscopus Raven-
natensis proposuit coram nobis quod cum
decisio causarum que inter ipsum et civitatem
Cremonensem super iurisdictione civitatis
Cremonensis et quibusdam aliis articulis vertitur
sic per subterfugia et cavillationes
eorum per triennium fuerit prorogata
dicti Cremonenses asserentes mistaciam
iudicis per triennium perisse randem
sub tuo examine recusaverunt
et infra. Mandamus quod exceptione huiusmodi non obstan-
te in negotio ipso procedas iuxta formam
traditam. Idem episcopo et ma-
gistris B. et E. canonicis Bononiensibus. Commorantibus
significaverunt nobis olim abbas
et conventus sancte Marie de Florentia

quod Florentina potestas per eius consu-
lentiam castri designavit consilium super
possessione vel quasi iuris eligendi ibidem
rectorem quod ad se pertinere dice-
bant diffinitivam sententiam promul-
gavit. Sed postmodum Albertum et quendam
pro factos potestas ipsa coegit contra
predictam super proprietate vel quasi memorati
iuris an scilicet iudicio contendere
unde nobis innuerunt ut si esset ita
cogeretis eandem civitatem electum
ab eisdem monachis admittere in
rectorem audituri postea que
partes super proprietate vel quasi dicti iuris
duxerint proponendi et infra. Verum parte
altera inter alia excipiendo propo-
suit se tunc coram nobis respondere
non teneri de iure cum tempus ipsum vin-
demiarum existeret feriatum respon-
dente syndico monasterii hoc ma-
litiose proponi ut videlicet causam pro-
tracta tempus regiminis electi pre-
dicti inutiliter elaberetur et infra. Mandamus quod hoc
non obstante in negotio ratione previa
procedatis. Ex concilio.
Cum non sit ambiguum quin iudicem
delegatum qui se apostolicum ad hoc
mandatum non recepit spiritualem
iudicare non posse aliquam partium
coram se personaliter in iudicio
compellere nisi causa fuerit criminaliter vel
nisi pro veritate dicenda vel pro iu-
ramento calumpnie faciendo
iuris necessitas partes coram se in-
ferant personaliter presentari

Ex concil' calcedonen.

Si quis clericus adu'sus clericum
negotium habeat: nō deserat epm
proprium. s; prius ap̄ ipm uenti
letur actio ul' ↄ filio eiusd' apud
alios quoscūq; partes uoluerint
iudicium optinebunt. Ex c[on]c.
Nullus iudicium neq; p̄sbi[illegible] p̄sbite
rum neq; diaconum aut clericum
ullum aut iuniores ecc̄e sine p
missu pontificis p se distringe
aut ↄdempnare p̄sumat. Quod
si fecerit: ab ecc̄a cui iniuriā
irrogare uidetur tamdiu sit
sequestratus quousq; reatū suū
cognoscens emendet. Ex c. afric.
ane si epi int' quos cā u'satur
diuersarū puinciarū: ille p̄mas det
iudices in cui' puincia ē locus
de quo ↄtenditur. Reg. li. ix. de
sensori corsice.

Si quis ↄtra clericum cām h̄uit epm
prius adeat. qui si ut suspectus
fuit recusatus executor ab ip̄o
deputet'. aut si hoc actor refu
gerit ab ip̄o ep̄o ē deputandus
qui ptes sibi mutuo ↄsensu
iudices ↄpellat elige. A quib;
quicqd fuit diffinitū ip̄i solli
citudine seruata lege modis
omnib; ↄpleatur. Alex. iii.
Si clericus laicum de reb; suis uel
ecc̄e impetierit. ⁊ laic' resipiis
nō ecc̄e aut clerici s; suas p̄p̄as
asserat deb; de rigore iuris ad
forensem iudicem t̄hi cū actor
semp forū rei sequi debeat. licet
in plisq; ptib; aliť de ↄ̄ suetudie
h̄eatur. Idem.

Ex transmissa nob' insinuatōne
b. c. ⁊ xv. militum ecc̄e tue ī tel
legimus q̄d cum R. de casumlle
eos sup q̄dam possōne corā ↄ
tem ep̄o traxisset in cām nob'i
uir de campis eorū d̄ns sub debito
fidelitatis eis inhibuit. ne de se
cl'ari feudo in iudicio ecc̄astico
respondere ⁊ j. p d̄ni feudi cām
iubeas t̄minari ⁊ si ipse maluis
se distulit tu ei debitū finem
īponas. Idem.

Verum qm̄ de q̄bzdam feudis ad u'i
p̄ositum q̄o mota fuit statuim'
ut ex quo ep̄e fuit in ecc̄a ↄse
cretus de feudis ip̄is sub suo iu
dicio cognoscat. si ad ecc̄asticā
cognitōnem ptineant: alioqn
imperiali b'n placito sicut iustū
fuit relinquatur. Luci. iii.

Cum sit gn̄ale ut actor forum
rei sequatur ⁊ j. cum q̄m iudi
ces sclares in exhibenda iusti
cia p sonis ecc̄asticis sepe ī iu
dicio sunt remissi fauore est
ecc̄e introductū ut malefac
tores suos q̄ si sacrilegi sunt ↄ̄
sendi uenerabiliū locor' re
ctores possint sub quo maluerint iudice ↄuenire. Cel' iii.

Quod clericus ⁊ j. q̄ si q̄s cām pecu

Iniurias clerici pisanis commorantes
huiusmodi quod aliquos uel aliquis quod eos
irrogas iure canonico decidatis. In
no. iii. vercellen. epo.
Licet ex suscepto &c. Et infra. Si quando a
laicis vercellen. ciuitatis sit reb; pre
cipue cum forum secularie contingunt
a sede ap. contigit impetrari sub
ap. ob. decernimus. Cum enim nostra ciui
tas & manes. dum tamen consules &
commune de se conquerentibus in iudicio
seculari exhibeant iusticie complemen
tum licet tamen ipsis qui sub eisdem
consulibus talia senserint credere
de si se tamen aliquid senserint pergrauari
ad tuam sicut hactenus seruatum
est uel ad nostram si maluerint
audientiam appellare hoc per certum
tempore quo uacante impio ad iudi
cem secularem recurrere nequiunt
qui a superioribus in sua iusticia ex
opprimuntur. Si uero consules uer
cellen. tamquam nimio suspecti fuerint
recusati coram arbitris communiter
electis de causa suspitionis agatur.
Que si probata fuit esse iusta ad
te uel ad nos pro iusticia recurrat
sicut superius est expressum. Idem ar
chio & thesaurario turon.
Ex tenore litterarum comitis britan
nie nostris auribus est intimatum quod
cum causam quam nobilem mulierem
.R. &c. de mediano super hereditate
te sua nositur agitari uobis com
miserimus tamen mandamus per commen
eidem mulieri tamen causa ipsa quam predictus
.I. eum de foro ipsius mandauit
ut causam deferret ad ipsum presentem
eidem quod faceret ei iusticie plenitu
dinem exhiberi &c. Nos quod attenden
tes quod sic simus uiduis in iusticia
debitores quod aliis in iusticia facere
non debeamus. Et infra. Si sit talis
causa que ad ecclesiasticum iudicem pertine
noscatur ei super sedere curetis dum
modo per iudicem secularem suam possit
iusticiam optinere. Alioquin non
obstante contradictione ipsius causam ipsam
ratione piam finiretis.
Si diligenti &c. asseruisti te uti
ad hec tempora tenuisse quod sit haud
licito renuntiare saltem in temporali
bus iuri suo & sibi laicum iudicem
constituere per certum ubi aduer
sarii uoluntas accessit. At te
mere iuramentum super hoc interpo
situm seruandum in memoriam constitutio
nis que caueretur pacto priuatorum
iuri publico minime derogari.
Cum ergo in hoc in uirulentiam &
carthaginensi concilio sit salubriter
promulgatum ne clerici clericos relicto
suo pontifice ad iudicia publica
pertrahant alioquin causam perdant &
a communione habeantur extranei. Cum
episcopi quam diaconi seu quilibet clerici in
criminali seu ciuili negotio sidere
licito ecclesiastico iudicio publicis iu
diciis se purgare uoluerint &
si pro eis lata sit sententia locum suum

animtaunt · & hoc mẽmali ac
tõne · In ciuili no pdant qd' eui
cerunt · si locum suũ maluerĩt
optinere manifeste patet · qd'
nõ solum muti sz & uolũtarij
pastoris nõ possunt · ut scłaria
iudicia subeant cum nõ sit h
bñfm̃ psonale cui renũciare
ualeat · sz potius toti collegio ę
ecc̃astico publice sit indistum
cui priuatorum pactio derogari ñ
potest nec iuramentũ licite serua
ri potuit · cũ gt̃ canonica statu
ta illicitis pactõnibz in format'.

Id' beluacen̄ epo.

Cum contingat intdũ & s. Insr'
postulasti an cũ clici deputati s
uitio capituli beluacen̄ · aut a
lioz clicoz tue dyoc̃ · sup excel
sibz impetiuit̃ · sint cogendi co
ram te uł pocius coram ill' qbz
seruiut · qrelantibz eis de cũ
illis iur̃ · donem hr̃ uendicare
contendant · licet illos excõica
re nõ ualeant uł aliat' & cohi
bere · Sup q. f. c. r. q. Ad te ut
pote ordinariũ debent de talibz
cõqrentes hr̃e recursũ maxĩe
si sr' huius impetunt̃ q in tua nos
cunt' dyoc̃ cõmisisse ñ forte hñt
quibz delinqntes ipi deseruiũt
ex indulgentia uł cõsuetudĩe
spãli iur̃ · dõnem hr̃ sibi ualeãt
uendicare · Idem.

Postulasti p sede ap · edoci vtrũ

sacdos ecc̃am hñs in vna dyocesi
& residens in eadem domicilium v
pr̃imonij rõne in alia ibidẽ de
linquens ab eo in cui diocesi hr̃ pa
trimoniũ p delicto ibidem cõmisso
debeat iudicari · pserim in casu
q̃ officij seu bñficij puatõnem
exposcunt · ad q. bñ r. q. p epm
in cui dyoc̃ delinquit · sñia pmul'
gari poterit in eund' licet ab eo
in cuius diocesi bñfm̃ optinere
tur quo ad illud execucio faciẽ
da. Hono. iij. ar'epo decano & ar
chid' turon̄.

Ex pte b. quodã anglie regine fu
it ppositum q' cum nobilem uirum
R. detentorem castri segrei rõe
dotalicij ptinentis ad ipsum q̃ p
eum uł eius cõplices cõ iusticia
fuiat spoliata · auctẽ · bone me
· g. p. n. coram nob' traxisset in
tam dcõs nobilis excipiendo pro
suit qd' litte ap̃lice nõ ualebãt
p eo qd' castrum g. cathie ñ ẽ
eius domicilium pr̃imoniale
constitit in diocesi redon̄ que
ultra duas dietas a turon̄ est
remota · Vnde replicatum fuit
ex pte regine qd' idẽ nobilis
turon̄ sũtis potãt · cõuenit cũ
nõ solum redon̄ dyocesis sz et
andegauen̄ existat eo q' in ipa
& castra & redditus plres hr̃ & ca
strum de quo qõ uertitur' in ead'
ẽ dyocesi q̃ a turon̄ nequaq' ult'

xij. leucas distat. Idem quoque adiecit
quod cum dicta regina iuri suo coram
domino feudi prosequi debuisset, litterae
apostolicae non valebant, cum non faci
ant mentionem quod feudi dominus fuit
requisitus et ipse in exhibenda iusti
tiam extitit negligens vel remis
sus. subiciens quod eaedem litterae fal
sitate expressa fuerant impetratae
eo quod suggestum fuerat castrum
illud ad eandem reginam ratione do
talicii pertinere, cum nec ab ini
tio nec durante matrimonio a vi
ro sibi fuerat in donationem propter
nuptias assignatum. Ad hoc
autem fuit ex parte reginae responsum ex
sistens quod vidua spoliata irrequi
sito feudi domino spoliatorem seu de
tentorem rei coram ecclesiastico iu
dice potest convenire cum intersit
viduas defensare, et infra. Quocirca quatenus si vo
bis constiterit dictum nobilem certam
mansionem habere in Andegavensi dio
cesi, in qua vir eius consuevit commora
ri et ipsam dyocesim a Turonensi ul
tra duas non distare dietas, et in eadem
litigiosam rem esse, non obstantibus
exceptionibus aliis quae in petitorio
potius quam in possessorio quod regina agit
contra eundem nobilem intentabat, lo
cum habere videntur in ipso nego
tio iuxta priorem tenorem litterarum ratione previa
procedatis. Greg. ix. Priori Palme
rio canonico sanctae Trinitatis.

Conquestus est nobis Lonionensis episcopus quod po
testas et commune Lonionense temporalem iuris
dictionem quae in quibusdam castris et vil
lis ecclesiae Lonionensis competit pleno iure
et in cuius quasi possessione fuisse ac esse di
noscitur, per violentiam usurpare
praesumunt, et infra. Cum autem valde sit
iniquum ea quae collata sunt pro reme
dio peccatorum venerabilibus ecclesiis relicta
aut eis iustis modis aliis acquisita
aliis usibus applicari, propter quod invasores
ipsorum et detentores tamquam sacrilegi
sunt anathemati usque ad satisfactionem
congruam supponendi, et infra. Quocirca quatenus
si tibi constiterit de praemissis monitione
praemissa per censuram ecclesiasticam cessare praedictos ab hui
usmodi satisfacere de praemissis dampnis et in
iuriis, appellatione remota compellas. Episcopo Dunelmensi.

Nostri filii I. et A. cives romani sua
nobis petitione monstrarunt quod cum
abbati sanctae Genovefae Parisiensis super quadam
summa pecuniae quaestio .. praedecessorem
tuum litteras impetrassent tu proponi
fecisti quod omnibus Anglicis est a sede apostolica
indultum ut super causis pecunia
riis extra mare conveniri non possint
propter quod idem abbas in negotio non processit
sit. Verum quia et si fuisset privilegium tale
concessum non tamen prodesset illis qui se
certo loco reddere vel solvere ad usum
ras promiserunt cum ibi et ubi domici
lium habent valeant conveniri.
Quocirca quatenus eisdem de pecunia ipsa cum
usuris et moderatis expensis et a gravi
satisfactione dampnorum usuris omnino
cessantibus satisfacias ut teneris

alio quam eius albi. nisi clausula intus in
mandatis ut in generali sibi negociis
posita ex potentia in diligentia non
obstante alias prioris mandati
non retinere sine dispendio mo
re procedat. [I]dem Remen. albi
significasti nobis quod H. clericus ad pe
titionem tui B. mercatoris se tue iuri
dictioni subiecit similiter iuramento ut ei a
pso de pecunia mutuata non satis
fecerit eidem et. Iuxta et. c. xx. quod
licet privatorum consensus eum qui
iurisdictioni preest, demonstrat suum possit
iudicem constituere. clericus tamen in
iudicem non suum non forte persona sub
ecclesiastica et episcopi diocesiam nolunt
tas accedat. consentire non possit.
[P]roposuisti nobis quod quidam [I]dem
subditus tuus ad petitionem adver
sarii sui ante legitime citatus ad
causam. quod primo modo videtur omnis alii esse
cepit tamen intendit iudicium decli
nare porro prudentie tue dubium
esse non credimus quod is in predicta causa nisi
revocandi forum non habet qui ab
alio iam preventus. [I]dem.
[L]icet ratione delicti sive contractus aut
domicilii sive rei de qua contra possessorem
causa movetur. quibus forum regulariter
quis sortitur episcopus vero ad se aliquos quen
tus non sunt quod tamen omnium ecclesiarum
mater est eadem et magistra. rite conpel
li potuit ut ibi ad usuras reddendas
vel per alia iusta et necessaria causa
venisset. Quam si tunc allegasset

[N]uis revocandi domini sanctum fuisset
[R]omana ecclesia et j. Sicut [I]dem
appellationis articulo pretermisso non as
serimus minime appellatum extitit
Remensis archiepiscopus vel eius officialis
de causis clericorum tamquam iudices sic in
ipsos idem clericis de facto consentiant.
absque diocesanorum suorum volunta
te cognoscant. sicque suffraganeorum
Remensis ecclesie subditos ipsorum de legi
tionem suscipere vel similes et precepta
exequi aut in causis per appellationem
devolutis ad eos testimonium
non aliud in his tribus de consuetudi
ne optineant prohibete conpellant
sicut et suffraganeorum ipsorum officia
les aut archidiaconos aut presbyteros alios
que inferiores prelatos suffraganeis
eisdem subiectos dummodo aliud eis
contraria consuetudo non tribuat ne sub
ditos suffraganeorum ipsorum sive secula
res advocatorum et procuratorum in causis
que Remensis ventilantur curia co
gant querelantibus in sua presentia
respondere contrahentes vero aliter dioc
sis contractibus initis in Remensis dyoc
ab eis nisi inveniantur ibidem tra
he coram se non debent invitos sic
in possessionem bonorum que ibi habent et
tum alibi copiam sui faciant si
eorum auctoritati conparere contempnant
possunt missionem facere contra eos nisi
si forte maliciose se ipsos occultaverint
ne citatio perveniat ad eosdem decer
nere faciendam in possessionem bonorum

que in alia dyocesi obtinuerint noscantur habere loci dyocesani ad denunciationem ipsorum faciet huiusmodi missionem siue clericos suos mittat ad suffraganeorum suorum dyocesis pro inueniendis uel recognoscendis contractibus coram ipsis. nec eorum suffraganeorum subditos compellant coram se occasione huiusmodi stare iuri. neque potest archiepiscopus ipse in suorum suffraganeorum officiales et subditos pro eo quod uocari ab ipso nolunt querelantibus uel super hoc respondere per sententiam ecclesiasticam exercere censuram.

Ex concilio apud sanctum medardum. De libelli oblatione. Ignatius episcopus dixit. hereticis libellum reclamationis uel postulationis. illi respondent se primatibus missum habere libellum. Ignatius episcopus dixit oportet uos secundum ecclesiasticam auctoritatem reclamationem uestram libelli serie declarare eamque uestris manibus roboratam synodo porrigere ut tunc canonice uobis ualeat responderi et tunc ipsi heretici libellum conscribentes porrexerunt. Inno. iij.

Significantibus .T. et .R. fratribus nostro fuit apostolatui declaratum quod cum inter ipsos ex una parte et .W. ex altera super quadam terra coram iudicibus delegatis tracti fuissent in causam oblato eis libello ipsi tum plenariam terram haberent ut terra illa super qua questio uertebatur ostenderetur eis a iudicibus postularunt. Quod cum ipsi facere denegarent ad nostram audientiam prouocarunt. Quocirca mandamus quatenus si est ita reuocato in statum debitum si quid post appellationem huiusmodi inueneritis attemptatum etc.

Gregorius ix. archipresbitero ciuitatis noue et magistro canonico elugniensi. Dilecti filii fratres sancte marie de yspidalia nobis petitione monstrarunt quod cum prior et conuentus sancte marie ad carceres ipsos super quadam pecunie summa coram priore sancte trinitatis veronensis auctoritate apostolica conuenissent, ex parte ipsorum fuit excipiendo propositum quod cum dicti prior et conuentus nollent exprimere in porrecto libello conuentionali quare sibi dicta pecunia deberetur sed hoc respondere minime tenebantur et quia dictus iudex exceptionem huiusmodi admittere denegabat ad nostram audientiam appellarunt. Ideoque mandamus quatenus si est ita reuocato in irritum etc. Alex. iij.

W. mantuano episcopo et abbati de spongin. Ex litteris etc. Quoniam rationis ordo exigit ut plebanus et clerici mantuani abbati et fratribus mantuani monasterii de hus que aduersus eos proponunt debeant in nostra presentia respondere, cum sibi ex ipsis coram nobis auctoritate se apostolica delegatis iustitiam postulent exhiberi, mandamus quatenus actione plebani et clericorum proposita et responsione facta monitione premissa compellatis eosdem memoratis abbati et fratribus in continenti coram uobis super suis questionibus respondere et iustitiam per modum rationes partium

audientes. concordia uel iudicio
utriusque negotium terminetis. Idem uel
archiepiscopo et decano turonensi.
Prudenciam etc. Sane consuluisti
nos utrum cum causa a papa tibi committitur
et reus coram eodem iudice actorem
reconuenerit et actor reconuentionem
appellationis obstaculo interposito
sit appellationi tibi defendendo. Nos igitur ita
sentimus quod cum actoris et rei eadem
sit conditio et uno eodemque iure uterque ar-
ta appellationis remedium debeat
utrique censeri sicut desiderat actor
ut sibi iuxta rescriptum mandato
tuo iusticia fiat apud te eodem modo
reconuenienti in sua iusticia re-
dere. Gregorius ix. albi s. io. in iuuenis
viii mense. De litis contestatione.
Nonnominem ex parte una
et capitulum ecclesie sancti quintini ex altera
super quibusdam iniuriis et certorum sen-
tentiis et quibusdam aliis articulis cor-
ta materia questionis etc. iudices fuit
quibusdam positionibus et responsionibus
ad easdem auditis et que partes proponere
noluerunt coram eis causam ean-
dem ad examen apostolicum remiserunt
procuratoribus partium propter hoc in
nostra presencia constitutis cum iis po-
sitiones et responsiones hinc inde
super pluribus articulis facte fuerint coram
iudicibus nominatis quod tamen litis con-
testationem non inuenimus esse factam cum
non per positiones et responsiones ad
eas sed per petitionem in iure propositam

et responsionem secutam contestatio li-
tis fiat. processum in foro de f. n. c.
sinto tertium diurum nunciandum
exceptionibus peremptoriis seu defen-
sionis ciuilis principalis cognitionem
negocii continentis etiam lite contesta-
tam obiectis non de re iudicata
uel transacta seu finite excipiat
litigator litis si contestationem
non impediat nec retardet licet
dicat obiector rescriptum non fuisse
optentum si que sunt impetranti
opposita fuissent exposita delega-
to. Innocentius iii albus presbitero et i. ca-
nonico tornacensi. Ut lite non contestata
Quod dicis etc. Cum causa ...
que inter R. et S. uxorem
eius uertitur audiende apud ...
uobis commissa fuisset tandem
procurator eiusdem R. libello
uxoris que uirum ad separationem
thori et ut dotem reciperet de adul-
terio accusabat noluit respondere
donec aduocatus eius ueniret
inducias postulando. Qui cum his
inducias repetendo nobis illud
uideretur tandem ad presentiam nostram
accedens dixit se respondere paratum
sed die statuto cum rediret responsurus
libello restitutionem uxoris primo
sibi postulauit ne se tamen fieret ap-
pellando. uerum quia mulier dicebat
se uirum habere suspectum et dictus procurator
nec de mulieris impunitate caue-
ret nec tuto securitatis primo dictus conspicui

De lit' contestata
De lite non contestata

p̄sentare. Vos testes mulieris reci
pe studuistis. &c. Consul. t. t. xx. quod
licet ordo iudiciarius in aliis cō
tronsiis sit seruand'. in matrimonia
libus causis non usque quaque seruet'. quia
tamen in p̄senti nego non est actum de fe
dere matrimonii s; de crimine adul
terii per quod ad separationem coniugii
non ad coniunctionem intendit'
quia lite non contestata testes sunt recepti
et attestationes publicate siue
defend' siue non defend'. ap. fuiss;
non est ad diffinitiuam sententiam p̄ce
dend'. potuit tamen p̄fatus R. propter suam
contumaciam uel' p̄parationis
si sciens non p̄ingauit eand' ex
comnis sententia innodari. H. Ierosso
limitano patriarche et ar' d' cassen
accedens. &c. Cum in iudicii deleg'
tor' p̄sentia archiepiscopi turon' resti
tutionis beneficii postularet ple
banus sancti marci de uenetiis quod ei
quod agebat. nichil ad obiecta respondit
s; ad nostram audientiam appellauit
et licet sepe fuiss; admonitus ut
iuri pareret quia eius appellatio non
tenebat. noluit tamen respondere appellat'
uel' coram eis comparere. ipsi uero iu
dices cum plebanus in sua contu
macia perduraret testes recep
runt ab aduersa parte productos et
depositionibus redactis in scriptis man
dauerunt eid' ut ad eos accederet
in p̄sentia dicta testium obiecturus
Qui cum facere noluiss; in ipsum ex

comnis sententiam protulerunt possessionem
iuris parrochialis adiudicantes
archiepiscopo memorato et eius restitue
tes in integrum districte inhibue
runt ne quis possessionem turon'
ecclesie restitutam p̄sumeret perturba
re. Verumtamen quia lis coram huiusmodi iudicibus
non fuit contestata et manifeste
pareret litteras ipsius per tacitum suppre
sionem obtentas cum manifestum
esset duos p̄dictorum iudicum. a. cons
iudex et brunensis episcopos eid' archiepiscopo
tanquam suffraganeos suos metro
politano subesse. ac ex hoc plebanum
legittime appellasse et iudices ipsi
licet propter contumaciam excommunis
forte potuerint proferre sententiam non
tamen debuerunt super principali ne
gotio diffinitiuam lite non contestata
proferre p̄dictas sententias cassauimus
immo cassas denuntiauimus et ianes
uii. tyren. archiepiscopo dedimus in man
datis ut ecclesie sancti marci iustitiam resti
tuat et in uniuersa que hac occasione fuere
per se uel per alios occupauit. Idem
episcopo brixiensi.

Tue fraternitatis deuotio. &c. Consul. t.
t. duximus respondend' quod si reus lite
non contestata contumaciter se ab
sentet talis quidem sit causa quod actor
possit in possessionem rei petite
introduci. est in ead' tamen custodie
introducend'. Que si ea talis fuit
quod idem in possessionem nequeat mit
titi ut iuri pareat. est per cen. ec.

contumax compellendus. [Q]uod de curia et
de ecclesia Albiensi canonicus et cantor eius dyocesis
credens ad apostolicam sedem nobilis | oc
vir W. vicecomes nobis exposuit
quod cum Sopitensem episcopum comite Lautrani
nec primum lineam consanguinitatis
attingat et archidiaconus eius sit clericus
comunalis qui eidem vicecomiti est ad
versarius principalis utpote qui uxo
rem suam et etiam publice detinere
presumit et magister P. de terra uxoris
sue oriundus existat inimicus eius et
eidem et omnis sub districto existit
comitis memorati, nec nisi per districtum
ipsius ei patuit accessus ad eos et
ipsi quibus causam intenderet ipsi vir et uxorem suam
commissa fuerat, tunc quam ei voluerit
non in terra inimicorum suorum locum et
terminum assignare in sui mortis
periculo accedere non audebat. et licet
litteras non habuit de conductu, sicut
nulle fuissent, non debebat se credere
capitalibus inimicis et si aliquis qui
propinquiores sunt sint nobilis iam
dicte, quod sue et causa ipsa per vos minime
valeat terminari, cum ad vos se
curius pateat accessus utrimque
partibus convocatis si vobis constiterit
quod ante litteram legitime contestata vel post
appellationem ex premissis causis intempestivam
testes super consanguinitate contra ipsum
absque culpa contumacie recepti
fuissent, vos attestationes ipsas de
cernatis irritas et inanes compelle
tes dictum nobilem ut veniat ad

initium suum quod in consulta de anunsi
tia quod postquam ipse vir plenariam
restitutionem habuit tamen uxoris
que tunc cum si matrimonio audiatis
canonique fine canonico terminetis.
[Q]uandoque non frequenter in dubium | [Q]uidem
revocatur a multis an lite non contestata
testes recipi valeant. auctoritate pre
sentium duximus declarandum regula
riter videlicet esse, cum lite non contestata non est ad
receptionem testium procedendum,
nisi forte de morte testium timeatur
vel absentia diuturna, in quibus
casibus cum cavendum est agendum ne veri
tas occultetur, et probationis copia
fortuitis casibus subtrahatur. senes
et valetudinarii et alii testes de
quibus ex aliqua rationabili causa timetur
et lite non contestata sunt periculo dubio admit
tendi, sive pars adversa sit contumax,
sive sit absens absque malitia, si
convenire non possit. sed si actor non
convenerit adversarium infra annum
ex quo potuit convenire, vel saltem
receptionem ipsorum testium illi non de
nuntiaverit, attestationes sic recep
te non valeant, ne forte hoc pro
curet in fraudem, ut per cessum tempus
exceptiones legitimas ad repellendum
dictos testes, vel alias locum habere non possit.
[P]orro spirituales cause possunt occur
rere in quibus casualiter esset aliud
observandum, ut verbi gratia si super aliqua
electione vel copula maritali quaestio
moveatur, tunc et enim ne per lo

gam moram in spiritualibus vel temporali
bus patiatur ecclesia lesionem vel in uno
seu in aliis fornicationis occasio prestetur
matrimonii cum propinquitatis gradus oppo
nitur lege divina prohibitus. videlicet
coniunx appareat vel in quem
actio fuit dirigenda. Sive quia per
totam citatione recepta venire con
tempnit. sive quia maliciose se ipsum
occultat sive quia impedit ne possit
ad eum citatio pervenire. testes li
te non contestata sunt admittendi
et nichilominus si de causa liqueat ad diffiniti
vam sententiam procedendum. Si vero
alter absens fuerit et agatur de spiri
tuali coniugio inter prelatum et eccle
siam contracto: electione eius in eo minime
confirmata: illud in hoc articulo
volumus observare. Nam si expecta
tione talium prout in sacris canoni
bus est diffinitum. quod si forsitan agatur
de spirituali coniugio contrahendo utique est
in prelatum electus per tres menses vel mi
nus expectetur. non excusatis negociis
circumstantiis per superioris providentiam
magis vel minus sunt expectandi.
Si autem de carnali coniugio sit agen
dum tamdiu alterius coniugum expe
ctetur: donec de ipsius obitu vel de ille
aliquid presumatur. quod cum sibi cul
pa sit absens ut sit captivitate
vel egritudine aut alio iusto im
pedimento forsitan teneatur. dum tamen
culpa sua non maliciosa voluntate
in remotis partibus moram faciat.
ut de facili vel in brevi citari non
possit. et quidem presumendum non debi
tum habeat forsan legitimas ex
ceptiones ad intentionem contrariam
elidendam. eo nequaquam obstante quod
de lapsu carnis posset opponi quam
in coniugio multi casus occurrunt
in quibus coniuges sunt culpabiles non tamen
causam contrarie coguntur. Sunt et alii
casus similiter spirituales quos alibi no
meminimus distinxisse. In quibus
absque litis contestatione legitime
possunt testes produci. ut quando generales
suum inquisitio vel testium publica
tio imminet est facienda. In aliis
vero casibus prudenter est attendendum
utrum contumax actione rea
li vel personali conveniatur. Si re
ali: mittendus est utique actor in rei
petite possessionem ut tedio affec
tus veniat responsurus. Qui si ve
nerit infra annum sisti in iudicio pre
stita cautione. ac expensis contra
satisfactione expensarum possessionem
recipiet. Nam si cautionem offerre
neglexerit infra annum actor post
annum verus constituatur possessor
sed proprietate durante ad ius septi
defensione legitima reserva
ta. Quod si super rebus immobilibus questio
conveniatur qui eas possidet nomine
alieno: debet statim in iudicio
dominum nominare certo die termino
a iudice statuendo eoque ad eius no
ticiam perducendo ut vel ipse ve

mensis vel ydoneum instructum respon-
salem actoris excipiat intentio-
nem. Si vero post tempus statutum
quod dispositum est noluerit admi-
plere, tamquam lite quasi contestata
ex eo die quo possessor ad iudicium
vocatus est ad interrumpendam longi
temporis praescriptionem, dominii posses-
sionis iudex edictis legitimis
evocabit. Et tunc ipso in eadem vo-
luntate manente negotium summa-
tim examinans in possessione rei
ipsius actorem mittere non tardabit
omni allegatione absenti super prin-
cipali quaestione servata. Si autem
super personali actione conveniatur
vel mittendus est actor in possessione
mobilium bonorum ipsius vel immo-
bilium si forte mobilia non habeat
pro modo declarati debiti vel in contu-
maciam est ecclesiastica sententia proceden-
dum ita videlicet quod alterutra pe-
na quam magis timeri debeat iu-
dex a principio sit contentus ad al-
teram in toto cessurus si hoc pertina-
citas meruerit contumax si quidem ve-
niens infra annum vel post annum
audietur iuxta distinctionem in ali-
o canone superius invocatam. Innocentius
III.

[illegible]

Inherentes vestigiis praedecessorum
decernimus generaliter quaestiones per
summum pontificem terminari et
legibus itaque cautum esse cognovimus
quod nullus clericus iurare praesumat

alibi vero reperitur scriptum ut omnes
principales personae in primo litis exor-
dio subeant calumpnie iura-
mentum propter quod plerique venerunt in dubium
utrum clericus iusiurandum praestare debe-
at aut alium hoc officium delegare quia
illud constitutionis edictum quo clerici prohi-
bentur iurare a Marco Augusto imperatore
de constantinopolitanis clericis indulgentum fuisse
videtur, idcirco quod alios non crediderunt
pertinere. Verum quia ista dubietas cau-
satur secundum decisionem filii nostri
quondam H. imperatoris, cuius verba sunt haec:
Cuiusque interpretationem corrobo-
ramus. Et divi Marci constitutio-
nem interpretari decernimus ut ad
omnium clericos generaliter pertinere iudice-
tur cum imperator Iustinianus dece-
verit ut canones patrum vim legum
habere oporteat. Et in non nullis patrum
canonibus reperiatur ut clerici omnino
iurare non audeant. Dignum est ut ec-
clesiasticus ordo praestando iuramentum ca-
lumpnie sit immunis. Praeterea statu-
ti principis tenor talis esse dinoscitur.
Nos utique et humanae legis inten-
tione servata decernimus et spirituali
auctoritate inretractabiliter diffinimus ut non
episcopus non presbyter non cuiuscumque ordinis sit cle-
ricus non abbas non aliquis monachus
vel sanctimonialis in qualibet causa
seu controversia criminali sive civili
iusiurandum compellantur quolibet ratione
subire sed aliis ydoneis defensoribus
si expedire sibi esse noverint hoc officium

liceat delegare. Idem in eodem. Hac moderatione ut episcopi inconsulto Romano pontifice vel quisque clericus inconsulto prelato suo minime iurare audeat. At omnibus autem episcopis et universis clericis ita custodiri debere censemus, ut si quis in illa commiserit, veniam sibi noverit denegari. Idem ordinatori Ro. ec. subd. et magistro O. bononiensi et c. Sane vero cum in huiusmodi casibus in quibus de ecclesiis decimis et rebus aliis spiritualibus causa agitatur iuramentum calumpnie non dare nec recipere consueverint, eo quod tales cause non ex legum districtione sed ex canonum equitate finem debitum sortiuntur, canones autem iuramentum calumpnie in huiusmodi causis nullatenus induxerunt, unde cum innocenti de iuramento calumpnie prestando dimissa ad antiquiora discretio vestra procedat. Idem.

In pertractandis causis sacramentum calumpnie non passim prestari precipimus ex hiis, sed cause et principalium personarum qualitate inspecta, quando per ipsas principales personas, quando per yconomos qui causam omnino non nesciant in animam iurantis illud prestari mandamus. Idem magal. et nemausen. episcopis. Imperatorem et j. accepimus quod ab abbate et fratribus clarevall. sicut ab aliis exigitur calumpnie iuramentum, ad quod faciendum eos cogere non debemus, ne aliena iura invadantur. hii

occasione illicite detinere et ipsi a causa sua decidant si ex parte ipsorum predictum iuramentum cum res postulaverit non fuerit prestitum, eis precipimus ut in suo monasterio yconomum statuant, qui pro eis petere et accipere atque iuramentum de calumpnia cum necesse fuerit valeat prestare. Et j. tu vero frater episcope nemausensis yconomum ydoneum statuas, qui tali officio conveniens ipsi monasterio videatur. Lucius iij. eliensi episcopo et abbati westmonasteriensi.

Cum quia novis morbis nova convenit antidota preparari, quod in causa que inter R. clericum de sancto albano et J. et F. canonicos londonienses vertitur ad veritatem eliciendam a partibus prestari faciatis ab utraque parte calumpnie iuramentum, consuetudine que legi et canonibus contraria non obstante. Innocentius iij. episcopo placentino. Vincentinum quondam et ravennatensem archiepiscopum et commune faventie super villa ac quibusdam aliis diutius contendentes in negotio continue processissent, nos partibus dedimus in mandatis ut per ipsum causam nostro se conspectui presentarent. Quare procuratoribus tam ... de ratione in nostra presentia constitutis, post contestationem ipsius archiepiscopi procuratorem eius fecimus exhiberi et ad eam partem alteram similiter ac interrogationibus et responsionibus redditis in scriptis et lite coram nobis plenissime contestata iuramentum calumpnie

fecimꝰ utrumqꝫ ꝑstari . Alex. iij.
cant. ꝛ wigorn̄ epis.
d Il. fil. abbas ꝛ monachi de h. no
bi insinuante narrauerunt
om in causa pecuniaria que int̄
eos . ee . ꝓponis nō ꝑ te sed ꝑ ydon
eum syndicum ul' actorem e
ligeris litigare ꝑ illum qui dem
ꝑstand' erit calumpnie iura
mentum q. si ꝑ te ipm ꝓponis sc̄m
s; nō tacitis euuangliis sunt i dice
do testimonio sicut uidet' iura
mentum cum ꝑstand' fuit. ut actor
ab instituta cadat actione cum
autem bn̄ debeat h'ri ꝑ ꝯfessione
Alex. iij. cant. ꝛ wigorn̄ epis.
Il. fil. abbas ꝛ monachi de h. no
bis insinuante
narrauerunt q. in ca. que uertit' int' ipsos
ꝛ moniales de sen. sr' etiam de ale
decan̄. ꝛ archid'. de ualon. quam
sermui tinmanda ipsi timentes
se a iudicibꝫ aggrauari eo qd'
ad ꝑmam oratom tīminum bre
uem nimis ꝛ ꝑemptorium statue
runt ad nr̄am duxerunt audi
entiam appellandum ꝛ c̄. quia uo
nō stat ad iuris ordinē diē ꝑemp
t'. maxime cum de rebꝫ ecc̄iasticis
agitur. nisi forte necessitate ur
gente talit' mādare. m̄. q. sic e
ita reuocato in irritum si quid
inuenis post ap. hi attemptatum
cum in ca. iux' tenorem ꝑor ꝛ c̄.
Ecclesitimus iij.

Preterea allegasti q. cum causa t. a sc. ap
delegantium ꝛ militis citatoriis
rescriptum apostolicum misit ut eo uiso
deliberare ualeat qd' ab alto cōue
niat' ꝛ c̄. ꝯtra q' qd' agend' sit in
hoc casu desiderat edoceri. talit' ꝛ
q. reo ad iudicium legitime ꝯuo
cato si ex rescripto in transmisso ple
ne potuit instrui sr' eo de q. iudi
cio cōuenit' inducie deliberatonis
nō sunt uisitis indulgende s; ꝑ
cedend' ꝑ cause ad examinatone
cāe ꝛ finem ei debitum inponend'
Honorius iij epo ferentin.
inte tue ac petito ei ꝑ bri scr̄e
prisce ꝛ a q'le de urbe nob' exhibite
continebant ꝛ c̄. id' ei ꝑ bꝫ q' ta
les unos a. ꝛ b. ubi in nomine
ecc̄e obtinet cōtinētem ꝗ pensio
de possessionibꝫ soluta nō fuit ipi
ecc̄e elapsis iam v. annis ꝛ ult'
nobilibꝫ aūt ꝑ dnis petentibꝫ
ut explicaret ipis spacium qd' ꝑ
hanc additōnem ꝛ ult' sigt' uole
bat ꝛ ipso ei ꝑ bꝫo exprimente q. vij
annis in dcē pensionis solutes
defuiam ꝛ id' dicentes ubi in hi
exp'ssione uitand' longiores
ad delib'and' inducias pecierunt
q. eas denegasti sed' nr̄am au
dientiam appellarunt. q' appllōm hī
friuolam reputantes m̄. q. ea
nequaq' obstante in negō ipo rōe
uista ꝑ uia ꝑor cōtinencia litis
ꝑcedat . Greg. ix. albi ac q. unie
turon. dyoc. ꝛ archid'. turon.

Exposuit nob' bituricen̄ archiep̄c et
burdegal' archiep̄o dedim̄ i mādatis
ut sup iure p̄matie q̄ i sua p̄uī-
cia dc̄s bituric̄ ꝓponit ad initiū
p̄ue p̄ite q̄dragesime q̄ ei tm̄i
nū pemptē assignauim̄ p se au
p pcuratorem ydoneū nīo se cō-
spectui p̄sentaret. cūq; postmo
dum p̄sonalit' uocatus p ecc̄e
ro. subsidio ad nr̄am p̄sentiam
accessisset. dc̄s bituric̄ archiep̄c
ap̄ se ap. constitut' postularet
instant' ut in eod' negō pcedere
deberemus. Id' uo burdegal' archiep̄c
ad p̄pa rediens constituit pcura
torem in ip̄o negō qui saluis ex-
ceptōnibz sibi cōpetentibz respon
deret et defendendo ac aliis omnia
faceret q̄ si in p̄p'a eēt. p faceimus
petente g' archiep̄o sup̄dcō ut p̄
fatus pcurator respondet eid' ille
recipiendo ꝓposuit. se ad hoc n̄
teneri cum p alia maiori cā pu
blica s. p utilitate ro. ec. dict'
burdegal' uocatus p absente
reputari nō debuerat. et reuocan
di dein̄ p̄uilin hūit. tiud' et sr'lpe
delibat cum suffraganeis suis
et aliis quor' c̄silium tam ardu
a cā requirit. n̄ temp' hūat in
q̄ ad utrīq; negōm ualuit. sic
expediret ec̄. p̄tinus. s; p̄s aliā eḡ
respondit. q' cum sup q̄one p̄dca
prius fuit uocatus nīse intentō
nis n̄ fuat p̄mū mandatū per-

posiuus reuocari tp̄us q; spaci
um hūat plurimi ut potuiss;
siui hūat. s' cū delibare p̄ dicta
sciate et fecat cū q̄bzdam et c̄mode
utriq; negō iminere. Nos de c̄
silio fr̄m n̄or' usq; ad p̄mo ue
turi fest' natiuitatis dn̄ice di
latōnem adhuc sibi duximus
indulgendam. Ex c̄. de ferys
Omnes dominicas a ues
p̄a usq; ad uesp̄am cū oī ue
neratōne decernim' obseruari et
ab omni illicito ope abstinere ut
in eis mercatū ne fiat nec placitū
neq; aliquis ad mortem ul' ad pe
nam iudicetur. nec sacramenta
nisi p pace ul' alia necessitate
p̄stent'. Alex. iij.
Quoniam in p̄te tua. licet sc̄ptū sit de ues
p̄a ad uesp̄am celebrantes sabba
ta uestra festor' tamen p̄ncipium
et finis iux' eor' q̄ltatem et diu
sitatem regionū consuetudinē dz
attendi. et sic magnitudo dier'
exigit p̄us incip' et tardi t̄minari
et dieb; aūt dn̄icis et aliis p̄cipu
is festiuitatibz. sicut pascha et
pentecost' geniuū flexio i ecc̄a n̄ celebratur
dz fi. nisi aliquis ex deuotōne
id uelit facē in secreto. In cōsec
tōnibz aūt ep̄or' et cl'icor' ordina
tōnibz consecrantes et consecrati
tm̄ flectē genua possunt. sed q'
cō secrōnis mod' requirit. p̄terea
festiuitas omnium a quibzdam

consuevit in octavis pentecostes festivitas sanctae trinitatis, sed diversarum consuetudines regionum a quibusdam consuevit in octava pentecostes et ab aliis in dominica prima ante adventum domini celebrari. Ecclesia siquidem Romana in usu non habet, ut in aliquo tempore celebret specialiter festivitatem, singulis diebus gloria patri et filio et spiritui sancto et cetera consimilia dicantur ad laudem pertinentia trinitatis.

Idem Trever. archiepiscopo.

Licet tam veteris quam novi testamenti pagina septimum diem ad humanam quietem specialiter deputaverit, et tamen eundem quam alios dies maiestati altissime deputatos, sive natalicia sanctorum martyrum ecclesia decrevit observanda, in his ab omni opere rustico cessandum est. Tamen indulgemus, ut liceat parochianis vestris in diebus dominicis necnon et aliis festivitatibus, praeterquam in maioribus solemnitatibus anni, si alletia terrae se inclinaverint, eorum captioni ingruente necessitate intendere, ita quod post factam captionem ecclesiis circumpositis et Christi pauperibus et ecclesiis congruam faciant portionem.

Lucius. iii.

Capellanus tuus, frater episcope, coram nobis ex parte tua proposuit, quod cum statuta ecclesiastica declarent nuptias tribus ebdomadis ante festum nativitatis beati Iohannis baptiste minime celebrari debere, quidam ebdomadas illas absque interpositione computandas intelligunt, alii autem inter festum et ipsas volentes facere intervallum, illud dicunt ob reverentiam festivitatis pentecostes fuisse statutum, quod in septimanis ipsis [illegible], quia et sic a tribus diebus rogationum ante ascensionem domini inchoantes usque ad octavum diem post pentecosten illius ebdomadis computant, illo tamen spatio celebrari nuptias non permittunt, earum celebrationem nequaquam ab [illegible] inhibentes. Quare consultationi tuae [illegible], licet illorum opinio potior videatur nobis et fratribus nostris, apparuit quod licet ecclesiae Romanae consuetudo, ut quamvis tempore [illegible] consensu matrimonium convenienter legitime de praesenti contrahi, tamen a septuagesima usque ad vii dies post pentecosten celebrari nuptias non sinant, et per eas tribus vel pluribus septimanis ante festivitatem sancti Iohannis baptiste in dominica celebrent. Potior sententia meliori et subtiliori investigatione, et secundum canones ab adventu usque post octavas paschae secundum consuetudinem ecclesiae usque post finem suspendantur in dominica quae sequitur, et deinceps possunt licite celebrari.

Greg. ix.

Conquestum est nobis, [illegible] prorogari sed expediri debeant quaestiones, diebus tamen iudicialibus strepitibus quiescere feriatis, quae ob reverentiam dei noscuntur esse statuti, scilicet natalis domini, sancti Stephani, sancti Iohannis evangeliste, innocentium, sancti Silvestri, circumcisionis, epiphanie, vii diebus dominice passionis,

resurrectionis cum vii sequentibus, as-
censionis, pentecostes cum duobus qui sub-
secuntur, nativitatis sancti iohannis baptiste, omnium
festivitatum virginis gloriose, duo-
decim apostolorum et precipue petri et pau-
li, sancti laurentii, dedicationis sancti mi-
chaelis, sollempnitatis omnium sanctorum
ac diebus dominicis ceterisque sollempnita-
tibus quas singuli episcopi in suis dioce-
sibus cum clero et populo duxerint sollempniter ve-
nerandas, quibus utique sollempnibus
feriis nisi necessitas urgeat vel pietas
suadeat usque adeo convenit ab his
abstinere ut consentientibus et partibus
nec processus habitus teneat nec sententia
que contingit diebus huiusmodi promulgari. Licet
diebus feriatis quidam gratia vin-
demiarum vel messium ob necessitates
hominum indulgentur, processus vale-
at si de partium processerit volunta-
te. Clemens III Salernitano episcopo.

Intelleximus quod cum mulier
quidam peteret quam datam
munimum testes ad sue intentionis
assertionem induxit per quos
presumi fuerat in preiudicium metuens
exceptionem consanguinitatis obiicere
ex qua intendit petitionem mulieris
eludi et c. In qua et dixit: Unde quia
cum exceptione prelata principalis
questio perimatur ante est cognoscendum
de ipsa quam de diffinitionis articulo
procedatur, quo facto utrumque ab impe-
titione mulieris prout exposcit ratio
absolvat. Innocentius III Tarmensi episcopo.

Cum dilecti filii abbas de Ferentillo
et de nobilibus viris dominis de Arrone
deposuit questionem quod manu ar-
mata et cum exercitu ad castrum mo-
nasterii venientes illud per dictam violen-
tiam et dampnificantes demum cenobium
presumpserunt, de quibus iustitiam
sibi fieri postulabat, eis etc. licet
contra sub forma exceptionis fuit
ex adverso responsum quod per ipsius dolum
et violentiam castrum amiserant
quod et predecessores eorum tenuerant
et ipsi possiderant in quiete, sibi pe-
tentes prius restitui antequam ipsi peti-
tionibus responderent, presertim cum
testes haberent presentes per quos inten-
tionem suam in continenti pro-
bare volebant. Verum ex parte abbatis
fuit tantum replicatum quod ab eo
restitutionem petere non poterant quia non fuerat
spoliator, presertim cum dictum castrum
ad ius et proprietatem sui monasterii
pertineret, quod pars altera nullatenus dene-
gabat. Verum vero dominus ad quem ab illo
res sua possessa revertitur et post
tempora longa retentionis debebat
quomodo optinere et iudicium restitu-
torium contra spoliatorem tantum competere
dinoscatur et c. Nos autem diligenter
esse credimus vera spoliationis questio
ab eisdem nobilibus sit obiecta in modum
actionis ad restitutionem petendam
aut in forma exceptionis ad inten-
tionem adversarii repellendam
cum ea in modum proposita intelligitur

mutue petitiones sese tamquam diuise
minime contingentes sicut per hiis uer-
satum iuris quod dicitur qui prior appellat
prior agat. quia prius esset proposita prius
foret tractanda quamquam in id iudici-
um ambe deducte inrissimum quia
tractate simul essent eadem sententia termi-
nande. sed quoniam illa quod fuit ab eisdem
nobilibus tamen in modum exceptionis
obiecta. in eo loquendo pronunciamus
ut prelationes eorum super ipsa exceptione
primitus audirentur et ea probata legi-
time alibi respondere non cogerentur
super petitionibus memoratis donec re-
stituerentur ab ipso spoliatore. spoli-
atus autem restitutione nullatenus
cogatur respondere. Verum in spoliatione
in modum exceptionis tamen probata non
est propter hoc restitutio facienda quoniam
sicut modum exceptionis aliquis crimen
testi obicitur ut a testimonio repellatur
et crimen contra eum ciuiliter probatum fuit
non ideo sub pena infligitur ordinaria
sed eius dumtaxat testimonium non auditur
et ea ratione contingit quoniam in ipsum
accusatio non procedit. testes quorum
testimonium repellatur. ut infames qui
de falso testimonio non habentur. Honorius iij.
lodouico regi francie.

Quam non credimus latere prudentiam
causam natalium regine cypri ad exa-
men nostrum ut potentem anglie natalium
successionis terminata esset depen-
dentem ex illa causam incipere nichil
aliud esset quam diuisis processibus inuri-
care negotium et confusione quadam iudi-
cii ordinem perturbare si forte ab
ipsa regina super hoc fuisset requisitus
donec iam dicta causa natalium apostolico
iudicio finem accipiat pacienter
expectes. Gregorius ij.

Super spoliatione conuentus aduersus resti-
tutionem competentem non est. ut si super ipse
spoliationis si eum reconueniat au-
diendus cum restitutionis petitio in hoc priui-
legiata noscatur ut ipsum itera-
tam non exigat. ad restitutionem
spoliatoribus respondere quoque. ab agendo
spoliatione ab eis in modum exceptio-
nis composita repellat. Greg. ix.
consilium prudencie. de plus petitio-
diti non potest quod petunt a te debi-
tam autem minimum ab aduersario re-
petisti propterea non inportunitas plus
petentium si super petitione sua dixe-
runt in iudicio persistendum ita quod qui
repetunt amplius sumptibus causa in expensis
ab aduersario condempnantur. Tale autem
plus hoc ad interesse tenent pro eo quod
utilitas adimitur debitoribus quibus ha-
berent si statuto loco persoluissent
ei. vel a quo amplius ipse petitur in
pluce duplicant nec litem excipi-
et non ei soluebatur. De quo dubita-
re non credimus quod causa plus petit tamen
aliquid in genere uel in estimatione
debetur et rem in specie uel unum particulare pe-
ti contingit. Ad e. a. ut si x. sunt de
bita et xx. petantur loco uel cui quis
non conuenit soluere. sed alii conuenitur

uenire q; cu ad diem ul' 9 dcoue peti
tur q debeat. Greg' Felici filiae
Susceptis 7 ii. legali
puisione decretu est
tam monitu q' in ppetuis
cum sub uno eod q; iud' debe
cognosci nec nos 9 mauditam p
tem aliquid possim diffinire. Cel'
dubium n' intrrogati fuimi' iii
si iud' deputati ut de possone 7 ppe
tate cognoscant. g' in 9 pcu supu
b; petere cupientes de utraq; 9 uir
tem audiant allegones ptu 7 te
stes admittant 7 dem p'us audiat
attestatones de possone 7 pnuciant
sed tenorem illar. utru lite agat
tur. sros aut cum hoc sit in uite
tuisl' exp'ssum q; lite posit si
sendeni. Innoc' iii. ar'epo 7 cano
nicis suburrinis
Cu a sub 'tra pastore uacaret uos
9uenientes in unu ut sic moris
est spc sci gra inuocata pastorem
unanimit' elegistis petentes ip'
elcone a se ap' confirmari. Vom
clici conuentuu ecclar. ciuitatis
eidem cu' seq'e suam elcone depo
suere q'relam q' cum in epor ipi
ac pdecessores consuluint ucee.
uos eis recusantib; 7 exclusis ad elco
nem pcedere p'sumpsistis q' in ob
hoc no 9firmari s; infirmari ipos
postulabant. ptib; g' ap' se ap' 9
stitutis in auditor p'sma testes
utriq; pducti fuint. 7 eor depo
sitonib; publicatis p's canonicor
ptestes a se introductos intentone
suam qd' ad eos tm spectaret elco
sufficient' dicebat ee pbatam
pte clicor nichil' asserente q' p dca
testium quos pduxant 7 ipi asser
tone suam qd' ad elcone pontific
in ecce debeant plenis pbauissent
p q' constare dicebant elconibus
ti tum epor qui ecce sub 'tne ultio
7 imediate p'fuant 7 canonicis
cathedral' ecce affuisse uoce piq;
h'uisse cu aliis eligendi. sros g' qm
dep'hendimi' testes uros in p'hiben
dis testionis uarios extitisse atq;
adu'sus fidem attestationis sue co
ram auditorib; uacillasse 7 quod
negatiuam q'admod' astruere
satagebant pbare nolentes iuis
elconis ita quid ad uos spectaret
q' ad adu'sarios minime ptinet
ptestes u' ptis adu'se fuit sufficient'
ostensum q' i tum epor elconib;
de quib; p'missu est clici p'sentes
affuerunt 7 uocem h'uerunt e
ligendi p'missam elconem fratm
eid' 9dicentib; 7 exclusis de iure
irritandam clicos sepedcos i eam
dci possonem q' an 9tusiam mo
tam h'uerant reducentes. Vm i
q'one pdca quicq' iur utq; parti
in elcone h'ebat deductum i iu
dicium id ueniret in iudiciu no
solum de quo actum e'nt ueniret
s; id no ueniret de q' no ia actu;

ne ueniret et sed statuta canonica electiones eorum ad cathedralem ecclesiam et clericos relinquentes preter non tamen si alibi secus optineat de consuetudine spirituali nec ex eo quod clerici admodum se minime eligentes sub nos episcopos postulauerunt. Et eruitisse iuse ligendi propter breuitatem temporis usque ad prescriptionem legitimam non producti sibi acquirere potuerunt et actore non probante qui conuenitur et si nichil prestiterit optinebit ab eorum petitione super electionibus faciendis nos duximus absoluendos super dictis ecclesie clericis super hoc perpetuum silentium imponentes. Idem canonicis bethlemitanis super electione bethlemitane ecclesie iterum. subdiaconum nostrum et P. canonicum sepulcri dominici quod uacante ecclesia sepe electo gerente cum prefatus subdiaconus a patriarcha ierosolitano fuit confirmatus et infra. cum quidam se grauiat per sclauerem potentiam spoliatum restituendus de eorum iustitia mediante uideremus quam tam possessionum quam petitorium deductum fuisset in iudicium et tam restitutionis quam electionis questio plenius agitata et constitit nobis electionem utriusque minus canonicam extitisse cum iudex de quo recognouit pronuntiare debeat utrumque duximus similiter irritandam.

Idem episcopo cenomanensi.

Pastoralis officii et infra. Sane tue nobis intimasti contigit aliquando ut cum is qui se asserit spoliatum sicut et hic spoliatorem in causam nec ipsa iuris auspicia requisitum quod inualuit experimento item proprietatis ingreditur desiliata sibi uiolentia ipsa faciens mentionem. cum autem fuerit in causa processum nouum iudicium super possessorio uidetur inchoare et infra. contra. Quod possessorio quidem iudicio quod de recuperanda seu adipiscenda possessione proponitur antequam renuntiatum sit aut conclusum in proprietatis iudicio principaliter instituto agi potest agi ab eo qui rem cepit uendicare cum legitima sit prouisione statutum eum qui fundum uendicauit ab eo in quo interdicto unde ui non potuit experiri pendente iudicio interdictum poste nichilominus intentare alius possessor iudicium suo robore duraturus quam uendicationem non procedunt. Si uero renuntiatum fuit uel conclusum et iam possit causa proprietatis diffinitiue sententie calculo terminari. si lites litibus incidentur et uia fraudibus possit aperiri causa uero de causa possessorio non erit iudicandum non iudex qui de causa cognoscat hoc ipsum ex iusta causa uiderit expedire puta cum ex personarum uel iudiciis facile arguitur iniquitas inuasoris et spoliato causam seu malitia protrahendi dominium subtrahitur et alius casus inspectis qui continent equitatem aut isti noluerunt animum iudicantis perquam

conclusum fuit agi possessorio iudi
cio non negamus. Idem episcopo et officiis an
num dil. et j. ad q. titium. | de ele
ctione. Cum tam super possessorio et petito
rio simul e. utrumque una debet sententia
terminari. Sed licet in pronunciatione re
stitutio possessionis premittenda in executione
tamen debet preceptas prevalere. Idem Veneti episcopo
Cum olim causa que inter archid. ex una
parte et archid. et canonicos Venetiarum
ecclesie ex altera et j. quam pro attestationes
nobis constitit eundem ab episcopo Ve
neciarum archid. ipse sine reclamatione
aliquorum canonicorum duobus archid. con
tinue qui ante ipsum extiterant fuisse
assignatus et quia canonici predicti
iudices recusare minime debuerunt
cum causa predictis iudicibus delegata fuisset
sed de utriusque partis procuratorum assensu
predictam archid. eius diffinitivam
sententiam adiudicare decrevimus cano
nicis Venetiarum perpetuum silentium impo
nentes reservata eis tamen questione pro
prietatis super collatione archidiaconatus
ipsius si forte super hoc contendere
voluerint ad dictum suum episcopum Venetiarum tan
tum inter alios actum non debeat eis pre
iudicium generare. Innocentius iij. albi
sancti cyprani torcellanis diocesis et sancte ma
rie nove de veneciis.

Cum causa que inter prochiam quondam clericum ex u
na parte et abbatem et conventum mona
sterii sancti georgii ex altera vertebatur
invenimus per eosdem patriarcham prelatum
exprimit causa abbas quandoque venit ad eius
synodum l. sol. venetorum ei persolvens
annos evolveret et j. ad haec cum et
de promissis l. sol. quos petiit ad sub
iectionis indicium a patriarcha sit
accepta pensionem quam sibi hoc contrariam re
putavit ei non admiseri sicutquo
iure de ipsis noluit experiri potesta
tem. ¶ Gregorius constantiensi episcopo. De resti
Licet mihi et j. conquestus est tutione
nobis philasticus ecclesie campuni spoliatorum
eius ab ecclesie hominibus irro
nabiliter occupatum quod si iterum quod
ante omnem contentionem possessio ei de
beatur violenter ablata restitu
tam quia eveniente dyacho ipsius ecclesie
consentiente illo constituit se le
gitime prelatum. Dein campum eiusdem
ecclesie iuris esse veritatem inquire et
si hoc probatum fuerit huic dicendus
ut a sua intentione discedat.
Alexander iij. Wigorniensi episcopo.
Sollicite caveas per te quod tempore huius renun
ciavit ecclesie et constituit eum spoliat
tum eius ecclesie renunciavit contra eum
testes alterius partis de iuramento et re
nunciatione sponte facta antequam resti
tutus fuit non admittas quia non est
iudicatum quia sponte iuri suo renuncia
vit qui renunciat spoliatus sed teste
eius hoc quibus intendit se probare
quod violenter predicta ecclesia fuit spoliatus
dum tamen ydonei fuerint recipere non spoliatus
accepta questione pro clerico quod Idem
violenter ecclesia fuit spoliatus eo
ubi dedimus in mandatis ut si hoc con

staret sibi restitui faceretis. quo
cognito . . . sum est ab adversario
id non debere per fictione eo quod spontanea
voluntate coram ebor. archiepiscopo
ap. se le. per scriptum ecclesiam abiura
sit. et j. c. q. si vobis constiterit quod per
factis p. nullo metu vel vi coa
ctus. sed spontanee per libera ecclesiam
talem abiuravit. ei super hoc perpetuum
silentium imponatis. I d' win
gorn. episcopo et elyen. archid.
udita querela r. clerici. q. h. presbiter ecclesie
Wesland' ipsum super ecclesia sua de pel
mebroc molestaret. huntdon. episcopo
et tibi fili archid. dedimus in manda
tis ut si nobis constaret quod predictus
h. alterius ecclesie personatum habet vel renun
tiato spontanee persito firmauit
se memorato v. super eadem causa questione
decetero non moturum ab eius molestia
super hoc compescatis eundem et j. cum vo
nobis plenius constaret dictum h. non
solum alterius ecclesie personatum habere
sed et spontanea voluntate ecclesie
de pele . . . . perpetuum abiurasse p
habuistis eidem ne dictum r. super hoc de
cetero molestaret. licet alter nuntius
ipsius h. posteriores litteras impetrant
formam aliam continentes quod non ob
stantibus litteris a parte altera impetra
tis reuocari deberet si quid mutatum
esset in causa postquam id nuntius ter ad
nos arripuit ueniendi quod cum
non intellexerimus nec intelligi debuit
ut reuocaret quod per nos factum esset

auctoritate litterarum nostrarum sed siquid per surreptionem
vel violentiam innouatum. et j. q. si vna
quam praedictis eam posteriorum litterarum re
ceptionem ecclesie ipsius renunciare temp
tetis. sed si quis sententiam ipsam aliquis statu
istis studeatis. id sublato app. ob
reuocare. si uero post receptionem
secundarum litterarum sententia lata fuit earum
obstante vestre tenorem ipsarum app.
p. procedatis. I d' wereleseri episcopo.
Vas litteris et j. super illa. s. cum quis dicat se
de possessione violenter eiectum et adu
sarius dicat eum non fuisse cano
nice institutum. et presertim de electione
quod de canonica institutione agi de
bere quod prius de his esset secundum in rigore iuris
restituendus. I d' exoumen. episcopo.
tem cum quis dicit se de possessione
violenter eiectum nisi aduersarium
clam possessionem intrasse et aduersarius
ei tamen obiciat non eum a sua in
tentione non occurrit quod illi obiecto
admitti debeat. vel principali cause
propter hoc executio retardetur quia cum
criminaliter aduersus eum ante restitu
tionem agere non potest cum per sententiam
eius existere minime. I d' cant. archiepiscopo.
onquerente nobis r. clerico accepimus
quod ipsum ecclesia de erfort sine iudicio
spoliasti. quod uero iam non decet hone
statem tuam clericos tue iurisdictionis
sine manifesta et rationabili causa spoliare
suis beneficiis quibus tenuis parua
prouisione consulere. et j. q. si ita est
predicto clerico prefatam ecclesiam cum

ffonte

reddit(ib)us, in p(er)ceptis restituas, (et) in
pace eam possidere p(er)mittas. resti-
tutione aut(em) f(ac)ta si quid adv(er)sus eu(m)
s(uper) p(re)d(i)c(t)a eccl(esi)a p(ro)ponere volu(er)is coram
ebroi(censi) ep(iscop)o delegato a nob(is) p(er) te vel
p(er) sufficientem responsalem tuu(m) cu(m)
eo ordine iudiciario poteris exp(er)-
iri. Idem.
[E]x transmissa nob(is) (et) c(etera). m(andamus) q(uatenus) si nob(is)
co(n)stiterit q(uod) p(re)fata mulier p(re)d(i)c(t)o vi-
ro legitime desponsata fuisset
(et) ab eo cognita ip(su)m ei restitui
faciatis, recepta t(ame)n sufficienti c(au)-
tione q(uod) illi no(n) debeat aliq(ui)d
malum inferre. si aut(em) capitali
odio ita vir mulierem p(er)seq(ui)tur ut i(n) to-
to de ip(s)o diffidat, alicui p(ro)b(a)te (et) hone-
ste mulieri usq(ue) ad c(aus)e decisione(m)
custodienda(m) studiosius co(m)mittatis
in loco ub(i) vir vel parentes ei(us) muli-
eri possint nulla(m) molestiam
inferre. Idem.
[C]um venissent ad nos G. canonic(us)
s(an)c(t)e trinitatis de bitell' a suo p(ri)ore
(et) capl'o destinat(us) in n(ost)ra audie(n)tia
proposuit q(uo)d cum ebor(ace)n(sis) archiep(iscopu)s
eccl(esi)am de N. ei concessisset (et) per
sc(ri)ptum septimum co(n)tulisset, ita q(uo)d p(ro)
decessorum G. clerici cui p(re)fata(m) eccl(esi)am
nu(n)c tenebat usib(us) hor(um) om(n)ib(us) i(n)
mod(um) p(ro)ficeret, (et) inter auct(oritat)e ip(s)ius
archid(iaconi) idem G. ip(s)is canonicis
annua(m) solveret pensione(m) (et) c(etera). v(erum) q(uia)
si p(re)fati canonici p(re)d(i)c(t)am eccl(esi)am
auct(oritate) archid(iaconi) ep(iscop)i inter veniente p(er)-

ceperint annuam pensione(m), eo
mortuo q(ui) vi(n)c(u)l(u)s auctoritate eide(m)
arch(iepiscopo) n(on) q(ue)sierunt, no(n) sunt posso(ssi)one(m)
ingressi, cum sic contra(iu)s e(st) ius spoli-
det (et) c(etera). [Cle]menti III. G. archid(iacono) (et) I. ar-
ep(iscop)o turon(ensi).
[E]x conq(ue)stione b. mulieris ad nos no-
veritis p(er)venisse q(uod) cu(m) T. miles eam
sibi matrimonio copulasset (et) ma-
ritali affectione p(er)tractans ex ip(s)a
filiam suscepit, sine iudicio eccl(esi)e
eam removit (et) de accusando s(upe)r
consanguinitate matrimonio remo-
to. ep(iscopu)s ob litteras ad iudices petitu-
rum aut(em) p(ri)usq(uam) mulier a iudicib(us)
citaretur p(er) dyocesanu(m) ep(iscopu)m vir(um)
sibi restitui petisset (et) ob hoc ad
nos p(ro)p(r)ium nu(n)tium destinasset, dein(de)
coram p(re)latis iudicib(us) constituta
in p(rese)nc(ia) p(ro)curatore(m) ante ip(s)i c(aus)e
ingressum (et) post viru(m) sibi resti-
tui postulabat. iudices v(ero) restitu-
tione negata q(uia) fi(eri) no(n) debuit i(n) p(ri)n-
cipali p(ro)cedere voluerunt. v(erum) q(uia) ip(s)a
n(ost)ram audientiam appellavit (et) c(etera). m(andamus)
q(uatenus) si e(st) ita mulieri virum restitui fa-
ciatis q(uo)d post appellatione(m) ip(s)i acta s(un)t
in irritum revocantes p(er) mod(um)
c(aus)am matrimonii audiatis (et) fine de-
bito terminetis. [C]lemens III.
[G]ravis nos q(ue)rela (et) c(etera). m(andamus) q(uatenus) si nob(is)
co(n)stiterit de p(re)missis p(re)d(i)c(tu)m arch(iepiscopum)
ablata p(re)nominati monasterii frib(us)
cum integritate restituere (et) dap-
na plenarie resarcire (et) de illatis

iniuriis competentem satisfactionem complicatis provisuri ut non tantum fructus a novo et violento possessore perceptos sed quos sit in possessione fuissent licet ita possessores veteres percepissent reddi faciatis eisdem. Innocentius iii. episcopo et capitulo Cremonensi.

Cum certum sit quod inter nos nomine ecclesie et magistrum et fratres militie templi in Lombardia super domo Caluencie que dicitur de Lotidio et de Columba albis meminimus commisisse et c. Episcopus Cremonensis possessiones easdem hospitalis sub ea conditione concessit quod nomine Cremonensis episcopi Marcorum ibidem hospitium constituerant et iii. solidos censuales Cremonensi episcopo annuis singulis exhiberent a quorum preposito quo loco preficeretur eidem investituram perciperet et pro se et aliis fratribus eius et successoribus eius obedientiam faceret manualem episcopo sibi loci dominium nichilominus retinente. Demum vero magister ad eandem domum applicans ipsos adeo convenit quod preter conscientiam nostram se et sua eius in manibus tradiderunt ea tamen conditione apposita si vobis faceret quod complaceret sine quorum assensu se nichil facere asserebant et c. Intelligentes autem predictam domum eidem magistro traditam sub conditione fuisse et quod in nostro preiudicium fuerat irrogatum ex eo quidem magister militie memorate non vobis ignorantibus possessionem accepit pro certum cum statim ex eo vobis innotuit sit inducendus repellendus et quod idem sua temeritate possessionem preter conscientiam nostram ad quam ipsam possessionem noverat pertinere et quam possessionem sibi motu vos suspicari debuerat est ingressus procuratorem vestrum vestro nomine ab impetitione ipsius magistri nomine domus militie templi quo ad faciendam restitutionem quam petebat reddimus absolutum decernentes vos magistro satisfactionem debitam exhibere si defendendo vos vestram vel offensam ipsius vel domus militie templi modo forsitan excessistis. d'bitic. ar'd'

Litteras tuas recepimus quod cum quidam Senonensis causam Viticensi archiepiscopo in remotis agente in curia pro sententia traderetur D. mulier separari a B. viro suo instantissime postulabat quem se iiii. gradu consanguinitatis proponebat esse coniunctam et c. Vir autem restitui uxorem sibi postulabat quam ab eo sua temeritate destitit et c. Que petebas apostolico rescripto edoceri utrum quando aliquis consanguinitatis gradus obicitur in quo se apostolica dispensare non potest nec consuevit ex possessionis sint propter et parte indulgenda sit restitutio an neganda et c. Sane iuris super colonum proprietatem questionis diverse sunt sententie diversorum aliis asserentibus restitutionem faciendam aliis sentientibus in contrarium non nullis viam mediam eligentibus ac-

dicentibus eam faciendam iudicium
quibusdam penitus denegandam. primum
per decretalem epistolam lucii pape in
nititur; et uidentur arguentis
quosdam iudices delegatos qui restitutionem
ei qui suam uinculo ecclesie uxorem dimi
serat et ei consanguinitatem primo modo
apponebat spoliatam ac repetenti
coniugem denegabant et mandauit
ut prius restitui tali spoliatam
postea de matrimonio eius causam cognosceret. hoc
autem assertionem necesse non duximus pre
cisum oppugnare sed ipsi timore
restitus in anime esse credent. cum
debito restitutionis obtentu qui consangui
nitatis habet noticiam nec exigere de
bitum nec gratis ei conscientiam solui tene
atur quoniam si secus egit edificat ad
iehennam sicut nec consanguinita
tis conscius sit cui coniugium non mone
tur. secundi autem assertio per oraculum cle
mentis pape firmatur a quo cum fuisset
questitum utrum mulierem quandam super
matrimonium petente qui ut eam repel
leret exceptionem consanguinitatis
obiecit. prius esset de impedimento con
sanguinitatis agendum quam super matrimonio
suam proferret intentionem sic in q
stione talem respondit quod cum exceptio
perutia principalis quod perimat prius esse
cognoscendum de ipsa quam ad diffini
tiuis articulum procedatur cum et in
multis casibus restitutio differatur secundum
canonicas sanctiones oppositioni autem in
tantum vi non congrue aptari ut

in gradibus consanguinitatis diuina le
ge prohibitis restitutioni aditus precludatur
sed constitutione mandamus humana
restitutio locum habeat cum effectum tamen
in illis dispensari non possit et in istis
ualeat dispensari sicut beatus gregorius et
multi alii dispensarunt. unde si pec
cat qui in hoc articulo ad mandatum
ecclesie reddit debitum coniugale. solet
autem ad presens illam de predictis sen
tentiis reputamus uerum tamen eorum a
liquid preiudicium ex nostra conclusione
nolumus generari quin super preceptum lucii
pape mandatum ad possessorium conclusi
uo elesimus ad petitorium restat
porro cum mulier que consanguinitatis
habet noticiam per certum in gradibus
quos lex diuina prohibuit non possit
his uiro sine mortali peccato carnali
commisceri. quia omne quod non est ex fide
peccatum est et quicquid fit contra conscientiam edifi
cat ad iehennam sicut super in tali casu
adiudicaretur restitutio spoliato cum
illa contra deum non debeat in hoc iudi
cio obedire sed potius excommunicationem
humiliter sustinere. sic difficultas occur
reret quia ipse per ea quod per sententiam oportet
ipsum reddere debitum et propter conscientiam
reddere non debet. unde contingeret uos
grauiter impediri et utrique pareretur
laqueus cum inter se carnaliter coniungi
non possent nec alteri matrimonialiter
copulari propterea melius uidetur
quod cum opponitur consanguinitas per cer
tum in gradibus a diuina lege prohibitis

hibitis et ptõnes offerunt in continenti parte in ecclesia adiudicanda sit restitutio. Sed ad maiorem cautelam iuramento recepto quod talis obiectio maliciose non fiat sola quo ad commixtionem carnalem maxime si femina consentiat est restitutio differenda donec auditis probationibus et discussis tam sine diffugio terminetur utrum utrique sit melius talis expediri quam maxime aut impeditos quod si non habeat probationes in continenti paratas sed dilationes expectat longiores quod plerumque fiunt cum eam sine iudicio ecclesie sua temeritate recessit a uiro ad restitutionem plenariam eius ecclesiastica censura debet compelli. Cum tamen ipsa thorum negando consortium debet humiliter tolerare donec probationes preparatas et tunc de absolutione petita sed forma absoluatur. Sed antequam fiet illi mandatum sub debito iuramento receptis probationibus procedendum quemadmodum est premissum. Si uero tanta sit uiri seuicia ut mulieri trepidanti non possit sufficiens securitas prouideri non solum non debet ei restitui sed ab eo potius amoueri. Alioquin sufficienti sibi posita securitate prius illa prefecto uiro committenda ante cause cognitionem restituenda marito.

Id. uulcani epo.

Parte .M. mulieris fuit propositum quod cum eam infra pubertatis tempora constituta patruus suus filio .l. nud. vij. annorum in matrimonio uoluit copulare ac eadem traducta fuit in domum eiusdem. Ipsa ex quo ad nubiles annos peruenit tamen uolens habere quod a patruo filio circa hoc premium filiam a suo episcopo nubendi licentiam postulauit et .I. Cum uero quia non credimus ambigendum cum mulier ipsa quamuis minor eam possit matrimonium per procuratorem tractare ac prefata a qua mulieris restitutionem sibi prius si postulabat restitui nequaquam debeat ut potest uxoris seu possessionis quomodo destituta cum per solam seductionem quam non fuerit cesserunt sponsalia uel consensus legitimus nec fuerit et subsecuta nullius ...orem obligatorium uinculum fuerit contractum. Cum quid si ita non obstantibus exceptionibus super dictis audias que hinc inde proponit partes et rationabiliter proponenda et quod canonicum fuerit appellatione remota decernas.

Idem ad sedem apostolicam accessit.

(?)Accessit tamen ... episcopi et fratrum hospitalis Ierosolimitani procuratores et I. abbatis de Attona ... cum quod sancti ecclesie et hospitali de monte Attonis inter eos inchoabatur taliter diutius continuata ut audiret omnia tam ad possessorium quam ad petitorium iudicium pertinentia que utraque pars duceret proponenda et eam ipsam sine debito terminaret coram quo procurator hospitalis predictum cum possessionibus et pertinentiis suis quam tenebat episcopus sibi restitui

postulauit asserens illa de iure ad
hospitale ierosol' spectare & q' ipsa
diutius possedisset ad q' respondit p-
curator epi se nec scire nec crede-
re sup' dicta ab hospitali possessa uel
aliud aliquatenus ptinere q' tunc a-
n. epc uelud potentem sua dyoc. consti-
tuta ronabili detinebat. Cu g'
ad fundendam intentionem suam.
ps utraq; testes pduxit. dcs abbas
pcuratorem epi condempnauit
ad restitutionem oium pdcor & .j.
sup aut utrisq; ptis pcuratorib;
opparentib; coram nob cam ipam
examinauim dilgent' & quid
p testes uidebatur ee pbatum
q' tunc epi nunc clericos hospi-
talarius abstulit. inhibendo ipsi-
ne ad sup' dcam eccam ul hospita-
le redirent. & q' epc sup' dca oma
possidebat un pcurator hospita-
lariorum peciit dictam restitutionis
firmari & (sentenciam). Illos porus acta
iudicii recensentes q' nec p dca
testium ul confessiones ptium cu
ille penit in iudicio fere fuerint
ul' & instra q' nllatenus de spolia-
tone tractabant. nec p euidencia
rei nob constare potuit q' tunc a.
n. epc hospitalarios spoliauit l'
mandauit spoliari. ul' spolia-
tionem salte' ratam huit pnutiam
in qone pdca intdcum. vii. vi. log
nllatenus huisse restitutionis se-
ntenciam a pdco abbe platam lic;

ps a diuisa pponet q' p'sumd' esset
p sniam iudicias qui motu a' sui po-
tuit ex cais aliis infirmare uisua
a exigente cassamus. Idem.
Cum nob dedisse meminim i man-
datis ut ouetensem epm ad debitam ptis
restitutionem zamorensi dyoc. q'
tenebat cum pceptis fructib; resti-
tuere cogeretis & .j. uniuersitas manifest-
acto qm inopia debitoris exclud'
ag' q' no puul epm ad restitutone'
fructuu ppllatis qm ipse tali. fuit
restitut' ut restituere possit qd per-
cepit de fructib; alienis. Idem
Cum inter ep albanatum & pisien
epm nomine pisien ecce si possoe
iuris prochial' in prochia de mo-
te qdone suborta & .j. illos attenderet
q' ex eo solo q' ppls pdce prochie
timore snie sue p aliquot dies ab
stinuit adiutoriis. ullam in eo iu-
ris prochial' possonem id' epc fuit
assecutus. n' fuit aliq' m pbatum
q' eo tpr quo sniam ipe ptulit pos-
sessionem in ipsis iuris prochialis
huit. vl' puis. & huius restitutione
et adiudicare de iure nequimus e
ipm n' constit spoliatum. Idem. i. g. ge.
epe contigit q' spoliat' p spolia-
torem in alium transflata dum ad
usus possorem n' subue resti-
tutionis bnficium spoliato q'modo
possonis amisso pp difficultatem
pbonum i. & ppetatis amittit effcum
un n' obstante iuris ciuil' rigore

scriptum ut si quis de certo sciens rem ta-
lem recepit cum spoliatori qui succe-
dat in vicium eo quod non minus in ius-
tiam ad prelatum alium se minus iuste detine-
at minus de alienum quam possessorem his
spoliato per restitutionis beneficium succur-
ratur. Greg. ix. episcopo Lucano.
Pisanis ac Lucanis civibus propter guerram
discordiam quam diu inter se habuerant
afflictis guerra et attritis et cetera. Pro subdiacono
nostro dedimus in mandatis ut possessio-
nem in quibusdam castris constat Luca-
nam ecclesiam habuisse sibi prius ple-
ne ac libere sicut tempore mote discordie
habuerat restitutam et super ea de quibus
dubietas oriretur sufficienti cau-
tione recepta quod ubi coram nobis
predicti Pisani parerent prelatas per occu-
pationem castrorum ipsorum in eos sententias
relaxaret et cetera. Pisanis quidem asserentibus
quod parte stabat quominus tibi iuxta man-
datum nostrum fieret restitutio et instanter
petentibus ut sententias prefatus subdiaconus
relaxaret receptis cautionibus de
parendo iusticie coram nobis sententias
relaxavit easdem propter quod tu repu-
tans te gravatum ad nostram presentiam
accessisti impugnaturus processum
subdiaconi sepedicti et cetera. Porro duo in nostro
continebantur mandato ut videlicet
possessionem quam constabat Lucanam ecclesiam
habuisse tempore mote discordie prius
restitueretur eidem et ut eidem possessionis
restitutio fieret plene ac libere sicut
ei habuerat tempore supradicto quorum primum ad

formam aliam vero te facere ad modum veniebat
prout potestas Pisanorum dicebat in
secundo mandati formam subdiaconus ipse ad im-
plere nequiverat quia non poterat facere
tibi restitui possessionem castrorum de
qua non constabat eidem nec etiam secundum
quod tu ipse dicebas affictuum et pensi-
onum possessio poterat tibi restitui quia ea
non fueras spoliatus fuit tamen in cul-
pa quam quod debuit facere ut Pisani
possessionem pensionum et affictuum
quam per eorum confessionem constabat te ex
castris predictis habere et dimitterent plene
ac libere sicut ecclesia tua illam habuerat
tempore mote discordie quia quid esse non
poterat tibi nisi Pisani castra ipsa omnino
dimitterent quia illis detinentibus
castra et munitiones castrorum in quibus
dictas pensiones recipis affictuum ca-
plene ac libere habere non posses sicut
habebas cum ipsi castra eadem minime
detinebant eo quod quamdiu ea detinerent
in eorum potestate relinqueretur te non ad-
mittere repellere quando vellent. Huiusmodi di-
ligenter auditis processum habitum de firmi-
o communi irritum iudicamus. [illegible] Lex iii.
Hostiensi episcopo. [illegible]
Hodie cum contingat actorem mitti ca-
usa rei servande in possessionem causa rei
servande propter absentiam partis adver-
se et per eius dolum sive potentiam
non possit rem custodiendam navi-
ciam imminente fine anni reus ne
possessionem amittat debitam obstat
cautionem huiusmodi sit pena multatus

... si sum[?] actore mittendus in possessionem
... mandati ... non admisit non
... de ... si ...
careat ... ...

quia iussioni non paruit iudicis. Eno
B. tua .F. requisiuit. ad quod dicimus quod in
ecclesiasticis personis et negociis rigor
et districtio iuris non requiritur set tamen
iusticia propter hoc non preiudicatur. parti
enim admitti debuit cum reus per cautio
nem standi iudicio se astringit. 18
Albi de Ramesie et archidiacono Helye.
Ex litteris vestris accepimus quod cum nobis
causam quam inter monachos de Croyl' et
canonicos Lingon'. super ecclesiis de .V.
et .N. vestre duximus committendam et ca
nonici citati legittime se contuma
citer absentauerunt. vos set monachi
fecistis ob contumaciam aduerse partis
in possessionem rei petite mittere
set intuitu tamen religionis munici
eis age violentes possessionem seq
strari fecistis. ut sic saltem canonici
affectu tedio stare iudicio cogerentur
tandem monachis ecclesias sibi restitui
postulantibus canonici respondent
aucte(m) peruit expirasse
eo quod ad alios iudices litteras impe
trauerunt quam preiudicare prioribus vide
bantur. Verum cum in posterioribus litteris
non fuit inserta facta priorum nomina
continebunt eciam quam in prioribus
posita fuerant set indistincte dice
batur super quibusdam ecclesiis. nos at
tendentes maliciam et dolum
nulli patrocinari debere causam quam prescripta
ipsam sed formam priorum litterarum non ob
stantibus posterioribus et inutilibus ex
pensas que propter hoc monachi fecisse

noscuntur eis a canonicis restitui
facientes. Exoniensi et Wintoniensi episcopis
et Albi Hereforden.
Cum quidam .B. et .H. filium agathe
de natiuitate ipsius .A. impeteret nob.
fratri episcopo et London episcopo commisimus tam
audiendam et .c. Ceterum si aduersarius
suus legittime citatus ad presentiam
vestram accedere vel iudicio vero parere
contempserit aut se absentauerit.
cum .. de Anglia recessisse dicatur
procuratorem ei si quem reliquerit con
uocetis qui sui vicem suam non autem
si procuratorem non dimisit denun
ciacionibus ad domum eius missis
receptis testibus alterius partis iuxta
canonum formam ad prefendam sententiam
procedatis. v. titulum .iii. de nouo loco
et de vinocen. prioribus
Veniens vobis .R. quod contumaciter
a presentia vestra recesserat inuito
niam exegistis exponente cautionem
quod coram vobis iuri pareret. Cumque
die prefixa vestro se conspectui presen
tasset pretextu aduocati quem non
habebat. eiusdem solita in eliciare
recusauit. tandem actore instante
reuelat quod xl annis decimas de
quibus erat contentio percepisset
variisque premodum excusationibus in
tensi uocem appellationem prorupit et contu
maciter inuitanto contempto recessit
fos. cum. que ad conuincendam eius malicia
cum semel eum ad vestram presentiam con
uocetis et si venire sine iponatis

c finem cui in fundatur intencio actoris obicit peremptoriam et deficit in probando ydemp[nari?] in expensis et dolo presumitur ia in r ad

negõ ꝯferentem · qd si uenire con
tempserit tãm ut post litem ꝗ igit̃
contestata diffinitiuã sniã tim
netis uł p̃senti saltem adiudicare
as possõnem · seruata d̃ñtarat
qõne ꝓ̃petatis absenti · Inno[cenci]ꝫ
mem litibꝫ cupientes importune
p̃tesult̃ mod grauent̃ laboribꝫ
⁊ expensis · p̃sertim cum debũ fiant
eccłasticas litigatur ꝗ sine dispendio
diu uacare nõ possint p̃senti de
creto statuim ut p̃tq̃ intentõne
suam altã ps fundauit · sireũq
forte uoluit legitimã exceptiõne
opponere qm̃ noluit aut neq̃ at
in cõtinenti ꝓbare · qꝛ frequent̃ ad
impediend' uł differend' p̃cessũ ex
ceptõnes hi p̃ excogitatam ma
liciam opponunt̃ ad soluẽdas alti
modẽtas expensas exinc ĩ iudicio
faciendas cum acceptis induciis
si forsitã in pbõne defecit ꝯdemp
net̃ ⁊ si soluendo nõ fuit · al' sec
arbitriũ discreti iudicis puniat
ut hoc saltẽ timore p̃rite nõ fa
cile quis in g̃uam alti[us] frias exce
ptiones opponat · [Id]ẽ p̃nestino ep̃
ap · se le · ⁊ decano bnũ.
Cum dil' fil' nũcij londieñ elc̃i pro
eo ad se · ap · accessissent · archid' ⁊
h · canonicus londieñ · n̄oie suo
⁊ q̃rꝫd canonicoꝝ suoꝝ qꝛ litas
exibuĩe de ratog̃ eiund' elc̃m q̃dã
crimina p̃ponebant p q̃ nitebant̃
eum ab elc̃õne repellere ut idig

num ⁊ ꝯ · Ꝯ̃mcaũt ex eo qd ide
elc̃tus a g̃uamine ad uise ptis ap
pellauit ⁊ appellõne nõ fuit p suf
ficientes p curatores cũ posset ill'
ꝓsequntibꝫ p̃secut · ñ leuis erorta
eẽt suspitõ cc̃ eum uolentes cũ
iuris ordinem obseruare ipi · q̃
ut usq; ad dñicam q̃ cantatur
ego sum pastor bonus p se uł p p
curatorem sufficientẽ ad p̃sentiam
nr̃am accedet̃ sup p̃dcis omnibꝫ
ꝛnsur' alioq̃n cum assignarem
ei p peremptorio t̃minũ sup p̃dcm
staret q̃ q̃ntũ de iure possem pce
dem extunc in negõ memorato
expectantibꝫ g̃ aduisariis ei ipm
diu ult̃ t̃minũ dictum exptand
ĥ ipse dixerit solũm simplicem
nũtiũ excusatõnis litãs asserẽte
scribebat enĩ q nũtiũ cui cum
a nob' recedet̃ iniũxim uiua uo
ce ut citaret eund' · sero recepat
vñ nõ poterat tũ ꝓp t̃mini breui
tatem tũ ꝓp uiaꝝ discrimina nõ
se conspectui p̃sentare · ĥ ꝯ hoc fa
ciebat qd sicut excusatorem di
rexerat sic dirige poterat ꝛsulalẽ
cum ei nõ fuiss; iniũctũ ut ad
certum t̃mĩ a psona d̃ñtarat ue
niret ꝉ; uł ipse accedet̃ uł p cura
torem ydoneum destinaret · p̃ ·
cũ mandat̃ a nob ut ad certum
t̃minũ se iudici rep̃sentet · duo
sub hic fõr mandaũt̃ · ut ad iudi
cem ueniat ⁊ ad diem sibi p̃fixã

r amarime et si [illegible]
[illegible] non solum in [illegible]
oc' s[ed] eciam in aliis
[illegible]

[illegible] dato sibi a iudice
ad p[ro]bandum [illegible]

[illegible] cum expensis
[illegible] in ambobus sit
condempnacio expensarum
[illegible] spe [illegible]
expensarum [illegible]
sed autem

accedat: unde si venire non possit
ad diem assignatum tenetur nichilominus
omnis se iudici presentare. Si enim
mandat aliquem ut alii ad certum
diem rem certam exolvat non ideo
erit a mandato solutus si solvere
nequiverit die data immo ad solu-
tionem elapso et die solutionis prefixo te-
netur ipse quod dictus elect. nec veniat
nec sufficientem misit excusato-
rem ad diem sibi statutum usque post diu-
tius expectatus non de vicino ei adve-
nit sperat ut pote qui per litteras
utrumque excusaverat moram suam
et calore estivo et insidias sibi po-
sitas formidabat eum reputa-
mus contumacem et ad legitimas
et moderatas expensas quas adversarii
eius fecerunt a tempore citationis eius
se quam ex tunc expectare inceperunt
ipsum duximus condempnare. D
Armachano et Casselen. archiepis
um olim .d. cler. ex parte p. n. divi
sis prelatorum hyb. litteris presentatis
se assereret in episcopum fuisse roche-
n. electum. nullus apparet qui aliquid
proponeret contra eum. d. p. n. ei fec-
imus consecrationis per modum impedi-
f. et G. monachi ad eius p. n. presen-
tiam accedentes utrique se asserunt
a canonicis rochen. ecclesie electos
et quod predictus d. per falsitatis fuerat consec-
tus ipse quidem p. n. causam nobis sub
ea forma commisit ut de forma et pro-
cessu electionis memorati d. solli-
cite inquireretis et si eum electum canonice
fuisse constaret ipsum faceretis pacifi-
ca possessione gaudere alioquin inter
predictos f. et G. audiretis causam et cuius
electionem canonicam et magis
rationabilem fore inveniretis appel-
latione remota electionem electi preferre et ii. cumque
a nobis predictus d. tertio citatus nostro nollet
se conspectui presentare procedentes in
causa tam ex testimonio cleri et populi
rochen. ecclesie quam assertione regis co-
nachye et prelatorum provincie de predicto
f. electionem fuisse celebratam cano-
nice didicistis et eam curastis auctoritate
apostolica confirmare. cum capitulum rochen.
ecclesie dictum d. se non elegisse constanter
assereret nec predictum G. monachum de
electione aliquatenus cogitasse. Interim
memoratus d. ad apostolicam sedem accedens
super quibusdam aliis gravaminibus et iniuriis
contra dictum f. et quosdam alios litteras impe-
travit eodem f. per modum ex parte nostra
nobis litteras presentante in quibus qualiter a
nobis in commissione predicta processum
fuerat continebatur et ii. volentes igitur
moderate adhuc agere cum absente
ut ei malitia comunicatur dictum f.
ad nos duximus remittendum. ita quod non
obstante quod eidem f. fuit electio confirma-
ta. sepedictum d. si in hybernia poterit
inveniri legitime citetis ad certum
et facultate sibi defensionis indul-
ta in causa ipsa canonice procedatis
qui si invenerit infra tres menses secundum
se conspectui contempserit presentare

ad consecrationem dicti .G. omni occasione
postposita procedatis. Si autem in hybernia
inventus non fuerit, indulto sibi viii
annorum spatio ex quo ad nos et si non
sub forma tamen nichilominus provocasse arrep
to itinere ad sedem apostolicam veniendi dicto
G. administrationem ecclesie Rossen. in
spiritualibus et temporalibus committatis quo
elapso eum non differatis in episcopum
consecrare. Idem.

Veritatis est verbum organo dulce vo
cis emisisse et iii. Sicut canonici cath
edralis in nostro auditorio retulerunt
quondam .h. Cutien. episcopus ecclesiam suam non
solum dilapidando dispersit sed publi
ca predicabat infamia. scilicet homicidio
incestu aliisque criminibus pollutus et
J. super huius commissis per uscam coram
episcopo et Albin. in ecclesia sancte Marie et preposi
to de Insula. Scoto quoque Brucien. episcopo et
ipsi Albin. et preposito et J. unum cum episcopo
ipse prior iudicium per sententiam adire
per contumaciam contempsisset auct
oritate nostra fuit per ipsos iudices ab officio
beneficio que suspensus et iii. Tandem vero
coram iudicibus canonica citatione
nec vocatus per sententiam suam diffinitivam
exhibuit. sed frivolam tamen excusa
tionem in malitia concepta pretendens
expiri cum canonicis in iure neg
lexit quia de causa nostra de con. fratrum nostrorum sus
pendentes episcopum ipsum vel post suspen
sionem a iudicibus factam auctoritate apostolica
confirmantes dictos .. huius causam cum
episcopo et Albin. scilicet A. causam ad supradictam
malitiam ipsi episcopi commissam au
diendam qui partibus citatis tamen nec
per se nec per responsalem ydoneum
comparuit in eiusdem propter inobedientiam
excommunicationis sententiam protulistis. testes
ex parte vestra quemadmodum in mandatis
a nobis acceperant admittentes
.s. abbates priores prepositos et alios reli
giosos viros per quos quilibet articulus
criminum predictorum constat fuisse pro
batum et iii. Nos igitur videntes ordinem
iudiciarium in hoc facto fuisse servatum
considerato preterea quod post sententias in se
datas celebrare presumpsit cum nullus
prelatus ecclesie et quod eiusdem episcopum scripserit
nec unusquisque pro eo defendendo vel ali
quatenus excusando in nomine domini cum
apostolo omnem inobedientiam ulcisci vo
lentes licet absentes corpore presen
tes tamen spiritu iuxta verbum eiusdem apostoli tra
dimus sententiam presentem deposuisse ipsum
et eum tam a pontificali quam omni
officio sacerdotali privantes sine spe
restitutionis aliquid durum condempnationem
ea nichilominus irritum revocantes
quicquid post inhibitionem apostolice sedis seu
factam suspensionem et excommunicationem de
rebus ecclesie alienare presumpsit.

Idem in con. ge.

Contingit interdum quod cum actori ob con
tumaciam adverse partis adiudicatur
causa rei servande possessio propter rei potentiam seu
dolum actor infra annum rem cu
stodiendam nancisci non potest vel
acquisitam amittit et sic est. Tunc ...

assertionem verius non efficietur post lapsum anni possessor. Reperitur contra modo de malicia sua reus seu legis contumax melior sit quam obedientis conditionis existat. De cetero capitre statuimus ut in casu premisso actor verus constituatur elapso anno possessor. Greg(orius) IX. archiepiscopo Burdegalensi. E(t) n(ovum) III. Volentes finem imponi litibus ne immortales existant nisi quod ad initium proxime venture ... quod terminum peremptorium duximus assignandum in iure primatie quod bituricensis archiepiscopus in te ac provincia tua se habere proponit per te vel per procuratorem idoneum sufficienter instructum ad litem contestandam et ad alia omnia peragenda que necessaria decisioni negotii videbuntur nostro te conspectui representes. Nos vero Nicholao archidiacono ... et magistro ... canonicis ... dedimus in mandatis ut te ipsi ad eundem terminum auctoritate nostra peremptorie citare procurent et suam postea invenire faciant ut citationis edicta per ipsos vel per alios apud ecclesiam tuam publice exponatur. lex. iij. Pon... fratribus de gisel...

[C]onstitutis in presentia nostra ... canonico vestro et ... ecclesie ... proposuit debebatis in possessione ecclesie delapsu? tamen quod causa rei servande fueratis inducti. Hinc tamen fuit coram nobis aliquandiu disputatum tandem

ex utriusque partis assertione tenuimus quod licet causa rei servande tantum in eidem ecclesie possessione inducti fuistis infra annum tamen alterius prestandi vestri non prestitit cautionem. Licet voluntatem prestandi habuerit et non ex ea parte cepe fuissetis. Ideo decernimus vos tantum in possessionem prescripte ecclesie salvo iure quod idem prepositus in petendi eam habere demonstratur absque contradictione quilibet habeatis. Ut autem iure distinctionis sententia inviolabili observetur eam apud dictum patronum roborandam.

[C]ellestinus III. episcopo et archidiacono Abi... venit ut acceptimus mandatum subdecani et albussam et conventum sancte trinitatis super ecclesia de capitch quod uitetur et haver et de conventu albes ac archidiaconum ... a se apud delegatos inonales causa rei servande tantum in possessionem rei petite miserunt. Verum hoc ad subdecani pervenisset notitiam pervenisset ad archidiaconum predictum accessit et offerens ei sistendi iudicio cautionem quam abbas de corriuch prefectus in anglia et abbas tanuan ... fuisse ... non sed circa ingressus possessionem infra annum sibi resignari cum instantia postulavit sed non potuit optinere et I. vel V. cum quod sic ita sistendi iudicio ab eo cautione recepta ei possessionem restitui facias. Sic non obstante voluntati quod anni elapsus esse proponitur si per eum non stetit quominus infra annum et possessionem

receperit et dederit cautionem. Cum d
ns Urbanum et Senogalien. episc
vum venissent ad ap. se. abbas sci
angli et p. gall. id. p. proposuit quod p
dictus abbas eum sr. quandam possessionem eo-
rum. j. ap. se. le. tenuit in causam et ij
dom legatus ipse causam commisit iudi
cibus. f. ius et bonam terre consuetudinem
terminandam. Qui cum f. ius tum vellet
procedere prefatus p. manum audiam
appellavit. sed iudices nichilominus ptem
adversam in possessionem rerum petitarum
inducendam causa custodie decreve-
runt ita quod si usque ad annum et diem prestar-
et sistendi iudicio cautionem et pri
alii. xxx. lib. restitueret p. expensis
reciperet possessionem eandem. cumque. b.
ap. se. le. infra annum fuisset. terram
illam ingressus ipse cautionem sta
di iuri obtulit coram eo et posso
nem sibi restitui postulavit
prefatus restitue expensas factas in
lite que vi. lib. summam sicut asserit non
excedunt. Sed abbas. xxx. lib. sibi
restitui petit quantitatem et ij. flor
quam ipsum p. cautione prestita in possessione
recedunt remittendo. hoc et de cetero
teneri ut si consuetudinem quam alle-
gat laudabilem esse constiterit quod
ex hoc sequitur eum rationabiliter ap
pellasse ad restituendas expensas
illa tamen compellatur. alioquin cum ex hoc
appareat eum frustratorie pro
cessisse ad restitutionem cogatur expen
sarum illarum. quas abbatem constiterit per
hoc necessarias in lite fecisse. Ex reg. ix.
Si adversarius tuus post citationem edictum
ad remota loca se transferens pro-
curatorem legitimum non dimisit
et denuntiatione post factam domui sue ap-
paret qui defendit eum de iure pe
tere potes ut in possessionem terrarum de
quibus questio vertitur causa custodie indu-
caris. Alex. iij. ebor. archiepo. ac
memoria nostra non excedit et ij. Statuimus
quod littere prohibitionis vestre
quas ad petitionem archiepi
cantuar. t. f. duxeritis illum
preiudicium faciant quin tibi
et successoribus tuis liberum sit quod admo
nobis est. bonis. prius. ap. se. indultum
a te et predecessoribus tuis consuevisti
facere ante nos per totam angliam
deferre crucem quousque diffini
tiva sententia decernatur. an ecclesia tua
de iure debeat hoc habere. ... el. iij.
ludovicum et ij. Clericus quem crimini ac-
cusari contingit. an statim sit
cartulare omnium causarum suspendendus et ij.
ad quod. breviter quod coniugium alterius ac
cusatur ante probatam accusationem
iure quod habet in altero privari non possit
Innoc. iij. albi et conventui s. silvestr.
ecclesia sancte marie in via lata. quod j. de
adeyl qui quandam possessiones ipsius
dicebat quod iustitiam deinde mo
tus sub l. iudice questionem et ij. phile-
mine possessiones quas successerunt in
locum eius illarum. quas ab j. de ateya

ecca sce marie petierat i monasterium nrm ab eod. J. lite pendente
translatas alienare uictum p suu
matis. cum si eccla sce marie de iuito
litigiosi qstubus ul de pprietate uoluerit
expiri nesi obtinuit i iudicio
cũ iuuenũ laboret monastio u
mo minime possidente sit qd e
iure ualeat et hic. Idem
ecca sce marie et J. possione q fuerat
pmisso iuris ordine pdca eccla
spoliata sibi restitui postulabat
et J. si quos q quid ab aliis fcm fuit
pq. p. n. ad curiam suam id negocium reuocauit. uerum de cetero
in et maneat et J. dom qm pfatam
possionem p restitutionem nobis
factam ab J. de arcey a alii locatoris
nullo assignatis neq restitue
potatis ecce spoliate loco ipi tantum
dem possionum equiualentiam ad arbitrium bonorum uiroru ipi ecce se
cum assignari. que quam alii fuerat
pignori obligata ep nos liberari se
cum a creditoribus qui nob istam
pignoris resignarunt. Hono.
iij. cancellario et cantori. cam. pisien.
Dil. fil. magr. A. p. ecce de baseuill
exposuit coram nob q cum int pdecessorem suum ex pte una et priorem
ac monachos de baseuilla ex al
tera sr decimis noualium infra fines
sue prochie consistentium qo emersisset ea pendente cora iudicibus delegatis abbas et conuent maioris
monasterii turon. quibus sub sunt
prior et monachi eiusd supdicti
p se ac mbris suis obtinuerunt
ad se. ap. indulgenciam sr pceptione hi decimarum cum ptextu prior et
monachi sup dcas decimas sibi
uendicare contendunt. lz indulgentia de dca qone fca mco si fu
iss. Jo q. m. q. eisd iudicibus iniuga
tis ut indulgentia n obstante
pdca in negotio ipo pcedant iuxta
traditam sibi form. Inno. iij.
mediolan. arepo
obh uirit nos d. et J.
abbas de stragla nob
exposuit q cum .m. p. tunc
sr cam q g ipm et monastium suum fuerat agitata obtinuisset
uoiosi. epo litas destinari et ipe
sr iudico possorio ptinuo p monastio ptinap p archiepo sntiam ptulisset pcuratore ipi monasterij
p mod qone de pprietate itentare uolente arepe cur donem epi
opposuit expirasse asserens eam
possionis tnm et n pprietatis fuisse cõ
missam et cp sr possione pnuntiauit semel functus offo suo sup
qone pprietatis deinceps cognoscere
no ualebat et J. Sz uidet actorem
in possionem q fuerat p ipm arepo
adiudicata pp eidem gtumaciam
mitti decreuit a q tn arepe monasterium inolenter eiecit et J. C. ppp. n. sic suum inptat fuit respo

Nota [?] ... rei req. ab eo semel terminata ... sua ... ptes ... cessit ...

quod tamen cum possessionis quam proprietatis fu-
erat iudici delegato causam absolute et
indistincte commissa fuit et continen-
tia dividi non debet, pluralitatemque
possessionem pro suo arbitrio sequestrari
precepit in urgentis regimen et muni-
tionem, ut de causa possessionis et proprietatis
plenius cognoscentes eam debito
fine deciderent et possessionem eius-
dem postmodum resignarent qui ob-
tineret de proprietate triumphum et ce-
tera. Cum statum contineat in causa
reductum in quo fuerat cum predicti
P. et N. causam possessionis et proprietatis re-
gressum et [illegible] commisit mandato
sequestrationis penitus revocato et cetera.
Ille autem monasterio videamus in suo
iure de cetero moderatas expensas ex quo
episcopo [illegible] ipsum in possessione deduci
ei detinuit usque ad satisfactionis
tempus oblate propter hoc fuisse sibi refi-
ciendas esse censemus et ante sufficien-
tem prebitam standi iudicio cautionem.
Honorius III. priori de Bosi et decano
de Dalmicon.
Cum filius R. rector ecclesie de B[illegible] sua
nobis petitione monstravit quod cum inter
ipsum ex parte una et abbatem et conven-
tum de Cocesta ex altera super eadem
ecclesia coram abbate de Fibiton et eius
collega quo videtur iudicibus ipsi predi-
ctos abbatem et conventum in possessionem
ipsius ecclesie causa custodie induxerunt
qui fructus medio tempore perceptos pro
sue distrahunt iudicio voluntatis.

Mandatum quatenus si ita est facientes fru-
ctus sequestrari per [illegible] siquid de ipsis
per eos distractum inveneritis in statum
pristinum revocetis. Greg. IX.
Pro eo quod a sententia provocavit fructus
possessionis sue dissipent ab ipso posse
lite pendente rationabiliter sequestrari.
Clemens III.
Cum monachus tuus eos sepius suggesti-
one scelus homicidii sepius perpetrasse
proponit et aliis modis vere esse con-
stitit nisi censemus pene subdendos
quia secundum utriusque iuris statuta de se con-
fessi super aliorum conscientiis interro-
gari non debuerunt et crimine lese ma-
iestatis excepto de reatu proprio con-
fitentis periculosa confessio non est
adversus quoslibet admittenda. Sicut
consuetudinem alibi [illegible] cognovimus
singulis eis adiunctis tribus sociis sui
ordinis purgationem iniungatis.
Innocentius III. canonicis Bethleemitanis.
Cum super electione Bethleemitane ecclesie
contentio [illegible] quod inter et cetera. Quam vero
canonici Bethleemitani fuerint in
iure confessi quod pro prestando alicui
electioni consensum quingentos sarra-
cenatos obligationem eius receperat et me-
diator extitit symoniace pravita-
tis, illos quoniam hii [illegible] prosequi voluimus
ut debent ipsum per diffinitivam senten-
tiam districtam ab omni officio et be-
neficio ecclesiastico deponendum. Greg. IX.
Iudici Viterbiensi.
Ex parte abbatis et conventus monasterii

[illegible] in missio in possessionem
causa custodie [illegible]
dissipat

sci. m. fuit propositum q. cum tu ipsos
ex parte una et A. nomine sue uxo
ris ex altera coram te quo iter proco
nomine monasterii memorati quandam
petitorem sta fuit in iure confessus
ex quibus timet sibi preiudicium gene
rari. cum quod negotio non diffinito neminem
noceat error sta aliqua. q. si de hoc pote
rit errore docere prudeas ut nullum
sibi ex hoc preiudicium generetur. Ce
lestinus III regi. W. i. De probationibus
Ex epistole idibus et i. tua excel
lentia postulauit ut ipsa tori
scribere qui pacta in gazophilatio
reperiret quondam inter illustrem
principem et predecessores tuos fu
erant emissa ut ex his colligeret
quid seruare deberet. Sed ad hoc fa
ciendum uehementer obstitit quod nulli dubium
ea que contesta sunt a parte ipsum debet
documenta requirere in medium que pro
ferre. lex. iii.
Sunt consuetudo laudabilis et i. Sane
quamquam apud nos consuetum esse didicimus
ut cum aliquis intentionem suam
fundauerit instrumentis aut testibus et sa
cramentum nichilominus deferatur quod si subire
noluerit fides probationibus non habetur. Nos tamen
cum deficiunt ad hoc sit suffragium referendum
cum aliae legitime probationes deesse
noscuntur. talem consuetudinem
reprobamus. Idem. iii.
Ex litteris tuis intelleximus te et alios
confines habere prebendas in uillis quas
singuli singulas possidetis et preteritu

terminorum inter uos contentionem a
gitari eo quod dicas eum antiquos
fines egressum partemque tui fundi
occupasse illo in contrarium asserente
se partem eandem fundi possedisse xl
annorum spacio inconcusse. tu autem idem
quod per idem tempus quiete illum possedisse
asseueras. Quare utrum incombat pe
titori uel possessori probatio quesiuisti ad
quod scire debes et quod iudicium finium
regundorum tale est ut in eo utraque
persona uices duorum habeat. uidelicet
actoris et rei. unde hinc inde testes pro
duci possunt ad cognitionem iudi
cis instruendam quibus examina
tis iudex quos preualere intellexerit
ad fidem sibi faciendam admit
tat. Verum si ambarum partium testes sint
eque idonei possessoris presentis tu presump
tiora sunt iura ad absoluendum
quam ad condempnandum partesque. nichilomi
nus in quam si utriusque partis testes equales
fuerint pro libertate sententia proferretur
ſtam possitioni probationem dari uiris
manifesti est cum in re cuiusque sit
quod qui obiecerit prescriptionem longis
simi temporis quam nemo recte obiecit
nisi qui possidet et eam probauit in causa de
beat obtinere. Greg. IX. preposito
sancti Caraldi.
Proposuisti quod cum mulier quidam. o. de
casanoua et S. mulierem uitium
fuit de mandato ap. delegata. cumque
partes essent in causa presentia constitute
mulier proposuit se non animo cognitam

de probationibus

nec potuisse cognosci quod tam pro
virginitate quam testibus vii. mulierum
probavit, quod per aspectum corporis eam
esse virginem asserebant. Vir autem pro
impedimento suo contrarium asserebat, et testes
vii. Nobis quod virginitate puellae et
testimonio illarum vii. mulierum fides
est potius adhibenda. Clemens iii.

Tertio loco a nobis fuit quaesitum. Ita ec-
clesiae quidam regularis sigillo capi-
tuli quoddam instrumentum cuidam amico suo
signavit, in quo facta ei alienatio
quarundam rerum ecclesiae immobilium continetur.
Quo exhibito in iudicio procurator
universitatis illud asserit de as-
sensu conventus non fuisse confectum
et adulterinum vel furtivum esse sigillum.
Cumque testes ad perhibendum testimonium
produxisset, iurati dixerunt quod quando actum
de hoc inter fratres aliquando in capitulo consilium
totius conventus et vox fuit una omnium
nisi quod volebat alienationem rerum
illarum, sed res domus integras observa-
re volebant, sed quidem contra hoc nihil
per adversam partem probavit. Et cetera. assertio-
nem testium tamen non in iudicando. D
uiavit quidam ut asserens se quandam
in uxorem legitimam accepisse
quam cum vellet traducere, cum ni-
mis indignum sit uxor legitimas
sanctiones sit quod sua quisque non credi-
lum de protestatus est in eiusdem casu
proponit valeat testimonio infirmare unum
apparet per confessionem quod per dictum So-
phiam neptem memorati et.

cui prima facie praesumitur consobri-
no potest habere aliquam in uxorem.

Idem in concilio generali.

Quoniam contra falsam assertionem iniqui iudi-
cis innocens litigator quandoque non potest
veram negationem probare, cum ne-
gantis factum per rerum naturam nulla
sit directa probatio: ne falsitas veritati pre-
iudicet, aut iniquitas praevaleat
aequitati, statuimus ut tam in or-
dinario iudicio quam extraordinario
iudex semper adhibeat aut pu-
blicam si potest habere personam aut
duos viros idoneos qui fideliter
universa iudicii acta conscribant,
videlicet citationes, dilationes, re-
cusationes, exceptiones, petitiones,
responsiones, et interrogationes, confes-
siones, testium depositiones, instrumentorum
productiones, interlocutiones, appel-
lationes, renuntiationes, conclusiones
et cetera quae occurrunt competenti or-
dine conscribenda, loca designando,
tempora et personas; et omnia sic conscrip-
ta partibus tribuantur, ita quod origi-
nalia penes scriptores remaneant,
ut si super processu iudicis fuerit
orta contentio, per hoc possit veritas
declarari. Quatenus hoc adhibito
moderamine sic honestis et discre-
tis deferatur iudicibus quod per impro-
vidos et iniquos innocentium iusti-
tia non laedatur. Iudex autem qui
constitutionem istam neglexerit
observare, si propter eius negligentiam

quid difficultatis emerserit per su-
periorem iudicem eius ad discussionem de-
bita diligentia terminetur. Nec prius super hoc su-
matur processus nisi consensus in causa le-
gitimis constitutis documentis. Ho-
norius iij. Archiepiscopo Lunden. et suffraganeis eius.
Ad nostram noveritis audientiam perve-
nisse quod sacerdotes et clerici dacie legi
regni pro quo negativa a prelatis terre
litigantes attrahunt quod prelatis te-
stibus fide dignis possunt legitime
quod eos reputantur insontes si se
sic huiusmodi purgare valeant quamvis
et j. Volentes igitur ut huiusmodi pestilens consuetudo
omnino penitus extirpetur auctoritate
apostolica quatenus in huiusmodi probatione negative dic-
tum possit affirmativa ex adverso
probari neminem audiatis. Idem
Aurelien. et Lameten. episcopis. Hon.
Unum tantum quod inter Colubrien. et Egi-
tanien. episcopos super sua et limitatione
dyocesium inter vobis duximus
committendam. quod si divisio-
nes quas per libros antiquos vel alio
modo melius probabitis nec non et
testes famam et quamcumque alia ad-
minicula in negocio procedatis. Idem
episcopo et archidiacono Senen. [illegible]
Cum Carrisium quondam iuvenem
et G. puellam Senen. quam se virginem
et monacham perpetuo non fatetur
agitari et j. quod eandem puellam
ponatis interim in illo monasterio
quod intravit ut ibi secure valeat
commorari donec sinodaliter iudi-
cialiter quid agi debeat decernatur
receptum postmodum non solum
personas suum quasi inducere voluerunt
contra mulieres illasque ad investigandum
signa virginitatis ex parte puel-
le fuerint introducte viri et perso-
nas alias hoc negotium contingentes
quas ipsi utrobilibus diximus producendas
et quia ut dicit canon sepe manus
fallitur et oculus obstetricum volu-
mus et j. ut ad hoc honestas ma-
tronas providas et prudentes depu-
tare curetis ad inquirendum utrum
dicta puella virginitatis privilegio
sit munita. Greg. ix. preposito s.
cr. magdeburgen. et decano in su-
per bone memorie et j. cum acta
originalia dicantur apud priores
iudices remansisse. quod si ea cum
omni diligentia requirentes
ipsa si potuerint invenire et ea que
partes direxerint legitime propone-
nda in scriptis redacta ad nostram
presentiam remittatis alioquin
cum non revocetur in dubium
de contestatione litis super statu
pergamenum monasterii et quibusdam
spoliationibus contra abbatem eius fratres
Amesburgen. episcopo recipiatis per eam
personas de novo et audientes si
partes audire voluerint de consensu
tractatum tamquam super hoc iure
nitatis quam tamen sufficienter instructam
ad nos remittere procuretis. Ex
concilio Matiscen.

Statuit sc̄o concilio ut testes n̄ producant
precio ⁊ ut quicu̅q; ydo
nei ⁊ fideles in testimoniu̅
assumant. at ill'i testioniu̅
dicat ī leuiti. 6. reg. ioh̄i de
fensor eiu̅ in hi̅ qui amant.
In noīe dn̄i ⁊ ẓ. q̄ aūt dicit ep̄c
q̄ se absente ⁊ inuisitum sunt
testes exhibiti. illius monitu le
ge noscend' ē cōstitutiōne nouel
le q̄ de testib; loquit' in h̄ u'ba
ne postea obiciatur eis q̄ p̄ unā
p̄tem gesta confecta sunt. op
tet ut testimonia dent' uno ad
monito a iudice aut defensore
uenire ⁊ audire testes. si u' no
luit uenire ⁊ nō ex inuitabili
q̄dam necessitate uenire n̄ possit
sciu̅t h' testimonia nō ualere
tāq̄m si nō ex una p̄te cōsistent.
si ⁊ ip̄o p̄sente facta fuissent. Se
cz admonend' est aduersarius
semp ut ad audiendos testes
ueniat. q̄ q̄z hic omissum ē
nc̄e est ut q̄ cō legem actū ē
n̄ h'eat firmitatem. Id' sabi
no defensori scrib'.

Si aliq̄ nob' de p̄ epiphanij p̄s
biti sunt facinora nūciata ue
rissē ē. ut cuncta diligentius p̄
scruteris. seu mulieres cu̅ q̄b; p̄ete
gisse dicit'. seu alios q̄s de ca sci
re aliquid sensis. huc festines
adducere. q̄ ⁊ de districtōe liq̄de
possint q̄ uera sunt aperi.
Paschal. p̄p.

In omi negō p̄uinca p'al' p'sona
dicens u'itatem de re sibi nota
rectissime h' ūda est p' teste. cu̅
adhibito uno efficiuntur duo
testes. adhibitis duob; efficiunt'
tres q̄ patenter ostendit dn̄s cu̅
dicit. si peccauit in te fr̄ tuus
corr' e. int' te ⁊ ip̄m solū. q̄ si te
nō audierit adhibe tecū unu̅
ul' duos testes ut in ore duor'
ul' trium testiū stet omē u'bū.
Jt' alibi affirmat dicens. ego
sum qui testiōniū p'hibeo de me
ip̄o ⁊ testi' p'hi. de me p'r. Jn lege ūra scriptum ē q̄ duor' ho
minū testioniū u'm ē. Aug. ut.

Quociens aliqui p' cognatōne
p'pinquitatis separi petunt' duob;
ul' trib; testib; adhibitis qui de
ead' cō. sanguinitate sc̄i sunt. ul'
totidem senioribus ⁊ melioribus
loci eiusd' id dz legitime cōpba
ri. Ep̄s ū aūt testium dz fieri
dupplici iuramento ut iurent se
n̄ priuato odio n; amicicia. n;
p' aliquo cōmodo q̄ h'uit' l' h'nt
ul' h'ituri sunt ad hoc iurand'
inductos. ⁊ sicut ip̄i dn̄t rei u'i
tatem accepisse a maiorib; suis
⁊ credere ita ee. ... d' p'or ⁊ fr̄ib; sc̄e

In sup statuim' ut | imitatis
liceat uob' in causis ecc̄e ūre fre
testiōniū dūm'modo unus ex uobis

uel duo ad agendum uel respondendum instituantur quorum testimonium in causis in quibus actores uel reusales sunt instituti non debet admitti. Idem herforden. episcopo et albi sard.

Ex parte A. presbiteri ad nos est querela perlata quod cum ecclesiam de elmo d. canonice fuisset adeptus et xxx annis et amplius pacifice possedisset miles quidam h. nomine tanto quod laicus esset ad iudices litteras impetrauit quod si dictus presbiter filius esset illius qui prius in eadem ecclesia ministrauerat uel prius habuerit fornicarium ipsum a predicta ecclesia amouerent. tandem cum iudices principaliter personam eius coram presentatam iudicibus tractassent in causam quosdam laicos infames et notabiles ad testimonium duxit producendos. licet a presbitero assereret illos non esse recipiendos ex eo quod quidam eorum latrones et raptores manifesti essent quidam uero in causa fuissent conuicti de periurio et se hoc dixerit probaturum in iudicio iudices testibus talibus receptis eidem absenti post appellationem prescriptam abiudicauerunt ecclesiam quam nunc miles dapiferi filius detinet occupatam [illegible] quia sic nobis constitit quod predictus presbiter nondum fuit legitime per testes ydoneos prescripta ecclesia spoliatus eorundem iudicum cassata sententia litteris et confirmationis siqua sunt super eadem ecclesia impetrate non obstantibus ecclesiam illam presbitero restituatis eadem ipsumque non permittatis exinde molestari. si uero res aliter se habet causam audiatis et fine debito terminetis. testes autem si quos idem A. in sue assertionis testimonium nominauit cuiuscumque conditionis coram uobis super hiis perhibeant testimonium ueritati. [illegible] d. exonien. et wigorn. episcopis.

Si qui testium ualitudinarii seu senes uel debilitate confecti aut paupertate depressi ita quod non possint ad uestram presentiam adduci ad ipsos recipiendos mittatis uiros ydoneos et discretos. Alexander iii. beluacen. episcopo.

Sicut nobis est intimatum quidam accepta pecunia de parentela [illegible] uirum et uxorem exhibent in [illegible] per quam inter ipsos diuortii sententia promulgatur [illegible] tum nitantur inter eos consanguinitatis lineam assentes se corruptos dicunt testimonium perhibuisse falsitati. super quo taliter respondemus quod si uir et uxor aut alter eorum ad secunda uota transiuit testibus de periurio et adulterio uno perhibitis ne quibus causam dederunt penam indicat. Si uero ad secunda uota idem uir et uxor non migrauerint diligenter inquirendi sunt coram quibus corruptos intercessit et si tales exhibeant per quos possit per eos corruptionis ueritas comprobari recepto eorum testimonio est

sententia revocanda non est. testimonium
praedictorum, cum pueri sint, est in hoc
aliquatenus admittendum. Idem
Cantuariensi archiepiscopo.
[V]eniens ad nos L. presbyter suam nobis
monstravit quod ei obiectum fuit
quod in ecclesia de Buer. canonicum non
habuisset ingressum, quia promiserat
unicuique parochianorum barrilem
vini remittere quem sacerdoti ibi pro tempore
servienti consueverant pro beneficio
dari. Verum cum duo qui promissionem
iuratam deposuerint praedictum presbyterum
talem fecisse promissionem, et cum alio
conventionem pactum illud factum fuisse
cum de presbytero, prout ordo rationis exigit,
inquisitum: et nos sententiam sententiam condemnationis
mandamus, eo quod illis, qui eodem erant in
facinoris crimine, in dubium cum testificari
non possent, illisque de se confessis
ad convincendum alium in eodem
crimine sit credendum, cum testimonium
ad condemnationem
sufficiat. Alexander III. Albi. S.I. et po
...
[C]um causa... quae suscepit
attestationibus utrisque partis et ab
aliis indicibus sunt receptae causam
ipsam fine debito terminetis. Idem
Cantuariensi episcopo et Wigorniensi episcopo.
[I]n omni causa et cetera. Non lateat prudentiam
vestram quod clerici non sunt a feudo
ad testimonium, nisi ... eorum causa sive ... alia
rationabilis causa impediat, repellendi.
Idem Cantuariensi archiepiscopo.

[S]uper eo quod quaesisti utrum testes sint
reprobandi in causa criminali vel civili,
quibus ab adversa parte crimina
opponuntur, et cetera. Quod si etiam antea non
sunt convicti vel confessi de criminibus
illis, dum tamen non communicant, a testimonio
non debent admitti. Idem Sa-
lisburiensi archiepiscopo.
[D]ecreto laicos in accusatione vel testimonio
nisi contra clericum in criminali
causa non esse aliquatenus admittendos
censura sacrorum canonum manifestius
edocet, nisi forte suam vel suorum
iniuriam prosequantur, nec contra eos ad testimonium,
sed ad accusationem possunt
admitti. Idem eidem.
[I]n causis ecclesiasticis vel civilibus, utrum
etiam post productionem non debent testes
produci, non adhibita quadam sollemnitate
quae in legibus invenitur
expressa, et si dicta testium cum fuerint
publicata per publice deputatum.
[E]x parte Spoletano et canonicis Eboracensis ecclesiae
nobis filii Spoletae, cum quibus decanus et canonicis
trans et archiepiscope ... contra sententiam
pro sua constituti, et cetera. Cum constet
testes utrosque iurasse quod praedictus ... eorum
sententiam tulit, et archiepiscopi testes
similiter iurasse quod antea ... praedictorum
testium benigne ... acceptari
nolentes, ne pluribus reatu noceret,
quod utrumque esse potuit et quod post prima
ap. et antea secundam sententiam lata fuit.
Causa sententiam decrevimus non tenere.
Idem episcopo Placentino.

[F]raternitatis tue litteris nos consuluisse no-
uisti utrum recipiendi sint noui te-
stes super questione iudicata in qua testi-
bus renunciatum constet utrique et
an testibus in prima causa receptis post
causam appellationis liceat super quibus
iudicatis aliquid nouum proponere etc.
Ubi dicitur in consequentibus. quod in appellationis
causa sicut contingit emergere capitula
sunt quibus aliquis pertinere noluit
nouos testes inducere uel prius re-
ceptos aliquid comprobare eos credimus
posse recipi super nouis duntaxat
capitulis receptis prius ab ipsis secundum
formam recipiendorum testium uita-
tis. Idem exon. epo.

[I]ntimauit R. quod W. clericus capellanus
eius et alios quamplures de testibus suis
iuramento constringit quod testimo-
nium consilium uel auxilium contra ipsum
si perierunt eius. Ideoque mandamus
quatenus si testimonium eorum publicatum
non est nec est ab renunciatum testibus
eos qui sunt iuramento astricti et
alios si necesse fuerit predictos in
testimonium recipere non postponas.
Idem albi et bathon. de ...
cum que uertitur inter uos et plebanum et
clericos sancte crucis de mar... commissum
iudicibus commandam. Cumque utrique
partium eorum esset prefixa constituta
et testes essent hinc inde recepti et
eis ab utraque parte renunciatum atte-
stationes et publicate quod priuile-
gium nuper a nobis impetratum
in medium protulistis etc. iudicibus
ipsis mandauimus ut si alia capi-
tula si que alia fuerint ab hiis super
quibus testes recepti sunt et eorum
attestationes publicate testes
si qui ydonei producti fuerint reci-
piant et nullis capitulis nouiter a nobis
per nostros nuncios impetratis que conti-
neant in priuilegio uestro uel in aliis
litteris quas uobis indulsimus preiudicium
causam ipsam eiusdem committimus per decretum ple-
bis in hac causa impedimentum per stan-
tibus concordia uel iusticia me-
diante decidant. ¶ Quia uero
florentinus episcopus intimauit quedam ca-
pitula eius priuilegio esse inserta que obuia-
tionem uidentur illud ad nostram
presentiam cum uestro nuncio transmitta-
tis. Idem norwicensi epo.

[P]ersonalem ecclesiam etc. Unde si coram
te uel alio quibus negotia uenti-
lentur noluimus ut aliqui in or-
do consiliarii laborantes sicut consu-
auit legitime super hoc possint
conuinci si ab alterutra parte testes ad-
ducti fuerint in testimonium ad-
mittantur. Id. ex. conc. lateran.

Iudei siue sarraceni etc. testimonium
quorum christianorum aduersus iudeos
in omnibus causis cum illi aduersus
christianos testibus suis utantur presumant
recipiendum esse censemus et ana-
thamate decernimus feriendos quicumque
iudeos christianis uoluerint in hac
parte preferre cum eos christianis sub

iacere oporteat. et ab eis p sola
humanitate fovi. Idem mathio
cardinali.
Super eo quod a nobis tua devotio po
stulavit. utrum viro negante
sem fierent affidasse ipius mu
lieris et alia mulier possint ad
testimonium recipi. con. t. t. r.
quod mulier sive meretricis et honore
videtur diligere. vel vir superior est divi
tiis nobilitate potentia vel ipius no
ve. testimonium videtur esse suspectum.
et ideo non esse aliquatenus admittendum.
Super illa vero questione qua fecisti
an mulier coniungenda non sit vi
ro pro eo quod sola mulier asserit se eos esse
consanguineos confitetur. r. quod
si non est firmatum matrimonium inter eos.
mulier asseverante ipsos esse consang
uineos non debent coniungi quod plurimum
pro eo est non modica quod se linea con
sanguinitatis attingant. Si vero
matrimonium est firmatum non debet sine plu
rimum iuramento dissolvi. Idem.
Licet universis et singulis quod non est licitum
alicui christiano et multo minus cu
tis christi inimico ut causae sive mi
num qui legitimo testimonio finem
imponerent. as. si inter vos et quosque
iudeos emiserit questio in quibus causa ta
ni et matrimonia eius non minus quam
duorum vel trium virorum qui sunt
probate vite et fideles conversationis te
stimonium admittatis iuxta illud
dictum in ore duorum vel trium testi

um stet omne verbum quod licet quod
sunt cause que plures quam duos exi
gant testes nulla est tamen quam minus
testimonio quam vir legitimo terminetur.
Idem firmano epo.
Insinuatis et ii. quidam nobilis tu
e diocesis quandam sibi legitime co
pulans cum eam in domo sua per sep
tennium tenuisset. consobrina prius
eius antequam eam duceret se asserit
cognovisse ad quod probandum testes
de familia sua tres produxit. r.
quod nisi res ita se habet. per illorum testimo
nium ab uxore nulla ratione dividi
paciaris. nec contra ipsos aliquos audi
as nisi probate essent vite et opinionis
de quibus verisimile non esset quod deberent
pro aliquo peierare. Et lucan. vi
vin venisset ad. ap. se. magi
as. nobis exposuit. quod. luc. p. n.
eam quam inter ipsum et alterum de licol
verebatur contulit iudicibus sine
debito terminandam et ii. as. quod. si sen
tentiam illorum noveritis canonice
promulgatam. eam auctoritate ap. con
firmetis nec appellatio illam impe
diat quam interposita dicitur occasione mor
tis. p. n. cum postea egerit et respon
derit et testes duxerit producendos.
Commonemus quod alias super quibus te
stes fuere producti et publicate de
positiones eorum vel renuntiatum fuit te
stibus hinc et inde ulterius alius ab al
terutra parte sine eos receptis sed te
norem ipsarum mediante iustitia

tinuneris si q(ui)o fuint s(ed) q(ui)b(us)
uel testes n(on) fuint p(ro)ducti uel re-
nu(n)tiatum eisdem. audiatis si
q(ui)d hinc inde (com)posita fuint fine uel
debitu(m) imponentes. Clemens .iij.
Ex tenore tui rescripti nob(is) apparuit q(uo)d
cu(m) nup(er) int(er) filios q(uonda)m d(e) nobilium
tue ciuitatis coniugalis (con)tractu(s) cta-
ret. et i. p(ost)q(ua)m m(atrimon)ii accusabat te-
stes p(ro)duxit legitimos qui (con)san-
guinitatem int(er) p(re)d(ic)tos e(ss)e firmit(er)
asserebant in primo g(ra)du (con)iunctione(m)
p(er) duas p(er)sonas. b. uidel(icet) et i. di-
centes illos e(ss)e fr(atr)em et sororem
p(ar)s a(utem) opp(osi)ta. id f(a)l(su)m e(ss)e. dicebat
b. s(ci)l(icet) e(ss)e sororem. i. ad corrobo-
randam assertio(n)em suam. ta(men)
testes offe(re)ns. q(ui)b(us) publicati(s) isti(s) cu(m)
u(tr)umq(ue) p(ar)s accusantiu(m) testes illos
n(on) e(ss)e recipiendos (ex)ponit. et cu(m) n(on)
e(ss)e (con)suetudinis eccl(esi)e affirma(n)s
ut p(ost) receptos testes qui (con)san-
guinitate(m) s(ed) for(ma)m canonu(m) (com)pu-
tant alii ex opposito admittant(ur)
p(re)senti pagina resp(ondemus) q(uo)d si n(on) e(st) ali-
ud canonicu(m) q(uo)d obsistat n(on) ob-
stante illa (con)suetudine ut-
pote iniq(ui)ssima testes recipe-
re n(on) omittas. Celestinus .iij.
Preterea cum quis accusat aliq(ue)m
agnouisse an sint testes int(er)-
rogandi de uisu. aut sola in-
time fama sufficiat. uel si iu-
ratis testib(us) sit credendum qui se
carnal(is) copul(e) conscios e(ss)e fatent(ur)

s(ed) de uisu n(on) affirmant. resp(ondemus) q(uo)d
si testimoniu(m) (con)ueniens de ui-
su reddatur. uel et de auditu et
p(re)sumptione uiolenta fama
consentiens subministret. ac
alia legitima adminicula suf-
fragentur. standum e(st) testio(nio) illo-
ru(m) et in circonspectius uidere et
discretius intuitu animi sui ex ar-
gumentis et testionibus q(uo)d rei aptio-
ra e(ss)e (con)spexerit (con)firmabit. Inno(centius)
iij. consulib(us) et p(o)p(u)lo beneuentanis
... a nob(is) et i. et canonica et ciui-
lia iura sequentes districti(us) inhibe-
mus ne in uiis iudiciis qu(a)ntecu(m)q(ue) fue-
rit auctoritatis uno credatur in causa siue
s(ed) testamentis siue quibuslibet aliis
(con)tractib(us) q(uo)d agitur. nec scriptu(m) cor(am)
n(on) testium adminiculo fulciatur
eam optineat firmitate(m) q(ua)m ei
possint et debeant duor(um) uel trium
testium uiuor(um) testimonia p(re)bare
salua in omnib(us) se(dis) ap(ostolice) auct(orita)te.
Idem tyreti ep(iscop)o.
De testib(us) et i. con(tra) r(espondemus) q(uo)d si testes
sint ad exceptionem dilatoria(m)
solu(m)modo p(ro)bandam cu(m) sup(er) ea tu(n)c
iuramentu(m) int(er)d(ic)e(r)e ueritate(m) s(ed) p(ri)ncipa-
li nec debent audiri. nec cogi te-
stimoniu(m) p(er)hibe(r)e utpote si quo
deponent n(on) iurati. si uero tu(m)
ad p(ro)bandam exceptione(m) p(er)empto-
riam ab alt(er)ut(ra) p(ar)tium inducti
aliq(ui)d p(ro) s(ed) p(ri)ncipali negotio
deponere forte p(re)cipient(ur) et ut co-

gant sup toto nego᷈ d͛re ūitate᷈
sacram̄to eos postulauit obli
gari ad id sint sn̄ dubitatōne
cogendi nisi forsan sufficiens
pductō testium sup p̄ncipali ia᷈
fc̄a fuit ul' renūciatum testib;
ul' depōnes testium fuint publi
cate. Ad cheñ. et cistreñ epis et
archid' de northantoñ.

Constitut' in nr̄a p̄sentia p curator
magr̄i rogeri pposuit q̄d cum
decanus et capl'm ebor̄ ei cum
aucte᷈ lat. gal'. cum p̄uilegiis ppri
atōne archidiaconatum rich
mūdie canonice contulissent
magr̄. ho. qui archid' richmū
die nominat' ipm̄ eo post appl'
lonem ad nos interpositam spoli
auit. Cumq; p̄dcs rogeri ad iudi
ces sup restitutōne sua comissio
nis litt'as impetrasset. memora
tus ho. litt'as reuocatorias i͂petr̄
uit et ī. int' alia postulabat
p̄dcs. ho. ut facerem' depōnes
quorud' testium apiri. s; procura
tor p̄dcs eas apiendas nō ee᷈ dice
bat cum nō in hac cā fuissent
inducti. s; in ea q̄ int' ebor̄ aceñ
archiepm̄ et eund' rogerum ūtela
et ī. Nos eas apire uolum'. s; cam
dixim' uob examini comittenda᷈
ita q; si uob constit' p̄fatū. ho.
testes p se coram epō et decano li
coln̄ et te fili archid' delegatis iu
dicib; pdixisse attestatōib; ap

eim depositis sit content'. alioqn
eo nō obstante q; testes illi cora᷈
iudicib; ipis. et te fili archid' fuie
pducti p eod. ho. s; pducti fuint
ad testioniū admittant'. Idem
presentium aucte᷈ statuim' ut si
quis post depōnes testiū publica
tas obice᷈ uoluit in psonas eor̄
ei tūc tand' id liceat cū iuram̄
to firmauit q; ad hoc ex mali
cia nō pcedat. ū forsan añ pu
blicatōnem id fuit ptestatus.
ul' ostende᷈ potit q; post publica
tōnem didicit q; obicit. i psos
cetin cum quis psonas testium
se uellet p' publicatōne᷈ depōnū
repelle᷈ fuit ptestatus si quid p
ipo dixerint de facili ū credatur
Id lond' et eliens' epis.

Cum in nr̄a p̄sentia et ī. eum g' huic
p'ses inde ū sint testes nuo pau
ciores pducti quos nō soliū diu'sa
s; adūsa penitus in quib;dam
constat testioma reddidisse q̄r
et ad multitudinem tm̄ respice᷈
nō oportet. s; ad testium q̄litate᷈
et ad ipor̄ deposita quib; potī luce
ūitatis assistit ex quib; motū
animi sui ceuenit iudicem in
forte. cū q̄. si testes utrisq; pdu
cti eid' honestatis et extimatōis
extitint cum constet testes mo
nachor̄ ee᷈ testib; archid' pau
ciores p archid' sniam pferat'
si uo testes ex pte monachor̄

pducti tante pminentie fuint
q eor auctas maior sit multo mlt
titudini pferenda ab impetitone
archid absoluatis eosdem. Idem
prior sci frediani lucan 7 magro
G. canonico pi.

Tam litis uris qm disponibz testi
um intelleximus nichil ee q lucan
n elcm sufficient ostensum n
de auctitu tm 7 fama cum sit alii
is si qua forte uideant ee plata
testes sunt ul soli ul tales qui no
potuint illa legitime oplare cp
vo sit mirio q ts electus di gi
risse cum uidua testes no fuie re
cepti. ex. ap. ob. ne laici ul femie
tali recipent articlo 9 ipm. sic
ut tante irreglaritatis obiecto
no remaneat indiscussa. cm qti
testes siue laicos siu feminas du
taxat ydoneos qui ad hoc fuint
plans inducti recipiatis legali
7 ceramnetis prudent excoicantes
tes sollempnit si quis eos impe
dire psumpserit. quorum testimo
niu pbibeant uitati demu pu
blicatonibz attestationibz si for
te constiterit irreglaritatem hi n ee
pbatam indicatis eid elco purga
tonem canonicam de obiectis
p. vij. canonicos maioris ecce
ul priores eccar ciuitatis lucan
pbros seu diaconos bone fame
pstandam qua recepta p figatis
ei terminu quo osecrandus ma

se osptam repsentet. Si uo uel
irreglaritatis impedimentu fuit
pbatum ul infra terminu ostitu
tum n pstitit purgatonem in
dictam uos eum a platone lucan
ecce amouentes mandetis ex
pte nra caplo ut elconem de a
lio no differant canonice cele
brare. Archipbrm aut lu
can 7 G. sacristam qui 9 pdictu
elcm litteras nob sub nomine ma
ioris partis G. destinarat cu co
stet p attestatones pdcas longe
maiorem ptem capli no fuisse
osciam hi litter ab offo 7 bnfo
denunciet ee suspensos donu nra
meant indulgentiam optinere
Id dunelmen epo. decano 7 p
ori sce tinitatis ebrac.

Cum olim archid menen adu
sus cant archiepm sup statu
menen ecce pposuit qone 7 j.
cm qa u p aduersa pdcm archid p
exceptonem legitimam repel
le ualeat ab agendo ptib; si po
tit fi ul pcuratoribz ear ad lo
cum securum 7 ydoneu conuo
catis 7 lite legitime 9testata
testes quos archiepc in anglia
7 quos archid duxerit pducen
dos in wallia recipe pcuretis
Qm si archiepc citatis legitie
ul p se ul p pcuratorem ydone
um noluerit opere aut lite
7 contestari uos testes marie

senes et ualitudinarios quos ca-
pitulo duxit producendos sub ap-
pellatione admittatis et depositiones eorum
con. scriptas ad se curetis ap-
destinato statuentes partibus termi-
num peremptorium quo per se uel res-
ponsales ydoneos uestro se conspe-
ctui representent sententiam recep-
ture. R. priori de Woleuic et p-
rectori ecclesie de torell.
Ex tenore uestrarum accepimus litterarum
quod cum nobis causam que uertitur inter
R. militem et M. mulierem com-
miserimus sine debito terminandam
et I. pro muliere propositum quod dictus
miles prius contraxerat sponsalia
cum quadam quam duxerat in uxorem
et postmodum carnaliter cognitam
traduxit in domum. miles uero hoc
inficiebatur omnino adiciens quod et
si hec uera essent eam tamen de iure
habere non potuit eo quod aliam con-
uenientem prius duxerat in uxo-
rem tamen per testes multis uidetur
esse probatum quod ipse ante festum pu-
rificationis beate uirginis B. mulie-
rem sollempniter accepit in uxo-
rem et testes M. mulieris dicentes
quod in septimana paschali sequen-
te festum predictum de ea ducenda
prestitit iuramentum. predictus miles
ab inpetitione absolui cum instan-
cia postulabat uerum ex parte se-
pedicte mulieris extitit publicatum
quod eo tempore nec non et ante quo te-
stes dicti militis deponunt eum cum
alia matrimonium contraxisse fuerat sponsa in elo-
racensi prouincia commorantis cum te-
stes ipsi dicunt hoc longe extra
dictam prouinciam actum esse. determi-
nantes tempore et locum quod per testes
ydoneos erat plurimum probata. Sed
ergo fuit ex aduerso responsum quod cum
attestationes iam essent hinc inde
sollempniter publicate locus pro-
ductioni testium iam non erat quod
quia dubitatis utrum post publicatio-
nem attestationum super illo articulo
debent testes admitti. nos inquisi-
tione audita presentium uobis testes mu-
lieris ad probandum illum articulum ad-
mittendos. R. priori sancti Uictoris
Significauerunt nobis et I. cum causa que uerti-
tur inter abbatem et monachos sancti Dyoni-
sii ex una parte ac abbatissam et mo-
niales de torell' ex altera tam super
proprietate quam super possessione prioratus
de argentolio iudicibus a nobis com-
missa fuisset et moniales super causa
proprietatis prius litem contestate testes
produxissent in illa postmodum pos-
sessionis iudicium suspenso petitorio
interceperunt. et I. uerum in causa posses-
sionis quam moniales petebant ea
ratione quod ille quibus ipse successerunt
ibi fuerant uiolenter electe testes
fuerunt ab utraque parte producti et con-
tra processum ut publicatio iam fieri
deberet. et I. mandamus quatinus si uobis constiterit
abbatem et monachos quod etc. pro

ductionem testium cum iuris solle
pnitate sic possessorio petiuisse et ipi
hoc infra x dies post interlocuto
riam sniam appellasse nisi forte
iudices qui tam pductionem neg
ent. p eo q nolunt effrenata
multitudinem testium refrenare
uos ad q̄rtam pductionem adhi
bita sollempnitate legali admi
tatis eosdem ipos si in psone defe
cerint in expensis legitimis con
dempnantes et n adeo sit in petito
rio iam pcessum ut plene possit
de pprietate liqre. Vos etiam possois
ad quam de iuris bn̄ficio albus et mo
niales huere recursum. primit
tinentis in ca pprietatis. postmo
dum pcessuri. alioquin qonem tam
nentis simul utrinq; Ad ep̄o placet.
Vm etiam q inter archiepm raue
nat. ac ecce fauentin et j. Ex uo
ntq; pte nimis extiterit honorosum
ut testes pducerent coram nob. cum
q receptas testes quos utraq; pars
tam sup pncipali nego q ipsi causis
testium duxit pducendos et eos
diligenter examinare pcures et
de singulis circumstantiis prudenter
inquirens. de causis uidelz loco. tpre
uisu. auditu. scia. credulitate.
fama et certitudine. cuncta plene
conscribas et j. testes a te. Ad
si forte fauentinus uel alii eos qs
dns archiepc ad phibend testimo
nium ueritati duxit pducendos pre
sup serunt impedire tu ipos ab hi
psumptione cessare compellas. ne sole
tes q effrenatam multitudinem te
stium refrenari uolumus ut hinc
inde q̄d genariu nim testium ex
cedat si pnitas ita uidelz ut si fa
uenit testium depones uatas here
uoluint q a ferrariens ep̄o et albe
pono. recepte sunt testes ipi compu
tent in nūo pbato alioqn cum
attestationes ipe sint clause. Id
testes iurato si necce fuint pducant
Ad de nouo forte et casedei albibus
enuens ad ap. se. archid claremon
humilit supplicauit ut sniam sup
decanatu claremū. ecce p eo latam
q iam fuiat ex pte executori man
data. faceret in totum executioni man
dari. Cum a pcuratores capli clare
mon in nra psntia posuerunt
sniam illam contra iusticiam et p. ap
ad nos interpositam pmulgata et j.
et id archid ipos tamquam pcuratore
admitte noluit ul dns eor aliq
re zende. p. sub dnu se ipi opposu
er adūso asserens canonice se in
decanum claremū. electum pp q̄d cleg
archid in sua petitone no erat
aliqten audiend q decanatum
ipe no ad illum s; ad se potius ptine
bat et j. Cum g si hus aliqu diu
disceptassent in loco tuti fuimus
ut dns. p. si posset in gtinenti sua
intentionem fundaret qui cum
sic hoc testes et infra pduxit et

locs̄do pnūciauim̄ q sua īterat
ut se posss̄ oppoīe archid' memo
rato litegīt int eos tam sr elcōne
qm sr sn̄ia gtestata q̄stiū fuit
ab ipo archid' int attestatōnes
prius exhibitas in articlo supra
dco in hoc iudicio uellet admitte
qui rndit q uellet dū m̄ posst;
obicē tam in psonas testiū q̄ in
dca. Quo audito ps adu'sa rnd
ēe attestatōnib; illis in hoc iu
dicio uti nolebant cū nō sup
pncipali negō s; sr articlo ina
cidenti fuissent lite n gtestata re
cepte. unū sr toto negō alios uo
lebant testes pducē ul' eosdem
ps a rndit adu'sa q cū testes
illi tam sup sn̄ia q̄m sr elcone
dixissent ⁊ eoꝝ attestatōnes
fuissent in iudicio publicate n
licebat eidem postq̄m testifica
ta didicīat sup eis articlis testes
pducē p̄sertim cum in hi iudicio
attestatōnib; illis usus fuisset
sub d' p̄libatis. Nos g' iusticia p
nūciauim̄ exigente q testes
eēnt recipiendi sr toto negō
q̄s utq; ps duceret pducendos q
circa. ap. q̄ receptis testib; ⁊ io
nib; pcum intelleximus tam ipam
tam sup p̄ncipali q̄ ⁊ incidenti
fine canonico t'minetis. Qmā
uo q̄ in caplo. a. guunt n facile p
sunt n p canonicos ipos plam
uolum̄ ut ad cautelam absol

uatis eos d' ut uocati ad testio
nium illic ualeant p utq; pte
testari. D' bisūtin archiepo.
T uis qōnib; ⁊ s. monachi uero
de suis frib; ac cōu'sis testes i cāis
ppriis pducē absq; interitu ex
hibitōne nō possint nisi forsi
tan a pte remittat adu'sa. D'
atrebaten ⁊ dedunensi capi albib;
D ilco fil' atrebn pposito nob' inotui
exponente q cum cām q̄ inter
ipm ⁊ comitissam flandrense
sr donatōne vi. p'bendaꝝ sac
dotalium agitatur. uob' eēe ac
abbas de dem ⁊ atrebaten decā
no duxim̄ gmittendam. I d'
ppositus ea lite gt. ppōsint q te
stimonium decani necessariū erat
sibi in cā p̄dca cum de iure suo n
n p ipm ⁊ alium uniō tm̄ testē
face fidem poss; unū postulauit n
in cā ipa eo pcedetur excluso ul'
sr sedētur. negō q̄usq; substitue
ret aliu loco el. uos el petitio
nem ei admitte recusastis q̄u
imo p. ap. a p'bendaꝝ ipaꝝ dona
tōne suspendistis eund'. Sic g' ob
testis defcm̄ eius iusticia ualeat
depire de abbas uti capi loco ipi
dictū subrogand' mandantes
q. si ē ita suspensione ppōti rela
xata. in cā iux' p̄oris mandati
tenorem rōne p'uia pcedatis
R ecem iudici sabini.
S ignificauit nob' plē sci micho

lai sabin dyoc q fundatore eius
eccie libam eam ee uolentes fun
dationis tpr se mea nichilominus ten
nere duxerunt. Vn timens ne pro
cessu tpris p bonis copia ualeat
depire p iudici sr hoc id p br postu
lauit. Quo circa m. q. testes ydo
neos quos ipe sr hoc duxit p sen
tandos examines diligenter et eor
dca in publica redigi facias mu
nimenta de nunciando fundatoribus
tandem sul eor hedibus ut recepcoi
testium si uelint intersint. et sup
denunciatone sic fca consita faci
as publicu instrm. Id epo et aid
urbeuentan.

vm cam q inter . canonic mona
sti sci martini de monte et j. Cu g
abbas et fres eius loci pbare itedant
qntitate paj uenditonis tpr possone
pdce fuere. m. q. recipiatis testes
quos abbas pdictus sr hoc duxit
pducendos et j. si uo p sirio a sty
ad huc articlm eosd testes pdu
xit quos ad aliud pband pduxit
uos nichilo eos recipe pcuretis qm
aliud e pbasse deceptonis excessu
et aliud pbare qntitate ualoris
liberie miles nob insi Id
nuare curauit q e olim it ipm
et c. milierem uiuenat. cora cap
ranen. uirionij qd inter tande
lata fuit diuorcij snia int eos p
ea uo dcs miles timens sibi et filiis
quos de legitima uxore suscepit

ex eo posse p iudicium gnari q in
scriptis redacta no fuit snia me
morata. supplicauit ut testes
qui sunt inter fuie pdce recepi fa
facien. Ioq. m. q. testes cui etis
recipe and cos depones eor i scrip
turam publicam redigi facien
tes. decan beluac epo.

vm in tua dyoc et j. utrum a sr
accatore ydoneo qpente p tres ul
or iiij. testes int iam quincos pen
tela pbetur p depones eor d postior
testium deriget fidi. xi. ul. xij
ppinqte qui antiqores tpr ac p
stantiores nimis an gdum
nigrunt uariauit distinguido
psr et gradus a quib; directe hu q
copla agitur descendunt eis pri
mi positioribus pferant no i iunio
qri possib; q q. diut ad aliud ul ob
aliud iuraunt illi q isti tu sin
scdo iudito priores psone iuncte
deponent illa ead que pmo dixe
runt absq: dubio eor testio tua
pualent nec eo possent pterito re
pelli q: ptes testificata didicant
cum tal excepto locum n heat
in hoc casu. Idem.

onstitutus in psna nra ale epo et
m. canonico sui rem tuu dn ipse
illum de crimine symonie deferz
et j. Cete qui a pncipio ptestat
est p fatus m. ipius aiepi cosan
gneos iusta impedimta p sua
potenciam pstitisse qm pbonu

copulam in nostra presentia sententiam haberet
cum quosdam induxisset ad iurandum
ne ad dominum suum archiepiscopum aliquid dice-
rent et alios minis et terroribus a te-
stimonio perhibendo arcere intantum quod illos
ex officio nostro super hoc perhibere volen-
tes quasi ut generalem ferat excommu-
nicationis sententiam in omnes qui impedimentum
ipsi cause prestare presumpserint in te-
stibus producendis. Illos etiam quos sicut dictum
est iuratos constituit quod contra archiepiscopum
nichil dicerent denunties iuramento huiusmodi
non teneri. Si quis autem de consanguineis
archiepiscopi aliquem de testibus presumpserit
impedire quia verisimile non videtur in-
eo invito talia fieri et ob hoc non
careat scrupulo societatis occulte
eo quod si voluisset potuisset prohibere cum
secundum legitimas sanctiones iniquum
ostendat se causam fovere et expuri de-
beat iudicium audientiam elusam qui
defensionis copiam subtrahit ad
[illegible]isario eundem archiepiscopum ab officio
pontificali suspendas et facias ma-
nere suspensum donec illum fecerit a ta-
li presumptione cessare. Idem Mag-
deburgensi archiepiscopo et preposito Sebingensi.
Constitutis in presentia nostra procurato-
re A. sororis nobilis viri marchi-
onis [illegible] et nuntio illustris prin-
cipis [illegible] et [illegible] pergens ex parte ad pre-
sentationem eius principis ipsa voluit
ad ipsum accedere ut suas coram eo
proponeret actiones sed a satellitibus
eiusdem prohibita quia eis visus est ratio[...]

hibuerint in iugum ... ad nos
in presentiam diu orari sunt cum prius
grauit a quo ipsa fecerat ad nostram pre-
sentiam prouocari et cetera quod partibus ad
locum ydoneum conuocatis reci-
piatis testes quos sibi vobis vel ipsa
per se vel procerum per partem suam cum nondum
testificata didicerint super processu pro-
genie episcopi vel potiori iudicium duxerint
producendos et nobis vel ipsa vel testes
quos induxerit prius vel alios si volu-
erit inducere non vetet cum non re-
nunciauerit testibus producendis. Idem
in concilio generali.
Licet ex quadam necessitate preter communem
formam olim fuerit institutum ut in consan-
guinitatis et affinitatis gradibus compu-
tandis valeret testimonium de auditu
cum propter breuem hominum vitam
testes de visu deponere non valerent
usque ad gradum septimum computando quia
tamen pluribus exemplis et certis experimentis
didicimus ex hoc multa pericula contra
legitima prouenisse coniugia statu-
imus ne super hoc recipiantur de ce-
tero testes de auditu cum iam quartum
gradum prohibitio non excedat nisi for-
te persone graues extiterint quibus fides
sit merito adhibenda et ante litem
motam testificata didicerint ab
antiquioribus quod sui siquidem non utique uno
cum non sufficeret ille si viueret
sed duobus ad minus nec ab infamibus
et suspectis sed a fide dignis et omni ex-
ceptione maioribus cum satis videatur

absurdum illos admitti q̃r repl'
sent actores. si Iectu si uiuus a plib;
ul' infames ab oib; bone fame eẽ
acceperunt q testantur tanq̃ples
7 ydonei testes debuerit admitti cũ
scd'm ordinem solitũ iuditor: nõ
sufficiat uni testis asserto 7 si psi
p di 7 actus legitimi sint i statutis
indici. testes a hi ppo iuramto
firmantes q' ad ferend' testioniuum
uitã ipsa odio amore timore ul'
qmodo nõ pcedant psonas exp'
sis nominib; ul demonstratone
ul' circũlocutõne sufficienti desi
gnent 7 ab utroq; late singlos
gradus clara cõputatõne distin
guint 7 in suo inchõ iuramto cõ
cludant se accepisse a suis maio
rib; q deponimur 7 crede ita eẽ. s;
nec tales sufficiant ti iurati depo
nant se uidisse psonas ul' saltem
in uno pdcõr gdiuum cõstitutas
p cõsanguineas se hrẽ. tolabilius
est. n. aliqs cõtra statuta hominũ
dimitte coplatos q̃ cõiunctos legi
time cõ statuta dñi separe. Honõ
rij. pposito molosij firmani dioc.
Ex tuas nob' litteras intimasti qd'
cũ cã q sup quib;d' terris uertitur inter
canonicos sci petri ex pte una et
G. symonis ex altera tibi fuisset
ab ap. se cõmissa. decy. G. tb; tnsib;
post testiũ publicatõne elapsis
testes suos interrogari postulat ita
to 7 j. slos g' 32 illũ ñ eẽ. Si hoc de

cetõ audiend' ñ forsan a pncipi
o illos interrogari sr cetus capl'is
postulass; id q; maliciose ul' ne
gligent' fuit pmissũ. D' wall'
oleti 7 sacrimente albilis palent'
7 segobien. dyoc.
Licet dil' fil' n. l. tc. sce crucis pb'r
card' q̃ in pcuratorib; bingeñ
epi 7 clicor sce marie de castro so
reth dedim'. i. auditore ea q̃ pcura
tores ipi pponie uoluerit audiendi
diligenter tñ tu pcurator dci epi
cõ psonas testium pductor i pnn
cipali nego adhuc se uelle dic p
ponebat 7 j. aq. q̃ recipiant testes
quos cõ psonas pdcor sup pncipali
nego ptes duxint pducendos q'si
rursus p alta ul' itm uolũt re
plare cõ illos pbtones admitte
ptinetis ita q' ultra nõ liceat p
tib; ad repbtõnem testiũ aspirare
ne si pducendi q̃rto cõ tcios 7 sic de
inceps ptib; licentia tribuat nego
ciũ diutius ptelari contingat.
Id' pposito 7 magro. G. 7 laudune
sib; canonicis.
Presentata nob' successionis. archid'
petitõ continebat q' cũ int' q̃nda
R. pdecessorem suum ex una pte
7 ca. sci petri suessions ex altera
sup iurdcõne qm id archid' sei dcã
ecca rõne archid' pponebat hrẽ
qõ ittẽr tand' cancellariũ parisieñ
7 magros. ca. remeñ 7 p. britoñ
clicos super hoc arbitros elegerit

quia cum suscepto arbitrio ad eo in ne-
gotio processissent quod productis testibus
et depositionibus publicatis receptisque in
allegationibus utriusque. i. accusationibus
redactis in scriptis sigillorum suorum
impressione signatis arbitrium pro-
ferre deberent unus ipsorum iuxta finem
universe carnis ingressus et alius in
archiepiscopum electus dignum est assumptus
qui distat per dietas. xii. et amplius
ab eisdem. unde cum predictus R. solo mi-
nime arbitrii valente indicat
arbitrium expirasse. dis. v. c. Quo-
circa mandamus quatenus acta fine debito termi-
natis optione capitulo reservata an
velit recipiant depositiones eorum qui super-
sunt productorum testium contra eos vel
eas respuentes consequantur ut
idem testes admittantur iure sal-
vo utrique quod in utrisque casu eidem capitulo
competit tam in personas testium
quam in dicta. De Premutum episcopo.
[S]uper nobis a presbytero supplicante ut
cum ipse ordinem fratrum minorum
ca?plonis intrasset custos ad presbite-
rum quod idem presbiter fecisset professionem quosdam
ordinis sui testes induxit qui de-
posuerunt super hoc contra dictum presbi-
terum non iurati et c. Respondemus quod nulli testi-
monio quantumcumque religiosus exi-
stat nisi iuratus deposuerit in alterius
preiudicium debet credi. [D]e Corisopitensi
et Treorensi episcopis.
[V]enerabili f. n. episcopo et capitulo Coriso-
pitensi ac universis abbatibus ap cum

in generali capitulo congregatis et c.
Dis. v. c. Quia testes quos abbas et mona-
chi monasterii sancti Martini Cisterciensis
ordinis super vita et moribus pre-
me. A. abbatis monasterii supradicti
duxerunt producendos examinare
sigillatim curetis cum ea diligen-
tia quam solet et debet in receptione testium
adhiberi. reg. ix.
[C]um clamor validus contra archierotun-
archiepiscopum super symonia et aliis crimi-
nibus ascendisset maleficent et ru-
teni episcopis dedimus in mandatis ut
super huius veritatem inquirerent dili-
genter et c. Unde quia apertis attestationibus
l. et b. super symonia ita deposuere
confuse quod ex dictis eorum non potest veritas
declarari. c. Quatenus examinetis eos iterum
diligenter et tam eorum quam aliorum quos
receperitis testificata sub sigillis vestris
nobis fideliter referatis. [I]dem.
[Qu]estionum est ab adversa parte opponitur
criminis et iuncto replicatur in criminali
causa sive civili sive in ipso crimine perseverat
si non fit de crimine emendatus et cum
non convictus infamia non est in causa
civili vel et cum de crimine civiliter
agitur potest quamvis pro reatu periurii repel-
lendus in criminali causa si in alio
iudicio instituta accusatione contra ipsum
de crimine convictus extitit vel con-
fessus vel nunc per exceptionem eiusdem
convincatur aut gravata sit eius
opinio pro eo quod quibus sunt talia in re-
pulsus quamvis in hoc casu non excludatur

in cã civili post atestatiões licet egit pe
nitam removit. Idem.
Post publicationem productionem nõ debent
testes produci in cã nisi prestito ab eo qui
hoc postulat iuramento quod neque per
se neque per alium testificata subor-
xit vel sunt perscrutatus quo nõ per dolum
aut arte aliqua quam post publicationem
expostulat: sed quos desiderat de no-
vo producere prius habere nequivit. Idem.
Ponderis quis in criminibus nisi forsan
in exceptis ad testificandum admittitur
pendente accusatione de crimine contra
ipsum commisso et accusati non prius se pluries
erint innocentes ab accusatione ac
susceptione ordinum repellantur.
Cum olim quod per quandam epistolam felicis recor-
dationis Gregorii pape predecessoris nostri
quod inveniuntur declarata per ipsius teno-
rem epistole vobis transmittimus sub titulo
de testibus annectandum qui talis est.
Gregorius episcopus servus servorum dei venerabili
fratri archiepiscopo Rothomagensi salutem
et apostolicam benedictionem presentium
auctoritate. Cum quia in causa que inter abbatem et con-
ventum sancti Nicholai andegavensis
ex parte una et priorem et conventum
de splandun licomeni dyocesis et cetera. Super
eo quod idem abbas et conventus se ab ipsis
priore et conventu de splandun pos-
sessione subiectionis eius privatos asse-
runt spoliatos et super certa summa quod
compositione olim inita inter partes et rebus
aliis vertitur ab eisdem priore et abbeno-
mine suo et suum nomine conventuum

eorum vel maiori vel saniori partis
ipsorum recepto iuramento de veritate
dicenda in singulis dicto priori et abbi
vel tam opponendo quam respondendo dignitatem
quod super positionibus tibi sub
bulla nostra transmisimus ipsa sciunt
et per illos intelligent in quorum animas
iuravint per regula sigillatim super
quolibet articulo in quibus positione contenti
to facias a partibus sufficienter adiunc-
tum respondere nulla pars illius ab eis sine ipsis
positionibus confessione recepta sine
iuramento aut syndico utriusque partis
qui sciat de hiis petitionibus vel credat
in quibus testes et quos super articulis
sub eadem bulla transmissis predictorum
prioris et conventus obtinuerunt pro-
ducendos ad reprobandos testes alterius
partis in causa principali productos quorum
nomina in eisdem articulis conti-
nentur usque ad kalendas novembris
primo venturas examines sed ad
ipse partis interrogatoria que sub eadem
bulla transmittimus diligenter primo
tamen in predicta causa testibus que predictis abbate et con-
ventui productis fratris sigillatim specifi-
catione continuis et aliorum obiectorum
sibi in eisdem articulis contentorum si non
dum abbas et conventus testes aliquos
coram te produxerint contra testes ab eisdem
priore et conventu producendos super
articulos quos ipse abbas et conventus
super reprobatione testium dictorum prioris
et conventus in eadem produxerunt recipe
ac eos usque ad kalendas februarii proximo futuri

diligenter examinare, pariter sibi
specificatione criminum et aliorum quae contra
testes eorundem prior et conventus obiecta
fuerunt, observata prius cautela praestiti
iuramento a procuratore dictorum
abbatis et conventus, quod ad hoc ex malitia
non procedat. Dat. Lugduni xi.
kal. maii, pontificatus nostri anno ii.
Praesentium tibi auctoritate. Ex quibus intimasti, quod
inter abbatem et conventum S. [illegible] audi-
gavensis ex parte una, et priorem et con-
ventum de Spalinge Lincolniensis dyocesis ex
altera, super eo quod idem abbas et conventus
se ab ipsis priore et conventu etc. ut
supra in superiori decretali continetur.

Romana ecclesia in appellationis causa hunc
[illegible] qui appellantis procurator vel ad-
vocatus in priori iudicio fuerat,
non recipiatur in testem, neque in
distincte ipsi appellanti per suspicione
sufficiente pro eo deferatur. Et iura-
mentum sedis cum inspectis partibus et
ipsius causae circumstantiis id fuerit fa-
ciendum. Alexander iii. Papiensi electo.
Cum nuntius quidam inter. Ex. militem et
filium R. intimatum communiter iudicibus
terminandam. Idem. Et infra. Ex quibus testes ab
altera parte in suae assertionis
testimonium invocatos
ne veritatem occultent
diligentius moneas et indu-
cas. Si autem odio vel gratia vel timo-
re se subtrahant, eos ad ferendum testi-
monium coram praefatis iudicibus vel
eorum nuntio quem ad hoc miserint eccle-

siastica districtione compellas. Idem. Quod praeter vi-
vam supra causam quae inter inter- | posite
quaestionem episcopum et abbatem sublatam
sit testimonium virum nec tamen. Ex quibus quod
prohibiti testimonium veritati apostolico
nos conspectu per sententiis suis non ve-
nitis, statutis vos ab officio et beneficio sub-
ecclesiastico. Ap. auctoritate suspensos, et
si nec sic veneritis excommunicationis sententiam
et depositionis potius formidare. Idem.
Viennensi archiepiscopo.
Super eo lib. ii. cons. T. Th. ut si factum esse
notorium non eget testium depositionibus
declarari, cum talia probatione et ordine
iudiciario non requirant. Verum si
non est notorium et illi qui non convenit
factum negaverint, testes qui inde sunt
conscii monendi sunt et cogendi
ad ferendum testimonium veritati. Et si forte
timore adversae partis constiterit, iudicia-
ria eos ad ferendum testimonium revocari. Licet
ad hoc prius non possint de iure sine hu-
mani rigore compelli. Idem.
Pervenit ad audientiam nostram quod
cum I. sancti Laurentii coram te
fuisset de symoniae et adulterii
crimine accusatus, quidam qui in
eum dicendum erat in testimonium
iuramento astrinxit, ut non depo-
neret contra ipsum et illos. Attendentes
quod nemo debet adversario militare, quae
appellatione testes continentur subtra-
here, et quod tam ille qui surripit in-
strumentum quam qui adversario partem ad-
vocationis seu defensionis copiam

sub eccl[es]ie nunq[uam] ostendit, q[uod] se litem
fouit et expirat oz in se iudicis aue
clusam. R[espondemus] ad detegend[as] tante
fraudis et calliditatis machinam ip[s]m
testem iurato c[om]pellend[um]. Celestinus
iij. segobrien[si] ep[iscop]o.
Peruenit ad nos q[uod] cu[m] a laicis senior
minus et mtos labilis in iuria clico
coram nobis astantib[us] et uidentib[us]
in fiat murmurantes in cam tech
negant se tm factum c[om]misisse et
atm lesus eor[um] testio qui p[ro] sentes
constitutam hoc p[ro]bare desiderat illi
nolunt ueritati testimonium p[er]hibere
et j. con t. t. R[espondemus] q[uod] hii q[ui] de rebus
eccl[es]iasticis testificari recusant
si aliter ueritas nequit eliciri ad id
sunt p[er] cen[suram] ec[clesiasticam] c[om]pellendi. Idem
eti[am] q[uod] si sanguinitate c[on]iunct[us]
sit testis p[er]hibere testimonium ueri
tati no[n] dubitat. tamen nob[is] cu[m] id tam
iuris scriptum h[abe]t q[uam] consuetudo
actibus inuentum c[om]p[ro]batam si
ipsum constiterit odio uel gr[ati]a ueri
tatem supprimere aut timore.
Celestinus iij.
Preterea si testes publica q[ue]stione
ciuitatis sicut p[er] auctoritas synodales
si ca[usa] etiam coram te uel tuo ca
pitulo semel testimonium reddiderit
no[n] debuit c[om]pelli ut tm p[ost] sup[er]
aliquo delegati iudicis sub ea de
ca[usa] iurato p[er]hibeant iuramentum d[omi]ni
tm alter fiat fides iudici delega
to nisi forte articulis noue c[on]tis

emergat. hii ut testes publica iu
re possunt p[er] p[er]p[etuam] infamiam a p[er]
hibendo testimonio remoueri si ea
postq[uam] recepti fuit in coi cont[ra]
git c[on]traisse quor[um] testimonia si
c[on]t[ra]m no[n] studiose s[ed] imprudenter ei
rauerunt et se in continenti
correxerunt reprobari no[n] debu[n]t
se castus aut erit si correctio sine i
tempus sunt in uia illi. Innocentius iij. p[ri]
ori s[an]cti frediani et magistro b. can[onico]
sup[er] huius et j. rectin[ensi] p[i]sani
Sollicitudini et c[etera]. ut si inquisitionis ar
ticulis tam de fama electi q[uam] uit[a]
c[on]ce[r]nentium sub nomine longe ma
ioris et sanioris p[ar]tis capituli desti
natis cognatis testes qui cognio
minati fuerunt p[er]hibe[re] testio iu
stati. Idem archid[iacono] mediol[anensi]
...un c[ontra] magistrum. R. sup[er] eo q[uod] d[icitu]r
a se ap[ostolicas] falsas litteras reportasse ac
eis p[er] se seu p[er] p[ro]curatorem usu[m]
fuisse. t[ibi] direximus scripta n[ost]ra postu
lasti p[er] se ap[ostolico] oraculo edoceri u[tru]m
sup[er] p[re]fato uicio falsitatis testes
c[om]pellere debeas nominatos. Nos
g[ratia] R[espondemus] q[uod] testes p[re]dicti si se gr[ati]a odio
uel timore subtraxerint p[er] cen[suram] ec[clesiasticam]
debeas ap[pellatione] re[mota] c[om]pellere ueritati te
stimonium p[er]hibere. Innocentius iij. albi
s[an]ct[e] eugenii et magistro b. can[onico] senon[ensi].
Dilectorum filiorum ulterani capituli ex p[ar]te
una et epi ulterani ex altera p[ro]cura
toribus in n[ost]ra p[re]sentia c[on]stitutis et j
testes qui fuerunt no[m]i[n]ati p[re]ceps se

criminib; si se gra odio l' timo
re subtraxerint p cen ec cygatis
ueritati testimonium phibere. Idē epo
senon. 7 magro b. epo.

Venabil' f n. archiepc rauenn pposui
t' ciues tremeñ 7 cy 7 y quond'
clici eccie rauen quedam p sup serui
continuatonem facere ǭ eum nich'
in detrimentum eius daturos eis q̄ dam
pecunie quantitatem 7 ad hoc cela
d' se astringentes uinclo iuramē
ti. unū humilit supplicauit ut tam
ctu sup hijs 7 sup quib; d' arti
clis uob duximus committendam
7 ipse intencōne suam plane nō
possit ut testium o cunium p'dcorz
sibi puidere ne p testium defectu
pereat sua iusticia dignaremur.
Ioz. cā q̄ mo pruis. p. cen. ec. cap
re. cygatis illos piur inditis com
pellendos ut ab hui iuramento ab
soluant quos id archiepc ad testio
niu duxit pducendos eos nichilo
si se gra ul odio ul timore subt
rexerint districtōne sili compellentes
ad phibend' testimonium ueritati
Greg. ix.

Si scripturam autenticam non uideri
ad exemplaria nich facere possu
mus. Alex. iii.

Scripta uo autentica si testes in
scripti decesserint n' p manum
publicam facta fuerint ita q' appe
ant publica aut autenticum
sigillum hūerint p q' possint pba

ri nō uidentur uob alic firmita
tis robur hēre. Idem

Ex litteris uestris accepimus q' cum cam
q' uert magrm a. 7 R. sup capella
de ambitoria uertit' de mandato
nrō susceptis cinuandam p'fatus
R. litteras sibi copiam fi postula
uit quia cū eas argueret falsitatis
q' in narratōne facti abrasie fuit
ubi subscriptum ē uitia prodyna
lia 7 ῑ. unus q' p abrasione illa
iudicari fle nō possit si r' habe
suspte p' certam. cū r' puil' in pos
sonib; abradantur 7 littē ī nar
ratōne facti si erratum ē possint
mandant abradi. Id' eboracen
accepimus litteras q's abbas   archiepo
sci aug' ǭ cantuar' archiepm trāt
misit 7 s. Cū puilia nō inspecta
nō ualeant argui falsitatis 7 dif
ficile 7 piclosum ea ap' se ap' eu
depi. p'cipimus ut ul' exibeant eid'
archiepo in claustro p'dcorz fratrum ul'
in alio loco congruo 7 securo
usq; ad nat' pxima s. Johis sup'
sium nec uenit nec sufficientem
responsalem misit ei petiuit silenci
um imponatis ipsi ulterius argu
endi. Interim aut' nolumus illa p
uilia uacillare s; p'cipimus suam
q' eoz obtentus sit statum modo alig
lata ē inuiolabilr' obseruari 7 s.
nilomin' ut archiepm in suspicone
pmissioz xii hominum nuo fa
ciatis eē contentum. Ex. iii glbi ta

Facondi

Contingit interdum ut dicatis quod quamvis e
aliquo litem habentes privilegium vel in
adversae partis gravamen plenius exhibe
verum accidit quod occasione unius capituli se
quo continentur in ipsa litigia sus
citantur. Et infra. Con. et c. xxii. ut quotiens
scribendo privilegio vel indulgen
tia seu instrumento fuerit requisitum prae
sente iudice aut aliquibus providen
tibus viris deputatis ab ipso audien
te parte contraria tantum in recitetur. ita quod si
super uno capitulo tantum quod fuerit illud so
lum in rescribatur et adversae parti copi
a eius fiat. Innocentius iij. mediol' ar
chiepiscopo. Inter dilectos filios albertum sancti donati | epo
ti de scortula et B. procuratorem tuum
super subiectis articulis diu fuit in
nostro auditorio litigatum. Pete
bat siquidem abbas nomine mona
sterii sui a praefato procuratore tuo no
mine mediolanensis ecclesiae restitui mona
sterio memorato portum scortulle
cum honore districtu et iurisdictione lo
ci praefati dicens ad monasterium haec
omnia pertinere. hoc ipsum dicens
de hominibus qui habitant in terre
vimen. et tenent res monasterii
in gua et de quibus monasterium
optinuit in auditorio possessorio per
sententiam episcopi vercellensis. haec omnia pete
bat cum omnibus fructibus inde per
ceptis. salvo in omnibus iure adde
di vel minuendi satagens comprobare
bare omnia quae praemissa sunt ad su
um monasterium pertinere per privi

legium liutardi comitis quondam
episcopi litium qui monasterium ipsum
fundaverat. et ei quae praemissa sunt
donaverat universa. secundo per instrumen
tum aspri quondam mediolanensis archiepiscopi
quod ex delegatione lodoici imperato
ris tulit super huiusmodi pro monasterio
contra praefati liutardi nepotem qui
super huiusmodi monasterium molestabat.
tertio per privilegia. Ro. imperatoris et praefati se
cundum henrici qui praemissa omnia mo
nasterio confirmabat vel concedebat.
Quarto per instrumenta locationum quas fecerant
diversis personis abbates monasterii me
morati. testes quos produxerat per quos
nitebatur probare quod monasterium
a lx. annis et ultra et a l. annis et supra
possederat supradicta. et quod fama publi
ca erat ea omnia praefato monasterio
a iamdicto liutardo fuisse donata
Sed contra privilegium donationis ex parte tua
tuo multa fuerunt obiecta. primo quod
ibi maxime apparebat consumptum
videlicet in annotatione indictionis
vel potius stilus falsarii deprehen
di. Secundo quod cum carta vetustissima
videretur recentior apparebat scrip
tura tamquam non illo tempore facta fuisset.
tertio quod filum sigillum unde se videbatur
appositum eo quod a media parte sigilli
apparebat quaedam ymago non cum mi
tra in capite sed cum pilleo non indu
cta pontificalibus sed regalibus tenens
in manu non baculum pastoralem
sed quasi sceptrum regale cum tamen non

apparebat integra, sed dimidia tamen
que in alia medietate respiciebat ali-
am mediam que non tota vacua re-
manebat. Sed quedam ymago vide-
batur ex ea fuisse delata, que certa
in ea parte nec in colore nec in pla-
nicie reliquae parti similis apparebat. Unde
non episcopi sed imperatoris videbatur fuisse
sigillum, quod in una medietate ce-
saris ymaginem exprimebat et in
altera medietate presumebatur vel
filii vel coniugis ymaginem habuisse.
nam et in ipso sigillo nulle alie littere
apparebant nisi que nomen proprium cum
hac adiectione dei gratia designabant,
sed cum proprium nomen ipsi episcopi fuit
Luitardus, in nomine proprio quod expri-
mebat sigillum delete fuerant du-
e littere, secunda que fuerat inter l et t et vi
que fuerat inter r et v, ita quod si secunda o
et vi fuisset, i non Luitardus sed Lota-
rius legeretur. Quod et inde conici po-
terat quod secundum dispositionem aliarum lit-
terarum inter l et t non erat spacium in
quo potuisset unam litteram continere
cum secundum integritatem huius nominis
Luitardus inter l et t due littere sint
diuise, praeterea inter r et v tantum mo-
dicum erat spacium ut in eo non hec
littera d, que maius occupat spacium,
sed hec littera i, que minimum occupat,
videtur formata fuisse, maxime cum
cera sigilli ab inferiori parte vetus-
tissima esset, cera que posita erat ab
exteriori parte, que ad conservationem

sigilli recens erat et mollis. Quod
cum diligenter investigatum fuisset,
inventum est apertum quod sub vetusto si-
gillo carta fuerat perforata et per glu-
tinum nove cere que fuerat exterius, que
ad conservationem sigilli viciose
fuit ipsi carte subiunctum. Eadem
falsitatis species per vitiosam videlicet apposi-
tionem sigilli certa fere privilegia ro-
manorum imperatorum preter privilegia Henrici vel
falsa reperta sunt vel falsata. Sed
et scriptum Henrici privilegium ad fidem con-
stituendam non videbatur sufficere
quia nec erat publica manu confectum
nec sigillum habebat autenticum
eo quod erat ex media fere parte con-
sumptum, nec plus de nomine proprio
in ultima medietate videlicet tunc
nec de ceteris litteris nisi hec adiectio
dei gratia apparebat, ita quod ex litteris
ipsis non magis poterat comprobari fu-
isse sigillum Henrici quam Lodoici.
Instrumentum quorum similiter multis modis
inveniebatur suspectum, tum quia quod
in ipso apparebant littere, tum quia ubi
scriptor notarii videbatur manus
alterius fuisse quam sub scriptione istius
cuiusdam notarii in subscriptione perfi-
ceret se instrumentum manu propria conscrip-
sisse. Littera quoque recentior videbatur
quam carta et aqua videbatur infe-
ctum ut antiquum appareret in
omnibus et imperialibus privilegiis que
posteriora fuerant, nulla est inserta mentio
de illa summa quamvis in eorum aliquibus

rito sua filiæ lutardi q̄ dicebatur
donatonem fecisse. ¶ Porro si legi
timū eēt instrm̄ siue ꝑ illam tam̄
sniam nisi in mediol' archiepātu ꝑe
iudicium potiat generari. cum ipā
snīa lata fuīt int̄ alios ⁊ res int̄
alios acta aliī nō ꝑiudicet. ⁊ si atte
stacōnes q̄ continebant̄ in isto
snīe ꝑ quas legittima donato tun
tandi uidebatur eē ꝓbata potiat
eidem archiepātu nocumentū ali
q̄ irrogare cum int̄ alias ꝑsonas
⁊ in alio iudicio recepte fuissent.
Cetm̄ memorati henrici ꝑuilīu
q̄ si solū confirmatōis s; ⁊ dona
tōnis uidebatur fuisse. uīi rexe
dniūm donatare intelligi forte
potiat monastio acq̄situm q̄ uīs
ex forma petitōnis q̄ in ꝑō ꝑui
legio declaratur ꝯfirmatoriū
uideretur. ut tn̄ intelligat̄ eo m̄
quo magis possit ualere distin
guend' uidebatur ut id henric'
alia donauīt ⁊ alia ꝯfirmauit.
cum alia legittime nequiuisset
confirmari pariter ⁊ donari. ꝯfir
mari taq̄ prius ħita ⁊ possessa
donari taq̄ tunc tradita ⁊ ꝯcessa
ac ꝑ ħ illa nō potiant intelligi ꝑ
ꝑuilīm illud donata s; ꝯfirmata
nam int̄ legittimas sciones q̄d
meū ē. ex alia cā meū fiīi posse
n̄ desierit eē meum ⁊c. Cū ḡ ꝑui
uilīm henrici ꝯfirmatoriū tm̄
existat saltē quo ad illa q̄ deduc

ta sunt in iudiciū. si ꝑncipale nō
tenuit. nec accessoriū q̄d ex eo ꝗ
ob id dmōstratur eē secutum ⁊c.
ꝑ instra uolocatonis nec ē. ut cū
utriq; ꝓbata ꝑꝑetas nec ad plenū
possō cū ad ꝑbōnem reyꝑe siue
ad defensionem nō sufficiat. sua
lo catō ⁊c. Cum aūt sic hiis fuis;
dnitiis litigatum q̄ legitime
ꝓbata nō fuiant q̄ petebantur
ad monastium ꝑtinere ab īpetitō
ne ipm̄ ꝯparatōem tuū noīe
tuo ⁊ mediol' ecce finalit' duxim'
absoluend' q̄ tm̄ cum obscura se
uiira ꝑcium cō sueuit ꝯeinn qui
tetuor ē iudicari. ¶ ð cāt̄ ar esp
[illegible] sup hus ⁊c. Quesiuisti quid
agē debeas circa crucesignatos
qui dicentes se ab. ap. se redire
sr̄ absolone sua ignota card' si
gilla reportant cum eis sup īpedi
mtis expōitis nō fuiss; deleuitate
dend'. ad q̄. r. ꝛ. q. siq̄n̄ talibꝫ lr̄
tas indulgemus illis qui ꝑ soāc
⁊ facultates eoꝝ pleni nouint
hoc tm̄ scribim' ut sic impedimentis
expōitis inq̄sita diligenti ūitate
statuant circa illos cāq; saluti
⁊ succursui tre sc̄e magis nouerīt
expedire. prudentes ne quid in
fraudem nō fallacē ꝯfingat̄
uīi si tales ꝑ suppssionē ūitatis
aut falsitatis expssionem litras
nō solum card'. s; ⁊ nr̄as sū solū
dubias s; ⁊ certas constituit impe

traxisse carere volumus impetratis et eis non obstantibus ad dotis executionem compelli. D'. helyen. episcopo.

Pastoral' et j. Auctoritate presentium duximus statuendum ut cum aliqua decretalis de qua iudex dubitat allegatur si eadem iuri communi sit consona secundum eam non metuat iudicare cum non tam ipsius quam iuris communis auctoritate procedere videatur. Verum si iuri communi sit dissona secundum ipsam non iudicet sed superiorem consulat super ea.

Id' episcopo sancti andree et abbati de broch.

Cum dil' et j. Ad secundam questionem duximus respondendum quod et ut libet pars potest instrumenta et post publicationem attestationum usque ad diffinitive sententie calculum exhibere antequam sit in causa conclusum. Super tertio vero articulo dicimus quod si consuetudo illius patrie optinet approbata ut instrumentis illius regis fides adhibeatur vos ea secure potestis admittere presertim cum super dicte rex tante sit honestatis quod ipsius instrumenta merito auctentica sint apud scoticanos. D'. p. cum. bitbien.

Cum Johannes heremita a te c. xx. lib. seneti ex causa mutui coram domino ad et jo. iudicibus bitbien. petisset et inter adverso proponens quod cum idem in c. et lxx. lib. tibi pro precio domus quam eidem vendideras teneretur c. xx. lib. ex illis debebat non in mutuo compensare tandem cum super hoc et quibusdam aliis articulis inter vos fuisset aliquandiu litigatum iudices attestationibus publicatis re sententialiter condempnarunt ut eidem pro dicte domus possessionem vacuam traderes a creditoribus liberatam et j. Cum igitur ab hac sententia ad nos duxeris appellandum et nos tandem quondam P. dicto J. t. subdiacono et capellano nostrum dedimus auditorem ex parte tua fuit propositum super dicte domus venditionem non puram sed conditionalem processisse extitisse ac illatam tenetur ad traditionem ipsi quatuor idoneis testibus ad hoc probandum inductis quod et si novum esset capellum pendebat tamen ex veteri qui invitati deposuerunt se interfuisse contractui inter te et predictum J. super eadem domo celebrato pro qua c. lxx. lib. preter tunc fuerat constitutis tali videlicet adiecta conditione ut tu domum ipsam inhabitares libere vita tua et post obitum tuum eam et R. natis tuis eidem Jo. nepotibus remaneret cuius conditionis intuitu domum ipsam eidem J. pro minori precio vendideris cum a. G. morando pro ipsa cc. lib. potuisses habere annui non mensis et diei quo venditio facta fuit iidem testes se dixerunt minime recordari. Verum ex adverso J. venditionem non conditionalem sed puram propositum extitisse ad hoc probandum publicum exhibens instrumentum et J. tabellionem illum qui confecerat instrumentum et unum ex testibus instrumento subscriptis ad hoc probandum induxit et j. Porro cum dubitatum fuisset et contra utrum debet plus pre-

de hoc instrumento

ualet: ptraria fuit pte ꝓpositum qr et
si eandem uim optineant instrumenta
fides et depositiones testium in litib; certe
dis. non tamen qdlibet instrm tanti d;
esse momenti: ut tantum ul' plius p do
neorum testium depositionib; pferatur
et ij. ad hoc ca. id. j. ex aduerso redit
q tum intentionem suam p iam
dcm fundauit instrm actum immo
d' exceptionis uendicatione ipm
non putet s; conditionaliter celebra
tam ꝓponas nec ptestes ad hoc
a te inductos de certo fuit depe
sita fides. et io non appareat q simp
plia uenditione deponant quin co
stat p dcm instrm de simulato qui
fuisse contractum: hm plo uidebitur
inefficax ad intentionem contrariam
eludendam. v in ꝑuersione istam
ꝓponebas inualidam quam cum tamen
p sa nob' intergata fuiss; in iu
re confessa q unica tantum uenditio
sit domo contracta fuit et ex depositionib;
testium liquet uenditionem conditio
nalem fuisse. ex utrisq; confessio
ne colligitur eidem domum uenditam
conditionalem extitisse. n puta n
obstante q ipsi interrogato sita
fuit postea a ptib; extitit in ea
conclusum, cum iudex qui usq;
ad plationem sñie de iure ualeat
rimari possit interrogare de sco
quiens aliquid dubitationis occur
rit et j. de confil. c. n. pruniaciam
uenditionem p dce domus fuisse con

ditionaliter celebratam et nullatenus
obligatum ad traditionem ipius
sr hoc memorato Jo. silentium
imponentes. Sententiam uo iudicum
p dcorum qr ul' iuste pnuntiasse nos
cimus. cum hi excepto coram ipis
nec plata fuit nec obiecta quo
ad dcm capitulum infirmantem eam
quo ad alios articulos confirman
tes. Hono. iij.

Ex pte karissime in xpo filie b. quondam
anglorum regine fuit ꝓpositum et j.
Quia rescriptum aplicum p eo q ri
hat dotione spoliarunt. hec siga
to. deerat asseritur uitiosum. cum q.
hoc n obstante in negotio ipo pura
tione pcedas et c. reg. in. p ou sci
bartholomei et decano de arcu
b; london.

Perpetuis uicarii ecce de rechan
nob exposuit q cum p or et conuent
de bedesein sup decimis coram
iudicib; auct. apl. conuenissent
et dcs. G. sr simulib; coram ipis re
conuenisset eosdem qz dci iudices
copiam quorundam instrorum com uni
q hebat pt alta et p que inten
debat intentionem suam sup
pncipali fundare. si non faciebat
eid hoc cum instantia postulan
nram audiam appllauit. Jo et
q. q si e. ita reuocato in irritum
debitum et c. Idem.

Imputari ei potest qui contrarias mit
se scripturas in iudicio ptulit fide

sibi ad uincē derogantes cū in
potestate ipsius sint qm̄ uoliat
nō pferre. de ra.
S icautō qm̄ a te indebite ppositis
expositam indeterminate loquitur
aduersarius tuus tenet ostendē
debitum q contineē in ea. sz si
cām pp̄ q̄ h' scriptura p cessit
expssis in ead' ɔfessioni tue
statur nisi pbauit te id debite
pmisisse. [E]x d' j. tabellioni.
vm p tabellio morte pueniens
q̄d n̄ pfecit instrā q̄ in nota reda
cta fuerant ab eod'. ad petitionē
eoꝝ ad quos ptinent auct' ordi
narii iudicis potis ea fideliter in
publicam formā redige. h' ita
p hoc ppetuam firmitatē. [ex] d'
S i instrā pp̄ uetustatē ul' aliam
iustam cām exemplari petant
coram ordinario iudice ul' dele
gato. ab eo spālit' p sententiam
q̄ si ea diligent' inspta i nulla
sui pte uiciata repererit. per
publicam psonam ea p capi
at exemplari eand' auct' per
hoc cum originalib; h'itura.
[S]alomon in pabolis.
S icut noxius ē qui mittit lan
ceas z sagittas in mortē. ita u'
qui frauduleñt nocet amico
suo z cū fuit dephensus dicet
ludens feci. [ex] d'
A fferte m gladium. Cūq; attu
lissent ait diuidite ifantem
uiuū z date dimidiam ptē uni
z dimidiam ptem alti. Dixit aūt
mulier cui filius erat uiuus ad
regem ɔmota sunt quippe uis
cera eius s' filio suo obsecro dn̄e
date illi infantem uiuū z n̄o occi
datis. ɔtrario alia dicebat n̄ m n̄
t sit. s; diuidat'. Rndit rex z ait
date ei infantem uiuū z n̄ occidat'
hec ē. enī mat eius. [L]ex s' pab
c studiis suis intelli. puer. si cūq;
enī inuētib; stude cum modestia
ɔtinentie audītōi sapientum
obseruantie mandatoꝝ di marie
simplicitati z humilitati indisc'
munda z recta opa intellige. [Lo]
ne fact pp̄. epis gallie.
N ullus dubitat q rei iudiciū no
cēt subt'fugē q'admod' ut absol
uatur quā ē innocens q'rit cōfi
teri eū de omīb; quisqs se sub
t'fugē iudicii dilatōib; putat
[G]reg' in omel'
O mnie uldimis q samaritan' es tu
z demoniū hēs. Rndit ihc ego
demoniū nō hēo. duo q'ppe ei illa
ta fuit. unū negauit alt'm ta
cendo consensit. [ex] d' uario eso
andata celestia efficacius gta
si tūa cum frib; hōia pdamur
pinde s' tanctas eccās sicilie te
uocesse ap. ministrare decreui
m' quas nō loco scribim' s; psone
q' ex tiensacta in te uita didici
m' quid de sub sequi tua ɔsilatē

Q p̄sūmatur. Idem
Quosdam x̄ꝑ̄. affrica īo ꝯ̄stit̄ mor
talitate & langorib; uastetur q̄
to uicinio nō potuit qd' ad nos
res esset credo q̄ subtilius cogno
uisti. Idem uictori epō.
Quito xp̄i latēte in uicinio n̄ potu
q̄ ad nos in longinq̄ puenit
Ieron̄ sup osee.
Scribam eis multiplices leges me
as ex prudentis & neglectis apparz
qȝ has negligent. Alex' iii. decan
no cassi.
Quia inde simile nō ē q̄ h. p̄tum
eccē .R. capellano ꝯcessit & ab eo
eid' eccē accepit uicariam pruide
as ne sup hoc p̄sōnem recipias
n̄ cōis loci fama id h̄eat. ul' tale
psone appareant de quib; n̄ sile
nō sit q̄ debeant deierare. q̄m se
pe contingit q̄ testes corrupti fa
cile indicantur ad falsim testimoni
um pferend'. Id' ian. archiepō.
Illud q̄; nob intimotuit q̄ cū q̄dā
libera mulier p x. annos & ultra
andam seruo sciens cohitauit
& ab eo fuit carnalit' cognita nec
ipm asserit suū nō eē maritū
v'm uir eam uendicans i' vxorē
ostendit publicū instr̄m in quo
sese ꝯiuges nominant & p q̄ ip
donatōnem ei p̄p̄ nuptias fecis
se ꝯparet. Mulier n̄ instr̄m illd'
asserens ipō suum ut seruo dn̄s
simulanet. ple's testes pdurit q̄
ille ab amicis eis sepe rogat' ut
eam desponsaret nec desposasse
nec desponsatam se ipm firmit'
asserebat. uir aūt nō n̄ p̄dcō instro
& quib;d' testib; qui uiderant eam
anulos deferentem ipam pbauit
uxorem. s; mlī dē more illarū que
panes uendunt se anulos detulis
se dicebat. v'm quia in hīs dubie
tate fama uicinie mag' dz atten
di si fama loci h'ē q̄ uir ipm i lecto
& in mēsa sicut vxorem tenuit. ē
mīm sit mariī & femine ꝯiunctō
indiuiduam uite ꝯsuetudinē
retinens agenda ē. mlī ut eidē
uiro affectū seruat ꝯiugali p̄ ser
uum si p̄scriptum instr̄m ab eo cō
ditum fuit qui offīm suū fidelit'
adimpleuit. Idem.
Quis tue fr̄ternitatis receptis nobis
innotuit q̄ cū .p. ab .a. muliere
q̄ uxorem acceperat peteret separari
accusatores mīm ij pdurit te
stes firmit' assentes q̄ p̄q̄ mlier
cū p̄dcō uiro ꝯtrerat mīm ꝯsang
nieum uiri eiusd' solū cū sola. nu
dum cū nuda in eod' lecto iacen
tem eam credebant intentōne
ut eam cognosceret carnalit' uide
runt in illis secretis locis & latebris
ad hoc ꝯmodis & horis electis & s'
con. t. t. R. q̄ ex hīs uiolenta &
certa suspicatōne fornicatōnis
pōt snīa diuortij pmlgari ita q̄d'
ut uir licenciam h̄eat mortua

illa ducendi aliam uxorem sui spe
coniugii remanente. Clemens .iii.
Tertio loco quesiuisti · t · f · preterea ex
plurari an iuuenis sponsam quam
per uerba de presenti consensit debeat
uxorem habere ad quorum mini inpedie
de neptis ipsius sponse proluiens se
a iuuene carnaliter uirginitatem propo
nebat · a qua producti testes dixerunt
se pro certo credere quod illa dicti iuuenis
extitit concubina · adicientes quod
eos insimul uiderant pro planas et ne
morosa sacrum uias et in uia plures quan
gantes et testium iuuene se hoc re
cepisse dicebant · ad maiorem autem
certitudinem quod nimis sufficient
credidisti esse pluriumque quod eadem muli
asserebat tam ipsa quam iuuenis
iuramenti astricti seorsum confessi
sunt quod se inuicem carnaliter pre
cognouerant · licet iuuenis nollet
ab ea quam desponsauerat separari
Nos autem que dicta sunt intelligentes
presertim cum hoc non dicatur occul
tum sed esse predicte ex pluribus manife
stum consultationi tue credimus ut ma
trimonialiter non coniungantur · sed solu
tis sponsalibus separentur. Innoc. iii.
Niuernensi episcopo et archidiacono bituricen
litteras uestras recepimus continentes quod
cum causa que uertebatur inter altisiodoren
episcopum et quosdam burgenses de caris
tate quos idem episcopus de heresi inpetebat
nobis et alii cassioni a se ap. dele
gata fuisset utraque pars duos sibi
certa pena sibi arbitros statuerunt
delegata nobis potestate iudicio re
seruata. W. autem lator presentium unus ex
illis heresim suam fuit publica
uoce confessus et de fide suo sentiret
recognouit quod eodem sectam labo
rauit errore et ... uo predictum W.
suspectum de heresi uehementer habuim
tum quod ante dixerat postea se dixisse
negauit · tum quod cum in dubium pu
dixit in fratrem asserendo illum heretic
cus plurimis postea commisit nidum pur
gando illum de heresi quorum utrique
reddit illum ualde suspectum quod qui
russillus uideatur quod eo tempore quo tanquam
ue penitens ab heresi reuertebatur
ad fidem tam graue mandatum non
compisset presertim in fratrem tanquam
cum quem uerum non asseruisset hereticum
nisi fuisset accensus zelo fidei orto
doxe ... presumitur quod cum postea pur
gauit illum de heresi turpiter dele
rauit. Quo circa. quatenus cum propter solam
suspitionem quamuis uehementem no
lumus illum de tam graui crimine con
dempnari · talem et tantam securi
tatem recipiatis ab ipso preter iura
toriam cautionem quod timore pene
temporalis debeat cohiceri · districtam ei
penitentiam iniungentes ex qua ualeat
apparere utrum in tenebris ambulet
an in luce · utrum ue sit ue penitens
an fictie conuersus et si eum hoc mo
do in catholicum cognoueritis non
sinatis ipsum indebite molestari

alioqn eum ritaq' h'etici 9dempne
tis. Id' cenadien. epo z albi de aquor
ptu i iuuentute sua qnqllen epc
adeo se matin honestu z pudicu
exhibuit ut ab ecca ro meruit
pallio decorari. nd est de leui crede
dum q' postqm ad senilem puenit
etatem turpit abiecit uigil dui
fetores libidinis amplexando cu
labes hi que n uq' in iuuentute
huit in senectute frequent expiec
quis p'rea de facili credet qd iur p
dtus scia littar z p'e salutis oblit'
ad eam passionis ignominia seq
uter ut cum p'pa nepte abhoia
bilem p'ruer moechum ca z scd
smias ei h'uicor natale fed inter
tales psonas tuch' p'ruutit seu
crimin suspicari. lz g rex un
garie eiusd' epm nob p'uinos
z litteras de tali crimine detulit;
postulans sit malu hi puitd su
exemplo de migarita ecca tolle
rit. qr inde eius suggestio n de ca
ritatis radice p'cedere uidebatur
nolum autes mras qi maligni
delectatoib3 inquinare s3 ut
placeremus spe si ecuit. ex do iane
n. epo dedimus in mandatis ut
prudent z caute acceptis indaga
ret utrum p'fatu epm crederent
tali labe resp sum qui nob post
mod' resp serunt q eu uiru ho
neste 9usatois ee. credebant p
sonam illi mstipli 9mdauimus.

Id' archid' z p'posito mediol'
Iudum archid' mediol' dedim m
mandatis ut c. scolarem a p'bro
sci uictoris mediolani eid' ecce ren
pi facer z in fidem z j. s3 pb'r me
morat archid' declinans ad exa
men asseruit q' neq'q sufficie
bant duob3 clinis facultates ecce
memorate adiciens q' p'dcs c. n
erat ydoneus ad illius ecce bn
fm optinend' z j. causam nob duxi
9mittendam ita ut ex illa clau
sula scilicet si fuit psona ydo
nea que nro rescripto reptitur
inserta eid' scolari p'bandi se y
doneum nlla necessitas impoat
cum p'ma facie p'sumat ydone
nisi aliud migrium ostendatur.
Ex reg. iii.
Ex ad uuinsst conue z j. ca. q. credi
tores ad iuramta sup usuris sibi
soluendis p'stita relaxandi. ec
dis. cogantis. Ex registro. gg.
Peruenit ad nos laudicen epm
ab. a. comite reb3 suis spoliat
z iurare 9pulsum q' n repeterit
sic ablata. cogitat g 9tumelia
ualde doluim asserente s ipm epm
nlli iuramti uinclis sup h posse
9stringi q' tn absoluimus quia
nefandissima coactone iurauit.
Idem regi francor.
Peruenit ad nos z j. sto. n. ppoit
aut p'missu infringit q i meli
illud commutat. nec tu ei z sup

iussu tuum sacramento vel fidei obliga-
tione interposita conditione firmas-
ses aliquatenus teneris, si constat eum
conditioni minime paruisse. Idem
Petro subdiacono.

Ego episcopus N. ab hac hora in antea
fidelis ero sancto Petro sanctaeque Romanae ecclesiae
domino que meo pape G. eiusque successo-
ribus canonice intrantibus. Non e-
ro in consilio neque in facto ut vitam
perdant aut membrum vel capiantur
mala captione. Consilium quod mihi aut
per se aut per litteras aut per nuntium
manifestabunt ad eorum damnum
nulli pandam. Papatum Romanae ecclesiae et re-
galia sancti Petri adiutorem ad de-
fendendum et retinendum salvo ordi-
ne meo contra omnes homines. Vocatus
ad synodum veniam nisi prepeditus
fuero canonica prepeditione. Legatum
apostolicae sedis quem certum esse cognovero in eun-
do et redeundo honorifice tractabo
et in suis necessitatibus adiuvabo.
Apostolorum limina singulis annis aut
per me aut per certum nuntium visita-
bo nisi eorum absolvar licentia.
Sic deus me adiuvet et haec sancta
evangelia. Urbanus papa.

Nullus episcopus clericos suos nisi forte quibus
ecclesiasticarum rerum commissa fuit dispe-
satio sibi iurare compellat. Alexander
III. Vigilien. episcopo.

Debitores ad solvendas usuras
in quibus se obligaverant cogi non
debent. Si vero de earum solutione
iuraverint cogendi sunt domino red-
dere iuramentum et cum usure so-
lute fuerint creditores ad eas resti-
tuendas sunt ecclesiastica severitate si necesse
fuerit compellendi. Idem Rothomagensi
archiepiscopo et eius suffraganeis.

Ad nostram noveritis audientiam pervenisse
quod cum P. quibusdam hominibus certam
summam pecuniae mutuasset, quasdam
ab eis possessiones et redditus recepit
in pignore ipsos iuramenti religio-
ne astringens quod super illis donec
solverent sibi pecuniam nullam ei
gravamen inferrent. Licet autem de pos-
sessionibus illis et redditibus ultra sortem
deductis expensis receperit, tu tamen
frater archiepiscope cum pro hoc excommunicationis
vinculo astrinxisti [illegible]
recepta a prefato P. sufficienti
cautione quod non debeat percipere mandato
dato absolvatis eundem. Debi-
tores eius qui predictas possessiones et
redditus de iuramento sub[illegible]
sunt si ita est ecclesiastica censura cogatis ut hec
restituant ne sibi molestias in-
ferant donec ei pecunia persolvatur.
Cum autem ei pecunia sicut iura-
verunt persolvunt, nos ipsum ad
restituendum quicquid deductis expen-
sis ultra sortem recepisse constiterit
inducere studeatis, et si commonitus
non fecerit, in eandem excommunicationis sententiam
reducatis eundem. Idem Senonensi archiepiscopo.

Si vero aliquis quamquam coactus metu
sub religione iuramenti sui usu-

refutare coegit' ipmq; sibi re
nuit quia nos consuise noluist
an alt eor ul' uenit id hre de beat
t' diuini reddend' q no e tutum
q'b; 9 iuramtu suu ueniren tale
sit q seruatu uigat in intitu sa
lutis etne nec nos aliquam dare ma
tiam uolum ueniendi 9 ppum
iuramtu ne auctores piurij iude
am. Ex uin aliqum ro. ee apli
b; p. n. ftm eet recolitur q clici q
eacti in ministium ecce a iuramt
de iuramto absoloms bitum me
ruerunt. t ad cohicendam tmqta
tem eor qui eccasticos iatos ad p
bend' illud opulant pmissi sunt
in ead ecca ministe. Ad sardin ep
t rescripto qd nob e psentatum
innotuit albem cte mon eu p.
sup suma. viij. c. solido tali
9uenisse t j. Sup hoc pdes allus
quosd' ex monachis obsides ded'
qui de obseruanda conuentone iu
rarunt ut si ipi deficent alii mo
nachi loco eor in obstagio po
nent insup si fidem dci monach
no seruarent. albas dedit eid'
W. t eius uxorem fideiussores qui
simlr fidem psttisse dint. Ios. a.
q. tam albem qm monachos
q. W. t uxorem ipi monie cure
tis ut sicut iurarunt eand' con
uentone faciant adimpli. ali
oqn albi t monachis ingissum
intelliatis ecce t in ria p fatu. W.

t uxoris eidem usq; ad digna sat
fatonem inhibeatis diuina offia
celebrari. Ad london. t wigor. epis
Querelam R. canonici lincolnen
accepimus q cum W. clic. ei bisannos
d'ios nomine ecce se annuati solu
cium inequito facto iuramto firmass;
p biennium ab hi pensionis soluto
ne cessauit. cum g no iueniat ecce
regere qui sunt crimine piurij
irretiti. a. q. si uob constitit me
moratum W. 9 iuramtu suum
n necessitate s; uoluntate ab eid'
pensionis solutone cessasse ipm
a p scpta eccia remouentes eam
p fato R. restituere minime dif
feratis. Lucius iij. Nouie epo.
Qua nos duxit fr nitas 9sulendos
cu stand' sit iuramto cu clicos
religiosi iurisiurandi religione
9stringunt ad maiorem solito pe
sionem soluendam ul psand' aliq
bn ficii pt solitam pensionem
cu aut instituunt ab epis iurat
q antiq pensionem t solitam
no augebunt. tue g co. bl. R.
q cum postius iuramtu rone t
lat gcil auct. iniuet pmo pre
iudicat q de cupiditate pcessit.
Ceterm iustu e ut clica p piurio
q iurare n possunt ab eccis ppe
tuo excludant. Alex iij. Ar
chiepo pisan.
Quu quid t j. co. t t. R. q epos
qui suu transgssi sunt iuramt

est tanto grauius ... iurandum
quanto maiori preminent dignita
te et eorum exemplo facilius alii
poterunt ad similia prouocari
Illi uero qui iurant non loqui patri
uel matri uel fratri uel sorori aut eis
humanitatis subsidium exhibere
absoluendi sunt ab illius obser
uantia iuramenti cum illicitum sit et
contrarium rationi iniungatur eis de hoc
quod male iurarunt penitentia competenti
licet ex litteris. Ex dis. Ag.
Nouimus. R. prior monasterij tun
racum dicte ca..lore succensus iuramento
confirmauit quod in claustro eiusdem
monasterij quo se inclusit professionis
constrinxerit non esset ulterius cum G.
monacho moraturus et infra. Verum quia non
licuit monacho supradicto temera
rium iuramentum facere maxime cum
fidem professionis frangeret et stabi
litatis sue propositum euacuaret
Ideo circa eum tua sollicitudo pro
uideat quod talis ei penitentia iniungatur
ut alius quilibet exemplo eius per
territus simile aliquid presumere non attemptet
Iusserit uero in claustro quod licite abiu
rare non potuit cum stabilitate per
petua sua penitentiam exequatur
Clemens. iij.

Veritatis amica simplicitas et infra.
Verum ut heredes tui qui nobis uel aliaui
successori nostrorum iurauerint aliis mi
nime iurare compellantur catholi
cis tamen successoribus nostris qui pro tempore

fuerint et homini et fidelitatis prestare
nichilominus ac si iurassent omni tempore tene
antur absque contradictione aliqua fideli
obseruare. Clemens. iij.

Verum in ea questione quam quanto loco posite
an sacramenti uinculo absoluantur qui
illud sunt pro uita et rebus seruandis
fecerint nichil aliud arbitramur quam
quod antecessores nostri pontifices Romani arbitrati
fuisse noscuntur qui tales a iuramen
ti nexibus absoluerunt. Ceterum ut
agatur consulcius et auferatur ma
teria peierandi non eis ita expresse
dicatur ut iuramenta non seruent
sed si non ea attenderint non obligantur sunt
tamquam pro mortali crimine puni
endi. ... Innocentius iij. h. l. et G. tunc de uenet
Venientes ad presentiam nostram a nobis proposuit quod
olim comes Cy. marcien. astu adtum
commercia mittendo certauit ipse quod
cum grauiores inimicitias sicut tristis
quidam qui partis utriusque amatores
existant suggerunt predicto A.
ut in satisfactione iniurie a uiro
iuraret obedire mandato.
Cumque id non credens se tale quid
contingisse ipse quod ei aliquid graue de
beret imponi iuramentum illud sub
tali confidentia prestitisset ipsi sub
iuramenti debito precepistis ut nunquam
curiam ducis intraret nisi cum omnes
peditum ipsi generaliter ad curiam
uocarent et infra. Unde cum id A. qui
dicti ducis consiliarius et in iure suo
militis certis quatenus est aduocatus.

ex p̄missio tenet̃ adesse neq; q̄m
talit̃ iurauisset si mandat̃ illud
sibi ꝯtrarium p̄scriuisset. nolumus uos
p̄uarche grauem mandasse ñ
si mandatũ p̄iori iuramento taci
te sc̃o repugnet. ip̄m auct̃ n. de
mũtiet ñ seruand̃. Id̃ magr̃o
appollinari
Veniens [A] latarẽ̃ eis q̄one utr̃ ille qui
iura alicui ecc̃e seruare ac p̄sse
defende iuram̃to tenet̃ si necci
tate imminente sr̃ hoc sub iura
m̃ti debito requisit̃ dixit̃ appel
land̃ puium reatum incurrat.
R̃d. q. in hoc articlo appellantem
a piurio tal̃ ap. nõ excusat quo
ñ difficultas existat p̄pt̃ q̄m requisit̃
ecc̃e nõ possit subuenire culpa p̃
iurij p̄ptau suicent̃. Id̃ illust̃ re
gi aragonie
Quanto p̃ tuam ꝛc. Quidã ꝯsilia
rij tui imo potius deceptores tui
animũ induxerunt ut iurares
irrequisito assensu p̄pli usq; ad
certũ tp̄s p̄r̃tui ꝯseruare mo
netam q̄ tũ circa mortẽ ei fuiat
legitimo pondẽ defraudata cũ
aut̃ sit adeo diminuta ꝛ minoris ualoris effecta q̄ graue sup
hoc scandalum in p̄p̄lo generat.
tu q̄ egeras indiscrete discrete
cupiens reuocare ac necc̃itati
p̄p̄li satisfacẽ obseruatõne iura
m̃ti p̄dc̃i postulasti suppliut̃ a
nob absolui sup quo diligens
indagator p̄ptauis; facile intueri
q̄ ñ tam erat ab solo necc̃ia q̄
in p̄statõ requirenda q̄m tu iura
m̃tum fecisti monetam aut fal
sam aut legitimam ẽẽ credebas
si falsam iuramentũ fuiss; illicitũ ꝛ
nullatenus obseruand̃ ꝛ p eo ĩ
ẽẽt p̃nia iniungenda tu iuram̃t̃
nõ ut ẽẽt iniquitatis uinculum fu
institutum si uo legitimã ẽẽ cre
debas iuramentũ licitum fuit ꝛ usq;
q̄ seruand̃ ꝛ nũ irrep̄hensibilit̃
obseruetur ꝯsu. x. ag. ut repla
ta moneta q̄ a legitimo pondere
fuiat defraudata alia sub noĩe
p̄r̃s tui moneta cudatur q̄m ad
legitimũ pond̃ reducas sed eum
statum q̄ tp̄e p̄r̃s tui huit meli
orem ita q̄ antiq̃ moneta q̄ ab
illo statu nõ falsata fuiat cũ ea
parit̃ expendatur p q̄ ꝛ dispendi
um uitari potiꝰ ꝛ iuramentũ ser
uari. uel p̄r̃ si monetam ip̄am
in p̄statõne iuramenti credebas a
legitimo ponde diminutã ꝛ tua
sup hoc consc̃ia te remordet tu ũ
ꝯuenit̃ confitẽ peccatũ ꝛ satisfacto
nẽ iniunctam p illicito iuram̃
to studeas adimplẽ. Id̃ ꝯsulib;
ꝛ p̄p̄lo cuidentis.
Veniente ꝛc. ad ap. se ꝯsules n̄r̃os
sr̃ huis q̄ ad nos de uob sepuis re
ferunt ꝛ cũ more curaium ꝛ
aliq̄m curam̃ aliq̃ ꝯuenire. Cũ em
appl̃lonib; interpõtis ad se ap.

teneat manu hu(m)ilit(er) & deuote def(er)
re cum leges & sclares post s(ente)n(t)iam
b(e)n(e)fic(ium) & app(e)ll(ati)onis no(n) deuegent
aggrauantis nos s(ente)n(t)ias app(e)ll(ati)one
suspensas executione mandatis. Ve
rum id(em) consules nob(is) exponere cura
uerunt q(uod) cum aliq(ui)s in uocat(ur)
ad offi(ciu)m consulatus firmant p(ro)prio
sacram(en)to q(uod) s(ecundu)m mutuus & p(ro)ciatus
s(ecundu)m iure ciuitatis co(n)suetudine(m)
iudicabunt & j. infra. xxviii. di
es q(ue) iudicauerint exequant(ur). Vn(de)
saluo h(uius)m(od)i iuram(en)to nos n(on) posse (tr)
huiusmodi app(e)ll(ati)onib(us) deferre dicebant.
Quia uero n(on) iuris iudices s(ecundu)m leges
q(ua)m consules n(ost)ri consuetudine(m)
ciuitatis iure iudicare iurarunt
& ideo sic iudices (contra) leges licet
consules u(est)ri (contra) consuetudinem
possent subditos aggrauare
q(uia) ex. ad nos interponitis desta
tis cum p(re)d(ic)tum iuram(en)tum uos ex
cusare no(n) possit in quo d(ebe)t intel
ligi ius sic iuris exceptum. Cum g(enere)
postmodum .S. lator p(resentium) ad se ep(iscop)us a
s(ente)n(t)ia .G. iudicis appellauit s(ente)n(t)ia(m)
ip(s)am ducitis executioni manda
das in possessionem rer(um) de quib(us) q(ua)e
stio agebatur app(e)llantis adu(er)sari
um inducentes iolum(?) & q(uod) ut
possessionem ip(s)am restituatis eid(em)
alioq(ui)n noueritis nos ep(iscop)o mice
rino mandasse ut nos ad id. ec
cl(es)iastica (com)pellat [c]ensura. [I]d(em) archiep(iscop)o pisan(o)
(con)tra n(ost)ram nouis audiam p(er)uenis

se q(uod) cum .J. & G. petro usuras
no(n) modicas p(er)soluissent iura
mento firmauerunt q(uod) nec p(er) se nec
p(er) aliu(m) p(re)d(ic)tas usuras repeterent
uel ap(u)d eccl(es)iasticum iudice(m) seu (con)
scientiam sup(er) hui(us) deponerent q(ua)e(stio)ne(m).
Cu(m)q(ue) creditor (con)dito testam(en)tu(m)
suis p(re)cepit h(er)edib(us) ut om(n)ib(us) qui
p(ro)barent se dedisse usuras eidem
ip(s)as ei restituere p(ro)curent. Vn(de) (cum)
p(re)d(ic)ti .J. & G. usuras repetere n(on) attemp
tent p(ro)pt(er) h(uius)m(od)i iuram(en)tu(m) & h(er)edes p(re)d(ic)ti
p(er) eis negligant satisfacere de u
suris. (Mandamus) q(ua)t(enus) sub pena exco(mmunicati)o(n)is publi
ce in eccl(es)ia p(ro)poni facias. uel p(ro)ponas
ut qui sup(er) hoc nouerint ueritate(m)
p(ro)cedant ad testim(oniu)m p(er)hibend(um) & si p(er)
dicta testium uel alia documenta
(con)stiterit de p(re)missis h(er)edes illius
ut usuras quas a p(re)d(ic)tis p(ro) eor(um)
accepit restituant. (com)missas ec
cl(es)iastica (com)pellas [c]ensura. [I]d(em) neapolitano archiep(iscop)o
(con)tra n(ost)ram nouis audiam p(er)uenis
se q(uod) a te q(uo)d p(er) extorsionem tale
fuit p(re)stitu(m) iuram(en)tu(m) q(uod) i om(n)i ca(usa)
deberes ordinem iudiciariu(m) obs(er)
uare. Vn(de) q(uonia)m s(ecundu)m traditiones
canonicas manifesta accusatione
no(n) indigens nec in eis e(st) ordo iu
diciarius obseruand(us) qui d(ebe)t in
aliis obseruari n(ost)ra tu q(uo)n(iam) sub p(re)
misso tenore iurasti h(ab)ebas in
mente ut p(ro)p(ter)ea uenires (contra) canonicas
sanctiones. Alioq(ui)n no(n) iuram(en)tum
s(ed) piurium potius extitisset n(ec) aliq(uo)

rōne seruand᷒ nos iuramētū tūc
te iugni īterptari uolentes ita q̄
consonet canonice institutis. E.
t. auct. p. intimanti q̄ in manu
festis ⁊ notoriis rōne iuramēti p
missi ñ credim⁹ te teneri seruari sb
tilitatem ordinis iudiciarij q̄m
in his nō seruari p omnia ipa iu
ris rō postulat ⁊ requirit. vñ iu
deb3 subtilit̄ intuenti de ordine
iudicior3 pcedē ut in p̄missis ñ
p omnia ordo iudiciarius obsuet᷒
q̄r q̄ ⁊ scd᷒ approbatum intellcm re
ctē possit intelligi q̄ iurasti ut i
omnib3 cāis ordinem iudiciariū
obseruares in illis uideł3 i quib3
ē ordo iudiciari⁹ obseruand᷒ sic g̊
facies ⁊ iuramēti tenorem suab
⁊ instituta canonica ñ obuiites

Id̄ iudici. Tecaulitan.
a te credim⁹ dist. iuge ut itlligas
p te ipm q̄ hoīs ñ remittit̄ s3 au
getur tum cuiq̄ iuprude solut᷒
q̄ alii ex debito ē p̄stand᷒. Sane
cum archiep̄c Turritan⁹ a te no
mine nr̄o iuramētū fidelitatis
sicut a nob̄ mandatū acceperat ex
egisset: illud exhibere in eius ma
nib3 detulisti assensus q̄ p istano
arciep̄o salio. ap. sed3 honore hi
p̄stitisti iuramēti. Cū g̊ nob̄ et
ec. ro. fidelitatem fa̅c̅e tenearis
si p̄stitū iuramētū ei q̄ a te nob̄
tāq̄ debitum ē p̄stand᷒ c̄trium re
putes illud illicitū iudicabis ⁊

illicite nō obstante q̄ licite īmo
ex debito peti᷒ exhibebis ill᷒ si p̄sti
tum p̄stando c̄trium ñ existet illd᷒
sine difficultate p̄stabis. Id᷒ Ala
trino ep̄o

Quintauallis uiris auribz sitimauit
ep̄o offensa q̄m filie ipius alius mu
lieribz iungant q̄ eor mandato
pareret p̄stitit iuramētū q̄d tale
illi sub debito iuramēti dedē man
datum q̄ si q̄n filii aut uxor illi
aliq̄ sermo ul' tibum c̄tumeliosū
illis mulieribz obiicient ut ide ⁊
filios exhedaret ⁊ a se p̄pam re
moueret uxorem. Quo circa ad q̄
c̄i licitum fuit iuramētū s3 mada
tum illicitum p̄dcis ut reuocet
mandatū illud iniungas alioq̄n
eum ad mandati obseruatōnē
illi deinceps nō teneri. Id᷒ archiep̄o
turrit.

Ua nos cluiat. E. consulendos q̄d t
sit si hoc faciend᷒. q. b. ⁊ A. uxor
eius ad inuicem iurauit se nūq̄
mutuo petituros. id ilo nūc re
petit instant᷒ illam ea egrio af
firmante q̄ prius se facet sacrasce
nam q̄m rediret ad eum ⁊ i. stos
g̊. f. r. respondentes ad q̄ utrq̄ ad
c̄tinenciam seruandā moueas
⁊ inducas q̄m sp̄ ūtm̄ uolūt
⁊ seruare. utr̄q̄ c̄tumacias sn alio
c̄moriari alioqn sint uoluerit
c̄tinere tu illam ut redeat ad
ipm ⁊ tāq̄ uxor cū uiro moret᷒

per excōis sniām. ap. re. cōplīat
cum ꝛ temariū fiunt hʾi iuramē-
tum ꝛ adulterium sic utrūq; cōmis-
sum. ¶ d' Jannen archid'.
Quemadmod' sicut mulieri iurat
ꝫ ꝙ quā ꝯtrahit cum illa ꝙ eā semp
ꝓ legitima tenet uxore ꝓ forni-
catione quam mulier ante cōmisit
nō potest illam dimitte ꝫ ꝓ forni-
catione quam postea ꝑpetraret eā
dimitte potest nō obstante hʾi sac-
ramento quam in eo tal' erat subintel-
ligenda conditō. si uidelʒ ī le-
gem cōiugiī illa nō peccaret.
ita si quis iurauit se ductum
aliquā in uxorem nō potest ei for-
nicatōnē opponere ꝑcedentem
ꝫ subsequentem ut illam ñ ducat
in cōiugem. quia in illo iuramento
tal' oʒ conditō subintelligi si uide-
licet illa cōtra legē tam desponsatōis
nō uenit. alioqñ si post hʾi iuramē-
tum publica meretrix fieret tene-
retur eam ducē in uxorem quod ē
ꝓrsus absurdum. sicut si post cōtractū
cōiugium uir ꝓpter fornicatōnē
licite pot' uxorem a sua cohabita-
tōne dimitte longe fortius ante
cōiugiū celebratum ꝓpter eandē
causam sponsus pot' licite in suam
cohabitatōnem nō admitte spō-
sam que turpis erat quam nō adm-
ittere hospes. nō obstante ī alteru-
trum uinculo iuramenti quia quidam
ꝓpter subintelligendā cōditōnem ē

tale ut is qui iurauit ad utrūq;
sui transgressione se posuit. hʾe quod
si post hʾi iuramentum mul' fieret
ñ solum lepsa: ꝫ ꝛ paralitica uel oclos
uel nasum amitteret seu quaqūm
ei turpis eueniret. nūquam uir te-
neretur eam ducē in uxorem ꝓ sed
ductam nō posset dimitte. ꝫ ñ quod
ñ ductam admitte tenetur. quamuis
uinculū cōiugii ñ dirimat quod īpedit
cōtrahendū. illud autem iuramentū ē ꝑ-
dubio temariū sicut iuret uxori
quod eam sup nullo crimine accusabit
quia si mul' fieret infidel' ꝛ nollet co-
habitare uiro absq; cōtumelia crea-
toris uel ut in illū ꝑtrahet ad infi-
delitatis errorem. tunc mandatū
deleret illam impetē apud iudicē suū
ut eam ñ penitus resipiscēt oīo di-
mitteret. scdm canonicas sctiones
quod si respiscere iurasset quod eam sup adul-
terio nō impeteret esset ne seruand'
hʾi iuramentū cum sequitur testes
quod ꝑ rōnē turpitudinis quod celat cri-
men uxoris ꝛ scd'm leam euangelii
si. i. ꝛ ii. correcta resipiscere nollet
deīd' esset ecclē ut tanquam ethnica ꝛ
publicana deinde uitaretur ñ ꝑpl's
illa ꝑferetur ei peccandi facultas
ꝓpter impunitatē peccati. ꝫ tunc ñ pot-
uir dimitte uxori peccanti ñ sol'
septies ꝫ ꝛ usq; septuagesies sep-
ties scd' euangelicam ueritatē tunc quia
in hoc casu uidet' ut ꝓpter iuris iurā-
di religionem uir accusare desistat

uxorem ad diuortium celebrandum
nisi prius eam denunciare possit ad peni-
tentiam peragendam. Extra de albi et ca-
pitulo castell.

Et si Christus precepit. sed evangelium sit ser-
mo uester est est non non ut affirmatio uel ne-
gatio sicut procedit ex ore. ita procedat
ex corde. quia tamen hominum ex crescente
malicia simplici assertioni uel negationi
uix creditur. idcirco prudenter aduertendum
quod amplius est a malo est malo quidem
non tamen culpe quam pene non credentium
sed exigentium iuramentum. scilicet iam incre-
dulitas hominum magis est pena quam culpa
unde non dixit malum sed dixit a ma-
lo. licet enim iuramentum prohibuisse
dominus uideatur. nunquam tamen per creatorem
sed per creaturam iurare prohibuit
ne per hoc iuramentum transferretur et ad
creaturam honorificentia creatori
debita. Cum in euangelio premisisset
dico uobis non iurare omnino. statim sub-
iunxit. neque per celum quia thronus
dei est. neque per terram quia scabellum
pedum eius est. neque per ierusalem quia
ciuitas est regis magni. neque per ca-
put tuum quia non potes unum capillum
facere album uel nigrum. et quamuis non sit
per creaturam iurandum. si tamen per cre-
aturam iuratur seruandum est quod dicitur
ipse sit licitum quod iuratur. quia teste
ueritate qui iurat in celo iurat
in throno dei et in eo qui sedet super eum.
Jacobus quoque non simpliciter prohibet iura-
mentum sed uoluntatem iurandi cum

ait. Ante omnia fratres mei nolite iu-
rare. quoniam ad iurandum non debet quis quasi
spontanea uoluntate induci
sed necessitas cum hoc importuna. et tunc
potest sine culpa iurare. dum enim illos
tres comites habet iuramentum de quibus
propheta ait. et iurabunt. Viuit
dominus in ueritate et iudicio et iusticia. quod
autem Iacobus subdit. neque per celum
neque per terram neque quodcumque aliud
iuramentum iurare uetat per quamlibet
creaturam quecumque sit illud alio
quin non dixisset. Apostolus homines per ma-
iorem suum iurant et omnis controuersie
eorum ad confirmationem finis est iu-
ramentum. in quo patenter ostenditur
per quem sit iurandum cum ait homines
per maiorem suum iurant. id est per deum
et cur sit iurandum ut uidelicet omnis
controuersie finis sit iuramentum. angelus
quoque quem uidit in apocalypsi Iohannes stantem
super mare et super terram leuauit ma-
num suam ad celum et iurauit per
uiuentem in secula seculorum. Christus et plus
legitur dixisse in euangelio quam est est.
non non. cum sepissime dixerit amen
dico uobis quod ipse secundum lucam exponens
cum premisisset amen dico uobis quia nemo
propheta acceptus est in patria sua con-
sequenter adiunxit in ueritate dico
uobis quia multe uidue erant in di-
ebus helye in israel. Apostolus quoque iurabat
cum diceret testis est michi deus et iterum
cotidie morior per gloriam uestram
fratres quod greca exemplaria manifestant

festis sniam ee iuratone ostedut
si n p se malu eet iurare p fco
do n iurasset animu sue t. legat
q iurauit dns z n penitebit eu
z rursu iurauit dd d' iutate imo
pcepit in ue t. redde dno iurami
ta tua. qdam n phibent q p se
mala sunt ut furtu adulteriu
z hmi q no sunt aliquatenus facienda
qd u phibentur ex ca n q per se
mala sint q si fiant frequenter z
multu ex hus mala sequitur ut uinu
p se malum n e z tn phibet apls
dicens nolite inebriari uino i q
est luxuria qm ex frequenti z imo
derata uini potatone luxuria ge
neratur. sic z iuramentu p se quid ma
lum e cu sit confirmato iutatis
s tn phibet ex ca qm ex frequenti
z incauta iuratone piuriu se
pe contigit. sic in ee legit. uir
multu iurans replebitur iniquitate
z no discedet a domo eis plaga
quemadmodu g paulus indulsit pp
utilitate discipulo suo timotheo
ut utat modico uino pp stoma
cum z frequentes infirmitates
sic p fco cum necitas exigit pro
re uera lucra z honesta pot se
cure iurari. q cessante ca cessat
effectus. licet g debeatis ee uiri p
fci ut quantu potestis iuramenti
uinclm euitetis uolentes tn i
dempnitati uri monasterij pui
de ne pp defcm testiu sui iuris
sustineat lesione psenti nob pa
gina indulgem q nos z mo asti
uri commisi positis in causis eid deficientib
entib aliis testib p uro phibe te
stimoniu iutati. Cu epo amelien
sis uris auribus e intimatu ecca
cudentin a uacante ipi canonici
z epc cu eis ee i minorib ordib
constitut iuramenta qdam i despctu
epalis iuris fecerunt p usque de po
atius electone tractatus aliquis ha
beret z i. p iuratone incauta ipi
fetuni epo pruam cogi uentem
zi. q n iuramenta s pturia sunt
potius dnda q g eccastica utilita
tem attemptant. eo. q. ab ipis
canonicis inquiras sr pmissis di
ligenti iutatem z si ea iueris
ee ia q in dampnu epal iuris
repperis talit attemptatu in
statu debitum. ap. re. reducas. C
um cotigat itdu q ostitute matrimo
nio mulieres alienatoib suprebus
dotalib z donatoi pp nupt. con
sentiant ne g utriusque ueniant
ipo sacrimto firmando ac soluto
p cessu tpis matrimonio queritur iu
rantur ut tn hoc eis liceat a nob
t. F. requisiuit ipos aut t. t. F. re.
q z si mulier consensus in talib
no uideatur obligatori sed legi
timas scriones nec tn talr p tertu
iuam cotigat p iuris apur. mu
lieres ipe seruare debunt hi iura
menta sui ut z dolo sponte pstita

cum in alterius praeiudicium non credidit et-
iam observata ligant in dispendium
salutis aeternae. Idem.

Sicut et j. Si constiterit quod praedictus B. eum
ille bellum movit contra I. ipsum B. in
ducere studeatis ut universa per huiusmodi vio-
lentiam occupata restituat contra quem
tum a praestito sibi iuramento prorsus ab-
solvens quod si acquiescere noluerit ipsum ad
hoc sub praemissa veritate convicti cogatis
per sententiam excommunicationis postposita et etiam eius vasal-
los interdicto supponentes iuramentum autem quod
in se asserit praestitisse si de assensu
factum est utriusque eiusdem non ligat quia
praestitit dum ille cui praestitum fidelitatem ser-
vare negligit quod promisit. De i. 9. g.

Nimis de iure divino quidam laici v-
surpare nituntur cum vos ecclesiasticos
viros temporalia obtinentes ab eis ad prae-
standum sibi fidelitatis iuramenta compel-
lunt quod vis secundum apostolum servus suo do-
mino stat aut cadit sacri auctoritate con-
cilii prohibemus ut tales clericis personis saecula-
ribus praestare cogantur huiusmodi iuramentum.

Honorius iij. A. et e. canonicis antioch.
Cum olim nobis exhibita conquerebatur
quod ecclesia antiochena vacante prin-
ceps antiochenus tunc ipsis conspiratio-
nes aliquas fecit contra eum a vobis iuramen-
tum extorsit quod ipsum de certo non eligeretis
et j. in praestatione contra declaramus
vos iuramento huiusmodi non teneri cum pro
iuribus et honoribus ipsius ecclesiae ac
spiritualibus vestris negotiis legitime
defendendis contra ipsum principem stare

liberi valeatis. cohaerendo vos sancta
determinatione ditaverat per quam idem
princeps debet lesionem personae vestrae
sive amissionem incurrere principaliter.

Dilectus archid. et magistro B. canonico tull.
et tractis vestris accepimus quod sit cum usurariis
nobis praeterea B. quod est ab A. sed commissa non
potuit praestites ab ipsi B. praedictos pro du-
ctos de sortis quantitate licet licet
de obligatione pignoris constitisset
unde expedire videtis quod exigatur de
computanda veritate a partibus iuramentum
cum ex fama quae notorium habetur pro fa-
ctum est ex quo terram ipsi B. sibi titulo
pignoris obligatam sortem et amplius
percepisse se legem ex huiusmodi iuramenti defectu
iustitia conculcata veritate succumbat
quod quidem partes ad praestandum huiusmodi iuramentum
per cen. et ap. re. compellatis. Idem colo-
cen. archiepiscopo et eius suffraganeis.
Intellecto iam dudum quod karissimus in christo
filius noster ungariae rex illustris alie-
nationes quasdam fecit in praeiudicium
regni sui et contra regis honorem nos
eidem regi dirigimus scripta nostra
ut alienationes praedictas non obstan-
te iuramento si quod fecit de non revocan-
dis eisdem studeat revocare cum te-
neatur et in coronatione sua
iuraverit iura regni sui et honorem
coronae illibata servare illicitum
pacto fuit si praestitit de non revocandis
alienationibus huiusmodi iuramentum et quod spe-
rantur non servandum. G. reg. ex. episcopo cen.

Mulieri quae in vice praestito iuramento

asserunt iuraũ talem ĩ ipsum p'ub a
de p̃senti matrionialit' consensisse p
sonesalias ñ h̃iti uiro ab eĩ impe
tac̃oñe p sñiam absolutio ñ debes
licenciam dare cum alio m̃mĩj ꝯ
hendi ne auctor piurij uidearis
nec hoc ei dũm p'hibend' ne forte
si falsum iurauit m̃m contigat le
gitimũ impediri s; sue consciẽ ẽ
pocius relinquẽda. Idem
sicut qui iurauit se statuta ĩ ecc̃a
sua edita seruatuꝫ. p'mitteꝫ p iod'
iuramentũ statũ q' p̃ mod' sub sem
cum ẽ fideliť obseruare licꝫ tũ sg
di nõ debeat q' p'missit. ñ tenet'
ad illius obseruanciam ex debi
to p̃stiti iuramenti. d'. h. iudicii.
iuramentũ a te p'ti delatum ñ iusta
de cã nõ potuit recusari q' uis qd'
tu iudito a p'te p'ti debeat recusa
ri possit licite ac referri ñ liceat
ꝯuẽto ac̃tõne famosa referre h̃i
nisi iurand'. Sane si auctor oĩo
in p'tõne deficiat reus debet ꝛ si
tuch p̃stitit obtinẽ p' sumpc̃oẽ
uo faciente p illo reo deferri pot'
ad ostendendã suam
iuramentũ nisi uidet' suspc̃us p̃ꝛ
ꝛ c̃ãe circonstanciis illud i aucto
ri uideat defendo. Cel' iiij.
cuiq; q' uidẽ ꝛ p'sonas
testiũ ꝛ ij. si cĩmina testib; obi
ciunt' de quib; nõ fuiant hactenũ
accusati. h; tñ p exceptõne oppo
nũt' p'bõ illoꝝ criminũ exibenda

ẽ. an q̃ eam p sñiam cimnetur
cũ sicut canonica instituta decla
rant testes absq; illa infamia
uĩ suspic̃one uĩ manifesta ma
cl'a in ferendo testiõ requirantur.
Or si sola cĩmina de quib; alio
tp̃r cõuicti uĩ confessi fuint testib;
obiciunt' a testiõ repelli possint
q'sic stephanꝰ pp' ꝛ alii pontifices
insti. tuo testantur. nõ ẽ credend'
ꝯ alios eoꝛ confessioni ñ p'iuis sep
traunt inocentes. Cetum si de
criminib; ad solam exceptõnẽ
obiciis conuicti fuint siu cõfessi pe
na ordinaria inflicta nõ debũt
cum accusatõ in ꝛp̃os sed ui iris or
dinem nõ p'cedat sufficit & si a
p'hibendo testiõ repellantur p̃ser
tim ñ crimĩ q' eis obicit' cãm de q̃
agitur contigẽ nõ uidet'. Inno
iiij. archid' richemũdie
nob ex p'te tua fuit q̃situ utrum
is qui excõicato in loc̃tõne uĩ ore
scient' cõicat' excõicari ipm a sua
possit ac̃catõne repell'ere cum ille
ꝯsione h̃i replicet ꝯ eum. slos g' iq.
t. c. R. q' ipse ab ac̃catõne illius po
tit remoui cũ p'ma ꝯ iõne fideli
um sit exclusus. sed sũ tñ a sacra
m̃toꝛ p'cipac̃tõne remot'. Idem
laudicen epõ.
Cum ecc̃astice p'uisionis officiũ ꝛ j
ag. q̃. la. facientis p'tendens. de q̃. p
c p̃dem nosciť inuestiť pacifica pos
sone gaudẽ cum exceptõne illam

q' p̄fat' j. in alia ecc̄a bn̄fi̅ū possid3
ei nō possint oppoīe quos constat
uaria bn̄ficia in diuersis eccl̄iis obti-
nere. Id' ep̄o elien̄.
Pastoral' et j. Cum p dilatorias excep
tōnes maliciose n̄ nunq̄ cause termina
tō prorogat' jnq̄sitōi t. Rendendo de
cernim' ut infra c̄tum tp̄s a iudice
assignatū om̄is dilatorie opponāt'
ita q' si p̄tes ex tūc aliq̄s noluint
opponie q̄s nō fiunt ptestate illa
rerum audiant' nisi forte aliq̄ de
nouo sibi cpetentes exorta sint ul'
is qui uoluit eam apponie fidē fa-
ciat iuramento se p̄ mod' ad illis noti
ciam puenisse. Idem.
Cum mr̄ priorem et cōuentum de argē
tolio ex pte una et nobilē uirum
b. de mal' dy oē putaueri. ex altā
sr dampnus et alius coram nob' ex de
legate nr̄a qō inter p̄minatorem p̄i
nobilis uirū nolente declinare iu
dicium eo q' duos ex nob' h̄ebat
suspectos ptinatorum monasterij al
legauit p̄tie eid' nobil' cum eēt iu
d'o excōnis astrictus. exceptōis h̄
bn̄ficium indecim et j. jnqui t. diximū
Rendēs q' p̄dcō nobili legitima de
fensio in iudicio reseruat' et maxi
me iudicis recusatō cum p̄iculosū
sit coram suspecto iudice litigare
ac suspectis iudicib3. se. ap. cum de
cta sc̄ia n̄ committat. uim tatib3 n̄
excōicati fauor attendit'. s3 eq̄tas
iudicantis cui nō debeat claudi
care iudicium ac satis uideat' ab s̄
si auctore impugnante reo defē
sionis copia denegetur. q' sic cō
dempnaret' inaudito tiens absolued'
porro cū excōicato qui in cā absolu
tōis excitit n̄ sit iusta deneganda
sn̄ia si intelci debeat eid' q' appllo
nis remedium si q̄ iustitiam cō
dempnet' q' rōne in uno eod' q3
nego ipi alia legitima subtra
hant' suffragia nō uident'. Cetm
nō sic in reconuentōne sentim'
ne q' in defensionis remediū susti
netur ad impugnatōis materiam
extendat'. Id' mō Achil farfen.
Cum uenabilis f. n. j. sabin̄ ep̄s.
coram dil' fi. n. s. tt' sc̄e anastasie
p̄b̄ro et p. sc̄e lucie diacon̄ cardiā
lib3 quos sibi et s. p̄minatori uiro
concessim' auditores ecc̄e sc̄i uiti
cum suis possōnib3 et ptinentiis pe-
tiuiss3 asserens eand' ad sei sp̄ualib3
et tp̄alib3 ptinere id' n̄ d' ep̄i intē
tōne fundata p̄ppe s. Rendit
qd' et si dc̄a ecc̄a dudum fuit ecc̄e
sabien̄ eam tū nō potuit ep̄s uē
dicare q̄m ex p̄mutatōnis cā far-
fen̄ monasterium optinebat ad
h' p̄band' q' d' exibens instrum̄ i q̄
contineri p̄ma facie uidebat' quod
theodosius ep̄s cum suor sacdotū
assensu p̄ dc̄am ecc̄am sc̄i uiti pro
quib3 d' eccliis et reb3 aliis i cambui
uirō dixit monasterio cōcedendam
ad h' ep̄s c̄ proposuit memorat' rōe

tionem suam per huiusmodi compensationem esse fundatam. Cum enim ipse suam pretenderit se dictam ecclesiam ex permutatione facta per Sabinensem episcopum obtinere confirmatam per eos sequentes videbatur se credere quod dicta ecclesia tempore permutationis pertinuit ad ecclesiam Sabinensem, cui iure congrue bone fidei computetur, nec cum alio quam cum domino vel cum eo qui habebat locorum dominium legitime valeat celebrari. Et infra. Porro memoratus episcopus ad probandum quod eamdem dictam ecclesiam ad se in temporalibus pertinebat quosdam testes induxit per quos videbatur ostendere quod tam dictam ecclesiam quam molendina, terras et alia bona eius Sabinensis episcopi diutius possederunt, de illis pro sue voluntatis arbitrio disponendo. Et infra. Intelleximus supradictum episcopum intentionem suam minime fundavisse per testium depositiones vel per instrumenta; super dicta compensatione exceptione obiecta de intentione partis adverse non intelligitur fuisse confessus vel per instrumentum ex adverso exhibitum cum in eo Theodosii episcopi a quo permutatio facta proponitur non dicatur episcopus Sabinensis, quamquam in instrumento quo procurator utebatur appositum fuit Sabinensis provintium civitatis. Licet autem nimis excessive quidam in instrumentum illud [illegible] statuit, quia cum delictum persone in dampnum ecclesie redundare non debet, ac non solum ante sententiam verum et post sententiam obici potest exceptio falsitatis cum falsorum instrumentorum

perpetuo lata sententia usque ad xx. annorum spatium valeat retractari. Et infra. Unitate corrupta nolumus ut pro dicto monasterio vestro preiudicium generetur, quia etiam nobis constitit supradictam ecclesiam sancti Viti constitutam esse in diocesi Sabinensi, episcopale ius in omnibus eidem episcopo adiudicamus in eadem, aliud diffinitive excepto quod per autentica scripta ei noscitur esse subiecta, cum per privilegium vel prescriptionem legitimam non fateretur penitus exempta. Verum quia dictus episcopus eamdem ecclesiam vendicabat minime se per prescriptionem legitimam non ostendit. Et quia probavit episcopus Sabinensis bona eiusdem ecclesie aliquo tempore possedisse, vos ab impetitione episcopi quo ad temporalia eiusdem ecclesie sententialiter duximus absolvendos.

Honorius iii. Albin. [illegible] in titulum et j. supra ex [illegible]

Leodiensis ecclesie W. Sicut proponitur quod litteris predecessoris nostri Treverensi archiepiscopo presentatis idem excipiendo proposuit quod auctoritate earumdem minime tenebatur comparere ultra duas dietas extra suam diocesim trahebatur in causam. Et quia dictus archiepiscopus exceptionem hanc admittere recusabat, vocem ad nos appellationis emisit. Et infra. Porro procurator partis adverse respondit quod idem W. ultra duas dietas extra suam diocesim minime trahebatur, cum ipse archiepiscopus terminum in tali loco statuit qui remotus ab illo non erat ultra quam permissum est per concilium generale. Et infra. Quod si procurator partis

I

w. pbare poterit exceptionē quā
coram aepō pposuit sepedō unde
licet se in cām trahi iste duasdi
etas q̄ continet. eō. ge. uos. ap. dē. w.
legittimam decernentes negō sic se
dere curetis. I . archid' tusigien
officiali z canonico turon.
Il. fil. s. z p. ac. b. canonici ecce. s.
marie transmissa petitione mō
strarunt. q. cū. m. canoīc eidem
ecce ipōs coram delegatis a nobis
traxisset in cām sr eo q. se opponit
elcōi quibz d' canonicis g̃rateri.
fcē de ipō in p̄orem ecce sup̄dicte
h'id' pposuerunt q. dcs. m. n̄ de
lebat audiri eo q. excōicat erat
z puri ij termine irretit' cumq:
p̄fatus. m. p̄fatis. b. ac. p. puri
uin z. b. excōicatonē i mod' re
plicatōnis obiciens eoz exceptō
nem elidē niteret' pposuit p cura
tor eoz q. eis sup hoc plō recipi
nō debebat. qz z si obiectū p̄fatis
canonicis puriū pbaretur' nō
eent' pp hoc a defensione sue ec
clie repellendi. adiecit z qd' eciā
dc excōnem dcā. m. i mod' excep
tōnis obiectā. excō. sup̄dci. s. nō
poterat replicari qz exceptō ipi
m. opposita pbata eūd' repelleret
ab agendo replicatō nō sepedi
tum. s. neqq̄ a defendendo repel
ler si z pbaret' z i' ipi ū iudices
interlocuti sunt q. p excōptōnes
recipant' sup replicatōe p̄missa

pp. q. fuit ad nr̄am audiām ap
pellatum. quo circa. m. q. si res
ita se hr̄ renocato in irritum z c.
reg. lx. l. z m. can. pragen
plice se. z f. Sane nob ap se ap
constitutis qdam suspensionis
z amonitōias a bn̄ficiis suīe
sunt in mod' exceptōnis obie
cte qs licet pponentes suos posse
nullas eē. p testes ydoneos z in
stra pbare ne tn̄ ordinatōnem
p̄geū ecce pp q. inueniant hi ob
iectō ob similio contiget retar
dari sn̄ias ipās relaxauimus ad
cautelam. I . d' uticol' decano.
Il. in xp̄o. fil. p. oulla z conuentus
de campesia a nob significare
curarunt qz cū inē ipās ex una
pte z priorem z conuentū de buc
sellia ex alta sr quibz d decimis
z rebz aliis p quibz conueniebāt
ab aliis coram allē sci bn̄dci z
ei collegis. aud. z ap. qō nitētur
z ipē ad nos ex sufficienti g̃ua
mine applassent ac nūtium
suū ad. ap. miserint. p sequndā
p̄fati iudices postmod tulsunt
excōis sn̄iam in eald' mīs g liis
lr. ap p̄fatam n̄ fcā mētōne de ex
cōne p eund' nūtiū ad priorem
de angle z suos conudices i p̄etūs
ps adūsa ex eo se applasse ppo
nens q. ipi iudices exceptōnem
excō in sp dcē q ipās pposituam ad
mitte denegarent ad priorem

de gnemue ꝛ suos cōiudices in ista
hoc litťas impetrauit· corā quib3
ex pte ipaꝝ fuit excipiendo ꝓpositū
q cum post ap· legitimam dicta
snīa lata fuit· ꝛ cuilibet excōicato
defensionis auxiliū cōpetere d̄moscat̄
memorati iudices excepcionē
ptis cōtrarie sicut̄ debebant admittere
noluerunt· h̄ eā dc̄s ꝑor de gnē
mue ꝛ cōiudices sui talē excep
nem nō recipient· ea ꝓ͛ ipē ntām
audiām appellarunt· quo cā· cog.
q̄· si ē ita reuocato in statū debitū
quicq̄ p͛ hr̄ ap· fuerit attemptatū
in eod̄ negō iux̄ ꝑ ons man· n·
ad ꝑfatum ꝑorem de gnemue
ꝛ cōiudices suos dirccti tenorem
ꝑuia rōne ꝓcedas. Id̄ albi sc̄i sal
uatoris papien· ꝛ v̄cell' ꝑposito·
Significauit nob' capl'm d̄ torn ac
q tn̄ ꝑ· i suū archipb̄rm elegis
sent· mediol' archieps̄ ꝑ sentē
tam sibi elc̄ōnem retinens con
firmare ꝛ· ꝑ· clicū in al· ꝑb̄rm
instituit eccē sup̄dc̄ē qr̄ ipis ad se
ap· appellantib3 ꝑpōito sc̄i stephi
cam sr̄ hus dicitur̄ cōmisisse qui
elc̄ōnem ipoꝝ confirmans ꝛ pro
nūcians ius eligendi ad ipm̄
capl'm ptinē ꝑtem adūsam ab
impetitōne ipoꝝ absoluit· a q
snīa ptes ad se· ap· appellantes
cām ipām nob' optinuere cōmit
ti· s; a pte altā exceptōne excōis
oppōita cō capl'm memoratū nos

iam̄ ꝓinde attendentes q ꝑterea
excōis opposite a ꝑsecutōne appellatōis
nō debeat quis excludi· cū omīs
legitima defensio excōicato ī iudi
cio reseruetur ꝑterea aduersam nō
eē· cogendam ad ꝓ͛ndū eid̄ ꝑterea
decreuimus· ꝑp̄ q dc̄ī capl'm ntām
audiām appellarunt ꝛ ꝫ· cō· q· si ē
excepcione h̄i nō obstante in eod̄ ne
gō ꝓcedatis. Idem.
Exceptōnem excōis in dilatoriis ꝓ
ponendis reus ꝛ sciens omittens
in q̄b3 pte litis opponē minime ꝓ
hibetur· q ē in hac excepcione spali
obseruand̄ ne quis in ꝑiclm aīe
sue excōicato cōicare cogatur· q si ea
omisit ut auctor ialatorib3 ꝛ sup
uib3 fatigetur in expensis legitimis
cōdempnand̄. Excōicat' aūt pu
blice ꝛ si h̄i excepto nō opponatur
iudicio est offo iudicis repellend̄.
Idem. Adūsario tuo ꝑ iudicem
absoluto cum tp̄e mote litis rem
petitam ab ꝓ͛ō sn̄ dolo desierat pos
sidē sic eam in possidebit ꝛ petenti
denuo rei iudicate excepto n̄ ob
sistat. Idem.
Venabile f· n· ale ep̄m tarbon̄ qui
audiuit ex sufficienti grauamine
ab ap· se appellans ad nos· lr̄ ap·
sua nras litťas reportauit ꝛ ne ex
cc̄ās aliis tp̄e impetrati rescripti inn
clo fuit excōis astrictus de quib3
ibi mīto nō h̄et ad ꝑsequend̄ ꝑ eas
litťas ap· ꝑtactā decreuimus a

mittendo quia iudicibus excommunicato ap-
pellare potest si non post appellationem
suam prosequi et super ea litteras impetrare.
[Pia] consideratione statuimus ut quia ex
maioris excommunicationis exceptione in quacumque par-
te iudiciorum opponitur lites differuntur
et repellantur agentes ut ex hoc censu-
ra ecclesiastica magis timeatur excommu-
nicationis contemptus periculum et contumacie repu-
tatur vitium et excommunicati ab actio-
nibus excluduntur et rubore con-
fusi ad humilitatis gratiam et recon-
ciliationis affectum facilius inclinentur
sed hominum subcrescente malitia
quod provisum ad remedium tendit ad
nocumentum. Dum enim in causis ecclesiasticis
hec exceptio opponitur frequenter per mali-
tiam contingit differri negotium
et partes fatigari laboribus et expensis.
Proinde quia morbus iste qui communis irrep-
sit dignum duximus communem adhi-
bere medelam. Si quis igitur excom-
municationem opponat speciem ipsius et nomen
excommunicatoris exprimat sciturus et eam rem
sese deferre in publicam notio-
nem quam infra .viii. dierum spatium
die in quo proponitur minime computato
probare valeat apertissimis docu-
mentis quod si non probaverit iudex in cau-
sa procedere non omittat reum in expen-
sis quas auctor ob hoc diebus illis se
fecisse docuerit prehabita taxatione con-
dempnans. Si vero postmodum instan-
tia durante iudicii et approbandi
copia succedente de eadem excommunicatione

vel alia excipiatur iterum et probetur
auctor in sequentibus excludatur donec
meruerit absolutionis gratiam obtinere
hiis que precesserunt iudicio in suo ro-
bore duraturis. Proviso ut ultra duas
vices hec opponatur exceptio nisi ex
nova causa sit vel evidens et prompta
probatio supervenerit de antiqua. Sed si post
rem iudicatam talis exceptio proponatur
executionem impediet
sed sententia que precessit non minus robur
debitum obtinebit eo tamen salvo
ut si actor excommunicatus sit publice
et hoc iudex noverit etiamsi de hoc
reus non excipiat iudex actorem
ex officio suo repellere non postponat.
Ex concil. Affricano.
[P]lacuit ut si quis episcopus aliquem locum ad
catholicam unitatem converterit si
eum per triennium nemine repeten-
te tenuerit ultius ab eo non repetatur
si tamen per ipsum triennium fuit episcopus qui
posset repetere et tacuit. Si autem
non fuit non preiudicetur matrici
ecclesie si liceat cum locus accepit episcopum
ex ipso die incipit triennium repetere. Item
si fuerit episcopus ad catholicam fidem
ex donati parte conversus non ei preiu-
dicet per tanta tempora. Sed ex quo die
conversus est habeat per triennium pote-
statem repetendi locum qui ad ipsam
cathedram pertinebat. Ex regi-
stro G. ytalice provincie.
[...]icli prodest et .ii. sicut cum scandalo
[...]nichi cum forali strepitu nobis tamen

nos uelle de causis pauperum diffinire
nos scripsisse meminimus. Sed illud
sane nos credimus tractandum atque
pacandum uirorum futuris post me pon
tificibus in rebus pauperum preiudici
um non facturam. Gregorius .ix.
[M]aiorum patrum sanctiones statuentes con
firmauimus et nos irrefragabiliter
confirmamus ut omnes possessiones ad
singulas prouincias maiorum fratrum per
tinentes a quibus per .xxx. annos
possesse sunt quiete et sine ab
que synodali proclamatione perpetuo
teneantur. Lex .iii. Lateran. Ecclesia de
[D]e .iiii. decime et oblationis de fundo
alicuius ab impetitione episcopi quadrage
naria prescriptione temporis se posse
tueri uidetur nisi forte tunc uacans
pastoralis sedes caruisset pastore
qui iura ecclesie sue exigere debuisset;
nam in eo casu triennalem prescriptio
nem contra ecclesiam non admittas. [I]dem.
[U]igilanti studio cauendum est ne ma
le fidei possessores simus in prediis alie
nis cum nulla antiqua dierum possessio
iuuat aliquem male fidei possessorem
nisi resipuerit postquam se nouerit alie
nam possidere cum bone fidei
possessor dici non possit. Ep. h. sunt
enim legis lator solum propter iurandi
misericors sequentem et longi tem
poris errorem et confusionem pro
tricennali uel quadragenali pres
criptioni uigorem legis supposuit.
Nos autem tam in rebus ecclesiasticis quam

lstentibus placuit non hunc uigorem
[I]d. Mauritano episcopo.
[A]d aures nostras peruenit duas ecclesias
litigasse super decimis quas una earum
in actiuus prodyla annis .xl. pos
sedit. et quia c. s. p. innotescat quod
de iure melior est conditio possiden
tis quia quadragenalis prescriptio omnem
prorsus actionem excludit. [I]dem
Prumienti episcopo.
[C]ausam que inter regnum archid. et nobi
lem uirum .G. super decimis uertitur
et s. log. eiusdem quam causam ipsam debito si
ne decidas non obstante prescriptione
temporis uel concessione ecclesiastice secla
ris ue persone. Sed .G. eam opponere
noluerit quia cum laici decimas deti
nere non possunt eas nulla ualent
prescribere ratione. [I]dem
[I]llud autem te scire uolumus et tenere
quod ad usus ecclesias in maiore prescriptione
quam .xl. annorum non admittit licet
quidam canones compleant triennia
lem et ecclesiam se post ad usus ecclesiam
quadragenaria temporis prescriptione tu
eri debere illa quam in contraxisse .xl.
an. nostris possedisse. Uerum si prescrip
tione et interruptione inter partes fuit
mota questio ab utraque parte testes etiam
produci debent et si probata fuit inter
ruptio prescriptio non tenebitur. [I]d.
[Q]uia iudicante Alex. c. episcopum inter
eum et abbatem sancte Lucie exortam
de finibus questionem agmiessoris dif
finitione illam prescriptam finiendam

hortam̄ q̄ ut ad loca de quib; ē
contentio accedentes ea in ur̄a fa-
ciatis p̄sentia terminari. xl. tm̄ annoȝ
p̄scriptone utriq; pti seruata. Luci'
[E]x tr̄smissa 9qõne albis | iij.
et monachoȝ de halen̄. accepim'
q̄ cum eccam de camemone ad i-
eoȝ ptineat et homines de s. m-
artino. ecctā prochialem sint ipi'
ecce clici qui p aliqs h'uerit eccas
in immunitatis omnes prochiale p̄-
ius finiandi in curia ecce subtrahit.
et j. vis. v. cap. q. decimas et oblaciones
cum aliis obuentionibus memora-
te in curia ecce p̄scriptone hostilita-
tis tp̄e n̄ currente restitui facia-
tis. Inno. iij. albin' de cenero.
[A]ccedentes ad p̄sentiam n. p̄positus
sci nazarii et .a. canonicus sci ste-
phi sindici et procuratores p̄uincie
et cleri mediol' de ordinariis tria-
ioris ecce q̄rit sunt conquesti qd'
cum ipi legatos et nuntios ap. se. de-
uote recipiant et procurent dci or-
dinarii procurari eps renuunt
et procurantibz ad expensas subsi-
dium impetiri et j. uolentes aute
ut q̄ omnibz p̄minet ab omibz
comportet. cap. q. n. dci ordinarii
p̄ sp̄ale p̄uilm. ap. se. a prandii
procuratonibz ostendunt se imu-
nes et si longissimo tp̄e procuratio-
nis obsequium n̄ impenderunt cu
in talibz p̄scripto sibi locum nequeat
uendicare ipos ad procurationis
satisfacionem ordine debito subeundum
teneri decernas. Id' de costa et de sco
donato prioribz.
[C]um nõ liceat a capite mẽbra re-
cedere nõ sufficiunt ad excusationem q̄
sicut referente h'chaz arepo nob
ē intimatum lic3 ecce uie in p-
sint dyoc constitute nostrum obe-
dire sibi tamq̄ epo uiro contuma-
citer recusastis et j. ī. cap. q. p̄fato
archi et ecce brachar obediam et
reuerentiam debitam sic alii cli-
ci sue dyoc faciunt impendatis
p̄scriptone tp̄is nõ obstante. Id'
nobili uiro cyteabel'
[C]um audiam. ap. n. p̄uenit et j. ppo-
nebatur ex pte tua alex. pp. p. n.
in castro pilato i 9cessisse sin-
gulis annis. xl. sol. den̄ papien. q'-
ro. et. i. consuevit. recipe annua-
tim. insup comestiões. blanda
placita fornstum et omia iura q̄
ibi. ap. se. hēbat. s; ea nlla rõi
rõne debi castellan' eid' castri 9-
stantissime assẽbat ad q. pbād'
inducebas p dcī pp. p̄uilm et libi
ro. ec. censualem hoc et interba-
ris pbare p testes qui dicebant
se uidisse p̄scriptum censum in ca'
ro. pon. xl. annis et infra fuisse
solutum s; in ea alia fuit eradi' so
pensum. q n̄ p̄uil. n̄ lib censual'
l' aliq' 9 modi afferebat. cum
p̄uil istis nõ fuis spacio annoȝ
xxx. et lib censual' suspect' ext

ster quia n filiat in chamia na
receptus et scismaticus a lio in scrip
sisset· dcam te stium qui indixisset
flos g magr auct· paul qui deposi
ties testium attendentes conside
rantes· l librum censualem qui n
suspectum hntum· licz non in ina
s; in cardinal sci adriani chamia
sit inueniet rpeum qui caniarl
filiat de chamia bi petri suscepti
nec credentes ipm eni scismatum
cum innatus sit offim suis fidelis
exeq ui aliud scripsisse qui a te
stibz dict· respicientes sir qp e
longe ualidius ipm negium ta
gere pinap lr· rg· ec· g qp n nisi
centenaria pscriptio currit ut i
solone pdca censius z alioz peti
toz gdem p uam ini ptem adu
sam in iungentes eid ut t non
tamqm t· h tamqm· ro· ec· cui aud
debes papre cui z p pdca brifi
cia uassallus certes fin difficul
tate psoluat· I d· l· z w· albibz
ora nob z ii· licet tam legali qp
canonica sit diffinitone statut
ut· g· ro· ec· q gaudz puil spali
non nisi· c· an· p scriptio locu sibi ua
leat uendicare cont tm intcede
tium scismaticum q sedm iuris or
dinem tutsil p scriptonis impe
dimt uolum aliqtem oputari
s; diligenti considertone adhita
de ipa supputatone deduci· L d
elien z Rosen· epo·

Auditis z intellectis meritis cae q uerti
tur int wigorn epm z albem de
henesham sr ecctis in ualle de
henesham q epe asserit ad se
dyocesiana lege spectare· albas a
ea se ab eius iurisdone prsus
exemptas z ii· dum in tanto tpe p
barentur ptestes ab albibz de he
nesham pleno iure possesse ut
uideantur· in eis epale ius legi
time pscripsisse z ii· quo circa· m· q·
inspectis puil· ecclie roe· z ob· regi
q albas sup pmissa libtate asserit
se hre· sup illa constiterit q uall
de henesham sit ille locus qui· c·
p· u· libtati donauit· absoluatis
albem ab impetitone epi sup
ecctis memoratis z adiudicantes
illas albi pleno iure subitas
epo sup illis silentium imponatis
q si albas in hac pbone defecerit
audiatis pbones si qpm q int
xl· an· sedes epal uacauit z si
p eid tps uacasse constiterit ut
illo subducto n sit qdragenaria
completa pscriptio· slos in illis
ecctis ius epale addicens epo z
sup illo ppetuum silentium ipo
natis albi· si aut exceptonem
hi epe non pbauerit spetum interrup
tonem pbauit circa pcessione
pentecostalem in uilla z ecctia
de mortona z receptonem ac
pcurationem circa· si n solo em
denarioz sci petri in ualle de

henesham circa cognitionem cuius-
cumque in monialium et capellani sus-
pensionem in predicta uilla de Mel-
tona et in eadem capellanum in predic-
ta uilla de henesham uos super
his uices nostras ad iudicem eisdem
sicut circa suspensionem in eodem
dicitur infra xl annos interruptio facta fu-
it certis ei silentium imponentes
quia albas prescriptisse probatur. Cum dilectus
uir ex officii sui debito | episcopus
senonensis prouinciam uisitaret archi-
episcopus senonensis per parisiensem diocesim transi-
tum faciens ad abbatis sancti maglo-
rii prioris de castres et quorundam
aliorum ecclesias eiusdem diocesis necesse ha-
buit declinare a quibus cum procu-
rationem sibi debitam postula-
ret ipsi eam exhibere contra negau-
erunt ad sue negationis defensio-
nem hoc solum allegantes quod non me-
minerint procurationem hanc predecesso-
ribus eiusdem archiepiscopi exsoluisse nec ab eis
aliquando petitam. Nos igitur premissa
allegationem eorum nullam penitus
reputantes cum contra procurationem que
ratione uisitationis debetur prescribi
nequit quemadmodum nec contra uisitatio-
nem ipsam potest aliquis in prescribi et
sic alius contra eum prescribere posset
utrumque. Ad quam sententiam quoniam in hiis con-
tentiones antique metropolis consue-
tudine tulit archiepiscopus memoratus uos
quod ad satisfactionem condignam
faciatis obseruari. quia secundum apostolum
qui spiritualia seminat non est magnum
si metat carnalia cum nemo co-
gatur suis stipendiis militare. Sicut
aliud quam scriptum sunt allegatum
contra intentionem archiepiscopi obicere
uoluerint et probare nos eis faciens
iustitiam exhibere. Cum pisanus archiepiscopus
diligenti et cetera. cum iudicatus callari-
tanus ad ius et proprietatem beati petri
pertineat sicut tota sardinia nullo p-
tinet mediante uel non liceat pro te
uel ecclesia tua a marchione masse
iudice calaritano fidelitatis exi-
gere iuramentum et cetera. Nos igitur quoniam nuncii
tuis proponere uoluit plenius causis
ratione non intelligimus te uel ecclesiam tuam
super hoc aliquo iure subnixam
cum auctoritate sedis apostolice non ostendat pro quoniam
a iudicibus calaritanis tu et antecessores
tui fidelitatis exegistis iura-
menta non prescriptione aliqua munitus
cum secundum confessionem tuam non certe
pisana ecclesia uel tu fueris in quasi posse-
ne iuris exigendi huiusmodi iuramentum
quod per sedis apostolice ab ipsis iudicibus recep-
tum fuisse fateris per quod constat ec-
clesiam romanam in quasi possessione semper fuisse
cum post ea in commissio tuo et antecesso-
rum tuorum exactum fuit et prestitum
iuramentum et illis possidere dicatur cuius
nomine possidetur. Si uero dicatur
quod nomine tuo et antecessorum tuorum
et non nomine nostro et ecclesie romane fuit iu-
ramentum exactum possit inferri
quod iuramentum prestitum de conseruando

iure et ho. se. ap. sibi. violatum
vii licite retinui nō poss; q; q; uita
ritulum hr sunt scient obtentum q2 e
scdm h lotum pscripto lrē n poss;
cum in pscriptōne rez eccasticaz
bona fides et iustus titulus exigat
et si et locum poss; hre pscptō nō
credimū centenariam pscptōne
q sola currit adiūsus ro. ec posse
pbari. De epo lucano.
Cum olim fr epc cū albe et mona
chis sci saluatoris de sichero sup
plebe salamazane et adiacentib;
capllis illi in nra p. litigando in
stitutōnem meis et alia ad i eccla
le ptinentia uendicares ad fun
dandam intentōnē tuam in cōe
principali allegabas tui auct. di
cebas immissa spualia in pdcis
locis que sunt in dyoc. tua cō
stituta ad te tamq; ad dyocesa
nū epm ptinere. ar. bitium ptea
sup hoc pmulgatum a piētō sien.
epō archiepō ac pincio lucanie
allegans ad eludendam aur inte
tōnem tuam. albs. g. g. vij. pp.
priuil exibuit q pdcm ar. bitium
nllo uidebat tpr pcellisse p q
tam monastiū q; plebs et capel
le pdce uidebant libtati donare
et i. alioz q; ro. pon. dcs albs pu
uil utebat. p ar. bitium priuil g
tium obtentis quib libtatis priuil
sibi cocede uidebat et i. cp pdcs
albas sufficient ostendit moa

stium suū sr institutōnib; destitu
tōnib; et ordinatōnib; pletum
et clicoz. b epō. penia i lectorib;
cusps. sepultura. decimaz pcep
tōne ac diuinis officiis celebrandis
tam in plebe qm in capllis pdcis
in excōicando atq; interdicendo et
et absoluendo legitima pscptōne
munitum alterū ipm ab impeti
tōne tua sup iam dcis articulis
duximus absoluendū sr illi tpe
tuum silentium imponedo sup
aliis omib; q ad ius epale noscr
ptinere iuxta tenorem arbitrii
eiusd alterū quo ad plebē et capel
las pdcas sniaht cōdepnātes. De
Veniens ad p. n. albas sci martini
de patronia et i. petiit a nob post
modo id albas ut uespinen epc
nō impediat. ul facilit īpedire
quominus omis qui i simagiuen
parochia ul comitatu cōsistunt
de omib; q possident decimas s
soluant. sic in priuil. paschal. ppe
p. ii. et sci regis stephi continetur
pfat. ū epc postulauit ut deci
mas simagien comitat infra
sue dyoc. tminos constitutas q s
detinet idem albas sibi restitui
facimus il aliquo iure spali se
ipas possidere monstraret et i. cris
ma ū oleum scm. consecrātōnes
altarium seu basilicaz ordina
tōnes clicoz qui ad sacros ordi
nes pmouendi sunt. clici ecclie

II

ut capitula ipsi monasterio que est in uel
pinen diocesi constitutum a uel prin
en. episcopo postulabit. siquidem catholi
cus fuerit et gratiam sedis apostolice habuerit. ea gra
tis sine prauitate aliqua uoluerit exhibere
alioquin ab alio quem maluerit per fide
catholico suscipiendi ea liberam ha
beant facultatem sicut in priuilegio dicti
paschal. et alex. pp. per ii. perspeximus
contineri non obstante priuil. cle. pp.
iii. quod priuilegiis suorum predecessorum non extitit de
rogatum cum de ipsis nullam fecerit
mentionem presertim cum ipse clemens
priuil. illud concesserit saluis institu
tionibus non solum ro. ec. sed ipsius etiam
legatorum non obstare potuit prescripto
quam idem albas in suum subsidium
opponebat quod si consummata erat
quando ab alex. pp. priuil. impetrauit in
ipsius scripto renunciasse uidetur
presertim cum coram nobis priuil. il
lo sit usus quod sue intentioni quantum
ad hunc articulum contradicit. si uero nondum
consummata erat prescriptio. sed erat in
prescribendo post impetratum huius priuil.
bonam fidem non habuit et ideo secundum ca
nones non prescripsit. quod dicitur in ge.
nam omne quod non est ex fide peccatum est et sy
nodali iudicio diffinitum ut nulla
ualeat absque bona fide prescrip
tio tam canonica quam ciuilis cum
generaliter sit omni constitutioni atque con
suetudini derogandum que absque mor
tali peccato non potest obseruari. unde
oportet quod qui prescribit in nulla temporis

parte rei habeat conscientiam alienae. Greg.

Sententia contra leges canonesue de
prolata licet non sit appellatione suspensa non potest tamen subsi
stere ipso iure negante non con
firmari. sola timerare et equi
tati conuenit et rigori. Id.

Non potest quis quem a sacerdotali officio nisi
iustis et canonicis concors sacerdotum
sententia submouere. Leo pp.

Ea que iudicis etiam scelerati more iuste et ro
nabiliter fuerint diffinita nostra que sunt
uoluerunt. [illegible] ius. eboracen. archiepo
et eius nouisque si sententiam a nobis
latam per papam per alium exequutioni
mandari et fraus interuenerit non est
facultas exequutori de toto negotio
cognoscendi sed deferri quaestiones que
inciderint ad sedem apostolicam oportebit. Idem

Norwicen. episcopo

Cum aliquibus est adiudicata possessio
non sufficit ei dari pignora in cor
porali possessione retinere. Idem eidem et ro.
ator. per sua nobis insinuatione [illegible] archid.
atione monstrauit quod cum quendam
mulierem legitime desponsasset
et carnalis esset copula subsecuta ite
eos scandalum est suborta in contradictione
debitum ei subtraxit consanguinei
mulieris hoc molestum habentes quaestionem
mouerunt proponentes quod mulierem iuuenem
et renitentem nec etatis sapientem matri
monio existente diuisisset uxorem et
quam idem uiri impleuerat agere dissi
mulatam deum utroque studio intueri

ente fuit minus rationabiliter separati
uolentes quod matrimonia canonice
contracta leuitate quadam dissolui. quo-
que si uobis constiterit eos preiudicium
ecclesie non fuisse legitime separatos
ecclesiamque deceptam non satiantes
sicut uirum et uxorem in simul per-
manere. Idem.
Cum causa que uertitur inter nos et G. et A. la-
icos super domo quadam eis ab archi-
presbytero uestro uendita ad examen
G. episcopi sedis legati delata fuisset, post ap-
ad nos interpositam et receptas in-
ducias quorum infra tamen nunc uel tunc
ad eam prosequendam prefixum terminum
arripuisset, contra te sententiam proferens
memoratis G. et A. predictam
domum sed ueterem ciuitatis consue-
tudinem adiudicare curauit.
Verum cum causa fuisset ad nos per appellationem
delata Burgensis episcopus de legatis a
nobis sententiam contra uos supra formam cano-
num sed eandem consuetudinem sit
prefatus legatus fecerat promulga-
uit. Nos autem considerantes quod licet
usus uel consuetudinis non minime
auctoritas sit, audeat nunquam tamen ueritati
aut legi preiudicat, prescriptam
sententiam reuocauimus et uos ab in-
petitione absoluentes illorum uo-
bis et ecclesie uestre domum adiudicamus
supradictam. Idem eboracensi archiepiscopo.
Ex tenore litterarum et cetera. Tu cum aliqua causa appellatione re-
missa fuerit et sententia feratur in quam eam
euacuari necesse oportet debet statim si
iniquitatem contineat manifestam.
Clemens III.
Ex tenore litterarum tuarum ostendit quod cum
inter R. et M. mulierem coram nobis
contestatur et in theatro eius commis-
sa fuisset idem eundem R. in lite ab-
sente ab impetitione ipsius absoluit.
Ceterum eadem mulier a nobis ad te litteras
impetrauit ut de causa cognosceres
et eam fine debito terminares et
dictus uero R. a te uocatus ad causam
infirmitate preuentus non affuit,
sed quia nec te sententie illam sibi copu-
lare presumpsit in eum excommunicationis
sententiam promulgasti, a qua per modum
absolutus ad te ueniens ostendit
litteras episcopi memorati quibus eum ab
impetitione ipsius absolutum fuis-
se patebat, quod quia nisi suos testes
offerret ad probandum quod idem R. eam
desponsatione sua anulo publice sub-
arrasset, tu quid super id agere de-
beas postulas edoceri. Ideoque mandamus
ut si ita est, quod non obstante illa uana
absolutione quam episcopus fecit in causam
procedas eidem R. sub pena excommunic-
ationis iniungens ne ad eam que sit
mulier accedat, prius quam fuerit causa
decisa. Idem.
Causam que inter M. latorem presentium
et uirum matrimonii contrahendam inter
ipsam et uirum suum legitime pla-
cuerint, ita quod inter eos diuortium
sententiam protulisti, predicta uero M. cum
sit et postmodum confessa quod ei cognatus

in uirtute eius sententiam non fuisse; post
separationem contubernii cum eo contr-
x tand ad secundas nuptias conuolauit
ex. sententia c. t. v. R. quod propter solam confes-
sionem talis non est recedendum a
sententia per iudicium ecclesie rationabiliter
promulgata uel legitime in contrarium
probaretur. Innocentius iii. archiepiscopo et capitulo
magalon.
Cum olim magalon. episcopus p. de ca-
stro nouo ad uacantem archidiaconatum ei
de ecclesie nominasset; proposito ut nullus
ibi nisi pariis dumtaxat sibi uolun-
tate concessa instituerent per appel-
lationem interpositam inhibente ipso
dictum p. de archidiaconatu per anulum inuesti-
uit. Propositis uero aliquibus ad eundem archidiaconatum
nominare presumpsit. tandem c. p. n.
quod factum fuerat ab utraque parte cassa-
uit per nuntians quod aliquibus scriberet
ut tamen episcopus quos presentaret ad ordinandum
concordie archidiaconatus mon-
erent et eorum forte monitis non ad-
missis hoc ipsi exequi non differrent
post hoc uero dictus p. n. b. qui nondum
ad diaconatus erat promotus offi-
cium post confirmationem parationis episcopi
a p. se. ap. tunc merantis ipsum
archidiaconatus confirmatione sua contu-
lit sicut credimus conuenienter. Sed nos
que in hunc uestigiis p. n. dicen-
tium sententiam. io. se. tamen aliquid
fuit subreptum posse in melius
commutari quod de predicto b. factum est non
obstante donatione quam ab eius-
dem episcopo in eluatione donationis ap-
nuper dicitur recepisse in uirtutem re-
uocauimus et licet ei absenti et de sub-
iectione liquido constet super dicto
archidiaconatu perpetuum silentium impo-
nentes per mandatum autem quod sepedictum
archidiaconatum plena olim mitra quam presen-
tes fuerint in ecclesia uniuersitate contem-
nia ordinare auctoritate Id albi et co-
nentum sancti zenonis et recordi.
Cum inter uos per ecclesiam uestram et archipresbiterum
et clericos sancti pauli super subiectione
eiusdem ecclesie questio uerteretur ex parte uestra
fuit propositum quod dicta ecclesia monasterio
uestro pleno iure debet esse subiecta
uidelicet in institutione destitutio-
ne inuestitura archipresbiteri ecclesie
eiusdem fidelitate ipsius et fratrum obedi-
entia correctione representatione
ad ordines consecratione suscep-
tione crismatis letaniis et aliis si-
milibus per quam plena subiectio decla-
ratur. ad quod probandum instrumentum pri-
uilegii concessionis b. quondam uerum episcopi
per uestram in medium producebat
quam concessionem successores b.
ratam habuerunt et confirmauerunt si-
cut quoque tum io. pon. quam priuilegii pa-
triarche ac leg. p. uul. et confirmatio-
nes induxit quorum unius de sub-
iectione plenaria in priuilegio suo
euidenter expressit. quod testio R. quon-
dam uerum episcopi qui eidem ecclesie ar-
chipresbiter extitit factum fuerat et quod plene
et in eo a priore sancti zenonis man-

deruit sua uice subscribi adierit
et presumpta per interim quod dictum Albertum eidem
monasterio et B. archipresbyterum et fratres
ipsius precedente tempore de fidelitate et o-
bedientia manuali confessi sunt ex-
orta ad quam duo illi se se diutius te-
neri negabant et super hiis testes
producti fuerunt. tandem per statuit ... Boni
episcopo quondam cardinali requisito an quod id
fuerit iudicatum quod uel archipresbyter di-
mitteret ecclesiam aut abbati obedientiam
repromitteret sententialiter diffiniuit. cuius
sententia tamen nulla fuit appellatione sus-
pensa in rem transiit sui iudica-
tam etc. Quia forte domino nostro dona-
tionis non sit plenarium innitendum nec
confirmationibus uel priuilegiis quid de ipso
cognitionem receperint attenden-
tes tamen quod quantum ad litigantes in-
ipsos iuris ex sententia eorum fuit postquam
in rem transiit iudicatam et si ge-
nis litigatoris lata fuisset cum contra
ius constitutionis expresse lata non fu-
erit. utilitate gestorum sermonibus
preualente quam presumuntur rite per omnia
celebrata diffinimus ut archipresbyter
sancti Pauli qui per tempora fuit fidelitatem
et obedientiam prestet abbati sancti Zeno-
nis. Idem canonicis Nouariensibus.
Cum olim inter uos et A. clericum super preben-
da Nouariensis ecclesie uerteretur questio Lauden-
si episcopo de consensu partium commisimus
terminandam qui pro uobis contra dictum A. dif-
finitiuam sententiam promulgauit a
qua fuit ad nos audientiam appellatum

etc. licet ex parte ipsius A. fuisset propositum
quod contra formam mandati nostri dictus episcopus
sententiam promulgauit. sic per attestatio-
nes intelleximus plane quia tamen iu-
dicis animus non semper ad unam partium
in suspensum inclinatur et ipsa sententia non
continebat iniquum et eiusdem iudicis
de communi partium assensu fuerat causa com-
missa qui ut sententiam ferret post
examinationem cause ab utraque
parte fuerat requisitus sententiam ipsam
curauimus confirmare. Idem Constancie episcopo.
Quod ad consultationem etc. Quia
postulasti utrum appellatio sit elici de-
cendus qui purgationem indictam
sibi per sententiam et ad ipsius receptionem
infra terminum competentem puta
xx dies et amplius sine contradictione
recipiens et ad diem ueniens con-
sequenter appellat. cum non exprimeres
appellandi sicut fit locus in purgationi
subeunde et executioni sententie a qua
appellatione et purgatione iniuncta
decernimus dictum effugisse talem dum ...
... respondendo quod cum post x dies
spatium sententia in auctoritate rei transeat
iudicate qui ad prouocationis sub-
sidium infra A id tempus non recurrit
appellandi sibi aditum denega-
uit. cum per hoc uideatur per impro-
bationem iuris late sententie prouisse
presertim uel cum non reddit appellandi
causam nec ipsius executionem sententie con-
uenit retardari. licet ad hoc
agendum quadrimestre tempus rationabile

sic statutum quod clericus citari non pot-
uit nisi quam a sedente in medio et etiam
prorogari et qui ab initio sponte
recepit terminum breviorem impu-
tare sibi potest et debet tamen ex hoc
videatur amplius beneficium consequi
sisse unde talis non audietur appellans
nisi forte adversus eum excessus mo-
dus canonice excedatur. Idem deca-
no cancell. et c. canonico Lugd.
Cum nobis intimasset canonica quod i.
r. p. subd. et h. presbyterum super v. tum
in modus intelleret ipsi subd. pan-
nos singulos exsolvendos nobis co-
missa fuisset et restitutionem sibi fi-
postularet subdiaconi super des-
adversari se nitentem rendit cum ali-
a vice super hoc conventi fuit sen-
tencialiter absolutus quod ostendere
noluit aliorum testio ex quorum de-
positione constitit quod magister A. auc-
epi Lugd. ipsum absolvit ab im-
petitione subd. memorati. unde
quod testionum ipsorum qui in platum
fuat cum de causis que iudicem move-
solent ad sententiam proferendam inclu-
duntur quid tenendum sit sedu-
xistis. Ap. consulendum et j. cum autem
in plerisque locis in quibus copia pru-
dentium habetur id moris existit quod
omnia que iudicem movent non ex-
primantur in sententiis proferendis nobis
talis et c. quod cum ex depositionibus te-
stium predictorum constitit sententiam a iu-
dice suo platam ipso auct. iudicia-

ariam pre[...] tione sumi debet
omnia legiti[...] me processis-
se. Idem Astoricen. epo et abbi sci
ysidori legion.
Cum super controversia que inter aven.
epm et monasterium celle noue sup
statu ipsius vertebatur per epo diverse sen-
tencie late fuissent nunc aven.
epi pro ea se oueteren. eccam lesam gra-
viter conquerebatur ad quam propone-
bat monasterium pertinere et j. cum
ex parte monasterii nichil rationabile
fuit propositum et ostensum quare sententia
pro epo promulgata debuit irritari
ri eam quantum ad monasterium duxi-
mus firmandam et j. cum quod si constiterit
ap. per eccam oueteren. rationabiliter int-
positum et ad eam prosequendam iur-
cam eius infra tempus legitimum
destinatum fuisse executionem sententie de-
ferat ne circa possessionem oueteren.
eccam detrimentum incurrat alioquin
sicut ius postulat executionem
absque oueteren. eccie preiudicio de-
mandetur cum que premissa sunt non
preiudicant quoniam sententia inva-
leat consequentionem cum res inter
alios acta non noceat regulariter
alius iuris constitutiones canoni-
cas et civiles. Idem.
Cum bertoldus miles curiam suam
p. multi pignori obligasset eod.
p. sublato de medio A. nepos ei
qui successit eidem vacantem ec-
eius loci asserens quod ius pronat-

dauit. sua uice subscribi adiecit
et persuasa quod inter quod alterum eidem
monasterio et B. archipresbiterum et fratres
ipsius precedente tempore de fidelitate et o
bedientia manuali controuersia fuerat ex
orta ad quam duo illi se se dumtaxat te
neri negabant et super hijs testes
producti fuerunt. tandem post causam et Ubertum
episcopum quemdam cardinalem requisitus an id
fuerat iudicatum quod uel archipresbiter di
mitteret ecclesiam aut abbati obedientiam
repromitteret. sententialiter diffiniuit eius
sententia tamen nulla fuit appellatione sus-
pensa in rem transiit sui iudica
tam et cetera. Quamuis forte de nostro dona
tionis non sit plenarium innitendum nec
confirmationibus uel priuilegiis qui de ipso
cognitionem receperunt attende
res tamen quod quantum ad litigantes in
ipsos eius ex sententia tamen fuit postquam
in rem transiuit iudicatam et licet
uis litigatoris lata fuisset cum contra
ius constitutionis expresse lata non fu
erit ueritate gestorum sermonibus
preualente que presumitur rite peracta
celebrata diffinimus ut archipresbiter
sancti pauli qui pro tempore fuerit fidelitatem
et obedientiam prestet abbati sancti zeno
nis. [I]d canonicis nouarien.
Cum quidam inter uos et A. clericum super preben
da nouariensis ecclesie uerteretur lauden
ensis de consensu partium commissus
firmandam qui prouobis contra A. dif
finitiuam sententiam promulgauit a
qua fuit ad nos audientiam appellatum

et cetera. licet ex parte ipsius A. fuisset propositum
quod contra formam mandati nostri de- sup
sententiam promulgauit. sic per attestatio
nes intelleximus per partes quinam in
dicis animus non semper ad unam partem
inclinatur et ipsa sententia non
continebat iniquum et eius iudicia
de communi partium assensu fuerat causa com
missa qui ut sententiam ferret post
examinationem cause ab utraque
parte fuerat requisitus sententiam ipsam
curauimus confirmare. [I]d constantiensi
[Q]uod ad consultationem et cetera. Quia
scolasticus uestrum ap. sit clerici de
ferendus qui purgationem indictam
sibi per sententiam et ad ipsius receptionem
infra terminum competentem prefixa
xx dies et amplius sub conditione
recipiens et ad diem ueniens con
sequenter appellat tamen non exprimens
appellandi. slec fit locus non purgationi
sustinen de et executioni sententie a cau
pertione et purgatione iniuncta ulterius
decennium dicitur effluxisse taliter dum
taxat respondendus quod cum post x dierum
spatium sententia in auctoritate rei transierat
iudicate qui ad prouocationis sub
sidium infra [illegible] id tempus non recurrit
appellandi sibi additum denega
uit cum per hoc uideatur per interpre
tationem iuris late sententie paruisse
presertim uero causa non reddita appellandi
sed nec ipsius executionem sententie con
ueniens retardari licet ad hoc
agendus quoddam mestre tempore rationabiliter

sit statutu qz icl arctari nō post
ū tūqm a sedente in medio ꝛ etiā
prorogari ꝛ qui ab initiō spōte
recepit t'minū breuiore inpu
tare sibi pōt ꝛ debz. tum ex hoc
uideatur amplius b'n fin gerep
sisse vn tal' nō audietur appellans
nisi forte ad u'sus eum extōis mo
dus canonice excedatur. D decā
no cancell' ꝛ c. canōico lugd'.
iam nob' intimasti sunica q i
t. p. subd' ꝛ h. pb'rm sup. v. firma
ci modus itelar ipi subd' pan
nos singlos exsoluandis nob' cō
missa fuiss; ꝛ restitutōne sibi fi
postularet subdiacon sup d'cs
adu'sari se ū tenēi pendit cū ali
a uice sup hoc couenent fuit sen
tenciaht absolutus q ostende
noluit duoꝝ testio ex quoꝝ de
pōne constitit q magr. A. aut
epi lugd' ipm absoluit ab im
petitōne subd' memorati vnī
q testiōnuū ipoꝝ qū in platum
fuat. cū de cāis q iudice moue
solent ad sniam pferendā inch
duxint quid tenend' sit sedu
xistis ap. consulend' ꝛ j. cū aut
in plisq; locis in quib; copia p
dentium het' id moris existit q'd
oīa q iudicem mouet ū ex
primantur in snīs pferendis nob
tesli. xxx. q tum ex depōnib; te
stiū p'dcōꝝ constitit sniam a iu
dice suo platam p aucte iudici

ariam pre cōne — sunt debz
omīa legiti — me pcessis
se. D astoricen epō ꝛ albi sci
y sidori legion.
vm sup cōtrou'sia q int auen
epm ꝛ mōastiū celle noue sup
statu ipi u'rtebat p epō diu'se sen
tencie late fuissent. nūc auen
epi p eas cueten eccam lesam g'
uit conq'rebatur ad qm pone
bat monastium ptine ꝛ j. cū
ex pte monastij nich rōnable
fuit ppositum ꝛ ostensū q snia
p epo p mulgata debuit irritg
ri eam qntū ad monastiū dun
y firmandā ꝛ j. cū q. si cōstitit
ap. p ecca cueteū rōnabli int
positam ꝛ ad eam p seqndam un
cū eius infra tempus legitimū
destinatū fuisse executō snie de
feat ne circa possōem cueteū
ecca detrimentum incurrat alioqn
sicut ius postulat executōnem
absq; cueteū ecce piudicō de
mandetur cū q p inussa sūt nō
piudicant quoniam sua inua
leat conseq rōnem cū res inter
alios acta nō noceat. regla'n
alius iux constitutōnes canoni
cas ꝛ ciuiles. Idem.
vm bertoldus miles curiā suā
p. multi pignori obligauss; eod'
p. sublato de medio. A. nepos ei
qui successit eidem uacante ecca
eid' loci asserens q ius pronat'

cū uacuisset (ut q̄d' ... te tūc fuisset)
meū . d . cl ... cum eid' loci
archid' ad sup̄dc̄am ecc̄am p̄sen
tauit qui de consensu ep̄i ip̄m
instituit in ead' i possōne eum
inducq faciens corpalem p̄dcs v°
b . dn̄s fundi . t . sacdotem memo
rato ep̄o p̄sentauit; s; ip̄m ep̄c n̄
admisit . cū aūt dcs . t . aduersus
memoratū . d . sr̄ p̄dc̄a ecc̄a depo
suit qōnem . Remen archiep̄o
ap̄ . se . le . iudicib; negociū dele
gauit ad q̄s cum attestaciōnes
utriusq; receptas p̄ ptes ptmod'
remisissent . ⁊ p̄fato . d . cū suis
attestatiōnib; accedente . dcs . t .
nec p se nec p rensalē ydoneū
comparere curaret . ip̄e attestatiō
nib; inspectis clici memorati
ip̄m ab impetitiōne sepedicti . t .
snialit̄ absolutū reddidit . eid'
t . imponens silenciū sr̄ ecc̄a me
morata postmod' id' p̄bz ad ar
ep̄i p̄senciam infra breue tp̄s
accedens . iustam cām absēcie
allegauit . archiep̄c ū argētin
elc̄o ⁊ alte silue ⁊ tudeb' ...
albib; dedit lr̄as in mandatis
ut si iustam absencie cām ille
ostend'et coram eis p̄dcām sniam
nullius decrient ee ualoris ⁊ cām
fine debito t̄minarent . alioquī
facient sniam obseruari . ṽ in di
cto elc̄o ⁊ p̄fatis albib; cōuentib;
alius uices suas tp̄i subdelegati

testes sr̄ articl'o p̄dc̄o receperūt
a quib; dc̄s clicus uocem ad nos
ap̄ . emisit ⁊ j . licet aūt iustam
cām absencie nimis sufficient̄
p̄bz p̄bauisset . ne tū p̄iudicaret
opp̄ssio ueritati . R . diac . cardinal
eis concessim' auditorē qui cū
nob' omnia fidelit̄ retulisset; ex te
nore snie ar̄ep̄m inuenim' eam
uenitum eum q̄ contineb̄atur
in illa q' p attestatiōnes ip̄i clici
fuiat sufficient̄ p̄batum q' p̄fat'
a . in possōne iuris p̄ronatus ex
titit . tū eiid' ad p̄dcām ecc̄am p̄
sentatus cū tū p attestatiōnes
suas nich' aliud ostensū fuit . n̄
q' p quod' nūc q' de illa ecc̄a co
sueuit ⁊ abbi ⁊ patronis p̄dci . p . ⁊
a . annuatī . x . sol' accepiunt cū
q' in ead' snia . dc̄ q' dcs . n . i p̄ toe
defecit cum p attestatiōnes suas
appareat ip̄m suam intentiōne
sufficient̄ p̄basse . cū etiam q̄a
cām nō recepit sufficient̄ īstru
ctam . cū uni tm̄ ptis attestatiō
nes recepit . q̄ p̄m faciebant ad
cām . vn̄ sniam ip̄am duxim' ir
ritandā . memorato . t . adiudi
cantes ecc̄am sup̄dcām cū p at
testatiōnes nob' constitit eundē
ip̄m a uo p̄orio fuisse ad sepe
dcām ecc̄am p̄sentatū . Idem
cās q̄ sum̄ pon . audito . de
cidimus ⁊ ordo iuris ⁊ rigor eq
tatis est subtilit̄ obseruand'.

cum in filiis caus(a)s cet(er)i teneant(ur)
seruasse iudicare n(on) forte cu(m) aliq(ui)
ca(usa) necessitatis (et) utilitatis i(n)specta di
spensatiue d(e)p(re)h(en)d(er)it statuend(um). I(dem)
co(n)ventui s(an)c(t)i theodori.
Q(uo)d monast(er)iu(m) s(an)c(t)i A. Rothom(agensis) (et)
uest(rum) sup(er) modo eligendi abb(at)em
in monast(er)io u(est)ro fuit q(uesti)o agita
ta (et) c(etera). Cum constitit uob(is) p(ri)mam
co(m)missione(m) n(on) fuisse p(er) ultima(m) re
uocatam tu(m) quia a ca(us)e suspit(i)o(n)is
in iure p(ro)posite friuole uidebant(ur)
e(ss)e (et) ta(m)qua(m) dilatoria s(er)a(m) litis i(n)
gressum oppone(re) debuissent quib(us)
(et) delegatis eis(dem) subeundo iudi
cium renu(n)tiasse uident(ur) tu(m) (et)
q(uonia)m de p(re)uilio a(n)p(ostolica) se (et) p(ro)cessu ne
gotii coram p(ri)mis iudicib(us) in
ch(oa)to in sedis litis dicebat(ur) q(uo)d si fuis
set exp(re)ssu(m) optine(re) minime
potuissent n(on) obstante s(e)n(tenti)a q(ue) p(ro)
monast(er)io s(an)c(t)i A. dicebat(ur) fuisse
p(ro)lata q(ue) tu(m) nob(is) ostensa n(on) fuit
cu(m) p(re)d(i)c(t)is iudicib(us) fuis(set) ostensa
ea h(ab)ita c(on)t(ra) u(est)ru(m) statuissent ali
o(rum) q(ui) eam obicientib(us) imputeo
cu(m) sub p(re)textu nouor(um) instru(m)e(n)toru(m)
lites n(on) debeant instaurari fun
p(ri)or(um) iudiciu(m) ratu(m) (et) firmu(m) h(ab)ui(mu)s
(et) eor(um) s(e)n(tenti)am confirmantes elc(ti)o
(n)e u(est)ro b(e)n(e)dc(ti)o(n)is munus
filio nr(e) d(e) ylo c(ardinali) cura(vi)m(us) exibere
I(dem) ep(iscop)o decano (et) cancell(ario) p(ar)isien(sis)
Suborta int(er) melden(sem) ep(iscopu)m (et) mo
nasteriu(m) acualacen(se) s(upe)r ip(s)i(us) mo
nast(er)ii subiect(i)o(n)e — — mat(er)ia q(uesti)o(n)is
(et) p(ro)curatorib(us) p(ar)tiu(m) litigantib(us)
b(us) coram nob(is) q(uo)d p(er) (con)fessione(m) p(ar)tis
adu(er)se constitit eiusd(em) ep(iscopu)m q(uas)i
possio(n)em obedientie in eod(em) mo
nast(er)io h(ab)uisse ip(su)m restituendu(m)
decreuim(us) ad eand(em). Ve(ru)m q(uia) p(re)uileg(ium)
Inno(centii) (pape) p(er) n(ostrum) libertatem monast(er)ii
plenariam exprimebat decano
suessien(si) (et) suis c(on)iudicib(us) dedim(us)
i(n) mandatis ut ep(iscop)o in q(uas)i possio(n)e o
bedie(ntie) restituto n(on) (con)t(ra) p(re)uileg(ium) aliq(ui)d
ro(ne)abile obiceret (et) plures s(upe)r subi
ectio(n)e monast(er)ii sibi silentiu(m) i(m)po
nere p(ro)curarent (et) i(n) iudicib(us) a(u)c(tori)t(ate)
ca(usa)m instructam remittentib(us)
q(uia) agnouim(us) efficatiores ep(iscop)i ro(ati)o(n)es
subiectio(n)em eid(em) adiudicauim(us)
memorati monast(er)ii ut ibidem
h(ab)eat tam(en) q(uo)d d(e) ylo c(ardinalis) ep(iscop)i potestate
u(est)ram ut nullus p(er) hoc a(n)p(ostolica) se p(re)iu
dicium gen(er)et(ur) quo(ni)am n(on) si uoluit
suam iusticiam p(ro)sequi s(er)uam(us) ei
si p(ro)batu(m) Inno(centii) p(ape) alex(andri) fuit in
uadito p(er) s(e)n(tenti)am (et) q(uo)d retulit s(e)n(tenti)a
c(ontra) illud indulsi replasse si u(ero) n(on) fuit
exhibitu(m) p(re)textu p(re)uilegii de nouo
recepti p(re)d(i)c(t)a n(on) d(ebet) s(e)n(tenti)a retractari.
I(dem) s(an)c(t)e marie i(n) tag(o) (et) vall(is) secrete
ab(ba)ti (et) T. A. canonici | abb(at)ib(us)
s(an)c(t)i dyonisii rem(en)sis ex p(ar)te quor(un)da(m)
canonicor(um) eid(em) eccl(esi)e n(ost)ro ap(osto)latu(i)
tu(i) reseratum q(uo)d abbas eor(um) sup(er)
dilapidatio(n)e p(er)iurio (et) symonia
(et) quib(us)d(am) aliis erat m(u)ltipl(ic)it(er) i(n)fa

mat'. Nos causam alani ep̄o ⁊ ei col-
legis dedimus in mandatis ut ad
eccl̄iam psonalit' accedentes tam
in capite q̄m in membris corrige-
rent corrigenda ⁊ statuerent
q̄ statuenda viderent. ⁊ ij. Judices
aūt abbis ⁊ canonicor iuramen-
ta recipientes abbatem ab admini-
stratione ipius ecc̄e p snīam re-
moverunt correctione membror
dilata q̄m tunc nō poterant expedi-
re a qua snīa conspiratores p̄dc̄i
ad nostram audientiam appellarunt.
Propositum fuit dc̄am snīam reprobandā
esse quia iudices iste nō contra
in ipō negotio pcesserant. cū q̄
iuramenta conspiratorum ⁊ ipī
recipientes de pbationib; coram ptib;
minime publicatis n̄ ostensis
eis ad snīam pcedere psumpserint.
⁊ ij. Quia vero de conspiratorum arti-
culo nob' nō potuit fieri plena fides.
q̄q̄ si nob' constiterit q̄ illi conspira-
tores fuerint quorum constat a iu-
dicib; iuramenta recepta q̄ abbatem
comprobare noluit coram eis ⁊ eorum dc̄a
iudices secuti tn̄ in cū p alios ea
probata nō eēnt snīam ptulerunt
vos irritantes pcessum illorum in ne-
gocio nr̄o p̄dc̄am formam cōprehensam
in p̄orib; litteris pcedatis. Si vero eos
conspiratores fuisse nequiverit com-
probare ⁊ licet de hoc constaret appare-
at tn̄ illos nich' s'r huius deposuisse
p quib; fuit abbas amovend' vel ⁊ si

aliq's s'r huius deposuerint ea tm̄ p
aliorum dc̄a fuerant sufficienter osten-
sa pcessum ipōr iudicum confirmetis
quia licet ad usus abbatem nō debu-
erint conspiratores admitti in-
iuramenta tn̄ ipōr de veritate dicenda
sup statu ipius domus recipi potue-
runt ut p ipōr dc̄a fr̄atum fides pos-
sit h'ri que abbatem minime contin-
gebant. psertim cū tunc pbatum nō
eēt eos conspiratores fuisse. .d. h.
de castro Martini.

Cum .t. a. b. iniuriarum actione convento
eo q̄ dixerat equum tuum nō eē minoris
p̄cii quam capillos illius iudices qui
sup hoc cognoscebant te in .x. sol'
condempnassent tu timens ne
ipōr snīa te notaret infamia
bn̄ficium restitutionis ad famam a se.
ap. implorasti. Nos considerantes
q̄d nulla fuit vel minima sua iniu-
ria volumus te p p̄dc̄am snīam in-
famiam nō notari. Idem
Explanand' q̄ p p̄curator dn̄e ⁊ ij. vos
aūt n̄tam agnoscatis de confirma-
tione snīa q̄ lata ē a iudicib; dele-
gatis de electione custodis ut eam
sicut de iure fuit faciend' confirma-
re vel infirmare curetis. ita tn̄
p eo q̄ unus ex delegatis iudicib; q̄
eand' snīam ptulerunt excōmunicatus
vinculo eēt publice innodatus qn̄
snīa lata fuit. sicut p vicepoli-
tani litteras p'hibetes aut ex alia
iusta cā eand' snīam constitit in-

firmandã ipã cassata de ipi el'cõ
ne custodis itin cognoscatis.
Greg. ix.
Quauis r'lanc alii s nõ noceat res
int' alios iudicata ei tñ q cũ sibi
primũ de ea re actõ ul defensio g
petebat sustinuit sequitem age
at illi ? qui passus ẽ eum a q ciui
hiiit expiri ẽ p'iudiciũ gn'at. d'
Nob; indicibz ut accepimus diuisas
snias p'sentibz si ex iur' cõne ordi
naria p'cesserunt ?en; p'reo n p
actore sniã nisi in cã fauorabili
puta matrimonio libtate dote seu
testamento p ipõ fuit p'mulgata si
uõ ex delegata potestate utriq;
pend; sniã ex arbitrio delegatus
q si ex q'missio neutra d; h're ui
gorem. Alex' iii. epõ ? dec' lud
il'a filii prior ? clici de giseb
Cu eum q'rimoniã trans
miserunt q eboraç
archiepĩ. ap. se le
eund' priore post ap.
suspendit suas ecclas int'
dixit ? canonicas secul' tanq;
priori obedirent excõicatos de
nũciauit ? ii. sup quibz si ueritate
p ydoneas psonas ? famã loci
sollicite inquisita inueñitis ecc'
as concessiones frat. u' prior ? ca
nonici maliciose distulerint eas
q'itum ad se ptinet ordinare ?
irritum reuocetis easd'. I d' ar
chiepõ remeñ.

Ex certa ? ii. Super eo q albas sci
appollinaris in claustro a te ap
imposuit generalem sup omni ca
q ad uisus eum posset motu ipm
exinde redarguimi nec hi appllo
diximus admittend'. Id' albi. ? pet.
d'nt'am ? ii. Quia uo remedium
ap. nõ idõ ẽ inuentũ ut aliqua
religionis ? ordinis obseruãcia
exorbitanti debeat in sua neq'cia
patrociniũ exhibe. ai' q'. Si qui quilibz
subditor' tuor' ad remediũ appl
lonis quolauit nõ tam eũ iux
tenorem mandati q' in p'dcã i' la
cõtinet ? institucõne ordinis cor
rigas ? castiges. I d' norwic' epõ
Personas ecclas ? ii. Si aliq's ad n'
audiam appllauit ? ap. sue p
sequimini terminũ p'fixit tuet diem
infra q'. ap. cõuenient' possit ad
tre assignes. ad quã si uenire con
tempserit ansllum ex tũc iudi
cõ tuo s' huisq in q'one itinitur
sui cõdictõne aliq' stare cõpellas
Si aut' q'sq' ap. sue p'figat tminũ
cõgruentem nec tũ cãm ad diem
ap. fuit p'secutus ipm iud'o ext'
p'iudiciũ sine tue sic de alio diri
mus. ap. te p'p'te constringas. I d'
remeñ archiepõ
pom sit romana ? ii. Fr'nitati
tue duximus r'nd'. q si an sniam
ul' postea fuit ap. hi. appllantibz
annus indulgetur aut ex necia
? euidenti cã biennium ñ fortean

dex a quo appellatum fuit· sed locorum di-
stantiam et personarum et negotii qualita-
tem recusaverit· Et sic modicum interest
quod si is appellavit causam appellationis non
fuit prosecutus tenebit sententia si post
sententiam appellavit· et a causa sua recessis-
se videtur· nec amplius super eodem negotio
audietur appellans· si vero a gravami-
ne et ante litis ingressum fuit appel-
latum· hic audietur appellans quum sa-
cri canones et extra iudicium passim
appellare permittunt· non solent hu-
iusmodi appellationes sed provocationes ad causam
dici· aut ante sententiam quis appellavit·
cogitur illis stare iudicio· ad quod non satis
appellasse· praeterea si raptor sit vel vio-
lentus detentor alienae rei qui appellat·
huic appellatio sua in iudicio apud ecclesiasticas
personas solet audiri nisi forte ma-
nifestus raptor vel fornicator exi-
stat· sicut ille qui absentem et rite
convictum apostolicae excommunicavit. De eod.

Postremo si quis in causa qui appellavit et pen-
dente appellatione aliquod crimen committat
vel prius commisisse dicatur· vel in et
accuset· aut conveniat de alia re
super quo non sit appellatum et illam pro-
ferri contingat ad audientiam iu-
dicis a quo in alio negotio appellavit
eum potest si noluit tamquam suspectum
vitare· alioquin debebit ei stare
iudicio· maxime si suus ordinarius
iudex existat. Idem.

Si duobus coram suo iudice litigantibus
alter ad nostram· alter ad sui iudicis
audientiam super eodem negotio appellavit· et
ille qui ad suum iudicem appellavit ad di-
em appellationis veniens se ad eum
appellasse proponit· eo tamen quod adver-
sarius eius ad audientiam romani pontificis appella-
rat· si legitime citatus nec venit
nec Ierusalem transit· aut et aliquas
petere contempsit· tenebit excommunica-
tionis sententia in eum pro contumacia promul-
gata in iudex cognoverit eum ad audi-
torium pontificis appellasse· denique quod quaeris
si a tuis iudice ante iudicium vel post
ad nostram audientiam fuit appellatum
an huiusmodi appellatio teneat· tenet quidem
in his qui sunt nostrae temporali iurisdictioni
subiecti· In aliis vero et si de consuetu-
dine ecclesiae teneat· secundum iuris rigo-
rem credimus non tenere. De plebano

Ecclesiae sancti nazarii de albar.
Ex ratione et iuris ordine si appellationem biennio
elapso intra praefinitam a sententia quae in vos pro-
lata prosecuti non estis dum in prosecutio-
nem ipsius per impotentiam vos con-
stitit omisisse· nolumus quod iustitiae
vestrae debeat praeiudicium generare. Idem.

Wigornensi episcopo.
Consuluit nos tua fraternitas· Cetera. Cum aliquem causam
contigit nobis apud te committi et adversa-
rius post citationem iter arripuerit
ad sedem apostolicam veniendi· nihilominus potes
in negotio secundum iuris formam procedere
Quod si ante citationem iter arripuerit
non est aliquatenus procedendum. Idem.

Super eo quod sollicitudo tua consuluit
prudentiae tuae duximus respondendum

q si de aliq exceptione q͡ꝰ oriatur
ꝛ ex ea appellōnis nō contigat eid
exceptiōi erit nichilo ſu͡ſedend et
ſi principal' cā ſm illā ſūmarie nō
poſſit ei nichilō ſuſedeatur. Si aūt
adūſa pars de falſi ſuggeſtione in
nem
ap̄ ꝓripit ñ ē ſnīa ſꝛ h diſſendā
de appellōnib: eam p cāus
Inimīmus uero poſtris uolumꝰ te te
nere q cis p ꝯtumq: leuia cū fiant
ſi miniuſ eſt q. ſi p maiorib fierēt
differēd. dem.

Super eo ꝛ ſi. Sacri eni canones an̄ ꝛ
poſt litem cōteſtatam ꝛ in ꝑſone
inīe ꝛ poſt ſinglis facultatem tribu
unt appllandi. leges aūt ſclares
ap. in in caſib: an̄ ſnīam ñ admit
tunt. In cāis q: ecclaſticis ñ applōn
remedui tollit. ſic appllōi ita re
uiſatōi nō eſt aliquaten defend. Si
aūt infra certum tpe lis decidēda
ꝯmittit et ñ c tminus incipit ali
iudices contigit. lr̄as recepiſſe
Pervenit ad nos q tum. d
cliti ſe ꝯq̄rant ab aliq̄bꝫ militia
tos uel aliās eē leſos qui impetiūt
ap. ſe appllant. ꝛ ſi. fr̄itati tue
q. q̄ ſi eor exceſſus publice ñ ſit
ꝛ notorii: eos eccaſtica cen. appllāt
ut infra ꝯuenienſ tpis. ap. inte
poſitam conſequit. Si ū publice
ꝛ notorius appllōis obtentu nō
ꝑmittas qn eos excōicatos denū
ciēs. ipos q: faciās ſicut excōicatos
caute euitari. doñ paſſis iniuriam

ſatiſfaciant ꝛ cū lr̄is tuis aplico
ſe conſpectui repſentent. de ar
chiep̄o tholetano.

Consuluit nos tua fr̄nitas ꝛ ſi. co.
t. duximus ꝛn̄dend q ſi aliq q ma
nifeſtū ſit ꝛ notorium incolenti
aliq̄ius detinē aut inieciſſe uiolē
tas manus in cliciū appllauint
eor ap. ñ ē aliqten defenda ſed
cum ulla dicant notoria q̄ ꝑſit
ꝓuidē debes ne q dubiū ē p noto
rio uideans hrē. Jnos a q̄ appllant
ap ſnīa tua ag̃ē debes infra tpe
ꝯuenienſ ap. inpoſitam ꝑſeq
aut iudicio tuo. ap. re. pere. d
Suggeſtū ē aurib: nr̄is q cū opꝑſſi
ad ꝑſidiū. ap. ſe. recurrit ꝛ appl
lōne facta tñ arripuit aduſarij e
orū appllōnē inꝑpoitam cognoſcē
tes. nec ad ꝑſenciam nr̄am acce
dunt. nec ꝛn̄ſalem tñſmittūt
Cū aūt ſenſerunt illos nr̄as lr̄as
reportaſſe in uocem appllōis pro
rumpunt. ꝛ tñ ad nos arripuit
ueniendi. ut ſic eor ſimilitudinē
a quib: impetunt eludant. co.
ꝑ. t. ꝛc. ut ſiquis dep̄hensus fuit
hec ex fraude ul malicia facere
appllōni ei nō deferas neq: ob id
cām t ꝯmiſſam imitare ꝑpōnas.
q decretalem eplam ꝯ tales mu
nire uident: ñ ad depmendam
cuiq: iuſticiam ſꝫ remouend gra
uamen nos fecisse cognoſcas. de
eboraceñ. archiep̄o.

Ad p̄sentiam nostram .F. presbytero veniente
ep̄o tusculano et p. s̄ce susanne
card. tuam et ipsi causam commisimus
audiendam qui ad obiectionem tuam
licet .R. presbyter non esset excommunicatus de se
de facto tamen eum fecerunt absolui. Ideo
quia quod .P. p̄dictum presbyterum pro eo quod post excommu
nicationem quam ap. fratrem diuina cantauerat
iuit nullatenus inquietes sed ad eum
statum reducas omnia in quo erant
tempore ap. emisse. Idem cant. ar. ep̄o
vtii teneant et c. Cum nos consue
tudo instituti si cor. possint quod ad au
dientiam nostram appellant turbata fu
erunt omnis licet licet reformare.
eo de quo appellatio est interposita p̄te
misso prudentie tue .r. .t. .R. quod si ex
inde ad te querela peruenerit id ordi
ne iudiciario tibi licebit. Idem
ep̄o et archid. lexouien.

Consuluit nos et c. cum v. t. R. quod si ge
neraliter ap. quis interponet ab omni
grauamine quod si posset contingere
sibi ap. tenere non debet. Sui ab ali
quo iudice sit omni grauamine quod
iniuria sibi possit inferri quam quis ge
neralis ap. sit interposita appellationi
tamen eius est ab eodem iudice deferendum.
Idem zamoren. ep̄o.

Cum parati essent tuas petitiones ad
mittere .J. diacon. card. olim ap
se lege proposuit quod cum ad eius voca
tionem contempsisses accedere in p
sonam excommunicationis sententiam promulgauit
et c. Cumque .R. canonicus beati iacobi
firmiter asseueraret quod in legatione
regis esset et ideo non potuisset ad voca
tionem p̄dicti card. accedere card. contra
asseruit quod non esset in legatione regis
sed in salamantina ecclesia te sui nun
tius inuenisset et c. Nos vero attenden
tes quod te non decuit contemptive obtentu
ap. ad vocationem venire legati
precipimus quatinus vel in propria persona vel
per nuntios ydoneos ap. hic te constituas
et presentes innocentiam tuam si po
teris ostensurus. Idem cant. archiep̄o.
Ad hec et c. Preterea de hiis qui iuramentum
prestant quod ecclesie stabunt iudicio
et postea appellant id tua sollicitudo
prudeat ut eos seruare quod iurauerint
vel infra .xl. dies post ap. interpositam
nec arripere ad ipsam prosequendam compel
las. Idem carnoten. ep̄o.

Questioni que talis utrum appellationi illis
sit deferendum qui sicut moris est prestito
iuramento absolui meruerunt et antequam ei
mandetur aliquid vel mandato
recepto causa subterfugii appella
uerunt. R. quod appellationi quam iuramento
eius debeat derogare non est in aliquo
deferendum sed statim erit in eandem
reducendus sententiam quam donec man
datum susceperit et susceptum pro
posse suo perficiat debet firmiter ob
seruari. Idem wintonien. ep̄o.
Preterea de hiis qui ap. se appellant
et postea grauia committentes se dum
conueniuntur appellatione tuentur du
ximus respondendum quod eos appellationi non debet

in sua in quantitate tueri quomodo eorum
excessus censura canonica puni
antur. Id. grand. patriarche et sa
uitalis presbitero cardinali.
Constitutis in presentia nostra. Alb. sancti Fe
licis et presbitero ... pro controuersia que de ele
ctione cotellan. ecclesie est suborta et c.
Sequitur: cum quod si archid. post appellationem
denuntiationem excommunicationis ad no
minationem sepedicti capituli processit
et primicerii cum canonicis et ple
banus cum assensu cleri ecclesiastici uel
maioris et sanioris partis prenominatum
I. in episcopum et pastorem elegerunt
non obstante appellatione prefati ar
chid. si ipse appellationis prius tempore non de
tulit electionem de prefato I. factam
auctoritate ap. confirmetis. Id. eborac.
archiepiscopo.

Proposuit nobis ... clericus tuus quod
sepe contigit ut cum aliquis super
aliqua causa appellat in aliis causis id est quibus
non est appellatum respondere re
cuset. sed quo consultationi tue talit
respondemus. quod licet pro illa appellatione non mi
nus teneatur in aliis sed quibus non est
appellatum respondere. iudex tamen a quo ap
pellatur quia illi omnino suspectus est cum
non debet ad cognoscendum sed aliis compellere.
nisi pro crimine adeo graui et manifesto
quo ipso actu notorio sit condempnandus.
Id. cantuar. archiepiscopo.

Qua fronte nos consulere ualeas non
uidemus cum dicatis ordinem iuris per
uertere. Iam enim non in ecclesia sunt elc
canonicorum et honestum. et in palatio
non in camera tua. sed in camera regis
contra debitum iuris et pontificalis officii
dignitatem episcoporum electiones dicetis
confirmare et c. Sane si quis pro con
tumacia uel alia causa quibus interdicto
uel excommunicatione tenetur astrictus et offert
se ad iusticiam de hiis pro quibus sententiam
quandam excepit. uidetur eum ne in errore
decedat absolui potuit. et si prelatus ad
uersa ne absoluatur obstaculum appel
lationis interponat ab ipso tamen ante abso
lutionem sufficienti cautione recepta
iudex uel in pre. ro. pon. ad cuius audientiam
appellatur. si maluit aduersarius
uel coram iudice cui causam delegauit
iuri parere compelli. De hiis quoque qui in
se irrationabiliter excommunicationi uel interdicto suppo
sitos illud idem dicimus et si hii qui hi
protulerunt sententiam ad se ap. duxerunt
appellandum. Id. in co. lat.

Reprehensibilis et c. presenti enim decre
to statuimus ut nec prelati non canoni
ca commonitione premissa suspensi
onis uel excommunicationis sententiam proferant in
subiectos. nisi forte talis sit culpa
que ipso suo genere suspensionis uel excom
municationis penam inducat. nec subie
cti contra disciplinam ecclesiasticam in uoce
appellationis erumpant. Si uero quisquam
pro sua necessitate crediderit appellandum
competens ei ad prosequendum appellationem
terminus prefigatur. infra quod si for
te prosequi neglexerit. tunc episcopus libe
sua auctoritate utatur. si autem in quibus

negō aliq̄s appllauit ⁊ eo q̄ ap
pllatus fuit ueniente q̄ appllat
uenire neglexit· si quid ppriū
hūit ɔpetentem illi recompensatō
nem faciat expensaꝝ· vt hoc sal
tem timore deterritus in g̃uamē
alicui nō facile quis appllet· ꝑcipi
e v hoc in religiosis uolumꝰ ob
seruari ne religiosi cū p aliquo
excessu fuint corrigendi ɔ̃ rlarē
plati sui ⁊ capli disciplinā· appl
lare ꝑsumant· s; hūilit ac deuo
te suscipiant q̄ p salute sua fuit
eis iniūctū. Idem.
d h̃ ⁊ j̃. Cum a te sr aliq̄ cā fuit
appllatum· fas sit appllantes
ap· te ɔpllere ut uł appllonem
interpositam psequant· uł coram
te uīr pueant equitati· aut si al
tut pcium te suspectū hūit te i
sistente iudicem eligant· qui p
positam int eos uł eat diffini
cionem. d salesberiensi epo.
Peruenit ad nos q̄ cū .xv. ecce tue
canonicū ut in ea residentiam
faceret monuisses in appllone ꝑ
rupit ⁊ j̃. Cum aūt frustratorie
dilatonis cā uideat dcs canoīc
appllasse cū q̄ eum studiose mo
neas ut in eadē ecclīa residentiam
faciat· uł infra tminū appllōe
eam psecutus· ut ad nos arripi
at ueniendi iter· mi n̄ aliquā ho
neste psone uices ei in ecclia p ta
rata ɔmittas· ⁊ ei de bn̄ficiis

illi assignes vn̄ possit ɔgrue su
stentari. Qz si p statutū .xx. aliū istorꝝ
adimple neglexit· tu plenda sua
puiles eius ⁊ eam alii ydoneo ꝑ
concedas. Idem.
Consuluit nos .t. f. utrū sit applō
nib; defend a rege francorꝝ p iu
deis interpositis ut mancipia detine
ant iana ⁊ j̃. Illo enī ɔueniunt ut
phī applonib; obseruatione decre
ti delectas optine. d ianen arcepo
Ad h̃ sicut asseris ⁊ j̃. Ex. qd uidet si
ei cōstitit appllante anq̄ p te se esse
ntate uł delegatō cē puenisse ad
ipm· qui applloni interposuit obsta
culu· uiciuim ad se ap· destinasse
frē dz appllōi deferre· s; si post cita
tonem fuit destinatus satis pōt
exeq̄ quod mandat. Idem.
Ex pore ⁊ j̃. Cetm si p statut canoīc
porem ꝑ suas enormitates mani
festis q̄ ipm notabilem reddūt
ad se ap· appllauit ⁊ ipe tali ap
pllōni deferre cotempsit· eū cū
inrīs tuis s uinatem ɔueniētib;
de tanto excessu satisfactū ad se
ap· uenire cōpellas. Idem.
Quia nos ⁊ j̃. ut aliles qui de aliq̄
publica infamia publice respi
aut cōuicti ⁊ demū in cōi caplō cō
moniti platōni cede noluint ap
pllandi n̄ heant facultatē. Id
d aurelianis ⁊ j̃. Applanti eum
ad psecutonē applionis tmīus
cōgruus p figatur infra q̄ si app

nem si fuit psecutus. ex tunc appellat
stare iudicio delegati. Id' albiscen
p audiam nram nouis | epo
puenisse q' cu zamorcen epc. G.
pbrm ecce sci iacobi zamorensis
appli molestaret. tand idem pbr se
et eccam nre protectoi subiecit et ~.
licet aut pdcs pbr ex simplicita
te forte ubi in appllois n exp'ssit
q' cu postq' se et sua nre protectoi
subiecat. n debuit sn cae cogni
tone aliq' snia gdempnari. ad. q.
si ita e constitit. snam q' pfatus
epc in eund pbrm tulit denties
no tenere. Id' ai' epo tachon.
Accepta co'qstione canoicor papi
lon et ~. ilo d; ad eos cam remitti. n
ptes co'sen serint. a quib; nostre
appllatu. Luci. iij. W. licoln epo
Ostremo. f. o lntis tuis p'sentib; i
timati q' si ca fuit alicui deleg
ta qui co'sanguie sit illi q' lras im
petrauit aut ~ in eod nego adio
cati offo funct. ul' ex alia iusta ca
suspc. hi delegati si in inito potit
recusari. q' ius applone remota
fuit ei negm delegatum. Id' de
nouncen epo.
Id h' qm sub intdco aliq co'stituti
appllant ut deinde illud seruare
contempnunt quid i hoc casu seruad
sit co'sule uoluisti. slouis g' q' sic
post applone excoicari n possunt
sic intdcm nequunt au an applo
ne eos constat suppositos declinare

Clemens. iij.
Cum in eccia et ~. Accepimus q' quidam
clici de guillad' ecce iuditij tui q'
uelle obseruare se iactant. lmo
lnuen epi iuditis ordinary sui cam
ronabili cognitonem euitant.
vn. ad. q. si qn co'tigit aliq de cli
cis a pfato epo ad tuam audiam
appllare. n an applone admittas.
q' ubi constitit eam ul' a grauamine
ul' in iusta co'dempnatone porre
ctam. alioqn ipm ad pdci epi au
diam remittas. ap. re. ei iudicio
pariturum. Idem.
Directe nob' tue litte demostrauit
q' cu in tua psma ca cuidam nupcialis
tractaret in q' psumi co'sanguinita
tis uinclm opponebat et psumi lris
ad se ap. nec applonem suam
pfixo imino fuit psecuta p' mod
eo renuntiante applonu q' fecerat
tu in cae cognitone pcedens de pe
re la testioia recepisti. vm quia
mulieris ~. psumi appllauit. po
stulas vtrum ad calclm suie pce
dere ualeas eodem. Rndeo g' q' licz
iuxta decretum latan. gcilij. p'g'
in imino psequnde applois statu
to. appllans suam. ap. no fuiat
psecutus aucte tua ulle possis uti
tn quiam appllauit cu sed' uina
et n licuit in ead' ca appllare scdo.
a iurdone tua se fecit exemptum
p'serti cum hic ad seqitone intio
nii q' e res fauorabilis intetio

iuri pcedat. Celestin' iij.
Preterea requisiti fuimus si quis iudex i
ptulit sniam in sempronio infra
xx. dies satisfecit de excoicatu uel
suspensum aut interdictum ee cognos
cat. ille in q fertur snia medio te
pe appellans ad diem statutum mi
nime satisfecit. utrum ille snia ta
li liget aut interpone appellonis
tutus existat. Videt aut nob qd
hmoi sniam appellonis obstaclm de
beat impedire. Idem.
Secundo requiris cum plib; articlis
in una comissione positis in uno
tm contingit appellone expsse
ueteri. utrum appello tenegt. sicut
aliis fuit appellatum in q talic
Rx. qr cum scdm beatum Gg. i ita
intentoi deseruiat. et h sit ista
intento ut de omib; articlis q
in comissione ponutr. iusticia su
um consequatur. ex tm in oib; ap
pllo intelligit iudicata. Sicut enim
intest interim ... ibeat pmo
aq scdo medio aut in fine cu sic
utrisq; iuris argumta nos docet
ea q in pncipio ad medium et ad
finem. Illa uo q in medio ad fi
nem atq; pncipium sepe referri
contingat. Idem.
Tertio uo postulas edocti et ij. co sul
t. t. Rx. qr cum aliqs iudice se ppo
nit hre suspectum suspitois cam
coram eod allegare tenet. s; ptes
in in aliquos no ualde remotos
couenant p eind iudicem debent
cogi coram quib; si cam suspitois ista
tamquam competentem plata n fuit
tunc deum auctte sua iudex utet. Qz
si coram ipsis ca suspitois plata
fuit cac cognitoi si sede tenebit
recusatus ipa no dicat q suspti
in nunq iudicel ee no delet. Idem
Nu sit defend appllo illius q adu
sarius de expoliatone post ap. le
gitime interpositam sibi fcam ptes
e in continenti conuince nos dubi
ta ptinos tuos consulendos. Rx.
q cum in eo puniend sit in quo
deliquit. qui ap. deferre neglexit
se bn fo reddidit appllonis indig
num. Idem. iij. illust regi francoru
ouit ille q nudi ignorat et j. ptca
medici sniam cardinalis n edidit
s; potius publicauit. nec fuit
ipius dictator s; uerius executor.
unde cum scd nis ab executorib; ap
ptari no possit ... forsan mod
excedent exercendo nos et in huic
sit hoc directis ad ipm cardinalem
appllonis obstaclm inhibe. apptr
ab eo interpone defend. de suspito
nis aut obiectu licet eum inito
e suspectum no fuisse credimus
no tm et si fuiss; pp apllone inpo
sitam ab eo desiste debuiss; ad qd
no ppo motu s; uro poci pcepto
processit. Idem
Sepe cotingit cu ad nram audiam
appllatur pp defcm ptis altius n;

psequi p ierusalem ydoneū ap ite
poitam psequitis. ul forsitā ex ma
litia ierusal' mandati pcuratoriū
occultantis litteras defaulti potant
terminari remaneant indecise cū
frequenter uni cōtio moueat cuius
ap nos pbōnes nātie n̄ existunt
rincidum ē tū qstio de leui posset
ptibus p̄sentibus cōpbari. unū licet ī
lat' ccil' fuit constitutū ut si quisq;
negōd aliquis applauit reo q appl'
latus fuat ueniente. q applla
uit uenire neglexit. cōpetentem
illi recōpensatōnem expensas
faciat. ut hoc saltem timore de
territus in grauamē alterius n̄ facile
quis applet. qr tū pp hoc qōnes
nichilō protegantur. presenti decreto
statuimus ut si hi applo ul' ē a iu
dice recepta ul' a pte fuit appro
bata. post t'minū applōi prefi
xum edicti p ēmptorium uires opti
neat. ita uidelic; ut extūc ī ab
sentem p iudē p ceditur. Ac si p
emptorie uocatus ad iudicium
extitisset. qr si forsitan in tēpore
puocatō maliciose recepta ul'
approbata n̄ fuit. tū cō stitit legiti
me puocatum. nichilō eā uigorē
uoluimus optinere. salius cōstitutō
nibus de puocantibus post snīam p
mulgatis. quibz. ap. suas p sequi
nō curantibus p' t'minū applōis
p sequendē p' tritum rata manet
snīa que fuat applōne suspēsa

Quicq; aūt cōtra citatōnem pēpto
riam posset absente p poni ad iu
ap. hi ualeat allegari. Si quis aūt
t'minū applōnis p ueniens. tāta
ta uitate litteras impetrauit. r tarea
impetratis. r penam cōtumacie n̄
euadat. hec aūt in litibus sij iudi
tus exercendis uolumus obsuari.

Ad hymonie r cannot. epis.
onstitut' in p̄snīa nr̄a archid. cla
roñ. nob expo suit. qr claroñ deca
natu uacante quidā canōici uo
ta sua in epm trāstulunt. r epc cū
quibzdā aliis ex p'lle cōsentientibz
in eund' archid. ei contulit deca
natum. xi. canonicis pri applan
tibz ne quis assumiet' p't cōsensū
oīum in decanū. cū elcōi ei. xxv. cā
p se tū epo medio consentirent.
scī marcelli pbr̄ card. tūc ap̄lice
se. le. p pcelillas trāsitum faceret
n̄ ut applōi intēpōte derogaret.
s; ut instructam trāsmitteret ad no
cām scī illidij r scī andree albibz
examinatōne delegauit ipius
r mandauit eisd' ut ptem cōdicē
tem elcōi decani citarent ad ipm
cōdicōnis sue cām in ei p̄snīa oste
sutam r ij. Intellcō g' p assertōne
card' qr sub ea forma fuat applla
tū ne sn̄ assensu oīum pcedet' in
elcōne decani r qr applantes
applōnem suam infra annū n̄
fuerant psecuti nec erat pp q'd
eis eēt bienniū indlgend' cū sic

bus infra tempus legitimum simpliciter
renunciantium ad sedem apostolicam declinarunt. sic
potuissent saltem semel procurato-
rem ydoneum destinasse. nec cum per-
emptorias exceptiones et eas (?) pre-
positas videamus sub silentio preteri-
re, cum si vobis constitit archidiaconum sancti (?)
episcopi ex quo nunc sponte resignasse
vel predictum episcopum processisse ad electionem
ipsius premissis predictis suis quibus ne
procederet in illa cessione voluntate
ex quo archidiaconus proponit esse actum
et sic decanatu silentium imponatis,
alioquin nominationem seu electionem tali-
ter factam de alio et quicquid fuit secutum
ex ipsa denuntietis irritum et inane.

Idem cancellario Meten.

Constitutis in presentia nostra decano sancti
Salvatoris et cantore Meten. et I. c.
Episcopus eorum intimavit quod sancti Salvato-
ris preposita die electionis presbitero per patrem et
filium et spiritum sanctum in virtute obediencie ac
sub anime periculo canonicos adiu-
ravit ut secundum deum et iuxta conscientiam su-
am unum eligerent de duobus in quos
pre ceteris videbantur oculos extendisse quem
scirent (?) et magis ydoneum reputarent.
decanus autem cum duobus diaconibus
et subdiaconibus tribus dictum cantorem
in prepositum nominavit. e contra-
rio ipse qui presbiterali officio fungitur
et custos cum scolastico et magistro H.
sacerdotibus levitis duobus et subdia-
conibus quinque de concordi elegerunt.
cum electionem tamen a maiori et sa-
niori parte capituli factam cum de persone
eius honestate constaret predictus episcopus
confirmavit et cum vellet donum et
investituram porrigere ut est moris,
decanus ad sedem apostolicam appellavit quod te
impotenciam dicti prepositi allegans
proponendo te in partibus illis quoad penitus
impotentem in quibus prepositure pos-
sessiones existunt. addens quod alia tibi
obiceret in presentia nostra que tunc in presentia
iudicis suspecti noluit explicare.
Nos igitur quod constitit evidenter illam
appellationem que fuit ex ipsa rationabilem
non fuisse aliam autem tunc non expressit
et si dixit idem decanus quod alia vellet
obicere coram nobis decrevimus tue
confirmationis effectum non debere per ea que
sunt proposita impediri. Si quid tamen
contra te non in modum exceptionis ad impe-
diendum electionis et confirmationis effectum
sed in modum denunciationis vel accusa-
tionis duxerit proponendum postquam pa-
cificam ipsi prepositure possessionem fueris
assecutus proponendi licentiam non
negamus. Idem Wigorn. episcopo.

Ex parte tua et I. presentium eorum pagina
est (?) quod cum extitisset honeste qui ad
presentiam delegatorum iudicum non potest
secure venire citatus vel cum quis
veniens ad illos iudices vos evoca-
ri contigit ad quorum presentiam
vobis periculosum est, ne liberi potius
appellare et si in litteris commissionis
appellationis fuit remedium interclusum
ut iudices vobis assignent locum

hdoneū et secur. Id' eps decano et
pcentori lideforden.
Significauit nob magr hospitalis
eboracē et ii. ptra caplm eboracen
ecclie quasdam litteras in quibus sigillo con
tinebatur sigillū capli ad causas
tm. cū aliud sigillū caplm illd' no
scatur hr̄e. quedam constituebat
auctore. Sz licet id' magr allega
uit q. occone illarū litterarum actor
nō debet admitti et iusti aduersis;
q aute quasdam litteras a nob ad a
lios iudices obtentarunt prius que
tus nō debuit p litteras positiones in
quib; nlla fiebat mētō de priorib;
conuenit. iudices tn hi exceptiones
admitte noluerit. pp q uoce ad
nos ap. emisit. Quo circa m. q
si uob cō stitit ob dcās causas eoz
aliquā ad nram fuisse audiam appl
latum reuocato in irritum quod
post ap. hr̄ nouitis ee tm. p. cen
et. etc. Id' magro. G. archid. et W.
normannio canonicis suessionen.
Significantib; T. et R. frib; nris fuit
applatum declaratū q cū int ipsos
ex vna pte et W. ex alta sr quada
terra coram iudicib; delegatis qo
uertetur. ipi cum plerisq hrent
ut tra illa sr quo uertebatur oste
deret eisd' auditib; postularunt
q cū ipi face denegarent ad no
stram audiam puocarunt. quo circa
m. q. si ita e. reuocato in statum
debitū si quid p applone hr̄ nouitis
attemptatum etc. Id' ab. cen. epo
et de luc. et de monte molli albib;.
Ex insinuatione prioris et canonicor
sce barbare nob innotuit q cū
int ipos ex una pte et W. cama
riū de tangar ex alta sup quadam
manio coram iudice ordinario qo
uertetur. et id' camar. ad nram au
diam applauit. applloi tamen
nō psequens dcs iudex q causam illi in
debatur foric p eo q quid' clicus
cuisdam luus dci camarii in eadem
ca fiat aduocatus. huic tnmū
applloni pfixit ut ad festū pifi
cationis utraq; p se eet. ab ap. pse
cutione recusa licet uob nō potuit
legem imponere ut eum redderet
infra dcm tnmu expedire. Cū et
scdm legitimas sanctiones lis que
in consistorio pricipis spat inferri
absq; dampno more intacta p
maneat donec pnam faciat in
troduci et a pcentib; dicitur iuxta
morem. Iudicem aūt inuitus ca
marii puenienis intuitu eorde
nec ipo usq; ad tnmu legitimū
expectato impetrit litteras et reces
sit. Quia nō fraus et dolus alicui
patrocinari nō debent m. q. si e. ita
ptib; conuocatis audiatis causam etc.
Id' roffen. et london. epis.
Bone memorie. o. de camia rectora
ecce de ferr. uiam uniuse carnis
ingressso abbas sci augustini cantu
arien. eid' ecce quam ad se asserit ptinere.

primo p quosdam monachos secundo
p seipsum possessionem ingressus ad
nos p lies uocem ap emisit ne
quis eum sr possessione ipsius ecclesie p sume
ret molestare Cumque aliquo diu
predictam ecclesiam pacifice possedisset
quidam laici cantuar dyoc ipsum
allevm et monachos de possessione i
ipsius ecclesie p uiolenciam eiecerunt
et j. Procurator uero archiepi proposuit ex
aduerso quod defuncto ecclesie archid tra
datur eius custodia immo archidi
qui fuerunt p tempora tam de iure com
quam de generali consuetudine tam in
illa ecclesia quam in aliis uniuersis eiusdem
dyoc hoc iure semper usi fuerunt
Preterea prefatus o. nomine archid
ecclesiam possedit eandem in pote quod
ei uicariam procurationem iure quique
sol nomine ecclesie singulis annis ex
soluebat et j. pmissis g diligenter
inspectis predictos allevm et monachos
in eum statum in quo tempore appellationis
facte ex uisibilibus et probabilibus causis
ad nos legitime interposite fuisse
noscuntur proprietatis plenitudinis
saluo iure decreuimus reducen
dos ac fructus medii temporis cens sui
mus prestari assignandos eisdem. De
sci augustini et sci georgii prioribus
ista filii j. et h. prioris et monachorum
cantuar ecclesie nuncii retulerunt quod
cum p cam que inter dictos priorem et monachos
et cantuar archiepum sr capella de la
mee uertebatur ab epis ad se ap m
terent idem archiepiscopus post ter arreptum
in eos excommunicationis sententiam promulgauit
Cum autem plus sit ad se ap sco
prouocare quam uobis et ipsis pro dictam
causam ad uos ec uenientibus illiga
ad se ap prouocatum as quod si est ita
dictos j. et h. denuncietis excommunicationis non te
neri. . dem epo helien.
Pastoralis officii diligentia et j. Cum
sit enim utriusque quam inhibetur ap in
rescripto frustratoria tamen inhibita
uideantur. Nos igitur attendentes quod p
ap frustratoriam et simo fuisset in
hibita negotium non debeat inhi
beri. Ideo quod quilibet prouocato intelli
remotum quam audire ei indulgetur
expresse. l; si appellat fuit grauatus
iniuste grauamen hi p superiorem potest
emendari. Vero in eo inscontineus quia ad
tempus p ap legitima ad iudicium suum
quo ad aliquem certum articulum exi
mitur potestate consuluisti nos u
ter si quis excommunicationis sententia innodatus
ante denunciationem ipsius ab ea tanquam
iniuste rationabiliter promulgata in eo
casu in quo ante sententiam appellationis
iure sit obtinuisset curauit prouoca
re eo quod p ap interpositam excommunica
tus uidetur iure dd contumasse ipse
denunciare possit eundem et ad tempus
ecclesiasticis beneficiis licite spoliare
Nos itaque uero quod cum executionem
excommunicationis secum trahat et excommunicatus
p denunciationem amplius non ligetur
ipsum excommunicatum denunciare potest.

ut ab aliis eum et ecclesiam illi puentus
ecclesiastici in toto subtraherent. cui ecclesie
communio denegatur. I d' eps. pisien.
sollicitudinem pastoralis officii et ij. sa
ne cum sicut recepimus duobus coram
suo epo litigantibus alter eorum ad se
ap. appellasset. eps appellantem repu
tans contumacem ipsum excoicationis sum
clo innodauit qui coram
de epo sibi petiit iusticiam exhiberi
asserens q post appellationem sime
ad nos interpositam ipsum excoicauerat. ut petens se ad eum statum
in quo fuiat ap. tempore a metropol' re
duci denunciari uidelicet absolu
tum adiciens etiam q appellationi non re
nunciabat obiecte sed psequi uo
lebat eandem et ij. flos g. inq. t. t.
R. q sicut metropol' de ap. ad
nos interposita cognoscere omnio non ua
let sic neque de hiis que post appella
nem fuiant innouata. dummodo
de aliis cognosci non possit nisi de
appellatione prius cognoscatur uel de
hiis que appellationis causam contingere
In quo casu si metropol' ad cogno
scendum preter suas interpositione forte p
sumpserit eps possit ad appellationis
beneficium conuolare. scilicet ad offim
eius qui ap. decognitur est prouenie
prudenter corrige que contra ipsam inue
nit attemptata. sicut notorium
existeret q mandatum epi indiscre
tum fuiat uel iniustum cui non tenebatur
subditus obire ac consequentia ei h
quatenus euidenter subditum legitime
prouocasse. potest archiepc audientie me
tropol' declarare subditum iurô
nabiliter anathematis errasse. nunc
ne peruisum. Cum autem erroneatus
qui appellauiat uiterius prescripta formam
coram archiepo deponit contra epm quo
nem metropol' ad cognoscendum
de causa potest interponere preter suas causam
ille prosecutioni appellationis renuncia
re tacite uideatur. sed si in illo nisi forte
appellationem se uelle prosequi protestetur
non est tamen quia ad ista petens ut sibi
contrarius audiendus. d' epo et canto
ri trecen.
Pastoralis. fil. dec. autissiodoren. ac ma
gistro R. autissiodoren. epi p'catore
nunc a prima constitutis id ma
gistrum proposuit et c. qd decessor eps prebendam do
mi dei in qua dispositione plenaria
optinere dinoscitur de cetere faceret in
clusi mancipatum pro eo q bona que
eidem domi que fuerunt subtraxerat re
stituere detractabat. propter q etiam ab eod
epo fuiat excoicationis uinclo innodatus
et super dictis decanus epm monuisset
ut ei restitueret uel saltem reddere
prebendam memoratum que ad iurisdictionem
suam spectare fuerunt asserebat
eps metuens ne decanus aliquid in suum
preiudicium attemptaret se ac
suos statum ecclesie ac ciuitatis prose
cutioni metropol' supponens ad eius
audientiam appellauit. Verum decanus
post modicum temporis uitadium hiis preuul'

gauit· ut epo uel ciuitate p̃sente
a diuinis in altisiodoren̄ eccl̄a ces
saret· postmod' uo cu die appllo
nis p̃fixo ꝯparuissent· p̃tes coram
officiali curie senon̄· decan̄ alle
gans q· ap· ab ipo epo interposite
so n̄ diutat defend'· quin p̃bri sup̃
dc̄i adhuc in uinclis tenebat ad
nos uocem appllonis emisit· of
ficial' aut̄ iudicauit iniuste inter
dc̄m a decano p· ap· epi p̃mulgat
ꝛ s· Quia uo id' epc diuisos modo'
explsit· sed in quos decan̄ pat' fuit
sr cautone p̃bui iusticiam exhi
bere ad metropol' se appllant decan̄
n̄ potuit p̃ h ferre snīam interdi
ꝛ io snīam ipm ab eo post· ap· le
gitime p̃mulgatam n̄ ritam de
creuimꝰ ꝛ inane no· obstante
q decan̄ ad excusatōe̅ qi nar
rando ꝓposuit q p̃uiqin epc appl'
lass; snīam tulat cui offm̄ ad
tps durat suspendend' cu interim
applo interposita p̃cede n̄ debuit
ad snīam exequendam officiale p
cessium qui p· ap· hi snīam inter
dc̄i iritam ꝛ inane decreuit te
mariu iudicantes cu· ap· ad nos
int'posita nich debuit innouari
p̃terea licet excōis snīa i decan̄
p epm p̃mulgata rite lata p̃ma
facie uideatur· cu p dcm officiale
eet p̃hibitu ne seruaret i eccl̄a
int'dcm ꝛ decani ne celebrarent
in eccl̄a p̃hibendo diuini uide'

offm̄ p̃ti repbare q tu· p· ap· ad
nos int'positam ex p̃te decani cu
ꝛ official' diutat defend'· appllosq
cedendo n̄ solum p̃ncipale nego
cium s; accessoria ꝛ ad iniri refe
rauit eximium eand' snīam post
ap· hi p̃mulgatam decreuimus
iurib; caruisse· dem licz eē epc
p̃ applonem p̃ectum de q sibi p
official' lr̄as innotuerat· decan̄
denūciauit euitand' senon̄· tu
canonicos qui sauiori ducti co
silio ꝯiurarent eid' in· ap· ad nos
interpōite mag' qm̄ denūciatōi
ab arce· fōre deferrent interpa
ntes iudicam. D' mediolan̄ epo
t iniuin p̃deat de iuditi di iudicaui
ꝛ j· judicib; eum dedimi i manda
tis ut· si p' sedm mandatu p qd'
to cause cognitōne negotij ad
iniri iudicati reuocauimꝰ tradi
tonem sigilli dco· h· a te cognos
cerent eē· firmam eam deteneret
irritam ꝛ inanem inhibentes
illi ne quolib; eo uti p̃sumeret
cum plus sit eo· pon· ad se· ap·
aliq' euocare negotiu q' ad eu
sr aliquo negō pruocare. D'
Calbi· sci felicis ꝛ b· canon̄· bonon̄
ꝯlatc nob' uire litte ꝯtinebant
p cu quid' iudices quib; ca· que
inter sambri ꝛ iuuocan plebes
uertebatur fuat ab· ap· se com
missa p plebe sambri snīam
p̃tulissent· ꝛ a p̃curatore pleb'

de riuo cor. ad nos fuit sn̄ initio
appellatum nec delatum· ap· tum
nec ad presentationem ipsi tum inis
a iudicibus prius assignat· pleta
ri de sanctibus sr obseruatione p dce
sñie sicut rõnabilr lata erat·
uras ad nos littas z alia psanat
commissionis litteras a nob sr infir
manda eadem postmodum ad alios iu
dices impetrauit· ulla in postio
ribus litteris de prioribus hita mentione
v sim dubitatione reuocato an
posteriores iudices· uel uos de illa
debeatis cognoscere nos sr hoc
consulere uoluistis· zj· licet q appllã
ti legitime a snīa indulgeatur
annus a lege aut a iure cū bi
ennium ad· ap· interpositam prosequ
dam quae tm̄ hi tinui pot restringi
n̄ solum a puocante· vm z a iu
dice a quo snīa puocat· anim io
sit constitutum non ut tinui ipe p
uenire nō possit· s; ne ualeat
prorogari credimus distinguend
in quo casu litt impetrent· z q d
quũ certus termi ab appellante l
iudice appellōi p figitur p sequē
de si eo tacito appellat litteras ipe
trauat· hi litte tamq tanta in
tate subrepte· optinere n̄ debēt
aliquã firmitatem· Si uo n̄ sit aliqs
terminus a iudice ul appellante p
fixus p sa appellatã infra terminũ
constitutũ a lege dũ m̄ uinnũ n̄
pauerat· u· appellante commissi

one impetrata supplantet· commissi
onis litteras potuit impetrare quas auctē
in ap· cā legitime pcedatur· ita
q si appellans noluit in cā pcede
oportebit eum age coram iudice
sic obtento· u possit eū legitime
vexare· q si age noluit appellat
post iudicio psequi cām ipm mane
sisenciat· ubi ex dilatione iminie
guam· Superior q; uidet si dilatiõe
pielm immie· pot z d; neutro p
sequente appellōi occurre u pielm
eueniet· puta si a snīa lata sr co
firmatione alicuius ela fuit puoca
tur z utq; p suelit z ad annũ p se
cutionem· ap· differre pot uterq; i
mo d; superior uidet ad q fuit ap
pllatum termim n̄ puidemodari
ne grege diutico diu desit cã pasto
ris. Ex hius q consultatōi ure no in
uise ee· rescriptum qr p posteriores nō de
rogat p prioribus legitime impetratas
p quas ad confirmandam snīam ul z
infirmandã· p uia potĩone pro
ter nuas litt as req sitt | cedi· Ed
uim· si post latam snīam ul saltē
post depositiones testiũ publicatas
fuit ad se ap· appellatũ· hi u qui
sr hoc delegantur a nob si attã
ptiũ eoz se noluit consptib; pre
sentare cām sibi delegatam iu
dicari possunt· tales lo tim mare
siosq consultatōi tue tali· rñ q d
cū lis sit sr eod nego coram p̄mis
iudicib; legitime contestata pote

runt iudices delegati eo quod conveniuntur saepe per contumaciam absentiam tamen eis de meritis causae liquebit commissum sibi negotium diffinire. Idem in concilio generali.

[U]t debitus honor deferatur iudicibus et litigatoribus consulatur super laboribus et expensis statuimus ut si quis coram aliquo ordinario iudice convenerit adversarium ille autem ante sententiam ad superiorem iudicem absque rationabili causa provocaverit sed coram illo iustitiam suam prosequatur non obstante si dicat quod ad superiorem iudicem nuntium destinaverit aut litteras impetraverit ab eodem priusquam delegato fuerint assignate. Cum autem ex rationabili causa putaverit appellandum coram eodem iudice causa probabili appellationis exposita tali videlicet quae si foret probata deberet legitima reputari superior de appellatione cognoscat et si minus rationabiliter eum appellasse constiterit illum ad inferiorem remittat et in expensis alteri parti condempnet alioquin ipse procedat salvis constitutionibus de maioribus causis ad sedem apostolicam referendis. Idem eodem.

[C]um cessante causa cesset effectus statuimus ut sive iudex ordinarius sive delegatus aliquem commonendo vel interloquendo protulerit quo executioni mandato alter litigantium gravaretur et sano usus consilio ab huiusmodi interlocutionis vel comminationis effectu destiterit libere in causae cognitione procedat non obstante si a tali comminatione vel interlocutione fuerit appellatum dummodo non sit expressa legitima causa suspicionis ne processus negotii frivolis occasionibus retardetur. Idem in eodem.

[C]um speciali prohibitione sit provisum ne quis in aliquem excommunicationis sententiam nisi competenti commonitione praemissa promulgare praesumat volentes etiam providere ne forte commonitus frustratorie recusationis vel appellationis obtentu monentis possit declinare examen statuimus ut si allegaverit se iudicem habere suspectum coram eodem causam iustae suspicionis assignet et ipse cum adversario vel si forte adversarium non habeat cum iudice arbitros communiter eligat aut si forte convenire non possint absque malitia ipse unum et ille alium eligat qui de suspicionis causa cognoscant et si nequiverint in unam concordare sententiam advocent tertium ut quod duo ex ipsis decreverint robur optineat firmitatis. Sciant quoque se ad id fideliter exequendum ex iniuncto a nobis in virtute obedientiae sub attestatione divini iudicii districto praecepto teneri. Causa vero suspicionis legitima coram ipsis infra competentem terminum non probata sua iurisdictione iudex utatur. Ac ipsa probata legitime de recusatoris assensu personae idoneae committat negotium recusatus vel ad superiorem transmittat ut in [illegible] ipse procedat

dat. sed q fuit pcedend. porro co
monito ad ap. dutum ouolante.
si ei excessus euidentiam rei l ipi
confessione aut alio m legitimo
fuit manifest cu applois reme
diu no sit ad defensione iniqtat
s; ad psidium inocentie institut
ne e puocatoi hui defend excessuq;
dubio existente ne friuole ap. dif
fugio applians iudicis pcessu im
pediat coram eod pbabilem cam
applonis exponat talem videlz
q si foret pbata deberet legitima re
putari z tunc si hujent adusariu
infra tminu scdm locoru distacia
z tpis qualitate naturam nego
cii ab eod iudice modand. appl
lonis causam psequat cui si psequ
n curauit extunc ipe iudex applo
ne no obstante pcedat nullo aut
adusario opente cu iudex ex
suo pcedat offo applois causa co
ram supiore pbata. supior sue
iurisdonis offm exequit. Vez si applans
in eius pbtone defecit ad eum a q
ipm maliciose applasse ostit
remittat. Cetm has duas costitu
tones pmissas uolum ad elaces
extendi q suas obseruancias spe
ciales. Honorius iij. decano cancel
lario z cantori lincolnien.

Cum causam q int albem z fres de ual
le sci iohis ex pte una z priorem z
canonicos de nouo loco ex altera
sr eccam holy sen. iuxt R. sci agli
diac. card ominisimi auditorem z ij.
pcuratoi p dcor priors z canonicor
pposuit q cum coram subdelega
tis iudicum delegator induciar
ad ppronend exceptones dilatorias
petiiss; quia ipius duct serrore
pcedit q eccam de nouo loco de
qua erat qo p xl annos z aplius
pacifice possederat licz ipe eadem
die aduocati errorem corrigens
ipius pensionem q sue petitoi
odie uidebatur ne p eam aliq
sibi posse p iudiciu generare p eo
q an litis ctestatone sunt
exceptones dilatorie pponende
coram eisd iudicib reuocauit
iudices tm p hs pensione errone
am aduocati lite ctt. fore crede
tes ad receptionem testiu pcess
altius pcesserunt z j. cu q si di
cti prior z canonici legitime pba
uint q p pcuratorem ipoui
eod die aduocati pensio extitit
reuocata quia sic p consequens
lite ctt no fuit ulq delegati te
stes receptos a subdelegatis. s
delegator suor approbauint
cu no n delegatus a pncipe cam
alii ualeat delegare quicq ab
ipis p applonem eoz fcm e. du
modo h in applone ipa fuit ex
pssa: nouitis irritum z inane.
d decano z thesaurario z p
sci petri [illegible]
dilco filio G. capellano nro. d. pbro.

ꝛ I. capli salamantī ꝑcuratori
a nob auditore concesso ꝑcura-
tor capli ꝓposuit coram eo q cū
dcs pbr sup receptōne sua in sa
lamant ecca executorias a no
b ad archid ciuitaten ꝛ collegii
eius litīas impetrasset; corā eis
fuit ex pte capli allegatū q cū
iusta sit ecca certus nūs canoi
cor iuramto firmat de q i lris
ad eos directis mētō nō fiebat
ꝑ eas n debebant ꝯ ipos ꝑcede
ꝛ ne aliter facerent fuit ad mām
audiā [illegible] appellatum ꝛ c. Cum
g ꝛ sup confessione pbri fratrum
coram auditore pdcō constitit
salamantina ecclam hre ctū
nūm canonicor iuramto fir-
matū ꝛ hi exceptōne corā exe
cutorib fuisse ꝓpositam ꝛ q ap
plsatum extitit ab eisd q ea
nō constitit q ipi exceptōne
hi n admissam aliam ue le
gitimā fuit appellatū. m. q.
si nob constitit pfatā exceptō
nem de certo canonicor nūo iu
ramto firmato ul alias excep
tōnes legitimas fuisse ꝓpositas
coram ipis executorib nec ad
missas ac idō ꝑtem capli appl
lasse: ipor executor pcessum
decnūcietis irritum ꝛ inanem.
Ro. s. andree archid ꝛ magro
I. canonico de mikelden
icholao militi ac fri e. mona

cho monastij scē marie. scī ad anu
diac card concessum auditorem
in causa qua cum dcs mōadz
n n ad impetrand ꝛ ꝯdicendu
ꝑcurator fuit institut supplica
uit hūilr idem miles ut ꝯt ipsi
tam ꝗ ꝯtumaces ꝑcede deberem
ꝛ I. m. q. si uob constitit dictos
abbem ꝛ cōuentum appllōis
sue terminū pfixisse ei ad ꝑ seq
dam eand sufficientē ꝑcurato
rem n misisse memorato mi
liti ipm pbilit ꝑsequente ipos ad
restituendas expensas a tpr ap
pllōis fcās eid militi cōdem
pnetis. [illegible] d epō [illegible] mātinen
ꝛ p. canonico tuscanen.
Sua nob R. tutor filior qnda
b. ciuis tuscan ꝑ petitōne mōstr
auit q cū [illegible] int ipm ex pte una
ꝛ f. p se [illegible] ac p tutorem qnd
filii b. ex alta sup qdam pecunie
summa coram iudice tuscan qō
uitetur id diffinitiua p eod. R.
sniam ꝓmulgauit q bis fuit p
iudices delegatos a se ap ꝯfir
mata ꝛ I. M. ꝑ s alta q semel et
itm appllauerat tcio uoce applo
nis ad nos emittens ꝑ ꝛ ei colle
ge cognitōne ipi snie a nobis
optinuit delegari ꝛ I. cuiq R.
scē m. in cosmind diac. card. sr
applsone tcio ad nos emissa uiz
pti a nob datus auditor in lo
cutus fuit illos n potuisse dcie

ticio appellare nos p(re)d(i)c(t)o p(ri)ori et ei(us) colleg(is)
dedimus in mandatis ut in negocio
ipso nequaq(uam) p(ro)cedere attemptarent. Id(em)
magistro G. archid(iacono) et officiali remonic.
Cum fil(ii) prior et convent(us) de lacu rubeo
tr(ans)missa nob(is) petitione monstrarunt
et i(nfra). Ex p(ar)te eciam d(i)c(t)or(um) prioris et convent(us)
fuit excipiendo p(ro)positum q(uod) cum
omisso d(omi)no oceliano ep(iscop)o fuisset ad
archiep(iscopu)m appellatum ad q(uem) g(ra)datim
fuerat appellandu(m) in causa ipsa de iure p(ro)-
cedere no(n) debebat. s(ed) q(uia) officialis
archiep(iscop)i h(uius)modi exceptionem admittere
denegabat. ipsi ad n(ost)ram audienciam
appellarunt et i(nfra). Dat(um) ce(te)ra. ca(pitulum) q(uia) sunt
qui in appellationem eius latas in eos s(ente)n-
tias p(ro)ferunt non verentes. [illegible] Greg(orius) IX
magistro scolar(um) h. et G. de rup(e) ca-
nonicis s(an)c(t)i audomari morinen(sis) dy(ocesis).
Ex p(ar)te m(ulieris) d(omi)ne de colebi | O(ri)-
nob(is) oblata q(ue)rela q(uod) cum nobilis
mulier d(omi)na de lebron s(uper) quib(us)d(am)
reb(us) ip(s)am nomine filior(um) suor(um)
coram iudicib(us) auctoritate n(ost)ra traxisset
in causa eade(m) in iudicium eor(um) excipi
fecit p(re)fatam q(uod) cum res de quib(us) in
iudicio agebatur et p(re)d(i)c(t)i filii eius
sub potestate ac tutela ip(s)i(us) mi-
nime p(er)manerent cum iam ad s(e)c(un)da
vota transisset. Sup(er) h(uius)modi eciam re-
nelur(?) ip(s)or(um) no(m)i(n)e quor(um) inter-
esse desiderant respondere. s(ed) q(uia) d(i)c(t)i iudices
hac exceptione neglecta nichilo-
ad h(uius)modi compellebant eandem. ip(s)a s(ente)n-
cias se gravari n(ost)ram audienciam ap-

pellavit. Ideoq(ue) ca(pitulum) q(uia) si est ita revo-
cato in irritum quicq(ui)d p(ost) appellatio-
nem h(uius)modi inveneritis attemptatum
audiatis h(ic) inde p(ro)posita et c(etera).
Id(em) magistro et fratrib(us) domi(us) monte(?)
hanas(?) et i(nfra). P(rese)ntea hospitalarius(?)
ignorantib(us) et n(on) facta eis copia de
inquisitionis p(ro)cessu ad nos relato-
nem transmisisse nos(?) cum inter
legitimas (ra)tiones q(uas) h(ab)ent relatio-
rum se videt quib(us) p(re)valet? illico li-
tigatorib(us) ap(u)d acta consultationis
exemplum edere teneat. [illegible] O(re) ar-
ep(iscop)o et archid(iacono) et G. canonico turon(ensi).
Significante aurel(ianensi) ep(iscop)o novitis nos
accepisse q(uod) cum decanu(m) et cap(itu)l(u)m
magd(eburgense?) ip(su)m sup(er) eo q(uod) dicebant
alibi q(uam) in stallis decani et capit(u)li
p(re)d(i)c(t)or(um) carnifices carnes vende-
re no(n) debere coram iudicib(us) auctoritate
ap(ostolica) convenissent. petentib(us) tand(em)
decano et cap(itu)lo nominatis iudi-
cum officium implorando ut cum idem
ep(iscop)us p(ost) citationem carnes in stallis
aliis vendi fecisset q(uod) p(er) eum fact(u)m
[illegible] sit h(oc) in statum p(ri)stinu(m)
[illegible]vocaretur. p(ro) p(ar)te ip(s)i(us) fuit p(ro)-
positum q(uod) cum lis p(ro)serunt(?) no(n) fu-
isset sup(er) negocio contestata locum im-
ploratio h(uius)modi n(on) habebat. adiciens
q(uod) cum de consensu partium cora(m) d(i)c(t)is
iudicib(us) ad litigand(um) s(uper) ip(s)o negocio
certus dies statutus fuisset et q(uo)d tum
ad illam diem solutum fuisset iu-
dicium eor(um)d(em) p(re)veniente diem ip(su)m

ac audire partem adversam in tali i-
ploratione absque consensu partium non
debebant: et ipse super hijs non audiebat
eundem: interim audientiam appellavit
et licet procuratorem suum infra an-
num ad hanc appellationem misit prosequen-
dam quia tamen dictus procurator ut credit
convenit contra inhibitionem ipsi epi-
scopi factam sit hoc ad quod iudices certa-
tione suspectos litteras impetravit
dictus episcopus uti voluit litteris sic obten-
tis petens non obstante lapsu anni
ad prosecutionem appellationis admit-
ti. Respondemus. quod si de inhibitione hu-
iusmodi casus ap. vel eorum alter con-
stiterit revocato in irritum et cetera.
usque ad attemptatum in eiusdem
negotio iuxta priorem continentiam
litterarum. Idem.
Si post interpositam appellationem ex causa probabili
non sufficit appellanti probare quod ex
causa huiusmodi provocavit sicut etiam tamen doceat
esse veram non hoc se offensus probatum
non fuerit admissus. eius quoque primum
sine ordine recipiatur ap. et a iudice
nec ab adversario appellatore super
prosecutione appellationis procura-
torem ad impetrandum et contradicendum
constitutum litteras impetrare liceat
prelata per se vel per procuratorem videlicet de-
nuntiam iudicium super hoc. Ap. se-
ap. recepta sit. Preterea. Ille denique qui
vocem appellationis emisit cui non
est aliter cognitio delegata ad peti-
tionem eiusdem ad eum a quo provoca-

vit de iure remittitur contradictione par-
tis adverse non obstante in legitime
expensis adversario quas eum propter hoc
fecisse constiterit condempnandus.
Sane pro aliquo probare gravamen
propterea dixerit appellans et parte adver-
sa se contumaciter absentante post
eum super hoc lite non contestata procedi
licet non videtur litis contestatio facta fuerit
in ipso appellationis articulo vel principa-
li negotio quia tamen in hoc casu inquirat
prioris iudicis principaliter inquirat
non est rigor iuris ex quo sequi posset
causae plenitas requirenda. Idem.
Inquisitioni tue taliter respondemus. quod quamvis
clausula per quam tollitur ap. remedi-
um in medio ponitur litterarum si tamen
plura negotia se invicem contingen-
tia pervia tamen complectitur non sorte
in fine litterarum predicta clausula interpo-
na singula pertinere consequenter nature. Idem.
Si vero solus ad apostolicam sedem pro-
vocaverit illi victoria tue sententiae
suffragatur si communiter interesset idemque
negotium et eadem causa defensionis consi-
stat. Idem.
Si iustus metus quem appellans se
excusat ad appellationis reputatur
terminum convolasse dummodo infra tempus
quo licite provocatur coram iudice a
quo appellasse voluerat vel si habere
ipsius copiam nequiverit in presentia
bonorum virorum contestatione scripta
proposita causas appellationis duxerit expri-
mendas. Idem Albiensi episcopo.

de pegrinante
de confir̄ xxx
utili ut inutili

Conquerente .J. p̄b̄ro.
intellexim̄ .J. licet enī id̄ p̄b̄r res su
as et ecc̄e sue in protectōne recepi po
suerit qm̄ ad nos accessit: cum hiis
qui accedunt ad p̄sn̄tiam nr̄am
cum reb3 eor̄ debeant ēē sub ap̄
protectōne securi: cū q. quicquid eid̄
p̄b̄ro post iter arreptum ad nos
veniendi subtractum ē ul' ablatū
sibi restitui faciatis. Alex. iii. ep̄o
Exonien.
Si quis rei litigiose confirmatōnē
impetrauit: ap̄ se nō min' inde
pot de cā cognoscē et eam fine de
bito terminare. S; si rem tunc pa
fice possidebat cum inde confirma
tonem optinuit: nō ē litterā iudi
ci: de qōne p̄ea exorta decidē aut
eam diffinire absq; ap̄ se man
dato. J. d. Wigornien ep̄o
De confirmatōnib3 aūt. ro. p̄s. no
luim' te certe: q3 confirmat ii nouū ap̄
se p̄cedat mandatū aut certum
sit q3 sint p falsi suggestionem
elicite nō ē aliquatenus iudicand'
Celestin' iii.
Bone memorie .A. canōic' in p̄po
suit: sn̄iam a delegatis iudicib3
platam fuisse et infra decimū
diem ille q̄ q. sn̄iatū fuāt ab il
la sn̄ia appellauit: judices tn̄ nō
sn̄iam executōi mandarit. Cete
rū appellans iter se statim ad ap̄
se arrepto: litt̄as de retractando
sn̄iam impetrauit. Adūsari aūt
ipsius cautē p̄ueniens cōfirmatōis
p̄uilegiū sine rescriptum sibi ac
asseruit in quo ull'a de sn̄ia ap
pellone mētō h̄ebat. Itaq; requi
sti q̄ quib3 litteris p̄iudiciū faciat
rō. Et q. posteriores debent priorib3
p̄iudicium gn̄are. Vn̄ si dicat
in illis litteris ūitati et iusticie pre
iudicantib3 ul' sub alia forma
ul' lor̄ dum nō in dicetur de litteris
confirmatōnis exp̄sse diminuit
q3 p̄mie tam diu sui debent hē
re uigorem donec de uiq̄ sn̄ia co
gnitō plenior habeat. Inno. iii.
decano Juddebrun.
Cum dilec' in xp̄o filie abbissa et
sorores ecc̄e de gardeuen sua cupe
rent p̄uilia renouari: ipp uia
discrimina. iiij. ep̄is et albib3 co
ciderem ut ea inspicerent diligent'
et tenorem ip̄or fideli' transcribentes
sub sigillis suis nob' remitterent.
duxim' iniungend'. et J. Vos et
tam legato quā suo sigillo ipō
ea nr̄o fecit conspectui p̄sentari.
Q̄ inquisitorib3 ipsis fidem debitā
adhibentes licet nō uidemus
q̄re n̄ debent ead p̄uilia inoua
ri. q3 tn̄. C. maioris ecc̄e et J. sc̄e
crucis canonici opposuerunt.
Hij idem ecc̄am n̄ possone sb
iectōnis ip̄i monasterij. p. c. e̅ nos
et amplius ecc̄e de p̄uilia ipū ut
nō duxim' uis inouanda. vnde
iudicib3 dedim' in mandatis ut

ad locum ydoneum accedentes cita
tis qui fuerint evocandi inquireret
fr. huius diligentius veritatem a quibus
pres. hyldesemensis ecclesie ad se. ap. ap
pellavit. Super autem renovando privilegio pe
tiit abbas ipse. quod tamen delevimus privilegia
ecclesie sue renovare. Ex adverso vero
fuit postulatum ut eamdem ipsum dis
trictius iuris communitate dignaremur quod
testes reciperent quos idem privilegia mo
nasterii et ad probandam prescriptionem le
gitimam inducere proponebant. Nos
igitur attendentes quod iure sit civili in
statutum ut qui privilegium celsum for
midat veteri vitiis occultis et planum
di copia fortuitis casibus sibi habet
et lite non contestata valitudina
rii et alii de quibus ex aliqua ratione abi
li causa timetur ad testimonium ad
mittantur eiusdem equitatis similitudine
provocati. per dicta privilegia que iam
nimia vetustate consumpta erant
fuerint et in papyro conscripta.
duximus renovanda. nolentes
quod ex innovatione huiusmodi novum in mo
nasterio acquiratur. sed antiquum si
quod habet per innovationem privilegii con
servetur. Quia vero per statum mona
sterii ad idem pertinet. ap. se. pro privil.
pro non pertinere monstratur ne ius
ecclesie ro. remaneat indefensum
eandem abbatiam pertinentem ipsius
duximus statuendum ut cum ad ius
ecclesie ro. possessiones et iura non cente
naria auctat prescriptio. ipsa sup

hoc et aliis vice nostra pariter que
coram te fuerint inaudito partem
da. solennes quod de statu eiusdem
monasterii diutius dubitetur. ad
quem locum tutum et congruos eligens
recipias testes quos ad prescriptionem
probandam hyldesemensis ecclesia vel
ad interruptionem ostendendam ceno
bium duxerit producendos. et si le
gitimam prescriptionem probaverit
ut intendit. nisi probata fuerit in
terruptio ex adverso subiectionem ipsius
monasterii adiudices episcopo memo
rato cum constiterit eum in sua dyoc.
constitutum privilegii quod monasterio in
novari fecimus non obstante. alio
quin eisdem super hoc perpetuum imponens
silentium monasterium predictum
pretia libertate gaudere nostro sibi
privilegio resignato. Ad. episcopo et pre
posito uticensi.

Dudum tam audientiam proposito venera
bilis ecclesie significante pervenit quod quidam
canonici remanserint ecclesie a nob.
tibus confirmationis sue. ad iniunctis
tionibus suis optinere salvari re
ligionis sue conditione supplicat.
Cumque rationibus personis significaverunt
ap. se aliquas personaliter confirmare
ad. quas confirmationes quas ab ipsis
canonicis cum rationes existant
novitatis tali imperium dextere
tis veritas et manet. Per eidem
porrecta nob. ex parte tua petitio
continebat quod presules ex religiosis

qui p̃oratib; ul' aliis administratio-
nib; p̃fuit a nob' sr ipis q̃ adiun-
ximus possidendis confirmatoris litteras se
asserit impetrasse et c. Cum g a cancellaria
nostra n credamus hui litteras emanasse
m. q. illos qui tales litteras exhibuerunt
in quib; p̃orat' ul' administrationes
tamq religiosis cōfirmant' eosdē
p intimas tamq falsitatis auctores si
u mei n sit mito religionis ...
illas tamq tacita ueritate surreptas
decidi n ualere. Dat nobis in uiro ma-
cho decima.

Ut rummata est q ut int' te ac
dilectos filios capitulum sr ecclesie ... sa
angli pendens arbitrii q in-
cedo labmi dicebat sr eod' ne go
pmulgasse cōtra formam iuris et apmisi
fuisse dictarum. Vn n obstante con-
firmatione c. pr. p. n. q confirmauit
illud sicut p uide latius sulat et ab
utraq; receptum decreuimus ipm ir-
ritum et inane. Honorio iii. Illustri re-
gi baronibus militibus et aliis hominibus
uenerables fres ni archiepi ... cyp
rionensis et suffraganei eius trans-
missa nob petitione monstrarunt q
int' ipos et uos sr quib; decimis
mediante allum cpo tc legato
amicabilis cōpo interuenit expsse
adiecto q sponte uel auctē ap ea
confirmari cōtinget statim deberet
executioni mandari. Vn lic; sit p
nos cōfirmata et ad maiorem rei
euidentiam litteras confirmatoris tenor

cōposicionis inserer...
seruare occasione...
dentes tn ex eo...
confirmationis su...
ne p̃cedit cum...
s. sicut sine p...
in eius litteris c...
si p̃missis uer...
nem eaud' adimple curetis. H
minusis abbatib; et platis ac que
tib; et clericis in constantinopol' dy
oc constitutis.
Sua nob' patriarcha constantinopol'
conquestione monstrauit q cum
quid' uestrum sumptes occasionem ex
eo q. J. pbr cardinal tunc legat'
quib;d aliis ecclesiis et clericis i spualib;
et tempalib; contulit indulgentia
cord' ipi patriarche obedire cessa-
ssent et ei de iurib; patriarchalib;
respondē. in sue psumptionis aditu-
rum inducentes. confirmationes
collationum hui a se. ap. impetratas
Cum g nolumus iura q dyocesanis
debent' p collationes siue confirmatio-
nes p̃dictas minui siue ledi. ... q.
occasione hui nō obstante ipi patriar-
che reuerentiam et obedientiam exi-
bere curetis. eid' de iusticiis suis
integre respondere.

[illegible]

[illegible]

...atur ...
... laici ...
... altare ...
... in sacra ...
... missa celebrat
... are vel sedeant
... icos non presumat
... pars illa que
cancell' ab altari dividit tantum
psallentibus pateat clericis. ad orā-
dum vero et cōicand' laicis et feminis sic-
ut mos est pateant sc̄a sc̄or. Ex c. pict.
... arma portantes et usurarii
exco͞icent. Ex c. gall' maticen.
Ut quisque presb' qui plebem regit
clericum h̄eat qui secum cantet
et epl̄am et lectōnem legat et q͞
possit scolas tenere et admonere
suos parochianos ut filios suos
ad fidem discendam mittant
ad ecclesiam quos ipse cum omni castita-
te erudiat. Gregor.
Si quis cl'ic' comam relaxaverit an-
athema sit. Ex c. gall' cartagen.
Clericus neque comam nutriat neque
barbam. Ex c. gall' thiburien.
Si clericus sub tonsura dimissa uxore
acceperit quamdiu sit sui gradus nec
monasterio a parentibus traditus
uxorem ymitat h̄re et vitam ...
deatur nec in vita sua uxorem
suam dimittere audeat. Alex' ca-
tuar' archiep̄o.
Clericis et clerici qui comam nutriunt
et inviti a suis archid' tondeant.
Id'
Monasteria scimoniatum. Id' in
si quisque cl'ic' sit manifeste ... lat
et ronabili cā frequentare p̄sumpse-
rit per episcopum arceat et sin desiteri
ab officio eccastico reddat imunis
si laici excōi subdant et a cetu
fidelium fiant penitus alieni.
Gregorius non.
Cum ut ait sapiens et j statutum
ut facultatibus ecclesiarum viiare pro
uenientibus et expensis diligenter in-
spectis certum in eis ualeant in-
ponere numerum clericorum et statuere ut
tota eorum ueniant in ecclesie in una
domo uescantur atque sub uno te-
cto dormiant et quiescant. Si qui
uero contradictores extiterint liceat vob
sit per suspensionem officii et beneficii
aut grauiori et pena si opus fuit ad
hanc obseruantiam eos app. com-
pellere nō obstante. Indul-
gem et si quis eorum qui simul viuunt
per manum in electionem in socium
a clerico ne inuenit si alieni reconci-
liandi et penitentiam imponendi pote-
statem plenariam h̄eatis nisi
forte atrocitas sui pena grauiore
expectet. Innocent. iij.
Cum ab omni sp̄e mala pauperiat
apostolus abstinere et j. Sane ad audi-
entiam apostolatus nostri peruenit quod
cum ex delegatione nostra causas sus-
ceptis peractandas more secula-
rium stip decima litis vel pretera-
lia per diuersitatem consuetudine

pt expensas iudiciales cum litigan
tibus receptis pignoribus pro salario
conuentis non attendentes quod ad hoc
uos et alios clericos sunt ecclesiastica red
ditus deputati ut ex ipsis honeste
uiuere debeatis et ii. q. ii. quam abhi
exactionibus decetero abstinentes
uigorem iudiciarium gratis studea
tis litigantibus impertiri non ob
stante quod in fraudem a quibus de
ponitur quod id exigatur nomine
assessoris cum nec iustum iudicium
iudici uendere liceat et uenales
sententie ipsis et secularibus legibus rep
bentur. Clintonien. epo. et ce
teris qui cum ipso sunt fratribus
cuius quod ecclesiam suam noua semp
ple fecundat et ii. sic quod si dispar
in uobis obseruantia fuerit et dissi
milis habitus apud eos quibus unum
euangelium predicatis scandalum
suscitetur. c. q. eo non obstante quod
inter uos monachi sunt et canonici
regulares uel alii in regularem uitam
sub alia districtione professi om
nes in unum regulare propositum et ho
nestum habitum quantum ad hoc spe
ctat officium conformetis. Idem.
Cum decorem domus dei et ii. interdum
ludi fiunt in ecclesiis theatrales
et non solum ad ludibriorum specta
cula introducuntur in eas mon
stra laruarum. Verum etiam in aliquibus
festiuitatibus diaconi presbyteri
ac subdiaconi insanie sue

ludibria exercere presumunt et ii. et
c. t. c. q. nec per hanc turpitudinem
ecclesie inquinet honestas. pre uba
tam ludibriorum consuetudinem
uel potius corruptelam curetis a
uestris ecclesiis extirpare. Idem i. q. ge.
t clericorum mores et actus in meli
us reforment continenter et caste ui
uere studeant. Vniuersi presertim in
sacris ordinibus constituti ab omni
libidinis uitio precauentes maxime
illo propter quod uenit ira dei in filios
diffidentie quatinus in conspectu omni
potentis dei puro corde ac mundo
corpore ualeant ministrare. Sie
nto facilitas ueme incentiuum
tribuat delinquendi statuimus ut
qui deprehensi fuerint incontinentie
uitio laborare prout magis aut
minus peccauerint puniantur. sed
canonicas sanctiones quas efficacius
et districtius precipimus obseruari
ut quos diuinus timor a malo
non reuocat temporalis saltem pena
coherceat a peccato. si quis igitur hac causa
suspensus presumpserit celeb
rare diuina non solum ecclesiasticis
beneficiis spolietur. Verum etiam pro duplici
culpa perpetuo deponatur. Pre
lati non qui tales presumpserint
in suis iniquitatibus sustinere ma
xime obtentu pecunie uel alterius
commodi temporalis pari subiaceant
ultioni. Clerici autem secundum regio
nis sue morem non abdicauerint

copulam coniugalem si lapsi fuerint gravius puniantur, cum legitimo matrimonio possint uti. [Q]uod a crapula et ebrietate omnes clerici diligenter abstineant, unde vinum sibi temperent et se vino, nec ad bibendum quispiam incitetur, cum ebrietas et mentis inducat exilium et libidinis provocet incentivum. Unde illum abusum penitus decernimus abolendum, quo in quibusdam partibus ad potus equales suo modo se obligant potatores, et ille iudicio talium plus laudatur qui plures inebriat et calices fecundiores exhaurit. Si quis autem super his se culpabilem exhibuerit, nisi a superiore commonitus satisfecerit, ab officio et beneficio suspendatur.

[Cl]erici officia et commercia secularia non exerceant, maxime inhonesta. Mimis, ioculatoribus et histrionibus non intendant, et tabernas prorsus evitent, nisi forte causa necessitatis in itinere constituti. Ad aleas et taxillos non ludant, nec huiusmodi ludis intersint. Coronam et tonsuram habeant congruentem, et se in officiis ecclesiasticis et aliis bonis studiis exerceant diligenter. Clausa desuper deferant indumenta, nimia brevitate vel longitudine non notanda. Pannis rubeis aut viridibus, nec non manicis aut sotularibus consutitiis, frenis, sellis, pectoralibus, calcaribus deauratis aut aliam superfluitatem gerentibus non utantur. Cappas manicatas ad divinum officium intra ecclesiam non gerant, sed nec alibi qui sunt in sacerdotio et personatibus constituti, nisi iusta causa timoris exegerit habitum transformari. Fibulas omnino non ferant, neque corrigias auri vel argenti ornatum habentes, sed nec anulos, nisi quibus competit ex officio dignitatis. Pontifices autem in publico et ecclesia superindumentis lineis omnes utantur, nisi monachi fuerint, quos oportet ferre habitum monachalem. Palliis diffibulatis non utantur in publico, sed vel post collum vel ante pectus hinc inde connexis.

[H]onorius III. Ambianensi episcopo. Ex litteris Pontivi comitis intelleximus quod quidam clerici terre sue potius secularibus negotiationibus quam officiis divinis intendunt, et gaudere nolentes privilegio clericali nolunt statutis parere, quibus, quotiens expedit, sic laici se tuentur in negotiationum suarum questibus subiacere. Et quia, cum tales tertio a te moniti ab his non resipuerint, sed pretermissis officiis divinis negotiationibus insistunt secularibus, cum ipso privilegio abiciant clericale, tu quamdiu huiusmodi se implicaverint de suis facultatibus statutis et consuetudinibus parere subiaceant, non defendas eosdem. Explicit.

[I]nhibendum est ut nullus sacerdos feminas de quibus suspicio possit esse retineat, sed neque illas quas canones

De cohabitatione clericorum et mulierum.

cōcedimꝰ: mīrm amicā sororē q;
qꝰ instigante diabolo ⁊ in illis ce-
lus ꝑpetratū reptū: aut ⁊ in pe-
dissequas earū. Ꝗ si q̄ de hus nec ta-
tem hūerit p̄bri hēant ī uico aū
in uilla domū longe a sua gr̄la
tōne ⁊ ibi eis q̄ sunt necīa submi
nistrent. Ꝑhibendū q; ē ū nlla
femina ad altare p̄sumat acce
dere aut p̄bro ministrare aut īfra
cancellos stare siū sede. Ex decreto
eugenii p̄pe.
Siquis sacerdotū .i. p̄br̄. diaconꝰ. sub
diaconū de q̄cūq; femina crimine
fornicationis suspectꝰ ꝑ p̄mā scdam
⁊ t̄ciam āmonitōnē inuenia t̄
fabulari ⁊ aliq̄ m̄ cōūsari cū ea
excōi subdat. femina v̄o canōice
iudicet. Alex. iij. arepō salerñ.
Sicos in sacris ordinibꝫ cōstitutos
qui publice detinent cōcubinas
ad abiurandas uoluiꝰ a tua fr̄
nitate cōpelli ne in eand' fornica
tōnem instructi fraudis diaboli
se redeuntes p̄iurii reatū incur
rant. v̄m ipōs ꝑ suspensionis in
t̄dcā sniam debes artius cogere
ut mulieres ip̄as a se ita remoue
ant q; de illis sinistra suspitō nō
possit hr̄i ⁊ si qui eoꝝ ad ip̄as re
dire uł alias accipe forte p̄sum
pserint ī aliquos ꝯ eoꝝ debes ꝑ
petuam sniam excōnis ꝓferre
ut alii eoꝝ exemplo a tn̄ taſlibꝫ
arceant. Ꝑ d' cantuar. arepō epi
Scuit ad extirpandā ⁊ j. ⁊ v. cā. q.
clicos uire uir dōmus qui ī subdiaco
natu ⁊ sup̄ fornicarias hūerint
studiose monē curetis ut a se illas
remoueant ea suꝰ tiꝰ minime
admissuri. Si uo acq̄escē cōtēp
serint eos ab ecclīasticis bn̄ficiis
usq; ad satisfactōnem cōgruā sus
pendatis ⁊ si eas suspensi ꝑ sup̄se
rint decane ip̄os ab eisd' bn̄ficiis
ꝑpetuo remouē curetis. Id eb
racen̄ archiepō.
Super eo uo q; asseris a p̄brm forni
cariam detinente ꝓp hoc ab offō
suo suspensū ⁊ j. porro si litt'as a
nob optinuerit q̄ tn̄ seriem n̄
cōtineant uolumꝰ illas sibi pro
desse. Idem epō london̄.
Si aūt clici tue iur dōnis siue in
sacris ordinibꝫ siue in minoribꝫ cō
stituti fornicarias detinēt n̄ eas
ad scdam uł t'ciam cōmonitōnē
a se dimiserint easd' decetō cō
tempturi licear t' eos eccīis uł
eoꝝ porcōnibꝫ app. ꝓuōca. spoli
are offō ipius nō retardāte.
Lucius iij.
Era. dixit deuotō iq̄rend' ⁊
j. aliubi dē nlls audiat mis
sam sacerdotis q̄ sciē cōcubinam
indubitanē hr̄e. aliubi ū legit
nō pot aliquis q̄ntūcūq; pollut'
diuina polluere sacramta q̄
purgatoria cunctaꝝ cōtagionū
existunt. q̄ siq; n. sacerdos sit q̄

sca sunt communicari non possunt
sumitte quia ab omni sacerdote christi mi-
nisteria quia omnia in christi fide pur-
gantur. Ceterum aliud est crimen
notorium aliud occultum. Si notori-
um diffinitur de quo presbiter canonice
condempnatur. occultum quod ab ecclesia
toleratur. Ceterum aliud est quando crimen
notorium non diffitetur presbiter vel de ipso
est canonice condempnatur. aliud pe-
ne occultum quod ab ecclesia toleratur.
Item aliud est a talium officiis ab-
stinere ut peccandi licentia ceteris
auferatur et hi ad penitentie fructum
invitentur. atque aliud si talium tamquam
in fornicatione iacentium minis-
teria respuant. Sine dubitatione itaque
teneatis quod a clericis et presbiteris quos in
fornicatione cognoscitis diu tolerantur nec
habent operis evidentiam vel legitime di-
vina ministeria audiant et alia
recipiant ecclesiastica sacramenta.
Urbanus iii. Exonien. episcopo.
Vestra nos duxit fraternitas consulendos si
de clericis publice concubinas habenti-
bus quos conspirate convenerunt se esse con-
cubinarios diffitentur nec apparet
[illegible] eos legitimum accusatorem
[illegible] sit testibus [illegible]
[illegible] quos [illegible]
[illegible] quod si crimen eorum ita
publicum est ut merito debeat
appellari notorium in eo casu nec
testis nec accusator est necessarius
cum hoc crimen nulla possit tergiversa-
tione celari si vero publicum est non ex
evidentia sed ex fama in eo casu
ad condempnationem eorum sola testi-
monia non sufficiunt cum non sit
testimonium sed testibus iudicandum
sed si de clericis illis talis habeatur suspi-
tio ut ex ea scandalum generetur
in populo licet contra ipsos non apparuerit
accusator eis tamen est canonica pur-
gatio indicenda. quam si prestare no-
luerint vel defecerint in purganda
eos canonica debebis animadversione
punire. Idem Pistorien. episcopo.
Ob tua fraternitas requisivit et cum
clericis quos non permittas mulierculas
habitare vel forte de illis personis constat
in quibus naturale fedus nichil permittit se-
vi criminis suspicari. Gregorius ix.
Quesitum est de clericis in fornicationem
prolapsis si eorum sit officium puniendi quod pe-
nituerint audiendum. Unde si quis
pro mortali peccato quod ad se ipsum constet
esse suspensum non debet tamen in officiis
evitari quod quantum ad alios est in
casu proposito suspensus non est nisi peccatum
hoc sit notorium per sententiam seu con-
fessionem factam in iure aut evidentiam
rei quod tergiversatione aliqua cela-
ri non possit. Alexander iii. De clericis [illegible]
Si qui clericorum infra subdiaconatum
acceperint uxores ipsos ad relin-
quendum [illegible] ecclesiastica et re-
tinendas uxores districte compellatis.
[illegible] si in subdiaconatu et
[illegible] aliis superioribus ordinibus v-

xorem acceperit nos curamus eos uero
res dimittere et penitentiam agere de quibus
sub pena suspensionis et excommunicationis sententiam
compellere procuretis. Idem. Lincoln. episcopo
Ante etc. Proinde fraternitati tue per apostolica scripta mandamus
quatenus ne deinceps clericus coniugatus
ad ecclesiastica beneficia uel sacros ordines
aut administrationes ecclesiasticas admittatur nisi forte castitatem
uoueret perpetuam qui unicam et uirginem habuit uxorem. Idem. Wigorniensi episcopo.
Nod ante etc. Utrum clerici infra subdiaconatus ordinem constituti qui continere carnis desiderium non ualentes uxores acceperint ecclesiastico beneficio canonice debeant spoliari.
Id uolumus te tenere quod cum simul uoluptatibus et carnalibus desideriis ac diuinis et ecclesiasticis obsequiis uacare non ualeant ob immunditiam suam ecclesiasticis sacramentis indigni tractandis ecclesiasticis procul dubio beneficiis sunt priuandi. Sane si ecclesiis quibus attitulati fuerant de possessionibus aut aliis bonis aliquid contulisse noscuntur cum ab eisdem ecclesiarum ministerio fuerint et beneficio sequestrati ad ipsos recta uia debent absque contradictione redire. Idem.
Aue sacerdotes illi qui nuptias contraxerunt que non nuptie sed contubernia fuerunt potius nuncupanda per longam penitentiam et uitam laudabilem continentes officio suo restitui poterunt et ex indulgentia sui episcopi executionem habere. Innocentius III. Norwicensi episcopo.
Diuisis fallaciis etc. Accepimus autem quod quidam clerici tue diocesis qui uxores duxerunt ecclesiastica beneficia detinere contendunt in quorum conuersatione cythara cum psalterio male concordant cum qui uxor cogitet quomodo placere possit uxori et non nisi que dei sunt ualeat cogitare cum qui diuisus in duo plenam sibi habeat potestatem ut ei a quo stipendium recipit plenum famulatum impendat. Quocirca mandamus quatenus clericos beneficiis ecclesiasticis qui in tua diocesi sunt adepti priuilegio appellatione remota per censuram ecclesiasticam sublata solent deputari per tales nisi forte in talibus sciente contulit ecclesiastica beneficia quibus eos non per te sed per superiorem decernimus spoliandos. Idem Archiepiscopo archiepiscopo.
Cum olim ad nostram audientiam peruenisset quod canonici anglonenses tempore tricaricensi sibi elegerant in pastorem etc. licet et de forma electionis canonice ac ydoneitate persone in aliis constitisset inuenit tamen quod cum prius ei generis fuit et usum ritum grecorum uxorem duxerit in minoribus ordinibus constitutus cantorem ipsum ex uxore legitima in sacerdotio suscepisse. Sed quod attendentes quod orientalis ecclesia uotum continentie non emisit quin orientales in minoribus ordinibus contrahant

et in sacrorum utantur ministerio iam
concesso. ca. q. ii p eo q uir latinos g
ci hii conversantur regionis consuetu
do repugnet si aliud non obsistat
ad confirmationem et ad consecrationem
eius sine dubitatione procedas. Idem
epo pictauen.
Moyses nobis conquerendo monstrauit quod
cum clericus iamdudum uxorem
legittimam duxerit pro eo quod prius in
acolitum fuerat ordinatus compel
litur ut clericalem deferat tonsuram
clericalem ex quo inter ipsum et uxorem
suam posset scandalum generari
cum de consuetudine terre tue clerici
uxorati non cogantur minime por
tare tonsuram cum igitur idem tonsu
ratus fuerit hoc potest clericali
gaudere. ca. q. ipsum sit tonsorato
ne hic sine molestia dummodo nullum
perpetrauerit maleficium ecclesiastici cum iure
ne teneatur clericalem deferre
tonsuram quia cum eum oporteat
secularibus negociis immisceri tonsura
ipsius secularia exercentis uidetur
quod secundum in monachis uera uituperium
redundare. Honorius iii b. quondam
regine anglorum
Ex parte tua fuit propositum quod nulli
ciuitati terre tue hiis et tonsura
clericali relictis publice duxerunt
uxores et cum ut tamquam consuetis iu
diciis et debitis obsequiis se defrau
dent tonsuram resumunt absi
tam et ceterum quidam et accepta pecunia
tonsura similiter conferunt et eandem
tonsuram deferunt ut eodem pre
textu ualeant excusari a preceptis
et cetera cum igitur reddenda sunt que sunt
cesaris cesari et que sunt dei deo. eque
nimirum dignum ducimus si a talibus
iusticias debitas uel ut ab aliis
uxoratis exigas et seruicia con
sueta. Idem.
Ex consultatione tue. bene satisfaciat
R. miles tue dyocesis qui cum in
minori constitutus etate tamen ton
suram et coronam clericalem
assumpserit non est cogendus defer
re habitum clericalem. Ex concilio sard
Non liceat epo de ciuita decretis
te sua transire ad aliam ii relict
manifesta enim est causa quod ...
facere hoc attemptat cum nullus ...
sit inuentus epus qui ad ma
iorem de minori ciuitate
transiret. Leo iiii
Egressis et cetera in synodo anastasius
presbiter card tituli beati marcelli ab
omnibus canonicis est depositus eo quod
parrochiam suam per annos v.
contra canonum instituta deseruit
in alienis usque hodie demoratur
Ex concil. lateran
Quia nonnulli modum auaritie non
ponentes diuersas dignitates eccle
siasticas et plures ecclesias parrochiales
contra sacrorum canonum instituta
nituntur accipere ut cum unum
officium uix implere sufficiant sti

pendia sibi uendicaverit p(er)ti(n)or(um)
ne id. decreto fuit districtius ihi
bitum. cum g(ener)aliter eccl(esi)a u(e)l eccl(esi)astica
ministerium co(m)mitti debuerint
tal' ad hoc p(er)sona q(ue)rat(ur) q(ue) resi
dere in loco (et) curam ei(us) p(er) se ip(s)um
ualeat exercere q(uod) si aliter actum
fuit (et) qui recepit q(uo)d (con)tra sacros ca
nones accepit amittat (et) q(ui) dede
rit largiendi potestate p(ri)uet(ur).
Alex(ander) iij. eboracen(si) archiep(iscop)o
relatum e(st) nob(is) q(uod) cu(m) in lat(eranensi) (con)cilio
sit statutu(m) ut p(er)sone tali eccl(esi)a u(e)l
b(e)n(e)fi(ciu)m eccl(esi)asticum conferat(ur) que
residere in loco (et) curam ei(us) p(er) se
ualeat exercere si ulli ad eccl(esi)as p(re)
sentati hoc se posse affirmant
(et) effic(er)e (con)tendunt (et) i(nfra). cu(m) g(rat)ia illa
accipienda sint cu(m) effectu tales si
p(re)sentati fuerint n(on) admitti et
admissi poterunt amoueri n(isi) for
te de licencia p(re)lator(um) suor(um) u(e)l studi
o litter(arum) u(e)l p(ro) aliis honestis c(aus)is
constiterit eos abe(ss)e. nec p(ro)o(b)tenta
tur d(e)b(et) eis appellationis diffugiu(m) si (con)
(tr)a intentionem decreti fuit ne
(c)lectum. Idem.
Firmitati t(ua) (et) i(nfra). p(re)terea cl(er)icu(m) alte(rius) dioc(esis)
absq(ue) co(m)mendaticiis litteris sui ep(iscop)i n(on)
debes recipe n(isi) p(ro) eo recepi(s) ab ap(osto)
(lica) se(de) mandatum. Idem.
Conq(ue)rente nob(is) B. p(res)b(ite)ro accepim(us)
q(uod) G. cl(er)icus ab eo p(ro) eccl(esi)a sua de q(ua)
cure uicariam p(er) septe(m) annu
atim. xx. solidos exto(r)q(ue)re cona(tur)
assens(um) b(e)n(e)fi(ciu)m illud in ead(em) eccl(esi)a
sibi fuisse collatu(m) (et) i(nfra). F. t. t. c(oncessu)m q(uod)
si t(ib)i (con)stiterit q(uod) d(i)c(tu)s G. h(ab)eat eccl(esi)a
stica b(e)n(e)ficia sibi sufficientia
u(e)l q(uod) ei(us)d(em) eccl(esi)e n(on) deseruiat sibi
sup(er) p(re)scripto b(e)n(e)fi(ci)o silentium
sublato impedim(en)to. ap(pellatione) impo
nas. Idem.
Decreto (et) i(nfra). statuim(us) ne canonicis
donec in seruicio n(ost)ro fuerint q(ui)cq(uam)
subtrahi debeat. u(e)l auferri q(uo)d
de co(m)munitatis sibi b(e)n(e)fi(ci)o debet(ur) nisi
forte sint uictualia q(ue) n(on) (con)sueue
runt absentib(us) exhiberi. Ex(tra) iij.
Ex p(ar)te u(est)ra n(ost)ro fuit ap(ostolat)ui re
seratum q(uod) eccl(esi)e u(est)re decan(us) quia
in p(ar)tib(us) gallicanis sibi potius
habitationem elegit iam p(er). x.
annor(um) spacium eccl(esi)am u(est)ram ip(s)i(us)
p(re)sentiam h(abe)re nequiuit. q(ua)re (con)tingit no
biscum ut ead(em) eccl(esi)a decani officio
defraudet(ur). cu(m) i(gitur) q(uod) (pro)batis ei(us)d(em) q(uo)d
suum ibid(em) offi(ciu)m ut decan(us) dece
at exe(rce)re q(uod) si uocat(us) uenire nolu
erit eligendi alium q(ui) p(re)e(sse) eccl(esi)e
ualeat (et) p(ro)desse uob(is) errantes (con)
cedim(us) libera(m) facultate(m). Inno(centius)
iij. cap(itu)lo ragusin(o).
Qualit(er) archiep(iscop)us u(este)r temeritate p(ro)pria
recessit ab eccl(esi)a ragusin(a). n(on) iam
ult(ra) q(ui)nquennium expectat(us) redier(it)
p(ro)plitatis (et) u(est)ris reuocatus (et) i(nfra). dis.
v. cu(m) q(uod) nisi forsitan iam redie
rit uos post (ex)ulsem a receptione
p(re)sentium p(er)sonam uob(is) ydonea(m)

in archiepm eligatis. Idem co
stantinopol' patriarche.
Rsc. uij. alia. & ij. ecclias q ec
clias ul' pbendas sibi concessas
sn visita & uacua ca deserunt mo
pserim no accedente consensu
hoc r curimu rendend q post
congruo tpr fuint expedati u
redd desrint redierint ad illas
possint eis iuste puari dum modo
no sint iusto impedimto deten
ti. Idem aepo placen
Ex tue deuotois & ij. in eccliis eor
qui se fraudulent absentant
nec ad ipos ualet citato puenire
trine citatonis edictu facias pu
& si nec sic canuint olvdire et
ult. vi. mses suas deseruerint ec
clias eis debent merito spoliari
g eos ex pcedatur ut ipos ul' p sus
pensionis & excoicis sniam ad ui
am obediam uenire cpellas qd
si nec sic illor malicia poterit
emolliri eos. b. tt. sce susanne
pbr card ap. se le. a spualiu
amministratone remoueat & q
bz psunt eccliis de psonis ydone
is faciat puidi. s; in eos degda
tonis sniam no pmulget ut cu
eis misedit si expediat facilius
agi possit. Idem altisiodoren epo
ue fra discretoe postulauit & ij.
Csuuisti ptea ut cu intellu cano
nici quibz studior gra e indul
tum ut in absentia sua pcipi
ant fruct pbendar suar accep
ta lina se ad uillas transferant
ul' castella in quibz nllm e ul'
minu cpetens exciciu studior
uti pbendar suar fructus sunt
talibz conferendi. ad q bt. rd.
eis qui hui fraudem cmittut cu
fraus & dolus nemini debeat pa
trocinu impertiri p fatam indul
genciam cpete non debe. Idem.
vin decorem dom di & ij. eos q sut
publice vxorati n ad minimatis
decreto ad ecclasticas dignitates
admissi ca ab eis q no possunt sine
puo exemplo & gui scandalo re
tinere. h. ono. iij. ppto de ualen.
Ex pte tua fuit ppoitum q tpr q
recepisti ppoituram de val' psti
isti de facienda residencia iuram
tum & ij. postul'. t. t. rd q si te no
absentando in fraud ppoiture
tue uita fidesi p seqris cu ex hoc
censeri debeas residens puituum
no incurris. Idem capl'o merceri.
vm dilcs fili magr oto & ij. ar. q.
no obstante cstitutone q gtra
absentes canonicos int uos dr
emanasse fruct pbende sue as
signetis eidem in nro seruito c
morant cu familiares nri qui
circa nos se obseqales exhibent
immunis inmor n debeant pre
rogatiua gaude quu nrm sigli
quor negocia p ipos sepi pmo
uentur. Id meldeu epo.

Ad audientiam nostram peruenit quod cum in meldensi ecclesia quedam sit constitutio uallata iuramento et auctoritate sedis apostolice confirmata, ut canonici qui non resident in eadem suarum prebendarum fructibus percipiendarum illis exceptis quos infirmitas excusaret seu in apostolice sedis seruitio contingeret detineri etc. Et infra. Mandamus quatinus duo ex canonicis ecclesie memorate in tuo seruitio existentes suarum fructus integre percipiant prebendarum cum absentes dictum debeant seu presentes qui tecum pro tuo et ipsius ecclesie seruitio commorantur.

Gregorius ix. patriarche antiochie apostolice sedis legato. Cum ad hoc sint ecclesiastica beneficia deputata etc. Sane nobis innotuit quod ecclesia antiochena multis ex suis canonicis absentibus est fere destituta ministris diuinis. Quocirca quatinus non obstantibus apostolicis indulgentiis et predecessorum tuorum licentia absentes canonicos et assisios reuoces ad residendum in ecclesia supradicta et si non uenerint tu de ipsorum beneficiis dum absentes fuerint ipsi ecclesie facias congrue deseruiri in utilitatem eiusdem quod ex perceptis beneficiis fructibus fuerit conuertendo. Idem.

Clericos in ecclesiis tue iurisdictionis beneficia que residentiam exigunt assecutos si ad alterius diocesis absque licentia tua morandi causa transierint liceat tibi si moniti non redierint dictis beneficiis non excusatione roba

biscum ostenderint spoliare. Ex concilio pictauiensi.

Ut nullus de clero suo ipso ecclesiastica dona iure consanguinitatis sibi requirat hereditaria. In concilio pape canonum.

Non liceat ulli episcopo ordinare clericos et nullas eis canonicas prestare sed duorum alterum eligat ut non faciat clericos uel si fecerit det illis unde uiuere possint. Gregorius antiochie archidiacono. Nulla permittit ut quod pro communi utilitate datum est cognoscitur propriis quorundam usibus applicetur.

Ex leone iii. in concilio lat.

Episcopus si aliquem sine certo titulo de quo necessaria uite percipiat in diaconum uel presbiterum ordinauerit tamdiu ei necessaria subministret donec in aliqua ecclesia ei conuenientia stipendia militie clericalis assignet nisi talis ordinatus de sua uel paterna hereditate subsidium uite possit habere. Idem eodem.

Cum in tantum quorundam excreuit ambitio ut non duas uel tres sed plures ecclesias perhibeant habere cum nec duabus possint debitam prouisionem impendere per fratres et coepiscopos nostros hoc emendari precipimus et de multitudine canonibus inimica que dissolutionis materiam et euagationis inducit cum utique periculum animarum eorum qui ecclesiis deseruire ualeant indigentiam subleuari. Idem.

Quoniam in tenerum etc. Si in mandatum

urem p(er) alic(uius) p(ro)uisione recepis q(ui)
aliud b(e)n(e)fi(cium) h(ab)eat de quo ualeat
c(om)mode sustentari n(on) forte i(n) l(itte)ris
ip(s)is de hoc m(en)tio h(ab)eatur ut sic
potes ei si(ne) scandalo p(ro)uid(er)e eq(u)ani
mit(er) sustinem(us) si p(ro) eo mandat(um)
n(ost)r(u)m n(on) duxeris exeq(ue)nd(um). Idem.
Refente .J. p(res)b(ite)ro accepimus q(uod) cum
duas h(ab)eret eccl(esi)as archid(iaconus) tuus ip(su)m
alt(er)a spoliauit (et) cuida(m) p(res)b(ite)ro .G.
no(m)i(n)e assignauit. eand(em) p(re)d(i)c(tu)s
.J. sentiens se in hac p(ar)te g(ra)uari
ad metropol(itanum) uidel(icet) remen(sem) arc(hi)
ep(iscopu)m app(el)lauit. cu(m)q(ue) de ma(n)da
to eiusd(em) archiep(iscop)i in p(re)d(ic)ta eccl(esi)a
restitut(us) fuisset. p(re)fatus archid(iaconus)
eund(em) .J. eo q(uod) ad p(re)s(enti)am sua(m)
uocatus uenire c(on)tempsit uin
c(u)lo exco(mmunicati)onis astrinxit. Nos aut(em)
ip(su)m a s(ente)n(ti)a q(ua) teneb(a)tur fatie
res absolui. tibi. a(dic)ta q(uatinus) p(re)scripto
.J. de p(re)d(ic)tis eccl(esi)is una q(ua)m uolu(er)it
relicta. alt(er)am p(re)fato .G. si eccl(esi)a(m)
n(on) h(ab)et. no(n) differas assignare. ali
oq(ui) ip(s)i alti p(er)sone p(ro)donee
b(e)n(e)f(ici)o eccl(es)iastico carenti i(n)iu(n)ctam
assignes. Idem c(om)o(stel)l(anensi) cano(nico).

Inoribus ecc(lesi)e b(e)n(e)ficiis in sua i(n)te
gritate manentib(us) indecoru(m)
nimis uidet(ur) ut minor(um) cl(er)icor(um)
p(re)bende patiant(ur) lesione(m) id circo
ut sic in magnis ita q(uo)q(ue) i(n) mini
mis s(er)uis suis firma eccl(esi)a h(ab)eat
immunitatem d(imi)n(uti)onem p(re)bendar(um)
aut dignitatu(m) p(er)mutatione(m)

Iis p(ro)hibem(us). Idem cant(uariensi) archiep(iscop)o
Clatum me(moratis) .J. q(uon)i(am) dignu(m) e(st) ut
postq(uam) magi(ste)r .J. in eccl(esi)a tua cano
nicus e(st) institut(us) (et) a te h(ab)uit. i(n) pro
missis de c(on)ferenda sibi p(ri)ma p(re)ben
da cu(m) in eccl(esi)a ip(s)a uacaret ut de
beat p(re)bende integritate gaud(er)e.
a(dic)ta q(uatinus) si idem .J. in eccl(esi)a tua e(st) cano
nice institut(us) (et) in choro capl(o) (et)
aliis quor(um) c(on)sue(tu)s usus potestate(m)
sicut canonic(us) h(ab)et ei p(re)bendam si
q(ua) nunc uacat uel cu(m) ibi p(ri)mo
uacau(er)it sed in p(ro)uisione tua
concedas lib(er)aliter (et) assignes q(uonia)m
n(on) e(st) congruu(m) ut p(re)benda careat
qui in canonicu(m) nosc(itu)r esse
receptus. Idem canonicis cl(er)icis (et)
monachis eboracen(sibus).

Variae q(ue) e(st) p(ro) dolor seruit(ur) (et) .J. in
telleximus q(uod) in eccl(esi)is u(est)ris de quib(us)
certas pensiones consueuistis pa
pe p(er)sonis ul(tra) antiq(uo)s redditus mo
nachis minoratis quos n(on) nulli
cl(er)ici eccl(esi)ar(um) ip(s)ar(um) olim h(ab)uisse nos
cunt(ur) (et) .J. i(de)o a(dic)ta q(uatinus) si q(ui)s p(er)sones
ul(tra) antiquos redditus cl(er)icor(um) sine
c(on)sensu archiep(iscop)i u(est)ri minuere
ul(tra) p(ar)rochias diuidere p(re)sump(se)ri(n)t
ad integritatem p(ri)stina(m) reuoce
tis. Idem p(re)posito (et) capl(o) insul(ensi).

Significatu(m) e(st) q(uod) cuida(m) sac(er)doti pre
benda(m) in maiori in eccl(esi)a u(est)ra c(om)i(uni) uo
luntate dedistis ita q(uod) missam de
s(an)c(t)a maria n(isi) corp(or)is infirmitate
grauatus sit debeat cotidie ce

lebrare et ecclesiam suam non in con-
temptum proponi quam capituli consensu pos-
sit dimittere vel aliquem pro se deservire illi
annuuisarium delegare quoniam si quid
institutio eadem exterius confirmamus ut
predictus sacerdos nisi in infirmitate cor-
poris fuerit impeditus assidue debeat
obsequium suum impendere ecclesie me-
morate et ipsi frequentius pro sal-
va honestate sua et debita devo-
tione missarum sollempnia celebra-
re nec sibi liceat hoc illi subtra-
here fructu causa voluptatis sive ad aliam
ecclesiam transferendo. Idem Wigorniensi episcopo.
De monachis qui vicarios procu-
ratum ecclesie gravant ut hospitali-
tatem tenere non possint eam provide-
ntiam habeas quod ad presentationem mo-
nachorum nullum recipias nisi tantum ei de
proventibus ecclesie coram te fuerit assi-
gnatum unde iura episcopalia possit
persolvere et congruam sustentationem
habere. Idem Salintano archiepiscopo.
Dubium licet et infra. Illud est omnibus notum
ut unus clericus in una vel in diversis
ecclesiis plures dignitates obtineat
cum singula officia in ecclesiis assidu-
itatem exigant personarum. Idem Bur-
degalensi archiepiscopo.
Preterea de G. qui in Aginnensi et Tolosana
ecclesia archidiaconatus obtinet in utraque ecclesia
residere presumit, consultationi tue respondemus quod eum decernimus altero
quem maluerit archidiaconatu
facias esse contentum. Idem Ianuensi archiepiscopo.
Cum non ignores quod in una ecclesia uni-

debeat esse sacerdotis et infra. Cum igitur nunquam
presbiter qui est in duabus ecclesiis locum habere
non contendit et quidam clerici alterius
ecclesie ad presentiam nostram accesserint
quorum eum non sentendentes non esse con-
venientes ut idem presbiter locum in dua-
bus ecclesiis habeat, mandamus quatenus ipsum unam eorum ele-
gere facias manere contentum, quod si forte
archipresbiter et clerici alterius ecclesie in eum
consenserint eis nullo desistentibus
cum propter scandalo vitandum locum in ipsa
ecclesia querere vel habere. Innocentius III Za-
morensi episcopo.
Cum secundum apostolum qui altario servit
vivere debeat de altari et qui ad ho-
nus eligitur repelli non debeat a merce-
de a simili ut clerici vivere debeant
de patrimonio Iesu Christi cuius obsequio
deputantur ut ipsa nominis ratio persuadet
cum enim a cleros quod est sors vel hereditas
clerici appellentur quia in sui ordina-
tione vel assumuntur in hereditatem
domini vel assequuntur hereditatem in ipso
ut vere possint psallere cum propheta
Dominus pars hereditatis mee dignum est
ut ecclesie stipendiis sustententur
in qua et per quam divinis obsequiis ala-
buntur. Licet autem predecessores
nostri ordinationes eorum qui sine certo
titulo promoventur in iniuriam
ordinantium irritas esse et inanes
nos tamen benignius agere cupien-
tes tamdiu per ordinatores vel
successores eorum providi volumus
ordinatis donec per eos ecclesiastica

bn̄ficia cōsequit᷑ ꝯ̄ n̄ ē q̄ cū lator
h̄ p̄sentium a p̄ tuo fuit ī sb'd'
illo p̄sentatus ꝑ nos q̄ si eū
huiusquib3 examinatōne ipius
diximꝰ ꝯmittendam te citato le
gitime ut ꝑ te ipm ul' ydoneū
ꝯrisalem int̄ sisi ī tam s̄ ydone
itate ꝑsone q̄m in sup̄ ꝯstituta
re ul' qualitate bn̄ficij ꝑponere
t licat quicq̄ rōnabilit̄ diure
ris ꝑponend' ydoneum eē repe
rint tamdiu ei in re nc̄ia cō
grue sub ministres donec ꝑ te
in canonicū ecc̄a ul' alia fuit
cōpetens bn̄fim eccliasticū asse
cutus scituri ꝑ certo ꝯ si ꝑ exa
minatōnē eorū fuit repertus
ydoneus ꝯ tu ei iuxta mādatū
nr̄m negligis ꝑuide cū h̄ uob p
lutis eorū iniōtuel' ad id exeq
d' te ꝑ distitōnem ec. ꝯpllet.
Id' archiepō senon.
Ex rectū ꝯ ī fr̄ē resignatōne a
w. q̄ndam canonico laudun
de p̄benda eiusd' eccē q̄ ꝑ cōmu
tatōnem p̄bendarū h. tūc sicli
mēn canonico auct' ep. assig
nari debeat. magr̄ ꝑ. ꝑ laud'
epm de p̄benda fuit iuestitus
ead' s̄ quo anni mr̄ magr̄ in p
sium ꝯ dām h. ꝯtrouersia subor
ta fuisꝫ ꝑ. c. ꝑ. ꝑ. n. omnia re
ecta fuint ꝯ. Sup̄ dcō epō dedi
m̄ in p̄ceptis ut dom̄ id magr̄
in ead' ecc̄a fuit p̄benda lebn̄

fm̄ assecut᷑ nlli aliū p̄bendam
assignare p̄sumat q. si forte
p̄sumpserit id irritū decreuim̄
ꝯ inane. decet enī ut q p̄ben
dam ei q' de iure nō potuit assi
gnauit eam q' de iure pot' assi
guet ne p̄bendam illi fraudu
lent' nisus sit assignasse. De
epō ꝯ cantore tornacen̄.
Veniam dudū ꝯ ī. v̄m epm ab
B. sicli menī canonico ꝯ de bi
tuna q̄dam obiecta fuisse tal' u
tudo uidelꝫ tam dignitatū q̄
ꝯ p̄bendarū ambitōnis ꝯ aua
ricie in aūt cu nidū finem impo
nens q̄ distinctōnis iure tenore
ꝯ lat. statuti ꝯcilij. ad optinen
dam ꝑpōituram siclimeñ se in
gerit ꝯ ingessit ꝯ q' in die insti
tutionis sue an̄ ꝯfirmatōnē pre
sumpserit ministrare sic ꝯ p'
ꝯfirmatōnē cassatam. q. q. si
inueniretis ꝑ dcm̄ ī. hēre ꝑ les an
as dignitates atq; p̄bendas aū
aliquid aliud p̄missorū q. ad cas
satōnem ei' sufficiat ꝯ iuenit'
eē v̄m ei s̄ iam dcā ꝑpōitura si
lentium imponatis ab ipetitōe
ipius sicli menī ecc̄am absolue
tes citra milia ꝑ pacīam tolerem
q̄ si deducta fuint in iudicium
exigente iustitia n̄ debeant
tolari. Id' ai epō ꝯ arch id' senon
Dilcs filius. t. canonic' lingonen̄
ꝑposuit q. cū de mandato. c. ꝑ.

p̄· ti· lingon̄· ep̄c q̄ndam p̄ben
dam assignauit eid' in ecc̄a li
gon̄ q' capl'm ip̄m ad eandē
recip'e contempnebat· ⁊ ꝫ· ad
instanciam remeū· archiepi ⁊ cē
epi p̄nestini ap· se· le· ⁊ auctē
ip̄i tal' ut eum ⁊ ep̄m ⁊ cano
nicos lingon̄· 9p̄o intcessit qd'
ip̄o ab eis recepto in canonicū
⁊ 9cesso sibi stallo in choro ⁊ p̄
ticipatōne q̄lib; diuinor̄ idem
fructus p̄bende p'cip'e nō deberet
n loco primo uacaturo ⁊ ꝫ· ca g
dam· t· in canonicē recipi canoi
cis nō obuiet institutis ⁊ uaca
turam expectare p̄bendam· lat
cō· ū sit dubiū obuiare nos stō
eid' legati illicito repluto q̄ ē li
citū applantes quidē indignū
ut receptus in canonicē p̄bende
bn̄fo defraudet' ꝫ· q· dcōs ep̄m
⁊ canonicos ut ei p̄bendam cū
se facultas obtulit nō differunt
assignare· ap· p̄· 9pll'· facientes
eid' portōnes cotidianas q̄ fuit
in ecc̄a memorata sū diuni
nutōne q̄lib; assignari. Idem
ep̄o biturien.

ue frītati s' deuoto ⁊ ꝫ· cū sepe 9
tingat q· ad unā p̄bendā duo
elia p̄p i portunitatē petentiū
eligunt' nos attendentes qd' si
ct' uno unā p̄bendam tenent ill'
esset 9 tot al' turōn̄· q· p̄bendā
inhibet sectōnem ⁊ si uni illor̄
ip̄m optinet· p̄bendā sub expe
ctatōne illius· 9 lat· statuta 9
alii· remaneret· rurq̄· ⁊· ⁊· q' qd'
tal' electō de rigore iuris penit'
est cassanda. Idem.

i si eē t uiri pudi ⁊ honesti tā
qui ordiatōnem fecerūt q' illi
circa quos sc̄a ē ordinatō i ecc̄a
ura si nego p'oratu s ordinatō
nem illam ualde suspectam p̄p
exempli p̄niciem h̄rem q· g· p'
cōtertatōnem diuina ordina
tū ē circa unū de duob; electis
ut ip̄e h̄eat p'oratum hoc ex iu
risdicōne delegata scdm iustiā
uidetur eē statutū q· aūt ordiā
tum ē circa reliquū ut ip̄e· xx· lib
de redditib; capli· ⁊ xl· de p̄uentib;
prioratus p̄cipiat annuatī hoc
scdm prudenciam intelli' eē p̄cep
tū ex arbitria potestate cum i
delegatos fuit 9p̄missū· q̄ auct'
sibi remittendo 9missam se pro
bono pacis ⁊ utilitatis hoc ordi
nasse fatent'· q' g· h; ordinatio
ab omib; est recepta possintq;
licite prior ⁊ capl'm de p̄uentib;
suis p̄p cās p̄dcās n quidē ex pacto
ne pactōne prauum· s; ex uisio
ne iudicium h̄i p̄uisionē exhibē
nos eam hoc adhibito modamī
ne tolāni ut ad pratōm· xl· lib;
nō dignitas prioratus· s; p'so ma
neat honata ne forte circa pro
uentus aliq' uideat' fcā sectio

prioratus ita quod ipso priore defuncto
successor ipsius ad presentationem xl. librarum
minime teneatur. Idem Lateranen(si) ep(iscop)o
et Albi(nensi) legato.

Pro illorum provisione et infra. Burdegalensi
archiep(iscop)o mandavimus ut magistro P.
in aliqua ecclesiarum suarum ubi ei expedi-
re cognosceret conpetens faceret benefi-
cium assignari. Contradictores etc. dis-
conpescens. qui decano et capitulo Ca-
duren(si) auctoritate nostra mandavit
ut predictum magistrum admitterent in
canonicum et in fratrem. Cumque iidem
reluctarentur canonici ac indul-
gentiam de quadragesimo cano-
nicorum numero ei opponerent. quod archiepiscopus
cognovit illos in elusionem man-
dati nostri indulgentia concessa
eis intendere abuti predictum magi-
strum de prebenda et canonica san-
ctorum ecclesie investivit. Contradictores
vinculo excommunicationis astringens et infra.
Quia vero quod per predictum archiepiscopum de me-
morato magistro auctoritate nostra pro-
visum est firmitatem volumus
optinere. cum quis si vos constiterit pre-
dictos canonicos indulgentiam quam
habent de certo canonicorum numero non
servasse et aliquos ultra constitutum
numerum in canonicum auctoritate propria rece-
pisse cum nobis legem imponere non
debeant quam ipsi negligunt obser-
vare latam in ipsos excommunicationis sententiam
a predicto archiepiscopo tamdiu [illegible]
sub. ap. ob. observandam donec sepe-
dictum magistrum recipiant in cano-
nicum et ea que ad canonicatum per-
tinent cum stallo chori et loco capituli
ei studeant assignare. Idem Bisunti-
no archiepiscopo

Tuis questionibus respondemus quod clericos in minori-
bus ordinibus constitutos de provi-
nialibus bonis habentes unde possint
congrue sustentari et si nondum
fuerint ecclesiastico beneficio consecuti
dummodo aliud canonicum non obsistat
ad superiores poteris ordines promovere.
Idem episcopo Laudunensi?

Accedens ad ap. se. et infra. Inquisitioni tue taliter respondemus
quod clericus absens per alumnum vel alium
magistrum pro ipso potest de beneficio eccle-
siastico investiri. Idem Trecensi episcopo.

Dilecto filio P. sancte Pudentiane presbytero
cardinali cellerario Trecensi et R. pau-
ratori tuo auditore concesso idem
cellerarius proposuit coram eo quod cum
in omnibus in manibus tuis sit ar-
chiepiscopi tunc ap. se. le. intendentis pro-
videre G. nepoti suo in Trecensi ecclesia
prebendam quam ibi optinebat libe-
re resignasset dictus [illegible] legatus
prefatum G. et eundem cellerarium in
canonicos Trecenses instituit et a-
bob; capitulum Trecensem stallum in choro
et locum in capitulo et idem archiepiscopus super
dicte prebende fructus dividendos
communiter assignavit donec idem G.
integrum esset prebendale stipendium
assecutus et infra. quorum receptionem
procurator generalis predecessoris tui

mō statuit ꝑtibꝫ tale agendi p̄t
modo explicauit. dicꝫ quoꝫ cellerariꝰ
lectionem et euangelium in ebdomada
sua legisse diuino sanctum et tandem decanum
q̄m epi electionem et aliorum negociorum tracta
tibus sicut canonicus interesse interfuit
et domum quandam per capitulum memora
tum optinuit que non nisi canonicis
consueuerat assignari tamen cum ad
eandem accessisses ecclesiam consecrandus eum
cum canonicis aliis ad osculum rece
pisti cum tunc non canonici ad oscu
lum admittuntur et eidem sit predictus no
minis per biennium questionem propter quod
peciit ut te ab ipsius super hoc molesta
tione indebita compescere dignaremur
et quidem procurator eius proposuit ex ad
uerso quod ad unicum spirituale uel quod uaca
bat ibidem simul duos canonicos
instituere predicto legato non licuit
nam si duo unicam prebendam ha
berent id esset contra iuris cum uel quod prebe
darum inhibet sectionem. si uero duo
bus receptis uni tantum prebenda daretur
sub expectatione alius quidem lato consilium
remaneret preterea licet in ecclesia in qua
non est certus numerus prebendarum. ulla et
uacante in canonicatum quis possit
assumi cum intelligatur ad quod ius
eligitur electorum assensu de nouo cre
atur. et cum electo in canonicum uacas
set. et desinit cum defuncto in ecclesia
que determinatum habet numerum prebendarum
uno in diuiduo iure uacante
duo simul eligi non possunt ad illud
eo quod hic spirituale uel diuidi uel co
mutari nequeat. inter eos quamuis
medium huius ad quos spectat electio
de communi consensu augmentare ua
leant numerum prebendarum quod in spirituale
de nouo creando non forte statutum
aliquod obuiaret quod esset iuramento
firmatum. uel sedis apostolice confirmatio
accessisset. huius clausula prohibitionis
addita ut si quid contra id fieret non
ualeret. propter quod institutionem per factam
illam fuisse dicit asserit. procura
tor autem in trecensi ecclesia cuius sit
prebendarum numerus quem capitulum uel le
gatus augmentare minime inten
debat. uel ius aliquod de nouo creare.
post dictum cellarium ad restitutionem
eorum que ratione predicte institutionis tene
bat similiter duximus condempnandum
cum super prebenda ipsa uel eius parte silentium
imponentes. i. quod per hoc predicto c. nullum
preiudicium generetur cum res inter
alios acta aliis non obsistat
uacante quadam prebenda

Cum in ecclesia duas ex hac ea constituens
ad illas de assensu capituli tuum duos
canonicos assumpsisti. quorum al
tero uiam uniuerse carnis ingresso
prebendam quam defunctus habuerat
quidam clericus nomine ypolitus sine
auctoritate sedis apostolice assecutus. uerum cum
idem y. te super integritate prebende
per quasdam litteras inquietet. et ali
us eius ad usum te se habere proponat
quod facere debeas requisisti. super quo

duxim⁹ sic r̃ndendū q̃ cū canon̄
statuta concilii Lateranensis in hijs lo-
cum habeant et tenentur utriusque de hijs
que uacare contigerit integre p̄
bendam. nisi si non ab his scā de ua-
cante sup̄ dc̄a p̄benda due fue-
rant cōstituta. ac tot sunt utri-
usque puentus quot p utrisque sit u-
triusque prouisum in bn̄ficio competenti.
Idem v̄ celen̄ epō.
Ul' fil' c. clicus coram nob' p̄posuit
cōquerendo q̄ cum p eo ad nostr'
capl'm mandatū aplicū cōmisi
ssem⁹. vt eum i canonicū reci
perent et in frēm p̄bendam q̄ tc̄
uacabat cōferentes eid' et c. f. t.
m̄. q̄. si tibi constitit q̄ i nouem
ecc̄a p̄benda uacaret tp̄r eius
ecc̄e canonici in eās litt̄as recepe
runt cū eam aliū elusione man-
dati n̄ri duxerunt cōferenda eund'
clicum si nō hʒ sufficiens bn̄fim
ecc̄asticū in canonicū recipi fa
ciatis et sibi de redditib; ecc̄e sin-
gul' annis assignari puent⁹ cō
petentes donec sit ei in bn̄ficio
p̄bendarum puisū. Idem in c. ge.
Extra puidencia fuit i lat. c.
phibitum ut nullus diuersas digni
tates ecc̄asticas cū plures ecc̄as p
rochiales receperit c̄ sacrorum
canonū instituta. alioquin re
cipiens sic acceptū amitteret
cum largiendi potestate cōfe
rens priuaret. quia v̄ p̄sūptōes
et quorū cupiditates nullus habeat
aūt tenus de p̄dcō statuto fruct⁹
puenit. sic eluden̄ et exp̄ssius
occurrere cupientes p̄sn̄ti decreto
statuim⁹ ut quisq; receperit aliq'
bn̄fim curam hn̄s aīarum anexam
si prius tale bn̄fim hebat eo sit
ipso iure priuat⁹. et si forte illud re-
tinere contendit alio spoliet. isq;
ad q̄ p̄ prioris spectat donacō illd'
post receptōnem alt'ius libere con
ferat cui uiro uiderit conferend'.
Et si ultra sex menses differre dustu
lit. nō solum ad alios scd' lat. c.
statutū ei collō deuoluat. v̄m et
cū cogatur de suis puentib; in
utilitatem ecc̄e illd' ē bn̄fim as-
signare q̄t a tp̄re uacatōnis ulti
cōstitit ēē preptum. hoc id' i p̄sonatib;
ecc̄e ēē decreuim⁹ obseruand' at
tendentes ū in ead' ecc̄a nullus plures
dignitates aut p̄sonatus hēre p̄su
mat. et si curam hēat animarum
circa sublimes et litteratas p̄sonas
que maiores p̄sonas q̄ minoribus
bʒ sunt bn̄ficiis honorande cū
rō postulauit p se ap. poterit
dispensari. Idem in eod̄em.
Grave nimis ē et absurd' q̄ q̄dam
ecc̄arum p̄lati cū possint uiros ydo
neos ad ecc̄astica bn̄ficia pmo
uere assumere nō uerentur indignos
quib; nec morum honestas nec lit-
terarum scientia suffragat' carnalitatis
sequentes affectum nec iudicium racionis.

unde quum ob hoc ecclesiis dampna
proveniant nemo sane mentis ig-
norat. Volentes igitur huic morbo
medicinam prestare precipimus ut pretermis-
sis indignis ydoneos assumant
qui deo et ecclesiis velint et valeant
gratum impendere famulatum fiat-
que de hoc in provinciali concilio diligens
inquisitio annuatim ita ut qui post primam
et secundam correctionem fuerit inventus
culpabilis a beneficiis conferendis per ipsum
concilium suspendatur instituta
in eodem concilio persona provida et
honesta que suspensi suppleat de-
fectum in beneficiis conferendis et
hoc ipsum circa capitula que in his deliquerint
observetur. Metropolitani
vero delictum superioris iudicio re-
linquatur ex parte concilii nunciandum. Ut
autem hec salubris provisio plenio-
rem consequatur effectum huius suspensi-
onis sententia preter romani pontificis auctoritatem aut
proprii patriarche minime relaxetur
ut in hoc patriarchales sedes specia-
liter honorentur. Idem in eodem.
Extirpande consuetudinis vitium
in quibusdam partibus inolevit quod scilicet
parochialium patroni ecclesiarum et alie
quedam persone proventus ipsarum sepe
sibi penitus vendicantes presbiteris
earum servicio deputatis relin-
quunt adeo exiguam portionem
quod ex ea nequeant congrue suste-
ntari. Nam ut pro certo didicimus quibusdam
regionibus parochiales presbiteri pro
sua sustentatione non optinent
nisi quartam quarte id est sextamdecimam
decimarum. Unde fit ut in illis regionibus
pene nullus inveniatur sacerdos paro-
chialis qui vel modicam
habeat peritiam litterarum. Cum igitur os bo-
vis ligari non debeat triturantis
sed qui altari servit de altari
vivere debeat statuimus ut consuetudine
qualibet episcopi vel patroni seu cuiuslibet
alterius non obstante portio presbiteris
ipsis sufficiens assignetur. Qui vero
parochialem habet ecclesiam non per vi-
carium sed per se ipsum illi deserviat
in ordine quem ipsius ecclesie cura requi-
rit nisi forte dignitati vel prebende
parochialis ecclesie sit annexa. In quo
casu concedimus ut qui talem habet pre-
bendam vel dignitatem cum oporteat
eum in maiori ecclesia deservire in
ipsa parochiali ecclesia ydoneum et
perpetuum habeat vicarium canonice
institutum qui ut dictum est habeat de
ipsius ecclesie proventibus portionem alio-
quin illa se sciat auctoritate huius privatum
libere alii conferenda qui velit et
possit quod dictum est adimplere. Illud autem
penitus interdicimus ne quis in fraudem
de proventibus ecclesie que curam debet habere
proprii sacerdotis pensionem alii
quasi pro beneficio conferre presumat. In lat.
concil. nostre fuisse probatum ne quibus
regulares ecclesias vel decimas sine episcoporum
consensu manu laicali presumant
accipere nec excommunicatos vel nominatim

uicarios administrant aliquis etiam ad diuina. illos autem id forte uolentes transgressores digna castigatione animaduersione punituros. statuentes in choro quam in ecclesiis que ad ipsos pleno iure non pertinent iuxta eiusdem concilii statuta ad instituendos presbyteros representent ut illi de plebis cura respondeant ipsis uero pro rebus temporalibus rationem exhibeant competentem institutos uero remouere non audeant episcopis inconsultis. Sane addimus ut illos representare procurent quos sui conuersatione notos reddit uel commendat probabile testimonium prelatorum. Innocentius iii. abbati et priori sancte genouefe.

Licet direxerimus scripta nostra ut magistro R. ebroicensi archidiacono in sacra pagina cupienti studere prouentus suos ecclesiasticos faceretis integre ministrari. uolumus tamen ut cotidianas distributiones que tantum residentibus in ecclesiis cum bonis que necesse sunt horis canonicis exhibentur ei tribui faciatis.

Ex uestra proposuisti nobis quod ecclesie tue [illegible] canonia diminuta ipsorum prouisione a tempore congrua generalis eius existunt non fuerint ad eorum sustentationem conpetentes capelle sic [illegible] consueuerunt de redditibus prebendarum suarum nequeunt sustentari. Et infra. quod si euidens necessitas uel utilitas exigat prebendas ecclesie tue potius de capellis in perpetuum annectandis eiusdem sicut discretione prouida potius expedire agnoueris congrua capellarum prebendis portione. Idem abbati priori et archidiacono de hei.

Dilectus filius C. clericus qui proposuit quod cum decano et capitulo andegauensi pro certo concessum et receptauit ipsum quod cito facultas se offerret in canonicum reciperent et in [illegible] nobis [illegible] executoribus sibi datis quod decani et capituli procurator excipiendo proposuit literas non ualere pro eo quod in eis non fiebat mentio quod per statutis [illegible] in ordinatione regis prebendarum eidem ecclesie collatione habet. uos executores mandati nostri non [illegible] interloquendo [illegible] et sic due prebende que in medio tempore uacauerant aliis sunt collate. Et infra. quod si occasione huius [illegible] reputatam friuolam non obstante mandatum nostrum exequi procuretis.

Gregorius ix. argentinensi episcopo.

Super inordinata ordinatione tua autem illi sunt in ecclesiis ydonei reputandi qui seruire possunt et uolunt in ipsis. [illegible] quod prius et beneficiati qui non possunt in ecclesia eadem deseruire in ea non debent ydonei reputari. Idem [illegible] episcopo et magistro R. canonico.

Cum canonicum quondam [illegible] amoueri episcopum et [illegible] de blesiis canonice sancte crucis super integratione prebende ipsi canonici [illegible] tenebat nobis conquisitum ter-

inmanda et. c. v. de q̄ uire su
tentōnis n̄ exstat. ut p̄ integri
tate p̄bende sup̄dci canonici p̄
benda de nouo aliq̄s scinderet
enialis. f. u. portuen | Idē
epc̄ supplicauit. ut cū i argētein
ecca tandiu uacauerat q̄ dona
tō ei erat. ad se. ap. deuoluta. i.
clico contulit. cū in illis p̄tibȝ le
gati offō fungeret suam collōm
benigno p̄sequerent effc̄u. v̄m
p̄canitor argentein. epi p̄posi
to radiuso. q. id capl̄m hoc audi
to consuetudine allegauit sino
nabli. obseruari uixta q̄ ullin
nisi nobilem liberum ab utroq;
p̄te illustrē hoste cōuisatoris ac
eminentis sciē in suū consortiū
hacten̄ admiserat. nec q̄r hoc
fieret. marie cum ulla tunc p̄re
benda uacaret aliq̄s morton
as ul̄ executorias litt̄as recepis
set. se. ap. ap. et. sl. os autē atte
dentes q̄ nō generis. s; uirtutum
nobilitas uite. et honestatis grā
tum dō faciunt. et ydoneū seru
torem ad cui regim̄ n̄ multos se
cūd carnem nobiles. et potentes
elegit. s; nobiles et paup̄eres
eo q̄ n̄ ē grata ap̄ ip̄m accep
to p̄sonarȝ. et uite ad culmina
dignitatum. s; eccdū ad p̄ben
das uiri eminentis sciē ualeāt
reperiri exceptōne s hi du
xim̄ admittendas. et. di. s. v. q̄.

q. si uob constiterit p̄bendam
uacasse q̄n ipam dcō. i. epc̄ co
tulit memorat̄ ipm̄ ad eā
recipi faciatis. Idem
Cum olim p̄or scē marie de di
nī in mandatis ut. w. diaco
no in aliq̄ eccā ciuitatis ul̄ di
oc̄ lug. p̄uideret. auct. ap. id p̄
fatum. w. eccē sci petri de uico
rectorem. auct. hui. iussus ē desig
nare in qua rector ab hiisdem
eccē clicis eligi consueuit. ei co
nis sinam n̄cho p̄ fēnis in rebl
les. cū g̃ ad mandatū hi. se ad
talia nō extendit n̄ ad rector
iam ul̄ dignitatem nr̄a statu
intentō cui p̄ simplici b̄nfo m̄a
manat in illo. ac q̄. tam istitu
tōnem hi qū executoris sn̄iam
ip̄ hoc latam denūciare s̄ n̄ tene
ri. arg. candido epo de urbe ve
neti.

Cum passio corpal' et. f. t.
hortam̄. q. lectorem p̄fectum
ad p̄cipienda et que assueta
sunt ab eccā tua egritudo sua
nō debeat impedire quin alii
ei eēnt ex detenti forte n̄ possi
qui ministraret eccē inuenit
s; sedm eius ordinem q̄a ei si
eēt sanus potuit ministrari.
de ipa exiguitate si eccē pot
accidere frīnitas tua p̄beat
egrotanti. aug. ip.
Presbiterum cui duos digitos cū

in medietate palme a persone abs-
cisos signasti. missam non permit-
timus celebrare quia nec secure potest
propter debilitatem nec sine scandalo
propter membri deformitatem. hoc sibi
posse confidimus. ipsum cunctis autem
ceteris officiis sacerdotalibus fungi
minime prohibemus. Lucius iii.
De rectoribus ecclesiarum lepre macula
adeo infectis quod altari servire non
possunt non sine scandalo mag-
no eorum qui sani sunt ecclesias ingre-
di. hoc volumus tenere quod eis conce-
dendus est coadiutor qui curam ha-
beat animarum et de facultatibus
ecclesie ad sustentationem suam congru-
am recipiat portionem. Clemens iii.
Tua nos duxit f. consulendos et i.
de sacerdote qui divino iudicio
lepre morbo repercussus in parrochi-
ali ecclesia per se non potest officio fungi quod
si per scandalo abhominatione populi
administrationis officio debet remo-
veri. ita quod in rebus facultatibus ecclesie
sibi necessaria quamdiu vixerit mini-
strentur. Innocentius iii. archiepiscopo et episcopo.
Ex parte tua fuit propositum quod Are-
latensis episcopus gravi et incurabili mor-
bo fere per quadriennium laboravit et i.
ita quod pastorale officium non potest ulla
tenus exercere per necessitate illius et ca-
nonici civitatis eiusdem a te postulant
incessanter ut ipsis tamquam metropo-
litanus eorum studeas providere. unde cum
ipsum ad cessionem eo compellere non

possis non debeas ullo modo non afflicto
afflictio sit addenda immo potius ipsi
miserie miserendum eo quod idem bonus
exstitit et ecclesiam sibi commissam salu-
briter gubernavit. Sollicitus volentes tamen
episcopo quam ecclesie providere mandamus quatenus illi co-
adiutorem associes virum providum
et honestum per quem tam episcopo quam ipsi
utiliter consulatur. Honorius iii. episcopo
in consultationibus et i. Ad universos
archidiaconum autem quod morbo paralitico la-
borante officium lingue amisit
eum sibi esse coadiutorem intimo adhi-
bendus. Ex concilio Arelatensi.
Non amplius suscipiantur in mo-
nasterio monachorum aut clericorum
seu puellarum quam quot regi de bo-
nis ecclesie absque penuria possint.
In ecclesia nostra certum Eug.
numerum canonicorum sic nobis in-
timavit communiter instituere cura-
vimus et i. cum laicari debeant in ca-
nonicorum numero computari nec vos
debeatis differre quin eum statutum
numerum de aliis clericorum personis ydo-
neis suppleatis. tales ad supplen-
dum invenire curetis per quos
in divinis officiis per ecclesiasticos
ordines congrue serviatur. Alex.
iii. Cant. archiepiscopo et eius suffrag.
Ex frequentibus querelis didicimus in par-
tibus vestris consuetudinem pravam a-
nimis retro temporibus inolevisse quod
clerici ecclesiastica beneficia sine assensu
episcopi dyocesani vel officialium suorum q

hoc de iure possunt recipiunt iu
niusque deceat cogitantes quoniam
id scilicet presumere institutionibus alienis
et ecclesiastice contrarium honestati. Un
animitati tue frater archiepiscope ex officio tibi
iniuncto tam iniquam consuetudinem
de prouincia tua uelis sicut debes
radicitus extirpare tam illos qui
ecclesiastica beneficia taliter occupata
scienter detinent quam ineos qui decetero
occupare presumpserint excommunicatis
sententiam protulisti. Illos licet eandem
sententiam latam negantes et eam auctoritate
apostolica confirmantes, atque et clericos ipsos
qui ipsam sententiam incurrerint nisi
congrue satisfecerint absoluere
minime permittatis. Clemens iii.
elo constantinopolitano
Auctoritate apostolica sedis et cetera statuimus ut
ut nullus in ecclesiis uiris ultra quam facul-
tates earum sustineant uobis insti-
tuatur inuitis. Innocentius iii. p. sancti
marcelli et sancte susanne cardinali a sede le-
gato decretem et cetera. Sic nostris auribus est
suggestum constantinopolitanus patri-
archa aliarum nationum clericos sper-
nens uenetos tantum in constantino-
politanis ecclesiis satagit collocare non
attendens quod in omni gente qui facit
iustitiam acceptus est deo non sanctuari-
um dei iure quasi hereditario
possideri. Quocirca atque monea-
tis eundem ut uiros litteratos et ali-
os ydoneos utriusque originem
ducunt in predictis ecclesiis et maxime
in maiori instruere non postponat. A-
lioquin indignum se reddet ut nos
aliarum clericos nationum ad eius obedientiam
compellatis. Non dissimulare pote-
stis quin hoc nostris auribus insinuetis
ut ex hoc ipso an uerum sit quod sic hoc
uenetus dicitur protulisse cognoscere
ualeamus. Idem helienensi episcopo et archidiacono
norwicensi.
Cum uenissent ad apostolicam sedem archidiaconus
richemundie et procuratores eboracensis
electi archiepiscopi ex parte archiepiscopi fuit propositum
quod institutio personarum et cu-
stodia ecclesiarum uacantium ad eum
in diocesi sua spectat tam de iure
communi quam de consuetudine generali.
Verum quidam predecessor ipsius quibusdam
archidiaconis richemundie tam institutio-
nem quam custodiam permittere commise-
runt et cetera. Iunxit alia uero archidiaconus ipse
R. quod archiepiscopi tam institutiones quam
custodias non permittere archidiacono qui tunc
erat sed perpetuo de consensu ebo-
racensis capituli archidiaconatui
reali et uitali concessione donauit
cum autem archidiaconus ipse in continua
possessione tam istarum quam aliarum liber-
tatum in ipsorum archiepiscoporum regimine
et archidiaconorum temporibus extitis-
set et archiepiscopi sine contradictione quibus
concessisset ipsum eius post concessionem
asserunt quod ipsum concesserat insti-
tutionibus et custodiis uacantium
ecclesiarum exceptis. Ipse uero tunc ne si
negaret ex ipsa re tunc ius archidiaconatus

eet possessionem adeptus vel impe
diretur percipit fructus eius vel diuid
differretur etc. quod non solum de sil
lo sed de omnibus redditibus suis fa
ceret quod sibi placeret. et j. Porro quia me
morati fuimus archid. esse in plena
libertatem eiusdem archidiaconatus
et possessione tu eundem donec probatum
legitime fuit ex adverso liber
tates ipsas archidiaconis pertinere fu
isse concessas cum in hoc casu non
tam antequam post et in ipsa concessio
ne archiepiscopus eas retinere potuit
licite tanquam suas vel donec le
gitime probatum fuit easdem li
bertates archid. adiunasse. Sed in
hoc casu si concessio fuit illa re
al. archiepiscopus iudicij uirius vel intulta
as accedet quare nec vel ad petitio
nem eboracensis ecclesie vel per nos ip
sos si hoc archidiaconatus con
sulentur. si igitur alterutrum praedictorum fuit
legitime comprobatum archid. super
libertatibus ipsius sine utrumque archiepiscopo
silentium imponatur. Id. episcopo
et archid. parisien.

Cum ad uestram et j. Illud autem nos
nolumus ignorare quod praeterquam. ar. ab
bas fuit efficacium custodiam de iure
non potuit optinere quia cum ratione ab
batie ad ipsum pertineat donatio
tamen custodie quam aliarum digni
tatum ac et prebendarum in ecclesia
custodiam ipsam recipere non po
tuit a se ipso cum inter dantem et
accipientem debeat esse distinctio per
sed nec ab alio titulus conferendi
alius non habet. Gelasius papa ad ro
manos

Qui in uicem sacerdotum loco po
nuntur hoc ipso sunt ab ecclesiastica
communione pellendi quo se per
si sunt successores uiuis sacerdoti
bus adhibi. Ex concil. lat.

Nulla ecclesiastica ministeria seu et bene
ficia vel ecclesie tribuantur alicui seu
promittantur antequam uacent ne desi
derare quis mortem proximi uidea
tur. locum et beneficium se crediderit
successurum. cum enim in ipsis et legi
bus gentilium inueniatur inhibitum
turpe est et diuino plenum animaduersi
one iudicio si locum in ecclesia dei
future successionis expectatio habeat
quam ipsi et gentiles condempnare
curarunt. cum vero prebendas ecclesiasti
cas seu quaelibet officia in aliqua ecclesia
uacare contigerit non diu maneant
ant in suspense sed infra sex
menses personis que digne administra
re ualeant conferantur. si autem episcopus
ubi ad eum spectat conferre distu
lerit per capitulum ordinentur. quod si ad
capitulum pertinuerit et j. per septimum ter
minum non fecerit episcopus secundum deum hoc
cum religiosorum uirorum consilio
exequatur vel si omnes forte neglexerint
metropolitanus de ipsis secundum deum
absque illorum contradictione disponat.

Alex. iij. eboracen. archiepiscopo.

[C]lamatum e(st) auribus n(ost)ris. et infra. Co. t. t. xxx.
q(ua)mvis in lat(eranensi) (con)cil(io) p(ro)missionis (et) (con)ce(ssione)s
(de) eccl(es)iis no(n) vacantibus sint cassate
p(ro)ter tu(enda) ap(osto)lica (pr)o (pr)eecr(e)a qui d(e) (pro)missio(n)i
bus inuitant o(m)nino no(n) debet (pro)ut
eccl(es)ie annuacti (sun)t (et) de p(er)sonis (et) do
neis ordinent(ur). In no(n)o. l(ib)ro. usq(ue) (de)s(ti)tuto
(et) capit(u)lo cennomacen(si).

[P]roposuit nob(is). t. p(res)b(ite)r q(uod). cu(m). C. p(res)b(ite)r
(pro). u. (pro) recept(i)one ip(s)ius in fr(atr)em (et)
assignatione p(re)bende ad donatio
nem u(est)ram spectantis in eccl(es)ia
u(est)ra p(ro)ximo vacature mandat(um)
nob(is) ap(osto)licum destinasset, decano
tamen executore concesso. decan(us)
ip(s)e vos c(on)tumaces inueniens ip(su)m
de p(re)benda p(ri)mo vacatura i(n) eccl(es)ia
u(est)ra q(ue) ad donationem capituli p(er)ti
net. auct(oritat)e ap(osto)lica inuestiuit. et i(nfra). S(ed)
cum p(re)benda q(ue) ad donationem v(est)ram
u(est)ram spectabat in eccl(es)ia cameraten(si)
vacasset, eam alii assignastis
(et) i(nfra). Idem aut(em). p. n. q(uod) ab eor(um) de-
cano s(e)c(un)d(u)m s(upra)d(i)c(t)a(m) fiat ratum uolens
h(ab)ere collationem s(upra)d(i)c(t)am p(re)bende a vo
b(is) p(er)ire irritauit (et) eum de ip(s)a
p(er) anulum inuestiuit licet a(utem)
intentionis n(ost)re no(n) sit i(n)uestitura(s)
fieri (contra) canonu(m) instituta ratas
h(ab)ere. qui s(e)c(un)d(u)m plenitudinem po-
testatis de iure possimus sup(ra) ius
dispensare attendentes t(ame)n q(uod) i(d)e(m)
p(res)b(ite)r no(n) de vacatura sed de vaca(n)
te p(er). p. n. fuiat inuestit(us) utpote
q(ue) post cassationem co(n)cessionis
a vob(is) f(ac)te intelligebat(ur) vacare
(et)c. q(uod). amoto ab ea p(re)benda q(ua)lib(et)
detentore ea(m) ip(s)i cum plenitudine
honoris canonici assignetis

[I]d(em). p. s(an)c(t)e mar(ie). i(n) via lata. diac(onus)
card(inalis). ap(osto)lice se(dis) le(gatus).

[Q]uia diuisitatem corp(or)um diu(er)sitas
sepe sequit(ur) a(n)i(m)or(um) (et) i(nfra). (con)q(ue)rel(am) ac-
cepi(mus) c(on)tra eborace(n)sem archiep(iscopu)m q(uod) cu(m)
ad eum in eborac(ensi) eccl(es)ia (et) aliis
eccl(es)iis suis coll(ati)o p(er)tineat p(re)ben-
dar(um) t(em)p(or)e suspensionis ip(s)ius (et)
(pro)mod(um) (et) quidam p(re)t(er) eius auc(toritatem)
se intruserunt in ip(s)as (et) i(nfra). (et)c. q(uod)
eos qui p(re)bendas uel dignitates
eboracen(sis) eccl(es)ie. uel aliar(um) ad dona-
tionem ei(us) spectantes p(re)t(er) auc(toritatem) ac-
ceperunt ip(s)ius ad eas resignan-
das. mo(nitione). p(re)missa. p(er) excom(m)unicationis s(ente)n(ti)am (et)
subtractionem alior(um) b(e)n(e)f(iciorum) no(n) ob-
(con)firmatione a se(de) ap(osto)lica optenta
sub forma (com)muni q(ue) confirmat b(e)n(e)fi-
cia (et) p(re)bendas sicut iuste (et) paci-
fice possident(ur). ap(osto)lica re(scripta) (con)tellas.
nisi forte aliquis ea uel ex sp(eci)ali
mandato. ap(osto)lice se(dis). uel auc(toritate) lat(eranensis) co(ncilii).
ab eborac(ensi) capitulo sint adepti sic
t(ame)n ut t(em)p(or)e suspensionis in sex m(ensi)-
bus nullatenus (com)putaret(ur) cum
nulla. lat(eranensis) (con)(cilii). co(n)stitutio (contra) negligen-
tes t(ame)n fuit p(ro)mulgata (et) tunc si uo-
luit no(n) t(ame)n ualuit archiep(iscopu)s ip(s)e
in (con)ferendis p(re)bendis uti p(ro)pria
auct(oritat)e potente a qua (et) si fuit sua
culpa suspensus no(n) t(ame)n ad ip(su)m

capl'm ex illa causa pbendam e-
rat donato deuolucta; ad illū
tpr suspensionis illius pbende
donato ptinebat qui pt ei de-
sidiam & negligentiam potuit
pbendas donare. tpr & quo ad
se ap. accessit & ap illas pmau-
sit. ul recessit ab illa. intra sex
menses nll'aten ōputet. seme-
stre aut tpe nō a tpr uacationis
pbende; s; notitie potius ipius
uolum ōputari. d' beati bend
epo & abbi sce marie.
Vm nris olim fuit auribz inti-
matū q pbenda ecce lansan
tpr tanto uacasset; ut scd statuta
lat' q. ad nos eet ei donato deuo-
lucta. epo & canonicis lansan
mandauimus. ut pbendam ipam
thesaurario lansan ōferrent
quibz d' sr hoc executoribz depu-
tatis & .j. Vm pfati epi & canoni-
ci litteris nris receptis pdictam p-
bendam n uacare dixerint
qr lz ille qui pbit' fuat i epm
fuisset assumpt' ad ipam tn pbo-
situm p consecrationem suam deu-
uo fuat ab ipis elegit eā sic
anā possidebat q dci executo-
res dicere ōtrarium eē. uiri ipam
pbendam de iure uacante auc.
ap. pfato thesaurario assig-
uit & .j. auditor qui sr hoc da-
tus a nob de mandato nro de-
creuit ut q. amemoratis exe-
cutoribz factū fuat obtentū lit-
taz nraz eo q p falsi suggesti-
onem & ueri suppssione fuant ipet-
te cum pbenda illa nō uacaret
de facto quia talis posso plus hēt fa-
cti q iuris hretur. uicarum & lanc
flos v siniam eid' rauum hntes. q.
cū si pdcs epc sufficient' ostend'it
q nl ex indulgentia se ap. speali
nl ex alia iusta cā & nā sibi
post consecrationem suam pbendā
cōcessa fuit memorata ipam ad
resignationem ipius si sponte
noluit ōpellatis dcm lansan
capl'm ad ōferendam eam. the. su-
pdco diligentia pcurētis. Id' ma-
gro. h. archid' richemudie
Post elcōne & ōfirmatione epi.
eliensi uacante archid' richemu-
die q tenuiat eboracensi arciepc
eum tibi ppa liberalitate ōcessit
dans eboracensi caplo in manda-
tis ut te in archid' recipe pcura-
rent cui nolunt mandato pe-
re q p. n. uit alia q decano et
caplo eboracensi suo pulio nos-
citur indulsisse ordinationem
canonicoz seu psonarū libam
eē decreuit. ut inde; ydonea &
honesta psona cui archiepc
uacantem in ecca eboracen pb-
endam ul dignitatem duceret
ōferendam scdm antiquā ipi ecce
consuetudinem pseitatis deca-
no & caplo supdcis & .j. S; & si q.s

contra consuetudinem hactenus in eadem ipsa ecclesia
per aliquot tempora introductus. neque persona
neque canonico habente. quod si a rege
institutionem latam contra. sed forum
praeceptam persone per donec non constet
liceret decano et capitulo auctoritate apostolica
uti. cuius contra statuta conferre
cum quod in litteris archiepiscopi directis
capitulo de decano nominato nullatenus haberetur
per cuius manum debebat in capitulo
investire eis mandato exstitit quod
dictum R. ipsius quod institutione praemissis
rationes a capitulo reprobata
ipsi intelligentes archidiaconatus
donationem ad eos tam auctoritate
lateranensis concilii quam indulti eis sibi pri-
vilegii devolutam. R. de sancto E-
admundo illam in eandem unanimiter contu-
lerunt investientes eundem de ipsa
et sollempniter installantes processu
vero temporis praefatus archiepiscopus post
resignationem et abiurationem
ante factam et receptam ab ipso eidem
R. archidiaconatum contulit eundem quem
archidiaconatum ipsum tamquam donationem episcopi
me quod sedis concessionis tibi assigna-
tum per se apostolica petit confirmari. et
quoniam constitit nobis archidiaconatum
praedictum vero per eboracensem archiepiscopum
primitus fuisse concessum et quod insti-
tutione facta per ipsum secundum iuris or-
dinem nimirum recepta archidia-
conatus non vacans non potuit
nec debuit in alium rite transfer-
ri memorato R. quod quod iustitiae

versam in archidiaconatum alterius
prout ipsi se consensisse super eo dixerunt
silentium imponendo tam alteri
decernentes ut institutio facta per
archiepiscopum de te sortiatur effectum
etiam de si super renuntiatione abiu-
ratione vel aliud pro te missione aliquis
qui velit et valeat adversus te
quicquam dicere proponendo ordine
potes iudiciario experiri. Idem
capitulo canonicis Cerdonensibus.
Cum super quaestione Cerdonensis praebende
R. cum autem constet te in cano-
nicum ecclesiae Cerdonensis fuisse recep-
tum licet receptionem tuam
factam contra lateranensis concilii proposita adversa propo-
sito contra probatum non eruit nec
ipsi canonici videbantur tibi hoc
opponere posse de iure qui se fatentur
contra statuta praefati concilii recepisse
sententiando decrevimus ut tibi quamcito
se facultas obtulerit praebendale
beneficium in ecclesia Cerdonensi conferatur
cum ex quo receptus es in cano-
nicum non debeas carere praebenda.
Idem episcopo et magistro P. canonico
Hildesemensi.
Litteras vestras accepimus quod cum P. d.
clerico nobis scripsimus ut eum de pre-
benda vacante sancti Wiscardi Bre-
mensis quam dicebat ad donationem
nostram fuisse iuxta lateranensis concilii statuta
devolutam curaretis auctoritate apostolica
investire et R. de [illegible] fuit propositum
coram nobis quod H. propositus Cerdonensis

simplex canonicus eiusdem ecclesie de ipsa
in maioris ecclesie canonicum est electus
et primo dierum anni spatio evoluto in
ipsa ecclesia sancti Wiscardi in prepositum
est assumptus priorem prebendam
in choro detinens quam in ipsa ecclesia re-
tinebat. Sed prepositus allegabat quod
quia erat ex consuetudine generali
quod unus in eadem ecclesia plures prebendas
haberet et tu archiepiscope prenominatum prepositum
tum ipsum de prepositura in plena
synodo investires. Tamen prepositus
quam prebendam ei de canonicorum
confirmavit assensu et cetera. Unde
cum nobis dubium videatur utrum
cum aliquis de una prebenda eli-
gitur ad aliam statim prior va-
care incipiat an per sententiam de-
beat adiudicari eidem
confirmatione habita. Quod super hoc expressa
prebenda illa dici debeat non va-
care nos consulere voluisti. Cum igitur
si est ita prebenda illa et si non de facto
de iure tamen vacare noscatur. Mandamus
quatenus dictum prepositum ut illam sine
difficultate resignet per censuram ecclesiasticam co-
gatis quam cum de facto vacaverit
clerico memorato conferre cu-
retis. [I]dem episcopo et archipresbytero Papiensi.
Ex parte Asten. ecclesie nostris est auribus
intimatum quod cum quedam prebende
in ipsa per quatuor annos et am-
plius vacavissent Asten. episcopus
quosdam ibidem instituit credens
sibi hoc ex concilio Lateranensi licere. Instituti

autem scientes non esse firmam
institutionem huiusmodi ad Mediolanensem
archiepiscopum recurrerunt qui eosdem
in canonicos Asten. ecclesie ordina-
vit et in corporalem possessionem preben-
darum induxit capitulo eiusdem ecclesie
presente et audiente tribus tamen excep-
tis qui se institutioni huiusmodi oppone-
re curaverunt et cetera. Tandem utraque pars
concorditer est confessa quod in predicta pre-
benda ecclesia non erant distincte
prebende nisi canonicorum numerus e-
rat certus. Si vos igitur intellexeritis
evidenter statutum in Lateranensi concilio de bene-
ficiis ultra sex menses vacantibus
locum in hoc articulo nullatenus
habuisse et si forte Asten. ecclesia cano-
nicorum pateretur defectum vel institutio
per archiepiscopum vel episcopum facta occasione
concilii memorati carere debet
robore firmitatis. Quia vero totum
capitulum tribus exceptis predictorum recep-
tionem affectat nec ab illis tribus
aliquid rationabile quod ipsos obviam
est et ostensum. Quod quoniam si Asten. ecclesie
suppetunt facultates secundum consue-
tudinem hactenus observatam
predictos clericos pro canonicis faciatis
haberi. [I]dem episcopo et capitulo Laudunensi.
[C]onstitutus in presentia nostra H. ecclesie vestre ca-
nonicus humiliter intimavit quod
cum frater episcope predecessor tuus dedisset sacerdo-
talem ipsi conferendi prebendam cum
primo in vestra esset ecclesia vacatura
et Remensi archiepiscopo et cetera. Ap. se. le.

nob̄ fil' capl'm . cauēe . uīa p̄cepit
ut eam p̄benda q̄ tūc uacaret p̄so
nam illam cui uellet id' h' 9fer
re sine mēti'one alti'us p̄sone re
cipetis ad p̄tām ꝛ j̄. Quo circa . mā .
q̄ p̄sonam illam cui memorat'
h' sacdotalem p̄bendam tūc con
tigit illam uacare dum̄t canoī
cē 9ferendam sine 9dictōne q̄lib;
admittatis ꝛ ei iñ eam frē ēē p̄be
dam h' 9 fo'm 9cessionis sue cont'
re aliquid nō p̄sumatis ꝛ j̄. Quia v̄o
concessiones tales si ad 9sequnt
trahant' si possent in fraudē ca
nonice sanctōnis p̄ q̄ꝫ p̄hibent'
ecclastica b'nficia cōncedi sīu p̄o
mitti anq̄ uacent . nolum' q' hi'
o ccōne mandati q' giam 9tinet
p̄sonalem fraudē in adhibe uo
lentibus licentia 9cedat'. Idem.
Lic; fil' magr' R. canoīc' ur'
nob' suggessit q' ep'o u'ro uiam
uniu'se carnis ingresso ar' ep'c
sēe seu' ne assēns q' pp' negliam
ur'am ad ip'm erat eligendi au
ctoritas deuoluta in ep'm ur'm
elegit eund'. Sl' os g' attendentes
q' canon lat' 9' ab aler' pp' 9t'
negligentes editus ad archiep'a
tus ul' ep'atus nō sol; extendi' s;
ad p'tus alios ꝛ minora ecclasti ca
b'nficia circa electōnem h' iu
stitia cassauim' exigente. Idē
Ponoseni ꝛ sb'poni sēe fund'.
Ex tenore litteraꝝ ur'aꝝ accepim'

q' cū canū q'nt' . J . clicam ex una
p'te ꝛ abbem ꝛ cōuentū de bello
ex alt'a sup p'uisione ī ecclesia ū
ip'ius ꝛ j̄. dc'y clicus p' litem 9t'
certam q'ndam monachoꝝ eri
buit 9tinente q' p'mam eccliam
ad donatōnem suam sp'ctantē.
assignarent eid' ꝛ j̄. Sl'os g' atte
dentes q' p'missio p'dcā nō tenet
utpote 9 statuta lat' 9' attēpta
ta . mā . q' . memorato clico sup h'
silentiū imponentes ab ip'etitōe
ip'ius dc'os abbem ꝛ monachos
absoluatis . Idem.
Accedens ad ap'. se . R . clic' sua nob'
insinuatōne mōstrauit q' cū
p'miseritis uos p'uisuros eid' ī ecc'
stico b'nfo cum posseti' sic p' litt'as
u'ras del' . in d' confectas liquido
apparebat ꝛ j̄. Sl'os aūt 9siderantes
q' aliud ē p'latum p'uidē b'nfi
ciū collōnem cum potit' aliud cū
uacabit cū in talis casib; se fa
cultas offerre poss; in quib; collō
nō eēt in expectatōne uacaturi
b'nficiū differenda . mā . q' . memo
rato R . cum potitis b'nfiū ecclā
sticum assignetis. Idem.
Postulastis p' se ap' . edoceri ut cū
ad nos simul ꝛ archiep'm ur'm
donatō p'bendaꝝ eccl'e ur'e p'ti
neat . utrū p'bende uacantis
donatō penes archiep'm ip'm
remaneat si eam infra seme
stre tp'e neglexitis ordinare ad

q. br. xx. q si uos et id archiepci i
tra tempus pscriptum circa hoc
negligentes extitis. sic n ab illo
ad uos. ita nec a uob ad illum po-
testas deuoluit conferendi. s; secdm
statuta lat. c. ad sriorem tc sit
donato nisi forte aiepc n ut pre
latus. s; ut canonic uob ius ha
beat conferendi. et in hoc cau cum
dolose impedierit. dolus ei suffra
gari no d;. Honor. iii. epo et ppo
canonic. camaracen.
Cum dil in xpo filia comitissa fla
dren. fecit pmissiones decan uacan
tib; bnficiis ecciarum in quib; ius opti
net pronatus et donatones earum
in manib; posuit alienis. a. q.
id irritum decernentes inhibea
tis eidem ne similia decero attep
tare psumat. Honor. iii. pori et
conuentui glaston.
Cum ille qui scrutator e cordium
ex licet c. p. n. ecclam urm ecce
sie cathedralem ipm bathonien
ecce uniendo ut idem eet epc v
triusq; quia tam h unio asserit a nob
in graue pudicium glaston ecce
redundare cum p ipm dissolui
tur religio. fraudaret ela et ho
spitalitas tollet. nos ad releua
tonem ecce ure statum recipimus inten
de diligent etc. Uos aut post obi
tum bathonien epi huius li. postu
lastis ut quia temp adueniat quo
sine scandalo ecce ure ruina poterat
releuari cum et bathonien eccia
id ipm postularet. pt rex q cum
regni magnatib; et quidam epi cu
multis abbib; deposcerent illud id
est unione penit dissoluta mo
nasterium urm reducentes in statu
antiquum sub abbatis regimine
gubnand. attendentes igr q epali
sede uacante n d; aliquid innouari
cum no sit q epale ius tueat ma
xime ne plus fauisse p qm ecce
uideremur si quid eo uiuente concessimus
post obitum eius subito mutarem.
petitone urm nequiuimus exaudi
re. auctte p. indulgentes ut cum
bathon eccia de pstore fuit ordia
ta ius urm ap se ap. psequndi fa
cultatem libam habeatis. Interim
aut sub cura prioris id monasteriu
gubnetur. Honor. iii. epo calu
len et magris. i. et c. canonicis. Sue.
Sua deuotonis sinceritas etc. eccia
sci letani de q magistrum R. dona
tonis nre gra pcedente pbende
nomine de mandato nro capitu
lum aiepc inuestiuit sibi duximus
confirmandam no obstante con
cessione p caplm fca alii seu co
firmatone nra. si q in forma coi ap
pareret optenta cum nusquam
inueniatur cautum in iure q cap
uacante sede fungat uice epi
in collonib; pbendarum nec in eode
casu postdicta potestas conferendi p
bendas ad caplm p supiorem ne

gligentes devoluta tu nō fuit su
pior qui eas p̄ssket de fcō ul' de iure
conferre. de ep̄o burgeñ
onstitut⁹ coram .J. p̄. n. p̄curatore
ecc̄e sc̄e marie de castro sori ⁊ bur
geñ ep̄o tuo dc̄s p̄curator petebat
ab eod' ep̄o restitutōnem sī libta
te libe eligendi p̄latum sibi. s̄los
g' depōnes testium qui uacante
burgeñ ecc̄a ⁊ carente legitimo
defensore fuerunt recepti duxi
mⁱ reprobandas. Ex cōcil' ap̄ ua
lenciam.
rrita erit ep̄oꝝ donatō
uel uendicō ul' cōmutatō rei ecc̄a
stice absq; collaudatōne ⁊ subsc
ptōne clicoꝝ. lex. nj. nouic̄ ē
ontinelatur ⁊ j. cōsul. t. t. R. qđ
concessio decime ab abbissa p̄ius
fca si cōuentu sciente ⁊ ū ɔ̄dicēte
fca ē robur firmū dꝫ hr̄e. ū m si
ignorante ɔuentu. aut ɔ̄dicēte
decimam p̄ius. h. p̄dcō concessit
⁊ ū p̄ mltum t̄p̄is de assensu cō
uent' eand' decimam dedit eid'
scd̄a concessio dꝫ p̄iudicare p̄ori
Idem. Wigoꝛñ ep̄o.
um nos iam p̄dem ⁊ j. certum ē
de rigore iuris ɔcessionē illam
ū tenere q̄ reclamante cap̄lo per
p̄decessorem tuū constat fcam
fuisse nisi eam ratam p̄ mod'
hūissent. d' io solumt. p̄ūarch
out tue discretōnis prudentia
q̄ hr̄e tu ⁊ fr̄es tui unū corp̄ sitis

ita q; tu cap̄ ⁊ illi mēbra eē p̄hiit
vñ nō decet te omissis mēbris alii
oꝝ consilio in ecc̄e tue negociis
uti cum id nō sit dubium ⁊ ho
nestati tue ⁊ scōꝝ p̄rm institutō
nibꝫ ɔ̄ire. Innotuit siquid' auri
bꝫ nr̄is q; tu siñ consilio fr̄m tuoꝝ
abbes. abbissas ⁊ alias ecc̄iasticas
p̄sonas instituis ⁊ destituis ⁊ j. s̄oꝫ id
audiē ap. p̄hibem̄ ⁊ j. s̄o enim
tales institutōnes ⁊ destitutōnes
carere decerni⁹ robore firmitatis
uarte ⁊ j. f. tue aꝫ q̄. Id' eid'
in concessionibꝫ ɔfirmatōibꝫ
⁊ aliis ecc̄e tue negociis fr̄es tuos
requiras ⁊ cum eoꝝ consilio ul'
sanioris p̄tis ea d' pagas ⁊ p̄tra
ctes ⁊ q̄ statuenda fuīnt statues
errata corrigas ⁊ euellenda dis
sipes ⁊ euellas absentiū q̄: nō ia
frm̄ inscribi ū facias q̄ talia
munimēta irrita sunt ⁊ fca ⁊ ui
ex tū q̄dem fr̄i potis̄ tuito scem
dare. Celestin⁹. uj.
a nostre ⁊ j. cum in p̄uīcia tua
sepe cōtingat q; ad ecc̄as i quibꝫ
collegia ius p̄sentandi hr̄e nos
cuntur eoꝝ abbes aut p se aut
p litas suas p̄sonas ydoneas epis̄ dy
oc. p̄sentent. ⁊ eis p̄sentatis ⁊
receptis aliqñ an. aliquū p̄. mo
nachi ɔ̄dicant. R. q; in p̄senta
tōibꝫ p̄latoꝝ intelligi dꝫ q; de
collegioꝝ suoꝝ fiunt assensu
sū quo nō optinent firmitatē

vtri si constitit conuent ul maio
ris 7 sanioris ptis nō affuisse as
sensum institutōne clici conueit
nactari · n ex antiq 7 appbata
consuetudine ul' 9cessa libtate
aliq eorꝝ ptraxint cōmissi sibi
collegij nō debēm ecciaꝝ seu be
neficioꝝ collōnibꝫ requiri con
sensum · Itm̄ · iij ·
Cum aplica se · 7 j · Sane sic acce
pimꝰ cum ex una pte caplm sci
stephi 7 ex alia monachi de p̃to
sr decima q̄dam inicem 9pmsi
ssent arbitrium dcī monachi
ppōnebant donatōnem ipi deci
me sibi a quodam milite fcām
7 biticeñ archiepi dyoc' ei acce
dente confirmatam 9sensu fu
isse · seq audiē donatōnis mum
tos existere qui scibens ad decima
cū an · si aliqū fuint a laicis ma
le detenta q̄ diuini iuris eē no
cunt in usum transierit mo
nachoꝝ epo loci pbente 9sensu
constabunt ei omia ppetua fi
rmitate sub nra egitio p s alleg
bat ad ūsa cōsensum epi sn cli
ci assensu nuni suffice audie leo
nis ppe · dicentis ne quis epc de re
bꝫ ecce quicqp ul' 9mutare l' uē
de audeat · nisi forte aliq hoꝝ
faciat · ut meliora pspiciat 7
cū totius cleri consensu atq; t
ctatu id eligat q̄ n sit dubium
ecce pfuturū q̄ v nos 9siderē

noluistis · vir qui decima tenet
a laico si conferat ecce ad 9fir
mandam donatōnem 9sensus
epi sn cleri consensu sufficiat · S
q monend est laicus q decima
detinet ut eam restituat ecce
ad q spectat qui si forte induci
nequiuit 7 eam cum dyoc con
sensu alti ecce assignauit · pre
sertim religioso 9uentui 9sta
bit ipa donatō ppetua firmita
te sub nra auctoritate · Enim
pmisse licet diūse sint · n tñ ad
ūse cum aliud sit alienare qd
ab eccia possidet 7 aliud q detinet
a laico ad usum eccasticū reuo
care · In alienatōne q; iux leonis
ppe decretum · consensus epi sine
clicoꝝ consensu nō sufficiat · In
reuocatōne aūt iux sēptūm
ieronimi sufficit 9sensus epi cū
p utriq; utilitati ecce 9sulat
clam 7 in lat · g · ē inhibitum
ne qbꝫ religiosa p ecclas 7 deci
mas de manibꝫ laicoꝝ sn 9sen
su epoꝝ recipiat · p q; indirecte
datur intelligi q sufficiat 9sensus
epi ut licitum sit ecce decimas
de manu recipe laicoꝝ hoc ē
de illis decimis intelligm q lai
cis in fdodū ppetuo sunt 9cesse.
Idem meten · archid
Cum nup 7 j · adiecisti 7 utrū epo
ul' elco cum solo archid p'c con
sensum maioris ecce ei ab ipa

De hiis que fiunt a maiori parte. xi

eligatur episcopus et archidiaconus assumatur
de ipsa cenobii vel ecclesie conventua-
libus ad quem ius pertinet presentatur li-
ceat conferre perpetuo vacantes
ecclesias longinquas et infra. et eius quovis
soluto ex ipsa colligatur leonis ipse
evidenter in qua legitur ne quis episcopus
de rebus ecclesie quicquam donare vel permu-
tare vel vendere audeat nisi forte a-
liquid bonum faciat ut meliora pro-
spiciat et totius cleri tractatu atque
consensu id eligat quod non sit dubi-
um ecclesie profuturum irrita enim
episcoporum venditio et commutatio rei ecclesia-
stice erit absque convenientia et sub-
scriptione clericorum. per hoc enim non iussio-
lutam sed loco proprio tamquam quoniam
cum concessiones ecclesiarum perpetuas alie-
nationes non sit dubium pertine-
re. Idem episcopo helyensi.

Pastoralis officii diligentia et infra. Por-
ro quesivisti cum auctoritate diocesani
fiunt parochie limitate quarum
singularum parochiarum proventus in usus
ecclesie cedunt necnon et stipendia
ministrorum si episcopo liceat sine auctoritate
summi pontificis vel saltem sine
capituli sui voluntate viris religio-
sis conferre obventiones alicuius
parochialis ecclesie sustentatione vi-
carii reservata et cum lateranensis concilii
statuta prohibeant ecclesiis novas
imponi vel augeri veteres pen-
sionem postulas edoceri an episcopus
valeat religiosis consentiente
capitulo totam ecclesiam vel de novo
conferre aliquam portionem ad quod
breviter respondemus quod salva constitutione ca-
nonica concedenda parochialis locis quin-
quagesima portione. non primum nisi
secundum facere potest episcopus nisi de licentia
romani pontificis. preter sui capituli voluntatem.

Honorius III. archiepiscopo senonensi et eius suffraganeis.
Cum inter capitulis et infra. parochie senonensis
capitula cathedralium ecclesiarum ad
nos querimoniam transmiserunt
quod archiepiscopus senonensis et suffraganei
eius procuratores nuper ad provin-
ciale concilium convocatos ad trac-
tatum eorum admittere noluerunt et infra.
visum fuit nobis et fratribus nostris ut
capitula ipsa ad huiusmodi concilia debent
invitari et eorum nuncii ad tractatum
admitti maxime super illis que ipsa capitula
contingere dinoscuntur. Ex concilio lateranensi.
Cum in cunctis ecclesiis [illegible]
quod pluribus et sanioribus fratribus [illegible]
bus visum fuit incunctanter [illegible]
debeat observari grave nimis
est et reprehensione dignissimum
quod per quasdam ecclesias pauci quidam non tam
de ratione quam de propria voluntate
ordinationem ecclesiasticam procedere
non permittunt quare presenti de-
creto statuimus ut nisi a paucioribus
et inferioribus aliquid rationabile ob-
iectum fuerit et ostensum. appellatione remota
semper et suum consequatur
effectum quod a maiori et saniori parte
capituli fuerit constitutum. nisi constitu-

ronem minime impediat. si forte
aliquis ad observandam ecclesie sue con-
suetudinem se iuramento dicat
astrictum. non enim iuramenta sed
potius periuria sunt dicenda que contra
utilitatem ecclesiasticam et sanctorum
patrum veniunt instituta. Si quis
autem huiusmodi consuetudines que nec
ratione iuvantur nec sacris congru-
unt institutis iuvare presumpserit
donec dignam egerit penitentiam a per-
ceptione sit dominici corporis alienus.
Celestinus iii. claremontensi episcopo.
Quesivit et infra. Sed eo quod ecclesiam quan-
dam ex canonicis et quia pensio
ecclesie debita non redditur vel clericus
aliquis aut parochianus de longo
sine tuo et aliorum canonicorum assen-
su in ea de novo supponitur et infra. Sed et
quia quidam in aliqua ecclesia vel a-
liquis de canonicis tuis sine tuo et a-
liorum fratrum assensu positum observa-
re non debes nec est sustinere ut
ab aliis observetur et infra. Si quis
in huiusmodi deliquerit ecclesiastice cohertioni
subiaceat. cum pecuniam suo factores
tenere debeant. et pena sit ul-
terius pertimenda quam delictum fuit
in excedente repertum. Innocentius
iii. augustensi preposito.
Ex ore sedentis et infra. accedentibus
ad presentiam nostram T. et C. et R. et
C. augustensi canonicis per questione que inter
vos super prepositura augustensi ecclesie
ventilatur. ex parte ipsius b. fuit
propositum quod post electionem a. clerici p. n.
decano et capitulo augustensi litteras
obtinuit destinari ut in fratrem spi-
ritum mississent unum eundem eligentes et
assumerent in prepositum augustensem.
in signum investiture anulo
aureo destinato et quia licet mandato
apostolico presentatoribus constitutis
capitulum memoratum non audi-
visset quia tamen quidam eorum prepositum
in episcopum bisuntinum electus confirmatus
fuisset licet dictas litteras suscepis-
sent in contemptum tamen eorum assig-
to primitus termino infra quem ipsi de-
berent super mandato apostolico redde-
re. nunc augustensi decanum in prepositum
elegerunt et infra. Quare vero legitime con-
stitit quod prefatus b. de prepositura non
fuit aliquatenus investitus si man-
datum fuit ut de ea investiretur
de quo et si investitus fuisset investitura
eius per p. n. certa fuit ratione cas-
sata. quia nec si cassata fuisset
per hoc quod dictus b. revenciam eri
buit quam debet preposito viri suo re-
nunciasse videtur. Illos attendentes
sibi non potuisse de iure competere
ut per ap. ob importata communem
ordinationem ecclesie impediret
intelligentes et de a maiori parte
tam dignitate quam numero eorum quos
eligendi ius constabat hunc
electum fuisse canonice in prepositum
electionem suam auctoritate apostolica con-
firmantes prefato b. super prepositura

silentium imponentes. [I]dem.
[E]x parte tua nobis fuit frater archiepiscope in-
timatum quod ad restaurandam
fabricam Rothomagensis ecclesie tra-
ctatu communicato habuistis te postu-
lante ut quilibet canonicorum de-
cimam partem aliquam suorum redditium por-
tionem oportunam pro triennio depu-
taret. et j. statutum ut si qui uestrum
tuis frater archiepiscope et maioris et sanio-
ris partis capituli statutis si hoc du-
xerint resistendum obtineat sen-
tentia plurimorum. [] Innocentius III. me-
diolanensi archiepiscopo.
[U]t nostrum prodeat de uultu dei iudi-
cium et infra. proposuisti quod cum
nullus debeat sine accusatione dam-
nari nisi aliquid circa negotium illud
sit actum in forma iudicii depo-
nentes testium si probauit aut per iudi-
cium grauare quod hic allegato personam
uestram tangere uidebatur dignum
duximus tamen committere inquisitionis
et ordinem plenius explicare ne quis
quibuslibet suspicetur quod nos in hoc negotio
preterea processimus per certam cum
assignanda deberet esse posterius
prestituta cum n. uirius sit explora-
ri quod accusatore non prestante in quo conuenit
et si non prestitit dicitur absolui uidi po-
tuto quod nos et qui conueniebatis a
nobis maliciose uel in [illegible]
honus personis licet tibi prius
articulis impositum uidelicet ut conse-
cratisque per decanum cancellariam per

que donec uni cum et temporis competenti do-
nasses. [P]orro cum donatio fu-
isset occulta et ideo suspicione non
careat et lapso iam anno nullus
omnino cancellarius appareret nec in tanto
credebamus quod sed lateranensis statuta concilii
ad nos esset ipsius cancellarie dona-
tio deuoluta et ideo potuissemus quam
sine culpa conferre quamuis et si locum
dei teneamus in terris non tamen de occul-
tis possumus diiudicare quod ergo contra illud
quod prima facie iuste presumebatur
a nobis per certum cum decanum prima-
ute quod cancellariam alicui non
contulerat. facultatem tibi preplandi
concessimus non fuit grauamen sed
gratia nec ex malicia sed ex benig-
nitate processit quod et de modo ca-
nonico fidem nobis fieri mandauimus
mus tu tamen prestitisti mandato in-
dicti qui sepe nobis per litteras intima-
sti et tandem per ... presentes quod tere-
tertibi ... officium concesserat
memoratum ex quo non immerito
contra talem concessionem fuimus sus-
picati et ideo nos qui non tam ex
plenitudine potestatis quam ex
officii debito possumus et debemus
de subditorum excessibus ad corre-
ctionem inquirere ueritatem. ue-
maxime cum et occasione prestan-
te inquisitionem committimus fa-
ciendam. [C]omnibus quae audiuimus
diligenter te in tribus comperimus
fuisse culpabilem circa tam con-

varietatem pensi quod quia non solum nobis sed nec cuiquam debuisses ex certa scientia gratia remunerandi contra antiquitatem animum quod non affectum carnali sed discreto iudicio debuisti ecclesiasticum officium et beneficium in persona magistri .y. donea dispensare et circa honestatem fratris quod non licuit ex pactione vel conventione quacumque sub in vel tenore prescripto contra te de nudum officium et tibi retinere proventus eius et in lat. con. sit prohibitum ne quis conferendo ecclesiasticum beneficium partem proventuum suis usibus retinere presumat et alibi cautum reperiatur in canone quod ecclesiastica beneficia debent sine diminutione conferri unde credimus distinguendum utrum qui dat spirituale beneficium proventus ipsius ante donationem perciperet nam si proventus ante donationem non percepit ipse sed alius et ex donatione consequitur ut ipse proventus perciperet non est dubium intercedere symoniacam pravitatem si vero ante donationem percepit ipse proventus credimus distinguendum utrum ante donationem constituat ut ipsi proventus retineantur ad tempus pro causa iusta et licita an conveniat cum eo qui accepit beneficium seu cum mediatore quoque ut officio illo concesso retineat ipse sibi proventus primum enim in utrum credimus esse licitum. secundum madimus non licere ne viam aperiamus his qui pravitatem suam satagunt palliare. Ex concil. lugdun.

Non licet episcopo vel albi cuiquam unius ecclesie unire ad aliam quamvis ambe in eius sint potestate. tamen si commutare voluerit terras earum cum consensu capitularum faciat. Ex eod.

Qui res ecclesie petunt a regibus et horrende cupiditatis impulsu egenorum substantiam rapiunt irrita habeantur que optinent et a communione ecclesie cuius facultatem auferre cupiunt excludantur. Ex con. tol.

Consensu sinodi concilii diffinivit sacerdotes qui aut ecclesie sua relinquunt aut nichil heredes aliquid predia vel familias ecclesie sue acquirunt liceat illis aliquid de familia eiusdem ecclesie manumittere vel rei collapere modo quod antiqui canones decreverunt ita ut cum peculio et possessione sua sub patrocinio ecclesie maneant utilitates inutilitatis sibi iure que petuerint per legem tres. Ex eod.

Episcopi qui nichil ex proprio ecclesie christi conferunt liberos ex famil. ecclesie ad condempnationem suam facere non presumant. impium enim est ut qui res suas ecclesie non contulit dampnum inferat tales igitur liberos successor episcopus absque aliqua oppositione ad ius ecclesie revocabit. Ex con. ap. silvan.

Nulli liceat alienare [illegible]

[illegible]

rem imobilem eccl'e siue agrum siue
rusticum mancipium neque specialis ypo-
thece titulo obligare alienationis
aut uerbum continet conditionem
donationem venditionem permu-
tationem et emphiteosin perpetuum con-
tractum· unde omnes sacerdotes ab hac a-
lienatione abstineant penas ti-
mentes quas leonina constitutio com-
minatur· Symmacus pp.
Si quis presbiterorum diaconorum seu defen-
sorum alienant et perdunt eccl'e sub-
scripserunt quo nullus d(icat) actas (?)
perpetui anathemate feriatur non forte
et alienator et qui accepit celeri
restitutione sibi prospexerit quod si muno-
re anime sue circa remedium obti-
tum neglexerint pro pena si hoc
ascriptam confectum etiam documentum
uiribus quis ab initio nullas habuit (?)
nascietur sed et liceat quibuscumque
ecclesiasticis personis uoce contradictionis au-
ferre et ut cum fructibus possint
alienata reposcere ecclesiastica auctore
lege. iii. Wingorniensi epo.
Ad aures et j. illas terras que de siluis
extirpate sunt arabiles facte eis
hereditario iure potius concedere sub
annuo censu tenendas a quibus suo
uel parentum suorum labore constiterit
extirpatas non forte tunc possint
aliis ad maiorem eccl'e utilitatem
cum eodem labore et honore concedi (?)
ri· Celestinus iii. Vanensi archiepo.
Ut super aliquam et j. Sane quesiuisti a
nobis si possessiones seu redditus rega-
lium decimas et aliunde ex quibuscumque
locis prouenientes quas predecessor tu-
us quousque diem clausit extremum ad
manus suas tenuit et in ipsius usum
excepit nec aliis infeudauit de
mensa fuit archiepiscopi intelligendum et de
eis tu ex sacramento fidelitatis te-
nearis· ap· se· nichil contractus alie-
nationis causa possit inueniri
r. g. inq. tue R. quod sunt intelligenda
de mensa sue non ut non alienentur
consultius estimamus· Possessiones
uero eccl'e tue nimis sunt inutiles pro
aliis utilioribus de fratrum tuorum sa-
nioris partis consilio et assensu a-
lienandi seu commutandi liberam
concedimus facultatem· Idem exon. e.
Ad audientiam nostram noueris peruenis-
se quod quidam de canonicis exon.
eccl'e quedam predia eius inconsultis
aliis fratribus in dampnum eius in perpetu-
um locauerunt· Ideoque si uiri e. q.
assenserunt locationes illas legitime
probaveris ita quod si eadem predia non ali-
reuocari poterunt eos qui nouis
hec locationis actores ad suscep-
tam inde pecuniam conductoribus
refundendam ap· re· compellas· In-
no· iij· archiepo montis regalis
Possessiones ad mensam tuam uel capli
pertinentes alienare non debes aut
ecclesiis in quibus monachi mini-
strare consueuerunt clericis uel laicis
assignare· Idem epo mantuan.
Cum teneri proprio

Ad nostram noveritis audientiam pervenisse
quod cum ornen. monasterium de qua illud esset
honere maximo debitorum abbas et
conventus eidem villam quandam ne-
cessitate coacti .b. laico concesser-
int in feudum tali conditione apposita
quod idem octoginta libras persolve-
ret pro quibus eadem erat civitas obli-
gata quod non distulit effectui manci-
pare et .j. vestri humili supplicarunt
ut feudum predictum faceremus ad utili-
tatem monasterii revocari preser-
tim cum idem laicus primo anno
de ipsis provenientibus ultra summam per-
cepit prenotatam et per multos postmodum
annos suscepit eius fructus et
e contrario circa quod quia si predictum monasterium
per hoc invenitis enorme dis-
pendium incurrisse dictum laicum
ut pecuniam quam pro exhoneratione
feudi seu et pro utilitate ipsius mo-
nasterii expendisse noscitur ab eisdem
abbate et conventu recepta cum
fructus percepti sufficere debeant
pro labore prefatum feudum eidem mo-
nasterio dimittat liberum et quietum
appellatione postposita compellatis. Idem in consilio generali.
Cum laicis quamvis religiosis dispo-
nendi de rebus ecclesie nulla sit attri-
buta potestas quos subsequendi
manet necessitas non auctoritas imperandi
dolemus in quibusdam ex illis sic re-
frigescere caritatem quod immuni-
tatem ecclesiastice libertatis quam nec
tam sancti patres sed et principes seculares
ditaverunt privilegiis multis non formi-
dant suis constitutionibus vel potius
destitutionibus impugnare non solum
de alienatione feudorum ac aliarum
possessionum ecclesiarum vel usurpatione
iurisdictionum sed et de mortuariis et
aliis que iuri spirituali annexa
videntur illicite presumendo. Volentes
igitur huiusmodi temeritatibus consule-
re ecclesiarum ac tantis gravaminibus pro-
videre constitutiones et venditio-
nes hi feudorum ecclesiasticorum seu ali-
orum bonorum sine legitimo personarum
ecclesie assensu pretextu occasione
constitutionis laice potestatis ea-
rum constitutio sed destitutio vel destru-
ctio dici possit nec non usurpatio-
nis dominii sancti approbatione concilii
decernimus non tenere presumptoribus
per censuram ecclesiasticam compellendis. Ex concilio
apud Beliacensem. De precariis
Precarie de quinquennio in quinquennium
secundum audientem et antiquam consuetudinem
removeantur. Ex concilio Cartaginensi.
De precariis irrationabiliter factis a rectori-
bus ecclesiarum se suosque successores pe-
na gravi obligantibus ut factas
ipsorum dissolvere nequeant per papam
ut nemo successor antecessoris
sui pena sit obligatus sed sue pro-
videntie sit concessum ut si antecces-
sor eius res ecclesie irrationabiliter distribuit
ab eo ad ius eiusdem ecclesie revocentur.
Gregorius ix.
Precariam ut eius concedit quamdiu

De precario
De commodato
De deposito
De emptione et venditione

patur qui concessit solvitur quoque
obitu eius cui concessum est vel ecclesie
concedentis aut cum per eum aliena
ri contingit alicui hoc revocare
volenti quia per conventionem huiusmodi non
licet rem alienam invito domino
possidere. porro precarie que quidem de ec-
clesiarum possessionibus fieri solent non sunt
pro voluntate concedentium revocande.
de Gregorius ix. de commodato.
Ex gratia sui tantum quis commodatum
acceperit de levissima et culpa pre-
teritum licet casus fortuitus non amit-
tit culpa sua vel intervenit pa-
ctum seu in mora fuisset sibi non
debeat imputari. commodatum quoque
vel ratione recte commodati non agitur
post usum expletum cuius gratia res
fuerat commodata cum non decipi beneficio
nos oporteat sed iuvari. lex
cui ledam eodem. de deposito.
Causa illa querimonia usque ad nos
de deposito tuo vel hasten denegato
pervenit etc. cum enim non constet pecu-
niam tuam quam ille vir belial fu-
ratus est in ecclesie utilitatem conver-
sam non debent eiusdem ecclesie canonici
eosdem ecclesie per se intemptare
iussionis instantiam ut te eandem
pecuniam persone non ecclesie commendatam
quocirca suadentem ut in illum fu-
rem tuam dirigas actionem eo quod
ut audivimus loculos habet et ea que
tibi subrepta sunt asportavit.
furem et iudicibus dedimus in man-
datis ut illum iniquum sub quo
tibus ad rationem ponant et si opor-
tuerit maceratum vinculis alligent
ut dictam pecuniam reddere compellatur
etc. Si autem cum eis amicabiliter
potius de reddituum perceptione pa-
cisci nobis non vis id acceptum. Gregorius ix.
Bona fide ab ecclesia presumitur si rebus
tuis salvis existentibus depositas
amisisti de culpa que tenens si te ipsum
deposito optulisti vel si aliquid pro
custodia recepisses pacto vel cul-
pa vel mora precedentibus casus
fortuitus imputatur. Sane de-
positori licuit pro voluntate sua
depositum revocare quod compen-
sationi vel deductioni locus non sit
ut contractus qui ex bona fide oritur
ad perfidiam minime retrahitur
licet compensatio admittatur in
aliis sicut ex quo postulatur
sit liquida ita quod facilem exitum
credatur habere. ex concilio apud alvernum.
Placuit ut presbiteri
plebes suas admoneant
ut et ipsi hospitales sint et non
vendant cariis transeuntibus
quam in mercato vendere possunt alio-
quin ad presbiterum transeuntes hoc re-
ferant ut illius iussu cum huma-
nitate sibi vendant. Ex concilio
maguntino.
Ut mensure et pondera iusta fiant
etc. si quis iustas mensuras et iusta
pondera iniquitate mutare presump-

ferat .xxx. dies in pane et aqua
peniteat. Alex. iii. Attrabaten. episcopo
Veniens ad nos dilecti filii B. aluac. canonici
et .G. Allem et fratres Karoli loci pro
posuerunt quod siluam quam inter uallis
dicitur a quibusdam eorum ignorante ca
pitulo pro .x. libris .xl. marchas tunc
ualentem comparassent. causam ipsam
tornomensi episcopo et decano Cameracensi
commisimus terminandam. adicientes
quod si uterque cause cognitioni interesse ne
quiret alter in eodem negotio procedere
non differret. et infra. tandem decanus
in illius cause cognitione processit. et
cum ei constitisset quod predicti fratres sil
uam minus dimidio iusti precii com
parassent venditionem non tenere
et siluam beluacensis ecclesie ad iudi
cauit canonicos in possessionem indu
xit. et infra. quia uero in arbitrio emp
toris si uelit supplere iustum precium
aut venditionem rescindere cum
res minus dimidio iusti precii compara
ta fuisset ipsam tamquam iuri contrariam
irritantes possessionem in omnibus
iudicauimus esse reddendam salua
questione canonicis super deceptione pre
cii uel consensu capituli in venditione
non habito et alia causa rationabili quam ca
nonici contra monachos duxerint
proponendam. Celest. iii.

Peruenit ad nos quod P. miles A.
uxori sue quandam domum in donatio
ne propter nuptias assignatam mulie
re ipsa expressum dante consensu. b. n.

mulieri uendidit pro certa pecunie
quantitate et infra. prenominato uero milite
uiam uniuerse carnis ingresso.
relicta ei contra hoc ueniente presumit
allegans dictam domum titulo dona
tionis propter nuptias sibi concessam ali
enari non potuisse licet ei consensus
ipsi nosceretur contra accessisse. prefata
uero b. ex eo uidetur defendi quod .xxx. an
nis constante illorum matrimonio domum prem
bona. titulo quoque iusto possedit et in
communes usus utriusque uiri et uxoris
illius precium est consumptum ac tempore uen
ditionis tempore uero sibi prefata mulier
consulere potuisset in uiri faculta
tibus consistebat. quia grauia sunt huius nos
cuisse curam iustitie. et infra. predictam emptionem
si ita sunt quod pronuntiamus prescriptis occasio
nibus super ipsa domo non debere ulterius fati
gari. Innoc. iii. episcopo pallien.

Ad nostram noueris audientiam peruenisse quod
cum B. laicus ab .M. mutuum acci
pere uoluisset creditor ne per canonem
contra usurarios editum posset in posterum
conueniri domos et oliuas recepit
ab eodem in contractu emptionis cum
re uera contractus usurarius ageretur. quod
patet ex eo quod creditor debitori promi
sit ut quotienscumque a septembrio usque
ad nouembrium daret .lx. uncias
carenorum que uix dimidiam iusti
precii contingebant domos ei resti
tueret et oliuas scilicet grauis fraus et do
lus cuiquam patrocinari non debent
mandamus quatenus si res ita se habet contractu uendi

tionis confectam in fraudem canones
promulgati contra usurarios non obstante
predictum eorum ad restituendum domos et pos
sessiones ei ad quem debent hereditario iure
devolvi cum debitor sit inanimis
usque careat si ingressus preter penam in late
contra usurarios promulgatam. ap. re.
appellas. Ad episcopum et arch. in beneventan.
tum causam que inter ipsum et conventum monasterii
sancti martini de monte ex parte una
ac cives viterbienses super aquis et mo
lendinis exerceatur fuisset aliquando diu
ventilata cum constitisset nobis monasterium
nasterium in venditione ultra dimi
diam iusti pretii fuisse deceptum
sententiando decrevimus ut prefati cives
aut recepto pretio possessiones restitue
rent memoratas aut supplerent
quantum constaret legitime venditio
nis tempore iusto pretio defuisse. Greg.
Si venditor post institutum
Si se iudicium quo se emisse ut rem
venditam sibi defenderet minime
vel continuare obfuit tempore sine pro
mulgate seu per iniuriam sententia lata
fuit de emptione vere actiones legi
timas agere non valebit. Clemens iii.
Ex rescripto litterarum tusculani de loca
episcopi nobis innotuit quod cum to et con
tinuitate boni temporis sive legato du
nis intrasset et constitutionem to
factam ab episcopo portuensi ap. se. le. et a
predicto tusculano postmodum confirmatam
videlicet ut nullus magistrorum sive scola
rium sit conducendis aliorum hospi
ciis in lesionem in preiudicium
habitantium audeat hospitem quem ere
non prius constiterit tempus conductionis
elapsum vel in qualibet in hoc suum
favorem prestiterit et consensum cum
idem portuensis sub excommunicatione hoc
prohibuerit et alter sub pena anathematis
idem decreverit observandum ratam
esse decrevimus et auctoritate ap. confirma
mus statuentes ut a te frater episcope tuo
quibus successore hoc singulis annis
in communi audientia magistrorum atque scola
rium recitetur. Innoc. iii. albi et conventui
sancti petri de pratell. lexovien. dyoc.
Cum nobis relato declaraverit quod cum
ad firmam fructus vestrarum ecclesiarum con
sueveritis decimarum et ii. dyocesia
norum episcoporum statuto contrario non obstan
te vestrarum decimarum proventus vel vestre
locare potestis cum quibus ecclesie vestre
conditionem poteritis facere meliore
ita tamen quod huius locatio ad feudum vel
alienationem non videatur extendi.
Grego. ix. [illegible]
Propter sterilitatem afficientem mag
no in quomodo conductores vinee rei
sine culpa coloni seu casu fortuito
contingente coloni esse tue pro
rata est pensionis remissio facien
da nisi cum ubertate precedentis vel sequen
tis anni sterilitas valeat compensari.
Si domum inuito inquilino domini in
habitare vel reficere potest si necessitas
quam tunc non immnebat locationis
tempore id exposcat remissa est pro re

fidiuo tpi pensione q̃ ꝛ inde iuā
bĩt amoueri si pinsefuit; ibi
conusatus ul' tum canonē p bi
ennum sibi satisfatõne celi n̄ pre
iudit. Idem

Potuit emphyteotha ecclīa p̃ mi
nus requisita eid' qz inuciato q̃ꝛ
sibi ab alius offerret sinollese
eme dixit. ul' ad denuntiatõnē ste
pore duor mensium spatiū sit e
lapsum meliorationes ꝛ ius s
competens alius uendē qui ab
emptõne h' minime phibetur
emphitheota quor secus p̃ si
mdo. ul' cessando in solutione
canonis p biennium n̄ celi satis
fatõne postmod' sibi ɔsulē stu
duis; iuste potuisz expelli nō
obstante q' ei uc canonem
soluet n̄ exacti nūciatum
cum in hoc casu dies statuta
p dn̄o interpellet. Ex ɔcil' ap
Si p̃ncepsuoluit rem | sil'
imobilem sacs locis de rẽ p̃ir
p̃ stare ꝛ accipe ab eis muta
aliam imobilem eo q' m̃ rẽ
de cõi uoluntate p̃mutarē
ɔhere liceat ei hoc facē. si ca
tõnabilis id expostat ꝛ res q̃
p̃stituit maior fuit ul' eq̃lis
p̃ pragmatica sc̃ hoc p̃mulgata.
Ex concil' taluac.

Et ɔmutatõnes rerū ecclīsticarꝫ
q̃ ab antecessore in ɔsulte fc̃e
sunt ab eo q̃ successor ē emendēt

De concil' ap' siluagn̄

Mancipia ecclīastica n̄ ad libertatem
nō ɔuenit ɔmutari. videlz ut
mancipia q̃ p ecclīasticos homine
dabuntur. in eccē seruitute p̃ma
neant ꝛ ecclīastic' hō qui ɔmutatur
fruatur ppetua libertate q' enī semel
dō consecratū est ad humanos
usus transferri n̄ decz. Ex eod'
iniustū uidetur ꝛ impiū ut mancipia
q' fideles dō ꝛ scīs ei p aīe sue re
medio ɔsecrauerunt cuiuscumq; mu
neris mancipio ul' ɔmutatõis
ɔuinctõ itim in seruitute secla
rium redigant' cū canonica
auct. seruos tm̃ m p̃mittat di
strahi fugitiuos ꝛ nō ecclīæ redo
res summō ope caueant ne ela
rum alicuius peccatū fiat ꝛ ē absur
dum ut ab ecclīastica dignitate
seruus discedens humane sit
obnoxius seruituti. Ex rat'. uj
Quesitum ē ex pte tua si ɔmuta
tõnes fi ualeant p̃bendarꝫ cū
ɔmutatõ dignitatū in turon.
fuit ɔcil' nītdam ꝛ j. generalit' ita
teneas q' ɔmutatõnes p̃bendarꝫ
de iure fi nō possunt. p̃ sertim
pactõne p̃missa q̃ circa spūalia
ul' ɔnexa spūalibz labem semp
continet symonie. si aūt epc
tm̃ inspexerit necāriam licite po
tit de uno loco ad aliū transferre
psonas ut q' uni loco minus sut
utiles alibi se ualeant utilius
exercē. Clemens. iij.

Ad q̄ones soluendas ꝛ c. Intelleximꝰ
ex l͛ris tuis q̄ cū due ꝯuentuales
eccl̄e sint in tua dyoc̄ ꝯstitute q̄re
utraq; parochialem h̄re eccl̄iam cū
possessionibꝫ mag͛ alt̄i q̄ sibi uici
nam illis aūt eas desid͛antibꝫ p̄mu
tare cum illaꝝ alt̄a respectu melior
ꝯuentui plus r̄ndet ꝛ ideo sibi
postulet adici certam sūmā pecu
nie ut sic ad eq̄litatem p̄mu
tationis ualeant puenire utrū
possit id licite fieri extitit dubitatū
ꝛ c. Ad q̄d cū de eccl̄is parochialibus
eccl̄is p se ꝗat ꝯmittatur celebri
ꝛ in p̄mutatione possessionū p se n̄
sit inh̄itum. si alt̄a ratione possessionū
alti r̄ndet pecuniam posse refu
di de p̄missis possessionibꝫ ad īuicem p
mutatis fuit expedire refusa
certe pecunie q̄ntitate potīt ꝯtc̄ꝰ
p̄mutationis iniri. sic tñ q̄ ꝯtcꝰ
ibi neq̄q̄ inmisce miscean͛tur.

Inno. iij. senon̄ ar̄epo.

Cum olim mag͛ F. ꝛ b. archidia
conatū ꝛ p̄posituram ad īuicē co
mutassent ꝛ c. licet p̄d̄cs mag
ab initio sponte fuit de p̄muta
tione ꝯfessus. idem tñ b. ca īfi
ciebat ꝯ oīo p̄ponens q̄ ip̄e p̄posi
turam suā ordine q̄libꝫ resigna
uit ꝛ p̄ resig̃tionem p̄d̄ci ma
g͛ri archid̄ fuiat assensꝰ ꝛ c. cū
g͛ nob ꝯstaret q̄ ip̄e b. suum
p̄stitit p̄mutationi ꝯsensū p̄d̄cs
aūt mag͛ suū publice fatetur
errorem suū ꝛ hūs p̄posituram
tum archidiaconatu cura eum
spoliari s͛ hoc diffinitiua ꝯtc̄
eos sniām p̄ferentes. Idē ar̄epo
ꝛ p̄posito sc̄i andree colon̄.

Cum uniuiso ꝛ c. Intelleximꝰ B. ca
nonico referente q̄ cū ip̄e ꝛ L. cl̄icꝰ
de p̄mutatione p̄bendaꝝ suaꝝ ī
uicē se tractare cepissent q̄ uicu
tati uicusq; īiuriē credebant. et
tandem ip̄e L. p̄benda eiusd̄ B. c
dam suo ꝯsanguineo assigna
ta p̄bendam suam ei sic p̄mise
rat uoluit resignare ꝛ c. cū g͛
deceptis ꝛ n̄ decipientibꝫ iura
subueniāt l; ip̄i p se de iure p̄
sent eccl̄astica b̄nficia p̄muta
re ut tñ simplicitati ueniā tri
buat. ma. q̄. si ꝯstitit p̄fatū B.
calliꝰ fuisse deceptum amoto a
p̄benda sua ꝯsanguineo ip̄iꝰ L. l'
quolꝫ alio illicito detentore ca
restitui faciatis eid̄. Greg. ix.
De becon̄ ꝛ suagien̄ abbibꝫ
Exhibita nob abbis ꝛ ꝯuentꝰ sc̄i
martini de pannonia petitio co
tinebat q̄ cum sup eccl̄a q̄ inc̄ ip̄os
ex una pte ꝛ p̄positum alteri ex
alta sup q̄bꝫdam decimationibꝫ
ūtelatur. ad C. capellanū ūrm
tūc in ungaria ꝯmorante n̄ral
l͛ras impetrassent ip̄e ac ma
g͛r. M. int quos utriq; tanq̄ in ar
bitros exstitit ꝯpmissū arbitri
fuit q̄ si d̄cs p̄positus optinet. x.

cap. saluo a rege Ungarie concedi
monasterio memorato ipsi ab eo
dem decimationum petitione cesse
rint etc. Quocirca man. quatenus si uobis
constiterit de premissis eum pretextu
de spiritualibus ad temporalia impetratur
secundum arbitrium et quicquid secutum est
ex eo uel ob id irritum decernatis.

Innocentius iii. Mantuano episcopo

insinuatione presen. declaratum
quod G. Gregoriam quam de feudo eccle
sie ab. cap. dignoscatur recepisse
a te potest libere retentis fructibus non com
putatis in sortem minime com
putandos idem cap. a seruitio in
quo tenetur ecclesie tue pro feudo ipso re
tentum sit immunis. [illegible] archiepiscopo Me

ex parte tua nobis est appulsa [illegible] dilec
tum reseratum quod sepius dubita
sti utrum cum contigit uassallum
tuum decedere et ad te feudum ipsius re
dire feudum eius alii liceat tibi dare
quamuis iuramento tenearis astrictus
non infeudare de nouo. Ad primum in
consulto ad hoc si uassallum tuum feu
dum alienare contingat an ipsius
filium uel consanguineum consortem eius
feudi de ipso ualeas inuestire. A
lia quoque dubitatio continebat utrum
cum feudis alienatum reperis quod
per te facile recuperare non potes ut
possis alicui laico in feudum illud
concedere qui et illud recuperet et in feu
dum per ecclesiam recognoscat etc. In
primo quidem casu feudum decedentis uere

si uidis expedire concedas. At in secundo
filium uel consanguineum alienantis
inuestiens in tertio feudum aliena
tum ei potius licentie concedere per quem
ipsum ecclesia ualeat rehabere.

Nullus presbyter presumat
calicem uel patenam
uel uestimentum sacerdotale
aut librum ecclesiasticum taberna
rio aut negotiatori aut cuiquam
laico uel femine in uadium dare nisi
iustissima necessitate urgente.

Greg. sancto defensori

lator presentium etc. lex habet ut quod liber
debito non teneatur et si res defuerint que
possunt pro debito addici. Alex. iii.
episcopo exon.

ex presentium latoris insinuatione
accepimus quod sacerdos ecclesie de off. ca
licem argenteum et medietatem
unius breuiarii eiusdem ecclesie pro sua
necessitate pignori obligauit et ea
morte preuentus minime recolle
git. Quia indignum est ut eiusdem ecclesie
res siue presertim que sacrum ministerium
deputate sunt taliter debeant depe
rire man. quatenus si ita est compellere filium
eius qui ex successione ipsius patrimo
nium illius dicitur optinere moneas et com
pellas ut eas recolligat et resti
tuat ecclesie memorate. Innocentius iii.

G. subdiacono nostro et B. canonico pisano
illo nos credimus scientie dono urgere
etc. Sane intimastis nobis quod cum
quidam uir Bertholdus et B. filios G. de cos[illegible]

ex una pte .b. filiam .c. heredes
ipius ex altra sup quibz da. tris p̄ fa
tis psonis p. xxxiij. libras pignori
obligatis nob̄ duxim̄ 9mitte da.
r. j. ex pte p̄ dcē .b. ⁊ heredum eī fuit
ꝓpositum cras ꝗs idem .h. ⁊ .b. repe
rebant ab eis nō eē pignori obli
gatas ſ; pure uenditas sic i istro
confecto exinde continet. p̄ fac
ro .h. p se ac frē suo firmit̄ asserē
bat tras nō eē pure uenditas ſ;
pignori obligatas cū uenditoī p̄
dcē talis fuit adiecta conditō. vt
si a tpe 9ctus usq; ad duos primos
annos p̄ fato .c. emptō displicet
.b. prēf .h. ab inde usq; ad annū
xvi. lib̄ pceptis fructibz 9putan
ni ipis dare debet. Vn̄ qz ambigi
tis utrum pura sit ⁊ absoluta
uenditō an p̄ fatus 9ctus pigni
debeat iudicari. R̄. q᷑ q̄lisc̄uq;
fuit intentō 9hentiū ⁊ ex forma
9ctus uenditō nō appareat con
ditōnal. ſ; pura ꝗuis possit p
9ditōnem resolui ex duobz tñ q
ex pacto fuint expssa. videl; qđ
fructus pcepti debent in soluen
da pecunia iustitiari ⁊ qđ ult̄ su
mam receptam .h. sol. debent
psolui ꝗ ipm emptorē p̄sumunt
uehement̄ p̄ scam cum usuras
consueuit extorē. ⸫ Vñ̄ epo aquilan
C. lucis. t. frugiatis accepim⁹ qđ
cam q̄ int̄ .W. R. ⁊ A. mulierem
diutim 9mittenda ⁊ j. si q̄d ꝑ
uenū ē qz fauore ⁊ marito p̄
dcē mulieris 9misso eo fugam
petente tam sup marita p̄ fa
tus videl; R. q̄m ipa mulier b;
tam iuste a regio iusticiario
capti fuint ⁊ de ipius mandato
oīm bonor delinquentis fcā disc̄
cdō ⁊ soluta pecunia mercatori q̄
a marito mulieris mutuat fue
rat ⁊ rele ꝓpris spoliatus ſ; q̄dā
possōnes illius penes eumd̄ .R.
remanserunt. q̄s idem de man
dato curie retinuit soluta pro
eis pecunia mercatori p̄dcō quia
emptor alī ꝑ possōnū immunī
tas ñ exstitit. ps ū mulieris esti
matōnem dotis instant petē
bat sibi restitui ul in possōnes
q̄ mariti fuant ex offo delegā
tōnis induci ⁊ j. ad q̄ sit 9stitut
ex hus q̄ in p̄sntia tua fuēt ꝓpo
sita ⁊ pbata q᷑ mulier dicat uiro
dedisse in dotem ⁊ p̄dcm R. de bo
nis frīs aliq̄ possidē cum mulie
ribz fauor inducat in recupandis
dotibz debeatur ⁊ cautū sit iu
iure q᷑ ꝓp maleficiū uiri mlier
remanere ñ debeat indotata.
cum ⁊ bona uiri mlieri p dote
tacite obligata cum suo honē
tnsierunt ad q̄libz possidentē
R. p̄dcm mandatum eid̄ mlieri
ad restitutōnem dotis eatenus
9dempnes q̄teñ de bonis frīs sui
p̄fati noscit̄ possidē. Vñ R. de

C. morte fortuno

Vni .q. G. cive euangis se possessionibus quibusdam quas quondam pater eius .I. de saul. p certa quantitate pecunie obligarat et ipsius creditoris heredes p dicti .G. pignoraticiam mo uisset in nostra presentia conuentionem legittime probauisset quod ex earum prouentibus tam fuisset tam ab eod. G. tam ab aliis qui eas te nuerant a tempore quo fuerant obligate percepturum quod fructus sorti poterant adequari. Nos igitur attendentes quod in talibus percepto fructuum in solutione sortis accedat cum secundum canonicas sanctiones fructus restitui et in sortem debeant computari considerantes et quod possessiones ipse iam extenuassent pretextu totum honus et debitum annullassent ipsas ei restituendas esse decreuimus et eo p nuntium nostrum in possessionem induci. Fecimus corporalem. Idem. Significante R. cive pisano nobis innotuit quod cum domino .G. pisano pro ducentis .l. lib. pignori obligasset ac promisisset prestito iuramento quod uel domino ipsum statuto tempore colliget uel eius si ea minime molestaret infra statutum tempus per certum et fidelem nuntium put uidebatur creditori pecuniam in tiuitatam remisit quam id nuntius infideliter agens sicut ei iniunctum fuerat non persoluit et per modum idem R. ab imperatore detentus dicto .G.

satisfacere non potuit ut debebat ex .ii. cum igitur pactum legis commissorie sit in pignoribus reprobatum et predictus R. constitutum in eo fuit ut quam debitum adimpleuit cum per eum quod certum nuntium esse credebat pecuniam remisisset tamen non constitu to sed in captione detentus satisfacere non potuit creditori. ideo quia si est ita predictum creditorem ut forte contentus pensionibus pignoris computatis in eam illud prestito R. omni questione dilatione resignet pacto tali uel iuramento nequaquam obstante ec. cen. cogatis. Idem reg. u. vin consistit .i. in .i. alterum uxore agens quod ad usum fructuum filio suo successisse in bonis que prepe cas ad eius mulierem uxorem e. pignori sunt primere eius quam eam ad cautionem ydoneam excludendam quo utatur et fruatur saluis rerum substancia immobilibus rebus quod usu non consumuntur ad arbitrium boni uiri pecuniam uero siquam habent uel habebit ac estimatione bonorum que usu consumuntur et in hereditate inuenta fuerint in morte sua debere eius uel heredibus eius restituat. per cen. ec. compellatis. Ex consil. cant.

Cum sicut fideiussionibus insuetens abiciat. Lucius iii. ely.

Ex electo episcopo et archidiacono norwicensi peruenit ad nos ex conquestione R. Alicia quondam uxore p. e. et F. clitis

mercatorib; Rom̄· fideiussisset· ult' p'-
ceptam pecuniam n̄ soluentibus
cauisse satisfacere de ead'· sic q'
dispendium patiat'· Rom̄ uidet' p'mi-
um ni̊misse Rom̄· ep̄o dedim' i man-
datis ut si debitis ill's iusticia q' se-
cus creditores inspiciat· ⁊ eor' tran-
scripta suo sigillo signata nob'
mitte nō ꝑponat· c· itaq; dis· v·
q· si ex confessione p'dc̄or· clicor'
uel al's legitime uob' rem ita se
h'ere constiterit· nō obstante eosdem
ut memorato· R· pecuniam q̄
p eis soluit· restituant ipsiu q;
seruent indempne· alioqui de
redditib; eor' p'scripta debita
facias ex solui· ⁊ que p' hoc p-
tulit resarciri· aut p'dc̄os credi-
tis sibi assignet· ⁊ tamdiu sine
molestia detinendos donec ipsi da-
pna resarcita fuerint ⁊ debita
sine diminutione soluta· p'fa-
tos u' clericos si religione fidei ⁊
iuramenti sui eos uiolasse constit'
ab officio suo ⁊ bn̄ficio suspendatis

Idem cant' archiep̄o.

Constitut' in p'sentia nr̄a· mag'r
J· sua nob' assertione monstrauit
q' p cancellario tuo p'lat' con-
tra quandam summam pecunie intercel-
sit quam usq; nunc debitor n̄ psoluit
se asserens ⁊ plurimas a creditorib;
Romanor' molestias ptulisse ⁊ de-
bitum inguinatum· io;· c· q· si le-
gitime t' de h' assertione constit'
p'fatum debitorem ut eum a p'dc̄a
intercessione sui dilatione p'sus
absoluat· et· dis· compellas p'esen-
tium q; auct'e iniungim' ut si debi-
tum ul' accessiones ille negauit co-
suetudine que e legi g'traria n̄ obstan-
te iuramento calumpnie subire
cogatur· p'terea quia difficile foret
intercessori suos testes in angliam
ducere iudicib; Rom̄· satisdatione ydo-
nea a cancellario ipso accepta q̄
ad testes audiendos uadat· ul' mit-
tat in fraternitati competentē l'ris
tuis significes ut eos uice tua re-
cipiant ⁊ examinent diligent'
⁊ depositiones eor' transmittentes iclu-
sas significent quanta fides possit
instris ul' testib; adhibi· Inno-
c' iij· in concil' generali·

Quod quib;dam religiosis a sede ap-
est· p'hibitum uolum' ⁊ c̄· ad v-
niu'sos extendi ne quis uidelic;
religiosus absq; sui maioris p'tis
capituli ⁊ abbatis licentia p aliquo
fideiubeat· ul' ab aliquo pecuniam
mutuam accipiat ult' summā
sibi communi p'udentia constitutā
alioquin nō teneat' conuentus p his
aliq'teri respondere n' forte in utilita-
tem domus ipsi' manifeste constiterit re-
dundasse ⁊ qui contra istud statutum
uenire p'sumpserit graui ordinis disciplī-
ne subdat'· Greg' ix.

Eum p quo te fideiussione obliga-
sti· si dui in debiti solutione cessauit·

aut dissipate bona sua cepit. s;
si hoc contempnat funditus re po-
tius eum convenire ut te a fideius-
sione debeat liberare. Idem. iii. de-
cano et capitulo Noviom.
[S]icut hoc in apostolice. et i. sic filius
debita patris solvere tenetur. ita pre-
latus sui predecessoris pro ecclesie ne-
cessitate contracta. Gregor. ix. univer-
sis ecclesiarum prelatis
[S]i quorum et i. sumitur inhibentes ne
quis presumat ecclesiam sibi commis-
sam pro alicuius gravare debitis aut
litteras aliquas seu sigilla concedere
quibus possent ecclesie obligari dece-
nentes si secus fuit attemptatum
ad solutionem talium debitorum
ecclesias non teneri. si quis autem contra presum-
psa decreto venire presumpserit.
ab administratione spiritualium et tem-
poralium noverit se suspensum. Idem
decano et i. canonico Tull.
[C]arolus clericus proposuit quod cum prefatus clericus
de laicus et quidam alii ipsum coram
officiali archidiaconi Remensi super quibusdam
debitis convenissent. idem in eum re-
cognoscentem huiusmodi debita. s; propter rerum
inopiam solvere non valentem in
excommunicationis sententiam promulgavit. et i.
cum quis si constiterit quod predictus. o. in toto
vel pro parte non possit solvere debita
supradicta sententiam ipsam sine dif-
ficultate qualibet relaxetis et rece-
pta prius ab ipso ydonea cautio-
ne ut si ad pinguiorem fortunam
[p]ervenerit debita predicta persolvat. Idem
[S]i quis contra eum indebitum pecuniam
se solvisse probare tenetur quod indebite
sit soluta. nisi ei adversarii solutionem
inficientis eum convincat. tunc enim
inficienti hominis incumbit probandi
quod debitum recepisset. Gregor. a pre-
cio Gallorum
[P]rudentes et i. hanc sibi quod in lege
novit nobilitas vendere se quod sponte
retribuit estimet et ii. in brevibus
suis treviis indicet se prestitisse pugnam
Alex. iii. Pictaviensi episcopo
[F]raternitatem tuam credimus non latere quod
cum episcopi et quilibet prelatus ecclesiasticarum
rerum sit procurator non dominus conditionem
ecclesie meliorare potest facere non deterio-
rem non debet. Accepimus autem quod predeces-
sor tuus quasdam donationes in rebus
episcopatus fecit detrimentum ecclesie suis ca-
nonicis inconsultis. unde quia dona-
tiones de iure non tenent indul-
gemus ut tibi liceat donationes huius-
modi a clericis quasi alienas legitime
revocare. Idem Wigorniensi episcopo.
[C]um si aliquem donationem cum priore
et quibusdam de conventu vel solum
aliquem facere contigerit et postea que-
rimonias pro ecclesia [illegible] maiore data rei
quantitas et illius terre consuetudo que
in sacris canonibus non obviet est
indulgentia attendenda et secundum
hoc est dominium ratum vel irritum
iudicandum. Idem albi [illegible] et precepta.
[C]onsultationibus et i. donationes

De feudis
De donac.

v̄ ul' ꝯcessiones ecclīaꝝ siquͦ fiant
p̄uatis psonis viuentibꝫ illis q̄
n̄ūs ecclīas possident nl'lius debet
ee momti. si religiosis fiant locis
ab ep̄o ul' eius auctē tate debūt h̄ri
nā q̄ psone q̄ ieiunādās ecclēās pos
sident sū ip̄oꝝ assensu eis in uita
sua nō debeant spoliari. Innoc.
iij. ep̄o florentin.
Ex tuas litt'as ꝓposite ꝑ uitasti q̄
cum q̄dam nobiles florentini. te
pe sasinatis ep̄i in florentin. in
domo sua tenuerunt. id ep̄s se
data sasinatis tēpestate de man
dato alex. pp. iij. modios terre
in feudū ꝯcessit eisdem ꝛ succe
sori ip̄ius p̄ut est moris de eo fe
udo p̄fatos nobiles inuestiuit
v̄ū cum ip̄i assignatum t̄ram
mēsurari fecissent. ꝛ ii duos mo
dios inuenirēt feudum integ̃rī c̄
instancia postulantes sr quo
dubitas eo q̄ n̄ sint in possōne
ip̄i de nouo uideatis illud ꝯfre
ꝛ ij. sios g̃ attendentes q̄d eccīa
in actibꝫ suis fraudem nō debꝫ
aliq̄in adhibe. R̄. q̄ feud ip̄m
sentire potius integrare cū t̄ra
illa. iiij. modioꝝ ip̄is fuit assi
gnata. d. R. Gedebing. ꝛ b.
bonig'. abbibus.
Cum dil'cē filius albas ꝛ mona
chi de melos ꝓposuerunt corā
nob' q̄ nobilis uir alan' q̄ndā
t̄ras a p̄te ip̄i' eoꝝ eccīe in elam
assignatas uoleuit redigere
incipiat in forestam ꝛ ij. aī. q̄. ad
f̄riam p ip̄o monastio p̄fenda
ap. p̄. p̄redatis cum ex tenore in
str̄i euident' appareat q̄ h' fuer
m̄is ꝛ intentō donatoris ut clau
sula de foresta q̄ in sr. ponitur
instr̄i nō ad s̄riorem donatōnē
q̄ tam illā ꝛ pura fuit. uit̄im
uis eēt a uegratōne ꝛ ꝯsuetudine
sclari. Si ad s̄riorem in fiorem
ꝯcessionem q̄ pensionē ꝛ deter
minatōnē h'r in certam uexa
cam̄ referri debeat intell'am q̄
in ꝯd'ibꝫ plena. inuestrauitis
plenioꝝ in b'n̄ficiis q̄: plenissi
ma. īnp̄tatō adhibenda ē.
Idem ep̄o ely'ensi.
Pastoral' officij ꝛ ꝯ. tua nos duxit
consulendos si ep̄c co
sentiente p̄ono uiris religio
sis aliq̄in eccīam ꝯcedendo hac
utatr simplicitate illoꝝ cō ce
dunt nob' illam eccīam ut eo
ip̄o uideatur in eoꝝ usus finisse
ꝯcessa ul' uis tam uir p̄onatus
illos tam in q̄. tue discretiō r̄n
dend' q̄ si ep̄c eccīam illis ꝯferat
de ꝯsensu p̄oni p̄fecto p̄oni
q̄ suum ē ꝯferre uidetur ul'
uidelꝫ p̄onat' ꝛ ep̄c temporalr
optinet in eadem ut si fructū
eius'd eccīe recipiat aliq' porcō
nem in eoꝝ usus illa porcō cō
uitat q̄ si ex ip̄ius puentibꝫ

nullatenus debeat: portionem enim huiusmodi
omnes percipient praeter cathedraticum
in eorum usus cedendum quod intendens
Sed ut episcopi donatio sit legitima
consensus est sui capituli requirendus.
Ad Florentinum et Fesulanum episcopos. Cum
inter dilectos filios hospitalarios
sancti sepulcri ac fratres hospitalis
sancti Allucii super eo de hospitali
quaestione suborta cum huiusmodi hospi-
talarii sancti sepulcri possessorio semel et
iterum ex causis tamen dissimilibus obtinen-
tes contrariam sententiam repor-
tassent: deinde ad petitorium re-
currentes in compromissum convenerunt
quorum quidam rector et fratres ac
patroni eiusdem hospitalis habito con-
tractatu deliberassent hospitale
ipsum hospitalariis supponere
supradictis, et miserunt in hoc tribus
procuratoribus vices suas commit-
tentes ut quod per ipsos fieret
acceptarent qui tamen eisdem tali-
ter statuerunt ut ad ipsum hospi-
tale aliquos mitterent qui eorum no-
mine reciperent assignationem
ipsius. Cum autem duos illuc de suis
fratribus transmisissent ipsi dona-
tionem et assignationem hospi-
talis tam a magistro quam a supradictis
procuratoribus et aliis eiusdem domus
receperunt etc. Procurator a parte
alterius e adverso reddit ipso praedicta
donatio debebat non immerito retra-
ctari quoniam in fratres ex fratribus consulunt
a praedicto rectore ac patronis fratribus
extorta causis et pluribus de re litigiosa
in fraudem de Spoleto de piscia qui
sancti eodem hospitali moveat quae-
stionem facta celebrata etc. Atten-
dentes quod episcopus fratres et patroni sancti Allu-
cii per se vivo procuratores contra exceptionem
dumtaxat allegabant videlicet pur-
ium exceptionem et fraudem non utique
contra ipsos sed ab ipsis commissam et intel-
ligentes donationem ab eis hos-
pitalariis factam puram ac sim-
plicem exstitisse cum non deceptoribus
sed deceptis iura subveniunt: utrum
per ea quae supra proposita et exposita sunt
sed contra suum propositum legitime defen-
dere non valebant, hospitale praedictum
cum pertinentiis suis hospitalariis
sancti sepulcri adiudicare curavimus
itaque per hanc sententiam dyocesia-
no episcopo et plebano de piscia nullum
praeiudicium generetur cum vel in ea
alios facta non debeat alius prae-
iudicium generare. De episcopo sancti andree
Apostolicae sedis oraculo etc. In quibus etc.
Quod licet sit in canone diffinitum
ut si quis episcoporum in parochia sua
monasterium construere voluerit
et de rebus ecclesiae quam praesidet ipsum do-
tare non amplius quam quinquagesima
ecclesiae et quam monasterium regulis
informare vel pro suis magnificare
voluit sepulturis non amplius quam
centesimam partem census ecclesiae
cui praeest debeat elargiri cum tamen

eod canone consequitur ad invigilan-
ut hac temperata equitas observetur
qui attribuit competens subsidium con-
ferat et auctoritas dampna gravia
non infligat. ea quidem cautela serva-
ta ut unam tantum ex ipsis quam placuerit ex
hiis duabus remuneratione assignat.
hoc semper est observandum quod unus episcopus
vel alius non solum non det alius sed nec
tamen nec minus cum gravi ecclesie sue de-
trimento conferre sive simul sive semel
id facere velit sive pluries successive
eius vel diversis ecclesiis conferendo unum
tamen gravi detrimentum sive de possessionibus
sive de proventibus ad episcopalem mensam
vel cathedralem ecclesiam pertinentibus
in quantalibet portione constiterit esse
collatum potuit legitime revo-
cari non prescriptione vel alia exceptio-
ne legitima hiis actio excludatur
sanis et si prima facie presumatur quod
collatio quinquagesime vel centesime
partis gravi non inferat detrimentum quamvis
non solum si sepe sed et si semel id fi-
at ex variis circumstantiis deprehendi
potest inmodicum valde dampnosum
quamquidam magis per ex ostensione
facti quam ex positione causarum
cognosci nec quinquagesima vel cen-
tesima semel aut successive dari
cum gravi dampno ecclesie conferri. sed
in tantum hunc det episcopus ut sine dampno
ecclesie sue possit amplius et quod per quin-
quagesimam vel centesimam pre-
cunctati alterius ecclesie subveniret

quippe ius per se non debeat summa que excede-
re a canone prefinitam per quod incaute
largiri volentibus est occursum
de superiori tamen auctoritate potest et in
maiori summa inopie alterius pro-
videri. Greg. ix.

Propter eius ingratitudinem in quem libe-
ralitas est collata donatori personaliter
de rigore iuris eam potuit revo-
care si forte in ipsum impias manus
iniecerit aut sibi auctore summam
seu gravem rerum suarum dampnum sive iacture
periculum inferre presumpsit quod tamen ad
donatoris qui hoc tacuit non ex-
tenditur successores. [Ex] eo. Arelat.

Investigandum est similiter
patrimonium huiusque prove...
ad ecclesiasticam ordinem postea ve-
nit per diam cum viris sunt: quin ecclesie
ad quam vicis huius primo est deleg-
ata canonicam eandem ... Ex eod.
testibus cum diocesanum tenet de huiusque
super eandem ad ipsius ecclesie nomine
scriptum faciat ut ab eius ordi-
natione discedat. Ex epla. ...
tenay. Pape ...

Unusquisque presbiter res quas post dies consecra-
tionis acquisierit proprie ecclesie relinquat
Ex concilio remen...

Inquirendum est si quis presbiterorum de red-
ditibus ecclesie vel oblationibus vel votis
fidelium alieno nomine res com-
paravit quia sunt nec suo nec
alieno nomine presbiter fundum facere
de facultatibus ecclesiasticis debet ...

sacrilegium est et par crimini vide-
tur his qui sacrata ob longinquitatem asp-
orabat et furabat. Ex c. tol.
Aliquis sane clericorum agellos vel
vineolas in terra ecclesie sibi fecis-
se probabitur sustentande vite
causa usque ad diem obitus sui pos-
sederit. Verum post suum decessum
ecclesie restituat nec testamenta-
rio aut successorio iure cuiquam
heredum prohibede ne relinquat
nisi forsan ab episcopo pro servitiis
ac prestatione ecclesie largitum no-
scitur. Ex reg.
Nostram relatione ad nos per-
venit quod .I. Atrebatensis civitatis
episcopus condito testamento in octo
uncias sube sue triuit heredem
instituit ecclesiam suam in reli-
quis .iiij. hortamur quod ut solli-
citate hoc discutias et quicquid
ipsum habuisse potuit a quibuslibet
persona detineri illatenus pati-
aris non hoc solum quod eum ante episcopa-
tus ordinem proprium habuisse con-
stiterit quicquid non ecclesie ante ipsi conse-
crationem fuisse cognoveris vel
in episcopatus ordine datum episcopum atque
fuisse in eidem ecclesie dominio conser-
vetur. Idem.
Ad nostra ingredientibus et .I. Balnia
albissa congesta est s. quondam albissam
monasterii sui per quod regendi sus-
cepit officium condito testamento le-
gata quibusdam reliquisse dicens
eam usque in diem obitus sui non
induisse habitum monachalem
sed in vestibus quibus utuntur loci il-
lius presbiteri permansisse et sicut illa
que ante quam fuit albissa et hoc
pene ex consuetudine habuisse et
.I. prefessam quod visum est eam quam albis-
sa ordinata est et in monasterio per an-
nos plurimos usque ad obitum possit
vestis qualitatem ad culpam forte
episcopi pertinere que eam sic esse permisit
non tamen potuisse prejudicium monasterio
irrogare. Sed respiciens eius loco
ex quo illic ingressa et albissa con-
stituta est de iure competere. Idem.
Nos quidem et .I. pervenit ad nos .f. de
hac luce migrantem suprema
voluntati seu elogio in castrum
precepisse fundari cuius desiderium a .c.
religiosa femina eius herede presbitero
quod ob rem hortamur te ut illam con-
moneas quatenus infra annum mona-
sterium quod iussum est debeat ordinare
et cuncta secundum voluntatem defuncti
sui alteratione construere quod si infra
predictum tempus sit in loco quo constitutum
fuerat seu si ibi non potest et alibi pla-
ceat ordinari rerum implere
neglexerit tunc parte edificetur
et omnia pro te loco ipsi sui diminu-
tione qualibet assignentur. Sic enim secundum
prisimas leges dilatas de functo
rum pias voluntates episcopali decens
est studio adimplere. Idem presbitero subdiacono
... Adiuvante et .I. cognovimus. R. re

sente q moriens uxor tedemptio
cam argenteam iudis subis iussit
uendari et suis dari libis et scutella
argenteam eidem monastio reliquit
in quibus uoluntate eius p omnia no
lumus adimpleri. Idem. c. epo.
Illius uir. f. cognitum est q quidam p pre
siuis aliqu ecce nre sue sepulture
gratiam alienum reliquit et quod le
ges scli hoc hunt ut heres ad soluendum
agatur. si auctor eius rem relegauit
alienam. s; q lege di n ex lege
uiuis scli ualde iniqu uidetur minu
sium ut res q legate que eo ecce ee.
phibent a te teneantur q alie
na restitui debuisti. .x. g. mag.
Si heredes iussa testatoris n adimple
uint ab epo loci illi omis res que
eis relicta e canonice interdicatur
cum fructibus et ceteris emolumentis
ut uota defuncti impleantur.
Ex concil. lateran.
Cum in officiis caritatis primo loco
illis teneamur obnoxii a quibus bn
ficium nos cognoscimur recepisse eg
quidam clici cum ab ecclis suis
multa bnficia perceperint bona p
eas acquisita in alios transferre pre
sumunt. hoc g q antiquis canonim
b; constat inhibitum nos idem pnu
tum ecclis pcauere uolentes siue
intestati decesserint siue alii conferre
uoluerint penes ecclias eadem bona
precipimus remanere. Idem.
Ad hec presentibus notescat q clici de
mobilibus q p ecclam sunt adepti
de iure testari non possunt. mobi
les tamen et sui potes moderate ualer
aliqu de bonis ipsis n rone testam
ti. s; elemosine intuitu erogare
in egritudine constituti. Idem
vigilien. epo.
Relatum nos est q. c. r. q licet clici
de hiis que pro ne successionis uel
acquisitionis intuitu aut de arti
ficio sunt adepti seu dono con
sanguineor aut amicor n hito
respectu ad ecclam puenerunt
ad ipos libe dispone ualeant. de
hiis tamen que consideratione ecce pce
perunt nullum de iure possunt facere
testamentum. Idem hostien. epo.
Cum esses in urbe p sua constitutus pro
siuisti talem in tuo episcatu consue
tudinem optinere. q testamenta que
fiunt in ultima uoluntate pe
nitus rescinduntur n cum subscriptione
vii. aut. v. testium fiant. sed
q leges humane declarant q a
diuina lege et scor patrum in
stitutis et a generali ecce consuetudine
nostre ee alienum. cum scriptum sit
in ore duor uel trium testium stet
omne uerbum pscriptam consuetu
dinem improbamus et testamenta que
prochiani coram pbro suo et tribus
uel duabus aliis psonis ydoneis
in extrema fecerunt uolutate
firma decernimus permanere sub
interminatione anathematis phi

terrenes ne quis clericus audeat testa
dere testamenta. De iudicialibus rer.
elatum est quod cum ad numerum
sex vel duorum causa deducatur. nos
n. vii. vel v. ydoneos testes inter
venerunt. inde sponsis iudicare
et j. ca. q. cum aliqua causa talis ad nostrum
fuit examen deducta eam non secundum
leges sed secundum decretorum statuta
tractetis tribus aut duobus testibus
requisitis quoniam scriptum est in ore duo
rum vel trium testium stet omne verbum.
De electione et capitulo cassanensi.
elatum est auribus nostris quod quedam statu
unt in lateranensi concilio ut bona per ecclesiam
acquisita ad eam in clericorum obitu
devoluantur dubitatis an hoc sit
de immobilibus tantum vel de mobilibus
sentiendum et j. xx. q. generali. bona
que per ecclesiam acquisita ei debent
iuxta lateranense concilium post acquirentis obi
tum remanere nomine autem ecclesie non
episcopus vel successor clerici monetis
ubi est collegium clericorum sed communis
congregatio intelligi que regularum
de canonicam distributionem
et curam habere. ubi autem in loco de
functi tantum unus est ordinandus is
ea bona sicut et alia ipsius ecclesie in
dei timore dispenset. licet autem
mobilia per ecclesiam acquisita de iure
in alios pro morientis arbitrio
transferri non possunt consuetudi
tamen est non improbanda ut de hiis pa
uperibus et religiosis locis et illis que

inventi servierant sive consang
uinei sint sive alii aliqua iuxta servi
cia vinculum conferantur. Ceterum que ex
hereditate vel artificio vel doctrina
provenerunt distribuantur pro arbitrio
decedentis quin autem non nullis in divisis
ecclesiis bursiam possident dividantur
que habundantur per estimationem con
gruam in ipsis. Innocentius iii.
pini de benignitate et j. In sa
tione divinis quod qui extremam vo
luntatem in alterius dispositione committit
non videtur decedere intestatus. De
ec. et. sci laur. in lucina presbytero card.
licij. et j. Ex eo quod consulisti. cum quis in te
stamento reliquit episcopo propriam por
tionem et alia in ista monasteriis
vel ecclesiis nunc episcopus ex illis legiti
mam possit petere portionem et j
c. t. t. xx. quod si portionem illam
cum conditione legavit episcopo ut esset
ea sola contentus et episcopus acceptavit
que per hoc alius renunciasse videtur
de ceteris non potuit exigere portionem
quod si eam ipsi absolute reliquit
portionem sibi debitam poterit
nichilominus de ceteris vendicare. Si vero con
stiterit quod in fraudem modicam con
stituit mortuarium ut in ceteris
episcopus portione debita fraudaretur
quia fraus et dolus alicui patrocina
ri non debent episcopus portionem ex illis
poterit exigere a canone constitutus
salvis indulgentiis ro. pon. que
quibusdam religiosis sunt concesse. Ideni

Requisisti de hiis q̃ testator p aĩa
sua legat in ultima uoluntate
q̃lit sunt int̃ epm̃ ⁊ eccam̃ diui
denda ⁊ quid reglarit' v̾m ẽ qđ
epc dz de hiis q̃ scd̾m diũsas con
suetudines t̃ciam ul' q̃rtam por
tõnem h̾re. s; ɔsidand' est dilige
t̃ utrum testator leget hoc m̃
relinquo istud epo. aut relinq
istud ecce. In p̾mo cãu distigũe
d' est. utrum relinqt̃ epo ab ex
traneo an ppinq. si ab extũeo.
v̾m gnali' est q' p̾sumit' ẽẽ re
lictum intuitu ecce ñ psone. ul
cathedralis ecc̃a canonicam de
illo pot̃ pete portõnem q̃ ad m̃
epo suo competit porro si aliq'
ecce relinqt̃ur ⁊ hoc v̾m ẽ ubi
testator exprimat q' uelit illđ
tm̃ ẽẽ epi nõ ecce in quo cãu ẽ
seruanda dispõ testatoris. Secus
aũt si exprimat q' uelit illud
ẽẽ tm̃ ecce nõ epi quia p̾uata
dispõ testatoris nõ pot̃ gnalem
constitutõnem canonis imu
tare nec ẽ ɔ̃rium q' i canone
legitur uidelicet q' pontifices
q̃uib; ab extraneis aliq' aut
cui ecca aut seq̃stratum dimit
tit' aut donatur q' hoc ille qđ
donat p redemptione aĩe sue
ñ p commodo sacerdotis platur
offerre ñ q̃i suum ppriũm sed
q̃i dimissũ ecce int̾ facultates
ecce ɔputabunt. qm̃ hoc v̾m
cũ testator ita seq̃straci lego
illud epo q' nõ exprimit utrum
uelit ad epm̃ tm̃ nõ ad eccam
ptinere. Si uo relinqt̃ illđ epo
a ppinquo p̾sumit' ẽẽ relictũ
nõ intuitu ecce s; psone. ũ for
te ɔ̃rium p̾baretur sed de isto
nich' pot̃ pete ecce in uita eius
q' si relinquat' epo ⁊ ecce de illo
canonica int̃ ipos ẽ diuisio fa
cienda. si nõ istud epo ⁊ illud ec
clie relinqt̃. siue eq̃lia siue ine
q̃lia siñ relicta reducenda sunt
ad diuisionem canonicã int̃
epm̃ ⁊ eccam cathedralẽ ñ aliu
uelint ẽẽ testatoris dispõne ɔ
tenti qm̃ pp ultime uoluntatis
fauorem sat' ẽ decens obsuare
ut neq; fraus interueniat. ñ; dolus
ñ; quisq' nimium defraudatur
debita portõne secus aũt ẽ. si a
liq' leget epo ⁊ aliq' capellis
ul' monasteriis aut aliis piis lo
cis. sciam in hoc cãu q' legat' epo
ei est p̾ capitul. cũ eccia cathedra
lis q̃admodũ si cuilib; aliis lega
retur ⁊ de hiis q̃ illis legantur
portõnem canõicam nichil
optinebit qm̃ ñ ẽ tanta ɔ̃io
int̃ epm̃ ⁊ capellas ul' monasteria
seu alia pia loca. q̃nta ẽ int̃
epm̃ ⁊ eccam cathedralem cu
ẽ spũali ɔiugio copulat'. vñ
q̃ acquirit epc ñ illi s; isti tm̃
acquirit. Illud aũt ẽ gnali

obseruand' ccā eum q̄ pot̄ ꝑ̄pium
possidere p̄ platōnem ul' admini
stratōnem eccē n̄ habitem q' si ei
aliquid sp̄ali' relinq̄t n̄o solū a
ꝓpinquo uiro ⁊ ab extraneo in
telligit̄ eē relictum nō intuitu
eccē s; ꝑsone n̄ plō ingrātū appa
reret ⁊ ideirco de illo nec ep̄c nec
eccā post mortem ei sibi aliquid
uendicare ⁊ hoc intelligit̄ eē uiri
cū fraus minime penitat̄ que
si detecta fuit ꝓcinari n̄ debz
dein ep̄o eausant.

Ranūci de clera duas hn̄s filias
althiocam uidel; ⁊ adiectā ma
trem insup cletam ⁊ uxorem
nomine adelasiam in extremis
positus condidit testamētū altiochę filię pubi ulr̄ dotem q̄ ei
dederat domū ⁊ q̄dam ortū i eod
testamēto relinquis. Adiecte uero
īpubi reliquit cetā bona sua
adiciens ut althiocha ⁊ sobolem
q̄m gestabat in utō eid' īpubi
succedent si absq; libis morēt
mortuo itaq; testatore tutores
impubis eam cū omib; bonis
eid' relictis a p̄re uitre lūbardo
cuid' p. nomine r̄udei ⁊ q̄ filiū
ex eo suscipiens tand' sn̄ libis
ē defuncta. cui bona id' p. ma
rit' ei sup̄ste aliq̄nto t̄p̄e posse
dit in pace qui cū alia muliere
tn̄ cōheris ⁊ filios suscipiens
ex ead' diem clausit extremū

postmod' tn̄ altiocham ⁊ filiū
ei ex una p̄te ac filios eid' p. ⁊
rainerii tutorē eoꝝ ex altā ꝑ
bonis p̄dcis eid' adiecte substan
tia q̄onis ꝯpetent̄ coram
b. iudice tuscan̄ ad iudicē litiga
re coram quo altiocha ⁊ filius
ei bona q̄dam ranūcij tanq̄m
ex cā fidei ꝯmissi ul' substitutōis
sibi debita pecierunt. tutore filio
oꝝ p̄dci p. ex aduso cōtra q̄d ob
stabat illis annalis p̄scripto. usu
capio. ꝑ dote ac longi t̄pis silen
cium diutinum. Ius ē allegabat
q' de bonis illis cam t̄cia clere ma
tris testatoris ⁊ t̄cia adelasie u
xoris eidem q̄m q̄rta ꝑ trebell'
noīe ip̄ius adfite an̄ omia erāt
deducende. dēc̄ v° uidet̄ sup̄dcm
rainerium tutorio noīe pupilloꝝ
in restitutōne bonoꝝ ranūcij
ꝯdempnauit. t̄cia clere p̄mo
deducta q̄m adiecte ac uiro suo
donauit de qua in substitutōe
q̄m fecit ranūcii n̄ uidet̄ aliq̄re
cogitasse deducta q̄; t̄cia adela
sie q̄m ipsa p. uendidat sup̄dco
p̄cepit id' uidet̄ de hus reb; illas
t̄cias deducendas de quib; potant
deduci sed tuscan̄ ꝯsuetudine
ciuitatis deduci q̄ r̄tam p̄tea ꝑ
trebell' idem uidet̄ sumrit cū
⁊ quib; extraneis restitutōne
grauatis eam deducē potuisset
s; utraq; ꝑs ab illa sn̄ia ꝓuoca

uit et j. cum autem coram G. diacono
card. auditore a nobis concesso fuisset
diu litigatum ipse de mandato
nostro sententiam super dicti iudicis in eo quod
dixit tertiam clerie et tertia adelasie
integraliter deducendas pronuntiauit
iniustam et ab ea legitime prouo
catum diffiniens sic illas tertias
deducendas ut legitima porcio
iure nature debita altrude illi
salua sit in utroque ad cuius restitutio
nem dominum raynerium condempnauit
in eo uero quod quarta pro trebell. id uidelicet
censuit retinendam sententiam con
firmauit eidem ita uidelicet quod
fructus de bonis ipsis a tempore lit. con
tepti a p. predicto et filius eius post mor
tem adiecte computentur in eo quasi
suffecerint ad quartam et fructus eius
eo nomine alia deductio nulla fi
at alioquin iuxta quantitatem fructuum
perceptorum computationis ratio habeatur
quia uero pro adiecte ipsam non potuit
aggrauare legitimam ipsam ui
delicet eius partis que sibi debebatur ab intesta
to deducendam censuit et etiam
retinendam ita quod deductio fiat
tio de hiis rebus de quibus secundum tusca
nam consuetudinem ciuitatis fieri con
sueuit in eo autem quod prouocatus
uidetur condempnauit raynerium
nomine pupillorum ad residuum
restitutionem altrude ac eius
filie faciendam ipsius sententiam con
firmauit: Nos igitur eiusdem card. sententiam

ratam habentes ipsam auctoritate apostolica con
firmamus. Greg. ix. episcopo nonnosien.
Tua nobis f. intimauit quod nulli
tam religiosi quam clerici seculares et
laici pecuniam et alia bona que per
manus eorum ex testamentis decede
ntium debuit in usus pios expen
di non aliis usibus dubitant appli
care. cum igitur in omnibus piis uolun
tatibus sit per locorum episcopos prouidendum
est ut secundum defuncti uoluntatem
uniuersa procedant. licet et a testa
toribus id contingeret interdici: man
damus quatenus executores testamentorum huiusmodi ut
bona ipsa fideliter et plenarie in usus
predictos expendant monitione premissa
compellas. Idem.
Raynaldus peponis filius heres ab ipso
institutus hoc modo ut patruus suus
hereditatem restitueret si absque fi
liis masculis moreretur Annes
pepone mortuo super quibusdam bonis
hereditatis eidem in tres arbitros
compromisit quorum duobus mortuis re
liquo per se ex forma compromissi
potante procedentes taliter fuit
arbitratum quod neutra pars haberet
licentiam transferendi quocumque
modo in alium res predictas nisi in eorum
filios masculos ex ipsis legitime
descendentes et quod contra hoc fieret
non ualeret. porro dictus R. prolem non
habens condidit testamentum in quo
medietatem partis sue de rebus pre
dictis quibusdam amicis suis aliam

u medietate z reliq bona pa
tna uni ex patruis suis z eius
filiis legauit adiciens ut bona
in quib; ex testamento uł ab in
testato dni hedes R. possent suc
cedere si uenirent q legatum
dnis auunclis suis debitu ad ipos
p determinatis portoib; deueni
rent dein eod R. nature de
bitum psoluente ac uno ex
patruis hedıtate adeunte p
dcam cum dni auuncli ad usus
eiusd patruum ac filios eius
coram iudice comune urbe
uetan mouit qonem peten
do p rata q ipos contigit lega
tu pdcm z restitui eis sig ipm
illi uenirent quaq; occone te
stamenti eidem R. ad ipos pue
nerant uł potuiant puenisse p
fatus iudex ab illoz ipetitone
sr legato ipos absoluens resti
tutonem alioz bonoz sıl alr
condempnauit eosdem a cuius
sna cu ambe ptes iustam au
diem appllassent petente utr
q; pte dni iudicis snam ifirma
ri quatu cr se fuiat pmlgata
z qten p se faciebat execu
toi mandari dilci filiu n. d. sci
Nicholai in carcere tulliano
diac. card lite coram se legiti
me gte qm id R. hebat i bo
nis quadam reponis psil sui t
ciam ptem debitam iure ne
in qua a gruari nequit tn qrta
trebellianica qm quib; eius
restitutone grauat deduce potu
isset ipi q in reb; pdcis auuclis
legatis eadem portones hunt
R. pfatus eosq; potuit i ultia
uolimtate legare ac p hoc le
gatum retinuit usq; ad tciam
z qrtam pfatas licet ipas n ex
psserit in legendo pnuciauit
no obstante pmisso arbitrio
qd nec legatum tenet nec po
terat impedire iudicem ipm
in eo q sr hoc dcm patruu in to
tum absoluit qui confessus e p
medietate possidere pdca ppam
iudicasse condempnauit q; ipm
ad restitutonem medietatis ter
tie z qrte ptis ipius legati p ra
ta q dcos auuclos de ipo otingit
z in residuo pfati iudicis snam
confirmauit. cetm in eo q idem
iudex dcm patruu z ei filios ta
tre in aliis q in scdo articlo peti
ta fuiant condempnarat male
ipm pnunciasse decreuit q filii
eius gtr uoluntate testatoris n
iuenıunt aliq conuisisse cu nich
de petitis recepti fuunt possidere uiri
i portone qm patruus habebat
in bonis suis rone qrte z tcie p
dcaz qs R. hunt in bonis eisdem
in quib; eius institutio ac adito
pene tenebat p rata eos auu
clos contingente de pdco legato

confirmauit sententiam iudicis super decima
eodem patruo et eius filius in residuo
absolutis et saluo ei iudicio de ex uite
institutionis uerbo legis falcidie
in restitutione legati prefati si infra
tempus legitimum uoluntati pla
nuit testatoris cuiusque inuentarium
fecit et quod uoluntatem testatoris lex
falcidia inducat. Nos itaque ipsius
cardinalis sententiam ratam habentes
eam auctoritate apostolica confirmamus. Idem
episcopis clericis et presbiteris laicis executores ul
time uoluntatis. O. clia. scit cui ius
qui ueniabilis et piis locis de bonis
suis in ultima uoluntate leguntur
mandatis in fide satisfieri credito
ribus per eos post mandatum suscep
tum per diocesanos cogi debent testato
ris explere ultimam uoluntatem. De
his que in ornamentis uel per eis seu
fabrica luminaribus anniuersario
vii. xx. siue aliis ad perpetuum diui
num cultum leguntur ecclesiis uel
religiosis piis locis canonica portio
dum tamen in fraudem non fiat ut ea
episcopi seu parochialis ecclesia debeat de
fraudari deduci non debet. Ex concil.
lat. alex. iii.
Et hoc ibidem inuentum est.
De episcopis presbiteris et clericis sine hereditate
uel alio in intuitu persone aliquid
acquisierint eis liceat cui uo
luerint dum uiuunt. Si autem ante obi
erint quam hoc perfecerint altari cui
seruiunt omnia perpetuo sancientes

et in usus eius tradunt. Ex conc. tholet.
Cum concilio illatum est quod quidam laici
impie agant contra presbiteros suos ita
ut de morientium presbiterorum substantia par
tes sibi uendicent sicut de propriis
suis. Iudicium itaque ne hoc ultra
fiat. Sed sicuti illi sacri sunt ad sus
cipiendos gradum et ad agendum
diuinum officium ita iudicium ab eis pro
diuinum officium exigatur. peculium
uero ipsorum diuidatur in iiii. partes quarum
una episcopo. altera ecclesie. tertia pauperibus
quarta parentibus assignetur et si non
fuerint ydonei parentes episcopus eam acci
piat et in usum ecclesie diligenter
distribuat et si quis contra hoc presump
serit anathematizetur. Innocentius iii. flo
rentino episcopo.
Cum dilecti filii albas de brusia per
ea que ad nostrum episcopum eduensem habeat
diutius expectasset albas proposuit
antedictus quod archipresbiter de alerio ad
preceptionem nostrorum monasterio
de brusia obtulit se et sua et iii. suf
ficientes testes intulerunt esse probatum quod
dictus archipresbiter agens in extremis
uel ut in ultima expressit uolun
tatem asseruit se et sua mona
sterio contulisse unde cum requisitus
esset ut conderet testamentum se non
posse testari dixit quia se et sua
obtulit monasterio sepedicto et licet
uni testis solus dixit se audisse
quod se et sua obtulit monasterio
quia tamen alii testes dixerunt se

se audisse ipsum in albis positum quod
paratum esset consentientem non tamquam suffici
enter probantes, sed tamquam vehementer
adminiculantes assertionem
albis positum adiuvabant quod
non presbyteri asserebat se velle proba
re quod dictus archipresbyter in extremis
laborans tanquam freneticus alie
natus erat a mente, unde non valuit
quod expressit. Nos causam ipsam tibi sub
hac forma duximus committendam,
quod si prefatus episcopus legitime proba
verit sepedictum archipresbyterum sue mentis
compotem non fuisse cum ultimam
voluntatem expressit, super impetitione
monasterii perpetuum ei silentium
imponatis, et compellatis restituere
monasterio quecunque de bonis ipsius
archipresbyteri vel eius monasterium occu
paverit. Si vero legitime probaverit
archipresbyterum quod sit ultima volunta
te premissa fuit alienata mente
dixisse ad faciendum ei nomine
parochialis ecclesie cui administra
tionem gesserat dum viveret
restitutione bonorum que ipsi archi
presbytero fuerant, monasterium con
dempnetur, cum idem archipresbyter
ab intestato decesserit, ipsique
monasterio super impetitione episcopi
silentium imponatis. Leo iiij.
os instituta de s[illegible]
In maiorum pensum considerantes
statuimus unumquemque in maiorum
suorum sepulcris iacere ut pari
archarum extat decet; nulli tamen nega
mus propriam eligere sepulturam et
et alienam. Dominus enim et magis alie
nam elegit ut propriam, sed qui dig
nus est intercessoribus tradere sua
tantum partem sui iudicii illi ecclesie
dari censemus in qua celesti pabulo
refici consuevit, ut ubi apposita
sunt consolationum socii ut fiant pas
sionum, et sic demum unusquisque sit libe
rum eligat sepulturam, aliter ne
fiat auctoritate domini nostri qui per prophetam
locutus est dicens: Ne transgrediaris
terminos antiquos quos posuerunt patres
tui, sub anathematis vinculo dete
stamur et contradicimus. Leo papa omnibus fide
libus per Dardaniam constitutis.
Relatum est auribus nostris et cetera. ut
quicunque a nobis in monasterio condi
voluerit sive in morte sive in vita,
omnium rerum et possessionum quas pro salute a
nime sue decreverit disponere,
medietatem ecclesie ad quam digno
scitur pertinere relinquat. Innocen
tius iij. Januensi archiepiscopo.
Fraternitatem tuam non credimus igno
rare mortuorum sepulturas et cimi
teria apud illas ecclesias et monasteria
ex antiquo esse disposita in quibus
religiosorum fratrum conventus sunt con
stituti, et orationes atque missarum sol
lempnia tam pro vivis quam pro defun
ctis frequentius celebrantur. Unde
ipsorum devotioni et extreme volun
tati qui apud has ecclesias sepeliri desi

dant minime cogendi sunt. Qui vero
relictis antiquis ecclesiis et parrochialibus
eorumque parentum suorum sepulturis contra
consuetudinem patrum ueteris testamenti
qui cum patribus suis sepulti esse leguntur
ad noua et minus religiosa loca se
transferunt irrationabiliter et contra antiquam
institutionem facere uidentur. Unde si
P. de castello contra antiquam et rationabi-
lem consuetudinem aliquid de corpore
suo sepeliendo mandauit hoc non
preiudicat rationi sed uiribus debet carere.
Quo circa mandamus quatinus corpus ipsius monachis
sancti Stephani reddi faciatis et cum suis
patribus sepeliri. Alexander iii. Hispalensi episcopo.
De hiis que in infirmitate uel sanitate
cum bonis suis ad religiosa loca se
transferunt mediante uel secus a quibus
receperunt salutis pabula relinquen-
tes hoc tue uolumus prudentie in-
notescere quod si in egritudine ipsa ad
religionem transeant dum non de egri-
tudine illa decedant de bonis suis
ecclesiis ipsis a quibus assumpti fuerint
canonica debet portio exhiberi. Si uero
ad religiosa loca se in sanitate
transtulerint de hiis que locis prius con-
ferunt cogi non possunt aliquid prescrip-
tis ecclesiis impertiri quia liberum est eis te
bona sua non solum religiosis sed etiam
quibuslibet priuatis conferre personis.
Ex parte canonicorum Eboracensium. Idem.
Nobis intimatum est quod prior de insula
quendam prochianum suum post appellationem ad
nos factam in sua ecclesia sepeliuit etc.

cum. Quatinus prefatum priorem compellas ut
memoratis canonicis predictum pro-
chianum corpus restituat et exinde
amicabiliter conueniat cum eisdem. Idem
decano et magistro R. Rauennatensi.
Cum liberum sit etc. Ad audientiam nostram
peruenit ex conquestione abbatis et fratrum
sancti Martini Laudunensis quod cum presbiter
quidam corpus cuiusdam mulieris prout
in ultima uoluntate disposuit
ad ecclesiam eandem sepeliendum se defer-
ret monachi sancti Vincentii Lau-
dunensis corpus ipsius uiolenter rapere
et in ecclesia sua sepelire minime du-
bitauerunt etc. Mandamus quatinus si ita esse inuene-
ritis prefatos monachos compellatis cum
ossa prefate mulieris et beneficia que
occasione sepulture ipsius recepisse
noscantur memoratis fratribus cum
integritate restituant de cetero similia
non presumant. Lucius iii.
De uxore uero utrum quemadmodum uir
liberam habere debeat sepulturam no-
bis uidetur quod nulla super hoc inter uirum
et mulierem sit facienda distinctio
sed utraque in casu isto equalem credimus
esse facultatem cum electio ista ad
eum potius statum pertineat in quo
mulier soluta a lege uiri. Utrum
autem pater quo magis uoluerit mi-
nores filios ualeat sepelire secundum
consuetudinem a sanctis patribus diffinitum
et approbatam terre consuetudine relin-
quimus decidendum. Idem preposito et capitulo suum.
Cum sit quedam capitulo etc. prelatum

auctē statuim̄ ut si aliq̄ prochi
anor uxor alibi contiger eli
ge sepultam̄ de certo ipuis q̄rta
uob porcō relinq̄t. Clemēs iiii.
ertificari a nob' quō illa clausu
la q̄ in p̄uiliis solet apponi salua
iusticia illar ecclār a quibȝ mor
tuor corpa assumūtur intelligi
debeat ⁊ exponi. cū aūt sr̄ h̄ ar
ticlo diuisa āncessor nr̄or ma
nauimt institutā leone iusticiā
am illam q̄ñ; t'ciam ptem q̄ñ;
mediam. ⁊ urbano quartā cē
sentibȝ nos tale p̄ lextuus in hac
uarietate rensum ut sic beat'
ieronimi inquit. vnaq̄; puīcia
in suo sensu hundet. sedm̄ rōna
bl'em ɔsuetudinē regionis illa
iusticia circa medietatem ul' t'
ciam ul' q̄rtam p locor diuersita
tibȝ attendat. Idem. iii. epō cla
remōten̄ ⁊ albi mōten̄.

Ex m̄ra p̄sua constitutis p̄ ore
ecclē montis ferrendi ⁊ p curato
re hospitalarior claremōten̄
dyoc̄ ꝯdem prior pposuit q̄ p̄dci
hospitalarij q̄sdam prochianos
suos quor duo erāt infra legi
timos annos receperunt ad eccā
sticam sepulturam. eis p̄dcis ppo
suit pcurator q̄ tam ex p̄uilio
q̄m ex indulgencia sp̄ali licet
hospitalariis oms passim p̄t̄
excōicatos ⁊ interdcos ad eccl̄sticā
sepulturam recipe qui ap̄ illos e
legerunt sepeliri. fidelīq; ɔmissa
i ultima uoluntate relicta p̄te
licenē accipe soluta tn̄ m̄ q̄rta
prochiali ecclē de quibȝ prochia
mortuor corpa assumūtur p̄t'q̄
de equis ⁊ armis cū in dulta sunt
ipis in subsidium t're scē de quibȝ
q̄rta deduce n̄ tenet' ⁊ j. tale se
huis dyrum siniam p feudam q'd
p̄dci hospitalarij decetō n̄ recipi
ant prochianos ecclē sup̄dcē ad
ecclasticam sepulturam n̄ ap̄ eos e
legerunt sepeliri ⁊ tunc prochial'
ecclā de oblōnibȝ lectis ⁊ aliis que
defunctus p anima sua i ultima
dispōne relinquit p̄t'q̄ de equis
⁊ armis recipiat q̄rtam ptē ⁊ hos
pitalarij residuum hēant nisi
dolo ul' fraude eor defunct' fuit
inductus ad dispōnem hī facien
dam iudicio ipis hospitalarius in
iungentes ut de q̄rta cum milium
solidor p̄ori satisfaciant memo
rato cum ɔstet eos a prochianis
illos solidos recepisse ne sit suffi
cient' ostensum q'd eor oblati
ul' ɔuisi fuissent. Eid' p̄terea
duxim' iniugend' q̄ n̄ plainunt
q̄ .vi. prochiani p̄oris qui fuit
infr̄ in campis ap̄ ipos elegit
sepulturam uniuisa q̄ ipi inituitu
receperunt p̄ori restituant me
morato. alioqn q̄rtam ptem
soluī m̄ restitue teneantur pro
illis u' q̄s ɔstat infra annos le

gumol decessisse q sepulture eor g'
aa receperunt restituant uniusa
Idem archiepo turon.
[E]x pre pentum. cy. nob e intima
tu q cu nobil' uir dns de insula
eid' posuisset insidias qm sollicita
uit sepe de stupro z ipa garcoib;
qui eam rape nitebantur se q'd
ponte occurreret tand' fugiens
man' illor i amnem de ponte cadens
fuit casu submsa. quo circa. cy. q.
cu illa no sponte pcipitauit se.
s; de ponte sunt supi e expssu casu
cecidit corps tradi facias ecclice
sepulture psertim cu ex honesta
ca fugisse noscat z an qsitabat
uiuenti qsitand' sit iam defuncte.
Idem uudroien epo.
Sacris e canoib; institutu ut qb;
n qicari uiuis n qicem defuncus
ut careant eccastica sepltura
q pus ab eccastica unitate pcisi
nec in articlo mortis ecce recon
ciliati fuint. vn si qtingat incid'
q ul' excoicator corpa p uiolen
tiam aliqz ul' alio casu i cimitio
ecclastico tumulant si ab alior cor
pib; potuit discerni exhumari
debent z pcul ab eccastica sepul
tura iactari. qd' si discni n potuit
expedire n credimus ut cu excoica
tor ossib; corpa exhumentur
fidelium cu licet n obsit iustis
seplta nlla ul' iust' impiis tu ce
lebris ul' speciosa n psit. Honor'

[T]ius epo magolon.
[Q]uolen de qsuetudis puulitatas ap
in ote pessulanu ut dicit isoleuit
ut decedentib; n pus pmittat
sepultura effodi qm p tra in qua
sepeliendi sunt ctum p cium
ecce psoluatur. xi. cy. q. cum loca
dyocesian existas inhibeas clarc
ne quicq oio psumat exigere
hac de ca. G reg. ix. epo. A.
[P]arrochiano tuo qui excoicat
p manifestis excessib; uidelicet
homicidio. incendio. iniolenta
manuu iniectone in psonas ec
clesiasticas. ecctaz iuiolacone ul'
incestu fuit du ageret i extremis
p pbrm suu iuxta forma ecce ab
solutus no debent cimiterium
z alia eccastica suffragia dene
gari. s; ei heredes z ppinqui ad qst
tona puenunt ipi iux p eodem
satisffaciant censura sunt. ec.
cpellendi. Ex qcil' affrican
i epc ex donatistis [illegible]
ad catholicam e uni [illegible]
tatem qusus eq'te int se [illegible]
diuidant eas q sic fuint i
uente v ambe ptes fuint v
ut alia loca ad illu alia ad ali
um ptineant ita ut ille diuidat
qui amplius tpus se eius hnt. et
minor eligat q si forte uni fuint
loc ad eum ptineat q plebs
elegit. s; si antiqui catholici su
um uoluerint z illi suu qui ex

donatistis cedulis sunt plurimorum
plurimorum uoluntas paucioribus p
feratur. si autem partes equales sint ma
ioris temporis episcopo deputetur. si autem
ita plurima loca inuenerint in quibus
equales partes fuerint ut non possint
equaliter diuidi. uelud si impari numero
fuerint distributis locis que parem
habent numerum quicumque locus remanserit
serit. hoc in eo seruetur quod
dictum est cum de uno loco sit ius
tractaret. x. concil. nanneten.
t diuitas uel festiuis diebus pluri
antequam missam celebrent plebem
interrogent si alterius parrochianus
in ecclesia sit qui proprio contempto pres
bitero ibi missam uelit audire
quod si inuenerint statim ab ecclesia
abiciant. Adrianus papa.
Nullus episcopus alterius parrochianum
iudicare presumat. xij. q. ij. sla qui
enim ordinare non potuit. nec iu
dicare potest. Urbanus. iij.
Super eo uero quod ab uos intelleximus
dubitatum esse quod de finibus et
his que finibus coherent non prescri
bendis statutum per canones esse
dignoscatur. sic in parrochialibus limi
tibus sicut in prouincialibus adim
plendum credimus quod bonum uidetur utrumque
seruandum. si fines legitima proba
tione uel alias indubitata fide con
stiterit ecclesiastica ordinatione sta
tutos. Celestinus. iij.
Significauit nobis acconensis episcopus quod cum
post recuperationem acconensis ciui
tatis ad habitandum in ea se quam plurimi
contulissent qui aut generale occu
pationem terre sancte in aliis ciuitatibus
regni ierosolimitani elegerant
mansionem et j. f. t. c. q. q. prelatorum
locorum platos ut sibi nullam iuris
dictionis acconensis habitatores iurisdictionem
usurpent nec ab eis temporalia exi
gant quibus spiritualia non ministrant
districtione qua conuenit compellant
ita quod si de agris in eorum parrochia
constitutis fructus percipiunt et in
ultimatim ius predictis ratione predictorum
decime persoluuntur deinceps eis
ipsas cum integritate persoluant
decimas uel acconensis tamquam dyocesano
suo cogantur de ceteris respondere. Leo
nonus super ezechielem.
Decimam partem omnium fru
ctuum leuitice tribui populus
ex lege debebat. rursus ex
ipsis decimis leuite hoc est in
feriores ministri quam gradus decimas
dabant sacerdotibus. erant quoque
et alie decime quas unusquisque de populo
israel in suis horreis separabat ut
comederet eas uel uenit in templum
in urbe ierusalem et in uestibulo tem
pli sacerdotes et leuitas ad conuiui
um inuitaret. erant etiam et alie
quas pauperibus recondebant. at uero
primitie que de frugibus offerebant
non erant speciali nomine diffini
te sed offerentium arbitrio derelicte.

tradicionem q᷑ acceperant hebreorum
nō lege preceptum s; arbitrio magi
strorum insolitam quia qui plerique xl.
partem dabant sacerdotibus q; mi
nimus lx. mīt. xl. ⁊ lx. licebat quod
cumq; voluissent offerre quia g᷑ in
pentateuco dubium delictū est
hic spūalit᷑ distinxit ꝑꝑ sacerdotum
avariciam ne amplius a ꝑꝑlo
exigant in primiciis offerendis.
Paschalis. sedē.
Novum genus exaccionis ē ut clerici
a clericis decimas exigant cū nusq̄
in lege dnī hoc legatur. n. enī
levite a levitis decimas accepis
se leguntur. illi pro eo clerici qui a
clericis spūalium ministrorum labo
res accipiunt decimas eis debent.
Adrian᷑ wigorn ⁊ hfordensis
ex multiplici questione. v. plim
accepimus quia cū mīt albem de bru
devia de consensu totius convent᷑
⁊ pdcm p̄btrm tal' intercessent co
vencō scripto mōachorum auten
tico roborata quia monachi dicto
pb̄ro ⁊ ecce sue de blado ⁊ vini
usis leguminibz quamdiu vive
ret decimas persolvent exceptis
minutis decimis quas idem pbr qui
etas clamavit. id abbas a nob
privilegium obtinuit ut de laboribus
quos ꝑꝑis manibus aut sumptibz
excolunt nulli decimas solvere
teneant᷑ ⁊ j. vnī quia nō fuit nrē
intencionis p privilegium nrm co
vencōi derogare pdcē. ad. q.
albem ⁊ monachos ut eandē
convencionem nō obstante dcō
privilegio n̄ de ipsa contineat᷑ i eo
inviolabilit᷑ teneant ⁊ obser
vent vel eciā sentenciam pacifice co
veniant. ap. post. cōpllatā.
Ad scō thome cant᷑ ariepo
cōmissa nob ⁊ j. pvenit ad nos
quia monachi de bosle ecce scē. ad.
in cui prochia cōmorant᷑ decimas
ex integro nō persolvunt. ea pp. ad
q. eos ut decimas de terris cultis i
quibus olim domi cōstrucēe fuerant
persolute ecce cum ea integritate p
solvant. q. prius q̄ in ead prochia
morarentur solebant
persolvi cōpellas ⁊ sicut ⁊ de pascuis
olim decime solvebantur. ita
nūc de eisdem ad frugū cultu
rem translatis decimas volumus
absq; diminucōne persolvi. Alex.
Ric. cant᷑ ariepo ⁊ ei suffrag.
Pervenit ad nos ⁊ j. ad. q. pro
chianos vros monie curetis ⁊
si opus fuit sub excōmunis distri
ccōne cōpllere ut de proventibz
molendinorum piscariorum feno
⁊ lana decimas ecclīis quibz de
bent᷑ cum integritate persolvat᷑.
Idem. wintoñ epō.
Uniciosa ⁊ j. ad. q. prochianos
vos de apibz ⁊ de omni fructu de
cimas persolvē. ec. dil. cōpllas.
Idem. exoñ. episcopo.

vm hoīes de hortana de frugibȝ
xx· ptibȝ sibi retentis decimam
ecce cui prochiani sunt· sīn di
minutōne soluē teneantur
ꝛ ānq̄ id faciant· sīuentibȝ ꝛ
vicennariis suis de frugibȝ nō
decimatis debita tociūs anni
ꝓ seruitio suo impendant· tūc
demū de residuo decimam ꝑ
soluentes· aꝫ· q· eos cogatis ut
decimas statim fructibȝ collec
tis ꝑsoluant atq; de subtractis ꝛ
retentis dignam satisfactōnē
exhibē ꝑcurent. **E**d̄ monachis
de nouo loco.

Il' fil' abbas ꝛ frēs scē crucis sua
q̄stione mōstrarūt q ꝑdicta
vn decimas ꝛ ī magna pte su
stentatōnem ꝯsueūnt hr̄e a
pluq; laicis ꝯduxistis ꝛ recepi
stis ad firmā· vū qm̄ hui̇ frēs
ex hoc ꝯuent̄ enormē ī sunt
incurtōnis nec̄ aut ancessor
nr̄oꝝ ut de possōnibȝ q̄s ꝯdu
ctis decimas ū soluatis· aꝫ· q·
de ꝑdicis q̄ ꝯduxistis in prochi
is suis de quibȝ ꝯsueūnt deci
mas ꝑsoluere ꝑpe plenarie
soluatis eis ul' cū ipis amica
bili ꝯponatis. **E**d̄ abbi ꝛ frībȝ
Suggestū ē ex pte | dolent
nr̄a q abbas ꝛ frēs monastij
seut sui decimas a uob' auferre
conant̄ ꝛ ī· vis· v· aꝫ· q· cū pre
dcō abbe ꝛ frībȝ sr̄ ipis decimis
ꝯponatis. Nam qm̄· ro· ec· ordini
uro ꝑuilegia de decimis dederat
ita erant tūc albie uri ordinis
q ex inde nlli potat de iure scan
dalum suboriri. ſȝ nūc in tm̄ ag
ūntate sunt ac possōnibȝ ditate
q· tusti uiri ecclastici de uob' ap̄
nos q̄relam sepe ꝑponūt. **E**d̄m
fratri cōri arc̄ hid
Ex pte tua ad nos nouit̄ ꝑuenisse
qd̄ albi monachi ꝛ nigri ꝛ q̄dā
alii religiosi et tue iur' donis
peddinibȝ decimas occōne ꝑuilegio
q̄ sibi· ro· indulsit· ecclā spoliare
ꝑsumūt. Sane nolumus te
latē qd̄ ꝑde· ini· fere omībȝ re
ligiosis decimas labor suoꝝ
ꝯcesserant. ſȝ· ꝑ· n· adrianus
sol' frībȝ cistcien ordinis ꝛ tem
plariis ꝛ hospitalariis decimas
labor suoꝝ quos ꝑpriis manibȝ
ul' sūptibȝ colunt indulsit· ce
teris uo ut de nouallibȝ suis q̄ ꝑpiis
manibȝ ul' sumptibȝ excolūt
ꝛ de nutrimētis aialium suoꝝ
ꝛ de ortis suis decimas nō ꝑsol
uant· q· sunt sr̄ hui' imitati
ōre hn̄ quibȝ hoc indultū est
hac occōne decimas de aliis rebȝ
ecclē sue ū possunt subtrahe
ul' sibi aliquid ultra uendicare
licet de benignitate | **4** d
se· ap· sit uob' indultū ut de
laboribȝ quos ꝑpiis manibȝ ul'
sumptibȝ colitis nemini decimas

solue teneamini. pp hoc tn non
e uob licitum decimas de terris, quas
sibi hec qs alus traditis excolen
das. I Idem
Ad audientiam nostram et c. illud peruenit
quod capitulum prima quidam interpreta
cione peruertentes quo artic. in
dulgetur ne de laboribus quos propriis
manibus aut sumptibus excolunt
ab eis decimas exigant, asserere
quod per laboribus noualia intelligi
debent et c. eo quod non primitatis
hoc sit. nam si intelligeretur tantum de
noualibus ubi posuimus de laboribus
de noualibus poneremus. I d biseri
In a nobis sollicitudo tua epo
requirit quid de decimis noualium
tue dyocesis tibi sit statuendum. Re.
ut si terre que arabiles sunt intra
terminum alicuius ecclesie parochiam fiunt
decimas ecclesie tua parte retenta e
idem ecclesie facias assignari. alioquin
quas secundum discretionem a domino ti
bi datam alii ecclesie deputare uel
ad opus tuum potius retinere. I d
Remen archiepo.
Parrochianos et c. Cum decime non
ab homine sed ab ipso domino sunt
institute quin debitum exigi pos
sunt. I d ambianensi epo.
Ad hoc donationem decime quam altari
sancti .S. demonstrans cuidam laico con
cessit per successionem tenendam
quam sanctuarium iure hereditario
possidendi nudis iuribus carere decer

nas et laicam non decimam ipsi
ecclesie libere resignauit uinculo ex
comunicationis astringas. I d marsilien
De terris quas iudei colunt epo
et c. preci Re. ut eos ad decimas per
soluendas uel possessiones penitus
renuntiandas cum omni districtione
compellas. ne forte occasione illa ec
clesie ualeant suo iure fraudari.
Quamuis sit graue nimis I d de
et diuino dignum animaduersione iu
dicio habeatur quod laici quidam que sa
cerdotum est in ecclesiasticis rebus u
surpant maiorem tamen incutit
formidinem quod fomitem sui erroris
dicuntur in ipso clero aliquotiens
inuenire dum quidam prelatorum
ecclesie decimas et ecclesias disponere
eis indulgent et eos in decliua
mortis impellit quos predicatione
eorum ad uiam uite fuerant reuo
candi et c. statuimus ut si quis alicui
laico in seculo remanenti ecclesiam
decimam oblationemque concessit a
statu suo sinit ac locum quem inutiliter
etiam occupat sumi datur et do
nec emendet dolore sue iaceat
ruine prostratus. I Idem
Cum sint homines in parochia
unius ecclesie sicut asseris qui terras in alia
parochia excolunt tua discretio
nos consuluit cui ecclesie de terris illis
decimas solui debeant et c. sane
non est nobis facile super hoc certum
dare responsum cum auctores sacrorum

pūn ꝫ sunt diuˢe ꝫ io mihi dubi
tatōne ad ꝯsuetudinem diuīn
recurrend ꝫ attendend ꝫ ū ille
ecce in uno sunt uł in diuˢis ꝯpa
tibꝫ constitute qꝛ difficile nimis
uideꝛ ut una eccā in ꝯpatu al
tius recipiat decimas cū ex hoc
ꝯpatuū fines ꝯfundi ñ inmito
uiderent. Ex ꝯcil· lat.
Prohibem⁹ ne laici decimas cū
aīaꝝ suaꝝ pīclo detinentes in
alios laicos possint aliq̄ mō trās
ferre si quis u° recepit ꝫ eccē nō
reddid't xpiana sepulta pueᵉ
Lucī iij· strigoñ· archiepō
Ad aplice sedis regimē ꝫ c̄· intelle
ximus qꝛ q̄dam ꝯsuetudo i un
garia inoleuit ut multitudo po
pli plerūq; de prochia unius epi i
dyoc· alterius transferāt in q̄ licꝫ
p multa tp̄a moram traxerit
utq; tū epōꝝ tamīs cui prochi
am relinquunt· q̄ is cuius par
rochiam sūt fcā decimatōnem
reqⁱrit· Jdoq; tua nos duxit f· cō
sulendos cui potius decime sunt
reddende· Nouerit g° qꝛ equū est
ut illi eccē decime psonales red
dantur ab eis in q̄ eccāstica pa
piunt sacmēta decimas u° messi
um uł fructuū arboꝝ si coluit
in alia prochia q̄m in ea in q̄
habitant quā ad ip̄us diuisa cō
suetudo tenet· tu eligas i hoc
casu qd p ꝯsuetudinē diu ob

tentam ibid nouis obsuatum
Alexius iij·
Ex pte canōicoꝝ eccē tue nob ē
q̄rela pposita qꝛ quidā agricultō
res cū simul uł diuˢis tp̄ibꝫ aīi
in eod orto uł agro diuˢa semi
na spserint· ñ nisi de uni illoꝝ
seminū fructibꝫ decimas illi per
soluūt ꝫ c̄· ꝯ q̄· si rem nouis ta
lit se hr̄e agricultores illos sūt
de oībꝫ pdioꝝ fructibꝫ decimas
absq; diminutōne psoluant
et cen· ꝯpellas · el· iij·
Non ē in potestate hominū cum
plantant arbores uł aliq̄ semi
na t̄re mandant ꝫ c̄· Reliq sic
cū pres in suis ediderunt sept̄is
de vino· g̃no· fructibꝫ arborum
pecoribꝫ· ortis· negotiatōne de
ip̄a ꝫ milicia de uenatōne ꝫ de
oībꝫ bonis decime sūt mini
stris eccē tribuende ita ut qui
de hiis eas solue neglexerint·
eccāstica debeant districtōne
pcelli ꝫ c̄· uolum⁹ g° ꝫ districte p
cipim⁹· q̄tin⁹ aīq̄ deducatis de
bonis p̄dcīs expensas decimas ec
cliis ad q̄s ptinent cū integrita
te debita psoluatis. I. dem.
Ex tuis intra q̄rela rectoris eccē
de A· intelleximus ꝫ c̄· qꝛ fidel
homo de oībꝫ q̄ licite pōt ac
quire decimas erogare tenet
ꝯ q̄· h· militem ad solonem
decimaꝝ de hiis· q̄ de molendino

ad ventu[m] p[er]venit s[e]c[un]d[u]m mu[n]dum
ne aliq[ui]d [con]p[ro]latis. Innoc. iii. pict[avi]e[n]si ep[iscop]o.

Nob[is] tua fr[ater]nitas req[ui]siuit [et] c[etera]. cu[m]
q[ui]libet decimas solu[er]e teneat[ur]
nisi a p[re]stat[i]one ip[s]a[rum] sp[eci]al[ite]r sit ex
emptus. f[raternitati] t[uae] t[aliter] r[espondemus] q[uod] a da[n]tib[us] [et]
recipie[n]tib[us] poss[essi]ones ad firma[m]
de fructib[us] quos p[er]ceperint decime
sunt soluende nisi ab eis oste[n]dat[ur]
q[uare] ab h[ac] sit imunes. Id[em] ulcelle
nen[si] ep[iscop]o.

Tua [et] c[etera]. porro cum laicis nulla sit
de sp[irit]ualib[us] [con]cedendi ul[la] dispone[n]di
facultas impial[is] concessio q[ue]cu[m]q[ue]
g[e]n[er]alit[er] fiat nemine[m] pot[est] a solu
t[i]one decima[rum] exi[m]e[re] q[ue] diuina
[con]stitut[i]one debent[ur] nec occ[asi]one
decimat[i]onis antiq[ue] licet i[n] feud[um]
decime sint concesse. sunt decime
noualium usurpande cu[m] i[n] talib[us]
no[n] sit extendenda licencia s[ed]
potius restringenda. Id[em] eid[em].

Tua nob[is] fr[ater]nitas intimauit q[uod]
quida[m] laici decimas ecc[les]iis [et] cle
ricis suis p[er]solu[er]e m[u]lt[is] machinat[i]onib[us]
subt[ra]he[re] molunt[ur]. q[ui]da[m] n[am]q[ue] ex
eis sem[en] [et] su[m]pt[us] qui fiunt i[n] ag[ri]
cultura d[e]i[n]c[e]ps p[ri]mit[us] deduce[n]do[s]
[et] de residuo impe[n]denda[m] decima[m]
asseru[n]t. alii u[ero]. de porc[i]one fru
ctuu[m] q[ua]m a colonis accipiunt p[ar]
tem decime separantes ea[m] capel
lis suis aut aliis cl[er]icis. aut aliis
paup[er]ib[us] [con]ferunt. u[e]l in usus alio[s]

p[ro] sua uolu[n]tate [con]u[er]tunt. n[on] ulli
[et] u[er]o ita[m] dic[u]nt ta[m]q[uam] ab ho[m]i[n]abi
lem detesta[n]tes decimas eis ob
hoc subt[ra]he[re] no[n] uere[n]t[ur] [et] c[etera]. u[er]u[m]
si ad deu[m] a quo bona cuncta p[ro]
cedunt. assertores h[uius]mo[d]i debitu[m]
respectu[m] h[ab]erent ius ecc[lesi]asticu[m]
[con]minuere n[on] [con]tenderent nec de
cimas q[ue] tributa sunt egentiu[m]
a[n]imar[um] p[re]sumerent detinere
cu[m] n[am] deus cui[us] e[st] t[er]ra [et] ple[nitudo] e[ius] or
b[is] t[errarum] [et] u[niversi] q[ui] h[abitant] i[n] ea. decior[um]is [con]dic[i]o
nis e[ss]e n[on] debeat q[uam] d[omi]n[u]s t[em]p[or]alis
cui[us] statutu[m] de t[er]ris q[ua]s ex[er]cib[us] alic[ui]s
excolendas n[on] q[uo]d deductis sump
tib[us] aut semine separato nec ex[er]citio
cu[m] integ[ri]tate p[er]soluat[ur] nimis
p[er]fecto uidet[ur] iniquu[m] si decime
q[ua]s deus in signu[m] uniu[er]sal[is] d[omi]nij
sibi reddi p[re]cepit suas e[ss]e de
cimas [et] primicias asseruant
occ[asi]one p[re]missa ul[la] excogitata
magis fraude di[m]inui ualeat. cum ergo debita sit solut[i]o
decima[rum] ut tu[m] ut ad eas cl[er]icis
exh[ibe]ndas quib[us] eas ip[s]e p[ro] suo
cultu [con]cessit. laici si moniti
noluerint ecc[lesi]astica sunt dist[ri]
ct[i]one cogendi [et] cu[m] de cunctis
o[mn]ib[us] p[ro]uentib[us] decime sint red
dende sic coloni de p[ar]te fructuu[m]
q[ue] sibi remanet r[ati]one culture
sic [et] d[omi]n[u]s de porc[i]one q[uam] p[er]cipit
r[ati]one t[er]re decimam reddere sin[e]
di[m]inut[i]one tenet[ur]. p[re]terea u[ero]

neque clerici nequiunt eas non quibus
ex mandato divino debentur
pro suo arbitrio erogare cum nulli sit
licitum aliena absque concedere
preter dominum voluntatem etc. Cum
ergo pati nolumus ut ecclesiarum et cle
ricorum iura per presumptione qualibet
minuantur. mandamus quatinus quoscunque ratione
personarum aut prediorum decimas ec
clesiis et clericis tue diocesis exhibere tene
tur ad eas cum integritate redden
das appellatione remota compellas. Idem albi sancte
columbe senonensi.

Ex parte tua etc. cum vero quamvis in morem sit
concessum ut videlicet decimas
de laboribus terre parochianorum tuorum
cum integritate percipias de no
valibus eas exigere similiter potes
quamvis in maiori concedit minus concessum esse
videtur. Idem helyensi episcopo.

Pastoralis officii etc. explicari po
stulasti utrum quis possit de mo
lendinis et piscariis necessarias ex
pensas deducere prius quam solvat de
cimas ex eisdem. licet enim in negotia
tione ad quod tenetur quis licet terra vel
acquisitas vel fratres de pecunia
decimata cum tempore vendunt un
credam deducendas expensas
et de residuo quod de lucro decimas
persolvendas ut si vendat domus
ager vinea clybanus molendinum
genere aut quibus nimis expensas tamen
que fiunt pro fructibus percipiendis
ex illis de quibus fructus proveniunt

non credimus deducendas et si fiunt
decimate quando salva decima fru
ctus efficiuntur eorum qui faciunt ipsas
expensas fructus ad ipsos alienari
ri posse non credimus nisi cum honore
decimarum. in per restaurando detri
mento quibus res ex quibus decime per
solvuntur credimus deducendas expen
sas de proventibus decimandis que
penes dominum rei permanent restau
rate ut si per aliquem moriatur ani
mal deterioretur vinea porto muros
deperat vel totum clibanum destruatur
vel contingat et cetera. Idem
in tua diocesi etc. cum in quibusdam
parochiis ad quasdam ecclesias vel personas
ecclesiasticas ab antiquo pertineat per
ceptio decimarum et de novo fiant
novalia mereris quid a nobis ad
quem horum novalium decima impliat
pertinere. verum inquam et cetera quamvis cum percep
tio decimarum ad parochiales ec
clesias de iure cum pertineat decime
novalium que fiunt in parochiis
earundem ad eas procul dubio pertine
noscuntur non ab hiis qui alias per
cipiunt decimas cum rationabilis sic o
stendatur per quam appareat novalium
ad eos decimas pertinere. Idem episcopo
belvacensi.

Cum in tua diocesi quedam monasteria
et conventuales ecclesie in multis pro
chiis maiores decimas percipiant
et minutas de quibus fructibus an
nuatim perceptis non fiunt decime

persolvere etc. Sed quia si fructus predicti de illa terra pervenirent de qua monasteria vel conventuales ecclesie aliquid percipiebant ratione decimarum, pervenirent eis procul dubio decime fructuum deberent eorum cum ipsis terra illa ab antiquo fuerat decimalis et non debeant in ea eadem ecclesia que diu solvere censeri, alioquin pro capitalibus ecclesiis exsolvuntur ad quas de iure communi spectat perceptio decimarum. Idem Vesprimiensi episcopo.

Cum dudum adversus fratres Ierosolimitani hospitalis sancti Stephani te proponente in nostra presentia questionem quod ipsi decimas de laboribus rusticorum suorum Vesprimiensi ecclesie debitas non permittebant tibi decimas persolvi et compellentibus qui te ac ipsis statuto termino coram nobis G. presbytero cardinalem tunc et eis concessimus auditorem coram quo decimas terrarum quas per rusticos hospitalis Vesprimiensis diocesis excoluntur et de Sitogani et de nova claria ecclesias quas per ipsos hospitalarios detineri intentione tua de iure communi fundata petisti, prior autem hospitalis in predictis ecclesiis prescriptionem allegans proposuit se non teneri super hiis respondere quia cum auditorem ad nostram audientiam pervenisset mandavimus ut idem prior prescriptionis titulum quem allegabat probaret, qui respondit regis et regine Ungarie privilegia exhibuit qui ecclesiam sancti Stephani ad quam dicte ecclesie cum eisdem decimis pertinebant in perpetuam elemosinam hospitali donationis titulo concesserunt, confirmationis C. pape predecessoris nostri scripta exhibens per que probare volebat concessionem predictam plenum habere vigorem etc. Ceterum ex parte tua fuit propositum quod in decimis et ecclesiis a rege et regina donatis prescriptionem non poterat opponere pro adversa quia nec a donatione ipsorum initium habere poterat nec a confirmatione prefata tantum effluxit temporis quod possit prescriptio consummari et sic donationis regis ac regine allegatus titulus nullus erat cum sacrilegium crimen incurrat qui ecclesias vel ecclesiastica aliquid de manu recepit laicali etc. Illos quoque concedonatores predicti conferre non potuerunt alius que ipsi de iure non poterant possidere et per confirmationem predicti Clementis sancti ecclesia sancti S. hospitalis cum decimis et aliis pertinentibus ad se fratrum et si autenticum appareret iuri episcopali nullatenus derogetur sententialiter prohibemus ne fratres hospitalis presumant ulterius impedire quominus decimas predictas percipias memoratas et pacifice possideas in futurum. Idem in concilio generali.

In aliquibus regionibus quedam permixte sunt gentes que secundum suos ritus.

decimas de more nō soluūt· q̄uis
censeantur noīe xp̄iano h̄ns nō
nisi cl'ici p̄dicē ea tribuūt excō
lenda ut decimis defraudantes
eccl'as maiores inde reddit^a asseq̄
tur uolentesq̄ s^r h^{ui}s eccl'ar^z idep
nitatib; puidē statuim^{us} ut ipi do
mini talib; p̄sonis ⁊ tali· sua p̄
dia excolenda cōmittant· q̄ ab
sq; cōdic̄ōne eccl'is decimas tam ī
tegritate p̄soluant ⁊ ad id si
necc̄e fuit· p· cen· ec· cōpll'antur·
Ille quippe decime necc̄io sunt
soluende· q̄ debent^r ex lege diui
na ul' loci consuetudine appba
ta· Idem in eodem·
Cum n̄ sit ī hoīe q̄ semī seīem
p̄cedat· qm̄ iuxta ūbū apli neq;
qui plantat ē aliq̄ neq; qui rigat
s; q̄ incrementū dat deus· ip̄m qui
de mortificato semine plurimū
fructum affert· nimis auare
quidam in decimis defraudare
nituntur census ⁊ tributa q̄ ī t^{er}dū
indecimata p̄teunt· de frugib;
primit^r deducentes cū a^{ti} ī signū
uniūsal' dn̄ii· q̄ q̄dam titulo
sp̄ali sibi d̄n̄s decimas reserua
uit· nos ⁊ eccl'ar^z dispendiis ⁊ a
nimar^z piclis obuiare uolen
tes statuim^{us} ut in p̄rogatiua
dn̄ij g'nal' exactōnem tbutor^z
⁊ censuū p̄cedat solu^o decimar^z
ul' saltem hii ad q̄s census ul'
tributa indecimata p̄ueniunt
q̄m res cū hoīe suo transit· p
cen· ec· decimare cogant^r eccl'is
quib; de iure debent^r· De feod'
Nup abbes· cistien̄· ord'· ī g'nali
cap̄lo cōgregati ad cōmonitō
nem in^{n}ani puide statuerunt
ne de cetero fr̄es ip̄ius ord'is emāt
possōnes de quib; decime debeāt^r
eccl'is nisi forte p monasteriis no
uit^r fundandis ⁊ si tales possess̄
cis fuint p̄ia fideliū deuotōne
collate aut empte p monast'iis
de nouo fundandis cōmittant
aliis excolende a quib; eccl'is
decime p̄soluantur ne occ̄ōne
p̄uilior^z suor^z eccl'e ulterius p̄g
uent^r· decernim^{us} ut de alienis
t'ris ⁊ am̄ acquirendis ⁊ si eas ipi'
manib; aut sumptib; excolūt
decimas p̄soluant eccl'is quib;
rōne p̄dior^z ante ea soluebantur
n̄ cū ip̄is eccl'is alit^r duxerint
cōponend' ⁊ hoc ip̄m ad alios
reglares qui gaudent similib;
p̄uilegiis extendi uolum^{us} ⁊ cō
ut eccl'ar^z p̄lati p̄mptiores ⁊ ef
ficatiores existant ad exhibend'
eis de suis malefc̄orib; iustitie
cōplem̄tū eor^z q; p̄uilia dilig̃
tius studeant obseruare. Greg· ix.
Prohibem^{us} uniūsis p̄sonis eccl'a
sticis ut decimas detītas a lai
cis ad alienas eccl'as ptinētes in
pignus recipe ab eisdem laicis
n̄ p̄sumant· c x· cō· magistru

Nullus tondeat̃ nisi
legitima etate ⁊ spon
tanea uoluntate. Ex eod.
Si quis añ annos legitimos
tonsoratus ẽ. siñ ꝯsensu pentũ
suoꝝ si pentes ipius infra annũ
nõ reclamauint ad principem
aut ppriũ epm ul' ad missum
dñicum in clicatu pmaneat. si
uº post legitimos annos p se cli
cicatus fcs est ⁊ nec ipe nec pen
tes eius infra annum ad memo
ratas psonas reclamauint in
clicatu pmaneat sic ul de q̃ sit
dañe. Ex ꝯcil' tol'.
Et clici qui se fingũt habitu ⁊ no
mine monachos ⁊ ñ sunt coꝝ
rigantur ut ueri monachi
sint ul' ueri clici. Ex. ꝯ. aurel'.
Vidua si sponte uelũ ꝯuersionis
q̃uis ñ sacrum sibi iposuerit
⁊ in ecca int' uelatas oblõne
dñi obtulit uelit nolit scimõie
habitum ulterius dꝫ hr̃e licet sacra
mẽto firmare uelit eo tenore i
uelam̃ sibi imposuisse ut depo
nere posset. Greg' aut̃ subd'
ohes fr̃ ⁊ ỹ. plenti iussione. caŷ
ut neq; monachũ de mõastio
in monastiũ temere migre li
ceat nec eoꝝ aliq͂ peculiare
q̃cq͂m hr̃e s; si hoc plus plit mo
nastio quo ab initio ꝯuersatus
sub abbis siue regla ꝯpetenti co
hcõne reddatur. Ex regist' gg'.

Quia in insul' dura ẽ ꝯgg̃atõ mo
nachoꝝ puos in eoꝝ monastiis
añ xviij. annũ suscipi phibem'.
Alex' iij. ciepis ⁊ aliis eccaꝝ p
latis p galliam ꝯstitutis.
Nõ ẽ uob dubium ⁊ ỹ. v iiii sit
v. caŷ. q̃ monachos ul' ꝯuisola
stici ordinis p pfessionẽ sine
licentia abbatum suoꝝ p eccat
uros recipi nullatenus pmit
tatis ⁊ si qui ex eis siñ licencia
abbatum suoꝝ de monastio
exire psumpserint ⁊ ꝯmoniti
re sit nõ redierint eos reg̃di
ꝯpllatis. Id' magro .f. cauta
Ad nrãm noticias .... teñ. catẽ
audiam puenisse q̃ hemite
de mõte tol' q̃sdam puos sedu
xerint in tm̃ q̃ q̃dam suasio
nibꝫ eoꝝ assensũ p̃beñtes sta
tim religionis habitum i ipoꝝ
monastiis susceperint q̃ꝝ un'
b. nomine statim penituit q̃d
habitum induisset ⁊ ỹ. Quo circa. caŷ.
q̃ si constiterit q̃ p̃fat' b. añ cõ
sũmatõnem xiiij. anni suscep
tũ habitum deposuit aut si p xiiij.
annũ habitum ipm̃ sine pfõne
suscepit ⁊ ỹ. induñ deposuit eũ
ab impetitõne p̃dcõꝝ hemitaꝝ
denũties absolutum ⁊ eã q̃m
postq͂ exiuit uxauit accipe i
uxorem libe posse traducere
si alia cã rõnabil' nõ obsistat.
Idem helyeñ. epõ.

Sup eo q qsitu fuit de clicis qui
religionis habitum susceperunt
et ante pfessionem ad priorem
sunt statu reusi. Rx. q si austi
tate religionis ad q ingressi se
nosciuntur servare noluerint
ad minorem religionem sunt
cogendi transire nec amplius in
eccliis secularibus debent assumi
ne qt uotum q dno fecerunt
uenire pbentur. Vm si aliqui sus
ceptis huiusmodi habitum positis
pfessione recedere noluerint secundum re
gulam bi bndci no uidentur phi
beri ad priorem statum redire que
uidet scripe ut in eadem ueste in
qua uenerunt reuertant. Idem abbati
anie de canonico q in | n. epo
eccia aromaceñ. pfessione fece
rat et fugat ab ead i monachu
a qdam abbe recepto ita tue f.
signeam q si locus ubi nunc per
manet maioris religionis q
eccia aromaceñ existit ipm
in eod loco tu pura osscia re
manere pmittas alioquin eum
ad priorem ecclam redire opllas.
Idem beluaceñ epo.
Significatu e nob ex tuis lris q si uenis
q. b. no fuill a pentibz oblat
et infra. xiiij. annu fui uoti pe
nitens a religione recessit ab
illo uoto pfessionis q fecit de
nuncies absolutu. si aut a pen
tibz fuit oblatus. seu xiiij. an

nu opleuit cu religione intrauit
seu post. xiiij. annu pfessionem
a se prius factam ratam habuit eu
ad eand ul ad aliam religionem
transire opllas. Clemens. iij.
Si uiru. et. uir ea q infra discre
tionis annos a pentibz mona
sterio tradita habitum religionis
induens bndcone accepit et
exiens postmod se cuidam nubu
copulauit ad monasteriu redire co
gatur. q. t. t. Rx. q cu iuxta gal
tol censuram monachu aut
pina deuoto aut ppa pfessio fa
ciat quecq hor fuit allegatum
tenebit reuitendi ad sclm adi
tu pcluit nuc dco. n. iii. illa
monastice pfessionis a se posse
iugum excutere cu eam n oster
euidenter odixisse cum bndcone
accepit q no n in etate discretionis
recepit q uelam pfertim si
rati habitone sequti et si eam qui
odixisse ostitit. q aut gestum
fuat roborat nec obloquitur
q de p. n. leonis ppe ostitutione
p oscium sensu sumit ut puel
le q cacte pentu ipso uirginita
tis habitum susceperunt ipm posse
sine puaricatione deserere cu de
ea possit intelligi q in etate nu
bili nosce ostituta tunc n. q li
beru hz arbitrium i electione ppoiti
sequi pentu n cogit uoluntate. Id
orrectu nob ex pte tua petiueru

continebat. q. j. canonic adho
rui infirmitate grauat' uotum ut
fieret monachus se assit emisit
se vri metuens ne uoto decedet
nō cōpleto uictis manib; t' se red
didit in monachū 7 in fratrem
7 j. Inq. t. c. xx. q cū monachū
faciat nō h'itus. s; p fessio regla
ris ex quo a cōtendo uoti emit
ti' 7 recipit' ab albe tal' ut fiat
monachus 7 reddat dño q' p'mi
sit erit utiq; cōplend'. ex. iij.
vm sint 7 j. Sane nris auribz
ē relatū q cum B. miles se cū
filio suo discrōnis annos nulla
tenus attingente ad qdā mona
stiū cū bonis suis 7 cōtulisset dem
filium suū fecit h'itum suscipe
monachalem 7 j. dis. t. c. xx. q
si dc̄s puer ad annos discrōnis
puenit 7 h'itum retinē noluit
monachalē si ad hoc induci ne
quit nō ē ullatenus cōpllend' q̄a
nunc liberu sibi erit eum dimitte
7 bona pr̄na q' ipsi successione
puenit postulare. Item ū
ep̄o 7 caplo carg'.
iuxt tenor l'rāx 7 j. 9. v. t. xx.
q licet ita duo int' se repugna
cia uideant' ut q'sq'. s. sit extra
se pñtus de p'senti uita desperet
si tn̄ eo tpr quo p. sacdos latorem
p'sentium polit' ext' uite assit
induit' fuit h'itu monachali ē
alienat' n' senciat ac p hoc nō
ualeat cōsentire eū denūcies
ab obseruatiōne mōastici ordi
nis absolutū n' p'ci p' iuitus sue
fctē ē cōpos spontanea uolūta
te p fessionem fecit mōacha
lem. Idem pisan. archiep̄o
d. ap. se 7 j. cū monachū fieri
nō nisi anni p'bonem regla
ris instituto indicat 7 j. cōoibz
uus. t. c. xx. q' l; tpe p'bonis a sacris
p'ribz sit indultum n' solū i fa
uorem cōu'si. s; 7 monastij ut
7 ille aspitates istius 7 istud mo
res illius ualeat expiri q' utq;
diligent' ē obseruand' p'sertim
cū ab utroq; de reliquo certano
ticia nō h'etur. sitti aū tpe p'bo
nis reglaris p'finitū. is q' cōuti
desidat h'itum recipit 7 p fessio
nem emittit albe p se ul p ali
um p fessionem recipiente mo
nasticam 7 monachalē h'itū
concedente utiq; renūciare ut'
ei q p se nō scitur introductū
īo q; obligatur p p fessionem
emissam p'ic 7 acceptam ad
obseruanciā r'larem 7 uere mo
nachus ē censend'. q si p hibent'
q' si ita fiunt obtineāt firmi
tatem. P hibend' ē aūt albibz
ne passim aū temp' p'bonis q'sl;
ad p fessionem recipiant 7 si q'
formā p'scriptam quosl; indis
crete receperint aīaduisione suā
debita corrigendi cū i subsidiū

fragilitatis humane spacium probationis
sit regularibus institutum. Ex parte .. con. e-
iam nobis fuit propositum quidam
clericus cum egritudine nimia labo-
raret. quia de morte securus et de re-
cuperanda sanitate desperans habi-
tationem regularium petiit et
accepit. sed nec ad ecclesiam transiens
nec bonis suis uti cessauit ui-
dentibus et scientibus episcopo et canoni-
cis ecclesie nazareni a quibus habitum
susceperat regularem. et c. f. t. t. Re-
sponsio. si regularem habitum se postulan-
te suscepit et ad obseruationem
religionis canonice sua se pro-
fessione ligauit ad resumendum
habitum. et est districte cogendus cum quo
tanto tempore extra canonicam mansit
non in excusationem eius sed in maioris
transgressionis augmentum tanto
ualeat allegari. De eodem et con-
uentui dunolmensi.

Licet quibusdam monachis et canonicis
necnon et hospitalariis et templa-
riis a sede apostolica sit indultum nec
preter quod aliquis professus fuerit apud eos
ad alium locum possit ipsis in-
uitis arctioris et religionis obtentu
transire ut unusquisque secundum
apostolum in ea deuotione permane-
at in qua dinoscitur esse uocatus quia
tamen ubi spiritus domini est ibi libertas et qui spiritu
dei aguntur non sunt sub lege quia
lex non est posita iusto eatenus
uidetur hoc illis fuisse concessum ne quis

ex temeritate uel leuitate in iactan-
tiam uel iniuriam sui ordinis sub pretex-
tu maioris religionis ad aliud
ordinem transuolaret. sic frequenter
autem uisitis constat esse presumptum non quod in-
ei transeundi licencia denegetur qui
eam cum humilitate ac puritate
duxerit postulandam ut non fictè
sed uere ad frugem melioris uite
ualeat transmigrare. talis igitur postquam
a prelato suo transeundi licenciam
postulauit et ex lege priuata
que publice legi preiudicat absolute
libere potest sanctioris uite propositum
adimplere non obstante precum in-
discreti contradictione prelati quem preualere in-
uicem animarum que concessa sibi abutitur
potestate. cum et ro. pon. qui supremam
obtinet in ecclesia potestatem archi-
episcopis et episcopis concedi licenciam ex ita
causa petentibus sine difficultate
concedat. Nouo causa non iniunimus uniuer-
sis quibus huiusmodi priuilegium est concessum se ad
concedendam transeundi licentiam ta-
liter postulantibus de uite teneri quod
sicut subditi cum a prelato cum humili-
tate et puritate debet transeundi licen-
tiam postulare ne bonum obedie-
ntie contempnere uideatur. sic et prelatus
latori subdito sine difficultate et pro-
uitate quelibet debet transeundi licentiam
indulgere ne uideatur propositum impe-
dire diuine inspirationis. si uero proba-
biliter dubitetur utrum quis uelit ad
ordinem arctiorem aut laxiorem

ex caritate an ex temeritate tamen si
te sciolus est iudicium requirendum
ne forte angelus sathane in lucis
angelum se transformet. illa semper
regula inviolabiliter observata
ut nullus absque licentia romani pon-
tificis sumat occasione quacumque deserere
presulatum. quia sicut maius bonum
minori bono preponitur ita communis
utilitas spirituali utilitati preferenda.
et in hoc casu recte preponitur doctri-
na silentio sollicitudo contemplationi
et labor quieti. ad quod utique desig-
nandum unigenitus dei filius ihesus christus
non de rachele sed carne natus est
sed de lya. nec legitur eum in domum
suam maria excepisse sed martha
unquam potest esse [illegible]
sibi cedendi postulate licentiam
aut [illegible] optinuere. cum G. R. mona-
chus uir ad fidei christiane ordinis
[illegible] non ut ordinem uero ali-
orum derogaret sed ut apud eos uitam
duceret artiorem. c. q. si ex eo quod de
corde puro et conscientia bona et fide
non ficta fecisse dignoscitur eum
nullatenus molestetis quia caritas
est fons proprius cui non communicat alienus.
[I]dem preposito decano et scolastico de
[illegible] coloniensis dioc.

[V]eniens ad apostolicam sedem G. miles supplica-
tionis insinuatione monstravit
quod cum [illegible] cum esset in facie ecclesie con-
traxisset diu cohabitasset eidem contra eius
dissensionem [illegible] ipsos [illegible] decepisset
alteri non requireret alteram. utrique cor-
poralis presentia sacramentum hac in-
terpretatione divortium causam assignans quod
quondam ipsi militis amicam cogno-
visset antequam eam duceret in uxorem
quod licet assererent quod plenum non
fuit. sed hoc esse [illegible] fidelis. cum
autem postmodum ad secunda vota con-
volasset uterque secundo uiro uiam
universe carnis ingresso prefata
mulier dicta militi se fecit in certo
loco ad penitentiam agendam inclu-
di. postulans ut ei dignaremur
impendere consilium salutare. Nos
igitur attendentes quod illud fuit il-
licitum matrimonium. mandamus quatenus si prefa-
tum [illegible] rogatus ut eam quam
seduxit exclusa prefata [illegible] reci-
piat militem audituri [illegible]
siquid fuerit [illegible]
[illegible] fuit ostensum [illegible] zelo de-
relicto maluit ad [illegible] uitam
ingredi [illegible] hoc licentiam
tribuatis ut et illa possit in suo
proposito permanere. [I]dem albi. de
affligen. et magistro R. et G. ca-
nonicis [illegible].
[C]onsulti sumus frequenter a nobis vi-
ris qui monasterium est ingressus habitum
sumendo novicii sicut ante professionem
emissam intra tempus probationis exire
voluerit licite possit absque aposta-
sie nota vel noxa [illegible]
debita more correctione ad seculum
remeare [illegible] hoc diversi [illegible]

serunt diusa nostrum credimus distin
guendum utrum si qui conuersi pro fuerit
absolute uitam mutare ut sub
habitu regulari omnipotenti deo decetero
famularentur. an conditionaliter experi
ri obseruantiam regularem ut ita
demum si sibi placuerit profiteatur ordi
nis disciplinam aut si forte non
placuerit moribus emendatis ad sta
tum redeatur pristinum. In primo casu
dz ut regulariter uiuat ad artiorem
saltem regulam transire. In secundo
post annum ad seculum non tamen ut uiuat secula
riter remeare ut quod quam sit ei intentio
plenius agnoscatur propositum
suum in principio protestetur. De
postulatione. Tertio quesiuisti uti
illi qui in annis minoribus constituti
nouitiorum habitum susceperunt et
annum preter modum non facta professione ad
seculum sunt reuersi et episcopis suis scien
tibus ad sacros ordines sunt pro
moti sustineri debeant in illis ec
clesiis ministrare in quibus sunt ab
eisdem episcopis instituti. Inno. c. t. t.
Respondemus quod propter hoc non sunt ab ipsis ec
clesiis amouendi. sed in eis possunt
libere ministrare. Hono. iii. episcopo
Veneten.

Ex parte tua fuit propositum quod nulli
sunt qui licet pluribus annis gestaue
runt habitum monachalem professi
onem tamen monasticam non fecerunt
uerum cum sit eo quod habent proprium et ali
as irregulariter uiuunt a te uel ab

aliis arguuntur non erubescunt
dicere se ad carentiam proprii et continen
tiam ac alias regulares obseruan
tias non teneri. cum habitus non fa
ciat monachum sed professio regula
ris et. iii. Io. c. t. a. ex quoslibet ubi
lege dyocesiana subiectos qui
predicto modo tertiam duabus uices
ingredi non uerentur ut postquam
per annum gestauerint habitum mo
nachalem regularem sed in forma
ordinis profiteantur et seruent. ec.
ceteri compellas. Greg. ix.

Statuimus nouitios in probatione posi
tos ante susceptum religionis habitum
qui dari professuris consueuit uel
ante professionem emissam ad pri
orem statum redire posse libere
infra annum nisi euidenter appa
reat quod tales absolute uoluerint
uitam mutare et in religione
perpetuo domino deseruire cum quibus
renunciare ualeat ei quod pro se
nostrum introductum nichilominus
statuentes ad omnem ambigui
tatem penitus amouendam quod cum
in quibusdam locis religiosis nouitiorum
habitus non distinguatur ab habitu pro
fessorum professionis tempore benedicantur
uestes que profitentibus conceduntur ut
nouitiorum a professorum habitu discernatur.
Ne religiosi uiri uagandi ... ad
occasione habentes salutis proprie detrimentum
incurrant et sanguis eorum de ma
nibus platorum requiratur statuimus

ut p̄sidentes capitlis celebrādis
sed statutū. c. ge. seu p̄res abbes
siue priores fugitiuos ⁊ eiectos
de ordine suo requirant sollicite
annuatī qui sī monasteriis suis
recipi possunt. sed ordinē r̄sarē
abbes. ul' p̄ores eoꝝ mō p̄. et. cē
cpllant. ad receptōnem ipoꝝ
salua ordinis disciplina q̄ si h̄
r̄sari s ordo nō patitur. auc. u.
puideant ut ap̄ ead' mōasteria
in locis cōpetentibꝫ si absq; g̃du
g̃ui scandalo fi potit. alioquin
i aliis religiosis domibꝫ eiꝰ ordi
nis ad agendam ibi penitām ta
lib uite necc̃ia ministrent. Si
ū hꝰ fugitiuos ul' eiectos molēdi
entes inuenīnt eos excōicent
⁊ tamdiu faciant ab eccīis p̄
latis excōicatos publice nūn
tiari donē ad mandatū ipoꝝ hu
militer reuitant. Alex. iij. Vb
gen̄ epo [illegible]
reteā. vir laic' uxoratꝰ q' p̄ sen
tibꝫ sacerdotibꝫ ⁊ mōachis ignō
rante epo de licentia ⁊ p̄missio
ne vxoris mōasterium ingressus
p̄fessionē fecit. vxore i selari
h̄itu remanente ū tūseūte ad
religionem aut ꝑpetuam cōti
nentiam nouente ab epo suo
possit ad thoꝝ reuocari. uoieris
aut illa cōpellenda sit cōtinētiā
obseruare. dum sep̄ ū vxor ad re
ligionem tūsierit. aut ꝑpetuo

castitatem suare p̄miserit. h̄n
pot' ⁊ dꝫ de monasterio reuoca
ri. Id' salinitan̄. ar'epo
Verū. post cōsensū legitimū de
p̄senti licitum ē alti alto eciā
repugnante elige monasteriū
sicut sc̄i quidam de nuptiis uo
cati fuīt. dū in carnalē cōmixtō
si intuēit int' eos ⁊ alti rema
nenti si cōmonitꝰ cōtinentiam
seruare noluīt. licitū ē ad secūda
uota tūsire qr̄ cū nō fuissent
una caro simul' effīci. sat pot'
tinuis ad dm̄ tūsire ⁊ alt' i sclo
remaneere. Id' pisan̄. ar'epo
uidam intrauīt mōasteriū iuxta
uxore q' ipm̄ repetente coactꝰ ē
ad eam redire. ea mortua q'ri
an ipe coactū rediti ad mona
sterium. an aliam possit ducē i
vxorem. qōi r̄ r̄. qr̄ uotum
ū tenuit. vn̄ rōne uoti ū tenē
ad monasterium redire ultius
uō nō potit uxorem accipe pro
misit .u. se uō exigē debitum
q' in ei' potestate erat ⁊ jō q' ad
h̄ uotū tenuit ū reddē aūt nō
erat in eiꝰ ꝫ in mulris potestate
vn̄ aplc. vir ū h̄t potestatem
sui corpis ꝫ mlr. Id' ex̄oñ epo.
Cum sis p̄dite fua lūtꝫ ignora
re nō debes cōstitutōi scōꝝ prin
cē cōtrariū. ut uir' uxore sua aut
uxor uiro ei nō assumente reli
gionis h̄itum debeat ad religi

onem transire ⁊c̄. in ē. q̄ auc.
ap. p̄hibem̄ ne in ep̄tutuno m
riam ul' vxorem n̄ utq; ad reli
gionem migrauit tn̄ sine p̄mit
tas. vm si ita uxor senex est ⁊
sil' q̄ sine suspitōne possit eē
in sclo dissimulare potis ut ea i
sclo remanente ⁊ castitatem
p̄mittente ad religionē trāseat
uir eius. Id'. Surgon̄ ⁊ dolocen̄
archiepis
Coniugatus ⁊c̄. Sicut nullus coniugatorum
ē. ad sacros ordines p̄mouendus
n̄i ab uxore continentiā p̄mitēte
fuit absolut. Id' eid'.
Sane si coniugati cōsensit ordi
nari vxoris uolūtas p̄requirenda
⁊c̄. f. v. auc. ap. p̄hibem̄ ne
vxoratū p̄sumatis in ep̄m or
dinare n̄i vxor sua p̄fessa contiuen
ciam sacrum sibi uelamen īponat
⁊ religiosā uestē assumat.
Id' braxien̄ ep̄o.
Ex publico instro nob' innotuit
q̄ cū uerorū ep̄c cūm inniuis q̄.
iure. 3. uirū ⁊. cy. talem inte
bat suscepisset cōmendan̄ iudi
ciali s̄nia. inīm. approbauit ⁊ eid'
p̄cepit mli'r ut ad uirū rediēs
exhiberet ei coniugale affectū qd'
cum renuit sine uinclo excō
icatōnis astricta. Ceteri q̄r hec
a p̄fato uiro desponsata fuit
adhuc cū sic asserit ab ipo ⁊
incognita. m̄. q̄. si sup̄ dcs uir
ipām nō cognouit carnalit' ⁊
eadem ad religionem trāsire uo
luit recepta ab ea sufficienti cau
cōne q̄ ul' ad religionem trāsire
ul' ad uirum suū redire infra du
orum mensiū spaciū debeat ipām a
s̄nia q̄ tenet' absoluas ita qd' si
ad religionem trāsierit uterq; re
stituet alteri q̄ ab eo nosc' rece
pisse ⁊c̄. Sane q̄ dn̄s in euuglio
dicit n̄ licē uiro nisi ob cām for
nicatōnis vxorem suā dimitte
intelligend' ē. s'c'd'm inp̄tatōnē
sacri eloqui de hiis quorum inīm car
nali ē copla consumatū sine qua
consumari nō pot. Id' porub' ⁊ stib'
sci iohis
Uxoratus sine licencia vxoris nu'
uos allaterū recipiat' qui cum
integre opinionis ita existat
q̄ nulla marito suspitō hēat'
eam ad scā uota nisse ingr're
ul' q̄ nimime continent' debeat
iuūe q̄ si tal' extitit marito ei'
in consortō nr̄o recepto ipa publi
ce in conspectu ecc̄e continenciam
p̄fessa in domo p̄p'a cum filiis su
is ⁊ familia poterit p̄manere. si
aūt. tal' fuit q̄ suspitōne n̄ ca
reat. uoto continencie celebrato
a secularium hominū se c̄u̇sione
remoueat ⁊ in loco religioso
ubi deo seruiat p̄petuo commoret'.
Il'e ut'm ualere aliq̄. tō sorare. l'
ad hitād' secc' p̄sumat assumere
Urban'. iij. priori scē crucis

Ex parte albus sup(er) pet(ri) ad audiam n(ostram) n(otum)
puenit q(uod) cu(m) d(ictus) .D. in infirmitate po
sit(us) (con)sentiente uxore uot(um) uouet
castitatis monachalem h(ab)itum
susceperit; p(ost)modu(m) uero libere uxorem
retinuit (et) aliam ea defuncta s(e)
c(un)d(u)m c(arnem) copulauit. Quia u(er)o licet p(re)dic(tus)
D. uxore sua remanente in s(e)c(u)lo
de iure ad religionem nequiret
p(ro)fiteri. ea tamen sublata de medio
uotum suu(m) salutis sue p(er)iculo n(on) potuit
uiolare. m(andamus) q(uatenus) si u(er)um est q(uod) asserit(ur)
p(re)d(ictu)m .D. p(er) c(ensuram) eccl(es)iasticam (com)pellas ut
muliere dimissa ad suum monasteriu(m)
reuertat(ur) sub regulari h(ab)itu decet(er) do
mino seruitur(us). Clemens .iij.

Consuluit nos .G. sacerdos. utru(m) uir
ad religionem t(ra)nsiens (et) in ea p(er) a(n)
nu(m) (et) amplius mora(m) faciens uxo
re sua p(ost)q(ua)m ad domu(m) t(ra)nsierat
r(egu)larem de p(rese)nti uita sublata
s(e)c(u)larem h(ab)itu(m) resumere ualeat
(et) aliam duce(re) in uxorem uel sidu
ctam ei liceat retinere. (Con)sultatio(ni) t(ue)
r(espondemus) q(uod) p(re)dic(tus) uir nec h(ab)itum pot(est)
abicere q(uem) assumpsit n(ec) aliq(uam) sibi
i(n) m(at)rimonio copulare. q(uod) si (con)t(ra)xerit n(on)
n(is)i ipsum decernim(us) dirimend(um). el(ectus) .iij.

Parisiensi ep(iscop)o (et) .J. f. u. m(andamus) q(uatenus) si inueneritis
uxorem regis suam (con)tra (con)iugem in
firmitate de p(re)ssam noluisse (con)ti
nentiam (et) uiru(m) ei ad t(em)p(u)s p(ro)p(ter) huius
se (con)sensu(m) in a(n)n(o) si n(on) id uir (con)tine(n)
tiam uouit p(er)petuam eand(em) ui
ro cohabitare faciatis (et) u(irum) q(uo)q(ue) (con)iuge(m)

maritali affectione t(ra)ctare. Ind(e)
placeat nob(is) (et) j. sollicitudo tua
(con)suluit. utrum mulier q(ue) credens
mortuu(m) maritu(m) h(ab)itu(m) religio
nis assumit (et) eo reu(er)so de mona
sterio educta fuit p(ost) obitum uiri
sit ad r(egu)larem obseruantiam
(com)pellenda. s(ed) in quo (con)sulta q(uod) l(icet) uotu(m)
ei usq(ue) q(ui)a n(on) tenuit. eatenus tam(en)
fuit obligatoriu(m). q(ua)tenus se potuit
obligare. p(ro)misit .n. intrando
monasteriu(m) se n(on) exactur(am) carnis
debitum q(uod) erat in potestate ipsius
reddere n(on) ad s(e)c(un)d(u)m in ei potestate
n(on) erat. s(ed) in potestate mariti (et) jo
(con)t(ra)ctu(m) ad e(ius) ipsum reuixit uotu(m) q(uo)d
p(ost) uiri obitum tenere n(on) desiit
cu(m) ad eum casu(m) a quo poterat
efficax h(ab)ere p(r)incipium p(er)uenisse
noscatur. consulet(ur) ita q(ue) d(omi)nus (et) ei
(con)c(ur)renti ad salutem ut ad mona
sterium redeat u(bi) bona ducta uolu(n)
tate p(ro)fessionem fecit (et) h(ab)itum
religionis accepit. Si u(er)o ad hoc
induci n(on) poterit. ipsam inuitam
credimus n(on) cogendam. Inno(centius) .iij. Pi
sano archiep(iscop)o.

Id ap(ostolicum) se (et) j. Cum a uir (et) uxor una
caro sint p(er) copulam (con)iugalem
effecti nec una p(ar)s (con)uerti possit ad
d(omi)n(u)m (et) altera in s(e)c(u)lo remanere pro
fecto n(on) e(st) alt(er) (con)iugu(m) recipiend(us) ad
obseruantia(m) r(egu)larem u(e)l reliquus
p(er)petuam (con)tinentiam repromit
tant. s(ed) (et) uitam d(e)z mutare uisi

forte sit eius etatis ut sine suspicione
incontinentie valeat in seculo re-
manere. Idem Lugdunensi episcopo.
Ex parte tua est intimatum quod cum quedam
mulier velum viduitatis coram
duobus abbatibus assumpsisset benedictione
sollempni cum celebratione mis-
se ac letania sicut debuit
accedente quidam nobilis proponebat
se prius mulierem ipsam mediantibus
ant nuntiis per verba de presenti arra
et anulo interposita desponsasse etc. At illa
se in illum consensisse confessa dixit
quod eum audierat esse leprosum passim
et ob hoc eius fuit abhominata
complexus etc. Nos autem inquisitioni tue taliter respondemus
quod etsi possit tamen inconsulte audi-
ri quia ex quo inter eum legitima sp-
onsalia per verba de presenti contrahuntur
illis viventibus in nullo possit
casu dissolvi ut vivente reliquo
alter ad secunda vota transmigret et
si unus fidelium inter quos est ratum
coniugium fieret hereticus et nollet
permanere cum altero sine contumelia
creatoris nisi forte divina que
fiat contra omnem legem sicut a quibusdam
sanctis legitur esse factum. Nos tamen volen-
tes a patrum vestigiis declinare
qui super hoc consulti antiquis neminem
sit per carnalem copulam consum-
matum licere alteri coniugum reliquo
inconsulto ad religionem transi-
re ita quod reliquus extunc legitime
possit alteri copulari. Hoc ipsum tibi

consulimus observandum in articulo
prenotato quamvis falsa sit causa pro qua
ad susceptionem veli predicta mulier
est inducta cum sint quibus tali causa
ipsum religionis obtentu facere
potuisset. Porro licet predicta mulier
videatur in veli susceptione re-
ligionis habitum assumpsisse si tamen
velit in domo propria permanere cum pro-
positum castitatis in seculo servatura
nichilominus consumandum est matrimonium iam contractum
nisi se voto astrinxerit ad obser-
vantiam regularem in quo casu
compelli potest ut relicto seculo religionis
propositum exequatur. Idem Rudinensi episcopo.
Constitutus in presentia nostra H. sua
nobis confessione monstravit quod in
acolitatus ordine constitutus quandam
puellam R. nomine in facie ecclesie
duxit uxorem quam cum carnaliter
cognovisset orta discordia inter eum
et amicos puelle ipsa fuit eidem
alii V. nomine copulata et tunc
moratus H. usque ad gradum sacer-
dotii ordinatus. Cum autem eum sua con-
scientia remorderet habitum cisterciensis or-
dinis assumpsit etc. Ideo consultationi quod si
res ita se habet predictam mulierem ut
a dicto V. recedat cui per adulterium est
coniuncta nec predictum monachum
impetat quominus relaxare votum vale-
at adimplere per censuram ecclesiasticam cogere
non omittas. Idem episcopo Pictaviensi. Dyoc-
eniens ad presentiam nostram L. nob-
intimavit quod cum olim intuitu

monasticu pposituum concepisset presbyteris
sacerdotibus presentibus ap uxorem suam
instituit ut si hoc suis impartiretur
assensum etc. ipsa deum tam ipsi quam
multorum astantium precibus fletibusque de
uicta caput eius altari supposuit
manu sua qui ea presente tonso
ratus ibidem monasterium adiit et fi
nito probationis tempore professione fecit
sollempniter monachalem illa uero
in seculo remanens uiros honestos a
matores admisit etc. Quo circa mandamus
quatenus si est ita predictum L. in monasterio quod
intrauit perseuerare libere permitta
tis licet non in hoc uideatur non mo
dicum deliquisse quod capto se asse
rit quod non sibi eadem mulier consentiret
tam sibi quam toti mundo se inutilem
redderet et tum presbyteros exorauit ne
pedere mulieri exponerent quod eandem
relinquere seculum oporteret si forte li
centiam daret uiro ex quo tamen eadem
caput uiri altari sponte supposuit
et premo de non continuit sed reuoca
tione ipsius non est aliquatenus audien
da cum ipsius intentio exceptione
possit continuisse fornicationis elidi
maxime cum antequam fuit fornica
ta ipsum non duxerit repetendum. Id est
credens ad presentiam nostram I. muli
er posuit quod cum V. uiri eius ea sibi ma
trimonio copulasset uolens tandem
idem uir habitum assumere monacha
lem postulabat humiliter ab eadem
ut tam pio proposito faueret ipsius
et ipsi intrauit et alia quamuis innumera
quedam uir inferebat eidem se ipsum asse
rens dimissurum annuit uotis
eius. Cumque idem uir in domo de bland.
cistercien. ordinis religionis habitum
assumpsisset mulier in domo moni
alium nullo ibi habitu religionis
assumpto uel uoto continentiis prema
sit processu uero temporis cum idem uir
ad seculum rediens religionis habitum
reliquisset eadem mulier se instanter
ab eo petiit reassumi etc. Quo
circa discretioni uestre mandamus quatenus si res ita se habet
decernatis uirum ut eam recipiat et ei
quasi affectum exhibeat coniugalem.
Ep. re. cogatis. Dominus iii. episcopo de
cano et thesaurario lingon.
Significauit nobis A. mulier quod cum ipsa
a uiro suo coram decano sancti pet.
quiriaci uices archiepiscopi senonensis in
hac parte fungente licentiam con
cessisset religionem intrandi con
tinentie tamen uoto eius iniuncto et
recepta fide ab ipsa quod perpetuo con
tineret idem decanus post factam pro
fessionem a uiro predicto in mona
sterio in quo habitum assumpserat
monachalem asserunt ipsum
debere religionem intrare quamquam
id primo non expressisset eidem et hoc
expresso illi licentiam non dedisset
etc. Quo circa mandamus quatenus si est ita et est
talis etatis de qua suspicio haberi non
possit ipsum uotum continentie
obseruantem intrare monasterium

Compelli non permittatur iuxta Greg. ix.
Audiens in dilectorum [?] mulieres uero que
relicto maritali thoro lapsu car-
nis ceciderunt si mariti earum a te di-
ligenter commoniti eas ad frugem
melioris uite conuersas noluerint
recipere per dominum in claustralibus reli-
giosis mulieribus studeas collocare
ut perpetuam penitentiam ibi agant.

[Lu]d. S. monialis monasterii de plancta
[?]dum. A. Clarico mota contra quem uxo-
rem suam dicebat matrimonium contrahi[sse]
[?] scdm [?] in castro uid. dyac. card.
ad nostros auditorem coram quo
dictus C. comparendo proponensque inde bi-
te recusabat eius cui uxor erat
pro consensum de presenti et carnis
copulam subsecutam in ipso matrimonio
adherere sibi restitui postulauit
ad quod fuit responsum quod ipse pro anime
sue remedio pura et spontanea
uoluntate presentibus sacerdotibus in
religiosis et adhibitis v testibus
fide dignis omni iuri quod inde ha-
buerat renunciauit. Ipso resig-
nato illud in manibus alterius
ex sacerdotibus supradictis qui in persona
ecclesie resignationem huiusmodi recipere
procurauit. et quod idem C. se castitatem
seruaturum promisit. pauperumque hos-
pitalis de ponte obsequio se de-
uouit promittens uoto sollempni
omnia et singula supradicta et tribu-
ens tibi licentiam ad mona-
sterium transeundi te uisa mo-
simili promittente ac tribuente
illi licentiam et ius quod habes resignante
sicut hec omnia dicebantur per publi-
cum instrumentum esse probata manu B.
notarii aretini confectum. Verum pro no-
tarius C. proposuit quod cum [?] amisso in-
strumento per fato illud in prima persona
quod prius erat in tertia insertis possi-
bilis in uno alterum quam in alio fuit ab
ipso formatum et tamen nunc tibi fuis-
set sic uerba et uerba iudicabantur
nud calore iracundie quiescende
quidam ipsum deceptione allexerit
proponentes eidem quod in hospitali pre-
dicto eius ad libitum posset uti ac propri-
um retinere. predicto B. sibi insuper
promittente quod non solum ardorem sed
et appetitus libidinis extinguet
in eodem. propter quod quicquid in hac parte
fuisse dignoscatur iratus seductus
preterea allectus et sub spe promissionis
ac sub ea conditione uel ut si posset
continentiam obseruare asserit
a se factum. Sed ad ista respondebatur
eius quod cum tabellio in tertia persona
instrumentum confidat uel in prima
dum tamen non mutetur substantia ueritatis
nichil interesse uidetur nisi quatenus
aliquam spes memorato C. data
fuisset pro quam ad hoc se proponit indu-
ctum. Eo tamen tempore quo talia facta
sunt pure simpliciter ac uolunta-
rie pro amore dei et remedio anime
sue solum tamen ad uotum et alia supra-
dicta noscatur processisse propter quod a con-

sorto seclarium hoīuū dz disce
dere utrumq; mutare cū se illi
etatis eē pponat ut sīn suspitō
ne incontinentie nō ualeat ī se
clo remanere. Si vo ita; hito fra
trū tuor9 9silio te ab ipetitōne
pfā. C. si maluit dimittī absolueīd
ppetuum illi sr hoc silentium
imponentes. Idem.

Mulier q̄ in fidem uenit pot
nolente uiro qui ab infidelita
te recedit ipp qm̄ ab eo fuat iudi
cō ecce sepata ad religionem
libe 9uolare. ex. iij.

Laudabilem ꝫ ī. n. ergā
illi de sarracenis q dū in ca
ptiuitate eēnt qasdā xpia
nas uiros eaꝝ insidiis ꝫ ma
chinatōnibꝫ occiderunt utrū
qr postea pp̄ ūsi ad fidem xana 9
ūsi sunt eas de iure possint acci
pe in uxores. ul si duxint tene
at tamen eorū. hic tribui. 9. re
gla. 9tenti sumus asserentes q si in
mortem uirorum malitiose fuint
machinate licet eaꝝ studio ad
fidem accesserint tn̄ n̄ eis adhe
re debuīt. nec sunt si adheserint
tolandi. cum tale dampnū
tali lucro ecclā 9pensare nō ue
lit. Ad hec sarraceni quidā in bel
lo sunt xanos interfecisse nota
ti ꝫ xani simili sarracenos. pca
uo sarraceni ad fidem 9ūsi uxo
res eoꝝ qs in belli certamine

occiderunt sibi matrimonialiter
copulauerunt ꝫ id ipsum xani de sar
racenis mulieribꝫ 9ūsis ad fidem
fecisse noscunt. q̄ p eqm̄ de ipoꝝ
uiroꝝ morte 9piunt ūitate
diuortium instanter expostulant
In huius g° casu. qr tū tales n̄ pcu
rauerunt uxoꝝ maritū defunctoꝝ
mortem nec hī psonas lucte pot
ē hi ꝫ talit copulati diuortium
nequeunt postulare. Gregorius ix
argentin epō.

Ex litteris tuis accepimus q qdam de
iudaice cecitatis errore ad xpm
uerum lumen adduct uxore sua
in iudaismo relicta in iuditio
postulauit instanter ut eoꝝ fili
q duorum annorum assignaret eid ad fi
dem catholicam qm̄ ipse susceperat
pducendus. ad q illa rndit q
cum puer adhuc existat infans
ipp q mag nutrimento indiget sola
tio quam paterno sibiq; aū partum ho
nosus doloroso in partu ac post
partum laboriosus fuisse noscat
ac ex hoc legitima 9iunctōe ma
ris ꝫ femine mag. tamen q pri
monium n̄ incipeīt. deꝫ puer ap
eam dz 9uenienti remanere
ꝫ. cū aūt filius in pris ptate
existat. cui seqi familiam ꝫ n̄
matris ꝫ in etate tali quis n̄ dele
at ap illas remanere psonas de
quibꝫ possit eē suspitō q saluti
l uite insidientur illius ut pueri

post tenuiu ap prem n suspectum
ali debeant z morari tm q puer
si eum remanere contingeret ap ip
sam poss illum adducere ad infi
delitatis errorem in fauorem ma
trine xpiane fidi. R. pu eund
puni assignand. Alex. iii. exon.
epo [illegible]
e peregrinatois ius uotis an eis
redimi possint. ul p uicitate i
aliud comutari. R. q ab ei qui
p sidet pendet arbitrio ut consi
deret diligentius qntitate psoe
z cam comutatois. s. an ex infir
mitate. seu affluencia diuiciar
aut alia ca probabili peregrinato
aut recompensato melior fuit
z deo magis accepta z sed hoc de
exiu dispensare. E. d norwicen
enient ad nos. R. narrat epo
tone accepimi q in pluralitate co
stitut ierosolimitam dispo suit
p ficisci cui d q qui sepulcru dni
cum pposuit uisitare fide dedit
z suam recepit ab eo q sibi inuice
in uia socii fideles existent. z j.
Nos aut ipm a uoto q in etate
tenia ex facultate postq ex arbi
tris discretois pmisit ab solui
mus ita tm q id uotum elis re
dimat. z iuxta osiliu uiri tanto
uyte sue tpr uni paupi x diu
m ad hoc sue facultates suffi
ciant debeat puide. I. d magi
stro. A. de nandeforde

mitatem tuam z j. ex qda mun
tone inmio fuisset mortis timo
re pterritus. h uba ptulisti nodu
hic morabor pponens i animo q
religionis hitum ees aliqn suscep
turus z j. tibi g. R. q si plus n e
in uoto pcessim transgressor iudi
cari no potis si no impleas quod
christi. I. dem.
criptum z j. ueus tracti uoti ali
qtenus n het qui tpale obsequ
in pecuniam no satur religionis
obseruantiam comutare. I. nno
iii. strigon. archiepo.
on e uoti dicend transgressor qui
q nouit. auctre. se ap. distulit
ad impse. sane significauit uob
rex ungarie q cum in regni tur
batone consilium z auxiliu tui
sibi senserit hactenus p fuisse
utilitati eius no modicu deroga
ret si ierlimam sic ex uoto teneris
regno pges in pacato z j. jo z aj.
q. n pu ter arripias ierlimam
adeundi qm regnu ipm fuerit
tranqllitati pstine restitutum
ul si hoc recepis ab. ap. se. ma
datum. A. d andree dna.
icet unicuiq liberu sit arbitrium
in uouendo usq adeo cu solo
necaria e post uotu ut sine pe sa
lutis dispendio eliaii no liceat
resilire accepimi siquid q cum
rex ungarie pricius agens i ex
tremis uotum q uouat dno

ierlimitanam provinciam in forti ma-
nu corde humili visitare. sub in-
terminatione maledictionis paterne com-
misit tue fidei exequendum et tu assump-
to crucis signaculo te id impleturum
sine dilatione quolibet promisisti etc. Cum
igitur propositi certus sollicitudinibus vis
ad festum exaltationis sancte crucis
debitum accepte crucis exsolvens
propositum iter arripias et humiliter
prosequaris. ne si honor tibi a patre iniunctum
et a te sponte susceptum occasione qualibet
distuleris paterna te reddat successi-
one indignum et hereditatis emolumen-
to privetis aut recusatis onera
supportare. sciturus ex tunc anathe-
matis vinculo subiacere et iure quod tibi
siquidem rex sine prole decederet in reg-
no Ungarie competebat ordine ge-
niture privandum et regnum ipsum
ad iuniorem fratrem tuum appellatione postposita de-
volvendum. Idem Trecensi episcopo.

Magne devotionis etc. Cum Trecensem ecclesiam
contra libertatem ecclesiasticam gravatam
nec per alium quam per te capitaneum comite
in ultramarinis partibus constitutum
eidem ecclesie credens posse de facili subve-
niri ad ipsum proposuisti accedere ac in
signum peregrinationis et devotione
terre orientalis crucem dominicam as-
sumpsisti etc. Quia vero audita
morte ipsius intentionem tuam con-
spiciens iam frustratam voluisti tamen
sine consilio apostolice sedis ad propria remeare
sed ingressus urbem intentionis tue

propositum ac statum Trecensis ecclesie nobis
humiliter exposuisti etc. et quidem circa
propositum duximus in hoc negotio at-
tendendum. quid liceat secundum equita-
tem. quid deceat secundum honestatem
et quid expediat secundum utilitatem
sane non videbatur quod votum licitum
ut vinceres cum vox clamet prophe-
tica vovete et reddite domino deo vestro
ut primum ad consilium. secundum ad pre-
ceptum refertur. Sed nec decens vi-
debatur cum sit scriptum in evangelio
nemo mittens manum ad ara-
trum respiciens retro aptus est
regno dei. preterea non videbatur expe-
dire cum ex absolutione tua scan-
dalum possit sequi multis generari
dicentium ubi est deus eorum et hoc
exemplo credentium se ad voti
observantiam non teneri quia quod agi-
tur a prelatis facile trahitur a subditis
in exemplum. iuxta quod dominus inquit
ad Moysen in Levitico. si sacerdos
qui est unctus peccaverit faciet delin-
quere populum. Cum etatis tue senes-
centis defectus atque canicies que
iam labores et dolores suos tolera-
re possint in contrarium allegabant
et ecclesie Trecensis suspiria cui vinculo
pastoralis sollicitudinis es ligatus
sine cuius assensu votum peregrinatio-
nis emittere forsitan non debueras
etc. ipsum et votum quod ex sui forma
sanum et honestum erat ex persona
noventis minus licitum videbatur.

cum enim iuxta canonica instituta ec-
clesiasticus absque sui episcopi licentia pere-
grinari non debeat et episcopus non minus
immo potius sedi apostolicae sit astrictus
multo fortius quod absque gratia
speciali vel speciali licentia votum pere-
grinationis quo te tamdiu absen-
tares emittere non debebas. Et infra. Cum igitur
in lege veteri in qua non minus praecep-
tum domini obligabat quam votum ho-
die obliget in ecclesia primogenita
quae domino mandabantur offerri quaedam
domino redderentur ut primogenita levitarum
quaedam redimerentur ut aliorum tri-
buum quaedam commutarentur in aliud
sicut primogenitum ab asini quod ove
commutabatur ex hoc attendentes
quod votum commutari possit in opus
aliud pietatis non curantes quod
os loquentium iniqua loquatur
dum tamen non recedamus a tramite
veritatis de illius auctoritate securi qui
cum audisset a discipulis nunc scis
quia pharisaei audito hoc verbo scan-
dalizati sunt respondit sinite illos cae-
ci sunt et duces caecorum tibi praeterea et
familiis tuis licentiam concedimus
votum peregrinationis taliter com-
mutare ut expensas quas tu in
eundo morando et redeundo fa-
cturus eras alicui religioso commutatas
in necessarios usus fratrum illius sine dimi-
nutione aliqua transferendas ita la-
borem et laboribus recompenses
sollicitius instando vigiliis devo-
tionibus orationibus et ieiuniis
fortius te exercens ad hanc indul-
gentiam tibi faciendam specialiter
nos induxit quod cum pro libertate ec-
clesiae per dominum comitem assequenda
praecipue votum peregrinationis e-
miseris eo sublato de medio quia
cessavere causae facultas cessare po-
tuit et effectus. Idem Cantuariensi archiepiscopo.
Quod super his etc. Et infra. Consuluisti de his qui
pro succursu terrae sanctae signo crucis as-
sumpto propter infirmitatem vel pau-
pertatem vel aliam iustam causam vo-
tum non possunt ut tenentur adimple-
re cum sine distinctione receperis in man-
datis ut eos qui signum crucis assu-
ptum abiecerunt ad resumptionem
ipsius et executionem voti compellas.
Illos autem inquisita veritate respondemus quod debiles
et inopes magis illuc in defectum quam
ad profectum accedunt cum isti pu-
gnare non possunt et illi mendicare
cogantur nisi forte sint nobiles
et magnates qui suis secum expensis
bellatores adducant vel artifices
et agricolae qui de laboribus suis si-
bi possint victum acquirere et
terrae subsidia ministrare quia vel non
multi talium propter brevitatem posses-
sionum et paucitatem inhabitantium
ibi sunt optimi. Unde credimus distin-
guendum inter illos qui temporalem et
eos qui perpetuam impedimenti causam
credunt habere quia primis indulgen-
da dilatio sed illis autem est redemptio

indulgenda ac rex facultate pen
sata quas possunt aut qui tenentur
sunt expensas p sonas pterea ope
sato labore subsidium tre scē trans
mittant exequtores p alios q p se
nequiunt adimplē. Rursus
int illos qui p defensione terre
scē uotum pegrinatōnis emittunt
z eos quibus p satisfatōne sinor c
minū iter pegrinatōnis iniungit
credimꝰ distinguendꝰ q circa pri
mos plus rei scē succursus z circa
scdos plus labor iterūs. sed inten
tōnem uouentis. ul' penitentis
dz attendi. vn̄ si quis hoc in uo
uentiū ē inutil' ad pugnandū
q hilis ad eundꝰ meli ē redimere
uotum qm̄ expensas ɔsumere eꝰ
z de penitente qui pp̄ debilitatem
n̄ pōt iter iiuncte pegrinatōis im
ple sane ualet intelligi nō aūt de
illo qui q̄uis sit inpotens ad
bellandꝰ potens tm̄ ē ad eundꝰ z j.
De mlrib; aūt hoc credimꝰ ob
seruandꝰ ut q̄ remanē nolunt
uiros suos sequi certē ū n̄ forte
sint diuites q̄ secum in suis ex
pensis possint deducē bellatores
uotum redimāt qꝺ uouerunt
ex mīa tue sollicitu [illegible] d' eid'
omis prudentia z ī. ex ɔsultatō
ne q ad inquisitōne in tua sic re
gꝺ crucesignator olim dedimꝰ
unam inuenisti ad alias qōnes
z uer q in ea dr̄ uis ɔstituat ge

nale ut passim platis quib; lib;
illos scdm fōrm exp̄ssam absolue
liceat qui eor sunt iur dōpi gnus
si sollicite reqsisti ad hoc g. r. q.
in ɔsultatōne ura uis edam et
licet q ꝗles ad quos tm̄ sp̄aliter
es spectet executō illa ten explicas
illis aūt solis in uis hoc exequꝺ
mandabit qui sr hoc mandatū
receperunt a se ap. sp̄ale. sic g illi,
est inqsitōni [illegible] q̄ ɔsequēt
tua fr̄ uras requisiuit de quib;
religiosis intelligendꝰ hoc ēēt
vtrum ibi religiosi noceantur
hī tm̄ qui religionis hītū sus
ceperunt quor plēs ydiote sunt
z iuuis ignari. an epi qui sicut
dignitate pcellunt sic religio
ne debent aliꝗs p̄imere. sia
ad neutros illi executō uris
sp̄tat n̄ p se. ap. eis. sp̄ali dele
getur. Scdo q̄siuisti. vtrū
q dr̄ si quis nouentium ē inutilis
ad pugnandꝰ q̄uis sit hilis ad
eundꝰ meli ē ut redimat uo
tum qm̄ ɔsumat expensas ge
nalit accipi debeat ut nobles
z magnates qui sunt ɔsilio
strenui z multos secum possunt
tr̄he bellatores an minores tm̄
in ūbum hī ɔphendat. vn̄ si
ad sr̄ iora oculum tue ɔsidatōis
extendas qōnem istam iuenies
in serie ɔsultatōnis ure soluta
vbi dr̄ q debiles z inopes mag

xxxiiii

in defectu terre sancte quam ad eius profectum
accedunt et c. quatinus possit alter
vendere quod non sunt inutiles ad pu
gnandum qui et si per se pugnare non
possunt maturitate tamen consilii
adesse valent pugnantibus et
persone defectum per alios relevare
et cetera. Qui autem super ponunt in litteris
quod remanere noluntur et c. de illis
intelligendum esse videtur quod se ad pere
grinationis propositum nullo voti vin
culo astrinxerunt et cetera. In tanta quoque
necessitate populi iam ne terre sancte im
pediatur subsidium viri prout
uxorum assensu hii peregrinationis
propositum vovere libere valent
et quod voverunt licite adimplere
ut autem consentiant sunt attentius
commonende. De clericis vero du
ximus respondendum quod cum clericatus officium
eos reddat inhabiles ad pugnandum
nisi vel consilio strenui vel officio pre
dicationis instructi aut magna
natum sunt obsequio deputati
aut usque adeo divites fuerint et
potentes ut in expensis suis
aliquos secum ducere valeant bel
latores magis ab eis expedit re
demptionem accipere quam ad votum
illos cogere prosequendum si necessitas
exigit vel utilitas persuadet. Hoc
autem de voventibus dicimus non de hiis
quibus labor peregrinationis in penitentia
est iniunctus. Idem.
Per tuas nobis litteras intimasti te
in constantinopolitana ecclesia suscipiendi
habitum regularem votum sollempniter
emisisse et per earn promisisse immediate
prelati eiusdem ecclesie te infra duos
menses postquam ab apostolica sede redisse vo
tum quod etiam servas impleturum. Cumque
tamen tu in ipso translacto non caveres
quod nova sacramenta adimplere tandem existens
voti transgressor vocatus fuisti
ad regimen ecclesie gebennensis et cetera. Nos
tibi dis. consilium ut si tuam salva
re desideras conscientiam regimini resig
nes ecclesie memorate ac reddas altis
simo vota tua quod si capitulum eius
gebennensis ecclesie te postmodum canonice
duxerit eligendum electionem recipe
potius de te factam. Honorius. iii. bere
mensi et veregadensi prepositis.
Postulastis a nobis per vestras ordinem
declarare quorum aliqui cruce signati
et reliqui crucis caracterem desiderant
insigniri liceat vicesimam pro ue
tuum ecclesiarum vestrarum deputatam subsi
dio terre sancte deferre nobis cum et cetera. Vis.
v. et r. R. quod si ecclesie vestre per absenti
am vestram enormiter non ledantur
et vos utiles fueritis terre sancte illuc
pergere et exemplo quod consciencie vestre du
ximus relinquendum committitis predica
toribus ydoneis in ecclesiis vestris po
testis et tenemini votum peregrina
tionis implere et sic potestis in usus vestros
transire xx. ecclesiarum vestrarum terre sancte
subsidio deputata. Gregorius. ix.
archiepiscopo neapolitano.

Theodosius et i.
aliquo monasterio
tu nec per abbatem pre
diligentiam discipline
aliquid moleste inferatis aut
si quis ille per diuinorum deuotione ac
cesserit uobis uendicare etiam ne
is eum monachis ibi seruien
tibus debeat presice quicquid a fide
libus taliter offerri contigerit ¶ Mo
nachi non precio recipi .... Item
aut in monasterio nec peculium
permittantur habere non singuli per uil
las uel opida per quascumque parrochi
ales ponantur ecclesias sed in maiori
conuentu aut cum aliquibus fratribus
maneant nec soli inter seculares
homines spiritualium hostium con
flictum expectent salomone dicen
te ve soli quia si ceciderit non est qui
subleuet eum ¶ Si quis autem
exactus pro sua receptione aliquid
dederit ad sacros ordines non ascen
dat is uero qui eum receperit officii
suspensione mulctetur ¶ Qui
uero peculium habuerit nisi ab abbate fue
rit ei pro iniuncta administratione
permissum a communione remoueatur
altaris et qui in extremis cum
peculio inuentus fuerit et digne
non penituerit nec oblatio pro
eo fiat nec inter fratres recipiat
sepulturam quod etiam de uniuersis
religiosis precipimus obseruari
abbas autem qui diligenter ista
non cauerit officii sui iacturam se
nouerit incursurum prioratus
quoque seu obediencie per tali donatione
nulli tradantur alioquin dantes
et accipientes a ministerio eccle
siastico fiant alieni ¶ Priores
autem cum in ecclesiis conuentualibus
per electionem capitulorum suorum canonice
fuerint instituti nisi pro ma
nifesta causa et rationabili non mu
tentur uidelicet si fuerint dilapida
tores si incontinenter uixerint
aut tale aliquid egerint pro
quo amouendi merito uideantur
aut si etiam pro necessitate maioris
officii de consilio superiorum transferendi
Alex. iii. abbati et conuentui cist. ord.
Recolentes qualiter hec sancta plantatio
et i. dolentes clamisque si non ab omnibus
neque in omnibus aperte quoque tamen et in
pluribus ab illa sancta institutione
sit declinatum intantum ut aliqui
ex uobis prime institutionis obliti
sunt ordinis uestri regulam uillas
ecclesias et altaria possident fide
litates hominia suscipiunt
iusticiarias et tributarias tenent
et i. Io. pretibus et monitis exhor
tatur quatenus domus ille que a prima
sui origine in uestro ordine sunt
fundate constitutis terminis sint
contente et i. ¶ Si enim relictis ori
ginalibus ordinis institutis
ad contra uoluntatem aliorum mona
sterium iura diuertere oportebit

nos cōm uite censeri q̄ dignū ē
ut qui silēm cum aliis uitā sus
cipiunt silēm sentiunt ī legibȝ
disciplinam. ¶ Ceterū cum ille
q̄ de aliis īstitutōnibȝ ad uīm
ordinem se trāstulerunt uīs
oīo se satagant cōformare ⁊ re
lictis possessōnibȝ uł ē cōmutatis
q̄s institutō uīa nō recipit sic
se moribȝ religioni uīe coap
tent ut q̄ ad uī gaudent se in
societatem ordinis ⁊ hītus idep
titatem assumptas sic ⁊ ī paup
tate se lārum rez se letēr uīis
institutōnibȝ cōformatas. ¶ Cum
sup q̄dam canonico re ui
gulari qui in articulo mortis agēs
licet a priore suo cōmonitᵒ ppū
q. cō ulām latentē hīat noluit
resignare ⁊ sic diem clausit ex
tremū ⁊ sint uīe alios frēs tra
ditᵒ sepulture. ⁊ [illegible]
q. ille canonicᵒ n̄ tm̄ fuit sepl
tura xp̄iana priuandᵒ. Uīi ⁊
si sine maximo scandalo potū
it de ip̄a p̄hui dignus ē. eccā
hoc aūt cum forte cōtigit in
similibȝ ē agendᵒ. ¶ Innoᵒ. iii.
pleb. sci geminī.
Quod di timorē p̄ oculis hēas ex
fructibȝ tuis colli. euidenter
cum opa q̄ facis testimonium
phibeant ueritati. sane q̄ndā
desidās ad frugem melioris
uite trāsire offm̄ plebani resi
gnans coram frībȝ sci uictoris
luū p mansionem de tua cōfusiōe
fecisti neq; p fessionem solle
nem emittens neq; hītum reli
gionis assumēs. Sȝ porro cū pleb
eiusdᵒ attendentes te laudabilr
p̄fuisse a florentino epō īpetrau
ut ministrares ibidem. hoc ē
p. pbr̄. card. tunc. ap. se. le. exposit
annuisse q. iam dcā prochiam
a nobᵒ ratum hrī supplicāt postu
lantes p̄sertim cū de licencia p
oris sci uictoris nostris hacten
us fecisse. licet aūt in lat. cōcil.
de monachis caueat ne singli
p uillas ⁊ opida p q̄scumq; pro
chiales ponantur eccās ⁊ c. quia
cū illud de canonicis rlaribȝ spāli
lrē nō caueat qui ⁊ si a scōrz mo
nachorum consortio nō putent se
iuncti regle tn̄ iseruiunt laxiori
⁊ p antiquos canones ⁊ mōachi
possunt ad eccās prochialium
regim̄ in pbros ordinari ex quo
debent p̄dicatōnis offm̄ qd' pri
legiatum ē exercere sic annuendᵒ
duximus postulatis ut exceuns offm̄
plebani si cōmode fi potit unū
canonicū r̄larem tecū hēas ad
cautelam cū in hijs q. dī sunt ⁊
rlaris obseruantie tam cō sortiō
q. solatō priuaris. ¶ Abbati ⁊ cō
uentui sublaceū.
Cum ad mōastiū sublaceū ⁊ i
firmitē in hīuum ne quis de ceto

monachorum lineis camisiis utan-
tur. Prohibemus quoque districte in virtute
obedientie sub obtestatione divini iu-
dicii ne quis monachorum proprium aliquo
modo possideat. sed si quis aliquid habet
proprium totum in continenti resignet.
Si vero post huiusmodi proprietatem aliquam fuerit
habere deprehensus regulari monitione
premissa de monasterio expellatur
nec recipiatur ulterius nisi peniteat
secundum monasticam disciplinam.
Quod si proprietas apud quemquam inventa fuerit
in morte ipsa cum eo in signum per-
ditionis extra monasterium in ster-
quilinio subterretur. secundum quod beatus Gregorius
narrat in dyalogo se fecisse. Verum
si cuiquam aliquid fuerit specialiter desti-
natum non presumat illud accipere
sed abbati vel priori aut celerario
assignetur. In oratorio vero
refectorio et dormitorio communiter
semper silentium observetur. in clau-
stro vero certis horis et locis secundum
antiquam consuetudinem monasterii
laudabiliter observatam. In
refectorio nullus omnino carne ves-
catur. nisi in quibusdam sollempni-
tatibus sit aliquando si consuevit con-
ventus exeat cum abbate priusquam
ibi relictis ut extra refectorium edant
carnes cum in illis diebus precipue
regularis disciplina sit studiosius
observanda. si non extra refectorium
nisi in infirmitorio esum car-
nium credant sibi licere quicumque ex in-

diligentia possit abbas intra claustrum
aliquos fratrum nunc hos nunc illos
prout necessitas postulaverit ad-
vocare ipsosque secum in camera
sua melius et plenius exhibere.
Porro debiles et infirmi qui minu-
tione indigent vel aliqua medici-
na non seorsum in cameris. sed omnes
in infirmitorio que necessaria fuerint
sibi tam in carnibus quam in aliis
recipiant competenter. Quod si quis eorum
debilis fuerit aut delicatus ut
non possit communibus cibis esse contentus
sic ei provideat sine scandalo aliorum
ut si abbas vel prior voluerit in
refectorio misericordiam facere specialem ci-
bum aliquem competentem non autem ultra
sed autem se faciat asportare de quo
ipse illi faciat pitanciam pro su-
stentatione nature. Tales
autem ad agenda officia monasterii
deputentur qui si tales fuerint et dis-
creti ut alicui committatur alicui o-
bedientia perpetuo possidenda tamquam
in sua sibi vita locetur. sed cum opor-
tuerit amoveri sine contradictione qualibet
revocetur. Prior autem qui cellis
post abbatem potens sit in opere
et sermone ut exemplo vite sue
quoque doctrine fratres suos et instrue-
re possit in bono et in malo et re-
vocare zelum religionis habens
sed scientiam ut delinquentes corripi-
at et castiget obedientes foveat
et confortet. Abbas vero cum omnibus in omnibus

reverenter obediant. Quanto frequentius potuerit sit cum fratribus in conventu, vigilem curam et diligentem sollicitudinem gerens de omnibus, ut de officio sibi commisso dignam Deo possit reddere rationem. Quod si prevaricator ordinis fuerit aut contemptor seu negligens aut remissus, pro certo se noverit non solum ab officio deponendum, sed alio nihilominus secundum regulam castigandum, cum offensa non solum propria verum et aliena de suis manibus requiratur. Nec aestimet abbas quod super habenda proprietate possit cum aliquo monacho dispensare, quia abdicatio proprietatis sicut et custodia castitatis adeo est annexa regule monachali, ut contra eam nec summus pontifex possit licentiam indulgere. Idem in concilio generali.

In singulis regnis sive provinciis fiat de triennio in triennium, salvo iure dyocesianorum pontificum, commune capitulum abbatum atque priorum abbates proprios non habentium qui non consueverunt tale capitulum celebrare; ad quod universi conveniant prepeditionem canonicam non habentes apud unum de monasteriis ad hoc aptum, hoc adhibito moderamine, ut nullus eorum plusquam sex evectiones et octo personas adducat. Advocent autem caritative in huius novitatis primordiis duos Cistercienses ordinis vicinos abbates ad prestandum sibi consilium et auxilium oportunum, cum sint in huiusmodi capitulis celebrandis ex longa consuetudine plenius informati. Qui absque contradictione duos sibi de ipsis associent, quos viderint expedire, ac ipsi quatuor presint capitulo universo, ita quod ex hoc nullus eorum sibi auctoritatem prelationis assumat; unde cum expedierit, provida possint deliberatione mutari. Huiusmodi vero capitulum aliquot certis diebus continue iuxta morem Cisterciensis ordinis celebretur, in quo diligens habeatur tractatus de reformatione ordinis et observantia regulari, et quod statutum fuerit, illis quatuor approbantibus, inviolabiliter observetur, omni excusatione, contradictione et appellatione remotis; proviso nichilominus ubi sequenti termino debeat capitulum celebrari. Et qui convenerint vitam ducant communem et faciant proportionaliter simul omnes communes expensas, ita quod si non omnes potuerint in eisdem, saltem plures simul in diversis domibus commorentur. Ordinentur etiam in eodem capitulo religiose ac circumspecte persone, que singulas abbatias eiusdem regni sive provincie non solum monachorum sed etiam monialium secundum formam sibi prefixam vice nostra studeant visitare, corrigentes et reformantes que correctionis et reformationis officio viderint indigere; ita quod si rectorem loci cognoverint

ab administratione penitus amovendi, denuntient episcopo proprio ut illum amovere procuret. Quod si non fecerit, visitatores hoc referant ad apostolice sedis examen. Hoc ipsum regulares canonicos secundum ordinem suum volumus et precipimus observare. Si vero in hac novitate quicquam difficultatis emerserit quod per predictas personas nequeat expediri, ad apostolice sedis iudicium absque scandalo referatur, ceteris irrefragabiliter observatis que concordi fuerint deliberatione provisa. Porro diocesani episcopi monasteria sibi subiecta ita studeant reformare ut cum ad ea predicti visitatores accesserint plus in illis inveniant quod commendatione quam quod correctione sit dignum, attentissime precaventes ne per eos dicta monasteria indebitis honeribus pregraventur, quia sic volumus superiorum iura servari ut inferiorum nolumus iniurias sustinere. Ad hec districte precipimus tam diocesanis episcopis quam personis que preerunt capitulis celebrandis ut per censuram ecclesiasticam appellatione remota compescant advocatos, patronos, vicedominos, rectores et consules, magnates et milites seu quoslibet alios ne monasteria presumant offendere in personis aut rebus; et si forsan offenderint eos ad satisfactionem compellere non omittant, ut liberius et quietius Deo valeant famulari.

Honorius. Abbatibus et monachis in Hibernia et Marchia Cusina constitutis. A quo pro religionis honestate et provido cum visitatores secundum statutum generalis concilii a generali abbatum capitulo processerint ad visitationis officium exequendum de statu monasteriorum et observantiis regularibus diligenter inquirant et tam in spiritualibus quam in temporalibus corrigant et reforment que viderint corrigenda. Ita tamen quod monachos delinquentes per abbatem loci corrigi faciant eisque iniungi penitentiam salutarem iuxta beati Benedicti regulam et apostolica instituta, non secundum normam prave consuetudinis que quasi pro lege in quibusdam ecclesiis inolevit. Ipsi et visitatores monachos quos contumaces invenerint et rebelles nullo modo nisi prece vice nostra relaxari censura percellant absque personarum delectu non parcendo rebellibus ob suam pertinaciam vel potentiam, ut morbidam eiciant ab ovili ne inficiat sanas oves. Si vero abbates in corrigendis iuxta visitatorum mandata et salutaria instituta se tepidos sive monachis invenerint fuerint negligentes proclamentur et corripiantur et ita puniantur per eos in capitulo generali

quod pena timoris sit aliis in exemplum. Quod si abbas non exemptus fuerit a visitatoribus nimis negligens et remissus invenietur, id loci diocesano denuntient sine mora, et per illum detur ei fidelis et providus coadiutor usque ad capitulum generale. Si autem dilapidator invenietur fuerit vel alio modo amovendus, per diocesanum, postquam hoc sibi a visitatoribus denuntiatum fuerit, amoveatur absque iudiciorum strepitu a regimine abbatie, ac monasterio provideatur interim tamen administratore idoneo, qui temporalium curam gerat, donec ipsi monasterio fuerit de abbate provisum. Quod si forsan episcopus adimplere noluerit vel neglexerit, visitatores vel presidentes capitulo generali defectum episcopi apostolice sedi non differant intimare. Hec eadem circa exemptos abbates fieri precipimus per visitatores et per presidentes capitulo generali, depositione tamen eorum sedi apostolice reservata, ita ut abbates qui amovendi videbuntur, interim per visitatores et in capitulo presidentes ab administratione suspensi, administrator idoneus monasterio deputetur. Illorum excessus et alia que visa fuerint intimanda, capitulo presidentes nobis denuntient per fideles nuntios et prudentes, quibus de communi contributione abbatum iuxta eorum facultatem sufficienter ministretur expense. Visitatores autem visitatores prosequantur priorum visitatorum vestigia diligenter, et eorum negligentias et excessus referant sequenti capitulo generali, ut iuxta culpam publice debitam penam reportent. Idem et de abbatibus presidentibus generali capitulo precipimus observari. Precipimus quoque ut in nullo monasterio ad prebendas recipiantur de cetero abbates vel monachi clerici seculares, nec hii qui recepti sunt locum vel vocem in capitulo vel dormitorio vel refectorio seu claustro sibi vendicare contendant, seu monachorum cetibus importune se presumant inmiscere, sed beneficiis sibi concessis contenti honesteque vivent, optima obsequia in monasteriis fideliter impendentes, nichil quoque iuris in spiritualibus aut temporalibus exigant in ipsis monasteriis vel usurpent. Si qui vero talium a visitatoribus inventi fuerint criminosi, per diocesanum in non exemptis et per visitatores et presidentes generali capitulo in exemptis beneficiis priventur eisdem. Hec autem omnia et in monasteriis que non habent abbates proprios sed priores, nec non et in monasteriis monialium, quoad articulos abbatibus et monialibus congruentes, precipimus observari. Greg. Victori archiepiscopo Neapol.

[T]unc aut ad basilicam cui dedicati
a e dz discurri cui ciuitatis epc
anteq fundaret baptizauit eccl
et ad cui consignatonem sb annua
deuotone concurrerunt. no eni
sumus hoc aut locis conuenit dis
siurri. s; ille ad consecratone uo
cetur qui p hunc mod q scp se
rmi constat debe pmitti. [I]dem
agap. albani
[Q]ua monastium qd i fildo mar
niano situ e. hostilitate faciete
dz desolatum illud tuo monastio
cu omib; reb; suis ul q ei conpete
actonib; psperimus iunend et j
ipm aut monastium sic tue
uos ordinatoi commisisse cognos
cas ut tm iurisdconem illicii epe
florentini in cui ciuitate mona
stiu e situ tuu. s; tu cui sub .b.
dyoc heat. sl am sic hi loci ordi
natone disponim ut tm uira
sua singlis epis inuiolata ser
uem. [E]x decretis eug. ppe
cronodothiis et aliis similib;
locis p sollicitudine epor in qre
dyoc existunt ad easd utilita
tes quib; constituti sunt ordine
tur. [U]rban. iij. aratum epo.
dh et j. iuq t. t. R. q si loc ad
hospitalitatis usu paupm p
uisionem fuit. sic morte iaue
pontificis destinat cu sit religi
osius ii dz mundanis usib; depu
tari. sicut de uestib; et ligneis

uasis et aliis utensilib; ad cultu
religionis p pontificem deputa
tis antiq consuetudo indubitant
obseruat et uen ablium patru
edocent sciones. [I]nno. iij. constan
tinopol patriarche.
[T]ut. iij. et alia et j. q dui mona
stia p laicos remanie potunt or
dinata ii sunt ad sclares clicos
transferenda. s; si laicos defuerunt
pp eor defcm in eis clici sclares
potunt ordinari. [I]dem alb. et
frib; cripte ferate.
[C]onstituti in psentia nra epc albani
in ecca castri qd pauli dz in qua
ius pronat monastio uro recog
noscebat a uob ius episcopale pete
bat cum sita erat in dyoc albani
et io de iure com ei tenebat i epali
b; respondere et j. y conoui ur ppo
suit ex aduso. qd et si ecca sita
eet in dyoc albani ei tm ii tenebat
in aliquo respondere cu clarie la
uicani epc qui fuat epc albani
omnis ecclas ad monastiu ptinentes in dyoc ei sitas et quicquid
iuris tam in monastio uro qm
in eis hebat in emphitheosim
sub annua. viij. den. usualiu
pensione monastio uro concessit
uidelz ut liceat alb. et frib; a
quocuq; uellent epo tam ordi
natonem clicor qm consectone
altariu in ipo monastio et pdcis
eccis obtinere in quib; et uob

mortuariorum etiam indulsit, et ne
propter praedicta quod ab eo factum fuerat confirma-
vit. Verum et si ecclesia ipsa fuisset aliquan-
do ecclesiae Albanensi subiecta, monasterium
tamen iure suo in iudicio se poterat per praescrip-
tionem tueri, cum per xl. annos eam pa-
cifice possedisset. Ceterum yconomus
episcopi concessionem episcopi Lavicani non
tenere dicebat, utpote continentem
symoniacam pravitatem, cum eum
etiam mortuariorum, immo etiam con-
cessisset, et tam in ordinationibus
clericorum quam altarium consecrationibus
indulsisset ei plenariam liberta-
tem. Non est dubium quin cum spiritua-
lia hec existant, eo ipso quod sub huius-
modi recompensationem certe pensionis
accepit, commisit vitium symoniae.
Unde concessio nullam optinet firmi-
tatem. Confirmatio autem apostolica se-
quitur per subreptionem obtenta,
cum in ea de pensione nulla mentio
habeatur et cetera. Cum autem nec insolitum
sit nec novum ut cum episcopi ecclesias con-
cesserint, pro suis locis aliquid sibi
reservent in eis nomine pensionis,
nos quoque cum libertatis privilegium vel pro-
tectionis presidium aliquibus ecclesiis in-
dulgemus, gratis accipiamus
censum gratum oblatum et in litte-
ris ad successorum nostrorum memo-
riam census exprimamus; et quanti-
tatem auditis propositis yconomi
monasterii nostri yconomo eiusdem
episcopi ecclesiae nomine in solutione pensionis
praedictae inveteratam quae contigit per
dictam ecclesiam et restitutione sub-
tracta a xl. an. scilicet veteratam eadem
per diffinitivam sententiam condemp-
navimus, et eiusdem yconomum nostrum
ab impetitione yconomi eiusdem
episcopi super aliis redditibus absolutum
perpetuum silentium illi imponentes.
Abbati et conventui Farfensi.
Cum venerabilis frater noster I. Sabinensis episcopus
ecclesiam sancti Angeli de Cancia cum suis
pertinentiis et possessionibus petiisset,
asserens eam ad se tam in spiritua-
libus quam in temporalibus pertinere, alle-
gavit autem omnia iura certe cum con-
stituta sit in diocesi Sabinensi, sibi
prius debeat consistere potestate
in temporalibus. Quod ad se dictam ecclesiam
pertinere intelligatur ostendere per pu-
blicum instrumentum in quo continetur ex-
presse I. Sabinensem episcopum H. Farfensi
abbati et duabus personis per ipsum dictam
ecclesiam cum suis pertinentiis loca-
visse pro annua xii. sol. papiensium
pensione. Sed pars ibi propositum in
instrumento praedicto nullam fidem penitus
adhibendam propter litteram cancellatam scrip-
turam et rasuram loco suspecto
factam, videlicet annotatione temporis
recenseri et cetera. Ideoque nos constitutam
ecclesiam super dictam constitutam in diocesi
Sabinensi episcopale ius in omnibus spiritua-
libus eidem episcopo adiudicavimus,
in eadem illius tamen exceptis quae per au-
tentica scripta ei dignoscuntur.

ee subiecta et c. Qr (quia) vero michi pdi
ctum p quod epc ecclam inten
debat quo ad temporalia uendi
care ad faciendam sibi hoc fide
iuridicum ee cognouimus ut po
te pb parata de iure suspectum uos
ab impetitione ipsius quo ad te
poralia eiusdem ecclesie duximus absolue
dos. Idem.
Cum dilla filii et c. quia cum non potuer
in nra psentia terminari cam inu
aius monasterii super quo per petiti
one uel rattihitione litteras non
habet eam uobis duximus examinam
committendam mandantes quod si
constiterit abbatem ad se ap. antequam
epc in eum suspensionis uel ex
comis et in monasterium interdicti sen
tencias tulisset legitime appellasse
uel monasterium a iurisdictione epi eiusdem
exemptum eo non obstante quod alium
ab eo instituerit pter fratrum suorum
assensum ei obedientiam repromisit cum
fraus et dolus ei patrocinari non de
beant iudices illas sententias non tene
quod si abbas in exemptionis pbatione
defecerit nec legitima se potuerit
pscriptione tueri licet pbet se an
dictas sentencias appellasse in eisdem tamen mo
nasterium iudicetis autensi epo sub
iacere in cuius diocesi est fundatum sili
eo in pbatione deficiente appellantis
si uobis constiterit de exemptione
uel legitima pscriptione tam abbatem
quam monasterium ab impetitione epi
absoluatis. Idem in c. g(ener)ali
e nimia religionum diuersitas gra
uem in ecclia confusionem inducat
firmiter phibemus uel ne quis dece
tero nouam religionem inueniat
sed quicumque ad religionem conuerti
uoluerit unam de appbatis assu
mat. Similiter qui uoluerit religio
sam domum de nouo fundare regulam
et institutionem accipiat de appba
tis. Illud etiam phibemus ne quis
in diuersis monasteriis locum mona
chi habere psumat nec unus abbas
pluribus monasteriis psidere. Titulus
tercius
De ecclesiis ubi monachi
habitant ppls per monachum
non regatur sed capellanus qui pplm
regat ab epo per consilium monachorum
instituatur ita ut ex solicitudine epi ar
bitrio tam ordinato ei quam deposi
tio et totius uite pendeat consilio
Innocencius iii. epo et eliasis sce ecclie
s. filius. M. syndicus ecclie uestre
nobis pponendo sci laurencii de pre
sens uilla in sepulturis baptismo
capellis et similibus subiectionem
postulans possessorium et petitorium
intentabat tam enim ecclam sci lau
rencii sit in prochia uestra sita ad
de iure cum ecclie uestre in pdictis omnibus
subiacere quia nec puilegium exemp
tionis habet nec pscriptionem pro se
potuit allegare cum illa ecclie sce
ecclie pscripsisset sic p testes dice

bat legitime cõprobatum. preterea cũ
coram . C. pp̃. p. n. sup pdcis inter
ventum 7 pdctam ecclam eo vertet
m pliz. eid ecce fuit sponte confes
sus qd ecca sce cecilie scrutinium
7 bassa debeat. cũq3 p᷑ ad ista
testes qui se illum diuersis tepribz
ad caplm uocasse ipm q3 uenis
se asserebant in medium pdu
xisset ei sturate patis p lit pdcs
se uocatum illuc ad caplm ecc
confessus vel pdcm p. n. ecctam
uram caplo quo se cõquesta fuiat
spoliatam saluo iure pperetatis ec
clie sci laurencij veuestre cura
uit. sicut in eis litis contineť per
hoc 9 pperetatem quo ad scruti
nium 7 possonem quo ad caplm
uir uoluit syndic cõprobare. ad
hoc yconom sci laurencij ex ad
uso rendit q ecca ipa nllo me
dio ad ro. ec ptinebat. cũ enĩ
monastium nouaium fuit 7 ge
nialr seruetur in urbe ut nul
lũ monastiũ titulo sit subtũ i
contrium uidebať ut r clarel sclari
bz supponant. preterea usq3 hodie
slos in ea institutõnẽ 7 destitu
tonem uram exercuit 7 j. slos q
aultis pposuit yconomũ syndi
co uro in baso 7 scrutinio cõdep
nant. ita ut p hoc ecce ro. nllm
pjudicium generet igr forte uis
suũ duxit psequid institutõe
aut destitutõne 7 caplo yconio

muni ipm ab impetitõne syndici
uri presul absoluim syndico uro
sr hoc ppetuũ silentiũ iponentes
Honorii iij. epo veneten
x pte tua fuit ppositum 7 j. alius
7 quent riuen veneten dyoc.
occõne litterar. ap. se. asseruit
sibi ee concessum ut in singlis spe
poratibz singli monachi cõmore
tur. si plibz facultates n̄ supperant
eorũ cum autem id obuiet. lat con.
de quo nlla mentõ e in litis an dcis
f. r. bi. rec. qz hi. litas ab. ap. se n̄
credimus emanasse q si p oc tu
patõnem forsitan nsan eũunt
uolum p hoc derogari conclio su
pdco. d. burdegalen ai epo.
ad audientiam uram puenit q no
nlli monachi leget dyocesana
subiecti in quibzdã poratibz habitant
solitarii cõtra statuta. con. gnalis
Jos; q. q. ipor abbes seu priores
ut ul ipos ad claustrũ reuocent
facientes in ipis ecclis deseruiri
p clicos sclares ul alios monachos
eisdem associent cũ quibz uitã
possint ducere r larem. mo p. p ce.
ec. cõpll. Et con. med.
ex latiũ e 7 j. slob uisũ e q ecca
ut hedes patroni diuidi
nõ debeat 7 si similitates pp quas
sacerdos offo suo canonice fungi
nõ possit. si alr pruidi nõ potit
pcipiať ab epo ut nllo m ibi
missar sollempnia celebrant

donec ad concordiam redeant. et
ecclesia sacerdotem canonice habeat
qui libere suum ministerium valeat ex-
ercere. Ex concilio tribur.
uenitq; eccl'a i. si contingat pro eccl'a
dissidere patronos ut eam noluit
sub uno presbytero permanere episcopus. Si
autem non potuit ipsi consule tollat re-
liquias atque eiusdem ecclesie claudat ho-
stia ut sacrum ministerium nullus
in ea celebret. antequam unum eligant
presbyterum qui sacro sancta sit ydoneus
parrochie. lex. iii. ex concilio lat.
Cum in quibusdam locis fundatores ecclesi-
arum aut heredes eorum potestate in qua
eos ecclesia hucusque sustinuit ab
utuntur et cum in una ecclesia uni debeat
esse rectori per suam dissensionem plu-
rimos representant. presenti decreto sta-
tuimus ut si forte in plures partes fun-
datores se uota diuiserint ille pre-
figatur ecclesie qui maioribus meritis
et uiritis et pluribus eligitur et approbatur
assensu. Si autem hoc sine scanda-
lo esse nequiuerit ordinet antistes
ecclesiam sicut melius eam secundum deum
uiderit ordinandam et id ipsum faciat
si de iure patronatus questio emerserit inter
aliquos et cui competat infra iii. men-
ses non fuerit diffinitum. Ex eodem
Preterea quia in tantum quorundam laicorum pro-
cessit audacia. ut episcoporum auctori-
tate neglecta clericos instituant
in ecclesiis et remoueant cum uolue-
rint possessionem quoque atque alia eccl'a-

sticalia bona pro sua uoluntate plerumque
distribuant ipsos anathemate decreui-
mus feriendos. clericus autem qui ecclesiam
per laicos sine proprii episcopi auctoritate receperit
communione priuetur et si perstiterit ammini-
strationem ecclesiastico et ordine priuetur.
lex. iii. eboracensi archiepiscopo.
Quod autem consulis. si clericus ydoneus
ad uacantem ecclesiam presentatus non
fuit ab episcopo dyocesano admissus et postea
modum alius ydoneus presentatus
et institutus ab episcopo possessionem tenuit
corporalem in primo clerico ecclesiam
petente debeat posterior remoueri
uel posterior priori preferri dubium non
est quin in casu isto melior sit condi-
tio possidentis cum antequam presentatus
per dyocesanum episcopum appellet ratio-
nem est quod a priorio fuit inchoatum
Ex certo tue prudentie. Reg. quod si
laici clericus uel collegiis de concessio
nibus uel donationibus infra concesse-
runt in hec uerba uel consilia concessi
uel dedi ecclesiam et presenti carta con
firmaui. si consensus episcopi non accesse-
rit nichil agi uidetur quia pro non
dato habetur quod ab illo datur qui non
potest de iure donare. Exonien. episcopo
Cum clerici quidam aduocacias
ecclesiarum comparant uel quacumque ui possunt
acquirunt ut postmodum eorum filii
uel nepotes ad easdem ecclesias presentent
propriumque ut id amatius inhibemus pro
caueres eos de aduocationibus talibus
acquisitis ad presentandum. Idem
herforden episcopo et albi defordensi.

Ex litteris salesberiensis episcopi accepimus
quod defuncta persona ecclesie de latton'
G. miles qui uillam in qua ecclesia sita
est a monasterio de cucd' ad firmam
tenebat ad eandem uacantem wil-
lelmum predicto episcopo presentauit. post-
modum abbatissa predicti monasterii a-
lium eidem ad ecclesiam supradictam quo
nolente presentatum ab ea recipere
apud cant. archiepiscopum querimoniam de episcopo
deposuit questionem etc. et infra. Quia si nobis
constiterit quod prefato militi prescripta
uilla fuit non excepto iure patro-
natus ad firmam concessa uel antequam
de iure patronatus inter abbatissam
et militem controuersia esset suborta
prefatus W. in prescripta ecclesia per episcopum
ad presentationem predicti militis insti-
tutus fuisset. ei dummodo alias sit ydo-
neus adiudicetis ecclesiam ita quod si
abbatissa optineat ad usus militem
illi de temporalibus debeat respondere. De
Wintoniensi episcopo

Illud preterea non duximus quod si laicus
episcopo inconsulto ecclesiam non uaca-
tem concedit religiose domui
et postea cum uacauerit ad presen-
tationem eiusdem laici clericus ibi
fuerit per dyocesianum episcopum institutus
prior concessio secundam institutionem
quominus habeat rata et firmam
potest aliquatenus impedire cum illa
concessio de iure nullius possit esse
momenti tum quia de re non uacante
facta est tum quia laicus sine auctoritate episcopi ne-
mini potest ecclesias dare licet religio-
so loco ius patronatus conferendi li-
beram habeat facultatem. Si vero ius
patronatus uacante ecclesia religio-
so loco contulit et aliquis sine presenta-
tione fratrum eiusdem loci fuit in ipsa
ecclesia institutus. sed in rigore iuris
est institutio irritanda. Id eius
acrimoniam etc. et infra. Absurdum ui-
detur ut ad singulas personas secundum
humanam conditionem mutationes
ecclesiarum ordinationes mutentur
et uicissitudines ecclesiarum ab aduo-
catis uel aliis presumantur. Idem
eboracensi archiepiscopo

Cum laicis episcopis nescientibus aut
non consentientibus ecclesias clericis
concedunt in quibus habent ius pa-
tronatus et postea premia ducti ali-
os ad easdem episcopis presentant et
illi ad eorum presentationem in eis-
dem ecclesiis ab episcopis instituuntur eorundem
institutio stare qui auctoritate episcopi fu-
erint instituti concessione priorum que nulla est
omnino euacuata. Non enim licet lai-
cis clericos in ecclesiis presumptione propria
ordinare. De abbatibus prioribus et
clericis per archiepiscopatum constitutis.

Cura pastorali etc. et infra. Quia ex dona-
tione laicorum nisi auctoritas dyocesi-
ani episcopi adsit et consensus nullus
iure aliquas sibi ecclesias uendicare
presumat. uel retinere taliter acqui-
sitas non legitima fuit perceptione
muniuntur auctoritate dyocesani episcopi habeant

postea consensu tu eius laici nō
possint in alios t'uis q'h'nt tūs
ferre hi̅ cō cessiones irritas peīt'
ēē censemus. I d' lug' epo.
N ordinato aliquis ecce ad tuam
institutionem sptat r p q'tu' sia
laicor de iure p̄onatus int' se di-
ceptatam p̄rogat' tali. sit ap-
re in ead' p̄sonam ydoneam insti
tuere ita q' rep̄sentet ab eo quis
euicit p̄onat'. I d' hospital'
um sedium reliq'tis r j. p̄hibem
ne cum rōne feudor emptorum
aliq'ue acquisitor ul' r alio m
uis p̄onatus in ecc̄is p̄rochia
lib3 acq'sierint eps' ius p̄rochia
le minime p̄sumant. I dem
x insinuatone c. clici accepim
q' cum j. fr' ei ius p̄onat' q'dm
quib3 d' ecc̄is h'etatur eid' ubicir
contulissꝫ eas q'dam sui ipi assen
su occupauerunt r detinent occu
patas r j. m q'. sic ita eaz deten
tores in ead' p̄dcō clico restituat
p'eum pacifice ordmandas mo.
p. q'pellas. I d' adon. epo.
onsuluit nos r j. cu scularum di
uine hediario terri n possit nō
decet aliq'tenus sustineri ut cli
ri ecc̄as a p̄entib3 suis fundatas
q'pa auct' detineant aut laici
illius ul' aliquib3 alius q'cedant
easd'. I dem
e iure p̄onat' r j. m q'. h. r
illud q'pauit cu iguemens sit

vendi ius p̄onat' q' ē spualiau
nexum q'ctum illū uenditū ēē de
cernas. I dem
llius laic decima aut ecc̄iam
aut q'q' ecc̄astici iuris ē sii con
cessione sui pontificis in ecc̄asticis
ul' canonicis offerant. si quis
eps' ip̄ brutatis ul' auaricie ca co
sentire noluit. ro. pon. nuciet'
r q'd offend' ē nuc ei licentia of
feratur. I dem
ignificasti r j. si epi p. p'motio
nem suam p̄sentatones p̄sonaz
ad ecc̄as a p̄onis eaz p ecc̄is sibi
q'missis adepti fuint p̄sone y'do
nee q'r ad eas uacantes p̄senta
uint sunt admittende. I d' albi
sci alberti.
onsultatonib3 r j. si aliq's clic
ab ordinario iudice in ecc̄a fuit
institut' ad p̄sentatonem illius
qui eidem credebatur ēē p̄onat'
r p̄ea ius p̄onatus aliis euicit
in iudicio institut' nō d3 ab ipa
p̄p' hoc remoin. si tpr p̄sentato
nis sue ille qui eum p̄setauit
ius p̄onat' ecce possidebat tum
ex hoc ei qui de iure d3 h're illud
in postm p iudicium generetur.
si uo nō possidebat. s3 tn crede
batur ēē p̄onus cu nō eēt. potit
ab ead' ecc̄a remoin. I dem ar
chiepo eboracen
uggestu ē q' cu q'dam de assen
su dni fundi auct'. eborac. arepi

ecce bn̄ p. eboraē ꝯcesse ul' assig
nate sunt in p̄bendam canonia
de nouo burgo ꝯcessionē illam
irritare nitunt̄ occ̄one donato
ris q̄m sibi asserere puis fratri
vū licet in donatōmb; eccaꝝ
prius requirendus sit ⁊ excptand̄
p̄ronorꝝ ꝯsensus quia tn̄ ecc̄e n̄
auct̄. intuerint pontificali cano
nice ꝯcedi nō possint. Si ig'tam
ꝙ prior ꝯcessio siue assensu pa
tronu ⁊ auct̄. dyoc̄. fc̄a ē. aut ei
assensus fuit postea subsecutus
posteriori ꝯcessiōn p̄ferr̄ alioqn
illa d; p̄ ferri q̄ ul' potius fc̄a q̄
ꝯsensu dn̄i fundi ⁊ auct̄ fulat
Ex. arc̄epis ⁊ ep̄is p angliā ꝯstu.
elatum ē. qꝫ n̄ nlli occ̄one laice
recognitōnis n̄ requisita ep̄i au
ctā. bn̄ficia eccastica sibi p̄sumūt
nunc̄ is prochus uendicare qui
ḡ hi p̄sone nō intrant p hostiū
s; aliunde conscendunt. ac p hoc
indigni sunt pastoris nomine
ul' p̄rogatiua gaude ẽ. q̄ eo
si ꝯmoniti p̄ dc̄ā minime resig
nauīnt n̄ ep̄ali ꝯcessione mu
niti fuint. ab offō reddant ⁊ bn̄
ficiō alienos ⁊ ꝫ. Ad h̄ q̄m q̄d
laici ecc̄as possōnib; spoliant
ut sic uiros eccasticos faciant
coram seslari iudice litigare uo
b' iniungim̄ ut id p̄ii sub interm
natōne anetis anathatis p̄hi
bere. Si quis aūt p̄hibitōnis nr̄e

ꝯtemptor extitit eū extōi sub
dat̄ s. Idem
Cum te decet ⁊ ꝫ. Illas aūt eccas
de q̄z p̄ronatu ꝯtrusia fuit. si
infra. vj. m̄ses postq̄ uacauit
nō fuit t̄minata. licitū tibi sit
de p̄sona ydonea ordiare. Luc. iij.
Preterea q̄m aduocati eccaꝝ i
aduocatonis. donatōnis l' emp
tōnis titulo. aliisq; p sua uolu
tate ꝯtcib; in alios transferre
p̄sumūt. sodi? allegantes regiū
⁊ similia tamq̄ ex p̄is rusticos ab
ecc̄is extorq̄ntes p̄sūti decreto
statuim̄ eos siue aduocati siue
p̄roni siue uicedn̄i siue custodes
ul' gardias h̄ntes seu q̄cūq; alio
nōmine censeant̄ a grauaminib;
eccaꝝ cessare indi q̄s in p̄is p̄ret
antiquos ⁊ moderatos reddit̄ aliorꝝ
ep̄is institutos exige. aut si aliud
exegit eccōi subdant̄ ꝯtulsq;
hi quos fecerunt ul' facient in
futurū vim aliq̄ decimi n̄ h̄re
Idem norwicen. ep̄o.
Cum aūt aduocatus clicū ydone
um ep̄o p̄sentauit ⁊ postulauit
postmod eo nō refutato aliū
eq; ydoneum in ead' ecc̄a admitti
quis eorꝝ alti p̄fat̄ iudicō ep̄i re
linquis relinquīd'. Si laicus fuit
cui ius ꝯpetit p̄sentandi. Cum
si collegium ul' eccastica p̄sona
p̄sitatōnem h̄re qui prior ē
ipo iure potior ee vr. Clemens iij

Nobis fuit etc. Inq. t. dam. sensum
q. si quis ecclesiam cum assensu dyo
cesiani construxerit ex eo ius patro
natus acquirit. Ceterum in co
nuentuali ecclesia n. electioni plati fa
ciende s. etiam si forte honestius pro eorum
postulatum assensus n. alit. de
sua petitione optineat. ut ptes
suas interponere debeat electioni fa
ciende secus. e. in capella in
qua uni psbr a patrono eligitur. et
p institutione synodalis loci epo pre
sentatur. Ex fundatione etiam
honor pcessionum fundatorum ser
uatur et si ad inopiam vergat
ab ecclesia illi modeste succurritur
sicut in sacris e. canonibus institu
tum. Lino. iij. Rothom. archiepo
pras postulasti litteras edoceri utrum
clericus ad uacantem ecclesiam in q.
ius optinet patronatus seipsum
si e. ydoneus ualeat presentare
cum g. nullus se ingerere debeat ec
clesiasticae platorum officiis. Re g.
nullus se pot. ad ptum alicui
ecce presentare q. tumcumque ydone
sit et quibuscumque studiis et uirtutibus
adiuuetur. Id. Quentin. epo.
Cum pp discordias laicorum etc. ita
t. ap. q. si de iure patronatus q̄stio
emisit inter aliquos et cui copetit
infra .iiij. menses no fuit diffinitum
extunc ecclesiam ipsam de pso no dif
fas ydoneo ordinare ita q. illi
ex hoc no debeat i postm puidi

tum generari qui ius euicit patro
natus. Id. archid. et cancellario
altisiodorensi.
Cum dilectus filius etc. cum ostrensis epc
tunc aplice se. le. archid. carnot.
mandauit ut ecclesiam quam in ar
chid. suo primo uacare contigeret
donationi sue seruaret inhibens
ne alicui conferret eandem de qua
W. clerico disposuerat puidere
et ecclesia de berouilla ibi uacasset
idem archid. contra mandatum eidem
legati ad ipsum G. subdiac. presen
tauit cui fuerat ab eod. legato cas
sato ipse pfato W. contulit ecclesiam
sic uacantem etc. Vacante vero
quadam prebenda in ecclesia sancti mar
tini carnot. dyocesiani epc di
ctam ecclesiam ad presentationem
archid. h. clerico pbendam n. pre
fato G. assignare curauit. vn
ipse h. supplicabat eandem s. ecclesiam
confirmari ut pote quam ad presenta
tionem archid. ueri patroni se
dicebat adeptum etc. Nos g. atten
dentes qd et si pfatus archid. me
moratum G. tamquam laicus ad illam
ecclesiam presentasset extra p dyoce
sianum admissus no fuit. s. dein
h. ab eod. archid. presentatus a
dyoc. epo institutus iure statuti
alexandri pape n. primi. s. sedes ius e. asse
cutus in ecclesia memorata et si ar
chid. pfatum G. tamquam clericus pre
sentauit quam in eo extra tamquam clericus

faciebat sibi erat un dõi lega
ti. vñ postq̃ idem legat donatõ
nem illius ecc̃e sibi decreuerat
reseruandam ad eam tantq̃ cl'ic
nõ potuit q̃mpiam p̃sentare
p̃sentatõnem ip̃ius uiri cano
nice f̃cam p̃nũciato. h. p̃ nũcia
tum canoniicam extitisse ad
iudicantes eis p̃fatam ecc̃am
cum fructibz medio tp̃e p̃ceptis
ex ea plene ac pacifice possiden
dam p̃fato. G. sup hoc ꝑpetuum
silentium imponendo. Idem
helyen̄ ep̃o.

Pastoral' officij. z. j. postulasti edo
ceri an clicus ad aliq̃ ecc̃am a pa
trono laico p̃sentatus si dyoce
sianus ep̃c ip̃m nõ duxit adm̃
tend' ex hi presentatõne aliq̃d
iuris assequat in illa. z si forte
idem ad se. ap. appellauit z post
appllonem ab ipo interpositam
idem p̃ron alium curauit p̃se
tare ac sed'm instituit ep̃c pre
sentatum idem ab ipa ecc̃a debe
at amoui. Slos g̃ alex. ꝑpe uesti
gus inherentes qui nr̃ p̃sentatos
a clico z laico 9dicõnem possiden
tis censu meliorem dum q̃ insti
tutõ p̃sentati sedõ loco a laico pa
trono robur optinet firmitatis
verum p̃ptũ 9stituimus ut ep̃m qui p̃
sentatum ydoneum in alicõ se
recusauit admittẽ ad p̃uidend'
eid' in 9petenti b'nfo 9pllatur

9peius puniat' in eo i q̃ ip̃m n̄e
dubium deliquisse. Idem. aurien̄.
Postulasti p̃ se. ap. edoci vt cum
rectores parochialium ecc̃ar q̃d
p̃sentent ad suar ecc̃ar titulos
ordinandos vtrum electõ talium
ad ipos rectores ptineat vl' z ad
p̃ronos z similiter p̃ronor nõ ē
requirendus assensus vtrum uis
illis saluũ maneat eligendi in
cũ ip̃as ecc̃as uacare contigit
intitulati hi nõ sunt alius p̃sen
di. ad q̃ bñ. R. q̃ p intitulatõnē
hi nlsm p̃rõmis p̃iudiciũ g̃ietur
qui possint alios ad illas ecc̃as cũ
uacauint p̃sentare n̄ de p̃ronor
9cessisset assensu. Greg. ix. ar
chiep̃o eboracen̄.

Transmisse ad nos tue litte conti
nebant q̃ cũ capl'm eborac ecc̃a
de granneforde uacantem in qua
ido optinent p̃ronatus. R. clico
concessissent ipi postmod' j. clic
tibi ad eand' ecc̃am p̃sentauit
post ap. ab eod' R. ad se. ap. int'
iectam z j. con tue t. R. q̃d cum
ex ui iuris p̃ronatus nõ 9cessio
h p̃sentatõ ptineat ad p̃ronũ
p̃sentatum. si ei aliquid n̄ obsistat
canonicũ institute in ipa ecc̃a p
sis ut pote potiorem. Ex 9cil' ap
guarmeriam. De crimibz z clericis

Statuimus ut vnicuiq; ecc̃e unus
mansus integ' absq; ullo sutõ
tribuat z p̃sti in eis 9stituti nõ

de decimis neq; de oblo[n]ib; fideliu[m]
n[on] de domib; neq; de areis ul' de or
tis ur[bi]s eccl[es]iam positis neq; de p[re]d[i]co
manso aliq[uo]d seruiciu[m] faciant p[er]
r[em] ecc[les]iasticam. et si aliquid amplius
h[ab]uerint in senioribus debitu[m] s[er]uici
um impendant. Aug. s[upe]r ep[isto]lam
ad Romanos.

Omnis a[n]i[m]a sublimiorib; potestatib;
subdita sit. et i[nfra]. et uos subditi esse
debetis. ideo enim tributa p[re]statis. q[uia] p[ro]
s[ed] [con]p[ro]bo subiectionis. Greg. Stepho
natis. et i[nfra]. asserunt | cantori
p[re]d[i]c[tu]s albas p[ro] b[ene]ni[m] maisse nouas mo
nastio [con]suetudines uelle i[m]ponere
et i[nfra]. c[ir]ca. q[uo]d. si ab initio hoc n[on] fuit et
labentib; t[em]p[or]ib; aliquid nouit[er]
n[on] p[er]mittas i[m]poni. Id. [con]stante[m] ep[iscop]o
uer inlitum et i[nfra]. Dixit q[ui]p[pe] p[re]d[i]c[tu]s eccl[es]ie
quod ad collectas int[er] alios p[re]ter
[con]p[e]llatur. q[uo]d si n[on] p[er]mittas q[ui]a eu[m]
q[uo]d ecc[les]ias sua grauat. nihil ta[m]en
e[st] nimis in coll[ati]one affligere cu[m] de
beat ex collectis si e[st] necessitas im

Peruenit ad nos et i[nfra]. Inq[ue]. t. t. R. q[uo]d
census ignorantie nec diuinis n[ec]
humanis legib; inuenit[ur] oportet
siupp[er]e ut o[mn]is census ad quid et
qua[m] p[ro] solui debeat p[re]ficiat. C. [con].
Pau. ap[osto]l[u]s. se ac suos p[ro]p[ri]is | lat
manib; decreuit exhibendos. ut
locum p[re]dicandi auferret pseu
do ap[osto]lis et illis quib; p[re]dicabat n[on]
existeret. honorosus g[ra]ue nimis e[ss]et

dignosc[itu]r q[uod] quida[m] p[re]lator[um] in p[ro]
curationib; graues existunt ut
interdum ecc[les]iastica ornamenta sub
d[icti] expon[er]e [con]pellantur. et longi t[em]p[or]is
uictum breuis hora [con]sumat. C[ontra]
circa statuim[us] q[uod] archiep[iscop]i p[ro]uinci
as uisitantes p[ro] d[i]u[er]sitate p[ro]uinciar[um]
et facultatib; eccl[es]iar[um] xl. ul' l. eue
ctio[n]u[m] nu[m]eru[m] ep[iscop]i aut[em] xx. ul' xxx.
cardinales xxv. n[ec] q[ui]a excedant
archid[iacon]i v. q[ui]nq[ue]. aut vij. decani
[con]stituti sub ip[s]is duob; equis con
tenti existant. nec cum canib;
uenatoriis et auib; p[ro]ficiscant[ur]
s[ed] ita p[ro]cedant ut n[on] que sua sunt
s[ed] q[ue] ihu xpi q[ue]rere uideant[ur] nec
sumptuosas epulas q[ue]rant. s[ed] c[um] gr[ati]ar[um]
actione recipiant q[uod] honeste ac
[con]petent[er] illis fuit ministratum
p[ro]hibemus et ne subditos suos tallius
et exactionib; ep[iscop]i g[ra]uare p[re]sumant
sustinem[us] aut[em] p[ro] multis necessitatib;

Aliq[ua]ciens superuenit ut si ma
nifesta et ro[n]abilis ca[usa] extiterit cu[m] ca
ritate moderatum ab eis ualeant
auxilium postulare. cum enim di
cat ap[osto]l[u]s non debent filii thesau
rizare parentib; s[ed] parentes filiis
multu[m] longe a patria pietate
uidet[ur] si p[re]positi subditis suis g[ra]ues
existant quos in cunctis necessita
tib; pastoris debent more fauere
archid[iacon]i u[er]o siue decani nullas ex
actiones siue tallias in p[res]b[ite]ros seu
clericos exercere p[re]sumant. Sane

quod de predicto nostro electionis secundum to
lerantiam domine in illis locis potest
obseruari in quibus ampliores
sunt redditus et ecclesiastice facultates
in pauperibus autem locis tantam uolu
mus teneri mensuram ut ex accessu in
maiorum minores inuito non doleant
se grauari. nec sub tali indulgen
tia illi qui paucioribus equis uti so
lebant hactenus plurium sibi credant
potestatem indubium. Et eodem
prohibemus insuper ne abbatibus episcopis uel
aliis prelatis noui census imponantur
ecclesiis nec ueteres augeantur nec
partem redditum suis usibus appropriare
presumant. sed libertatem quam sibi ma
iores conseruare desiderant minori
bus suis bona uoluntate conseruent.
Si quis uero aliter fecerit irritum quod egerit
habeatur. lex. ii. Wigornensi episcopo.
Preterea illi qui episcopo ignorante au
ctoritate sua pensionem annuam
de ecclesiis quadam illusione soli
ti sunt siue receperint eis de similibus
in receptione pensionis non sunt
aliquatenus audiendi. si pontificis
aut alterius qui de iure id facere po
tuit auctoritatem et assensum super hoc
non interuenisse constiterit. non enim
simplices sacerdotes uel clerici possunt
ecclesias quibus presunt auctoritate sua pre
sertim post decessum suum efficere
censuales. Idem carnotensi episcopo.
celus quas de nouo episcopi de manibus
laicorum eripuerunt preter cathedraticum

et unica omnino quam alius ecclesiis imposuerit
exactionem prohibemus ipsi. xi. de.
Innouamus et cetera. nec quisquam alicubi
nouas pedagiorum exactiones sine
auctoritate et consensu principum et regum
statuere aliquo modo presumat. si
quis autem contra hoc fecerit et commonitus
non destiterit donec satisfaciat commu
nione careat christiana. Idem cantuariensi ar
chiepiscopo et eius suffraganeis
Cum clerici et cetera. ad hec ex parte clerici quidam
cum religiosis collusione fraudulenter
audientem dyocesani episcopi ecclesias quas tenent
eis constituunt censuales ut post
decessum eorum heredes ecclesie per represen
tationem eorumdem religiosorum ad suu
os iul' ne potest clicorum ipsorum possint
transferri. precipimus ut si qui inuenti
fuerint facere talia eos a prescriptis
ecclesiis non differatis appellatione postposita remo
uere. Idem.
Ea que de auaritie et cetera. cum autem apostolice
bi petri uisitationem denariorum
collectam per archidiaconatus uestros
fecistis ecclesias uel parrochias non graue
tis quod si fecistis presumpsistis id quidem
minime habere curetis a uobis. Lucii iii.
Significauit nobis T. rector ecclesie de Fillug
quod cum a monachis de clausing ad
regimen ipsius ecclesie fuisset electus
de soluendo eis annuo censu trium
marcarum quas predecessor eius soluat
prestitit sacramentum. postmodum episcopus
dyocesanus ne ipsum censum monachis
solueret nisi prius constaret quod ecclesi

auctore fuisse, impositum in preiudicium ordinis Cisterciensis et j. Quocirca mandamus quatenus si per fatum canonicum auctore presulis et non de novo impositum fuisse constiterit, eosdem per censuram ecclesiasticam compellas ut persolutionem sine dilatione velint exsolvere. Si vero census iste de novo impositus sine auctoritate episcopi vel suorum fuerit, sive non, eosdem monachos sub censura a iuramento absoluant, appellatione remota. Idem Ravennati archiepiscopo et j. Sane cum inter te et monasteria Nonantulanum super procurationibus quas ab eis exegeras controversia verteretur, et j. abbas sancti Pauli et omnium aliorum procurator sicut ex litteris quas portavit apparuit super hoc diutius litigavit, et j. sicut procurationes quas in aliis monasteriis tue provincie asseveres tibi sine contradictione persolvi eas predecessoribus tuis in monasteriis Nonantulanis exhibitas per testes idoneos probavisti, tamen utique videntes intentionem tuam iure communi et predecessorum tuorum consuetudine adiuvari, eadem prefata monasteria supradicta condempnamus ad procurationem secundum eorum facultates tibi tuisque successoribus exhibendam. Clemens iij. Treverensi ad modum et j. Ecclesia sic te presente Cum ecclesias vacare contingit, non aliter quam ad ipsarum regimen vocare volunt, nisi aut novum censum ecclesiis illis imponant aut veterem contra constitutionem Lateranensis concilii augmentent, ad ipsius solutionem instituendi presbyterum iuratoria vel fideiussoria cautione exigentes et j. dat. v. quia quicumque constituit contra constitutionem predictam sive ecclesiis vel earum censum a tempore constitutionis huius attemptata in irritum revocantes presbyteros qui sic huiusmodi taliter promisisse noscuntur contra satisfactione imposita faciatis absolvi, eos qui decreto contra formam canonum sic huiusmodi venire presumpserint canonice punientes. Innocentius iij. Albi et conventui Bellevallis [?] Cisterciensis ordinis et j. Accepimus quod ab ipso domus vestre primordio de fundatoris voluntate processit ut fratribus sancti Victoris procurationem unam annis singulis libera liberaliter exhiberet. Cum autem tenearis ab eis propterea quod huiusmodi procurationem ipsis debeat exhiberi, utrum tamen propter fratrum et servientium paucitatem talis procuratio non gravabat. Sed nunc tantum excreverit numerus eorum, quod ad procurationem vestram vix iiij. marche sufficiant, quam propter unam si consueverunt et j. Indulgemus quod ne ultra per unam vos futuram in ipsa procuratione sitis ulterius predictis fratribus obligati. Sed expensis quibus consueverunt sufficientes sunt contenti, nisi facultates ecclesie vestre tantum excreverint quod sine gravamine ampliato fratrum numero ad solvendum debitum procurationis extendi possit quantitas expensarum. Dat. per ... iudicio et celo medius.

Cum instancia uřa cotidiana ꝛc
postulās .v. ꝛ. ꝛc. q cū oms ecce
legatis ꝛ nūciis se. ap. p̄latōes
impendere teneant̄ ab eaꝝ p̄sta
tōne nullam hr̄e uolum accusa
tōm nisi forte p spāle p̄uilegiū
se. ap. q nō credim̄ sit exempta
ꝛ si nō longissimo tp̄e p̄latōnis
obsequiū nō impendit cū ītali
bꝫ p̄scriptō sibi locum nequeat
uendicare. q uos ca. p uisione
pastoralis sollicitudinis ēca oēs
eccas nunq̄ oīo cessatis. ¶ Sane
in hūis exigendis eū modū ꝛ or
dinem uolum̄ obseruari ut ul
la eccia ul p̄latus se indebite p̄
gruari rōnabli cōqrat. ¶ Siv
de cōi collecta legatoꝝ ꝛ nūciōꝝ
uroꝝ expensas duxitis faciendas
q uob nō duximus inhibend
ex hoc uob ꝛ uris uolum̄ p̄iudi
cium gn̄ari q̄mi possint a qoꝝ
maluerint p̄curatōnes g debi
tas postulare ita q si exactō ul̄
suam gr̄uare fuīt facultatem
sibi ab aliis restauret̄ mi̅ cus
tū uris in necariis exhibendis
pareat quiq; fuīt requisitus
ita q in fraudem inde p̄curatis
attemptet̄ nec p̄ cōnūes miūi
stros p̄curatōnis obsequū h̄ no
luit recipe cōpllant̄ oīuu̇ cōtu
matr̄ eis duxint resistend ec.
dis. ſt cōpllendi. Id̄ zamoren
ꝛ salamantin̄ epis.

Ut p̄te cōpostell̄ aiepi fuit p̄posi
p̄ tum hūis qui uota bī iacobi
cōtinue p soluūt ad cōmunem
ure sue mensuram cū q̄ uidelicet
emunt ꝛ uendunt ita p solue
runt hacten̄ ꝛ p soluūt quidā
qui a longis tp̄ibꝫ ab eoꝝ solō
ne cessauerunt. sicut q̄ dam mēsu
ram exhibent p̄uissima ꝛ igno
tam ꝛc. cū g̃ nō cōstet ad q̄ mē
suram qn̄ cessores eoꝝ p̄dca uo
ta p soluūt credim̄ distinguend
utrū hitatores religionis ipius
qui ea cōtinue p soluūt ad unā
ꝛ eand̄ mensuram hi uota p sol
uūt an ad uarias ꝛ diūsas. In
p̄mo .n. casu ad eand̄ ꝛ illi solue
sunt cogendi. In scd̄o uolentes
solue ut ad maiorem nō sūt co
gendi p soluant. qm̄ cū hī uo
ta cōstituta fuīt ab initō benig
ni sunt a uiris ecclasticis exige
da nec tamq̄ exactores indebitum
lucris tp̄alibꝫ inhiare. ¶ D̄ cesar̄
Cum olim ꝛc. Ex uob̄ fide. Ep̄o
sca fuit q ecce de luna ꝛ de bel
uitia dyoc̄ sunt cōstitute n̄ sol̄
p alia uīu ꝛ p hoc ipm q istis
cōpōni cōtinetur expsse ut alias
sci iohis p̄lateñ tam de q̄rta de
cimaꝝ q̄ de ceteris eplibꝫ ꝛ dele
at. ꝛ. unde. aliēm ipm ad utte
gm̄ solone q̄rte oium decimaꝝ
uniis fcīs deductōnibꝫ ꝛ ad p̄sta
tōnem p̄catōnū ꝛ alioꝝ eplium

uiuū in p̄dcīs ecc̄iis ꝯdempnatū
licet .ii. ex eor̄ scē ꝯp̄onis deducto
ne se eēnt aliq̄ facienda ꝙ cū ꝯpōi
idem abbas illaten̄ ꝯplauit . ꝗ
studuit in capl̄i impugnare ex
ea nō debuit . ūn fīm ꝯsequi cautē
mūna ꝯ sē tacite uidebatur ab so
nū erat p̄terea ut negaret illam
ecc̄am in tua dyoc̄ ꝯstitutā s̄
q̄ in sc̄a p̄decessori suo ostende
bat in iure monastio ꝯcessa fu
isse p q̄uis ep̄ale petebat exp̄sse
Idem poletaneñ ep̄o.
Inn cām q̄ adūsus clicos plebis
rupiū s̄ synodatico ꝯponebas
audiētiū ep̄o ꝯ collegiis suis cōm
sim ñmandam coꝛā quibz ex
parte tua fuit ꝯpositum ꝙ cū lyn
dlīti p̄decessoꝛibz tuis tres i festo
natiuitatis ꝯ tres in festo resur
rectōis dn̄ice p synodatico sol
uint den̄ papien̄ . ñc tū tres luce
nēs p singulis den̄ papien̄ p sol
uebant . cū tū den̄ papien̄ vale
at .vi. luceñ . vñ petebas eos ad
papien̄ solonem ꝯpelli . cū ꝯ lītū
luceñ p̄mo anno recepis sep
tū postō ūstitutū fuis prestat
ꝯ j . cū g̃ ꝯstet ꝙ papien̄ olim p
synodatico soluebantur ꝙ cū eo
ꝯ sequit̃ ꝙ luceñ seducti sunt
postmodō p eisd̄ cum ex diis te
stium ꝯ ꝯfessione aduersarioꝝ aduo
cati nō ptis reuocata postmodū
appareat euidentē ꝙ tpr̄ l . p̄de

tū p synodatico papieñ fuit mo
neta soluta ꝯ a tpr̄ dn̄i l . ñ .ii. xxvi
annoꝝ cū plus tp̄e affluxit ꝯ sit
legitime ꝯp̄batum ꝙ tres luceñ .
quip uno papieñ . s̄ mortē illius
l . soluebantur . v . ul' vi . ualebāt
ex illis qui hodie sunt in usu
intelligentes ex hoc ꝙ p mone
te declinatōnem accidit ut
usq; ad temp̄ tuū luceñ dati fu
erunt p synodatico sic erant i
usu p cauatorem aduse ptis no
mine clicoꝝ p̄dcē pleb' tibi ad
solonem den̄ papieñ . ul' estima
tōnis eoꝝ p synodatico p diffi
nitiuam sñiam ꝯdempnatum.
Idem priori sci stephi.
Cum uen̄ f. n. fauentis ep̄c ꝯ j .
cognouimus ꝙ p̄fatus ep̄c spal
las q̄s ab eadem ecc̄a tamq̄ ex ꝯ
p̄decessores sui recepe ꝯsueūat
ecc̄e p̄ fatre remisit ꝯ statuit ꝙ
aliud seruitiū nō imponet sibi
ꝯ ecc̄e sue annuatī trium librarū
cereo pensionis nōie reseruato
nisi g̃ uisitatōnis annexa ē . p
curato ꝯ ep̄c rōne iuris ep̄alis
ꝙ h̃t in ea teneat̃ cā corredto
nis ecc̄am uisitare p̄ fata nec
intelligat̃ q̄ nouū impōi ꝙ ab
ipā fundatōne de ꝯ filiat inte
impositum deciam ꝙ idē ep̄c
cū ad ipm ecc̄am cā correctōis
asserit modicum ab ea p̄curato
nem accipit bis in anno ꝗ uicꝫ

aliud preter pensionem et procurationes
percipiat ab eadem ecclesia exigere uel ex-
torquere presumat. Idem compostellano archiepiscopo.
Cum ex eo quod. Et infra. consulere nos uoluit
utrum cum fere tota prouincia compostellana
de nouo est ad iurisdictionem ecclesie tue
conuersa quam tu tibi prouinciam uel partem
prouincie uisitanti obsequi debeat
et seruire uetitum et in procurationibus
prouidere tibi duximus respondendum quod
illud obseruare tenetur quod in uici-
nis prouinciis obseruatur. Idem in concilio.
Procurationes quas ratione ui- ge
sitationis debent episcopis uel archi-
diaconis uel quibuslibet aliis et apostolice
sedis legatis et nuntiis absque manife-
sta et necessaria causa nullatenus exi-
gantur nisi quando personaliter officium ui-
sitationis impendunt et tunc eue-
ctionum et personarum mediocritatem
obseruent in lateranensi concilio diffinitam.
hoc adhibito circa legatos modera-
mine et nuntios ut cum oportuerit
eos apud aliquem locum moram fa-
cere necessario ne locus ille pro ipsis ni-
mium aggrauetur procurationes
recipiant moderatas ab ali-
is ecclesiis uel personis que nondum fuerint
de suis procurationibus aggraua-
te ita quod numerus procurationum numerum di-
erum quibus huiusmodi moram fecerint non
excedat et cum aliqua non sufficit
per se ipsam due uel plures coniungantur
in unam. Porro uisitationis
officium exercentes non querant que sua

sunt sed que Iesu Christi predicationi et
exhortationi correctioni et refor-
mationi uacando ut fructum
referant qui non perit. Qui autem contra hoc
uenire temptauerit et quod acceperit
reddet et ecclesie quam taliter aggrauauit
tantundem impendat. Honorius .iii. de
Ecto et Iosaphat abbatibus.
Cum uenerabilis frater noster cenomanensis episcopus acceperimus
conquerente capitulo cui causa quod cum ipsum ex
parte una et abbatem et conuentum de
cultura ex altera super procurationibus
quas ab eis petit idem episcopus agitari
noscatur uobis fuit ab apostolica sede commissa
dicti abbas et conuentus ex eo frustrari
intentionem eiusdem episcopi nolunt
quod eorum monasterium in cenomanensi
uilla situm esse dignoscatur et ipsi pro-
curationem hactenus non soluunt et in-
de ... quod non aliud rationabile osten-
dunt nos eos ad exhibendum eas sic
ius dictauerit compellatis. Gregorius ix.
Venerabili archiepiscopo bituricensi prouinciam
uisitaret et cetera. quod cum eiusdem archiepiscopi
sui auctoritate propria suis in ea bituricensem
prouinciam contingit uisitare pro-
curationes ratione uisitationis
debitas iuxta facultates ecclesiarum
uisitandarum exhibeatis eidem. Alioquin
sententiam quam ipse rite tulerit in re-
belles ratam habebimus et faciemus
auctore domino inuiolabiliter obser-
uari. Idem
um canonicis maioris ecclesie quod
summa pecunie pro pensione ecclesie

nie debitam aliquanto annis persolvit
eandem summam illam ex integro de
meliori moneta exigant sibi
solvi damnum vobis inferentes in mandatis
ut canonicos illos solutione perpetua
vel si non sit in usu exactione
pensionis antique faciant
manere contentos. Idem.
Iudice per Senonen. inhibemus ne quis
pro eo quod in oratoriis que in grangiis
vestris habetis, in quibus aliqui vestrum
celebrant, procurationes ratione
visitationis debent a vobis exigere
vel extorquere presumant. Alexander
Ad hoc si altare motum [de conse-]
fuerit aut lapis ille solum- [cratione ecclesie]
modo suppositus qui sigillum [vel altaris]
continet confractus aut etiam [...]
diminutus debet denuo consecrari [...]
Propter hoc vero nequaquam recipere con- [...]
secrationem suam ecclesia consuevit
licet id quidam canones innuere
videantur. Innocentius III Torinensi(?) episcopo.
Pa. f. etc. Inquisitione xxv q. i. circa dispositione
licet tempore ecclesiis dedicationum ipse
nunc tam diebus dominicis quam privatis
Idem Tudorsien(?) episcopo.
Quod in dubiis etc. Altare vel in quo
tabula consecrationis beneficio pontifi-
calis ministerio adhibetur si mota fu-
erit vel enormiter fracta debet iterum
consecrari nec negamus quin o-
leum non consecratum consecrato possit
oleo commisceri. Idem Compostellano archiepiscopo.
Proposuisti quod venientibus ad ecclesiam

beati Iacobi ex diversis regionibus
peregrinis et volentibus aliis ab
aliis per contentiones et rixas alta-
ris de nocte custodiam vendi-
care homicidia contingunt interdum
et aliquando vulnera inferuntur etc.
Firmitati tue breviter respondemus quod manente
ecclesia et altari ipsa reconciliari
poterit per aquam cum vino et cinere be-
nedictam. Idem.
Cum sit etc. Scio vis quod plura in una
ecclesia altaria et plures episcopi simul
possunt consecrare. Idem.
Ligneis edificiis ecclesie tue casu
combustis parietibus tamen illesis ac men-
sa principali altaris in sua extre-
mitate modicam passa fractu-
ram etc. Inquisitione et infra. Duximus respondendum
quod cum parietes in sua integritate
permanserint et tabula altaris mo-
dica vel enormiter lesa non fuit ob
causam predictam nec ecclesia nec altare debet
denuo consecrari. Idem Simiensi(?) episcopo.
Consuluisti etc. Cimiteria in quibus
certo scientior corpora sepeliuntur
reconcilianda erunt aspersione aque
que sollempniter benedicte sicut in de-
dicationibus ecclesiarum fieri consuevit.
Honorius III regi Ungarie.
Cum sicut ex relatione capituli Coladien(?)
nobis innotuit eorum fecisse ecclesiam
consecrari etc. Cum non sit ecclesia nisi
de dote provisum ei fuit consecranda
eo liberalius ad dotandum predictam
ecclesiam aperire manus munificas

[H]ac tue debes quo ad h' for(mam) tra(n)sg(re)
ex debito iam teneris. Ex(tra) reg. ix.
q(uod) p(er) ep(iscopu)m bn(e)d(i)c(t)a(m) eccl(es)iam reconcili-
ari posse p(er) aliu(m) ep(iscopu)m n(on) nega-
m(us) p(er) sacerdotes simplices. hoc n(ost)ri
decreto p(ro)hibentes n(on) obstante co(n)-
suetudine p(ro)uincie bracharen(sis)
q(ue) dicenda est potius corruptela
quia licet ep(iscopus) c(on)mitte valeat
q(ue) iur(is)d(i)c(ti)o(n)is existu(n)t q(ue) t(ame)n ordinis
ep(iscop)alis sunt n(on) pot(est) inferiori g(ra)d(us)
cl(er)icis demandare. Quo aut(em) ma(n)-
dantib(us) ep(iscop)is s(upe)r reconciliatione
fcta e(st) hactenus p(er) eos d(e)i miser(icord)r
tolamus. Idem eid(em). [red: ut...]
[E]ccl(es)ia no(n) c(on)secrata, tu(m)q(ue) fuit
semine aut sanguinis effusione
polluta aq(ue) p(ro)pterea exorcizata la-
uetur ne diuine laudis org(a)na
suspendantur. est t(ame)n q(uod) toc(iens) si potest
c(on)secranda. Ex c(on)cil. agath. [red] [P]
resbiter mane matutinali [red: cele-]
officio expleto pensum seru[red: bratione]
tutis sue videl(icet) p(ri)ma(m) [red: ...]
t(er)ciam. vi. nonam [red: ...]
vesp(er)amq(ue) p(er)soluat [red: ...]
ita t(ame)n ut horis c(om)petentib(us) [red]
iux(ta) possibilitatem aut a se aut
a scolarib(us) publice c(om)pleantur.
Deinde pactis horis r(e)i ministe-
riis statis si voluerit exeat ad o-
pus rurale iei(un)us aut t(ame)n ne-
cessitatib(us) p(er)egrinor(um) et hospitu(m)
seu diuisor(um) c(om)meanciu(m) infirmor(um)
atq(ue) defunctor(um) possit succurrere

usq(ue) ad statutam hora(m) p(er) t(em)p(or)is
q(ua)litate p(ro)ph(et)a dic(en)te. Septies die
laudem dixi t(ib)i q(uod) septenarius nu-
m(er)us a nob(is) i(m)pletur si matu-
tini. p(ri)me t(er)cie. vi. ix. vespere
c(om)pletor(ii) t(em)p(o)r(e) n(ost)re seruitutis officia
p(er)soluam(us). nam de nocturnis vi-
giliis idem ip(s)e p(ro)ph(et)a ait. media no-
cte surgebam. Ergo his t(em)p(o)rib(us)
laudes creatori n(ost)ro s(upe)r iudicia
sue iusticie referam(us). Ex c(on)c. tibur.
[Q]uidam laicor(um) h(abe)nt in c(on)suetudi(n)e
ut p(er) singulos dies audiant eam q(ue)
i(n) p(ri)ncipio erat uerbum et ce(tera) et mis-
sas peculiares h(abe)nt de s(an)c(t)a trinitate
et de s(an)c(t)o michaele et n(on) in eodem
c(on)cil. statutu(m) e(st) ut a laicis hoc n(on) fi-
at n(isi) suo t(em)p(or)e et si aliquis uelit
p(ro)pt(er) reuerenciam s(an)c(t)e trinitatis nisi
p(ro) alia deuotione audire s(ed) si uo-
luit ut misse cantent(ur) de eod(em)
die missas audiant p(ro) salute
uiuor(um) et (etiam) mortuor(um). [red] Inno. iij
Wigorn(iensi) ep(iscop)o
[C]onsilium iusti. et j. X. q(uod) excepto
die natiuitatis christi n(isi) causa neces-
sitatis suadeat sufficit sacerdoti se-
mel in die unicam missa(m) sol(u)m
celebrare. [I]d(em) arch(i)ep(iscop)o bracare.
[C]onsiliu(m) n(ost)r(u)m et j. Requisisti utr(um)
in diebus p(er) festis in quib(us) ad ho-
norem s(an)c(t)i sp(iritu)s. b(ea)te v(ir)ginis. s(an)c(t)e cat(herine)
missam celebrare contigit. in m(er)
anglic(is) symbolu(m) ac p(re)fatio p(ro)p(ri)a
debeat decantari. et j. Inq(ui)t. X.

quod apud nos in diebus festis cum missarum sollempnia in honore beate virginis celebrantur, neque hymnum angelicum neque symbolum decantari licet in missa, cum prefatio decantetur ut ipsius commemorationem et sollempnitatem dicta ostendat. Unde Te Deum laudamus ritus dimittitur, quod dicatur in laudibus matutinis. Idem Cypriensi archiepiscopo et infra. Postea v. t. respondemus quod semper sacerdos uno pro fine debet, postquam totum acceperit eucharistie sacramentum, nisi cum eodem die missam aliam debuerit celebrare, ne si forte vinum perfusionis perceperit, celebrationem eius aliam impediret. Idem I. quondam archiepiscopo Lugdunensi. Cum Marthe et infra. Quesivisti quis forma verborum quam ipse Christus expressit cum in corpus et sanguinem suum panem transsubstantiavit et vinum, illud in canone misse quo ecclesia utitur generalis adiecerit, quod nullus evangelistarum legitur expressisse, cum in evangelio sic legatur: Accipiens calicem gratias agens benedixit et dedit discipulis dicens: Bibite ex hoc omnes: hoc est enim sanguis meus novi testamenti, qui pro vobis et pro multis effundetur in remissionem peccatorum. In canone misse sermo iste, mysterium fidei, verbis ipsis invenitur insertus. Unde tamen non evangelista Christum hec dixisse testetur, invenitur quod aliquis asseverare temptaverit eum aliquid plus dixisse quam aliquis evangelistarum asserat. Verum si ipsius formam canonis inspicias diligenter, preter hoc de quo tua fraternitas requisivit, alia duo videbis, elevatis in celum oculis, et eterni testamenti, in ipso canone positum reperies, que in textu evangelico non leguntur. Sane multa tam de verbis quam de dominicis factis invenimus ab evangelistis omissa, que apostoli vel supplevisse verbo vel facto expressisse leguntur. Paulus namque in actibus apostolorum sicut ait: Meminisse nos oportet verbi domini nostri Ihesu Christi qui dixit: Beatius est magis dare quam accipere. Hoc nullus quatuor evangelistarum descripsit. Nullus etiam eorum expressit quod Paulus de Christo ad Corinthios scribens ait: Visus est plus quam quingentis fratribus simul, deinde visus est Iacobo. Novissime autem tanquam abortivo visus est et michi. Ipsi quoque evangeliste invicem se mutuo supplevisse leguntur, que ab eorum aliquibus sunt omissa. Unde cum tres evangeliste posuerint: Hoc est corpus meum, solus Lucas adiecit quod pro vobis tradetur. Et cum Mattheus et Marcus dicant: pro multis, Lucas dixit: pro vobis. Mattheus autem in remissionem peccatorum adiunxit. Ceterum ea que adduntur in canone misse possunt ex aliis locis evangelii comprobari. Iohannes in suscitatione

lazari describens ihesum sursum
oculos leuasse asserit et dixisse
pater gratias ago tibi quoniam audisti
me et cetera. Si nunc ergo in celum oculos
leuauit ad patrem cum ad corpus
exanime animam lazari reuo
cabat probabilius esse uidetur quod cum
oculos ad patrem leuauit in ce
lum cum panem et uinum in corpus
et sanguinem proprium conuertit.
Ceterum sicut superius est expressum
cum in tercio euangelio noui
testamenti ponatur hic innouantur
et eterni. Sicut enim uetus testamentum
quod hyrcorum et uitulorum fuit
sanguine dedicatum et consecra
tum eterna promittit et ideo testamentum
illud fuit uetus et transitorium
hoc autem nouum est et eternum ut in
uitatur. alia ratione uetus nouum
i. ultimum esse describitur in eter
num i. perpetuum complectitur. Nouissi
mum enim et eternum hominis testamentum immobi
le perseuerat quod testatoris obi
tu confirmatur. unde quod apostolus testamentum
asserit in morte confirmatum
alioquin non ualet dum uiuit
qui testatur. preterea non solum
scriptura sed et promissio dicitur te
stamentum. unde quod apostolus ipse scribit
ideo noui testamenti mediator
est ut repromissionem accipiant
qui uocati sunt hereditatis eter
ne. sic ergo intelligi debet quod in ipso
canone reperitur. hic est enim

sanguis meus noui et eterni testa
menti ac eterne repromissionis con
firmator. sicut dominus repromisit
qui manducat inquit eius car
nem meam et sanguinem meum
bibit habet uitam eternam. Ex
eodem autem uerbo de quo mouetur t
f. questionem uidelicet multum fidei
minuunt nimium erroris quidam hec
putauerunt in sacramento alta
ris dicentes non esse corporis Christi et san
guinis ueritatem sed ymaginem
tantum et speciem et figuram pro eo quod
scriptura interdum commemorat
id quod in altari suscipitur esse sacra
mentum et misterium et exemplum
sed tales ex eo laqueum erroris in
currunt quod non auctores scripture
conuenienter intelligunt. non sacramenta
dei suscepit uenientes si uero quod fi
gura est altaris sacramenti ueritas
esse negatur ergo non mors non resur
rectio Christi cum figura sit ueritas
est credenda. Si quidem mortem et resur
rectionem Christi similitudinem et yma
ginem esse apostolus manifestat. Christus
inquiens mortuus est pro peccatis nostris
et resurrexit propter iustificationem
nostram. apostolorum et princeps petrus
fuit sic in epistola sua scribit. Christus
passus est pro nobis nobis relinquens
exemplum ut sequamini uesti
gia eius. sic ergo tam mors est Christi
quam eius resurrectio exemplum ut et uos
peccato mortui iusticie iam uiuatis

q̄r si n̄ fuit P uitas q̄ fuit ex
g̃ ne uere puc mortuus fuit x̄
nec vere a ier mortuus resurrex.
s; absit a fidelium cordibus error
iste cum ꝓpheta de xp̄o testat̄ q̄ v̄
langores nr̄os ipse tulit ⁊ dolores
nr̄os ipse portauit. Vr̄ tn̄ misteri
fidi q̄ aliud ibi credit q̄ cernatur
⁊ aliud cernit q̄ credatur. cernitur
sp̄es panis ⁊ uini ⁊ credit̄ uitas
carnis ⁊ sanguinis x̄. g cit̄ uni-
tatis ⁊ caritatis ⁊ j. distinguis ed
tn̄ ē subtiliter intuenti tria
q̄ sunt in hoc sacr̄mto discreta
videl; fōrm inuisibilem uitatē
corp̄is ⁊ uitatem sp̄uale. fōr
ē panis ⁊ uini. uitas carnis et
sanguinis uirtus unitatis ⁊ cari
tatis. p̄mū ē sacr̄mtū ⁊ n̄ res. scd̄
ē sacr̄mtū ⁊ res. tertiū res ⁊ nō sa
cr̄mtum. s; p̄mū ē sacr̄mtū ge
mine rei. Scd̄m ē sacr̄mtū unī
⁊ altius rei eius. tertiū ē res ge
mini sacr̄mti. Credimꝰ g̃ q̄ fōrm
uborum sic in canone reppit, a x̄ ⁊
ap̄li ⁊ ab ip̄is eorum accepunt suc
cessores. Q̄r sit uti ⁊ utrū aqua
cū uino in sanguinem ꝯutatur
sr̄ hoc aūt opiniones ap̄ scola-
sticos uariant. aliq̄bus n. uidet̄
q̄ cū de latere x̄ duo p̄cipua fluxe
rint. sacr̄mta redemptōnis in
sanguine. ac regn̄ationis in aq̄
in ista duo uinū ⁊ aq̄ q̄ ꝯmiscē
t̄ in calice diuina uirtute mutari
v̄ ut in h̄ sacr̄mto plene sit
uitas ⁊ figura. alii v̄ tenent
q̄ aqua cū uino rūsubstat̄ i san
guem cū i uinū transeat uino
mixta. l; phi ꝯtrū asseuerent
qui aq̄ a uino p artificiū posse
asserunt separi. p̄terea possit dici
q̄ aq̄ nō transit in sanguinē
s; remanet p̄orsus uini accidē
tibus circūfusa ita q̄ uini sapo
rem assumit q̄ in ꝯuītitur
q̄r si post calicis ꝯsectōnē aliud
uinū mittatur in calicē illd̄
quid n̄ transit in sanguinem
nec sanguini ꝯmiscetur. s; ac
cedentibus p̄orsus uini ꝯmixtū
corpi q̄ sub eis latet undiq;
n̄ circūfundit n̄ madidans
circūfusum diam. hic ip̄a tn̄
accidentia uinū app̄ositi ui
dent̄ afficē q̄ si aq̄ fuit appo
sita uini saporem assumit
ꝯtingit q̄ accidentia mutta
re subiectum. sic ⁊ subitū con
tingit accidentia p̄mutare
Cedit q̄ppe natura miraclo
⁊ uir supra consuetudinem
opat̄. s; nec inconueniens cre
ditur. nec absurd̄ si aq̄ i corp̄e
xp̄i eē credatur. cū legatur
de ip̄ius corp̄e p̄cessisse ⁊j. v̄ in
ut opiniones p̄dc̄as illa plu
blior iudicat̄ que asserit aq̄
cum uino in sanguinem tr̄s
mutari ut expr̄ssius eluceat

p̃etas sacrãnti· sicut cū aq̄ inuice
sunt ipsi misti ut q̄ alibi legi
beati qui sermonant si aquas
x̄ p̄ Jo aq̄ in uno miscent ut adiuicē
p hoc n q̄ ipse suscepit de nro
t nos accep̃mus ipi de suo tam
insolubili nexu ɔiungimur ut
quēadmodum ipse unū p ineffabilem
unitatem fiat unū nobis p ad
mirabilem unionem ac p h
ipo ɔiūctim ipe mediante unū
efficiam. pater inquit scē serua
eos quos dedisti m ut sint unū
sicut t nos. n p his rogo tm s
p eis qui credituri sunt p ūb
eorum in me ut t ipi unū i nob
sint. t mūdus credat q tu me
misisti. tio loco. t. f. requi
rit quare fiunt unitatū q in se
creta bi leonis. scd antiquores
codices continet sic uidelicz
annue nob dñe ut aīe famu
li tui leonis. scd antiquores
codices. h p sit oblo. cū i moder
nis sacramentariis heat. annue
nob qs dñe ut intcessione
bi leonis. h nob psit oblo. s
quo. R. q cum sacre scripte
dicat aucta q iniuriā facit
martyri qui orat p mart tyre
id q rōne ɔsimili de aliis scis
sciendū. q orōnibus nris n indi
gent. p eo q cum sint pfecte
beati omnia eis ad uota succe
dunt. s nos p eorum orōnibz i

digemus qs cum … mihi sunt
nos undique … la mia p
turbant. unū q … in plisq
orōnibz ɔtinetur p sit ul pfi
ciat huic scō ul illi tal oblo
ad gliam t honorem ita debz
intelligi ut ad h p sit q mag
ac mag fidelibz in tris glifice
h p sic repitent nō indignū
scōr gliam usq ad iudiciū au
gmentari t io eccliam meritum sane
posse augmentū glificatōnis eorum
optare. Tm itm in hoc articlo
locum heat illa distinctio qua
docetur q defunctorum alii sunt
ualde boni. alii ualde mali. a
lii mediocriter mali. unū suffra
gia q fiunt a fidelibz in eccia p
ualde bonis actōnes sunt gratiar
p ualde malis cum solatōnes iu
uorum expiatōnes uo p medio
criter bonis t ppiciatōnes p me
diocriter malis sicut distinctio in
uestigetur. Item R. o. thomas similit
e homine t j. O. singularis sacerdos dei
tanto p bro uideatur quum nisi se sacer
in criminali peccato ɔstitutū mis
sas sollempnia q n pot ip ueri
tatem q h intimate ip sui sacri
noris ɔsciam dubitat celebrare
p actusq ceterus cateronitanctis mis
sam celebrare se fingit t suppl
sic u b quibz conficitur corpus xpi
panem t uinū tm in pura substan
tia credens p id q ptendit ipsi

satisfacere ut p hoc q intendit dnm
nō debeat puocare. Cū g̃ falsa
sint abiciēnda remedia q̄ sūt
iūs p̄cīlis g̃uiora ł3 is qui p sui
animi cōsciā reputat se idig
nū peccet g̃uit si se ingat ir-
reuerent ad aliud g̃uius tū in
offende qui sic fraudulent i
p̄sumpsit simulare cū ille soli
nuss cordis dī inauū iudat
iste uo ñ solū dō cū nō uerer
illudere. s3 p̄ p̄o q̄ decipit se a
stringat: In d̄ ferreñ. ep̄o.
[C]ūqdam uiā ep̄la decretali as
serēs te legisse illud eē nepha
rium opinari q̄ qdam d̄r̄e pre
sūpserūt in sacrāmto uidel3
eucharistie aq̄ in flemma cōuer
tam ⁊ de late x̄pi ñ aq̄ s3 humo
rem aq̄ticū initiunt exisse ⁊ ĩ.
flosgr̄ ad tue supplicātōis istā
tiam x̄x̄ q̄ qdam dixrunt. s3 er
rāuit x̄pm nō fuisse v̄m dm
s3 adoptiuū ut unsi arria ali
x̄pm nō fuisse v̄m hominem
s3 fantastic ut impn manich
s3 adūsus hī hesēs ioh̄es apl̄s
in ep̄la sua loquit dicens. tres
sunt q̄ testimoniū dant ĩ celo
pr̄. v̄bum. ⁊ s. s. ⁊ hī tres unū
sunt p hoc intendens ostende
q̄ x̄pc sit uerus homo d̄s. ⁊ tres
sunt q̄ testimoniū dant ĩ t̄ra
sps aqua ⁊ sanguis. p h inten
dens ostende q̄ x̄pc sit uer⁹ ho

sicam adee hominis duo p̄ncipa
exigunt. videl3 corp⁹ ⁊ aīa ex quo
cōiunctōne uer⁹ homo subsistit
p h aūt q̄ in articlo mortis in
clinato capite x̄pc t̄didit spm
de quo uoce magna clamauit
p̄r in man⁹ tuas cōmdo spm me
um manifeste p̄bat q̄ ipe spm
h̄ebat nō solū uitalē flatum
s3 aīam rōnalem de q̄ p̄dixerat
tristis ē anima mea usq3 ad mor
tem ⁊ potestatem h̄eo ponendi
aīam meam ⁊ iterū sumendi eam
p h aūt q̄ uni militū lancea lat⁹
eius aperuit ⁊ cōtinuo exiuit
sanguis ⁊ aq̄ p̄bat manifeste
apparēe q̄ x̄pc v̄m corp⁹ h̄ebat. sicā
de fantastico corpe nec sangs
nec aq̄ potuiss3 exire v̄ū ille qui
uidit testimoniū p̄hibebat et
testimoniū ei⁹ v̄m est q̄ g̃ tres
sunt qui testim dant uita. s.
aq̄ ⁊ sanguis. q̄ uidel3 x̄ sit uer⁹
homo ex anima rōnali subsi
stens p̄batur ex eo q̄ spm tale
emisit ⁊ v̄o corpe p̄batur q̄m
ex eo sanguis exiuit ⁊ aqua
rōnalis quippe anima ñ poss3
inuisibile ĩ corp⁹ humanum
ex quib3 uer⁹ homo cōsistit.
¶ Certum siquidem fuit uer⁹ sps ⁊
uer⁹ sanguis ita p̄cul dubio uera
aq̄ cum x̄pc sit ueritas ⁊ a ueritate
omis p̄cul sit fallacia alie
na. nam si v̄ nō fuiss3 aq̄. Sed

fleuma quod de latere saluatoris exi
uit. Ille qui uidit et ueritati testi
monium perhibuit, pro certo non aquam
sed fleuma dixisset; nec in hoc ex uino
regenerationis sacramentum sacramentum corpori non
tegueret in fleumate sed in aqua.
Nec per hoc posset ratione argumento
probari quod in sacramento eucharistie
admiscenda sit aqua uino. Sidela
tere Christi non aqua sed fleuma cum san
guine profluxisset. Sed nec ratio fuisset
figurarum que super hac re processit in
ueteri testamento qua Moyses uirga per
cussit silicem et ex ea non fleuma
sed aqua manauit. Relinquitur igitur ut que
cumque fuit aqua siue naturalis siue mi
raculosa siue de nouo diuina uir
tute creata siue de componentibus
ex parte aliqua resoluta procul dubio
uera fuit, cum rationabiliter possit et
compositum in componencia et elemen
tatum in elementa resolui. Quod ad in
uentus exiuit sudor ipsius sic gut
te sanguinis decurrentis in terram.
Cum enim ad compositionem humani
corporis iiii elementa concurrant,
uidelicet terra, aqua, aer et ignis, et
ad generationem eiusdem corporis iiii
humores consimiles illis conueniant,
scilicet sanguis, colera, fleuma et me
lancolia, ut ueritatem humani
corporis expressius demonstrarent,
unum ex illis et unum ex istis Iohannes
expressit, illa quam prius ex illis et istis
que magis in ministerio congruebant:

ex elementis aquam et ex humoribus
sanguinem, in quibus duobus duo
maxime sacramenta redemptionis
uidelicet et regenerationis elucent. Do
lentes referimus quod non | [illegible]
solum quidam minores clerici, uerum et
aliqui ecclesiarum prelati circa comes
sationes superfluas et confabulationes
illicitas, ut de aliis taceamus, fere
medietatem noctis expendunt,
et sompno residuum relinquentes
uix ad diurnum officium contemptim
excitantur, transcurrendo
undique continua sincopa matu
tinum. Sunt et alii qui missarum sol
lempnia uix celebrant quater
in anno, et quod deterius est, interesse con
tempnunt; et si quando dum hec celebran
tur sit chori silencium fugien
tes intendunt exterius collocuti
onibus laicorum, dum quoque auditum ad
indebitos sermones effundunt
aures intentas non porrigunt
ad diuina. Hec igitur ad similia sub
pena suspensionis penitus inhi
bemus districte precipientes in
uirtute obediencie ut diuinum officium
nocturnum pariter et diurnum, quantum
eis deus dederit, studiose cele
brent pariter et deuote. [illegible] ono. uis.
Sane cum olim etiam nepos mauria
sacerdotum diuina indignatio
grauius inualescat, districte preci
pientes ut quod a sacerdotibus eucha
ristia in loco singulari mundo et

signato semp honorifice collo
cata deuote ac fidelit conseruetur.
Sacerdos vo quilz frequent doceat
plebem suam ut cu in celebra
tione missaz eleuat hostia sa
lutaris se quilz reuerent inclinet
id faciens cum eam defetat pbr
ad infirmu qm in decenti habitu
supposito mudo uelamine ferat
et referat manifeste ac honorifi
ce ant pectus cu oi reuerentia et ti
more semp lumine pcedente
cu sit candor lucis etne ut ex h
apd omnes fides et deuoto augeat.
Prelati aut hui mandatu gra
uiter punire n differant trasgres
sores si et ipi diuina et nram uo
luint effugere ultone. d'unum
sit ecciaz prelatis.
Cum creatura n heat qd p meritis
rendeat creatori et j. ad q. nul
lu in uos torporem negligeucia
obrepere pmittatis quomin et pro
anniuusariis defunctoz et p festo
ul feria scd tpis congruenciam
missaz sollempnia consuetas
celebretis. j dem.
Te referente et j. Cu aut sacdoti quoz
dignitate pfulgeat unam in
die missam celebrare suffici
at sicut ualde felix e qui cele
brat digne unam. f. t. ad q.
die cene dni in eccia si pont du
rare in q tenetur crisma conficere
missaz studeas sollepnia cele

Perniciosus ... idem arch epo Upsalen.
uin tuis ptibz inoleuit
abusus. videlz q in maiori quanti
tate de aq ponit in sacrificio q
de uino cum scd rronablem con
suetudinem eccie gnal pl in ipo
sit de uino q de aq ponend. Ideo
f. t. ad q. id n facias nec in tua
puincia fieri paciaris. Id ep. bthlen.
Ex liras tuas recepimus continentes
q cu fr excellibz pbri ecce sce
brigide brisiensi inquereres confes
sus e q cu quadam die hostiam et
calicem n haberet in pane ferm
tato et cypho ligneo missaz
sollepnia celebrare psumpsit
et j. et tn intellecto q pdca eccia
p malitiam dci pbri in simplici
tate delusus in q sito tuis officiu
itaus ex eius confessionibz inue
nisti q idem sn igne sacrificabat
et aq cum g ul ex apta mali
cia ul uitima dulipia peccasse
pbetur. ad q. offo et bnfio pre
uato ipm priues. lex uj.
Si quis puum e maq
inmisit. In noie p et f. et s. s.
am et n dixit ego baptizo te
in noie p et f. et s. s. am no e
puer baptizat. Id in eod
e q quibz dubium e an baptizati
fuint baptizent his ub pre
missis. si baptizat es no te re
baptizo si nu d baptizat es
ego baptizo te et c. Innoc iij
Cabellan epo

Maiores ecclesie causas presertim articulos
fidei contingentes ad Petri sedem
referendas intelligit qui cum querenti
a domino quem discipuli dicerent ipsum
respondisse notatur: tu es Christus filius
dei uiui. et pro eo dominum exorasse ne
deficiat fides eius. ¶ Quibusdam ergo
questionibus quas contra catholicos heretici in-
nouant nos postulas respondere.
asserunt enim paruulis inutiliter
baptisma conferri. proponunt plures
primo et precipue inducentes quod
cum secundum uerbum Iacobi apostoli dicen-
tis in epistola sua: caritas operit mul-
titudinem peccatorum. et iuxta testimo-
nium ueritatis in euangelio de peccatrice
que ipsius pedes lauabat perhibentis
dimissa sunt ei peccata multa quia
dilexit multum. non nisi per caritatem
et in caritate crimina dimittantur.
paruulus qui nec sentit nec conse-
ntit et caritatem non habet que se-
ntientibus et consentientibus tantum in-
funditur peccatum in baptismo non dimit-
titur. ad id autem respondemus quod bapti-
sma circumcisioni successit. absit enim
ut in illam damnatam heresim
incidamus que perperam affirma-
bat legem cum euangelio et circum-
cisionem cum baptismo seruandam
quum secundum apostolum dicentem ad Gala-
tas si circumcidimini Christus nobis nihil
proderit. cum ergo circumcisio tam pridem
adultis quam paruulis ex precepto
domini conferretur: ne baptismus qui suc-
cessit loco eius et gratiosior tamen
exstitit cum tamen iure quod femine
baptizentur in minori uideantur
esse tam adultis est quam paruulis
conferendus sic enim sine distinctione
quilibet mosaica lex clamabat
anima cuius preputii caro circumcisa non
fuerit peribit de populo suo ita nunc
indistincte intonat uox euan-
gelista: nisi quis renatus fuerit ex aqua
et spiritu sancto non intrabit in regnum dei
ab generalitate nec sexum nec eta-
tem excludens. ¶ Caute tamen
notandum est quod plus baptismus hodie
confert Christianis quam quondam Iudeis
circumcisio contulisset. dicitur enim in fine
predicte anime inducte de ueteri lege
peribit de populo suo. In euangelica
uero ueritate subiunctum est: non intrabit
in regnum dei quoniam et si originalis
culpa remittebatur per circumcisionis
misterium et damnationis periculum
uitabatur tamen perueniebatur ad
regnum celorum quod usque ad mortem
Christi fuit omnibus obseratum. Sed
per sacramentum baptismi Christi sanguine
rubricati culpa remittitur
uitatur periculum et ad regnum celorum per-
uenitur cuius ianuam Christi sanguis
fidelibus suis misericorditer reserauit.
absit enim ut uniuersi paruuli pere-
ant quorum cotidie tanta mul-
titudo moritur quin et ipsis mi-
sericors deus qui neminem uult
perire aliquod remedium procurauit

ad salutem. Ceterum ex iii littе-
ratis patet predictis quid es intel-
ligenda sunt. tamen tunc de adultis
qui habent in similitudine peccatorum
cum de paruulis tamen non possunt intel-
ligi qui peccato tamen originali te-
nentur. illis et illa auctoritas est sol-
uenda qui credit et b. f. et c. cum
non possint credere paruuli sed ad-
ulti et hoc ob. tota auc. hic intel-
ligenda est de adultis. ne ad ali-
os prima et ad alios secunda clausu-
la referatur. Quod vis tamen nulli concedunt
quod paruuli credant tamen paruuli sed per
habitum fidei quem susceperunt in bap-
tismo et multa verba secundum communem
usum loquendi non aliquid actum sed
ad aptitudinem referunt. illud
vero quod opponentes inducunt fidem
autem caritatem aliasque virtutes
ut pote non consentientibus non in-
fundi aplisque non conceditur ab-
solute cum et propter hoc inter doctores
theologos quod refertur aliis
asserentibus per virtutem baptismi
paruulis quod culpam remitti. Sed
gratiam non conferri tamen nullis dicen-
tibus et dimitti peccatum et virtutes
infundi habitibus illas quo ad
habitum tamen ad usum donec perue-
niant ad etatem adultam. Quidam
quidam ex hac solutione euicisse
se credunt viam ad alias questio-
nes argumentantes ex eo quod di-
paruulis in baptismate originale
peccatum dimitti quod et adultis dormi-
entibus vel amentibus peccatum bapti-
zentur ratione illi dimittatur. Con-
uenit sentiant tunc vel consen-
tiant dicunt id in similibus iudicandum
hoc vero dictum distinguendum quod
peccatum est duplex. originale scilicet
et actuale. originale est quod absque
consensu contrahitur. actuale quod committitur
cum consensu. originale igitur
quod sine consensu contrahitur sine consensu
merito per illum committitur sacramenti
actuale vero quod cum consensu contrahitur
sine consensu minime relaxatur
sed adhuc queritur quare non saltem
originale peccatum amentibus et in
baptismo dormientibus sicut paruulis
dimittitur. ad hoc et est respondendum
quod dominus qui totum hominem sanum
fecit in sabbato opus est imperfectum
non nouit et ob hoc peccatum non ex parte
sed ex toto dimittit. preterea pena
originalis peccati est carentia
visionis dei. actualis vero peccati
pena est gehenne perpetue cruciatus
vnde si primum dimitteretur aliud altero
non dimisso talis vero non careret vi-
sione dei propter originale dimissum
et cruciaretur in gehenna propter
propter reatum criminis actualis. sed hec
tamquam impossibilia sese minime
patiuntur immo si se mutuo ad-
uersantur. Item queritur utrum dor-
mientibus et amentibus sacramenti
saltem caracter in baptismo imprimatur

ut excitati a sompno uel ab egritudine liberati non sint denuo baptizandi. Sunt autem nonnulli qui dicunt quod sacramenta que per se sortiuntur effectum ut baptismus et ordo et cetera huiusmodi, illa non solum dormientibus et amentibus sed et inuitis et contradicentibus si non quantum ad rem quantum tamen ad caracterem conferuntur. Nam non solum pueruli qui non consentiunt sed ficti qui consensum uel ore uel corde tamen dissentiunt recipiunt sacramentum. Sed opponitur talibus quod qui fuissent inuiti et reluctantes uel iudei saltem ratione sacramenti ad iurisdictionem ecclesiasticam pertinerent, unde ad conseruandam regulam christiane fidei forent rationabiliter compellendi. Verum id religioni contrarium christiane ut semper inuitus et penitus contradicens ad recipiendam et seruandam christianitatem aliquis compellatur. Propter quod inter inuitum et inuitum coactum et coactum alii non absurde distinguunt, quod is qui terroribus atque suppliciis uiolenter attrahitur et ne detrimentum incurrat baptismi suscipit sacramentum, talis sicut et is qui ad baptismum ficte accedit caracterem suscipit christianitatis impressum, et ipse tamquam conditionaliter uolens licet absolute non uelit cogendus est ad obseruantiam fidei christiane. In quo casu debet intelligi decretum concilii toletani ubi dicitur quod qui iam pridem ad christianitatem coacti sunt sicut factum est temporibus religiosissimi principis Sisebuti, quia iam constat eos sacramentis diuinis associatos et baptismi gratiam suscepisse et crismate unctos esse et corporis domini extitisse participes, oportet ut fidem quam necessitate susceperunt tenere cogantur ne nomen domini blasphemetur et fides quam susceperunt uilis ac contemptibilis habeatur.

Ille uero qui numquam consentit sed penitus contradicit nec rem nec caracterem suscipit sacramenti, quia plus est expresse contradicere quam minime consentire, sicut nec ille notam alicuius reatus incurrit qui contradicens penitus et reclamans thurificare ydolis cogitur uiolenter. Dormientes autem et amentes si priusquam amentiam incurrerent aut dormirent in contradictione persisterent, quia in eis intelligitur contradictionis propositum perdurare etsi fuerint sic immersi caracterem non suscipiunt sacramenti; secus autem si prius cathecumini extitissent et habuissent propositum baptizandi. Unde tales in necessitatis articulo consueuit ecclesia baptizare. Tunc ergo caracterem sacramentalis imprimit operatio cum obicem uoluntatis contrarie non inuenit obsistentem.

Idem Meten. episcopo [illegible] et j. Sane intimasti quod quidam iudeus in mortis articulo constitutus cum inter iudeos solum exister-

in aq septim imbit sic dicendo
ego baptizo te in no p et f et
s s amen et ii cap q cum inter bapti
zantem et baptizatum debeat esse
distinctio sicut ex uerbis dnm colligit
dicentis aplis ite baptizate oes gtes
in no p et f et s s memoratus
iudeus e denuo baptizandus
ab alio ut ostendatur q alius
est qui baptizat et alius q bap
tizat ad q et designand ipe xpc
n a semetipo s a iohe uoluit
baptizari q uis si talis in uno
decessisset ad pariam celeste ptinus
euolasset ppter fidem sacri. tramenti
et si n ppter fidei sacrm. C in ha
prasmo quippe illa spualis ge
niatio celebrat de qua ueritas ait
opt nos nasci denuo q n quis
renatus fuit ex aq et s s n intra
in reg ce sicut g in carnali ge
niatione q plerique ex uiro et femina
nascitur alius e qui carnalr
gignit sic et in sacramentali gna
tione q soboles et aq et g s rena
scitur alius dz ee qui spuali ge
niet. Sane cum corpus exterius su
cum corpus interius baptizat opt
ut utrubique prnitas et filiatio ua
leat inueniri quibz baptizant
et baptizat ad inuicem referant
Idem more et epo
Quanta apponentes et ii post lasciv
arum puuli sunt p xpianis habndi
qs in articulo mortis constitutos
ppter aq penuriam et absenciam
sacerdotis aliqt simplicitas in
capite ac pedibus ac inter scapulas
p turpa saliue conspsione linire
uit. cap q cum in bapto duo sp
uidelz uerbum et elemtum necessario
requirantur iuxta q de uerbo ueritas
ait Euntes in mud uniuersum
baptizate oms gtes in no p et
f et s s eadem q dicat de elemto
n quis renatus fuit ex aq et s s
n intra i reg ce. dubitare non
debes illos ueram non hre bapm i
quibz non solum utrique p eorum
s eorum et altm est omissum. De iis ge-
net grecos diebz nris ad obedi
enciam se ap redeuntes foue
ac honorare uolum mores ac
ritus eorum in q tum cum dno pos
sum sustinendo in hiis tamen illis
deferre nec uolumus nec debem
q picim generant aiarum et ecce
derogant honestati p q cum
grecorum eccia cum qbusd complicibus
et fautoribz suis ab obedia se ap
se subtraxit in tm greci ceperunt
abhominari latinos q inter alia
q in derogationem eorum impie
committebant si qu sacerdotes la
tini sr eorum celebrassent alta
ria n prius ipi sacrificabant
in ipis q ea tanquam sup hoc inquina
ta lauissent baptizatos a
latinis ipi greci rebaptizare
ausu temerario psumebant

Et adhuc sic accipitur quidam hoc a genere non veniunt. Volentes igitur tantum scandalum ab Dei ecclesia amovere sacro suadente concilio districte precipimus ut talia decreto non presumant. conformantes se tamquam filii obedientie sacrosancte romane ecclesie matris sue ut sit unum ovile et unus pastor. Si quis autem tale quid presumpserit excommunicationis percussus mucrone ab omni officio et beneficio ecclesiastico deponatur. In concilio apud Compend.

Si quis presbiter ordinatus deprehenderit se non esse baptizatum baptizetur et iterum ordinetur. Innocentius III. Cremonensi episcopo.

Apostolicam sedem consulere decrevisti et j. viii. in q. t. t. R. presbiterum quem sine unda baptismatis extremum diem clausisse significasti quia in sancte matris ecclesie fide et Christi nominis confessione perseveravit ab originali peccato solutum et celestis patrie gaudium esse adeptum asserimus incunctanter. Lege super viii. libro Augustini de civitate Dei ubi inter cetera legitur quod baptismus invisibiliter ministratur quem non contemptus religionis sed terminus necessitatis excludit. Librum etiam beati Ambrosii de obitu Valentiniani idem asserentis revolve. Sopitis igitur questionibus doctorum patrum sententiam teneas et in ecclesia tua iuges preces hostiasque Deo offerri pro presbitero iubeas memorato.

Innocentius III. episcopo F.

Veniens ad apostolicam sedem lator presentium nobis exposuit quod cum ad ordinem sacerdotii ascendisset comperit tandem quod non fuit secundum formam ecclesie baptizatus. Unde nos eum rite fecimus baptizari. Cumque sit ordinibus dictis functus disputatum quidam in eam declinaverunt sententiam ut cum baptisma sit sacramentorum fundamentum omnium ante susceptionem baptismi non suscepta aliud sacramentum quum quod fundamentum non est superedificari non potuit. Porro eis contradici posset nam aliquis non solum per sacramentum fidei sed per fidem sacramenti efficitur procul dubio membrum Christi et qui Christum habet per fidem et si baptismum non habeat habet utique fundamentum preter quod aliud poni non potest quod et ibi superedificari posse videtur sic salutaria opera sicut quelibet ecclesiastica sacramenta cum illud non sit generaliter verum nec de novis nec de veteribus sacramentis quod baptismus sit illorum fundamentum quum et sacramentum coniugii et eucharistie a non baptizatis recipi possit. Preterea sacramentum ordinis non solum pontificalis sed sacerdotalis et levitici ex institutione sua precessit baptismum per quod forsitan videtur quod ante baptismum hi ordines possent rite conferri maxime his qui baptizati creduntur quia ut in concilio apud Compend. legitur

constitutum quod si quis in presbyterum ordi-
natus deprehenderit se non esse bapti-
zatum baptizetur et iterum ordi-
netur. Sollicitos circa latorem presen-
tium in hoc dubitabili casu quod
tutius est sequi teneamur. Cum ergo ipsum in plurimos
ordines usque ad sacerdotium
promotione perveneris et permittas eum
in sacerdotio ministrare quia non
intelligitur iteratum quod ambigitur esse
factum nec male de sacramento sentient
cum illud non religionis contemptus
sed necessitatis articulus excludit.
Et certe de illo qui natus est de
christianis parentibus inter christianos est
fideliter conversatus tam violenter
presumitur quod fuerit baptizatus
ut hec presumptio pro certitudine sit
habenda donec evidentissimis forsi-
tan argumentis contrarium probaretur.

In. iii. in con. ge. [illegible]

Statuimus ut in cunctis
ecclesiis crisma et eucharistia
sub fideli custo-
dia clavibus adhibitis
conserventur ne possit ad illa
manus temeraria extendi ad ali-
qua horribilia vel nepharia exer-
cenda. Si vero is ad quem spectat custo-
dia ea incaute reliquerit tribus
mensibus ab officio suspendatur et si
per eius incuriam aliquid nepha-
dum inde contigerit graviori subia-
ceat ultioni. Idem in eodem.
Relinqui volumus incredibile quod quedam

clerici ecclesias sic imponunt secularibus
suppellectilibus propriis et etiam alienis ut pro domibus
laicorum quam dei basilice videantur
non considerantes quod dominus non sinebat
ut vas transferretur per templum.
Sunt et alii qui non solum ecclesias di-
mittunt inornatas verum et vasa
ministerii et vestimenta ministrorum
ac pallas altaris nec non et ipsa corpora-
lia tam immunda relinquunt quod interdum
aliquibus sunt horrori. Quia
vero zelus nos comedit domus dei firmiter
prohibemus ne huiusmodi supellectilia in ecclesias
admittantur nisi propter hostiles in-
cursus aut incendia repentina
seu alias necessitates urgentes
ad eas oporteat habere refugium
sic tamen ut necessitate cessante res
in loca pristina reportentur.
Precipimus quoque ut oratoria vasa
corporalia et vestimenta predicta mun-
da et nitida conserventur. Nimis
enim videtur absurdum in sacris sor-
des negligere que dedecerent et in
prophanis. Lex iii. [illegible]

Iudicium quod quidam inter nos di-
abolica fraude decepti hominem
quendam in potestate potatione
et ebrietate occisum qui fuit more
infidelium veneratur cum vix pro
talibus et ebrietatibus peremptis
ecclesia permittat orare. Dicit enim apostolus
ebriosi regnum dei non possidebunt.
Illum igitur non presumatis decetero colere
etiam si per eum miracula fierent

nõ licet uobis ipsam p̃ sc̃o absq; auc-
tore · ec · ueneraríe. Innoc̃ · iij̃.

[C]um ex eo q̃ quidã s̃cõr reliq̃as
exponunt uenales · τ eas passim
ostendunt · xp̃iane religioni
detrc̃m sit sepius nemo postm de-
rogat · p̃senti decreto statuim'
ut antiq̃ reliquie amodo extra cap-
sam ostendantur · n̄ exponant'
uenales · p̃uenta aũt de nouo
nemo publice uenerari p̃sumat
nisi p̃us auc̃e ro pō · fuint app-
bate · p̃lati u' nõ p̃mittant eos
qui ad eor eccas cã ueneratõis
accedunt · uariis figmentis aut
fallis documentis decipi · sic' i plu-
ribus locis occõne q̃stus fi ɔsueuit.

Innoc̃ · iij̃.

[E]x p̃te tua fuit q̃situ̅ · utr̃ si na-
tiuitatẽ dñi ul' assũptõnẽ be̅
marie ul' festiuitatẽ alicui'
aplor in sexta feria · ɔtingeret
euenire die sabbi p̃cedentis · τ
bi mathie apli uigilia deb'at
ieiunari · τ utrũ in uigilia bi
mathie apli sit ieiuniũ iniun-
gendũ · ad q' bre. R. q' die sabbi fe-
stiuitates p̃libatas sedẽ ferie p-
cedentis τ bi mathie apli debz
uigilia ieiunari. Id' brach' ar-
ɔsiliũ ur̃m τ ɔsul. epo
r · r · R. q' oĩm aplor uigilie
sunt in obseruatõne ieiunij
celebrande p̃t uigilias aplor
philippi τ iacobi τ bi iohis euan-
geliste quĩ illor festiuitas infra
sollempnitatẽ paschalẽ euenit
aut infra natalem dñi celeb'r.
Ieiuniũ τ ap̃ nos in aduentu
dñi agit'. Scõr quoq; uigilie
quor festiuitates oz sexta feria
celebrari in p̃senti sunt sabbo
ieiunande. De festiuitate
bi bartholomei apli de cui' cele-
bratõne dubietas orit' ap̃ q̃sdã
R. q' in hoc consuetudinẽ re-
ligionis obserues τ c. [C]um
aũt q̃sieris q̃ sit illis p̃nia iniun-
genda qui diebus q̃dragesimalis
tpr quo tante famis media in-
gruebat q' magna ps ppli p̃
inopiam annone p̃ter carnes
comede' fuit coacti R. q' i tali
articlo illos n̄ credim' puniẽ-
dos p̃cessũ dño p illis τ cũ illis
infirmandas ne ipsi aliq̃tenus iputet
q' bona τ iustũ ẽ ibi time cul-
pam u' culpa non inue repitur.
Sc' de illis q̃ p̃p debilitatem i sabb
carnes sumunt q' in ptibus tuis
usitatum n̄ consueuit cũ hoc
ab aliis moleste feratur τ ori-
atur inde occõnem detrahẽdi
R. q' si hoc ɔsuetudinẽ re-
ligionis faciat obseruari sicut
debiles τ infirmis p̃p hoc pccm
n̄ erugat. Preterea de illis qui
q̃dragesima ul' aliis ieiuniis
sollempnib; infirmant' τ pe-
tunt sibi esũ carniũ indulgi-

de obs. ieiun.
de purificat.
de ecclesiis edif.

dus, quod cum non subiaceat legi
necessitas, desiderium infirmorum, tum
ingens necessitas exigit, supporta-
re potes et debes, ita mandatum eis pr-
udenter inpendere. Honorius Pergamensi episcopo.
Explicari per te apostolice postulasti an
illi qui nec voto nec regulari ob-
servantia sunt astricti in vi. fe-
ria si festum nativitatis dominice die
ipso venire contigerit carnibus propter
festi excellentiam vesci possint.
Secundum consuetudinem ecclesie generalis
nec tamen hi reprehendendi sunt
qui ob devotionem voluerint ab-
stinere. Innocentius III. Armacano episcopo.
Licet secundum le-
gem mosaicam certi dies defini-
ti fuissent quibus mulieres
post partum a templi
cessarent ingressu, quia ta-
men lex per Moysen data est,
gratia et veritas per Ihesum Christum facta est.
Et infra. Quia preterea quibusdam le-
gis evangelii et illuminatis e
ex magnis similes post partum emis-
sam adire gratias ecclesiam intrare
voluerint, nulla proinde peccati mo-
le gravantur, nec eis est aditus
denegandus ne pena illis converti
videatur in culpam. Si tamen
ex veneratione voluerint aliquan-
diu abstinere, devotionem earum non
credimus improbandam. Ex concil.
magunt.
Unique ecclesiastice beneficium habent omnes in-

advenient ad tecta ecclesie restitu-
enda vel ipsas ecclesias emendandas. De
Ex concil. Late. [rubric, faded]
Quoniam dicit apostolus. Et infra. Constitutum ut
ubicumque tot simul leprosi sub commu-
ni vita congregati, qui ecclesiam cum ci-
miterio sibi construere et proprio gau-
dere valeant presbytero sine contradictione
aliqua permittantur habere. Caveant
tamen ut iniuriosi veteribus ecclesiis de
iure parochiali nequaquam existant.
Quod enim eis pietate conceditur ad a-
liorum iniuriam nolumus redun-
dare. Statuimus etiam ut de ortis
et nutrimentis animalium suorum deci-
mas tribuere non cogantur.
Alex. III. Eboracensi archiepiscopo.
Ad audientiam nostram noveris pervenisse
quod a villa quadam que dicitur H. tantum parochiani distare
ab ecclesia parochiali distare ut
tempore hyemali cum pluvie inun-
dant non possunt parochiam sine
magna difficultate ipsam adi-
re, unde non valent congruo tem-
pore ecclesiasticis officiis interesse. Quia ver-
go dicta ecclesia ita dicitur redditibus ha-
bundare quod preter illius ville
proventus ministris illius sufficien-
ter valeat sustentationem habere,
mandamus quatenus si res ita se habet ecclesiam ibi edi-
fices et in ea sacerdotem sublato ap-
pellationis obstaculo ad presentationem rectoris ecclesie
maioris canonico vel consensu
fundatoris assensu instituas
ad sustentationem suam eius-

uille o(bv)entiones ecclesiasticas percep
tur(us) p(ro)uideas tamen ut competens in ea
honor p(ro) facultate loci eccl(es)ie ma
trici seruetur. q(uod) quid(em) si posse
ut cum eiusd(em) uille d(omi)n(u)s .xx. acr(as)
terre frugifere uelit ad usus sacer
dotis conferre. Si uero p(re)d(ic)tus matris
ecc(lesi)e uir uirum ydoneum p(re)sentare
re distulit. uel opus illud uolu
erit impedire tu facias incho
atum opus ad p(er)fectionem deduci et
uiuu(m) bonu(m). Alex. iii. Cest(rensi). disstu(m) insti
tuere n(on) omittas. De leccon(ibus)
et hiis qui proch(e)igles ep(iscop)o
eccl(es)ias h(abe)nt d(ic)ti .i. r(e)ndentes
q(uod) si ad reparationem et instituc(io)
nem eccl(es)iar(um) cogi debent cum opus
fuit de bonis que sunt ipsius eccl(es)i(e)
si eis s(er)uiant conferre ut eor(um) er
recti mutteant. ... c. iiij.
Ad audientiam n(ostram) peruenit q(uod) cum ca
de q(ua) in ep(iscopu)m uocat(ur) fuisti regula
res canonicos desideras ordinare
Inde si quid e(st) q(uod) hoc deuocioni
tue auc(toritate) ap(ostolica) indulgemus si tibi
ep(iscop)e dyoc(esano) consensit in hac parte.
Vbi si seculares clerici in ea eo(dem) h(ab)ui(sse)
sup(er)este nos(cuntur) uolumus eis du(m)
uixerint ibi uel alibi necessaria p(ro)
uideri. Licet aut(em) nob(is) instan
tius supplicatis ut eccl(es)ie sup(ra)d(ic)te
confirmationis p(ri)uilegium faceremus.
tibi n(on) possumus de iure deferre e(o)
nullus canonicis adhuc ibidem existant
q(ui)b(us) p(ri)uilegium concedat(ur). ... c. el. iij

Parat(i) nos duxit et j. p(re)terea q(uo)d co(m)
ne uitatum q(uod) de reb(us) eccl(es)ie n(on)
alienandis te asseris p(ro)stitisse
in locis tui (con)uentus in quib(us) p(o)
pli habitantes oratoriis eg(en)t indi
ge p(re)terea noua eccl(es)i(a)r(um) p(ro)uinc(ia)
sa tibi eccl(es)ia restitui uideatur
eccl(es)iis formidas erigere. f. r. ex. q.
illius occasione nec tantum nisi ante
p(re)stitutas qui p(ro)pl(ebi)s indigenti
et basilicar(um) institutione stu
deas salubriter p(ro)uide(re) ... ex syno
do tolle. ipse.
Vt in domib(us) eccl(es)iar(um) neq(ue)
nuncius neq(ue) comes uel iudex
publicas uel criminales causas p(ro) (con)sue
tudine placitum uel hospitium ne
dicent. s(ed) in publicis locis domo(s)
(con)stituant in quib(us) placitum
teneant et c. hospitent. Greg.
Agnello ep(iscop)o. tirac.
Peruenit et j. f. t. nullis p(ro) uires
pace sue n(on) aut alio in clausura
ecclesiarum uigilias metuis ualeat
ciuitatis custodia peruentum
ad uestali defensori sardin(ie).
Iudicatum e(st) et j. dict(um) e(st) nob(is) quod
eccl(es)ie uestri a curiales ei debentes
in p(ri)uatorum possessionib(us) castum
exhibeant q(uod) experientia tua si
in p(er)mutanti. Ex conc(ilio) lat(eranensi).
Non minus et j. In diuersis mundi p(ar)
tib(us) cum consules ciuitatum et rectores
necnon et alii qui potestatem h(ab)ere
uidentur tot honera frequenter

imponunt ecclesiis ut deterioris conditio-
nis factum sub eis sacerdotium videatur
quam sub pharaone fuit, qui legis
divine notitiam non habebat. Ille
quidem omnibus aliis servituti sub
actis sacerdotes et possessiones eorum in
pristina libertate dimisit et de pu-
blico eis alimoniam ministravit. Isti
vero honera sua fere universa im-
ponunt ecclesiis et tot angariis
eas affligunt ut eis quod Ieremias
deplorat competere videatur: princeps
provinciarum facta est sub tributo. Sive
quidem fossata sive expeditiones se-
u alia quaelibet sibi arbitrentur age-
nda, de bonis ecclesiarum et clericorum et
pauperum Christi usibus deputatis vo-
lunt cuncta fere compleri. Iurisdictio-
nem etiam et auctoritatem praelatorum ita evacuant
ut nichil potestatis eis in suis vide-
atur hominibus remansisse. Quo-
circa haec sub anathematis districtione
fieri de cetero talia prohibemus, nisi episcopus et
clerus tantam necessitatem vel utilita-
tem aspexerint ut absque ulla co-
actione ad relevandas communes
utilitates vel necessitates ubi laicorum
non suppetunt facultates subsi-
dia per ecclesias existiment conferenda.
Si autem consules et alii de cetero i-
sta commiserint et commoniti desi-
stere noluerint, tam ipsi quam fautores
eorum excommunicationi se noverint subiacere,
nec communioni reddantur donec satisfactio-
nem fecerint competentem. Lucius III.

Cum ecclesia dei secundum evangelicam verita-
tem domus orationis esse debeat, non
spelunca latronum aut sanguinis
forum, secularia iudicia causas vel de sanguinis
effusione et corporali pena agitari
in ecclesiis vel cimiteriis agitare
sub interminatione anathematis pro-
hibemus. Absurdum namque est et crude-
le in iudicium sanguinis exerceri
ubi est tutela refugii constituta.
Innocentius III. illustri.
Inter alia quae tuis quaestionibus praetenden-
tes iuris sacrorum statuta canonum
et traditiones legum civilium
ita duximus distinguendum quod fu-
giens ad monasterium aut liber
aut servus existit. Si liber, quantumcumque
gravia maleficia perpetraverit,
non est violenter ab ecclesia extrahendus,
nec inde damnari debet ad mortem
vel ad penam, sed rectores ecclesiarum
sibi debent optinere membra et
vitam. Super eo tamen quod inique fecit est
alias legitime puniendus. Et hoc
verum est nisi publicus latro fuerit vel
nocturnus depopulator agrorum qui dum
itinera frequentata vel publicas
stratas obsidet aggressionis insidi-
is ab ecclesia extrahi potest, impunitate
non praestita secundum canonicas sanctio-
nes. Si vero servus fuerit qui confugit
ad ecclesiam, cum de impunitate sua
dominus eius clericis iuramentum praestiterit
ad servitium domini sui redire com-
pellitur etiam invitus; alioquin a domino po-

ut occupini. Idem in generali concilio.
Adversus consules et rectores civita-
tum et alios qui ecclesias et viros eccle-
siasticos talliis seu collectis et exactio-
nibus aliis aggravare nituntur
volentes immunitatem ecclesiasticae la-
teranense concilium providens de praesumptione huius
sub anathematis districtione pro-
hibuit transgressores et fautores eorum
excommunicationi subiacere praecepit donec satis-
factionem impendant competentem.
Verum si quando forte episcopus simul cum clericis
tantam necessitatem vel utilitatem
perspexerit ut absque ulla coactio-
ne ad relevandas utilitates
vel necessitates ubi laicorum
non suppetunt facultates sub-
sidia per ecclesias ducant conferenda
praedicti laici humiliter ac devote re-
cipiant cum gratiarum actione.
Propter imprudentiam tamen quorundam Romanum pontificem
prius consulant cuius interest com-
munibus utilitatibus providere. Quo-
niam nec sic quorundam malitia contra Dei
ecclesiam conquievit adicimus ut con-
stitutiones et sententiae quae a talibus vel
de ipsorum mandato fuerint promul-
gatae inanes et irritae habeantur
nullo unquam tempore valiturae. Ceterum
quia fraus et dolus alicui patro-
cinari non debent nullus vano
decipiatur errore ut infra tempus
regiminis sustineat anathema quasi
post illud non sit ad satisfactio-
nis debitum compellendus. Nam

et ipsum qui satisfacere recusaverit
et successorem ipsius nisi satisfe-
cerit infra mensem manere decer-
nimus ecclesiastica censura conclusum donec
satisfecerit competenter cum succedat
in honere qui substituitur in ho-
nore. Idem in eodem.
Cum plerique praelati ut procuratio-
nem aut servitium
impendant legato vel alii plus
extorqueant a subditis quam solvant
et in eorum dampnis lucra sectan-
tur vel quaerant praedam potius quam sub-
sidium in subiectis id de cetero
fieri prohibemus. Quod si quis forte prae-
sumpserit et sic extorta restituat
et tantundem cogatur pauperibus e-
rogare. Superior autem cui fuerit que-
rela deposita si negligens fuerit
in huiusmodi executione statuti cano-
nicae subiaceat ultioni. Gregorius
VIIII. Astensi episcopo.
Ecclesiae in quibus divina mysteria
celebrantur licet adhuc non
extiterint consecratae nullo iure
prohibente immunitatis ad instar earum
quae obsequiis divinis dedica-
tae nullius est temeritatis ausibus pro-
phanandae. Idem Tol. et compostellano archiepiscopis.
Immunitatem ecclesiasticam [illegible]
nulli impunitatem suorum excessu-
um per defensionem ecclesiae opinione
sperantes homicidia et mutila-
tiones membrorum in ipsis ecclesiis vel
earum cimiteriis committere non verentur

quorum peccatum ad quos confugiunt credentes se defendi illorum auctoritate fulciti. Cum mecum in quo deliquit puniri quis debeat et frustra legis auxilium invocat quod committit in legem. Cum quibus publice nundinis tales non debent gaudere immunitatis privilegio facientes se indignos.

Et contra magnitudinem uesania [illegible]

Multa sunt negocia secularia de quibus pauca perstringamus ad que pertinet omnis carnalis concupiscentia quicquid plus iusto appetit homo. Turpe lucrum est nimia iniusta accipere vel et dare pro aliqua questu seculari aliquem conducere pro contentionibus vel lites vel rixas amare in secularibus placitis disputare accepta defensione orphanorum aut viduarum conductores et procuratores esse secularium turpis ubi vel tamen ecclesie locatorem vel locum secularem diligere aleas amare ornamentum inquietum inconveniens proposito suo querere in deliciis vivere velle gulam et ebrietatem sequi pondera iniusta vel mensuras habere negocium iniustum exercere nec tamen iustum negocium est contradicendum propter necessitates diversas quia legimus sanctos apostolos negotiatores fuisse et in regula beati Benedicti precipitur providi per quorum manus negocia monasterii transeant. Canes vel aves sequi ad venandum et omnibus quibus scilicet clericis superfluis intendere. Ecce talia et his similia ministris altaris christi necnon et monachis omnino contradicimus de quibus ait apostolus. Nemo militans deo implicat se negociis secularibus.

Vig. pp. lateran. epis. Sacerdotibus et clericis ... publice ne ministri laicorum fiant nec in rebus eorum procuratores existant quod si postmodum facere presumpserint et occasione ipsius administrationis propter pecuniariam causam deprehendantur in fraude dignum est eis ab ecclesia subveniri. Alexander III in concilio turonensi.

Non magno opere antiquus hostis invidia et i. inde nimium non est quam in angelum lucis se more solito transfigurans sub optentu languentium fratrum consulendi corporibus et ecclesiastica negocia fidelius pertractandi aut regulares quosdam ad legendas leges et confectiones physicales potandas de claustris suis educat. Unde ne occasione scientie hi spirituales viri mundanis rursus actionibus involvantur statuimus ut nulli omnino post religionis votum post factam in aliquo loco religionis professionem ad physicas leges ve mundanas legendas permittantur exire. Si vero exierint et ad claustrum suum infra duorum mensium spatium non redierint sicut excommunicati ab omnibus evitentur

et in tali casu si patrimonium prestare noluerint audiant. R. Cum si aut in choro, capitulo, mensa, et ceteris ultimi fratrum existant, et ne forte ex mora se apud totius speciem prioratus nis emittant. Idem in concilio lateran.

Sed nec procurationes villarum aut iurisdictiones etiam seculares sub aliquibus principibus et secularibus ut iustitiarii eorum fiat clericorum quisquam exercere presumat. Si quis autem aduersus hoc venire temptauerit, quia contra doctrinam apostoli dicentis: Nemo militans deo implicat se secularibus negotiis, seculariter agit, ab ecclesiastico fiat alienus ministerio, pro eo quod officio clericali neglecto fluctibus seculi ut potentibus placeat se immergit. Districtius autem decernimus puniendum si religiosorum quisquam aliquid predictorum ausus fuerit attemptare. Idem.

Clericis in sacris ordinibus constitutis ex concilio tol. iudicium sanguinis agitare non licet. Unde prohibemus ne aut per se truncationes membrorum faciant aut inducant in fendas. Quod si quis tale quid fecerit, honore priuetur et in loco. Prohibemus et sub interminatione anathematis ne quis sacerdos officium habeat vicecomitis aut prepositi secularis. Si quis autem contra hoc venire presumpserit vel commonitus emendare noluerit, excommunicationi subiaceat. Idem.

Secundum instituta predecessorum nostrorum sub interminatione anathematis prohibemus ne monachi vel clerici causa lucri negocientur. Vel ne monachi a clericis vel laicis suo nomine firmas habeant, nec laici ecclesias ad firmas teneant. Idem.

Relatum est quod monachi de H. seculariter viuunt et aliquos exemplo suo corrumpunt. Ideo mandamus quatinus eos ad obseruantiam regule apostolica compellas; vel si forte restiterint, auctoritate nostra eis eiectis, fratres alterius ordinis sine post prescriptum monasterium in suo ordine reformari et illud inducas, ut labores impiorum iusti edant, et illi tandem rubore confusi ad sui ordinis obseruantiam reuertantur. Innocentius III esculano episcopo.

Ut te accepimus referente et in f. t. quod quidam clerici in sacris ordinibus constituti tabellionatus officium pro brium sub exactione. ap. p. inhibeas. Idem in concilio generali.

Sententiam sanguinis nullus clericus dictet aut proferat, sed nec sanguinis vindictam exerceat, aut ubi exercetur intersit. Si quis autem huius occasione statuti ecclesiis et ecclesiasticis personis aliquod presumpserit inferre dispendium, per censuram ecclesiasticam compescatur. Nec quisquam clericus litteras dictet aut scribat pro vindicta sanguinis destinandas, unde in curiis principum hec sollicitudo non clericis sed laicis com

III

mittatur. sulbus quas elicit rupta
rius vel balistarius aut hi sanguinum
procuratur viris nec illam
cirurgie artem subdiaconus dia
conus aut sacerdos exerceat que
adustionem vel incisionem indu
cit nec quisquam purgationi aque
ferventis vel frigide seu ferri can
dentis cuilibet benedictionis ritum aut
consecrationis impendat salvis
nichilominus prohibitionibus de monomachiis
sive duellis antea promulgatis.

Innocentius iii.

Super specula xi. q. iii. Ut religiosas
personas exeuntes ad audiendas le
ges vel physicam. ca. ii. Olim
statuit in concilio turonensi ut nisi infra
duorum mensium spatium ad clau
strum redierint sicut excommunicati ab
omnibus evitentur et in causa nulla
si patrocinium prestare voluerint
audiantur. reversi autem in choro
mensa capitulo et ceteris fratrum ultimum
consistant et nisi forte ex misericordia se
dis apostolice totius spem promotionis a
mittant. verum quia nonnulli ex tali
bus per quandam opiniones diver
sas excommunicationis aliquid assueverant
sibi volentes ut de cetero ipso
facto excommunicationis sententiam incurrant
disponimus. precipimus quoque tam a dyocesanis episcopis
et capitulis ipsorum quam a ceteris episcopis
in quorum dyocesi hi studuerint tales
excommunicati et penis predictis obno
xiis publice nuntientur. Decernimus

theologie studium cupientes
ampliari ut dilatato sui ten
toriis loco funiculos suos fa
ciat longiores ut sic fides ca
tholica circumcincta inexpu
gnabili muro bellatorum quibus
resistere valeat ascendentibus
ex adverso et ad archidiaconos decanos
plebanos prepositos cantores et
alios clericos personatus habentes nec non
et presbyteros non ab hiis infra spacium
prescriptum deistimus hec exten
di volumus et apostolica preceptis firmiter ob
servari. Ex concilio turonensi

[redacted] e francia quidam
nobilem mu
lierem de sa
xonia lege
saxonum duxit
in uxorem
verum quia non hiis
utuntur legibus saxones et fran
ci causatus est quod eam non sua id est non
francorum lege desponsaverat
dimissa que illa aliam superduxit
diffinivit super hoc sancta synodus
ut ille transgressor evangelice
legis subiciatur penitentie et a secunda
coniuge separetur et ad priorem re
Pone caput
deat. Porro qui de matrimonio contra
hendo pure et sine omni condicione fi
dem dederunt commonendi sunt

7 omnib; modis inducendi pre
stitam fidem obseruent. Si aut
se ad inuicem admitte nolue
rint ne forte deteri9 inde gtin
gat ut talem s. ducat q' odio
habeat ui~ q' ad instar eo2 qui
societatem interpone fidi ghut
7 postea eand' sibi remittunt
hoc possit in patia tolari

Eugeni9 ·iii·

Iuuenis q' puellam inf' septen
nem duxit q' uix etas repug
naret ex humana tn fragili
tate forsan temptauit q' com
plere nõ potuit. Q2 g' in his
q dubia sunt q' certius exsti
mam9 tene de[redacted]
statem eccl~e q[redacted]
fuisse di~ tu p[redacted]
tonem. m. q. [redacted]
le q~m postmo[redacted]
ab eodem. I[redacted]
Ad audiam ni[redacted]
nit q' cum H. papien. ciuis
cuid' filio2 L. uellet dare uxo
rem iurauit q' si ille hr~e ea
cum aliquo inueniente nõ
poss; alti filio q' de alia uxore
genuerat eand' mrimonio copu
laret. gctis a filio priore sponsa
lib; q'dam gsanguinitate int'
eos ee. unanimit' int'positis fir
mauint. Id; p'fatus H. eand'
dare alti filio intit ut iurau
s; q'm sciptu~ e~ q' sponsam fr~is
fr~is hre nõ pot. m. q. eu~ sup
impletce pstiti nõ pmittas
s; ut p'niam agat de illicito
iuramto monitõne p~. ec. dis
gpellas. Id' panormitan. arepo

eillkauit q' p'stito iuramto per
mittit se aliq's mi'eres duci
tos 7 p'ea eis magnitud' innit
ciunt tiam se ad p'tes alias tin
sentes hoc t uolum in notes
cere q' lib'ment' nu'tib; ipis si
ne amplius in fco pcessu ad
alia se uota tnsferre accepta
tgi de p'iurio pnia si p'eas steit
quin fuit mini gsummatu.

Idem pitulian epo.

De muliere q~e mu'ta tradita uiro
7 detenta cu~ int' uiui 7 uiui
sit dissiṫa utru~ postea gsensus
intcessit nob' indicu postea exp
ssisti. indic inde t possum 2ed'

Idem cantuar. arepo.

Ex litt'is 7 ii. de hoc a' q' gsulu
isti quid debeat obseruari q'n
int' aliq's sponsalia ghunt
n intelligit alt' q' alter pmit
tit. q' inspiciend' e iudicis ut in
gctum ad id faciend' sint ydo
nei scia 7 etate quo cognito
si alt' nõ intellexit q' alt' pro
sunt ad gtinuue ubi intellige
ntiam recuritat. 7 cognatu' utq;
ubi a plata in sensu retinie q'
solent recte intelligentibus
generare. Id' wigilien epo.

[S]ponsam alterius maritè. sive nu-
bili etati proxima. nullus consangui-
neorum aliquam sibi post. in iurio co-
pulare. J. de albibus sci eadmundi et
capte. e mlitis intima | demum
tum est q. andreas iuramento promisit
q. eam ab eo tempore pro coniuge teneret
et ei sicut viro suo fidem suaret.
ipsa quoque eidem andree iuravit se
ipsum pro marito habituram et fidem ei
talis in toro proprio servaturam. quo
facto prenominatus. A. reliquit eandem
Mulier. g. nemini licet uxorem suam
nisi manifesta causa fornicationis
dimittere. et tunc eam vel regulariter
te oportet aut ipsa vivente con-
tinere. ad. q. eundem ut si inducta
dimissa ad uxorem suam rede-
at. et eam maritali affectione mo-
nes ecc. cen. cogatis. [Ex] pictaviensi episcopo
[L]itteris suavis episcopi accepimus q. cum
duo nobiles viri sui essent. vir. s. de
mois. et b. filios et filias impuberes
habentes inter se convenerunt
q. eos mutuis copularent et hoc
tam parentes quam filii sub iuramento
promisere firmos. interea quasi siquid
b. filiam alterius consentiente pa-
tre se iuravit ducere in uxorem
quo nolente ad alia vota mi-
grare eum episcopus compellere voluit
ut q. iuraverat adimpleret. ob. g.
procedo. b. periculosum est q. sunt iu-
ramenti venire. f. t. ad. q. si hoc
tibi constiterit eum moneas et sum

ad quod tenetur monitis ecc. cen. compellas
ut ipsum in rationabili causa obstiterit
in uxorem recipiat et maritali
affectione pertractet. De archiepiscopis et aliis
prelatis per angliam constitutis
[C]onme nobis sicut arbitramur inco-
gnitum quod rex anglorum pro discor-
diam que inter ipsum et filios suos ob-
orta uxores eorum detineat et
filios itaque attendentes iustum et ho-
nestum esse ut viri suas petant uxo-
res. ad. q. eundem regem ad restitu-
endas sollicite moneatis et si iuxta
commonitionem nostram filiis suis
uxores suas infra terminum non re-
stituerit extunc in quacumque provincia
uxores detinentur vel transferuntur
donec ibi fuerint nulla divina of-
ficia preter baptisma parvulorum et penitentias
morientium celebretis vel permi-
tatis aliquatenus celebrari. [I]dem
episcopo sancte agathes.
[V]erum de muliere que a viro impetitur
quod consanguinea sua est ea se deliquisse
se proponit, sed hoc prius confiteri recu-
sat propter metum et potentiam mulieris
tali. responso. ut nunc ipsum si non iura-
mentum inveneris; districte prohibe-
as ne de cetero inde contingat. De
[C]apitulatori et canonici sorali.
[G]enensis ad apostolicam sedem mariota dup-
plici insinuatione monstravit
q. quendam adolescentem adama-
vit. verum quia utique de matrimonio con-
trahendo sub certa persona et testibus

prestitit iuramentum quod parentes mu
lieris ipsius ignorantes eam inuitam
et reclamantem in uxorem alii
tradiderunt que ita exhorruit
quod se ab eo nullo modo cognosci permi
sit cumque publice fateretur quod a pri
ore uiro cognita esset atque inuita
ta est soror eius cognito quod prima
nit eos esse linea consanguinitatis
ipsos ab inuicem separauit. ceterum
cum eam ipsum retractaretur et uiro cui
tradita fuerat a parentibus consentire
nollet et ipse aliam in uxorem
traduxit et illa eandem t. nomine puerum
in conspectu ecclesie nupsit tandem
cum de illo filium genuisset pre
ipsius t. ei opposuit quod filium suum
non potuit in uirum habere eo quod ab
alio qui nec defunctus est prius
desponsata fuisset et cetera. mandamus quatenus si in
ueneritis quod predicta mulier a priori
uiro uiduo ecclesie fuit separata
et ab eodem t. sine contradictione in cons
pectu ecclesie in uxorem traducta
et ille cui a parentibus fuit copu
lata de presenti uita decessit. pre
dictum t. per mo. compellatis ut prefa
tam mariotam recipiat et stu
deat maritali affectione tracta
re alioquin eum et si inductam
a priore eius si hunc uel resistit
excommunicati subdatis. Idem
ubi locum non habet consensus ubi
metus uel coactio interuenit necesse
est ut ubi assensus cuiusque requiritur
coactionis materia repelatur. Cum
enim solo consensu contrahere. et ubi
de ipso queritur plena debet securitate
ille gaudere cuius est animus indagandus
ne per timorem dicat sibi pla
cere quod odit et sequitur exitus qui de
inuitis solet nuptiis prouenire
quo circa mandamus quatenus puellam de cuius
matrimonio quo uertitur in domo in
qua incolit eam tute oporteat facia
as honeste teneri donec predicta causa
terminata fuerit sine contradictione
cuiusque ualeat executioni mandari.
Veniens ad nos w. sua nobis relatio
ne monstrauit quod in domo sua
mulierem quandam recepit de qua
prolem habuit et ei fidem coram presbitero
prestitit quod eam duceret in uxorem
interim autem cum ex domum uicini sui
prouocauit eius filia nocte illa
secum concubuit quos patres puelle sil'
in uno lecto inuenientes ipsum eam
per uerba de presenti desponsare coe
gerunt. ideo mandamus quatenus si inueneritis quod prima
post fidem prestitam cognouerit
ipsum cum ea facias remanere
alioquin sedem in metu coactus qui
posset in uirum constantem cadere
eam desponsauit adherere faci
as ut uxori. Idem exoni. episcopo
consimilis et cetera. significauit nobis f. t.
quod quandam eandem mulieri de ghendo
matrimonio fidem dedit et se cum ea infra
biennium per uerba de presenti contra
prestito iuramento firmauit. sicut

aut prauatam lege ducta ad frugem
meliorem uite suspirat &c. Ex t. t.
Ro. tuam est ei religionem intrandi
a prius seruatam quam sibi et post ea si ele
git ad religionem migrare si
tamen post desponsationem copulam
dignoscitur interuenisse carnalis.
Lucius .iij. Capulen. episcopo
Quesiuit a nobis t. f. quam censuram ecclesiasticam
expelli debeat qui uoti iurandi reli
gione neglecta uxorem tenuit cui
se nuptiarum interposito iuramento
firmauit &c. ad quod l. r. quod cum
libera debeant esse matrimonia monenda
potius quam cogenda cum actiones
difficiles soleant exitus frequenter
habere. Urbanus .iij.
Cum apostolica &c. intelleximus quod al
mericus miles de n. et uxorem eius matrimonium
quod contraxerant ante publicationem testi
um illic remissis ad propria propria uoluntate
se et uxorem suam proposuit in causa
diuortii iudicio ecclesie prorogatam
et sic falsitate suggesta quod dominam aliam
nesciam sibi copulare presumpsit
postmodum uero sententia diuortii quone litteras
impetratis delegati iudices
sententiam diuortii protulerunt. Unde quia
miles et mulierem quam sibi induxerit
pendente lite potius uxoris sue
assensu consensisse con. t. t. r. quod impo
sita illo penitentia competenti et iusta
pro ipso tempore carnali commercio interdicto
postmodum in maritali copula po
terunt remanere. Clemens .iij. Corana
gust. episcopo

Ad presentiam nostram quesiuisti quid agendum
sit de mulieribus que uiros suos causa cap
tiuitatis uel peregrinationis absen
tes ultra septennium prestolate fue
runt si certificari possunt de ui
ta uel morte ipsorum licet sit hoc solli
citudinem adhibuerint diligentem
et pro iuuenili etate seu fragilita
te carnis nequeunt continere petentes
aliis in matrimonio copulari con. g. t. t. r.
quod quantocumque annorum numero ita rema
neant uiuentibus uiris suis non
possunt ad aliorum consortium causa con
uolare nec auctoritate ecclesie permittas
contrahere donec certum nuntium recipiant
de morte uirorum. Idem
Inter opera caritatis non minimum est
errantem ab errore sui semita
reuocare &c. statuimus ut omnibus
qui publicas mulieres de lupanari de
extraxerint et duxerint in uxores quod
agunt in remissionem proficiat pec
catorum. Idem.
Ad id quod per tuas litteras intimasti de qua
dam prochiana tua que simul cum
iret cuidam theutonico nuptialiter
copulauit &c. r. quod quamuis xi annos
habuisset ab initio inuita fuisset ei tra
dita uel renitens tamen quia postmodum
per annum et dimidium sibi cohabitans
consensisse uidetur ad ipsum est
cogenda redire nec decetero recipi
endi sunt testes si quos memora
ta mulier ad probandum quod non consenserit
inducendos nominauit producendos eam

morari tamquam quasi sub professione exclu-
dat. Ex quo igitur ut propter hoc non obmittatis
quoniam uterque compellatur ad alterum
maritali affectione tractandum, nisi for-
te vellent ad religionem pariter con-
volare, prima eis immunda, pro eo quod
ad alienos et illicitos concubitus
uterque transivit. Innocentius III. Servan-
tino episcopo.

Sicut ex litteris tuis accepimus, cum L. pa-
rochianus tuus P. mulierem secun-
dum in coniugem in manu presbyteri
eiusdem P. iurantis quod eam sibi trade-
ret in uxorem proprio iuramento fir-
mavit, nec per ipsum stetit, sed per
mulierem, postquam inter eos nuptialis
sollempnitas sit secuta. Verum post-
modum L. V. annis elapsis eidem L. e.
mulierem publica de presenti, ut ei con-
sanguinei asserunt, desponsavit,
et iam postulo r. t. Quia vero constitit
quod eidem L. P. publica de futuro est despon-
savit, publica de presenti sponsa
ei prima competenti quia prima fidem
irritam fecit. Et forsan iuramen-
to suo contra tenorem infra quem dic-
tam P. duceret in uxorem prefixit
nec per eum stetit quin ad statutum
terminum matrimonium consumavit, mandamus quatenus se-
cundo loco contractum legitimum iudices
et ad illud servandum compellas eundem.
Quod si forte publica de futuro sponsa-
lia cum utraque contraxit, iuramentum
primum sicut licite factum est, ipsum ser-
vare compellas de secunda ei penitentiam in-
iuncturus. Quod si de his non constat ad
plenum, tamdiu adhuc cognos-
cas de causa donec super his sufficienter
instruaris. Idem Laudunen. archiepisco-
po.

In ap. se. ap. et j. Saue consulu-
isti nos utrum mutus et surdus
alicui possit matrimonialiter copu-
lari. Ad quod tibi respondemus quod cum prohibitori-
um sit edictum de matrimonio contrahendo,
ut quicumque non prohibetur per con-
sequentiam admittatur, et suffi-
ciat ad matrimonium solus consensus illorum
de quorum quorumque coniunctionibus agitur,
videtur quod si talis velit contrahere
sibi non possit vel debeat denega-
ri, cum quod verbis non potest signis valeat
declarare. Idem Vercell. episcopo.

Dilectus filius F. r. proposuit quod filiam suam
eius matrimonialiter copulavit et j. cum
eadem muliere cum ipso viro qui continuo
furore laborat morari non possit
et propter alienationem furoris legitimum
non potuit intervenire consensus. Ad
quod si rem noveris ita esse predictas per-
sonas ab invicem separare. Idem
episcopo Bytterien.

Preterea. Et j. postulasti utrum ex solis verbis
et ex quibus matrimonium contrahatur. Solutio. Ad hoc
inquit r. t. Quia matrimonium in veritate
contrahitur per legitimum viri et mulieris
consensum, sed necessaria sunt quantum
ad ecclesiam verba consensum expri-
mentia de presenti. Siquidem et muti
possunt contrahere matrimonium per consensum
mutuum sine verbis et pueri ante annos

legitimos pubertas sola non convincit
cum intelligatur minime consen-
tire. Dei

Tua nos duxit. E. consulendos et j
consequenter quod cum quidam mulierem
quandam alias inducere nequivisset
ut ei consentiret carnaliter nisi des-
ponsasset eandem nulla sollempnita-
te adhibita vel alicuius persona presente
illi te Iohannes desponsat cum ipse Io-
hannes non vocaretur sed finxit se
vocari Iohannem non credens esse
coniugium eo quod ipse non vocaretur
hoc nomine nec haberet propositum
contrahendi sed copulam tantum exercen-
di carnalem inter eos postea dictum sit
matrimonium celebratum cum mulier consen-
serit in eundem et ille dissenserit
nec aliud actum egerit quam superius
est expressum nec cognoverit eandem
super quo taliter respondemus quod cum proferatur in-
pedimentum desponsavit mulierem
in propria persona et sub nomine alieno
quo tunc vocari se finxit et inter
eos sit carnalis copula subsecu-
ta videtur forte pro coniugio presumen-
dum. Verum tu nobis expresse scripsisses quod
ille nec proposuit nec consensit il-
lam ducere in uxorem quod quasi si-
t constitit non videmus sollicitant
quid iuris sit rescribentes dica-
tum quod si res ita se habuit videlicet
quod ille eam non proposuit ducere in
uxorem nec umquam consensit in pre-
dictam personam non dicitur ex illo facto

coniugium iudicari cum in eo nec substan-
tia coniugalis contractus nec forma contrahen-
di coniugium valeat inveniri
cum ex altera parte dolus solummodo
affuit et defuit omnino consensus sine quo
cetera nequeunt foedus perficere coniuga-
le. Idem Belvacensi episcopo
Veniens in tua diocesi et j. Sane quod con-
tingit interdum quod aliquibus volen-
tibus matrimonium contrahere bannis ut tunc
ubi ... in ecclesiis editis a nullo
contradictore publice comparente licet
fama privatim impedimentum de futuro
penitus tum ex parte contrahentium
iuramenta maiorum de sua propinqui-
tate ut suspicionis tollatur mate-
ria offerunt quid tunc sit faciendum
in talibus hic consulisti ad quod taliter
quod si persona gravis seu fidelis sit adhibe-
da tibi denuntiet quod hii qui sunt
matrimonio copulandi se propinquitate
contingant et de fama vel scanda-
lo doceant aut tu per te ipsum possis
certificari de plano non solum debes
iuramenta parentum sponte obla-
ta nec recipere. Verum et eos qui sic
contrahere intendunt si moniti et indu-
cti nequiverint compelli ut a talibus contractu
desistant vel contra famam huiusmodi secundum
tue discretionis arbitrium iuramen-
ta exhibeant propinquorum alioquin
si persona denuntians non extiterit
talis ut diximus vel de fama aut
scandalo non potes edoceri ad de-
sistendum monere potius non co-

Expelle ꝯ hemtes. Honorius. iij. epo b
onsult. t. bi. xxx. q. | Guenit
mlires q uenint ad ualuas ec
clie b̄n dicende cū sponsis z ibi
reclamantes affirmauit se n̄
ꝗ in eorū m̄m̄ ꝯsensisse audi
ri sponsis legitime plantibus
ꝗrū nō oport eum legitimis ex
y coneis testibꝫ n̄ debeat illorū
simplr assertō puelle sane illis
q bn̄dcōne recepta mox a spōsis
affligunt. an ꝯtus copłam sb
secutam assentes se nūꝗ illos
v̄am consensisse. Ꝫ metu illa
to ꝯpulsas ūba ptulisse ꝯsens
licet nō dissentiuent n̄ statim
ē audiā deneganda. Ꝫ de illato
metu ē cum diligentia iq̄rēd
z si tal' mee īueniat̄ illatus
qui cadē potuit in ꝯstantem
erunt n̄ inuito audiende. Gre
emina mli. nob expo | g. iv.
sunt q. cum c. filia eī cū. c. ꝯt
xerit. m̄m̄. b. de alfio ea occōe
ꝗ m. p. filium suū z p̄dcām
puellam infra septennū cō
stituto s sponsalia ꝯtā sunt
pen̄a soluendam a pte q ꝯ ue
niret in stiplone apposītam ab
ipā nunt extorqre cū itaq; lita
m̄m̄ā eē debeant z iō tal' sti
plo p pene iposīonem sit inuito
ꝯplanda. aꝗ. q̄. lie. ita eund' b.
int ab extorsione p̄dcē pene de
sistat. ec. ceu. ꝯpllas. Idem de epo ce
Enom

Si quis fidem dedit. cū. mulieri
sr̄. m̄m̄o ꝯhendo carnali co
pla sub secuta z si in facie ec
clie ducat aliam z cognoscat
ad p̄mam redire tenet̄ q' lꝫ
p̄ sumptū primū m̄m̄. uideatur
ꝯ p̄sumptōne cū hi nō ē pbo
admittenda ex quo sequitur
q nec v̄m nec aliq censetur
m̄m̄ q de fcō ē. postmod' sub
secutum. Idem.
I nt̄ uirū z mulierem legitimꝰ
ꝯsensus interuenerat de p̄senti
ita q unus altm inutuo ꝯsē
sensu ūbis consuetis expsso re
cipiat utroq; dicente ego ac
cipio te in meam z ego acci
pio te in meum ul' alia ūba
ꝯsensum exprimētia de p̄senti
sū sit iuramentū interpositum
siue n̄. n̄ licꝫ alti ad alia uota
trāsire q si fecit. scdm m̄m̄. de
fcō ꝯctum z si sit carnalis copla
sub secuta separidꝫ z p̄mū in
sua firmitate maneat. Vm
si int' ipos accessit tm̄ modo
pmisso de futō utroq; dicente
accipiam te in meā z ego
te in meum siue ūba similia
lꝫ alius mulierem illam p ūba
de p̄senti desponsauit z si int'
ipsam z pmū iuramentū interue
nerit sicut dixim̄ de futō lꝫ
desponsatōnis intuitu scdm
m̄m̄ nō potit separari lꝫ eis ē

de violatione fidei pena iniungenda. A-
dolescens que desponsata fuerat. Ad
sibi puberi defuncto licet sepe iuxta se
fuerit carnaliter non cognoscens cum
alia postmodum puberi de presenti con-
traxit non priorem cum qua nec fuit
vinculum ex forma contractus nec pre-
sumptum cum conatus non habuisset
effectum sed secundam debet habere uxorem.
Idem Eusebio episcopo.
Tua fraternitas requisivit
de filio adulto quem pater infra
vult contrahere filio non adulti si
hoc facere non potest quia dummodo aliquo-
rum non consentit filius fieri non posse.
Preterea filium nisi adultum volun-
tas eius discerni non potest preter ante ul-
timum fieri debere et postquam filius per-
venerit ad perfectam etatem omnino debet
hoc adimplere. Nicholaus papa.
Non est consensus et districtius inhi-
bemus ne aliqui quorum utrique
vel alter ad etatem legibus vel ca-
nonibus determinatam non pervenerit
coniungantur nisi forte aliqua ur-
gentissima necessitate interveni-
ente ut pro bono pacis talis
coniunctio toleretur. Isidorus Ethimologiarum.
Puberes a pube sunt vocati id est a
pudencia corporis nuncupati quia hec
loca primo lanuginem ducunt.
Quidam autem ex annis pubertatem
existimant id est eum esse puberem
qui xiiii annos implevit quamvis
tardissime pubescat. Cer-
tum autem eum puberem esse qui ex habitu cor-
poris pubertatem ostendit et generare
iam potest et puerpere sunt que in annis
puerilibus pariunt. Alexander iii. Herefordensi episcopo.
Litteras tue fraternitatis accepimus ex quarum teno-
re perpendimus quod cum quidam cum esset per-
fecte etatis quandam puellam infra annos nu-
biles desponsavit precedente vo-
luntate infra tempus puelle cognovit et eam
in uxorem accepit. Et infra: Et tamen
quia si prefatus vir infra tempus puelle ante
quam septimum annum complesset in uxo-
rem accepit matrimonium non dissolvatur
cum desponsationes hiis ille sint que
annabilis fuit vir. Sed si postquam puel-
la septimum annum complevit pre-
dictus vir infra tempus eam accepit uxorem
cum sponsalia extunc placere consue-
verint inter eos sententiam divorcii
non debetis promulgare. Ipsam filiam
seu infra tempus habere permittatis. Idem
Eboracensi archiepiscopo.
Accessit ad presentiam nostram et infra: Et cum
nobis constiterit quod puella non
esset septennis quando viro desponsata
fuit et postea in eum non consensit
et quidem vir ab huiusmodi desponsatione
parte fuit absolutus matrimonium inter
eundem virum et mulierem puelle cele-
bratum pro papias inviolabiliter
observari et eorum plenam de nulla
esse legitimam quia desponsa-
tiones et matrimonia ante septem annos
fieri non possunt si consensus pro ea
non accedit. Sane si prefata pu-

ella an̄ desponsatōnē. vij. annū
cpleu͂at. licet p̄dc̄s uir a despon
satōne ip̄ius puelle ip̄o iure fuīt
absolutus tamen ea metu cōsenti
re noluīt. inhonestū tn̄ uidetur
ut uxorem h̄eat. cui fuīt s̄ despon
sata. [I]dem norwicen̄ ep̄o.
Continebat in litt̄is tuis q̄d c̄ qdam
puella infra nubiles annos cuid̄
in uxorē tradita fuīt. et ab ip̄o tradu
cta. h̄ ad nubiles annos p̄ueniens
ab̄ licentiam nubendi postula
uit. asserens se nec eund̄ ullatenus
consensisse. et j. q. t. c. Re. q. cū in
decretis h̄eatur exp̄ssim q̄d si uir
dixerit q̄d uxorem suam cognouit
t̄ mul. negauerit. uiri standū ē. ui
pati p̄ facto uō qui dicit se mulierē
cognouisse fides ē adhibenda si
id firmauit iuramento. Si aūt fuīt
etati p̄xima ut in. xi. uel certa. xij.
annū et cū suo assensu desp̄o sa
ta et cognita ab eod̄ uiro separari
n̄ d3. p̄sertim cū parentes eius ipsam
fuisse etatis legitime fatentur.
Si uō puella infra nubiles
annos alicui desponsata fuīt.
nō d3 alicui de cōsanguinitate illi
us cui desponsata fuit eam ducē i
uxorem nec fas ē ei sponso de
cōsanguinitate sponse sibi aliquā
copulare. [I]dem barchon̄ ep̄o.
[D]e illis q̄ infra annos aptos matrio
niis sponsalia c̄hunt. sic̄ utq;
siue alt̄ reclamet anq̄ ad an
nos matrionij aptos p̄uenīat
et postulent separari nō sit ulla
ratio audiendi. si uō alter
istor ad annos pub̄tatis p̄ue
niat infra eosdem annos altō
existente cū sponsalia c̄hunt
Si us q̄ minoris etatis ē c̄ ad an
nos illos p̄ueniat reclamauit
nec in alt̄m uoluit cōsentire
iudicio ecc̄e poterunt ab inuicem
separari. Mulier aūt q̄ postq̄ nu
biles annos attingit ei cui nd̄
ad annos aptos matrimonij ue
niat nupsit cū eum semel con
sensit amplius nō potit disse
tire nisi ipse cui nupsit p̄q̄ ad
legitimam etatem p̄uenerit
in eam sibi negauit p̄stare cō
sensum. [I]dem.
[D]e nob̄ tua discretō req̄siuit utr̄
illis qui infra annos nubiles
matrimonij noīe cōiungūtur. uel eorū
alteri anq̄ ad annos aptos ma
trimonio p̄uenerint liceat a
matrimonio tali discede. ad q̄d. R̄. q̄
p̄ eo q̄d an̄ nubiles annos cōiu
galem consensū n̄ h̄nt. usq;
ad legitimam etatē expecta
re tenent. et tunc aūt cōfirme
matrim. aut si simul eē noluerint
separentur n̄ carnis cōmixtio an
p̄uenerit. cum medū illa tpc an
ticipare soleat pub̄tatis. [I]dē
[I]annen̄ archiep̄o.
[D]e illis q̄ in minori etate desp̄osat̄

ri. Re. q. ita sunt etati proxi
q. potuit copula carnali coniun
gi in minori etate constituti separa
ri non debent. similiter aliud in suis fu
erit consensisse cum in eis etatem
suppleuisse malitia uideatur. s;
cum sicut sunt etatis se possint
per illatam uiolentiam excusa
re. si post uiolentiam consensus
accedat. Urbanus iii. cenoman. epo.
Testationes sce. ca. nimium q. inter
h. iuuenem et b. mulierem uertitur
accepimus et ipsis inspectis nobis inno
tuit q. predictus iuuenis nondum xij. an
num attingat. cum prefatam b. acce
pit uxorem et licet in suis fuisset
sic utique confessus ipsam cognou
isse. nisi tamen credit se uirginem eua
sisse. Uerum ipse antequam ad annum
xiiij. peruenisset a memorata mu
liere recessit. que cum xvij. annos
haberet eadem per uirum sibi uendicare
contendit. et j. c. t. t. Ro. quod si
mulier per ydoneos testes probare
nequiuerit quod post xiiij. annum
etatis sue uel circa finem xiiij.
anni predictus iuuenis consensisset
in eam ab ipso in matrimonio recep
to quod postquam ad legitimam etatem per
uenit ipsam habere non consensit u
xorem ab impetitione mulieris
eum potes et debes absoluere et
ad alia uota utique dare licen
tiam transeundi. Idem pisan. archiepo.
Ex litteris tue f. accepimus quod puella

quedam annorum xij. iurata fuit
et desponsata cuidam puero ix. uel x.
annorum et tempore procedente de uolu
per parentum potius quam de sua fuit
assensu ad domum patris pueri ducta
uolens et multa minis parentum
impulsa moram fecit per annum
et amplius et tandem inde recedens
ad domum paterne regressa est. j. cum
autem dictus puer nondum ad xiiij. annum
peruenit nec ad eandem carnaliter
accessum habuit. dis. t. t. Ro. quod
si puella commonita ut donec com
pleat idem puer xiiij. annum
expectet non dixerit expectandum
ei secundum ea que proposita sunt accipi
endi alium uirum liberam tribuas
facultatem. Clemens iij.
Nouarien. epo. W. et willma mulier
sunt coniuncti. prio. vii. puella
xv. vij. annum agente cum quo fuit
per tres annos et mansit. tunc pater
puelle subtrahens eam sponso ip
sam alteri m. nomine copulauit
cum quo per vij. annos quiete per
mansit. ipse uero tunc relinquit
eandem quia credebat eam alium uirum
habere. s. cum fuerit desponsata. prior
eius sponsus ad annos discretio
nis perueniens a predecessore tuo
contrahendi cum alia licentiam im
petrauit. que quedam nomine s. conso
brinam prioris in uxorem acce
pit et cum ea per aliquod tempus existens
eam ut ipse fatetur carnaliter

non cognovit licet illa se ab il-
lo cognitam asserat. cum autem pre-
memoratus Willelmus eam viduisset
a secundo viro relictam prenominatum
W. cum prius eam desponsaverat
compulit. ut B. neptem suam omnino
dimitteret et ad W. suam despon-
satam rediret. qui postmodum
per biennium cohabitavit eidem.
Ceterum quid inde faciendum sit postula-
tis edoceri. Nos autem quia impediente pu-
erili etate inter eos s. W. et
Willelmam non fuit et licet id postquam
illa nupsit alii potuit adhuc
ducere in uxorem tamen quia dictam B.
duxit consobrinam mulieris eiusdem
sive eam cognoverit sive non tamen de-
tinere eandem B. propter publice ho-
nestatis iusticiam remaneret
non ad primam habere regressum quia alteri
fuit legitime copulata et ideo cum
vir uir caput sit mulieris et W. illis
dicat se non cognovisse prius B.
supradictam aliam si voluit potuit
ducere in uxorem et B. viro legiti-
mo copulari post separationem. vo-
piritando propter scandalo utrique
ad tempus est penitentia iniungenda. Si
vero legitime constiterit prefatam B.
ab eo sive post sive antea cog-
nitam extitisse necnon invicem
alteri dabitur licentia contrahendi
remanebit quoque Willelma cum in-
iposita tempore congruo. ad tempus penitentia com-
petenti qui pro sua opinione so-

la Willelmam inditos esse in regsito
dimisit. Innocentius iii. capitulo. Quidam
filius Malebranche
Ad dissolvendum quod factum fuerat inter
B. et B. et I. accusatione pro puella
et B. filii consanguinitate proposita. pro
fatus I. nuptias exceptiones pro-
posuit per quas tunc habatur vos
ab accusatione in lapsi remo-
vere et I. interloquendo pronunciav-
imus inter invenem et puellam
non nunc sed sponsalia fuisse contracta
cum constet puellam nundum
ad septennium pervenisse quod circa
nec accusationi locum habebat cum
non esset quod posset legitime accu-
sari. denunciari tamen poterat consan-
guinitas ut inter dicterentur matrimonium
contrahendum ad denunciationem quoque le-
gitime probandam terminum assigna-
vi salvis exceptionibus tamen solum
propositis. scilicet et proponendis ne vero quisquam
in puellam interim attemptare
auderet ap. interdictum ne in negotio
de novo procedatur ulterius donec
vel a denunciatione cesset vel ea pro-
bata ordine iudiciario procedatur
quod si quisquam interdictum nostrum in preiudicium
ipsius aliquid fuit attemptatum
id irritum esse decrevimus et iurii-
bus omnino carere. Ad episcopo albatensi
venobis exhibite littere continebant
quod quidam filiam suam circiter xii
annos habentem cuidam nobili
desponsavit qui subarravit eandem

consensu mutuo accedente etc.
Ex quo nobis constare non potuit, cum etiam
esset puella cum eidem viro erat
desponsata, cum dicatur quod circiter
xii annos habebat, utrum ante predictum
tunc in illa suppleret etatem,
quia si puella nubilis non erat eta-
tis cum separata viro desponsante
eandem etatem in ea prudencia
non supplebat, procul dubio inter eos
non coniugium sed sponsalia contracta fue-
runt, quamvis ab ipso viro eadem fuit
subarrata. Ex x. 9. atrelaten.
Qui clam desponsa-
vit aliquam et nullo vel uno
negat, huic desponsationem
viro incumbit probatio. Alex. iii.
Beluacen. episcopo.
Quod nobis etc. Si matrimonia occulte
contrahuntur, quamvis eadem legitima probatio
non appareat, hii qui ea contraxerunt
non sunt aliquatenus compellendi, verum
si postquam contraxerunt ea voluerint pu-
blicitate, nisi rationabilis causa impediat,
ab ecclesia recipienda sunt et conser-
vanda tanquam a principio in ecclesie
conspectu contracta. Innocentius iii. in c. ge.
Cum inhibitio copule coniugalis sit
in ultimis tribus gradibus revoca-
ta, eam in aliis volumus districte
servari. Unde predecessorum nostrorum ve-
stigiis inherendo clandestina con-
iugia penitus inhibemus, prohiben-
tes etiam ne quis sacerdos talibus
interesse presumat. Quare specialem quorundam
locorum consuetudinem ad alia ge-
neraliter prorogando statuimus, ut cum
matrimonia fuerint contrahenda, in ecclesiis per
presbyteros publice proponantur, competenti termi-
no prefinito, ut infra illum qui voluerit et
valuerit legitimum impedimentum
opponat, et ipsi presbyteri nichilominus investigent
utrum aliquod impedimentum obsistat. Cum
autem apparuerit probabilis coniectura
contra copulam contrahendam, contractus interdi-
catur expresse, donec quid fieri debeat
super eo manifestis constiterit documentis.
Si quis vero huiusmodi clandestina vel inter-
dicta coniugia inire presumpserit in gradu
prohibito, etiam ignoranter, soboles de
tali coniunctione suscepta prorsus
illegitima censeatur, de parentum
ignorancia nullum habitura subsi-
dium, cum illi taliter contrahendo non exper-
tes scientie vel saltem affectatores igno-
rantie videantur. Pari modo proles ille-
gitima censeatur, si ambo paren-
tes impedimentum scientes legitimum
preter omne interdictum in conspectu ecclesie
contrahere presumpserint. Sane si paro-
chialis sacerdos tales coniunctiones
prohibere contempserit, aut quilibet
etiam regularis eis presumpserit interesse, per
triennium ab officio suspendatur, gravius
puniendus si culpe qualitas po-
stulaverit. Sed et his qui taliter presump-
serint etiam in gradu concesso copula-
ri condigna penitentia iniungatur. Si quis
autem ad impediendam legitimam
copulam malicioso impedimentum

obiectu canonicam non effugiet
ultionem [illegible]
Augustinus de fide pactionis et consensus
Duobus modis dicitur fides pactionis et
consensus si aliquis alicui mulieri
fidem fecit pactionis non debet aliam
ducere. Si aliam duxerit priorem
debet agere de fide mentita maneat tamen
cum illa quam duxit non enim rescindi
debet tum sacramentum. si autem fecit
fidem consensus non licet ei aliam ducere
si autem duxerit dimittet ipsam et
adherebit priori. est autem fides pactionis
quam aliquis promittit alicui fidem
quod eam ducet si promisit eum rem secum
habere vel et per consensum. fides autem consensus
est quam et si non stringit manum non
corde tamen et ore consentit ducere et mu
tuo se concedunt vir alii et mu
tuo sese susceperunt. Ex bocardo li
cepisti illam in uxorem | bro. xx.
rem t. quam alter sibi habuerat des
ponsatam dimitte illam quam nunquam
post si legitima et xl. dies in pa
ne et aqua quod carentena vocatur
cum vii. sequentibus annis peniteas
Alexander iii. salamantino episcopo
Licet preter solitum et j. consul. t.t. 8.2 q.
si inter virum et uxorem legitimus
consensus interveniat de presenti
ita quidem quod unus alterum in suo
consensu mutuo verbis consuetis ex
presse recipiat utroque dicente
ego accipio te in meam et ego
accipio te in meum sive sit iura

mentum interpositum sive non non licet
mulieri alii nubere et si nupserit
etiam si carnalis copula sit secuta
ab eo separari debet et ut ad primum
redeat ecclesiastica districtione com
pelli quamvis aliud a predecessoribus nostris
sit aliquando iudicatum. Idem ianuen
[illegible] nitas vos co | episcopo
fulvit et j. de hiis vero qui coram
te sr desponsatione facta per consensum
mutuum de presenti contrahere
noverit et appellatione pendente ad
sententiam vel cognitionem cause ad
se ap interposuit acceperunt alias
in uxores hoc arbitramur agendum
ut si autem in tali casu duxerint
appellandum eis ne ecclesia publice in
terdicas ne ante decisionem. Aliud
contrahere [illegible] et si contra interdictum ecclesie
contra presumpserint venire per superseri
tum tam per sumptuose contractum
poteris irritare | Urbano iii. episcopo
mutinen.
Qualiter et j. de consuetudine
diu in mutuum optinuit civitate
ut si quis iuraret aliquam et extra
carnalem copulam desponsasset
si consequenter desponsasset aliam
et eam cognovisset; primo cognita
adiudicaretur viro non que prius
extitit desponsata et j. Sleuero
turpis sit pars que suo non congruit
universo et ecclesiam mutuum tenere
debeat homini et servare quod beati
petri sedem et suam metropolim

sequi uidit et doce̅ i̅ initiis decret̅o
̅ghendis illud te nolum̅ ob siua
re ut q̅ postq̅ int̅ legitimas p̅s
ɔsensus legitim̅ interuenit de pre
senti qui sufficit̅ in talib; uix̅ ca
nonicas sc̅ones et si solus defuit̅
certa et carnis copula celebrata
fuisset̅ si p̅ uincule legittime c̅
alius s̅ea de fcō ɔhant quod pauls
de iure fem̅ fuiat nō potit uiti
tare. Ex ɔcil' affrican̅
initiq; sub ɔditōnis
nomine aliq̅' des
ponsauit et eam reli
q̅re noluit diciu̅ q̅ frā
gatur ɔdito et desponsatio
irrefragabili teneatur.

Greg. ep̅o spoletano
Veniens ad p̅n̅tiam n̅r̅a̅m .l. p̅sb̅r ɔq̅st̅
e diaconem q̅ndam manumi
sisse duo mancipia sub hac cō
ditōne ut monachi fierent et
in ip̅o monastio sup̅e tiiat p̅
manent ad iaceus ut si q̅s ɔt̅
faceret seruituti itim subderet̅
atq; inti ex his hac ɔdōne des
pecta monastiu deseruisse et
se int̅ clicos sociasse tu g̅ sinta
ee repens sicte gribe ut nec
illi monastium defendi sit fa
cultas et manumittentis uo
luntas n̅ ualeat p̅tiri. Alex.
iij. panormit̅ archiep̅o
Cumsic a. xj. Si u alicq̅s hui u̅b
iuramentu̅ aliqui mulieri p̅stitit

ego te accipiam in uxorem
si tm̅ m̅ donauis ceut s̅ p̅iuri n̅
hebitur si eam nolentē sibi sol
ue q̅ sibi dari pecuit n̅ accepit
in uxorem nisi ɔsensus de pre
senti aut carnal' sit int̅ eos ɔ
mixtio subsecuta. Idem.
Verum cu̅ aliam ecce posso ɔsib;
int̅posita ɔditōne donat ado
natore domu̅ postea reuocari
n̅ pot̅ nisi forte talis sit ɔdōne
collatu̅ q̅ ea cessante debeat re
uocari. Urban. iij.
Sup eo u̅ q̅ postulasti utrum ille qui
in q̅ndam mulierem ɔsensit si p̅e̅
ceus suu̅ p̅staret assensu̅ sit ad
ɔfirmand' m̅ri ɔpellend'. R̅. q̅
cu̅ ɔsensus sub dici n̅ possit q̅ in
alieno arbitrio reseruatur ac
ɔditōnem ip̅am canonicam n̅
sp̅bent instituta nisi uoluntas
p̅us postmod' intcedat neq̅q̅
cogend' est ad m̅rim ɔhendum
nam lic; alex. pp̅. r̅ndit q̅ sp̅o
salia int̅posita ɔditōne ɔcta
ip̅a nō impleta si ɔsensus de p̅
senti intcedat ul' carnal' copla
sub secq̅' dissolui nō debent s;
firmit̅ obseruari neq̅q̅ ē iure
diffinitōi adu̅su̅ c̅ ul' ɔsensus
nō sit de p̅senti habend' licet
p u̅ba de p̅senti euidenc exp̅
matur qui in alieno arbitrio
nō hito s; hndo ɔsistit. Innoc.
iij. mastican̅ ep̅o.

Per tuas nobis litteras intimasti quod
quidam miles .P. nomine .N. postu-
laret in virum asserens inter se et
ipsum de presenti consensu et carna-
lem copulam accessisse ipse quod vir contra
contracta sponsalia et carnis copulam
si negaret asserebat se tamen illam
in uxorem ducere non teneri quia spon-
salia inter ipsos sub hac conditione
fuerunt contracta si pater eius et patruus
sponsalibus consentirent sed ipsi con-
tra moverunt et sponso contradixerunt
et sponse vero miles replicabat quod
licet fides prestita fuerit ab utroque
sub conditione prescripta non tamen sic fuerat
a patre viri vel patrono aliquando contradi-
ctum et ante tempus conditionis expressum
a testibus et prius dicebat inter se
carnalem copulam accessisse et [illegible]
[illegible] quia tamen liquido constet quod
cum post contracta sponsalia carnalis est
inter eos copula subsecuta pro
nimio est presumendum quod videntur a con-
ditione apposita recessisse si etiam
et si probatum sit quod postquam pater
et patruus viri contradixere sponsa-
libus idem vir mulierem illam car-
nali commixtione cognovit non est
aliquid probatum quod antequam ipse co-
gnovisset tamen eandem pater eius et pa-
truus contradicere curavissent. Reg(ula)
in conditionibus que sub [illegible]
[illegible] infamant puta si alter dicat al-
teri contraho tecum si generationem prolis
evites vel donec inveniam aliam
honore vel facultatibus dignio-
rem aut si pro questu adulterandam
te tradas matrimonialis contractus quantumcumque
sit favorabilis caret effectu licet
alie conditiones apposite in matrimonio
si turpes aut impossibiles fuerint
debeant propter eius favorem pro non adiectis
haberi. Alexander iii. Remensi archiepiscopo.

De diacono qui [illegible]
in sacello [illegible] alium [illegible]
diaconem [illegible]
[illegible] et uxorem accepit [illegible]
hoc .c. [illegible] quod si contrito et
humiliato corde ad ecclesiam re-
dire voluerit dimissa illa quam ac-
ceperat in uxorem et absolutione
obtenta iniuncta quoque sibi penitentia
de utroque excessu post eam per-
actam dispensative potes ei
diaconatus officium reddere et si per-
fecte vite et conversationis fuerit eum
in presbiterum ordinare. Subdiaconum
autem sive honore [illegible] sive non
[illegible] non posse contrahere sacrorum ca-
nonum censura demonstrat.

Idem Cenomanensi episcopo.

Ex litterarum tuarum tenore accepimus
quod lator presentium in subdiaco-
natus officio constitutus quandam
in coniugium copulavit quam eidem
abiurare fecisti sub quo pretextu [illegible]
[illegible] mandantes quatenus si
ad ordinem [illegible] redire voluerit et
propter laudabilem conversationem
amplius visum fuerit eum ad maio-

et etiam ut pro uni

rel ordines prioru(m) (con)cedas q(uo)d
si ad religionem se (con)ferre uo
luit eum neq(ue) in subdiacona
tu ministrare n(ec) ad ulteriores
p(ro)mittas ordines p(ro)moueri i(n) mi
noribus tamen ordinibus poterit mini
strare. Id(em) wigorn(ensi) ep(iscop)o.
Eminimini et infra. Rx. q(uod) si quisq(ue) qui
se religioni deuouit et habitu su
scepto p(ro)fessionem fecit p(ost)mo
d(um) sibi aliq(ua)m copulauit cogend(us)
e(st) ab ea recedere et ad ecc(lesi)am un
de exiuit sine (contra)dictione transire.
Ve(rum) si nec habitum suscepit n(ec)
p(ro)fessionem s(ed) uotum solu(m) m(odo)
fecit et se ad religionem transitu
rum p(ro)misit licet postea ma
trimoniu(m) (contra)xerit no(n) e(st) cogendus
ad religionem transire et matrimo
nii uotum rescindere. Id(em) luc(ano) ep(iscop)o.
Consuluit nos t(ua) f(raternitas) q(ui)d faciend(um)
sit de nobili muliere que uestibus
p(re)tiosis abiectis mutauit habitu(m)
et de manu p(res)b(ite)ri uelamen assu
mpsit s(ed) no(n) renu(n)ciauit p(ro)priis
nec intrauit claustrum nec i(n)
manu alicuius ep(iscop)i albis uel
albisse aut sup(er) altare p(ro)fessa
est u(e)l obedientiam p(ro)misit post
mod(um) uo(luntate) anno elapso abiecto
religionis habitu cuid(am) p(ro) nobi
li nupsit. (Con)t(ra) t(uam) Rx. q(uod) sicut
simplex uotum matrimoniu(m) impedit
(con)trahend(um) et no(n) dirimit (con)tractu(m)
ita habitus sine p(ro)fessione suscep
tus ne (con)trahat(ur) impedit s(ed) (con)tractu(m)
nequaq(uam) dissoluit. Idem
Clemens ad p(e)n(itent)iam n. c(on)stituimus. Here
mitta p(ro)posuit q(uod) I. mul(ier) cuid(am)
u(i)ro absenti fide data se nup
tam p(ro)misit s(ed) postmod(um) pla
de seueritate ipsius noluit co
pulari. cu(m) itaq(ue) timeret ne illi nu
be(re) cogeret(ur) in manibus (con)t(ra) suis uo
tum continentie p(ro)misit et uel
lorum aut uestem mutauit.
quo audito uir sibi aliam co
pulauit. Nos itaq(ue) attendentes
tutius esse ut p(re)fata mul(ier) p(ro)p(ter) fidem
et uotum simpl(ex) oblatum uiru(m)
(con)trahat q(uam) in fornicatione sic erat
q(uo)d si plus no(n) p(ro)cessit s(ed) de fide
mitta et uoto uiolato (con)gruam
satisfactionem indicas et ei cau
tum in d(omi)no nubendi licen
tiam tribuere n(on) postponas.
Celestinus iii.
Rursus quidam uotum castitatis e
mittens uirum se(?) ex p(ro)pria duc(tu)m
postea in uxorem u(sic) a f(rater)nita
te tua requisisti arbitrium q(uod) si
plex uotum ap(u)d d(omi)n(u)m n(on) minus
obliget q(ua)m sollempne p(ro) eo q(uod)
uirauit ***e p(e)n(itent)iam agat et
uotum q(uod) d(e)o fecit studeat obser
uare q(uod) si p(ost)q(ua)m hi p(re)fatum ma
trimoniu(m) ad nuptias motu p(ro)prio
(con)uolasse eum simplex uotum
matrimonium impediat (con)trahend(um) no(n) tam(en)
dirimat iam (con)tractum michi am

biguitatis q̄ magis ī ē uidetur
Jnnō . uē . uillis coū . ⁊ lumbricē̄ epī .
insinuante . J . nobilis mlīere nrō
ē ap̄l'atu reseratū q̄ a quib; d̄
curialib; sint regis legionen̄ . p
ipius copla supplicatū q̄d cū ad
sanguineorē eius noticiam puēis
set ut maritū recipet ei sub ob
testatōne regia suggesserunt
ip̄a uō q̄ cū nollet nube p̄testās
consilium accepit ab eis q̄ uo
tum p̄mittēt castitatis q̄ i ma
nib; cuidam de frib; scī aug̃ . eo
fecit adiecto tenore ut in domo
p̄p̄a cum oī sua sub'a remanēt
sanē meld' ordinis hitu bienio
p̄ p̄manslit lic; se id muitā fe
cisse asserat ⁊ coactam tā me
tu regio q̄m pentum ⁊ . J . tand'
attendentes q̄ iuita uot̄ emisit
eo dimisso de pentū gsiho . p . mi
chael' pu . sunt . nimuali copu
lata de quo . uū . sustulit filios
tp̄e p̄cedente ⁊ . J . slos g̃ atteden
tes q̄ in emissione uoti q̄ p̄re
cessit . ulla ul' modica coactio
affuit ; q̄ pauē ⁊ pseuāncia se
quētis tp̄is pentuū effugauit
⁊ q̄ subsequs gmctō poci mi
q̄ fuit ⁊ uolent̄ extorta . aq̄ . q̄
si p̄missis iutas suffragāt̄ p̄re
fatam mliere ad unāle dimis
sum hītum religionis resumēd'
⁊ seruand' q̄d uouit mone ⁊ in
ducere p̄curetis ⁊ si opꝫ fuit per

cen . ec . potius cohēē . ... lex . iij . ab
bati sci allani ...
roposītū ē . nob' q̄d ...
uir q̄dam uxorem pollut ...
hn̄s sibi aliam uiciam ...
teri copsauit s; p̄ma mo ...
tua iuīt̄ discede a sedē ⁊ . J . ...
licet aūt a canonib; hēatur
ut null's copl'et mīmo q̄ p̄us
polluerat adultio ⁊ illam ma
xime cui fidem dedāt uxore su
a uiuente ul' q̄ machinata ē
in mortem uxoris q̄ tū p̄fata
mli'er erat in sca q̄ ille aliam
hēet uxorem uiuentē nec dig
num ē ut p̄ dēs uir . qui sciēt
q̄ canones ueniat . lucru de do
lo suo reportet . gsul . t . t . ad q̄
uis mlr' diuorcū petat ad pe
titōnem uiri n̄ sunt aliq̄ten
sepandi . D' albi de fontib;
signi ficauit nob' . o . andegau
⁊ . J . aq̄ . q̄ . si gstitit q̄ eid' . o . tā
ta uis illata fuit q̄ n̄ sponte
i p̄ruiam gsenserit n̄ post
p̄stitum iuramētū ip̄am car
nalit̄ cognouit pp̄ hoc cū di
uersitas quin ad aliam q̄ p̄ea
in uxorem accepit reuertendi
illa iurtribuas facultatem
alioqn sibi nec ad sedam re
ūtatur sub intimuatōne a
nathatis inhibens de sel licē
tiam ducendi aliam uxore
Jdem lamanen̄ epō .

Super hoc vero quod quaesisti an liceat alicui
mulierem contrahere, viventem quam uxore sua
vivente sibi de facto in matrimonio copu
lavit, taliter respondemus, quod si adultera est in mortem
uxoris aliquid machinata sive fi
dem dedit, quod ea defuncta hanc acciperet
ducturus, secundum canones ab eius
consortio prohibetur, et hic prohibitio per
petuo est servanda. Clemens III.
Ex litterarum tuarum insinuatione acce
pimus, quod quidam uxorem suam in adul
terio deprehensam de tuo et antecesso
ris assensu abiecit, quae postmodum ac
cepit habitum monachalem. Sed desuper
et ancilla decedente aliam superin
duxit et plures suscepit filios ex e
a. Ad quod taliter respondemus, quod illos debes ab
invicem separare. Idem vero vir in
quam ei de adulterio prius aliam du
xerat petiit in uxorem. Idem. A. nomine
vir habens uxorem legitimam
latorem praesentium cum quadam adulterium
perpetravit, cuique praedicta uxore superstite fidem
... vocatus abiuravit ad
ulterium et postmodum uxore mortua contemp
to vivente legitima cum ea matri
monium contrahere et sibi diu cohabita
re praesumpsit. Demum praedicta A. de
praesenti luce subtracta memora
tus I. cum adultera est perpetrandum
moratus de qua X. filios procrea
vit. Talem quia damnum consilium ex
sum ut sequentur omnino et eis in
iuncta prius poenitentia continen
tiam indicatae praesertim cum in diebus

suis ambo processerint et tam diu
publice in adulterio et periurio
exstiterint scandalo perdurantes ecclesiam
in gravi scandalo perturbaverunt.
Flosh. n. quod Leo papa statuit ut nullus
ducat in matrimonium quam adulterio pol
luit, et quod hic plus processum sit
quam si fides dumtaxat praestita fuisset
adulterae ut defuncta legitima
eam duceret in uxorem cum eadem
et vivente quondam marito alii moechae
moechus adhaerere praesumpsit et sacra
mentum suum temere violare quamvis
quod connubium vero et nulla intercessit
religio maritali tamen. Gregorius papa
quod Triburiensis synodus detestatur
et utrumque hoc in coniunctum praecepit perpe
tuae poenitentiae subici ac perpetuo sine ulla
spe coniugii permanere, nec aliquid
eidem ... assensum
ut simul maneant quod decem
cohabitaverunt ad invicem ac X.
filios susceperunt cum multiplicatas
plus ita susceptae magis eorum
crimen exaggeret et diuturnitas
temporis peccatum non minuat sed aug
mentet solicitudinis tuae in
terit ut utrique liberis suis secundum quod
eis suppetunt facultates necessaria
subministret. Innocentius III episcopo
Spoletano.
Significasti nobis quod cum P. civis
Spoletanus quandam mulierem duxis
set legitime in uxorem ea re
licta cuidam meretrici adhaesit et

vin cum vxor ipsius esset viua unum
se carnis ingressa meretricem cui
adheserat desponsauit. Flos g. i
qui t. r. q. n. alter eorum in mortem
defuncte vxoris fuit machinatus
uel ea uiuente sibi fidem dederit
de matrimonio contrahendo legitimum iudi
ces matrimonium. Super dictum excogitato matrimonium
absolutionis si pecierit uir formam
ecclesie impendatis. De messanensi
capitulo
Veniens ad presentiam nostram b. laicus hu
mili insinuatione monstrauit
quod cum in ciuitate lemonicensi quandam
sibi mulierem matrimoniali copulasset
ab ea recedens messanam aduenit
et ibi quandam mulierem infra quam aliam habet
uxorem sibi sollempniter copula
uit. Verum cum eius pena fuisset iniun
cta ut ad legitimam rediret v
xorem et ipse propter hoc in suam pa
triam redisset vxorem suam
inueniens carnis debita persol
uisse ad messanam rediit. Dictam
rem et super dictam mulierem tanquam legitime
cohabitauit uxori et iam licet autem
uiuat de vxore de legitima pre
dictam mulierem sibi copulare neque uiuit
in vxorem. Tamen tamen vxore defuncta
utpote a lege ipsius solutus eandem
mulierem de nouo potuit matrimonialiter
consentire dummodo non prestitit fidem
adultere uel machinatus fuit in mor
tem vxoris eius. Quod si est ita, eidem
b. ut super dictam mulierem affectu adhereat
coniugali licentiam concedatis.
Idem regi. iii. fr. Re.
Si quis uxore uiuente fide data
promiserit aliam ducturum uel cum
ipsa de facto contraxit si nec cum ea post
legitima eius sublatae cognouit
eandem compulsus utique ipso iure pro eo quod in
hoc grauiter deliquit, sit pena
iniungenda non est tamen matrimonium quod cum
ea contraxit post vxoris obitum diri
mendum. Ceterum tolerari non debet
si prius uel postea dum uixerit v
xor ipsius illam adulterio polluis
set. Idem lex. iii. cant. archiepiscopo
Peruenit ad nos de coniugio lepro
sorum quam quidam hiis qui lepre mor
bum incurrunt de consuetudine
generali et communione hominum
separentur nec vxores uiros siue uiri
vxores taliter egrotantes sequantur.
Quoniam igitur cum vir et vxor una caro
sint non debet alter sine altero esse diu
Mandamus quatenus ut vxores uiros et uiri vxo
res qui lepre morbum incurrerint
sequantur et eis coniugali affectione mi
nistrent sollicitius exhortationibus
inducere non postponas. Si uero ad hoc
induci non potuerint eis arcte iniun
gas ut utique altero uiuente conti
nentiam seruet. Quod si mandatum
tuum seruare contempserint
uinculo excommunicationis astringas.
Idem baiocensi episcopo
Cum nemini liceat excepta causa
fornicationis vxorem dimittere

cōstat q͛ siue mlr̄ lepra p͛cussa
sit seu aliq̄ graui infirmitate
detenta nō ē a uiro ꝓpͭ ea sep͛anda
uł ꝫ dimittenda. lep͛si aūt si cōtinē
nolunt ꝫ aliq̄ q̄ sibi nubē uelit
inueniunt lib͛m ē eis inīri cōiu
 gem. q̄ si uirū siue vxorē lep͛sum
fi͛ cōtingit ꝫ infirmū carnale de
bitum exigat gn͛ali p͛cepto ap͛li
quod exigitur ē soluend͛ cui p͛
cepto nulla in hoc casu exceptō in
uenit͛. Item. ꝫ ɔ. Vrbani. iij. ep͛o floren.
tinas ꝫ j. Quia postulasti utr̄ si p͛
sponsalia de futurō inī legitimas
p͛sonas ɔ̄tracta anq̄ͣ a uiro mlr̄
traducatur alt͛ eoꝝ lepre mor
bum incurrat alius ad ɔsum
mand͛ copłam maritalē ɔpelli
debeat. Rn̄. q͛ ad eam accipien
dum cogi n̄ d͛ꝫ cū nudū inī eos
inīm fuit ɔsumatū. Adrian͛.
iiij. Saltzburgen archiep͛o
Cap. ij. Sane
Iuxͣ uerbum ap͛li sic in xp̄o
ih͛u neq; lib͛ neq; seruus ē. a sa
cramentis ecc͛ē remouend͛. ita n̄
inī seruos inīmīa debent ulla
tenus p͛hiberi. ꝫ si ɔ͛dicentib; dn̄is
ꝫ inuitis ɔ̄tracta fuīnt. nulla rōne
sunt ꝓp͛ hoc dissoluenda. debita
tn̄ ꝫ ɔsueta seruitia nō debent
mag͛ ꝓp͛ius dn̄is exhiberi. Alex. iij.
ꝓp͛bito ꝫ p͛ou. mortarien.
Propositum nob͛ ē. q͛ mlr̄ q̄ ē inīr
eu͛ cū ea duxit; p͛maiussent no
tam eis ɔdicōnis obueat asseuis
eam eē ancillam q̄m libam eē
credebat cum eam duxit i vxorē
ꝫ j. ꝫ. q̄ si ɔstitit quidem uir p͛
fatam mlr̄ē postq̄ͣ illam an
diuit eē ancillam carnaliť cogno
uit ip̄m inouitōne p͛. ɔpellat͛
eam sic uxorem maritali affecōne
ptractet si u͛ alit͛ fuit ꝫ sniam
diuorcij p͛ferre contingat mlr̄i
pecuniam q̄ͣ p͛fato uiro p͛ dote ɔ
cessit restitui faciatis. Vrbanus
iij. arrinenen ep͛o.
Licet ꝫ j. Sane si eo q͛ fuit ꝓp͛osit͛
an mlr̄ possit diuorciū postłare
p͛ eo q͛ uir cuī q͛ sue ɔdicōnis ig
nara ɔ̄xit seruus monast͛ij ꝓp͛o
nat͛ cum eḡ idem uir p͛rem suū
cui͛ ɔdicōnem sed͛ in legem p͛riam
ac sequet͛ tp̄r mortis p͛ libō seget
sisse ꝫ iam elapso decennio nec
p͛ris nec suo nomine se status
ɔ̄trouersiam passum ɔstante asseu
met uidet͛ nob͛ rōne temporis
ꝫ fauore libtatis p͛ p͛te uiri se
cuiuis iudicand͛. Innō. iij. n. ē
dn̄iam nouis audiam puelle
q͛. b. p͛bi card͛. ap. se. le. Xp̄ mu
lierem a mlr̄e q̄dam ꝓp͛ ɔdicōnis
seruilis errorem. Joq; ɔ. q̄ si
ɔstitit q͛ mlr̄es ignorant ɔ̄xe
rit cum ancilla ita q͛ postq̄m
intellexit ɔdicōnem ip̄ius nec
fc̄o nec u͛bo ɔsensit in eandem
ꝓp͛ q͛ p͛ card͛. eund͛ abeī fuit ɔ

sorco separ. ꝯhendi cum alia libe
ram ipi ꝯcedas auctē ap. facul-
tatem. Greg. ex ua...
Ad decens ēē credim̄ ut p ge
nitī ex libā seu libtati data filiū
ad seruitutm̄ retrahant ꝓpeat
ꝑpm̄ ut si do tantu nulla sit
ab ecclē pte q̄ do amittis lsͣ debeāt
obuiare ab eī molestia sua hq̄
retētiōne ꝯpescas eand' dur. im
enī ē. ut si aliū p̄ mede libtates
tribuūt ab ecca a q̄ tm̄ debent
reuocent. lex. uī. sa lim̄. epo.
Utrum aūt filiū aūt ul' p
ꝯp̄nitatem genita pos-
sunt ad inuicem coplari
canones sed diūsoꝝ locoꝝ ꝯsue
tudines ꝯ̄rii inueniūt. q2 licet
pem̄ canon extunde editus na
tos p ꝯp̄nitatem ad inuicem
coplari ꝓhibeat. alt' cū canon
postiu' editus p̄mū uider' corri
ge p q̄ statuit ut sine aū. sū p
ꝯp̄nitatem geniti sunt simul
possunt ꝯiungi excepta illa p̄
dūtaxat p qm̄ ad ꝯp̄nitatem
puenit. vn̄ nob uider' ut sedm
posteriorem canonem debeat ob
seruari n̄ consuetudo ecclē que
scandalum gnet. alit' sese hr̄e
no statuit. Idem eisdem.
Uir ul' mli. sciens ul' ignorāt
filiū suū de sacro fonte suscepe
rit. an ꝓp hoc separi debeant
ꝯsulis. ꝯ. t. t. R. q q̄uis sit ge

n'alr̄ institutū ut debeant se
pari quidam tn̄ Romani senuetes
alit' statuerunt. Iō; nob uider
q sine ex ignorantia siue ex
malicia id fecint n̄ sūt ab inui
cem separandi nec ab altiū debitū
ꝯ̄ subtrahē h' ad ꝯtinenciam
seruandam possint. inducaq si
ex ignorantia id fcm̄ est eos
ignorancia excusare uidetur
si ex malicia ei sua fraus n̄ dz
ꝓfo tinari nec dolus. Sugiheū
sup eo q a nob tua fr̄ epo
nitas requisiuit de duoꝝ ꝯp̄m
filiis. R. q si tales filii fuint p
quoꝝ altm ul' utr q; parentes ad
ꝯp̄nitatem uenint eos ꝯiugi
ulla rōne sustineas τ ꝯiunctos
audēe. ro. pon. nō dimittās separe
Ceterum si p neutrū illoꝝ ad ꝯp̄ni
tatem uentū fuit de hiis te no
lum' ꝯsuetudinē metropoltane
ecclē. ul' aliaꝝ ꝯ ꝯpoitaꝝ miqꝫ
τ diligentius imitari. itaq si
ead' ecclē ꝯsuetudo ht' int' eos n̄
debes sustine ꝯiugiū si n̄ fcm̄
firmitatis robur hr̄e tu sili m̄ i
ecclā ꝯmissa ꝯiugiū hr̄ si n̄ p
mittas τ si quos tali. ꝯiunctos
inuenis iux ea;dem ecclaꝝ ꝯ
suetudinem ipos separi ab inui
cem nō omittas. v'm si de ꝯsue
tudine heat' ut talia ꝯiugia
pmittant. id in eccā tua dissi
mulare potis ita q n̄ ꝯ'dicere

uetuū uidearis p̄stare assensū
quia sic g̃ue ē· antiq̄· ɔsuetudi
ne ciᵃ adiacentiū ecc̃ie si hui͛
ɔtemp̄ne· sic q; g̃uius uidetur si
ipe cas hui͛ ɔiugiis tuū indulges
assensum ei possꝫ sic ī exemplū
assumi. Idem .iij.

Artus͛ btam duxit in uxorem
tebgam sibi copl͛auit· lothari
q̄ berte ⁊ martini filiū de sacro
fonte suscepit· l. uo ⁊ b· subla
tis de medio· ꝯ· cū t· p̄fata ɔt͛
nt· flos a· ɔsil· t· duxit uir nd͛
q̄ cum sꝫ uibum dn̄i uir ⁊ mli͛
efficiant͛ p conubiū una caro
liq̄dū ē tebgam nō posse matrio
mali͛ coplari· ei· qui ɔp̄i eius
fuat cum quo una caro tebg͛
noscit͛ extitisse. Idem.

Ex ducto matrio int̄ p· ⁊ a· uxo
rem suam q̄dam ɔsanguinei
eius d͛ a· ꝯ̃· m̄ri obiecerit· q̄d
ead͛ in primo sacri sal͛ pabulo
filiū q̄udam o. cubine ipius p·
tenuit ⁊ ꝯ· v̄m si ɔstaret ita
ē· q̄ dixim͛ nō io tm̄ ɔ̃cdū m̄ri
solueretur· q̄ne res iur ɔ̃hedo
m̄ri impedimtū offerret· io
ꝯ· q̄· p̄fato p· auc̄te n̄ra iniū
gas in memorata a· sic· vxo
rem maritali affcōne p̄tter
carnale debitū ab ea licent͛
exigat ⁊ psoluat· ut ipm· an
m̄ri ɔ̃ctum cū· p· siue postea
ɔstitit hoc egisse dū tn̄ sū stan
dem h̄ fecit ca m̄ri separandi
separandi pnīam p p̄sūptōne
accipiat m̄rio in sua firmi
tate durante. Inno͛ .iij. ep̄o ⁊
archidiacono lincol͛.

Ueniens ad· ap· se· c· anglic ⁊ ꝯ
ꝯ· q̄· si ɔstitit· h· in fidem p̄dc̄i
uni filium de sacro fonte leua
sse atq; eam desponsasꝫ in uxo͛ē
uol un eos diuorciū· ap· p̄· cele
bretis. Id͛ magro· s· can· h͛ford͛
ua nos cluxit discretoꝫ ɔsule͛dos
an natuis an ɔp̄uitate filiam
ɔp̄ris sui ul' ɔmis sibi possit
matrimoniali͛ coplare ⁊ si ɔ̃rit
an debeant separi ⁊ an co secu
lari m̄ri teneant͛ illud ī pu
bliculare sup quo. R͛ hi p̄sōe
m̄ri n̄ possunt ɔ̃he ⁊ si ɔ̃rerit
possunt ab inuicem separi ⁊ q̄
ɔ̃ctum sciunt debent illd͛ ecce
nunciare. Idem reg͛ .ix.

Ex litteris ueris accepimus q̄· cū· ꝯ
ma si· coram officiali cant͛ ala
nū peteret in maritū ⁊ se affi
dacatam ab eo ac carnali͛ cog
nitam p testes ydoneos pba
uissꝫ· dcō tamen d͛ testiū depōibꝫ
publicatis id· a· excipiendo p
posuit q̄ eam h̄re nō poterat
in vxorem pro eo q̄ ipam pater
m̄ris eidem q̄ u sacerdos erat
baptizauit· sꝫ tn̄ id͛ officialis
exceptōne hi nō admissa dif
finitiuā tulit snīam ɔ̃t ipm

eid se ap. applauit. cum q. sit ma
est eius d. a. sup hoc ab impetito
ne iustitis absoluatis ipsius eid
mli i ppetuu silentiu i ponites
Nicholaus ad 9sulta bulgeri
q qua p adoptione
soror m ee cepit q
diu durat adoptio int me
7 ipsam nuptie 9siste n possunt.
Ex 9cil' ap. meciã
Si quis cu filiastra sua
sciens fornicat fuit si
a mre debitu pete n filiã
unq hre pot. vxorem si
filiastra nec ille ullo unq
tpr alii se potunt m'nio copu
lare. Alex. iij. pictau' epo.
Veniens ad nos lator psentium
ij. inq. t. r. R2. q si mre sponse
sue cognouit si sponse unqum
carnalit adhesit. iponenda e
ei pnia paulo maior q p ad
iustio q pacta ul pte ipius po
nit ex dispensatione cu alia ma
trimoniu 9the. Cetin si sponsam
cognouit anq mrem ul post
nunq eam ul aliam pot acci
pe in vxorem. Idem.
De illo qui vxorem fiis anq ei
m'nio iungetur se ppsuit
cognouisse. R2. q si hoc publi
cum 7 notoriu fuit aut ydone
is testibz 9pbatu pdcm m'm.
occone illa ipu petere n pmit
tas. Celestinus. iij.

Transmisse nob tue litte de
monstrarit q. G. vxore sua
defuncta filiam eius priug
nam uidelz ppam copla car
nali cognouit. pmod aliam
accipiens i vxorem cu priug
na publice tanq cauis ad
nomittu rediens illicitã rem
9mitte n expauit q v si hui
9siliu requisisti p sentem pagi
na. R2. q legitime uxori co
hitans 7 neccia submistrãs
no cognoscat eam q diu ui
xerit nisi ab ea fuit reqsit
7 tunc ad ipam n si giu cor
dis dolore accedat qui 7 p i
cestu 7 adultio donec aim
ea pmansit uit modam
tui arbitriy pniam agens
postmod si supuixit ei ppetuo
sm spe 9iugii pmanebit. Sup
eo q postulas utru 9iuga
tus qui ant m'nm 9ctu vxoris
sue 9sanguinea carnali 9
mixtione cognouit cu id fa
teat utq; 7 aliq pars uicinie
hoc acclamare dicat sit ab
uxore sua iudicio ecce sepãd
t. f. rescribim q p ipi h eor con
fessionem tm. ul rumorem
uicinie separi no debent c
7 qsitz n nlli 7 mr se 9 m'm
ne sint collude ad 9fessione
incestus facile psilirent sed
p suo iudicio credent p iudiciu

de cog. legal
de eo q cog. c. ux.

esse cognitum teneb. rumor aut inc
merito non est adeo iudicandus ualid.
qui rationabiles et fide digne perso-
nes accedant possit hoc contractum
matrimonium irritari. Innoc. iii. Preposito
Magdeburgen.

Inscriptionem tuam etc. Sane ex
parte tua fuit propositum quod quidam
cum mulierem quamdam legitime per
uerba de presenti contraxisset quam postmodum
a se magnitudinem cuiusdam sanguine
suo tradidit in coniugium potius
renitentem ille uero cum per
licet inuita nuptias sollempnia
celebrauit. Sed ea cum quam cito fuit
reddita libertati aufugit ab eo
et se priori uiro restitui postu-
lauit. Si loqu. g. inq. etc. R. quod eo
uiro propter tam turpi facinore grauem
iniuncta penitentia iniungenda et nichi-
lominus propter publicam honestatem est
monenda sollicite ut non per uim
repetat cuius sanguinem eam licet
inuitam cognouit non redeat tamen
secundum mandatum potest post reatum ad-
ulterii commisceri sed in continentia
maneat donec prior suus uiam
uniuerse carnis ingressus quod
si forsan ad id induci nequiuerit
uir prior cogatur redire ad ip-
sam et maritali eam affectione
tractare cum adulterium ei non pos-
sit obici qui eam adulterandam
tradidit per seruitium inuitam. Si tamen
et si secundum euangelicam ueritatem

numquam nisi propter fornicationis causam
aut uir uxorem aut uxor pos-
sit dimittere uirum non tamen super hanc propter
causam eamdem uel uxor uirum uel
uir dimittere potest uxorem cum
possit exceptione uel replicatione
legitima impediri. Sed nec assumi-
tas quod post contractum legitime matrimonium
inter uirum et uxorem initium contra-
hitur eidem officere quod hi iniquitatis par-
ticeps non existit cum suo iure
debeat sine sua culpa priuari.
Quod quia quodam predecessore uestro
dicatur in similiter casu fuisse distin-
ctum inter incestum uel adulterium
manifestum sunt an occultum
aliis asserentibus inter gradum
proximum et remotum esse potius distin-
guendum. Ad bisuntinum archiepiscopum.
Fraternitati tue etc. Ut memoriam sinam
approbaui quam in eum canonice pro
mulgasti quia illam que post ea copu-
lare presumpsit cui antea sororem
rem adhuc septennem contractis spon-
salibus extraordinaria libidine
noscitur polluisse. Item
Ex litteris F. etc. accepimus quod G. lator
presentium eius inuenit puelle que
infra nubiles annos desponsa-
nia in uxorem carnaliter sepe
cognouit et post carnali commixtio-
ne puellam traduxit adultam
etc. Si uos autem eidem uiro penitentiam
iniungi feceritis pro peccato. c. t. Pru-
dentes quod eas ab inuicem separatis

nisi alteri uno non nubat sed postquam
nouit uiri et mulieris delictum ei non
erubuit coniungi uir et mater mu
lieris nunquam debent ad alias nup
tias conuolare sed semper continentiam
seruare tenentur et enorme deflere
delictum quod propter nefandam libidi
nem commiserunt. Preterea si huiusmodi personas
hii de lapsu carnis minime time
antur. [A]rchiepiscopo Madeburgensi.
[V]eniens ad apostolicam sedem E. laicus nobis pro
posuit quod cum tempore infantie sue quandam
puellam seduxisset uiuentem in
uxorem quam cito ad legitimam
peruenisset etatem. Postea puelle cum
seductione huiusmodi fideiussorum obliga
tione hinc inde firmata eam in
propria domo recepit et nutriuit
insimul cum puella deinde ex con
uersatione diuturna sororem puelle
carnaliter se cognouisse. Tandem amicorum
suorum deuictus instantia quam nunc
fuerat in uxorem accepit et nup
tiis celebratis quamuis se illi impotentem
tamen ingerebat cognoscebat ui
quod ut in hiis in presentia tua sic hic
fuit accusatus conuinci non potuit
nec tamen noluit confiteri delictum
nunc autem reuersus ad cor penitens
de omnibus hiis salutis sue consilium
requirit impendi. Cum igitur
non tantum a malo sed ab omni specie ma
li precipiat apostolus abstinere mandamus quatenus pre
dicto C. pro huiusmodi enormitatis excessu
iniuncta penitentia competenti consules

et moneas illum salubriter et indu
cens ut de cetero abstineat ab
utraque. [I]dem archiepiscopo Strigoniensi.
[T]ue fraternitatis deuotio postulauit utrum
is qui cum sorore legitime con
iugis fornicatur cum uxore possit
postmodum commorari et exigere debi
tum ac soluere requisitus. Nos
igitur respondemus quod uxor in a commixtione
uiri abstineat propter publicam ho
nestatem et continentiam maneat
donec certum in eam uiuus se cre
uis ingressus fuerit. Diligentius
est commonenda quod si forte commoni
tioni parere recusans talis fuerit
ut de lapsu timeatur ipsi uir eius
potest et debebit cum dei timore
debitum ei soluere coniugale cum
affinitas post nimium iniquam contracta illi
nocere non debeat quod iniquitatis
particeps non existit. [G]regorius IX episcopo
Pictauiensi. De [illegible]
ordine nostris petitionem continebat
quod G. laicus cum ipsa quam nondum decenni
etatis sue annum compleuerat per
uerba de futuro contraxit et eam infra eius
anni spatium carnaliter cognitam
[illegible] ipsius sibi matrimonialiter
copulare et ad dampnate coniunc
tionis amplexus procedere non expauit
et I. tempore prefata I. supplicauit quod
cum carnis stimulis resistere nequ
eat sibi ne uitetur suo sua propria
culpa fieri prouidere salubriter
dignaremur mandamus quatenus si ita

sel'ht uterq; ipo ad uouedam
penitentiam gruentiam attente
moneas et inducas et si ad eam
induci nequiunt memoratu
j. iuncta ei penitu pmisso i
pccatu pnia competenti ut eide
cohitet et giugale debitu reddat
exactus. ex. ceu. gpllas. Alex' iij
tassinn. albi.
Relatu tuis accepim q cu qdam
ſtuero qdam uiduam subarra
ss et carnali cognouiss; et j. tnd
uum nr pmisset eam i gspu
cane subarrate surrexert duo p
ponentes q iste qui eam subar
rare uolebat p ozem uirii qr
to gdu gsanguitatis attingit
ipius aut ita se audisse uiuarii
aliis noluit id iuramento fima
re et j. sti uero pima reuint
et iurauit duo coram arepo
plubarole q p mi uir fuit sup
stia v. gsanguitatis gdu giu
ctus. Qo circa eq. q utrinq; ptem
ad tuam psentiam guocet et
facias testes coram te iurare et j.
Inqsita v diligenci ueritate
sup testes ante scriptos si exp
tones maiores iuenis q p mi
uir supstitem iiij. gdu gsan
guitatis attingit no differas
diuorcij snam pmulgare eam
eni sic canones dnt abstinere
de e. a gsanguieis uxoris et pis.
Ceterm tuam pdencia uolum

n late q no sunt care iiiij tra
ctande p quoslib; s; p iudices
discretos qui potestate heant iu
dicandi et statuta canonu n ig
norent. Urban iij. b'degal' arepo
Sup eo q iuuene allis puellam
qndam nud uubl'em fide iqponta
desponsasse q iam fra uubil' eu
repetit et ille excipit dicens se no
debe eam duce p eo q pq puel
lam affidauit eand carnaliter
ppinqu ipius cognouit. Iuq t. c.
Rs. q si manifestu est iuuenem
cognouisse ppinqu pdce puelle
ul si no e manifestu fama tn
loci h ht cum ee sponsa tua m
de fine id ab ei impetitone dz
absolui. Cel. iij.
Quod dilecto et j. Consulsti utru is
qui a stipite p descendente line
am vj. ul vij. gdu distat possit
ei q ex altra pte p lineam descen
dentem ab eod stipite ij. ul tcio
gradu distat matrimonialit copulari
p indulgentiam ap'. se. legati
qua pmissum e hominib; tre
ill' in vj. gdu giungi q uidet
posse fi. scdm rlam q de quoto
gdu quis distat a stipite et a qlz
p aliam lineam descendentiu
ab eod ai tn de gsuetudine tre
si qu tales casus emsert incole
ppt pximorem gdu giunctos
separant et impediant copulari no
lentes. Nos itaq; Rs. q indul

genciā illa sic ē intelligenda q̄
utēq; coniungendoꝝ distet a stipi
te vi. gradu. si v° alt̄. vi. ul̄. vii.
gradu distat a stipite. alt̄ aūt
ii. ul̄. iii. coniungi nō debent. vū
in hac p̄te consulatus d̄yren̄ mi
tritudini ꝛ obseruate consuetu
dini defend̄ q̄m aliud i dissen
sionem ꝛ scandalum p̄pli̾ stā
tuend̄. q̄dam adhibita nouita
te. I nno. iii. ar̄ep̄o ꝛ ē. tiren̄.
e infidelibꝫ ad fidem con̄ si sicut i
si an̄ conuisionem suam sed legis
ueris instituta circa gradus co
sanguinitatis a canone denotatos
coniuncti fuint sequi debeant. p̄
bap̄m. con̄. t. dirimi. p̄ꝛuadd̄. q̄ m̄m
sic ꝯctum nō ē post bap̄i laua
crum separand̄ cum a iudeis dn̄s
requisitus si liceet vxorem ex q̄cq;
cā dimitte. r̄p̄il. R̄. quos deus co
iunxit homo nō sep̄et. p̄ hoc i
iuenis. m̄m ēē int eos. I dem
rauasanen̄ ar̄ep̄o
Quod sr̄. hui. ꝛ. ii. si eo ḡ q̄ p̄r et
filius cum m̄r̄e ꝛ filia ꝛ duo co
gnati cum duabꝫ cognatis auun
cl̄s ꝛ nepos cū duabꝫ sororibus
cōtiunt m̄m. a tali ꝛ diuortiū
p̄cend̄ q̄ licet oīs consanguinei
uiri sint affines uxoris ꝛ oīs
consanguinei uxoris sint uiri af
fines int consanguineos tn̄ uxoris
ꝛ uiri ex eoꝝ d̄. s. uiri ꝛ vxoris
coniugio nulla p̄sus affinitas ē

contracta p̄p̄. q̄m int̄ eos m̄m debeat
impediri. sic aūt infra gradus
p̄hibitos m̄m contractum. debes
publice inhybere ꝛ p̄sumptores
eccīastica districtōne punire n̄
obstante consuetudine q̄ dicenda
ē. potius corruptela. I dem.
ua airra ꝛ. i. porro de nobili u
ro. n. p cui dispensatōne indul
genda. l. remanendi cū ea que
ip̄m. v°. consanguinitatis gradu
attingit. q̄ sē. ap. optinendi sc̄a
nob̄ tā fuat allegata. p̄les ui
delicꝫ tū tn̄ cū d̄ispensatōne
obtentam unica filia q̄ h̄ebat
iuam fuit unui se carnalit̄ copula
p̄ut tua consultatio continebat
dissimulare potius ut remane
at in copula sic contracta cum ex
separatōne sicut asseris graue
uideas scandalum iminere.
Tua nos duxit. e. consilen
dos utrum illoꝝ sufficiat testi
monium ad m̄m dirimend̄ q̄
consanguinitatis gradus ab auū
clo ꝛ nepote uidelicꝫ fr̄is filio
ul̄ sororis inceperit computare
flos ḡ inq̄ t. c. R̄. q̄ cū coniugiū
initum fauoris obtineat te
stes qui ad diuortiū celebrand̄
p̄ducti consanguinitatis gradus
computant a stipite debent ia
p̄o r. a parentibꝫ ul̄ germanis
ꝛ sic p ordinem distinguere
gradus nominibꝫ p̄p̄ns ul̄ eq̄p̄ol

lentibus iudiciis designando pro se
presertim cum sepius testimonium per
hibeant de auditu. quod quia in multis
est ualidum et non est in articulo huius
modi nimium relaxanda facultas annuq
tione computationem in aperta
famam eadem ab antiquioribus incho
arent. Idem in c. ge.

Non debet reprehensibile iudicari si
secundum uarietatem temporum statuta
quandoque uarientur humana presertim
cum urgens necessitas uel euidens
utilitas id exposcat. quoniam ipse deus
ex hiis que in ueteri testamento sta
tuerat nonnulla mutauit in nouo.
Cum igitur prohibitiones de coniuge con
trahendo in secundo et tertio gradu affinitatis ge
nere minime contrahendo et de sobole
suscepta ex secundis nuptiis cog
nationi uiri prioris non copulanda et
difficultatem frequenter in
ducant et aliquando periculum pariant
animarum ut cessante prohibitione
cesset effectus constitutiones super
hoc editas sacri approbatione concilii
reuocantes presenti constitutione
decernimus ut sic contrahentes de cetero
libere copulentur. Prohibitio quoque
copule coniugalis quartum consan
guinitatis et affinitatis gradum
de cetero non excedat quoniam in ulterio
ribus gradibus iam non potest absque
graui dispendio huiusmodi prohibitio genera
liter obseruari. Quaternarius uero numerus
bene congruit prohibitioni coniugii

corporalis de quo dicit apostolus quod uir non
habet potestatem sui corporis sed mulier
neque mulier habet potestatem sui cor
poris sed uir. quia quatuor sunt humo
res in corpore qui constant ex quatuor
elementis. Cum ergo iam usque ad quar
tum gradum prohibitio coniugalis
copule sit restricta eam ita uo
lumus esse perpetuam non obstantibus
constitutionibus super hoc dudum
editis uel ab aliis uel a nobis ut si
quis contra prohibitionem huiusmodi presump
serit copulari nulla longinquita
te defendatur annorum cum diutur
nitas temporum non minuit peccatum
sed auget. tantoque sunt grauiora
crimina quanto diutius infelicem
animam detinent alligatam. Greg.
Quia a stipite quartus ix.
gradu et ulterius quis ex alio latere di
stat quinto secundum rationem approbatam
qua quoto gradu remotior dif
fert a stipite et a quolibet per ali
um descendentium ex eodem licite
possunt matrimonialiter copulari. Ex
trocando. l. xx.

Accepisti uxorem et per aliquod tempus
habuisti per mensem aut per tres aut
per annum et nunc primum dixisti
te esse frigide nature ita ut non
potuisses coire cum illa sed tamen cum
aliqua alia. Si illa que uxor tua esse
debuit eadem affirmat quod tu
dicis et probari potest per uerum iudici
um ita esse ut tu dicis separari po-

teneris eam tamen ratione ut si postea aliam
acceperis tenearis priorem, domino dicente:
et illam post pactam primam prio
res connubia reparare debeas.
Illa autem si prior post annum aut
dimidium ad episcopum aut eius nuntium
proclamavit dicens quod in magno
vixisset eam tu autem contrarium affir
mas tibi credendum est eo quod ca
put es mulieris quia si proclamare
noluit cur tamdiu tacuit
cito ij. et in primo tempore scire po
tuit si secum coire potuisses
si autem statim in primi novitate
post mensem aut duos ad episcopum aut
eius nuntium proclamavit dicens
nolo esse mater nolo filios pro
creare et non maritum accepi sed
virum quem accepi frigide nature
est et non potest illa facere propter que illum
accepi si probari potest per rectum
iudicium separari poteritis et illa
similiter nubat in domino. Alex. iij.
ambianensi episcopo.
Quod sedem etc. sicut puer qui non
potest reddere debitum non est aptus
coniugio sic quoque qui impotentes sunt mi
nime apti ad contrahenda matrimonia
reputantur. Idem.
Ex litteris tuis accepimus quod quidam
xvi. annorum quandam annorum x
iiij. duxit uxorem quae cum debitum
reddere non possit nisi tamen gravem
infirmitatem contraxit ut omnino in
vno sit facta inutilis et istum ei

impeditum ita quod viri ei commisce
ri possit. Respondemus quod si vitium illud ma
trimonii naturale contraxit nec opere medi
corum potuit adiuvari viro alias
accipiendi liberam tribuas fa
cultatem. Luci. iij.
Consultationi tuae qua nos consuluisti
utrum feminae clausae et impotentes
commisceri maribus nimium possunt co
haerere et si contraxerint debeat rescindi
tali respondemus quod licet incredibile vide
atur quod aliqui cum talibus contrahat
matrimonium, tamen etc. consenserint in consimilibus
iudicaverint quae tamquam uxores habere
non possunt habeant saltem ut
sorores. Cl. iij.
Laudabilem etc. Requisisti quid tuae
super hoc indulgendum sit naturaliter frigi
dis ad experientiam copulae nup
tialis etc. Illos vero in praesenti consul
tatione sentimus ut a tempore celebra
ti coniugii si frigiditas prius proba
ri non possit cohabitent per trien
nium quo elapso si nec tunc cohi
tare voluerint et iuxta decretum
Gregorii. nisi per iustum iudicium
de viro probare potuerit quod cum ea
coire non possit accipiat aliam
si autem ille aliam acceperit sepa
rentur quod si ambo consenserint vi
rilem esse virum eam et si non uxorem
saltem habeat ut sororem. sed
quod numquam se invicem cognoverint
ambo fatentur. vij. manu propin
quorum vel vicinorum bone fame

supra que deferunt tactis sacrosanctis
euangeliis iurique inuenitur do di-
cat quod numquam per carnis copulam vi-
ra caro effecti fuissent et tunc inde
quam ille valeat ad secundas nuptias
conuolare. Verum si ille alia duxerit
tunc illi qui iurauerint rei periu-
rii teneantur et pacta prima co-
gantur ad connubia priora re-
dire. Innocentius III. Altisiodorensi episcopo.
Fraternitatis tue litteras recepimus con-
tinentes quod O. mulier tandem cum viro
matrimonialiter nupsit cum quo per mul-
tos annos morata non potuit
carnaliter ab ipso cognosci licet
autem per archiepiscopum tuum super hoc
fuisses edoctus tu tamen volens
habere certitudinem pleniorem
quasdam matronas sue prouincie
probitatis et honestatis ad tuam pre-
sentiam euocasti districte illis
iniungens sub periculo animarum
ut mulierem ipsam prudenter
inspicerent et perquirerent di-
ligenter utrum ydonea esset ad
viriles amplexus que tandem
in fide sua asseruere constanter
quod eadem numquam potuit esse viri
sed continue tamquam cui naturale
deerat instrumentum unde inter ipsam et
virum diuortium celebrasti muli-
erem inducens ut ad religi-
onem aliquam se transferret per-
petuam perpetuam continentiam
seruaturam et viro licentiam
tribuisti ut uxorem duceret
quia vero tibi incipiebat contingit
autem postea quod mulier viuente viro
qui secundas sibi reseruauit et abici-
ens continentiam quam promiserat
W. laico post sententiam supernupsit
quare vis ergo super his plene nobis exprimi.
Sciscitaris ad modum declarari mulier si se pro-
miserit continentiam seruaturam
utrum videlicet simplici vel cum
voto sollempni utrumne ad
religionem transierit ut pro-
misit an quam professione in domo
remanserit et qualiter secretas illas fe-
cerit reseraui utrum videlicet arti-
ficio medicine aut quibuscumque instrumentis
seu alio qualiter. Nos ergo consulte prospicientes
attendentes quod impedimentum
illud non erat perpetuum quod per diui-
num miraculum preter opus humanum
absque corporali periculo potuit re-
moueri. Sententiam diuortii per errorem
licet per probabilem nouimus esse
prolatam non putamus ex post facto quod
quam cognoscibilis erat illi cui
similis coniunctio et ideo inter ipsam et
primum virum dicimus coniugium
que remanet et per factum non minus
non esse censemus eosque propterea
ab inuicem separari et si predicta mulier
ad religionem transiuit primus
vir qui non cognouit eandem cum
ea remaneat tunc quam postmodum
eam audiuit abesset. Alioquin eadem dimis-
sa debet ad illam redire tunc quam primo

contrahat. non se uoto uiri illa constrinxit
ad continentiam obseruandam
ut intelligatur per hoc cum praefato W.
fornicata fuisse, uel non se fornica-
tioni cum alio uiro miscuerit, ut
praemissum est, praetextu fornicationis
eius uelit consortium declinare. Ista-
tim tamen simpliciter nobis promisit se con-
tinentiam seruaturam, et postea
in conspectu ecclesiae nupsit memo-
rato W. Quia igitur articulus iste du-
bitabilis erat, primum non debet
quod fornicaretur cum illo, sed a mi-
nori debet cum illo aliquatenus rema-
nere. ¶ Si autem conditionem illam
nouimus esse solutam, quam continet uin-
cula quae a deo arcta sunt, est ut nulli
possit carnaliter coniungi, nisi per
incisionem aut alio modo sine uio-
lentia inferatur, non solummodo
leuis, sed forte tam grauis, ut ex ea
mortis periculum timeatur, ad nuptias
contrahendas debeat idonea prohiberi.
¶ Si mulier illa quae uiro cui nup-
serat adeo arcta est ut numquam ab
eo ualeat deflorari, et si ab eo
per iudicium ecclesiae separata nubat
alteri cui arcta non sit, et per frequen-
tem usum sedi reddatur et apta,
primo iterum debeat ad eum
redire cum quo prius foedus inierat
coniugale. De talibus autem non est
facile iudicandum, cum finale iu-
dicium pendeat ex futuro. Honorius III.
Litterae uestrae nobis exhibitae continebant
quod cum causam matrimonii, quae inter M. mulierem
et A. eius uirum uertitur, nobis fuisset
ab I. presbytero procuratore N. commissa, dicta M. pro-
posuit quod cum vii annis elapsis
dicto A. fuisset matrimonialiter copulata
et diu cohabitasset eidem, adhuc integra
permanebat, eo quod praedictus uir eius
non habebat coeundi potentiam,
quare petebat diuortium celebrari.
Praedictus uero A. fatebatur quod illam
numquam cognouerat, tamen se habere poten-
tiam cognoscendi alias assere-
bat. Vos uero ne eo confiterentur
in fraudem a matrimonio ne
opinionis fide dignis acceptis
in opere nuptiali dictam feminas
inspicere mulierem, quae perhibuerunt
testimonium ipsam adhuc uirginem
permanere. Postmodum per probum de-
procedentes ut exstitit, fecistis in-
quiri uerum utrum ipse aliquam cognouis-
set, nec per inquisitionem ipsam
nobis constare potuit aliquam esse car-
naliter cognitam ab eodem. Mulie-
re autem quaerente diuortium et dicente
quod mater esse uolebat et filios pro-
creare, proponente non uiro quod paratus
erat stare consilio ecclesiae, iterum
cum ipsa eidem ut agerent poenitentiam
de commissis, et sic forte placeret
domino, qui matrimonii fuit institutor
et auctor, ut opus matrimonii consumma-
rent, qui post plures terminos ad no-
stram uenissent praesentiam, uoce dixe-
runt consona quod non poterant car-

de mat' gerau' q'

naliť ꝯuiſcī· q̄ ct̄a· c. q̄· ſi eſt
ita ⁊ ꝯſtitit nob ꝑfato ſiuū
⁊ mlierem inf̄ra ꝑ dc̄os ł· vij· an
nos ꝑ ꝯtinuū tēmuū ſimul
hitaſſe ip̄is anni· vii· ꝓpinquor
inanit iuramto firmantibȝ
ſe ꝯiuiſcī carnalit̄ neq̄uiſſe
ꝑferati ſ diuorcij int̄ eos ſen
tenciam. Lex· uſ paduan̄ ē
lit̄e q̄s nob· t· f· destinauit ex
ꝑſſe declarant· q cū q̄dam ſo
rorem ſuam iam nubilē cd'
ſe dt̄m in vxorem ea ꝑ ſitte ⁊
ꝯſentiente ꝑ ſito iuramto fir
maſſet ⁊ illa nō ꝑ mltos dies
dona ⁊ m̄ia uiri ſcdm mo
rem t̄re ſponte ſuſcipiens ipm
tāq̄ꝫ ꝓprium uiru ſepe ample
xata fuiſſ; tand' mortuo illo
fr̄e ꝓprio fr̄e deſponſati ꝑmi
ſit· ⁊ q' ab eo cognita fuiſſ;
ind' aūt aſſeuat cūq; ei ꝓhi
buiſſet ꝑri· ne cū illor uſ a
biu ſe copl'aret· ipa ſpretis mo
nitis tuis aliis nubē n̄ exp̄auī
demū cum mlīri ꝑcepiſſet ut
ad domū uiri redlret ip ſa
ip̄m audiam appllauit ⁊ ij
c. q̄· ſi ē ita ꝑ fatam mlirem
ne m̄datū tuū ꝯtemptibl'e
uideat ad domū uiri ſ redire
ꝯpellas ⁊ ipoita ſibi de tanto
exceſſu pn̄a ꝯdigna poſtq̄
in domo mariti a ꝑ ī ſe ſtetit
ad uiri redeti ꝑ uitas

Id. Wigorn̄ ⁊ baton̄ ep̄is
Ex litīs cantuar̄ archiep̄i ad nos
puenit q cū de mīnio acc[...]
G. de ſc̄o leodeg̃ conuen[...]
cy· filiam ſuam ab[...]
ſentem andi· R· noīe e[...]
deſponſaſſ; ⁊ ij· poſtea orta ſuſ
picīone q ꝑ fatus R· ad alia
de ſidaret uota tn̄ſire ad exa
m̄ fuit ar̄ ep̄i cā plata q̄ ſub
anathatis intimatōne ꝓhi
buit ne aūq̄ de ꝑ ſcripto ne
gō plene ꝯſtaret uir ad ſcd̄a
uota tn̄ſiret· ſ; ip̄e ꝑ ſcripta ꝓ
hibitōne ꝯtempta filiam· W·
in facie ecc̄e ſibi ſollempnit̄
copl'auit uxorem ⁊ ij· cūq;
archiep̄c uellet de m̄io ꝑ
cognoſcē dc̄i· cy· ap· uocem
emiſit cui appllone ar ep̄c de
ferens eidem ſub excōis intima
tōne diſt̄cti inhibuit ne cu
nubet donec cā ip̄a finem de
bitum ſortiretur· ip̄a tn̄ de re
medio ap· ꝯfiſa· cuid' alij ·W·
nomine nupſit ⁊ ij· c· q̄· ſi n̄
ꝯſtiterit q impediat pr̄ ꝯſenſū
de futo qui int̄ ꝑ fatū R· ⁊ cy·
aſſerit̄ ꝑceſſiſſe ſcd̄a m̄ia ī
uiolabilr̄ obſeruanda· ſub· ap·
ob· indicentis hec· cy· q̄ ꝯ tradcm̄
ecc̄e ad ſcd̄a uota tn̄ſire nō de
buit n̄ē tn̄ ꝯuenienſ ut ob id
ſolū ſacrm̄tu ꝯiugij diſſoluat̄
alia tn̄ pn̄a eis debebit īponi

contra prohibitionem ecclesie hoc fece-
rint. Idem paduano episcopo.
Commisse et J. illos autem qui per sangui-
nitatem prohibentur coniungi et postea
contra interdictum ecclesie se receperint excommunicatio-
ni debes subicere donec tamdiu
separentur quousque legitime cog-
noscatur utrum eorum matrimonio pos-
sit et debeat iure stare. Alexander III.
Conquestus est nobis H. [illegible]
quod cum quamdam mulierem in [illegible]
uxorem accepit R. patrui
uestri ipsam ex hereditate conatur
eo quod ante desponsationem matris
sue nata fuit licet post ea pater prefa-
te mulieris ipsius acceperit in uxorem.
Ideoque mandamus quatenus si ita est eam legitimam
iudicetis predicto R. inhibentes
ne deinde militi hac occasione super he-
reditate paterna molestiam inferat
uel grauamen. Si autem contra hoc uenire
presumpserit eum seueritate ecclesia-
stica compellatis. Idem.
Cum inter J. ueterem et T. mulierem
diuortii sententia canonice sit pro-
lata filii eorum non debent exinde
sustinere iacturam cum parentes
eorum prius et sine contradictione ecclesie tene-
re se consuesse noscantur. Ideoque scitimus
ut filii eorum quos ante diuortium
habuerunt et qui concepti fuerant
ante latam sententiam et non minus
habeantur legitimi et quod in bona
paterna hereditario iure succedant
et de parentum facultatibus nutri-

antur. Idem Rothomagensi archiepiscopo.
Transmisse nobis tue littere conti-
nebant quod cum N. usque ad iuuen-
tutem quamdam pro uxore tenuisset
uxore sua mortua tunc non desponsa-
ta sibi cohabitante postmodum ipsam
legitime desponsauit et filios
suscepit ex eadem quibus pater-
nam hereditatem petentibus
predictus iuuenis contradicit generis se
filium et heredem consanguineam
cum ipsum filium eorum esse credebat
spurium dicens predicti V. 24 et eum uxor
prefatum iuuenem spurium
nisi aut legitimum filium esse
negabant sed dicebant quod eum
pietatis intuitu nutriuissent.
Cum autem questio coram te mota esset
et predictus iuuenis pro eo quod iuri sta-
re nolebat uinculo sit excommunicationis
astrictus. contra B. quod in talibus cau-
sis standum est uerbo uiri et mulieris nisi
certis iudiciis et testibus constiterit
esse filium iuuenem memora-
tum. Idem Exoniensi et Wintoniensi episcopis et
abbati hereford.
Causam que inter J. fi. constitit quod Aga-
tha de Auelma misit quod alanu
uiri sui ipsa tamen eodem tamquam cum
uiro suo morante uel R. pre
predicte Agathe ipsum A. adhuc
habitem uirum prius tenente na-
ta fuit eam non fuisse legitimam
eidem R. filiam iudicetis quia
non potuit esse uxor quam uiri sui thoro

macl'ancalu du ille uiuet co-
pl'ari p'sumpsit. [I]d' exoñ epo
& abbati h'ford'.

[L]ator p'sentiu R. & I. cu aut id R.
h. coram sc'lari iudice sub h'edi-
tate aui eiusdem R. p'fat' dci h. tra-
xiss; in cuius ille sibi p'sumpsit o-
bicere q' p'r eius no fuiss; de legiti-
mo m'rimonio natus & io de h'edita-
te aui sui nich' posset iure succes-
sorio uendicare. unde cu s' q'one
natiuitatis coram norwicen' epo
tractatu fuiss; ad uram extitit
audientiam appellatu & j. io; cu. q.
cam s' q'one natiuitatis p'fat
eiusd' R. infra duos m'ses sub
ep. ob. t'minetis. s. uo s' duos
m'ses p'fatus h. no potuit p'bare
legittime q' obiecit. ex tunc sc'la-
ri d'no sub cuius iudicio de h'edita-
te ca u'titur intimetis ut p' q'one
natiuitatis n' dimittat quin
cam s' h'editate audiat & de-
cidat. [I]d' exoñ epo

[T]anta e uis m'rimonij ut q' antea
sunt geniti p' q'ctum m'rimonium
legittimi h'eantur. si aut uir
uiuente uxore sua aliam co-
gnouit & ex ea p'lem suscep-
it l; post mortem uxoris ead'
duxerit. nich'o spurius erit filius
& ab h'editate repellend'. p'ser-
tim si in mortem p'oris uxoris
alt'ut' eor' aliquid fuit ma-
chinat'. [I]d' lond' & wig' epis

[C]ausam que int' R. & f. s' eo q' mu-
lier R. no fuiss; de legittimo m'-
trimonio nata agitari dignoscit'
uob' comisim' t'minanda. u'm
q' litt'is n'ris inseri fecim' ut se
p'fato R. possessionem omnium
quor' possessor extitit qn' aiunt
suus p'ficiscend' ierosolimam
iter arripuit an' p'ncipal' cause
ing'ssum faceretis restitui si ead'
possessione fuiss; p' uiolentiam spo-
liatus. s' uos attendentes q' ad re-
gem p'tinet no ad eccl'iam de
talib; possessionib; iudicare ne
uideamur iuri illustris regis
anglor' der'here qui p'tra iudi-
cium ad se assent p'tinere. f.
u. cu. c. regi possessiu iudiciu
relinquentes. de ca p'ncipali uidel'
utrum mat' p'dci R. de legittimo
sit m'rimonio nata plenius cognos-
catis & cam h'i t'minetis. licet
incongruu uideat' ut m'rimonii ge-
nitalis p'fati R. spectat' q' ea ui-
uente no sint ut d'r spectatum.
[I]d' epo & archid' wintonien'

[E]x latum e ad audientiam uram
q' cu h. ad p'tes constantinopol'
transisset & ibi moram p' decennium
& amplius faciens ad j. uxorem
suam n' redisset. ipsi apud bone
memorie wintonien' epm adu's
eum querelam deposuit & q' eu
n' posset duci expectare nich'o
allegauit epc no licuit uir p'

tudus ⁊ districtus parentibꝫ ei-
ꝯ mandauit ut pro eo mitterent
⁊ ipsum ad patriam reuocarent.
Cumq; elapso longi tempis spa-
tio uir nō remea					ret ad patriam
ep̄c in conspectu ecclie audit' rō-
nib; mulieris uir eos sn̄iam diuor-
tii promulgauit ⁊ mulieri ut aliū
duceret facultatem indulsit. Io-
nes q. si constiterit q̄ ep̄c diuortii
sn̄iam protulit uir eos filios q̄s
sustulit de alio ad cuius copula-
tionem ep̄i pdc̄i migrauit legi-
timos iudicetis eos hac occōne
ab hereditate nō patientes ex-
cludi. Id. beluacen̄ ep̄o.
[Q]uod nob' ꝛ i. si qui aūt de clan-
destino mr̄io post modū ab ec-
clia approbato geniti fuīt eos
legitimos iudices filios ⁊ hedes
[U]el iii. ebroracen̄ archiep̄o.
[P]reterea nob' ꝛ i. t. t. xx. qd pu-
blice honestatis iusticia prohibē-
te mr̄in. int' eos ꝯhi nō potuit
⁊ ꝯtractum debuit separari atq; hi
cum filii nec p ecclie pmissionē
nec p parentum ignorantiam
excusentur ad successionē pater-
norum bonorum nō uident aliq̄ten'
admittendi. Idem.
[P]eruenit sane ad nos ex insinu-
atione lucie uidue q' cum int'
.B. patrem suū ⁊ .A. matrem illius
mr̄in. fuisset legitime celeb'-
tum ⁊ q̄diu uixerūt quiete

pmansierunt post illorum decessū
quidam asserentes eam nō de
legitimo mr̄io fuisse susceptā
a paterna hereditate tamq̄ illegi-
timam amouere conant' ꝯ ini-
q. fie. ita dc̄am uiduam legi-
timam nunciētis. Inno . iii.
[P]er tuas litteras intimasti q̄ .R.
[T]ransmisse q̄m scd' opinionē ma-
iorum ptis uicinie in ꝯcubinā
habebat ple suscepta qn̄dā post
⁊ aliam ea defuncta duxit in
uxorem ⁊ ea de qua plem susce-
perat uiro sibi aliam coplauit
pcessu uo tempis. id' .R. ipsā sena-
tustorum firmauit proprio iura-
mento q' eam q̄ h're in sua fuiat
ꝯcubinam prius affidauerat
in uxorem q̄m ex ea filiū ge-
nuisset ⁊ postea dū ageret in
extremis eum q̄ ex ea susce-
perat in testamento heredem insti-
tuens filium legitimū appel-
lauit. Cum aūt fuisset uel i-
quisitōi ꝯmissū an filius le-
gitimus sit ēēt heres ipsi' .R. et
ad eius patrimoniū admittend'
nu pt' id q̄ ex q̄dam decretali
lo. ine. alex. ppe p' n. statis eē
sup hoc uisō uiri ⁊ mulieris ce-
debas receptis testibꝫ a filio
eiusd' .R. pductis quib; legi-
time approbauit pdc̄m .R. ma-
trem suam in capella sci ser-
gii affidasse eā. ipsi' .R. hede

qm fit pte legi

III

ee legitimum iudicasti. Illos g at
tendentes q plus e qui in ueritate
agit q q simulate cupit. lic
dc. r. cum dimissa ea qua ut q
cubina hu erat ad alia uota tu
sunt uideat i ipo fco nim q inf
eos celebratum fuit denegasse
Quia tn desponsato p testes legi
timos g pbata eos inuicem sins
se coniuncto ostendit su despo sa
to ipam fuit de psenti ut p q sensu
legitimum p uba de psenti expres
sum copla iminii inf eos fuit
celebrata sit p uba de futuro car
nali copla subsecuta no tam
decretali. dcm . p . n . q in casu dissi
mili loquit q inductis p boib
interentes te p cessisse legitime
22. sniam tuam. auct. ap. con
firmantes. d nobli uiro . w.
montis pessulani
Per uen. f. n. arelaten archiepm
tua nob humilitas supplicauit
ut filios tuos legitimatos dig
natem titulo decorare qtinus
eis q nun o succedent natalium
obiecto no noceret. Qz aut sedes
ap. se. plenam heat potesta
tem ex illo uidet q diuisis causis
inspectis cum qbzdam minus legi
time genitis no naturalibz
tm sz adulterinis dispensauit
sic ad actus spuales illos legi
timas ut possint in epos pmo
ui ex quo uerisimili creditur et

cpbabilius reputat ut eos ad
actus legitimare ualeat secla
res p sertim tn pt ro pon. m
homines supiorem alium no
cognoscant qui legitimandi
heat potestatem q cu maior
in spualibz tam prudentia q
auctas z ydoneitas requirantur
q i maiori gceditur licitu ee
uidetur z in minori p simile
sz id ui. posse pbari cum eo ipo
q aliqs ad apicem epal digni
tatis attollit. eximitur a pria
potestate. ptea z si simplex epc
sciens seruum alterius in pbrm
ordinaret. licet ordinator satis
facere teneatur ordinatus tn
iugum seruitutis euadet. uidet
si quid monstruosum ut q legi
tim ad spuales fieret a cto es
circa sclares actus illegitimi re
maneret. vn cu in spualibz dis
pensat consequit intelligit
in tpalibz dispensatum id aut i
pri monio bi petri libe pot. ap
se effice in quo z summi potifical
quidem exerc z summi pncipis
exequit potestatem. videlicet a
ex eo tra he maiorem audacia
postulandi q cu rex francorum
j. francorum regnum dimiserit
z ex alia postmod seducta pu
erum suscepit z puellam z tu
similr ex lina legitima aliam
supduxeris ex quia filios suscepisti

sicut cum filius regis eidem sicut et tuus crederetur de benignitate sedis apostolice dispensandum. Verum si utriusque diligenter inspicitur, et res similis sed valde dissimilis invenitur. Nam rex ipse a regina per venerabilem archiepiscopum ... apostolice sedis legatum fuit per sententiam separatus, tu vero uxorem tuam a te temeritate propria separasti. Ipse quoque priusquam ad eum prohibitio de non contrahendo cum alia pervenisset, aliam superduxit, ex qua prolem geminam noscitur suscepisse, sed tu in contemptum ecclesie aliam superducere attentasti. Preterea rex ipse contra matrimonium impedimentum affinitatis obiecit et coram prefato archiepiscopo testes induxit, cuius sententia quia cassata fuit solummodo propter iudiciarium ordinem non servatum, nos post restitutionem regine alios cognitores duximus deputandos. Tu vero uxori tue nil quod divortium induceret obiecisti, cum et si fides thori sit unum de tribus bonis coniugii, tamen ipsi violato coniugale vinculum non laxatur. Ceterum filii quoque eiusdem regis utrum legitimi vel illegitimi fuerint, cum diu pendet questio affinitatis obiecte potest non immerito dubitari. Nam si affinitas fuerit comprobata, predictam reginam non esse regis coniugem apparebit, et per consequens alia videbitur sibi legitime copulata et filios ei

legitimos peperisse. Insuper cum rex superiorem in temporalibus minime recognoscat, sine iuris alterius lesione in eo se iurisdictioni nostre subicere potuit, in quo videretur aliquibus quod per se ipsum non tamquam pater cum filiis, sed tamquam princeps cum subditis potuit dispensare. Tu autem noscaris aliis subiacere. Rationibus igitur hiis inducti regi gratiam fecimus requisiti, causam tam ex veteri quam ex novo testamento trahentes, quod non solum in ecclesie patrimonio super quo plenam in temporalibus gerimus potestatem, verum etiam in aliis regionibus certis causis inspectis temporalem iurisdictionem casualiter exercemus, non quod alieno iuri preiudicare velimus, sed quia sicut in deuteronomio continetur: Si difficile et ambiguum apud te iudicium esse perspexeris inter sanguinem et sanguinem, causam et causam, lepram et lepram, et iudicium intra portas iudicis variari, veniens ad sacerdotes levitici generis et ad iudicem qui fuerit illo tempore qui iudicabunt tibi iudicii veritatem, et facies quecumque dixerint qui presunt loco quem elegerit dominus, et sequeris eorum sententiam. Qui autem superbierit nolens obedire sacerdotis imperio qui eo tempore ministrat domino deo tuo, et decreto iudicis morietur. Sane cum deuteronomium lex secunda

interpretetur ex vi vocabuli compro-
batur: ut quod ibi decernitur in no-
vo testamento debeat observari.
Locus enim quem elegit dominus apostolica sedes
esse cognoscitur. Cum enim Petrus
urbem fugiens exivisset volens
eum dominus ad locum quem elegerat
revocare interrogatus ab eo
domine quo vadis? respondit venio
Romam iterum crucifigi. Quod intel-
ligens pro se dictum ad locum ipsum
protinus est reversus. Sunt autem sa-
cerdotes levitici generis fratres nostri
qui nobis iure levitico in execu-
tione sacerdotalis officii coad-
iutores existunt. Is vero super eos
sacerdos sive iudex existit cui
dominus inquit in Petro: Quodcumque liga-
veris super terram erit ligatum et in celis.
eius vicarius qui est sacerdos in e-
ternum secundum ordinem Melchisedech con-
stitutus a deo iudex vivorum et mor-
tuorum. Tria quippe distinguit
iudicia: primum inter sanguinem
et sanguinem per quod criminale intel-
ligitur et civile. ultimum inter
lepram et lepram per quod eccle-
siasticum et criminale notatur.
medium inter causam et causam quod ad
utrumque refertur tam ecclesiasticum
quam civile. In quibus cum aliquid
fuerit difficile vel ambiguum
ad iudicium est sedis apostolice recurrendum
cuius sententiam qui superbiens contemp-
serit observare mori precipitur

id est per excommunicationis sententiam velut mor-
tuus a communione fidelium separari. Pau-
lus etiam ut plenitudinem potestatis
exponeret ad Corinthios scribens
ait: Nescitis quoniam angelos iudica-
bitis quanto magis secularia? Licet
ergo cum filius sepedicti regis de quibus
agitur de legitimo thoro dubi-
tatur duxerimus dispensandum cum
tam lex mosaica quam canonica
sobolem susceptam ex adulterio
detestetur, domino protestante quod manzeres
et spurii usque in decimam generatio-
nem in ecclesiam non intrabunt, ca-
none nihilominus vetante tales ad sacros
ordines promoveri, secularibus quoque
legibus non solum repellentibus eos
a successione paterna sed negantibus
et ipsis alimenta, petitionem tamen
non duximus admittendam. d. li.

Lator R. canonicus leventanus
ex tenore litterarum vestrarum nobis inno-
tuit quod cum G. vidua hereditatem
quondam R. mariti sui sibi et pu-
pillo filio suo restitui postula-
ret, P. sua adversa petitionem eius
nitebatur excludere pro eo quod R.
maritum ipsius vidue de adulterio
genitum asserebat et huiusmodi intelligentes
quod pater predicti R. matrem ipsius in
facie ecclesie ignoraverat quod ipse sibi
aliam nihilominus aliter copulasset du-
xerit in uxorem et dum ipsa igitur
ipsi legitima putaretur, dictum
R. suscepit ex eadem in favorem

p his ponit se declinari memora
tu x. legitimu reputantes
Idem ep̃o. gib.
audenti xi. Cetiq plein de inti
delium coniunctonibz natum
qui scd̃o lit̃ ttio ul' ulti ore g̃du
sed in opinione illoz iñ nina
lt̃ ĝtrerunt assū post fidem
receptam iudicante publica
suadente legitimi q̃ uo lumus
reputari. a. le x. u. pmuen e
Relatu e q̃ cu pr̃
cuidam puelle eam
cuidam cui pmen. nup
tui q̃ adiduss mante post
aliq̃t annos quibz cu uxore
pmansit p homicidiu q̃ 9
misit de ciuitate timore mor
tis exiuit. Nunc a dr̃ posse pro
bari q̃ pr̃ puelle eum de sacro
fonte leuauit. s; licitis tuis
q̃situs ñ dubium potuit iuenri
licet q̃nq̃ mutu sit tu factum
xi. Cetm 9sul t. r. q̃ si mai
festu e q̃ assertiu aut legi
timi accusatores x testes appa
reant postq̃ inuentis fuit
cum omi diligentia req̃sit
x si nequiuit inueniri teste
recipe potis x fine canonico
iudiciu t̃minare. Ex lenis. ep̃.
2 no b e. q̃situ uti aliqui sup
accusatione matrimonij nich
uo re p̃pua depmantes debe
ant p solam carutile 9strip
tonem admitti. Ad hoc R̃.
q̃ in talibz si q̃utu ad p sup
tonem nullius moniti e. con
scripto quo ad s̃riam p fendã
ñ alia legitima suffragent
Cel. p. flore ep̃o.
Videtur nob xi. Quia parentes
fr̃es x cognati utriusq; sexus
in testificatione suoz ad ma
trimoniu 9iungend ul diruen
du ad mittant tam de antiq
9suetudine q̃m legibz app
batis. Io enim in attine pare
tes x si defuint parentes p ximi
ores admittunt q̃m uniq̃sq;
suam genealogiam cum te
stibz x cartis tu ex recitatone
maioz scire laborat. Vl m
eum melius recipi debent q̃m
illi qui melius sciunt x quoz
est interce. ita ut si non int fue
rint x 9sensu non adhibuint
scd in leges ulsm fiat miu.
Oz ñ legitur: prt ñ recipiat
in ca filiu nec filius i ca prs
in criminalibz cais x 9ctibz vm
e in m̃rio 9iungendo x dis
iungendo ex ipi 9iugu pro
gatiua x quia fauorabilis
res e. congrue admittuntur
Sup adiecisti qd' De
aliquis cu q̃dam minu bili
puella 9trxt q̃ tand etatis
metas attingens ab illo cog
nita plies 9 nim reclamauit

qm ma ec pos do divorc

asserens se semp ab initio dis
sensisse q̄ ptestes pbat fama
& q̄isatione p̄latos. In hͦ itaq;
casu sentim q̄ ad ūsus ei. m. au
diri nō debet. q̄a an̄ cognitōne
sui legitimū [redacted] attingens
cum potuit minime reclama
uit. sicut eni an̄ gsensū legi
timū q̄m i xij. anno spectat
potuit dissentire. sic postq̄ le
gitimo tp̄r accedente semel
& copule carnali gsensit ex
taciturnitōne sibi s. hoc silenci
um nō ambiguū indixisse
Timō iij. archiepō ppōito & p
ori scē marie de albān.
igtante. ey. de camilla nrō
est aplātu declaratū q̄ cum
n. duxiss; legitime i vxorem
&. m. at ipius uisa ē. timi accu
sare ut ab eo pecuniā extor
qret & l; intellcu suo praua
nō possint opa. ꝫen de michō
uult hr̄e pecuniam ut ab
accusatōne desistat. Cum g
nō sit malicus hominū idul
gend. ey. q. si ē ita ipam ab
accusatone n. m. y repellentes
eid s. hoc silentiū iponatis
vm in tua dyoc. & j | . de
Sirio post gtractum m. n. aliqs
appareat accusator cū n̄ pro
dierit in publicū qn̄ banni
scdm gsuetudinem in eccīs
edebantur. utrū uox sue de
beat accusatōnis admitti. rn̄to
q̄ri potē sup quo sic diximus di
stinguend q̄ si tp̄r denūtiatōis
prius ille. i. squi. iam gunctos
impetit eis dyoc. existebat ul
alias deniūciato nō potuit ad
eī noticiam puenire ut pote
si minime infirmitatis seruo
re laborans sane mētis pactebat
exiliū ul in carnis tam teneris
gstitutus q̄ ad gp̄hensionem
taliū eius etas suffice n. ualebat
seu alia cā legitima fuit. ipe
dictus ei accusatō dz audiri au
o qn cum rōnabli psimatur
q̄ denūtiatōnem piū. scam id
existens in ipa dyoc. minime
ignorauit. tamq̄ suspectus ē;
pcul dubio repellendus n̄ ipprio
firmauit iuramto qd postea
didicerit ea q̄ obiecerit & ad h
ex malicia nō pcedit. quia tc
ē si didicisset ab illis q̄ denūcia
tōnis tp̄r siluerit. claudi n̄ debet
eid aditus accusandi qm̄ & si ab
ipetitōne h̄i culpa de silentio ta
li gtracta illos excludet. istū n̄ a
moiu nequiret cū culpabilis
nō existat. Ex g. ap. Warmat.
Aquam li. in morte
mariti sui cū alius con
siliata ē & ipe aliq̄ illoz
se defendendo occidit. post
ipe post mortem uxoris si no
luerit aliam duce. ipā aute

insidiatur puniće absq: spe coniugij
[S]tet subiecta. Idem. lex. iii.
[Q]uesiuit a nob. Ex. flor. magr. t. xx.
si uir: p furto ul' alio crimine
uiri sui nisi fidei siue religionē
corrumpere uelit ab eo separari n̄
debet. Verum si coniugem suam ad
infidelitatis maleficium ptraxerit
a uiro potest separari ita q ei nu
bere alii nō licebit quia licet sepa
rentur semp tn̄ coniuges erunt.
In uiris quoq: p̄sentis sunt forma
seruetur. [I]d albian̄ epo.
[P]ro de comite pontiuii qui li
uxorem suam absq: iudicio ec
clesie dimisit q eam cognatam
fuisse uxoris defuncte pponit
p̄ui. t. cognoscat q si ꝑ pente
la eēt publica ꝛ notoria absq:
iudicio ecc̄e ab ea nō potuit se
pari. quare ipm ad eam recipien
dam q̄ petit restitutionē ipius
districte compellas. quam si recipere no
luerit eum ꝛ sr inductam uin
clo excōis astringas. [C]ꝑtea
de. h. qui cognatam suam dux̄
uxorem. xx. q n̄ apparentibz
accusatoribz ꝛ parentela mani
festa seu publica existente q
credibile nō est: nisi eēnt i p
gradu ul' scdo tūc officij i test
mōnia illa adhibita grauitate
dissolui e q̄ illicite contracta noscunt
[S]ignasti q quidā uxo de
re sua sn̄ iudicio ecc̄e dimissa

pro eo q suggestum sibi fuit ipm
incestum cū q̄dam suo consangui
neo commisisse uinclo fuit ꝑ h
excōis astrictus. Verum mli' non
continuit. s; sobolem de alio uiro
suscepit. nec tamen postulat uirū
restitui asserens se ab ipō iniuste
dimissam ꝛ eund' sibi materiam
adulterandi dedisse. con. t. t. xx.
q si notorium ē. uirum ipm
adulteriū commisisse. ad eam re
cipiendam p̄ fatus uir cogi nō
debet nisi constaret ipm cū alia
adulteriū commisisse. [I]dem.
[E]x litteris tuis accepimus q. W.
q̄dam duxit uxorem qui p mul
ta tpa̾ribz fuere concordes. ppo
nebat enim id. W. q illam p
uiolentiam sibi illatam me
tu ꝛ mediante duxisse; ꝛ tand'
uir uxorem suam sub crimine
fornicationis i iure conuenit q̄
nescit quo ducta spu cepit pu
blice confiteri q cum uir ei negaret
in necessariis puidē. eum compul
sa ē. in uiri reie memoratum
Cuiusq: arte finis; diligentius
admonita ne ad suggestionē
alicuius illud tam turpe cont' se
pponeret ipa id manifeste asse
rebat. sane tu conuocato caplo
tuo cum ex eoꝝ consilio utriq:
priuatim continentiā iniūxeris
obseruandam ita q caste ui
uent inuicem segregati memo

... traxit vir sine tertium cum alia sponsalia et nuptias etiam celebravit. Verum cum frater in quaerere laboraret supradictus vir vel sententiam explicans et exponens ad audientiam nostram dicitur appellasse vii. kal. martii. Quocirca si res ita processit, praetextu ... utrum ad legitimam uxorem redire compellas. Ut lum. iii. Floren. epo.

De illa qui viro suo labente in haeresim ipsius consortium sine iudicio ecclesiae declinavit, ut a nobis quaeris, taliter respondemus, quod si ea intentione discessit ut lapsus in haeresim taedio propter confusione affectus se a priore suo coniugio ei comitteret, reus sui fuerat est reddenda: quod et si revertit noluit compellatur. Si non iudicio ecclesiae ab eo recessit, ad recipiendum eum nullatenus divinis compellendus. Idem ... iij. Ferrarien. epo.

Quanto te novimus in canonico iure peritum, tanto fraternitas tua intimavit quod altero coniugum ad haeresim transeunte qui relinquitur ad secunda vota desiderat convolare et filios procreare, quod utrum possit fieri per tuas nobis duxisti litteras consulendos. Nos igitur consulentes distinguimus, licet quidam praedecessor noster sensisse aliter videatur, an ex duobus infidelibus alter ad fidem catholicam convertatur, vel ex duobus fidelibus alter labatur in haeresim vel decidat in gentilitatis errorem.

Si enim alter infidelium coniugum ad fidem catholicam convertatur, altero vel nullo modo vel non sine blasphemia divini nominis vel ut eum pertrahat ad mortale peccatum ei cohabitare volente, qui relinquitur ad secunda, si voluerit, vota transibit, et in hoc casu intelligimus quod ait apostolus: Si infidelis discedit, discedat; frater enim vel soror non est servituti subiectus in huiusmodi; et canonem etiam in quo dicitur quod contumelia creatoris solvit ius matrimonii circa eum qui relinquitur. Si vero alter fidelium coniugum vel labatur in haeresim vel transeat ad gentilitatis errorem, non credimus quod in hoc casu is qui relinquitur vivente altero possit ad secundas nuptias convolare, licet in hoc casu maior appareat contumelia creatoris. Nam etsi matrimonium verum inter infideles existat, non est tamen ratum; inter fideles autem verum et ratum existit, quia sacramentum fidei, quod semel est admissum, numquam amittitur, sed ratum efficit coniugii sacramentum, ut ipsum in coniugibus illo durante perduret. Nec obstat quod a quibusdam forsan obicitur, quod fidelis relictus non debeat iure suo sine culpa privari, cum in multis casibus hoc contingat, ut si alter coniugum incidat. Per hanc responsionem quorundam malitiae obviatur, qui in odium coniugum vel quando sibi invicem

displiceant vel si eas possent in talium causa dimittere simularent
heresim ut ab ipsis nubentibus coniugibus resilirent per hanc ipsam
conversionem illa solvatur quod quia
queritur utrum ad eum qui ab
heresi vel infidelitate recessit is qui
permansit in fide redire cogatur
dem tibi breviter esp.

Gaudemus in domino et infra. Utrum pagani
et uxores accipientes in secundo vel
tertio vel ulteriori gradu sibi coniunctas sic coniuncti debeant post
conversionem suam insimul remanere vel ab invicem separari edoceri per scriptum apostolicum postulasti super quo tue fraternitati respondemus quod cum sacramentum
coniugii apud fideles et infideles existat quemadmodum ostendit apostolus
dicens: si quis frater infidelem
habet uxorem et hec consentit habitare cum eo non illam dimittat
et in premissis gradibus a paganis
quoad eos matrimonium licite sit contractum
constitutionibus canonicis non arctantur. Quid enim ad nos secundum eundem
apostolum de his qui foris sunt iudicare in favorem presertim christiane religionis et fidei a cuius perceptione uxores se deseri timentes viri possunt facile revocari fideles huiusmodi matrimonialiter copulati libere possunt et licite remanere
coniuncti cum per sacramentum baptismi
non solvantur coniugia sed crimina
dimittantur.

Quia vero pagani
circa plures simul feminas affectum dividunt coniugalem
utrum post conversionem omnes simul
ex omnibus retinere valeant
non immerito dubitatur et infra. Verum
absonum hoc et inimicum fidei christiane cum ab initio una costa in
unam feminam sit conversa et scriptura divina testetur quod propter hoc
relinquet homo patrem et matrem
et adherebit uxori sue et erunt
duo in carne una non dixit tres
vel plures sed duo nec dixit adherebit uxoribus sed uxori et infra. Nec ulli
umquam licuit insimul plures uxores
habere nisi cui fuit divina revelatione concessum que mos quandoque interdum et fas censetur per quam sicut
Iacob a mendacio Israelite a furto
et Samson ab homicidio sic et patriarche et alii viri iusti qui plures
simul leguntur habuisse uxores ab
adulterio excusantur. Sane veridica hec sententia probatur et testimonio
veritatis testantis in evangelio:
Quicumque dimiserit uxorem suam
ob fornicationem et aliam duxerit mechatur. Si ergo uxore dimissa duci alia de iure non potest
fortius et ipsa retenta per quod evidenter apparet pluralitatem in
utroque sexu cum non ad imparia iudicentur circa matrimonium reprobandam.

Qui autem secundum ritum suum

legitimā repudiauit uxorem
cum tale repudium ilcitas fi eūn
glio repbauit nūqm ea uiuēte
liuite potiit aliam 7 ad fidē xpi
cōūsus hēē n post cōūsionem
ipsius illa ueniat hītare cū
ipō cum 7 si consentiat nō tū
absqz cōtumelia creatoris ul'
ut eum ptrhat ad mortale
pecīn in quo cū in restitutionē
petenti qm uis de iniusta spoli
atōne cōstaret restitutō nega
retur qz scdm apsim fr aut so
ror nō ē mhi subiectus seruu
tuti. Cetz si cōūsu ad fidem et
illa cōūsa secqr anqm ipē cās pre
dictas legitimam ille ducat
uxorem eam recipe cōpelletur
qmuis qz scdm eūuglicam uita
tem qui duxit dimissā me
chatur nō tū dimissor potiit
ob icē fornicatōnem dimisse
p eo qz nupsit aliū post repu
dium ñ alias fuit fornicata
[I]dem limon epō 7 eis qui cū
ipō sunt frībz
[U]estis qui eccām fuā 7 ij. qz disp
ersit uius limon de nouo ad fi
dem catholicam cōūsor aīmodo
ipp infirmitatē gentis eidē cō
cedimus ut nūmus ōcius cū reli
ctis frīm utatur si tū frībz des
cendentibz sīn ple ut semē defū
cti iuxta legem mosaicam
suscitarent cum talibz cōiū
ne tales sibi decetō postqm ad fi
dem uenerunt copulentur ph
bentes. Ex cōcil' hīto ap'. v. an
[M]ulier eis sanip[...]
aliqm uata cū ap[...]
pusiuris fuerint [...]
sepate totam dotem
ppetim sibi reddi. rba
uij. dec. cantoru 7 cap̄lo lexo. [S]i
gnificauit p. uul. q. h. qm loco
uiri tenebat diuortō inr eos
sollempniter celebrato dotem
suam iniuste detinet 7 redde
cōdicit. possiones qz ipius dū simul
uiuient cuicūqz cōctus titulo
cōitr obuenerunt ea prsus
exclusa sibi iniute uendicare
jōz. m. q. si ē ita 7 nō est aliud
qz obsistat ipm ad restitutōnē
dotis 7 diuisionem eorz qz olim
cōitr hūerunt dis. ec. cōpllatis
[P]ennis. uj.
[E]x prudentia uīa nullatū qd ē
uob cām mīuū qz uertebatur
inr. h. 7. m. cōmusissem cūmina
dam 7 nos cōsanguinitatē in eos
inuenientes sinām diuortij
tulissetis de dote qm a uiro
mlr repetebat quamqm statue
re distulistis. olim qz uos qz de
mīo principali cognouistis
7 de dote qz ē cā incidens accesso
rie cognoscē ualuistis 7 sniā
lrē diffinire. m. qz. p decūi. h. mo
p. cogatis ut p dce. m. totam

dotem sicut canonici fuit
Prestituere non morem leonis
singulis et si. Simili ob us
causam fornicationis uiditio
excessit aut propria uoluntate a
uiro recesserit nec reconcilia
ta postea sit eidem dotem uel
dotalicium repetere non uale
bit. Innocentius iii. compostellano archiepiscopo
et uniuersis episcopis in regno legi
onis constitutis
si necesse sit et si. Quia uero
castra quedam que rex legionensis fi
lie regis castelle in dotem tra
didisse proponitur ita ut si ea
aliqua occasione relinqueret pro
cedentur in ius eius impedimentum
prestare uidentur huiusmodi copule dissol
uende cum castra ipsa non tam
ob turpem quam ob nullam causam
sint data ut potest cum inter eos
matrimonium non existat et ideo nec dos nec
donatio propter dotem ne ad commo
dum ei cedat quod debet in penam
eius potius retorqueri castra
ipsa restitui uolumus et ad id pu
ellam per censuram ecclesiasticam coar
tari. Idem archidiacono sancti andree de
scotia
Per tuas nobis litteras
discretio requisiuit si aliqua
terra data fuit alicui non in he
reditatem uel feudum set tantum quo
ad uixerit possidenda et ipse post
modum tertiam partem uxori sue in
dotem concesserit utrum eo defunc

to prefatam dotem uxor dum ui
xerit habere debeat et cum eam
dotes protegere teneatur uiduarum
postulasti preterea si qua terra data
fuit alicui et heredibus quos de uxore
legitima procrearet in hereditatem
tem uel feudum et ipse uxori sue
quandam partem ipsius in dotem con
cessa decesserit postmodum tu sup ple
ari nisi dotem eandem deuitare
possit heres. Nos ergo consultationi tue taliter respondemus
quod cum regulariter nullus plus
iuris in alium transferre possit
quam eum constet habere uir autem tertia
predicta tantum conceditur non potest
uxori relinquere quod ei non licuit
nisi quoad uixerit possidere
nec licet uxori sue partem illi
terre in donatione propter nuptias
ex uiri concessione retinere nisi
donator ille ad quem spectat do
minium illius terre uoluerit con
sentire. Ad autem de prima con
sultatione dominus h. ... de secunda
scilicet licet ecclesia inter uiduarum
se fauorabilem debeat exhibe
re iustitiam tamen non est eis fauor
ecclesiasticus concedendus uilio
re nolumus ignorare quod uxor
dare debet uiro dotem. uir autem
uxori donationem facere propter
nuptias sed legitimas san
ctiones. Idem archiepiscopo et archidiacono ianuen.
Ex tuarum litterarum intimatione quod
cum magistrum R. sit quedam summa

pecunie .x. li. [redacted]
annanius cou [redacted]
dote uxoris su [redacted]
eo dicens . & erce [redacted]
contra ipsum quod uxo [redacted]
repulerat & [redacted]
hoc lucius sim [redacted]
super eadem do [redacted]
ne ciuitatis consulibus questio
mota esset . ipsi pronunciauerunt .
ut quum idem . l. ad inopiam
uergere uideatur dos illa non
assignaretur . eius non cautionem
ydoneam de ipsa non perditura pre
staret . unde uolens ei ut de salua
da dote caueret . & uxorem suam
reciperet percepistis etc. Cum igitur
satis possit ei modicum credi
dotis cui creditum est corpus uxo
ris eius . quod dotem assignari fa
ciatis eidem sub ea quam potest
cautione prestare uel saltem
alicui tamen cautori committi ut de
parte honeste lucrum unde dictus
uir honorari possit et matrimonii sustente
tate ne occasione dotis detente
uxor a uiro diuisa seu uir
qui diuisit uxorem adul
terii reatum incurrit.

Greg. ix.

Donatio que constante matrimonio inter
coniuges dicitur esse facta ex qua alter
locupletior & pauperior alter
efficitur firmitatem non habet
nisi donatoris obitu confirmetur.
quod tamen penitus euanescat si reuo
cetur ab eo uiuente uel ex post fac
to uel qui donatum accepit prius
debitum nature persoluat.
Sane soluto matrimonio sicut
dos ad mulierem sic & donatio
propter nuptias redit ad uirum
nisi de consuetudine secus ob
tineat uel ex pacto de lucran
da dote & donatione propter nuptias
quod equale sit tamen cum in de gradum
iudicatum. Alex. iii.

Capellanum qui benedictionem cum
secunda contraxit celebrasse ab
officio beneficioque suspensum cum
litteris tuis & testio ad sedem ap
ostolicam destinare procures.

Lucius iii. Uniuersis christianis in
captiuitate Sarracenorum positis
non ac redemptorum etc. Sane
super matrimoniis quidam ex uobis sed
huc ita abeuntis coniugis certitu
dine quesierunt id uobis duximus ut
nullus amodo ad secundas nuptias mi
grare presumat donec ei constet
quod ab hac uita migrauerit coniux
eius. Si uero aliquis uel aliqua
id hactenus non seruauit & de
morte prioris coniugis adhuc
sibi existimat dubitandum ei que
sibi nupsit debitum non deneget
postulanti quod a se tamen nouerit
nullatenus exigendum. quod si post hec
de prioris coniugis uita constiterit
relictis adulterinis amplexibus

ad priorem coniugem reuertatur.
Urbanus .ii. vigiliensi episcopo.
Uir autem uel mulier ad bigamiam transiens non debet a presbitero benedici quia cum alia uice benedicti sunt eorum benedictio iterari non debet. De exon. episcopo.

Super illa questione de qua consuluisti an mulier possit sine infamia nubere infra tempus luctus. secundum leges diffinitur set quia cum apostolus dicat: mulier uiro suo mortuo soluta est a lege uiri sui in domino nubat cui uoluerit per licenciam et auctoritatem apostoli eius infamia aboletur. In no. iii. p. nobili mulieri.

Cum secundum apostolum mulier mortuo uiro ab eius sit lege soluta et nubendi cui uult tamen in domino liberam habeat facultatem non debet legalis infamie sustinere iacturam que licet post uiri obitum infra tempus luctus. s. unius anni spacium nubat concessa sibi tamen ab apostolo utitur potestate cum in huiusmodi presertim seculares leges non dedignentur sacros canones imitari.

Explicit liber quartus. IIII.

Incipit liber quintus de accusationibus [illegible]

[redacted] legitimus non fuit accusator non fatigetur accusatus. De episcopis per gallias constitutis.

Si quis episcopus ab illicitis accusatoribus qui recipiendi sunt accusatus fuit postquam ab eis caritatiue conuentus fuit ut crimen emendet et eam corrigere noluit non olim sed nunc ad primates cause eius canonice deferantur. Greg. duci campanie.

Illa presbiterorum et c. Si non aliquis est de monasterio pro causa abbatis qui possit dicere quia ad culpam reatumque eius pertineat nos cum eis quorum interest causam districte uolumus perscrutari ut uel condempnentur uel absoluantur. De constantie ang.

Omnipotens deus et c. Valde graue est ut uir de quo tanta et talia dicantur causa autem requiri et discussam debeant honoretur. Paschalis papa.

Nulli episcoporum ab accusatione sua replicare liceat quamquam se ab eis impetendum cognoscet a sua communi familiaritate neglexerit separare. Ex concil. magunt.

De his criminibus de quibus absolutus est accusatus non potest accusatio replicari. Stephanus papa.

Repellantur ab accusatione cohabita

tes iniuriasque infestationes
blasphemie a s(an)c(t)o solent affe
ctu amicicie inuitare. Ex. b. li.
accusasti aliq(ue)m et p(ro)bare . . . (e)x hui(us)
m(od)i accusatione in occisus e(st) ni
p(ro) pace hoc fecisti xl. dies i(n) pane
et aqua que carentena vocatur
cu(m) vii. sequentibus annis penite(re)
debes. si aut(em) p(er) tuam delatura(m)
debilitatus est p(er) tres debes q(ua)dra
gesimas penitere. Aug(ustinus). s(upe)r gen(esim)
de morte abel.
Evidencia patrati sceleris n(on) i(n)diget
clamore accusatoris. Alex(ander) iii
Sancte electo.
Vir. p. magonella p(res)b(ite)r ex una
p(ar)te et bonus p(res)b(ite)r et j. bonus socii
laicus fr(ate)r eius ex altera in n(ost)ra es
sent p(re)sencia (con)stituti. eiusde(m) j.
que(m) laicus erat in d(i)c(t)i. p. accusa
tionem n(on) duximus admittend(um).
Cumque p(re)fatus b. eund(em) p. sup(er)
crimine symonie (con)stanter accu
saret. nos cum q(ue) in testem illi(us) cau(s)e
adductus fuerat et q(ue) p(re)d(ic)t(u)s j. fr(ate)r ei(us)
ip(su)m p. coram te prius accusaue
rat ab accusatione repellimus
p(re)sertim cu(m) fr(ate)r p. memoratum
b. an(te) a(n)n(u)m de ca(usa) (con)simili accusasset
vn(de) q(uo)m(odo) un(us) post alium p(re)d(ic)t(u)m b.
instanti ine(re)ssitudine accusa
bant. neutru(m) ad eius accusatio
nem admisim(us). s(ed) utrique p(res)b(yte)ro
de obiectis sibi criminibus pur
gationem duxim(us) indicendam

Ios(eph). co(n)q(ue) q(uo)d utrique illor(um) cu(m) t(ri)b(us) sacer
dotibus faciat se purgare. Ide(m)
Wigorn(iensi) ep(iscop)o.
Ex p(re)tenta et i. p(ro)u(ide) t. t. R(e)g(ul)a. q(uo)d mo
nachi ti alia ro(ati)onabili ca(usa) inpedi
at eo q(uo)d de obedi(enti)a et subiectione
abbatis ee(st). no(n) sciunt ab eius accusa
tione no(n) sunt ullatenus repellandi
licet alios accusare no(n) possunt
quib(us) si q(ui)dem tu(m) p(ro)p(ri)um no(n) h(abe)nt
de reb(us) monasterii expense de
bentur ne(c)c(ess)arie donec ca(usa) debitu(m)
finem accipiat ministrari. Id(em)
I(n) constituit q(uo)d de ecc(lesi)a no(n) p(ro)petuo (con)
cessa. s(ed) ad t(em)p(u)s fuit (con)m(en)data et de
uiolencia et q(ue) in tabula p(ro)nocta
ium ita q(uo)d alia die n(ichi)l sa p(re)missa
dormitione missam cantassi(t) et j
si de h(oc) ro(ati)onabili(te)r (con)uictus fuit in
iud(ic)io an(te) ep(iscopu)m suum s(ib)i accusa
tus fuit ad ro(ati)onem positus sine coactio
ne fuit (con)fessus ei sup(er) eadem ecc(lesi)a
p(er)petuum silenciu(m) imponatis ip(su)m
ab impetitione b. desiste(re) (com)pellan
tes. Ceterum si eidem fuit ecc(lesi)a s(e)c(un)da
canonice (con)cessa et tradita et p(ro)p(ter) ea
de crimine aliquo no(n) fuit (con)uictus
p(ro)p(ter) q(uo)d de iure debuit spoliari u(e)l
post ap(pellationem) sicut aliq(ua)n(do) allegauit
illa ecc(lesi)a fuit spoliatus ip(su)m fa
cias ei restitui et in pace dimitti.
Meminimus t(ibi) mandasse . . . Id(em)
ut. c. albisse. cui elec(ti)onem (con)firma
uimus minus b(e)n(e)d(i)ctionis impende(re)
parcares. s(ed) q(uia) h. p(ro) alia p(ar)te a

te ad nostram audientiam appellasse in-
proneus q. de symonia accusaret
eandem mandatum nostrum distulisti
effectui mancipare quod te non decet
in hac parte. ap. eidem. h. deferre
cum idem illius manifestus fuit
inimicus et quod eam testium tulit. q.
q. cum inde fuis requisitus predicte
albiisse nuncii vndecimus nos differ
ras impertiri. iunio us. a repo bisiue
ret in eo petro et. Sane cum ex lit-
tis. G. decani sancti stephani et. t. j. et. a.
canonicorum ecclesie bisuntinum ad se ap
audientiam peruenisset te varia cri-
mina commisisse ac ab eis fuisses
per easdem litteras super periurio crimine
symonie et incestu delatus. c. ipse
p. y. seruata iudiciaria potesta
te. t. citum terminum assignauit
quo recensitis obstis. ap. t. q. pre
sentares cum autem iuxta tenorem
citationis ad se. ap. accessisses
nec unus appareret qui te impeteret
de predictis ne aliquid de contingentibus
omittere uideamur. ab. j. et. o.
archidiacono in nostra presentia constitutis
quesiuimus diligenter si quid super p
missis aduersus te per se uel alium
proponere uellent et que scripserant
legitime demonstrare ipsi autem
quod non proposito accusandi hec scrip
serant. responderunt. sed quod super
quibusdam incorrigibilis uidebaris
quidam de te. se. ap. duxerant inti
manda. sed nuntius quem per litteris

accessisset impetrandis manda
ti formam excessit. Nos igitur dictis cano
nicis super predictis silentium du
ximus imponendum ne te de ceto
eis seu huius accusare liceat uel
et infamare quia uero predicti cano
nici circa incestum inscriptionis
desiste noluerunt eis de uris pauli
sione id non duximus imputandum
ne aut in absolutione tua minus
canonice procedere uideamur quoniam
positus in odore bone opinionis
ac uestre nostrorum quorum eorum infamia
delectemur. tabellonensi episcopo et
albi de inferiunitate inquisitione
fame tue duximus committendam
d. Salzeburgensi archiepiscopo
ueniens ad. ap. se a. Ingen. ca
nonicus quod Pragensem episcopum uiua
proposuit coram nobis quod cum esset filius
sacerdotis in ecclesiam fuerat Pragensi
intrusus et quod eidem ecclesie per usum
homagium duci boemie prestitisset sicut ubi in ecclesia Pragensis ecclesie
seruitium et j. vn predictum episcopum ad
festum resurrectionis dominice per
emptorie nos meminimus citauisse id uero ad suam excusationem
uiua discrimina consecrationem
cristmatis imminente et quod filius
boemie principis esset per ipsum bap
tizandus tunc temporis per nuntios
et litteras allegauit. licet autem
excusationes huius. sicut erant fri
uolas estimantes ipsum reputa

iuris contumaciam vel procuratores
eius tamen cum possent recipere canonicali
eis tamen concessimus auditores ut si
possent eum aliquatenus accusarent.
Cumque prefatus A. coram eis re-
petisset obiecta fuit ei a dilecto
Zeulum quod cum olim super hoc ad
magdeburgensem archiepiscopum littere
fuissent impetrate idem A. in obitu
tum se videns probatione deficere ad
pedes eius humiliter se prosternens
veniam postulavit et quod adversus
eum calumpniose processerat
est confessus. Ceterum cum super hoc in
mandato stare eiusdem archiepiscopi iu-
rasset ipse precepit eidem sub debi-
to prestiti iuramenti ut contra eundem episcopum
decetero proponere talia non auderet.
Cumque nobis expositus A. confessione
constaret ipsum iuramentum huius presti-
tisse ac talem recepisse manda-
tum super impetitione dicti episcopi silen-
tium ei duximus imponendum.
Propter contumaciam tamen eidem episcopo cita-
tionem et purgationem propter infamiam
indicentes. In. priori sancti Fridiani
et magistro B. canonico pisano.
Super his de quibus nos consulere vo-
luistis in q. v. bi. XX. quod tribus
modis valet crimen opponi: denun-
ciando, excipiendo et accusando.
Quando tamen in modum denunciationis
opponitur non est inscriptio necessaria;
sed cum in modum accusationis oportet
inscribi quando ad depositionem intenditur
accusati; sed ad correctionem
est denunciatio facienda. Cum autem
excipiendo fuerit crimen obiectum
distinguendum est quare opponatur
et quando. Si autem obiciatur ut ab ac-
cusatione vel testificatione ali-
quis repellatur non est inscribi
necesse; sed cum opponitur ut quis
a promotione officii vel beneficii
excludatur si autem ante confirma-
tionem obiciatur non cogitur quisquam
inscribere quia crimen hoc si probatum
impedit promovendum, sed non debet
iam promotum post confirmatio-
nem vel aliam scilicet ordinandus fuerit
aliquis aut consecrandus quia ab
obtinendo repellitur et debet ab ob-
tento ad extraordinariam penam
secundum arbitrium discreti iudicis
extra vinculum inscriptionis est
excipiens astringendus si defecerit
in probando, pro eo quod crimine sic pro-
bato prodit quod per electionem et con-
firmationem ei fuerat acquisitum
sed ob hoc prius habitum non amittat
licet enim agatur de crimine
non est tamen causa criminalis vel per
petrationem potest rite tractari.
Idem Vercellensi episcopo et abbati de Tileto.
Qualiter et quando et infra. Si de novariensi
episcopum debitum inquisitionis or-
dinem observastis dis. v. in
domino commendamus. Si vero quibuslibet occa-
ne pretermisistis eiusdem huius ipsum
tempore optimo volumus observari.

ne inde nascatur iniurie unde
iura nascuntur. Ioz. c. q. ad con-
scientie uie iudicium recurrentes
si contra prescriptum ordinem tamquam
homines excessistis non pudeat
uos errorem uestrum corrigere
qui positi estis ut aliorum corri-
gatis errores quum apud districtum
iudicem qui in quem in summa nisi fu-
eritis remeatis uobis ita uide-
licet ut inueniatis occasionem
aliquam congruentem per quam ueniu-
lescat uestra auctoritas quanto
cautius et prudentius poteritis su-
persedeatis ad presens quum ex hiis que
inordinate sunt acta non pos-
sit ordinabiliter agi. si uero prescriptum
ordinem custodistis omni gratia et
timore postpositis deum solum habentes
pre oculis uia regia incedentes
sine personarum acceptione in negotio
procedatis. formam uero iuramenti quam
a clericis nouarum sic (?) inquisitione fa-
cienda est in hoc negotio recepi-
stis in similibus nolumus obseruari
ut uidelicet iurent clerici quod si-
hiis que sciunt uel credunt in ecclesia
sua reformanda tam in capite
quam in membris exceptis criminibus
criminalibus (?) ueram et plenam
dicant inquisitoribus ueritatem.

d'arelaten. archiepiscopo et uall' ma-
gne abbati.

Cum dil. fil. abbas et p. et R.
monachi fontis frigidi. ap. se.
le. ad agathensem ecclesiam accessisset
ut in ea legationis officium exer-
cerent. quia de agathensi episcopo per frequen-
tem clamorem multa sibi fue-
rant insinuata sinistra. uo-
lentes defendere ac uidere si clamo-
rem opere compleuissent et c. Cum uero nobis
non constitit sub qua forma episcopus et
canonici agathenses coram dictis le-
gatis prestitere iuramentum. utrum
uidelicet ita iurauerint ut si statu
ecclesie plenam et ueram dicerent
ueritatem aut ut ad inquisita
ueritatem responderent. c. q. eisdem le. ex
parte nostra mandetis ut sub qua
forma iuramentum prestitere studeant
fideliter intimare et si secundum condi-
tionem eorum sub secunda forma
iurauerint. aut ipse sufficienter
expliciuit se sub illa forma iuras-
se aut per depositiones testium quos
produxit aut et aliorum cum depositiones
ille non fuerint publicate nec
productionem testium renuncia-
re curauerint quum secundum eandem
non tenerent ex debito iura-
menti nisi ad inquisita solum re-
spondere uos suas excusatio-
nes audire curetis et si eas pro-
bauerint cum excusationes hu-
iusmodi confessiones ei non priment sed
exponunt que tales sunt ut ad
bonum et malum ualeant re-
torqueri et non iudicari debent
ex causa cum sub ap. obtentu

absoluatis eum et si repertus sit
culpabilis in quibus dicitur ex labore
et pudore punitus quos ipse habet
canonicam mereri. hiis leuis culpe
leuius ei ualeat indulgeri. quod si
excusationes illas scilicet dilapida
tione naufragio et symonia
probare nequiuerit. eum sub
prima forma iniunximus. cum secundum
eandem non ueritatem tacere nec ad
miscere debuerit falsitatem. Uos
non obstantibus excusationibus
quas de nouo proposuit. cum in con
fessionibus suis ullam omnino de
illis faceret mentionem quamuis fu
erint asserunt quod plures ex illis
predictis legatis exposuit. cum hoc
per se probare non posset. tamquam
qui solus erat [illegible] abbatem ex il
lis eum ab administratione
ecclesie agathensis remoueri curetis.
Idem episcopo [illegible] et abbati sancte M.
de populeto et archidiacono Brachar.
Cum oporteat episcopum et c. Sane ue
nientibus ad apostolicam sedem G. et H. cano
nicis Viten. et multa enormia
contra Viten. episcopum proponentibus co
ram nobis. quia illa non debebamus
sub dissimulatione transire uobis
inquisitionem illorum duximus commit
tendam. Uerum decanus episcopi antequam ad
ipsum iussa citatio perueniret ad
presentiam nostram accedens proposuit
quod illi qui enormia contra ipsum
suggesserant. cum ipso in aliene po
tius quam iustitie zelo ducti
nobis hec intimarunt. cum ipsi ei
sint inimici manifesti et cum
eius hostibus conuersentur contra sanguinem
ipsius quoque suos ac complices inten
dunt ad testificandum producere contra
ipsum qui ad denuntiandum seu te
stificandum admitti non deberent
ut pote uiri anathemati publici trans
gressores et aliis criminibus irre
titi et c. dis. v. c. quod non sit predictus
famam ipsius lesam esse. nouistis
uos ad inquisitionem eorum non subito
procedatis. quod si ad inquisitionem
fuerit procedendum. predictos uel alios quos
ipsius esse constiterit inimicos. non
ad prosequendum inquisitionem nec ad
perhibendum testimonium contra ipsum episcopum ad
mittatis. sed per uiros ydoneos hu
ius que gesta sunt inquiratis dili
gentius ueritatem et si nichil graue
probatum fuerit contra ipsum. uos cano
nicam purgationem indicatis
eidem. Idem
Cum dil. fil. et c. si uobis constiterit
predictos quorum nomine sunt excessus
hii de episcopo nuntiati publice con
cubinarios tunc fuisse propter quod in eos
fuit excommunicationis sententia promulgata
uel prefatum episcopum delatum de ex
cessibus non fuisse premonitum
ab eisdem uel ipsos conspirasse in eum
a denuntiatione repellatis eosdem
alioquin audiatis que fuerint
hinc et inde proposita. eidem episcopo auc.

nostra inhibitione prohibentes ne super
hiis sententia quibus ad audientiam nostram
fuit legittime appellatum per fa-
tos electos indebite grauare pre-
sumat donec causa supradicta uni-
formiter mandati nostri fuerit
terminata. ¶ De episcopo gebenn.
Inquisitionis negotium quod de episcopo et ca-
nonicis valentinis nobis commisi-
mus faciendum etc. ¶ Secundo quesiuisti
quid uobis sit statuendum si contra
quempiam per inquisitionem probatum
fuit tale crimen quod deponi et accu-
satum criminaliter conuinci numquam quod
duximus distinguendum utrum sit tale
crimen quod ordinis executionem susce-
pti aut retentionem beneficii etc. per
pacitam priuatam impediret pu-
ta si homicidium commisisset uel adep-
tus esset ordinem aut beneficium
interueniente symonie quo casu erit
sicut in accusationis iudicio
procedendum alioquin secundum personarum
et qualitatem excessus pena po-
terit iudicantis discretione mode-
rari. ¶ Tertie dubitationis ar-
ticulus continebat utrum cum duo uel
plures iurati affirmant aliquid
circa eius iudentibus commisisse
de quo aliquis infamia non labo-
rat aliquis illi penam infligere
debeatis et utrum ad petitionem
quorundam quasdam cedulas nobis
occulte tradentium infirmationem
episcopi continentes si ad inquisitionem

eorum que in ipsis continentur cedulis
procedendum et an fides eorum dictis de-
beat adhiberi qui post iuramentum
interrogati secreto utrum sint
eorum de quibus inquiritur inimici
respondeant quod non diligunt illos
uel dicunt se inimicos se asserunt
eorundem aut etiam iurauerunt id prius
confiteantur et nullas inimicitie
causas probabiles ostendentes. Ad hoc
respondemus nullum esse per crimine super quo
aliquis non laborat infamia seu
clamosa insinuatione non processerit
propter predicta hiis puniendum quinimo si
hoc deponeres quem cum recipi non
debere cum inquisitio fieri debeat so-
lummodo super illis de quibus clamores
aliquid processerunt non ad petitionem
eorum qui libellum infirmationis
porrigunt in occulto procedendum
est ad inquisitionem super contentis in
criminibus faciendam aut etiam
aduersus eos super quos sit inquisitio
fides adhibenda est dictis eorum qui post
iuramentum uel ante tacite uel expresse
se inimicos se asserunt eorundem
non forsan ante iuramentum in fraudem
id facere presumant. Quesiuisti
et quid statui debeat si inquisitio per
certam scientiam set tamen per famam et eorum
qui fuerint inquisiti credulitatem
ueritatem contigerit inueniri et
utrum aliquis super eo crimine repu-
tari debeat infamatus de quo primum
duo uel tres aut etiam plures dixerint

infamatum licet de ipso nichil sini
stri in publico audiatur. ad quod est
nostra responsio quod propter famam et depo
nentium credulitatem decapitat
non erit ad depositionis sententiam procede
dum. sed infamato potius canonica
indicta purgatio secundum arbitrium
iudicantis. qui propter dictam paucorum
eum famatum reputare non debet
cum apud bonos et graves lesa opinio
non existit. I. D. episcopo et dec. silvanecten.
Ad petitionem galteri quondam con
vent. albis. R. et p. canonicis
nostrorum a nobis dudum correctio
ne commissa et I. sancti viti dil. fil. G. sancte
marie in porticu diac. card. et ca
pellanus. se. le. dicto G. presente non recla
mante super statu monasterii cepit
inquirere diligenter. et cum inquisitione
facta cum pluribus convocasset. proponitur
contra inquisitionem eandem siquid ra
tionabiliter duceret proponendum idem P.
sententiam eius adiens allegavit quod
in monasterii correctione procedere
non valebat quia predictis iudicibus pro quibus
fiant auctoritate nostra commissa et ipsum
excommunicatum esse asserens hac re suspe
ctum vocem ad nos appellationis emisit.
quod card. inspectis que probata fuerant
contra eum amovit a regimine ab
batie dando fratribus eiusdem loci libe
ram facultatem alium eligendi
qui priorem de argentolio ele
gerunt concorditer in abbatem
et I. Cum igitur nobis de talibus fuit

facta fides per quos prefatus G. erat
iuncto amovendus et si restituendus
foret propter iudiciarium ordinem non
servatum ipsum pro nudius maneret
privatum regimine abbatie super
dictum priorem quod pro eo quod prefato G.
propter iuris ordinem non servatum
inordinate remoto intelleximus
ob eandem causam per consequentiam minus
legitime substitutum per sententiam
amoventes quia quod non propter vitium
persone ille destitutus. sed propter iuris sollem
nitatem pretermissam amovimus
ipsum et postmodum restituimus in
abbatem. dem.
Accedens ad presentiam nostram G. nepos
quondam. h. subd. nuntius sua nobis con
questione monstravit quod cum idem
h. apud ap. se iniam munisse car
nis ingressus fuisset prebendam quam
decedens habuit in ecclesia cremonen.
ei duximus conferendam et I. cas. quia non prefat.
G. sit obiectis eidem in modum excep
tionis criminibus videlicet periurio
homicidio publice fuit infa
matus concessionem nostram sibi
factam executori mandetis. decernimus
si legitimus accusator apparuerit
audiatis que fuerint hinc inde proposita
et si predicta crimina vel eorum aliquod
legitime probatum fuit contra eum
super eadem prebenda silentium imponatis
si vero contra eum legitimus apparuit ac
cusator et ipse super predictis criminibus
dignoscitur respersus infamia per

gationem ei canonicam indicatis
in qua si defecerit imponatis ei silen
tium. sicut pertinet contradictores ab
eius molestia compescentes eos qui
eum nisi sunt impedire in ex
pensis legitimis condempnantes.

Idem in concil. generali.

Qualiter et quando debeat prelatus procedere
ad inquirendum subditorum excessus
ex auctoritatibus novi et veteris te
stamenti colligitur evidenter ex quibus
postea processere canonice sanctiones
sicut olim aperte distinximus et nunc
sacri approbatione concilii confirmamus.
Legitur enim in evangelio quod villicus
ille qui diffamatus erat apud domi
num suum quasi dissipasset bona ipsius
audivit ab illo quid hoc audi
o de te redde rationem villicationis
tue iam enim non poteris villicare
et in genesi dominus ait descendam et
videbo utrum clamorem qui venit
ad me opere compleverint ex quibus
auctoritatibus manifeste probatur quod non so
lum cum subditus verum etiam cum prelatus
excedit si per clamorem et famam
ad aures superioris pervenerit non quidem
a malivolis et maledicis sed a provi
dis et honestis nec semel tantum sed sepe
quod clamor innuit et diffama
tio manifestat debet coram ecclesie
senioribus veritatem diligentius
perscrutari ut si rei poposcerit
qualitas canonica districtio
culpam feriat delinquentis non

tamquam idem sit actor et iudex sed
quasi denunciante fama vel deferente
clamore officii sui debitum
exsequatur licet autem hoc sit ob
servandum in subditis diligen
tius observandum est in prelatis qui
quasi signum sunt positi ad sagittas
et quia non possunt omnibus compla
cere cum ex officio teneantur non
solum arguere sed et increpare
quandoque etiam interdum suspendere nonnumquam
vero ligare frequenter odium multorum
incurrunt et insidias patiuntur
et ideo sancti patres provide statuerunt
ut accusatio prelatorum non facile
admittatur ne concussis columpnis
corruat edificium nisi diligens
adhibeatur cautela per quam non
solum false sed et maligne crimi
nationi ianua precludatur verum
ita voluerunt providere prelatis ne
criminarentur iniuste ut tamen
caverent ne delinquerent inso
lenter contra morbum utrumque inveni
entes congruam medicinam
videlicet ut criminalis accusatio que
ad diminutionem capitis id est de
gradationem intendit nisi legitima
inscriptio precedat inscripto nullatenus
admittatur sed cum super excessibus
suis quisque fuerit infamatus
ut iam clamor ascendat qui
diutius sine scandalo dissimulari
non possit vel sine periculo tolerari
absque dubitationis scrupulo

ad inquirendum et puniendum eorum excessus non ex odii fomite sed caritatis procedatur affectu quatenus si fuerit gravis excessus et si non degradetur ab ordine ab administratione tamen amoveatur omnino quod est secundum sententiam euangelicam a villicatione villicum amoveri qui non potest villicationis sue dignam reddere rationem. Debet igitur esse presens is contra quem facienda est inquisitio nisi se per contumaciam absentaverit et exponenda sunt illa capitula de quibus fuerit inquirendum ut facultatem habeat defendendi seipsum et non solum dicta sed et nomina ipsa testium sunt ei ut quid a quo sit dictum appareat publicanda nec non exceptiones et replicationes legitime admittende ne per suppressionem nominum infamandi per exceptionum vero exclusionem deponendi falsum audacia prebeatur. Ad corrigendos itaque subditorum excessus tanto diligentius debet prelatus assurgere quanto damnabilius eorum offensas desereret incorrectas contra quos ut de notoriis excessibus taceatur et si tribus modis possit procedi per accusationem videlicet denuntiationem et inquisitionem ipsorum ut tamen in omnibus diligens adhibeatur cautela ne forte per leve compendium ad grave dispendium veniatur sicut accusationem legitimam precedere debet inscriptio sic et denuntiationem caritativa amonitio et inquisitionem clamosa insinuatio prevenire illo semper adhibito moderamine ut iuxta formam iudicii sententie quoque forma dictetur. Hunc tamen ordinem circa regulares personas non credimus usquequaque servandum que cum causa requirit facilius et liberius a suis possunt administrationibus amoveri.

De eodem.

Sicut olim a sanctis patribus noscitur institutum metropolitani singulis annis cum suis suffraganeis provincialia non omittant concilia celebrare in quibus de corrigendis excessibus et moribus reformandis presertim in clero diligentem habeant cum dei timore tractatum eas regulas canonicas et maxime que statute sunt in hoc generali concilio relegentes ut eas faciant observari debitam penam transgressoribus infligendo. Ut autem id valeat efficacius adimpleri per singulas dyoceses statuant personas ydoneas providas videlicet et honestas que per totum annum simpliciter et de plano absque ulla iurisdictione sollicite investigent que correctione et reformatione sint digna et ea fideliter perferant ad metropolitanum et suffraganeos et alios in concilio subsequenti ut super hiis et aliis prout utilitati et honestati

congruit, pruida delibato ne p
cedant, et que statuint faciant
obseruari publicati ea in episcopali
bus synodis annuatim per singulas
dyoceses celebrandis. quicumque
hoc salutare statutum neglexerit
adimplere a sua executione officii
suspendatur. Greg. ix. archiepiscopo et p
ori sancte marie Roth.
Litteras I. et W. et p. ord. turon. et s.
Ne ergo reformatio monasterii ua
leat retardari. aut quia relaxatio
excommunicationum seu suspensionum sentencias
si quas idem abbas protulit uel
per quoscumque iudices promulgari
fecerit post inceptum negotium
in eos et adherentes eidem et eius re
stitutionis quos idem abbas negotio
ipso pendente contra iustitiam spo
liauit. in negotio de plano et
absque iudiciorum strepitu procede
tes cum talibus maxime in hoc
casu non deceat dei seruos inuolui
inquiratis, que contra personas et obser
uancias regulares iudicetis inquire
da corrigentes et reformantes
tam in capite quam in membris que cor
rectionis et re. officio nouitis indi
gere intimantis si que de tacenda
ueritate abbas errorem at rela
xatis proviso ut negotio ipso pende
te prefati monachi eidem abbati o
bediant et intendant ita tamen
quod per hoc processu negotii non
ualeat impediri. si uero testes qui

eiusdem abbatem producti fuerint
actorum ipsorum ei copiam faciatis
prestitis autem monachis fratribus qui pro
hoc exierint uel .iiii. uel illis uel
aliis quos ydoneos ad dictum ne
gotium prosequendum duxeritis assumendos
faciatis de bonis eiusdem mona
sterii faciendas expensas ad pro
secutionem ipsius negotii ne
cessarias computatis si quas pro
hoc receperint de bonis mona
sterii cum per eum non hectenus
ministrari contradictores etc. R. d.
episcopo tus. de alo et salem abbatibus.
Relatore excessus et i. Sanctedis
simus t. et alii .iiii. canonici
frisingen. denunciando monstra
runt quod frisingen. episcopus bona
sui episcopatus quem ut dicitur fuit mi
nus canonice assecutus adeo gra
uiter dilapidat et consumit quod
nisi celeriter adhibeatur remedium
episcopatus idem per eum ad irrepa
bilis dissolutionis obprobrium dedu
cetur. nec solum modo rerum uerum
et fame sue prodigus et salutis
uitam ducat enormiter disso
lutam et i. dis. v. c. quocirca propter
accedentes ad locum inquiratis
sollicite ueritatem et eam fide
liter conscribentes sub sigillis
uestris nobis transmittatis inclu
sam quod episcopo terminum assignan
tes quo nostro se conspectui repre
sentet et per nuntios recepturus

potestate vendendi, dandi et infeudandi seu quolibet alienandi bona ipsius ecclesie, pertinentia eidem penitus infeudata. Greg. Anthemio subd.

vim forcius puniendam sunt crimina que in sontibus et maxime sacratis hominibus inferuntur. Quia Sisinnius publice qui in causa Jo. diaconi resedisse attentente ut Hylarium criminatorem ipsius ulla ex diffinitione una pena veniens castigaret etc. Ordinamus quod tante nequicie malum sine digna non debet ultione transire, iubentes eundem Hylarium prius subdiaconatus quo indignus fungitur privari officio et verberibus publice castigatum in exilium deportari. Innocentius III. Zamorensi, Segobiensi et Abulensi episcopis.

Cum dilectus filius magister scolarum Palentinus ad sedem apostolicam accessisset et de suo episcopo excessus nonnullos nunciasset, examinationem quorumdam excessuum obiectorum etc. Cum autem processum negotii examinavimus diligenter, nec intelligere potuimus probatum esse sufficienter aliquid de predictis, eundem episcopum absolvendum decrevimus ab obiectis, vobis mandantes quatinus memoratum magistrum scolarum, donec canonice suam purgaverit innocentiam,

sed quia non calumpniatus direximus ad hunc crimina proponenda processit, ab officio et beneficio suspendatis, ut ceteri simili pena perterriti ad infamiam prelatorum suorum facile non prosiliant.

Greg. in synodo presidens.

Ordinando etc. Sicut non debet episcopus manum quam imponit ita nec minister vel notarius in ordinatione eius vocem vel calamum vendere. Porro ordinatione gratia vel usurpa(?) alii seu cartis atque pitellarum(?) qui ordinatur omnino aliquid dare prohibemus. Ex concil. Magunt.

Qui in ecclesia alium ordinavit per pecuniam expulit eamque sibi taliter vendicavit omnino deponatur. Leo papa.

Si duces et magistri qui sine peccato fuit accusandi licentiam non dedit etc. Si vos quibus catholice est vel pervenditis, sed ut veritatem asserat ad repellendam symoniacam rabiem magnus est presbiteris ero ...andus. Idem.

Accusatum symoniace nequicie habitum prohibe ne missarum sollempnia celebret donec quid esset veri constitisset. Idem.

Quotiens etc. pervenit ad nos quod per symoniacam heresim fuisset ordinatus, propterea necte te habemus prohibere ne missarum celebrare

collempnia de bruisselconec
quid sit unius dicerum. Liu pp
tuit symoniaca pestis sue
magnitudine alios morbos
uincit. ita sui dilatone morbi
eius signa p aliq psonam
claruerunt de ecca dei dz elimi
nari atq; ppelli. Idem
Tanta e labes hui criminis q
seru ad usus eius z quib; crimi
nosi admittunt ad accusato
nem. Item omis pecco2 mis
sam post cantare p symoni
aca q quib; ut ab ordine
male accepto remoueatur
q carnale post. ul z meretrix
a. lex. uj. in concil. turon.
Non satis z i. phibem q ne ab
his qui ad religionem transire
uolunt aliqua pecunia re
quirat. nec priorat ul capl
lanie q monacho2 aut
clerico2 annua distinctone re
dantur. nec ab eo cui regim
ipa2 conmitit p ea2 conmissio
ne ullum pcium exigat. uu
q si q hoc decretum attemp
tare p sumpsit tam ille qui
dedit q ille qui recepit ul co
sentit ptem se cu symone no
dubitet hitur. p sepultura quoq;
z crismatis z olei pceptone nulla
cuiq; pcij exacto attemptet
nec sub optentu cqui co sue
tudinis reatum suu quis tu

eat. quia diuturnitas tempis
no diminuunt pecca s; auget
ex concil. latan
Cum in ecce corpe z i. horrible
nimis e q in quib; d ecciis
locum uenalitas p hibetur
hse ita ut p epis ul abbib; seu
quib;cuq; psonis ecclasticis p
nendis in sedem sui introduce
dis p bris in ecclam ul z p sepl
turis z exequiis mortuor et
bndconib; nubentiu seu aliis
sacramtis aliquid requirat
putant aut pl'es ex hoc lice
quia legem mortis de long
inuualuisse gsuetudine ar
bitrant no attendentes qd
tanto grauiora sunt crimina
q tanto diuti infelice animam
tenuerunt alligatam. s leg
h decreto fiant. ul p psonis
ecclasticis deducendis. in sede
ul in sacerdotib; instituendis
aut sepeliendis mortuis seu
bndicendis nubentib; seu a
lus sacramtis aliquid exigat
districtius phibemus. si quis
aut gt hoc uenire psumpsit
portonem cum giezi se nouit
hiturum. Id iugilieni epo
Cum sit romana z i. gsul t re
q mch p ecca2 gsecratone
potes ul debes p t p curatone
exige. d toletano arepo.
De hoc aut q esse exomen ar

archid(iaconus) brixien(sis) et eandem clerico an(te)
electionem suam prioratum dicitur
promisisse ut in eum consentiret
eid(em) et p(er) eund(em) R. q(uo)d si manifestum
est eundem archidiaconum electum ob
causam illam promissa recepisse aut
inde confessi fuerint: uterque ut
legitime convicti ab altaris mi-
nisterio sunt perpetuo deponendi.
Si vero id manifestum non est nec tamen con-
victi vel confessi fuerint, sed tamen predicti
laborat infamia eis canonica
purgatio dicitur indicenda in qua si defecerint
tamquam auctores tanti sceleris sunt
puniendi. Regem autem et principes
eius debes inducere ut siquid receperint
a prefato episcopo ut ei electioni prestaret
assensum ecclesie ex omni sine di-
minutione restituant cum ea
sine gravi sue salutis periculo retinere
non possint. Idem Elorac. archiepiscopo.
Innocentius in presentia n(ostra) constituti
R. clericus et nobilis vir W. quidam
W. moram diutius facere non poterat
pro se in causa illa sufficientem constituit
ierusalem usque ab ore prefati R.
militem qui memoratus miles
promiserat ei dare ecclesiam si quando
negotium eius in nostra posset presentia
promovere ac pro hoc promissionem
ipsam continere symoniacam
pravitatem eidem R. super ead(em) ecclesia si-
lentium duximus imponendum. Idem
Cystrein(ensi) episcopo.
Insinuatum est quod in ecclesiis tue

esitus plurimi clerici per symoniam
hactenus dicuntur ingressum et infamia
inde respergi. vii. q. i. c. sicut fuerint
quos in predictis excessibus publice et no-
torium est symoniace intrasse
eos amoveas ab ecclesiis tamquam ac-
quisitis illicite. Quorum autem crimen non est publicum
et notorium si predicti laborat infamia
cum v. vel vi. manu sui ordinis pur-
gationem indicas in qua si defecerint
beneficiis hijs ecclesiarum perpetuo prives
eosdem. Idem.
Nemo presbiter eremium vel emolu-
mentum quodlibet temporale immo spirituale
detrimentum a quolibet pro peccante
accipiat ut episcopo vel ministris
eius peccatum illi celet nec respectu
cuiuslibet persone consanguinitatis aut fa-
miliaritatis alicuius consilicans
peccatis hoc episcopo innotescere detre-
ctes nec quemquam penitentem vel mi-
nus digne penitentem gratia vel favo-
re ad reconciliationem adducat
et testimonium reconciliationis ferat eidem
vel quocumque livore digne peni-
tentem a reconciliatione remo-
veat quia symoniacum est utrumque.
Idem Vigorniensi episcopo et priori de Pata.
Querelam monachorum de Acra
recepimus quod cum ipsi quandam maiorem
cum pertinentiis suis et ecclesiam de Go-
cie a monachis de qua domo sub
annuo censu xx. librarum fuisset
adepti et inde cartam ab ipsis mo-
nachis habuissent prior eorum capitulo

inconsulto prescriptum manerium
et ecclesiam monachis de Cadomo
accepta pecunia resignavit. Verum
quia prefati monachi de ecclesia se
conquerentur iniuste gravatos. Cum
questio partibus convocatis prescriptam causam
concordia vel iudicio terminetis sa-
tis cum sciatis eum non potuit ita
redimi ecclesiam memoratam. Si vero
monachi de Cadomo legitime
citati ad nostram presentiam acce-
dere vel iudicio vestro stare contemp-
serint: vos ipsos monachos de
ecclesia in possessionem eorum de quibus
contulisse vertitur inducatis nec
mittatis eos ex inde atque ordine
iudiciario molestari. [I]dem.
c. q. de avaricie et s. Audivimus quod
nummos pro crismate ab ecclesiis ex-
torqueritis quos nunc cathedraticum
aliquando paschalem prestationem
interdum episcopalem consuetudinem
appellatis cum vero hoc symoniacum
esse cognoscatur: ca. q. propter ta-
les consuetudines vel prelationes
prescriptos denarios ullatenus exi-
gatis cum certo sciatis quod si hoc presump-
seritis periculum ordinis et dignita-
tis vestri vobis merito formidare. [P]o.
[E]x diligentia tua innotuit quod
G. cantuariensis archidiaconus te i[illegible]
ut ei hominium faceres et fidelitatem
prestares ita quod ipse tibi beneficium ecclesiarum
sicut annis singulis exibet unum
quam huiusmodi obligatio illicita et contra sa-

lutis tue necem et sue profectui gen-
tur absolui a nobis instantius po-
stulasti adiciens quod ab eo decepi-
cul omnio de beneficio accepes constituto
quo circa nos tuam petitionem
honestam et favorabilem atten-
dentes a prefati archidiaconi hominio
et fidelitate prestitum cum hoc talis
prestita divinis et humanis legibus
contraria noscitur absolvimus itaque
ab episcopo et sacerdote discreto penitentiam
inde condignam recipias. Ut ne
aliquis propter hoc nota vel infamia
possis respergi absolucionis nostre lit-
teras tibi duximus indulgendas quibus
latreeuntium morsus et tue et pre-
muniri excusationes et quasi in testimonium
indulgentie nostre valeas demon-
strare. [I]d. strigoniensi archiepiscopo.
[E]t si questiones tuas de fervore reli-
gionis ad nos perferri nullatenus
ignoremus. Solo tamen est inhibitum
quod oporteat dubitandum cum leges
humane dicant quod quedam in ecclesie
religione sacramenta et necessaria
et legitima existere contempnunt
tenuem religionem non cautes
quam in talibus hesitat ubi non est ali-
quatenus hesitandum. In hoc ita quidem
per plures cardinalis ap. se. le. per electione
tua et ut pallium tibi traderet ad
presulatus accessit et fratrum suus
prestiteris necessitatem ei equum
iniciam te ignorante transmisit
quod per mare venientes illas caut

paucas seu equitatas adduxit
te nllo tm tuie oportz eu in ac
cipiendis ul' dandis munibus
nia sunt maxime attendenda
psone s. dantis et accipientis
qualitas quantitas mutuus et do
nationis tempus qualitas psonarum
ut a quo et cui videl' an a pau
pe diuitis ul' eo. siue a diuite lo
cupleti datum fuit estimatio
muneris et donationis tempus si
magnu ul' minoris ptij res
data existit et an instante ne
cessitate seu alio tpe conferat
si g' pdcorum card' et trium pso
nam et quantitatem pensamus
no fuit magnu ab eod' tpe
nio card' equum unu tm sumi
quem et io cuslatoru n petenti
vir tantus et tam habundans
forte donaret. unde si tpus ne
cessitatem pendimus. no alia
intentione hoc constat tunc fu
isse gtum ut cardinali subueni
ret in articlo pnotato et. qd'
aut scriptum e. bs qui excutit
manus suas ab omni munere
de ill' donis dctm est que animu
accipientis allicere ul' inuitare
solent quum siquis et psona e
lecti offerat ordinatori ul' co
secratori suo electuariu aut
de uino siue de aliis hs que mo
dici ptij sunt et que uoluntate
recipientis inclinare l'mouere

non debeant. non tn eccia roma
na ipm consueuit accipien
tem in hijs delinquere vl' donante
ueniens ad nos. E. pla. De
posuit q abbas et frs. sci. R.
noluerunt eum in monachu
recipe quousque. xx. sol. daret
conuentu quentone aut fra
secuti che eum monasticu ha
bitum induerunt et ud' monachi
xx. sol. abbas u'o. x. et famul. xij.
p pastu assentes hoc ee de consue
tudine monasterij postularunt
quia g' sciu hs pniciosu undetur
eas. q. siuta eos iueuis abbem
et monachos ad restituendam
pecuniam pfato. E. tam idigne
acceptam compellas et abbem et
maiores psonas monasterij
ptante puitatis excessu ab of
ficij executione suspendens pci
pias eos. E. ut in aliquo monastio
dno studeat deseruire. Idem
rne sinuatis littis et ex confessio
ne sacerdotis psentium latoris a.
accepimus q cu ad sacerdotij ordi
nem n aliter uoluisset eu archi. p
sentare sex sol' soluit eid' et sic
ordinem ipm pcum psentat
accepit. unde t. sic dixmus rend'
ut si hoc n e publicu si secretu
eisd' sacerdotem secreto conuen
as moneus eum sine ulla co
actione compensius et inducens
ut ordinem aliquis religionis

assimatur & p(ro)ptereo ab officio absti-
neat quod illicite acquisivit ali-
oquin non erit tutum cum sic secre-
tus excessus ipsum munitum ab eodem
officio cohercere cum tamen secreta puniant(ur)
secundum quod visum fuit iniunge(re)
non spiritual(is). Idem.
[A]d mandatum & j. dis. v. c. q. pro mini-
sterio ecclesiastico exercendo sive pro
vicariis assignandis seu pro-
curatione ullatenus pecuniam
exigatis. Lucius iij.
[D]e symoniace ordinatis statuimus non
possumus dare remissio(?) plenius
cognoscamus qualiter fuerint ordi-
nati. Cum quidam liceat sed quidam
speciem symonie inter(?) potere ipsis igno-
rantibus symoniace ordinentur
possunt qui symoniaci non sunt
in suis ordinibus remanere. Idem.
[V]irtus(?) cardinalis secreta nobis in-
sinuatione monstravit quod cum
fuisses ad ecclesie tue regimen de vo-
luntate maioris partis fratrum elec-
tus, paucis tamen contradicentibus quidam canoni-
cus de conscientia tua & ex volunta-
te tua data ei qui magis discor-
die videbatur certe quantitatis
nummi exsolvit & sic contradictores con-
quieverunt. Super autem dubitas an
non sis a labe symonie penitus
immunis donec in administra-
tione volueris remanere. Quia igitur per
iam dictum card. ap. se. consilium
quesivisti &c. quoniam tutius est consulis
si ad ministrationem cedas ac spon-
te dimittas illi ubi merito
existens nil prodest & quid si univer-
sum mundum lucretur anime vero sue
detrimentum patiatur. Idem.
[A]d aures nostras pervenisse noveris
quod cum G. de seneuilla pro pe-
cuniam quam debebat uincto
fuisset excommunicationis astrictus credi-
toribus satisfecerit, sed excommunicatoribus
x. lib. pro absolutione querentibus
non valuit absolutionis beneficium
obtinere. Quoniam igitur indignum
est & ecclesiastice rationi contrarium ab-
solutionis beneficium redimatur. dis. v.
c. q. si prefatus G. debitum solvit
ipsum gratis facias absolvi si excommuni-
catores id non fecerint requisiti.
Clemens iij.
[S]ecularibus canonicis seu mona-
chis nos consulere voluistis qui
per symoniam ingressum ipsis ec-
clesiis habuerunt. Unde cum super
hoc auctores in litteris reperiuntur expresse
non aliud quam statutum est & nos vo-
lumus quod tales adepti sunt ordi-
dimittant & solitudines seu
alia monasteria districtiora ad-
eant in quibus tam execrabilem
excessum sub intrusione de-
plorent. Si autem ignorantibus
illis pecunia data fuit cogas
eos ad renunciandum loco eidem
& primo modo in idipsum reducere si
absque scandalo potuerint rema-

ne uel in alio quesit de ordine
quo ad seruiendum eos potius collo
care. Idem.
[E]x insinuatione tua nobis inno
tuit quod presbiter quidam sine ueniente
pecunia olim tibi prebende beneficium
acquisiuit. cumque ad annos dis
cretionis perueniens accepisses
dum esses crucis signum dictam preben
dam in manu prepositi et fratrum libere
resignasti. Sed idem tunc comparentes
de nouo te in suum canonicum
elegerunt. Unde uidelicet quod pro electione
nem istam postremum locum in
choro et in capitulo optines et j. Verum
ut indulgencia quam fratres tui
in id tibi fecisse noscuntur
gratie existencionis per uere recep
tionis tuendis audias in ipsa ecclesia
uendicare. Celestinus iij.
[N]obis fuit ex parte tua intimatum
quod cum .iiij. essent a capitulo consti
tuti qui deberent quendam elige
re plebanum. cumque eius de tunc
electione spes haberetur unus illorum
ab eligentium promiserunt se pe
cuniam soluturos eo tamen igno
rante qui hac promissione me
ueniente postmodum est electus
et j. Quia ergo super hoc nos consu
lere uoluisti. consultationi tue respondemus quod si
constaret illos qui promissionem tale
fecerunt per fraudem in dispen
dium ipsius qui eligendus erat
id maliciose fecisse quamuis ipse
promissionis conscius non fuerit eius
tamen electio tamquam symoniaca
prauitate presumpta est penitus
reprobanda. et j. [A]d ultimum
quod in fine consultationis tue inue
nimus. hoc duximus respondendum quod aliquis
in ecclesia cuius prelatus electus et
ut dicitur est per prauitatem symoni
acam reprobatur ab episcopo suo dispen
sationem aliquam optinere de iure
non potest. Idem Lincolniensi episcopo et priori
de ponte fracto
[C]um filius A. presentium portitor nobis exposuit. quod
cum eboracensis archidiaconus eum multis
grauaminibus afficere non cessaret
promisit eidem quinquaginta pecunie
se daturum ut ab eius desisteret
lesione. Unde dictus archidiaconus post re
ceptionem pecunie suis dignita
tibus et beneficiis suis ab eius mo
lestia non quieuit. Joz. dis. v.
c. Quia si res ita se habet archidiaconus
restituere quod accepit. si eum contra
promissionem suam uenisse con
stiterit compellatis. [I]nnocentius iij. Albi
de wigo di et priori de silleb'
ueniens nobis prochianus de uilla
firmea querimoniam destinauit
quod capellani eorum pro exequiis mor
tuorum et benedictionibus nubentium
minus licite pecuniam ab eis
exigunt et extorquent et j. dis. v. c.
Quia dicti capellanum ut a tanta
presumptione desistat et quod pro
excessu satisfaciat competenter

rmoneatis sibi si obedire no
luerit penam canonicam infli
gentes. Idem cant. archiepo

Dil. fil. A. nuncio nostro p̄sentium la
tori sunt q. eis cantuar. dyocesim
iniusticias in monasteriis et religi
osis locis pullulasse reperientes
symoniacam prauitatem ita q.
in eis multi p̄ precio sint recepti
qui potius gratis recipi debuis
sent immo et ad religionis
obseruantiam inuitari. dubi
tans g. an quia multitudo reperitur
in ea seueritati sit aliquid detra
hendum. sicut in qui. t. t. xx. q. si
aduersus eos qui labe fuerint hui
macelati accusator coram te fuit
canonice institutus p̄ quem tamen
ordine fuit iudiciario procede
re. tam in dantes q. in recipi
entes canonice seueritatis ex
erceas ultionem. g. si de hoc tibi
p solam inquisitionem constiterit
eos qui p symoniacam prau
itatem in locis talibus sunt rece
pti ab illis amotos ad agen
dam penitentiam ad monasteria
districtiora. a talibus autem
talibus si prioribus p̄latis quibus hbz
et officialibus eorum iniungas
penitentiam competentem et donec illam
peregerint eos a sacrorum ordinum
executione suspendas. iniungens
episcopis tuis ut hanc formam p
suas dyoceses studeant obser

uare. illud tamen generaliter recipi p
cipit q. fuit sine taxatione gratis
oblatum. Idem p. orum sci iudicis
magistris. I. Iohanni et L. modicis
canonicis

Licet Hely summus sacerdos in se
bonus existeret q̄ tamen filiorum ex
cessus efficaciter non corripuit
et in se p̄tem et in ipsis animaduersio
nis diuine uindictam excepit
dum filiis eius in bello p̄emptis
ipse de sella corruens fractis
ceruicibus expirauit. ad corri
gendos g. subditorum excessus
tanto diligentius debet prelatus
assurgere quanto dampnabilius
eorum offensas desereret incor
rectas. g. quo sicut de notoriis
excessibus taceatur. et si tribus
modis p̄cedi possit p accusa
tionem uidelicet denuntiationem
et inquisitionem ipsorum ut tamen
omnibus diligens adhibeatur
cautela. sicut accusationem
legitimam p̄cedere debet inscriptio
sic et denuntiationem caritatiua
correctio et inquisitionem clamosa
debet insinuatio p̄uenire. defen
dam in quo dum et uidelicet uti
clamorem qui uenerit ad me
ope compleuerint. tunc enim cla
mor peruenerit ad p̄latum cum
p publicam famam aut in
sinuationem frequentem subdi
torum sibi referuntur excessus.

tamen descendam et uidebo uenit(?) te et inquirere utrum clamorem uenientem conuincetur(?). Istam autem(?) canonicas sanctiones: si quid de quocumque clerico ad aures praelati peruenerit quod eum iuste possit offendere, facile credere nec ad uindictam eius debet accendi, sed coram ecclesiae senioribus diligenter est ueritas perscrutanda, ut si rei poposcerit qualitas canonica districtio districte culpam feriat delinquentis, non tamquam sit idem accusator et iudex, sed quasi fama deferente uel denunciante clamore sui officii debitum exequatur. Eo semper adhibito moderamine ut iuxta iudicii formam sine forma dictetur. Cum igitur de abbate Pomposiano a nobis frequenter insinuata fuissent quae ab honestate regulari nimium dissonabant, monachis ad praesentiam nostram accedentibus, quidam ex ipsis nobis ipsum de symonia, periurio, dilapidatione ac litterarum insufficientia detulerunt. Contra quos idem abbas excepit quod correctionem legitimam uel fraternam correctionem secundum regulam euangelicam non praemiserant, et idem constanter assererent quod correctionem legitimam praemisissent, licet ad probandum hoc duorum monachorum unanimiter fuissent exhibita. Nos tamen super hoc ipsi nolentes contendere desi-

stebant nos ut praedictum frequentibus clamoribus excitati ex officio nostro uolumus inquirere de praemissis. Omnes monachos qui uel cum ipso uel contra ipsum accesserant iuramenti uinculo astringentes ut de propositis plenam quam scirent exponerent ueritatem, quorum depositiones in scriptis redactae cum publicatae fuissent, super illis coeperunt multipliciter disputare, quod tamen ex assertione monachorum tam ex abbatis confessione cognouimus quod idem non modicam summam pecuniae relictam a praedecessore suo expendit et in aliam summam maiorem monasterium obligauit. Nos eum qui de dilapidatione suspectum ab administratione abbatiae duximus suspendendum. Et quia symonia multis modis contra ipsum albeatur(?) uidebatur esse probata, ipse contra testes multas exceptiones opposuit, super quibus fuit multipliciter disputatum, aliis asserentibus in crimine symoniae sicut in crimine laesae maiestatis omnes indifferenter tam infames quam criminosos non solum ad accusandum sed ad testificandum et admittendos, cum ad instar publici criminis et laesae maiestatis procedat accusatio symoniae, aliis contra respondentibus quod licet haec duo crimina quantum ad accusationem quasi paria iudicentur, differunt tamen in multis tum

alia pena p uno et alia p altero in
feratur et inter psonas accusatorum
et testium sit utique distinguendum
cum non p accusatores sed testes crimi
na comprobentur. Si ille vero vel innocen
cie puritas confusa succumbet vel
symonie pravitas effugiet impuni
ta. Si vos equitate pensata illas
duxeritis exceptiones oppositas
probandas admisimus que probate si de
zelo iusticie sed de malignitatis
fomite procedere videntur. Idem
ex tuas litteras intimasti te dubi
tare super quadam epistola decretali quam
nos asseris edidisse de testibus ad
mittendis contra symoniacam pravita
tem. Si vos igitur quod nos illam epi
stolam que sic incipit. quamvis ad abo
lendam neque quam edidimus. sed aliam
que sic incipit licet heli. nos edi
disse fatemur. ad cuius intelligenciam
credidimus distinguendum utrum usque
quod agitur de symoniaca pravita
te denunciet civiliter an crimi
naliter accusetur et utrum agatur
secundum iuris rigorem an secundum
temperanciam equitatis. Item
utrum ipse sit religiosus qui iam re
nunciavit mundo an secularis qui
adhuc in mundo existat et an in
ferioris gradus an excellencioris
dignitatis sit adhuc utrum an fuisset
clare opinionis et bone fame
an graviter infamatus et valde sus
pectus et utrum de facili possit pu
niri an sine scandalo nequeat
condempnari. Preterea utrum
testes sint honesti an criminosi
et an sint emendati de crimine
an adhuc in crimine persistent
et in suis si crimina sint eadem vel
minora an paria an maiora
utrum ne testes ex zelo iusticie
an ex malignitatis fomite
deposuisse credantur. Denique
utrum ad pravitatem symonia
cam detegendam sola dicta
testium inducantur an alia eciam
adminicula suffragentur. Sed omnia
sunt ad intelligenciam ipsius
plene distinguenda. Ille quidem pro
ponimus abbas qui iam primo
renunciavit mundo erat de symo
nia. perjurio dilapidatione ac
insufficiencia graviter infamatus
cumque p monachos qui iurave
rant prohibere testimonium verita
ti symonia multis modis videtur
esse probata. ipse contra testes excepcio
nes opposuit conspiracionis vi
delicet inimicicias capitales
furtum et adulterium ut eos a te
stimonio removeret. Si vos
ne innocencie puritas confu
sa succumbet vel symonie pra
vitas confugeret impunita illas
duxeratis excepciones probandas
admittendas quibus forte probatis
non zelo iusticie sed malignita
tis fomite processisse constaret

ut conspiratones ⁊ inimicicias capitales. ceteras aut exceptones ut furti ⁊ adulterii pp̄ iniquitatem heresis symoniace ad augmentatonem ceteri criminis q̄si pro nichilo reputantes. duximus repellendos quam ⁊ si pbare fidem testium deblitarent in aliquo non tamen euacuarent ex toto aliis admiiculis suffragantibus. preterea cum testes de crimine fuerint eiusdem. tales g̃ contra talem tali. dicimus admittendos non sed rigorem iuris s; sed temperanciam equitatis cum agetur non criminaliter ut deponetur ab ordine. s; ciuiliter ut ab administratone amoueretur tanq̃ inutilis ⁊ dampnosus ⁊ utique talis plati ex leuioribus causis possunt ab administratonibus amoueri. sic quod religiosorum approbata consuetudo deposcit. unde pdcs abbas non expectata sentencia q̃ male gessit sibi cessit. De albi menblacen.

Uenit tuis litteris intimasti cum in iemblacen ecclia filius monachus fuisses tandem prior ad regimen eccle florinen. unde abbe iemblacen. p sublato de medio ipius q̃ prius te filium habuerat in pfessionem canonicam te reuocauit ⁊ quia pastore carebat leodiensis eccla cathedralis ad colonien ecclam q̃ tunc erat metropolitana prouincialis ipius. auct in iemblacen ecclam minim ministrasti. ceterum postq̃ in leodiensi eccla fuit epc institutus in ate requisitus electonem de te factam noluit confirmare quamuis tum cum hoc fieri per ecorquidam pecunia conferret s; quidam de fratribus de in consulto ⁊ ignorante contra ecco uis ate fore sentenciam uenientes pmisere pecuniam ⁊ in exsoluerunt ⁊ sic ab epo inuitatus institutonem ab eo accepisti liberi quemadmodum ⁊ ii. Quia aut sed sanctiorum canonum instituta ⁊ pruulliquitam prioritate peruerim ecclas p pecuniam sunt adepti easdem nuncte teneantur ex tam longe diutium est non plerre consensum ⁊ expellum aliquem prohibere tali. dummodo reddenda quam ex eo quod contra prohibitonem ⁊ uoluntatem tuam a quo postmodum minime recessisti aliquis te penitus ignorante pmisit pecuniam ⁊ exsoluit preterea cum in nulla sit tibi consanguinitate coniunctus nichil tibi debet ad penam uel culpam sicut credimus imputari nisi postea consensis pecuniam soluendo promissam aut reddendo solutam alioquin contigeret quod alicui fratrum insidias inimico parantis ei debere nostrum existeret cui penitus displiceret ⁊ sic aliquis de fraude sua commodum reportaret. Illos aut

qui dederunt pecuniam uel receperunt. In tantum constat esse culpabiles quod si excessus eorum esset ecclesie manifestus, qui non iudicat de occultis pena essent canonica feriendi. Idem decano beluacensi.

Quia nos ducit discretio consuluisse et cetera. Deuotioni tue taliter respondemus quod si quis clericus conditione uel pacto largiatur aut offerat bona sua ut illa similiter de prebenda retineat et in canonicum admittatur, huiusmodi oblatio uel receptio sine non potest sine uitio symoniace cum in talibus omnis pacto aut conuentio cessare debeat secundum canonicas sanctiones. Si uero pure ac sine pacto conditione aliquibus offerat requirens humiliter ut in canonicum admittatur et bona sua retinere sibi liceat pro prebenda et clerici eius ecclesie pure consentiant, huiusmodi receptio fieri potest absque scrupulo symoniace prauitatis. Licet autem tales diuinum reseruent, quia nobis datum est de manifestis tantum iudicare. Si tamen is qui talem donationem facit ea intentione ducatur ut per temporalia bona que offert spiritualia ualeat adipisci et clerici qui eum in fratrem admittunt non essent eum nisi commoda temporalia percepturi admissuri, sine dubio tam ille quam isti apud districtum iudicem qui scrutator est cordium et cognitor secretorum culpabiles

iudicantur. Idem priori cartusiensi.

Per tuas nobis litteras intimasti quod cum quidam in eadem domo cartusiensi ordinis suscepisset habitum monachalem, a diocesano episcopo fuit in subdiaconum ordinatus, sed postmodum didicit ex relatione quorundam quod episcopus multotiens commiserat in crimen symonie propter quod idem monachus in suscepto formidat ordine ministrare nolens ab eodem episcopo ad superiores ordines promoueri et cetera. Consulimus itaque quod idem in ordine sic suscepto securus ministrare, sed quod consciam ad superiores ordines non ascendat, ne forte edificet ad gehennam, licet ex eo quod conscientiam nimis habuit scrupulosam in difficultatem huiusmodi sit collapsus, quam nunquam non euadet nisi deponat errorem. Idem cantuariensi archiepiscopo.

Nisi tamen precauis exigentibus corda quorundam symoniaca prauitas depravauit et cetera. Sane peruenit ad audientiam nostram quod cum olim quidem suffragenei tui pro crismate certam a clericis consueuerint pecuniam exigere, prauitatem metuentes penam canonicam et correctionem tuam eludere cupientes, tempore faciende sollempnitatis anticipant recipientes in media quadragesima quod recipere consueuerant post pascha, et tamen recipiendi dissimulent nomen dena-

nior uetariant denarios quos
primis festiuales seu paschales
dicebant consuetudine mediē.
et. nichilominus ꝑ extra. cui non expressit
exprimat uenditionis speciem q
prius recipit premium quē tem co
ferat per ecclesiam ꝑ gratis sit gratia
senda. cum q. taliter excessibus cor
rigas supradictos suffraganeo sui
os ꝑ officiales eorum a tali illici
ta exactione compescens quod aliorum
culpa tibi ob tuam negligentiam
non imputetur ad penitentiam prauam
illam consuetudinem de tua prouin
cia studeas abolere. quod per ecclesiarum
inuestituram archidiaconi marcham
argenti minores uero decani ua
cam albam sibi dari postulant
uel etiam solui pecunie quantita
tem. Idem.

Et tuas nobis litteras intimasti q.
cum. d. lator presentium uellet in
subdiaconum ordinari ꝑ certum titulum non
haberet quidam presbiterum exorauit
ut ipsum ad ecclesie sue titulum pre
sentaret quod cum ille facere recusa
ret ipse illi firmiter repromisit
quod nunquam si presentaret eundem in
ecclesia sua aliquid peteret portionem
ꝑ sic ad presentationem ipsius
exitit ordinatus nec se in hoc
egisse illicitum aduertisset
ꝑ. Illos inquit. t. t. xx. q. nisi
in eo fuit misericorditer dispen
satum nec ad superiores ascendere

nec in suscepto debet ordine mi
nistrare. Idem.

Consule ꝑ. Quicunque uice dominatum
uel aliam ecclesiasticam rem aut admi
nistrationem per pecuniam optinere
noluerunt tamen emptores quam uende
tes cum symone percellunt ꝑ ab
illa ecclesia in cuius contumelia dare
pecuniam ꝑ accipere uoluerunt
iuste excluduntur. Id. i. g. ge
litur per certo dicitur in plerisque lo
cis a pluribus personis quia columbas
in templo uendentibus fiunt
exactiones ꝑ extorsiones et presertim
pro consecrationibus episcoporum bene
dictionibus abbatum ꝑ ordinibus
clericorum estque taxatum quantum sit
isti uel illi quantum ne alteri uel alii
persoluendum ad cumulum dampna
tionis maioris quod cupiditatem
ꝑ prauitatem hanc nititur defendere
per consuetudinem longo tempore
obseruatam tamen quod abolere uo
lentes abusum consuetudinem huius
modi quod magis dicenda est cor
ruptela penitus reprobamus firmi
ter statuentes ut pro hiis sive confe
rendis sive collatis nemo quid
quocunque presumat exigere aut ex
torquere presumat alioquin ꝑ qui
recepit ꝑ qui dedit huius precium
omnino dampnatum cum Gyezi ꝑ sy
mone condempnetur. Idem in eodem.

Quam symoniaca labes adeo plures
que moniales infecit ut uix

aliquas sub pretio recipiant in soro-
res paupertatis praetextu volentes
hoc vitium palliare ne id de cetero
fiat penitus prohibemus statuen-
tes ut quicumque de cetero talem com-
miserint pravitatem tam re-
cipiens quam recepta sive sit subdi-
ta sive praelata sine spe restitutionis
de suo monasterio expellatur in lo-
cum arctioris regulae ad agendam
perpetuam poenitentiam retrudenda.
De hiis autem quae ante hoc synodale
statutum taliter sunt receptae ita
duximus providendum ut remotae de
monasteriis quae perperam sunt ingres-
sae in aliis locis eiusdem ordinis collo-
centur. Quod si forte propter nimiam mul-
titudinem alibi nequiverint commo-
de collocari ne damnabiliter in
saeculo evagentur recipiantur in eisdem
monasteriis dispensative de no-
vo mutatis prioribus locis et in-
ferioribus assignatis. Hoc etiam circa
monachos vel alios regulares de-
cernimus observandum. Verum ne per
simplicitatem vel ignorantiam
se valeant excusare praecipimus
ut diocesani episcopi singulis annis
hoc faciant per suas dioceses publicari.

Vidimus de quibusdam episcopis quod decedentibus ecclesiarum recto-
ribus ipsas interdicto subiciunt nec pa-
tiuntur alios in eisdem institui do-
nec ipsis certa summa pecuniae per-
solvatur. Praeterea cum miles aut cle-
ricus domum religionis ingreditur
vel apud religiosos eligit sepul-
turam etiamsi nichil loco religioso
reliquerit difficultates ingerunt
et malitias donec aliquid muneris
manus contingat eorum. Cum igitur
non solum a malo sed ab omni specie
mali sit secundum apostolum abstinendum
exactiones huiusmodi penitus inhibemus.
Quod si quis transgressor extiterit
exacta duplicata restituat
in utilitatem locorum in quorum fu-
erint solutae dispendium fideliter
convertenda. ¶ Idem in eodem.

Ad apostolicam audientiam frequenti
relatione pervenit quod quidam cleri-
ci pro exequiis mortuorum et benedictione
nubentium et similibus pecuni-
am exigunt et extorquent et si for-
te eorum cupiditati non fuerit satis-
factum impedimenta fictitia frau-
dulenter opponunt. E contra vero quidam
laici laudabilem consuetudinem
erga sanctam ecclesiam pia devotio-
ne fidelium introductam ex
fermento haereticae pravitatis nitun-
tur infringere sub praetextu canonicae
pietatis. Quapropter super hiis pravas actio-
nes fieri prohibemus et pias consuetudi-
nes praecipimus observari statuen-
tes ut libere conferantur ecclesiastica
sacramenta sed per episcopum loci veritate
cognita compescantur qui malitio-
se nituntur laudabilem consue-
tudinem immutare. Honorius III universis abbatibus et fratribus Cisterciensis ordinis.

[I]n edi eccam et ij. installationis
sollempnitates in eliis et albis
ordinis nostri si phibentes addi
cam ut archiepi et epi ea sint
forma pfessionis contenti q
ab origine nri ordinis noscit
instituta q talis e. ego fr alta
tis ordinis subiectone et reue
renciam et obediam a scis pribus
gstitutam scdm rlam sci bndi
t dne epe tuisq; successoribus
canonice substituendis et ecce
se ap. saluo ordine meo pmitto
me exhibiturum pmitto.

[E]t greg. ix. prior sci thome eschia
acob; canonic esclauit expo sunt
q cu ipe in eccam apputiu sit re
ceptus in canonicu et in fratem
canoici eid precem puentuum
ac pbendam sibi assignare re
cusant. qndam gsuetudinem
ptendentes q pndum hre debe
ant a canonico recepto de no
uo. Q circa. ai. q si e ita dcot
canonicos ut tali gsuetudie
no obstante sibi sicut uni ex
aliis in puentib; et pbenda
puideant. ap. re. gpllat. i. d

[S]i quis ordinauit seu ad ordi
nem psentauit aliq pmis
sione ul iuramtu ab illo reci
piens q sr pmissione sua no i
quietet eund ordinator a col
latone psentator uo ab exe
cutone ordinu ptenuuiet
ordinatus ab ordine sic suscep
to donec dispensatone sup hoc
p se ap. optinere meruerit
nouerint se suspensos. [I]dem
andato nro recepto ut eis mo
nachis qui p symonia dato a
liquo locum in monasteriis
sunt adepti. sed gstitutonem
gnalis galij dispensare et ij
g. c. b. et dictum mandatu
aplicum et ad abbes extendi
et ad resignatonem spualiu
et tpalium q ullo pacto s; af
fectu animi pcedente utring;
talia acquiruntur. in quo tam
delinquentib; sufficiat p solam pe
nitenciam suo satisface creato
ri eos p symonia hi no teneri.
lex. ui. in g. late.

[P]reterea qm quidam in
quibusd ptib; sub pto
statuuntur qui decani uo
cantur et p certa pcium qn
titate eqlem iuri dcionem
exercent. psenti decreto statu
imus ut qui decreto psumpsit of
ficio suo priuetur et eps gtendi
hoc offim potestate amittat.
[I]dem in g. turon.

[...]mi in quibusd ptib; decani qda
ul archipbri ad agendas uices
eporum seu archidiaconorum et termi
nandas cas ecclasticas sub an
nuo pcio statuunt q ad sacer
dotum grauam et subusionem

iudicio[rum] no[n] e[st] dubiu[m] redu[n]dare
id noticiis su[m]i p[ro]hibem[us] q[uod] si quis
de cet[er]o fecerit remoueat[ur] a cle
ro ep[iscop]e aut[em] qui hoc sustinuit
[et] eccl[esi]astica iudicia sua patitur
sub dissimulatio[n]e p[er]uerti distri
ctio[n]e canonica p[ro]cellat[ur]. ¶ Q[ui]a u[er]o
no[n] enormis q[ue]dam [con]suetudo i[n]
quib[us]d[am] locis [con]tra s[an]c[t]o[rum] p[at]ru[m] institu
tio[n]es inualuit. ut sub annuo
p[re]tio sacerdotes ad eccl[esi]a[s] regi
m[en] statuant[ur] ne id fiat modis
o[mn]ib[us] p[ro]hibem[us] q[ui]a du[m] sacerdo
tiu[m] sub h[uius]mo[d]i m[er]cede uenale dis
ponit[ur] ad et[er]ne retributio[n]is p[re]
miu[m] co[n]sideratio no[n] h[abe]t[ur]. Idem
exon[iensi] ep[iscop]o.

Querelam magist[r]i W. recepimus
q[uod] cu[m] eccl[esi]am de cepla[n] a. G. p[re]s[bi]t[er]o
eiusd[em] ad a[n]nuu[m] censu[m] tenenda[m]
p[er] septennium susceptiss[et]; ip[s]e ea[m]
q[uo]d p[er] uni[us] anni spatiu[m] tenuiss[et];
auferre p[re]sumpsit q[ua]m q[uam]q[uam] p[re]l[i]ta[m] fi
de firmauit q[uod] usq[ue]; ad statut[um]
t[er]minu[m] nulla[m] ei exinde mole
stiam u[e]l grauamen inferret. Ideo[que];
q[uia] q[ue]. si [con]stit[er]it ita e[ss]e eu[n]d[em] dist[ri]cte
[com]pellas ut p[re]fatam eccl[esi]am d[i]c[t]o
W. restituat. [et] usq[ue]; ad t[er]minu[m]
[con]stitutu[m] sed q[uod] int[er] se [con]uenit
ip[su]m eand[em] p[er]mittat pacifice pos
sidere. Ex [con]cil[io] lat[eranensi].
In eccl[esi]a d[e]i sicut pia
m[at]r[e] p[ro]uide tenetur ne
pauperib[us] qui pare[n]tu[m] opib[us];
iuuari no[n] possunt. legendi [et]
p[ro]ficiendi opportunitas subtrahi
tur. p[er] unam q[ua]mq[ue]; cathedrale[m]
eccl[esi]am magist[r]o qui cl[er]icos eiusd[em]
[et] scolares paup[er]es gratis doceat
[com]petens aliq[uo]d b[e]n[e]ficiu[m] p[re]beatur
[et]c[etera]. P[ro] licencia u[er]o docendi nullus
p[re]cium exigat. u[e]l sub optentu
alic[uius] [con]suetudinis ab eis q[ui] docent
aliquid q[ue]rat. nec doce[r]e q[ue]mq[uam] q[ui]
sit ydoneus petita licencia in
t[er]dicat. qui aut[em] [contra] hoc uenire
p[re]sumpsit ab eccl[esi]astico fiat b[e]n[e]
ficio alienus. dignu[m] quippe ui
detur. ut in eccl[esi]a fructus sui la
boris no[n] h[ab]eat. qui cupiditate
animi du[m] uendit docendi li
cenciam eccl[esi]asticu[m] p[ro]fectu[m] nitit[ur]
impedire. Alex[ander] iij. Wintoni[ensi] ep[iscop]o.
Ne in p[ar]rochias tuas uel in p[ar]rochia tua
p[ro] licencia docendi exigatur
aliquid aut[em] [et] p[ro]mittat[ur] si q[ui]d
u[er]o postea solutu[m] fuit u[e]l pro
missum remitti p[ro]missu[m] facias [et] restitui. Ap[osto]l[u]s solutum
sciens q[uia] scriptum e[st] gratis acce
pistis gratis date. ¶ Sane si
quis distulit magist[r]os in locis
[con]gruis instituere tibi liceat
ap[pellatione] p[ost]p[osita]. ibi aliquos instructio[n]i p[re]
fice[re] uiros p[ro]uidos [et] discretos
... gallicana. ¶ Q[ui]a de
eccl[esi]a [et]c. dignos e[ss]e a[n]i[m]aduersio
nem censem[us] qui nome[n] magi[stri]
scola[rum] [et] dignitate[m] assumunt

et sine certo precio ecclesiasticis uiris
docendi alios licentiam non im-
pendant. cum autem hec prava consuetu-
do a cupiditatis radice processerit
et decorem et modestiam ecclesiastice hone-
statis confundat. ex quo consuetu-
dinem ipsam de universis ecclesiis extirpatam
sub anathematis interminatione
hoc inhibere curetis districte, sa-
pientes ut quicumque viri ydone-
i et litterati voluerint regere studia
litterarum sine molestia et exactione
qualibet scolas regere permittantur.
Si qui vero huius prohibitionis vestre pre-
cepti extiterint transgressores, eos
officiis et dignitatibus spolietis.

Innocentius III. in concilio generali.

Quia nonnullis propter inopiam et legen-
di studium et opportunitas proficien-
di subtrahitur. in Lateranensi concilio pia fuit
constitutione provisum ut per unam-
quamque cathedralem ecclesiam ma-
gistro qui clericos eiusdem ecclesie aliosque
scolares pauperes gratis instru-
eret aliquod competens beneficium prebe-
retur quo et docentis relevare-
tur necessitas et via pateret discen-
tibus ad doctrinam. verum quoniam in mul-
tis ecclesiis id minime observatur
nos predictum roborantes statutum
adicimus ut non solum in qualibet
cathedrali ecclesia, sed et in aliis
quarum sufficere poterunt facultates
constituatur magister ydoneus
a prelato cum capitulo seu maiori
et saniori parte capituli eligendus
qui clericos ecclesiarum ipsarum gratis
grammatica facultate ac alios
instruat iuxta posse. Sane me-
tropolitana ecclesia theologum nichilominus
habeat qui sacerdotes et alios in
sacra pagina doceat et in hiis
presertim informet que ad curam
animarum spectare noscuntur.
Assignetur autem cuilibet magistrorum
a capitulo unius prebende proventus
et pro theologo a metropolitano
tantundem. non quod propter hoc efficiatur cano-
nicus. sed tamdiu redditus ipsos
percipiat quamdiu perstiterit in docen-
do. quod si forte de duobus ecclesia me-
tropolis gravetur theologo iuxta
modum predictum ipsa provideat. gram-
matico vero in alia ecclesia sue ci-
vitatis sive diocesis quod sufficere vale-
at provideri faciat. Honorius III.
Super specula et infra. Volumus et
cetera ut statutum in concilio generali de magistris
theologis per singulas metropoles
statuendis inviolabiliter obser-
vetur. statuentes ut quia forsitan
propter raritatem magistrorum se pos-
sent forsitan aliqui excusa-
re ab ecclesiarum prelatis et capitulis
ad theologice professionis studi-
um aliqui docibiles destinentur
qui cum docti fuerint in dei ecclesia
velud splendor fulgeant firma-
menti ex quibus postmodum copia
possit haberi doctorum qui velud stel-

le in ꝑpetuas ecclesiarum cathedrales magistrum
ad iustitiam ualeant ꝑfectos
erudire quibus si ipsi prouentus ecclesiasti-
stici nō sufficiunt ꝑ necessaria sub-
ministrent. Docentes uero in the-
ologica facultate dum in scolis
docuerint, et studentes in ipsa inte-
gre ꝑ annos quinque ꝑcipiant de
licentia sedis apostolice prouentus prebenda-
darum et beneficiorum suorum nō obstante
aliqua contraria consuetudine uel statu-
to cum denario fraudari nō de-
beant in uinea domini operantes
Ex concil. mathi.
Presenti concilio statuimus
ut nullum xpianum manci-
pium iudeo seruiat. sed da-
tis xii. sol. p quolibet bono
mancipio ipsum quicumque xpi-
anorum seu ad ingenuitatem seu
ad seruicium licentiam habeat
redimendi. et si xpianus fi desi-
derit. et nō ꝑmittitur idem fiat quod
nefas est quod xpc redemit blas-
phemum xpi in seruitutis uin-
culis detinere. G. reg. epo luceri
Multorum ad nos et cetera. nulli iudeo li-
ceat xpianum mancipium in
suo domo retinere. sed siqui apud
eos inuenuntur libertas eis ser-
uetur. Illi uero qui in possessio-
nibus eorum sunt. licet legum
districtione sint liberi tamen quod co-
lendis terris eorum diutius adhese-
runt ut ponte conditione loci debe-

res ad colendam rurum remaneant
consuetas pensiones prefatis uiris
prebentes cuncta et que de colonis
uel originariis iura precipiunt
peragant et nichil eis ex hoc ho-
neris indicatur. Quod si quisque
iudeorum aliquem de his uel ad aliud
transferre locum uel aliud ob-
sequium retinere uoluerit ipse
sibi imputet. quia ius colona-
tum et ius dominii sibi iuris seueri-
te dampnauit. Iudei et cetera
iudei de ciuitate et cetera. generaliter
interdicimus ut iudei hostia uel fe-
nestras in die parasceues apta
nō habeant. sed clausas teneant
tota die. Ex conc. lat.
Iudei de ciuitate et cetera. sic legali-
ter diffinimus iudeos nouas nō pu-
tamus erigere synagogas ita eos
sui inquietudine teneri ut etiam
ꝑmittimus. Alex. iii.
Iudei siue sarraceni neque sub
alendorum puerorum suorum obten-
tu nec pro seruitio nec alia qualibet
causa xpiana mancipia in domibus
ꝑmittantur habere excommunicentur
autem qui cum eis presumpserint
habitare et cetera. Si qui preterea deo
inspirante ad fidem se conuerte-
rint xpianam a possessionibus
suis nullatenus excludantur
cum melioris conditionis ad fidem
conuersos esse oporteat quam antequam
fidem susceperant habebantur

Si autem seculares fuerint principibus seu potestatibus eorundem locorum iniungimus sub pena excommunicationis ut portionem hereditatis sue et bonorum suorum ex integro eis faciant exhiberi. Idem in eodem.

[I]ta quorundam animos occupavit seu cupiditas ut cum glorientur nomine christiano sarracenis arma ferrum et lignamina deferant galearum et pares aut et superiores in malicia fiant illis dum ad impugnandos christianos arma eis et necessaria subministrent. Sunt et qui pro cupiditate sua in galeis et piraticis sarracenorum navibus regimen et curam gubernationis exercent. Tales igitur ab ecclesiastica communione precisos et excommunicationi subiectos rerum suarum per principes catholicos et consules civitatum privatione mulctari et capientium servos censemus. Precipimus et ut per ecclesias maritimarum urbium crebra sollempnis in eos excommunicatio proferatur. Idem [illegible]

[C]onsuluit et c. Iudeos de novo construere synagogas ubi non habuerunt pati non debes. Verum si antique corruerunt vel ruinam minentur ut eas reedificent potest equanimiter tolerari, non autem ut eas exaltent aut ampliores aut pretiosiores faciant quam antea fuisse noscuntur, quibus utique pro magno debent habere quod in veteribus synagogis et suis observantiis tolerantur. Idem [illegible]

[A]d hec omnibus christianis qui sunt in iurisdictione vestra penitus interdicatis et sinceriter fuit districte compellatis ne iudeorum servitio se assidue pro aliqua mercede exponant, et obstetricibus et nutricibus eorum prohibeatis ne infantes iudeorum in eorum domibus nutrire presumant, quoniam iudeorum mores et nostri in nullo concordant et ipsi de facili ob continuam conversationem et assiduam familiaritatem ad suam superstitionem et perfidiam simplicium animos inclinarent. [C]lemens iii.

Sicut iudei et c. Statuimus ut nullus invitos vel nolentes iudeos ad baptismum venire compellat. Si quis sane causa fidei ad christianos sponte fugerit, postquam voluntas fuerit patefacta christianus absque calumpnia efficiatur, quippe Christi fidem habere non creditur qui ad christianorum baptismum non spontaneus sed invitus cogitur pervenire. Nullus et christianus eorum sine iudicio terrene potestatis vel occidere vel vulnerare vel suas pecunias auferre presumat aut bonas quas hactenus habuerunt consuetudines immutare. Preterea in festivitatum suarum celebratione quisquam fustibus vel lapidibus eos nullatenus perturbet neque

aliquis ab eis coacta servicia
exigat nisi que ipsi tempore preterito facere
consueverunt. ¶ Ad hec malorum
hominum pravitati et avaritie ob
viantes decernimus ut nemo ci
miterium iudeorum mutilare aut in
vadere audeat sive obtentu pe
cunie corpora humata effodere.
Si quis autem huius decreti tenore
agnito quod absit contraire presumpserit
honoris et officii sui periculum pa
tiatur: aut excommunicationis sententia ple
ctatur. nisi presumptionem suam
digna satisfactione correxerit.
Quam sit laudabile et c. ¶ Q d
uis fratres episcope peticionibus annue
res et tuisque sociis ad predicandam
christi fidem paganis exhibitis
apostolica auctoritate concedimus ut vobis
hiis tibi tamen modestia gratie
que actione servata temporum qualitate
tate vite canonicas sectiones
uti liceat qui nobis ab ipsis in
fidelibus apponuntur. nisi super indul
gentiam ut quicumque religiosi seu
clerici ydonei ad annunciandum
gentibus evangelicam veritatem
requisita et habita prelatorum suorum
licentia te voluerint adhere
re absque contradictione quibuslibet liberam
concessimus habeant. auctoritate apostolica fa
cultatem. ¶ Idem.
Signavit nobis t. f. quod aliqui
civium tuorum in Alexandriam
vadeant pro ficisci pro recuperan

dis convivibus suis que illic in cap
tivitate tenentur hoc arbi
trantur licite posse si dummodo
merces in mercibus suis vel aliorum
secum illuc deferant. unde pos
sit sarracenis excepto recep
tionis articulo aliquod commodum
aut subsidium provenire quod
et prius celebrante tractatu fir
mabunt. ¶ Alliquorum quoque post
treugam in transmarinis
partibus factam cum conductu Alexan
driam adierunt si detulerint in
eos prohibitas cum lucuidi excommunica
tione clin non evadunt sicut illi
qui in personis propriis vel euntes mer
ces eis per nuncios destinarunt. ¶ Ad
vistanciis illos qui invenerint
se amplius in terram sarracenorum
cum mercibus non victos ut pater erit
mit christianos et illos post treu
gam factam venerunt illuc
quando illa de parte autem treuga
habita ab excommunicationis vinculo non
absolvit. ¶ Idem.
Quod olim preceptum fuit et c. Sa
ne licet hoc fuit in concilio lateranensi
districte inhibitum illos tamen omnes
illos excommunicationi supponimus quod ampli
cum sarracenis treugam non habunt
bunt vel per se vel alios navi
bus seu quocumque alio ingenio eis
aliquod terre subsidia seu consilia
quod duxerint nos et illos gratia du
raverint duxerint impendenda

vestre g. dil. ar. q. nec per uos uel per
uestras naues nec alio quocumque modo
aut ingenio eis intimonia con-
silia uel alia subsidia transmitta-
tis ne si aliqui in sua malitia in-
durati secularis agere presumpserint
non solum Christo uiuere intendant, ī ero
nem illam dm̄ ꝛ natam di inue-
tis intitrant. Idem archiepiscopo
Senonensi et episcopo Parisiensi.
Etsi Iudeos quos propria culpa sub-
misit perpetue seruituti pietas
christiana receptet et sustineat co-
habitationem illorum, ingrati tamen no-
bis esse non debent ut reddant chri-
stianis pro gratia contumeliam et de fa-
miliaritate contemptum qui tamquam
misericorditer in nostram familiarita-
tem admissi nobis illam retribu-
tionem impendunt quam iuxta uul-
gare prouerbium mus in pera, ser-
pens in gremio et ignis in sinu
consueuerunt suis hospitibus ex-
hibere. Accepimus autem quod Iudei fa-
ciunt christianas filiorum suorum nu-
trices et quod non tantum dicere sed et nefan-
dum est cogitare, cum in die resur-
rectionis dominice illas recipere cor-
pus et sanguinem Ihesu Christi con-
tingit per triduum antequam eos
lactent lac effundi faciunt
in latrinam. Alia insuper contra fidem
catholicam detestabilia et in-
audita committunt, propter que fide-
libus uerendum est ne diuinam indig-
nationem incurrant cum
eos perpetrare patiuntur indig-
ne que fidei nostre confusionem in-
ducunt. et infra. Cum inhibeamus ergo
districte ne decetero nutrices et
seruientes habeant christianos,
ne filii libere filiis famulentur
ancille, sed tamquam serui a domino
reprobati, in cuius mortem nequiter
coniurarunt, se saltem per effectum
operis recognoscant seruos il-
lorum quos Christi mors liberos et illos
seruos effecit. et infra. Si uero nutrices
et seruientes non dimiserint
christianos, sub excommunicationis pena in-
hibeatis districte omnibus chri-
stianis ne cum eis commercium aliquod
audeant exercere. Idem.
Postulasti qualiter contra iudeum procedere
debeas qui manum iniecit in quendam
clericum uiolentas. Ad quod breuiter respondemus
quod si dictus iudeus tue iurisdictionis
existit, ipsum pena pecuniaria
punias uel alia secundum quod conue-
nit temporali faciens leso satis-
factionem congruam exhiberi.
Alioquin eius dominum moneas et
inducas ut passo iniuriam
et ecclesie ab eo satisfieri faciat
competenter. Quod si dominus eius negle-
xerit adimplere, tu christianis per cen-
suram ecclesiasticam interdicas ne cum ipso iudeo
antequam satisfaciat presumant
commercia exercere. d' in c. ge.
In nō nisi sic puniatis a christianis

iudeos seu sarracenos habitu
distinguit diuersitas. sed in quibusdam
sic quedam inoleuit confusio
ut nulla differentia discernantur.
Unde contingit interdum quod per erro-
rem christiani iudeorum seu sarra-
cenorum et iudei siue sarraceni
christianorum mulieribus commisceantur.
Ne igitur tam damnate commix-
tionis excessus per uelamentum
erroris huiusmodi ulterius excusatio-
nis possint habere diffugium
statuimus ut tales utriusque
sexus in omni christianorum prouin-
cia et omni tempore qualitate habitus
publice ab aliis populis distin-
guantur. In diebus autem
lamentationis et dominice passionis
in publicum minime prodeant
eo quod nonnulli ex ipsis talibus
diebus incedere sicut accepimus
et ornatius non erubescunt
memoriam exhibentes ince-
dere ac christianis qui sacratis-
sime passionis memoriam
exhibentes lamentationis sig-
na pretendunt illudere non for-
midant. Illud autem districtis-
sime inhibemus ne in contume-
liam creatoris prosilire presumant.
Et quoniam illius dissimulare non
debemus obprobrium qui probra
nostra deleuit precipimus presumpto-
res huiusmodi per principes seculares condig-
ne animaduersionis adiectione com-
pesci ne crucifixum pro nobis aliqua-
tenus blasphemare presumant.
Cum sit nimis absurdum. Idem.
ut blasphemus christi in christianos
uim potestatis exerceat quod super hoc
toletanum concilium prouide statuit
nos propter transgressorum audaciam in
hoc capitulo innouamus prohibentes
ne iudei publicis officiis preficiantur
quoniam sub tali pretextu christianis
plurimum sunt infesti. Si quis autem
eis officium tale commiserit per prouin-
ciale concilium quod singulis annis
precipimus celebrari monitione
premissa districtione qua conuenit
compescatur. officiali uero huiusmodi tamdiu
christianorum communio in commerciis et aliis
denegetur donec in usus pau-
perum christianorum secundum prouidentiam
diocesani episcopi conuertatur quicquid
fuerit a christianis adeptus occasione
officii sic suscepti. et officium cum
pudore dimittat quod irreuerenter
assumpsit. hoc idem extendimus
ad paganos. Idem in eodem.
Ad liberandam terram sanctam et cetera. Excom-
municamus preterea et anathematizamus
illos falsos et impios christianos qui
contra christum et populum christianum sarrace-
nis arma ferrum et lignami-
na deferunt galearum. eos etiam qui
eis galeas uendunt. uel naues
quique in piraticis sarracenorum
nauibus curam gubernationis
exercent. uel in machinis aut quibus-

alius aliq' eis impendiu͠t ↄsiliu͠
t auxilium in dispendiu͠ terre
sc̄e ipo͠sq; ut suaꝝ puatione
mercium tam capientium seruos
fore censemus q̃ capientes uel
ponu͠s urbes maritimas dieb;
dn̄icis et festiuis hu͠ similia pu͠
innouent et talib; gremium
nō apiat ecc̄e. Et totu͠ q̃d ex cōmercio tam dampnato pcepit
et tantudem de suo in subsidium
terre sc̄e tr̄usmittere ut eq̃ iudicio in quo deliquerit puniant
q si forte soluendo nō fuerit
sic alias reatus taliu͠ castige͠
q in pena ipoꝝ alii interdicat
audacia silia psumendi. Greg'
ix. Astoricen͠ et Lucen͠ epis.
Ex speciali q̃ erga illustrem rege͠
portugalie gerimus carita
tis affectu et j. cū q̄. regem ipm
sollicite inducatis ne officia
puplica iudeos xpianis p
ficiat. sicut in ge͠ ↄcil. ↄtinet
et si forte redditus suos iudeis
uendiderit. ul' paganis xpianum
tunc deputet de quo iniuria
infendis eccliis et eccīis n suspectum p q̃ iudei siue sarraceni
in fide xpianoꝝ iniuria iam
regalia ↄsequūt. Idem.
Nulli iudeo baptizatu͠ ul' baptizari uolentem emere liceat
ul' in suo seruitio retinere q̃d
si q̃s ↄtra ad fidem ↄuⁱsus causa

matrimonii emerit et p modo fecerit ul' fit de fidei xpiane datus p
eo. xij. sol' ab illius seruitio p̄tinus subtrahatur. si autem infra tres
menses ipm uenalem n exposuerit
ul' ad sibi seruiend' emit eunde͠
nec ipse uende͠ nec alius audeat
ↄparare s; nullo dato p̄cio pducat
ad p̄mia libertatis. Stephs. pp'
omnib; epis. De hereticis.
Dubius in fide infidelis e͠. nec eis
oīb credend' e qui fide ueritatis
ignorant. Leo pp'.
Qui alios cum pot ab errore n reuocat. seipm errare demonstrat.
Aug'. de fide catholica.
Firmissime tene et nullatenus dubites omnem hereticum. ul' scismaticum cū diabolo et angelis eius
ignis incendio participandu͠ n
ante finem uite catholice fuerit
incorporatus et redintegrat' ecc̄e
et post pauca omni homini qui
ecc̄e catholice nō tenet unitatem nec bapl' nec elemosina quantulib;
copiosa nec mors p nomine xpi
suscepta p ficere poterit ad salute͠.
Greg'. anastasio antiocen͠.
Ita ueritatis et j. cū celestius atq;
pelagius in ephesina synodo
sint dampnati quō poterunt illa
capitula recipi quoꝝ dampnant'
auctores. Ex ↄ. affric.
Si quis epc̄ heredes instituerit extraneos a ↄsanguinitate sua ul' here

ticos vel consanguineos aut paga
nos protulit saltem post mortem ei
anathema dicatur atque eius nomen
Inter dei sacerdotes nullo modo recitetur
contra eos qui catholici [ ] et eorum
non sunt et si consanguinei fuerint
epi vel presbiteri nichil constat denique
hoc quod de episcopis et presbiteris decrevimus de
de reliquis clericis erudiri.
Alex. iii. remen. arch.
Cum xpc perfectus deus et perfectus sit ho
mo. q. sub anathemate interdicas
ne quis decetero audeat dicere xpm
non esse aliquid sed quod homo quia sicut
xpc verus est deus ita verus est homo ex
anima rationali et humana carne
subsistens : x con. lat.
Sicut ait beatus leo et cetera. qui in partibus
tolosanis hereticorum quos alii ca
zaros alii patarenos et alii a
liis nominibus vocant invaluit
dampnanda perversitas eos et de
fensores et receptores eorum ana
themati decernimus subiacere et sub
anathemate prohibemus ne quis eos
in domo vel terra sua tenere vel fo
vere audeat aut negotiationem
cum eis exercere presumat si autem in
hoc peccato decesserint neque sub
privilegiorum nostrorum quibuscumque indul
torum obtentu neque sub alia quacumque
occasione oblatio pro eis fiat aut
inter xpianos accipiant sepulturam
ad abolendam et cetera. Lucius iii.
Universos qui de sacramento corporis

et sanguinis domini nostri ihesu xpi vel
baptismate seu peccatorum confessione
matrimonio vel reliquis ecclesiasticis sa
cramentis aliter sentire aut docere
non metuunt. quam sacrosancta ro. ec.
predicat et observat et generaliter
quoscumque eadem ro. ec. vel singuli
epi per dioceses suas cum consilio cle
ricorum vel clerici ipsi sede vacante cum
consilio si oportuerit vicinorum
epm hereticos iudicaverint vin
culo perpetui anathematis innodamus
et cetera. Presenti nichilominus ordinatione
sancimus ut quicumque manifeste
fuerint in heresi deprehensi si clerici
est vel cuiuslibet religionis obu
bratione fucatus toto ecclesiastici
ordinis privilegio nudetur
et sic omni officio et beneficio spoliatus
ecclesiastico secularis relinquatur ar
bitrio potestatis ad animadversione
debita puniendus nisi continuo
post deprehensionem erroris ad
fidei catholice unitatem sponte
recurrere et errorem suum ad
arbitrium epi regionis publice
consentire abiurare et satisfa
ctionem congruam exhibere.
Laicus autem non pro ut dictum est
abiurata heresi et satisfactione
exhibita confestim ad fidem con
fugerit orthodoxam secularis
iudicis arbitrio relinquatur
debitam recepturus pro qualitate
facinoris ultionem et cetera. Illos

quoque qui post abiurationem erroris vel postquam se ut diximus proprii antistitis examinatione purgaverint deprehensi fuerint in abiuratam heresim recidisse secularis iudicio sine ulla penitus audientia decernimus relinquendos etc. Statuimus insuper ut comites barones rectores et consules civitatum et aliorum locorum iuxta commonitionem episcoporum prestito corporaliter iuramento promittant quod fideliter et efficaciter cum ab eis fuerint requisiti ecclesiam contra hereticos et eorum complices adiuvabunt bona fide iuxta officium et posse suum. Si vero id observare noluerint honore quem obtinent spolientur et ad alios nullatenus assumantur eis nichilominus excommunicatione ligandis et terris ipsorum interdicto ecclesie supponendis. Civitas autem que his institutis duxerit resistendum vel contra commonitionem episcopi punire neglexerit resistentes aliarum careat commercio civitatum et episcopali se noverit dignitate privandam etc. Si qui vero fuerint qui a lege dyocesiane iurisdictionis exempti soli subiaceant sedis apostolice potestati nichilominus in hiis que sunt contra hereticos instituta episcoporum subeant iudicium et eis in hac parte tamquam a sede apostolica delegatis non obstantibus libertatis sue privilegiis obsequantur. Lucius iii.

Vergentis in senium seculi corruptelam etc. In terris vero temporali nostre iurisdictioni subiectis bona hereticorum statuimus publicari et in aliis id fieri precipimus per potestates et principes seculares quos ad id exequendum si forte negligentes exstiterint per censuram ecclesiasticam appellatione remota compelli volumus et mandamus. Nec ad eos bona eorum ulterius revertantur nisi eis ad cor revertentibus et abnegantibus hereticorum consortium misereri aliquis voluerit ut temporalis saltem pena corripiat quem spiritualis non corrigit disciplina. Cum enim secundum legitimas sanctiones reis lese maiestatis punitis capite bona confiscentur eorum filiis suis vita solummodo ex misericordia conservata quanto magis qui aberrantes in fide dominum dei filium Ihesum offendunt a capite nostro quod est Christus ecclesiastica debent districtione precidi et bonis temporalibus spoliari cum longe sit gravius eternam quam temporalem ledere maiestatem. Nec huiusmodi severitatis censuram orthodoxorum etiam exheredatio filiorum quasi cuiusdam miserationis pretextu debet ullatenus impedire cum in multis casibus etiam secundum divinum iudicium filii pro patribus temporaliter puniantur et iuxta canonicas sanctiones quandoque feratur ultio non solum in auctores scelerum sed in progeniem

dampnatorum. Idem
adversus nos tria consurget et infra
quia plus timeri solet quod speciali-
ter iniungitur quam quod generaliter imperatur
vobis advocatis et scabinatus fir-
miter inhibemus ne hereticis, creden-
tibus, fautoribus vel defensoribus eorun-
dem in aliquo prestetis auxilium
consilium vel favorem nec eis in
causis vel tabellionatus vel aliquibus litiga-
tionibus sub eorum examine veritatis pa-
trocinium prestatis et pro ipsis publi-
ca instrumenta vel scripta facere nulla-
tenus attemptetis quod si contra pre-
sumpseritis ab officio vestro suspen-
sos pervenire nos decrevimus sententie
subiacere. vel. universis christi fidelibus tam
in urbe metensi quam in eius diocesi
constitutis.

Cum ex iniuncto et infra. licet autem de-
siderium intelligendi divinas
scripturas et secundum eas studium
adhortandi reprehendendum non sit
sed potius commendandum in eo tamen ap-
parent quidam laici merito ar-
guendi quod occulta conventicula
celebrant officium predicationis si-
bi usurpant sacerdotum simpli-
citatem eludunt et eorum consor-
tium aspernantur qui talibus non
inherent. deus enim lux vera
que omnem hominem venientem
in hunc mundum illuminat in tan-
tum odit opera tenebrarum ut apostolos
suos in mundum universum predica-
turos evangelium omni creature
missurus eis preceperit aperte dicens
quod dico vobis in tenebris dicite
in lumine et quod in aure audi-
tis predicate super tecta et infra. Sunt
enim multa sunt membra corporis
omnia non eiusdem actum habent
ita sunt ordines in ecclesia sed non
omnes idem habent officium quia secundum
apostolum alios deus dedit apostolos
alios prophetas alios autem docto-
res etc. cum igitur doctorum ordo sit
quasi precipuus in ecclesia non debet
sibi quisque indifferenter predica-
tionis officium usurpare. Nam
secundum apostolum quomodo predicabunt
nisi mittantur et ipsa veritas precepit
apostolis. Rogate dominum messis
ut mittat operarios in messem
suam quod si forte quis argute
respondeat quod tales invisibiliter
mittuntur a deo et si non visibiliter
mittantur ab homine cum in-
visibilis missio multo sit dignior
quam visibilis et divina longe
melior quam humana potest rationa-
biliter responderi quod cum interior
illa missio sit occulta non suf-
ficit cuiquam nudum tantum asserere quod
ipse sit missus a deo cum hoc quilibet
hereticus asseveret sed oportet quod
astruat illam invisibilem mis-
sionem per operationem miraculi
vel scripture testimonium speciale. Unde
cum dominus vellet mittere moysen

in egyptum ad filios israel ut
crederent ei quod mitteretur ab ipso
dedit ei signum ut converteret vir-
gam in colubrum et virgam
iterum reformaret. Iohannes quoque
baptista spiritale sue missionis
testimonium protulit de scriptura dicens
ego vox clamantis in deserto
dirigite viam domini sicut dix-
it ysaias propheta. et infra. licet autem scientia
sit valde necessaria sacerdotibus
ad doctrinam quia iuxta verbum propheti-
cum labia sacerdotis custodiunt
scientiam et legem exquirunt ex ore
eius non est tamen simplicibus sacer-
dotibus et a scolasticis detrahendum
cum in eis sacerdotale officium debe-
at honorari. propter quod dominus in lege
precepit diis non detrahes sacerdo-
tes intelligens qui propter excellen-
tiam ordinis et officii dignita-
tem deorum nomine nuncupantur. et infra
Nec quisquam sue presumptionis au-
daciam illo defendit exemplo
quod asina legitur reprehendisse pro-
phetam vel quod dominus ait quis ex vo-
bis arguet me de peccato. cum aliud
sit fratrem in se peccantem corripere
occulto quod quisque tenetur efficere
secundum regulam evangelicam in quo casu
sane potest intelligi quod balaam
fuit correptus ab asina et a-
liud est prelatum suum delinquentem
reprehendere manifeste quod utique
nulli licet. sed evangelica verita-
tem. sl'am quod et dicit fratri suo fa-
tue reus erit gehenne ignis
Rursus aliud quod prelatus sponte
de sua confisus innocentia sub-
ditorum se accusationi supponit in
quo casu premissum dominicum verbum debet
intelligi et aliud quod subditus non
tam animo reprehendendi quam
detrahendi exurgit temerarius
in prelatum cum ei potius incumbat
necessitas obsequendi quod si forte
necessitas postulaverit ut sacerdos
tanquam inutilis et indignus a cura
gregis debeat removeri agendum
ordinate apud episcopum ad cuius officium
tam institutio quam destitutio sacer-
dotum noscitur pertinere. Excom-
municamus itaque et anathematizamus
omnem heresim extollentem se ad-
versus hanc sanctam orthodoxam
catholicam fidem quam superius expo-
suimus condempnantes hereticos
universos quibuscumque nominibus cense-
antur facies quidem diversas habentes
sed caudas ad invicem colligatas
quia de vanitate conveniunt in
idipsum dampnati vero presentibus
secularibus potestatibus aut eorum
ballivis relinquantur animadversione
debita puniendi clericis prius a
suis ordinibus degradatis ita
quod bona huiusmodi dampnatorum si laici
fuerint confiscentur si vero clerici
applicentur ecclesiis a quibus stipen-
dia receperunt. Qui autem in

nentur fuerint sola suspitione
notabiles nisi iux̄ ꝯsideratonem
suspitonis q̄litatemqȝ ꝑsone
ꝓpriam innocentiam congrua
purgatonis mōstrauerint anathe
tis gladio feriantur ⁊ usqȝ ad sa
tisfactonē ꝯdignam ab omnibȝ
euitentur ita quod si ꝑ annum in ex
cōne ꝑstiterint extūc uelud he
retici ꝯdempnentur. Moneantur
autem ⁊ inducantur ⁊ si necesse fuerit
ꝑ cen. ec. ꝯpellantur sch̄i pote
states quibuscumqȝ fungantur offi
ciis ut sicut reputari cupiūt
⁊ hr̄i fideles ita ꝓ defensione
fidei p̄stent publice iuramentū
quod de terris sue iurisdictōi subiectis
uniuersos hereticos ab eccā deno
tatos bona fide ꝓ uiribȝ extermi
nare studebunt ita quod amodo quan
documqȝ quis fuerit in potestate siue
ꝑpetuam siue tēporalem assūptus
hoc teneatur capitulum iuramēto
firmare. Si uero dn̄s tēporalis req
situs ⁊ monitus ab eccā suam
terram purgare neglexerit ab he
retica feditate ꝑ metropolita
num ⁊ ceteros ꝯpuinciales ep̄os
excōnis uinculo innodetur ⁊ si sa
tisfacere ꝯtempserit infra annū
significetur hoc summo pontifici
ut extūc ipse uassallos ab eius
fidelitate denūciet absolutos
⁊ terram exponat catholicis oc
cupandam qui eam exterminatis

hereticis absqȝ ulla ꝯdicione
possideant ⁊ in fidei puritate
ꝯseruent saluo iure dn̄i prin
cipalis dūmodo sup hoc ipse nullū
p̄stet obstaculum nec aliquod ipe
dimentū opponat eadem nichilominus le
ge seruata circa eos qui nō hn̄t
dn̄os principales. Catholici
uero qui crucis assumpto cara
ctere ad hereticorum exterminiū se
accinxerint illa gaudeant in
dulgentia illoqȝ sancto p̄uilegio
sint muniti quod accedentibus in
terre sc̄e subsidium ꝯceditur.
Credentes p̄terea receptato
res defensores ⁊ fautores hereticorum
excōni decernimus subiacere firmiter
statuentes ut postquam quis taliū
fuerit excōne notatus si satisfacere
ꝯtempserit infra annū extunc
ipso iure sit factus infamis nec ad
publica officia seu ꝯsilia nec
ad eligendos aliquos ad huiusmodi nec ad
testimonium admittatur. Sit ⁊ intesta
bilis ut nec testandi liberam hēat
facultatem nec ad hereditatis
successionem accedat. Nullus
p̄terea ipsi sup quocumqȝ negotio sed ipse
aliis respondere cogatur. Quod si forte
iudex extiterit eius sententia nullam
optineat firmitatem nec cause
aliq̄ ad eius audientiam pferantur.
Si fuerit aduocatus eius patrociniū nullatenus
admittatur. Si tabel
lio eius instrumenta ꝑ ipsum ꝯfecta nullius

sint moniti, si cum auctore dampnato dampnentur, et in similibus idem per omnia observari. Si vero clerici fuerint, ab omni officio et beneficio deponantur, ut in quo maior est culpa gravior exerceatur vindicta. Si qui autem tales postquam ab ecclesia fuerint denotati evitare contempserint, excommunicationis sententia usque ad satisfactionem ydoneam percellantur. Sane clerici non exhibeant huiusmodi pestilentibus ecclesiastica sacramenta, nec eos christiane presumant tradere sepulture, nec elemosinas aut oblationes eorum percipiant; alioquin suo priventur officio, ad quod nunquam restituantur absque indulto sedis apostolice speciali. Similiter et regulares quibus et hoc infligatur, ut eorum privilegia in illa dyocesi non serventur in qua tales excessus presumpserint perpetrare. Quia vero nonnulli sub specie pietatis virtutem eius, iuxta quod ait apostolus, abnegantes auctoritatem sibi vendicant predicandi, cum idem apostolus dicat: Quomodo predicabunt nisi mittantur? omnes qui prohibiti vel non missi, preter auctoritatem ab apostolica sede vel catholico episcopo loci susceptam, publice vel privatim predicationis officium usurpare presumpserint, excommunicationis vinculo innodentur, et nisi quantocius resipuerint, alia competenti pena plectantur. Adicimus insuper ut quilibet archiepiscopus

vel episcopus per se aut archidiaconum suum vel quasi honestas ydoneasque personas bis aut saltem semel in anno propriam parochiam in qua fama fuerit hereticos habitare circueat, et ibi tres vel plures boni testimonii viros vel etiam si expedire videtur totam viciniam iurare compellat, quod si quis ibidem hereticos sciverit vel aliquos occulta conventicula celebrantes seu a communi conversatione fidelium vita et moribus dissidentes, eos episcopo studeat indicare. Ipse autem episcopus ad presentiam suam convocet accusatos, qui nisi se ab obiecto reatu purgaverint, vel si post purgationem exhibitam in pristinam fuerint relapsi perfidiam, canonice puniantur. Si qui vero ex eis iuramenti religionem obstinatione dampnabili respuentes iurare forte noluerint, ex hoc ipso tanquam heretici reputentur. Volumus igitur et mandamus et in virtute obedientie districte precipimus, ut ad hec efficaciter exequenda episcopi per dyoceses suas diligenter invigilent, si canonicam noluerint effugere ultionem. Si quis enim episcopus super expurgando de sua dyocesi heretice pravitatis fermento negligens fuerit vel remissus, cum id certis indiciis apparuerit, et ab episcopali officio deponatur, et in loco ipsius alter substituatur ydoneus qui velit

et possit hereticam confundere pra-
vitatem. G. reg. ix. archiepo medi-
olan. In uno corpore et j. omni gratia non
nisi laici predicare presumant
et videndum existat ne vicia sibi spe-
ciem virtutum occulte submittant nos
attendentes quod doctorum ordo est
in ecclesia quasi precipuus. cum quidam
alios dominus apostolos dederit alios pro-
phetas alios vero doctores etc. laicis
laicis universis cuiuscumque ordinis
censeantur officium predicandi
prohibitum et anathemati. Idem
Zammus universos hereticos catha-
ros patharenos pauperes de lug-
duno. passaginos iosepinos
arnaldistas. speronistas et ali-
os quibuscumque nominibus censeantur
facies quidem habentes diversas sed
caudas ad invicem colligatas
quia de vanitate conveniunt
in idipsum. Dampnati vero p
ecclesiam seculari iudicio relinquantur
animadversione debita puniendi
clericis prius a suis ordinibus de-
gradatis. si qui autem de predictis post-
quam fuerint deprehensi redire voluerint
ad agendam condignam
penitentiam in perpetuo carcere detru-
dantur. Credentes autem eorum
erroribus hereticos similiter iudica-
mus. Idem
Absolutos se noverint a debito
fidelitatis hominii et toto obse-
quio quicumque lapsis manifeste

in heresim aliquo pacto quacumque
firmitate vallato tenebantur
astricti. ... ex concil. lat.
Quod a predecessoribus nostris et j. ordinationes ab
octoviano et guidone heresiarchis
factas et ab ordinatis ab eis irri-
tas esse censemus adicientes ut
qui dignitates ecclesiasticas seu
beneficia per dictos scismaticos ac-
ceperunt careant impetratis a-
lienationes quoque que per eosdem scisma-
ticos sive per laicos facte sunt de
rebus ecclesiasticis omni careant fir-
mitate ad ecclesiam sine omni honere
revertentes. si quis autem contra presump-
serit excommunicationi se noverit subiacere.
illos vero qui sponte de tenendo
scismate prestiterunt a sacris ordi-
nibus et dignitatibus decernimus
manere suspensos. Inno. iij.
vicecancellario archiepo
Universitati tue et j. porrexit quod a scis-
maticis asseris ordinatum ab
officio potius repellere mandamus
non legittime prelatum seu fuisse
minus dispensative ab eo pre-
terquam si hoc potestatem habuerit dispe-
sandi. ex. iij.
Preterea clerici qui relicto ordine
et habitu suo et in apostasia tamquam
laici conversantur si in criminibus com-
prehensi teneantur per censuram ecclesiasticam non
precipimus liberari. Idem albi-
ganensi episcopo.
Ex litterarum tuarum tenore perpendimus

De apostatis et vi.
De hiis qui filios occid...

q quidā egritudine long' co
fectus in sano sortilegas & in sie
rit et deul9silio ut sanaretur
p incātōnem fecit iniuriā bap
tis sacramento. xj. q. v. Quia nos tua
duxit prudentia 9sulendo sq
lt puniri debeat acolit' q
in minori etas & intentō si vie sa
lutis excusare uidet. di. l. p
sent. litis. xx. q. ad sriores or
dines pmoueri si publicū ē qd
9mittit. si ualebit n ad reli
gionem transire noluit. ut
sine ore religionis ipm sta
eum ualeat dispensari. si vo
occultū ē pmoueri potit etiam
excessum suū dignus pnie fru
ctibz expiare. Unico. iij.
ue feriatatis. xxj. sr scdo aru
clo. inquit. t. durum 3tendend
q clici qui sunt de apostasie
crimine infamati qui uidel'
abiecerunt hītum clicalem
nō sunt in scli hītu tolan
di. s; p districtōnem ecc'iasticā
cohcendi donec deficiente plō
ne ad infamiam abolendā in
pgōnem canonicam cunctae
sunt exhibē. d. m. 9. ge.
Judeam sic accepimus qui ad sa
cri undam baptismi uoluntarie
accesserunt ueterem hominē
oio si exuunt ut nouo pfectī
induant cū prior ritus reli
quias retinentes xpiane religi
onis decorem tali 9mixtione
9fundant. cū aut maledictus
sit homo qui ueste duabz iux
ingredit. & induit ueste n debeat
lino lanaq; 9texta statuimus
ut p platos ecclarz tal obsuan
cia ueteris ritus oio de9pescatur
ut quos xpiane religioni libere
uoluntatis arbitriū obtulit
salutifere coactōnis ncitas i
eius obseruatōne 9seruet. tu
minus malū existat nam dni
nō agnoscere qm p agnitam
retrovire. Almo. iij. alex. iij. tur
nob expeat. tua. f. edoci quid
de apostatis sit agend' cum in
custodia detinent qui nimis
uel blandiciis uel lateri possit
induci ut abiectum hītum
reassumant. ad qd t. bre. rn.
q tales si uolueris potis sub g
ui custodia carcerare ita q sol
ū. uita sibi misa reseruet
donec a sue psuptōnis nequi
cia resipiscant. d. a. i. e. uideri.
Consul. tue. bre. rn. q monach9
aliq sacrū ordinem in aposta
sia recipiens qui tūc in suo fuit
recōciliatus abbi & recepit pe
nitenciā absq; dispensatōne
ro. pon. ministrare nō potest
in ordine sic suscepto. Alex. iij.
Torceti epō. [illegible]
Veniens ad nos G. mili. [illegible]
lacrimabili nob 9fessione ins.

strauit quod cum de quodam filium genuisset et ille sibi saepe cum rigido uultu imperasset quod filius eius non esset ipsa iracundie calore ducta eumdem filium interfecit et iii. cap. Quia eam labores inducere ut ad aliquod monasterium transeat in quo peccata sua perpetua penitentia deploret. Si autem repugnante carnis fragilitate ad hoc induci noluerit ei licentiam in domino nubendi tribuas quod cum nobis uirum in domino nubat. uiri soli quam inhoneste uiros admittat.

Lucius iii. Pistensi episcopo.

Intelleximus quod G. mulier filiam suam furore accensa diabolico iugulauit propter quod dominus rex maritum eius ipsum compulit ab uxore te quia non illam alios habere filios unum ... Quia ita super hoc prudeas quod sui sceleris penam luat et saluti eius ac filiorum perpetuam prudentiam consulas et non obstante iuramento quod a uiro dictus dominus proponitur extorsisse eam sic expedire uideris eidem uiro restituas ita quod filios suos libere possit et pacifice gubernare. Idem.

De infantibus autem qui mortui reperiuntur cum patre et matre et non apparet utrum a patre uel a matre oppressus fuerit uel suffocatus uel propria morte defunctus non debent inde securi esse parentes nec etiam sine pena sed tamen considerato dicere esse pietatis ubi non uoluntas sed euentus mortis causa fuit. si autem eos non latet ipsos interfectores esse scire debent se grauiter deliquisse quod autem penitentiam tamen annorum indicant esse debere quorum unum peragant in pane et aqua. ... reg. iv.

Si a patre siue ab alio sciente ipso autem natum habente relegatur pietatis officio in suis expositus extitit hic ipso a potestate sua patria liberatus. Similiter si hoc tam in ingenuitatem libertis et seruus et libertate eripi quod et de predictis cuiuslibet etatis sanguinis si expositi fuerint et si ab aliis eorum alimenta impie negari contingit est dicendum. sane qui hos susceperint non possint propter hoc in eorum personis ius aliquod uendicare. In eodem. De homicidio

Si quis per industriam occidit proximum suum et per insidias ab altari meo euelles eum ut moriatur. ... Episcopus romano

Interfecisti furem aut latronem ubi comprehendi poterant absque occasione quod ad ymaginem dei creatus est. xl. dies non intres ecclesiam et laneam ueste induti ab escis et potibus quinimmo a carne a thoro gladio et equitatu illos super dictos dies abstineas.

In tercia autem et v. feria et a lacte
aliquo genere leguminum uel
oleribus pomis et piscibus piscicu
lis cum mediocri ceruisia u
te temperate. Si autem sine odii me
ditatione te cui aque libando
hostis diaboli in ebrietate interfecisti
sed in indulgentiam dico propter
ymaginem dei si aliquando
ieiunare uolueris bonum est et
tolam fac largitatem super hec ead
fecit non deponatur tamen quandiu
uiuat penitentiam agat. Aug.
in perfodiens inuentus | Si ergo d
fuerit fur et percussus mortuus
fuerit non est illi homicidium. Si autem
orto sole super eum reus erit.
Intelligitur ergo non pertinere ad homi
cidium si fur nocturnus occi
datur. Si autem diurnus ad homi
cidium pertinere. Hoc est enim quod ait
si orto sole super eum et est quia
poterat discernere quod ad furandum
non ad occidendum uenisset et non
ideo debuit occidi. Hoc et in antiquis
legibus secularibus quibus ista est
antiquorum inuenitur impune
occidi nocturnum furem quoquo modo di
urnum quia si se telo defenderit
iam enim plus est quam fur.
tum in uiuito polli | Io.
tulisse. Ho de saltatrici dextre
capud quoque postulasset ab eo si ob
iusiurandum fecisse se dicat si
peteret matrem siue mitti postulasset

furius esset. Anni quod ergo in suis re
pudiatus fuit contempnere
debuit in propheta e(t) xq. gratia tamen
aliquis causa explende libidinis
uel odii meditatione homini aut
mulieri aliquid fecerit uel ad po
tandum dederit ut non possit generare
aut concipere aut nasci soboles
ut homicida teneatur. ¶ Lex
ius. ex con. ep.
Sicut dignum est et iustum. Sane cum
districtus exhibeas plenius nostri
quod in excessibus singulorum non solum
quantitas et qualitas delicti sed etas
sciencia sexus atque condicio delinquen
tis sunt attendenda et non solum
sed in persona sed in locum et tempus
quo delictum committitur unicuique
penitentia debet indici cum id excessus
magis sit in uno quam in alio pu
niendus. ¶ Illi autem qui animo
occidendi feriendi aut capien
di illum sanctum et reuerendum uirum
quondam cantuariensem archiepiscopum
et manuum iniectionem se fa
terentur uenisse si de illa captione
mors eius secuta fuisse pro pe
nitencia uel fere pari existent
puniendi. ¶ Illi et qui non ut
ferirent sed ut percussoribus opem
ferrent si forte per aliorum uiolen
tiam impedirentur periculo mi
nori debent pena mulctari quam
cum sceptum sit qui potuit ho
minem liberare a morte et non li

fuerit eum occidit, ꝯstat ab
homicidii reatu immunes n̄
eē qui occisoribꝫ operam q̄ alios
p̄stare uenerunt nec caret
scrupulo societatis occulte q
manifesto facinori desinit
obuiare. Qui u̇o se asserūt
eum regis inflāmasse ad o
dium, unde homicidium fuit se
cutum dure et asp̄e s; nō ita
seuere sunt puniendi n̄ for
te regem ipsum ad illud hōici
dium suis suggestionibꝫ p
uocassent. hii q̄; nō fuerūt
a culpa libi nec a pena q̄ de
bent eē immunes qui licz fue
rint illius machinatōnis
ignari tn̄ eis quos sicarios
eē solebant in sacrilegis ausi
bus dicendis ministiū p̄buerūt.
Eos insup qui dicunt̄ illi
seruii et suoꝝ post mortem
eius spolia occupasse si nich
aliud in tanto facinore cō
miserunt a pena mortis eius
arbitrāur eē immunes. sed q
occupauerant eis quoꝝ fuint
tenent̄ in integrū restitue
si habent in facultatibꝫ unde pos
sint ea reddere et ipsis ex hoc iniū
dicta ē penia iniungenda. cō
ligit quidam ex hiis q occu
pauint fateant̄ se paupibꝫ
erogasse n̄ tn̄ aliena ē ipsa
potuissent eis q̄re fuint resti

tuere debuerint paupibꝫ ero
gare. Illi pr̄ea qui sola
excōicatoꝝ ꝑticipatōne se
reos eē cognoscunt ꝯsidata
tp̄is mora quo in ead̄ nequi
ꝑdurauerunt et inquisito si eis
timore ul̄ affectōne ꝯtraxerint
sint ul̄ ignorant̄ ē pnia
indicenda. Clericos aut̄ qs
ꝯstat armatos inrfuisse tā
to facinori et illos q̄ ꝯsilium
dederunt ut scs uir capetur
ꝑpetuo nō solū ab altaris mi
nistio deponendo eē cense
mꝰ. s; et q in ecclie ullo umq̄
tp̄e lectōnes legant ul̄ ꝯgru
osam in choro separati cānte
s; in psalmus cap̄ dm̄ deg̃ mulio
satagant ueniam ipetre
Insup in districto claustro
monachoꝝ ul̄ canonicoꝝ
regulariū si fi pot̄ sunt reclude
di ita q usq̄ ad septenniū
ul̄ q̇nqnnium debeant ab ec
clie introitu cohiberi. De
bitū qui ꝗ̄ datā pnīa inuitu
disciplne ꝑcussit in capite
cum post paucos dies expirass
set tam ab omni altaris mi
nistio debes ꝑpetuo remouere
q̄m ab offo sacerdotali depo
nere si ex ipa ꝑcussione m
cierit ul̄ aliq̄ infirmitate
incurrerit de qua nō statuis
expirasse. Id assentiij aie.

Continebatur in litteris tuis quod cum
diac. presentium lator et quidam
alius clericus adinvicem essent ex pre consumato
redirent levandi
laboris gratia tempore ludi fuerunt
invicem baculos suos studebant
iacere in directum et alter alterius
sufferre cum ludi solet esse condicto
ut qui alterius baculum preiceret
cum victor pro equo alio uteretur
sed per fatui clerici equitandi licentia
non utentes sola erant in ea
certatione contenti quidem autem laicus
cum baculum eius diac. percussisset
incautus in eum exstando
insiluit et sica falce illius diac.
qua erat accinctus mortale
vulnus accepit de quo post dies octo
expiravit. Ideo quesitum quod eundem
diac. sine licentia Romani pontificis ad superiorem
gradum ascendere vel
in diaconatus officio ullo umquam
tempore ministrare prohibuimus sed
eum dispensative ministrare
in subdiac. officio patiamur. Idem
Exonien. episcopo.

Lator presentium presbiter clericus nobis proposuit
quod cum quadam die cum
quodam clerico luderet contingit quod
ille preceps ictum ad terram cum
cultellus quem ad latus suum habebat
in altum incidit et forte occubuit
iniuriatus. Ideo quesitum quod si
ita res se habuit et alia iusta causa
non impedit predictum presbiterum libere permittas
ad sacros ordines promoveri
susceptum litteras tuas per quas cognovimus
quod lator presentium in custodia
cuiusdam domus cum alio fratre
maneret ingredientes de nocte
quidam latrones ad eos turpiter
ipsos in personis affligere et denudare
vestimentis propriis presumpserunt
in quos isti resumptis viribus
insurgentes ligaverunt illos et
detinere usque ad notitiam templi
voluerunt. Cum autem iste rem ad
vestram audientiam pertulisset ligatos
eos in fratris sui custodia dimisisset
et fines se solvere niterentur
super illos vero ipse ab eis in
timore occidit. Unde quoniam expediebat
potius post tunicam relinquere
pallium et rerum sustinere iacturam
quam pro conservandis mutabilibus
rebus et transitoriis tam
acriter in alios excandescere abstineat
iste humiliter ab altaris ministerio et usque peractum suum
ad arbitrium suum studeat expiare
constat enim eos quod mansuetudine
ecclesiastica ex utrisque operis
contemptos. Idem Lucen. episcopo.

Dicetur novius quod diac. qui homicidio
causam dedisse videtur non ut
ad sacerdotium promovendus.
Clemens III.

Ad audientiam apostolatus nostri pervenit
quod cum quidam presbiter volens
corrigere quendam de familia sua

cingulo quo cingi solebat ulta
re ipsum temptasset contingit quod
cutellus de vagina que cingulo
adherebat elapsus eum in dorso
vulneravit aliquantulum postmodum
vero cum ille vulneratus aliquam
diu vixisset et convaluisset a vul
nere gravi morbi ut dicitur infirmitate
percussus viam est universe carnis
ingressus quia vero utrum occasione vul
neris decesserit dubium est utrum
dictus clericus consulendus qui cum in dubiis
semitam debeamus eligere tu
tiorem vos convenit iniungere
presbytero memorato ut in sacris
ordinibus non ministret in cuncta
tamen pericula convenienti potius credendum
ut in minoribus ordinibus sit con
tentus. Si vero ex alia infirmi
tate ille obierit potest sicut
erat solitus divina officia
ministrare. Innocentius iii. Lingo
nensis filius A. capellanus episcopo
proposuit quod cum quadam corporis mo
lestia gravaretur ut comeden
di appetitum aliquantulum excita
ret equum quem nutriebat ascen
dit qui cum bene non posset habe
ri sed preter sessoris arbitrium sal
tibus lasciviret ipse ut ei refre
naret impetum freno violenter in
stitit equumque calcaribus sti
mulavit cumque fracto freno
equus suo arbitrio relictus
curreret festinanter quedam mulier

venientem ex obliquo infantulum
baiulans obviavit in quam equus
irruens per casum abiecto sessore
puerum predictum oppressit. Ideoque quia
si est ita cum idem capellanus non vo
luntate nec actu homicidium
perpetravit nec dedit operam illi
cite rei non impediatur quominus
divina possit officia celebrare.
Idem Viennensi episcopo.
Ex litteris tue fraternitatis accepimus quod H. presbyter se
num vellet de curru deponere
perticam funibus alligatam pre
cepit iniungi et cum feno misisset
deponendo quidam quedam partem
cuius cum tutum recepit semivivum
in quo preter modicum livoris in
fronte nichil inveniri potuit
lesionis. Sollicite autem ab eodem quesi
vimus sacerdote si prius quam ia
ceret pertica circumspexerit
sollicite an esset aliquis circa
currum qui quod diligenter cog
spexisset asseruit sed quod vidisset
aliquem denegavit. Ad te igitur re
mittentes eundem mandamus quatenus si res
ita se habet. vel quod gravis scandalum
sit exortum vel fama laboret
infamia deficiente accusato
re oporteat eum canonicam
purgationem indicere ipsum libere
permittas exequi officium sacer
dotis. De bisuntino archiepiscopo
Ex litteris tue fraternitatis accepimus quod quidam
monachus ad deponendum

de campanuli capranicam sub
sequens que lignum corruit ipso
movente quendam oppressit puerum
et occidit. quo circa. cum quod si
monachus ipse rem necessariam a
gebat et utilem in loco per quem
alium transire non credebat vel sibi
dem existere vel et illuc de consu
etudine venire quam ligni mo
visse dignoscitur. sanis poterit perseverare
tam in monasterio ad altiores
ordines promoveri. Desideras per nostras
significasti quod cum .E. clericus equum
equitantem insidebat. timens se quam
apim pateat in aquam. unde clericus
ipsum graviter calcaribus stimula
vit. equus vero cum existeret durum
durus preter voluntatem sessoris
raptus in cursum quendam militem
quem obviam habuit ex impulso pe
dibus interfecit. cum igitur nos ab eodem
clerico fecissemus inquiri utrum equum
vivum pulsavisset illud se asseruit
ignorasse. sed quod cum quod si
est. ita ut ad cautelam iniungas
eidem penitentiam competentem quam peracta
non impedias quominus et in suscep
tis ministret ordinibus et ad
maiores valeat promoveri. Dilectus
Petrus diaconus et monachus sancti Jo
hannis de pinna sua nobis in
sinuatione monstravit. quod cum
ipsum quondam in scelari serviti ecclesiam
de rigulo beneficium obtinentem
albas illius ecclesie eodem beneficio spoli
asset cognati et amici eius irati
plurimum et commoti nocte quadam in
domo diaconi convenerunt et ce
na sumpta dicebant quod ut id clam
nolebant sumere de alterius nisi
bonitate autem expresse ab eodem diaconi
ne albas in occidentem aut aliquis
sibi facerent unde ordinis sui discri
men incurreret et anime detrimentum
nichilominus irruerunt in eum et pla
gis impositis abierunt semi
vivo relicto qui post dies aliquot
expiravit et in. Quocirca. cum quod si
premissa noveris veritate subnixa
sepedicto diacono non solum in diaconatu
natus officio ministrare sed et ad or
dinem presbiteratus ascendere si aliud
canonicum non obsistit libere concedas
cedas auctoritate apostolica facultatem presertim
si super hoc non fuit responsus in fa
mia cum ei non debeat imputa
tari quod contra prohibitionem eius expres
sam eo causam vel occasionem non dan
te ausu sacrilego fuit ab ipsius
consanguineis attemptatum. Item
albi sancte trinitatis de maldeb.
Significasti nobis quod cum quidam male
ficus ingressus ecclesiam eucharistiam
cum altarium ornamentis et libris
ecclesiasticis extra ecclesiam asportasset
I. presbiter ecclesie canonicus regularis pre
fatum iniquitatis filium fossorio
accepto percussit. sed si ad mortem
fuit ictus. hic tamen et ipse penitus
ignoratis quem prochiam ecclesie

uidente corporalia circa eandem aspor-
tem arreptis gladiis et fustibus
in eodem loco primus occiderit
et cetera. Solos in premisso casu credimus
distinguendum utrum constare possit
quod prefatus sacerdos non intulerit
percussionem letalem de qua sia-
rios non fuissent vulnera sub-
secuta percussus minime fuisset
et si percussor voluntatem non habuit
occidendi nec ipsius studio con-
silio vel mandato processerit alii
contra illum et quid si hoc ita se habet
quod forsan ex eo possit si certa
apparuisset percussio ab eodem
inflicta circa modica et tam levis
in ea parte corporis in qua quis
de levi parum non solet ad mor-
tem ut peritorum iudicio medico-
rum talis percussio assererent non
fuisse letalis cum deceat credendum
de sit ipsi qui non accusatur vel de-
nuntiatur ab aliquo sed per se ipsum
consilium appetit salutare post-
penitentiam ad cautelam iniunctam
in sacerdotali poterit officio mini-
strare maxime religionis
accedente favore cum sit cano-
nicus regularis et sine omni scandalo pos-
sit sacerdotale officium celebrare.
Quod si de certo non possit ex cuius
ictu percussus interierit in hoc dubi-
o tanquam homicida debet haberi sacer-
dos et si forte homicida non sit a
sacerdotali officio abstinere cum in

hoc casu cessare sit tutius quam
celebrare temere pro eo quod alte-
rum sine reliquo non magnum
periculum timeatur. Sin vero quod absit
probetur sacerdos ille prius
ab illo percussus sacrilego more
eum cum ligone in capite re-
percussisset quamvis vim vi repellere
omnes leges et omnia iura permit-
tant quia tamen id debet fieri cum mo-
deramine inculpate tutele
non ad sumendam vindictam sed ad
iniuriam propulsandam non vide-
tur idem sacerdos a pena homicidii
penitus excusari cum ratione instru-
menti quo ipse percussit quod talis gra-
ve sit non solet levem plagam
inferre cum ratione in qua fuit ille
percussus in qua de modico ictu
quis letaliter solet ledi. Item
Tua nos duxit fraternitas consule-
dos et cetera. Quesivisti quid sit de
quodam monacho seu canonico
qui credens se quandam mulierem
a gutturis tumore curare in-
cirurgicus cum ferro tumorem
illum aperuit et cum tumor ali-
quantulum resedisset ipse mulieri
precepit ne se vento exponeret
nullo modo ne forte veniret sub
intrans gutturis apertionem in-
cessum mortis inferret. Sed mulier
eius mandato contempto dum mes-
ses colligeret vento exposuit
se incaute et sic per apertionem gutturis

sanguis in stris effluxit. et mi-
diem extremum sic finiuit. uti-
uidetur cum presbiter monachus sit sa-
cerdos liceat ei sacerdotale offi-
cium exercere. Glos. e. t. xx. quod
licet ipse monachus deliquerit
alienum officium usurpando quod mi-
nime congruebat. si tamen causa pieta-
tis et non cupiditatis id egerit et
penituerit in exercitio eius congrue
omnemque studuerit quam debuit
diligentiam adhibere non est exe-
quendus pro culpam in istis huius consilium
cuius accidit adeo reprobandus quod
non post satisfactionem condignam
cum eo misericorditer agi possit ut di-
uina ualeat celebrare. alioquin
interdicenda est ei sacerdotalis ordinis
executio de rigore. ⁋ Ad ultimum
fuit ex tua parte propositum quod qui-
dam scolaris metuens ut latro-
nes in hospitio suo essent de stra-
tu consurgens reperit ibi furem
quem non solum ipsum scolarem
prostrauit ad terram. sed pene ad
mortem uulnerauit eundem et cum
clamaret itaque scolares latronem
consuluerunt eundem qui uulneratum
inuentum potestati uicencie tra-
diderunt coram quo constanter ne-
gauit quod premissa minime perpe-
trauit. unde prefatus potestas ad
eundem scolarem nuntios destina-
uit ut exponeret si quis sciret de
furto predicto ut traderet insignia

qui castrum quod ipsi latroni
abstulerat et sotulares ab eo-
dem in ipsius domo dimissos quos
abstraxerat ne predictum strepitum
audiretur. Vicencie tradidit me-
moratis. Sed eodem facto se nichil
amplius intromittente potestas
gratis receptis talibus insigniis la-
tronem ipsum carnificibus suis
tradidit puniendum qui sibi iam
putauerunt unus illa et oculos erue-
runt. latro uero ira et dolore com-
motus nec potum sumpsit nec
cibum et sic de medio est sublatus
unde per uestrum oraculum postulas edo-
ceri utrum prefatus scolaris ad
sacros ordines ualeat promoueri.
Glos. inquit. t. xx. q. si prefatus
scolaris dignus meritis adiuuat
post prescriptum euentum a suscep-
tione sacrorum ordinum nullatenus
est arcendus. ⁋ De porcis et fratribus contigit
ut ex litteris uestris tenore acce-
pimus aliquid pluries ordinis
qui prius fuerat regularis monachus
quendam militem pugnantem cum quo
grauem consuetudinem inhonestam
et quem asserebat se concepisse ab eo
quod per zonam arripuisset quod iudex
ipsum pro hoc sic se asserunt esse lesa
quod occasione huius abortiuit propter quod
idem presbiter pluribus uiuorum usus con-
silio seipsum duxit ab altaris
ministerio sequestrandum et cetera. Glosiuo
deuotionis uestre insinuatione pre-

clium respondemus quod si inde erat minus sica
tus conceptus ministrare poterit
alioquin debet ab altaris officio absti
nere. Idem.

Postulasti et infra. Consuluisti per tuas litteras utrum
contra quosdam contempta excommunicationis sententia
debita severitate contemnentes sub interesse (?)
res et regiam implorare liceat
potestatem, cum ad satisfactionem iuxta
iura absque sanguinis effusione
valeant coarctari. Ad quod respondemus quod
sicut de his querimonia simpliciter de
ponente, veritati ad laborem laudare
uindictam, non malorum gladius
est imposuisse eos rebelles et di
uini et exterioris potestate coru
erit duricie reprimenda. Honorius
III. episcopo Ebroicensi.

Exhibita nobis ipsius clerici confessio pa
tefecit quod cum in puerili esset con
stitutus etate cum quibusdam coeta
neis suis ludens insequens unum
eorum illum lapidem post eum non animo le
dendi sed timorem incutiendi
proiecit, qui licet ex proiecto lapide
percussus non fuerit neque tactus,
ad alium tamen lapidem corruens
et caput offendens cum propter imperitiam
medicantis tamen propter puerile incu
riam qui laboribus et sudoribus
ipsum exposuit expiravit. Quia
vero dictus clericus ut mitigaretur
dolor parentum defuncti veniam
super hoc postulavit ab ipso cu
eum a sacrorum ordinum susceptione

repellere quidam idem defuncti pater
in extremis laborans et presbytero
cui suam aperuit conscientiam con
fessus fuit et prestito firmavit
iuramento nichil ipsum in morte
illius super pactum sibi constare co
misisse quare idem clericus postula
vit a nobis et cum de illius obitu
lesam non habeat conscientiam dignu
rem agere misericordiam cum eodem
quo circa mandamus quatenus si constiterit ita
esse ipsum propter hoc a receptione
sacrorum ordinum non repellas
et dictus episcopo et capitulo Venetensi.

Presbiter sacerdos hujus nobis insinua
tione monstravit quod cum pulsaret
campanas ut signo dato conve
niret populus fidelium ad divina
cadens tintinnabulum percussit quendam
puerum coram eo qui cum vulnus
esset mortale decessit. Nos igitur
attendentes quod dicto sacerdoti
qui dabat operam rei licite nichil
potuit imputari si casus om
fortuitos non providit. dist. l. c.
quod si constiterit ita esse dictum sacer
dotem sacerdotale officium exequi
permittatis. Idem de Pelagio presbytero
petitio tua nobis exhibita contine
bat quod cum nuntii domini tecum
audiat blasphemiam nominis christiani
castrum quoddam in quo mo
rabaris gentiles invasissent ex
euntibus inde habitatoribus tam clericis
quam laicis contra eos et mutue confli

De torneamentis
De clericis pugnantibus in duello

gentilibus hinc inde occisi qui
plurimi extiterunt. vix pro eo quod ali
quos percussisti irregularitatem
metuas incurrisse. ad quod. si de
infectione cuiusdam nullo consci
entia consciatur te remordet ab
ministerio altaris abstineas
reuerenter cum sit consultius in hoc du
bio abstinere quam temere celebra
re. Gregorius. ix.
Iudam ut asseris ad edificatio
nem ecclesie in adiutorium apposito
erat a iuuenis tui laqueari quod
presbiter soluere nitebatur. hac oc
casione te laborante humanus crep
tus est. attendentes igitur quod sacer
dos ipse dabat operam rei licite
studuit et quantum debuit dili
gentiam adhibere circumstantibus
quibus periculum imminebat naturali
pestiue et alta uoce premonitis
quod intelligere et fugere potuerunt
perquirunt. t. t. Bz. quod ob hanc causam
vel quod omnis casus fortuitos equi
prouideri non possunt forsitan non
prouidit. non debet quo ad officium l.
beneficium impediri. ex con. lat.
Felicis me. innocentii et eugenii
predecessorum nostrorum uestigiis in
herentes detestabiles
illas nundinas uel ferias
quas uulgo torneamen
ta uocant in quibus milites
ex condicto conuenire solent ad
ostentationem uirium suarum et
audacie temere congredi. unde mor
tes hominum et animarum pericula se
pe proueniunt. fieri prohibemus. quod si
quis eorum ibi mortuus fuerit quam
uis ei poscenti penitentia non negetur
ecclesiastica tamen careat sepultura.
Alexander. iii. in concilio lateranensi. eodem.
De cuiusdam in tuam nouimus per
uenisse quod cum quidam ad locum depu
tatum torneamentis causa requie
di debita accessissent et j. si sol at
tendentes quod huiusmodi ecclesiastica
sepultura debeat interdici quod ad
torneamenta animo id faciendi
tamen accedentes decedunt ibidem
f. t. ad. q. sit. constiterit quod ad pre
dictum torneamentum non causa ludendi
sed percipiendi credita peruenit
licet ibi fortuito casu obierit
corpus eius dispensatione ecclesiastice
tradi facias sepulture mandate
si dominicum corpus suscepit et sa
cri olei fuit unctione perunctus
Alexander. iii.
Porro si clericus aliquis sponte duel
lum obtulit uel oblatum susce
perit. siue uictor siue uictus fuerit
de rigore iuris est omnino deponen
dus. sed quantum episcopus eius in hoc gra
uis sit et enormis excessus sua
debet postea depositionis sententiam sicut ipso
suus episcopus uiderit misericordiam dispen
sando dum tamen ex ipso duello homi
cidium uel membrorum diminutio
non fuerit subsecuta. Celestinus. iii.

Henric⁹ pbr̄ nob insīn̄ . intima
uit . q̄ cum laicus q̄dam sup
furto in sclari placito co[n]ue
nisset quia testes sui defece
runt pugilem sed p̄uam co[n]
suetudinem tc̄re intro duxit
qui eum usq; adeo uulnauit
q̄ co[n]cluse expirare . qr̄ g̃ sr̄
hoc nos co[n]sule uoluisti a[m]
biguitatem . respō[n]si
one hu[ius] remouemus q̄ tales
pugiles [...] u[bi] existunt
sicet p̄dc̄s sacerdos licet n̄ ipse
s; alius p eo in duello pugna
uit . d; in sacris ordinib; mi
nistrare sicut tradunt sacre
cano[n]u[m] instituta homicidiu[m]
aut tam suo q̄m p̄cepto sui
co[n]silio aut defensione n̄ est
dubiu[m] p[er]petrari . potest tn̄ cum
eo circa huiusmodi b[e]n[e]fitiu[m] misericor[diter]
dispensari . [I]nno[centius] . iij.
Artem illam mortife
ram et odibilem balistarior[um]
et sagittarior[um] adusus x̄anos
et catholicos exerceri decreto
sub anathate p[ro]hibem⁹ . In
Exod
Si seduxerit quis uirginem
nondu[m] desponsatam dormieritq;
c[um] ea dotabit eam et ha
bebit uxorem . Si u[er]o p[ate]r u[ir]gi[ni]s
dare noluit reddet pecuniam
iuxta modu[m] dotis quam uirgines
accipe co[n]sueuerint . [G]reg[orius] . sipon[tino]
[Ex]tra

Peruenit ad nos q̄ felix q̄dā
uirginem stupro decepit q̄
licet uir cum ē̄ q̄uis eēt de lege pe
na plectend⁹ nos aliquatenus
legis duriciam mollientes
hoc tn̄ disponim⁹ ut aut q̄m
stupraverat uxorem h̄eat aut
si renuendu[m] putauerit corporalit[er]
castigatus excōicatusq; in
monasterio in quo agat peni
tenciam retrudatur . de quo
ulla sit ei egrediendi sine
p̄ceptōne licencia . [Ex]tra . g . aurel
iani . sciens uxorem suam deli
quisse et n̄ egerit p̄niam sed
p[er]manet in fornicat[ione] due uxe
rit cum illa reus erit et ei pec
cati p[ar]ticeps q̄ si mulier dimissa
egerit p̄niam et uoluerit ad ui
rum suum reuerti d; s; nō sepe
recipe peccatricem . [Ex]tra . c . p[ar]isien[sis]
Maritus et ex suspitiōne uxorem
accusare p[er]missum ē̄ et ip[s]is
plus ceteris de adulterio et accu
sare possunt et defend̄e . [S]i
gnificasti nob q̄dam p̄bzm
cu[m] alt[er]ius co[n]iuge in fraccōnem
dormiuisse q̄ se et illam eund[em]
sacerdoti hu[ius] delictum co[n]fessos
fuisse publice t[ibi] detexit et hoc
p[ro]p[ri]um idem sacerdos nom[ine] adul
terij celaus in p[re]sentia dixit sr̄
quo quid fi debeat cum negan
te adultero mulier in co[n]fessione
p[er]sistat co[n]silium requisisti . Jo[hannes]

De sagittariis
De adulteriis et stupro
De raptoribus

ca. q. condignam penitentiam pro statu imponens adultere certam per expensionem aque vindicte reatum reparares. presbytero autem sacerdotine quod apostolus in firmorum corda mala fama ipsius pertinaciter et ne iniungetur ministerium interdictum seniores presbyteri existentes in peccatum licentius prolabantur cum iuniores presbyteris quos se nolle peccare cognoverint ut ad arbitrium tuum purgationem indicas quod si purgare se poterit in officio suo ministrare permittas alioquin ab officio suo ipsum suspendere non postponas. Innocentius iii. Tur. archiepiscopo intelleximus quod cum G. laicus hel. uxorem suam a maritali consortio depulisset diocesanus eorum audiens eandem cum quodam adulterio fornicari eam et illum vinculo excommunicationis astrinxit quam tandem adulterium abiurantes absolutione recepta coram episcopo memorato predicti viri sibi restitui postulavit. At ille abiciens ei adulterium et quod ab ipso non expulsa sed spontanea recessisset restitutionem sibi opposuit minime faciendam quod nisi iniciatis replicavit in ipsum quod fuit fornicatus et ipse. Contra. cum. q. nisi te constitit vel per evidentiam rei vel per confessionem legitimam mulierem quam ad ulterium fuisse adulterium et quod vir

dicte convenisse proponit cessante ipsum recipere compellas eandem. quod si predicto viro de mulieris fornicatione constiterit nisi testes per quos super adulterium est probatum fuerint reprobati cum utrumque vir in utroque constat et paria delicta mutua compensatione tollantur. viri illo eam cogas ut eam recipiat et maritali affectione pertractet alioquin mulieri silentium imponere non postponas.

[I]dem episcopo ambianensi

[Si]gna fraternitatis requisivit utrum aliquo denegante uxori sue in adulterio deprehense debitum coniugale si postmodum ipse cum alia perpetret adulterium manifeste cogi debeat ut eandem maritali affectione pertractet. Sane quo tali. Respondemus quod cum paria crimina compensatione mutua deleantur vir hic fornicationis obtentu sue uxoris nequit consortium declinare. x. c. meld

[H]ii autem qui de loco ad locum iter faciunt et ibi rapinas et depredationes faciunt placuit ut ab illius loci prelato excommunicentur nec ante parochia illa exeant quam digne quod perpetrarunt emendent. Post excommunicato proprio episcopo significanda est. nec eos recipiat aliquin illuc redeant ubi captivitatem fecerunt et omnia plene emendent.

Super eo vero quod statu[istis] | Aug[ustinu]s
imus ut quicunque ex his qui violen
ter surrexerunt in rapinas sive
ecclesiarum violationes manifeste
fuerint deprehensi nisi prius abla
ta restituant si potuerint vel e
mendandi firmam et plenam se
curitatem fecerint penitentie beneficium
eis penitus denegetur. Si vero usque ad
obitum in contumacia sua dura
verint et in extremis positi reme
dium penitentie humiliter postulave
rint si emendationem vel emendan
di securitatem prestiterint penitentia
eis et sepultura ecclesiastica concedatur.
Qui autem in sanitate obstinata
mente non penituerint vel emendaverint
et in morte securitatem prestare ne
quiverint sollempnitas penitentie parum
prodesse videtur sicut credimus. Sed de
peccato contricto iniciari non nege
ratum ut illis clericorum sepulture illi
citur nec eciam ei presumant ac
cipere quod si qui presbiterorum vel clericorum contra
hoc in vitam vel in morte penitentias
dare aut sepulture tradere vel eorum
elemosinas accipere attemptaverint seu
hiis rapinis participes inventi fuerint
ordinis sui dampnum irrecupera
biliter patiantur et ecclesiastico beneficio
careant. Ex concil. Lat.

Excommunicationi subdantur qui Romanos
aut alios Christianos pro negociatione
aut aliis honestis causis navi
gio vectos aut capere aut rebus
suis spoliare presumant. Illi etiam qui
Christianos naufragium patien
tes quibus secundum regulam fidei auxilio
esse tenentur dampnata cupidi
tate spoliant rebus suis nisi abla
ta reddiderint excommunicationi se noverint
subiacere. Alex. iii. Panormitano archiepiscopo.
In archiepiscopatu tuo quidam sarrace
ni infideles christianas et pueros rapi
unt et eis abuti presumunt et quandoque
in medium occidere non verentur.
Cum autem excessus hii per seculares
et alios episcopus committeret presumendos
consulit. Respondemus quod tales in iurisdictione
tua existentes pecuniaria potius
pena mulctari et flagellis affici
ea moderatione adhibita quod fla
gella in eundem sanguinis effu
sione minime videantur. Si vero in
fuerit gravis excessus quod mortis
vel detruncationem membrorum debe
ant sustinere eundem reser
ves regie potestati. Idem episcopo
claremontensi.
In litteris tuis continebatur quod cum
...is fuisset criminibus irretitus
qui ecclesiarum excidium diabolo instiga
te commiserat tandem in egritudine
constitutus accepta penitentia de com
missis per manum capellani sui
fuit a sententia excommunicationis absolutus
sed moriens ecclesiasticam sepultu
ram habere nequivit. Quia presbiter si ita res se habet
quod ut corpus eiusdem apud ecclesias sanctas
in cimiterio sepeliri et heredes eius

De furtis
De crimine falsi

moneas et compellas ut hiis quibz
ille p incendium vl' alio mo dap
na cōt iusticiam integrauerat
iux facultates suas cōdigne sa
tisfaciant ut sic a peccō ualeat
liberari. Lucius iij. burgen. epo.
Cum cā que int' e. mlierem et vxo
rem eius ititr' et j. R. q cū ibi
raptus dicatur admittrī nl
aū de nuptiis agitur iste rap
tor dici nō dz cum hūit in sui
assensum et prius eam despon
sauit q̄ cognouit licet pa
rentes reclamarent a quibz
eam dr rapuisse. Preterea cum
post uirum in carnis cōmixtione
p factam teste aplō uxor sui cor
pis potestatem nō hēat. s; ma
ritus et eō. si p̄cessiue uirum ul'
ex pluribz uiri uel' ex ulli cō
fessione claruit postmod' sin
assensu uiri nō potuit ipā mo
nasterium ingredi aut alit cōti
nentiam pfiteri. s longe p eo qd'
p' uirum cōsumatū rapta p uī
in monastio fuit uiri poterit
cōsortium declinare maxime
si pbari nequeat uim ut in ler'
pfitetur cōtinentiam assēsis
se. Inno. iij. epo latoni.
Accedens ad ap. se. et j. rapta pu
ella legitime cōhēt cū rapto
re si prior dissensio transeat p
mod' in cōsensum et q eam displi
cuit tand' incipiat cōplacere

Quidam uo ad cōhendū legitime
sunt pfone. In exod'.
Qui furat' hominē
et uendiderit cōuictus morte mo
riatur. Ex con. tribur.
Fures et latrones si in furando et
depdando occidunt' inulti ē pro
eis nō eē orand'. s; si cōphensi aū
uulnerati pbro ul' diacono cōfes
si fuint cōionem eis ñ negam
Ex penitali theodori.
Si quis p necessitatē famis aut
nuditatis furat' fuit cibaria
uestem ul' pecus peniteat ebdo
mada tres si reddiderit nō cogat'
ieiunare. Lex. si pator
ui cū fine ptit' occidit animam
suam ñ fur solum s; ille reus
tenetur qui furti cōscius q̄re
re possesorē nō indicat. Lex. iij
Cenomanī. epo.
Ex litteris .T. innotuit. q .b. cali
cem q̄dam inecclia tui creaute
diu illū rapiens longo tpr
detinere psumpsit et j. cas q. si
sponte cōfessus fuit et exinde ec
clie cui calix fuat satisfecit ñ
ē sup hoc nota ul' infamia
manifesta uel' pluris p pactam
pnam aut cōgruam ptem
prie dū m alias ydoneū ipm
eē cognoscas ad sacros ordines
nō dubites pmouere. Alex. iij.
vicon. epo.
Leses elicor' et j. grial' cōcil' decreuit

auctoritas ut nullus constitutus
in clero uel hoc uel aliud genus
usure exercere presumat. et si quis
alicuius possessionem data pecunia
sub hac specie in pignus accepit
si sortem suam deductis expen-
sis de fructibus iam percepit abso-
lute possessionem restituat debi-
tori. si autem aliquid minus habet eo
recepto possessio libere ad dominum re-
uertatur. quod si post huiusmodi constitutum
inuentus in clero quisquam extiterit
qui detestandis usurarum lucris
insistat ecclesiastici officii periculum
patiatur nisi forte ecclesie beneficium
fuit quod redimendum ei hoc modo de ma-
nu laici uideatur. Idem cantuariensi
archiepiscopo et eius suffraganeis.
Cum non solum uiris ecclesiasticis sed et
quibuslibet aliis periculosum est usu-
rarum lucris intendere. auctoritate presentium du-
ximus iniungendum ut eos qui de posses-
sionibus uel arboribus quas tenent
in pignore nomine sortem
deductis expensis receperunt ab
eadem pignora restituenda sine
usurarum exactione ecclesiastica disciplina
compellas. Idem in concilio lateranensi.
Quia in omnibus fere locis ita crimen
usurarum inualuit ut multi a-
liis negotiis pretermissis quasi licite
usuras exerceant et qualiter utriusque
testamenti pagina condempnentur
nequaquam attendant. ideo constitui-
mus ut usurarii manifesti nec

ad communionem admittantur alta-
ris nec christianam si in hoc peccato
decesserint accipiant sepultu-
ram sed nec oblationes eorum quisquam acci-
piat. qui autem acceperit uel eos chri-
stiane tradiderit sepulture et que acceperit
reddere compellatur et donec ad arbi-
trium sui episcopi satisfaciat ab offi-
cii sui maneat executione sus-
pensus. Idem panormitano archiepiscopo.
Super eo uero et cetera. quod cum usurarum
crimen utriusque pagina detestetur
super hoc dispensationem aliquam
posse fieri non uidemus quia cum scriptura
sacra prohibeat pro alterius uita
mentiri multo magis prohibendus
est quis ne pro redimenda uita capti-
ui usurarum crimine inuoluatur.
Idem taurinensi archiepiscopo
Cum tu manifestos usurarios
iuxta decretum nostrum quod nuper in
concilio promulgatum est communione alta-
ris et ecclesiastica percepis sepultura
priuandos donec reddant que
tam praue receperant quidam
eorum ad excusandas excusatio-
nes in peccatis imprudenter affir-
mant illas dimitterat usuras
restituendas que fuerint post mandatum
nostrum recepte et infra. sed huiusmodi et cetera.
respondemus quod siue ante siue post mandatum
nostrum usuras extorserint co-
gendi sunt per penam quam statuimus
in concilio eas hiis a quibus
extorserint uel eorum heredibus

restituere usuras. Huiusmodi cum sanctis pauperibus erogare debent in facultatibus habeant unde ipsas possint restituere, cum iuxta verbum beati Augustini non remittatur peccatum donec restituatur ablatum. Illi autem qui non habent in facultatibus unde usuras valeant restituere non debent ulla pena mulctari, cum eos nota paupertatis evidenter excuset. Possessiones vero que de usuris sunt comparate debent vendi et ipsarum pretia his a quibus usure sunt extorte restitui, ut sic non solum a pena sed et a peccato possint qui pro usuraria extorsione incurrerant liberari. Idem Ian. archiepiscopo.

In civitate tua dicis sepe contingere quod quidam piper seu cinnamomum seu alias merces comparant que tunc ultra quinque libras non valent et promittunt se illis a quibus illas merces accipiunt sex libras statuto termino soluturos. Licet autem contractus huiusmodi ex tali forma non possit censeri nomine usurarum, nihilominus tamen venditores peccatum incurrunt nisi dubium sit merces illas plus minusve solutionis tempore valituras. Et ideo cives tui saluti sue bene consulerent si a tali contractu cessarent, cum cogitationes hominum omnipotenti deo nequeant occultari. Idem. [illegible]

Preterea parochianis tuis usuras interdicas. Que si post prohibitionem contempserint, si clerici sunt, eos ab officio beneficioque suspendas; si laici, usque ad dignam satisfactionem eos vinculo excommunicationis astringas. Idem abbati et fratribus S. leonardi (?).

Conquestus est nobis C. clericus ... quod cum terram ipsius titulo pignoris detinetis et de fructibus eius sortem receperitis, predictam terram clerico memorato reddatis, nisi terra ipsa de feudo sit monasterii vestri. Idem episcopo Placentino.

Tua nos duxit fraternitas consulendos quid sit de usurariorum filiis observandum qui eis in crimine usurarum deficientibus succedunt, aut de extraneis ad quos bona usurariorum alteris devoluta. Tue ergo questioni litteris presentibus respondemus quod filii ad restituendas usuras ea sunt districtione cogendi qua parentes sui si viverent cogerentur. Ad ipsum et contra heredes extraneos credimus exercendum.

Urbanus iii. [illegible]

Consuluit nos tua devotio an ille in iudicio animarum quasi usurarius debeat iudicari qui non alias mutuo traditurus eo proposito mutuam pecuniam credit ut, licet omni conventione cessante, plus tamen sorte recipiat, et utrum eodem reatu criminis involvatur qui, ut vulgo dicitur, non aliter parabolam iuramenti concedit donec quamvis [illegible]

fui exactione emolumentu aliq
in paupiat · et an negociator pe
na consimili debeat · cum de pueritia
qui merces suas longe maiori p
tio distrahit · si ad solonem fa
ciendam pluri tempus dilato pro
getur · tam si ei incontinenti preci
um psoluatur · verum quod quid i
huius casibus tenend' sit · ex euangelio
lio luce manifeste cognosci
tur quo dicitur date mutuum nichil
inde sperantes · hi homines p inte
tione lucri qd habent · cum omnis usura
et superhabundantia phibeatur in lege
iudicandi sunt male agere
et ad ea que taliter sunt accepta
restituenda in animarum iudicio
efficaciter inducendi. Innoc' iii
[P]latas in regno francie constitu
tam sperantes xj · cap · qui manife
stos usurarios maxime eos usu
ris publice renunciasse constiterit
cum aliquis eos conuenerit de usuris
nullius priuilegii seu appellationis subter
fugio se tueri. Id' narbon · al · e
Post miserabilem xj · uideos ad re
[re]mittendas xpianis usuras p
principes et potestates conpelli pre
cipimus seculares · et donec eis remi
serint ab uniuersis xpi fidelibus tam
in mercimoniis quam in aliis p excom
municationis sententiam eis iubemus ca
nonice omnimodam denegari. Id' m
mutinensi epo
[Q]uas diu dilecti recepimus quotiens quod
quidam usurarii eos qui bedam peccu
niam ad usuram prestare faciunt
inuenimus qui usuras non repetant
et si hi qui eas soluunt nullam moue
ant questionem · sed eos g' · R' · ut usu
rarios ipsos mo · p · p · cen · ec · ap
re conpellas aut ab usurarum sorte
aut ab earum exactione desistere
uel restituere ipsas postquam fuerint
persolute ne de dolo et fraude co
tingat eos commodum reportare
[Q]uia frustra legis au | xilium de
[x]ilium inuocat qui committit in
legem · statuimus ut si quis usu
rarius a nobis litteras impetrauerit
super restituendis usuris uel fructi
bus conputandis in sortem nisi prius
ipse restituerit usuras quas ab a
liis noscitur recepisse auctorita
te litterarum ipsarum nullatenus audiatur
Id' altisiod' epo
[T]ua nobis uoce tua sunt quam plurimi
usurarii de quibus minime dubi
tatur quin sunt usurarii mani
festi quos propter timorem potentium
qui tuentur eos de nullus accusator
apparet nec hi iudicium sunt p sententiam
condempnati · f · t · t · R' · quod licet
contra eos non appareat accusator
si tamen aliis argumentis illos consti
terit esse usurarios manifestos
in eos penam late contra usu
[r]arios edictam libere poteris exerce
[r]e. Alubrice xj · sane ge | de
[S]neri ad fructus possessionum que

a socero sibi pro eius dote pignori obligatae computandos in sortem si ad eum onera matrimonii supportanda. Cum frequenter dotis fructus non sufficiant ad onera matrimonii supportanda. Idem episcopo Londoniensi.

Michael laicus sua nobis querimonia destinavit, quod G. et quidam alii Londonienses cives multa extorserunt ab eo et a patre suo cum [illegible] nomine usurarum et J. et tenaciter possident [illegible] negotiorum predas eorum [illegible] restituit vel eidem ut restituat si quis aliquid ipsorum vel predecessorum eius exactor sit usurarum. Idem in concilio generali.

Quanto amplius christiana religio ab exactione compescitur usurarum, tanto gravius super his Iudaeorum perfidia insolescit, ita quod brevi tempore Christianorum exhauriunt facultates. Volentes igitur in hac parte prospicere Christianis, ne a Iudaeis immaniter aggraventur, synodali decreto statuimus, ut si de cetero quocumque praetextu Iudaei a Christianis graves immoderatasve usuras extorserint, Christianorum eis participium subtrahatur, donec de immoderato gravamine satisfecerint competenter. Christiani quoque, si opus fuerit, per censuram ecclesiasticam appellatione postposita compellantur ab eorum commerciis abstinere. Principibus autem iniungimus ut propter hoc non sint Christianis infesti, sed potius a tanto gravamine studeant prohibere Iudaeos. Ac eadem poena Iudaeos decernimus compellendos ad satisfaciendum ecclesiis pro decimis et oblationibus debitis, quas a Christianis de domibus et possessionibus aliis percipere consueverant antequam ad Iudaeos quocumque titulo devenissent, ut sic ecclesiae conserventur indemnes. Gregorius IX. Fratri R.

Naviganti vel eunti ad nundinas certam mutuans pecuniae quantitatem, pro eo quod suscipit in se periculum recepturus aliquid ultra sortem usurarius non est censendus. Ille quoque qui dat x. solidos ut alio tempore totidem grani, vini vel olei mensurae reddantur, quae licet tunc plus valeant, utrum plus vel minus solutionis tempore fuerint valiturae, verisimiliter dubitatur, nec debet ex hoc usurarius reputari. Ratione huius dubii etiam excusatur qui pannos, vinum, granum, oleum vel alias merces vendit, ut amplius quam tunc valeant in certo termino recipiat pro eisdem, si tamen ea tempore contractus non fuerat venditurus. Aug.

Falsidicus testis tribus personis est obnoxius: primum Deo cuius praesentiam contemnit, deinde iudici quem mentiendo fallit, postremo innocenti quem falso testimonio laedit. Utrique reus est, et qui veritatem occultat et qui mendacium dicit, quia et ille prodesse

nō uult, et iste uocare desiderat
Inn. iij. Wigornien. epō.
Sup eo q sniam auct. līraz nrāz
latam noluisti executiōi mādare
te tue prud. qs. mandantes
ut quotiens aliq scripta sub
nomine nrō destinata redar-
guenda iudiciis falsitatis nullam
eis adhibeas fidem, et q p ipas
mandatum fuit, nō obserues,
s; eum q psentauit
facias diligent. Item. iij.
Ad audientiam n. te significante per-
uenit q cū quosdā clericos qui
falsauerant sigillū regis Fran-
coz carcerali custodie man-
cipasses et j. f. t. c. n. q. ut eis
nec tribuum auferri nec pe-
nam infligi facias corpalem
p quam piculum possint mortis
incurrere, s; eis a suis ordinib;
degradatis in signum malefi-
cii caracterem aliq imprimi
facias quo int alios cognos-
cantur, et puinciam ipsam eos
abiurare compellens, ab ire per-
mittas. Innoc. iij.
Dura sepe mandata et j. Statui-
mus et sub excōis pena et suc-
cessionis ordinis et bnficii di-
strictius inhibemus ne quis ep-
le ap. litteras nras nisi a nobis
de manib; illoz recipiat q
de mandato nrō ad illud sunt
officium deputati, seu io psona

tante auctoritatis existit ut
ipsum deceat p uiuū litteras nras
recipe. Ad cancellari-
am nrām ul ad nos ipos mit-
tat idoneum p quē litteras ap. nras
forum psctiptam recipiat. Si
quis autem in hac pre mandatū
nrī transgressor extiterit, si laic
fuit excōi subiaceat, si clicus
officii et bnficii suspensione
dampnetur et j. adicientes statu-
imus ut quia falsam excōis sniam
promlgerius q p singlas prodi-
as faciatis frequentius innouari
q si quis falsas litteras se hre cog-
noscit, infra xx. dies litteras
illas aut destruat aut resig-
net si penam excōis uoluit
euadere. Qui si forsan in mor-
tis articulo sin spāli mandato
nrō aq [illegible] quā nolumus relaxari
nec et si [illegible] psumpta fuit [illegible]
hoc ab [illegible] colo [illegible] hēat firmi-
tatis. d' arcepō et canōicis mediolanen.
Licet ad regimen et j. ut aut ua-
rietates falsitatis circa litteras
nras dephendere ualeatis eas
nob psentib; litteris duximus ex-
primendas. Prima species fal-
sitatis hec ē. falsa bulla falsitatis
apponat. Secda ut filū de uera
bulla extrahatur ex toto et
p aliud filū [illegible] falsitatis
inseratur, tertiam filū ab
ea pte in qua carta plicatur

masum cum vera bulla falsis literis inmutatur sub eadem plicatura cum filo similis canapis restauratum. Quarta cum ex uno capite bulle altera pars fili sub plumbo rescinditur et per idem filum literis falsis inserta reducitur in eodem plumbum. Quinta cum literis bullatis et rasis in eis aliquid per rasuram tenuem immutatur. Sexta cum scriptura literarum quibus fuerat apposita vera bulla et que in nullo vitiose abolita seu deleta eadem carta cum calce et aliis consuetis artificiis dealbata de novo rescribitur. Septima autem cum carte cui fuerat apposita vera bulla totaliter ablute vel abrase alia subtilissima carta eiusdem quantitatis scripta cum tenacissimo glutino coniungitur. Eos et crimine falsitatis non reputamus immunes qui contra constitutionem nostram scienter literas non de manu nostra vel bullatoris nostri receperunt. Illos quoque qui accedentes ad bullam falsas literas caute proiiciunt ut de vera bulla cum aliis sigillentur. Sed hee due species falsitatis non possunt facile comprehendi nisi vel in modo dictaminis vel in forma scripture vel qualitate carte falsitas cognoscatur. In ceteris autem diligens indagator falsitatem poterit invenire vel in adiunctione filorum vel in collatione bulle vel in motione vel obtusione presertim si bulla non sit equalis sed alicubi magis tumida et alibi magis depressa. Idem Antivarensi episcopo.

Quam gravi pene subiaceat et cetera. Nos vero literas que tibi sub nostro nomine presentate fuerunt diligenter intuentes in eis tam incongruentiam quam in dictamine deprehendimus falsitatem ac in hoc fuimus admirati quare tales literas a nobis credideras emanasse cum scire debeas apostolice sedis consuetudinem in suis literis hanc tenere ut patriarchas archiepiscopos episcopos fratres ceteros autem reges principes vel alios cuiuscumque ordinis filios in nostris literis appellamus et cum uni tantum persone nostre litere diriguntur nunquam ei loquimur in plurali ut nos sumus et huius similia in propriis literis apponamus. In falsis autem tibi literis presentatis in salutatione dilecto in Christo filio vocabaris cum in literis quas aliquando tibi transmisimus te videre potueris a nobis fratrem venerabilem appellatum. Propter quod sic literas apostolice sedis studeas intueri tam in bulla et filo et carta quam in stilo quod veras pro falsis vel falsas pro veris in aliquo non admittas. Idem.

Ad falsariorum confundendam malitiam et infra. De communi fratrum nostrorum consilio duximus statuendum ut qui literis nostris uti

noluint eas p'mo diligent' gra
uiuent qui si falsis lr'is seu sos
dixerint ignorant' eor' sera
pu'ia euitare neq'bit penas i
ferius annotatas. Nos eni os
falsarios lr'ar' mr'ar' qui p se
ul' p alios uiciu' falsitatis exer
cent cu fautorib; et defensorib;
suis anathatis uincl'o decer
nim' inodatos statuentes ut
cl'ici qui falsarii fuint depre
hensi omib; officis et b'n'ficiis
ecclesiasticis ppetuo sint priuati
itaq; qui p se falsitatis uiciu'
exercuerit postq' p ecclesiasticu'
iudicem fuint degradati sclari
potestati tradant' sed' constitutio
nes legitimas puniendi p q'
et laici qui fuint de falsitate conui
cti legitime puniant' qui u'
sub nomine uro lr'is falsis uti
au'. si cl'ici fuint officiis et b'n'fi
ciis ecclesiasticis spolient' si laici
tamdiu maneant excoi sub
iecti donec satisfaciant compete'
t'. ita tu' ut mistas et illicitas ma
licia gnu' qui negligencia i
puniatur q' et de huius' falsi
tatis impetraut' statuim' ob
seruand'. Idem.
Accedens et .ii. f. r. a. q. si litte ap
in quib; falsitas fuit deprehensa
de simplici insticia forma'
heant tu' p sumi no debeat
q' p talib; lr'is q' possit facile

obtineri fraudem quis comisit
falsitatis nec lr'is usus e' postq'
eas falsas ee cognouit tu ei offi
ciu b'n'ficiu q; restitueu' ipm si
hoc ulterius n' molestes. Idem
Ex consilia et .ii. vim lr'as ipasq' re
arguite fuiant falsitatis dilig'
cius intuentes nullu' in eis fal
tatis signu' ul' suspitois iuenu
m' n' paucar' lr'ar' rasuras
q' neq' q' sapienti a'inu' in
dubitatoiem iter debuerit
vn' si uob co'stitit p'dcm. R. seo
bligasse sub piclo cause q' lr'al
illas falsas ee. p'tacet ut q'lib;
ad renunciand' iuri suo libam
heat facultatem ipi. R. sup
dca' eccla silenciu' iponatis.
Ex penitenciale theod'
In tabulis ul' codicib;
aut alus forte furta n'
sunt requirenda n' diuina
tones aliq's in aliq'b; reb; q'
obseruare p'sumat, q' aut
q' fecerit. xl. dies peniteat
Alex. iii. grad'. pa'arche
Ex tenore tuar' lr'ar' accepi
mus q'. r. pb'r cu' quod' ita
im ad p'uatum locu' acces
sit n' ea intentione ut inuo
caret demonu' s; ut i' isptione
astralabij furtu' quod' erat pas
ser reciperet. Vnu licet ho'e ex
bono zelo et simplicitate se
fecisse pponat id tu' q'uissim

fuit. & nō modicam in ma
culam pecti ꝯtraxit. Et ·ca·q.
talem ei p expiatōne illius deli
cti pniam inponas p qd' anū
& amplius si tibi uisū fuit eū
ab altaris ministio p̄capias
abstine. & tunc libm sit ei ex
cere offiū sacerdotis. Hono· iij
lucan̄ · ep̄.
Ecca ura ep̄o destituta uos que
uientes in unū ut futi tracta
retis electōne pontificis unū ele
gistis ex uob' p sortem. qui tres
alios ura elegit p quos inte
oim bitam puidetur. ecctē de pa
store quorum duo tantū magistrū
R. sibi elegerunt. q expresse
licebat eis id' scdm a nob' tradi
omnib; potestatem peccatoribus
g'uitis suplicantia pstina ꝯ
stituitis. nos tali examinato p
cessu licet nota n̄ careat quia
nō nisi reprehensione sit dig
nū q sors in talib; intueniat.
Et. electonem celebratam de ipo
ad grām ꝯfirmatōnis admit
temus. sortis usum in electonib;
ppetua phibitōne dampnātes.
Greg. uniusis epis de chouch
ripta ꝯ ꝯ u. relegentes agno
uimus q· hic ꝯ. adrianū epm ab
ꝯ direrant m̄ cū de collusionib;
eod' i amicitiam quenissent.
Et. quia nō nūciati fratnoris
qualitas nos uehemēt' impellit.

ut ea q̄ audiuimus dissimilare
nullatenus debeamus. pscrutum cū
accusatores & accusatū inter se
fecisse grām indicamitis hoc ne
cesse ē subtilius pscrutari ne for
te nō ex caritate s; ex pmio eorum
sit concordia ꝯpata. Idem.
Crimina semel audita ꝯ. indis
cussa nllo m̄ ptibat. & si accu
satus cum accusatore i grām
redusset. a. lex. iij. norwicen̄
Audiuimus usq; adeo eorum | ep̄o
malitia excreuisse ut inridum
inter se collusione fcā s. bn̄ficius
q possident se abstinent ab a
lius molestari. & postea ut qd' i
cedat. & huid' clici bn̄ficia q ete
possideant q̄ nomine tū sacdo
nis soluunt alius de ipis bn̄ficiis
annuā pensionem ut p mortē
eorum in bn̄ficiis illis sf quib; est
collusio fcā nisi sibi ualeant
uenditare. vii. t. ca. q. si q̄s clicos
uenire sdōmus p collusionem h̄i
fraudem legitime ꝯstitit cō
misisse eos bn̄ficiis sup quib;
collusium fuit nō differas ppe
tuo spoliare quia satis ē dig
num si fraus & dolus q in p̄iu
diciū tuitis & alioꝝ nitit
ꝯmittere in eorum nō redundaret
in ꝯmod' & iacturam. Greg
ix. barchi arepō & frī ioseph
monacho florecū.
Cum clamor qui ascendit ꝯ

adheroitum archiepiscopum inualescit
quod debilitate ipsum ulterius sine scan
dalo non ualentem nec sine periculo
tolerare. et infra. Licet autem apud se fre
quentius clamoribus excitata inqui
sitionem quorundam excessuum suorum
duxit committendam propter conquisi
tiones tamen impulsus dictus eodem tamen
inquisitoribus et examinatori
bus super dictis non solum predicti excessus
remanserunt hactenus incorre
cti, uerum et peiora prioribus commit
tere non expauit. et infra. dis. v. c. q.
si de huiusmodi collusione ac corru
ptione constiterit ex integro super
premissis et aliis aliquin super nouum
duxerit iniquitatis quidem ue
ritas inquirenda. Gregorius.

Quis grandiusculis peccatum non hic
attribuere quidam nisi ab an
nis xiiii. cum pubescere ceperint,
quod merito crederemus si nulla
essent peccata nisi que membris genita
libus admittuntur. Quis autem aude
at affirmare furta mendacia
et periuria non esse peccata. At huius
plena est puerilis etas, quamuis in eis
non ita ut in maioribus puni
enda uideantur. Alexander iii. Her
monensi episcopo.

Ferente nobis intelleximus quod
cum filius eius decennis cum ali
is pueris sagittaret quidam ne
pos eius sagitta percussus in
teriit; quod idem filius eius cum in
alios luderet fortuito casu
dicitur peregisse propter quod a libras [?] sacre
ministerii a prelato suo sed in consu
etudinem illius terre. c. sol. [?]
eius requirebat. et infra. Verum quia in
puerilis relinqui solet impunitum quod
alius per rectores etatis humane
leges divine seu corrigendum est,
si constiterit filium predictum infra
xiiii. etatis sue annum eundem
excessum commisisse memora
tum ab eius monea [?] et compel
las ut ab eo predictus. c. sol.
propter illam consuetudinem non
exigat nec ab ipso pro temporali
pena requirat. Ex concilio Aurel.
Episcopum presbyterum aut diaconum ca
nes aut accipitres
aut huiusmodi ad uenandum habere
non licet; quod si quis talium
persona in hac uoluptate
sepius detentus fuerit, si episcopus est
tribus mensibus a communione, si presbyter
duobus, si diaconus ab omni offi
cio suspendatur. Ex eodem.
Omnibus seruis Dei uenationes
et siluaticas cum canibus et ac
cipitres aut falcones inter
dicimus. Ex concilio Agathensi.
Si quis in aliquo gradu
sacro positus exstiterit
corripiatur a crimine et si non
emendauerit deponatur. Gregorius.
Cremonensi episcopo.
Preterea quum mulierem pro delicto

De delictis puerorum
De clerico venatore
De clerico percussore
De clerico [illegible]

suum contra ordinem sacerdotij credi-
deris fustibus deputatis qui licet
exinde cum post viij dies men-
ses decessit minime arbitre-
mur fuisse defunctum tamen quia
ad ordinem tuum voluisti habere
respectum duobus te mensibus ab
administratione missarum sta-
tuimus abstinere. Idem iij. lune-
ten. epo.

Presentium lator in quodam conflictu
asserit se fuisse pro parte tamen illorum
qui violentiam repellebant
in quo lapides ipse proiecit sed
aliquem non percussit. quia vero per
alios illic aliqui dicuntur occisi a
celebratione missarum per bienni-
um precipimus abstinere. Idem. quia ita
quod ut si alia non impediant de-
curso huius temporis spatio ad sui
eius officij executionem admit-
tas. Idem l. iij.

Continentia litterarum tuarum. Cum P. aco-
litus cum quibusdam ad restituendas
predonibus arma simpliciter nee
conflictu suo tres fuerint ab aliis
vulnerati ad mortem ita tamen quod
illa homicidia neque facto eius
neque consilio perpetrata fuerunt et ij
contra T. C. quia cum predictum acolitum
ad frugem melioris vite tamen
fuisse dicatis poterit ipse ad
subdiaconatus ordinem promo-
veri et altaris ministerium exercere.
Clemens iij. de clerico [illegible]

Innotuit nobis et infra. quia nobis per
litteras retulisti quod I. clericus mis-
sus coram astantibus illum quendam
in depulsionem officij et beneficij
sui percussit ipsum a temeritate
sua compescas ut pena illius alius
timorem incutiat ne decreto contra
ip. ec. in talia verba prorumpant.
Greg. ix.

Statuimus ut si quis contra deum vel
aliquem sanctorum suorum et maxime beatam
virginem linguam in blasphe-
miam publice relaxare presump-
serit per episcopum suum penitentie subdatur
inferius annotate. videlicet ut
vij diebus dominicis pro foribus eccle-
sie in manifesto dum aguntur mis-
sarum sollempnia blasphemus
existens ultimo illorum die dominico
palliis et calciamenta non habens
ligatus corrigia circa collum
vij quoque precedentibus ferijs sextis
in pane ieiunet et aqua. ecclesiam
nullatenus ingressurus quibus
quorum predictorum dierum tres si potest
alioquin duos reficiat pauperes
sive unum et si nec ad hoc eius
facultates suppetant id in pe-
nam aliam commutetur. Cum et
si renuerit recipere ac peragere peni-
tentiam supradictam ecce introi-
tum ingressus et in obitu eccle-
siastica sepultura careat. per temporale
preterea potestatem coactione si
necesse fuerit episcopi diocesanum

adhibita q̃ eum blasphemus
si diues fuit, xl. sol. alioquin
xxx. siue xx. et si ad id nõ suffi
ciat. v. sol. usualis monete
pena mlcteṇtur. Nullam in hoc
iuriam hituri us q̃d et inter alia
cõcilium statuta ponatur.
Ex canon. aplõr.
i quis epĩs pbr aut diacon.
depositus iuste p certis
criminibus ausus fuit
attractare ministeriũ sibi
quondũ cõmissũ hic ab
eccĩa abscindat.
Ex c. antioch.
Si quis pbr aut alius clic fuit
degradatus ab offo p certis
criminibus suspensus et ipe p
contemptu et supbiam aliquid
de ministerio sibi interdicto age
psumpserit et p̃ea ab epo
suo correctus incepta pre
sumptione dimiserit. hic omnino
dis excõicet. et quicumq; cum
eo cõicauit scienter se sciat eẽ ex
cõicatum. Simili de clicis la
icis ul' feminis excõicatis ob
seruand' est q' si aliquis ista oĩa
contempserit et episcopum minime
emendare potuit regis iudicio
ad requisitionem ecce dampnet.
Alex. iii. london. epo.
Lici aut siqui a suis aut et de
mandato. ro. pon. ab alienis
epis interdicti ul' excõicati eũ ab
solonem diuina officia cele
brauerint. ul' in monitis sui dilatõe
redierint. ppetue depõnis sen
tentiam p ausu tante temi
tatis incurrant. Ad col. aiepo.
atores p sentiũ intimaruit
q' tam ipi q' multi alii p'q̃ inter
dicti ul' excõicati fuerint diuina
p sup serunt offica celebrare et
f. t. q' q'. si. xl. sobi in ul' paucio
res in huius deliquisse cõstitit. omnes
in ppetuũ ab offo sacerdotali
deponas. si vo multitudinem ma
gnam in hoc peccasse cognoueris
eos quos magis rẽtum deliciti eẽ
cõstitit ppetua depõne cõdẽpnes
et alios qui ñ tm deliqrũt ab
offo ad tps suspendas et omnibus
penitentiam scdm discretionẽ tibi
a do datam iniungas. Innõ. iii.
capl'o hibipol.
Illud clãs in lõ petro et i. uen. f.
n. quondam. hyldesemen. epcli
ecclesia ñ solũ nec optentum sed
nec et postulata eccĩa hyldesem
relicta hibipol. eccam occupa
uit. et i. ven. magdeburgen.
epo dedimus in mandatis ut
tinam fratrem ipm nõ possit ipalis
illis ñ eẽ notorium ñ des epe
infra. xx. dies ab hibipol ecce
administratione cessaret eũ
excõicatũ publice nũciaret
q' id magdeburgen. studuit
adimplere et i. ppẽ uo epc inita

primo de prelatura constitutus et si suum
recognosceret et confiteretur excessum
et in iudicatum sed missam postularet
hoc tamen inter alia in sua excusatione
proposuit quod cum decanus magis deligeret
non esset ordinarius iudex ei non
crediderat quod monitione non premissa
auctoritate delegata posset procedere contra
ipsum aut sententiam in eum aliquam
promulgare. verum cum non tantum mo
nitorias nec post litteras ab eo a
liquas accepisset penitus non credidit
si divina officia quotienscumque sol
lempniter celebravit presertim
cum ei non nisi per famam de sententia contra
eum prolata constaret et cetera. licet autem
in hoc non videatur omnino inculpabilis
extitisse quia tamen in dubiis via tu
tior est eligenda et si delata in eum
sententia dubitaret debuerat in po
abstinere quam sacramenta ecclesiastica
pertractare. illud autem quod spe venie
divina sibi fecit postquam se a no
bis excommunicatum novit celebra
ri et consorcio fidelium se ingessit
prout quem eum facere credimus. quod pro eo
cum sub fiducia venie non debuit
deliquisse et excommunicatos non vitare
multo magis quam non vitari periculo
sum existat non vitare siquidem
cum eo sit excommunicatus sui delicto
non potest. sed cum ex aliis pende
at. sui suo delicto potuit non vita
ri et cetera. cum eo missam facientes
pena quam canones innuantur

hus qui post excommunicationem divina pre
sumpserunt officia celebrare vel
se celebrationi ingesserunt divinorum
divinorum ei non duximus infligendam
Idem Visuntino archiepiscopo.
Fraternitati tue et cetera. presbyteros autem et a
lios clericos qui pro suis excessibus
a te nexibus anathematis canoni
ce innodati presumpserint vel pre
sumpserunt officia celebrare divina
rationabiliter poteris omnibus beneficiis
ecclesiasticis spoliare. de decano et
priori colon.
Postulasti per te apostolica edoceri et cetera. quo
v. t. ex. quod cum excommunicatis excom
municari non debeant clerici excommunicationis
vinculo innodatis ecclesiastica bene
ficia conferri non possint nec illi
valent ea licite retinere nec forsi
tan cum eis fuit misericorditer dispen
satum cum ipsi non fuerint canonice
consecuti. Clerici vero qui scienter
illa beneficia talibus contulerunt
tamdiu debent a beneficiorum collatione
suspendi donec super hoc veniam
consequi mereantur ut puniantur
in hoc in quo deliquere presumpserunt.
Consuluisti per te et cetera qualiter puni
ri debeant clerici monachi vel
moniales et ceteri conventuales
qui post latam in eos sententiam in
locis suppositis interdicto presumpserunt
hactenus et adhuc et non verentur
divina officia celebrare quorum
ipsi hoc sint excommunicationis vinculo inno

dati ad h. b. q̃ cliq̃ q talia
psumpserint sunt ecclastici
b'nficiis spoliandi monachi
uo uel moniales in arctioribus
monasteriis ad pagendā pniam
detrudendi. [E]x decano 7 subd'
pictavi 7 magro. p. can. petragor
ropolit. magr. p. clicus epi
tusculan. tp. b. scę marię in
porticu diac. card' in ptibz ill'
ap. se legationis fungente of
ficio qdam de lemovi. ei humilit'
supplicavit ut eorum ecclam que
debito fraudabatur clicorum servi
tio ordinaret p se ac magro
eod' p̃ces spaliter porrigentes
ipse uo lemovic. civitate igitur
canonicos monuit ut illos re
ciperent in socios 7 in fres magnę
cum p̃bende. v. uel. iiij. ab ultia
ipius ecce ordinatone uacavis
sent quibus post petitas 7 conces
sas delibatonis inducias n cu
rantibz reddere de p̃benda lemo
uic. card'. p dcos eosd' clicos inve
stivit 7 c. cum aut dcs magr 7
lemovic. priuari in ina fuis-
sent p snam constitutti 7 acta iu
dicii inspici fecim' diligenter
p priuati testes intelleximus
q lemovic. epc p libz annis an
q id magr investitus fuit cli
cos 7 burgenses castri lem.
7 eund'. p. noiatim q eorum dice
bant consiliarium 7 fratrem um

cl'o excoicis astruunt. p testes
uo magri p. pbatur qd 7 ill dcs
epc in burgen. eorum fratrem tam
clicos q laicos lemovic. excois
siventiam ptulisset eos tn p tres
annos absolvit anteqm dcs ma
gr fuit investitus 7 c. 7 q idem
epc dco magro contulit postea
in eccia 7 in missa 7 c. qr uo sepe
dcm magrm in investiture sue tpr
a p̃fato epo extitisse excoicat
de p̃uiarius sicut obtulerat
n pbavit cum ex adverso de ab
solone 7 cone dci epi fuit fa
fides q p p dcm legatum de me
morato magro fcm ē p dili
genciam sinatam diuinum app
bando. reg. ix. cam p gen.
plice sedis. 7 c. vim qr tpr sus
pensionis ignari celebrastis
diuina nos reddit igitur ignorancia
p babilis excusatos cetm si for
te ignorancia crassa 7 supina
aut erronea fuit tp q dispe
sationis gra egeatis eam uobis
de benignitate aplica idulgem
si celebrat. uirmorum excce [E]x
ligunt licet gniur peccet n illius
notam irregularitatis incurrit
nec eligere p hibetur uel ea que
rone iurisdonis sibi competunt
exerce si tn sciens. talis elcs fuit
ei ut elco n ritanda p eo q ad
susceptonem eligitur a quorum
p ceptione a iris p'ulbus ē priuat'

De clerico no ordinato
De clerico p saltu promoto
De eo q furtive suscep. ordines

Placeat aut confitendo ecclesiasti
ca sacramenta; ab eo collata v
niuis no carent effectu cum n ut
detur a collatione s; participatione
sacramentor q in sola consistit percep
tione remot dum m in contemptu
ecclesiastice discipline vidl q prohi
bitionem superioris consdi excom
unicator pertinaciter se ingesserit. i
quo cum e anathate feriend.
Honorius iii.
qui baptizauit aut
aliqd offm diuinum exercuerit n
ordinatus pp temeritate abicia
tur de ecclia z nunq ordinetur.
Urban. iii. legion. epo.
Ex litis. t. f. innotuit q. j. diaco
num n imposuiss; epc ei manu
missar celebrationem usurpa
re psumpsit. z j. q. t. t. xx. q ad
sacerdotis offin no potit pmoiu
a diaconatu q; biennio ul tien
nio p tua maneat puisione
suspensus de bno aut misedr
agat cum eo ne sustentatione
priuatus ad scli negotia reuta
tur. ut aut securi ei possis hanc
miam face de agenda pnia di
ligentem curam eum curas no
desinas exhibe salubri aut s
absq; dubio puidebit si ad re
glarem uitam se diuit transfe
rend. Inno. iii. claron. epo
Ue litte continebat
q sicut ex relone

quord recepis. p. pbr diacoiat
ordine ptmisso se fecit ad sacer
dotis ordinem pmoui ipe quoq
tibi est secreto confessus se p eto
nesare si vel tali se hret. s; ex
quo loui uiri hoc asserebant
mt quos fuat consuetudo credebant
assertioni eor eo q tpr quo or
dines inferiores suscepit infra
annos discretionis fuat constitut
et s. a; q. condignam pniam pro
hi negligentia iniungas eid
qua pacta quia n intelligit ita
cum q fcm ce naisat ipm dia
conu ordinare p caut z sic de
nia eiud ministrare pmittas
in ordine sacerdotis. lex. iii.
Alingo men. epo.
eniens ad nos. p. nob exposu
se furtiue diaconat
ordinem suscepisse. vii
xx q si n fuit a te ul aliq
archidiaconor ul plator tu
or sub anathatis interminatione de
phibit tu ipem in pmoto eiusd
ad sacerdotalle offm condigna
satisfactione imposita n alia i
pediant p arbitrio tuo dispen
ses si uo interminato anathatis
fr h fra e. moneas eu ut i aliq
monastio seu canonica hitu
suscipiat r larem tu ex quo i
hitu illo aliquanto tpr fuit lau
dabili consuat potius misedi pui
dere alioqn nulla roue concedim.

enim ad sacerdotalem ordinē
promoin. Celestinus iij.

Um .h. lator pñsentiū sicut nob
sua qōne monstrauit ad mā
ordinatōnē iscā pñsentiam acces
sisset iux̄ ɜsuetudinem pr̄ie sibi
ui[n]s. iminores ordines ɜtulisti q̄
bȝ nō ɜtent⁹ subdiaconatū eac
teriario ausu recepit. q̄ eo idē
clīcus in hoc facto initū excessit.
mā. q̄ eum in minoribȝ dūtaxat
ordinibȝ ministrare pmittas
si uo domū religionis intrare
ɜ uita ɜ mores eius exegerint
alibi si uolūt in aliis potit or
dinibȝ dispensare. Idem
Innotuit nob. q̄ .G. clīcus ɜ alii
duo de dyoc. t. ad .G. quondam
secūdē epm̄ ut ordines ab eo
reciperet accesserunt. Cūq̄ ab
eodem epō exc̄ōis sñia fuisset
inhibitum ne quis ad duos or
dines suscipiendos se ingereret
pdc̄i clīci inclīo subdiaconatus
ɜ diaconat⁹ ordinem clandesti
ne susceperūt. ɜ ij .q. c. t. [illegible] q̄
ordinati in susceptis ordinibȝ
de iuris rigore ministrare nō
debūt. Vm̄ptū si ad religionē
aliq̄ uoluerint se transferre ɜ p
acta pn̄ia p arbitrio tuo eis in
iuncta ibidem fuint ɜuersati
p[ro]cessu tpis cum eis potis de nr̄a
licentia dispensare ut pmodo
susceptorum ordinū executione

Uleteiit. Alex. iij.
Peruenit ad audientiam n̄ram. q̄ aliq̄
aliq̄ pbr̄os q̄i filios ɜ fr̄es sicut benig
ne ac fr̄na debeatis caritate fo
uere. ma. q̄ in eos tallias ɜ exactio
nes indebitas exercere ullatenus
psumatis. nec decetō irronabile
ɜsuetis uel inhoneste tractans
eosdem aut sine iudicio capli
suspendere uel eorum ecc̄as interdicto
subicere attemptetis. neq̄ duas
ecc̄as quarum unam sufficere uide
batis pmittatis illos tenere nec
aliq̄ excoīcare sñ ordine iudici
ario psumatis. sciturū pcerto
q̄ si hi. rumores de uobis iterum
ad aures nr̄as peruenerint de tan
tis excessibȝ uos taliter puniemus
q̄ timore pene urē ceti a similibȝ
abstinebunt. Id. cant. arcepo.
Ad h. quū epc̄ ples ecc̄as ɜsuetu
dine ɜ obsequio archidiaconorum
liberas ɜstituunt ɜ immunes p quod
redditus diminuunt eorundem. mā.
q̄ fr̄m epī sup hoc corrigas et
emendes ɜ ita puideas q̄ p statum
archid. ɜsuetudines q̄s pressim
in ecc̄is suorum archidiaconā
tuis debent plenarie ɜseruē
tur ɜ illis debitam reuerentiā
exhibeant ɜ honorē. Id. eboracensi epo.
Ad aures nr̄as puenit q̄ q̄dam
archid. tui. sem̄ ecc̄as q̄ i suis
archidiaconatibȝ uacant
audēt ppria intrude ñ uent

et j. q. vij. c. eos qui talium ecclesias
occupaverint vel occupatas detinent
ad eas dimittendas etc. cent. compl.
las et easdem ecclesias de personis y
doneis ordinans per fatos archid.
prtam per sumptione debitam vel
res animadversione puniire. Cum
sit et j. q. Ubique illa iu | in q. lat.
continentia. qui cum in natum est ipsi quin
ira dei venit in filios diffidentie
et v. civitates igne consumpsit et
deprehensi fuerint laborare. Si
clerici fuerint deiciantur a sclo vel
ad agendam penitentiam in monasteriis
detrudantur. si laici excommunicationi
subdantur et a cetu fidelium
fiant penitus alieni. Idem.
Pane si epi. abbates ab albibus
preter debitam obedientiam contra liberta
tem ordinis a predecessoribus nostris
et a nobis indultam exigunt libum
sit ab albibus auctoritate apostolica quod petunt
denegari. Idem norwicensi episcopo
Illud et de vicariis qui personis fide
et sacramento obligati sunt duxi
statuendum quod si personis certis falso as
sumentes contra personas se erexerint
et sic hi in iure confessi fuerint vel
convicti decreto in eodem capitulo ad
officii sui executionem ullatenus
admittant. Clemens iij.
Cum ad quorundam et j. ioz. dist. v. ap.
auct. concedimus ut si ecclesiarum prelati
nuim evectionis et personarum in
lat. con. constitutum cum ecclesias visitant
excede forte presumpserint et pro
illis procurationem exegerint
liberum sit vobis auctoritate apostolica denega
re et si propter hoc in ecclesias vestras vel in
vos aliquam sententiam promulgaverint
ipsum decrevimus non tenere. Celestinus iij.
Si auctoritate ecclesiastica atque potesta
ti subiecte et tiene ad summum pon
tificem pertinere dignoscatur ita episco
po ecclesiarum sue diocesis et subjectorum eiusdem. Cum itaque prior quon
dam monasterium suum quod est in tua
diocesi et de tuo dumtaxat ordinarii consen
su monasterio de alterato tuo
assensu minime requisito sub
iecerit sive univerit quod fecit de
consulto et liceat auctoritate nostra statu
tum fuerit infirmare tum ob
stante assensu vel tunc in matre
quod metropolitani imposuisse
proponis cum in diocesi sua sustina
gamen absque ipsius assensu non
debeat aliqua constitutiones
canonicas attemptare nos
que determinavimus irritandum. Innocentius
iij. archiepiscopo sancti andree de pall.
Tum sit grave crimen in clericis cum
male fecerint quam nullus sane
mentis ignoret. accepimus sane
quod cum R. de sertona presbiter filiam
suam cuidam I. nomine tradidit
in uxorem presbiter diaconus sive erubuerit
publice confiteri se cum ea peccatum
carnaliter cognovisse. unde fecit quod
cum ad propriam eam remitteret

cui fuiat minialis copulata. sicq;
cas. q. si b9 constitit de premissis. ap. cel-
p'statum clericum ab officio & beneficio
suspendi non p'sona compellens
virum ut uxorem suam reci-
piat eiq; sicut iustum est. offitium
exhibeat maritale. I d' y'poñ
epo & abbati de talent. uiris | Ex
x litteris uris accepimus quod cum albi-
ganen. ec. una cum pisano ar-
epo tunc epo uercell accessisse-
tis uisitationis offm impleturi
albiganen epc uris certam que
p'posita fuerant coram ipsm ore p'prio
est confessus quod cum quidam in
uilla quadam ad eius iurisdictione
spectante infamaretur de furto
& idem illud inficiaretur oio of-
ferens quod candentis ferri iudi-
cio se purgaret. & ut suspen-
dio puniretur si deficeret in eod.
dictus epc requisiuit a iudice qui
super hoc uidetur eidem & cum
iudex respondisset ut fieret sicut
fur ipse dixerat ferrum candens
in ipsius p'sentia epi ipi est abla-
tum quod cum accepisset fur ille
combustus est. cum iudex pane fecerit
quid sibi sit hoc uidetur consiliu
episcopi memoratum qui respondit
quod si fur sic euaderet malum esset
quod quod affirmet se sub talibus v-
sum fuisse audiuis quantus est
clamor populi omis dixit malu
est si sic euaserit inpunis & sic

epc & iudex uillam ipsam c
in multitudine sunt egressi in qua
p'sentia p'dictus fur est suspensus
p' quod ipsum cum litteris uris ad
se ap. destinastis. s; id nichil
s. huius p'posuit coram nob' nec
litteras uras iudicium licet idem
se nob illas asserat p'sentasse
se qui primo statim cum dictus archiepc
ad se ap. accessit qui nob' sus-
tet seriem plenarie indicauit
idem epc a uia discessit p'sula
& perquisitus non potuit inueniri
ostensauit quod idem epc non solum
in iudicio candentis ferri. uerum
etiam in furis suspendio grauiter
noscitur deliquisse cum huius rei
auctorem p'stiterit et ubi & p'sentia
exhibuit corporalem ipsm iudi-
camus altaris ministerio repu-
tamus cum g' pontificale offitium
sui altaris ministerio non ualet
adimpleri. ca. q. e. statuit cedat
moueatis eum d' alioquin ipsm
ab albiganen ecclesia amoue-
tes faciatis eid' p electionem ca-
nonicam de p'sona ydonea p'-
uidi. I d' ar epo & maioris mo
nasterij & sancti iuliani abbatibus turon.
Int dil. fil. b. & p. canonicos pi-
ctauen. & S. succentoria pictau.
ecce. qone suborta utroq; as-
serente succentoriam ipsm sep-
pictaui cantorem ad quem eius
donatio pertinebat canonice

asseranti et j. Illos quoque attestationi
bus utriusque partis inspectis cuiue
nimus esse probatum. eundem p. pu
blicum aleatorem esse. ac usu
rarium manifestum utpote qui d.
xi. d. pro xij. mutuavit in ludo
unde licet ad palliandum tante
presumptionis excessum proposuit
quod hoc fecerit iuxta gallicorum con
suetudinem clericorum qui clericis inui
cem mutuant sic frequenter et
ludunt. illos tamen qui ex officii
sui debito pellere hec et in parte
proponimus atque ludos uoluptuo
sos occasione quorum sub quadam cu
rialitatis ymagine ad dissolo
lutionis materiam deuenitur. penitus
nisi ipse tamquam excusationem pre
dictam quam per prauam consuetudinem
que corruptela dicenda est. pal
liat. friuolam reputantes cum
nullis magis plectibilis sit
offensa per quos ad excusandas
excusationes in culpis deliquen
di auctoritas usurpatur. Quia circa
eundem p. de successoria statim esse
dimostratur propter indignitatem et
inhabilitatem ipsius duximus irri
tandum cum personis talibus et in
dignis porte dignitatis pate
non debeant. iuxta legitimas
sanctiones. Preterea quia prefatum b.
fuit manifeste probatum quod de
conscientia iudicium ultima clausula
inserta non fuerat in litteris eorundem

sicut in ipsorum depositionibus exprimitur
euidenter et j. unde presertim apponebat
quod cum prefatus b. sciens usus
fuit predictis litteris sic statim debeat
tamquam falsarius omnino repelli. Unde
nos attendentes quod et si constaret
quod dicta clausula litteris illis fuisset
apposita preter conscientiam iudicum que tamen
fidei nobis facta non fuit. quod dictus b.
illam clausulam apposuit. uel
procurauit ut ab alio poneretur.
uel etiam quod conscienter usus fuit litteris
sic falsatis ab his falsitatis obiecta
eundem duximus absoluendum maxime
cum per quos hec sibi obiectum
fuit. prefatum miserit uti eis et j. Cum
igitur per depositiones duorum testium nobis
constiterit quod concessio per fratrem precesserit
quem quidam propter indignitatem eius meruerit
reprobari. concessione postmodum b. factam irritam decreuimus
et inanem. Quia uero cantor
adeo inconstanter se habuit in hoc
facto ut prima donatione non reprobata
secundam facere attemptaret
et dignum sit ut in eo quis puniatur
in quo usus est deliquisse
in hoc ei duximus auctoritate instantiam
puniendam ut concedendi licentiam
tamen ipsam hac uice nullam habeat
facultatem. presentium uobis auctoritate
mandantes. quatinus eandem auctoritate nostra
suffulti personae ydoneae assignetis. [illegible] Idem in concil. ge.
cedentibus ad nos de diuisis mundi

ptib; epor q rel' intell'erint grauet
& grandes quorundam abbatum excessus
qui suis finib; non contenti manus
ad ea q sunt epal dignitatis ex
tendunt de causis criminalib; cog
noscendo iniungendo publicas pe
nitentias concedendo & indulgentiarum
litteras & silia psumendo uñ contigit
interdum q uilescat epal auctoritas
apud multos. volentes g in huius &
epor dignitatib; & abbatum pro
uidere saluti psenti decreto firmi
ter phibemus ne quis abbatum ad
talia se psumat extendere si ppri
um noluerit piculum euitare nisi
forsan quisquam eorum spali concessione
uel alia legitima causa sibi hi ua
leat se tueri. Honor. iij. p. tt.
sce pudentiane pbro. card. uica
rio nostro
2 Lic. fil. Johes pbr exposuit qd
rectores fraternitatis urbis ipm ad
reuelandum furtes & qp sup quod
furto sibi tamquam sacerdoti fuat
reuelatum uel ad satisfaciendum
exinde dampnum passo artare
intendentes in eum nisi actum pre
missorum efficeret tulerunt sniam
interdum q g putoli eēt pdcm
pbrm sibi tali credita reuela
re ac cogi ad id q non tenetur
exoluendum. dis. v. c. q. platos
rectores coram te conuenientes in
iungas eisdem ut a memorati
pbri sr hoc grauamine penitus
conquiescant. Id. ppposito & ij.
archid suessen.
Licet in xpo filia abbatissa loaren
nob insinuare curauit q cum
pbri & clici locii eccie meldens
dyoc non consueuerint ppium hre
sigillum nec sint unum corpus itaque
capitulum applicent nichilominus q uolu
tatem ipius q ipor capud e &
psona sigillum hre contendunt
&c. j. dis. v. c. q. si uob constiterit
ita eē dcīs pbris & clicis auctte
nra inhibeatis expsse ne psu
mant uel de nouo fabricare si
gillum uel uti eo si forte nouiter
fuit fabricatum. Id. abbi sci abn
archid de annona & ppposito ambianen
Cum eum orem uacuam & j. dis.
v. c. q. si uob constiterit archid se
mel & scdo contra fidem homagii p
stiti ac debitam reuerentiam epm
suum eē dampnum denegasse uel in foro
sclari deposuisse contra eum sr rebus
spualib; quouem aut tam in aso
nis epi & sociorum ei q tri ei cum
complicib; suis cam uel consilium pre
buisse ipm tamquam inbeni prim
du ab ambian eccia pretio ab
sidatis facientes bnficia sua
psonis ydoneis p illos ad quos
donatio ptinet assignari. Greg
ix uniuersis eccie platis
tunis nunquam & j. cum religiosi uiri
abnegantes salubrit semetips
elegerint in paupertate xpo paupi

ad placitum familiari tamquam
mendici habitent et omnia possidentes
non desunt plerique tamen ecclesiarum prela
ti qui cum aliis quibusdam cupiditate
seducti hoc ipsum auditati sibi tolli
reputantes quicquid predictis fidelium
pietas elargitur quietem
ipsorum multipliciter inquietant volentes
namque contra regulam a sede apostolica approba
tam et sui ordinis instituta ipsis
invitis eorum confessiones audire
ac eis iniungere penitentias et eucharisti
am exhibere nec volunt ut corpus
Christi in eorum oratoriis reservetur
et fratres ipsorum defunctos apud ecclesias
suas sepeliri compellunt et illorum
exequias celebrari et si quis de
cedentium fratrum alibi quam in suis ecclesiis
eligat sepulturam funus primo
ad ecclesias suas deferri cogunt ut
oblatio suis usibus cedat. Sic et su
stinentes eos habere campanam vel ci
miterium benedictum certis tantum temporibus
permittunt ipsos celebrare divi
na. Volunt quoque in domibus eorundem
certum numerum fratrum sacerdotum cli
corum et laicorum nec non et cereorum lam
padarum et ornamentorum pro volunta
te sua taxare ac residuum cere
orum quos noviter apponunt exigunt
ab eisdem nec permittunt ut novi
sacerdotes eorum alibi quam in ecclesiis
suis celebrent primas missas
eos nichilominus compellentes ut in condi
tionis missis quas in suis locis et

altaribus celebrant oblationes
ad opus eorum recipiant et resignent
quicquid et eisdem celebrant mis
sarum sollempnia intra de mortuis
et ambitum pia fidelium de
votione donata ab ipsis extorquere
oblationis nomine contendentes quod
eisdem tam in ornamentis altaris quam
in libris ecclesiasticis absolute conferunt
per penam vendicant. Viri suo
quo circa a. quatinus universi et singuli a
prenominatis gravaminibus desi
statis subditos vestros ab hiis arcendo
compescendo. Nonnulli sunt ecclesiarum prelati
nimis pravi et iniqui. Cum quidam viri reli
giosi ut pote puta fratres predicato
res et minorum quorum ordinem et re
gulam sede apostolica noscitur approbasse
in altissima paupertate Christo pau
peri famulentur plerique prelati et alii
eos ad synodos suas cogunt ac
cedere ac suis constitutionibus subiacere
nec hiis contenti capitula et scrutinia
in locis fratrum pro hiis corrigendis
fratres se committant fidelitatem
iuramento firmatam ab eorum mi
nistris et custodibus exigentes eis
quoque ut tamen certa civitates
quando in eis processionali veniat
ex levi causa mandantes excommunicationis
sententiam fulminant et benefactores
ipsorum et idipsum fratribus minantes eos
de locis in quibus domino famulantur
satagunt amovere nisi eis obedi
ant in omnibus super dictis ad hec ne

fres ad honorabiles ciuitates et
uillas ubi religiose ac honeste
ualeant cmorari a pplis deuote
uocati accede audeant inhibentes
tam i accedentes fres qm i recepta
tores eorum p summam excois sniam
pmulgare ab eis et de ortorum fructi
bz decimas nec nn de hitaclis tam
sunt de uideorum domibz cteridum
redditus extorqre asserendo qd n
fres morarentur ibid ab aliis hi
tatoribz puent aliq soluentur
ut ipsi sue subdant totalit iur
dcoi eisdem ministros et custo
des uolunt pfice p sue arbitrio
uoluntatis. q ca. aj. qm. uniusi
et singli a pnotatis cuiauimibz
desistatis subditos uros ab his ar
tius cpescendo. Id archiepo brac
Tanta e clauis petri et c. ad csu
sionem. p. epi cuiusdam colubri
eum. no pcum in memoriam no
uenie cum in nos et ecclam ro.
delinqret despexit petri claues
et ecclasticam leserit potestate
cum no solum inrdci sniam q
seruarat ab initio temere uio
lauit. Vm et indurit alios tam
mo cpulit n seruare et qsi idu
ce monitis et flecte minis ac t
toribz ad uiolandam inrdci sen
tenciam nulla potuit rone pe
attroces iniurias amissionem
bonorum spoliationem parentum
dignitatibz pbendis et bnficiis
spoliatis coegit in sabbrem
lare ea sunt in hac pte tonibz
no absq psumptone temaria
contendo q omnia id epo in mia
firmiq; minorum psencia publicare
cognouit. licet aut memorat
epc in manibz mris spontanea
cesserit uoluntate uolentes
tn ut hii qui hi sniam inrdci
no sunt initi temitate ppria
uiolare ac recipe dignitates
pbendas et bnficia aliorum qui
absq; culpa et sn ca ronabili eis
fuiant spoliati seuitatem effu
giant canonice ultonis ne sta
pnitas transeat psumptoribz
in exemplu aucte di oipotens
omiem institucone destitucone
collonem pbendarum bnficiorum ac
dignitatum psumptas p eund
epm et excoicis seu inrdci snias
in quoscumq; hac occone platas
ab eo post inrdci uiolatonem
eiusd decanum in ictas et manes
qr no ubi magis excedit ibi
seuius uindicand. aj. q. omibz
quosdcq epc in supdca bnficia
pbendas et dignitates intrusit
no solum a bnficiis ipis pleon
et dignitatibz. Vm et ab aliis
bnficiis si q optinent et eccis
prsus amotis tam psumptores
eosdem qm omnes alios qui pstat
inrdcm dampnabli uiolarunt
suspensos ab offo et bnfo nlosq

quos in ipsis et res predictorum canonicorum
prelatorum et clericorum manus temerarias
constitit extendisse ad irritamen-
tum compellas personam predictis re-
ceptis. Invocato ad hoc si o-
pus fuerit auxilio brachii secularis.
Lucius iii. Paduano episcopo. De novi
Intelleximus ex litteris tuis quod cum causa que
vertitur inter priorem sancti cypriani
et clericos de codigoro super capella que in
preiudicium baptismalis ecclesie de costa
ab eisdem clericis est constructa. f. t. de-
legata fuisset et infra. quia igitur sicut
leges non dedignantur sacros ca-
nones imitari ita et sacrorum
statuta canonum principum consti-
tutionibus adiuvantur. t. f. eo. q.
diligenter considerans quod per denuncia-
tionem novi operis sive in iure sive
in iniuria aliquid construatur legali-
bus et constitutionibus demoliri et
quod nulla ecclesia in preiudicium est alterius
construenda nec gentium ipsum sed le-
gum et canonum statuta non dif-
feras terminare. Innocentius iii. Can-
tuariensi archiepiscopo

Cum ex iniuncto et infra. f. t. eo. q. q.
quod edificatum est in ecclesia de lemethe
post novi operis nunciationem
expensis tuis facias penitus de-
moliri eo non obstante si etiam
absens extitisti tamen tantum sit legi-
tima scione ut si i(n)s canon opus no-
vum fiat nunciatum ante remissi-
onem edificavit deinde age-

re cepit vel sibi esse ita edificatum
hec sibi delicti actio denegari.
reducens prius in irritum quicquid
de instituendis ibi canonicis et
aliis ad ipsam ecclesiam pertinentibus
a te vel predecessore tuo cognoscitur
ordinatum eorum redditibus ad statum
pristinum revocatis quos ab obli-
gatione prestiti iuramenti pro eo
quod ibidem instituti fuerunt auctoritate
nostra per te denunciari precipimus
absolutos cum eum autem non tene-
at principale quicquid ex eo vel ob
id secutum est sub premissa distinctione
determinari irritando et infra. Super
eo quod si sufficienter admirari quod cum
viri religiosi monachi cantuarienses
qui omnia dimiserint pro Christo tot
laboribus et periculis personas et res non
dubitaverint frequenter exponere
quod non fecissent non cognoscerent
premissa respiciens in grave cantuariensis
ecclesie detrimentum cessarent putando
tam gravi scandalo primorum ab
his tibi prohibitis non cessasti cum sacre
scripture testimonio debueras didicisse
quod licet opera illa que sine mortali pec-
cato committi non possunt non sunt
pro vitando scandalo dimittenda
non ea delerent pro scandalo vitando
committi que sine mortali peccato com-
mitti non possunt ab hiis tamen que sine
mortali peccato committi possunt
parcendum et dimitti sit pro scandalo
tollendo cessandum et eis supersedendo

scandalo insistend'. vn apls. si scandalizatur fr nō comedam carnem in etnū. & dns ī euuāglio ɔ eos qui scandali prāte inati am. ve inquit hoī illi p q̄ scan dalum uenit. &c. & licet maior scandalum sit uitand'. uitand' est & scandalū pusillor̄ uij̄ te stimoniū ūitatis q̄ scandaliza uit inq̄t unū de pusillis istis qui ī me credunt. &c. sitq̄s g huī sāte taliť imponat q̄ p̄ite ɔt̄ t̄onis rebellio p latinem seq̄ ns obediē ualeat expiari.

Honor. iij.

Significantib; canonicis scē op̄ tune nob ī notuit q cū sup eo q .n. ciuis pisiēsi in q̄dam pla tea ecc̄e sue eis phibentib; ī iuiī edificabat pīudiciū & guame deposuint coram officiali pisien archid' q̄ōnem eis offerentib; in ɔtinenti plare iudiciū & plate am ad suam eccām ptine acpe tentib; ut ñ obstante q dc̄s .s. cautōnem de demoliendo ope offerebat. edificium phibi ce id' officialis int'loq̄ndo decreuit p lōnes eor̄ ad mittendas ēē. ac ab ope intim quiescend' ɔdem. .s. ad senon. curiam puocauit. & cū senon official' ead' int'locutoria reuocata de creuit ad opus sub cautōne de demoliendo ipō ñ admissis

eor̄ p lōnib; p cedend' pā canonici uīram audiīam ap pellarunt & .j. ior. q. q̄ sic ita reuocato q̄uicq̄ p' ap hī in

Intelleximus attemptatū &c. Greg. ix.

Si tu op̄ nouū te nūtiasse ppo nis ñ obstante cautōne quē offerē ab ipō de ope destruendo si ñ iure edificatum extitit tenet te p tuum nūtium spiri tum expectare uiris tu p̄iudi tium pbare nolente. Leo p̄p

pulia gubnacla de priuilegiis nō ñ maiorib; ipsis excellentior & frequētior; auctatib; priui p sidere optz ne honor au or debent excellentior a ɔmun sui n̄uositate uilescat. Greg

nait ī uiduuī laicor | subd'

Si pulia turbare nolumus ita eis p̄iudicantib; uob modē tamuo lumus eadē resiste uiolentosita; laicos eo h̄cē ñ ɔ legem ē age s; legi face subsidiū. Alex. iij. i

vui & plantare sacri | ɔ. lat

religionem & plantatam foue modis omib; debeam nūq hoc melius exequimur q si nutrire ea q recta sunt & corrige que pfectum ūitatis īpediunt cō missa nob auct. causam. firma & ceso r̄ intor ɔ q̄stione q̄uid q frēs templi & hospital' & alij religiosi indulta sibi ab ap. se. pulia excedentes ɔ ep̄alem

audeant multa p̄sumūt q̄ et scanda
lum faciunt et gravē p̄iudiciū pᵉclim
ciarum et j. ecclās q̄ et decimas de ma
nu laicorum sine ɔsensu epōrum tam
illos q̄ ɔsanguineos alios et religiosos
recipe p̄sūpserunt dum illis q̄sq̄;
ɔ tenorem ipsum aliq̄ tpe recep
unt. Excōicatos q̄; et nominati̅ inter
dictos tam ab illis q̄ ab aliis oibus
iuxta epōrum sniam statuimus euitan
dos. In ecclesiis uero suis q̄ ad eos
pleno iure nō ptinent instituē
dos p̄sbros epis rep̄sentent ut e
is de plebis cura respondeant ipsi
uero p rebus tpalibus rōnem exhi
beant ɔpetentem institutos et
inɔsultis epis nō audeant remo
uere. Hor si templarii ul hospi
talarii ad ecclām uenerint inter
dictam nō nisi semel in anno ad eccla
sticum offm admittantur nec tunc
ibi sepeliant corpora defunctorum
de ɔfribus hoc ɔstituimus ut si nō se
p̄dictis fribus oīo reddiderint sed in
p̄petatibus suis oīmode durint
remanendi p̄p hoc ab epōrum su
orum sniā nullatenus eximantur sed po
testatem suam in eos sicut alios
parochianos suos exerceant cum
p suis fuint excessibus corrigē
di. Hor autem de p̄dictis fribus dcm
est ab aliis quorum religiosis q̄ p̄re
sūptōne sua epōrum p̄ripuit iura
et ɔ canonicas eorum snias et teno
rem p̄uilegiorum nrōrum uenire p̄re

sumunt p̄cipimus obseruari. si u.
ɔ institutum hoc uenerint et ecclē
in quibus ista p̄sūpserunt sbia
ceant interdcō et q̄ egint irritū
habeatur. Id archiepis ad q̄s litē
iste puenerint.
Dil. fil. frēs hospital. ierosolimi
tani transmissa nobis ɔq̄stione mō
strarūt. q̄ uos eis de malefactoribus
suis iusticiam facere nō iuxtis p̄
uilegia nrōrum respicē ɔtēpnentes
et j. p ceto sciatis q̄ uos ɔcessa uobis
p̄uilegia decim reg b. m. cum. eccē ro.
scriptis autenticis obseruare mi
nime timeatis. Id cant. archiepo
ɔ h. et j. c. q̄ hospitalarius p̄cipi
as ut si quos in excōne defunctos
in cimiteriis ecclarum sepelierunt
eos exᵉ cimiteria eiciant q̄ si face
noluerint tu hoc de his quos in
excōne defunctos eē ɔstiterit
exeq̄ris. Id albi et monachis
scī andree ass ordinis.
Ide terra q̄ habetis in parochia cano
nicorum de plauto p. xxx annos
eis decimas psoluistis eas sibi
de cetero integre psoluatis licet
a. p̄uilegiorum ro. ecclē. bndcs fribus
cistiens indultū fuit q̄ de labo
ribus suis nullas decimas psolue
debeant de p̄uil. tn indulto tn
ro tpe nobis detrahe uoluistis cum
lib in sit. unicuiq; suo iuri reu
ciare eo q̄; tn nō potestis nos in
hac pte uieri. Id albiati epo

Porro quum templariis et hospitalariis
indulta sunt libertatis prerogativa
donati non dubitamus quin aliam
libertatem habeant in locis in quibus
antequam pervenissent ad eos habitan-
hitatores quod totum ex integro
pro animabus suorum plenius adimplere po-
tes et sed quod inveneris ita obser-
ves. Sic non eos volumus pro animabus suorum
servare tenorem quod eorum me-
tas transgredi minime videa-
tur. d. i. ap. se. le.

Accepimus litteras quas de ecclesiis cen-
sualibus direxisti. Certum diligen-
tiam tuam volumus non latere
quod sicut non omnes que specialiter beati Petri
iuris existunt annuatim apo-
stolice censum exsolvunt ita non omnes
censuales ab episcoporum subiectione
hunc immunes inspicienda sunt
ergo ecclesiarum privilegia et ipsorum tenor
est diligentius attendendus ut si
fuerit deprehensum quod ecclesia que censum
solvit specialiter beati Petri iuris
existit et ad iudicium percepte
libertatis censum annuis persolvit
non immerito poterit speciali prerogativa
gaudere. Si vero ad iudicium per-
cepte protectionis censum persolvit
non ideo ex hoc iurisdictioni episcopi
aliquid videtur esse subtractum. De

Sane et j. decernimus et indignum
aliquis sibi sua auct. presumere
quod ro. ec. alicui certa ratione in-
specialiter singularibus voluit ben-
ficiis indulgere. Cel. iii. abbati s. e.

Latentibus litteris certificari dedi-
deras utrum templariis hospita-
lariis et aliis oratoria in domibus
suis habentibus liceat campanas
in eis ponere pro eo quod pulsare
... et q. t. quod non licet eis habere
quam parvas pro re ap. re. pcom. ec.
cohercendi sunt ut ita sint suo
iure contenti quod nullatenus non
impediant aliorum. Inno. iii. ar-
chiepiscopo Lundonensi.

Tuae nobis tenor edocuit litterae
quod fratres hospitalis sancti Iohannis laicos
et illiteratos instituunt per elis
colligendis et j. cum in quadam
ecclesia baptismali eis a predecessore tuo
collata quidam eorum parrochianus in-
carcerum sacerdotem ipsam ecclesiam
sanguinis effusione fedavisset usque
ad reconciliationem divina sibi
interdixisti officia celebrari sed
nichilominus ipsi ea divina officia ce-
lebrarunt alios non presbyteros ab officio
suspensos per episcopos suos huiusmodi cum
sint laici ad officia restituunt
exequenda. Quidam preterea quia cultoribus
ribus suis in domibus ipsius gratiosus
eo quod eis de suis aliquid conferunt
communicant ita etiam a parte contra
dant ut aliquibus sed legem ut re
de obiectis per inde minime re-
neant. Unde quia presentium tenore
mittimus quatenus promissa sibi ab ...
potestate f. t. ap. q. li. q. clericos.

aut laicos a dictis fratribus pro colli-
gendis elemosinis cruce facto signatos
inveneris hiis a quibus ipsos mis-
sos esse constiterit per totam provinciam
tuam exhortatoribus officium inter-
dicas missos si laici fuerint excom-
municationis mucrone percellas si clerici ab
officio beneficio que suspendas nullo pri-
vilegio prefatus beneficio vel appellationis
remedio prevalente. Eos vero qui
in predicta ecclesia lege diocesiana
subiecta post interdictum cum divi-
na celebrare cognoveris eadem pe-
na suspensionis involvens in ea
donec reconciliata fuerit officium
permittas celebrari divina. presbiteros
vero suspensos ab episcopis suis et
per predictos fratres ad officia sua te-
mere restitutos in eadem sententiam
suspensionis reducas. illos vero
quos ad iudicem alium secundum legem
frater predictus premissa causa asseruit non te-
neri nolumus excusari quin eos
ad iudicem sub appellationis impedimento
compellas. [A]bbati et conventui sancti
petri eugubini.

[C]um olim ecclesiam apostolicam peracto con-
stituti et tu fili abbas privilegium
lucii pape nobis presentans postula-
ris innovari post contradictionem eu-
gubini episcopi asserentis hoc in suum
preiudicium redundare non sunt ef-
fectum mancipatum et .j. tegius in presen-
ti episcopi procuratoribus in ira presentia
constitutis per basilice .xij. apostolorum
presbitero cardinali dedimus in mandatis
ut super commissione ac tenore pre-
missorum testes reciperet quos duce-
res producendos qui fideliter redegit
in scriptis depositiones et testium
quorum depositionibus publicatis
dicti procuratores ad producendos
testes per quos inductos a parte ad-
versa repellerent inducias postula-
runt quas sub eo tenore illis
duximus concedendas ut apostolico se ap-
presentarent quod vellent non honus
probationis prestaturi subiit et .j. solo
vero tamen per depositiones testium quod per
assertiones quorumdam fratrum tuorum
liquido cognoscentes talem dicti
privilegii fuisse tenorem quod videlicet
cenobium vestrum nullo mediante
ad romanam ecclesiam pertinet et quod non liceat alicui
episcopo eidem monasterio et eius
ecclesiis excommunicationem indicere ut fratres illic do-
mino servientes ab omni potestate
liberi romane ecclesie libertatis gratia potirentur
et quod ulla in eis dominatio diocesani episcopi
haberetur illud et attendentes quod
cum tu fili abbas tempore celebris presidis n.
ad ipsius presentiam accessisses
ipse inspectis ecclesie tue privilegiis
te licet excommunicatum ab eugubino
episcopo diceretur tamquam non ligatum ad-
misit ad osculum quod presumitur non
fecisse nisi monasterium vestrum cogno-
visset ad romanam ecclesiam pertinere specialiter
decrevimus privilegium illud lucii pape quod
sine reprehensione bulle carte.

ul' littere apparebat quod fuit nobis
ostensum nullus fuisse tenoris cum
per depositiones testium et assertiones fratrum
minorum uosaret extitisse. d' cathal'
electo et albi fronteri.

[E]x parte albisse ac sororum lotreñ ecclesie
fuit nobis intimatum quod meldeñ episcopus com
missionis occasione quidam ad iu
dices delegatos optente in quam
nulla mentio habebatur de ipsarum preual'
illas et earum ecclesias clericis et populum
lotreñ ad apostolicam sedem nullo mediante
spectare declarant quorum ipse non erat
ignarus eas incepit grauiter molesta
re obedientiam ab ipsis a clero et populo
lotreñ subiectionem omnimodam re
quirendo et cum idem iudices spiri
uali de grauarent ad apostolicam sedem super hiis
uolarunt. et cum iudices apostolicam non de
ferentes nec frugalitatis seruis con
pacientes earum in albissam excom
et in clericum et populum lotreñ interdicti
sententias protulerunt. Sane cum nuncius
lotreñ ecclesie predicte et alia in nostra
presentia protulissent procurator nobis apli
cum ostendere per quod ecclesiam lotreñ
constabat ad romanam ecclesiam spectare pertinere
nolentur eosdem nuncios per apostolicam p
dictam diuicem detinentes quia tandem
nullus apparuit ydoneus responsalis qui
partem defenderet aduersam procurator
apostolice sedis ecclesie lotreñ concessum duximus
innouandum ita tamen ut per innoua
tionem ipsius eiusdem ecclesie non plus
iuris accrescat quam per priuilegia predeces

sorum nostrorum obtinuit. cuique hoc non
nouum eius concedere sed antiquum ius
conseruare uelimus. [I]dem colibrien. episcopo
precentori olim per questiones quas aduersus
priorem et canonicos monasterii
sancte crucis habebas per quibus ad au
dientiam nostram fuerat appellatum
moram fecisti longiorem quod pro
parte altera nullus comparuit seu saltem
eius certum terminum duximus prefigend'
in quo uenirent uel mitterent
super priuilegiis omnibus et libertatibus quod a
romanis pontificibus uel ab .R. quondam colibrien
episcopo se habere dicebant et super quibusdam
aliis aduersus eos a colibrien. ecclesia
intentatis diffinitiuam sententiam
recepturi et iudicum autem neque
partium licet coram dilecto filio .T. de alco
bacia et de serza abbatibus et .F. mo
nacho alcobacie quibus causa prius
fuerat delegata proponere ac probare
si quid aliud proponendum duceret ac
probandum et iudices autem sufficien
actum esse de causa credentes mona
sterium sancte crucis in expensis quas
pro quod conuenimus occasione huius negocii
incurrerat se fecisse dampnauerunt
infirmantes sua sententia libertatem
quam .M. colibrien. episcopus contulerat
monasterio sancte crucis canonicorum
assensu per portarium regis scriptor
to. preterea quidem .M. predecessor tuus
fuerat canonicis .R. et duo mi
lia morabatinorum que acquisierat
in episcopum iam promotus monasterio

dedit memorato episcopo ad resti-
tutionem eorum iudices conventus prevaricatum
insuper ecclesias omnes quas monasterium
prefati episcopi Colubriensis assensu proprio
auctoritate fundaverat ecclesie sancte crucis
nec prescriptione nec defensione ali-
qua personibus quas se fratres obstiterant iudi-
caverunt in ius Colubriensis ecclesie cum
fructibus medii temporis revocari et
Verum quia dictus procurator monasterii propo-
suit sententiam non tenere quia si alias
et sua memorata tenet quod tamen
monasterium fuit indefensum nec
exhibita fuerant coram eis privilegia
libertatis ne delictum prius dicti primum
ecclesie redundaret debebat ad
exhibitionem privilegiorum suorum
admitti quod sibi concedi de solita be-
nignitate sedis apostolice postulavit.
Nos igitur attendentes quod eadem privilegia
non solum in pre libertate monasterii fa-
ciebant sed exprimebant in suis in
et ecclesie contra sententiam tuebantur ne
in nos monasterii lesio redundaret
ad privilegia exhibenda parte eius
de gratia duximus admittendam. Et quia
distinguentes itaque inter libera-
tem per predictum episcopum ecclesie ipsi concessam
et libertatem quam longe ante tempore
ipsius episcopi apostolica sedes indulsit quod nobis
constitit extortum fuisse in episcopi con-
cessione canonicorum assensu et
concessionis paginam in aliquot
lineis habuisse rasuras et subscrip-
tiones singulas fuisse singulis

subscribentium manibus advoca-
tas scriptum autem quod nobis exhibitum
fuerat nec rasuram pretendere
nec esse varium subscriptionum
manibus variatum sed a primo ad
ultimum eadem manu conscriptum
libertatem ab ipso concessam irri-
tam decrevimus et manere in sua
sententiam delegatorum iudicum confir-
mantes quia vero evidenter agnovi-
mus ex privilegiis antedictis predecesso-
res nostros ecclesie sancte crucis libertatis
privilegia indulsisse et quod ea in possessione
tamdiu fuerat libertatis quod aliis
cessantibus prescripsisset libertatem
ei a predecessoribus nostris indultam auctoritate
apostolica confirmamus et super hoc silentium im-
ponentes per hoc autem in nullo sententie
delegatorum iudicum derogamus
cum in ipsi de hac non cognoverint
libertate et cetera. Cumque libertatem
a predecessoribus nostris indultam mo-
nasterio confirmemus ad iuris professio-
nis quod esse contrarium libertati monasterium
decernimus non tenere non derogantes
iudicibus delegatis quibus liberta-
tis privilegia non fuerant presentata
in ceteris autem latam a predictis iudi-
cibus sententiam pro Colubriensi ecclesia con-
firmamus. Idem episcopo et magistro G.
Remonicensi.

[P]rocedentibus ad presentiam nostram ab-
batis et conventus novi[?] monasterii
ex una parte et templariorum de
[?] ex altera procuratoribus pre-

tor monachor ꝓposuit qđ cum
decimas t'rar de sarcole diu qete
possed'int anteq̄ ad templarior
dñiu ꝑuenissent ꝑ ꝑq̄ tēplarij
t'ras acquisiere ꝑ dcās decimas
eard' p xl annos ⁊ amplius ꝑiaci
ce possedissent nunc eis ipas sub
trahe nō uerent ⁊ꝭ dis v ca q̄
si abbas ⁊ monachi sufficienter
ostendunt q a templariis decias
de t'ris ꝑ dcās p xl annos cōtinue
ꝑceperunt sine litteuos ad ꝑstatio
nem ipar templarios cpllatis
cum n tanto tp̄ꝭ iđ indulta ꝑinl
decimas solui int eis ieiuna tasse
matt ꝑ sumtē q si ꝑ ꝑbōne de
fecerint ab ipor impetitōne tē
plarios absoluatis ipis si hoc
silenciū imponentes. d' eṗo li
gon.

V m capll'a ducis burgundie
gaudē dicatur hi ꝑuilio q nlls
archiepc ul' epc in ꝑsonas ca
nonicor eidem caplle suspēsio
nis ul' excōicis aut interdci sniam
audeat ꝑmulgare q̄dā caplle
sup'dce canonici qui ꝑrochiales
ecclias a te tenent occōne ꝑiul
ꝑlibati in hui ⁊ quarum cūr dcō
ad te ꝑtinet ita se dicūt exemptos
ut q̄t ticiaq̄ g'int medium exe
dant tue correctōi recusant et
suge subiacē quo circa cā q̄ in
q̄tum exempti sunt eidē rōne
caplle aplicas ꝑiuliis de fas reue

rent' s ni q̄tu rōne ꝑrochia
lium ecciar ul' alias iurdicōnem
tuam respiace dmo sanat offici
tui debitum in eos libe ꝑseq̄ris
I d' abbi ⁊ frib3 cenobij hyuelcam
r ore sedentis in throno ꝑcedit
gladi bisacut' q̄m erore io ꝑ.
recdissima d3 eritre sma que gb
iusticiam illi ꝑat s redderet
uniuiq3 q suum ē cū g' ue
uos ⁊ wingorn' epm sup mo
nastij uri subiectōne ac libta
te contro'sia u'tetur monastij
uri ꝑposuit ꝑ curator q idem
monastiū ab ipa sui fundatō
ne libm erati ⁊ exemptum
ad hoc ꝑband ꝑiulia ꝑ d' uro
inducens unū constantini ⁊ al
ter alexandri nec nō indulge
cias clemētis ⁊ cel' quor usum
cōtinuū a longis retro tp̄ibus
ꝑ depōnes testium ostende nite
bantur ⁊ꝭ porro in ꝑiul' cōstit
q̄dam cōtrā ꝑ ꝑpiam ꝑ q'd
cenobiū uidet' ad iurdcōnem
epi ꝑtinē uidelicet q abbas eid
ꝑrm locū ꝑ wingorn' ꝑsulē
semp obtineat unū cū loc ipm
optinē nō possit in gñali cōc'
neq3 in ꝑuinciali qm absoni
eēt ut abbas ꝑm post illū sup
alios epos resideret relinq̄t' qđ
locū illū in epali synodo intel
ligatur hyre q' tenet' ad syno
dum epalem accedē ac ꝑ hoc

ipsius statuta recipere ac servare
in privilegio non alexandri pape quiddam ali-
ud continetur per quod dyocesanus
episcopus in eodem cenobio iurisdictionem
suam et si non in omnibus in quibusdam
tamen retinuisse videtur. cum in illo dica-
tur quod wigorniensi episcopo ab eiusdem loci fratri-
bus aliquid iniuste exigatur sed
iura sua integra permaneant que pre-
decessores eorum a successoribus suis con-
stat rationabiliter impendisse. unde con-
stat quod aliquis episcopus aliqua de suis
exhibere tenentur. Nos igitur hiis et ali-
is diligenter auditis cum a neutra
parte sit probata prescriptio similiter
diffinimus quod hinc licet idem cenobi-
um liberum est in capite tamquam ab
episcopali iurisdictione prorsus exemptum
et soli ecclesie romane subiectum tutela tamen
ipsius cantuariensis archiepiscopus servata
in membris autem que non sunt exemp-
ta dyocesano episcopo ipsum subiacere decer-
nimus. pretera quod abbas ad synodum eius
debet accedere praeterquamque locum post
wigorniensem episcopum optinere. presbiteris
quoque membris non exemptis
idem abbas tenetur wigorni-
ensi episcopo exhibere reverentiam obse-
quium et honorem quibus wigor-
niensis episcopus sibi competentem exhibi-
tis debet manere. Idem autissiodorensi episcopo
Ex parte vestra fuit quesitum et clerici et
laici qui litteras protectionis o-
stendunt in quibus persone sue
et ex nomine cum omnibus rebus
suis sub apostolica protectione consistere
declarantur an iurisdictione dyoce-
sani sint exempti. Nos autem tibi respondemus
quod per litteras huiusmodi ab episcoporum suorum po-
testate minime subtrahuntur.
Idem helyensi episcopo
Aliorum officiis et ii. Inter ceteras
nutrimenti religiosis quibus
a sede apostolica est indultum ut ecclesias
suas in proprios usus possint con-
vertere decedentibus personis earum
liceat auctoritate propria possessionem
earundem intrare vel per dyocesanum
episcopum in ipsa sint potius indu-
cendi. ad quod respondemus quod in forte in
dulgentia sit mentio id contine-
atur expressum suo episcopo inconsulto
in possessionem ipsarum eis non est licen-
tium intrare. quod per indulgen-
tiam huiusmodi episcopali iuri non credimus
derogari. Idem episcopo et c. Ipsos
Petistis per sedem apostolicam edoceri utrum cum
pape hospitalarios et templarios
generaliter supponunt interdicto eidem
non servantibus vos illud tene-
amini observare. ad quod dicimus
respondendum quod illarum excessibus nobis non
plus licentiam excedendi sed
si ipsi fratres hospitalarii vel templa-
rii suorum fines excesserint in-
violando terre interdictum quod per illos
fieret, periculum grave ne videantur
de aliorum fletu ridere nosse per-
unam presumptionis illorum que-
dam ipsi violaverint interdictum de

nra licentia celebretur. Idem
in p[ro]fessionem constat prius ad
iisse quam ephesius epc episcopale ius
p[er]a[s]p[er]ito in ecclesia sancti blasii de flam[...]
credimus quod non obstante illo cap[itulo]
privilegii quod monasterio est indul
tum ut nullus episcopus ecclesias utique iure
illi subiectas interdicto supponere
vel monachum seu clericum eiusdem
monasterii synodare vel excommunica
re presumat prefatus epc possit inter
dicere dictam ecclesiam et excommunicare mo
nachum seu clericum in ea ad eius re
gimen deputatum cum aliter de iure
fuerit faciendum. quoniam illud capitulum
intelligendum esse videtur de monachis
aut clericis qui in monasterio permanent
tibus vel ab ecclesiis destinatis utique
iure sibi subiectas. Idem archiepiscopo
lundunensi. ap. se. le.

Quia circa xi. Cisterciensium monachi omnium fere privilegium. p. tu
super episcopalibus decimis retinendis
indultum extendere valeant ad
possessiones acquisitas et post modum
acquirendas. super quo tale dici
mus consilium quod si decima et il
larum remissio facta extitit. secundum
canonicas sanctiones predecessor
tuus indefinitas decimas episcopa
les monasterio remittendo cum
nichil excepit et potuit excepis
se tamen in beneficiis plenissima
sit interpretatio adhibenda. nec
debeat una eademque sibi a diviso

iure censeri. intellexisse videtur
non solum de decimis possessionum
illis temporis sed futuri. Idem .i. q. ge.
nitis patriarchalium sedium privilegia
renovantes. sancta universali sy
nodo approbante sancimus ut post ro.
ec. que disponente domino super omnes a
lias ordinarie potestatis optinet
principatum utpote mater universa
lorum christi fidelium et magistra. con
stantinopolitana primum alexandrina
secundum antiochena tertium ierosolimitana
quartum locum optineat
servata cuilibet propria dignitate
itaque quod postquam antistites earum a ro.
pon. receperint pallium quod est ple
nitudinis officii pontificalis
insigne prestito sibi fidelitatis
et obedientie iuramento licenter ipsi
suis suffraganeis pallium largi
antur recipientes pro se professionem
canonicam et pro ro. ec. suspen
sionem obedientie ab eisdem. Domini
ce vero crucis vexillum ante se fa
ciant ubique deferri nisi in urbe
romana et ubicumque summus pontifex
presens extiterit aut eius legatus
utens insigniis apostolice digni
tatis. In omnibus autem provinciis
eorundem iurisdictioni subiectis ad eos cum
necesse fuerit provocetur. salvis ap
pellationibus ad sedem ap. interpositis quibus
est ab omnibus humiliter deferendum. Idem

Cum privilegia que quibusdam religiosis
ro. concessit. ecclesia permanentibus

consulta quedam in eis diximus declaranda, ne nimis sane intellecta pertrahant ad abusum, per quod possint in irritum retractari, quia privilegium meretur amittere qui permissa sibi abutitur potestate. Sane quibusdam regularibus apostolica sedes indulsit ut hiis qui fraternitatem eorum assumpserint, si forsan ecclesie ad quas pertinent a divinis officiis fuerint interdicte, ipsosque mori contigerit, sepultura ecclesiastica non negetur, nisi excommunicati vel nominatim fuerint interdicti, suosque confratres quos ecclesiarum prelati apud ecclesias suas non permiserint sepeliri, nisi excommunicati vel interdicti fuerint nominatim, ipsi ad ecclesias suas deferant tumulandos. Hoc autem de illis confratribus intelligimus qui vel adhuc manentes in seculo eorum ordini sunt oblati, mutato habitu seculari, vel eis qui sua bona dederint inter vivos, retento sibi quamdiu in hoc seculo vixerint usufructu, qui tamen sepeliantur apud ipsorum regularium vel aliorum non interdictas ecclesias in quibus elegerint sepulturam, ne si de quibuslibet ipsorum fraternitatem assumentibus fuerit intellectum, pro duobus aut tribus denariis annuatim sibi collatis dissolvatur pariter et vilescat ecclesiastica disciplina. Certam tamen et ipsi remissionem obtineant ab apostolica sibi sede concessam. Illud est quod hiis regularibus est indultum, ut si qui fratrum suorum qui ab eis missi fuerint ad recipiendas fraternitates sive collectas in quaslibet civitatem, castellum vel vicum advenerint, si forte locus ille a divinis officiis sit interdictus, in eorum iocundo adventu semel in anno aperiantur ecclesie, ut exclusis excommunicatis divina ibi officia celebrentur, sic intelligi volumus quod in eadem civitate aut castro aut villa una tantum ecclesia eidem ordinis fratribus semel ut dictum est aperiatur in anno, quia licet pluraliter dictum sit quod in eorum iocundo adventu ecclesie aperiantur, non tamen ad ecclesias eiusdem loci divisim, sed predictorum locorum coniunctim sane referendum est intellectum, ne si hoc modo singulas eiusdem loci visitarent ecclesias, nimium vilipendi contingeret sententiam interdicti. Qui vero contra declarationes predictas quicquam sibi usurpare presumpserint, gravi subiaceant ultioni.

Idem in eodem.

Quod non nullis est religiosis indultum in favorem pontificalis officii ad episcopos extendentes concedimus, ut cum terra communiter fuerit interdicta, excommunicatis et interdictis exclusis possint, ianuis clausis, suppressa voce et non pulsatis campanis, divina celebrare officia, nisi hoc ipsis eis expresse fuerit interdictum. Verum hoc illis concedimus qui causam aliquam

nō p̄sutint int'dō nec quicq̄
fraudis ingesserint tale opē
diū ad iniquū dispendiū ptra-
hentes. ho. ono. iiȷ. ai episc̄ ⁊ epis
in quorꝫ dyo c̄ monasṫia ⁊ pri
oratus cluniacen̄ monasṫio
subiecta osistunt.

Quanto amplius ⁊ȷ. sane dil'ci fi
lii abbas ⁊ quent' cluniacen̄
guem nob' q̄rimonia obtule
runt q' quidam uī ⁊ urorꝫ
officiales cū in eos ⁊ suū ordin̄
monachos n̄ possint excoīs
⁊ int'dci pferre snīas eo q' sup
hoc aplice sedis puilīs sunt
muniti in eos qui molē ī mo
lendinis ul' coquint in furnis
eorꝫ quicq̄ uendendo seu emē
do aut aliās eis ocīunicant
snīas pferunt memoratas
⁊ sic aplicorꝫ puilioꝝ n̄ uim ⁊
potestatem s; sola ūba sustes
dcī ordinis monachos q̄dā m̄ ;
excoīcant dū eis alios oīcare
nō sinūt ex quo illud ⁊ euēit
inouenienś ut ipi monachi
quātum ad hoc iudicent' in
iudicō iudōrꝫ ⁊ qui eis oīcant
in p̄dcīs maiorē excoīonē icur
runt q' ⁊ excoīcatis oīcando
fuint incursuri. uolentes g'
h crebris ad nos clamoribꝫ i a
plata ultius sub dissimulatōe
tīsire nob' uniūsis ⁊ singlis
aꝫ. q̄. h̄. snīas in fraudē puilioꝝ
n̄ roꝝ decetō nō feratis q̄si
si hoc ad nos de nouo clamor
ascend'it nō poti⁹ oniuētibꝫ
oculis ptīsire q̄ pinis sgatorꝫ
taliūn snīaꝝ seūitate debita
castigemᷣ. Id'. v. q̄ndā angloꝝ
regine illustri

A pte tua fuit ppositū q' n̄ nulli
litteꝫ nec h̄itu cū tonsura
clicos' pfitetur. tīā tue iur̄dcōi
subiecta denegentes cū depre
hēduntur in aliq̄bꝫ forefcīs ut
iur. dcōnem tuam eludant er
debitam p delictis ultōnē cus
dant assumūt. seu resumūt tō
suram abiectam seu h̄itum
clicalem. l; aūt p laicis ab oībꝫ
h̄ieūtur. s leg' tonsura ul' h̄itu
suo relicto malicia foueat'
uir. dcōnē excuteū sibi
delinquētes qui sīt tonsura ⁊
h̄itu delicto fuint dep̄henh
eq̄uīuunt' duximus toland' cū
malicīs hoīum indulgī
nō debeat s; pocī obuiarᷣ. d

Super specla ⁊ȷ. sane lic; scā ecclā
legum sclariū n̄ respuat fa
mulatū q̄ eq̄tatis ⁊ iusticie
uestigia imitant'. q' tñ in
francia ⁊ in nō nullis puincis
laici romanoꝝ īpatoꝝ legibꝫ
n̄ utuntur ⁊ occurrūt raro eccl'a
stice cāe tales q̄ nō possint sta
tutis canonicis expediri ut
plenius sacre pagine ȷ

fuerint uel dicantur & dicatur michi
beneficiis ne prius uel in ciuitatibus
seu aliis locis uicinis quisque de
cetero audire ius canonicum presumat
& qui contra fecerit non ... censura
usque excludatur. Unde ... per episcopum
locis ... comminationis in nostro decretum.

Idem episcopo baiocensi.

(C)ontinentem tuis litteris & c. cum monasterio
suis nouum constituit ut tollatur uel
in eo statu uolumus esse in quo tempore
impetrate innouationis dinoscitur
extitisse. Certum nullum pro hoc tempore
dominum eidem monasterio competente
preiudicium generari. Idem.

(I)lliis qui ad cultum diuinum ... facere
dinoscuntur non maligna sed benig-
na esse interpretatione facienda.
Unde in minori consueuerunt cum
fratribus predicatoribus & minoribus
duximus indulgendum ut ubicumque
fuerint sine parrochialis iuris preiu-
dicio cum altari uiatico ualeant missam
tamen celebrare. Quidam nimis stri-
cte interpretando indulgentiam
supradictam nituntur asserere quod per eam
predicti fratres preter prelatorum assensum
facere hoc non possunt ipsi quod eos
celebrare iuxta indulgentiam
apostolicam non permittunt. Cum autem nichil
eis conferret memorata indul-
gentia si quod id prelatis annuentibus
licet eisdem f. t. ... quod interpretatione
hiis reprobata dummodo tamen ab aliis que
iure parrochiali peruenerint penitus

abstineant datam eis sic licen-
tiam celebrandi auctoritate nostra non
differas publicare. Itaque dicti fratres
aliquo ex indulgentia nostra inde
mittuntur in hiis gratiam consecuti. G(regorius)
priori maioris ecclesie & ... de
camo & archidiacono linc.

(C)ausam que inter priorem & conuentum de bu-
ten ex una parte & priorissam et
moniales de campen. ex alia super
decimis lite mota & c. De consilio
fratrum nostrorum decernimus ut predictorum
prioris & conuentus super decimis noua-
lium in quibus erant possessione
tempore illo quo indulgentie apostoli-
ce impetrate fuerunt a parte altera
de decimis noualium non soluen-
dis non debere perturbari facientes
de hoc aliquam mentionem in preiudicium
generari. Idem.

(Q)uidam sic asserunt in priuilegiatorum fi-
duciate recepti nolunt esse de uiri-
bus episcopalibus reddere. Unde quod diu hii
fratres moram in domibus suis fe-
cerint eos compellere potius ad decima
iura esse integre persoluenda.

Idem arelat. ep.

(C)onsultationi tue breuiter respondemus quod terra de qua
non extat memoria quod aliquando
culta fuisset redacta per religiosos
uiros nouiter ad culturam pretextu
de quo ad immunitatem de non
soluendis decimis noualium
iure censeri cum alias non
contingeret indulgentia de noua

libz pluseis dispendiu q̄m utili
tatis afferre. Ex. 9. tbun.

Nobilis homo ul' igenuus si in
synodo accusat' citu negaûit
si fidelem eu ee sciuit cum xij.
ingenuis se expurget. si autē
antea dep̄hensus fuit i furto
aut purtio aut falso testio nō
admittat' ad iusiurand. sed
ei sicut qui ingenuus nō ē pur-
gato indicatur. Ex. 9. agath.

Siquis pb̄r negligentis uite sue
puis exemplis mala de se sus-
picari pmiserit. 7 pplo ab epō
iuramto seu banno xanitatis
astrictus infamiā ei patefecit
certiq; accusatores cuius eius de-
fuint. admoueat' primo seor-
sum ab epō. deīn sub duobz ul'
tribz testibz. 7 si nō emēdauit
epc eum publica increpatōne
admoneat. si no nec sic corre-
xit ab offō suspendat' usq; ad
9dignam satisffatōnē ne po-
pls fideliu in eo scandalum
patiat'. Ex concil' meld'.

Conuales si libidinibz iseruire
accant' 7 manifeste detegi oīo
ualuerit erga reglam sue o-
pionis malam famā canōice
purgare cogant'. Ex eodem

Siquis de gdu ecclastico raptoribz
alienaz sponsaz se 9sensorē
ul' inuentorem manifeste p-
didit a pp̄o gradu repllatur.

7 si ut silibz ex inde suspitōibz
fuit 7 pulsatus canōice se ex-
purget. Inno. iij. patrch et
incuituensi epō.

Quotiens fr̄ et nr̄ epc de symōia
ipetit' sit uos late nō credim'
s; accusatores septū assentes
testes. sed formā canonicā pdu
ce nequerit. cpectam bi petri
pb̄ro. p dedit. p. iiij. modius fru
menti 7 j. qui fr̄m nr̄oz 9silio in
dicauim' ut cum manufiuor
dinis 7 cōta abbatu 7 religio
soz sacerdotum de suspecta symo
nia debeat se purgare. pro
purgatōnis tenorem hi
epc iurabit pimis sr̄ scā di euan
glica q; p ecctā sci petri pb̄ro. p.
danda nec ipse p se nec p submis
sam psonam nec aliquis p ea
se sciente pcium recepit. deinde
purgatores sup scā di euuglia
iurabunt q; ipi credunt eum
uē iurasse. Alex. iij.

Dosuit alios 7 j. qn nos. 7 e 9su
le uoluit ut epc prochianu
suu ad pgatōnem cogē possit
9. t. t. 7 2 q si de aliq crimine
pu laboiat infamia accatore
7 testibz deficientibz ad purga
tōnem ē p ipm epm 9pllend'
si forte sup ipo ad supiorē iudi
cem duxerit appllād. sane
si appllauit eius pebit iudico
ad cui examē cām noluit per

ap. transferre. Idem galeri electo.
Cum p. maconella pbr. et j. purga-
tores illius honestatis et opinionis
esse noluissent quod iussisse sit eos nolle
amore uel odio seu obtentu pe-
cunie deierare ut ante ydonei
appareant necesse est ut eius qui
purgare debent uitam et con-
uersationem agnoscant. desinen-
tem ideo in purgatione sui officio et
beneficio ecclesiastico priuare parrochia-
nos caueas quod si qui purgando in
sua uoluerint purgatione assistere
nullam eis maliuolentiam uel
indignationem ostendas nec
eos impedias uel ab aliis quantum
in te est impediri permittas. Lug-
duni. Inter sollicitudines nostras. Cum
cia litteras quod cum j. presbiterum qui na
infamabatur de homicidio a
sacerdotali officio suspendisset pre-
decessoris tui litteras tulit in me-
dium in quibus apparuit eum iudicio
aque frigide suam innocentiam
purgauisse et episcopum suum eum
inde absoluisse. Cum ideo peregrina
iudicia sint inhibita purgatio-
nem quam prestitit sufficere non pu-
tamus. ergo quia si accusatores ydonei
non apparuerint ut eius ydo-
neum per manus sui ordinis sic
expedire cognouisse per purgationem
canonicam innocentiam suam
ostendat. sibi iniungas quod tamen
prestitit suspensione sit difficul-

tate relaxes et eum testimonium bone
conscientie causa ab infamia homicidii
illius excusatum uel ab p. ob. absoluas.
Idem wintoniensi episcopo.
Constitutus in presentia nostra p. diaconus et j.
presbiter illud nobis non modicam
admirationem induxit quod pur-
gationem oblatam recipere nolu-
isti nisi prius consignasses nomina
singulorum qui eum per purgare
uolebant et de nationibus et condi-
cionibus eorum prius inquireres
diligentius tamquam esset ordinatoris
scrutinium sic discante ordina-
dos. Sane in purgationibus facien-
dis cum satis sit illis qui pro pur-
gando exhibeant iuramentum
secundum propriam conscientiam et opinionem
iurare quod purgandus a crimine
sit immunis uel quod bonum exhibuit
iuramentum. si purgatores ab
ecclesia tollerentur et sint bone fa-
me in suis ordinibus ministrantes
nec in iudicio pro crimine condep-
nati. procul dubio sunt absque
illius indagine admittendi.
Idem m. senonensi archiepiscopo
Inter sollicitudines nostras illa de-
bet precipua ut capiamus uulpe-
culas et j. licet quod ecclesiastica consti-
tutio tales ab officio tamen usque ad
purgationem canonicam doceat sus-
pendendos quia tamen eum et beneficio
propter immanitatem criminis suspen-
disti nolumus improbare nec illud

et improbaverunt quia licet contra eum nullus
accusator legitimus appareret
ex officio tuo tamen fama publica de-
ferente voluisti plenius inquirere
veritatem attendentes autem vulga-
tam in familiam contra se scandalum et
vehementem suspicionem ex te-
stium dictis obortam quia quod decanatum
facere videbantur cum per eorum quibus
ei esset purgatio indicenda et servan-
tes et mollientes rigorem purga-
tionem ei .xiiii. manu sui ordinis
duximus indicendam ipsum quoque ad te
remittentes ut ibi purgetur
ubi noscitur infamatus. quocirca quatenus ad-
ductis tecum vicinis et aliis
episcopis indictam ei purgationem ac-
cipias ita tamen ut qui ad eius pur-
gationem processerint conversationis laudande
sint fide catholici et vita proba-
ti qui conversationem et vitam ipsius
non tam modo vero tempore noverint quod
consumata purgatione non receptabis
eum ei restitue non ipso vacas in pe-
nam autem familiaritatis illius
quam cum hereticis scienter habuisse di-
noscitur eum ab officio volumus
manere suspensum donec scandalum
sopiatur ita tamen ut prius familiari-
tatem hereticorum abiuret per capi-
as insuper ei districte ut in predicta
et in aliis ullis compositis profite-
atur et predicet fidem catholi-
cam ac confundat et detestetur
hereticam pravitatem sic deinceps

vitam suam bonis ordinet sic
operibus ut infamia contracta infa-
miam et omne scandalum et suspi-
cio catholicorum mentibus deleatur
quod si forsan in purgatione defece-
rit eum ecclesiastice discipline mucrone
percellas et ab officio et beneficio depo-
situm ad agendam penitentiam in
artum monasterium detrudere non
omittas. Idem Albiensi sancti Dyonisii
et priori sancti Martini.

Cum dilectus etc. Illud autem vos at-
tendere volumus et cetera ut tales ad
purgationem admittant qui fide ca-
tholice sint et honeste. Idem.
Cum in iuventute sua etc. Quia nos
pater filium quem diligit corripit nos
inquisitionem episcopo pluralitatis ad
maiorem cautelam iniunximus
ut ab illius familiaritate ces-
sando talibus se hic et quod similiter
de ipso suspicio non possit haberi. sed
minus homo rescriptum huiusmodi
subripiens ad regem et regnum
in agravate ipsum nequiter publi-
cavit ut sic debet amplius
infamari. Unde nos tamen quem eius
nequitiam attendentes licet pul-
sati fuimus instantius contra eum in-
ad universalitatem ipsum tamen potuimus commo-
veri. Scientes quod de facili seque-
retur multitudo. Verum non idem episcopus ad suum
gremium metropoli extitit postu-
latus quidam qui sibi ipsa postula-
tione adversabantur eidem ut pro-

tõnem ipi̅ fauli impedirent
illi cinnatõnis cartones reac
cende sunt molti. vn̄ quidā
pcurator ipius de consilio amu
cor suor̄ sr̄ hoc boni zelum
hebant. s; nō sed in scīam cep
cum instancia postulare q̄tinꝰ
eid' epō purgōnem canoicam
facerꝰ indici ut suā inocēciā
demonstraret. Illos aūt post hoc
hi uiui puidam reputantes
pcuratorem ipm ab ea sepe uo
lunt reuocare ꝛ c̄. Cetm cū p
curator instabat. cōpulsi fuī
ui nō uiris necitate s; iportu
nitate petentis ut p nos ei pur
gōnem canonicam cū duob;
albis mandarem̄ indici q̄uis
fuim̄ pstati cū ex alia cā tal'
petitio nuīn puide tuc fiebat
cū strigonien. ecce suffrag. uir
eo tpr̄ purgarent eumd qui ī
fūo postulonis cōdicebat eidē ꝛ
suffrag. coloceū ecce ipm in
iunne tunc pgarent. cū inter
eum ꝛ colocen̄ arepm de strgon̄.
metropoli contentō in tebatur
vn̄ cū nō sint alii pontifices
in ungaria iuito iudebatur cū
p epō s regni sui nō posset in illo
articlo se purgare. d' ar epō
e testib; ꝛ s. illi nō q | ri ren
ad purgandā alicui infamiā
induugt. id solū tenent iuram
to firmare cū ūitatē eū tanc

dīte qui pgat. I d' florent' epō
credens ad psuiam m̄am. ꝛ diac
humili insinuatōne mōstrauit
cū cum a suis emulis d̄ret q̄ eēt
filius sacerdotis tu ipm n̄ pmoue
noluisti nec pmisisti ab alio p
mou. q̄ cetra. cōs. cū. si pu. fuit
nota resp̄sus ꝛ de ipa tibi legitime
constare nō potuit. purgōne ab eo
recepta ipm nō differas p̄ hoc
ad sacerdotis offiūm pmouē cū ꝛ si
n̄ sit nota. est tū nota defectus
impedientis ad sacros ordines
pmouend. d' eius. albi ꝛ scola
stico nutrut.
vin dilcs. fil. h. p̄b̄ro ꝛ b. pcura
tori. o. clīu. ꝛ. capllanū. n. conces
ni auditorem id' pcurator ppo
suit cū cum dc̄s p̄b̄r. si inceitus
crimine fuisset pu. infamatus
constanc. epc ordinarii iudex ei p
gōnem indixit quam cū se pga
re nequisset ab ipo fuit suis eccīs
finalr' destitutus q̄r uichomi
dersuuit p uiolenciam occu
patas. cūq; idem p̄b̄r eiusdem cō
sanguinei sui uxorem pu. de
tinieret ad petitōnem plebani
de heimslo ꝛ quorūd' clicor aliorū
constantiū. dyoc. iudicib; ductum
litāt destinasse ut si dc̄s p̄b̄r sr̄
crimine adultii ꝛ incestus corā
ipis se purgare nō posset ipm pe
na debita castigarent. qui cū
constitutis eisdem cū id' p̄b̄r p eo

qui in purgatione defecerat ab episcopo me-
morato fuerat condempnatus ipsum si-
bi pro contumaciam predictis ecclesiis per-
sonam priuauerunt maxime
cum de incestus et adulteriis crimine
tamquam de notorio liqueret eisdem.
Albi sancti Galli ad quem illarum ecclesiarum
donatio pertinebat potestatem li-
beram concedente ecclesias illas perso-
nis aliis conferendi. qui eas postea
supradicto .O. clerico assignauit. et licet
dictus .N. presbiter in certam tendit quod
processus iudicum predictorum debebat
irrito retractari cum littere non contineant
predicte per surreptionem contra eum adiici-
ens quod purgationem indictam ab
electo constanciensi cumulauit exhibi-
turus. hiis quoque et aliis plenius intellectis
licet littere ille quas ad predictos iudices
impetrauerat dictus .N. vel presbiter clericus de-
cretum ostensum non fuit coram no-
bis quia tamen ex tenore relationis ipsorum
quas dictus procurator exhibuit ac si
et littere ipse ostense fuissent
nobis constitit euidenter iudices ip-
sos premisso iuris ordine pro-
cessisse tam processum eorum quam
concessionem ecclesiarum a predicto
Albe de mandato eorum factam
auctoritate apostolica reuocamus preferri cum
relationis ipsius series repugnan-
tiam contineat et aduersa adiicitur
enim quod crimen eiusdem presbiteri usque
adeo publicum fuerat et notorium
quod nulla tergiuersatione locus penitus

existebat in potentiam innise
uictime ipsi testificat et in
ibidem presbiter quod eiusdem presbiteri
crimen peremptorium prefixerit
in quo si posset se infamatum pre-
dictorum criminum tam de omnibus se purga-
ret. cum in tantum scelerum notorii
existebat. non erat illi indicen-
da purgatio. sed merito condempna-
tionis sententia promulganda. et licet se-
rio nullus appareret legitimus
accusator et ipsum inuenimus
apud bonos et graues super predictis
criminibus uel ipsorum aliquo infa-
matum purgationem ei canoni-
cam indicemus non obstante
quod coram predicto electo dicit se pur-
gasse cum iudicio pendente co-
ram iudicibus delegatis non
debuerit ordinarius purgatio-
nem indicere infamato. Ad
recepimus litteras quibus sicut inte-
nuitatis quod apostolico mandato
sit indicenda purgatione cuiusque
bilitatem recepto ipsum citasse
uit decanum qui ad diem prefixam
comparuit coram nobis in uita
purgationis offensis sub hac forma
uidelicet quod immunis erat ab
illis criminibus super quibus se
purgare debebat et licet ipse uero
ad presentiam nostram accedens
humiliter supplicauit ut saltem
sibi purgatione ingruerit dicti
grauarem temperare rigorem quam

non debet asserere quod a natiui-
tate sua nunquam passus fuit lap-
sum carnis proprio cum ab eo non
credatur exactum fuisse huiusmodi iu-
ramentum potest forte presumi quod
alia de causa uolebatur sub pres-
cripta forma iurare uidelicet
quod immunis erat ab illis criminibus
de quibus fuit infamatus tanquam
commisisset prout iam esset im-
munis ab illis. Sed hoc iurare
non posset ueritatis existeret cum
beatus Iob dicat. Et si simplex fuero
hoc ipsum ignorabit anima mea. Et in-
fra. Propter scriptam purgationis formam
sed quoniam idem archiepiscopo obtulit se pur-
gare repulsum utpote indis-
cretam temerariam et ineptam
iniungentes eidem ut si uoluerit
et potuerit sed in hunc formam se pur-
garet sed sanum intellectum quem ei
durum exprimi debet uidelicet quod illa
crimina grauiora id est symo-
niam in uenditione iustitie atque
incontinenciam de quibus infama-
tus existit iuret se immune
commisisse postquam ad archiepiscopalem
promotus est dignitatem et compurga-
tores sic iurent quod credunt
eum uerum iurasse quo facto nos
illum continuitatis in pace alio-
quin et cetera. [illegible] el. iij. [illegible]
cura suscepti regiminis [illegible]
tus et j. cum t. f. durare se.
ap. consulendas uti sequitur

possessionibus duella deberent su-
stineri tue discretionis sollicitudini
respondemus quod in eo casu uel aliis et huiusmodi
non debes aliquatenus tolerare. Dilecto
filio priori sancti Sergii. Sponte
significantibus W. laico et fratribus eius
ad nostram noueris audientiam perue-
nisse quod cum quidam eos super furti
crimine accusaret cum eo coacti
sunt inire duellum in quo alius pro-
catis suis precedentibus succubuit
quod per consules spoletaneos bonis
suis propterea spoliati nec ueri fuerunt
apud aliquos se inuentum et quod ipsi fue-
runt innocentes eis faciente
reuelatum. Unde consulibus ipsis
dedimus in mandatis ut ablata
restituant uniuersa. Honorius iij.
[illegible] fil. nobilis in Liuonia baptismi
gratiam ad nos conuersionem
destinarunt quod fratres templariorum
et alii qui temporalem in eis potestatem
exercent si quem de aliquo alio cri-
mine infamatum eos ferri can-
dentis iudicium sub trecentis compellunt
quibus si qua exinde sequatur
adustio criminis penam infligunt
cum igitur hoc iudicium sit penitus inter-
dictum utpote in quo deus tem-
tari uidetur. Mandamus quatenus dictos fratres et
alios ut ab huiusmodi consuetudine
ne omnino desistant per censuram ecclesiasticam appellatione
remota compellas. Cum ex eo [illegible]
[illegible] fuerint [illegible]
homines et propterea consueuerit alterius pro

mu(m) suu(m) lapide ul' pugno et
ille mortuus no(n) fuerit si iacu
erit in lecto qui percusserit · o(per)
pas eius et expensas in medicos
restituat. Idem in eod(em).
Si quis aperuit cisternam et fodit
et no(n) operuit eam cecideritq(ue) bos
ul' asinus in eam d(omi)n(u)s cisterne
reddet p(re)tium iumentor(um) q(uo)d aut(em)
mortuum erit ip(s)ius erit. Id(em).
Si bos alienu(m) corupta eet ab
herr(?) et nudi cuius et n(on) custodiu(n)t
eum d(omi)n(u)s suus reddet bovem
p(ro) bove cadaver integr(um) accipiet
Si leserit q(ui)spiam   Id(em)
agrum ul' vineam et dimiserit
iumentu(m) suu(m) ut depascat alie
na p(ro) dampno extimatio(n)e(m)
restituet. Idem.
Si egressus ignis co(m)p(re)henderit
acervos frugum siu stantes
segetes in agris reddet damp
nu(m) qui ignem succendit
Gr(egorius) pen. rom.
Si quis domu(m) ul' aream cuiq(ue)
incendit voluntarie subla
ta ul' incensa restituat o(mn)ia et
tres annos peniteat. Hono
rius. bavon(iensi) ep(iscop)o.
Cum scribentibus nob(is) mutin(ensi)
ep(iscop)o ut p(o)t(es)tatem consiliario et po
p(u)l(u)m civitatis florent(ine) ad sat(is)
faciend(um) de dampnis et iniuriis
irrogatis ep(iscop)o et eccl(es)ie fesulan(e)
censura eccl(es)iastica coarctaret

id(em) vestre l(itte)re no(n) contestata re
cepit q(ui)a v(er)o se in p(ro)cessu pe
nitus revocato cive florent(ini)
q(ui) bannu(m) i(n)iecerant ep(iscopu)m fesulan(um) q(uon)
dam et eccl(es)iam libertatem p(er) iu
riam banni expensas et dampna
banni occasio(n)e secuta cu(m) iura
iuramento p(ro)missa in mille li
bris usualis monete p(re)d(i)c(t)o ep(iscop)o
satisfacere duxerint condempnand(um) G(ra)v(is)
in u(er)o et firmu(m) uxor(um) p(ro)p(ter) suu(m) p(ro)
suu(m) q(uo)d olim cives byzen(?) et
sterpiato(r)ibus dampno(rum) illa
tor(um) ad iudice(m) q(ui) p(ro) p(er) multas causes
discordias incurrerit plimu(m)
aggravati statuti eor(um) de(n)i p(re)
tendo ul' recipiendo i(n) p(os)t(er)u(m)
restaurationes h(uius)i(?) actio(n)u(m) ge
nerali approbarunt et firmarunt
in iuramento et h(oc)· cu(m) g(ra)t(ia) aliud
sit dampnor(um) restauratio q(uam)
satisfactio expensar(um) et n(on) i(n) iura
mento exhibito sup(er) dampnor(um) re
stauratio(n)e intelligi no(n) debeat expen
sar(um) q(uo)d factu(m) fuit co(m)p(re)hensum q(ua)
q(ua)· iuramento n(on) obstante p(re)d(i)c(t)o
auct(oritate)· n(ost)ra p(ro)videas q(uo)d d(i)c(t)u(m) co(mmun)e
p(ro) bono concordie ad expensar(um)
satisfactione(m) contribuat iux
ta tue discretio(n)is arbitrium
a te sicut expedierit moderand(um)
Si culpa tua datu(m) illud   Id(em)
dampnu(m) ul' iniuria irrogata
seu aliis ir(r)ogantibus opem
forte tulisti aut h(oc) imp(er)itia

tua seu negligentia evene
rint iure sup his satisfacere
te opertet nec ignorantia te ex
cusat si scire debuisti ex facto
tuo iniuriam u'isili' posse con
tingere ul iacturam qz si talia
tua nocuisse jportas nichil ad
satisfactionem teneris ni ea dando
pussis dampnum uelis libare
teipsum qz tam ad libationem sup
fiat si fera animalia ul que sue
uint noce fuissent et que debuisti
non curasti diligentiam adhi
be. sane licet qui occasionem dampni
dat dampnum uideatur dedisse sed
est tamen nullo dicendus quin ut non at
tendit de contingentibus nichilo
minus. Ex concil. tol. xvi.
A qui frequenti puaricatione ite
ratos frequenti sententia condempnentur.
Ex concil. tribunen.

Pbri missi compositione epo ad cuius p
rochiam ptinet soluat ita
ut medietatem utilitatibus
ecclesie cui pfuit tribuat et alteram
media eas iuste dispensabit quam
nullus ei hec primior uir qz q
ipsum dno sociauit. Alex. iii. Ca
tuar. archiepo.

Licet nos apostolicum et i. accepimus quod
archid. coventren. episcopatus pro cor
rigendis excessibus et criminibus
puniendis a clericis et laicis pe
nam pecuniariam exigunt pro
annua exactione personas quibus

suspendunt ecclesias interdicunt et
uicarius denarios ut eos in ec
clesiis cantare pmittant exige
non formidant et alia agunt
que canonicis obuiant institutis
et de radice cupiditatis et auari
cie pdire uidentur. et i. ca. q. archi
diaconis pdicti episcopatus hoc dis
trictius interdicas. si aut contra uenire
psumpserint eos p. cen. ec. compel
las. Idem in concil. turon.

Calumpniam et audaciam teme
re litigantium condempnando in ex
pensis et alio multiplici reme
dio sancto imperialis compescat. quia
g' sacris institutis consonare di
noscitur p'apimus ut decreto in causis
pecuniariis uictus uictori in
expensis condempnetur nisi sententia
p absente feratur. Innoc. iii.
andronensi archiepo.

Quod in dubiis et i. quod non tam sacerdo
tes quam gubernatores naues ad pugnam
de omnis enormitate peccatur de rigo
re canonico eos sacerdotium depone
dos. Idem lunden. archiepo.

Tue discretionis prudenciam et i.
ad illud quod a nobis tuo requisisti
quibus clerici in latrocinio ul aliis
magnis scelibus deprehensi pu
niri debeant. respondemus quod a suis ordi
nibus degradati detrudi debent in
arctam monasterium ad penitentiam pa
gendam. Idem albi et tribus capite frate
constitutis in p'sentia nostra et i. licet

ant in mistro lauican exp ista
terta pena q p s gdu no obser
uauis soluet obseruanti cu tu
utq; psuenisse gillu q exto
fessione ppa guncat tunc
psma subtraxit epo pensione
7 epc pcuratonem exegit ab
ead ecca sicut y cononi ppositi
memorat utranq; pte ab ea
reddun absolutam. I d sa frid
7 magro b. canonico pisano
up hus de quibz nos gsule uo
luistri 7 j. clicaut qui p eo g. ua
riauat 7 uacillauat cora nob
de mandato nro captus e 7 de
tentus i fami a n iaurit. I de
spoletani epo
vm ad nos rectores clicor sci
fortunati qrtmonia tusmise
rut q id eent in xl libris p qd
arbitrium gdempnati eet q;
pena xxx librar appotitaris
eas soluent in tuuno gstitu
to tand xxx tribz in tuuno p
solutis oacone vij residuar
p quasd litas ueritate tacita
impetrata soptinuisti eos in
pfatis xxx libris t p delegat
iudicem gdempnari q g te
no decet in tui pontifical mo
destie obliuisci ut i honestis
qstibz anelando desideres cu ali
aiactura ditari. ay q vij libr
solutone gtentus sup pena
xxx librar memoratos rectores

decetero n molestes. I dem.
d aures nri aplat puenit
q cu qdam prochianu tu
su diabolico j. uincen epm
pdecessorem tuu nequiter
pemisseriit feuda 7 bnfitia
q illi a uincentina ecca obti
nebant ipi p sntam fuerunt
cu ipsa delibacone sublata
q g maiori sunt aiadusio
ne plectandi nos tam tibi q
succesoribz tuis aucte ap p
hiberi ne ipis aut hedibz eor
pdca bnficia restituant seu
de nouo eis alia qlz gferantur
l' fil' elor sci. p. ad I d
montes 7 j. ne iudicialis eua
nescat auctas cu de litigato
ris impbitate gstiterit ad illi
assertonem iudicis trene pro
rumpentis iux sriori sarbit
um digna potit maduisione
puniire. I d m. g. ge.
n qbz dam puincus ecciar pri
ui 7 aduocati seu uicedni sei
tantam isolentiam exerer
no solum cu uacantibz dz ecci
de pastoribz ydoneis pruderi
difficultates ingerunt 7 ma
licias v m e de possoibz aliisq;
bonis ecclasticis p sua uoluntate
p sumunt 7 q horrend e dce
in nece platorz prrupe n for
midant cu g q ad defensions
subsidiu e inuentu ad depsi

omis dispendium nō debeat
veto2 q̄ pͥhibent expͥsse
ne pᷓ2oni ul' aduocati seu ui
cedn̄i s'ū pmissis decetō plus
usurpent q̄ȝ reguiat in iure
pmissum ⁊ si ꝯ p̄sumpserint
p seruitatem canonicā dist̄
tissime ꝯpescantur · sacri nō
ꝯcilii ꝯpplatōne statuim̄ · q̄·
si p̄2oni ul' aduocati aut feu
datarii seu uicedn̄i seu alii be
neficiati alic' ecc̄e rectorē ul'
clītum aliū ip̄ius ecc̄e p se ul'
alios occidē ul' mutilare ausu
nefando p̄sūp serint · patro
nus pᷓ2onatus aduocati ad no
minem feudatarii feudū ui
cedn̄i uicedn̄atū ⁊ bn̄ficiati
bn̄ficiati bn̄ficiū p̄rsus admit
tant ⁊ uenium̄ uindc̄e q̄ eter
sus memoria p̄rogetur n̄ solū
de pmissis n̄ pueniat ad heres
h̄ ⁊ usq; ad q̄rtam ꝯtiatōnē
p̄ostitates eam n̄ in cl'icō2 colle
gium ullaten' admittantur
nec in domib; r'lātib; aliquā
p'latōnis assequāt honorem
n̄ cū eis fuit dispensatū · Ro
m̄ p̄osito archid' ⁊ h. cān · suess.
rauē capl'i laudib; receptum
q̄onē q̄ cū comites regi steteñt.
de p m̄tis suis q̄ cūngarat ei
d̄ p iudices a se ap · delegatos
excōis uincl'o fuit inuodat'
idem p duos annos ⁊ ampli'
i excōne p̄sistens iuri parere
p̄tinaciter renuit claues ecc̄e
ꝯtempuendo l; ḡ hī p̄tinacia
n̄ caret scrup'lo hetice p̄uita
tis uolentes tn̄ nobilitati p̄dc̄e
comitis sup' dc̄i · dis · v · ꝯȝ · q̄ · sico
mes p̄dcs p ꝯmonitōnē uimū
n̄ paruerit plene iuri uos ecc̄es
in quib; aliq' ius h̄re dinosc'
ab eius debito absoluentes · fide
les ip̄ius q̄ diu in excōne ab eiꝯ
fidelitate denūciētis penit' ab
solutos. alex · iiii.
Romana ecc̄a · ⁊ j · licet a Remen
arep̄c suam p̄uinciā uisitanti
eos q seruiūt sibi ul' familie
sue aut alius q̄s p̄p hoc p eandē
p̄uinciā dirigit ⁊ ⁊ q̄n ꝯtilū
ꝯuocat eos q uenit' sunt quos
p illo ul' alias p p̄uinciā ip̄am
sua debita uiī · dōne uenientes
mittit · iniuriari p̄sumūt · si
hāt occōne sua in hui' impedi
at uir dc̄o p iniuria hī dū m̄ ex
stat notoria p̄p̄a audē punire
nisi amplius sibi de Remen
ecc̄e ꝯsuetudine ꝯpetē dinosc'
sibi ⁊ ⁊ metrop̄olitanis alius i suis
p̄uinciis d' sic nullis iurdōnem
exceent puniendi manifestas
⁊ notorias offensas tūc eisdem
illatas ul' suis nūciis ⁊ si ex inde
īpediri iurdōnē hī nō ꝯtingat
l; ea sit de iure sp̄iali ꝯcessione
facultas

Romana ecclesia etc. Statuimus ut quilibet archiepiscopus suam volens visitare provinciam primo ecclesiam suam capitulum ac civitatem et dyocesim propriam visitare procuret nec sit solum erga maiorum sed et minorum ecclesiarum ut tam clericorum quam personarum visitationem intentus et sic commode vel absque difficultate accedere ad unamquamque non potest de pluribus locis ad unum congruum clericos et alios studeat convocare nec in illis visitationem proponat. Deinde liceat ei per totam provinciam vel eius partes officium exercere civitates dyoceses suffraganeos et eorum subditos cathedralem et alias ecclesias capitula monasteria ecclesias et alia religiosa loca clericos et personas libere visitando a procurationes a locis tamen visitatis recipere. Ex quo tamen aliquam de illis dyocesibus visitare ceperit numquam postea sive totam sive partem visitaverit redeundum cum visitationis ad illam provincie omnes alie ipsius provincie dyoceses in toto vel in parte quas secure visitare poterit et sua de novo fuerint ab eo visitare quod si forsan eadem dyocesis vel aliqua ibi ecclesia plus aliis indiguerit visitari tunc aliarum visitatione incompleta redeat ad eandem si talis loci dyocesiano requisitus erat vel decanus vel maioris partis capituli eiusdem provincie processerit consilio et assensu ad quidem nos exhibeant ne aliarum processus aliquatenus negligatur. Si vero maliciose in huius difficultatem exhibuerint archiepiscopus hoc licentiam a sede apostolica postulet consistere. Postquam autem omnes provincie sue dyoceses visitaverit licitum sit ei per eam tamen primum suffraganeorum suorum requisito consilio et ipsis diffinite super hoc habita coram eis que in scriptis redigi volumus ut possint alias esse nota visitationem per eandem iterare provinciam iuxta modum superius annotatum et si non inveniat ipsorum suffraganeorum assensum illam semper prudentiam adhibendo ut in posterioribus visitationibus illas ecclesias clericos et personas prius visitet qui ab eo prius non fuerant visitati nisi magis alias visitationis officium opportunitatis huius impenderetur officium propositum verbo dei querat de vita et conversatione ministrantium in ecclesiis et locis aliis divino cultui deputatis ac recipiat que ad officium ipsum spectant absque coactione et exactione que iuramenti ad ipsorum emendationem per salubria admonitionis nec levia nec aspera iuxta datam sibi prudentiam diligenter intendens. Quod si de aliquibus orta fuerit infamia contra eos ordinariis ipsorum ne super his sollempniter inquirent denuntiet et si viderit expedire.

Si loquitur nisi continua quae exami[…]

uatõne nõ egent cũ sup eor
mito notari possit ordinarior
negligentia eor̃ libe corrigẽ
penã ẽm p ĩllis debitam infligẽ
de pcuratones aũt recipiat sed
q̃ est in canonibz ꝯstitutũ nul
lam tñ pecuniam ipẽ ul' aliq̃s
de familia sua occõne alicuius
officij aut ꝯsuetudinis seu q̃lz
alio ñie eor̃ notum e. s; nuncu
alibz tñ recipiat modicus ca
ueat insup ne ipẽ ul' q̃sq̃ suor
aliq; munus q̃ctũq; sit ul' q̃tũ
cũq; offeratur p̃sumat reci
pe ut n̄ q̃ sua sunt uideat q̃re
re s; q̃ ihu xpi q̃ si fuit ꝯtra
p̃sumptũ recipiens maledictõ
nem incurrat a q̃ nisi
duplum restituat liberetur uo
lum̃ enim in hĩs fraudẽ q̃libz
euitari. hanc aũt uisitandi
formã ab uniu̾sis epis aliisq;
platis ordinatõ uitestos sub
iectos uisitantibz plene obser
uari p̃cipim̃ saluis s; hoc rõ
nalibz ⁊ appbatis religiosor
ꝯsuetudinibz ⁊ reglaribz ꝯsti
tutis. Alex. iij.

Manifesta peccata nõ sunt
occulta correctõne p̃gãda.

Ex ꝯcil' maguntin.

Qui p̃btrũ occidit. xij. annor
pñia ei sed canones īponat ⁊ ij
ꝯuictus usq; ad ultimũ tẽpus
uite sue militie cingl̃o careat
⁊ absq; spe ꝯiugij maneat.

Alex. iij. mediol. archiepo.

Significauit nob nobilis uir. p. q. f.
dño imperatori cum olim rediret
ab ur. be castrũ ĩ uice negauit
⁊ ij. uñ ꝯtingit. q̃ p. iiij. castris
destructis plusq̃ duo milia domor
destructa sunt ⁊ multi homines
interfci ⁊ alia mala ibi ꝯmissa q̃
longum eẽt p singla enarrare
q̃m g̃ prefatus. p. dõ ꝯtendere
conciliari desidat. a. q̃. ipi peni
tentiam sedm q̃ uisũ fuerit
iusditẽ imponatis attendẽtes
qd p libtate sua ⁊ ecce deuotõe
hoc fecit q̃ in huĩs debitis talem
discretõnem hr̃e ut alii ⁊ ipse
id p audiẽ pnie a seruitio ecce
nisi ateu retardent nec aliqd sa
lutis piclm debeant formidare

Idem arcepo cantuar.

Quod aũt ꝯsuluisti utr̃ remissio
nes q̃ fiunt in dedicatõnibz eccar
aut ꝯfẽrentibz ad edificatõnem
pontiũ p sint q̃m hĩs q̃ remitte
tibz subsunt. hoc uolum̃ tuã
fr̃nitatem tenere q̃ cũ a nũ suo
iudice ligari nlls ualeat uel
absolui remissiones p̃dcas pdee
illis tm̃ arbitram̃ quibz ut p
sunt ppi iudices spalit̃ indulse
runt. Ad beluaceñ epo.

Quod q̃dam ad ꝯfessione de crimi
nibz uenint ⁊ q̃uis ꝯfiti uelint
se tñ asserunt abstinẽ n̄ posse

9. t. t. R. q eoz 9fessione recipe
debes 7 eis de criminibus 9silium
exhibe quia lz nō sit uia hī pnīa
admittenda est tn̄ eoz confessio
7 crebras 7 salubras monitis est
pnīa indicenda. Id. t. bui. aleps
icet tam uetis qm̄ noui t. pagi
na 7 j. si aut̄ illi qui aliqs dies
pane 7 aqua cum iuncta sibi pe
nitencia ieiunent pagē q pane
uescant nō hūt leguminibz
aut piscibz aut aliis cibariis re
ficiant si necitas id exposcit dis
cretōne tn̄ adhibita q hīt nō
delicias s; ad sustentatōne uita
tui. el. uj.

Questio ē utr̄ sacerdotibz greci
quibz legitimo mīrio licet u
ti pnīa publica sit imponēda
si eam sibi postulant p filiis op
pssis imugi huic g. 9. t. t. R.
q si ipis pcurantibz ul studio
se negligentibz filius in lectis re
pimuntur oppssi ab offo altaris
debeant ppetuo abstinē 7 eis g
uioz qm̄ lauis nō tam publica
n in publicum id ueniat pnīa
dz imponi. v in si in jura ipoz
mortui fuerant in cunis
7 illud occultū fuit eis p arbi
trio pmary pnīa imponatur
7 terrorem alioz ad tpc abstine
ant a celebratōne missaz.
Ibi nō. uj. lmonū epō 7 eis q cum
ipo sunt fribz

Is qui etiam suam 7 j. cerni cū
pnīa nō tam scdm quantitate ex
cessus qm̄ penitentis 9tcōne
p discreti sacerdotis arbitium
modanda pensata qualitate p
sone sup fornicatōne adult
homicidio 7 aliis criminibz 9
siderātis circonstanciis omibz 7
p sertim nouitate lnomēs
ecce 9petentē pnīam delinqnti
bz ponatis put salutem eoz uidīs
expedire. Capli aut̄ uestigiis
inherentes dicentis lac uob potu
dedi nō escam paulatim eos istru
atis in fide 9fessionis formam
oronem dūicam 7 simbolum
illos sollicite edocentes itm
cti corpis 7 sanguinis dni sacrm̄
renatis fonte baptismi 9fuens
festiuitatibz 7 in mortis articl
tribuatis. A. ē. sci. l. lucen̄ pbr
ap. eand. ap. se le.

Ex tuaz 7 j. significasti q d mulieri
in pnīa t fuisse 9fessam q cum
ne uiri posse deuolueret ad alios
qredam hlbz suum potauit 7 hic
uenit ita muit 7 inde gaudia se
ostendens sibi ptum supposuit
alienū tamsq marītū nō uult
factum ipi detegē. qui ple credit
sii dubitatōne qlibz eē suam
qm̄ g postulas edoci utr ei hac
fraude durante sit pnīa iniun
genda. R. q sic mlri q ignora
te marito suo de adultio plem

suscepit quamuis id unde timeat
confiteri non est penitentia deneganda. ita
nec illi debet penitentia denegari ma
xime si per alios intelligas alie
nos ad quos timeat posse deuenire
uel deuolui. sed competens satisfa
ctio per discretum sacerdotem ei
debet iniungi. Idem Palentin. et Burgen.
episcopis et abbati de Morimund. Cist. ord.
Noua quedam nuntiata sunt auribus nostris quod abba
tisse moniales proprias
benedicunt ipseque earum confessiones
in criminibus audiunt et legen
tes euangelium presumunt publice
predicare. cum igitur absonum sit pa
riter et absurdum mandamus quatenus ne id de cete
ro fiat firmiter curetis inhibe
re quia licet beatissima uirgo maria
dignior et excellentior fuerit a
postolis uniuersis non tamen illi sed istis dominus
claues regni celorum commisit. Idem.
Quod in te est in nullo uolo per quod
penitentiam morientibus non nega
ri uiatici et que uere penitentibus
exhibetur intelligi nolumus ut nec
ipsum descendentibus deneget. Idem
aut per generale interdictum deneget
omnibus tamen unctionem quamuis ecclesiastica
sepultura. concedimus tamen ex gratia
ut clerici decedentes quartum serua
uerint interdictum in cimiterio ecclesie sine
campanarum pulsatione cessan
tibus sollempnitatibus omnibus cum
silentio tumulentur et in conuentu
alibus ecclesiis bini et bini et simul
tres horas canonicas ualeant
legere priuatim quam cantare ianuis
clausis interdictis excommunicatis et exclu
sis et ita uoce demissa quod exterius
audiri non possint. cum et sanctis
secundum prouisum sedis apostolice sit indultum
ut cum generale interdictum terre fuerit
liceat eis ianuis clausis excommunica
tis et interdictis exclusis non pulsatis
campanis suppressa uoce celebra
re diuina presentibus autem signum
crucis negamus quoniam eis ob
reuerentiam crucifixi penitentiam cum
postulauerint iniungas et aliis pe
regrinis post uiuis concedimus indulgeri.
Idem in concilio generali.
Omnis utriusque sexus fidelis postquam
ad annos discretionis peruenerit
omnia sua solus peccata saltem semel
in anno fideliter confiteatur proprio sa
cerdoti et iniunctam sibi penitentiam
pro uiribus studeat adimplere
suscipiens reuerenter ad minus in
pascha eucharistie sacramentum
nisi forte de proprii sacerdotis consilio ob
aliquam rationabilem causam ad tempus
ab eius perceptione duxerit abstinen
dum. alioquin et uiuens ab ingressu
ecclesie arceatur et moriens christiana ca
reat sepultura. unde hoc salutare
statutum frequenter in ecclesiis publicetur
ne quisquam ex ignorantie ce
citate uelamen excusationis assu
mat. Si quis autem alieno sa
cerdoti uoluerit iusta de causa sua

confiteri peccata licentiam prius postu-
let et obtineat a proprio sacerdote
cum aliter ipse illum non possit sol-
vere vel ligare. Sacerdos autem sit dis-
cretus et cautus ut more periti me-
dici superinfundat vinum et o-
leum vulneribus sauciati diligenter
inquirens et peccatoris circumstantias
et peccati quibus prudenter intelligat
quale ei debeat prebere consilium et cuius mo-
di remedium adhibere diversis experimen-
tis utendo ad sanandum egrotum.
Caveat autem omnino ne verbo aut
signo aut alio quovis modo ali-
quatenus prodat peccatorem. Sed si pruden-
tiori consilio indiguerit illud usque
absque ulla expressione persone cau-
te requirat. quoniam qui peccatum in
penitentiali iudicio sibi detectum presump-
serit revelare non solum a sacer-
dotali officio deponendum decernimus
verum etiam ad agendam perpetuam
penitentiam in arctum monasterium
detrudendum. Idem in eodem.
Cum infirmitas corporalis nonnumquam
ex peccato proveniat dicente domino
languido quem sanaverat vade et
amplius noli peccare ne deterius
aliquid tibi contingat. presenti decre-
to statuimus et districte precipimus
medicis corporum ut cum eos ad
infirmos vocari contigerit
ipsos ante omnia moneant et in-
ducant ut medicos advocent
animarum ut postquam fuerit infirmo
de spirituali salute provisum ad
corporalis medicine remedium
salubrius procedatur cum causa ces-
sante cesset effectus. Hoc quidem in-
ter alia huic causam dedit edicto quod
quidam in egritudinis lecto
iacentes cum eis a medicis sua-
detur ut de animarum salute dis-
ponant in desperationis articulum
incidunt unde facilius mortis
periculum incurrunt. Si quis autem
medicorum huius nostre constitutionis
postquam per prelatos locorum fuerit
publicata transgressor extiterit
tamdiu ab ingressu ecclesie ar-
ceatur donec pro transgressione hu-
iusmodi satisfecerit competenter. Ceterum cum
anima sit multo preciosior cor-
pore sub interminatione anathematis
prohibemus ne quis medicorum pro
corporali salute aliquid egro sua-
deat quod in periculum anime conver-
tatur. Idem in eodem.
Cum ex eo quod quidam elemosinarum
questores quorum quidam se alios
mentiendo abusiones nonnullas
in sua predicatione proponunt
admitti nisi apostolicas vel diocesani episcopi
litteras veras exhibeant et
tunc preter id quod in ipsis continebitur
litteris nihil populo proponere permittantur.
Formam vero quam communiter talibus apostolica sedes in-
dulget duximus exprimendam.
ut secundum eam diocesani episcopi
suas litteras moderentur. Ea siquidem

tus est qui ut ait apostolus omnes asta
bimus ante tribunal christi recepturi
prout in corpore gessimus sive bonum
fuit sive malum oportet nos diem
messionis extreme misericordie operibus
prevenire ac intuitu eternorum semi
seminare in terris quod reddente
domino cum multiplicato fructu
recolligere debeamus in celis firmam
spem fiduciamque tenentes quoniam
tes qui parce seminat parce
et metet et qui seminat in bene
dictionibus metet vitam eternam
cum igitur ad sustentationem fratrum
et egenorum ad tale confluentium
hospitale proprie non suppetant fa
cultates universitatem vestram mo
nemus et exhortamur in domino atque
in remissionem vobis iniungimus
peccatorum quatinus de bonis vobis a deo
collatis pias elemosinas et grata eis cari
tatis subsidia erogetis ut per
subventionem vestram ipsorum inopie
consulatur et vos per hec bona et alia
que domino inspirante feceritis ad e
terna possitis gaudia pervenire.
Quia autem ad querendas ele
mosinas destinantur modesti
sint et discreti nec in tabernis
aut aliis locis incongruis hos
pitentur nec inutiles faciant
aut sumptuosas expensas caveant
tes omnino ne falsi religionis habitum
gestent. Ad hec quia per indiscretas
et superfluas indulgentias quas

quidam ecclesiarum prelati facere non
verentur et claves ecclesie contemnuntur
et penitentialis satisfactio enervatur decer
nimus ut cum dedicatur basilica non
extendatur indulgentia ultra
annum sive ab uno loco sive a pluribus
episcopis deducetur ac deinde in anniver
sario dedicationis tempore xl dies
de iniunctis penitentiis indulta remis
sio non excedat. Et idem. Hunc quoque dierum
numerum indulgentiarum litteris pre ci
pimus moderari que pro quibuslibet casibus
aliquotiens conceduntur cum Romanus pontifex
qui plenitudinem optinet pote
statis hoc in talibus moderamen
consueverit observare. Honorius iij.
Quod postulasti certificari utrum
utrum per viam provincialem possis
cedere remissionis litteras generales
si nos quo . v . t . t . xx . quod per provinciam
tuam libere potes hec concedere tran
ista tamen quod statutum generalis concilii non
excedas. Gregorius ix.
Ne pro dilatione penitentie periculum im
mineat anime et presbiteri episcopi
et alii superioribus nec non minoribus
prelati exempti ut in persone
sui superioris licentiam ac pro
vidum et discretum sibi possint
eligere confessorem
Ordinaria ecclesia et idem. Collectoribus
aut fabrice Remensis ecclesie Re
mensis archiepiscopus seu eius officiales
mandandi suffraganeorum ipsius
ecclesie subditos quos hiis questores

sibi restitui aut nolle petere di-
xerint ut super hoc compellant eo-
rum ipsis necnon tribuant po-
testatem super benigna ipsorum
receptione ac subventione ipsi
fabrice facienda possint eosdem
suffraganeos et alios Christi fide-
les exhortari pariter caritati-
ue monere. In concedendis quoque in-
dulgentiis non excedat termi-
num archiepiscopi statutum. Consulentibus generaliter.

Solet a nonnullis in dubium re-
uocari an cum aliquis per litteram
absolui postulat ad cautelam
dum tamen se latam excommunicationis sententiam
asserit esse nullam sine quauis difficultate ob-
staculo debeat munus ei absolu-
tionis impendi et an ante absolutionem
huiusmodi qui se offert in iudicio proba-
turum se post appellationem legitimam
excommunicatione innodatum uel intolerabilem
errorem in sententia fuisse patenter
expressum sit in ceteris excepto
probationis articulo euitandus. In
prima quidem dubitatione sic sta-
tuimus obseruandum ut petenti
absolutio non negetur quamuis in hoc
excommunicator uel aduersarius se op-
ponat nisi eum excommunicatum pro
manifesta dicat offensa in quo
casu terminus octo dierum indulge-
bitur sic dicenti ut hoc probet
quod opponit nec relaxetur sententia
nisi prius sufficiens prestetur emen-
da uel competens cautio de parendo
si offensa dubia proponatur.
In secunda uero questione statuimus ut
is qui ad probandum admittitur
pendente probationis articulo
in ceteris que ut actor in iudiciis
attemptauerit interim euitetur
ex iudiciis uero in officiis
in postulationibus et electionibus et
aliis legitimis actibus nullatenus
admittatur. Idem.

Cum medicinalis sit excommunicatio non
mortalis disciplinans non eradi-
cans dum tamen is in quem lata fuerit
non contempnat caute prouideat
iudex ecclesiasticus ut in ea feren-
da ostendat se prosequi quod cor-
rigentis est et medentis. Quisquis
igitur excommunicat excommunicationem in scriptis
proferat et causam expresse excommunicationis
conscribat. Propter quam excommunicatio profertur
exemplum huiusmodi scripture teneatur
excommunicator tradere infra mensem
post diem sententie si fuerit requisitus
super qua requisitione si uoluerit
publicum instrumentum uel litteras testi-
moniales confici sigillo authen-
tico consignatas. Si quis autem iudi-
cum huiusmodi constitutionis temerarius
exstiterit uiolator per mensem unum
ab ingressu ecclesie et diuinis no-
uerit se suspensum. Superior uero
ad quem recurritur sententiam illam
relaxans sine difficultate
latorem excommunicato ad expen-
sas et omne interesse condempnet

eā adūsione ↄdigna ut pena
docente ducant iudices q̄ ḡ
ne excōmu sit sūias suī ma
turitate debita famuliare ⁊
ꝑ eadem in suspensionis ⁊ it
dci fuis obseruari nolumus
Caueant aūt eatē prelati
⁊ iudices uniūsi ne p̄dcām
penam suspensionis incurrāt
Quā si contigit eos sic suspen
sos diuina officia ꝑseq̄ sicut
pu' irregularitatem nō effugiet
iux canonicas sciones sup q̄
ū nisi p sūmū pontificē potit
dispensari. Idem
tatuim' ut nlls iudicialit ptici
pantes cū excōicatis ab eo ī lo
cutōne ⁊ aliis quibȝ ligatur
pticipans excōne minori cū
ↄmonitōne canoīcam excōi
care maiori excōne p̄sumat
saluis ↄstitutōnibȝ ↄt illos
legitime pmulgatis q̄ ī crīe
p̄sumūt pticipare dāpnato
Qr si ex locutōne ⁊ aliis quibȝ
pticipans labit in minorem
excōicatus forcius indurescat
potit iudex post ↄmonitōnē
canoīcam hi pticipantes ↄsi
mili dampnare censura ali
aūt in pticipantes excō plā
ta nō teneat ⁊ pferentes pe
nam legitimā potiūt formi
dare. Idem
ma pielōsū ē· ipis ⁊ eor sup
ioribȝ· ꝑ executōnē pontifical'
officij qͥ frequēt incumbit ut
in aliquo casu intdcī ul' suspē
sionis incurrant sniam ipo fco
nos delibatōne puida duxim'
statuend' ut epi ⁊ alii supiores
plati nllius ↄstitutōnis occōne
sniē seu mandati p̄dcām ī incurrāt
sniam nllaten' ipo iure ī ipis
de epis ⁊ supioribȝ exp̄ssa ūtō
hic h̄eatur· huic ⁊ adicim' scioni
ut illud qd in ↄstitutōne q̄ sic
incipit· Solet a nōnllis cum
hacten' a nob' fuit pmlgatum
ↄstitutū ut cū aliquis offert in
iudicio platum post appllone
legitimā excōnis ⁊ sniam ino
datū pendente pluris articlo
inhuis q̄ ex iudiciali agitantur
electōnibȝ postulatōnibȝ officiis
⁊ aliis actibȝ legitimis n̄ debeat
euitari ad arcpōr ⁊ epōr sniās
nllaten' extendant· ſȝ illd' op
tineat in futurū· Dat' lugd'
viij· kl'· septembris pontificat'
nri anno· ij· ... lex· ij· senon
arcepō.
Sup eo uo qd ↄsiliū postulasti ⁊j.
rñ· qd si clici infra pubes anos
se ad iucē aut ini altūm pais
serunt nō sunt ad· ap· se· mit
tendi qm eos etas excusat nec
clici si sunt plene etatis ⁊ nō
odio ul' inuidia ul' idignatōe
sed leuitate iocosa se ad iucē

partē contigat neq; magrm
si scolarem clicū intuitu discī
pline ul' correctōnis pcussit
q2 nō pot̄ ī tpus inectō ma
nuū uiolenta notari ⁊ ꝫ certū
si ex odio id' scolares ul' sclāres
clici sese pcusserunt p sua abso
lutōne debent ad · ap · se · uenire
Monachi uō ⁊ canonici Ide
rlāres q̄cūq; in se in claustro
pcusserunt nō sunt ad · ap · se · m
tendi · s; scd'm prudentiā sui ab
batis discipline subdant' ⁊ si
discretō abbis nō suffic̄ ad eo2
correctōnem ē prudentia dyoc̄
epi adhibenda · Idem
Si uō alic' potestatis cū hostiari
sub ptextu officiy sui malig
natus clīcum leserit ab epō sn
o pot̄ absolui nisi forte eind'
clīcum ḡuit' uulnauit · Cof
fitial' uō p uiectōne manuū
ī clīcum nō pot̄ sī mandato
ro · pon · absolonis bñfm ptine
ri q2 nllo laico sr̄ clīcū tanta
datur auct̄. n̄ forte turbā ar
cendo irruentē nō ex delibatō
ne s; fortuito casu clīcū ledat
si uō clīcum inde sibi inferentē
vim quis repellat ul' deledat
n̄ dz pp̄ hoc ad · se · ap · uīsitari
si in ɔtinenti repllat inde · vi
cū vim vi repellere oēs leges
omiaq; iura pmittāt n̄ ille
ɔpll'end' ē. ad · se · ap · uenire.

Qui uō clīcum cū vxore matre
sorore ul' filia ppa turpit̄ īue
tum manꝰ iniecerit uiolētas
certū sī in stupro ul' adultio q
ɔmittit cū ea q̄ ipm ita ppīa
ɔsanguinitatis linea n̄ ɔtigit
repit̄ aut in eum uiolentas
manꝰ iiecerit nō erit a sñia
illi excōnis imunis · Idem
uō aliqs in clicū nutente co
mam manꝰ iiecit uiolentas
pp̄ hoc nō dz aplico psentari
ɔspectui n̄ ⁊ excōnis notandū
ni ipm eē clīcum ignorat ul'
si hoc dubiū fuit ɔpria manu
dūtaxat psttit uirandū qd'
eum eē clīcum ignorasī; ab
illo aut̄ si p̄stare uoluit uira
rstitum q̄ uiolentas manꝰ ɔstat
eum ī clīcum iniecisse sntīa
excōicato donec de mandato
sūmi pontificis absoluatr' co
ueniet abstinī. Idem.
Non dubiū ē q̄ hij q̄ uiolentas
manꝰ in clicos ul' canonicos sui
cuil; religionis ɔuisos iniciūt
ex ɔstitutōne ɔcilij sñiam ex
cōnis incurrūt n̄ n̄ in articlō
mortis cū · ro · pon · absolonis
possunt bñfm ipetrare. Item
mulieres ul' alie psone q̄ sui iuris
nō sunt ab epō dyoc̄ absolui
possunt si manꝰ in clicū inie
cerint uiolentas · Dehijs
uō qui magne sunt potentie

ẕita delicati q̄d labore niēme
di. ad se. ap. nequiūt. similie
ẕ q̄ status psone pus ẕ uitat
negocii ē. inniungenda. ro. pon.
ẕ scdm ɔsiliū et tale sit de eo
misso cesse corrigendi illi uero
qui ṅ pse ipos s; eoꝝ auct ul
mandato alii uiolent inniūt
man in clicos ad se. ap. sunt
mittendi cū huiusmōi ɔmittat
eꝝ auct ul mandato delictum
ɔmitti pbat. Idem.
Uos si aliqs uiolentas man i
fres suos iniqīt ẕ ducti pnīa
rio ɔiucti s; puatim a te ueni
am postulant eos monie debes
ẕ inducē ut his qs leserit ɔgr̄e
satisfaciant ẕ ap. se. ɔspectui
repsentent. tū a te ul alio sūi
spali mandato. ro. pon. absol
ui nō possint. Idem.
Illi possiīt se puilio. ap. se tu
eri quominus excōicatos uitare
debeant ẕ p uiolenta manu
ū iectōne in clicos sic excōi
cati uitari. Idem epis ẕ aliis p
latis p galliam ɔstitutis
Parrochianos uros siq in mona
chos ul ɔusos pfati ordinis
uiolentas man iniecint. sb
ap. te. scdm tenorē gnal. de
creti excōicatos psi. nūcietis
ipsosq; faciatis sic excōicatos
arcius euitari donec lesis con
grue satisfaciant ẕ cū litteris
ueris ap. se ɔspectui repsentet.
Idem ianuen archiepo.
Ex tenore litteraꝝ tuaꝝ nob inno
tuit q̄ p. b. canonicus i q̄dam
subdiaconū man iniecit uio
lentas ẕ j. eꝝ. q. maq; recepto
ab eo iuramento q̄ tuo debeat
mandato pere ipm uice nra
a sinia q̄ tenet absoluas sibiq;
in uirtute iuramenti pcipias ne
decetō in clicum monachū ul
alicui religionis ɔusū manus
iniciat uiolentas n se defen
do aut de mandato suo fecit
platorꝫ ul n sup eum p lōms
magistiū hēat aut cum ipō
in ead eccā socius eē cognoscat
Idem cenomanē epo
Decetō nouis q̄ si quis p uiolē
ta manuū iniectōne in clicū
est uinclo excōis astrictus si
hēs capitales inimicias ul
alias iustas excusatōne quibꝫ
ab itinere rōnablr excusetur
itaq; sn piclo. ap. se nequeat
ɔspectui psentare. l; dyocesia
no epo recepto iuramento scdm
morem eccē absoluus gram
inpetrat. s; ē illi sub iuramti
debito iniungend h ut cum
cui optunitatē hūit. ro. pon
adeat mandatū aplicum susce
pturus. urban. iij. senon. arc.
Ad h cum inc prochianos tuos ẕ j.
romana eccā absolōnē sine

delegator iudicium neque consueuit
alius delegare nisi in litteris commissio
nis expresso de sufficienti cautione
prestanda ab hiis qui absolui de
bent iudicio ecclesie debeant obe
dire. Clemens iii.
A nostris xi. q. iii. c. R. quod milites
senes et ualitudinarii seu mem
brorum destitutionibus impediti licet
ad apostolicam se non ueniant ab episcopis
ualeant fideiussoria cautione restitui.
satisfactione iuxta facultates hiis
quibus perpetrauerunt iniurias a
lios autem seu pauperes seu diuites
se apostolico uel legato eius ut beneficium
absolutionis optineant necesse est
presentari. si uero infirmitatis
tempore timore mortis beneficium fuit
absolutionis indultum iuramentum
et iniungatur eisdem ut postquam sanita
ti fuerint restituti ad romanam ecclesiam uel
eius legatum accedant man
datum sedis talibus recepturi. Idem
uim non ab homine xi. q. iii. c. R.
quod a correctione illius qui pro sacrile
ga manuum iniectione in clericum
medium excommunicationis incidit licet
denuntiatus non sit debes absti
nere uel forte id est soli pateret
in quo casu ipsum peccatum tamen
non euitabis quamdiu ab ecclesia tol
leratur ut saltem uerecundie rubore
compulsus pro latenti excessu satis
facere compellatur. in articulo uero
sedis questionis. R. quod occisores clericorum

aut presbiterorum qui contempto cle
ricali habitu tyrannidi et enormita
ti se immiscentes unde inciderunt in
odium clericalis excessus et pro
uentum atque correctionem simul a
nione satis fine minime cog
centur. iniungatur tamen eis pena
competens aliquantulum a prioribus quam
si in laicos talia commisissent
uim de sidere xi. fuit | Si
autem prime questionis tenor hic u
trum alicui excommunicato qui man
dato ecclesie stare iurauit et an
absolutionem episcopus ei communionem
reddiderit sit communicandum ab aliis
et an episcopus id facere debeat. au
questioni c. R. quod cum cautionum
forma quam hodie qui excommunicati
sunt prestant potius ad caute
lam ex consuetudine ecclesie quam
rigore canonum sit inducta
neque inueniri tam ualide re
putetur quod non absolutionis beneficium
subsequitur. ille qui excommunicatus
debeat communioni aliorum restitui
presertim cum ex eo iuramento ab
solutionem consecutus non sit. con
stat eum excommunicatum fuisse
et uim sit absolutum non esse non
episcopus non alii communicare debent
eidem non fuit sed in formam
ecclesie post iuramentum prestitum abso
lutus quod qui cum excommunicato sci
enter communicauit excommunicationis penam
trahit cum eodem. Secunde questioni

finem dux imponend qd si
pu. fama e. aliq ub asse clic
nec epc nec alius citare sibi d
n ad arbitrium epi de hoc se p
gaut. ut ad cautelam abso
lonis bnficu gsequtur. Tuo
loco tua discreto requisiuit
si clicus ubatus epo median
te cum suo ulitore gposuit
7 ille regaliatus sibi fuit an
p hoc is debeat ad alioz gs
onem admitti sup q t. bz. R
q l; ille qui uolentas mau
inieciit ei q lesit satisfecisse
ualit uideat ecce tn q offen
dit ex hoc no satisfecisse dig
noscitur. 7 n forma ecce q pro
absolone talium introducta
est obseruetur n e gitandu
eidem. Idem.

Veniens ad ap. se. lator psntiu
sua nob assertone mostrauit
q cu matutina officia celeb
ret qdam monial eccam ing
diens cum alio clico ludendo
ipedimtu pstabat quominus
do posset diuinu obsequiu exhibe
vn memoratus sacerdos co
motus ut liberius posset circa
diuinoz celebrtone uacare
manibz in eam appositis ut
ex eccam poneret. cum nollet
exire in trahendo ipm cecgit
eam int eccam resid. l; ui eu
p hoc tamq excoicatu uita

nt 7 facias ab aliis euitari. Jd q;
q. q. si res ita se ht cum decreto
no cutes cum ex hoc ipm ex
coicatum nllatenus uideatur
ruenit ad nos 7 J. Idem.
De hus absoluendis qui clicas
no enorme l; modica 7 leue
iniuria cum irrogant uel frmta
us arbitrio dux gmitend. Idem.
Signauit nob 7 J. vm clicos q
scient 7 sponte pcipauert
excoicatis a nobis 7 ipos in os
ficiis receperunt ead excois
snia cu ipis no dubitam inuol
ui quos 7 p bnfo absolonis
hndo ad nos uolum cu litteraz
tuaz insinuacone remitti
ut nos duxit firmas. Idem.
gsulendos 7 J. E. t. t. R. qd no
solum hii qui in clicos temera
rias man inicuint. l; 7 incen
diarij ex quo sunt p ecce sen
tenciam publicati p absolo
nis bnfo ad ap. se. sunt mitte
de eminecia. se. ap. Idem.
7 J. sicut ex pietua nris e
auribz intimatis e extat du
bium utru absolonis bnficu
assequant qui p iniectone
manuu i clicos ul alias reli
giosas psones inciuunt
7 a legatis cardinalibz qui a
late ro. pon. destinatur pt pr
absoluunt cu nd legati ma
datu sup hoc no ostendant ex

p̄ssum sr̄ quo id ad te uolum⁹
obseruari ut eos h̄eas absq;
om̄i hesitatōis scrupl̄o ab
solutos quos ↄstitit a talibus
b̄n̄ficiū absolōis adeptos. Idē
nob̄ fuit ex tua pte q̄situm utrū
si quis ita puūciauit qui sc̄is
furtum fecerit excōicatus sit
h̄ generalis clausula ad ip̄i excōi
cantis subditos restringatur. an
gn̄alr̄ extendatur ad om̄s q̄ n̄
sunt de iurisdicōne illi⁹. ad quod
d̄iis q̄ hec sn̄ia n̄ n̄ subditi o
bligantur. n̄ forte plus ↄtule
rit maior 7 largior auctoritas
delegantis. Idem.

Conquesti sunt nob̄ regina anno
nica g. 7 .i. de mala frena 7 eis seq̄
tes q̄dam eccās regni ex̄ratius
uiolent⁹ ↄfregerunt easq; spo
liare minime dubitarūt q̄ g
g'uia sunt nec clausis debent
ↄtulis p̄tiri. mā q̄ si ita ē me
moratos sacrilegos excōicatos
nuncietis 7 faciatis sic excōi
catos arcius euitari donec pas
sis iniuriam ↄgrue satisfaciāt
7 dampna data resarciant 7
cum l̄ris uris rei ueritatem ↄti
nentibꝫ. ap. se. ↄspectum rep̄
sentent. Idem.

Perpendimus ex l̄ris tuis q̄ q̄dam
sacerdos p eo q̄ se filium regis
ab̄o nominare p̄sumpsit 7 ar
mis acceptis seditōne fecit 7
guerram. a. b. comite uis⁹
est fustigari qui postea eius
mandato traditus patibulo
expirauit. 7 .i. f. r. dux. ꝫ ind̄
q̄ si memorat⁹ sacerdos tanti
in excessit 7 nō ꝓpulsando s;
inferendo iuriam fuit occīsus
n̄ uidet⁹ nob̄ q̄ uir fortis eis
ꝓp hoc ad optinendā absolō
nem. ap. se. adire cogantur
cū uō ↄtinuita psōnaꝫ t̄n
nosti priuam eis ↄpetentem
iniungas. Idem.

Uniuersitati ure ↄsultatōnem
accepimus q̄ requisistis utrum
laicus incidat excōis edictum
qui ad inīssionem albis mau⁹
seruitor ↄmorat⁹ in clīc mo
nachū aut ↄuersum t̄ uulnerat
tam qui tales iubent p̄cipit
illi qui iubent 7 si ca sub ec
excōis sutam donec ad. ap.
se. ueniant nec q̄ q̄ euadūt
n audia ura talis. Idem.

fuit ex pte tua ꝓposita ↄsul
tatō utrū clīci qui arma mi
litaria relicto h̄itu clīcali p
nullatenus gestare erubescūt
si eis fuit iniuria corpalis
illata uł se a captōne rede
merint. illa clīcoꝝ debeant
īmunitate gaudere q̄ pro te
meritate manuū iniectōne
sacra in clīcum excōicat⁹ quis
ipso iure notat⁹. ad h̄ t̄ l'a. x⁹

qͥ cum frustra eccē īplorer
auxilium qui cōmittit in
ipsum lex sclarium prīcipum
huic pūiso satis efficax assistit
argumentū qua manifeste ꝯ
ancitum hī matronā cū pudi
cicia attemptata fuit. nō pos
se iniuriaꝫ agere si in ueste me
tricali fuit dephensa. hīs cliā
si a plat̄is suis tico cōmoniti
mismaria nolūnt arma de
ponē de pūlio clicor subsidi
um aliqͥ hrē nō debitis. Ite
quod de hiis. et j. f. r. dix. et gn̄d
qͥ is qui asserit se ī canonem
late snīe incidisse nō alii. qͥ
p se. ap. ul' eius legatū ab
solonis pōt bn̄fīm optinere
nisi forte sit in mortis arti
clō ul' paupertate ul' infirmi
tate ul' senectute tanta gra
uet. qͥ ad ecciam ro. laborē
subire nō ualeat uenie edi
ul' ab hoc alio impedimēto
canonico retrahat. Cete
rum ab hiis in forma sacra
mēti exigi consueuit ut re
sumptis uiribz et optimita
te ꝯcessa ro. ec. in ppria psō
debeant uisitare. I. mō. nr
ai epō decano et p cētou lud
vni p ca. q inc. 6. et f. cabilon
eccē archid' utebat eis cōcess
sctiū auditorem. paurgrēe
6. allegauit qͥ cum. f. ar. d'
in successorem in cōi dorm
torio nimi uneasset temere
uiolentam et eū transs; ubi ādo
p claustrum ui fr. archiepē
eum ob uiolenciā manuum
iniectōnē et uiolatōnē īmu
nitatis eccē fecisset excōicatū
publice nūciari. et j. di. v. ꝯ
q. si uobis ꝯstitit. dām. f. archid'
ob duplicem cām excōicatū
fuisse et expulisse tūn alteram ī
litt'is quas sup absolōne sua
impetrauit ipm tanqͥ excōica
tum satisfacē eccē sue. p alia
monitōne pmissa cogatis
Item albi sci andree
nob ē sepe qsitum utr si aliqs
excōicatus in quo iudicia fu
erint piūe manifesta nō p
eum stetit quominus reꝯcili
aret. ecc. vnitati nō suscepto
bn̄fō absolonis decessit p ab
soluto ab eccā sit hnd' et utr
p tali recipienda elā et a fideli
bz sit orand'. et j. flo. g. ꝯ. t. t.
et gl. q iudicium dī ueritati q
nō fallit neq; fallit semp in
titur. iudicium aūt eccē nō
nūqͥ opinionē sequit qͥm
et falle sepe contigit et falli ipi
q contigit inediuin ut q liga
tus est ap dm. ap ecciam sit
solutus et qui lib est ap dm
ecc. sit snīa innodatus uin
clm q quo peccor ligatus ē

ap dm in culpe remissione
dissoluit illud [illegible] q ligatus
e ap ecc(lesi)am cum si(mi)lia remitti
velgrato q in suscitatione la
zari sermo euangelicus mani
festat que prius d(omi)n(u)s suscitauit
et ap(osto)lis p(re)cepit postmodu(m) sol
uere suscitatum vn(de) q(ua)m(vis) tu(n)c
se quis iui tamto p(ro)stito quod
ecc(lesi)e mandato peret huiu(s)
re curarit q(ua)m(vis) tu(n)c p(ri)me si
gna p(re)cesserit si tu(n)c morte p(re)
uentus absol(uti)o(n)is p(ro)cesserit
no(n) potuit b(enefi)ciu(m) optinere
q(ui)uis absolutus ap d(omi)n(u)m fuisse
credatur n(on) t(ame)n h(ab)u(n)d(us) e apud
ecc(lesi)am absolutus pot(est) t(ame)n et d(ebe)t
ei ecc(lesi)e b(enefici)o subuenire ut si
de ip(s)ius uiuentis p(enite)ntia p(er) eui
dentia signa (con)stitit defuncto
et absol(uti)o(n)is b(enefi)ciu(m) impendat
sic obstat q(uod) ecc(lesi)e legit(ur) attri
buta potestas ligandi atq(ue) sol
uendi homines sup(er) t(er)ram t(ame)n
q(uod) n(on) possit solu(er)e et ligare s(u)b
t(er)ra sepultos et q(uod) legit(ur) ne (com)
cetur mortuo qui n(on) e (com)ita
tum et uiuo cu(m) et si (com)icatum n(on)
fuit (com)icand(us) cu(m) illi fuisse q(uod) n(on)
(con)temptus religionis s(ed) necessi
tatis articlis impediuit et in
c(er)tis casibus a canonibus denota
tis ligasse legat(ur) ecc(lesi)a mor
tuos et soluisse ut aut(em) i(n) mo
p(ro)p(ter) et eod(em) neg(oti)o et seruem(us) ri

gorem et man(sue)tudinem
ostendam(us) statuim(us) ut illi mor
tui absoluto a se ap requirat
qui cum uiuet ab ea fuiat ab
soluend(us) alioq(ui) absol(uti)o(n)em ex
p(re)missa c(aus)a ceteris indulgemus
a quibus d(um) uiuent fuerant
absoluendi absol(uti)o(n)is (et) forma
seruet(ur) ut fiat cum p(enite)n(ti)ali ps(almo)
et cum or(ati)one d(omi)n(i)ca q(uam) alia (con)
sueta h(abe)b(i)t et q(uod) ip(s)ius ad satisfa
ciend(um) p(ro) ip(s)o si monitione p(re)mis
sa noluerit p(er) dis(tri)ct(ionem) (com)pellant

Idem laurentio ep(iscop)o

[I]n(ter) p(er) a nob(is) tua discretio requisiuit
quid de illis sit laicis faciendu(m)
qui cl(er)icos suos lesione t(ame)n i(n) custodia
detinent p(ubli)ca ul p(ri)uata ul i(n)
detrudunt i(n) uincula et utru(m)
qui no(m)i(n)atim exco(mmun)icati fuer(un)t
(con)tineant absolui ab exco(mmunicati)one possi(n)t
p(er) (con)fessione(m) a simpliciter
sacerdote ul ep(iscop)i seu ab ep(iscop)i sit ab
eis absol(uti)o expectanda s(ecundu)m f(ra)t(er)i
q(uod) si t(ame)n (com)mitt(un)t ex cod(ice) me(morato) q(ui) p(ro)
suscitationis articlo n(on) credimi
laicos pena(m) exco(mmunicati)onis euade(re)
q(ui)uis eor(um) s(ecundu)m corporal(is) lesio n(on)
fuit subsecuta circa q(uo)s in uio
lentia sep(er) i(n)s(is) c(ir)ca cl(er)icos nequiter
p(er)petrat. In sed(e) no(n) q(uo)q(ue) (con)di(ti)one credi
m(us) distinguend(um) an is q(ui) no(m)i(n)atim
exco(mmun)icato sc(i)ent(er) (com)icat i(n) crime(n)
(com)icet cum no(n) solo ei (con)siliu(m) impe(n)
dendo auxiliu(m) ul fauore(m) ul ali(ter)

in orōne ul' osculo aut orando
secum aut et comedendo. In p̄
quid' articlo aim tal' ɔicet cri
mini et pticipet crimīoso ac p̄
hoc rōne dampnati crimine ui
deat in eum delinq̄re q̄ dap̄na
uit ab eo ul' eius supiore inito
delicti tunc erit absolo iq̄renda
cū faciente et ɔsentiente p̄ pe
na ɔstringat. In sc̄do uo casu
a suo ep̄o ul' ap̄prio sacerdote
potit absolonis bn̄ficiū optinē
q̄ īsciū et tūc ū uidetis. s; uris
sn̄ia excōicato ɔicans sit liga
tus quia tn̄ ɔditor canonis ei
absolōnis sp̄ialit' nō retinuit
eo ip̄o ɔcessisse uidet' facilita
tem aliis relaxandi. Is aūt
qui ui' p̄ntū mod' excōicato
ɔicat cum iuramēto dz absol
ui. qui uo ui' mod' sc̄dm reco
ciliari potit sui uiatoris can
tōne. Vm si difficile sit ex aliq̄
iusta cā q̄ ad ip̄m excōicatorē
absoluend' accedat. ɔcedim̄
indulgendo ut p̄scripta ui' for
ma ecc̄e cautōne q̄ excōicato
ris mandato pebit a suo absol
uat ep̄o ul' p̄prio sacerdote. I d'
strigon̄ archiep̄o.
Quod in dubiis et i. ZZ q̄ excōi
cato licet q̄ stet mandato ecc̄e
iuramēto firmauit cōicari
ū dz donec p ecc̄am fuit abso
lutus alioquī p' iuramentum
nō eēt absolo necc̄ia. Nullus
aūt scient' noīatim excōicato
cōicare tenetur ū q̄dam p̄so
ne q̄ p illud. g. g. pp̄ caplm
q̄m mltos sp̄ialit' excusant.
Illi aūt qui nōminatim
excōicatis p̄sumptuose ptici
punt p̄ p̄sonas dcō canone
adnotatas ul' ab eoꝝ pticipa
tōne ɔmoniti forte desistunt
excōis sūt uinclo inodandi se
cus aūt si scient' ɔicant ei qui
cū p̄ticipib; suis ē uinclo excō
nis sn̄ialit' inodatus tūc eni
et ip̄i sn̄iam excōis incurrūt
d' doctorib; decretoꝝ bonon.
A alia q̄ strigonien̄ archiep̄e
ipont fecit. nos reuolui Bendic
te q̄ nullus noīatim excōicatus sci
ent' ɔicare tenetur. ū q̄d p̄ q̄
p illud. g. g. pp̄. caplm q̄m mul
tos sp̄ialit' excusant. vm ex hc̄
Bensione orta ē occō disputā
di aliis ɔcedentib; q̄ excōicato
ɔicare tenet' p̄sonē in p̄dicto
caplo noīate p̄sertim q̄ p̄us
ad ɔionem eoꝝ ex debito te
nebant' aliis asserentib; eos
ɔicare posse si uelint nō tn̄
ad hoc ex necitate teni. vt g'
uīi ius p̄duit int̄p̄tatō q̄; p̄ce
dat ambiguitate tali. dux
absoluendū q̄ cū q̄dā p̄sone
ī p̄misso caplo denotate illis
ī q̄s lata fuit excōis sn̄ia an

psonem ipius obseqo tenentur
familiariter adherere neq; p mo
d' ad 9tiuu teneant cu adhuc 9
duret bnfo canonis id agere
a priore no sunt obnoxietate
solute s; ad familiare tenent
obsequiu et ita p 9sequns ad 9i
one tenent sine q illud nequit
exibe. Illud aut n ad omis
psonas capli credimus referend
ut uidel; obnoxietate hi sunt
subiecte cu iuatores et pegrini
et mercatores a coione talium pso
naru n articulis necessitatis im
neat debeant abstinere ut in si
ne colligit manifeste. s; ad illas
dutaxat q talib; arcior tenet
obnoxietate 9stricte quib; tn
in hiis p quib; sunt nodate ex
cone ut in criminib; 9icare n
debeant. s; ab eis penit abs ti
nere. Idem
vm illor ab solo q p uiolenta
manuu iniectione in clicos late
excois incurrunt qb; d' casib;
a. p. n. exceptis. se dutaxat ap.
reseruetur. no ulli ecclastica
sniam negligentes i excoue
posita ecclasticos ordines accipe
no formidant. quid aut de hus
si debeat. ap. sepius ora culu
iplora tur. circa quos credimus
distinguend q tales ul' sciunt
se excois uinclo irretitos ul'
n ignorunt. sciu p quo in late

sine canone incidunt ul' sun
quid' scientes iuris ignari nesciunt
ex inde se teneri p'mos sifu
erunt regulares a susceptis ordi
nib; censem in ppetuu deponendos.
In reliquis casib; tam archiepi
qm epi absq; mandato se. ap.
spali dispensandi facultatem
se nouint no hre quib; e. et ab
solo taliu in terdicta et maioras
telligant illis phibita quib; ne
tita sunt in minora potuit tn hi
ro. pon. auttib; itimariut ab eo
sedm rigorem ul' equitatem ra
tam pdeat put discreto sna uidit
faciend qui si claustrales hi fue
runt licet ab alexandro pp. fuit
9stitutu q monachi et canonici
r'lares qcuq; m in claustro sep
aisserunt no sunt ad. ap. se mit
tendi. s; sedm prudenciam sui ab
batis discipline subdant et si ab
batis discretio ad eor correctione
n sufficit prudencia e. dyoc. epi
adhibenda et alibi dicat qd de
sclo fugientes qui religionis ha
bitum in monastiu receperint et
int certa postmod' confitentur
se tale 9misisse delictum p qd
ipo actu excois sniam incur
rerunt. sn licentia. ro. pon. absolui
no pot nec d; eos absoluere q
uis psumptionem delinquentiu
debita posit a sadiusione puni
re. slo tn in religionis fauore

⁊ ut euagandi materia subtrahat̃.
maiorem eis gratiam exhibe uolen
tes eorum platis q̃ ⁊ talibus absolon
b̃ficium impertiri ualeant idem gene
ri excessus eorum exigit difficul' ⁊ e
nominis ire potest si ad mutilationem
nimiam ul' effusionem sanguinis ē p̃ro
cessum aut in epm̄ aut abbatem
uiolenta manus iniecta cū excess
tales ul' similes nequeant sine scanda
lo p̃tiri. Si uero claustral' aliquis
religiosam psonam alterius clau
stri manu iniecerit uiolentas p ab
batem p̃prium ei qui passus ē iniu
riam absoluat q̃ si clericū p̃cusse
rit sclarem nisi p ap̃ se. ut scan
dalum euitetur absolonis gratiam
potit p̃merei. Si autem hos ad or
dines pmoui contingat in pre
missam distinctionem qui scient
in contemptu ecclastice discipline
se fecerunt ordinari ab executio
ne suscepti ordinis ⁊ officij decernim
manere suspensos. circa reliquos uo
fcm̃ memoriam ul' inf̄ p̃niam
nō habentes monasteriorum utilitate
pensata p iniunctam i satis pnīa
⁊ pactam abbes eorum poterunt
dispensare nisi grauie fuit ⁊ notabi
le delictum ul' scm̃ aut usq. fec.
adulterinis fuit ⁊ discrecius inuolent
comobluionem ul' ignorantiam
psumat. Papatinus autem abbibus
ut formā istam diligenter obser
uent ne pulsum ineat̃ amitte

qui p̃missa sibi abutuntur p̃tate
De monialibus a nob. t. Id.
requisiuit. p qr eis sit absolu
tionis b̃n̄ficium impendend' si inter se
inuicem ul' in̄ conuersos ul' conuersas aut
clericos ⁊ manus iniecerint temere
uiolentas. Ita hoc. c. t. Re. ut
p epm̄ in cuius dyoc. monastia fue
rint absoluent. De inuasis
crucesignatis.
Siue quod si ueneti nec satisfacere
forte noluerint nec absolui p
mittim' uobis ut eumptis usque ī
terram sarracenorum ul' p̃miciam
ue quod inter uos ⁊ ipos conuenit l'
honeste conuenit nauigio tran
seuntes quanto mini potitis sine dolo
re tamen ⁊ amaritudine cordis et
sub spe ueniae comitantes eisdem cū
ii iam a nobis in maiorem nauium
receperint quantitatem nec ad eam
possint restituendam induci aut
⁊ cumtari si alr fieret uidemini
uos dampnum ex pnīa ipi uo p
mium ex contumacia reportare ē
ad hoc debitum exsoluendum
ipi uobis maneant obligati ⁊
ab excōicatis exigi possit ⁊ re
cipi quod debet. est aut cautum ī
iure quod si quis cum p̃tinam hereticorum
aut quorumlibet excōicatorum tm̃ nere
necitia eme ac recipe potest ab
eisdem. p̃terea si presumus dom excōis
sniā sunt innodati a participatione
illius familia excusat. Hec g.

dux uenetor. duc nauiu ta qui
p fatam dom in excone psistat
uos tn taq ipius familia du i
manib; fuerit ipius exco no q
tinget e eciam sublet fuctis uel
ercitis ap dm sim excoicator u
manib; existentes cu dolore cor
dis sub spe prine qicauitis ipis
in quib; eor qidue no potuitis
euitare. Id' lud' epo
t fame tue &c. Sane qsuluisti
nos utr clici grauit excedentes
cu tute n possint in monastis ad
agendam pniam deputari qui
cu no peniteant de qmissis op
tunitate fugiendi captata car
cerem claustri fugiunt e p orib;
se sceleib; celestius inuiscant ate
ul alius platis suis arte possint
custodie mancipari &c. Ad q'd
cu plati excessus corrige debeat
subditor e pu utilitatis int sit
ne crimina pmaneant ipu
nita e p ipunitatis audaciam
fiant qui nequa fuant neqo
res no solu possint s; debent
e clicos postq fuiunt de crimine
qdempnati canoice sub arta
custodia decnie qui tn sunt i
corrigibles nec in monastis
ualeant custodiri ad silia uel
peiora facile labentes. laicis u
cu excois sniam cape clicos
e ad iudiciu trahe possit si o
pteat e uiolent du tn de ma
dato hoc faciant platorum quor
illi sunt iurisdcom subiecti ex
quor e corrige criminosos cu
hoc n ipi s; illi quor auct id fa
ciunt face uideant. du tn non
amplius eor uiolencia se exten
dat q in defensio ul rebellio qri
git clicor. Id' brachar archiepo
ontigit intdu q clici sic offe
dant e satisface uelint offenso
ul more pnle q int se laici obs
uant corpa sua sponte supponit
xxx. seu plib; aut paucioib; p
cussionib; fustiu &c. Nos aut f.
t. si hoc. ad q hi man iniecto
e si no uiolenta tn iniuriosa
ui cum ille canon no tam in fa
uorem clici ordinati q i fauo
rem ordinis eclici fuit pmul
gatus e io nolum e c. ut id dece
to phibeat attemptari. Siqs aut
clicus p phibitonem hi sponte se
subiecerit excoicetur. puiso ut
clicus iniuriam passo sine iu
ria clicali satisfaciat qpetenter
quatinus int eos ualeat pax ronabl
reformari. Id' lud' archiepo
elatum e nob q cu aliqui seru
p iniectone manuu inciam
uiolenta in canone madunt
snie pmulgate allegantib; dnis
eor q carere mancipiis suis
nolunt. ueniret ad se ap. absol
uendi no curant p occonem
hi eludentes ecciastica disciplina

quo eccl'a. a3. q. eos uenire compellat
ad se. ep. absoluendos cu plus sit
do qm hominu defend' n fecerit
s; in fraudem aut ipi dnu pp hoc
su culpa sua grue dampnu incur
runt tunc in utroq; casu potis eos
ex indulgentia nre puisionis
absolue cu inuiti sint a se. ep.
remoti. s; in recompensatione labo
ris sui q in itinere sustinerent
alia eis satisfacere iniungat. dum
tn no sint tam graues 7 enormes
excessus ut pp in tm scandalu 7
tolland' exemplu hi serui ad ser
uu seniorz diuenire debeant
absoluendi. Idem Tridio ep'o.
Cu sit e canonib; institutu 7 j. 18
qui uoluntarius excoicatis nulli
comunicat qui cu omnib; fautorib; 7 p
ticipantib; suis excoicus sutia sit
astricti ad correctiones de mandato
to eccle excoicatos quos plus fo
uat expugnaret n tn prius q
absolonis gram hindus e. abso
lutus nec si obeibat in hi sunt
bello oblones recipiende p eor
orones dno porrigende n tn de
prius inuentis pnia p euidentia
signa ostitit 7 uix autem nre co
stitutonis tenore defuncto 7 ab
solonis bnficu impendat. Idem
Atheri ep'o.
Sic nob 7 j. f. t. 32 q n excoicati
fuerit sic absolone sua litas uri
ut illius cu uices uras in hec pte
comissu reptauit aut alio m le
gitime de illorz absolone e ostu
tut cu ipos p excoicatis in puniri
hat 7 faciat euitari. De sen. alex.
x tuas litas 7 j. ur. aliqb; q cu
ad metropol p appe. qd no dicto
excoicatus cu uocem n hat
appellandi in pore ab eccia separat
siue appellauit siue no metpol
ei n d3 absolonis bnficu exhibe
r. in ex illis autem eple q scola
stici ab alex pp emanasse pponit
hec q si cu applone in aliquem
excois suia fuit pmulgata me
tropolitani cu litas magistri ab eo
nuncianto. sed ecce 9suetudine
d3 ipm absolue n uoluint ep'o
dioc deferre ipinq; ad eum re
mitte absoluend 7 eid nec ex
coicati sunt audiendi p'usq
fuerint absoluti nec sunt ad il
los a quib; appellauit remit
tendi. In sardic. eu. 9. reptur
uir is qui ab ep'o e. abiectus sui
ttuos ep'os impellet 7 ca ei audi
at 7 diligentius ptractet.
Epc aut qui iuste ul iniuste ab
iecit eu de accipiat ut discussa
r ei negiu qten ul pbet ei a
plib; suia ul 7 emdet p'usq
omia diligent examinata fu
erint nlls cu eo cae cognitonem
colloni eum sociare psumat
qui fuiat cone puat. Illos g
credimus distinguend' utr quis

apponat se per apostolicum legitime excō
ne fuisse nodatum uel in forma
excōnis uito sablem errore fuis
se putent expressum in quibus casibus
ad personem eorum et si absolonem
non petat debet admitti sed donec de ipsis
constitit in aliis enim quotiens
ap. se. et tales consueuit absol
uere ad cautelam. Verum in aliis
non gratiam absolonis imploret
non debet audiri ne sententiam ecclesiasticam
contemptibilem uideatur et per hoc apostolicus
ex suo contempto ligetur quod si
absolonis beneficium humiliter iuxta for
mam ecclesie uoluerit exibere ipse non
illum absoluat cautone recepta
quod suo debeat parere mandato
ac deinde causam audiat et quia cano
nicum fuit iusticia mediante de
cidat quod si forsitan episcopus subditum
suum propter manifestum excōicasset
excessum metropolitanus non debet illum
absoluere nec suffraganeo malitiose
se requisite sibi absolonis beneficium
denegaret. Idem.

Si aliquem forte contingit quod eius ap.
auctoritate sunt excōi sint ipse litte
ram salutatonis alloquio desti
nemus non propter hoc credat excōis
sententia relaxata cum per ignoran
ciam uel negligenciam aut occupa
tonem nimiam uel et subiec
tonem contingat huius litteras im
petrari. Idem.
fficii et c. postea quesiuisti utrum si

qui propter plures excessus a prelatis suis pla
tis suis in ipsum habentibus excōnis senten
cia innodatus et uni prelatorum tam
de uno satisfacere uult excessu ab
eo sit absoluendus de quo satisfacere
uult eidem et tamen de alio non satisfecerit
alii absolutus ualeat nunciari et c.
super hoc articulo respondemus quod si in primentem
ueritatem absolo subrepta non pro
dest et ueritatem intelligens abso
lonem huius exibere non debet. Ferrari.
Responso nostro postulasti edoceri episcopo
an cum ferrarenses ciues excōnis et in
terdicti uinculis sint ligati liceat tibi uobis
et uiris semel in ebdomada uel
ter mise apud aliquam ecclesiam conuocatis
bus predicere sibi uerbum dei et eosdem ad corre
ctonem inducas sic quo respondemus quod
sicut scriptum eo conscie potius hoc facere
cum uidis expedire dum tamen contra for
mam interdicti nullus eis diuinum
offitium celebret. Preterea quia sicut
cum ferrarensis ciuitas sit interdicto
sub posita et ideo sunt ibidem preter bap
tisma paruulorum et penitencias morien
cium uniuersa ecclesiastica sacramenta
interdicta an liceat tibi baptizatos
paruulos in frontibus consignare. Si quis respondemus
quod sicut baptizari possunt paruu
li sic et baptizati ad confirmatonem
in frontibus a te possunt sacro
crismate deliniri. Idem.
Inquisitoribus respondentes credimus
distinguendum utrum aliter contingunt
pro certo sciat impedimentum contingit

pp q̄ sū mortali pecco ñ ualeat
carnale comitꝰ celebrare q̄ꝰ ius
illud ap ea cum ꝑhaueno posset
cū ñ sciat p certo sꝫ credat. In primo
casu dꝫ ꝑ excoīs sniam huiꝰ lr̄e
sustine qm̄ ꝑ carnale comitum
peccm̄ operari mortale. In scd̄o di
stinguend̄ utrum hēat oscīam h̄
ex credulitate leui ⁊ temeraria an
ꝓbabili ⁊ discreta ⁊ quid ad sui
pastoris osiliū osciē leuis et te
marie credulitatis explosa lici
te pot ñ solum redde sꝫ exigere
debitum oiugale. Ubi uero oscīa
pulsat aīm ex credulitate ꝓba
bili ⁊ discreta q̄ꝰ uis ñō euidens
⁊ manifesta debitum qd̄ redde
sꝫ postulare ñō dꝫ ne in alterutro
ul' 9 legem oiugij ul' 9 iudiciū
osciē committat offensā. Idem.
Contingit inter dū ⁊ j. Sane sicut
accepimꝰ ⁊ isinuante comite fla
dren. in dyocesi tua q̄dam existe
qui nec in ra tonsure ñ in uesti
mentor forma nec in q̄litate nec
de clico quicq̄ ostendit. ad pe
ne subtefugiū se clicos exhibētes
cū sīt excessib; quos sclari licēt
omittūt ad publica iudicia ꝑ
trahūtur ⁊ conuicti crimib; ut
possint euadere uindictam se
ꝑ clicos repsentant clicalis fori
ꝓuilegium labiis allegantes q̄ f̄ris
paulo an negauerant clicos ⁊ j.
Unn qr ꝓuilegium meret amitte qui
ꝓmissa sibi abutit potestate ac
frustra legis auxilium iuocat
qui omittit in legem. uolum ⁊
mandamꝰ ut tales sicuo ante omoniti se
ipsos oteumpserint emendare illi effi
ciant' immunitatis exortes q̄ ꝑ
clicorum tutela ⁊ laicorum uiolētia
cohicenda dinoscit' instituta. Id'.
In p̄sentia dil' fil' ⁊ j. Ñ canonici suo
decano excōicare possint obicē cū
sup hoc nec omoniti ñ ꝓtentus
fuit nec ipsi pp hoc eū diuertunt
euitand' si epc in ursa ⁊ canonici
oncauunt ei ⁊ in diuinis. Idem.
Uiante ꝓ suspicionis existat in re
ctores eccē manꝰ inicere uiolentas
⁊ j. Sic aut solos hui uiolencie au
ctores aliquorum ꝓ suspcto estimet
puniendos facientes ⁊ osencien
tes pari pena plectendos catholica
odempnat auctoritas eos de hu
iusmodi facinore inceptatus q̄ cū possit
manifesto facinori desinunt
obuiare. Id' inge. oncilio.
Sacro app̄bante oncilio ꝓhibemꝰ
ne quis in aliqū excōis sniam
ñ opetenti amonitōne p̄missa
⁊ ꝑsonis p̄sentib; ydoneis ꝑ q̄s
si necesse fuit possit ꝓbari ꝑ mo
to ꝓmulgare p̄sumat. q̄ si oͣt
p̄sumpserit ⁊ si iusta fuit excois
sniā ingssum eccē ꝑ mensem unū
sibi nouit interdictū. alia nichilo
pena mlctand' simili fuit ipe
expedire. caueat ⁊ diligenter

ne ad excommunicationem cuiquam absque manifesta et rationabili causa procedat. Ad quam si tali forte processerit, et requisitus humiliter processum huiusmodi non curaverit absque gravamine revocare, gravatus apud superiorem deponat de iniusta excommunicatione querelam, qui si absque periculo morae potest, ad excommunicatorem illum cum suo mandato remittat infra competentem terminum absolvendum; alioquin ipse per se vel per alium, prout viderit expedire, sufficienti cautione recepta, munus ei absolutionis impendat. Cumque adversus excommunicatorem de iniusta excommunicatione constiterit, excommunicator condemnetur ad interesse excommunicato, alias nihilominus, si culpae qualitas postulaverit, superioris arbitrio puniendus, cum non levis sit culpa tantam infligere poenam insonti, nisi forsitan erravit ex causa probabili, maxime si laudabilis opinionis existat. Verum si contra excommunicationis sententiam nil rationabile fuerit a conquerente probatum, idem et super iniusta excommunicationis molestia per poenam ad interesse, vel aliam secundum superioris arbitrium, nisi forsan et ipsum probabilis error excuset, et super eo, pro quo fuit iusta excommunicatione ligatus, per cautionem receptam satisfacere compellatur, vel in priorem sententiam reducatur, usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observandam. Si vero iudex suum recognoscens errorem paratus fuerit talem revocare sententiam, et is, pro quo lata fuit, ne absque satisfactione revocet illam, appellet, appellationi non deferat in hac parte, nisi talis sit error, de quo merito debeat dubitari; et tunc sufficienti cautione recepta, quod coram eo, ad quem exstitit appellatum, vel delegato ab ipso, iuri parebit, excommunicatum absolvat, sicque poenae superius scriptae minime subiacebit, caveus omnino, ne voluntate perversa in alterius praeiudicium mentiatur errorem, si districtionem canonicam voluerit effugere ultionis. Honorius III. episcopo Bononiensi.

Noverint universi, excommunicamus omnes haereticos utriusque sexus, quocunque nomine censeantur, et fautores et receptatores et defensores eorum, nec non et qui de cetero servari fecerint statuta edita et consuetudines introductas contra ecclesiae libertatem, nisi ea de capitularibus suis infra duos menses post huiusmodi publicationem sententiae fecerint amoveri. Item excommunicamus statutarios et scriptores statutorum ipsorum, nec non potestates, consules, rectores et consiliarios locorum, ubi de cetero huiusmodi statuta et consuetudines editae fuerint vel servatae, nec non et illos, qui secundum ea praesumpserint iudicare, vel in publicam formam scribere iudicata. Idem magistro et fratribus hospitalis Ierosolymitani.

Canonica institutione cavetur, quod monachi et canonici regulares

quocumque non se preparaverunt non sunt
ad se. ap. mittendi. sed secundum discre-
tionem et prudentiam pontificum sunt alibi
disciplinae subdendi. quod si alibi indu-
cti ad eorum correctionem non suffi-
cit. prudentia est diocesani episcopi adhi-
benda nisi excessus difficilis fuerit
et enormis propter quod merito sit ad ro.
ec. recurrendum. sicut hi dicunt. Illos quoque ad nos
statutum hic duximus extendendum
auct. p. sufficiente sicut in tali casu
nisi maioris sit prudentia inquiren-
da per priorem nostrum qui sic audiunt
non probi esse de beneficiis ut eis absolutionis
beneficium impendatur. ¶ D. tt. sancte p-
raxedis presbytero card. ap. se. le.
Super eo quod monachi greci et heremi-
te propter inobedientiam sententia suspensio-
nis et excommunicationis ligati nolunt ad
mandatum ecclesie non per manuale
provisionem redire. hoc tibi duximus
respondendum quod si ullatenus possunt indu-
ci ad prestandum iuxta formam ecclesie iura-
mentum ipsos hac vice cum permissio-
ne prioris recipe manuali cum mer-
dum considratis locorum et temporum circumstan-
tiis facultati sit aliquid detrahendum.
... Turonensi et carnotensi decano et
subdecano aurel.

Venerabilis f. n. cenomanensis episcopo et procuratore
turonensis archiepiscopi in nostra presentia
constitutis per quandam suspensionis
sententia in prefatum episcopum ab eodem
archiepiscopo promulgata nos sententiam ip-
sam relaxavimus ad cautelam

ipso episcopo in prefata sententia predicti procuratoris
prestante corporaliter iuramentum quod
parebit mandatis quod archiepiscopi
sibi propter hoc fecerit si constiterit ipsum
in eo per quo lata fuit predicta sententia
causam rationabilem excessisse. ¶ Ex re sci-
mus. venerabilis f. n. noster
pisanus archiepiscopus recepimus conque-
rens quod quidam cives pisani deputa-
ti a potestate a consulibus ad statuta
civitatis edenda in derogationem
episcopi se et subversionem ecclesiastice
libertatis edere presumpserunt quod si
quis clericus sive laicus contra quemcumque
laicorum pisanorum constitutus ad iudi-
cem ecclesiasticum litteras. ap. impetra-
verit in mille solidis nisi renuntia-
verit litteris condempnetur. nisi reddite
possessionum fuerint reddantur eidem vel
agri excolantur illius si banno
potius subiaceat potestatis
et si statuerint illi preterea ut clerici
suis sumptibus castrum ripe fracte
faciant custodiri quod si renuerint
contra eos potestas procedere teneatur
et si [...] quemcumque consiliarios
et officiales civitatis ipsius nisi
statuta ipsa deleri de capitula-
ribus suis faciant et donec sic
exigitur rescaverint quod sententia decreto
non debeant attemptari excommunicationis
sententiam promulgare paratus.
¶ Ceterum cum iudices statuarii multa
de bonis ecclesiasticis tenere dicantur
et feudos ipsos fore in clericos prelatos

feudis hi nunciare parentes ... re
uim uoluntate ac pposito | re
maleficia distinguans excōis
sniam q excōicato in hijs q ad
absolonem vel alias ad salute
aie ptinent in locutone ptici
pat. licet et alias ubi a incidenti
ut eps eum magis puniat inter
ponat. pdicatores quoz q penes
excōicatos vel alios alienarum rerum
detentores in pdicatonibz et con
fessionibz cu gerere causam eorum ad
quos res ipse spectare noscuntur
elemosinas licite possint ab ill
recipe psertim si alias n uale
ant in illo loco sustentatonem
hre. Siqui uo rone officii
q in eccia optinent aut et ali
cui seniores zelo deuotonis
pueros vel adolescentes i minori
bz ordinibz constitutos sibi tradites
diuinum offim et q obtentu plon
vel magistri subditos et scolares
correctonis causa leuiter forte pcusse
rint excōis sniam n incurrunt
q de hijs e dicend qui aliquos
de familia sua vel ppinquos infe
rior gdus filios m ut cohibeant
a suis insolentiis et sna bonisq
moribz informent duxint cor
rigendos. [D] astricen. epo.
Coub me pu. clitor ecc. celsitre
districtone noueint eosd conu
binarios n e dubiu sniam maio
ris excōis inolui q plata sniam

Coherant in eod crimine cum no
uobz collata pote | ... d
tatis ut a minori excōne si ipsu
madunt incurrem se absoluere
utroq ligato uinculo excōnis
hijs no expirat. [I]dem
criminitum eccia et ministris seculi
in ebdomada tpr interdi no pul
satis campanis uoce submissa
ianuis clausis excōicatis et interdictis
exclusis missas et sollempnia cele
brare cu conficiendi corpis dni qd
decedentibz in pnia no negat
Quauis incidens in canonem de
ne late sine ppi uiolentam manuum
iniectonem ini pp as facultates
eius satisfaciat quibz iniurias
irrogauit no tn alit q p se ap
vel eius legatum absolonis pre
bnficium optinere n i eminente mor
tis articulo in infirmitate nimia
tacita aut inopia puerili vel seni
li etate fragilitate sexus seu
alia corpis impotentia siue qlz
impedimento canonico retrahat
quominus ro. pon. possit adire
vel nisi urtis bnfc a labore hi
excuseretur. Ceterum quibz dictis pbans
uidelz qui tpali impedimento la
borant exceptis pius sub debito
iuramenti q scdm ecce formam pre
stare tenent consueuerunt iungi
ut impedimento cessante ad ap. se.
accedant mandat ipsi suscepturi
i q sub hac forma iubore illi

exconico ul filia iudice suo excoi
cari contingat dicend ē eum intū
minori q̄ a perceptione sacramentor
sed maiori excōie q̄ a colone fi
delium separat ee ligatum. Idē.
ueris qui in etnotiem incidunt
siue puls gatie siue an. siue post
pubtatem postulent se absolui
pr dyoc. epc absolonis bū fini
inpuni eum pp defectum etatis in q̄
fuit conmissus excessus rigor sit
mansuetudine temperand. Idem
sup osee.
Innouate nouale. nouale ē ag
ur primu pascus. Idem sr dan.
Anni 7 rex nabugodonosor pre
ius .i. pau more scripture que
alios suos et deinceps prel ap
pellat. Salomon in parab.
Nam 7 ego unigenitus fui matre
mea qui unigenitum se noiat q̄
frēm utrinū p cessisse scptura te
statur n qr ille mox nat fuit
noie qui nusq ee te de uita decessit
Idem sup math.
Quod dr antq conuenirent n seq
tur post ea conuenit sed scptura qd
factum nō sit ostendit. Idem i eod.
Joseph nō cognouit donec peperit
filium suum p genitum ex hoc loco
qdam puersissime suspicantur
7 alios filios mariam habuisse cum
mos diuinarum scripturarum sit
ut p genitum nō uocent quem
frēs sequuntur sed eum q p natus
Fuit.

Intelligentia dicor. Hilari
ex causis e. assumenda dicendi q
nō sermoni res. sed res ē sermo
subiectus. Greg. sr math.
Nich obstat narrandi diuisitas
in ead. dni. marie cuiusq; eium
gestarum eo ordine credat se
dre q deus uoluit. Gregori
retea si pluram eplam meam
ad interpretand accipe te fortasse
contingit uigo n uerbum ex uerbo
sed sensum ex sensu transferri. qr
plerumq dum ppietas uerbor attendit
sensus ueritatis amittit. Ysidor
Vanius os qui p sunt ppositi recte
uocent. usus tamen optinuit eos
uocari ppositos qui qdam po
tentius ceteris supra alios gerunt.
Idem in libro ethymol.
Forum ē exercendarum litium locus a fando
dictus. seu a foroneo rege q primus
grecis legem dedit. constat aut
forum causa lege 7 iudice causa a casu
quo uenit. ē n. materia 7 origo ne
gocii nec dum discussionis exa
mine patefacta q dum proponitur
causa est. dum disceptatur iudicium
dum finitur iusticia uocatur aut
iudicium qui iuris dictio 7 iusticia
qui iuris status iudicium aut prius
inquisito uocabat. unde 7 actores
iudicior. ppositores. questores. uel
inquisitores uocamus. Slegum inscia
significat. in actum rei a lite cui q
iure ē o causa. tamen actione causa ē q

e· iurgium litis et dicitur e· negotium .i.
sine otio· negotium autem in causis· nego
ciatio in commerciis dicitur· ubi aliquid datur
ut maiora lucrentur· Jurgium dicitur
quasi iuris garrium eo quod hii· qui causam
dicunt iure disceptant· lis autem a con
tentione limitis primus nomen sump
sit· de qua Virgilius· limes erat posi
tus litem ut discerneret agri·
causa autem argumento aut probatione con
stat· argumentum numquam testibus num
quam tabulis dat probationem sed sola in
vestigatione invenit veritatem
unde dictum est argumentum arguta in
ventio· probatio autem testibus et fide ta
bularum constat· In omni quoque hee per
sone negotio querunt· iudex accusa
tor et reus et tres testes· iudex dictus
quasi ius dicens populo sive quod iure
disceptet· iure autem disceptare
est iudicare iuste· non est enim iudex
si non est in eo iustitia· accusator
vocatus est quasi accausator quia
ad causam vocat eum quem appellat·
reus a re que petitur nuncupatur
quia quamvis conscius sceleris non sit
reus tamen dicitur quamdiu iudicium pro re a
liqua petitur· testes antiquitus
superstites dicebantur eo quod super cause
statu proferebantur· nunc parte a
blata nominis testes vocantur· te
stes autem considerantur conditione na
tura et vita· conditione si liber non servus
nam sepe servus metu dominantis
testimonium supprimit veritatis· na

tura si vir non femina nam varium et
mutabile semper femina produc.
vita· si innocens et integer actu·
nam si vita bona defuerit fide ca
rebit. Idem
Pactum dicitur inter partes ex pace conveni
ens scriptura legibus ac moribus
comprobata dictum pactum· quasi ex pace
factum. Idem.
Ius dictum est a iure possidendo· hoc
enim iure possidetur quod iuste· hoc
iniuste quod bono· quod autem male possidetur
alienum est· male autem possidet qui
vel suis male utitur vel aliena pre
sumit. Paschalis canonicis sancti martialis
Causa carpen. pleb. xvi. q. i. cetium pri
mitie decime et oblationes in sol
ecclesiarum bonis preter numerantur
oblationes non dicimus quecumque de propriis
et licitis rebus ecclesie a fidelibus offeruntur
quecumque quia eas per potestatem secularem
obtinet procul dubio quod dominum et sacer
dotum inter sectiones quoniam et qui
accepit et qui tradit raptor et
sacrilegus iudicatur. Alexander in
venit. una. c. xxi. Sollicitudinis
dux. Pendit quod sacerdos uno pre
sente clerico et solus potest infirmum
inungere. festum non beati mathie. inter
consuetudinem ecclesiasticam vigilia
eatenus precedat ut nec pro bissex
to nec quolibet alio modo inter se et sollemp
nitatem aliam diem admittat
in qua utique vigilia non venit ido
nunc ieiunium celebret ipsum

auͭ feſtum ſiue fiat in p̄ſenti
die ſiue in ſequenti qui duo q̄ſi
p̄imo reputant. nullꝰ error ſ;
conſuetudo eccl̄e teneat. Cel. iij.
In huiuſq; ambiguitatē ꝯtinent
ij. innotuit. ap. uro q̄ cum ma
giſtr. m. ⁊ ꝯuͤ ſor hoſpital' ſci ſim
pliciani fr̄ eod' hoſpitali in p̄e
ſentia mediol' arepi q̄o int̄ ipc
arepe poſt agnitonem cauſe i
plone ſiue hui' vb' nō fuit uſuc
uilem p̄teg ꝯdempno ul' talē ab
ſolno ſ; p̄nunciauit ita ſtatuo ⁊
papio ⁊ i attendentes p h uͣbu
ſtatuo rem p̄fectam ſignificat
⁊ cū effectū ñ uerbo tenus accipit
ſ. ſcd. gg. q̄ p̄cipit impatiui
q̄ ipatur nccē eſt fi ⁊ aliqn
ſi nō fiat penam hr̄. ꝯſiderantes
inchō q̄ nō dꝫ aliq ꝯſiderare u̅ba
ſ' uoluntatē cū nō intentō u̅b
ſ; u̅ba intentōni debeant deſ
uire in p̄ſentiā p̄catoꝝ ibꝫ ut
uſq; ptiſ p̄ſentibꝫ diffinimus
q̄ p̄ſati arepi u̅ba tali forma
plata p̄ertio ualitura ſiue ob
tineant firmitate. Ĩ mō. iij.
p̄riarche. gradenſ.

Olim t̄ ſcripſiſſe recolim' ut ſi ca
nonici paduani magro. G. ca
nonico padu. p̄benda q̄ tm̄ reſi
dentibꝫ de ꝯm ꝯfertur ſic uni
ex aliiſ de ꝯuibꝫ puenitibꝫ ⁊ ma
nualia bn̄ficia que ꝯferrent.
ad id ap. ſe. auct. pui

rares ꝯpelle q̄ nō q̄dam man
datum uͥm in ꝯceptari aliͬ q̄m
deceat. mollum' tn̄ bn̄ficia p̄n
cipu fuit ut p̄canda largiſſime
iūra appiend' dnūm nullam
uidelꝫ q̄ p̄bendam q̄ tm̄ reſidē
tibꝫ in uictu ⁊ ueſtitu de cōi cō
fertur ipi magro. G. plene ſic
uni ex aliiſ reſidentibꝫ ſubtrim
ꝯferendam. Ĩd' colubeñ epo
⁊ aliis epiſ i regno ptugal' ꝯſtit.
vm in ptibꝫ uͥis ſepē ꝯtingat
diuiſa loca inteđō ſuppoñi qn̄
g̃nale ul' p̄ticlare diu debeat
intdcm̄ apud uos accepimꝰ in
dubiū reuocari cum illi q ab. ec.
ro. decorari p̄uilio meruerunt
uidelꝫ ut cū g̃nale intdcm̄ t̃re
fuit liceat eis ianuis clauſis
ñ pulſatis campanis intdictis
⁊ excōicatis excluſis ſuppreſſa
uoce diuina officia celebrare
intđō p̄ticlari ſe aſſerant ñ
arctari dicentes intdcm̄ g̃nale
dūtaxat cū regnū ul' ſaltē p
uincia tota ſubiacet interdicto
⁊ cū aūt in p̄uil' ūi de regno l'
puincia ml' expſſe dicat nōie
t̃re nō ſolū regnū ul' p̄uincia
intelligi uolum' vm ⁊ uillam
⁊ caſtrū ut in huiſ locū hēat
q̄ de g̃nali dꝫ intđō. Ĩ d' altiſſio
doreñ epo
Omnī de benignitate. ſe. ap. ſit
indultum q̄ ordinatō rez clico

ab intestato decedentiũ in tua
dispõne pmaneat nos ↄsulẽ
uoluisti an appłło uocabli cli
coꝝ tam ad canonicos q̃ nõ ca
nonicos extendat᷑. ꝛ͂ſ. ↄ. c. ꝫ
q appłłõ clicoꝝ ñ solũ alios ſ;
ꝛ canõicos ↄp̃hendit. ¶ Ꝺ ꝑposi
to ꝛ capłłano capłõ placen.
om clici placen. iuramtũ p̃stet
sub hac forma ĩ uboꝝ ego talis
ab hac hora in antea fidel ero ꝛ
obediens placen. ecce ꝛ dño i
epõ. ño placen. nos ↄsulẽ uolu
istis utrũ intelligi debeat cleꝰ
ricis dyoc. an capłm tm̃ ecce
cathedral. Nos ḡ tali. ꝛꝫ. q p
ecce placen. uocablin ĩ forma
iuramti p̃scripti nõ dꝫ intelligi
totĩ dyoc. cleꝛ ꝛ sic capłm intel
ligatur. ecce cathedral. is tñ
qui p̃stat. hm̃ iuramtũ epõ tã
q̃ capitl pncipali obligatur.
¶ Ꝺ epõ sci frigiani lucan.
Querenti quid p ceu. ec. debeat
intelligi cũ hĩ clausulã in nris
litis apponim᷑. ꝛꝫ. q p eã nõ
solum int̃dci ſ; suspensionis
excõis snĩa ualeat intelligi
ut iudex discretus reꝝ ꝛ p̃so
naꝝ ↄstantius indagatis
ferat q̃m magis uidit expe
dire. ¶ Ꝺ cesaraug. epõ.
Quid p noual' uocablm intel
ligi debeat. ꝛc. R. reqsiuit. licꝫ
aut q̃dam dixerit q nouale

sit t̃ra p̃cisa q̃ anno cessat alijs
asserentib; q ex silua q̃ arborib;
extirpatis ad cultũ redigit᷑ fieri
nouale dicat᷑ quaꝝ utraq; int
p̃tatõ ex ciuilib; legib; colligit᷑
Nos aũt inq. c. c. ꝛꝫ. q eam credi
mꝰ p̃. nroꝝ intentiõ. ſ. fuisse
qui locis indulgentiã de noua
lib; ↄcesserunt. ut nouale intel
lexerint agrũ de nouo ad cultũ
redactũ de quo nõ extitit memo
ria q aliqñ cultus fuiss; nec de q̃
tali nouali credim᷑ eis indulge
tiam fore ↄcessam ñ de illo dici
tarat cuĩ decimã religiosis p̃
ↄuenit absq; ḡui detrimto pro
chialis ecce decime cũ talis sit sepe
locus maxim᷑ de quo prochial
eccã magnos p̃cipit decimaꝝ
rõne p̃cipient. ¶ Ꝺ albi. ꝛ. r. p. iu.
eũ. ꝛ. n. colũben epõ dicimꝰ
q̃rente q cum fiet scẽ crucis mo
nastiũ de argatus sub prectẽ
sua nup cẽpunt. q sint p̃decel
sorib; epalia iura ↄsueuit ab
antiquis tp̃ib; exibe. sũt q̃dã
de canonicis suis sñ suo ↄsensu
ibi scõ p̃ore oratõne cuidã puisi
a. c. ꝑp. uirtate tacita ĩpetrati
eid' epõ obediẽtam denegant eũ
be inde sũpta ocõne q p matr
cem eccam nõ cathedrale in
telligit ſ; romanã. ꝛ͂ſ. ioq; ↄ
q̃. si aliud uob nõ occurreret
ꝑp q dcãs p̃or nõ debeat dyoc

episcopo reddere uoluerunt ad ea prestanda
eidem sicut predecessores sui predicti episcopi pre-
stiterunt per censuram ecclesiasticam compellatis non ob-
stante priuilegio in preiudicium eiusdem ecclesie
per subreptionem obtento. Nos enim
per matrem etiam cathedralem
intelligi nolumus non romanam.

Decano Albiensi Sancte Genouefe decano et can-
cellario Parisiensi.

Ex parte in Christo dilecte filie comitisse
Blesensis et cetera. proposuerit nuncius comi-
tisse quod cum ipsius prepositus quendam lat-
ronem cepit et iustitia fuit in san-
latro fuit per capitulum Carnotense post-
modum iustitiam requisitum quia ipsum
in terra sua captum fuisse dicebant
et cetera. Unde cum super hoc de pendo mi-
nime comitissa cautionem offerret ca-
nonici Carnotenses terram eius interdicto sup-
posuerunt in facto supponi quod rela-
xare noluerunt nisi prius soluerentur emen-
da. dicebant enim in Carnotensi ecclesie
priuilegio contineri quod nemini lice-
at excommunicatis uel nominatim interdictis
per canonicos Carnotenses absque con-
grua satisfactione absolutionis
beneficium indulgere. ad intelligendam
clausulam prius memoratam
credimus distinguendum utrum
in aliquem interdicti uel excommunicationis sententia
sit prolata pro contumacia tantum quia
scilicet citatus stare noluit iuri uel
etiam pro offensa quia uidelicet iniuste no-
luit maleficium emendare. In pri-
mo casu credimus congrue satisfieri

ut sententia relaxetur si prius suffici-
ens standi iuri cautio tribuatur.
In secundo uero si offensa est manifesta
non credimus satisfieri congrue ut re-
laxetur sententia nisi prius prestetur
sufficiens emenda. Si uero dubia est
offensa sufficere credimus ad rela-
xandam eam si pendi mandato
competens satisfactio prebeatur. Idem

comitisse Blesensi.

Cum olim per canonicos Carnotenses
quod de capitulo contra te fuit allegatum
quod dicebant in ecclesie sue priuilegio
contineri ut uidelicet nemini lice-
at excommunicatis uel nominatim interdictis
per canonicos Carnotenses absque con-
grua satisfactione absolutionis
beneficium indulgere et cetera. quia uero difficultatem
causam solutum nodum dicimus li-
gauisse propter hoc quod eisdem canonicis
uehementer asserentibus proponentibus offen-
sam illam esse manifestam non quod
uideri non quod alius sed quod tamen minime ma-
nifesta uel offensam illam non scri-
bimus intelligere manifestam que uel
per confessionem uel probationem le-
gitime nota fuit aut euiden-
tia rei quod nulla possit tergiuersatio-
ne celari. Idem episcopo et Albiensi et Bur-

... de sancto Siluano Altarac. uniuersi
uniuersis carnis ingressio et eiusdem loci mo-
nachi elegissent quendam de corpore
ecclesie generaliter in abbatem et confirma-
tionem eius communis amouentem episcopo
nequiuissent aliquem optinere

cam· a se· ap· petierunt· ceterum
comparator monasterii sci Vitoni p
posuit et ad uiso q cum l' approba
tam consuetudinem et priuil'· ro· po
abbates altiac· debeant de mona
sterio· sci· b· semper assumi hi electo
erat non in toto reprobanda ut po
te que consuetudinem diutinam et
et priuil· se· ap· attemptata et alti
tiac monachi debeant de iure
compelli ut de monasterio sci· b· pso
nam ydoneam sibi eligerent
in abbatem et j· flos g de pcnulrze
stum diligent inspectis inue
nimus ee pbatum q a xl· annis
et j· monachi altiac· abbatem sibi
de sci· b· monasterio eligent et j·
et cum quidam uice· 6· altiac· mona
chum elegissent electo ro b' hire
non potuit donec ap monasterium
sci· b· professione facta p aliquantum
tempus quod· l· eidem loci abbati et co
uentui placuit in altiac· eccia
tur abbatem assumpt' et priuilio quoque
ro· pon· argui poterat altiac
abbatem fore de collegio sci· b·
eligend· nam priuilio paschal'
pp· hic capitulum apparet insertum
subrogationem abbis penes
monasterium· sci siluani ap altia
cum iux' preteriti tempis more in ma
semp concedimus dispone plisse i
priuil' et calixti hi capitulum inue
nit porro inf' paschal' pp decre
tum abbis subrogatione penes

altiac non aliunde q de suo mo
nasterio fi· ap· auct· decreuimus.
Ad hec aut' p ad uisa redit q li
et pbaretur q intra pdcm tempus
spacium de monasterio· sci· b· sp
fuit abbas altiac· assumptus
ex hoc dici n potat q consuetud
aliq qui adicto uidito fuit intro
ducta cum in memorati
electione p bono priuil' ex iudicum
pceditur talit' dimostrat' et j· p
rea cum paschal' pp subroga
tionem abbis· sci· 8· monasterio
sci· b· iux' morem preteriti tempus
fieri fidet· p eius priuil' et similia
unissim sit hoc altiac· poterant
priuditium generari q q fuit ex
aduiso rendsum q hec determi
natio sed preteriti tempis more et
talis et conditionalis pot intelli
gi et tam ad psonale quam adi
psonale uerbum referri· li· n· i
psonale uerbum determinet addito
nalis intelligit' et e sensus conce
dimus subrogationem abbis sci· sil·
ap· al· m· m· n· 6 dispone consi
stere· sed preteriti tempis morem· i· si
mos preteriti tempis talis fuit· si n
uerbum determinet psonale tali
dz intelligi ut sit sensus concedimus
secundum preteriti tempis more et q mos
preteriti tempis sic obtinuit subro
gationem et c· hic aut' sensus
rectior ee uidet q cum priuil' sit
lex· priuata et lex non debeat ee

obscura uł captiosa s; certa ⁊ mani
festa nec eēt priuata n̄ aliquid
spāliť indulgeret. p tcõ sic intel
ligenda sunt illa ūba ut res
de q̄ agiť ualēe possit. pō q̄ pure
maxime cū sup de̾ c. pp̄. q eid̾
paschali ēmanio successit. ab
equiuocib; usus determinatõne
illam prius āmouit ut ambi
guitas tolleret̃ ⁊ qd̾ dicebat̃ in
concessione paschal' ut uidelicet
sibi regato albis sci. b. ap̄ altaře
in dispõne albis ⁊ firmū scī. b. sp
ensset ⁊ ipse mutauit de certe
subiugatõne ipius nō aliunde
q̄ de monastio scī. b. faciendā
hus ɡ diligent̃ inditus mona
sīo. scī. b. adiudicauimꝰ. hꝰ dig
nitatem ut quotiens ī altaře
monastio albis elco inmet
faciendā altaře monachi. de
cenobio scī. b. psonam ydoneā
sibi eligant in abbēm ita indeł
ut tamdiu monastiū ipm hꝰ
honoris debeat priuatū a gau
dere donec ibid̾ inuenit obser
uantia r̄larus. ut ydonee psone
inueniant̃ in illo q̄ possint ī
abbem assumi. Sup̾ comiti tol'
ītp q̄b; d̾ mandatoꝝ articlis ⁊
. tua deuotõ postlauit a nob
qui sunt dicendi heti manife
sti. sup quo t̃ duximꝰ rndēd'
illos intelligendos manifestos
heticos eē. quū fidem catholi

cam pub̃. pdicant aut pfitent̃
seu defendunt errorē uł q coram
platis suis ɡuicti sunt uł ɡfessi
uł ab eis sñialit̃ ɡdempnati
sup hetica puitate quoꝝ bona
ppa confiscant̃ ⁊ ipi uxores scio
nes legitimas puniunt̃. p̃terea
cū pedagia. guidagia salma
ria. guidagia intdca q̄ n̄ appa
ret imperator ubi legatus in
uenerit memoratur. auct̃. ap.
diximus declarandū illa eē peda
gia salmaria. guidagia inter
dca q̄ n̄ apparent imperator uł
regum uł lat. ɡcessu largitio
ne ɡcessa uł ex antiqua ɡsuetu
dine a tpr cuꝰ nō extat memo
ria introducta ⁊ j. cum a lega
to receperis in mandatis ut de te
ɡquerentib; sed sunt uł alti lega
ti seu iudicia ordinarij uł dele
gati arbitrium iustitia exhiberes
hoc talr intelligendū eē. ce sent
ut ī oi cā q̄ rõne psonaꝝ uł
reꝝ ad ecclīasticū forū ptinet ac
sup uniuersis capitis q̄ p pace ɡ
nanda sunt p dcm legatum
statuta uł auct. ap. statuenda
sunt. uiduis pupillis orphanis
⁊ psonis miserabilib; tenearis
in iudicio ecclīastico rndere. Re
cepto petitio.
omnium expedire ūbum illud q̄ ī
antiquis canonib; ⁊ in nro decreto
ɡ clericos edito ɡtinet̃ videlz

ut cl'ic' p eccastitui iudice degra
datus scłari tradat' curie p̄ iurie
dus ap̄ti exponam cū. n. quidam
ancessor noster fr̄ hoc consulti diuisa
penderint et quid sit opinio ap̄li
bz approbata ut clericus quiꝑ̄ hoc l'
aliud flagitiū graue nō solū
dampnabile s; dampnosū fuit de
gradatus tanq̄m contutus p̄uilo cli
cali sclari foro p conseqūciā appli
cetur cū ab ecc̄ foro fuit priect'
e degradatō celebranda sclari p̄ta
te p̄sente ac p̄nūciand' eid' cum
fuit celebrata ut in suū forū
recipiat degradatū et sic intelligit'
tradi curie sclari p quo tn̄ debz
eccā efficaciter intercede ut cit' mor
tis piculū circa eum sn̄ia mode
retur ꝑ illo u° clerico scelato q̄
ad mandatū ur̄m capi fecistis
hoc t' duximus cōsulend' ut ipse
cum carcerem ad agendū p̄niam
ipsum includas p̄ne doloris et aq̄
angustie sustentand' ut cōmis
sa defleat et flenda ulterius n̄ cō
mittat. Honor' iij. ar'ep̄o tyren
ssco filio iacobo de barra ij. q.
te p eā n ecc̄ia tūc absente pos
sessio t' talita cā custodie p̄ti ad
uise restitui nō potuit eid' idul
tum ut sibi lapsus tp̄is nō ob
sistent quominus possone ipsum
recupare ualeat. qui uo tū tp̄us
an concessionem ipsius idulgen
cie dz effluxisse q̄ r' suffice possz
ad uie possōnis effectū sed statutū
c. ge. xj. ante p. declarani qd
nr̄e intentōnis nō fuit p ip̄m
indulgenciā uis p̄irie q̄t opera
bat ex possone p̄terita ul' p'redi
tum tūc tūc peciēt ex futura
sibi enū imputare poit p. ladū
sa si negligens fuit in futura
cia p sequēda cum absencie sue
impedimēto cessante conuenien
te hūit facultatem. C d' p̄ori et
clicis sco. iohis et pauli conuer
uit nuc nos dudū. ex p̄te una et
abbem sci petri de monte spolet
dyoc. ex altera sup certa p̄te oblo
nū caplle sci hylarij qd tenetur
et a nob p̄batum fuit p. xl. an
nos et amplius etiam p̄te obla
cōnū eid' caplle u̅ram eccā
recepisse ac clicis institutis per
abbem de monte usq; fili p̄uo
eand' tñ au te conuis l̄ro aliqn
corrigendam. lume uie. j. ff. p.
n. ip̄m eccā eccē u̅re aduidi
carius statuit ut t' prior licenter
p eosd' clicos sicut fuerat cōsuetū
p̄terea colligere memoratam v
q̄ p̄mod' sacdos p̄dc̄e capelle as
serens oblōnū nomine mine
cōtinu ea q̄ ipi cōcaplle i festiui
tate oīum sco. iuniūt ul' p̄'
tinēt ad illam a domū sacdotis
eidem intuitu defuctorz n nō
q̄ icauuuili potuit q̄ altaribus
ap̄te et fuerit p eccam dep̄tati

de Ibo7 significadoc

7 q̄ an̄ crucem 7 in missa tmg
us 7 ea q̄ p desponsatis canut 7
lampades cum oleo q̄ p̄dc̄e capl'
le ab aliquibz offerunt ul' que
dam inicio qui ad recipienda
talia p p̄state caplle prochiam
destinat de huis omibz nob tn̄
ptem denegans scribe de aliis
noie frie p soluendis p rata p
tis uram ecclam contingentis
temie nitebat ad expensas ca
pelle ipius uarias faciendas dec
p̄decessor ur̄ de omib; sup̄dcis ab
sq; subtrōne aliq̄ integre p sol
ui uolut 7 mandaut tertiam
portōnem ac capllam p̄dc̄e ca
plle dicentes p̄uincias 7 decias
ul' ea q̄ offerunt p uiulis mor
tuor sacerdotibz 7 q̄ p septimis
7 tricesimis 7 anniuisariis p̄uio
7 alia q̄ infra ebdomadam of
ferunt 7 mortuor iudicia obla
tiui noie minime gtam de huis
omibz solie ptē tiam nob
uolunt 7 ij uolum' g 7 c9.
vt p uir in eliu a nob in eade
ecca institutū de omibz sup̄sep
tis 7 aliis oblonibz qt iq; titu
lo ad eccam puenunt sn̄ dimi
nutōne aliqua integra tcia
nob porto p soluat. d. f. 7 p.
x pte una fuit | btun̄
p'posituū q̄ p̄positus 7 canonici
aretinū sniam qua .J. pp̄. p̄dec.
ur̄ sr̄ molendino de talciatū.

ac aliis articlis p̄mulgauit 7 ij
recidine q̄dni scaupliu reduce
uolentes asserunt caplm illā
eidem sn̄ie quo dr̄ ne canonica
tpā impediat q̄nnu moiasteriu
urm p̄fatum molendinū de
calciati reedificare ualeat in
eodem statu in quo fuisse dino
scitur tp̄r mote litis ee referend
ad tempus quo lapillus in de
nūciatōne noui operis acc9 fuit
nob e9 asserentibz illud ee itel
ligend de tp̄r quo lis sup hoc
int uos 7 p̄fatam canoicam
extitit gtestata. Nos g9 gsidata
eadem snia q̄ in p̄fato capl'o
dr̄ de tp̄r mote litis uirt p̄tatum ee
referend ad tp̄c quo litis gtestatō
fcā fuit. d. p̄latis uniuersita
tis fratagenar gstantinopol'
x pte una fuit p̄positu q̄ p̄iarcha
sir' oc̄cōne gstitutōis cuidam
q̄m alban. epc tunc legatus
in ptibz romanie sr̄ legatis
edidit de funcror 7 dilect9 fili
J. tunc sc̄e praxedis. pbr̄ card.
legatōis fungeret offo inoua
uit de quibz d' q̄ uob in eccis
uris legantur a decedentibz ter
tiam a uob exigat portōnem
nu g ipi sic ex eor interptatōne
acceptiu' uo intellexim' qd de
huis q̄ in ornatūtis ecclis l'
ad fabricam ecce reparatōnem
indigentis aut ad ecce luminaria

nectiõ et de hiis q̄ p anniu̾sario
septimo tricesimo ac inuicesimo
faciendis ul' et de hiis q̄ psoluit
sp̄aliť ñ forsan id fiat ecc̄e rōne
a quocūq; legantur aliq̄ de ler
solui p̄ceptõ ecc̄e cathedrali. flo
in ñpratõne eorum tamen hui̾tes
sed ipm̄ constitutõne p̄fatam
p̄pp̄uu obseruari firmiť inhi
bentes ne in p̄dc̄is aliq̄d fraudu
lenť in p̄iudiciū cathedralis
ecc̄e p̄curet. Id' ep̄o tullen̄.
ua nob. f. intimauit q̄ cū tibi
p releuatõne honoris debitor
dux̄im indulgend' ut fructus
bñ liceat biennio retinē q̄dam
ap̄. gr̄e. p̄ulin sinistra in̄ p̄reta
tõne restringē molientes asse
runt p̄bendas et maiora bñ fic̄
neq̄q̄ bñ for nomine ptineri
et c. flos g. auct. p. declaram q̄d
in hoc cāu p̄bende ac alia bñ
fica gn̄ali bñ for nomine p
tinent. Greg. ix. decano et sacri
ste eugolism.

Transmisse litte ptinebant q̄d
significantib; ep̄o et cap̄lo xan
ton̄ q̄ q̄dragenarius canonicor
nūs institutus in eor ecc̄an̄ p
tūt obsuari p eo q̄ ñ sufficie
bant ecc̄e facultates nob' dedi
m̄ in mandatis ut canonicor
et p̄bendar num̄ iux̄ facultate
ecc̄e mod' antes statueretis eūd
firmit̃ obseruari. Vos uo inuem

stis p̄dc̄e facultates ecc̄e ap̄p̄ sta
tum nūi adeo excreuisse q̄ absq;
mutilatõne p̄bendar maior
hr̄i posset num̄s in eadem q̄ntit
q̄siuistis an p moderatõnis sub
littis nr̄is appositū eund' nūm
augmentare ul' minuere debetis
quo circa. cū. q̄. si ueteres ñ sunt
minute p̄bende cū moderatõ lo
cum nō heat ip̄ius et canonicor
mitti dum itatis in eod' statu
q̄ hactenus diu noscat extitisse
tantitatem eidem ecc̄e ptinentes
augmentū sucess reddituū donec du
xerim̄ aliť disponend'. Iohes
crisostomus. De re
Omnis res p q̄scūq; cās nascit p ea
dissoluitur. Beda in omel'
Stote misericordes et c. hoc loco nichil
aliud nob' p̄cipi estimo ñ ut ea
fcā q̄ dubium ē quo aīo fiant
in meliorē ptem int̄pretemur
q̄ eni scriptum ē ex fructibus
cognoscetis eos. de manifestis dicit
est q̄ ñ possunt bono aīo fi ut
stuprū blasphemie furta ebri
etates et similia de quibus p̄mit
iudicare. Idem
Qui scandalizauerit et c. utilius scan
dalum nasci p̄mittit q̄ ueritas
relinquatur. d' sr' math.
Quod nō ē licitū in lege necessitas
licitum facit. nam et sabbati
custodiri p̄ceptū ē. machabei
tñ sine culpa in sabbo pugnat

V

de peculiis inpb

sic et hodie si quis ieiunium frangit
egrotus reus noti non habetur. G. reg. vii.
quod latenter aut per vim vel aliter illi
parte introductum est nulla debet stabilitate
subsistere. de statu monachorum.
omni tempore pro ratione et i. in ipso causa initio
non est a quo non incohandum. et rep. his
venit loquens et i. quicquid pp
in sacratis dei rebus et ecclesiis iniuste
agitur pro sacrilegio reputatur
quia sacra sunt et a quo violari non
debent. ugutiu.
Qui ex timore facit preceptum aliter
quam debeat facit et ideo iam non fa
cit. Idem. iii. l. de penitentia.
est reatu peccatorum quia offendens in
uno factus est omnium reus. reg.
in registro
Omnis cause et i. solo potest esse pastor
Nil excusatus si lupus oves comedit
et pastor nescivit. Luce. iii.
Indignum est et a romane ecclesie consue
tudine alienum ut pro spiritualibus
facere quis homagium compellatur

Explicitunt decretales

ca

De summa trinitate et fide catholica
ii De constitutionibus
iii De rescriptis.
iiii De consuetudine
v De postulatione prelatorum
vi De electione et electi potestate
vii De translatione episcopi et electi confirmatione
viii De usu pallii.
ix De renuntiatione.
x De supplenda negligentia prelatorum
xi De temporibus ordinationum et qualitate
ordinandorum
xii De scrutinio in ordine faciendo

De ordinatis ab episcopo qui resigna
vit episcopatum. xiii
De etate et qualitate ordinandorum xiiii
De sacra unctione. xv
De sacramentis non iterandis xvi
De filiis presbiterorum xvii
De servis non ordinandis xviii
De obligatis ad ratiocinia ordinandis vel non. xix
De corpore viciatis xx
De bigamis non ordinandis xxi
De clericis peregrinis. xxii
De officio archidiaconi. xxiii
De officio archipresbiteri xxiiii
De officio primicerii. xxv
De officio sacriste xxvi
De officio custodis. xxvii
De officio vicarii. xxviii
De officio et potestate iudicis delegati. xxix
De officio legati xxx
De officio et potestate iudicis ordinarii xxxi
De officio iudicis xxxii
De maioritate et obedientia. xxxiii
De treuga et pace. xxxiiii
De pactis. xxxv
De transactionibus xxxvi
De postulando xxxvii
De procuratoribus xxxviii
De syndico xxxix
De his que vi metusve causa fiunt xl
De in integrum restitutione xli
De alienatione iudicii mutandi causa facta xlii
De arbitris xliii

De iudiciis
De foro competenti
De libelli oblatione
De mutuis petitionibus
De litis contestatione v
Ut lite non contestata ad testium receptionem vel vi
diffinitivam sententiam non procedatur
De iuramento calumpnie vii

De his q filios occiderunt	Ila cōtrapis.	Radulfus	Cū tua	Si aliciū
De infantib; & languidis expositis	Ne mittatis	Significauit	Transmissam	His quib;
De homicidio uolūtario & casuali	Cū omis.	Existimatis	Cū mē R.	Statuimus
De torneamentis	Q. ecclie	Mandatū	Ois pbit	In electionib;
De clericis pugnātib; i duello	Cū acessisset	Litteris	Cū tē uniui.	
De sagittariis	Cū ex ferit	Albatem	Cū nobili	Cū ex illo
De adulteriis & fornicatōnib;	Cera scē q.	Ab excōicato	Innotuit	Int corpalia
De raptorib; & incendiariis & uiolatorib; ecclaz	Ex lris uře	Significāte	Cū tē cano.	Qto psonam
	Ex pte epi	Ex nulli	Vidum	licet mtm
De furtis	Cū cōstitutis	Psenti decto	Bone me.	
De usuris		Cū in ulis	Querelam	Cū tr aliqua
De crimine falsi.	Sic romana	Dispendia	Cū uinton.	Ad h; quia
De sortilegiis	Ex parte	Roman pō	P inqsitōne	Nisi specialis
De collusionib;	Cetin si al		Cū causam	Ad honorem
De delictis puerorum.	Int ceteras	Cōsuetudines	Ex licit	Ex tua te.
De clerico uenatore	Si qui aliq	Ex litteris	Auditis	Cum sis.
De clerico pcussore	Cū ordinem	Ad nram	In causis	Quia nos.
De clerico inglegico	Eam te.	Quanto	Cū certa	
De clerico excōicato ul deposito ul' interdicto ministrante	Ad aures	Cū tē nos	Cū dilect	litteras tuas.
	Si a aliquis	Cū olim.	Cū iniure	Cum me P.
De clerico nō ordīato ministrāte	Ad h' sum.	Cū uenabil'	Venabilem	Ex tua missa
De clerico psaltum pmoto.	Ad audiam	Cū dilc fil'	Corā dilco	Admonet
De eo q furtiue ordies recep.	Ex pte s.	Cū consuetu.	Bone me.	Sup hoc
De excessib; prelatorum & subditorum	Si auctoritatis	Ex pte nra	Cū ad nram	In psencia
	Pastoralis	Cū tanto	Officii tui.	Sane dil'
De noui opis nūciatōne	Ve des. ap.		Illa cotidiana	Ex induhiis
De priuilegiis & excessib; priuilegiatorum	Ex tenore	Ad h in lō	Scpt; in apo	Ad supplicatōe
De pgatōne canonica	Cū adeo	Gratum	Ne pdefectu	Nisi cū pridem
De purgatōne uulgali.	Causam	Bone me.	Quia pp	P tinssionem
De iniuriis & dampno dato.	Constitut	Bone me.	Quisquis	Q dam cedendi
De penis.	Sup litteris	Petitionem	Sicut est	uenienti ad se
De penitenciis & remissionib;	Ex docen.	Ex si unaı	Pterite	lecte coram
De sententia excōicationis	Cū dilecta		Cum post	Dil' fil'
De ūbor significatōnib;	Plerūq;	Nullus	Cōstitutis	
De regulis iuris.	Cū cōtingat	Omis	Ecca nra	
	Olim	Postquam	Cū i magistrum	Statuimus
	Dilce fili	Significasti	Cum ana	Sic nobis
	Postulasti	Ex diligētia	Sacro scā ec	licet magr
	Nō nulli.	h; deuitādo	Cū iuēti le	litteras uře
	Dilce fili	Cū i cūctis	Cogitato	Dil' fil'
Gregorius epc / Vampnam.	Capitulum	Causam	Viduū ect	Romana ect.
Rex pacific	Ad audiam	Nostri	Ingenesi	
Canonū	Innra	Cōsideramus	Massana ec	Subdiaconos
Cognoscētes	Ex pte dec	Sup eo	Ecca nra	Sane sr eo
Firmit cdm / Translato	Significante	Cū monastiū	Publicato	De eo autē

Ex tenore
Ad aures
S. archiepe
Nec epi
Cu quidam
Cu sedm
Ex parte tua
Ex transsione
Cu in quibusdam
litteras tuas
ut sic est
vir filius
Consultationi
Quesitum e
Ex parte tua
Requisivit
Cum cli.
ut abbes
Ex tenore
Inde earum
Cum te
Preterea licet
Causa nobis
Ad aures
Cu bone me
A multis
Tua in dno
Cu contigat
Intelleximus
Accepimus
Cu sit ars
Quamvis
Illi in eorum
pastoralis
A nobis
plu 7 diac
Cu venisset
pastoral
A nobis
plu 7 diac
ut fil presb
Ad p'sumam

P'senciu
Cogrente
veniens
p'posuit
Ex transmissa
Constitutus
Ex tua nob
Qm e satis
Ad exurpand
Ad h. ex
Michael
litteras
Cu decore
Ad alvledam
vir fil
Sinuisima
Instruendi
De servorum
De familis
Nullus
Consuluit
Cohibenci
Miramur
vir fil G.
Magnus
De p'bro
Cum de tua
Ex parte bar
Significavit
Ex parte M
Proposuisti
Thomas in
ut bigamu
Sup eo q
De bigamis
Sup a nob
Debitum
M circa
A nobis
Tua nos
Int. n.
Tue fruit
De nobis

chidiaconi
ut archid
Officii vero
Ca q contra
Cu satis sit
Archidiaco
Mandamus
Ad h nos
Significatis
ut iuram
vir filius
ut archipbr
Ministium
Officium
ut single
ut punivit
ut sciat se
Custos ecce
Custos sollic
Ad audiam
Prudeas
Ad h s p
Clericos
Tua nob
Ex parte
Romana
M q̄situm
Sane si
Si p debilitate
De causis
Preterea
Cumsim
Significasti
Si quando
In litteris
Consultoribus
Sane
Ex parte A
Ex parte tua

Qm abbas
Sup eo
Cam minimi
Ca q inc. f.
Cu te consul
Relatum
Gratum
Prudenciam
Cum ca
Cu fr. alba
Consuluit
Insinuante
Querenti
Sr q̄stion
pastoral
Ex litteris
licet
Cum in iure
Cu olim
Coram dil
Cu R. can
Cu contigat
venabili
Significantibz
Suspitois
P. 7 G. p'bras
Cu ineesimu
Uno de leg
Qm ap se
Statuum
Cu ignoras
Studuisti
Sisi spal
M transsione
licet
vir fil
Sicut ille
volentes
Ex ocatis
Sienniu du
Officiu nri
P'nitentiam
Si sacerdos
Cu ab eccta
Cum nos
Ex parte
Significavit
Quanto

Ad repmdam
Duo sunt
M se ap
pastoralis of
licet in eo
Irrefragabili
Qm 7 p'sis
Int cetera
Cogrente
ut iuxta
vir fil
Grave
Eis quibz
Romana ec
Ex litteris
Judicis offic
Cu etiam
Siquis
legebat
Of principes
Illud dnr
Solite
Per tuas
Int. n.
M sup
Cu i eccliis
hisque
vir fil
vir fil
Cum olim
Statum
Cu inferior
humil. dc.
Treugas
Innovam
Antigoni
Quotiens
Qualiter
Cum p'de
Accepimus
Cu etiam
Plisque
Pactiones

Sic q̄ue
Statum
Contingit
Constitutus
decreto
Ex litteris
Sup eo
veniens
Preterea
P'rea. in
Ex parte tua
Cistercius
Ex parte tua
Cu sacerdotis
Talia quid
Querelam
Ex insinuatio
In nra p'sentia
Tue f.
Cu p ca
M in causa
Auditis
Petitio
Accedens
vir fil
Constitutus
Mandato
Non multe
Consulti
Sic studii
Placuime
Abbas sci e.
Ad aures
Ad audiam
Sacrosancti
Cu dil fil
Sup eo
Requisivit
Cu venissent
Auditis
Ex litteris ap
Cu ex litteris
Sustitata
Coras felus
Constitutus ip

Sane si epm
Singl'is ecclie
Si clericus
Ex tn̄smissa
Si in qua
Cu̅ sit g'nale
Ope tn̄
licet
Ex tenore
Si diligenti
Cu̅ contingat
Ex p'te B.
postulasti
Cons'tus e
vilis filij
Significasti
Proposuisti
licet ro̅ne
Ro̅na ecc̄a
[illegible]
[illegible]
Ignar' epc
Significantib'
vilis filij
[illegible]
[illegible]
Ex litteris
Prudentiam
[illegible]
Cu̅ ii epm
Exceptionis
[illegible]
Ad h' dece'um
Accedens
Tue fr̄nit.
Accedens
Cu̅ frequent.
[illegible]
Inhentes
litteras
In p'ntia dic
Imp'ator
Ceterum q.
Cu̅ ca̅m
Cu̅ i ca̅m
[illegible]

vilis filiu
preterea
Intellectus
Ex posuit
[illegible]
Om̄s dies
Om̄ ip'te
licet
Capllani
Constitutus
[illegible]
Intellexim'
Cu̅ dil' fil'
Tuam
Sup sp'o
[illegible]
[illegible]
Consilium
[illegible]
[illegible]
Susceptis
ad ultimu̅
Cu̅ ecc̄a
Cu̅ tr'es
pastorali
Cum dil' fil'
Cum olim
[illegible]
[illegible]
licet m'e
Sollicite
Accepta
Audita
In litt'is
Ex tn̄quis
Cognita
Ex tn̄smissa
Cu̅ ueniss;
Ex cons'tus
Grauis
Olim
litt'as
Ex p'te cp.
Cu̅ ad se.
Olim nob
Olim in e
Sepe contingit

Pisanus
Frequens et a.
[illegible]
ad hec
Ex litt'is
Causam
Put uob
fine litib'
Cu̅ dil' fil'
Cu̅ olim
veritatis
Contingit
venabili.
Actor q ueri.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Constitutus
Cu̅ sit ut.
Cu̅ ueisset
Si ad u'sari
Cu̅ q sup.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
a memoria
laudabilem
Ecc̄a s'ce cp.
vilis filiu
[illegible]
[illegible]
[illegible]
ad h'.
vil' fil'
ab eo.
[illegible]
Cu̅ m̄dass.
Cum sup
Ex p'te
Statuimus
[illegible]
Ex eple
licet q su
Ex litt'is
p'posuisti
tertio lo.

I ntrauit
p'cessio.
In p'ntia
licet tn̄
p tuas.
Om̄ q'ua
ad n'ram
Cu̅ ca̅m
Ca̅m in miij
Cum boue
[illegible]
[illegible]
placuit tco
In noie dn̄i
Om̄ aliq
In om̄i
Quotiens
In sup
Ex p'te a.
Significasti
Sic nob e.
veniens
Causam
Cu̅ nuncius
Sup eo q'
Decreto
In causis
Cum tu
Firmitatis
Intrauit
Ca̅m que.
p'sonas
Iudei.
Sup eo
licet inuui.
In litt'is et
Cu̅ ueisset
Series
preterea
Cu̅ a nob
De testib'
Constitutus
p'sentium
In m'ap.
Ca̅m litt'is
Cu̅ olim
Ex tenore

Significauit
Cu̅ ca̅m
veniens
Tuis q'stob'
vilis fil'
Significauit
Cu̅ ca̅m
Albertus
Cu̅ in tua
Constitutis
Constitutis
licet ex
p tuas.
licet dil'
p'sentata
sup uob
venabili s.
Cu̅ clamor
Testimonium
vl' etiam
Sic d' quis
Mediatores
Ro̅na ecc̄a
Ad h' q' p
Gregorius
[illegible]
[illegible]
Ca̅m in miij
Cu̅ tr' ca̅
Sup eo
Puenit ad
Puenit ad
Cetm q'
p'terea
Sup his
Cu̅ eo'a
vil'tor fil'
venabil'
[illegible]
Suscepta̅m
Sep'tuagesimo
Ex litt'is
Accepimus
Contingit
Int' dil'tos
Cu̅ sup his
pastoral'

Cum dil'
Cu̅ Iohes
Ex p'te
perpetuus
Imputari
Si cautio
Cu̅ p tabel
Si instrumenta
[illegible]
[illegible]
Sic nouus
afferte
Ex studiis
Nullus
fine bn̄dic
Mandata
Quosdam
Officio
Sebam eis
Ex insin'e
Illud quoq;
litt'is tue
tercio loco
litt'as tuas
Cu̅ iuue.
vidum.
[illegible]
Ex ad miss'.
puenit ad
puenit
Ego epc
Nullus epc
Debitores
ad n'ram
Si uero
Ex recepto
Quoniam
Tua nos
Cu̅ quid a'
Sic ex litt'
vitatis a.
vim in ea
veniens
Breui sus.
Ca̅m o p'
venientes
ad n'ram

Ad n'ram
Ex te acedens
Quia nall'
Tua nos
Quadmod'
Ex si xp̄c
Sic in't
Cu̅ contingat
Sunt et
Nunus
Petitio
Ex litt'is
Intellecto
Alieri
Cl'ic qui ut
Inuiamitu
[illegible]
Deniq;
A nobis
Cu̅ ecc̄astice
pastoralis
Cu̅ tr' pore
Cu̅ uenabil'
Olim
vilis fil'
aplice se
vilecti xp̄o
Significauit
Ex p'nem
Aduntario
venabilem
pia consid'atione
[illegible]
placuit
Sic p'est
Sc'or p'm
De q'ta
vigilantii
ad aures
Ca̅m q ut
Illud aut
Quomodo
Ex tn̄smissa
Accedentes
Cu̅ n licat
Ad audiam
Cu̅ nobis

Auditis	De appellationibus	Oblate	Clericus neque	Cum dil. fil.	De [illegible]	[illegible]
Cum ex officii	Super eo	Per tuas	Clerici si tonsuram	Ad audientiam	Tua nos	[illegible]
Si diligenti	Pervenit	Ut debitus	Clericus et j.	Cum ad hec sic	Ex parte	Cum a[illegible]
Cum olim	Consuluit	Cum cessante	Monasteria	Clericos	Constitutionibus	Quesivit
Veniens	Suggestum	Cum spirituali	Quam utatur	[illegible]	[illegible]	Ex ore
Quoniam omne	Ad presentiam	Cum causam	Cum ab omni	[illegible]	Non ampli	Ex parte
[illegible]	Cum teneat	Dil. fil.	Deusque	Ut nullus	In ecclesia	
[illegible]	Consuluit	Nicholao	Cum decorem	Non liceat	Ex frequentibus	[illegible]
Sententiam	Cum pati	Sua nobis	Ut clericorum	Ratio nulla	Auctoritate ap.	Ut nam.
Iurgantium	Ad hec et j.	Dil. fil.	A crapula et	Epe si	Ad decorem	
Non potest	Constitutus qui	Ex parte ca.	Clerici	Quia itum	Cum venisset	[illegible]
Causam que inter	Preterea de	Intimasti	Ex litteris	Cum te sedem	Cum ad nostram	Non licet
Decetero	Constitutus	Significante	[illegible]	Referente	[illegible]	Quies
Cum aliquibus	Proposuit	Interposita	[illegible]	Maioribus	[illegible]	Consensus
lator presentium	Quia frontem	Inquisitioni	Inhibendum est	Relatum est	Quoniam	Episcopi
Cum causa	Reprehensibilis	Una sola	Siquis	Avaritie	Nulla ecclesia	Nulli licet
Inter ceteras	Ad hec et j.	Si iustus	Clericos in sacris	Significatum	Relatum est	Siquis
Tenor	Pervenit	Cordi nobis	Sic ad ex.	Demonachis	Proposuit	Ad aures
Consanguinei	Consuluit	Legitima	Super eo	Ad hec licet	Quam divisit	Ut si aliquis
Cum olim	Ad hec sic	Innocentii	Si autem	Preterea	Cum nos	Ad audientiam
Cum inter nos	De priore	Romana	Videntur	Cum in signo	Personam	Possessiones
Causamque	Quia nos	De peregrin	Tua nos	Cum P. apo.	Cum sit gone	Ad nostram
Quod ad consul.	Ad aures	antibus	A nobis	Inter ceteras	Hiis vias	Cum laicis
Sicut nobis	Ad audientiam	Conquerente	Consttum	Cum iam dudum	Ex parte	[illegible]
Cum super	Accepta	[illegible]	[illegible]	Dil. filius	Constitutus	Plane
Cum Bertoldus	Postremo	[illegible]	[illegible]	Tue fraternitatis	Dil. fil.	De parvis
In causis que	Ad hec quum	[illegible]	Siquis clericus	Nisi essent	Ex tenore	Peccatum
Inter monast.	Cum in ecclesia	Siquis	Sane et j.	Pro illorum	Accedens	[illegible]
Suborta	Directe	re confirmatoribus	Quod ad te	Tuis questionibus	Postulasti	Cum gra.
Cum I. et A.	Postea	Bone me.	Sane sac.	Accedens	Cum dilecta	
Cum T. A. B.	Secundo requ.	Cum dilecte	Divisis	Dilecto fil.	[illegible]	Gravis
Ad probandum	Tertio	Ad nostram	Cum olim	Vacante	[illegible]	Bonam
Quamvis	An sit	Porrecta	Iohannes	Dilecte fil.	Novit ille	[illegible]
Duobus vid.	Novit	Examinata	Cum decorem	De multa	Illa devotionis	[illegible]
Cum etiam	Sepe	Venerabiles	Ex parte	Grave	Constitutis	Placuit
[illegible]	Constitutus	Sua nobis	Ut consulta	Extirpande	[illegible]	Ut mensura
Dil. fil.	Constitutus	[illegible]	[illegible]	In lateranensi	[illegible]	Cum dilectus fil.
Inter ceteras	Ex parte	[illegible]	[illegible]	Licet nobis	Irata	Pervenit
Ad nostram	Significavit	[illegible]	[illegible]	Exposuisti	Continebat	Ad nostram
Personas	Significantibus	[illegible]	Non liceat	Dilecte fil.	Cum nos	Cum a[illegible]
Cum sit Ro.	Ex insinuatione	[illegible]uitat	Ex gestis	Fr. ordinata	Novit ille	Si mendicus
Ad hec si	Bone me.	[illegible]onestate	Ex non nulli	Tu cum	Quanto et j.	
Si duobus	Dil. fil.	clericorum	Relatum	Ven. fr. n.	Canonicus	
Plebano	Pastoralis	Laici sec.	Fraternitati t.	Cum olim	Cum ap. se	Ex rescripto
Ex ratione	Sollicitudo	Clerici arma	Conquerente	[illegible]	Tua nup	Vestra nobis
Meminimus	Dil. fil.	Ut quisque	Decetero et j.	Cum peticio	Pastoralis	Propter
Super eo	Ut nostrum	Siquis ex	Ex parte	Presbiterum	Et si membra	Potuit

Si pnceps
Ignauitões
Axiapia
Iniustum
Cstitutue.
Ad q̄stiones
Cum olim
Cum uniuersor
Exhibita
[illegible]
Insinuatione
Ex p̄te
[illegible]
Nullus pb̄r
Latore pre.
Ex psitatu
Illo nos
Ex litteris
Cum gr̄
Significante
Cū gr̄. b
[illegible]
Constitus
Peruenit
Constitut'
Ex quibzdā
Cū p aliquo
[illegible]
Ad hm. ap̄.
Si quorūdā
Otardus
Is q q̄rio
[illegible]
Prudentes
Fr̄nitatē
Ceterum
Cōsultōib;
P tuas
Cū dil. fil'
Pastoral'
Int' dil. fil'
P venit
Inuestigād'
Presbyt'.
Vt vniuscuiusqz
Iqrend' e.

Si q̄s sane
[illegible]
Ex q̄rūdam.
Ex ingred'
Nos quidē
Iudicante
Filius nr̄
Si heredes.
Cū officiū
Ad h' p̄sen.
Quia nos
Cum eē
Relatum
Relatum
Cum tibi
Officij
Requisiti
Ranunci
Tua no
Renard
Iohes elec
De his.
[illegible]
Sed hec
Sc̄o cōcilio
Cum dil. fil'
[illegible]
Nos instituta
Relatum ē
Fr̄nitatē t.
De hus
Ex p̄te ca.
Cū libm
De vxore
Cum sup
Certificari
I nr̄a pre.
Ex p̄te
Sacris ē.
Abolende
Parrochi
[illegible]
Si ep̄c
Vt dnicas
Nullus ep̄c
Sr eo iuo
Significauit

[illegible]
[illegible]
Decimam
Nouū gen'
Ex multiplici
Cōnusium
P venit
Nuncios
Cū hoīes
Vila fil'
Suggestū
Ex p̄te.
Licet
Ad audiam
Quā a nob
Prochianos
Ad hec
De terris
Quā uis
Cum sint
P hibem
Ad aplicē.
Ex parte
Nō ē i pot.
Ex tn̄smissa
A uobis
Tua.
Tua nob
Ex parte
Pastoralis
Cū cōtigat
Cū i tua
Vidum
In aliqb;
Cū n̄ sit
Sr. Albes
Indictum
[illegible]
Nullus
Si quis
Vt clici
Vidua si.
Iohannes
Cū illus
Nō ē nob
Ad nr̄am
Super eo
Sane.

Significatū ē
Cū iurum
Porrectum
Cū simul
Sic tenor
Ad ap. se.
Sic nob
Licet
Veniens
Consulti
Postulasti
Ex p̄te t.
Statuim'
Ne religiosi
Nō solum.
[illegible]
Preterea
Verum
Quā istrari
Cū sit p̄dit'
Cōiugatis
Sane
Ex publico
Vxoratus
Ex parte
Cōsuluit
Rnis
Placet no.
Ad ap.
Ex p̄te
Cōstitut'
Veniens
Accedens
Significauit
Gaudemus
Vidum
Mulier'
[illegible]
Laudabile
Ex litteris.
[illegible]
De pegrinis
Venientis
Litteratura
Scripture
Nō ē uoti

Licet
Magne
Ex s'hus
Ex missa
P tuas
Postulasti
[illegible]
Theodosius
Monachi
Recolentes
Sup q̄dam
Ex dei
Cū monastiū
In singlis
Ea que
[illegible]
Auctoritate
Ex monastiū
Ex decretis
De senodochi
Ad haute
Int' uīs
Constitut'
Cū v. e. fr̄.
Cū dil. fil'
Nemini.
[illegible]
In ecclis
Dil. fil'
Ex p̄te
Ad audiam
[illegible]
Platum
Quecūq;
Quā iqbzdā
Preterea
Quod aūt
Quā clici
Ex litt's
Illud p̄tend'
Ex tnnoīā
Cum laica
Cura pasto.
Si uero
Cum scdm
Ex ismuat
Consuluit
Venire
Nisi laici

Significasti
Consultōib;
Suggestū ē
Relatum ē
Cam te dez
Preterea
Cum aūt
Nob' fuit
Per nr̄as p.
Cum papa
Cum dil. fil'
Pastoral'
Postulasti
Transmisse
[illegible]
Scitum
Omni eā
Scientes
Licet mltū
Peruenit
Cum apl'r
P hibemus
Preterea
Ecclesias
Innouam'
Cum clici
Ea que.
Significauit
Sospite
Grauis ad
Quanto
Cū istancia
Ex p̄te
Cum olim
Cū tamen
Cū veni.
Super eo
Petratores
Venabili
Cum nup
Cū cau sitas
Audite.
Bōna eccl'
[illegible]
Ad hec si.
Tua
Quidā.

Ad uinstis
Cum sis
Ligueis
Consuluisti
Cum sicut
Aq'p ep̄m
Si eccia
[illegible]
Presbiter
Quidam
Cōsuluisti
Cōsilium
Ex parte
Cum arte
De homine
In quadam
Volentes
Sane solum
Cū creatura
Te referente
Peruenisse
Litteras.
[illegible]
Siquis
De quibz
Maiores
Debitum
Nō ut ap.
Licet.
[illegible]
Siquis
Ap. sedem.
Veniens
[illegible]
Statuim'
Reliqui.
[illegible]
Audiuim'
Cum ex eo.
Ex parte
Cōsilium
Explicari.
[illegible]
Volens
[illegible]
Quicūq;
Cū dicat ap'
Ad audiam

Tua nos
Vt idonib;
Puenit
Iudicatum
Non minus
Cum eccla
Int alia
Adusus
Ex pliq;
Ex lic
Innuitate
Multa sunt
Sacerdotib;
In magno pre
S; nec pena
Clicis mta
Secundum
Relatum
Sicut
Sma. san.
St specula
De francia
Preterea
Ad audiam
De ill aut
De misiere
Ex litis
Sponsam
Ex parte
Ex litteris
Non e nob
Preterea
Veniens
Cu locum
Veniens
Comissam
Requisiuit
Cu i aplica
In psencia
Int opa
Ad id qd
Sic ex litis
Cu ap le
Dil fil
Tue f.

Tua nos
Cu intua
Consul t.
G. nobilis
Is q dedit
Sunt uiri
Adolescens
Tua f.
Ubi no e
Puberes
Iuitas.
Accessit
Continebat
De illis
A nobis
De illis
Attestatores
Ex litteris
Duo pni
Ad dissolued
Tue nob.
Siquis cla
Ex nobis
Cu ihibito
D uob; mod
Accepimus
Licet pret
Tua f.
Tua dudu
Quicumq;
Cu sit ipi
De illis aut
Verum cu
Super eo
Per tuas
Sig dones
De diacono
Ex litteris
Memimi
Consuluit
Veniens

Rursus
Insinuante
Positum
Signauit
Sup hoc
Ex litt
Cu hiert
Significati
Veniens
Sicq syxore
Puenit
Dnm nemum
litteras
Dignu e
Posuit
Licet
Ad nram
Indecens
Ut aut fil
Sicut lnili
Super eo
Apparuimus
Contracto
Veniens
Tua nos
Ex litis
Si qua
Si quis
Veniens
De illo
Transmisse
Super eo
Discretone
Frnitatis
Ex litteris
Veniens
Tue f.

Jordane
Ex litis
Super eo q
Ex dilco
De fidelib;
Ex sup hiis
Qui a ce
Tua nos
Non debet
Vir q ast
Accepimus
Ex sedem
Ex litis
Consultoni
laudabilem
Fraternitatis
litteris nos
Inter quas
Ex litteris
De misiere
Constitutus e
Cu int i
Transmisse
Eam que
Lator pre
Tanta
Causam q
Platum e
Ad nobis
Referente
Puenit
P tuas
P ven f
Ex tenore
Gaudeam
Relatum e
A nob e
Vidit nob
Insuper
Signate

Cu i tua
Sic q mulier
Quesiuit
Porro
Significati
Ex litis
De illa
Quato te
Gaudemus
Hisq eccl
Mulieres
Significauit
De prudent
Plerumq;
Ad si necce
Sup a nob
P tuas
Deuoto
Capellani
Dns ac red
Vir aut
Sup illa
Cu sedm ap
Si legitur
Siquis sepe
Illa pponor
Omps deus
Nulli eps
De his
Repellimus
Accusasti
Euidencia
Cum p
Ex pte
Si constitut
Memini
Licet ibo
Veniens
Sup hiis
Qualiter q
Cu dilc f
Cu oporteat
Cu dil fil
Inqsitonis
Ad petitone

Accedens
Cu ec q
Sic olim
Olim i
Prelator
Cum sorti
Cu dil fil
In ordinado
Cu aliqm
Si dus
Accusatu
Quociens
Sic symo
Tanta e
Cos pro
Non satis
Cum i eccla
Cu sit tonia
De h aute
Cu eent
Insinuati
Nec pbro
Querelam
Eaque
Ex diligent
Ex liqones
Veniens ad
Ex tue f
Ad nram
De symo
Mathis card
Ad aures
De clarib;
Ex isinuate
Nob fuit
Dil filius
Suam nob
Diles fil
Licet heli
P tuas litt
Sicut tuis
Tua nos dudu
P tuas
In tm pcesse
P tuas
Consule
Sic p certo
Cu specia
Audiuum

Cū olim
ex parte

Si cui uno
Cū olim
Absol[illegible]is
Ma. p. decet.
Fr̄nitati t.
pretea clia
Ex lr̄a tuarum.
Tue f.
Quidā sic.
A nobis
Consultōi.
veniens
Intellexim⁹
De infantib;
Si a patre.
Si q's p̄iduit
Insinuasti
Si p fod'it
Cū iuramento
Si aliquis
Si et dignū
P'esbim
Cōtinebat
lator p̄sēt
Suscepim⁹
Decreto
Ad audiam
Dil'cs fil'
Ex litteris j.
Ex lr̄is ij.
Significasti j.
Petrus
Significasti ij.
Tua nos.
Si ex lr̄az
Postulasti
Exhibita
Johes sac.
Petitō tua
Quidam
Ꝓ huāni

Felicis me.
Ad audiam
Porro
Henric⁹
Artemillā
Si quis
P'uenit
Si uir sciēs
Martius
Significasti
Intellexim⁹
Tua fr̄nitas
Dill'q̄ de lo.
Sup eo uo
Ex eōm
In archiepātu
In lr̄is t.
Cū tāque
Accedens.
Ex furat
Fures
Si quis
Quū ē fure
Ex litt'is
Plures
Quū ñ solū
Ex i omib;
Sup eo
Quum
In ciuitate
pretea
Conquestꝰ ē.
Tua nos
Consuluit
Ex p̄mtō su
post mis̄ab.
Tua s dudū
Ex frustrī
Cū i dyoc
Salubrit
Michael.

Quanto apli
Nauiganti
Fallidicus
Super eo
Ad audiam
Dura sepe
licz ad regi.
Quū graui
Ad nariōz
accedens
Ex conscia
In tabulis
Ex tenore
Eccā uitā
Scripta
Crimina
Audiuim⁹
Intm̄ clam.
puis gndi
Referente
Episcopū
Omib;
Si quis
Preterea
p̄sentium
Cōtinētia.
Innotuit
Statuim⁹.
Si quis epc
Si quis plē
Clici
latores p̄.
Ilᵈ dn̄c
Fr̄nitati.
Postulasti s
Proposuit
aplice se
Si celebrat

Si quis
Ex litt'is
tue litte.
veniens
Cum. h.
Innotuit
P'uenit
Ad hec
Ad aures
Clici.
Sane
Illud ē
Cū ad q̄r'd
Sicut
Ex sit gūe
Ex litt'is.
Int' dilcōs
accedentib;
Dil' filius
Visitai x.
Graue.
Nimis p'ua
Tanta ē.
Intellexim⁹
Cū ex iūncto
Significantib;
huiusq op'.
Ex palia
[illegible]cut iud'
Cū p plātare
Dilti. fil'
Ad h. et ij
Si de terra
Porro
Recepim⁹
Sane
Petentib;
Tua nos.

Cū olim
accedentib;
Cū caplsā
Ex ore se.
Ex parte
pastoral'
P'sentis
Quū per
Qua c.
antiqua
ut p'uil'
Ex n̄ nisi sic
Quanto apli
Ex parte t.
Si specula
Ex i tentōis
In huiusq̄.
Vidūimt'
Quidam
Cōsultōi
Nobil' hō
Si quis pbr
Moniales
Si q's de g'du.
Quotiens
Nos inter
Cū p. m̄ā
Ex tua
Constitut⁹
Jt' sollicit'
Cum dil'ca
Cū inuue
de testib;
accedens
Cū dil' fil'
acceepim⁹.
Cū suscepti
Significātib;
dil' fil'
Si n̄rati
Si quis
Si uos
Si lesent
Si egressus

Si quis
Olim
In n̄ra
Si culpa.
Ea que
p'esbiti
licet
Calupnia
Ex in dub'
Tue dil'e
Cōstitut⁹
Sup hus
Sua ad nos
ad aures
Dil' fil'
In q̄b; dam
Grauem
Rōna ecc.
manifesta
Ex p'bzm
Significauit
Ex aute
Ex quidā
licet
Ex situm ē.
Is q ecctam
Officij
Noua q̄d
Ex inite
Omis
Cū i fr̄nitas
Cum ex eo
Nostro pos
Nep dilōe
Romana.
Sup eo
Monachi
Si uero j.
Si uero.
Nō dubiū
Mulieres
Porro
Nulli se.
Procharos
Ex tenore
De cetero

Ad h. e.
Cā nos tit
Cū n̄ ab hoīe
Cū deside'
veniens
P'uenit
Significauit
Tua nos
Ad eminētiā
A nobis
Conquesti
Pendim⁹
Vniusitatis
In audiā
Ex de his
Cū p causa
A nobis
Super
Ex in dub'
Int' alia.
Cū illorum
De mōialib;
Siue
Vt fame
Cōtingit
Relatum
Sacris
Sicut nob'
Ꝑ tuas lī.
Si aliqñ
Officij
Venio
Inq̄sitōni.
Cōtingit
In p'sentia
Ex te
Satis
Nouerit
Canōica
Sup eo
Venabli
Grauem
Cū uoluntate
Si eo cubme
Duob;
Permittim⁹
Omis
Si q sub hc
pueris
Rōna ecca.

Cum medicinal'
Solet
Statuimus
Ex piculosi
Plectis
De verborum
significatione
Innovate
Na ẓ nabuch
Nam ẓ ego
Quia diu
Joseph.
Indligencia
Mich.
Preterea
Quintus
Ffors

Pactum de
Iudicat
Causa
Quesivit
In hisque
Olim tibi
Cum ipsis
Cum te debent
Cum clitt
Querenti
Ex pvnciale
Venabili
Expte
Cum olim
Albate
Sup qbzdam
Nouimus

Vis filio
Cum nos
Expte. j.
Ex parte. ij.
Tua nos
Transmisse
De regulis
iuris.
Omnis res
Estote
Cum scandaliza
Ex nō est
Ex latent
Cum in tempore
Que mito
Quia ex timore.
Desleat.

Quiuis causae
Indignum.

fnalius n[er]itas aperta inimica q[uam] occulta
ille enim difficile n[er]itat[em] q[uia] in labiis bona petat
cum [illegible] [illegible] concordant. quia nulla pestis

quod bursam dicatur habere curam animarum dicit hostiensis ... cum de fil. presb.
... de leg. et ... v ... comperit ... esse.

Officium divinum forus absolvere ...
Peccatum nosse parcere vel consulere dicere
Predicare ... timere ... negare
Visitat indulget ... quem ... dat ...
Punire ... suspectus cum ...
Castiget ... subiectos ... arcet

cast in ...
... subditos ...
...

